UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

urn:nbn:de:hbz:466:1-51834

Visual Library

Th. 3027.

H. 240

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

In dextera ejus, ignea lex. Deut. 33.

Collegij Soctis Jesu Paderborn.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

EXHORTATIONES
AD
RELIGIOSOS
TAM
NOVITIORUM MAGISTRIS,
ET
CONCIONATORIBUS DOMESTICIS,
IN SOCIETATE JESU;
Quàm Ordinum aliorum Religiosis, in Monasteriis propriis, aut in Monialium Cœnobiis, ad perfectionem Religiosam exhortaturis:
NEC NON
PRÆLATIS AC SUPERIORIBUS,
In Investituris, Professionibúsque, pro Concione dicturis, in subsidium, concinnatæ,
ET TYPIS VULGATÆ
à
R.P. JOANNE DIRCKINCK
è SOCIETATE JESU.

Accedit auctarium de Festis Solennioribus Christi, B. V. & SS. præcipuè Fundatorum variorum Ordinum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Sumptibus Viduæ GODEFRIDI MEUCHERI Bibliopolæ. Anno M.DCC.IV.
Cum Privilegio Sac. Cæsar. Majestatis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

DEDICATIO ET OBLATIO OPERIS.

Sanctiſſimis & glorioſiſſimis Ordinum variorum Fundatoribus ac Patriarchis.

DEdicant alii, Patriarchæ glorioſiſſimi, lucubrationes ſuas, Summis Pontificibus, Archi-Epiſcopis, & Eccleſiarum Præſulibus: alii Maximis Imperatoribus, Regibus, Principibus, præcipuiſve ſuis Mecœnatibus; ut ſub horum umbra & protectione, opera illorum lucem publicam aſpiciant. Nos verò quibuſnam aliis, Exhortatiunculas haſce inſcriberemus, quàm vobis, Ordinum celebriorum Fundatores ſanctiſſimi; quorum documentis & acroamatibus, exemplis, facinoribúſque heroicis, Exhortationes præſentes, plurimis in locis illuſtravimus? Apud quorum ſpirituales filios ac filias iiſdem fructum facere, perfectionis ſtudium promovere; Deíque gloriam amplificare avemus? Quorum proinde patrocinio ac favore, nos unicè indigere conſpicimus? Præter alias tum communes tum privatas rationes, quas mox inſinuabimus. Quare

I. Auſpicamur à vobis Sancti, Elia & Eliſæe, Prophetæ Domini, ſignis & prodiis clariſſimi; quos tanquam Patriarchas, anti-

quissima veneratur Carmelitana familia; cujus alumnos, Clemens VIII. Pontifex maximus, in diplomate anno 1600. dato, *Sanctorum Prophetarum Eliæ & Elisæi, aliorúmque Sanctorum hæredes & vestigiis insistentes*, pronuntiat. Vestro sub patrocinio ac tutela, Ordo hic, fulgentissima Sanctorum protulit sidera; in quibus ante alios emicant S. Cyrillus Patriarcha Alexandrinus, S. Spiridion Cypri Episcopus, S. Hilarion, Sancti Anastasius, Gerardus, Thomas, Petrus, Angelus, Brocardus, Serapion, Avertanus, Albertus, Bertholdus, alter Albertus & Cyrillus, B Simon Stock & S. Andreas Corsinus, cujus aram marmoream, novam Sancti corpus incorruptum, continentem vidimus; Atque ex Virginibus, Sanctæ Eugenia, Euphrasia, Euphrosyna, & amore divino flagrantissima S. Maria Magdalena de Pazzis, cujus corpus etiamnum integrum & incorruptum, faciémque viventi similem, Florentiæ, non absque solatio conspeximus, in templo Parthenonis celeberrimi, nonaginta Prænobilium Virginum, hodiedum Societatis nostræ Patribus, & Exhortatoribus domesticis, & conscientiæ arbitris extraordinariis, ex ejusdem Virginis Sanctæ, jussione, utentium; quæ & insigni, in raptu, visione, de gloria B. Aloysii nostri, recreata fuit. Quidni igitur vobis Prophetæ sancti, tótque asseclis sanctis inclyti, tenuem opellam hanc, ad sanctimoniæ & perfectionis studium collimantem, ac vestra quoque dicta & facta recensentem; quàm demississimè dedicemus & consecremus?

II. Deinde ad Te progredimur, magne Ecclesiæ Doctor & Doctorum aquila Augustine; cujus doctrinæ luce, & sententiarum pondere, allata à nobis in Exhortationibus, rationum momenta, creberrimè stabilivimus. Tu Ordinum duorum, scilicet Canonicorum Regularium, & Eremitarum, auream conscripsisti regulam; quam postmodum ultra quadraginta alii Ordines amplexi sunt: Nimirum Ordo Equitum Melitensium, Ordo Præmonstratensium, Ordo S. Trinitatis, Ordo S. Mariæ de Mercede, Ordo S. Dominici, Ordo S. Hieronymi, Ordo Servorum Mariæ, Ordo Jesuatorum, Ordo Ministrantium infirmis, Ordo Clericorum Minorum &c. Quod verò ex illis viri sanctimoniâ & doctrinâ illustres, vestigia tua legentes, regulæque tuæ ductum sequentes progerminarint, quis enumeret? Sanè ex solo Canonicorum Regularium Ordine 54. Romanos Pontifices, 567. Cardinales, 16200.

Beatos

Beatos prodiisse, & ampliùs quingentis annis Ecclesiam Romanam rexisse, testatur Ticinensis in Propugnaculo Ordinis Canonici p. 2. Hist. c. 1. 2. 3. &c. Breve elogium, sed prolixum ingentis encomii suffragium. Quid de Ordine Eremitarum tuorum dicam, qui, præter alios sanctos quàm plurimos, S. Thomam de Villa Nova & S. Nicolaum Tolentinatem produxit; assiduis quasi miraculis celeberrimum; dum ejus brachia in impendentibus cladibus, sanguinem diversis in locis copiosè effundunt; quemadmodum eadem sanguine tincta, & lintea plura cruenta, non sine admiratione, Tolentini vidimus. Et prout ante septennium ab Eminentissimo Domino Paulucci o, tunc ad tractum Rheni Nuntio Apostolico & Tolentini Episcopo, nunc S.R.E. Cardinale, scripto accepimus: *Obiit hic sanctus Anno* 1305. *& anno à die obitûs quadragesimo brachia à corpore abscissa sunt, non sine sanguinis effusione copiosa: post hanc prima cœpit à brachio dextro Anno* 1510. *deinde* 1594. 1610. 1612. 1656. 1676. *A brachio sinistro Anno* 1641. 1645. 1669 1671. *sexies.* 1676. *bis.* Atque novissimè, ut intellexi-mus, anno proximè elapso. Sempérque præsagium hoc, bellum, contagio, rebellio, terræmotus, aliáve clades subsecuta fuit: ut hodiedum experitur Italia. Jure igitur & tibi, Doctor Sancte & Sanctorum parens fœcunde, laborem nostrum, regularum explanationi impensum, doctrinæ tuæ radiis illustratum, humillimè consecramus.

III. Nec prætereundus es, in Dedicatione nostra, Basili Magne, orientis lumen fulgidissimum: tu enim quoque regulam peculiarem, tum breviorem, tum fusiùs disputatam, alumnis tuis contexuisti; quarum doctrina, in hujus opusculi lucubratione, non semel deserviit. Ad hæc, Religio tua antiquissima, in Græcia primùm, deinde in Italia, Russia, ac Lithuania amplissimè propagata, legibúsque tuis stabilita fuit. Tu enim (ut scribit de te S. Gregorius Nazianzenus, Orat. in laud. Basilii) quo non tibi duntaxat; verùm etiam aliis proficeres, primus cœnobia excogitasti, ritúmque illum Monachorum antiquorum (id est, te antiquiorum, velut ipsemet de Ægypto, Palæstina & Mesopotamia refers. Epist. 63) Atque agrestem, ad ordinem ac formulam religioni propiorem redegisti; qui deinde Religiosis secuturis, nobis præsertim vitam activam

cum

cum contemplativa copulantibus, facem prætulit. An non igitur & tibi, Doctor sancte, has paginas, jure consecratas cupimus?

IV. Tibi verò S. Benedicte Patriarcha glorioſiſſime, Libellum hunc variis de cauſis offerimus ac devovemus: Nam quemadmodum 1. Oriens Baſilium, ita Occidenste, vitæ Religioſæ propagatorem agnoſcit. Et ut S. Gregorius ſcribit L. 2. Dial. c. 8. *Omnium Religioſorum in Occidente Patriarcham.* Conſcripta enim eſt à te regula peculiaris (quam idem S. Gregorius L. 2. Dial. c. 36. *Diſcretione præcipuam, ſermone luculentam nuncupat*) quæ nobis quoque in Exhortationibus hiſce concinnandis ſubſidio fuit. 2. Ordo tuus magno Eccleſiæ Dei emolumento, ubique terrarum, extitit; dum ab Anno 520. per te in Italia, per S. Maurum in Gallia, per S. Placidum in Sicilia, mirificè propagari cœpit; poſtmodum in Germania & alibi ad ſtuporem auctus: ut enim recenſet Trithemius L. 1. de Viris Illuſt. c. 2. ſuo ævo (Anno circiter 1480.) in ſola Provincia Moguntina 124. Abbatiæ extitêre: addítque fuiſſe tempus, quo in Orbe univerſo 15000. Abbatiarum præter Præpoſituras, aliáque minora Cœnobia, & Monialium Monaſteria numerarentur. 3. Ordo tuus quot viros ſanctitate & eruditione, dignitatéque illuſtres protulit? Teſte Trithemio Summos Pontifices 24. teſte Genebrardo 28. Cardinales. 200. Archi-Epiſcopos. 1600. Epiſcopos. 4000. Abbates alioſque Scriptores eruditione & libris ſcriptis claros 15700. Imperatores numeravit 3. Imperatrices 11. Maximos & ſtrenuos Reges 22. Reginas 41. Principes viros ac fœminas innumeros; Sanctorum Albo inſcriptos 55700. Ut narrant Balduinus in Præfat. ad Reg. S. Bened. Arnoldus Wion in ligno vitæ & Trithemius L. 1. c. 55. L. 2. c. 21. 3. Celeberrimi Ordinis tui, præter alias complures, propago eſt Cluniacenſis Congregatio, ſub Odone Abbate Cluniacenſi Anno 953. fundata. Et Camaldulenſis à S. Romualdo circa annum 1000. excitata. Nec non Ciſtertienſis à S. Roberto circa annum 1098. inchoata; atque à S. Bernardo illuſtrata & propagata. 4. S. Ignatius in monte Caſinate, vitâ & ſepulturâ tuâ nobilitato, animam Hozii, unius è Sociis ſuis defuncti, clariſſimâ luce circumfuſam in cœlum ferri vidit, Ribad. L. 2. vitæ c. 12. Quemadmodum tu in eodem loco, Germani Capuani Epiſcopi animam in ſphæra ignea in cœlum deferri conſpexiſti. S. Gregor. L. 2. Dial. c. 35.

Nunquid

Nunquid igitur tibi Patriarcha sanctissime, tot Sanctorum & illustrium virorum, Ordinúmque Authori, exiguas regulæ nostræ expositiones, æquissimo jure, titulisque multiplicibus, devovemus?

V. Ulteriùs, rationes variæ suppetunt, cur & tibi Codicem hunc dicatum, oblatúmque cupiamus, S. Bruno, Carthusiensis familiæ, Societati nostræ, peculiari amicitiæ & charitatis vinculo adstrictæ, Fundator meritissime. Nam 1. Ordo tuus sanctus, qui Deo semper cordi fuit, & in exordio, inter tempestates fluctuans, sub Virginis Deiparæ protectione, usque in hodiernum diem securè delituit; *aliisque Claustralibus, à primævo Instituto deflectentibus*, ut ait S. Antoninus p. 2. Hist. tit. 13. *in suo vigore ac flore perseveravit*: plurimósque sanctitate conspicuos, tum Generales tum alios, produxit; nobis virtutum exemplis prælucentes. 2 Ordo tuus Societati nostræ, recenter natæ, singularia benevolentiæ signa exhibuit, atque in necessitatibus persæpe succurrit; ut literæ gratiarum actoriæ manu propriâ S. Ignatii exaratæ, & in Carthusia Colonienſi piè asservatæ, testantur. 3. Ordinem tuum tanti fecit idem Sanctus Parens noster Ignatius, ut, antequam Societatem Jesu, à se fundandam, Deo revelante cognovisset; eundem ingredi & amplecti statuerit. Et postmodum, Societate jam fundatâ, sanxerit; ne ulli unquam, post vota emissa liceat transire ad alium Ordinem, præterquam, Carthusiensium; nisi de expressâ Præpositi Generalis, aut Societatis licentiâ: quod etiam impetrato à Paulo III Pontifice, diplomate stabilivit. Lancicius Opus. 1. c. 19. Ex quibus liquet, pluribus ad te venerandum titulis, nos obligari

VI. Sedecim annis post S Brunonis ordinem; cœpit S. Ordo Cistertiensis, circa annum Domini 1098. à te S. Roberte inchoatus, & à te S. Bernarde Doctor Melliflue plurimùm propagatus atque illustratus, Alberico & Stephano viris sanctitate claris, & sibi in dignitate Abbatiali succedentibus, vobis strenuè cooperantibus. Hic Ordo vester ab eo tempore constanter in Ecclesia Dei floruit, eámque viris sanctimoniâ vitæ præclarissimis replevit: ut meritò à Gregorio XI. Pontifice Maximo hoc encomium retulerit: *Cistertiensis Ordo divinis mancipatus obsequiis, & inter Religiones cæteras, Virgini (Deiparæ) singulari devotione adstrictus, rutilat charitate, candet castimoniâ, & pulchritudine conversationis elucet.*

)( )(

elucet. Deinde eos *Candidos Nazaræos* nuncupat: Quia cùm antè nigro uterentur habitu, is à B. Virgine in candidum commutatus est: S. enim Alberico Abbate Ciſtertienſi ſecundo, cum ſuis religioſis, Matutinas ac Laudes devotè canenti, Virgo beatiſſima, Spirituum cœleſtium phalange ſtipata, candidam, ac nitidiſſimam Cucullam S. Alberici capiti impoſuit, ſimúlque aliorum in Choro cantantium cucullæ nigrorem in candorem prodigiosè commutarunt. De hoc eodem Sacro Ordine ſic in Bulla loquitur Clemens Papa IV. *Ciſtercienſis Ordo prælucidus, eſt fons amœnus varietate virtutum, præclarus munditiæ puritate, pietate patens, indeficiens ſanctitate*: & Benedictus XI. *Sicut ſtella matutina in medio nebulæ, Sacer Ciſtertienſis Ordo, in Eccleſia militante, ſtrenuè militat, operibus, exemplis* (in Bull. to. 1.) Quid ergo mirum, B. Alberico S. Roberti ſucceſſori, orationi intento, Virginem Beatiſſimam, conſpicuam, Ordinis tam ſancti propagationem protectionémque fuiſſe pollicitam? adjecto hoc acroamate: *Ego Ordinem iſtum uſque in finem ſæculi protegam atque defendam.* Britus to. 1. L. 1. Deinde alteri Cœnobitæ Ciſtertienſi ad Cœleſtium Choros ſpectandos elevato, eandem Deiparam dixiſſe quis miretur: *Ita mihi dilecti ſunt, qui de Ordine Ciſtertienſi ſunt; ut eos etiam ſub ulnis meis foveam.* Cæſari. L. 1. c. 60. Meritò igitur & tibi S. Roberte, & tibi S. Doctor Melliflue, cujus mellea verba crebrò in his exhortationibus uſurpavimus, exiguum hoc Opuſculum Dedicamus & conſecramus.

VII. Nec Te præterire nos oportet S. Norberte, Magdeburgenſis, Archi-Epiſcope, Præmonſtrato Tibi cœlitus à Beatiſſima Virgine Deipara, habitu candido, candidi Ordinis Præmonſtratenſis, ſub D. Auguſtini Regula, Author celeberrime: cujus ſepulchrum, in crypta templi Magdeburgenſis, aliquando inviſimus. Ordo enim tuus ſanctus, quàm plurimos ſanctitate eximios, Epiſcopos, Abbates, Confeſſores, Martyres, & Sanctimoniales, Eccleſiæ Dei peperit; omni virtutum genere coruſcantes. Ordo tuus ſanctus, unà tecum, prædicatione Evangelicâ, hæreſum oppugnatione, peccatorum converſione, aliiſque functionibus ac laboribus Apoſtolicis Societati noſtræ præfulſit; *Attendentes*, ait Adrianus Papa IV. *quomodo Ordo veſter (cujus nos alumni aliquando fuimus) multâ reſulgens gloriâ meritorum, & gratiâ redolens ſanctitatis, palmi-*

palmites suos à mari usque ad mare extenderit, atque in vinea Domini strenuè laborârit. Quidni igitur, tibi quoque Fundator sanctissime, laborem nostrum Dedicatum, consecratúmque velimus?

VIII. S. Dominice Ordinis Prædicatorum, sub D. Augustini Regula, Fundator glorioſissime; (cujus sacra lipsana, magnifico, ex marmore candido, inclusa monumento, Bononiæ venerati sumus) pluribus quoque titulis præsens Opusculum Tibi quàm devotissimè offerimus & consecramus, Tu enim Author & caput es ejus Religionis, in qua tot Sanctorum lumina resplenduerunt: scilicet S. Antoninus, S Petrus Martyr, S. Vincentius Ferrerius, S. Raymundus, S. Hyacinthus, S. Albertus M. S. Ludovicus Bertrandus Societatis nostræ amantissimus &c. S. Agnes Politiana, S. Margaretha de Castello, S. Margaritha Regis Hungariæ filia, Martyrúmque innumerabilis copia: Nec non S. Catharina Senensis, cujus domum in qua nata & educata, Christóque desponsata fuit, Senis intuiti sumus. Præ reliquis autem D. Thomas Aquinas, Doctor Angelicus refulsit; Sanè si ex Ordine tuo nulla alia derivata fuisset utilitas, quàm quòd Doctorem hunc protulisset, abundè satis, Ecclesiæ sanctæ profuisset: *E cujus Doctoris sapientiæ & doctrinæ scriptis*, ut loquitur Clemens VI. Pontifex Maximus, *Universalis Ecclesia multiplicis utilitatis spiritualis fructum colligit, ejúsque odore inceſſanter reficitur.* Lib. Privil. Deinde S. Ignatius Ordinem hunc tuum sanctum mirificè coluit; & initio suæ ad Deum conversionis, dum sanctitatis fundamenta Manresæ jaceret, templum Religiosorum tuorum crebrò frequentavit, mirisque in eo revelationibus, de S. Trinitate, de Christi in Eucharistia præsentia, de Beatissima Virgine, recreatus multoties fuit. Dum Salmanticæ literis operam daret, ex Ordine tuo Sacerdote, conscientiæ arbitro, est usus. Ribad. L. 1. vitæ c. 7. Maffæus, Orlandinus &c. L. 1. n. 27. Ac denique Doctoris Angelici doctrinam, tanquam solidiorem, magisque probatam Societatis Doctoribus ac Professoribus in Theologicis sectandam commendavit.

IX. S. Pater Franciſce Seraphice, humilitatis, paupertatis, omniúmque virtutum speculum lucidissimum: Tu Regulæ novæ es Conditor, cujus originale diploma confirmationis, ab Honorio Pontifice datum, ejusdémque sigillo munitum, Assisii vidimus,

ibidémque ad aram corpori tuo sancto imminentem celebravimus; locúmque, in quo Regulam, conscripsisti, in templo Portiunculæ venerabundi spectavimus, quàm *non à te, sed à se inspiratam, compositam, dictatámque* Christus Dominus noster S. Birgittæ revelavit L. 7. c. 20. Unde & tibi Regularum nostrarum expositiones meritò consecrandas, dicandâsque censuimus. 2. Te etiamnum vivente, ad hujus Regulæ tuæ sanctæ amplexum, tantus fuit affluxus, ut in primo Conventu Generali, Assisii, 5000. Fratrum numerata fuerint, & eo ipso tempore 500. adjuncti. Numerus is postea adeò excrevit, ut in tres classes divisus sit, quorum singulæ, ordines bene magnos repræsentant, nimirum Conventuales, Observantes & Capucinos; atque alii tertii Ordinis, utriusque sexûs. De quibus affirmat Cornelius à Lapide in cap. 5. Matthæi: *Magni & continui instar est miraculi, videre tot Religiosos & Religiosas hujus sacræ familiæ tuæ (sunt facile toto orbe decies centena millia) paupertatem professos, sine censu, sine reditu, honestè tamen & commodè ex fidelium eleemosynis vivere. Nimirum hic elucet divina erga suos pauperes providentia.* 3. Quot Sanctitate Illustres Amplissimus hic Ordo genuit? passim notos, in primis S. Antonium Paravinum, ad cujus aram Paduæ fecimus & linguam ejus etiamnum incorruptam, ac rubentem, non sine admiratione conspeximus. Qui omnes unà tecum heroica paupertatis, humilitatis, charitatis Seraphicæ exempla ac specimina, in nostris quoque exhortationibus crebriùs adducta, nobis reliquerunt. 4. Erga hunc Sanctissimum Ordinem, tanto affectu ferebatur S. Ignatius, ut post Institutam Societatem, Ordinario Confessario Romæ uteretur P. Theodosio Ordinis Strictioris Observantiæ, viro sanctitate & prudentiâ singulari, cúmque à Sociis in Præpositum Generalem electus esset, diu detrectans munus acceptare noluit, donec in Cœnobio S. Petri, dicto de monte aureo (ad quod orationis & recollectionis majoris gratiâ secesserat) ab eodem P. Theodosio, cui totam vitam suam in confessione aperuerat, jussus esset, illud acceptare, & vetitus, Spiritui sancto, hoc ei munus imponenti resistere. Lancicius Opusc. 1. c. 19. Vides igitur, Pater Seraphice, quòd laborem nostrum tibi consecrandi, titulum non unum reperiamus.

X. Neu-

X. Neutiquam prætereunda es ô Seraphica Virgo & Mater S. Theresia de JESU, candidissimum in Sacro Carmeli viridario efflorescens castitatis lilium; sanctimoniæ speculum, humilitatis viola, charitatis rosa, sapientiæ cœlestis Magistra, Beatissimæ Virgini Deiparæ, ac S. JOSEPHO unicè devota! Tu ô Virgo Seraphica, tot animarum sanctarum Parens inclyta, ob adversa, forti pectore tolerata, martyr incruenta; cujus pura præcordia, jaculo ignito, à Seraphino transfixa; cujus vita, divini amoris æstu, extincta; cujus anima, candidæ columbæ specie, in cœlum profecta, Tu, inquam, Virgo sanctissima, Societatis JESU, dum viveres, singularis amica, spiritualis filia, & eximia deprædicatrix, maximo eandem amore, veneratione & cultu semper es prosecuta; utpote tredecim minimùm, ex ea, conscientiæ arbitris, spiritúsque directoribus usa. Tu summis eam in cœlum laudibus attollere; atque, ut ita dicam, in album Sanctorum referre solita fuisti: nunc enim eam gentem sanctam; nunc sanctam ejus conversationem, nunc ejus personas sanctas; nunc Patres benedictos; nunc Patres tuos suavissimè nuncupare consueveras; quibus, post Deum, omne animæ tuæ bonum debeas. Ut videre licet, in vita Tua Italicè, Hispanicè ac Latinè, Romæ, Neapoli, & Coloniæ anno 1626. alibíque aliàs sæpius editâ. Quamobrem totius tibi tam dilectæ Societatis nomine, Tibi tanti ejúsque sanctissimi Ordinis utriúsque sexûs Glorioſissimæ Reformatrici, conatum hunc nostrum quàm demississimè inscribendum, dedicandúmque jure optimo putavimus.

XI. Denique cuinam alii, potiori jure exhortatiunculas hasce, in Regulas tuas, inscriberemus, dedicaremus, & substerneremus, quàm tibi, Sancte Ignati Patriarcha beatissime, qui Regularum nostrarum Conditor & Legislator extitisti? Tu enim eas, ut Pontificum variorum Bullæ testantur, Deo inspirante ac Spiritu sancto afflante conscripsisti. Tu pro earum felici compositione, tot precibus, tot lacrymis, tot sacrificiis, operibúsque pœnosis lumen à Deo, luminum fonte efflagitâsti. Tu eas tanquam axiomata ac documenta præstantissima, è Domini nostri JESU Christi doctrina & vita sacrosancta excerpsisti. Tu eas, ut rectæ rationi, veræ prudentiæ, divinæ & Evangelicæ legi congruerent, longâ

decem annorum lucubratione ac meditatione expendisti. Tu multa eis inseruisti, ante hac inaudita, aliisque Ordinibus antiquioribus inusitata, Societati à te fundatæ propria (Venerabilis P. Lancicius Opusc. 17. c. 17. Puncta ejusmodi ultra sexaginta enumerat) quæ ab alio nemine, nisi à Deo collustrãte, haurire potuisti; quæque multis & admirandis, revelationibus, visionibus ac raptibus irradiatus, posteritati tuæ consignasti. Tu eas denique triennio ante obitum tuum, anno 1553. per R. P. Hieronymum Natalem in Hispania, in aliis regnis, per alios, publicasti, omnibúsque filiis tuis observandas proposuisti. Has Regulas tuas, Sedes Apostolica & in primis Paulus III. anno 1540. Julius III. anno 1550. Gregorius XIII. & alii Pontifices comprobavêre. Quas Societas universa complexa, tot annorum usu constanti comprobavit; atque ad eas, tanquam ad cynosurã, vitæ suæ cursum feliciter hucusque direxit. Magno, certè solatio nobis fuit, Pater Sancte, Romæ illud ipsum mei tuũ cubiculum lustrare, & in eo, in Sacellum converso, Missæ Sacrificium offerre; in quo tu, Spiritu sancto inspirante, & collustrante, Constitutiones adeò sanctas, summósque perfectionis apices continentes, nobis consignasti; prout, diversis locis, appensæ ibidem tabellæ, aureis characteribus depictæ, testantur; hisce formalibus.

Hîc S. Ignatio Constitutiones Societatis scribenti, sæpe divinæ Personæ apparent, eúmque miris luminibus illustrant.

Hîc S. Ignatius Constitutiones Societatis conscribens videt Deiparam, eas cœlitus approbantem.

Hîc S. Ignatio oranti, Spiritus sanctus, specie ignis, ut olim Apostolis, apparuit.

Hic S P. Ignatius precationibus intentus, à P. Ludovico Consalvo, sæpissime beatâ quadam luce circumfusus conspectus est.

Hîc S. Ignatius rem divinam faciebat: S. Trinitatis Personis, ei sæpenumero apparentibus.

Hîc divina meditanti S. Ignatio, Sanctorum in cœlis Chori se conspiciendos præbent.

Hîc S. Ignatius migravit in cœlum pridie Kal. Augusti anno M.DLVI.

Suscipe igitur, Patriarcha Sanctissime, Exhortatiunculas hasce, impo-

impolitas, in Regulas tuas, tot visionibus & illustrationibus divinis honoratas, & approbatas. In animi grati mnemosynon, & gratiarum actionis perpetuæ signum, quod indignos nos, in Societatem tuam laudabilem admiseris, & non obstantibus negligentiis crebris, & regularum tuarum sanctarum transgressionibus, ultra annos quatuor & quadraginta in eadem toleraveris. Suscipe hoc Opusculum, non tanquam nostrum; sed tuum; quia quidquid est, ex te, veluti fonte, Legislatore, Doctore, Duce ac luce haustum, lectum, dictum, scriptum, concinnatúmque est.

Suscipite & vos reliqui Ordinum prædictorum Fundatores Sanctissimi, lucubrationem hanc nostram, in perpetuam honoris, amoris, venerationis, & observantiæ tesseram, simulque in animi grati pignus, quod doctrinâ vestrâ saluberrimâ, virtutúmque omnigenarũ exemplis, quibus scripta hæc nostra illustravimus, nobis præfulseritis. Ne verò tenuis hic labor noster fine suo, & fructu frustretur, gratiam uberem nobis, omnibúsque lecturis & audituris à Patre luminum exorate, ut Regulas alii suas, nos nostras, earúmque expositiones, probè intelligamus, intellectas tenerè amemus, amatas seriò in praxin redigamus; Cordibúsque insculptas, usque ad supremum vitæ mortalis halitum constantissimè observemus. Quâ fiduciâ freti sumus atque ad aras vestras prostrati, Opusculum præsens, uti & nos ipsos totos, iterum, iterumque, quàm possumus demississimè offerimus, dicamus, & consecramus. Treviris Anno 1703. 17. Junii.

PRÆ-

PRÆFATIO

Ad Lectorem benevolum.

QVanquam Exhortationes præsentes, in omnes Summarii Constitutionum, Societatis nostræ Regulas, ad Tyrones (ordinariè Treviris quinquagintanumeramus) aliósque Patres ac Fratres, in Domo probationis degentes, habuerimus; ita tamen eas concinnavimus; ut paucis mutatis, aliorum quoque Ordinum Religiosis, deservire valeant: quò fructus laboris sese explicaret latiùs, atque ad plures uberiùs dimanaret. Quemadmodum disertè S. Parens noster Ignatius nos docuit p. 7. Constit. cap. 2. dum ait: Spirituale auxilium impensum multis, anteponendum est illi, quod præstatur paucis: *causámque mox subdit*: quia bonum quò universalius, eò divinius est. *Ac proinde, ut confidimus, tenuis hæc opella nostra,*

I. Serviet Tyronum Magistris, nonnunquam aut debilitate & infirmitate; aut negotiis aliis, temporisve angustiâ pressis, dum illis interea, binis in hebdomade diebus, juxta præscriptum Regulæ, dicendum est. quos labor hicce noster, nonnihil sublevare poterit.

II. Serviet Concionatoribus nostris, domesticos intra parietes, singulis aut alternis hebdomadibus Collegas ad perfectionem excitantibus, atque in materia apta, mox reperienda, aut seligenda, quandoque hærentibus; quibus plurima usui futura suggerimus.

III. Serviet Ordinum aliorum Religiosis, vel in Monasteriis propriis, vel in Monialium Asceteriis, perorantibus, quibus quanto subsidio omnes ferè hæ Exhortationes futuræ sint, Index abunde ostendet.

IV. Serviet Prælatis ac Superioribus, in Religiosorum suorum, aut Virginum Sacrarum Investitura panegyrin habituris; quibus tum in præliminaribus, tum in fine de Religiosi statûs privilegiis ac favoribus, varia suppeditamus.

V. Ser-

V. Serviet iisdem, in professionibus solemnibus, ad professitentes, aut professos, paræneſin instituturis; quibus quàm plurima, de paupertate, castitate, obedientia, Regulari observantia, aliisque virtutibus Religiosis insinuamus.

VI. Serviet quoque Tyronibus illis, ad quos diximus (fuêre universim hactenus 180.) qui post fata nostra diu superstites, exhortationes olim auditas legere ac relegere, & lac, quo in vitæ Religiosæ infantia pasti, educatique sunt, denuò ruminare, gustúmque inde & spiritûs nutrimentum percipere poterunt.

VII. Serviet postremò Religiosis quibuscunque, vel pro privata, vel pro publica super mensam, lectione; cùm de perfectione, omnibusque virtutibus Religioso consentaneis tractet. Neque enim prædicatio duntaxat, sed etiam lectio spiritualis animam nutrit, dum quis escas spiritûs delibat, gustat, &, ut cum Magno Augustino, loquar, in ventrem memoriæ demittit; ut postmodum intellectum pascat, voluntatem reficiat & spiritum aliàs flaccescentem, roboret atque confortet.

Atque hic, scopus est & intentio nostra. Quisquis verò hæc legerit, ea pro suâ prudentia & ingenio gustui ac Instituto suo, nullo negotio, attemperabit. Inventis namque facile est addere aut demere: facile est, quæ de Regula nostra adducta sunt, simili Ordinis alterius Regulæ, ut de oratione, de devotione, de tentatione, de exhomologesi, de synaxi sacra, de modestia, humilitate, charitate, zelo animarum, aliisve virtutibus Religiosorum, applicare. Facile est, historiis & exemplis (quibus non rarò usi sumus, quòd iis juventus Religiosa delectetur) è penu nostro depromptis, propriæ religionis exempla illustriáque facinora substituere: Ac proinde miretur nemo, eandem nos escam diversis adeò Religionibus proponere: siquidem ex eadem mensa, bene instructa, puer & senex, vir & femina, debilis ac robustus alimentum conveniens nanciscitur. In eodem prato, *ut scribit Seneca Epist.* 107. Bos herbam, canis leporem, ciconia lacertam captat. Pari proinde ratione, eadem Exhortationum mensa diversis Religiosis pabulum congruens dispescere valebit. Ideóque

Conceptus non admodum sublimes, aut vix ingeniorum aquilis perceptibiles; sed faciles, ac Tyronum captui accommodatos, communitérque è sacris paginis decerptos, selegimus.

Diximus linguâ germanicâ, latinâ scripsimus, doctis lectu gratiore, & faciliore pro memoriæ exercitio. In hac autem barbariem, quantum licuit,

)()() fugere

fugere ſtuduimus, latinitatem amavimus; ſed verborũ phaleras & lenocinia ſectati non ſumus: neque enim ejuſmodi verba quærenda eſſe duximus, ubi de ſalute & perfectione agitur. Suſpectum redditur, *ait Cardinalis Baronius, Tom. 3. ad Annum 306.* quidquid fuco & figmentis obducitur; pulchriórque enitescit ipsâ ſuâ puritate ſimplicitas, *præſertim in ſpiritualibus & aſceticis.* Rerum prima mihi, verborum cura ſecunda, *ajebat Cuſpinianus Hiſtoricus in Frid. III. Et ſane viri prudentes, ac ſpirituales, fructus in Libris quærunt, non ſolia; flores, non pappos volaticos deſiderant.*

Exhortationes etiam, multâ, variâque rerum farragine non farſimus, quod hodiedum, nonnullis in more eſt poſitum, ſed verbi divini, Sanctorum Patrum, Aſcetarumque probatiſſimorum teſtimoniis, ac rationibus ſolidis, propoſita ſtabilivimus. Neque enim Auditorum curioſitatem paſcere, atque oblectare; ſed eorum animos ad virtutum ſolidarum ſtudium ac perfectionem exſtimulare & promovere, pro modulo noſtro, ſtuduimus, quemadmodum lex Chriſtiana, & Regula ſancta imperat.

Thema duplex præfiximus, alterum è paginis Sacris, è Societatis noſtræ Regulis alterum: hoc noſtris, illud Religioſis aliis deſervire poterit, aut pro beneplacito, ejus loco, aliud aptum ſubſtitui.

Habes Lector benevole, mentem & intentionem noſtram, quam æqui bonique conſulere dignare. Quodſi vel unica Exhortatio, aut punctum ejus, tibi, alterive, ad Dei gloriam, proximi ædificationem, & vel ad unum gratiæ ac gloriæ gradum, omnibus mundi theſauris infinitè præſtantiorem, acquirendum, ſervierit; omnem laborem noſtrum, abundè compenſatum, exiſtimabimus. Ad extremum, id unum, te demiſsè rogatum velimus, ut corde, ore, opere, & majoris gloriæ divinæ intentione conjuncti, quotquot valemus, ad vitam JESU Chriſti Domini noſtri, imitandam, perfectionémque in Regulis Religioſis contentam, omni ſtudio & conatu ſectandam, ope divinæ gratiæ, excitare atque inflammare ſatagamus. Vale mi Lector, & nos ſive vivos, ſive mortuos, domúmque æternitatis jam ingreſſos, in Sacrificiis ac Precibus tuis Sanctis, Deo omnipotenti commenda. Treviris Anno 1703. 18. Junii.

APPRO-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

APPROBATIO R.P.V. PROVINCIALIS.

EGo infrascriptus Societatis JESU per Provinciam Rheni inferioris Præpositus V. Provincialis & Visitator, potestate mihi factâ à P. Nostro Thyrso Gonzalez Societatis JESU Præposito Generali typis mandari permitto Librum cui titulus: EXHORTATIONES AD RELIGIOSOS, à R. P. Joanne Dirckinck Societatis ejusdem Sacerdote, Concinnatum; atque à deputatis ad id Censoribus ejusdem Societatis perlectum & approbatum. In cujus rei fidem hasce literas, manu propriâ & consueto officii sigillo munitas dedi. Treviris Anno 1704. 17. Februarii.

PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

CUm ex mandato Sacræ Cæsaræ Majestatis, omnibus & singulis Typographis, Bibliopolis, & aliis quibuscunque librariam negotiationem exercentibus, seriò firmitérque inhibeatur, ne quisquam libros ullos, à Societatis nostræ Patribus hactenus editos, aut in posterum edendos, intra Sacri Romani Imperii, Regnorum, & Dominiorum suæ Cæsareæ Majestatis hæreditariorum fines, simili, alióve charactere aut forma, sive in toto, sive in parte, excudere, recudere, vel alio excudendos, vel recudendos mittere, vendere, distrahere, clàm seu palàm, citra supradictorum Patrum consensum, ac testimonium audeat vel præsumat.

Ego ALBERTUS MECHTL Societatis JESU per Provinciam Rheni inferioris Præpositus V. Provincialis & Visitator, concedo Viduæ D. PETRI MEUCHERS, Bibliopolæ Colonienſi, facultatem excudendi Librum cui titulus: EXHORTATIONES AD RELIGIOSOS à P. JOANNE DIRCKINCK, ejusdem Societatis Sacerdote, compositum, ad duodecim annos: eundémque liberè distrahendi.

In quorum fidem hoc ei testimonium, manu propriâ subscriptum, & consueto officii sigillo munitum dedi. Treviris Anno 1704. 17. Februarii.

ALBERTUS MECHTL m.p.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

SYNOPSIS
ET SERIES EXHORTATIONUM AD RELIGIOSOS.

Præmittuntur 15. Exhortationes præliminares, Stimulos & motiva, Regulas observandi continentes.

1. DE Fundatore & Conditore Regulæ.
Thema. *Et vidi alterum Angelum descendentem de cœlo.* Apoc. 10. 1.

2. De præstantia Libri Regularum.
Thema. *Accipe Librum & devora illum.* Apocal. 10. 9.

3. Regula est pharus tenebras dissipans.
Thema. *Mandatum Domini lucerna, & lex lux.* Proverb. 6. 23.

4. Regula Religiosa est columna nubis & ignis.
Thema. *Dominus præcedebat eos ad ostendendam viam, per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis.* Exodi 13. 21.

5. Regula est antemurale & propugnaculum Religionis.
Thema. *Urbs fortitudinis nostræ Sion, Salvator; Murus ponetur in ea & antemurale.* Isaiæ 26.

6. Regula est sepes vineam protegens.
Thema. *Plantavit vineam, & sepem circumdedit ei.* Matth. 21. 33.

7. Regula est speculum Religiosorum.
Thema. *Si ignoras te, ô pulcherrima mulierum, egredere & abi post vestigia gregum tuorum.* Cant. 1. 8.

8. Regula est scala Jacob.
Thema. *Viditq; in somnis scalam, & cacumen illius tangens cœlũ.* Gen. 28. 12.

9. Prædestinatio Divina est Stimulus observandi regulam. (Rom. 8 29.
Thema. *Quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imagini Filii sui.*

10. Signa prædestinationis & reprobationis Stimulant ad observantiam Regularum.
Thema. *Quos præscivit & prædestinavit conformes fieri &c.*

11. Beneficium ingens vocationis religiosæ Stimulus est ad observantiam Regularum.
Thema. *Quos autem prædestinavit, hos & vocavit.* Rom. 8.

12. Fructus excellentes Religiosæ vocationis Stimulos addunt ad observantiam Regularum.
Thema. *Quos autem prædestinavit, hos & vocavit.* Rom. 8.

13. Beneficium justificationis, Stimulus est ad observantiam Regularem.
Thema. *Quos autem vocavit, & justificavit.* Rom. 8.

14. Beneficium glorificationis, Stimulus est observantiæ Regularis.
Thema. *Et quos justificavit, illos & glorificavit.* Rom. 8.

15. Singularis cura & industria Religionis, Tyrones suos informandi, Stimulus est observantiæ Regularis.
Thema. *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Ad Gal. 4. 19.

SY-

SYNOPSIS
ET SERIES EXHORTATIONUM

In Regulas Societatis JESU, quæ aliorum Ordinum Regulis aut moribus, facilè accommodantur.

REgula 1. 1. De conservatione, gubernatione & promotione Societatis, aut alterius Religionis.

Thema. *Fidelis Deus, per quem vocasti estis in Societatem Filii ejus JESU Christi Domini nostri.* 1. Coriuth. 1.

2. De Societate JESU, minima.

Thema idem. *Fidelis Deus &c.*

3. De necessitate Regularum.

Thema. *Quicunque hanc Regulam secuti fuerint pax super illos.* Ad Gal. 6.

4. De interna lege charitatis ad Regularum observantiam necessaria.

Thema. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Rom. 5.

5. De necessaria, Legis internæ & externæ conjunctione.

Thema. *In dextera ejus ignea lex.* Deut. 33.

Regula 2. 1. De fine Religiosi Statûs.

Thema. *Nunc verò liberati à peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.* Rom. 6.

2. De fine & mediis Religiosi Statûs.

Thema. *Habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.* Rom. 6.

3. De præstantia zeli animarum.

Thema. *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus.* 4. Reg. 2.

4. De actionibus zeli animarum.

Thema. *Zelus domûs tuæ comedit me.* Joan. 2.

5. De præstantia Ordinum, zelum animarum exercentium.

Thema. *Tu autem vade & annuntia regnum Dei.* Lucæ 9.

6. De impedimentis per S. Ignatium, à Societate remotis, & mediis aptis, eidem suppeditatis.

Thema. *Quis putas est fidelis servus & prudens, quem Constituit Dominus super familiam suam.* Matth. 24.

Reg. 3. 1. De indifferentia locorum.

Thema. *Euntes in mundum universum.* Marci 16.

2. Exempla varia hujus indifferentiæ.

Thema. *Posuit eos, quasi equos gloriæ suæ in bello.* Zachar. 10.

Reg. 4. 1. De nobilissimis fructibus vitæ communis in religione.

Thema. *Erant illis omnia communia.* Actor. 4.

2. De causis vitæ communis in Societate.
Thema. *Omnis gloria Filiæ Regis ab intus.* Psal. 44.
3. De operibus pœnosis seu pœnitentiis.
Thema. *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo.* 1. Corinth. 9.
Reg. 5. 1. De utilitate exercitiorum spiritualium.
Thema. *Ecce ego lactabo eam, & ducam in solitudinem & loquar ad cor ejus.* Oseæ 2.
2. De confessione generali, ejusque requisitis.
Thema. *Statue tibi speculam, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum in viam rectam.* Jeremiæ 31.
3. De fructibus Confessionis generalis.
Thema. *Confitebor injustitiam meam Domino, & tu remisisti, impietatem peccati mei.* Psal. 31.
4. De confessione annua & semestri.
Thema. *Negotiamini dum venio.* Lucæ 19.
Reg. 6. 1. De examine conscientiæ quotidiano.
Thema. *Scrutemur vias nostras, & quæramus & revertamur ad Dominum.* Thren. 3.
2. De tribus partibus pœnitentiæ; contritione, confessione & satisfactione.
Thema. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Rom. 10.
3. De emolumentis crebræ confessionis.
Thema. *Si confiteamur peccata nostra, Deus fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata nostra.* 1. Joan. 1.
4. De dispositione ad Sacram Communionem.
Thema. *Qui manducat meam Carnem & bibit meum Sanguinem, in me manet, & ego in eo.* Joan. 6.
5. De fructibus Communionis & unionis Eucharisticæ.
Thema. *Lignum vitæ afferens fructus 12. per menses singulos.* Apoc. 22.
Reg. 7. 1. De sincera manifestatione conscientiæ apud stabilem Confessarium.
Thema. *Qui abscondit scelera sua non dirigetur.* Proverb. 28.
Reg. 8. 1. De sancto parentum & consanguineorum odio.
Thema. *Non veni pacem mittere, sed gladium.* Matth. 10.
2. De spirituali eorundem amore.
Thema. *Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum & matrem suam, non potest meus esse discipulus.* Lucæ 14.
3. De causis & motivis parentes & mundum relinquendi.
Thema. *Mortui estis & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Ad Coloss. 3.
Reg. 9. De utilitatibus ex defectuum manifestatione promanantibus.
Thema.

Thema. *Ne reverearis proximum in casu suo, nec retineas verbum in tempore salutis.* Eccli. 4.

Reg. 10. De correctione fraterna.

Thema. *Vos qui spirituales estis, hujusmodi instruite, in spiritu lenitatis.* Ad Gal. 6.

Reg. 11. 1. De causis abhorrendi ab omnibus quæ mundus amat.

Thema. *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Ad Gal. 6.

2. De causis quærendi, & amandi contemptum, contumelias &c.

Thema. *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt.* 1. Joan. 2.

3. De causis fugiendi honores.

Thema. *Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.* Matth. 23.

4. De periculis dignitatum & munerum honorificorum.

Thema. *Judicium durissimum, his, qui præsunt, fiet.* Sap. 6.

5. De induendis Christi insignibus & vestimentis.

Thema. *Induimini Dominum JESUM Christum.* Rom. 13.

Reg. 12. 1. De mortificatione interna & externa Religiosis necessaria.

Thema. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum.* Matth. 16.

2. De mortificatione continua Religiosorum.

Thema. *Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes.* 2. Corinth. 4.

Reg. 13. 1. De exercitio operum humilium, Religiosis convenientium.

Thema. *Vilior fiam plus, quàm factus sum; & ero humilis in oculis meis.* 2. Reg. 6.

2. De amplectenda sui confusione.

Thema. *Proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ.* Hebr. 12.

Reg. 14. 1. De natura & varietate tentationum.

Thema *Fili accedens ad servitutem Dei, sta in justitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem.* Eccli. 2.

2. De remediis tentationum.

Thema. *Præpara animam tuam ad tentationem.* Eccli. 2.

Reg. 15. 1. De accurata observatione Regularum.

Thema. *Inspice & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est.* Exodi 25.

2. De exacta Regularum etiam minimarum observantia.

Thema. *Qui in minimo fidelis est, & in majori fidelis erit.* Lucæ 16.

Reg. 16. 1. De studio virtutum solidarum.

Thema. *Quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso.* Eccli. 50.

2. De præstantia virtutis, præ doctrina & donis naturalibus.

Thema.

Thema. *Quæ deſurſum eſt ſapientia, plena eſt miſericordia & fructibus bonis.* S. Jacobi c. 3.

3. De virtutibus virorum Apoſtolicorum.
Thema. *Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare, adverſus inſidias Diaboli.* Ad Epheſ. 6.

Reg. 17. De recta intentione operum.
Thema. *Omnia in gloriam Dei facite.* 1. Corinth. 10.

2. De intentione ſimplici & multiplici.
Thema. *Si oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* Matth. 6.

Reg. 18. 1. De exhortationibus domeſticis.
Thema. *Quaſi tuba exalta vocem tuam.* Iſaiæ 58.

2. In iis potiſſimùm agendum de fraterna charitate.
Thema. *Solliciti ſitis ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis.* Ad Epheſ. 4.

3. De bonitate & jucunditate charitatis fraternæ.
Thema. *Ecce quàm bonum, & quàm jucundum, habitare fratres in unum.* Pſal. 132.

Reg. 19. 1. De operibus humilitatis & charitatis.
Thema. *Induite vos ergo ſicut electi Dei, viſcera miſericordiæ, benignitatem, humilitatem; ſuper omnia autem charitatem habete.* Ad Coloſſ. 3.

2. Deum liberalem eſſe erga liberales.
Thema. *Qui dat omnibus affluenter & non improperat.* Jacobi 1.

3. Deum non ſinere ſe vinci liberalitate, ab homine.
Thema. *Date & dabitur vobis: menſuram bonam & confertam & coagitatam & ſupereffluentem, dabunt in ſinum veſtrum.* Lucæ 6.

Reg. 20. 1. Acquieſcendum eſſe cuilibet gradu ſuo.
Thema. *Unuſquiſque in quo vocatus eſt, Fratres, in eo permaneat.* 1. Corinth. 7.

2. Religioſus in ſuo gradu ſe perficiat, totumque ſe gloriæ divinæ impendat.
Thema. *Eſtote perfecti.* Matth. 5.

Reg. 21. 1. De tempore & ordine rerum ſpiritualium.
Thema. *Omnia tempus habent.* Eccleſ. 3.

2. De tempore congruo & ſtatuto rebus ſpiritualibus impendendo.
Thema. *Fili conſerva tempus.* Eccli. 4.

3. De devotione ſubſtantiali & ſolida.
Thema. *Obtulerunt mente promptiſſimâ atque devotâ primitias Domino.* Exodi 35.

4. De devotione accidentali ſeu ſenſibili.

Thema.

Thema. *Unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ.* Pſal. 44.

5. De cauſis & remediis ariditatis.

Thema. *Anima mea, ſicut terra ſine aqua tibi.* Pſal. 141.

Reg. 22. De illuſionibus dæmonis.

Thema. *Reſiſtite diabolo & fugiet à vobis.* Jacobi 4.

Reg. 23. 1. De paupertate, tanquam muro Religionis firmo.

Thema. *Et erat ſtructura muri ex lapide Jaſpide.* Apoc. 21.

2. De paupertate Religioſa, tanquam fundamento perfectionis.

Thema. *Beati pauperes ſpiritu.* Matth. 5.

Reg. 24. 1. De amore paupertatis ceu matris.

Thema. *Ego mater pulchræ dilectionis.* Eccli. 24.

2. De experimento peregrinationis & mendicationis.

Thema. *Proba me Domine & tenta me.* Pſal. 25.

Reg. 25. De victu & veſtitu paupere.

Thema. *Habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti ſimus.* 1. Tim. 6.

Reg. 26. Nihil dandum, aut accipiendum eſſe, abſque venia.

Thema. *Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro.* Matt. 13.

Reg. 27. De ſpiritualibus miniſteriis, proximo gratis exhibendis.

Thema. *Gratis accepiſtis, gratis date.* Matth. 10.

Reg. 28. Religioſis ad angelicam caſtitatem enitendum eſſe.

Thema. *Erunt ſicut Angeli Dei.* Matth. 22.

Reg. 29. De diligenti ſenſuum cuſtodia.

Thema. *Hortus concluſus Soror mea Sponſa.* Cant. 4.

Reg. 30. De temperantia & modeſtia in refectione corporis.

Thema. *Meſſui myrrham meam, cum aromatibus.* Cant. 5.

Reg. 31. De perfectæ obedientiæ conditionibus.

Thema. *Produxit etiam Deus lignum vitæ in medio paradiſi.* Gen. 2.

Reg. 32. De integra ſui manifeſtatione & ſubjectione.

Thema. *Unumquodque ante faciem ſuam gradiebatur.* Ezech. 1.

Reg. 33. De obedientia charitatis.

Thema. *Caſtificantes animas veſtras, in obedientia charitatis.* 1. Petri 1.

Reg. 34. De obedientia prompta ad literam.

Thema. *Dico huic vade & vadit.* Lucæ 7.

Reg. 35. De obedientia cœca.

Thema. *Surrexit autem Saulus de terra, apertiſque oculis nihil videbat.* Act 9.

Reg. 36. Obediens ſit inſtar cadaveris & baculi ſenis.

Thema. *Ut jumentum factus ſum apud te.* Pſal. 72.

Reg. 37. De correctione & pœnitentiis libenter acceptandis.

Thema. *Corripiet me juſtus in miſericordia.* Pſal. 140.

)()()()(Reg.

Reg. 38. De obedientia erga subordinatos officiales præstanda.
Thema. *Quid est quod tenes in manu? Virga.* Exodi 4.
Reg. 39. Literas absque venia, nec scribendas, nec accipiendas esse Religiosis.
Thema. *Hanc ecce vobis, Charissimi, secundam scribo Epistolam.* 2. Petri 3.
Reg. 40. De reddenda ratione conscientiæ.
Thema. *Effundite coram illo corda vestra.* Psal. 41.
Reg. 41. 1. De manifestatione sui apud Confessarios & Superiores.
Thema. *Effunde sicut aquam cor tuum.* Thren. 2.
2. De tentationibus Novitiorum.
Thema. *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas.* Cant. 2.
3. Tentationes minimas Tyronibus non minimi faciendas esse.
Thema idem - - -
4. De vitandis & eliminandis scrupulis.
Thema idem. - - -
Reg. 42. 1. De mediis conservandæ charitatis fraternæ.
Thema. *Idem sapite, pacem habete.* 2. Corinth. 13.
2. De motivis charitatis fraternæ, communibus.
Thema. *Solliciti servare unitatem spiritûs in vinculo pacis.* Ad Ephes. 4.
3. De motivis fraternæ charitatis, Religiosis & Societati propriis.
Thema. *Sint unum, sicut & nos unum sumus.* Joan. 17.
4. De particularibus amicitiis à Religione proscribendis.
Thema. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Joan. 15.
Reg. 43. De communi & æquali affectu erga Principes dissidentes.
Thema. *Deum timete, Regem honorificate.* 1. Petri 2.
Reg. 44. De labore, & otio.
Thema. *Multam malitiam docuit otiositas.* Eccli. 33.
Reg. 45. De vitandis à Religioso negotiis sæcularibus.
Thema. *Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus.* 2. ad Tim. 2.
Reg. 46. 1. De moderata cura sanitatis.
Thema. *Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis.* Matth. 6.
2. De temperantia, tanquam optimo medio conservandæ sanitatis.
Thema. *In multis esc is erit infirmitas.* Eccli. 37.
Reg. 47. De labore nimio vitando, moderato assumendo.
Thema. *Rationabile sit obsequium vestrum.* Rom. 12.
Reg. 48. De discretione in castigatione corporis.
Thema. *Castigo corpus meum & in servitutem redigo.* 1. Corinth. 9.
Reg. 49. De obedientia in morbo erga medicum spiritualem, & corporalem.
Thema. *Honora Medicum propter necessitatem.* Eccli. 38.

Reg.

Reg. 50. De humilitate, patientia & ædificatione in morbo.
Thema. *Cùm infirmor, tunc potens sum.* 2. Corinth. 2.
Reg. 51. De petenda pœnitentia ob transgressionem Regularum.
Thema. *Pœnitentiam agite.* Matth. 3.
Reg. 52. 1. De observantia exacta Regularum.
Thema. *Hæc est via, ambulate in ea.* Isaiæ 30.
2. De pace multiplici regulas observantium.
Thema. *Quicunque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos.* Ad Gal. 6.
De 9. beneficiis Religiosorum, à S. Bernardo relatis.
1. Religiosus 1. Vivit puriùs, 2. Cadit rariùs. 3. Surgit velociùs.
4. Incedit cautiùs.
Thema. *In omnibus gratias agite.* 1. Thess. 5.
2. Religiosus 5. Quiescit securiùs. 6. Irroratur frequentiùs.
7. Purgatur citiùs.
Thema. *Grati estote.* Ad Colos. 3.
3. Religiosus 8. Moritur confidentiùs, 9. Remuneratur copiosiùs.
Thema. *Confitebor tibi Domine in toto corde meo.* Psal. 110.

SYNOPSIS
AC SERIES EXHORTATIONUM
AUCTARII
De variis, solennioribúsque festis.
PARS I.
De Festis Christi Domini.
In Adventu.

1. DE directione rationis, intentionis, affectionis, locutionis, operis.
Thema. *Dirigite viam Domini.* Isaiæ 1.
2. Vallis pusillanimitatis implenda, mons superbiæ planandus, viæ pravitas corrigenda.
Thema. *Omnis mons & collis humiliabitur.* Isaiæ 40.

In festo Nativitatis Domini.

1. Causa cur Christus, infans parvulus natus sit, est major Dei gloria, per parva operantis magna.
Thema. *Parvulus natus est nobis.* Isaiæ 9.
2. Altera causa, cur Christus infans natus sit, est, ut ab ipso disceremus simplicitatem puerorum.
Thema. *Invenietis infantem.* Lucæ 2.

In festo Circumcisionis Domini: Strena.

1. JESUS, omnibus omnia. Admirabilis, consiliarius, Deus, &c.
Thema. *Vocatum est nomen ejus JESUS.* Lucæ 2.

2. Considerationes æternitatis incomprehensibilis.
Thema. *Annos æternos in mente habui.* Psal. 76.

3. De cura accurata temporis, pretiosissimi, brevis, irrevocabilis.
Thema. *Fili conserva tempus.* Eccli. 4.

De Passione Domini in Parasceve.

1. De tribus Christi Domini Sociis, paupertate, contemptu & dolore.
Thema. *Pauper sum ego & in laboribus à juventute mea, exaltatus autem humiliatus sum.* Psal. 87.

2. De fructibus arboris S. Crucis. 1. Mortificatio vitiorum. 2. Exercitium virtutum. 3. Et charitatis.
Thema. *Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi & fructus ejus dulcis gutturi meo.* Cant. 2.

In festo Paschatis.

1. Fides & gaudium Religiosorum de resurrectione Christi.
Thema. *Surrexit.* Marci 6.

2. Jonas figura Christi resurgentis.
Thema. *Surrexit, non est hic.* Marci 6.

In festo Pentecostes.

1. De præparatione ad Spiritum S. qui lux est.
Thema. *Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem.* Joan. 3.

2. Linguæ dispertitæ significant locutionem igneam cum Deo & cum proximo.
Thema. *Apparuerunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis.* Act. 2.

In festo corporis Christi.

1. Domus Sapientiæ Eucharisticæ, innititur 4. columnis, Veritate Divina, Potentia, Sapientia & Benignitate.
Thema. *Caro mea verè est cibus.* Joan. 6.

2. Tres proprietates summi amoris, ostendit Christus in Eucharistia, quæ sunt, summa conjunctio, summa communicatio, summa operatio.
Thema. *Cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.* Joan. 13.

PARS II.

De Festis B. V. MARIÆ.

In festo Immaculatæ Conceptionis B. V.

1. Liber generationis Christi continet, væ peccatoribus, lamentationes pœnitentibus, carmen justis.
Thema. *Liber generationis JESU Christi.* Matth. 1.

2. B. Virgo est templum Salomonis. 1. Mundum. 2. Pacificum. 3. Ornatum.
Thema. *De qua natus est JESUS.* Matth. 1.

In

In festo Nativitatis B. V.

1. B. Virgo est aurora consurgens in Nativitate, in Conceptione Christi pulchra ut luna: In assumptione, electa ut sol.
Thema. *Quæ est ista, quæ progreditur, quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol.* Cant. 6.
2. B. Virgo, Mater Societatis, aut Ordinis alterius.
Thema. *Ecce mater tua.* Joan. 19.

In festo Annuntiationis B. V.

1. B. V. Plena multiplici gratia, quâ & nos repleri oportet.
Thema. *Ave gratiâ plena.* Lucæ 1.
2. *Dominus tecum*, vox salutationis, vox affirmationis, vox conjunctionis.
Thema. *Dominus tecum.* Lucæ 1.

In festo Assumptionis B. V.

1. B. Virgo, in omnibus optimam partem elegit.
Thema. *Maria optimam partem elegit.* Lucæ 10.
2. Sicut B. Virgo, ita & anima Religiosa vocatur primò ad perfectionem, postea ad coronam.
Thema. *Veni de libano, sponsa mea, veni de Libano, veni, coronaberis.* Cant. 4.

PARS III.

EXHORTATIONES DE SANCTIS.

1. S. Angelus Cust. 1. Præcedit. 2. Custodit. 3. In locum paratum introducit.
Thema. *Ecce ego mittam Angelum meum, qui præcedat te: & custodiat in viâ, & introducat in locum, quem paravi.* Exodi 23.
2. De triplici obsequio S. Angelo Custodi exhibendo. 1. Est observandus. 2. Audiendus. 3. Non contemnendus.
Thema. *Observa eum, & audi vocem ejus, nec contemnendum putes.* Exodi c. 23.

In festo S. Joannis Baptistæ.

1. S. Joannes fuit Angelus. 1. Missione. 2. Resignatione. 3. Castitate. 4. Contemplatione.
Thema. *Quis putas, puer iste erit?* Lucæ 1.
2. S. Joannes fuit Magnus. 1. Gratiâ. 2. Vitæ innocentiâ. 3. Pœnitentiâ. 4. Officio. 5. Favoribus extraordinariis.
Thema. *Erit magnus coram Domino.* Lucæ 1.

In festo S. JOSEPHI.

1. Duodeni honores & gloriæ tituli S. JOSEPHI.
Thema. *Hoc honore dignus est, quem Rex voluerit honorare.* Esther. c. 6.

2. S. JOSEPHUS peculiaris Societatis (vel Religiosorum) Patronus.
Thema. *Cùm esset desponsata Mater JESU MARIA JOSEPH.* Matth. 1.

In festo S. Augustini Magni Doctoris Ecclesiæ.

1. Anima Religiosa, exemplo S. Augustini, deplorat serum suum erga Deum amorem. 1. *Serò.* 2. *Te.* 3. *Amavi.*
Thema. *Serò te amavi pulchritudo tam antiqua.* Soliloq. c. 31.
2. Proponitur cor S. Augustini vulneratum, sagittâ timoris & amoris.
Thema. *Vulnerâsti cor meum.* Cant. 4.

DE SS. ORDINUM FUNDATORIBUS.

De uno ac multiplici SS. Fundatorum, Ordinúmque Religiosorum Spiritu.
Thema. *Divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus.* 1. Corinth. 12.
1. De spiritu & virtute S. Eliæ Prophetæ, Sancti Ordinis Carmelitani, Patriarchæ ac Patroni.
Thema. *Obsecro, ut fiat in me duplex spiritus tuus.* L. 4. Reg. c. 2.
2. De spiritu & virtute S. Eliæ Prophetæ, Christo Domino conformi ejusdémque typo.
Thema. *Quem dicunt homines esse filium hominis? Alii Joannem Baptistam, alii Eliam.* Matth. 16.

De spiritu & virtute S. P. Augustini Ecclesiæ Doctoris & Fundatoris Canonicorum Regularium atque Eremitarum, dolentis, quòd serò Deum amare cœperit.
Thema. *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam novæ; serò te amavi!* Soliloq. c. 31.

De spiritu & virtute S. Basilii Cappadociæ Episcopi, S. Ordinis Basiliani Fundatoris, cum Moyse collati.
Thema. *Dilectus Deo & hominibus Moses, cujus memoria in benedictione est. Similem illum fecit in gloria Sanctorum.* Eccli. c. 45.

De spiritu & virtute S. Patriarchæ Benedicti, & S. Ordinis Benedictini Fundatoris cum lilio comparati.
Thema. *Sicut lilium inter spinas.* Cant. 2. 1.

De spiritu & virtute S. Brunonis S. Carthusiani Ordinis Authoris ac Fundatoris, in palma adumbrati.
Thema. *Justus ut palma florebit.* Psal. 91. 12.

De spiritu & virtute S. Bernardi Doctoris Melliflui, S. Ordinis Cisterciensis Propagatoris celeberrimi, cum ape collati.
Thema. *Brevis in volatilibus est apis, & initium dulcoris habet fructus ejus.* Eccli. 11. 7.

De

De spiritu & virtute S. Norberti Archi-Episcopi Magdeburgensis & S. Ordinis Præmonstratensis Fundatoris, cum Oliva fructifera comparati.

Thema. *Ego autem sicut oliva fructifera in domo Dei.* Psal. 51. 10.

De spiritu & virtute S. Dominici, S. Ordinis Prædicatorum Fundatoris; sub symbolo facis & ardentis & lucentis, mundum illuminantis & inflammantis proposita.

Thema. *Ipse erat lucerna ardens & lucens.* Joan. 5. 35.

De spiritu & virtute S. Francisci, Seraphici Ordinis Minorum Fundatoris, sub schemate Seraphini.

Thema. *Seraphim stabant... & volabant... & exclamabant.* Isaiæ c. 6. ℣. 2. 3.

De spiritu & virtute Seraphicæ Virginis, Sanctæ Matris Theresiæ, Carmelitarum Discalc. Fundatricis, magnæ spiritûs Magistræ.

Thema. *Nunc ergo, Filii, audite me. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abjicere eam.* Proverb. 8. 32.

In festo S. Ignatii.

1. Spiritus S. Ignatii potissimùm in propaganda gloriâ divina proponitur.

Thema. *Qui spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.* Rom. 8.

2. Proponitur Sapientia S. Ignatii.

Thema. *Si enim magnus Dominus voluerit, spiritu intelligentiæ replebit illum; & ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientiæ suæ.* Eccli. 39.

In festo S. Francisci Xaverii.

1. S. Xaverius fuit stella matutina in medio nebulæ.

Thema. *Quasi stella matutina, in medio nebulæ, sic ille refulsit in templo Dei.* Eccli. 50.

2. S. Xaverius fuit vas electionis S. Paulo non absimilis.

Thema. *Vas electionis est mihi iste.* Act. 9.

In festo S. Francisci Borgiæ.

1. Mors Imperatricis Isabellæ, mors mystica Borgiæ.

Thema. *Semper mortificationem ✝ JESU in corpore nostro circumferentes.* 2. Corinth. 4.

2. Mors Isabellæ, vita Borgiæ.

Thema. *Ut & vita ✝ JESU manifestetur in corporibus nostris.* 2. Corinth. 4.

In festo B. Aloysii Gonzagæ. Vel Confessoris alterius.

1. Vita B. Aloysii abscondita in sæculo.

Thema. *Vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Ad Colost. 3.

2. Vita B. Aloysii abscondita in Societate, sub figura thesauri absconditi.

Thema. *Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito.* Matth. 6.

In

In festo B. Stanislai Kostkæ, vel alterius Confessoris.

1. Fons sanctitatis, gratia vocationis & cooperatio hominis.
   Thema. *Consummatus in brevi explevit tempora multa.* Sap. 4.
2. Exemplo B. Stanislai, suadetur triplex amor. 1. Dei. 2. Eucharistiæ. 3. B. Virginis.
   Thema. *Et ego tres sagittas mittam, & jaciam quasi exercens me ad signum.* 1. Reg. 20.

In festo BB. Pauli, Joannis & Jacobi Martyrum Japonensium, Servit pro festo alicujus Martyris alterius.

1. De præstantia Martyrii cruenti.
   Thema. *Absit mihi gloriari: nisi in cruce D. N. J. C.* Ad Gal. 6.
2. De Martyrio incruento.
   Thema. *Christo in carne passo, & vos eâdem cogitatione armamini.* 1. Petri 4.

IN RENOVATIONE VOTORUM, HYEMALI ET ÆSTIVA.

1. Christus natus Doctor & exemplar paupertatis, castitatis & obedientiæ.
   Thema. *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri erudiens nos, &c.* Ad Tit. 2.
2. Soli Deo offerendum cor totum per vota Religiosa.
   Thema. *Soli Deo.* 1. Tim. 1.

IN OBITU RELIGIOSI,

1. Religiosi beati ante mortem, in morte, post mortem.
   Thema. *Beati mortui qui in Domino moriuntur.* Apoc. 14.
2. Mors Religiosorum pretiosa.
   Thema. *Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus.* Psal. 115.

FINIS.

EXHORTA-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

EXHORTATIONES PRÆLIMINARES

De Stimulis ac motivis variis, Regulas obſervandi.

Exhortatio I. præliminaris

De S. Ignatio, Conſtitutionum & Regularum Authore; per Angelum Apocalypticum adumbrato.

THEMA.

Et vidi alium Angelum fortem, deſcendentem de cœlo.
Apoc. 10. verſ. 1.

Quæ facilè alteriùs Ordinis Fundatori applicari poteſt. Subſtituendo ex vita, virtutes aut geſta, & ex dedicatione noſtra prædictâ.

SAnct. Joannes Evangeliſtarum Aquila, mentis ſuæ oculos in cœli adyta intendens, admirabili æquè, ac amabili fuit ſpectaculo recreatus; quod ſuis ipſe verbis deſcribit: *Et vidi*, inquit, *alium Angelum fortem, deſcendentem de cœlo, amictum nube, & iris in capite ejus: & facies ejus erat ut ſol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis: & habebat in manu ſua libellum apertum; & poſuit, pedem ſuum dextrum ſuper mare; ſiniſtrum autem ſuper terram,*

& clamavit voce magna, quemadmodum leo rugit: & cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. Apoc 10. Angelus hic Venerabili Bedæ, Richardo & aliis, Christi Domini nostri est symbolum: qui in Incarnatione sua de cœlo descendit: & humanitatis nostræ nube amictus, solis instar, sanctitatis suæ radios quaquaversum diffudit: iridem in capite gerit; quia pacis legatum agit: terræ & mari imperat, proindéque pedem unum terræ, mari alterum tanquam utriusque possessor ac Dominus imponit: librum apertum manu tenet: quia gratiæ & salutis mysteria pandit: rugit instar leonis, quia gehennæ supplicia impiis denuntiat: denique post vocem ejus septena tonitrua sonant, quia Apostoli, velut Boanerges, Evangelium toto orbe prædicant. Quod sanctis Patribus & voluminum Sacrorum Interpretibus, Christi Domini, Regis ac Ducis nostri supremi, (sub cujus Labaro Sacramentum diximus & militamus) in sensu principali, est symbolum; nobis non absre, S. Ignatii Fundatoris, & Antesignani nostri, Strenui Christi Domini militis, in sensu minùs principali, est hieroglyphicum: quod ipsum dictione præsenti per partes, ordine declarabimus; ut Dictatoris & Conditoris legum nostrarum, perspectâ sanctitate ac præstantiâ, pluris eadem æstimemus & exactiùs observare studeamus.

I. S. Ignatius Angelus.

I. *Et vidi alium Angelum.* Si castitas de homine, Angelum facit, ut S. Bernardus, aliique Patres asserunt, S. Ignatius Angelus extitit: quia rarissimo & excellentissimo castitatis dono refulsit. Postquam enim, primo, à conversione sua, mense irrevocabili sese castitatis voto obstrinxit: & noctu vigilanti, clarissima beatissimæ Virginis Mariæ, unà cum sancto puero JESU, species objecta est; ex ea mirificè recreatus, tantum vitæ præteritæ tædium cepit, maximéque earum rerum, quæ cum obscœna delectatione conjunctæ sunt; ut omnium rerum impudicarum imagines ex animo ejus, effluere omnino viderentur: ut Ribadeneira L. 1. vitæ. c. 2. testatur. Addit Lancicius opusc. 18. c. 8. Ignatium, quamvis indole ferventiore, ac quodammodo igneâ esset dotatus, vitámque sæcularem more militari traduxisset; ex eo tamen tempore, quo voto castitatem firmarit omni prorsus sensu libidinis caruisse: quod, quàm excellens, rarúmque Dei sit donum; etiam virorum sanctissimorum carnis rebellio, vel nivibus extincta, vel urticis, spinisve repressa, abundè demonstrat. Ex hoc autem, tam flagrante castitatis angelicæ amore, scintillæ istæ ab Ignatio in Societatē universam sunt sparsæ; diffusúsque ac propagatus ardor quidā eximius & in se & in aliis servandæ ac propugnandæ castimoniæ, plùs ferè, quàm ullius alterius virtutis, ut experientia comprobat. An non igitur Ignatius, ob insignem adeò puritatis prærogativam Angelus meritò nuncupatur?

II.

II. Fortis.

II. *Fortem.* Si officium fortitudinis, ut S. Albertus M. in Paradiso c. 9 tradit, est *firmare intellectum in cognitione Dei & affectum in dilectione Dei & proxims: roborare mentem inter adversa, ne terreatur; & inter prosperane mulceatur. Item mentem animare, ut semper exerceatur in bonis, & confortare ipsam, ne unquam vincatur in malis.* Quis S. Ignatium fortem fuisse negârit? Etenim quàm præclarè omnia ista præstiterit, vita ejus perhibet universa. Quis in Dei cognitione, necnon in Dei, proximique amore magis illo defixus extitit? Quodnam robur mentis ejus, sive in prosperis, sive in adversis fuit? Quid à conversionis primordiis, tota ejus vita, nisi exercitium operum bonorum, & tolerantia fuit malorum? An non in Hispania, ob animarum salutem persecutiones, carceres & vincula, maximo animi sui gaudio sustinuit? nec ullæ tamen tantæ excogitari potuerunt, injuriæ, calumniæ, criminationes, ut mentem ejus à juvandis animis avocarent. Quanta animi fortitudo & magnitudo esse debuit, quâ homo literarum ignarus, in aula & armis educaus, novum Ordinem religiosum molitus est? quod haud absimile prodigium esse videtur, illi, quo Apostolus quispiam idiota, regnum aliquod aut regiones ad fidem Christi convertit: meditatus nihilominus & aggressus est illud Ignatius, atque ad finem feliciter perduxit: quod admirans religiosissimus & zelosissimus in Hispania Ecclesiastes M. Joannes Avila (qui similes conceptus foverat, sed ad finem à se perduci posse animum desponderat) se pigmæum, Ignatium verò gigantem vocitabat; utpote, qui pondus tantum sublevare valuisset. Angelus igitur fortis fuit Ignatius.

III. De cœlo veniens.

III. *Descendentem de cœlo.* Si sæculo superiore, Germania ignorantiâ, scelerum colluvie, & Lutheri perfidiâ fœdata; si Gallia Calvini peste infecta, si Austria, Hungaria, Anglia, aliaque regna vitiis & hæresibus corrupta, veritatem diffiteri noluissent; an non Ignatium tanquam Angelum è cœlo lapsum, miseriis suis medelam allaturum, pleno ore deprædicassent? Si India, si China & Japonia infidelitatis suæ tenebris involuta: si Ecclesiæ & templa, si academiæ & gymnasia, si Religiosorum asceteria Clericque collegia, voce prædita fuissent, an non Ignatium tanquam virum de cœlo descendentem laudibus summis extulissent? Et nos ipsi ejus Filii, an non meritò ut Genium cœlestem suspicimus, qui è cœlo Constitutiones & regulas nobis attulit, quas magna ex parte non nisi revelatione divinâ addidicit, ut videre est apud Lancicium, L. c. & Ribadeneiram L. 5. vitæ c. 1. ubi ipse Patriarcha sanctus, Patri Laynio fatetur, Ordinum Fundatoribus, præcipua religionis suæ capita, revelatione cœlesti communicari. Ad hæc an non è cœlo descendit vitæ ejus militaris in angelicam commutatio? An non è cœlo descendit invicta ejus fortitudo, quâ contra

aërias potestates, & tenebrarum Principes prævaluit, tum sese in primis è potestate illorum eruendo, tum socios quoque suos ac Filios, & per illos, alios propè infinitos, non tantùm ex eorum tyrannide liberando verùm etiam sic armando ac instruendo, ut & milites fortissimi, & Duces Strenuissimi contra stygias phalanges evaderent? An non è cœlo descendit, frequens mentis illustratio, & raptus: præcipuè verò extasis illa eximia, in qua, septidui spatio, in cœlum, non corpore quidem, sed spiritu raptus fuit: & ex qua tantam sapientiæ & prudentiæ lucem, tantam gratiarum, cæterorúmque cœlestium charismatum affluentiam hausit?

IV. Nube amictus.

IV. *Amictum nube.* Nube amictus fuit Ignatius, non in figura, quâ olim Filii Israel ducebantur in deserto, sed in veritate; nube scilicet illâ; quæ per istam designabatur, nimirum Spiritu sancto, qui ut nubes lucida in monte Thaboræo, Christum Dominum nostrum obumbravit. Hâc nube divinâ obumbratus simul & illuminatus fuit Ignatius: hæc nubes viam illi monstrabat in dubiis, & in cœlestem promissionis terram rectà deducebat: hæc illum ab omni ventorum, ac tempestatum turbine protegabat, ne per tentationem caderet: hæc ab æstu propriarum concupiscentiarum defendebat; ut in medio ignis non æstuaret; Hæc in cõstitutionibus scribendis lumen affundebat, ne ad hoc illúdve extremum deflecteret: hâc stante, stabat; hâc progrediente pergebat, & ad perfectionis altissimæ fastigium ac metam properabat.

V. Iride coronatus.

V. *Et iris in capite ejus.* Iris symbolum est rectæ intentionis, uti & reconciliationis ac pacis. An non 1. Intentio S. Ignatii purissima extitit, quâ majorem Dei gloriam in corde, ore & opere semper præferebat? quâque in finem Societatis, nunquam non tendebat, ut videlicet, per se suósque, non solùm propriam, verùm etiam alienam salutem & perfectionem pro viribus procuraret. 2. Iris versicolor signum est fœderis & reconciliationis inter Deum & hominem initæ post diluvium. Quid aliud intendit S. Ignatius, nisi per charitatem, virtutum varietate, tanquam coloribus diversis exornatam, inter Hæreticos reconciliationem cum Ecclesia, inter peccatores pacem cum Deo, non solùm significare, verùm etiá efficere, idque veritatibus è verbo divino depromptis: *Scriptura Sacra arcus est Ecclesiæ; ipsa est arcus Domini*, ait S. Gregorius L. 19. Moral. c. 18 *de qua ad corda hominum, sicut ferientes sagittæ, sic terrentes sententiæ veniunt: unde psalmo 7. dicitur: arcum suum tetendit, & paravit illum; & in ipso paravit vasa mortis, sagittas suas ardentibus effecit. Arcum suum namque Dominus tetendit, quia cunctis peccatoribus, per scripturam sacram minas exhibuit.* Ardentibus hisce sagittis, S. Ignatius, tum in verbi divini prædicatione; tum in doctrinæ christianæ explanatione, audientium corda feriebat,

feriebat, ut eos Deo & Ecclesiæ reconciliaret. Iris ergo fuit in capite ejus, in ore manúque arcus & sagittæ corda penetrantes.

VI. Solis instar fulgens.

VI. *Et facies ejus erat ut sol.* Quoties S. Fundatoris facies & caput eximio quodam fulgore coruscavit? Ejusmodi splendore radiantem vidit Barcinone Isabella Rosella ? dum fœci plebis immistus verbi divini prædicationi interest : simili claritate micantem, conspexit Joannes Paschalius,& Domestici, dum in hospitali domo æger decumbit. Romæ verò idem notavit Alexander Perronius, P. Oliverius Manaræus & in primis P. Ludovicus Gonzalvus, Minister Domûs Professæ, qui quotiescunque orantem S. Ignatium in cubiculo adiit, adiit autem sæpissimè , cœlesti splendore radiantem, semper observavit: quin & S. Philippus Nerius vir eximiæ sanctitatis & S. Ignatio perquam familiaris, eâ sanctum Patrem vitæ sanctimonia præditum esse dicere solitus erat, ut animi ejus pulchritudo foris promicaret & in cujus oculis, vultúque coruscantes lucis radios sæpe à se conspectos esse profitebatur. Sol igitur fuit S. Ignatius, cœlesti fulgore radians, & Societatem universam, imò & mundum illuminans.

VII. Librum manu præferens.

VII. *Et habebat in manu sua libellum apertum.* Artificiosus pictorum penicillus S. Patriarcham nostrum, manu librum apertum, præferentem delineat, cum epigraphe : *Constitutiones Societatis JESU.* Et meritò quidem; ipse enim illas decennio & quod excurrit, magnâ industriâ & labore conscripsit. Apertus autem est liber, ut omnibus, vocationis gratiam à Deo habentibus pateret. O quàm excellens, quàm admirandus liber! in decem partes distributus , tot cœlestibus luminibus, & apparitionibus, dum scriberetur illustratus! Liber vel ipsorúmmet Hæreticorum judicio admirabilis, omni prudentiâ humanâ major, ideámque perfectissimæ ac numeris omnibus absolutæ Reipublicæ continens. Liber à sanctissimis, doctissimísque viris, ob reconditam in eo divinam sapientiam, ac plenissimam totius christianæ & religiosæ perfectionis doctrinam mirè æstimatus, summè laudatus, & à diversis summis Pontificibus approbatus.

Atque ut reliqua paucis perstringamus , ne justo prolixiores simus.

VIII. Leonis instar rugiens.

VIII. An non *pedes ejus erant tanquam columnæ ignis*: qui in affectus ardentes toties erumpebat? qui sive mensæ benediceret, sive ad aram faceret, sive è flosculi aut vermiculi conspectu in Deum ascenderet, totus æstuabat,& ferventissimis charitatis affectibus totus flagrabat? IX. *Terræ marique pedes imposuit*: quando viros Apostolicos in longinquas regiones, terra marique ablegavit; & continentem & Insulas, maria & terras suavi Christi jugo subjecit. X. *Instar leonis clamavit & rugiit.* Rugit leo dum vel esuriens escam quærit. Psal. 103. 22. *Catuli leonum, rugientes, & quærentes à Deo escam sibi*, vel prædam jam adeptus præ gaudio, aut

ex metu vel ira ne captâ præda spolietur. *Nunquid leo rugiet in saltu nisi habuerit prædam?* Amos c. 3. 4. O quoties rugiit Angelus noster præ fame & desiderio animarum JESU Christi sanguine pretioso redemptarum? Quoties preces ardentes ad Deum, quoties lacrymas, clamoresque validos emisit? Reportatâ verò prædâ animarum copiosâ, quoties in Dei laudes, & benedictiones erupit? XI. *Et cùm clamassent, locuta sunt septem tonitrua voces suas* clamante Christo, velut echo, respondêre Apostoli: clamante Ignatio per orbem universum insonuêre voces sociorum, catechizantium, prædicantium, docentium, in Europa, Asia, Africa & America: *In omnem terram exivit sonus eorum.*

Quare, charissimi, abundè conspicitis Angeli nostri Apocalyptici, sancti, inquam, Ignatii, legum nostrarum Conditoris sanctimoniam & excellentiam, ac proinde, quanto in pretio Librum Constitutionum, ab ipso nobis apertum & porrectum habere debeamus. 1. *Angelus fuit* & angelicam castitatem in libro hoc, nobis æmulandam præscripsit. 2. *Fortis fuit*, & ad magnos labores pro animarum salute exantlandos, regulis suis nos animavit. 3. *De cœlo descendit*, ut gratiam vocationis, Librum legum nostrarum, mediáque ad finem præscripta, tanquam de cœlo allata complectamur. 4. *Nube amictus* fuit Spiritûs sancti, eâdem nos obumbrari, & in omnibus dirigi cupiens. 5. *Iris in capite ejus*, ob puritissimam intentionem & hominum reconciliationem, quam utramque in regulis præscripsit. 6. *Facies ejus ut sol splenduit*, sanctimoniæ radiis ex animi interiore puritate foras promicantibus; quam si imitabimur, boni exempli & ædificationis radios in proximum diffundemus. 7. *Librum apertum*, manu præfert: qui ut magis magisque nobis aperiatur, sequentes exhortationes, veluti totidem expositiones, elucidationes ac declarationes plurimùm juvabunt: opus duntaxat est, ut aviditate magnâ librum hunc devoremus, & in succum ac sanguinem nostrum convertamus. 8. *Pedes igneos habuit, & terræ marique imposuit*, ut ad portandum JESU Nomen coram Gentibus & Regibus, terrâ marique prompti, & accincti semper stemus. 9. *A leone*, leunculi rugire, clamare, catechizare, prædicare, docere, animásque ad Deum adducere discamus. 10. *Et tanquam Boanerges ac Filii tonitrui*, æterna mortalibus inculcemus. Quæ si præstiterimus, cum S. Ignatio, Angeli apocalyptici, fortes, cœlestes, puri, lucentes, ardentes, terræ marique imperantes, rugientes ac tonantes erimus; atque secundum Libri Constitutionum à S. Parente nobis aperti directionem, & instructionem, propriam, alienámque salutem ac perfectionem mirificè promovebimus.

II. EX-

EXHORTATIO II.
PRÆLIMINARIS

De Libro Constitutionum & Regularum ejúsque præstantia, tanquam Stimulo secundo easdem observandi.

THEMA.

Accipe Librum & devora illum. Apoc. 10. 9.

Facilè applicabitur alterius ordinis libro regularum.

SAnct. Evangelista Joannes, postquam Angelum illum apocalypticum conspexisset, librum manu præferentem, de quo exhortatione proximè præcedente, egimus; mox subjungit: *Et audivi vocem de cœlo loquentem & dicentem: Vade & accipe librum apertum de manu Angeli, stantis supra mare & super terram. Et abii ad Angelum*, dicens ei: *ut daret mihi librum: & dixit mihi: Accipe librum, & devora illum; & faciet amaricari ventrem tuum; sed in ore tuo erit dulce tanquam mel. Et accepi librum de manu Angeli, & devoravi illum; & erat in ore meo tanquam mel dulce: & cùm devorassem eum, amaricatus est venter meus.* Apoc. 10. v. 8. 9. 10.

Angelus ille, symbolum est S. Ignatii Fundatoris nostri, ut diximus (quemadmodum & alterius cujuscunque Fundatoris Ordinis, symbolum esse potest) qui tenet manu librum; à se conscriptum, Constitutiones & Regulas nostras complectentem, secundum quas, Societas universa dirigitur: & quotquot ad Societatem JESU vocamur, ad hunc librum, suscipiendum, legendum, devorandum invitamur: tanquam si S. Patriarcha nobis insusurraret: *Accipe librum & devora illum.* Accipimus illum, dum in primis exercitiis, quæ Tyrocinium ingressi, obimus, librum regularum obtinemus, illum legimus, & quodammodo comedimus; videturque primâ fronte tanquam mel dulcis; at postmodum ad praxin venientes, experimur nonnunquam difficultatem.

Decla-

Declarabimus igitur præsenti exhortatione, quomodo hunc librum accipere, devorare & amaritiem occurrentem superare debeamus; ut ejus dulcedinem deguſtemus, ejúsque contenta cum jucunditate in praxin redigamus.

1. Acceptio libri regularũ.

1. *Accipe librum.* Liber quem S. Joannes accipere jussus est, fuit Apocalypsis, plurima mysteria, documenta, revelationes, aliáque admiranda continens. Liber quem quisque nostrûm Societatem ingrediens, de manu S. Ignatii, à Deo, accipere jubetur est Liber Constitutionum & Regularum nostrarum; tanquam si cuilibet per inspirationem diceret: *Vade & accipe librum apertum de manu Angeli* l. c. *Vade*, ne moreris, *& accipe librum*, multis aliis, licet te longè dignioribus, clausum, tibi verò ex infinita mea misericordia *apertum*, *de manu Angeli*, sancti scilicet Ignatii, neque enim alius liber, aliáve regula, tibi aptior est & convenientior. *Vade* igitur & *accipe*, tanquam donum & cimelium præstantissimum, ab æterno tibi præparatum; ut ad salutem æternam, magnámque in cœlo gloriam te perducat. Atque ut promptiùs, alacriúsque eum acceptes, juverit te nósse ejus præstantiam.

Liber hic Constitutionum, ut conscriberetur, prima S. Ignatii & Sociorum ejus cura fuit; ut eo Societatem dirigeretur: hoc in prima formula, seu regula, Paulo III. Pontifici Maximo oblata, ut facere ejus authoritate liceret, postularunt: hoc deinde, confirmatâ ab eodem Christi Vicario, Societate, & ipso Ignatio, Præposito ab iis electo, fieri quamprimum voluerunt: huic libro conscribendo S. Pater decennio toto & ultrà incubuit; idque egit magno, non solùm humanæ prudentiæ, sed divinæ potissimùm sapientiæ lumine, nec sine eximiis instinctibus, inspirationibus & illustrationibus Spiritûs sancti, ut Bullæ Pontificum Summorum attestantur.

R. P. Petrus Ribadeneira, S. Ignatio familiaris, qui vitam ejus concinnavit, & juramento binis vicibus interposito, semel coram Camillo Patriarcha Alexandrino Anno 1595. ac deinde coram Archiepiscopo Toletano & Episcopo Trojano Anno 1606. testatus est, se nescire, quòd, in vita S. Ignatii à se exarata, aliquid reperiatur falsi. Hic L. 4. vitæ c. 2. ea refert, quæ maximopere Libri Constitutionum Authorem, ipsúmque Codicem commendant. *Extat*, inquit, *Commentarius, ejus ipsius manu scriptus, in arcula quadam, post ejus mortem repertus, in quem dum constitutiones scriberet, assidua Dei beneficia, illustrationésque referebat.* In eo videre est (pergit idem) quam incensa & accurata oratio; quanta lacrymarum & continua penè effusio: quàm sæpe consolationis magnitudo redundaret etiam in corpus; & vox intercluso spiritu hæreret, ac fari non posset, & totius corporis venæ sensibiliter moverentur. Illic cernitur, quàm assiduus ejus mens, atque eximiis de sanctissimæ

sanctissima Trinitate illustrationibus impleretur; de divina essentia, de processione, de proprietate Divinarum Personarum, & operatione, déque sacratissimo illo mysterio, tum occultis intelligentiis, tum externis doceretur imaginibus. Neque verò breves illæ erant, aut fugaces, sed prolixæ interdum ac diuturnæ, & quæ in cubiculo, in mensa, domi, foris illum comitarentur, & suæ magnitudinis æstu, quodammodo absorberent. Ita ille.

Quid verò ex his concludemus, charissimi, nisi illud, quod mox subjungit Ribadeneira: *Ut intelligamus, quo loco constitutiones nostras habere, quâ veneratione suscipere, quo studio, curâque observare debeamus. Accipe*, ergo *Librum*, & tanquam donum prorsus singulare, magno in precio habe; aspice illum non tanquam humanâ industriâ compositum; sed tanquam Spiritu Sancto inspirante conscriptum; documentis salutaribus, & sublimibus vitæ perfectioris principiis refertum; & pro viribus his vitam moresque tuos stude conformare.

II. Libri devoratio.

II. *Et devora illum.* Apoc. 10. Quod præscriptum fuit S. Joanni: *Devora illum*; id est avidè illum lege, & perspice, eúmque inventæ memoriæ reconde, & eum ruminare & per partes expendere, atque in praxin redigere valeas. Idem de Libro Constitutionum & regularum cuilibet de Societate dicitur: *Devora illum*; lege, manda memoriæ, intelligere ac penetrare satage: intellectus enim, est quasi os animæ, dentes sunt indagines & scrutinia veritatis, per quæ veritas patefit, & cognoscitur, ac deinde in ventrem, id est in cellam memoriæ trajicitur & reconditur: ut vitam nostram, omnésque actiones dirigat, atque ad perfectionem præfixam perducat. O si libri hujus admirandi excellentiam, utilitatem, ac jucunditatem perspiceremus, quantâ cum aviditate devoraremus.

Si librum doctum, doctrinámque desideres, devora hunc librum, in quo subtilissima Theologiæ placita reperies. Si Sapientiam optes, devora illum; eam enim continet sapientiam, quam vel sapientissimi stupeant: authoremq; habet S. Ignatium quem S. Franciscus Xaverius, *hominem sapientissimum, donis a Deo singularibus exornatum, Deo plenum nuncupat.* L. 1. Epist nov. Epist 1. Si virtutem, si perfectionem, si sanctimoniam cupias, excellentissimas virtutes, & sublimissimos perfectionis & sanctitatis apices in eo invenies; solùm, devora illum: & invenies: si etiam, novarum avidus existas; devora illum; & multa nova, aliisque Ordinibus inusitata, ac nunquam in ulla religione audita reperies: qualia sunt de diversis gradibus, de dimissione & liberatione à votis, &c. & hujusmodi plura, quorum ultra sexaginta puncta enumerat R.P. Nicolaus Lancicius Opusc. 17. c. 7. Si discretionem velis devora illum, & admirandam in eo discretionem & moderationem pro omni regimine & gubernatione perspicies.

Quare ab hac devoratione libri regularum, nemo se immunem existimet: omnibus enim S. Ignatii Filiis devorandus est, omnibus tanquam viæ dux, tanquam consiliarius adhibendus ut ducat, instruat, & dirigat. Superior devoret, ut gubernare discat: subditus devoret, ut obedire sciat: Professus devoret, ut doctrinâ & virtute excellente fulgeat: Non professus devoret, ut functionibus proximo proficuis se occuper. Scholasticus devoret, ut discere & docere nôrit. Coadjutor devoret, ut Marthæ munus acquiescat, iisdemque cum omni diligentia incumbat. Denique Tyro librum regularum devoret; ut vitæ bene religiosæ solida fundamenta in Tyrocinio jaciat. Ea de causa Tyrones indies nonnihil ex regulis memoriæ mandant, toties de iis exhortationes auscultant, toties in collationibus, seu conferentiis ut vocant, de iis tractant: ut clariùs explicentur, declarentur & intelligantur, exactiùsque observentur. Devora igitur charissime, & memoriæ bene imprime hunc librum: & quod Petrus Blesensis de scriptura sacra loquitur; regulis ex ea depromptis, aut in ea fundatis applica: *Discurre*, inquit, *Scripturarum*, (Regularum) *amœnissimos campos, lege tanquam apis, & reconde in alveolo memoriæ, suavissimi odoris flores, castitatis lilium, olivam charitatis, patientiæ rosam, uvas spiritualium charismatum.* L. 3. Epist. 12.

III. Ejus amaritudo.

III. *Et faciet amaricari ventrem tuum*, ait S. Joanni Angelus, de Apocalypsi: sensus autem est: Apocalypsis hæc, seu revelatio, & prænotio futurorum sub Antichristo, in ore tuo, id est, primâ facie & primo gustu, erat tibi dulcis, mentemque pascet & oblectabit; quia erit mira, nova, arcana, & divina cognitio ac prophetia; sed ubi cœperis ruminare calamitates, persecutiones Ecclesiæ, defectionem fidelium, & multitudinem reproborum, amarorem senties. Quod & ipsi evenit: ait enim: *Et cùm devorassem, amaricatus est venter meus.* L. c. id est intimè in animo & mente mea indolui, atque ingemui.

Simile quid accidit Tyronibus religiosis, librum regularum, primâ vice legentibus; quando eis omnia, quæ legunt, tanquam nova, rara, arcana, & ad perfectionem accommodata videntur, atque dulcescunt. *Erat in ore meo, tanquam mel dulce.* Sic dulcis videtur paupertas, omnibus curis libera, dulcis castitas, angelica, dulcis charitas & dilectio fraterna, dulcis oratio, dulcis spiritualis conversatio & sermocinatio; aliáque omnia. At cùm postmodum deveniatur ad praxin paupertatis, castitatis, obediæ, humilitatis, mortificationis, temperantiæ, laboris, missionis, doctrinæ, non rarò amaror succedit: videntúrque regulæ nostræ non absimiles esse pilulis medicis, quæ foris deauratæ, vel saccharatæ, aut cinnamomo respersæ, deglutiuntur cum suavitate; sed cùm in ventre dissolvuntur, ob aloen, myrrham, aliáque amara, quæ continent, amaricant ven-

ventrem, & terminibus eum quasi dilacerant. *Verbum Dei*, ait D. Thomas, *dulce est rationi; sed amarum sensualitati*: sic quoque regulæ nostræ, ex verbo Dei & doctrina Christi desumptæ, dulces sunt rationi, quacum conveniunt; & spiritûs profectum, æternáque præmia pariunt: sed amaræ sunt sensualitati Sed hæc strenuè abneganda, est & supprimenda: quod si fiat, per frequentes actus, acquiritur habitus virtutis, omnia facilitans & dulcorans.

IV. Ejusdem dulcedo.

IV. *Sed in ore tuo erit tanquam mel dulce.* Verè hoc ipsum experiuntur religiosi ferventes, & ex virtutum habitu omnia sua exercitia obeuntes: illis enim regularum liber & regulæ ipsæ, earúmque praxis instar mellis est dulcis & amœna; adeóque illis aptare possumus, quod S. Bernardus serm. 67. in Cant. Dei sermonibus & eloquiis attribuit; dum ea epulis sapidis melleisque comparat: *quæ triplici emineant*, ut ipse ait, *gratiâ; quod nempe sint, delitiosa ad saporem, solida ad nutrimentum, efficacia ad medicinam: quoniam & ex eo quod suaviter sonant, affectum mulceant; & de sensuum ubertate mentem impinguent ac nutriant; & de altitudine mysteriorum, dum intellectum simul & exercent & terrent, miro modo, tumorem sanent instantis scientiæ.* Eâdem triplici gratiâ seu virtute, an non pollent quoque regulæ nostræ? quàm gratum saporem ac dulcedinem eas amantibus pariunt? quod perfectionis ac spiritûs nutrimentum adferunt? quàm efficacem, peccatorum vulneribus, & vitæ anteactæ morbis medicinam conficiunt? Tam suaves ex iis, fructus legimus, ut eas meritò, (quemadmodum S. Hieronymus Epist. 4. ad Rusticum scripturam divinam) pomario comparemus: & ejus verbis testemur: *ut ex eo quisque varia poma decerpat, his utatur deliciis, & harum complexu fruatur.*

Quis autem hasce delicias, has melleas voluptates, nisi expertus sit, & ex ipsa regularum accurata observatione degustârit, mente concipiat, aut verbis exprimat? Quis non exclamet: *Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo!* Psal. 118. Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, ô S. Ignati! Quàm dulces regulæ de paupertate! quæ si observentur, supra terrena nos elevant; curas, anxietates, sollicitudines aufferunt, nihil quidem habentes; sed omnia possidentes efficiunt; centuplum reddunt in tempore hoc, & in futuro vitam æternam promittunt! Quàm dulces regulæ de castitate? quæ jucundos, hilares, ab uxoriis amoribus, ac prolium molestiis immunes, Angelis similes reddunt; & cum S. Ephrem nos exclamare præ gaudio cogunt: *O castitas quæ mundo es corde, & dulci gutture, hilarique aspectu! O castitas portus tranquillus, in summa pace & securitate constitutus! O castitas, quæ cor te possidentibus lætificas, & animæ ad cœlestia alas adjungis! O castitas, quæ spirituale gaudium paris & mœrorem aufferis! O castitas, quæ instar rosæ in medio cor-*

dis efflorescis! Serm.de cast. Quàm dulces & super mel amabiles sunt regulæ de obedientia? quæ plurimis molestiis & angoribus, in negotiis suscipiendis vel omittendis in omni penè re & in omni tempore nos liberat: quæ nos in manu Dei o. m. collocat: *qui est Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis.* 2. Corinth. 1. Ejúsq; paternis brachiis, gestandos, regendos ac fovendos committit? quàm dulces & super mel jucundæ regulæ de temperantia, morbos & gravedinem tollente, corporis & mentis sanitatem, alacritatémque conservante? Quàm dulces regulæ de oratione & familiaritate cum Deo, cor lætificante & spiritualibus consolationibus replente? *Lætificabo eos in domo orationis meæ.* Isaiæ 56. 7. de quo rectè S. Bernardus serm. 18. in Cant. *Orando bibitur vinum lætificans cor hominis, vinum spiritûs quod inebriat; & carnalium voluptatum inducit oblivionem.* Et S. Augustinus in Psal. 127. *Dulciores sunt lacrymæ orantium, quàm gaudia theatrorum.* Similia de aliis regulis interpretare.

Quapropter, Charissimi, cùm Librum Constitutionum & regularum, ex eo desumptarum, de manu S. Patriarchæ nostri, tanquam Angeli apocalyptici, jam volentes, libentésque acceptaveritis. 1. Mordicus illum retinete, & nunquam dimittite; sed potiùs sancto Fundatori, pro tam eximio munere, grates summas referte, & Spiritum Sanctum, qui illum, Constitutiones ac regulas exarantem direxit, cœlesti lumine complevit, visionibúsque admirandis collustravit, pro viribus laudate: 2. Librum istum, tam sublimia, tam perfecta, tam sancta, tam rara, inusitata atque ab aliorum Ordinum consuetudine aliena continentem, non solùm retinete; sed etiam summo in pretio habete, nec unquam vilipendendum existimate; imò & devorate; id est, ut diximus, comedite & in ventre memoriæ recondite, ut eum meliùs ruminare, expendere, intelligere, & in praxin redigere valeatis; cælestemque ex eo doctrinam, sapientiam, ac perfectionem hauriatis. 3. Faciet quidem liber iste initio nonnihil amaricari ventrem vestrum; sentietis fortasse, in paupertate difficultatem nonnullam, assueti mundi deliciis; in castitate, fortè innutriti vitiis, in obedientia, abusi libertate & voluntatibus propriis: sed usu, exercitióque assiduo, omnem paulatim difficultaté nullo negotio, superabitis. 4. Quin & appromitto, eum super mel dulcem vobis evasurum: ita ut dulcis & mellea paupertas, mellea castitas, mellea obedientia, mellea temperantia, mellea oratio, & cuncta exercitatio (utpote, cum tanta pace, serenitate, tranquillitate, animi lætitia, & æternitatis felicis spe, conjuncta) mellea vobis esse videatur. *O quam dulcia faucibus meis eloquia tua! super mel ori meo! Quàm magna dulcedo, quam abscondisti timentibus te!*

rei Psal. 30. *Vox exultationis & salutis in tabernaculis justorum.* Psal. 117. *Inebriabuntur ab ubertate Domûs tuæ, & torrente voluptatis potabis eos.* Psal. 35.

EXHORTATIO III.

PRÆLIMINARIS.

De tertio Stimulo observandi regulam; quia est

Pharus nostra, mundi tenebras discutiens.

THEMA.

Mandatum Domini lucerna & lex, lux. Proverb. 6.23.

Hæc & sequentes præliminares, in investituris & professionibus servire poterunt.

QUid est mundus, nisi mare magnum & spatiosum; modò tranquillum & ad navigandum invitans; modò à ventis concitatum, & fluctibus omnia involvens? Quid est mundus nisi mare tumidum per superbiam, lividum per invidiam, fervidum per iracundiam, profundum per avaritiam, inquietum per acediam, spumosum per luxuriam, absorbens per gulam & gastrimargiam? In hoc mari inter fluctus & procellas, inter syrtes & charybdes, navigamus mortales; quemadmodum Job de se dixit cap. 9. *Dies mei pertransierunt tanquam naves.* At quo navigamus? duplex est portus, alter felicitatis perpetuæ; alter damnationis æternæ: & prò dolor magna mortalium pars ad scopulos & scyllas allisa, miserè naufragium facit; eò quod in tenebris naviget sine pharo, sine lucerna, sine luce: habent quidem lucernam & lucem Decalogi: *Mandatum enim Domini lucerna & lex, lux:* Proverb. 6.23. Sed à ventorum turbine, à tentationum flatibus, lucerna illa facilè extinguitur, & lux obtenebratur. Ne verò id Religiosis accidat, alteram lucem, lucernam & pharum obtinent, nimirum regulam suam. In Insula Pharo turris erat, in petra locata, ab In-

sula, cognomine Phari nomen sortita, à Philadelpho Ptolomæo Rege, Sostrati Cnidii architecti operâ, exstructa; quæ mari circumluebatur; & in qua noctu accensæ faces, navigantium cursum dirigebant.

Pharos nostra, regula nostra est, hæc tenebras mundi discurit, hæc scopulos & voragines ostendit; hæc prosperè navigationem nostram in portum felicis æternitatis dirigit. Quod dictione præsente declarabimus.

Vastissimum mundi mare septenos numerat scopulos famosos, tenebricosos æquè ac periculosos; septena scilicet crimina capitalia; in quæ naves innumeræ, cœco impetu impactæ, dissiliunt. Ex his

I. Mundi scopulus superbia.

I. Primus scopulus est superbia: Vera scylla adeò nautis periculosa. *Scylla* ait Seneca Epist. 80. *est saxum terribile navigantibus.* Superbia mons & scylla obscura est, radios veri solis à corde prohibens; in qua Angelus sideribus clarior obtenebratus est. De quo S. Bernardus serm. 4. de Ascens. ait: *Nonne hic est mons, in quem Angelus ascendit, & Diabolus factus est.* Quotquot hunc scopulum amant, in tenebris navigant, in quos cadit illud S. Gregorii L. 32. Moral. c. 8. *Tanto à luce Dei longè sunt, quantò humiles non sunt.* O quot in obscuro mundi Oceano, ad hoc saxum naves allisêre? *Superbia*, ait Innocentius Pontifex de vilit. condit. hum. *Prostravit Goliath, suspendit Aman, interfecit Nicanorem, peremit Antiochum, Pharaonem submersit, & Sennacherib interemit:* præter innumeros alios

Optatis Charissimi, cymbam vestram in hunc scopulum non impingi? Pharos vestra, regula vestra lucem præferat, ut videatis viam, quâ hanc scyllam declinetis. Regula præsertim 9. 10. 11. 12. 13. summarii illuminabit & docebit: proprios defectus superiori aperire; errores, à sociis detegendos, libenter auscultare; mundo fastuoso contraria eligere; officia humilia promptè exercere; insurgentes & sese invicem collidentes tentationum superbiæ fluctus, assiduâ mortificatione retundere. Quæ si præstiteritis, nullo negotio superbiæ scyllam evadetis.

II. Luxuria.

II. Secundus scopulus, in mari mundi procelloso & caliginoso navigantibus, obvians est Luxuria: quæ est insatiabilis illa charybdis, ad quam tot naves, tot animarum milliones alliduntur, naufragantur & fluctibus hauriuntur. De charybdi illa naturali, canit Virgilius Æneid. 3. *Dextrum Scylla latus, lævum implacata Charybdis*, occupat & Ovidius: *Evomit ejectas sæva Charybdis aquas.* Id est mare ibidem contrariis fluctuum cursibus collidit aquas, & rapta quæque absorbet ac rejicit: *Dextrum scylla latus:* per has mundani, medias, navigant: & non rarò accidit, ut incidat in scyllam cupiens vitare charybdim. O quot mortales rapacissima Libidinis charybdis absorbet & rejicit, non vivos, sed mortuos! sanè S. Remigius Remensis Episcopus in epist. ad Rom.

Rom. c. 1. de hac voragine asserere non dubitavit: *Demptis parvulis, ex adultis, propter carnis vitium, pauci salvantur.* Excœcat enim mentem, ac tenebris ita involvit, ut foveæ suæ profundum, animæque periculum non cernant. Hæc charybdis totum propè humanum genus in cataclysmi voraginem pertraxit & absorbuit. Hæc charybdis, Pentapolim, civitates florentes; sed libidine fœdâ excœcatas, ex igne sulphureo temporali, in ejusdem ignis & sulphuris abyssum æternam dejecit. Hæc à condito mundo, ad hæc usque tempora, tot animarum myriadas vorticibus & fluctibus hausit.

Quâ verò ratione, Dilectissimi, charybdim hanc declinabitis? Pharos nostra, regula nostra viam monstrabit. Regula 29. de solerti sensuum custodiâ. Regula 48. de castigatione corporis & pœnitentia. Regula 28. De servanda castitate angelica. Harum ductum & lucem si sequemini, charybdim illam periculosissimam, abyssum illam profundissimam, ut vel ipsâ experientiâ didicistis hactenus, per gratiam Dei haud difficulter evadetis.

III. Avaritia. III. Scopulus tertius in quem frequens mundanorum cymbæ impactæ naufragium patiuntur, est *avaritia*, syrtis admodum periculosa. In mari lybico, ex ea parte, quâ Africam propriè dictam alluit, syrtis seu sinus est, perquam periculosus, navigantibus mille creans discrimina, eò quòd vadosus sit, & arenæ cumulos vehat, in quos naves infixæ hæreant, & pereant. In syrtes hujusmodi impingunt avari; cùm enim cupiditate nimiâ oculi eorum velentur, & excœcentur, cœco impetu, in syrtes infernales ruunt. Si enim modicum arenæ aut pulveris terreni, visum oculi corporalis impediat; quid mirum, si visus cordis, magno terræ albæ ac flavæ cumulo, inordinatè amato, obscuretur? Si Tobias calidis stercoribus hirundinis est excœcatus; quid mirum, si ardens amor temporalium, quæ Apostolus stercora nuncupat, oculos cordis excœcent? Unde Salvator cœcum à nativitate illuminaturus Joan. 9. *Lutum posuit super oculos ejus*: Insinuans causam cœcitatis spiritualis, esse lutum divitiarum. Hoc igitur lutum excœcat, hoc stercus maculat, hæc arena, hic limus, hæc syrtis vadosa navigantes innumeros detinet, perdit, atque à littore æternitatis felicis abstinet & repellit.

Ut navicula vestra, Charissimi, in has syrtes & vada non incidat; quis iter tutum ostendet? Pharos nostra, regula nostra, lucem præbebit, quâ vilitatem divitiarum detegat; radios emittet, quibus cymbam vestram periculis eximat. Sic Regula 24. de tenera dilectione paupertatis. Regula 25. de ratione paupertatis. Regula 26. de usu paupertatis. Aliæque de omnium terrenorum, exemplo Christi Domini, contemptu & abrenuntiatione, securo ducent itinere: quarum ductum si secuti fueritis, longè à syrtibus, earúmque periculis distabitis.

IV. Quar-

IV. Gula.

IV. Quartus scopulus, in mari germanico, magis periculosus, *est Gula, crapula, ebrietas:* de quibus jure Poëta quispiam cecinerit: *Ingentes scopulos, acroceraunia:* non sine ingenti voragine & abysso, in quam mortales innumeri cupiditate plùs quàm brutali, excœcati devolvuntur. Quis enim nesciat, oculos cordis, non minùs atque oculos corporis, gravari & hebetari, crapulâ & ebrietate? *Cui enim suffusio oculorum: nonne his qui morantur in vino & student calicibus epotandis?* fumositates namque è nimio cibo potúq; exsurgentes visum spiritualem impediunt, obtenebrant, & insaniam, furoremque inducunt. Teste Osea c. 7. *Cœperunt furere Principes à vino.* Et quid est ebrietas nisi insania voluntaria?

Sed quis rursum, Dilectissimi, oculos vestros aperiet? quis fumos & fumositates dissipabit? quis insaniam arcebit? quis cursum diriget, ne ratis vestra in hanc rupem illidatur, aut in hanc præcipitetur voraginem? Pharos nostra, regula nostra, si exactè servetur, iter tutum præbebit: præsertim regula 25. de victu paupere. Regula 30. de temperantia & frugali refectione: quibus jungendæ regulæ ex libello Exercitiorum S. P. Ignatii, de cibi, potúsque moderamine: ex his abundè illuminabimini, hujus vitii tenebras discutietis, ab hoc scopulo procul recedetis, atque ad hanc voraginem insatiabilem, haudquaquam appropinquabitis.

V. Ira.

V. Quintus scopulus est ira & odium, à quibus navigantibus tenebræ injiciuntur: *Turbatus est*, inquit David, *à furore oculus meus.* Psalm. 6. Et Job. c. 17. *Caligavit ad indignationem oculus meus.* Impedit ira animum ne possit cernere verum. Quid igitur mirum, si cœcutientes impingant, in voraginem & scopulum, qualem in libro de mundo subterraneo, Athanasius Kircherus refert reperiri in mari siculo, qui monstra marina acutis dentibus armata nutriat? O quot monstra hic scopulus, quot belluas hæc vorago pascit? Aversionem, rancorem, vindictam, læsionem, mordacitatem, murmurationem, detractionem &c. Quæ omnia parit iræ cœcitas. Quemadmodum Ægyptii, propter tenebras Fratres suos, id est alios Ægyptios, non videbant; sic propter tenebras iræ ac odii, improbi homines Fratres suos non vident; sed perinde ac si hostes essent, aspiciunt. Fratres Joseph Gen. 37. tenebris odii excœcati Fatrem suum non viderunt, illum perinde ac si frater non esset, sed hostis; in cisternam miserunt & tandem vendiderunt. Odium, sic Caini mentem obscuravit, ut Fratrem suum Abelem neci dederit. Odium sic Saülis oculos caligine opplevit, ut Davidis egregiam virtutem, meritáque non viderit, eique mortem afferre conatus fuerit.

Quo autem medio tam horrendas tenebras propulsabimus? S. Fundator noster, nihil in particulari de ira præscripsit; nec mirum, cùm omnem

omnem etiam impatientiam à Societate proscripserit, 3. p. Const. c. 1. §. 4. Remedia tamen generalia Pharos nostra suppeditat: dum præscribit contraria contrariis curanda, judiciorum diversitatem cavendam, unionem animorum & charitatem fraternam studiosissimè conservandam &c. Quæ si præstiterimus, hunc scopulum, cum voragine & monstris marinis in ea latentibus, feliciter devitabimus.

VI. Invidia.

VI. Sextus scopulus est voragolatissima, est à Diabolo primùm aperta: nam *Invidiâ Diaboli mors introivit in orbem.* Sap. 2. 24. ut verè dixerit, quicunque dixit. Invidia in cœlo concepta (per Luciferum) in aulis nata (hinc enim ars prima Regum est posse invidiam pati) in monasteriis educata (ubi maxima est occasio invidendi ob bona & dona spiritualia) in Xenodochiis mortua. Tam verò lata est hæc vorago: ut Diabolus fiduciam habeat, quod Jordanis influat in os ejus, id est, sperat se omnes Christianos baptizatos (qui per Jordanem intelliguntur, in quo cœpit Baptismus Christi) artibus suis absorpturum. Denique tenebrosa est ista hæc vorago: quæ excœcavit Judæos: *Excœcavit eos malitia eorum*: ut Christum mundi Redemptorem morti traderent. *Mens invidi cum de bono alieno afflugitur, quasi de radio Solis obscuratur*, ait S. Greg. ser. 62. in Cant. & subdit. *Dies boni operis in proximo lucet exterius; sed quasi in nocte palpant invidi, qui livore cœci, aliqua quæ reprehendant, invenire satagunt.* Ipsi sunt ut noctuæ, bonorum operum lucem odientes, & opera tenebrosa amantes.

Sed ad Pharum confugite, regulam ducem sequimini, scilicet de fraterna charitate, de animi demissione, de solidarum virtutum prosecutione, & in barathrum hoc tenebrosum minimè incidetis.

VII. Septimus denique scopulus est Acedia, & torpor in Divino servitio ac virtutum studio. Et hæc rupes tenebrosum adjacens habet barathrum: Acedia enim quasi dormire facit hominem & oculos claudit: unde dicitur: *Usque quo piger dormies?* pigredo immittit soporem, ex sopore lapsus sequitur in abyssum. Hinc S. Bernardus serm. 65 in cant. *Hoc frigus si semel invaserit animam, subit quidam animi rigor, spiritus extinguitur, defervescit novitius fervor, & præsumitur ille temerarius saltus, de excelso in abyssum, de cœlo in cœnum, de paradiso in infernum.* VII. Acedia.

Istud autem periculum ut evadamus, quid consilii? Pharum rursus nostram sequamur. Regulam 12. de mortificatione. Regulam 15. de constanti studio perfectionis. Item Regulam de zelo animarum, de otii fuga, de temporis & rerum spiritualium cura: denique ut nunquam in via perfectionis stemus; sed semper, etiam flumine adverso, ascendamus. In hoc quippe mundo, ait S. Gregorius 3. past. l. 35. *Anima quasi more navis est contra ictum fluminis descendentis: quæ uno loco nequaquam stare permittitur, quia ad ima relabitur, nisi ad summa conetur.*

Quocirca, Charissimi, cùm nobis per procellosum & obscurum mare ad

portum æternitatis sit navigandum: torque scopuli & voragines, ut de sirenibus & piratis nihil dicam, occurrant: quid agendum sit, ut pericula devitetis naufragii, intellexistis. Phanus nostra, regula nostra est, hæc tenebras dissipabit, hæc scopulos monstrabit, hæc voragines deteget. Hujus lumine, scyllam superbiæ, charybdim luxuriæ, syrtim avaritiæ, acroceraunia gulæ, rupem iræ, abyssum invidiæ, & acediæ barathrum, cursu felici declinabitis, littúsque æternitatis beatissimæ prosperè attingetis.

EXHORTATIO IV.

PRÆLIMINARIS

De quarto Stimulo observandi regulam; quia est nobis Columna nubis per diem, & columna ignis per noctem.

THEMA.

Dominus præcedebat eos, ad ostendendam viam, per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis. Exodi 13 21.

QUemadmodum admiranda Numinis supremi providentia, non solùm Israeliticum populum miris modis ex Ægyptiaca servitute eduxit; verùm etiam postmodum in toto 40. annorum itinere, proficiscentes deduxit & præcessit, per diem in columna nubis, & in columna ignis per noctem: ita eadem amabilissima Domini Dei nostri providentia, nos non solùm ex Ægyptiacis mundi tenebris extraxit, & in religionis desertum introduxit; verùm etiam sub cura Moderatorum (qui nobis, Moysis, Aaronis & seniorum vices obeunt) deinceps constanter nos deduxit per viam perfectionis; regulam nobis offerendo, quæ munus columnæ nubis & ignis suppleat. Regula enim Ordini nostro pro *Columna* est, ob rectitudinem, quâ nos dirigit, & ob stabilitatem, quâ nos fulcit: *Nubes* est, ut

ut nos obumbret & protegat: *Ignis* est, ut tenebras pellat, & suo nos splendore illuminet.

Hujus igitur columnæ & regulæ officia parallela, ac proprietates expendamus, ut iis permoti, eam sedulitate majori subsequamur.

I. Regulæ columna viam monstrat.

I. Columna nubis & ignis Israeli viam ostendit, ut sciret, quà eundum esset, ne per avia & devia, per saxa & præcipitia in deserto aberraret, donec terram promissionis attingeret. Licet enim via communis ex Ægypto in Chanaan, trita esset, & vulgò cognita: nemo tamen eam viam noverat, quâ Deus Hebræos per deserta Arabiæ volebat deducere, in qua, ob arenas ventorum flatibus agitatas, viæ obliterabantur. Columna Regulæ nostræ an non similia nobis præstat? Hæc nobis Christo tanquam Josue cœlesti Duce, per vitæ hujus salebras & tenebras viam monstrat, hæc nos, ne erremus, quasi manuducit: & quamvis via in cœlum nota sit; passionibus tamen & vitiis, mentem caligine involventibus, regula planè nobis necessaria est, ne aberremus, & sive ad dexteram, sive ad sinistram declinemus. Quantum igitur, Divina Bonignitas nobis præstitit beneficium, dum ejusmodi columnam, in viæ vitæque nostræ ducem concessit?

II. Ordinem diei præscribit.

II. Columna nubis & ignis jam movebatur, jam quiescebat, cùm autem movebatur, movebant se quoque castra Hebræorum, cùm quiescebat & incubabat tabernaculo, quiescebant & castra. Verbo, erat illis instar horologii, tempus ordinatè partientis, & vicissitudinem motûs & quietis indicantis. Simili modo regulæ nostræ columna, tempus quietis & motûs, laboris & vacationis, silendi & loquendi, orandi & studendi nobis insinuat; non secus ac in choro musico Præses tactum dat, quo dato sonat aut pausat musica. Hæc diei totius ordinem præscribit, omni religiosæ familiæ, omnino necessarium; ut præclarè docet S. Laurentius Justinianus L. de Discipl. cap. 10. *Singuli*, inquit, *Deo famulantes studeant proprias interioris & exterioris hominis loco & tempore, dirigere actiones: ne anteponenda postponant, & agenda prætereant. Maximi procul dubio periculi res est, prout suggerit animus, velle agere. Propterea cunctis consulendum est, ut taliter unumquodque disponant opus, quatenus quælibet hora propriam habeat actionem. Sciant quando orationi, quando lectioni, quando operi manuum incumbendum sit, ne ex acedia spiritu, tempus suum inaniter consumant.* Sequamur ergo columnæ nostræ ductum, & nec laboribus fatigabimur, nec tædio frangemur, nec exercitiis minorabimur.

III. Omnes dirigit.

III. Columna ignis & nubis erat longa, lata & crassa instar magnæ turris, ut à tantis castris ubilibet conspici posset, nimirum à tricies millibus hominum, quæ, ut inquit Pererius, facilè decem milliarium Italicorum spatium occuparent. Longa, lata & magna quoque est columna regulæ nostræ, quæ non tantùm in Europa in amplissimis Italiæ, Germaniæ, Galliæ, Hispaniæ, Angliæ, Poloniæ regnis; verùm etiam in Asia, Africa & America à Sociis

ciis cernitur ; nec solùm octodecim sociorum millia , modò in Societate nostra degentium, vitam dirigit ; sed etiam Antecessores nostros , ultra sesqui sæculi spatium direxit, succesloresque, Deo favente, diriget. Ut communi, non proprio, domestico, non peregrino, vero, non falso, genuino, non degenere spiritu Societatis ducantur omnes, atque ad hanc columnam, tanquam ad lapidem lydium , aurum ab orichalco, laxitatem à disciplina, à rigore discretionem , zelum verum à falso probè norint discernere.

IV. Obumbrat.

IV. Columna hæc per diem apparebat, ut *columna nubis*, per noctem ut *columna ignis*, idque vicissim & assiduè singulis diebus & noctibus. Et quidem primò in columna nubis, ut non solùm per diem viam monstraret ; verùm etiam, ut castra obumbraret & ab æstu Solis defenderet : cùm enim Hebræi iter facerent per Arabiam, quæ Solis radiis & caloribus torretur, præsertim in vallibus, in quibus montium oppositorum objectu, radii Solis reflexi, calores ingentes excitant ; molestissimum iter habuissent, nisi Deus, calores hosce temperasset , radiis solaribus hanc columnæ nubem opponendo. Insinuat id David Psal. 104. canens: *Expandit nubem in protectionem eorum:* & Psal. 120. *Dominus custodit te, Dominus protectio tua : per diem sol non uret te, neque luna per noctem.* Et Sapient. 10. *Deduxit eos in via mirabili, & fuit illis in velamento diei.* Et cap. 19. *Castra obumbrabat nubes.* Columnæ hujus æmula est regulæ nostræ columna; quam si sequamur, & sub ejus umbra permaneamus, proteget nos, in die prosperitatis , ne superbiæ typhone extollamur ; defendet nos in nocte adversitatis, ne pusillanimitate dejiciamur : custodiet nos contra æstum passionum ac tentationum, & contra ignea tela nequissimi tuebitur. Imò & nos columnas firmas efficiet, si difficultates, in observantia regulæ occurrere solitas, strenuè devicerimus , secundum illud Apocal. 3. 12. quod Angelo, id est Philadelphiæ Episcopo promittitur : *Qui vicerit, faciam illum columnam, in templo Dei mei.* Spondeo vobis Charissimi , quod si hac in parte generosè vos superaveritis ; Eritis aliquando columnæ Ecclesiæ : id est magni , firmi, glorioli, tum in Ecclesia , tum in templo cœlesti. Eritis columnæ quales describit Richardus à S. Victore : *Firmi per fidem , recti per æquitatem, erecti per intentionem, sublimes per contemplationem, sustentantes alios, verbo consolationis, suffragio orationis, exemplo actionis.*

V. Illuminat.

V. Columna ista per noctem fulgebat ut ignis, tametsi eadem foret, quæ per diem præibat, ut nubes: noctu lucida ac splendida, velut flamma ignis ; ut instar Solis aut Lunæ tenebras pelleret , Hebræósque illuminans , viam demonstraret. *Per noctem ut columna ignis.* L. c. An non, Dilectissimi, Regula nostra nobis est columna ignis per noctem? quid est obsecro vita nostra, nisi nox caliginosa, in qua duplices nos tenebræ peccatum scilicet & ignorantia, in qua nati sumus, involvunt ? tenebræ sunt in memoria , vanis speciebus repleta ; tenebræ in intellectu,

tellectu, ad divina cœlestiaque capienda, obscurato; tenebræ in voluntate rerum terrenarum amore fascinata; tenebræ in phantasia, umbras apprehendente; tenebræ in aliis omnibus facultatibus nostris. O quis eas dissipabit? quis lucem affundet, ut ambulemus in die & luce, ne tenebræ nos apprehendant, & ne pedes, id est, affectus nostri in via offendant atque impingant? Responsio in promptu est: *Columna ignis per noctem.* Regulæ nostræ lucida igneáque columna facem præferet, caliginem expellet, & viam, quâ incedamus, atque ad terram promissam pede inoffenso properemus, ostendet; quod innumeris è Societate nostra viris illustribus feliciter evenit, qui regulæ ductum & lucem sequentes toti illuminati, & instar columnæ igneæ inflammati resplenduerunt, & Societatem totam, quin & Ecclesiam Dei mirè illustrarunt.

Venit aliquando, ut in vitis Patrum legimus L. 5. Tract. 17. n. 4. Abbas Hilarion ad S. Antonium, & dicit ei Abbas Antonius *Bene venisti Lucifer, qui mane oreris.* Et respondit Abbas Hilarion: *Pax tibi columna lucis, qui sustines orbem terrarum.* Talis columna lucis & ignis fuit S. Basilius: dum enim oraret Deum S. Ephrem, ut sibi revelaret, qualis esset magnus Basilius; *In ecstasi vidit columnam ignis, cujus caput pertingebat ad cœlum & vox desursum dicens: Ephrem, Ephrem, quemadmodum vidisti columnam hanc ignis, talis est & magnus Basilius.* Ut refert Amphilochius in ejus vita. Talis columna lucis & ignis fuit S. Simeon Stylita, qui ut omnes traheret à terra ad cœlum, stetit in columna octoginta annos, vix comedens & dormiens, semperq; vel ardentes fundens preces, vel salutaria accedentibus monita impertiens. Talis columna ignis & lucis, erat S. Joannes Baptista, *Lucerna ardens & lucens*: uti & S. Petrus, S. Jacobus & S. Joannes, qui ut scribit S. Paulus ad Gal. 2. 9. *In Ecclesia videbantur esse columnæ.* Tales columnæ lucis & ignis è Societate nostra minima fuêre S. Ignatius, S. Franciscus Xaverius, S. Franciscus Borgias & plures alii, igne charitatis ardentes, & virtutum exemplo nobis prælucentes & viam perfectionis præeundo designantes.

Columnas hasce, Charissimi, imitari studeamus, & esse conemur columnæ altitudine, sublimia virtutum & perfectionis desideria concipiendo; firmitate & constantiâ; in via Dei & virtutis constanter progrediendo: colore igneo, & luce amoris Dei, fervoris & zeli radiando: ac denique rectitudine intentionis unam semper Dei majorem gloriam intuendo: ut enim ait S. Gregorius L. 17. Moralium c. 14. *Quisquis in Dei opere rectâ intentione firmatur columna in structura fabricæ spiritualis erigitur: ut in hoc templo, quod est Ecclesia* (& Societate) *positus, & utilitati sit & decori.*

VI. In hac columna lucis & ignis Deus sæpe apparebat ac loquebatur Moysi & Hebræis. Columnæ enim huic Angelus Domini, tanquam Nauclerus navi, assistebat, & nunc eam in columnæ specie & figura extendebat in altum; nunc illam ad ter- VI. Instruit.

ram & tabernaculum demittebat, ac per eandem Dei nomine loquebatur. Num. 12. 5. Ideo David Psal. 98. ℣. 7. dixit: *In columna nubis loquebatur ad eos.* Angelus noster, (ut exhortatione primâ ostendimus) S. Ignatius est, qui Dei nomine in columna nubis, in regula scilicet, ad nos loquitur: dum jam finem Societatis, quem in omnibus spectare debeamus, præfigit: jam distractiones sæculi, illecebras mundi, voluptates carnis, cæteráque dæmonis fraudes, & divini servitii obstacula declinare docet: jam paupertatem, castitatem, obedientiam, rectum disciplinæ ordinem, amanda, sectandaque proponit. Solent nonnulli petere à viris sanctitatis opinione celebribus vitæ documenta: meliora non obtinebimus, quam ea quæ è columna nubis ad nos loquitur Angelus noster Apocalypticus. Hæc sequamur, hæc expleamus, & præcipitia ac offendicula in via perfectionis occurrentia declinabimus.

VII. Unit.

VII. Denique columna nubis & ignis ordinem & unionem inter tribus diversas conservabat. Tribus Juda præcedebat omnes, & Dux erat cæterarum (ut patet c. 10. Num. ℣. 13. & 14.) reliquæ ordine sequebantur. Et ne ordo turbaretur, columna se suúmque motum ita ad Hebræorum vires accommodabat, ut non celeriùs procederet, quàm necesse, quo Senes, mulieres, parvuli, oves & agni subsequi possent: cùm procedendum erat, columna præibat ante tribum Judæ; cùm subsistendum & castra locanda, redibat ad tabernaculum, quod erat in medio castrorum: hâc ratione servata fuit conjunctio tribuum, unio animorum, charitas omnium. Quid præstat columna regulæ nostræ; nisi ordinem, conjunctionem, unionem & charitatem, inter omnes tribus, id est, inter diversas nationes, apud quas degit Societas? Hâc columnâ præeunte & illuminante, & diversis nationibus discretè sese accommodante, statis horis surgimus, preces fundimus, studiis vacamus, laboribus intendimus, corpus reficimus, animum relaxamus, simul movemur, simul quiescimus: & licet per mundum universum dispersi degamus, maximisque terrarum spatiis disjungamur, concordes tamen & ubique gentium sumus, Itali, Galli, Hispani, Germani, Angli, Belgæ, Indi, Brasili, Peruani, & licèt discriminis nonnihil in habitu interveniat, cùm nos modestis cujusvis regionis clericis, accommodare debeamus, in internis tamen spiritûs exercitiis, æquè ac in externis, in modestia, in conversatione & vivendi methodo, inter nos conformitatem observamus.

Quapropter, Dilectissimi, agnoscamus gratiam summam, quam Divina Bonitas, nos ad hanc adeò præstantem regulam vocando, cuilibet nostrum præstitit: sicut enim magnum fuit beneficium Israëlitis exhibitum, in concedenda ejusmodi columna nubis & ignis; quæ iis per desertum ad terram promissam proficiscentibus, iter ostenderet, signum pergendi & sistendi daret, ab æstu solis protegeret, renebras nocturnas discuteret, voluntatem Dei iis indicaret, ac denique

que unionem & conjunctionem inter omnes servaret: ita pari modo summum nobis Divinâ Providentiâ beneficium exhibuit, talem regulæ nostræ columnam nobis offerendo; quæ totam Societatem dirigeret, præiret, viam monstraret, signum operum omnium, tempus, ordinem laboris & quietis insinuaret, ab æstu passionum & vitiorum protegeret, mentis tenebras dissiparet, voluntatem suam nobis patefaceret, atque ab omnibus, ubique terrarum conspecta, omnes, licet diversissimarum nationum & regionum, socios, in pace, unione, charitate, & conformitate conservaret. Sequamur igitur hanc columnam nubis & ignis, tam in die prosperitatis, quàm in nocte adversitatis: non declinemus ad dexteram aut sinistram, sic illa nos per hujus mundi desertum felici itinere deduceet, non in terram Chanaan hujus mundi, sed in Chanaan cœlestem, in terram lacte & melle divino manantem.

EXHORTATIO V.
PRÆLIMINARIS
De quinto Stimulo regulam observandi, Quia est Antemurale & propugnaculum Religionis.

THEMA.

Urbs fortitudinis nostræ Sion, Salvator, murus ponetur in ea & antemurale. Isaiæ 26.

Sanct. Hieronymus in exponendis Scripturis sacris Doctor maximus, citata Thematis verba, hâc ratione explanat: *Urbs fortitudinis nostræ Sion, Salvator:* id est: Fortitudo nostra, protectio nostra & habitatio, instar Urbis Sionis, quieta ac secura, est Christus Dominus Salvator noster. Quæ verba Societati nostræ minimæ (vel cuivis Ordini religioso) non immeritò applicamus: illa enim sub Salvatoris Jesu

Jesu nomine tuta securáque delitescit, & tanquam in turri robusta conquiescit : *Turris fortissima nomen Domini*: De illa dici potest, quod Deus de Jeremia asseruit c. 1. 8. *Dedite in civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum*; contra omnes adversarios tuos. In hac Societatis urbe, meo judicio, Magistratus & Duces, sunt superiores; cives & milites subditi, fossa humilitas, Sacellum religio, specula fides, galea spes, lorica justitia, gladius verbum Dei, arma reliqua oratio, mortificatio, pœnitentia &c. Murus verò civitatis decalogus; sed antemurale, vallum & propugnaculum, sunt constitutiones, ordinationes & regulæ: *Murus ponetur in ea & antemurale*, l. c.

S. Hieronymo, murus Ecclesiæ est fides; antemurale bona opera: S. Bernardo serm. 5. de Ass. B. V. Murus est continentia, antemurale patientia. Nos non incongruè, ex Ascetarum mente, per Societatis nostræ (vel religionis cujusvis) murum Decalogi Præcepta, per antemurale verò constitutiones & regulas intelligemus; quod in præsenti exhortatione dilucidabimus.

I. Murum præceptorum, antemurale regularũ protegit.

I. Aristoteles L. 3. Rhet. refert, Alcidamum Philosophum statuisse, Philosophiam esse vallum & propugnaculum legum : quod Alcidamus de Philosophia; Ascetæ rectiùs sentiunt de regula, ac regulari disciplina: si enim Decalogus, murus est Ecclesiam, vel Religionem quamcunque circumdans ac muniens, charitatem Dei & proximi defendens; profectò vallum, propugnaculum & antemurale est regularum observantia; quæ si in Societate, alióve quovis ordine, sarta tecta custodiatur, stabit illæsus Decalogi murus: ex adverso, si illa pertundatur, lædatur, aut destruatur; ad ipsum murum illico fit aditus, nullóque negotio, is impetitur, quatitur, & labefactatur: id quod ex partium enumeratione, sole clariùs elucescit.

Nam quo pacto 1. Primum Decalogi præceptum de fide, religione, Deique cultu lædes; perfidiam aut superstitionem committes, si regulam, de pietate, devotione, cultu divino, atque animarum zelo procurandis, sedulò observaveris? 2. Quâ ratione Cacodæmon te ad murmurandum contra Deum, ad jurandum, ad blasphemandum, nomenque Domini in vanum assumendum; ac votorum vincula disrumpenda adducet; si regulam de passionibus domandis, de colloquiis spiritualibus miscendis, de votorum observantia, de silentio & oris vigilanti custodia, haud neglexeris? 3. Quo modo diem sabbathi violabis; si regulam de qualibet etiam feria orationibus quotidianis sacrificiis, aliisque operibus piis sanctificandâ, non antè violaveris? 4. Quo ausu quartum Domini præceptum de honore parentum transilies, si ex præscripto regulæ, eos perfectiore quàm antè amore prosecutus fueris, amorem carnalem aut naturalem, in spiritualem & supernaturalem mutaveris; & juxta ordinem charitatis, præ aliis, precibus, aliisque piis obsequiis juveris, foveris, honorâris? 5. Quâ temeritate præceptum de homicidio vitando transgredieris, si juxta regulam proximum quemcunque

cunque sincerâ, purâque charitate dilexeris, cupiditates domueris & vel minimum iræ ac impatientiæ motum, assultúmve infregeris? 6. Quâ viâ, in adulterium, aliámve libidinem, horrendum adeò præcipitium, devolveris; quamdiu repagulum regulæ de stricta sensuum custodia, de mortificatione assidua, de constante temperantia, de puritate angelica steterit illæsum atque infractum? 7. Denique quî 7. & 10. Decalogi legem de furto cavendo, alienísque non appetendis prævaricaberis; si juxta regulam, omnia dimiseris, omnia in pauperes distribueris, nihil proprium possederis, nec possidere desideraveris? Ex quibus omnibus an non liquido constat, non dirui, evertive sacrosanctum Decalogi divini murum, nisi ante regularum antemurale lædatur, & perfringatur? E contrario autem, si regulas crebro, & absque remorsu violaveris, certus esto, te quoque ad Dei leges calcandas paulatim descensurum. Viola paupertatem, & furtum non aberit, viola silentium & in multiloquio peccatum non deerit; viola charitatem, humilitatẽ, patientiam castitatem, &c. turba ingens delictorum subsequetur: implebitúrque Jeremiæ Prophetæ vaticinium, Thren. c. 2. *Luxitque antemurale, & murus pariter dissipatus est.*

'Il Antemurale regularum ab hostibus defendit.

II. Quàm bene vallum, propugnaculum antemurale ab hostium incursu defendat, nôrunt militares phalanges, quæ in campo sibi metuentes ab adversariis, mox aggeres perficiunt, valla & propugnacula, pro tutela ac munitione erigunt. Oppugnata fuit hoc anno currente 1702. Landavia urbs perquam munita, à Cæsariano milite, præsente Josepho Romanorum Rege; dirigente Badensi Marchione strenuè ille urbem est aggressus, & strenuè miles obsessus sese est tuitus; at ubi propugnaculum majus, armatâ manu interceptum fuit, statim candidum labarum expositum, paciscendi animum indicavit, úrbsque sese oppugnantium potestati permisit.

Quamdiu hostis tantareus, indies nos oppugnans, regularum propugnaculum & antemurale superare nequit, invicta & inconcussa stat nostra munitio & murus civitatis: illud autem dum perstat illæsum, hoc ipso, ab hostibus, licet plurimis, præclarè nos defendit: ut in exemplo populi Israelitici clarè elucescit. Proficiscebatur populus iste versus terram promissionis; cùm quidam potens Rex Amorrhæorum Seon nomine, dubitans de fide tantæ multitudinis; quod forsan sub prætextu transitûs, terram suam occupare pararet; belli signum dari jussit, omnésque quotquot hastam & gladium gestare possent, in campum excivit: *Congregavit Seon omnem populum suum & exiit confligere adversus Israel.* Sed quid fecit Israel, quærit Origenes, hom. 12. in c. 21. Num.? An forsan Deum oravit? an speciali studio sese armavit? non; sed venit in Issaar: Quid autem quærit Origenes l.c. significat mons iste Issaar, in quem venientes Hebræi, non solùm se defenderunt; sed adeò singularem victoriam obti-

nuerunt? Issaar non significat aliud, ait ipse, quàm exactam observantiam & executionem illius, quod præcipit Deus. *Issaar interpretatur mandati adimpletio.* Quomodo igitur triumphavit Israel? non aliter nisi recedendo in Issaar, id est, adimplendo legem: Hic mons, hæc adimpletio legum est firmissimum vallum, propugnaculum & antemurale contra hostiles acies.

Et nos, Charissimi, habemus Seon Regem Amorrhæornm, scilicet Cacodæmonem, qui contra nos movet tentationes, parat insultus, & omnes vires congregat, ut nos absumat: quâ ratione nos defendemus? an confugiemus ad Orationes? an duplicabimus jejunia? an frequentiùs adibimus mensam sacram? laudo ista; sed edico non sufficere, nisi ad unicum scutum, propugnaculum & antemurale nostrum confugiamus; & veniamus in Issaar, id est, impleamus quod vult Deus & regulas nostras exactè observemus. Volumus igitur securi esse de victoria, *Stemus*, ait Origines, *in Issaar*, & ad pedes nostros videbimus prostratos inimicos nostros, si mandata Dei impleamus, si regulæ ductum sequamur, & intra hoc propugnaculum nos contineamus.

III. Antemurale regularum hostes ubigit.

III. Erigunt nonnunquam militares copiæ aggeres adeò sublimes, támque alta propugnacula; ut hostibus insultare audeant. Divertit aliquando ad Regem Abimelech, Patriarcha Abraham, cujus uxorem eripere tentabat Rex, aliisque injuriis afficiebat & vexabat Abraham; ita ut vitæ suæ meueret. Vocatur Abraham à Deo & rogatur: num timeat gentem hanc? *Nunquid juste eam timeo*, ait: *nos peregrini sumus, & longè illâ inferiores numero & potentiâ: Numera eos*, resumit Deus. Respondet Abraham, tanta est multitudo, ut numerare nequeam. Reponit Deus: quot sunt capita, tot habebis pedibus tuis subjecta. *Daboque tibi & semini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in possessionem æternam: eroque Deus eorum.* Gen. 17.8. At quâ conditione, Abrahæ facta à Deo est adeò ampla promissio? aut quænam illa? non alia nisi observatio mandatorum. *Custodies pactum meum.* Quod si feceris, omnes qui modò te vexant, ad pedes tuos prostratos videbis.

O si quis posset enumerare lamentationes & querelas Novitiorum! hic dolet de impatientia, alter ob tentationem continuam: alius naturam veluti semper reluctantem spiritui accusat: demum plerique adversarium habent, à quo molestentur. Hæ tentationes & passiones, Chananæi sunt, multùm infestantes & vexantes, sed nolite timere: Hi hostes vestri jacebunt prostrati ad pedes vestros, dominabiminique eis: *Omnem terram Chanaan dabo tibi, in possessionem æternam: tu autem custodies pactum meum.* Hoc unicum à te requiro, observa regulam, contine te intra hoc antemurale & propugnaculum; omnésque adversarios tuos, nullo negotio, detriumphabis.

At oggeritis: Chananæi nobis subjicientur? quâ ratione id erit possibile? si in nobis interea sentiamus rebellionem, tam magnam & gemamus ut man-

mancipia, sub ferula passionum? Non est impossibile, si modò observantes fueritis. Nam si vos non defueritis pacto, Deus certò non deerit promissioni suæ vobis factæ. Audite quod observat Author Imperfecti, super verbis à S. Matthæo c. 7. recitatis: *Omnis qui audit verba mea hæc, & facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificavit domum suam supra petram.* Miramur ait hic Author, videntes subinde commoveri quosdam, qui videbantur columnæ, & in terram collabi; ita ut Christum è pectore evellant, & locum dent Jovi aut Saturno. *Frequenter*, ait *miramur, quòd homines vel promissionibus flexi, vel terroribus fracti, vel persuasionibus circumventi relinquant fidei veritatem.* Quomodo est possibile, ut prodeuntes è catacumbis Martyrum, accedant ad Gentiles? Si observaremus, inquit idem, non totum Evangelium; sed vel hanc unam Christi sententiam non stuperemus: quid autem loquitur: *Qui audit verba mea & facit ea, comparabitur viro sapienti, qui domum suam ædificavit supra petram. Quomodo* autem, ait *prædictus Author, permaneat apud Christum, qui nunquam stetit in Christo? aut quomodo teneat eum Veritas, qui nunquam tenuit veritatem? aut quomodo servet eum justitia, qui justitiam non servaverit?* Quid dixit Christus? cui promisit firmitatem? Qui se fundaret supra petram observantiæ præceptorum; & qui perstat intra antemurale regularum: non ædificat supra arenam, sed supra petram, & firmus ac immotus perstat contra omnes tentationum ventos & pluviæ impetus. *Qui audit verba mea & facit ea*: *Quis ista custodivit & ceecidit*? sed si non adimpleatur conditio, quid mirum, si ruina & casus sequatur?

Quid obsecro est causæ, cur juvenis iste, qui Angelo videbatur similis, postea transformatus est in Luciferum, lapsus è cœlo religionis? Studia, inquit, aliquis, fervorem tepescere fecerunt, & spiritus evanuit in chartis. Ah! tu non cognoscis originem hujus mali. Ergo aliquis Sanchez mortuus in opinione sanctitatis, Suarez visus in oratione à terra elevari; Bellarminus cujus vita præclara edita est, aut non studuerunt, aut spiritum perdiderunt? Attende bene & advertes aliquam inobservantiam cujusdam regulæ, hujus ruinæ scaturiginem extitisse: Interrogo enim te, quisquis in hujusmodi periculo versaris: observastine regulam, de aperienda tentatione superiori? cur tanti nunc facis res sæculi, à quibus ante tantopere abhorrebas? permisi, inquis, me subinde cogitatione reduci domum paternam & detinui me aliquamdiu in memoria cognatorum: ergo non fuit odium, quod regula præscribit. Præterea hæ rebelliones, hi ardores qui repullulant in pectore tuo, unde nascuntur? aliquando furtivè aperuisti librum aliquem prohibitum: aperuisti infernum, fili mi; & simili modo invenietis semper, quòd omnes miseriæ & præcipitia, principium duxerunt à transgressione regulæ cujusdam: nec unquam invenietis, regularum observantiæ deditum, & intra propugnaculum & antemurale sese

continentem, aut globo, aut telo sauciatum: nam *Quis ista custodivit, & cecidit?*

Quare, Dilectissimi, si Societatis nostræ arcem ac urbem defensam, securámque desideramus! si murum præceptorum Decalogi integrum & illæsum cupimus, integrum & illæsum servemus antemurale regularum: qui enim regulas exactè observaverit, nunquam eò malitiæ deveniet, ut ad præceptorum violationem, longè graviorem, proruat: sicut è contra, regulas audacter transiliens & frequenter; eò tandem deveniet, ut præceptorum murum, transilire non formidet. Hæc regularum observantia, velut Issaar Israelem, nos contra hostes stygios tuebitur. Hæc observantia regularum, tanquam in petra nos solidabit, ac velut propugnaculo cinctos, proteget, atque à sagittis hostium, & casu ac ruina defendet: nullus enim è Societate ad mundum, è terra promissionis in Ægyptum revertitur, nisi lapsus, originem ducat à transgressione regularum. *Culpamus Deum*, ait Author Imperfecti, *quia non custodivit: magis laudandus est, quam culpandus; quia hi soli pereunt, qui mandata Christi contemnunt.* Quare dum aliquem in Ægyptum, desertâ Societate, rediisse intelligitis, ne lugeatis; sed potiùs Deum laudetis: non enim erat dignus à Christo protegi, qui se ab ipso separabat; meritò fulmina sensit, qui verba vitæ despexit, & consilia Salvatoris flocci-fecit: Quia *hi soli pereunt, qui mandata Christi contemnunt*: qui consilia aspernantur, regulas liberè & impudenter prævaricantur. Gratias itaque ago tibi, Domine JESU, non solùm pro his, quos in Societate tua conservasti; sed etiam pro his, quos ejecisti; quia justus es; nec illi merebantur, sub justissimarum legum tuarum protectione defendi ac conservari, qui illis sese accommodare noluerunt: neque digni erant, post murum civitatis securi delitescere, qui antemurale tantâ audaciâ, petulantiâque perforarunt, læserunt, ac destruxerunt.

EXHOR-

EXHORTATIO VI.
PRÆLIMINARIS.

De sexto Stimulo observandi Regulam:

Quia est seps, vineam animæ circumdans & protegens.

THEMA.

Plantavit vineam, & sepem circumdedit ei. Matth. 21. 33.

CHRISTUS Redemptor noster tam veteris Legis Synagogam, quàm novæ Legis Ecclesiam, jam horto, jam agro, jam vineæ assimilare dignatus est. *Paterfamilias plantavit vineam, & sepem circumdedit ei: & fodit in ea torcular; & ædificavit turrim*, inquit Matth. 21. 33. De Synagoga id exponens Origenes, hom. 19. in Joann. ait: *Custodia Dei fuit sepes vineæ, Turris Templum, Torcular locus libationum*: sive altare in quo victimarum sanguis exprimitur. De Ecclesia explicat S. Irenæus L. 4. c. 10. cum aliis; sepémq; ait esse legem Dei & præcepta; quæ Ecclesiam muniant, & fideles in officio & pietate contineant. Turris mysticè sunt Doctores & Pastores, tanquam è turri populi speculatores. Torcular crux Christi, cujus prælo Martyres, Virgines, omnésque ejus sequaces premuntur, & gaudii vinum exprimitur. Non absimili quoque ratione videmur quemvis Ordinem religiosum, & in his Societatem nostram comparare posse horto aut vineæ, sepe circumdatâ & bene munitâ; quam Paterfamilias cœlestis per S. Ignatium plantavit. Cujus sepes sunt leges, regulæ & constitutiones: *Turris fortissima nomen Domini*, nomen Jesu; sub cujus protectione laboramus & militamus: uti & ipsa oratio, meditatio ac providentia. Torcular est mortificatio, tribulatio, crux, quæ cuivis Christi discipulo & Religioso portanda est. Sed nunc aliis prætermissis, sepem Societatis, id est, regulam, ejúsque utilitates expendamus: & quidem 1. Quod bestias noxias à vinea arceat. 2 Quod vineam in flore conservet. 3. Quod

eandem fructuum copiâ beet. Ut ex his ad observantiam regulæ exactiorem animemur.

I. Sepis vineæ juvat ad conservationem vineæ.

I. Præcipuum sepis officium & beneficium meritò censetur, vineam circumdare, protegere, & animalia nociva arcere: unde ubi vulgata editio legit: *Sepem circumdedit ei.* Syrus habet: *Undequaque eam vallavit maceriâ*, id est muro, absque calce, qualis circum vineas construi assolet: ut circumquaque munita sit & protecta. Quamdiu hoc sepimentum illæsum conservatur, quamdiu regularis viget observantia: nulla fera vineam nostram devastare poterit: huc facere videntur verba Isaiæ Prophetæ c. 35. 9. *Non erit ibi leo, nec mala bestia ascendet per eam, nec invenietur ibi.* Ad ejusmodi vineam tam munitam, non intrabunt serpentes, neque ursi, neque alia fera animalia, ut eam destruant & evertant: ita ut ille ipse leo, qui per omnia undique circuit, stragem faciendo, & absque ullo respectu ac reverentia loci, aut sanctitatis personæ cujuscunque, ipsa templa ingredi, monasteria & cellas penetrare nititur; nullâ tamen ratione in hanc vineam sese insinuare aut irrumpere, damnúmque creare valeat: licet enim de longè possit aliquantùm rugitu suo auditum pulsare, ungues tamen ac dentes infigere haudquaquam poterit. *Securi ergo simus* (ait Guerricus Abbas serm. 5. de adventu Domini) *si de via* (regularum) *non exorbitamus, potest leo, qui circumit, quærens quem devoret, viatores rugitu terrere; sed persistentes in via lædere non potest.* Rugiat ergo leo extra vineam, extra sepimentum; circumeant ursi maceriam, advigilantes, num te mordere queant; tu esto sine metu, modò sepem non infringas, eisque foramen aperias, per quod ingrediantur. *Non erit ibi leo, & mala bestia non ascendet per eam.* Nihil ergo timete, nisi lædere sepem; nihil formidate, nisi recedere de via regularum: *Si es in via*, subdit Guerricus, *hoc solùm time ne devies.*

Dilectissimi mei, quoties vos monui; ut non ampliùs reflectatis animum ad annos præteritos, nec sollicitudinem geratis de peccatis sæculi; sed solùm attendatis ad observantiam vestri instituti: omnis alius timor vanus est, & omnis alia anxietas inutilis; hic est timor sanctus & proficuus, singularem semper curam gerere, ne transiliatis sepem regulæ; sic nec inimicum, qui lædat; nec scorpionem, qui mordeat, nec leonem qui dentes infigat, timebitis. Ergo *si in via es, hoc solum time, ne devies*; si intra sepem es, hoc unum metue, ne transilias; alia omnia terriculamenta, contemne & irride. *Nam non erit ibi leo, & mala bestia, quæ nocumentum afferat.* Licet sit Magister circumdatus numerosa juventute; aut Operarius, qui semper versetur in medio nationis pravæ, aut Ecclesiastes, innumerâ stipatus Auditorum multitudine, non est quod metuat, modo intra sepimentum regulæ delitescat; si non agat cum proximo, nisi ob finem regulæ, nec conversetur nisi socio præsente, nec recuset Superiori aperire interiora animæ. Hâc enim

ratione,

ratione, ungues leonis infernalis apprehendere neminem valebunt. E contra verò, qui à via deviat, qui maceriam deserit, qui sepem diffringit ac dissolvit, in periculo est, ut mala bestia ascendat per eam : nam verissimum est dictum Sapientis: *Qui dissipat sepem, mordebit eum coluber.*

II. Juvat ad florem.

II. Alterum quod ex sepimento vineæ probè custodito beneficium enascitur, est flos & odor bonus ejusdem : si enim vinea sepis suæ peripheriâ circumquaque bene clausa & ab incursu bestiarum noxiarum defensa, securâque existat, floret optimè; ita ut in eam cadat illud Cant. 2. 13. *Vineæ florentes, dederunt odorem suum.* Si enim in Ordinibus religiosis, exacta vigeat disciplina & regularum observantia, sunt verè, *vineæ florentes*; & in primævo flore constanter perseverant; quod si verò regularem disciplinam pessundent, flos, decor & gloria eorum marcescit, ac decidit; velut ordinum plurium exempla comprobant, qui vel tanquam flores veterascentes languent, vel omnino exaruerunt atque extincti sunt. Deinde ejusmodi Ordines non solùm florent, in semetipsis, & conscientiis suis; verùm etiam suavem diffundunt odorem boni exempli, virtutis ac perfectionis in proximos : vereque cum Apostolo dicunt : *Christi bonus odor sumus.* 2. Corinth. 2. 15. id est, bonam Christi famam, verbo & exemplo spargimus. Præclarè hanc in rem, S. Ambrosius, S. Anselmus & S. Bernardus serm. 17. in Cant. de spirituali colore & odore virtutum in illud : *Ego flos campi & lilium convallium : Habent*, inquit, *flores colores suos, habent & odores, odorem in fama, colorem in conscientia. Colorem operi tuo dat ejus bonitas, & cordis intentio, odorem modestia & virtutis exemplum. Justus lilium est, in se candidum; sed proximo odoratum : proximo enim famam, nobis debemus & providemus conscientiam.* Ejusmodi famæ odorem suavè spirant vineæ religiosæ florentes intra maceriam regularum suarum; quæ si secùs faxint, fœtorem ingratum exhalant, & maculam dant in gloria sua.

Sicut Sponsa Cant. 6. 1. seipsam comparat areolis aromatum, suaviter redolentium : ita quævis religio his meritò assimilatur : in quibus videre est, venustatem, amœnitatem, & pulchrum ordinem vernantium herbarum, & florum odoratorum, ex quibus fragrantes spiritus exhalantur : Atque hoc est quod jubet Salvator Matth. 5. 16. cum ait : *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona & glorificent Patrem vestrum*; ubi aliâ metaphorâ, gloriam & bonam famam appellat splendorem ex bonorum operum luce promanantem. Tales vineæ florentes erant Apostoli & Martyres, omnésque Ordines religiosi in ortu suo, primitias spiritûs habentes, & magni fervoris, ac perfectionis ubique signa edentes : & velut areolæ aromatum, omnium visum, odoratúmque mirificè recreabant : Sicut aromata, quò magis conteruntur, eò majorem spirant fragrantiam; ita Christus Redemptor noster, Apostoli, Mar-

Martyres, Ordinum Fundatores, & primi eorum asseclæ, quò magis persecutionibus & tribulationibus pressi & quasi contriti fuerunt, eò suaviorem virtutis suæ sparserunt odorem ; intra regulæ suæ sepimenta sese continentes.

Eluxit id præclarè in Doctore Gentium, qui quocunque deveniret, omnes amœnissimâ virtutum suaveolentiâ recreabat: unde verè S. Bernardus serm. 12. in Cant. de illo ait: *Paulus vas electionis, revera vas aromaticum, vas odoriferum, & refertum omni pulvere pigmentario : Christi enim erat bonus odor in omni loco. Multæ profectò suavitatis fragrantiam , longè latéque spargebat pectus illud, quod sic afficerat sollicitudo omnium Ecclesiarum. Vide enim, quales species & aromata coacervaverat sibi: Quotidie, inquit, morior propter vestram gloriam. Et rursum : Quis infirmatur & ego non infirmor ?* Simili ratione, quem suavitatis odorem non diffudit longè latéque per Hispaniam, Italiam, Galliam S. Fundator noster, & primæva Societas ; qui ita omnium mentes recreabat, ut ejusmodi fragrantiâ inescati, ægerrimè eos à se divelli paterentur, & mox ad fundanda ubique Collegia excitarentur, quo stabiliter odore tam salutari pascerentur.

Si volumus, Charissimi , ut vineæ nostræ florentes, id est Provinciæ, Collegia, Domus probationis & personæ Societatis singulæ , constanter floreant, & amabilem odorem ubique in proximos spargant ; septa regularum, sarta tecta conservanda sunt ; & in primis regula charitatis, ut nemo alterius famam vel in minimo lædat, regulam temperantiæ; ut neminem sensualitate suâ offendat? regulam modestiæ, quæ mirificè omnes intuentes ædificat ac recreat. D. Basilius Epist. 175. refert aucupes quosdam columbarum cicurum pennas consuevisse odore quodam inficere, qui columbis aliis gratissimus sit : quo pellectæ, pleræque in decipulam inducuntur. Ita faciendum cuilibet personæ de Societate, ut suarum virtutum odore perditos ad Christum adducat ; probos ad virtutis incrementum, ac perfectionem attrahat. Quemadmodum S. Cæcilia Virgo Valerianum Sponsum suum lucrata est Christo , cùm ipse primâ nuptiarum nocte fragrantissimum castitatis odorem, instar rosarum vernarum, ac liliorum, in conclavi Sponsæ suæ fuisset odoratus. Æmulemur hæc charismata meliora : & vineæ florentes dabunt odorem suum.

III. Juvat ad fructum.

III. Tertium beneficium, quod ex sepe probè custodita vineæ obvenit ; est, ut non tantùm à feris defendatur, & floreat , gratúmque odorem diffundat ; verùm etiam, ut fructus maturos, & uvas dulces vineæ Domino proferat, sicut è contra sepe destructâ, vinea quoque pessundatur ac dissipatur, omnisq, spes fructuum tollitur. *Transivi*, inquit Salomon Proverb. 24. 30. *per vineam viri stulti ; & ecce totam repleverant urticæ, & operuerant superficiem ejus spinæ , & maceria lapidum*

(Syrus

(Syrus vertit, sepes lapidum) *destructa erat: quod cùm vidissem, posui in corde meo, & exemplo didici disciplinam.* Id est homo desès, & negligens vineæ suæ, id est, animæ, sepem, exponit eam tentationibus, infestationibus, atque incursibus hostium, bestiarum ac dæmonum quo fit ut in extremam sterilitatem incidat. Scatet enim spinis errorum, vitiorum, delictorum & scandalorum; ob sepem dirutam, id est, ob solutam disciplinam, & regularum neglectum; impunè enim irruunt imperfectiones & delicta, eámque vastant, & velut zizaniis contaminant.

Egregiè S. Gregorius L. 30. Moral. c. 20. *Per vineam stulti transire, est cujuslibet vitam negligentis inspicere, ejúsque opera considerare, quam urticæ vel spinæ replent, quia in corde negligentium prurientia terrena desideria, & punctiones pullulant vitiorum: quia scriptum est, in desideriis est omnis otiosus. Maceria lapidum destructa erat: id est, disciplina Patrum, ab ejus corde dissoluta erat: atque ideo protinus adjunxit: quod cùm vidissem, posui in corde meo, & exemplo didici disciplinam.* Omnis mali origo à S. Doctore in id refunditur quòd *Disciplina Patrum dissoluta erat:* regularis disciplina à Patribus primævis exactè observari solita, laxata & dissoluta erat. Hinc spinæ, hinc urticæ, hinc sterilitas, hinc non uvæ maturæ; sed acerbæ labruscæ.

Salomon ex hac parabola, didicit disciplinam, id est, cognovit quid sibi faciendum, ne animæ suæ vinea sylvesceret, & spinis repleretur: destructâ maceriâ, id est, legum custodiâ. Discamus & nos ex ista similitudine disciplinam & ponamus in cordibus nostris amorem regularum. Ne aliquando Christus Redemptor noster ac Judex, tanquam vineæ nostræ Dominus, à nobis rationem strictam exigat, oggerátque illud Isaiæ 5. 4. *Nunc ergo judicate: Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ?* Ecquod vinitoris officium neglexi? quid in vinea colenda neglexi? quid ei facere debui, quod non feci? fodi in ea torcular, suppeditavi Sacramenta, posui turrim, Superiores & Inspectores, sepem circumdedi, constitutionum & regularū; dedi rorem gratiæ meæ, & Solem justitiæ, ut ad maturitatem uvas perduceret: quid igitur ultra debui facere? in quo peccavi? An quod exspectavi, ut faceret uvas, fecit autem labruscas? exspectavi uvas suaves, & stomacho meo gratas; sed ecce inveni insuaves & amaras, quæ molestiam & nauseam creant, exspectavi uvas dulces operum bonorum & virtutum, & vinum dulce charitatis & perfectionis; sed retuli omphacium & acetum sensualitatis, repiditatis & omnigenæ imperfectionis. *Ego plantavi te vineam electam, omne semen verum; quomodo ergo conversa es in pravum vinea aliena?* Jeremiæ c. 2. 21. Quid faciam? quid pœnæ infligam, sepem sic negligenti, & omnem laborem ac industriam meam frustranti vineæ? hoc agam: *Auferam sepem ejus,* Isaiæ 5. 5. Nudabo protectione meâ, Angelorúmque custodiâ, & regularum gratiâ: *Non putabitur & non fodietur.* l. c. Culturam ulteriorem subtraham ingratæ vineæ atque

indignæ: & *Nubibus mandabo, ne pluant*, & gratiæ abundantis rorem affundant.

Quare, Chariſſimi, ſi vineam noſtram, à Deo per S. Ignatium parentem noſtrum plantatam, turri & torculari inſtructam, ſepimento circumdatam, illæſam cupiamus, ex parte noſtra ſepem regularum infractam, integrámque ſervemus; ne ſerpentibus, leonibus, urſis, id eſt, tentationibus, vitiis, peccatis aditum patefaciamus: nam *Qui tranſilit ſepem, mordebit eum coluber.* Et Iſaiæ 5. minatur Deus: *Auferam ſepem & erit in direptionem.* Et Eccli 36. *Ubi non eſt ſepes, diripietur poſſeſſio.* Si deinde Societatis noſtræ florem, vigorem & exempli boni atq; ædificationis odorem, in fœtorem graveolentem commutari nolimus: regularum ſepem probè cuſtodiamus; ac denique ſi uvas dulces, id eſt, fructus bonorum operum & variarum virtutum ſolidos ac perfectos, producere deſideremus, maceriam regularum noſtrarum, vineam noſtram conſervantem, minimè lædi patiamur: aliàs non uvas dulces, ſed acerbas, ſed labruſcas; non vinum dulce & Dei palato gratum, ſed acetum inſipidum proferemus.

EXHORTATIO VII. PRÆLIMINARIS

De ſeptimo Stimulo obſervandi Regulam quia eſt ſpeculum noſtrum.

THEMA.

Si ignoras te, ô pulcherrima mulierum, egredere, & abi poſt veſtigia gregum tuorum. Cant. 1. 8.

QUælibet anima religioſa eſt Chriſti Jeſu Sponſi cœleſtis dilectiſſima Sponſa; à qua is inter cœtera monilia, & ornamẽta cognitionem ſui, & cognitionem Dei requirit; ex quibus multa præclariſſima decora & virtutum cimelia dependent. Nam cognitio ſui ipſius, via eſt ad cognitionem Dei; ſicut ignoratiò ſui, eſt ignoratio Dei: cognoſcens enim infirmitatem & miſeriam ſuam, Dei gratiam & omnipotentiam agnoſcere, eámque ſupplex invocare cogitur. Unde Agapetus Diaconus admonitione ad Juſtinianum

anum Imp. ait: *Qui se novit, Deum noscet: Deum noscens, Deo assimilabitur. Assimilabitur Deo, qui dignus erit, qui nihil Deo indignum admittit, sed cogitat, quæ Dei sunt; & quæ cogitat, loquitur; & quæ loquitur, facit.* Econtrà seipsum ignorans, Deum ignorabit, & plurima Deo indigna committet. Hinc Sponsus cœlestis Cant. 1. 8. sponsam monet: *Si ignoras te, ô pulcherrima mulierum! egredere & abi post vestigia gregum tuorum.* S. Hieronymus ista exponens Epist. 22. ad Eustoch. *Sis licet pulchra, nisi te cognoveris, pasces hædos, qui staturi sunt ad sinistram. Pasce hædos tuos.* S. Ambrosius de anima & Isaac. c. 4. explicat, pasce, id est, rege, *seu coërce petulantiã & lasciviam corporis tui, edo-ma leves motus*; mortifica passiones & effrœnes appetitus. Unde autem nos cognoscemus? unde colligemus, num pulchri simus, an fœdi? Inspiciendum, more Virginum, speculum. At quodnam nostrum est speculum? Regula. Hâc enim aptissimâ metaphorâ S. Augustinus regulam suam appellat. In reg. cap. ult. Quem in locum Hugo Victorinus in cap. ult. Reg. S. Aug. ait: *Et bene hunc libellum dicit speculum: quia in eo tanquam in speculo inspicere possumus, quales sumus; sive pulchri, sive fœdi; sive justi, sive injusti: utrùm quisque nostrùm regulariter vivat: utrùm proficiat, an deficiat: utrùm Deo placeat, an displiceat.*

Quomodo igitur hoc regularum speculum, bina nobis exhibeat; scilicet quî maculas & imperfectiones ostendat, & ad ornatum perfectionis deserviat, exhortatione hac declarabimus.

I. Speculum materiale, maculas faciei detegit, ut eas abstergere valeamus. Nam ut se ipse noscere homo, qui suos in se, vultúmque oculos inflectere non potest, homini speculum natura porrexit, ait L. Seneca L. 1. natur. quæst. c. 17. Sicut speculum dicitur id, quod inspicimus; & speciem, id est, imaginem nostram contemplamur: ita S. Jacobus in Epist. sua c. 1. 23. Verbum Dei & legem speculum nuncupat, quia in eo nos inspicimus, & speciem animæ contemplamur. Hinc S. Leo serm. 11. in Quadrag. *Artifex misericordiæ Dei*, inquit, *splendidissimum in mandatis suis condidit speculum, in quo homo mentis faciem inspiceret, & quàm conformis imagini Dei, aut quàm dissimilis esset, agnosceret.* S. Leoni adstipulatur Doctor mellifluus serm. 1. de 7. panibus: *Evangelium*, ait, *speculum veritatis, nemini blanditur, nullum seducit, talem in eo se quisque reperiet, qualis fuerit! nec ibi timore trepidet, ubi non est timor; nec latetur, cùm malè fecerit.*

I. Speculum regulæ maculas detegit.

Quod S. Leo & S. Bernardus de lege Evangelica asserunt, idem nos, cum S. Augustino, rectè applicamus legi nostræ ac regulæ: nam & hæc speculum est splendidissimum, in quo animæ nostræ maculas intuentes, eas abstergimus, & quantùm à virtutis perfectione distemus, perspicimus. Numeramus autem duplicis generis regulas, negativas & affirmativas: negativæ, quidpiam vetant, ut exire domo sinè facultate Superioris; extraneorum mandata deferre ad domesticos, suscipere curam sæcularium negotio-

rum: miscere colloquia de bellis Principum Christianorum inter se dissidentium: dare mutuò aut accipere, absque licentia: tentationes celare; otium sectari, nimiâ corporis & sanitatis sollicitudine teneri; nimiis laboribus ac operibus pœnosis, corpus, animúmque atterere: De aliis nationibus loqui sinistrè & similia. Quæ omnia animæ faciem deturpant.

At quanam ratione, maculas istas aut eluemus contractas, aut præcavebimus contrahendas? Si fecerimus quod Moysi à Domino in tabernaculi constructione præscriptum: *Inspice & fac, secundum exemplum, quod tibi in monte monstratum est.* Inspice speculum, & vide quid vetet, quidve requirat; Inspice non semel, sed sæpius; nec obiter, sed diligenter, & considera ac rumina, quàm conveniens, quàm pium, quàm sanctum sit, quod præcipitur; quàm pravum & noxium, quod vetatur. Hujus rei symbolum legimus Exodi c. 38. 8. Jusserat Deus fieri labrum æneum, ex speculis mulierum; ut in eo Sacerdotes sacrificaturi se lavantes inspicerent, & si quid in se maculatum, vel incompositum invenirent, detergerent & componerent. Nam ut ait S. Gregorius Hom. 17. in Evangelia: *Speculamulierum sunt præcepta Dei, in quibus se sancta animæ semper aspiciunt; & si quæ in eis sunt fœditatis macula, deprehendunt. Cogitationum vitia corriguni; & quasi renidentes vultus, velut ex reddita imagine componunt: quia dum præceptis Dominicis solerter intendunt; in eis procul dubio, quid in se cœlesti vitæ placeat, vel quid displiceat, agnoscunt.*

Sacerdotes veteres, imitandi sunt nobis, non solùm in observantia præceptorum; sed etiam regularum: dum peccata expiaturi, dum ad aram facturi, dum conscientiæ latebras scrutaturi sumus, Regulæ speculum intueamur; & si quas fœditatis maculas deprehenderimus, detergamus; cogitationum vitia corrigamus; sermonum lapsus ac nævos emendemus; & omne virus actionum nostrarum expellamus. Scribit Ludovicus Vives in S. August. L. 18. Civit. c. 13. Basiliscum hoc modo occidi: circumdant se Venatores undique speculis; in quæ dum ille se introspicit, venenati spectrum visualium radii, ex oculis egressi, vi speculi, ad ipsummet reflectuntur, atque eum interficiunt & enecant. Ita Religiosus tepidus & multis peccatis venialibus se inficiens, & regularum transgressionibus maculans; easque in speculo regulæ intuens, & ad se reflectens, compunctus, interimit eos nævos, quos tam pestilentes, fœdósque conspicit, & novum fervorem induit.

Atque hoc est primum Speculi regularis officium, ac beneficium, quod maculas & imperfectiones nostras, regulæ repugnantes clarè detegat, ut eas cognoscamus, aboleamus, & imaginem animæ nostræ Deo & Christo majore puritate assimilemus.

II. Speculum regulæ ad ornandam animam servit.

II. Alterum speculi regularis officium & beneficium est, ut ad ornandam, & expoliendam, animæ nostræ faciem & vestimenta coordinanda atque

atque aptanda ſubſerviat. Sicut enim feminæ ac domicellæ nobiles, dum ſe comunt & ornant, ſtudiosè ſe in ſpeculo intuentur, ut non tantùm omne, quod in facie fœdum viderint, eluant; verùm etiam, eam pulchrè per omnia componant: ita Religioſum decet, aſſiduè regularum ſuarum ſpeculum intueri, ut juxta illud ſe totum conformet, mores corrigat, virtutum ornamenta inſerat, & omnigenæ perfectionis decore ſeſe exornet. Huc ſervit, quod aſſeruit S. Paulus 2. Corinth. 3. 18. *Nos verò omnes revelatâ facie, gloriam Domini ſpeculantes, in eandem imaginem transformamur, de claritate in claritatem, tanquam à Domini ſpiritu.* Nam ut ait S. Auguſtinus L. 15. de Trinit. c. 6. *Speculantes dixit, per ſpeculum videntes, non de ſpecula proſpicientes. Transformamur ergo dicit, de forma in formam mutamur, atque transimus de forma obſcura in formam lucidam. Nam lucerna pedibus meis verbum tuum & lumen ſemitis meis.* Pſal. 118. 105. *Et mandatum lucerna eſt, & lex lux, & via vitæ increpatio diſciplinæ.* Proverb 6. 23.

Speculantes igitur nos in ſpeculo noſtro regulari, transformamur, de forma obſcura, in formam lucidam ac pulchram? ut ſcilicet ſimus imago Dei, eúmque quaſi exemplar & prototypon, ad quod creati ſimus, repræſentemus, dum regulæ omnem perfectionem complectenti nos conformamus. Transformamur de forma obſcura in lucidam: quàm obſcura eſt forma, è ſæculo huc allata? quot maculis deturpata? quantis tenebris & ignorantiis involuta? quàm obſcura eſt ſuperbia, luxuria, invidia, vana gloria & cæteræ vitiorum caligines? has autem in ſpeculo regulari contemplantes paulatim diſſipamus, & in formam lucidam transformamur: & *De claritate* minori, pedetentim *ad claritatem* majorem pertingimus.

Unde S. Auguſtinus librum conſcripſit, quem *Speculum* nuncupavit, eò quod in eo Scripturæ Divinæ ſententias morales de virtutibus & vitiis collegerit; *Ut in eo credens*, inquit, *qui Deo obedire voluerit, ſe inſpiciat, quantúmque in bonis moribus operibuſque profecerit, & quantum ſibi deſit, attendat.* Similem librum, ſimile ſpeculum exhibet nobis S. Pater noſter Ignatius (ſcilicet librum regularum) nihil niſi ſententias morales, & documenta ex vita ac doctrina Chriſti decerpta continens, ut ejus filii in eo ſe intueantur, & quantum ſibi ad finem ab eo intentum, ſcilicet perfectionem propriam & alienam deſit, attendant, & magis magiſque ad eam aſpirent. Idem S. Doctor in pſ. 103. Conc. 1. *Vide*, ait, *ſi hoc es, quod dixit* (Pſaltes) *ſi nondum es, geme ut ſis, renuntiavit tibi ſpeculum faciem ſuam: ſicut ſpeculum non ſentit adulatorem, ſic nec te palpes.* Idem applicemus nobis: Inſpexiſti ſpeculum regulare, vide ſi hoc es, quod dixit; ſi nondum es, geme, ut ſis; conare, propone, rem cum gratia Dei aggredere, & pulcher Chriſtóque ac S. Ignatio ſimilior efficieris.

Quem in finem plurimùm conducunt regulæ, quæ affirmativæ ſunt, & quid ad animæ pulchritudinem conſe-

quendam, nobis agendum sit, edocent: dum jubent matutino tempore cœlestium meditationi insistere, peccata suo tempore per pœnitentiæ Sacramentum expiare, bis in conscientiam diebus singulis inquirere, paupertatem Evangelicam, castitatem Angelicam, Obedientiam perfectam sectari; & Dei proximique sincerè charitati operam dare. Has similesque regulas, *Inspice*, sæpe recole, expende, intellige; deinde *fac* & in praxin redige, & ornabunt te, multisque gemmis pretiosis condecorabunt. Nec sis similis viro, de quo S. Jacobus in epist. c. 1. *Quia si quis auditor est verbi* (regulæ) *& non factor: hic comparabitur viro, consideranti vultum nativitatis suæ in speculo: consideravit enim se & abiit, & statim oblitus est, qualis fuerit.*

Quapropter, nos speculum regularum nostrarum, non obiter; sed sedulò & seriò, sæpius inspiciamus, tum ut imperfectionum nostrarum maculas abstergamus; tum ut animam nostram omnigenæ perfectionis pulchritudine & ornatu condecoremus: non imitemur viros sese intuentes in speculo, & mox abeuntes; sed Virgines Nobiles, pulchritudinis & ornatûs studiosas, quæ diu multúmque se in speculis contemplantur, omnésque nævos & maculas, etiam minimas, quas in iis cernunt, emaculant & extergunt, ac totam faciem, vestes, gestus ac mores ad speculum formant & componunt: sæpius de illis, illarúmque præstantiâ, utilitate, fructu meditationes instituamus; hâc ratione, tanquam specula concava, radiis solaribus opposita, stupam, chartam, aliáque accendunt; ita regularum nostrarum speculum amore divino nos inflammabit, & perfectionis desiderium accendet. *Ignitum eloquium tuum vehementer, & servus tuus dilexit illud.* Psal. 118. 140. Quod illuminabit, aduret, & animam de forma obscura in lucidam, de tepida in ferventem, de imperfecta in perfectam transmutabit.

EX-

EXHORTATIO VIII.
PRÆLIMINARIS

De octavo Stimulo observandi regulam; quia est altera scala Jacob, ad cœlum ducens.

THEMA.

Viditque in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cœlum. Gen. 28. 12.

SCala Patriarchæ Jacob, quam vidit in Bethel, Theodoreto, Pererio, & Hebræis, Divinæ providentiæ est symbolum; cui Deus tanquam causa prima, primúmque movens omnium, innititur: per quam Angeli providentiæ hujus ministri & executores, ascendunt & descendunt: duo scalæ latera sunt suavitas & fortitudo: Deus enim sapientiâ suâ infinitâ mundum gubernans, *attingit à fine usque ad finem fortiter & disponit omnia suaviter.*

Deinde scala hæc Tertulliano (in fine L. 3. contra Marcionem) symbolum est viæ, quâ justi ascensiones in corde suo disponunt, in cœlestem patriam: duo latera sunt fides & opera; vel verbum Dei & Sacramenta; gradus autem variarum legum & virtutum ascensus indigitant.

Alii SS. Patres & Ascetæ, propinquiùs ad propositum nostrum accedunt, &, scalam hanc Jacob, regulæ seu disciplinæ religiosæ symbolum esse existimant: quâ verò ratione id intelligendum sit, præsenti exhortatione indicabimus, ut tantò alacriùs Angelorum more, per hanc scalam primò ad perfectionem, ac deinde in cœlum ascendamus.

I. Regula scala Jacob.

1. *Viditque* (Jacob) *in somnis scalam.* l. c. S. Bernardus serm. in illud: Ecce nos reliquimus omnia: *Scala*, ait, *hæc est disciplina religiosa, vel regula Ordinis*

Ordinis v. g. quâ Dilectus Dei Benedictus ascendit ad cœlum: duo latera sunt humilitas & vitæ asperitas: gradus sunt variæ regulæ & virtutum actus; scala enim arcta, arctam disciplinæ viam, quæ ducit ad cœlum significat: nam ut ait S. Augustinus in Sent. sent. 19. *Angusta est via quæ ducit ad vitam, & tamen per ipsam, nisi dilatato corde non curritur: quia iter virtutum, quo gradiuntur pauperes Christi, amplum est fidelium spei, etsi arctum sit infidelium vanitati.*

S. Bernardo consentit S. Antoninus in Summa Theolog. p. 3. tit. 26. c. 10. §. 11. *Bonum*, inquit, *Religionis significatum est nobili illâ scalâ Jacob, cujus gradus nulli sunt alii, quàm lectionis, meditationis, mortificationis, aliarúmque similium exercitationum*, quibus Religio constat. In hac ascendunt Angeli, ad hæc opera Dei offerenda; atque ad deferenda vicissim, ad religiosas animas, Sponsi munera, & beneficia descendunt. Ei porrò incumbit Deus; quia ejus gratiâ & auxilio, omnia nostra studia nituntur; quæ eo tenente cadere non possunt; ipséque est ascendentibus firmamentum; & pervenientibus in fine est præmium: unde de ea verè dicitur; *Non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli.*

An non idem, Charissimi, de Regula à S. Ignatio, nobis porrecta, asserere poterimus: *Non est hic aliud nisi Domus Dei, & porta cœli*, ad quam ipsa penetrat ac pertingit; si dilatato corde, & alacri ac generoso animo per eam ascendamus: & licet arcta videatur, vim tamen nobis inferendo, aditum nobis patefaciamus.

II. Latera hujus scalæ, quibus gradus inhærent: sunt, humilitas & asperitas per quarum medium, omnes alii gradus ascendendi sunt. Vel latera scalæ sunt *sustine, & abstine.* Patientia & abnegatio, intra quæ, tanquam inter repagula currendum est ad cœlum. Vel latera sunt oratio & mortificatio, quibus omnes aliarum regularum & virtutum gradus innituntur, & fulciuntur: sine quibus ad nullam virtutem pervenitur, nec pes à terra vel ad primum scalæ gradum elevatur. Orationi namque jungenda est mortificatio; quia mortificatio sine oratione est insipida & horrida; oratio sine mortificatione est sterilis & infructuosa. Mortificatio igitur fulciatur oratione, & oratio condiatur mortificatione. Mortificatio, domat & jugulat concupiscentias, & passiones, scilicet cupidinem honoris, deliciarum, opum, commoditatum: oratio verò mentem mortificatam sustollit ad Deum: ab eóque cœlestes amores, sensus & spiritus haurit: quare mortificatio est quasi myrrha & sal putredinem à carne & mente nostra exsugens, eámque desiccans & à corruptione conservans: oratio verò est velut thus illam per fumum & ignem Deo adolens, offerens, & sacrificans. Ita Cassiodorus & Beda. II. Latera scalæ.

Quamobrem si per regularum gradus in cœlum conscendere cupimus, extra gemina hæc fulcra pedem non locemus: in omni gradu oratio & mortificatio latus nostrum stipet necesse

neceſſe eſt. Difficilie eſt animam aſcendere ſurſum, gravatam rebus terrenis & onuſtam carnalibus affectionibus, illam vehementer detinentibus, & deorſum ſemper impellentibus; quibus tamen per mortificationem ablatis, facilè ad ſuperna aſcendit. Levat mortificatio & alleviat; oratio addit pennas. Mortificatio ſuſtollit: nam ut inquit S. Auguſtinus ſerm. 171. de tempore ad Fratres. *Si unuſquiſque ſubigere paſſiones ſibi ſtudeat, ac ſuper eas ſtare conſueſcat; ex ipſis ſibi gradum conſtituit, quo poſſit ad ſuperiora conſcendere, elevabunt nos, ſi fuerint infra nos, de vitiis noſtris ſcalam nobis facimus, ſi vitia ipſa calcamus.* Conculcatio ergo vitiorum, eſt incrementum virtutum, & paſſionum ſubjectio & abnegatio, cordis eſt ſublevatio, & in ſublimia erectio. Ex altera verò parte oratio, eſt adjutrix & ſuccollatrix, ſine qua aſcenſiones in corde ſuo nemo poteſt diſponere; nemo ſeſe abnegare, nemo vitium vincere, nemo de hoſtibus triumphare: orante Moyſe vincebat Iſrael, ceſſante illo vincebat Amalec. Hæc igitur duo fulcra omnino nobis neceſſaria ſunt; intra quæ ſi ambulemus tuti evadimus, extra quæ ſi pedem figamus, deviamus, exorbitamus, & ad Deum, cœleſtemque patriam non aſcendimus.

III. Gradus ſcalæ. III Gradus hujus ſcalæ, ex mente S. Baſilii in Pſalm. 1. ſunt variæ abdicationes & renuntiationes, quæ in regulis quoque noſtris continentur: Scala, inquit, eſt aſcenſus ad perfectionem, culmen eſt charitas, gradus ſunt decem gradus abrenuntiationis, quorũ primus eſt, abdicare terrena, ut cum Apoſtolis dicat, *Ecce nos reliquimus omnia.* Quid aliud petit à nobis Regula 8. Summarii: niſi ut ii, qui Societatem ingrediuntur, *exiſtiment ſibi, quid quid in mundo habebant, relinquendum?*

Secundus gradus eſt. Eadem terrena cuncta oblivíſci ſecundum illud Pſalmi 44. *Audi filia & vide & obliviſcere populum tuum, & Domum Patris tui.* Quid aliud innuit prædicta 8. regula, dum jubet nos mundo & amori proprio mori?

Tertius gradus eſt, eadem ut ſtercora odiſſe & averſari. Secundum Apoſtolum: *Omnia arbitror ut ſtercora.* An non idem regula exigit, omnem mundi affectum exuere, & mundo contraria totis viribus concupiſcere, præcipiens?

Quintus gradus eſt. Odiſſe animam ſuam propter Chriſtum: *Utne de vita quidem ſua, quidquam affectus ſit omnino, etiamſi mortis habeat reſponſum.* ait S. Baſilius. Quid aliud requirit dicta regula, dum ait: Unuſquiſque ſibi dictum exiſtimet illud: *Qui non odit animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus?*

Sextus eſt. Abnegare ſuum judicium & voluntatem: quod nobis mandat regula 31. dum vult: *veram nos abnegationem propriæ voluntatis & judicii habere.*

Septimus eſt, ſemper mortificare ſuas cupiditates, ut impleat illud Chriſti: *Abneget ſemetipſum & tollat crucem ſuam & ſequatur me.* An non hoc regula 12. nobis præſcribit, dum ait:

Majus ac impensius studium cujusque sit, quærere in Domino majorem sui abnegationem, & continuam in rebus omnibus mortificationem.

Octavus sequi Christum, & discere ab eo, *quia mitis est & humilis corde.* Quid aliud à nobis Regula 11. 13. & 19. postulat?

Nonus est. Amare constanter & efficaciter proximos, etiam inimicos: quid Regulæ 42. & toti instituto conformius, & intimius?

Decimus denique gradus est in quo Dominus visus est, adhærere Deo, illique in uno spiritu uniri. Quæ est hominis perfectio quæque primarius ex Regula 2. Est Societatis nostræ finis.

His addere possumus tot gradus, quod aliæ in regulis nostris continentur virtutes; ut enim Barlaam Josaphatum instruebat: *Virtutes quasi scala quædam cœli sunt.* Teste Damasceno in hist. c. 20. Per quas è terra in cœlum, ab exilio in patriam ascendendum est: Et S. Bernardus serm. de B. V. M. recenset duodecim humilitatis gradus. 1. Est odium peccati. 2. Fuga delicti. 3. Metus odii. 4. In omnibus his subesse Creatori. 5. Obedire meliori. 6. Obedire compari. 7. Obsequi inferiori. 8. Subesse sibi. 9. Finem suum jugiter meditari. 10. Opera sua semper vereri. 11. Cogitationes suas humiliter confiteri. 12. Per omnia ad nutum Domini moveri. Per hos gradus, ascendunt Angeli & sublimant homines & in Domo Patris percipiunt lucidas mansiones. Atque omnes hos gradus, regula nostra complectitur, ut scrutanti patebit.

IV. *Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam*, vidit Jacob. Gen. 28. 12. Quid per Angelos hosce significabimus, nisi Religiosos; præsertim vitæ mixtæ deditos, qui nunc per orationem ad Deum ascendunt, nunc per opem & auxilium descendunt ad proximos. Sic S. Romualdus, ut in ejus vita legitur, visu scalæ, ex ima terra in cœlum vertice pertingentis, perquam ascendentes intuebatur descendentesq; Monachos albenti veste, Religionis perfectionem, ejusque habitum designari, mirabiliter agnovit. Quocirca eundem locum à nobili viro ejus domino cui nomen erat *Maldulo*, petiit & impetravit, ibidémque monasterium sui Ordinis primarium ædificavit, Anno Domini 1009. quod exinde *Camaldulum*, quasi campus Malduli, est nuncupatum: situm id est juxta Florentiam, in monte Apennino jam à sexcentis annis & ultrà, sanctorum Eremitarum, Angelorum, inquam, terrestrium copiâ florens. Religiosi ergo sunt Angeli, angelicâ præsertim castitate & animi puritate dotati.

Quemadmodum autem Societatis nostræ homines, ob castimoniam & vitæ innocentiam oportet esse Angelos, ita quoque ut finem Societatis assequantur, & officio suo faciant satis, necesse est, ut sint Angeli *ascendentes & descendentes.* Ascendentes, per contemplationem, meditationem, orationem, & affectus anagogicos assiduè ad Deum dirigentes, ut inde robur, vires, & spiritum hauriant; quo gratiâ & cœlestibus donis impleantur: ac postea descen-

descendant ad proximum, & accepta à Deo lumina ac dona eis communicent. Ideo S. Bernardus serm. 1. in Cant. & L. 2. de consid. c. 3. necessarium esse docet, ut ii qui alios Deo lucrari conantur, priùs sint *conchæ, quàm canales*: id est priùs ad Deum ascendant, ut cœlestibus thesauris ditentur, quos deinde in alios profundant. Et S. Dionysius Areopagita c 3. Ecclesiasticæ Hierarchiæ tradit: Decentissimus, divinarum rerum ordo est, ut primus communicet atque impleatur sanctus Præsul his, quæ per illum distribuenda sunt cæteris, divinis donis & sic aliis tradat: deinde subdit: Quocirca & hi, qui divinis Magisteriis (priusquam digna illis conversatione capaces effecti sunt) abutuntur audacter, impuri, atque sacrâ lege extranei omnino censentur: Ut enim in solis radiis, tenuiores, limpidioréssque substantiæ primâ influenti luce replentur, sícque exuberantem lucem in subsequentes, solis vice transfundunt; ita non sine periculo, divinis in rebus, quibusque aliis se ducem præstare præsumet, qui non per omnia evaserit similis Deo. Ita S. Dionysius. Ex quo liquet, zelatoribus animarum priùs ascendendum ad Deum per orationem & scalam virtutum, quàm descendant ad lucrandos proximos, adeóque & nobis ascendendum esse, instar Angelorum & descendendum per scalam regularum nostrarum, quæ est scala altissimæ perfectionis.

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, & Divina Providentia nobis scalam adeò præstantem è cœlo demiserit in terram: summas eidem & immortales grates referamus, & per eam ascendere strenuè connitamur: idque inter duo latera, orationis & mortificationis, illa attollit, hæc promovet, illa ascendit, hæc fulcit, hæc laborat, & progreditur, illa dulcorat iter & laborem. Deinde omnes & singulos gradus virtutum regulis nostris expressos, ut humilitatis, patientiæ, paupertatis, castitatis, obedientiæ, zeli & charitatis alacriter conscendere satagamus. Quod ut levius accidat, nunc ascendamus ad Deum contemplando & orando, gratiámque obtinendo, nunc descendamus, ad proximum contemplata & obtenta divinitus illi communicando, quod si in his strenuè progressi fuerimus & usque ad vitæ finem perseveraverimus, tandem ad Deum O.M. scalæ innixum, cum plurimis animabus, quas lucrati fuimus, perveniemus, eóque in felici æternitate sine fine perfruemur.

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *
*

EXHORTATIO IX.

PRÆLIMINARIS

De Præscientia & Prædestinatione DEI,

Tanquam nono Stimulo Regulas observandi, & secundùm easdem nos Christo Domino conformandi.

THEMA.

Quos præscivit, & prædestinavit, conformes fieri imagini Filii sui. Rom. 8. 29.

QUæ olim Poëtæ ingenioſi, de miris hominũ profanorũ metamorphoſibus, fabulando cecinêre; ea longè veriùs, de moralibus hominum Deo dicatorum transformationibus prædicantur: hi enim licet ante in sæculo fortaſſis vitiis innutriti, peccatisque variis dediti, Nabuchodonoſoris inſtar, in mores belluinos deformati abierint: quemadmodum Vates regius loquitur: *Homo cùm in honore eſſet, non intellexit; comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.* Pſal. 48. Ubi tamen vocationis divinæ radio colluſtrati, Deo in Religione vivere, cœleſtia cognoſcere & deguſtare occipiunt; gratiæ Divinæ auxilio, regularum ſuarum ductu, & Chriſti Domini prototypi ſui aſſiduo aſpectu, eò paulatim pertingunt; ut è mundanis hominibus in religioſos, è terrenis in cœleſtes, è ſenſualibus in ſpirituales; è veteribus in novos, in angelicos ac prope divinos, mirâ metamorphoſi, transmutentur, implentes illud Apoſtoli: *Exſpoliantes vos veterem hominem, & induentes novum, ſecundum imaginem ejus, qui creavit illum.* Ad Coloſſ. 3. 9.

Hanc

Hanc autem transformationem, Chariſſimi, ut ſecundùm regulas noſtras, gratiâ Divinâ adjuti ſtrenuè aggrediamur; motiva nonnulla tanquam ſtimulos præmittemus, & in hac quidem exhortatione de præſcientia & prædeſtinatione Dei agemus, ut ea conformationem cum Chriſto nobis perſuadeat.

Chriſtus Dominus, Prototypon & Dux noſter, nos lucis ſuæ radiis colluſtret, & gratiæ ſuæ auxiliis efficacibus adjuvet, ut ſecundùm regularum noſtrarum directionem, vivam in nobis ejus imaginem, delineare valeamus.

1. De præſcientia Dei.

I. Stimulus primus vitam noſtram, in Societate JESU Chriſti, ad amuſſim regularum noſtrarum conformandi, eſt æterna Dei præſcientia & prædeſtinatio. *Quos præſcivit*, inquit Gentium Doctor Rom. 8. *& prædeſtinavit, conformes fieri imagini filii ſui.* Pars prima eſt Dei præſcientia. *Quos præſcivit.* Deus ſapientiâ ſuâ infinitâ, omnia, antequam fiant, clariſſimè cognoſcit, omnia præſcit: *Cognovit Dominus, qui ſunt ejus.* 2. Tim. 2. 9 Id eſt, præſciti & præcogniti ſunt, qui ſunt ejus, ſcilicet Dei: videt enim Deus ab æterno, & vidit, quinam in fide gratiâ, & vocatione ſuâ ſint firmiter perſtituri; adeóque perventuri ad gloriam, velut Dei amici & dilecti; & quinam ſint defecturi, & tanquam indigni repudiandi. Ita S. Chryſoſtomus, Theophylactus, & S. Auguſtinus Tract. 12. in Joan. *Novit*, inquit, *Dominus, qui permaneant ad coronam, qui permaneant ad flammam; novit in area triticum, novit paleam, novit ſegetem, novit zizania.*

Cognovit Dominus qui ſunt ejus: eóſque conſignat & quaſi conſcribit in libro vitæ ſeu catalogo Electorum, id eſt in mente ſeu memoria ſua; quas ad vitam æternam deſtinavit & elegit: Cognovit quoque Dominus, qui non ſunt ejus; ſed ex libro vitæ expuncti, & in librum mortis relati ſunt: *Præſcivit* itaque Deus, cuinam libro inſcripti eſſemus; utrùm ad triticum, an ad paleas; ad ſegetem, an ad zizania pertineremus: cùm verò nos id lateat; an non meritò horror ſalutaris nos corripiat impellátque, ut per bona opera (in regulis noſtris præſcripta) certam electionem & vocationem noſtram reddamus?

Deinde, *quos præſcivit*: novit Deus quid in quovis rerum eventu, ſtatu, conditione, nobis futurum fuiſſet: *præſcivit* ſi naſceremur, vitámque traduceremus in Tartaria, China, Turcia, Braſilia, Æthiopia, India; in quam ſcelerum colluviem, ex infidelitate ortam, cum barbaris illis populis caſuri fuiſſemus. *Præſcivit* idem omniſcius Deus, ſi in Anglia, Suecia, Dania, Norvvegia, Hollandia inter Lutheri, Calvini, & Mennonis aſſeclas lucem aſpecturi, atque educandi fuiſſemus, in quàm horrendam criminum voraginem ex hæreſi natam, præcipitandi fuiſſemus. *Præſcivit*, idem rerum omnium cognitor Deus, ſi ab orthodoxis quidem parentibus in lucem edendi, ſed in mundana vita relinquendi fuiſſemus, quemnam vitæ

tenorem observassemus: & quidem si militiæ adscribendi, in quas rapinas, furta, duella; si in Jurisconsultorum album referendi, in quas fraudes, injurias, injustitias, controversiarum protelationes; si vitæ clericali in sæculo mancipandi, in quæ sacrilegia, lascivias ac turpitudines nefandas prolapsuri fuissemus: & quia hæc præscivit, aliam viam iniit, alia media benignissimus Deus arripuit ex infinita sua erga nos charitate & misericordia, ab idololatria, hæresi, & mundi corruptela extraxit, ad Societatem JESU evocavit, & post varias remoras & obstacula in eandem efficaciter perduxit: ô quanta Dei erga nos immeritos dilectio! & ex mente S. Augustini prædilectio!

Tertiò. *Quos præscivit.* Origenes & S. Augustinus exponunt, *Prædilexit*: hæc enim præscientia favorem & affectum benevolum Dei connotat: quemadmodum igitur nos ab æterno *præscivit*, ita ab æterno *prædilexit*: At quo opere bono, quo actu heroico, imò quo vel verbo, vel desiderio, minimóve suspirio istud promeriti eramus? nullo sanè; nihil enim egimus, quia in rerum natura nondum fuimus: nulla igitur prævidit prævia merita, præter secuturos prædestinationis effectus; ita ut nobis verba Apostoli usurpare liceat ad Titum 3. *Non ex operibus, quæ fecimus nos, sed secundùm magnam misericordiam suam salvos nos fecit*: velut clarè in Jacob & Esau elucet: *Cùm nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali. Dictum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui.*

Quid nunc ex hoc discursu, Charissimi, concludemus, nisi istud? Si Deus, illos, quos in vitæ hujus mortalis discursu, præscivit & prædestinavit fore Christo conformes, eidem quoque conformandos esse in gloria: igitur si nos eidem non conformaverimus in hac vita, neque nos eidem conformandos in altera: quales enim erimus in via, tales erimus in patria. Deinde si DEUS O. M. è tam variis periculosis regionibus & statibus, in quibus nos æternùm perituros prævidebat benignissimè eripuit, & in hoc Ordine amabilissimo collocavit, an non eâ gratiâ indignissimi erimus, dignissimíq; qui eo favore excidamus; si nos vitæ Christi Domini nostri, ex amussi regularum nostrarum conformare neglexerimus. Denique si Deus nos prædilexit ab æterno, absque præviis meritis nostris, totque admirandis gratiis prævenire statuit, quas ex parte jam percepimus, an non par est, amorem amore compensare, & omnia salutis ac perfectionis media in Societate nobis prærordinata avidissimè arripere, ejusque leges quàm exactissimè observare?

II. De prædestinatione Dei.

II. Altera stimuli pars nos Christo Domino, prototypo nostro, secundum regularum præscriptum conformandi, est æterna Dei prædestinatio: ut enim scribit Gentium Doctor: *Quos præscivit & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui.* Rom 8. Hoc prædestinationis excellentissimum beneficium, nascentémque inde nos Christo conformandi obligationem, ut clariùs perspi-

perſpiciamus, intelligendum probè, quid ſit prædeſtinatio. S. Auguſtinus L. de bono perſev. c. 14. ait: *Prædeſtinatio eſt præſcientia & præparatio beneficiorum Dei, quibus certiſſimè liberantur, quicunque liberantur.* Alii explicant hoc modo: Prædeſtinatio eſt ordinatio divina efficax de quibuſdam, per infallibilia media ad vitam æternam perducendis. Hæc prædeſtinatio ab Apoſtolo nuncupatur *propoſitum Dei. Iis, qui ſecundum propoſitum vocati ſunt ſancti.* Rom. 8. 28. Eadem Actorum 2. 23. appellatur *definitum conſilium.* A S. Anſelmo & S. Auguſtino L. de corrept. & grat. vocatur *æternum Dei beneplacitum, liberale decretum, gratuita Dei conſtitutio:* quâ ab æterno ſtatuit homines, primò ad gratiam, deinde ad gloriam cœleſtem, per Chriſtum, vocare; quos ſi voluiſſet, poterat præterire & non vocare.

II. De prædeſtinatione Dei.

Atque ut hoc ipſum meliùs perſpiciamus, S. Paulus Deum figulo comparat, & hominem luto: Rom. 9. 21. *Nunquid, dicit figmentum, ei qui ſe finxit: Quare me feciſti ſic? An non habet poteſtatem figulus luti, ex eadem maſſa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam?* Ita eſt, ſicut figulus, ita & Deus hanc habet poteſtatem: potuit nos formare vaſa in contumeliam, vel vaſa in honorem: potuit nos ita ordinare, ut naſceremur vel ab Infidelibus & idololatris, vel ab Hæreticis impiiſve parentibus, quorum veſtigia legentes, tanquam vaſa contumeliæ, projecti fuiſſemus in ignem æternum; Verùm ex infinita dilectione & miſericordia, aliter, ut ſperamus, & cernimus, beneficia ſua præparavit, aliud conſilium, aliud propoſitum, aliud beneplacitum, aliud liberale decretum de nobis concepit atque formavit; ſcilicet, ut nos, quemadmodum confidimus, perduceret ad vitam æternam.

O quis capiat, quis verbis exprimat, quantum hoc ſit beneficium divini Numinis? ſanè ſi fontem copioſum, ex quo omnia alia bona ſcaturiunt, eſſe dixerimus, non aberrabimus. Unde enim oritur, quod ſimus Chriſti oviculæ, ad ejus dexteram aliquando collocandæ, & in amœniſſima Paradiſi paſcua traducendæ, niſi ex prædeſtinatione & gratuita Dei cõſtitutione? Unde oritur, quod Libro vitæ, ſeu Eſſentiæ Divinæ, tanquam Dei Filii adoptivi divini patrimonii hæredes, amici Dei chariſſimi, gloriæ & beatitudinis poſſeſſionem adituri, inſcribamur, niſi ex prædeſtinatione, Deique definito conſilio, liberalique decreto? Ex hoc fonte promanat aliorum beneficiorum ac mediorum ordinatio; hinc ea divitiarum, ingenii, virium, ſanitatis, aliorúmque bonorum temporalium affluentia profluit: hinc tot inſpirationes, tot externæ voces, tot validi clamores Concionatorum, Conſcientiæ Directorum, ac Superiorum, imò omnium creaturarum, nos ad veram fidem, ad Dei amicitiam, & familiaritatem, & perfectionem & Chriſti imitationem in Societate JESU invitantium, ſcaturiunt. Verbo hæc eſt vena miſerationum Domini, è qua, gratiæ, virtutes, exteráque divina chariſmata, ac dona

tum

tum naturalia, tum supernaturalia tanquam aqua saliens in vitam æternam, eliciuntur.

Quam hîc rursus conclusionem formabimus, nisi illam? Si Dominus Deus noster, potuit nos facere vasa in contumeliam, & non fecit; sed potiùs liberali constitutione, nos vasa, ut spes est, in honorem, ordinavit; si tot donis naturæ & gratiæ nos spoliare potuit, sine quibus libro mortis & damnationis inscribendi fuissemus, & non fecit; sed è contra tot beneficiis cumulavit, & suavissimo æternæ prædestinationis vinculo nos sibi devinxit: an non summa ingratitudinis labes foret tam amabili Numinis dispositioni & prædestinationi non respondere?

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, si quandoque nobis desidia aut torpor obrepserit, his præscientiæ & prædestinationis stimulis languorem nostrum, velut calcaribus, excitemus: Deus præscivit, & prædestinavit nos (quæ spes nos alit) ut conformes evaderemus imagini Filii sui, idque tum per ea media, & per eas constitutiones, quas in Societate JESU nobis ordinavit & tradidit; tum per remotionem impedimentorum, quæ in Infidelitatis, hæresis ac mundi labyrintho reperissemus; tum absque nostris præviis meritis, gratis nos prædiligendo, prædestinando, dona naturalia & supernaturalia affatim suppeditando; Quodsi verò nos tantæ Dei in nos benevolentiæ & charitati non respondeamus, sed in imitando prototypo nostro desides, & ignavi simus, an non jure formidabimus, futurum nobis, quod aliis non paucis accidit, ut Deus justus & rectus, nos è Religione sancta eliminet, & in locum nostrum, longè ferventiores ac meliores subrogat? Ne id nobis eveniat: divina beneficia nobis præparata ne respuamus, præstantissima perfectionis adminicula non negligamus: Dei propositum, liberale decretum, consilium, non aspernemur; sed secundum regulas nostras ad vitæ Christi similitudinem aspiremus, ne negligentiâ nostrâ in æternæ damnationis pericula devolvamur.

EX-

EXHORTATIO X.
PRÆLIMINARIS
De signis prædestinationis & reprobationis;
Tanquam decimo Stimulo, per regularum observantiam, nos Christo Domino conformandi.

THEMA.

Quos præscivit, & prædestinavit, conformes fieri imagini Filii sui. Rom. 8. 29.

DOminum Deum nostrum, duplicem penes se asservare Librum, alterum vitæ, alterum mortis, sacrarum literarum monumenta perhibent: utriusque Libri hujus, mentionem facit dilectus Jesu Discipulus, Apoc. 20. Dum eos in die judicii aperiendos, commemorat: *Judicium sedit, & libri aperti sunt.* Liber vitæ ex mente Doctoris Angelici p. 1. q. 24. a. 1. nihil est aliud, *nisi Dei notitia, quâ firmiter tenet, se aliquos prædestinâsse ad vitam æternam.* Unde ex adverso liber mortis erit, notitia Dei, quâ firmiter tenet, se aliquos non prædestinâsse ad vitam æternam, sed ad mortem liberè ab illis incurrendam. Notitia verò hæc divina, liber nuncupatur metaphoricè, duplici ex capite: primò, quia sicut in humanis rebus, nonnulli ad officium certum electi, albo seu libro inscribuntur, ut milites, & consiliarii, qui ideo olim Patres conscripti vocabantur; ita pariter, tam ad gloriam electi, quàm ad damnationem rejecti inscripti dicuntur: secundò, quemadmodum id, quod in libro exaratum est, signum est eorum, quæ futura sunt; ita & hæc Dei notitia, signum est apud Deum eorum, qui perducendi sunt ad vitam æternam, & contrà. *Firmum fundamentum Dei stat*, ait Apostolus, *habens signaculum*

hoc; cognovit Dominus qui sunt ejus. 2. Tim. 2. O si scirem, inquit nonnemo, cum Thoma Kempensi, quod perseveraturus essem! ô si scirem, num in libro vitæ descriptus essem? quàm lætus alacrisque viverem! Cui repono, scire id, citra revelationem divinam, neminem posse; licet signa varia, prædestinationis & reprobationis habere possimus.

Quæ signa in præsenti exhortatione breviter producemus; Ut per ea nos ad regularum observantiam excitemus.

I. Signa prædestinationis in Novitiis.

I. Atque ut à signis prædestinationis felicis auspicemur, Sancti Patres & Ascetæ varia assignant. S. Antonius juge præsentiæ Divinæ exercitium, prædestinationis signum esse asserit; S. Anselmus cultum eximium Beatissimæ Virginis Mariæ; P. Hierimias Drexelius in Libro de his exarato, duodena signa enumerat; Talia sunt crebra eleemosynæ largitio, verbi divini auditio, synaxeos sacræ frequentatio &c. quæ quidem omnia præclara sunt, omnia laudo, nullum vitupero. At pro Religiosis & Novitiis Societatis JESU, nullum reor esse certius, nullum securius, quàm secundum regularum nostrarum amussim, Domino nostro JESU Christo, in vita conformari: *Quos enim præscivit, & prædestinavit, conformes fieri imagini Filii sui.* L. c. Ad hanc igitur conformitatem nobis contendendum est totis viribus: sed quibus in rebus?

1. Christus Dominus noster est speculum sine macula, expers peccati: ait enim: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Joan. 8. 46. Conemur in hoc ante omnia, Christo Domino, eâ ratione conformari, ut à leviſsimis etiam peccatis abhorreamus, & ne veniale quidem peccatum deliberatè perpetremus, (juxta directionem regulæ 5. 6. 7. 14. 22.) & præclarum prædestinationis æternæ signum habebimus: testimonium scilicet bonæ conscientiæ, ex quo ingens salutis æternæ fiducia nascitur: *Si enim cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus.* 1. Joan. 3.

2. Christus Dominus exemplar est paupertatis Evangelicæ, non habens ubi caput reclinaret; castitatis angelicæ, dum pascitur inter lilia, & obedientiæ perfectæ, dum obedivit Patri usque ad mortem. In his tribus consiliis evangelicis exactè servatis, (juxta Reg. 23. 24. 28. 31.) si Christo Domino assimilabimur, signum evidens prædestinationis habebimus: nam promissio certa est: *Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Matth. 5. 3. Et *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* ibid. Et *Obedite Præpositis vestris & subjacete eis: ipsi enim pervigilant quasi rationem reddituri pro animabus vestris* Hebr. 13. 17. Atque ita his tribus admodum securi erimus. Hac de causa Antonius Rodericus Societatis nostræ Coadjutor in Brasilia, Anno 1615 piè defunctus, ingentem ferebat spem salutis: unde crebrò dicere solitus: si me damnatum fore præscius fuisset Dominus JESUS, nequaquam in suam recepisset Societatem (in qua cõsilia evangelica exactè servare docemur) huc verò delatus, jam desperare nõ audeo.

3. Christus

3. Christus Dominus veræ sapientiæ imago nobis extitit, spiritualia, supernaturalia, & æterna maximi semper fecit, & amore summo complexus est: unde dixit: *Meus cibus est ut faciam voluntatem ejus, qui misit me.* Joan. 4. 34. Studeamus in hoc Magistrum nostrum imitari; eáque quæ spiritualia & supernaturalia sunt, scientiæ, doctrinæ, eloquentiæ, ac cæteris donis naturalibus anteponamus, (juxta Regulam 15. & 16. Summarii) eorum æstimationem, desiderium, & famem in nobis jugiter excitemus & luculentum prædestinationis signum reportabimus: nam *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur.* Matth. 5. 6. Scilicet in convivio cœlesti, ubi *ipse transiens ministrabit illis.*

4. Christus Dominus prototypon fuit mansuetudinis & humilitatis: *Discite*, inquit, *à me, quia mitis sum & humilis corde.* Matth. 11. 29. Allaboremus hujus prototypi imaginem simillimam exprimere (juxta Regulam 9. 10. 11. 13.) & certum prædestinationis signum deprehendemus: spondet enim: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Matth. 5. Et *si quis mihi ministrat, me sequatur, & ubi ego sum illic & minister meus erit.* Joan. 12. 26. Scilicet in cœlesti patria: qui enim mihi conformabitur in vita, conformabitur quoque in gloria.

5. Denique Christus Dominus præstantissima idea est heroicæ mortificationis, resignationis & patientiæ. totâ vitâ incedens per viam crucis, mortificationis, contemptûs, adversitatis, contradictionis, persecutionis & doloris. Si in his secundum Regulam 11. & 12. 16. Summarii, ideæ hujus delineationem repræsentaverimus, certissimum electionis & prædestinationis signum possidebimus: *Qui* enim *Christi sunt, carnem suam crucifixerunt, cum vitiis & concupiscentiis.* ad Gal. 6. Hæc est via, per quam Christus intravit in gloriam suam: hæc est *via arcta, qua*, ut loquitur Salvator, *ducit ad cœlum, & pauci inveniunt eam.* Matth. 5. 14. Quam si constanter tenuerimus, Christum sequendo, non errabimus, sed certo certiùs beatitudinem æternam consequemur.

Si signa hæc Charissimi, in nobis deprehenderimus, omnino tuti, securi, quieti, & fiduciâ pleni esse possumus, nos esse vitæ Libro inscriptos: & ipse *Spiritus Sanctus* (ut ait Apostolus Rom. 8. 16. & explicat S. Bernardus serm. 2. de octava Paschæ) *testimonium reddit* internum *spiritui nostro, quod simus Filii Dei, si autem filii & coharedes Christi.*

II. Quodsi nunc reprobationis quoque signa rescire desidereris, nonnulla hic attexemus; quanquam ex præcedentibus facilè colligere ea possis: si contraria prioribus observetis.

II. Signa reprobationis, in Tyronibus.

1. Primum reprobationis signum est, si quis Novitiorum culpâ suâ Ordinem religiosum deserat: quemadmodum enim prædestinationis signum & magna gratia, felicitas ac benedictio est, ad statum religiosum à Deo vocari, periculis mundanorum hominum liberari, & in Ordine, ac regularis disciplinæ observantia, usque ad finem vitæ perseverare; ut SS. Patres tradunt: ita

ex adverso, culpâ propriâ, vocationem divinam deserere, ab Ordinis regulis, ad mundi leges transire, atque ad sæculum, religioso statu relicto, remeare, quantis sit periculis damnationis æternæ expositum, consideranti facilè patet. Ipsa veritas Lucæ 9. 62. loquitur: *Nemo mittens manum suã ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei.* Nemo, inquit, *mittens manum suam ad aratrum*, (ut Deo serviat, eique se consecret ad laborandũ in agro Domini) *& respiciens retro* (ad caduca, terrena ac temporalia, quæ dimisit) *aptus est regno Dei*, id est, non est dignus, nec est aptus sequelæ Christi, & regno Dei, tanquam agro Dei colendo. Confirmat hoc Doctor mellifluus de modo bene vivendi cap. 20. *Qui congregationem sanctam relinquunt, & ad sæcularem vitam descendunt, à Societate Dei elongantur, atque dominio Diaboli subjugantur.*

Nec desunt historiæ fide dignæ id comprobantes. Anno 1578. Viennæ Austriæ moriens unus è nostris, ante ipsum agonem renidenti vultu subridere cœpit: non ferens infuetam hanc, in tam nubilo mortis tempore, serenitatem, is qui moribundũ disponebat, ait: Non est tempus ridendi, Frater mi, sed judicium Dei præstolandi. Cui ille, ne quæso turbet te, hæc mea hilaritas, Pater: Angelus Custos meus ostendit mihi ignitum montem, & plurimos in eo damnatos, asserens eos omnes dimissos esse à Societate: cùm ergo per gratiam Dei moriar in Societate, superabundo gaudio. Sic ille quidem anticipatò obtinuit, promissum illud Christi: *Beati qui nunc fletis, quia ridebitis.* Lucæ 7. Simulque confirmavit illud, nè sanguineis quidem lacrymis eluendum: Qui à Societate Dei elongantur, dominio diaboli subjugantur.

2. Alterum reprobationis signum est, sese Christo Domino in vita & moribus difformem exhibere: sicut enim signum prædestinationis est, conformari imagini Filii Dei, juxta illud: *Quos præscivit & prædestinavit conformes fieri imagini Filii sui*: ita è contrario, utique reprobationis signum erit, non imagini Filii Dei, sed mundi, Carnis & Diaboli sese conformare: non cor cum Christo immaculatum, sed peccatis gerere sordidum; non paupertatem spiritûs, sed avaritiam sectari; non cor castum & mundũ, sed immundũ fovere; non alterius, locum Dei tenentis, sed propriam sequi voluntatẽ, inordinatã atq; perversã. Ex quibus deducitur

3. In Tyrone religioso, reprobationis periculum esse, si regularum transgressiones parvi faciat, parva peccata contemnat; passiones suas indomitas, non frœnet, vitia nõ mortificet, à peccatis lethalibus, non totus abhorreat: effatum enim Spiritus sancti est; *Qui spernit modica, paulatim decidet*; & in graviora prolabetur; ita ut gratiâ vocationis excidendi periculo sese exponat, & tandem corruat: causa autem ruinæ, est defectus solidi fundamenti in perfectionis ædificio, quod Christus Dominus in domo super arenam ædificata, adumbravit. Matth. 7. Lucæ. 6. *Cujus ruina facta est magna, postquam descendit pluvia, venerunt flumina, & flaverunt venti.*

4. Reprobationis in Tyrone religioso periculum est, si in eo sit defectus devotionis & pietatis, nullus aut valde

exiguus

exiguus affectus ad meditationem, orationem vocalem, & alia spiritualia; nulla æstimatio rerum æternarum & cœlestium: nam ex hoc defectu nascitur ariditas in oratione, tædium in meditatione, neglectus interioris hominis, effusio ad exteriora, horror mortificationis, amor cõmoditatis, augmentum cupiditatis, desiderium gaudiorum mundanorum, atque ut verbo dicamus, insipida vita religiosa, ac tandem ejusdem desertio: cum homo nequeat esse absque omni gaudio: vel enim gaudet in mundo & terrenis, vel in Deo & divinis atque cœlestibus.

5. Reprobationis periculum in Tyrone religioso est; si adsit neglectus mortificationis, horror crucis, fuga humiliationis, contemptûs, adversitatis: ex his enim oritur appetitus excellentiæ, æstimatio sui ipsius, & paulatim si diutiùs in religione vivat, procuratio eminentiæ, & prælationis, indignatio in postpositione, amaritudo in degradatione, in adversitate ira, odium, impatientia, vindicta: atque ut paucis complectamur, non cõformitas cum Christo; sed mera difformitas, adeóque indignitas ad servitium ejus; secundum illud Christi Domini: *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.* Matth. 10. 38.

Videamus proinde, Dilectissimi, quid agamus: duplex in Deo liber reperitur, vitæ scilicet, & mortis, in alterutro nos inscriptos esse necesse est, neque enim datur medium: rescire desideratis, cui nam inscripti sitis? signa expendite; si in vobis Christi imaginẽ, cum ejus vita & virtutibus, cũ puritate cordis, cum paupertate, castitate, obedientia, sapientia, mansuetudine, humilitate, mortificatione, resignatione, patientia cõformitatem reperitis; evidentia signa habetis electionis vestræ: nam *Quos præscivit & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui*: tantum restat, ut in his perseveretis, & *per bona opera*, ut S. Petrus loquitur, *certam vestram electionem & vocationem faciatis*: illud Archetypon assiduè intueamini, ac meditemini, ut simillimã ejus in anima vestra effigiẽ delineetis atq; exprimatis.

Quodsi verò, vocationẽ vestrã deseratis, & postquam manum ad aratrum Domini misistis, retro respiciatis, ad otia, gaudia & cõmoda mundi, quantis salutis æternæ periculis vos exponatis, facile perspicitis. Nec dicatis, aut sentiatis, vos extra religionẽ quoq;, & in sæculo salvari posse, atque utiliores Ecclesiæ Dei fore, quàm in religione: posterius est deceptio diabolica & oculorũ fascinatio: prius innumeris scatet periculis: potestis in sæculo salvari, sed forte præcidistis prædestinationis filũ vel saltẽ immutastis & invertistis seriẽ mediorũ, per quã vos Deus ducere voluit: qui autẽ estis vos, ut Deus se vobis accõmodet, circa vitæ statũ, & non vos Deo? Putatis vos utiles fore Ecclesiæ Dei, & voluntatẽ Dei, radicẽ omnis boni deseritis? Putatisne lusisse vobiscũ Deũ, dũ ad ordinẽ vocavit? Creditisne colluſurũ quoq; vobis Deum, & ad inconstantiã vestrã mutaturum seriem prædestinationis vestræ circa vos? Cuinã bene cecidit alea hæc? state potiùs in gradu & statu, in quo Deus vos collocavit: Christi vitæ vos cõformate, peccati

horrorem concipite, orationi, mortificationi ac devotioni insistite, & secundùm regularum amussim omnia vestra componite; omniaque reprobationis signa & pericula feliciter evadetis.

EXHORTATIO XI.

PRÆLIMINARIS.

De magno beneficio Vocationis,

Tanquam Stimulo undecimo nos ex Regularum ductu vitæ Christi Domini conformandi.

THEMA.

Quos autem prædestinavit, hos & vocavit. Rom. 8.

POst Prædestinationis beneficium, beneficium vocationis subsequitur, tanquam medium aptissimum, prædestinationem exequendi & ad finem perducendi, dum Deus nos vocat, primò ad fidem & Ecclesiam, deinde ad statum religiosum. Hæc autem vocatio triplex est, quoad modum, ut docet Cassianus Coll. 3. c. 3. & post illum Doctor mellifluus in sententiis, *Tres*, inquit, *sunt vocationum ordines & modi: primus est ex Deo, secundus per hominem; tertius ex necessitate. Ex Deo quidem est, quoties inspiratio quædam immissa in cor nostrum, ad desiderium vitæ æternæ excusciat, Deumque sequi cohortatur. Secundus vocationis modus est, cùm vel exemplis Sanctorum, vel monitis instigati, ad desiderium salutis accingimur. Tertius modus, qui ex necessitate descendit, cùm vel tentatione & mortis periculo comminante, vel charorum morte ad Dominum, licet inviti, properare compellimur.* Primus modus communior est aliis; sed quocunque demum modo à Domino ad statum religiosum vocemur, initio res parva est, sed maxima beneficia ac dona complectitur: Scintilla est, quæ in magnum erumpit incendium; granum sinapis est, quod crescit in arborem, in cujus umbra quiescamus: lapillus est, sine manibus industriæ nostræ abscissus è monte misericordiæ Divinæ, qui statuam vanitatis nostræ conterit. Denique

que (ut per somnium vidit Mardochous, Estheris c. 11. 10.) *Fons parvus crevit in fluvium maximum, & in aquas plurimas redundavit; lux & sol ortus est.*

Ut igitur ex fontis hujus parvi, in maximum beneficiorum & gratiarum fluvium excrescentis consideratione; tanquam calcari, nos ad regularis disciplinæ observantiam exstimulemus, præsenti exhortatione, fontem hunc vocationis nostræ dilucidabimus.

I. Vocatio fons parvus.

I. *Fons parvus crevit in fluvium maximum.* An non parvus fons fuit, pauca verba, quibus è telonio vocatus Matthæus *Sequere me.* Matth. 9. 9. An non fons parvus; *Venite post me, faciam vos piscatores hominum.* Matth. 4. 20. quibus verbis vocati Petrus & Andreas. An non fons parvus, pauca ex Evangelio verba, quæ in Ecclesia audiens Magnus Antonius, *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes & da pauperibus, & sequere me*: quibus auditis mox Christum secutus fuit. & in quantum fluvium fons ille excrevit? simili ratione an non fons parvus fuit prima illa cogitatio, prima mentis illustratio, prima inspiratio, quam Divina Bonitas, nobis vel pueris vel adolescentibus injecit, ut mundum desereremus, & statum religiosum amplecteremur? an non fons parvus fuit aliis, dum vox Divina illorum auribus insonuit, quando vel pium libellum volvebant, vel Ecclesiasten ex ambone detonantem auscultabant, vel pios sermones de rebus Divinis miscentem audiebant; vel mortis timorem, vel præmii cœlestis spem, vel virtutis desiderium, aliúmve pium animi motum, subitúmve affectum concipiebant?

Quantum verò beneficium nobis Deus benignissimus præstitit, quod fons ille parvus, vox illa Divina efficaciâ suâ non caruerit, nosque ad eam corda nostra non obduraverimus? *Intonuit de cœlo Dominus, & Altissimus dedit vocem suam.* Psal. 17. 14. Vocem verè potentem, quæ de sæculo nos evulsit, & in religionis paradisum transtulit: vocem fortem, quæ *Desertum concussit*: id est, nos desertos à virtutibus & sanctitate perculit; & *commovit desertum Cades* (quod interpretatur sanctitas) nam nos ad statum perfectionis & sanctitatis, suaviter & efficaciter evocavit, atque perduxit, ubi nos timore Domini concussit, melioris vitæ desiderio commovit, ut omnia relinqueremus, & ad Deum ex toto corde converteremur.

II. Vocatio fluvius maximus.

II. *Fons parvus crevit in fluvium maximum:* nam vox illa Dei nos vocantis mirè illico operata est in nobis: I. Dum in cordibus nostris instar fluminis redundantis omnia terrena desideria diripuit, & quasi in mare demersit. Cùm flumen vi & multitudine aquarum extra alveum suum effundit se latissimè, non solùm segetes & hortos alluit, verùm etiam homines & jumenta submergit, & domos atque ædificia disjicit atque provolvit. Simili modo hæc sancta cogitatio à Deo immissa, viribus aucta, parentes, Fratres, cognatos, amicos, quos habuimus; opes, honores, dignitates, delicias, quas fortè habere potuimus, aut stultè nos habituros putavimus, potenter

nenter obruit, & à nobis separavit, nósque desideriis rerum mundanarum nudos & quasi è naufragio in littus ejectos ad pedes Prælati hujus religiosæ familiæ projecit. Hic impletum vidimus in nobis illud Sancti Davidis, Ps. 64. 10. *Flumen Dei repletum est aquis, parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio ejus. Visitasti terram, & inebriasti eam, multiplicasti locupletare eam.* Dum innumerorum beneficiorum & gratiarum torrente quasi nos obruis, & donis ac favoribus tuis velut flumini repleto aquis, immergis. 2. *Crevit in fluvium maximum.* Flumen hoc tuum, & vehemens inspiratio tua Domine, quæ nos à mundo, carne & diabolo rapuit, & in hanc sanctam Tyrocinii Domum transtulit, quasi mari gratiarum & favorum immersit, inter quæ eminent novena illa bona, à S. Bernardo recensita: Homil. de quærente bonas margar. c. 7. *Homo*, inquit, *in Religione vivit puriùs, cadit rariùs, surgit velociùs, incedit cautiùs, erroratur frequentiùs, quiescit securiùs, purgatur citiùs, moritur confidentiùs, remuneratur copiosiùs.* An non hæc experimur in nobis, Dilectissimi. Sanè si volumus, 1. Vivimus in religione puriùs: quia gravitatem & fœditatem peccati, per quotidianas meditationes piásque lectiones meliùs cognoscimus, & quia castitatem mentis & corporis utcunque servamus. 2. Cadimus rariùs: quia ab innumeris peccandi periculis & occasionibus, in mundo occurrentibus, recessimus. 3. Surgimus velociùs: quia Prælatorum correctionibus, & Fratrum exemplis & orationibus sublevamur. 4. Incedimus cautiùs: quia in regula, velut in navicularia, syrtes & pericula conspicimus. 5. Erroramur frequentiùs: quia in meditationibus & precibus, nonnullas saltem Divinas illustrationes, inspirationes, consolationes, vel auxilia gratiæ experimur. 6. Quiescimus securiùs: quia curas mundi & rerum terrenarum abjecimus. S. Bernardus explicans illa verba Canticor. *Lectulus noster floridus. In Ecclesia*, inquit, *Lectum in quo quiescitur, claustra existimo esse & monasteria, in quibus quietè vivitur, à curis sæculi, & sollicitudinibus vitæ.* serm. 46. in Cant. 7. Purgamur citiùs: quia ad crebras exhomologeses, ad quotidiana examina conscientiæ & satisfactionis opera vocamur. 8. Morimur confidentiùs: tum ob mundatam à peccatis sæculi in religione conscientiam, tum ob bonorum operum tuâ gratiâ factorum copiam, tum ob promissum religiosis specialiter regnum cœlorum, & æternam gloriam. 9. Remunerabimur denique copiosiùs: tum ob votorum emissionem, tum ob statûs humilitatem: nam *Qui se humiliat, exaltabitur.* Lucæ 14. tum ob judiciariam potestatem: si enim vocationi nostræ responderimus, & in eo perseveraverimus, duodecim tribus Israel judicaturi sedebimus.

O fluvium verè maximum! ô mare gratiarum immensum; quod ex parvo vocationis nostræ fonte tam largiter scaturit!

III. Parvus ille fons non solùm in fluvium, sed etiam in lucem & in solem conver-

III. Voca lux à

conversus est; & 1. quidem in lucem: per gratiam enim vocationis, ex densissimis Ægypti (id est mundi) tenebris ex summa rerum divinarum ignorantia & peccatorum caligine, ad eximiam cognitionem, & lucem virtutum translati sumus; ut Princeps Apostolorum testatur: *Qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum.* 1. Petri 2. Quod lumen vel in ipsis primis S. Ignatii exercitiis, dum ea obimus, percipere incipimus, dum cœcitatem nostram, quâ in sæculari vita tenebamur, agnoscimus, admiramur, & damnamus; indiesque lux hæc, per Dei gratiam in nobis augetur: *Justorum semita, quasi lux splendens procedit & crescit, usque ad perfectam diem; via impiorum tenebrosa* Proverb. 4. 18.

Gratia vocationis verè nos in statu lucis & claritatis collocat, dū mox, intellectu meditationibus exculto & illustrato & voluntate vitæ prioris noxas detestante, exhomologesi perpurgati, in perpetuum opera tenebrarū abjicimus, & arma lucis, virtutum, induimus; & sicut in die, in media luce, honestè ambulamus. *Eramus* profectò *aliquando tenebræ, nunc autem,* (per vocationis donum) *lux in Domino.* Ad Ephes. 5. 8. *Eramus tenebræ*, tantam esse peccati lethalis gravitatem, ignorantes, *nunc autem lux in Domino*, quia fide, gratiâ, & doctrinâ, exemplisque Christi illuminati, graviora peccata fugimus, & quæ agenda sint, cognoscimus, ut Domino Deo nostro placeamus; atque ut Filii lucis, ab ipsa status sanctitate ambulare compellimur, *in omni bonitate, & justitia & veritate, probantes, quid sit beneplacitum Deo.* L. c. hîc *enim fructus lucis est.* 1. ambulare *in bonitate*, quoniam religio, non nisi bona virtutis amplectitur. 2. *In justitia*, quia nemini in ea injuria, verbo aut opere, irrogatur. 3. *In veritate*, quia omnem simulationem mendacium, fraudem, hypocrisin odio prosequitur. 4. *Et probare, quid sit beneplacitum Deo.* Cunctæ enim actiones examini subjiciuntur, ut voluntas Divina inquiratur & reperiatur; eamque sequendo Domino Deo nostro placeamus.

Crevit itaque fons ille parvus in lucem magnam, dum vocationis gratia eduxit nos de tenebris & umbra mortis, in qua cœci timebamus, quæ timenda non essent, nuditatem, corporis afflictationem, & ignominiam: minimè verò timebamus, quæ valde timenda essent, peccata & occasiones peccatorum, quorum illa bibebamus sicut aquam, has verò lætabundi quæritabamus: non tamen loquor de omnibus, plurimi enim ad Ordinem religiosum probi accedunt. At in hoc felici statu, lux orta est nobis: *Habitantibus in tenebris & in umbra mortis, lux orta est eis.* Matth. 4. 16. quâ illustrati, vera ista mala, quæ pertimescenda sunt, reformidamus, illa autem quæ pro Dei amore suscipienda sunt, si non læto, quia adhuc imperfecti sumus, at non admodum tristi vultu suscipimus. *Lux orta est eis*, quâ illuminati, in hoc statu lucis; res mundi & bona cœlestia, videmus ut sunt, & illas quidem contemnere, hæc verò diligere & toto corde desiderare & quærere edocemur.

2. Deinde & ille fons parvus non

solùm in lucem; sed etiam in solem excrevit: dum in hoc felici statu, non stultorum instar, ut luna mutamur, vocationémque Divinam derelinquimus, sed, dono Dei, in eo ut Sol persistimus & perseveramus: mille incitamentis ad fulgendum ut sol, in hoc regno Patris nostri, & ad illuminandum verbis & exemplis invitamur: cura nobis imitandi solem justitiæ Christum, quasi horis singulis indicitur: & ipse status, stabilitate, & puritate, & Ecclesiæ utilitate ipsum solem imitatur. In quo ut in sole lucem scientiæ, & ardorem charitatis videmus; quæ si non assequimur, nostræ id culpæ imputandum est, nam ex efficacitate fontis illius, & gratiæ tuæ nos vocantis & adjuvantis, in lucem, solémque convertimur.

IV. Vocatio fons in aquas plurimas redundans.

IV. Denique exiguus ille fons *in aquas plurimas redundavit*. Aquæ plurimæ sunt, opera bona quæ exercemus, in hoc statu, & omnia merita, quæ sive orando, sive ex intentione Divinæ gloriæ studendo, aut laborando, aut quælibet opera, quantumvis vilia & exilia faciendo colligimus. Aquæ plurimæ sunt, omnia Fratrum nostrorum opera, quæ illi sive verbum Dei prædicando, sive peccata pro tribunali sacro expiando, sive juventutem doctrinâ & pietate imbuendo, sive missiones Apostolicas obeundo, sive alios quoscunque labores, pro gloria Dei obeundo, magno zelo & charitate per mundum Universum præstant. O quot viri præclari, dum hæc legimus vel audimus, desudant in Gymnasiis, detonant in Cathedris, visitant infirmos in Nosocomiis, assistunt in agone moribundis? ô quot viri generosi, peccatores in Germania, Gallia, Hispania, Italia ad frugem reducere satagunt? Quot, hæresi infectos, & aberrantes à fide, ad Ecclesiæ gremiũ redire compellunt? Quot in China, Brasilia, Malabaria, India, Infideles aut Idololatras, Dei Domini nostri JESU Christi salvifica fide imbuere pro viribus allaborant! omnia autem ista, quæ à Fratribus meis geruntur, quæ ab iis, qui unius mecum Societatis membra sunt, efficiuntur, mihi quodammodo arrogare posse videor: *particeps ego sum, omnium timentium te*: Domine. Ac proinde, si ea, quæ familiæ meæ sunt, quodammodo mea sunt, certè fons ille vocationis meæ in aquas plurimas redundavit: & participem me multorum bonorum fecit: pro quibus millies & decies millies, te Deus meus, laudo & semper, me tanti boni æstimatorem futurum, polliceor ac profiteor.

Quæ cùm ita sint Charissimi, videtis haud dubiè, quantum Divinæ Bonitati, sitis obstricti, quod hunc fontem parvum, vocationem dico vestram, vobis aperuerit, tanquam venam aquarum viventium: certè par esset non solùm hoc beneficium deprædicare, sed amore tantæ Bonitatis, ardere. Deinde si hunc fontem parvum, in tantum gratiarum, favorum, & donorum fluvium excrevisse cogitetis, imò & in lucem, & in solem, & in aquas plurimas conversum esse cernatis; nonne par esse judicabitis, debere vos non utcunque gratias agere, sed cœlestia simul & terrestria ad grates, pro tanto beneficiorum cumulo, referendas excitare: at

quoniam

quoniam animi grati virtus opus etiam exigit; quid pro tantis favoribus rependetis? Hoc nimirum. 1. Ut fontem hunc vocationis vestræ, super aurum & topazion, æstimetis. 2. Omnia & singula, quæ vocationis vestræ & statûs sunt, amore singulari complectamini. 3. Secundùm regularum directionem, Christo Domino, qui mare gratiarum est infinitum, qui lux est & Sol illuminans omnem hominem venientè in hunc mundum, vos conformare, moribus & vitâ studeatis: hâc ratione fons iste parvus, de quo diximus, fiet in vobis fluvius maximus in aquas redundans plurimas; imò

fons aquæ salientis in vitam æternam.

EXHORTATIO XII.

PRÆLIMINARIS

De Fructibus Vocationis, & Statûs Religiosi.

Velut Stimulo duodecimo, vocationi respondendi, & Regulas observandi.

THEMA.

Quos autem prædestinavit, hos & vocavit. Rom. 8.

VEL

Justus ut palma florebit. Psal. 91. 13.

REctè, vocatio religiosa & religiosus, plantatus in Domo Domini, Palmæ assimilatur: *Justus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur. Plantati in Domo Domini, in atriis Domûs Dei nostri florebunt.* Psal. 91. Similitudinem verò justi, seu religiosi ac palmæ præclarè more suo exponit Magnus Gregorius, L. 19. Moral. c. 25. *Palma*, inquit, *inferiùs tactu aspera est, & quasi aridis corticibus obvoluta: superne verò & visu & fructibus pulchra.* Inferiùs corticum siccorum involutionibus angustatur; sed superiùs amplitudine pulchræ viriditatis expanditur. Sic electorum vita inferiùs despecta est, superiùs pulchra: in imo quasi multis corticibus obvolvitur, dum innumeris tribulationibus angustatur; in summo verò quasi pulchræ viriditatis foliis, amplitudine retributionis expanditur. Cum autem omnis arbor, juxta terram crassior & robustior sit, superne autem angustior; palma tamen gracilior est in imis; & juxta ramos ac fructus, ampliore robore exurgit. Ita cùm terreni latiores & robustiores sint circa terrena; justi tamen

circa terrenorum ſtudia infirmi ſunt, circa cœleſtia verò robuſtiores & alacriores ſemper exurgent. Hactenus S. Gregorius, ſanè vocatio noſtra & huic conformis religioſa vita, inſtar palmæ, *inferiùs taſtu aſpera eſt & quaſi aridis corticibus obvoluta; ſuperne verò & viſu & fructibus pulchra.*

Hos autem fructus, honeſtiſſimos, utiliſſimos, & dulciſſimos quos vocationis noſtræ palma, ſeu vita religioſa producit, in exhortatione præſenti recenſebimus, tum ut vocationem noſtram pluris æſtimemus, tum ut ſecundùm eam, regularumque noſtrarum præſcriptum, vitæ Salvatoris noſtri nos conformare ſatagamus.

I. Vocationis noſtræ dignitas.

I. Salomon, Eccli. 24. ut Sapientiam ejuſque pulchritudinem, præſantiam, utilitatem ac ſublimitatem oſtenderet, variis arboribus ac nominatim palmæ eam comparat: *Quaſi palma exaltata ſum in Cades*, ob altitudinem ejus & eminentiam. Pari modo nos cum S. Gregorio juſtum, & religioſum, ejuſque vocationem meritò palmæ aſſimilamus ob ejus ſublimitatem, dignitatem, excellentiam, fructuſque præſtantiſſimos; Exordiamur itaque à dignitate gratiæ vocationis noſtræ, & nobiliſſimis ejus fructibus; qui ex eo in primis æſtimandi, quòd nos à maxima vilitate, ac miſeria, ad maximum evehat hujus & alterius vitæ honorem, gloriam, & ſublimitatem. *Flores mei fructus honoris & honeſtatis.* Eccli. 24.

1. Enim per gratiam vocationis, è dura & miſera ſervitute Ægyptiaca liberati, & in libertatem filiorum Dei translati ſumus. De Iſraele ex Ægypto liberato, canit Vates Regius: *Diverſit ab oneribus dorſum ejus, manus ejus in cophino ſervierunt.* Pſal. 80. Id eſt, Iſraëlitæ in Ægypto ſub ſervitute Pharaonis in corbe ſeu vimineo vaſe lutum, lateres & paleas portare, & quævis opera ſervilia, vilia & ſordida obire debuerunt, à quibus nunc Deus illos liberavit; ita pariter & nos à peccatorum ſordibus & oneribus exempti, in gratiæ & ſervorum Dei ſtatum tradacti ſumus: *Nunc verò*, ait S. Joannes c. 6. 22. *liberati à peccato, ſervi autem facti Deo, habetis fructum veſtrum in ſanctificationem, finem verò vitam æternam.* 2. E terra & ſtercore transferimur & evehimur ad principatum: juxta illud Pſalmi 112. *Suſcitans a terra inopem, & de ſtercore erigens pauperem, ut collocet eum cum principibus populi ſui*, id eſt cum Apoſtolis viriſque Apoſtolicis, qui Principes ſuper omnem terram à Deo conſtituti fuêre. 3. E mancipiis viliſſimis aſſumimur in Filios Dei, in Fratres Chriſti, imò & in ejuſdem matrem. Matth. 12. *Qui ſunt Fratres mei? Qui facit voluntatem Patris mei, ipſe meus frater, & ſoror & mater eſt.* 4. In extremo judicio erimus aſſeſſores, dum alii ſtabunt tanquam rei judicandi; ſedebimusque ſuper ſedes duodecim; juxta Chriſti Domini promiſſionem infallibilem, Matth. 19. 28. *Amen dico vobis, quod vos, qui ſecuti eſtis me, in regeneratione, cùm ſederit Filius hominis in ſede Majeſtatis ſuæ, ſedebitis & vos, ſuper ſedes duodecim, judicantes duodecim tribus Iſrael.* Ac deniq; præter coronã gloriæ, in cœlo, corollã ſive Virginum, ſive Doctorum, ſive Martyrum obtinebimus.

O quanta

O quanta igitur est vocationis nostræ dignitas! quantus honor & gloria! quis eam dignè æstimaverit? quis verbis consentaneis exposuerit? verè palma exaltata in Cades, in perfectione & sanctitate. Verè flores ejus, fructus honoris & honestatis, elata ejus triumphi & victoriæ signa.

II. Vocationis nostræ utilitas.

II. *Dixi ascendam in palmam & apprehendam fructus ejus.* Cant. 7. Palma utilissimos profert fructus, seu dactylos, quibus Anachoretæ longævi vitam sanam sustentabant & protrahebant. Babylonii palmam trecentas & & sexaginta utilitates (quot circiter sunt in anno dies) mortalibus elargiri putavêre, ideóque anni hieroglyphicum statuêre. Longè plures vocationis religiosæ palma diebus singulis proferre cernimus. Has R. P. Hieronymus Platus justo volumine complexus est, nos carptim nonnullos delibamus & obiter perstringimus.

1. Primus igitur fructus nostræ vocationis est; quòd liberet nos à multis malis temporalibus, tum corporalibus, tum spiritualibus. Corporalia sunt, curæ innumeræ acquirendi & conservandi res vitæ necessarias, pro se, pro familia, acquirendi gratiam & favorem aliorum, honores & officia prensandi, retinendi &c. 2. Secundus fructus est, liberatio à malis spiritualibus, qualia sunt, studia vanitatum sæculi. Sap. 5. *Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis.* Innumeræ occasiones peccatorum, exempla prava, & scandala, ac pericula damnationis, & difficultates emergendi. 3. Fructus tertius, integra remissio omnium peccatorum, quæ in sæculari vita, quocunque modo commisimus. 4. Subjugatio carnis nostræ, ne recalcitret & rebellet adversus spiritum, quod fit per meditationes & afflictiones corporis, sine quibus est instar belluæ ferocis & indomitæ. 5. Summa commoditas vacandi & serviendi Deo, cùm nihil aliud ferè nobis incumbat, & impedimenta, è terrenis rebus emergentia sint sublata. 6. Executio Divinæ voluntatis in rebus omnibus, magnis, mediocribus, parvis; sive agamus nobiscum, sive cum aliis, idque obtinemus per obedientiam. 7. Longè faciliùs observamus præcepta Dei, ob antemurale regularum. 8. Religio est schola virtutum omnium, quas hìc discimus, mundo autem ignota sunt. 9. Major influxus gratiarum, quàm in sæculo: anima enim religiosa est *Tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum.* Psal. 1. id est, gratiarum multiplicium, quæ tanquam *fluvius aquæ vivæ procedit de sede Dei & Agni.* Apoc. ult. Nec cessat manare, sed unda undam subsequitur. 10. Tanta meritorum copia, quæ ex omnibus actionibus, omnibus vitæ nostræ momentis, capitur in hoc statu, præmundano, in quo ea negliguntur. 11. Taceo fructus alios uberrimos, quos brevitas exhortationis recensere fusiùs non sinit, quósque percipimus ex gubernatione paterna Superiorum, ex directione regularum, ex bonis exemplis Sociorum, ex unione mutua Fratrum, & ope in omnibus rebus, ex communione bonorum omnium, ex vinculo votorum. Quæ omnia si consideremus intimè, quis non

dicat cum sponsa : *Ascendam in palmam & apprehendam fructus ejus.* Sanè non possumus non vocationé nostram maximi æstimare, Deúmq; ob tantum beneficium deprædicare, laudare, ac gratias eidem referre, ac secundùm regularum directionem vivendo, reipsa gratum animum demonstrare.

III. Vocationis nostræ jucunditas.

III. Palmam dulces proferre fructus, asserit Cornelius à Lapide in cap. 24. Eccli. Dactyli palmæ, ait, uti gustu sunt suaves, ita usu sunt sani & salubres. Longè autem dulciores sunt fructus vocationis nostræ : de his rectè cum sponsa dicemus: *Sub umbra illius sedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo.* Sanè tanta est vocationis religiosæ jucunditas, & statûs ad quem perducit amœnitas & voluptas, præ voluptatibus mundi fœdis, ut illum cum amœnissimo paradiso, hunc verò cum fluvio fœdissimo (quem S. Anselmus in ecstasi vidit, teste Surio 21. Aprilis) conferre meritò posse videamur. Hæc autem jucunditas percipitur 1. in hac vita, 2. in morte ; & 3. post mortem.

1. In hac vita singularem experimur jucunditatem, primò ob plenam peccatorum remissionem, non per modum indulgentiæ plenariæ, ut vocamus, sed ex virtute ipsius operis, quod ex se adeò heroicum est & excellens, ut sufficiens sit ad expiandam culpam & pœnam. Rodriq. p. 3. tr. 2. c. 4. Ideóque comparatur baptismo & martyrio, à SS. Hieronymo, Cypriano, Bernardo serm. 30. in Cant. Secundò lætitia oritur, ex summa mentis tranquillitate, ob puram conscientiam, & integrâ in manus Divinæ providentiæ, tam in prosperis, quàm in adversis resignationem. *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit.* Proverb. 12. 21. Tertiò, ex centuplo consolationum Divinarum, quæ centuplò omnia, quæ in mundo reliquimus, superant, juxta D. Hieronymum in cap. 19. Matth. quod centuplum est pignus vitæ æternæ.

2. Jucunditas & solatium in morte, oritur, primò ex vita religiosè, & sine gravibus peccatis traducta, & ex spe evadendi vel omnino, vel brevi tempore ignem purgantem, ob Christi Domini nostri promissa, ob multa opera bona, propriáq; merita, ob communionem operum totius Ordinis, ob preces Sociorum non solùm in Collegio ac Provincia, sed per orbem universum. Secundò ex peculiari assistentia B. V. M. in hora mortis. Platus L. 1. c. 31. Tertiò ex singulari providentia & charitate Christi Domini, piis servis, amicis & filiis suis exhiberi solita.

3. Jucunditas post hanc vitam æstimanda est, primò ex spe amplioris gloriæ essentialis, ob applicata sibi peculiari modo Christi merita, ob tot actus virtutum heroicos, ob tot desideria heroica, aliáque Religiosis consueta pietatis & zeli exercitia. Secundò ex spe gloriæ accidentalis majoris, & diversas laureolas. Tertiò ex spe gaudii peculiaris ex consortio tot Sociorum ejusdem Ordinis, & tot à se ad fidem orthodoxam, vel ad frugem meliorem conversorum, vel promotorum in via perfectionis.

Quapropter, Charissimi, cùm palma hæc tantæ honestatis, utilitatis & dulcedinis fructus proferat, id est, cùm tanta

tanta utilitas atque jucunditas; an non par est, ut eam maximo amore complectamur? qui amor in tribus, scilicet intellectu, affectu & opere consistit. Quare 1. *Intellectu* quisque hunc statum æstimet sibi à Deo præordinatum, tanquam sibi convenientissimum, Deo gratissimum, & in perfectione sublimissimum; eúmque omnibus aliis, quin & omnibus mundi thesauris longè præferat. 2. *Affectu* voluntatis unicè intiméque erga eum afficiatur, dicens cum Vate Regio: *Unam petii à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vita mea.* Psal. 26. 3. *Ke ipsa* hunc affectum ostendat in colloquiis, vocationem suam magni faciendo, & depræ dicando, ad perfectionem ejus strenuè connitendo; omnia ejus media avidè complectendo, regulas exactè observando dicens cum Psalmista Psal. 72. *Quid mihi est in cœlo & à te quid volui super terram.* Meliorem & mihi gratiorem ac convenientiorem statum eligere nequeo. 4. Indicia hujus amoris habere ac demonstrare conetur. Quorum *Primum* est, solâ recordatione vocationis, gaudio & solatio affici, amore Dei accendi, & in spiritu confirmari, uti Propheta, Psal. 26. *Memor fui Dei & delectatus sum. Secundum* est, non satiari legendo, loquendo, audiendo, meditando de beneficiis vocationis, nec gratias Deo agendo, cum affectu devotionis. *Quid retribuam Domino?* Et *Quis sum ego, & quæ domus mea, quia adduxisti me huc?* 2. Reg. 7. *Tertium*, se indignum judicare tam sanctâ vocatione, cum S. Paulo dicendo: *Non sum dignus vocari Apostolus. Quartum*, non dijudicare, non admittere judicium contrarium, sed magni facere, & mirificè affici erga omnia Instituti nostri media perfectionis, regulas, ordinationes, modum gubernandi, graduum distinctionem, ratione conscientiæ, manifestationem defectuum, & similia essentialia. *Quintum*, Dolere valde, vel minimam regulam, sive à se, sive ab aliis parvi pendi, aut si qui malè contenti vocatione suâ, ac tentati, retro respiciant, dicendo cum Psalmista: *Tabescere me fecit zelus meus, quia legem tuam non custodierunt.* Psal. 118. *Vidi prævaricantes, & tabescebam. Sextum*, simili dolore affici, si videat Societatem ab externis contemni, traduci, impediri, in procuranda salute animarum; & ardenter orare pro Societatis inimicis convertendis, ut rem meliùs cognoscant, & nobiscum Numen supremum laudent & glorificent. *Septimum* denique est, magna in Deum fiducia, magno conatu & perseverantia ad perfectionem nostri Instituti propriam adipiscendam tendere, omnia idonea media avidè arripere; regularum omnium ductui alacriter & constanter obsecundare: omnia enim hæc, ad summam animæ puritatem, ad virtutum omnium complexionem, ad arctissimam cum Deo unionem vel maximè conducere & adjuvare experiemur; atque ita dulcissimos, præstantissimósque vocationis nostræ fructus, & in præsenti vita & in futura in perpetuum degustabimus.

EXHOR-

EXHORTATIO XIII.

PRÆLIMINARIS.

DE JUSTIFICATIONE

Tanquam tertio decimo Stimulo, nos, per exactam Regularum observantiam, imagini Filii Dei, conformandi.

THEMA.

Quos autem vocavit & justificavit. Rom. 8.

UT admirabile hoc justificationis beneficium clariùs penetremus, atque ejus intelligentiâ ad perfectionis studium & regularum observantiam impellamur: Considerabimus 1. Nos ob peccatum originale mortuos fuisse: Deum verò nostri misertum, Unigeniti Filii sui sanguine nos in lavacro Baptismi mundasse, & ad gratiæ vitam perduxisse. 2. Cùm verò rationis usum & juveniles annos attigimus, nos vitæ innocentis pertæsos, peccatis nostris, rursus candidam gratiæ stolam dissidisse, & animæ mortem nobis accersivisse; à quâ nemo, nisi omnipotens Dei manus nos extrahere poterat: *Nemo enim*, ait Veritas, *potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum.* Joan. 6. 44. quemadmodum Lazarum quatrideanum mortuum, sola divina potentia excitare potuit. 3. Et quia ejus Sapientia prævidebat nos in sæculari vita identidem relapsuros, & fortè in peccatis nostris æternùm perituros, in vinculis Adam, in funiculis charitatis ejus Bonitatem infinitam, nobis opitulari statuisse, evocatósque è mundo, in hanc Tyrocinii domum velut in portum salutis, perduxisse, ut in eo exercitiis vacaremus, æterna meditaremur, totius vitæ exhomologesi peccata expiaremus, proposita firma conciperemus & sic constanter in justitia semel obtenta perseveraremus. Quod sanè tantum est beneficium

cium, ut si mundani agnoscerent, & ab oculis eorum abscónditum non foret: omnes meritò ad hunc justitiæ portum vel à centenis, imò millenis milliaribus convolarent. Ut igitur ingens istud beneficium probè cognoscamus variis similitudinibus, amicitiæ, libertatis, vitæ declarabimus, ut ejus intuitu ad perfectionem & regularem disciplinam excitemur.

Prænotandum primò, quid sit justificatio, & quomodo ea fiat; deinde similibus nonnullis, pro intelligentia pleniore, ea est declaranda. Quando Deus hominem pœnitentiam agentem, aut peccata exhomologesi expiantem justificat, per Christi merita, omnia ipsi peccata dimittit, culpam tollit, debitum damnationis æternæ condonat & abolet, hominem in pristinam amicitiam restituit, ac tam perfectè ei ignoscit, ut nullum inimicitiæ, acceptæque injuriæ indicium aut vestigium apud ipsum remaneat; sed illum vultu ita placido ac suavi aspicit, tanto eum amore ac familiaritate tractat, sua ei bona communicat, & quidquid ab eo rogatur, tam citò, liberalitérque ei concedit, tanquam si is nunquam peccasset, nec ipsum offendisset, imò tanquam si semper amicus, & amicitia nunquam interrupta fuisset. Hoc per Ezechielem significat, dicens: *Si impius egerit pœnitentiam, ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum ejus non recordabor.* c. 18. Quam Dei in nos pietatem explicans S. Chrysostomus hom. 1. de pœnit. *Sic*, inquit, *delet peccata Deus, ut neque eorum vestigium maneat.*

Alia Divinæ Misericordiæ, quæ in justificatione demonstratur, magnificentia est, quod non solùm ab omni culpa & pœna æterna liberet; sed etiam virtutes, dona & consolationes Spiritûs sancti infundat, quæ tantæ divitiæ sunt, & tam pretiosa gratiæ dona, ut minimum eorum totum omnium visibilium mundi rerum, valorem excedat: quod significare voluit Spiritus Sanctus per unum ex Jobi amicis, Job c. 22. *Si reversus fueris ad Omnipotentem, ædificaberis* (eris spirituale Dei ædificium, in quo per gratiam habitet) *& longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo*, (purus & liber à peccato eris) *& dabit tibi Deus pro terra silicem, & pro silice, torrentes aureos.* Id est ex debili Deus te faciet fortem, ex imperito & imprudente sapientem & solertem; ex timido & segni animosum & in Deum confidentem, ex terræ dedito, Dei & cœli amatorem, & *torrentes aureos* ac divitias sui amoris tibi communicabit; *& tunc super omnipotentem deliciis afflues*: gaudiis, solatiis, & illustrationibus mentis & affectibus amorosis.

O stupenda Dei misericordia, ô pretiosissima veréque infiniti valoris Christi merita; quæ tam immensam nobis misericordiam promeruerunt! & ob quæ in momento tot dona ac bona nobis à Deo communicantur.

I. Quemadmodum summum in Aulis Regum ac Principum æstimatur beneficium, si quis reus læsæ Majestatis, in gratiam Regis recipiatur, & deposito Regis odio & furore ejusdem amicis denuò, intimisque familiaribus

I. Beneficium justificationis est redintegratio Divinæ amicitiæ.

annumeretur. Ita sanè maximum est beneficium, si peccator commisso scelere lethali Divinæ Majestatis læsæ reus, recipiatur in gratiam per contritionem & pœnitentiam. Hoc autem tam grande beneficium contigit nobis, quibus meritò ingeritur illud Apostoli ad Gal. 5. 4. *Evacuati estis à Christo, à gratia excidistis.* Sed denuò *Justificati gratis per gratiam ipsius* ad Rom. 5. 44. Gratia ex mente Theologorum est forma justificans: quibus Concilium Tridentinum adstipulatur sess. 6. c. 7. dum ait: *Gratia est unica formalis causa, quâ verè justi nominamur & sumus.* Si justi, si grati, ergo & amici Dei, ergo Filii, ergo hæredes Dei, & cohæredes Christi; Pretiosum igitur hoc donum est, omnibúsque mundi divitiis, auro & gemmis infinitè præstantius; quod si possideamus, opulenti sumus: si careamus, inopes & mendici: quo si gaudeamus, fructus præstantissimos operum bonorum proferimus; quo si destituamur, sterilescimus. Unde à S. Joanne Apostolo Epist. 1. c. 3. 9. semen cœleste & Divinum nuncupatur, quod Deus in corda nostra tanquam in molle subactúmque solum immittit: *Omnis*, inquit, *qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet.* Hoc semen ex mente Lirani est gratia, quia ex ea tanquam ex Divino semine & virtutes cæteræ pullulant & meritorum ingens seges excrescit; & ipsa est semen gloriæ & beatitatis. Unde Apostolus Paulus ad Rom. 6. 23. *Gratia Dei vita æterna:* tantæque est excellentiæ, ut D. Thomas asserere non dubitet: Bonum gratiæ unius majus esse, quàm bonum naturæ totius universæ: quoniam veniunt omnia bona cum illa; illâque recedente, omnia mala succedunt.

II. Magnum est beneficium liberari à durissima servitute; qualis fuit Israelitarum in Ægypto; unde post transitum maris rubri, & in libertatem asserti, Deo grates retulerunt & cecinerunt. *Cantemus Domino gloriosè.* Peccatum est servitus durissima: nam teste S. Joanne Evangelista c. 8. *v.* 34. *Qui facit peccatum, servus est peccati.* Quod ipsum declarat Gentium Apostolus ad Rom. 6. 16. *Servi estis ejus cui obeditis, sive peccati ad mortem, sive obeditionis ad justitiam. Gratias autem Deo, quod fuistis servi peccati, obedistis autem in eam formam doctrinæ, in quam traditi estis. Liberati autem à peccato, servi facti estis justitiæ.* Qui sub hac servitute peccati gemunt, tanquam mancipia tractantur, & ad servilia opera à concupiscentia & peccato adiguntur: ejusmodi opera sunt, gulæ & ventri obtemperare, libidini servire; & adinstar Filii prodigi in cupiditatum stabulo porcos pascere: in auro cumulando per fas & nefas desudare; dies & noctes avaritiæ stimulis agitari, & curas sustinere: magnatum nutum observare, eorumque favorem & gratiam captare &c. Ab hac servitute liberamur per Dei gratiam, dum à peccato redimus ad justitiam. *Liberati à peccato, servi facti estis justitiæ*, non alii, quàm Deo, virtuti, justitiæ & perfectioni invigilantes. *Servile est omne peccatum, libera innocentia.* ait S. Ambrosius L. de Joseph. c. 4.

II. Justificatio est liberatio à servitute.

III.

III. Justitia est redemptio è captivitate.

III. Magnum est beneficium liberari & eripi è captivitate Turcarum, & Christiani nominis hostium, qui captivos vinculis onerant, plagas & verbera inferunt, in carceres & ergastula compingunt, & diris simè tractant. Quotquot peccato lethali succumbunt, in immanissimi tyranni infernalis captivitatem rediguntur, à quo vinculis constringuntur, flagellantur, diris simè tractantur, ac denique in tartareum carcerem præcipitantur, vinculis æternis sub caligine mancipandi & reservandi. De hac captivitate, de his vinculis querebatur Vates regius Psal. 118. *Funes peccatorum complexi sunt me.* De iisdem suspirans ajebat S. Augustinus. *Suspirabam ligatus non ferro alieno, sed mea ferrea voluntate. Velle meum tenebat inimicus, & inde mihi catenam fecerat, & constrinxerat me.* Quando autem justificamur, de hac Diaboli captivitate eruimur, & quasi è carcere educimur, ruptisque peccatorum vinculis in libertatem asserimur. Ut testatur Apostolus ad Colos. 1. 18. *Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit nos in regnum Filii dilectionis suæ.* Scilicet à potestate Diaboli, qui est princeps tenebrarum; ad subjectionem & jurisdictionem Christi, qui est author lucis: è carcere ad regnum, ex odio ad dilectionem, in qua aliis vinculis nos ligat atque ad se trahit Christus, scilicet vinculis fidei, spei, charitatis, religionis, paupertatis, castitatis, & obedientiæ, quibus ei conjungimur & illigamur.

IV. IV. Magnum est beneficium educi è tenebris ad lumen, liberari à cæcitate & donari visu; quo lumen cœli réfque hujus mundi intueri liceat: ut expertus est Tobias & cœcus ille Evãgelicus à Christo illuminatus. Omnis peccator est cœcus, non corpore, sed mente; cùm præcipitia & pericula salutis non cernat, & in tenebris scelerum suorum læsus ambulet: miseriam & calamitatem suam non videns. Agnovit hanc cœcitatem suam Augustinus, qui in soliloquiis suis de ea c. 6. ita infit: *Cæcus eram, surdus & insensibilis, quia nec bonum discernebam, nec malum fugiebam, nec tenebras meas videbam, quia eram sine Te vera luce; quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum. Cæcus eram & cæcitatem desiderabam: servus eram & servitutem amabam: vinctus eram & vincula non horrebam: amarum dulce & dulce amarum credebam: miser eram & non cognoscebam: quia tenebræ erant super faciem abyssi mentis meæ.* Ex his tenebris Deus misericordiâ suâ nos eripuit, & transtulit in regnum Filii sui, in regnum lucis: transtulit nos de potestate tenebrarum ad regnum claritatis æternæ, quam speramus. Ut nunc clarè cernamus pericula, in quibus versati fuimus, & miserias, cum quibus conflictabamur.

Justificatio est liberatio à cæcitate.

V. Magnum beneficium, magnum miraculum est redire de morte ad vitam; quod experti filius viduæ in Naim & Lazarus à Christo Domino resuscitati. At quantò est potior anima corpore; tantò est melior resuscitatio animæ, quàm corporis. Anima nostra in sæculo degens mortua erat per peccatum:

V. Justificatio est liberatio à morte.

catum: *Anima enim quæ peccaverit ipsa morietur.* ait Ezechiel c. 18. Et licet per exhomologesin quandoque resurgeret ad vitam: identidem tamen relabebatur in mortem: at in Societate JESU per gratiam Dei constanter vivimus; sed unde hoc, obsecro? evenit nobis, quod olim ossibus aridis, quæ in campo magno conspexit Ezechiel c. 37. Clamavit voce grandi Dominus: *Ossa arida audite verbum Domini.* At quodnam verbum? an istud: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum.* An verò illud; *Fugite de medio Babylonis, & salvet unusquisque animã suam.* Jer. 51. 6. Qualiscunque demũ vox fuerit, hæc vel alia, vocẽ vocantis audivimus, secuti sumus, & tyrocinii domum ingressi. In hac meditari cœpimus finẽ creationis, lapsum Luciferi, pœnam Adami, mortis horrorem, judicii rigorem, cœli amœnitatem, terribilem Inferni æternitatem: *Et ecce commotio: Accedunt ossa ad ossa, unumquodque ad junctúram suam, & ecce super ea nervi & carnes ascendunt, & extenditur in eis cutis desuper & ingreditur in ea spiritus, & vivunt, & stat super pedes suos exercitus grandis nimis.* O admiranda vis Divinæ dexteræ! ô stupenda vocationis & justificationis gratia!

Nam primò sequitur *Commotio:* dum terror & timor novissimorum nos concutit, dum attritio & contritio de peccatis succedit. 2. *Accedunt ossa ad ossa*: dum à vitiorum somno excitamur, & de novo ac meliore vitæ genere meditamur. 3. Fortitudinis nervos acquirimus, dum mundo allicienti & carni titillanti resistimus, dæmonisque insultus meditatione æternorum frangimus. 4. *Molli carne* vestimur, dum Divina Bonitas auffert nobis cor lapideum, & dat cor carneum. Ezech. 11. 9. Dum sponte & absque difficultate, quæ ante suspiciebamus, contemnimus; quæ amabamus, reliquimus. 5. *Cute* prudentiæ contegimur, dum media & antidota peccatorum conquirimus, & arma ad Diaboli impetus repellendos, comparamus. 6. *Spiritu* gratiæ amplioris vivificamur, dum omnia peccata, quæ mortem afferebant, per detestationem & exhomologesin, deserimus & expiamus, ac religioso vivendi modo nos subjicimus, & accommodamus. 7. Denique *stamus* supra pedes nostros; imò super omnia terrena & visibilia, per mundi contemptum, atque ita consistit *exercitus grandis*, qui possit alios vitæ suæ imitatione & suo tempore poterit alios efficacia verbi, à morte liberare & ab hostium incursione defendere.

Vultísne videre, Charissimi, qualem vitam, novámque geneſin acceperitis? consideret, obsecro quisque semetipsum, & quàm brevi temporis intervallo sese sibi dissimilem inveniat. Delicatus ante non multos dies, adolescens & inter delicias & voluptates enutritus, qui lautè & opiparè vescebatur, mollissimásque vestes induebat, jam cibis communibus & simplicibus vescitur; imò & inediâ fameque reficitur, & vilissimo sacco, aut aspero cilicio tectus, hilaris & lætus incedit. Voluptuosus atque illecebris, carnis suæ addictus, jam honestatem amat,

carnem

carnem flagris, vigiliis & ciborum parcitate domat, & omnem vel minimum carnis sensum exhorret. Ambitiosus & honorum cupidus, jam pedibus proteri & conculcari appetit, ignominiam amplectitur, & vilia obsequia, abjecta servitia, humilesque functiones non erubescit. Opum & facultatum avidus, paupere tunicâ & tenui supellectile acquiescit, & libellum aut stylum superfluum habere, ut crimen devitat. Garrulus & loquax silentii censuram amplectitur; iracundus iram deponit, ovis mansuetæ indolem induit: verbo, alia omnia nunc appetit, ac desiderat, atque in assecutione virtutum, in assidua lectione sacrorum voluminum, in contemplatione cœlestium, in æternæ gloriæ expugnatione totus occupatur. Ecce nova interior facies, nova novi hominis genesis, metamorphosis & vita, non à natura, sed à gratia & justificatione ac Deo procedens. *Vivo ego jam non ego, vivit verò in me Christus.* Ad Gal. 2. 20.

Quapropter, Charissimi, cùm Deus ex infinita sua misericordia nos non solùm vocârit, sed & justificârit; ex inimicis amicos, ex servis liberos, ex captivis redemptos, ex cœcis illuminatos, & vivos ex mortuis effecerit; quid rependemus tantæ beneficentiæ? 1. Perstamus cum gratia ipsius, constanter in justitia, ac cum Jobo dicamus: *Justificationem, quam cœpi tenere, non deseram.* 2. Cùm tam incomparabilibus vitæ novæ beneficiis affecti simus, non tepore & socordiâ respondeamus adeò benefico Numini; sed fervore vitæ omnia etiam quodammodo difficilia aggrediamur & superemus; regulas exactè observemus, ne illarum neglectu, sensim sine sensu denuò in morbos priores & mortem declinemus: summa enim dementia est, malle ossa lurida, horridum & informe sceleton, quàm corpus vivum & vividum ac speciosum circumferre. 3. Colligamus ex semine cœlestis gratiæ, pullulare, quos quotidie proferimus, fructus bonorũ operum, quæ sunt certa signa remissionis peccatorum, obtentæ justificationis & Divinæ amicitiæ; ac proinde in iis perseveremus, nulliisque mundi, carnis, aut Dæmonis tentationibus ab iis avelli sinamus. Quod si fecerimus, vivet in nobis Christus, & vita Christi relucebit in nobis, eique conformes erimus, uti in via, sic & in patria: ait enim Apostolus: *Mortui estis; sed vita vestra abscondita est, cum Christo in Deo: Et cùm Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria.* Ad Colos. 3. 3.

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *

EXHORTATIO XIV.

PRÆLIMINARIS DE GLORIFICATIONE

Quæ quartus decimus Stimulus est, nos, secundùm Regulæ directionem, Christo conformandi.

THEMA.

Et quos justificavit, illos & glorificavit. Rom 8.

QUâ ratione, à conformitate cum Christo in vita, ad conformitatem cum ipso in gloria (ad quam, ut confidimus, prædestinati, vocati & justificati sumus) pertingere, cum gratia Dei, valeamus; optimè declarat Doctor Gentium: 2. Cor. 3. 18. dum ait: *Nos autem revelatâ facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini Spiritu.* Id est: *nos revelatâ facie*, non in umbra aut figura, veluti Moyses in lege antiqua, sed clarè & revelatâ facie, *Gloriam Domini*, Verbum Incarnatum, gratiam, opus redemptionis, ejus vitam & virtutes, olim à Moyse adumbrata, nunc autem in Evangelio aut Ecclesia speculanda clarè proposita; *Speculantes*, & quasi in speculo intuentes. *In eandem imaginem transformamur*, id est, ut explicat S. Chrysostomus & Theophylactus; Quemadmodum speculum radios solares excipit, & instar solis lucis radios in intuentes reflectit; ita nos solem justitiæ intuentes, ac fidei, gratiæ, justitiæque ejus radios instar speculi recipientes, jubar divinum emittimus, & tanquam sol alios quoque illuminamus. *A claritate in claritatem.* A claritate Christi, in claritatem nostram, à claritate fidei, in claritatem speciei & visionis, à claritate creationis, ad claritatem justificationis; & in hac indies clariùs & clariùs, ut exponit S. Ambrosius, in eum transformamur, donec veniamus ad claritatem visionis beatificæ: *Tanquam à Domini Spiritu.* Sicut decet Spiritum Dei, nos Filii sui imagini conformare & transformare. Ita S. Chrysostomus & Ambrosius.

Ostendit

Ostendam igitur, si Christo Domino nostro conformes fuerimus, in hac vita; nos quoque eidem conformes futuros in altera & tanquam speculum soli assimilandos.

I. Similitudo gloriæ Christi, obtinebitur, si in nobis fuerit similitudo vitæ Christi.

I. Christus Dominus à Malachia Propheta. *Sol justitiæ* appellatur Malach 4.2. Verè *Sol justitiæ* Christus, Sol sine macula sine peccato; sine defectu? Cujus si tanquam tersum speculum radios exceperimus, atque à peccatis, quantum possibile fuerit, abhorruerimus, & ut Christus Dominus, *Speculum sine macula* evaserimus Sap. 7. 26. conformabimur quoque ei in gloria: nam; *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Matth. 5. Hanc similitudinem præclarè exponit Dilectus Christi Discipulus 1. Joan. 3. 2. dum ait: *Charissimi nunc Filii Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus: scimus autem cum apparuerit, similes ei erimus; quoniam videbimus eum sicuti est.* q. d. *Charissimi nunc Filii Dei sumus.* Jam præsciti, prædestinati, vocati, justificati, adeóque per gratiam & justitiam, sumus ei, pro nostro modulo, similes, tanquam Filii suo Patri: *sed nondum apparuit quid erimus.* nam mundus non novit nos, quia internum nostrum decorem non conspicit; at eum in die judicii cernet, quando non videbit nos ampliùs pauperes, obscuros, humiles, viles & despectos; sed splendidos & gloriosos: *Scimus autem cum apparuerit* in judicio, ac cœlesti gloria; similes ei erimus; similes Deo, similes Christo, similes in intellectu, ob verbum mentis, & speciem in mente efformatam; similes in voluntate, ob perfectum amorem; similes in puritate, similes in sanctitate, similes in gloria, in lætitia, in visione, in fruitione, ac omnimoda beatitudine: Quoniam *videbimus eum sicuti est*, videbimus eũ non in umbra vel figura, sed facie ad faciem; & sicuti Deus se clarissimè videt, eâque visione fruitur ac beatur, ita & mens nostra videbit Deum, sicuti est, omniáque quæ in eo formaliter sunt, & hâc visione fruetur ac beabitur æternùm, eâque perficitur nostra filiatio, & adoptio; quia ut Filii Dei, gloriam, hæreditatem & felicitatem Dei adipiscimur. Quantum hoc est solatium mundis corde & à peccatis abhorrentibus! Quantum hoc est incitamentum, ad indies augendam animi puritatem? Quò enim mens purior, eò Deo erit similior, clariúsque eum intuebitur.

II. Similitudo paupertatis Christi.

II. Si Christo Domino, tanquam soli super omnia terrena elevato, & nullius indigenti, conformes fuerimus, ejúsque paupertatis & mundi contemptûs radios, veluti specula excepérimus; in cœlesti patria ei quoque conformes erimus, in divitiis æternis, quas ærugo & tineæ non corrumpunt, nec fures effodiunt: loco horti terreni, aut agri, paradisum cœlestem semper florentem obtinebimus: loco auri & argenti; cœlum, cujus plateæ ut ait S. Joannes in Apoc. c. 21. sunt *aurũ mundum, simile vitro pellucido:* loco gemmarum & margaritarum, habebimus civitatem cœlestem, cujus muri sunt ex lapidibus pretiosis, cujus portæ 12. ex 12. margaritis: loco Domus paternæ, quam dereliquimus, possidebimus Domum Dei, maximum & ampliſſimum

cœli

cœli palatium, de quo exclamat Baruch. Propheta c. 3. 24. *O Israël quam magna est Domus Dei, & ingens locus possessionis ejus! ô locus amabilis! ô locus desiderabilis!* 1. Locus clarissimus, locus lucidissimus, in quo nullæ tenebræ, nulla nox, sed lux perennis, dies perpetuus, qui nō indiget sole, Sol enim ejus est ipse Deus, qui claritate Deo digna illum illuminat; & lucerna ejus est Agnus, Christus Dominus, qui inenarrabili luce & lætitiâ eum perfundit. 2. Locus temperatissimus, nō ibi hyems, non æstas, non frigus, non æstus, nullæ siccitates, nullæ humiditates; nulla fatigatio, nullum tædium, nullæ tempestates, nulli terræ motus, nullæ pestilentiæ, nulla tonitrua, fulgura aut fulmina. Sed aura semper optatissima, temperatissima, amœnissima, saniissima. 3 Locus stabilissimus, firmissimus, diuturnus, æternus, absque metu corruptionis, concussionis, læsionis, ruinæ, adeóque tutissimus & securissimus. 4. Locus pulcherrimus, amœnissimus, deliciosissimus, fortunatissimus, suavissimus; verbo, habitatio digna Deo & sanctis ejus amicis.

O quàm dilecta tabernacula tua Domine: concupiscit & deficit anima mea in atria Domini! Psalm. 83. 2. Quis non libentissimè deseret hortum, ut obtineat paradisum? quis non eligat hic brevem paupertatem; ut obtineat illic divitias infinitas & opulentiam æternam? Quis non soletur se, si quidpiam desit aut patiatur inopiam, verbis Tobiæ c. 4. 23. ad Filium: *Fili: pauperem quidem vitam gerimus: sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum?*

III. Si Christo Domino, soli incorrupto, candori lucis æternæ in mortificatione carnis, in abnegatione sensuum, in diligente custodia castitatis hìc conformes fuerimus; & velut purissimum speculum ejus radios exceperimus; in cœlo similes ei erimus & conformes. 1. In corpore habebimus claritatem; *Justi enim fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.* Matth. 13. 43. deinde impassibilitatē, subtilitatem, & agilitatem teste Apostolo 1. Corinth. 15. 42. Unde Tertullianus de Resurr. c. 20. ait: *Similes ei erimus*, quoad resurrectionem & immortalitatem corporis. *Similes ei erimus*, id est quasi Dii, quemadmodum enim sol in nube tralucens efficit parelium (παρήλιον) ut novus alter ac tertius sol esse videatur; ita Deitas in beatorum anima & corpore tralucens, efficit tot quasi Deos, quot erunt Beati. O quanta felicitas! quanta gloria! quanta voluptas erit videre, tot quasi Angelos, imò & tot quasi Deos, quot erunt Sancti in cœlo. *Mortui estis*, inquit Paulus, *& vita vestra abscondita est cum Christo, in Deo: cùm Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum eo in gloria.* Coloss. 3. 3. *Salvatorem exspectamus Dominum nostrum Jesum Christum; qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.* Tunc loco mortificationum quinque sensuum, visus vehementer delectabitur visione innumerabilium pulcherrimorum corporum glorificatorum; auditus auditione dulcissimorum verborum Christi B. V. & SS. & canticorum & lau-

III. Similitudo cælestis Christi.

& laudum divinarum; odoratus recreabitur suavissimo odore cœlesti, & corporum glorificatorum; Gustus gustabit ibi manna longè excellentius, altero Israëlitico, quod dabit illis, quos eminenter complectitur, omnis generis sapores; Tactus delectabitur deliciis sanctis & puris, quibus totus immergetur velut in torrente voluptatū. O quis non cattiget libenter corpus suum, ut in æternum gaudeat? quis non omnes hujus mundi adeo breves & bestiales voluptates spernat; ut cœlestes & æternas possideat? Quis sensus omnes nō frænet, ut perpetuis cœli deliciis perfruatur? quis non cum S. Ignatio exclamet: *Quam sordet mihi terra*, cum omnibus divitiis & voluptatibus, *dum cœlum aspicio*!

IV. Similitudo obedientiæ & aliarum virtutum Christi.

IV. Denique si Christo in mortificatione judicii & voluntatis, atque in obedientia, charitate, reliquisque virtutibus tanquam soli ad jussum Dei se moventi & stanti, conformes fuerimus; & radios harum virtutum ab eo susceperimus. Intellectus noster plenus erit Deo per claram ejus visionem uti & SS. Trinitatis, & omnium attributorum divinorum. Voluntas erit plena Deo, & amoris unione perpetuâ, amans omni modo amoris, ex quo emerget torrens voluptatis, quo Beati *inebriabuntur ab ubertate domus Dei*. Matth. 25. Toti immersi gaudiis infinitis Dei, idque per totam æternitatem. Ita velut Specula lucidissima Divinum solem repræsentabimus, ut velut ferrum candens amore divino toti succendemur. Implebiturque in nobis illud Apostoli: *Primus homo* (Adam) *de terra terrenus. Secundus homo* (Christus) *de cœlo cœlestis*; ita sicut *portavimus imaginem terreni* (in mundo) *portemus imaginem cœlestis* (in religione) & posteà omninò conformes, longè excellentiùs & gloriosiùs portabimus eandem in cœlo.

Quæ cum ita sint: Hisce solemur nos identidem atque excitemus. 1. Solemur nos, dum caro, mundus aut dæmon tentat: *Similes ei erimus*. Si paupertas gravat, castitas oppugnatur, obedientia premit; solemur nos: *Similes ei erimus* & divitiis deliciisque cœlestibus æternum fruemur. 2. Nos excitemus, ad nos in hac vita Christo Domino nostro conformandos in puritate, paupertate, castitate, obedientia ceteríque virtutibus; ut ei conformemur quoque in æterna beatitudine: animemus nos ad perfectam regularum nostrarum observantiam, quæ viam virtutum monstrant & docent, ut divini solis radii, in nobis velut speculis aut pareliis indies clariùs & clariùs resplendeant. Verè enim ait S. Bonaventura in Spec. Disc. *Quantò quisque se ei in virtutis imitatione hîc conformare studuerit, tantò ei in prima gloria & charitate appropinquabit, & similior erit.*

EXHORTATIO XV.

PRÆLIMINARIS.

De Cura & Induſtria Societatis JESU,

Quâ Tyrones ſuos informat, ut genuini Societatis Filii, ſeu Jeſuitæ, & Jeſu vitæ conformes evadant.

Tanquam Stimulo quinto decimo, huic informationi reſpondendi, & Regulas obſervandi.

THEMA.

Filioli mei quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis. Ad Gal. 4. 19.

Aut alterius Oſ.- nius

MAgnus Eccleſiæ Doctor Gregorius, citata S. Pauli verba expendens: *Video*, inquit, *Paulum quaſi quandam Cervam, quoſdam, in partu ſuo magni doloris rugitus emittentem: ait enim Filioli mei quos iterum parturio*, &c. *Conſideremus quid doloris habuerit, quid laboris; qua & poſtquam potuit concepta edere, rurſum compulſa eſt extincta ſuſcitare.* Ita Gregor. 30. Moral. c. 21. Cervæ diffiſilem experiuntur partum, & ut Job. c. 39. 1. Ait in partu rugitum emittunt: Ita quoque S. Paulus quodammodo rugiens exclamat: *Filioli mei quos iterum parturio*: id eſt, quos ego per evangelium genui Chriſto in baptiſmo, ſed à Chriſto & ejus adoptione relapſos ad Judaiſmum; iterum parturio, ut à Judaiſmo revocem & Chriſto denuò pariam; *donec Chriſtus formetur in vobis*; id eſt, Chriſti Fides, Spes, Libertas; ut ſcilicet non à lege, ſed Chriſto & Chriſti fide, omnem gratiam, juſtitiam & ſalutem exſpectetis.

Quod fecit & dixit Apoſtolus Galatis, idem præſtat, & meritò dicit Novitiis ſuis JESU Societas: poſtquam enim iſti ut ſpes eſt, præſciti, prædeſtinati, vocati, & juſtificati, & in Societatem recepti ſunt, incipit eos parturire; dicens: *Filioli mei quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis*: Vos abrenuntiaſtis mundo, Diabolo & pompis ejus,

ejus, ac geniti estis Christo, in baptismo, ejúsque formam induistis : hanc verò postmodum peccatis vestris maculastis aut deleviſtis ; sed nunc vocatos ad me & susceptos iterum parturio, laboro, enitor, ut evadatis vitâ & moribus Christo conformes, veri JESU vitæ Sectatores, ac genuini Filii mei.

Quod quàm sollicitè præstet Societas Mater nostra, quantóque studio connitatur, ut Christus formetur in nobis, quámque sedulò nos eidem cooperari deceat, in præsenti exhortatione ostendemus.

I. Parturitio novi hominis.

I. *Filioli mei quos iterum parturio*, Optima mater nostra Societas dum nos in Domum probationis admittit, velut in sinum suum recipit, ut nos parturiat, & è mundanis, religiosos regeneret: nam ut ait A. R. P. Joannes Paulus Oliva lib. 7 Stromatum : Sinus Ordinis sacri, Domus est probationis, in qua Societatis Filii concrescunt & efformantur. Idque toto biennio ; aliis Religiosis, intra claustra manentibus, sufficit annus ; nobis in campum contra Dæmonem, carnem, & mundum prodituris, non sufficit ; sed biennium omninò necessarium est, in quo concrescamus & efformemur in viros religiosos, donec emissis votis nascamur. Malum proinde signum est, si Novitius ante biennii finem exire gestiat, aut ad finem anhelet ; *Va Tyroni*, ait dictus Pater Oliva loc. cit. *Si Tyrocinium oderit : parturiri recusat. si edi festinat ; abortus autem est festinatus in lucem, imò in tumulum partus : Ex utero transfertur ad tumulum, qui citiùs erumpit ex utero : Citò languet, qui citò prodit flos.* Ita ille. Non ergo festinandum Novitiis ; futuræ enim ætatis lineæ ducuntur in Tyrocinii utero ; ne illos veluti præcoces flores tentationis pruina decoquat.

Hoc autem biennio durante : Mater nostra Societas,

Primò : Nos parturit, nos format, nos sicut nutrix nutrit, lacte Doctrinæ Christi, sicut Apostolus ait : *Tanquam nutrix foveat filios suos*, magnâ benignitate & mansuetudine ; nos educat, instruit, docet, dolat, superflua instar sculptoris resecat, colores vividos virtutum, instar pictoris, apponit, secundum regulas versat, probat, exercet, & ut milites Tyrones circumagit.

Secundò : Diligentissimè suis proli-bus invigilat, ut eos benè efformet : Instar Struthionis de quo Plinius. l. 9. c. 10. refert, quod ova sua spectando & oculis irretortis intuendo foveat : Quot oculis Societas suos Filios aspicit & custodit ; non solùm Rectorum ; sed aliorum quoque Officialium oculis ? imò tot oculis, quot sunt Novitii ?

Tertiò : Instar Gallinæ non calore naturali ; sed supernaturali amore pullos suos fovet, sub alas congregat, tepidos excitat, frigidos calefacit, scalpendo & terram unguibus removendo, docet pabulum spirituale quærere ; contra tentationes Milvorum stygiorum se defendere.

Quartò : Instar Aquilæ : quæ ut dicitur Deut. 32. 11. *Provocat ad volandum pullos suos & expandit alas.* 1. Provocat Societas pullos suos ad volandum in cœlum pennis meditationis, piis suspiriis, ac motibus anagogicis, seu sursum tendentibus affectibus, ad volandum

ad montem perfectionis, per viam humilitatis, mortificationis, obedientiæ, aliarúmque virtutum. 2. Ut docet Ambrosius l. 2. de Salomone, *Aquila pullos suos exponit soli, ut irretortis oculis eum aspiciant*, aliàs ut spurios abungue dimittit & abjicit: ita Societas suos Filios exponit Soli Justitiæ Christo Domino, ut meditando, ejus vitam oculis immotis intueantur & imitentur, quod nisi fecerint, velut spurios abjicit. 3. Ut docet S. Hieronymus: *Inter cæteras animantes maximus est aquilarum in pullos amor, amethystum collocant inter pullos, quo omnia venena superentur.* Maximo suos Societas amore complectitur, eisque tradit amethystum timoris Domini, præsentiæ divinæ, aliorúmque alexipharmacorum, quibus haud difficulter contra peccati venena sese tueantur.

Quintò: Instar Ursæ, quæ ut memorat Aristoteles. l. 7. Histor. animal. c. 17. Parit animal, velut carnem informem, quam linguâ solâ lambendo efformat: Societas, pari modo, proles suas informes, linguâ efformat: carnem & sanguinem iis adhærentem, aut potiùs eas carni & sanguini nimiùm agglutinatos linguâ avellit, oculos, manus, pedes, cæteráque membra distinguit; quid enim agit aliud tot exhortationibus, tot conferentiis, tot privatis alloquiis & instructionibus, nisi ut linguâ quasi lambendo efformet, & è mundano religiosum efficiat? nec post vota lambere cessat, sed monet, hortatur, corripit. &c.

Cùm ergo tantam optima Mater nostra Societas curam, laborem, industriam & vigilantiam adhibeat? An non par est, nos quoque pari diligentiâ instructionem excipere, ad praxin eam redigere, distortos mores corrigere, Matrem nos sic amantem vicissim unicè redamare; beneficia collata agnoscere; ne animi minùs grati notam incurramus, & velut proles spuriæ dimittamur? Quod si verò quis, quod absit, è nobis reperiatur; qui post tot instructiones, post tot exhortationes, post tot meditationes, aliáque exercitia quotidiana, veterem hominem non exuat; sed maneat in antiqua pelle mundana; an non ejusmodi meritò mater deserat, pro suo non agnoscat, eique ingerat: *Quid ultra debui facere & non feci?*

II. Societas Filios suos non solùm parturit, sed etiam nutrit, custodit, format, mundat, polit & ornat. Humbertus in Instit. vit. spir. l. 5 c. 2. docet *Novitiorum Magistrum, debere se exhibere Matrem, benignitatem ostendendo, ut eum Tyrones non refugiant: sed ad eum tanquam ad sinum Matris recurrant.* Quantâ curâ, vigilantiâ, suavitate & charitate id præstat benignissima Mater nostra Societas? Quàm sedulò nos in Tyrocinio custodit? quàm providè & frequenter cibo spirituali nos reficit? quàm patienter imbecillitatem nostram sustentat? quàm maternè necessaria omnia, sive corpori sive animæ, administrat? quàm studiosè nos animat, comit, polit, & exornat?

II. Educatio matern

Verè piæ Matris instar, nobis tanquam parvulis, Societas omnem diligentiam & sollicitudinem impendit. Pueris primo & secundo vitæ suæ anno, à tribus periculis probè custodiendi sunt à Matribus; scilicet, ab igne, ab aqua

aqua & à fovea. O quoties mitis Mater noſtra Societas, nos hortatur ad patientiam & charitatem contra mala pœnæ, ne igne iræ bona ſpiritualia amittam⁹! *Qui impatiens eſt, ſuſtinebit damnum.* Proverb. 19. 19. O quoties nos monet ad temperantiam, ne in aquam voluptatis nos immergamus! Vult Pharao Parvulos in flumine mergi. *Exodi* 24. O quoties docet, ut à foveâ illâ à nobis caveamus, in quam toties incidimus! *Beatus vir qui non eſt lapſus verbo ex ore ſuo* Eccli 14. 1.

Matribus incumbit parvulos ſuos mundare à ſordibus; quàm ſolicitè Tyronibus ſuis id officii impendit blanda mater Societas? dum de modo peccata per exhomologeſin expiandi, ſedulò erudit: dum ad frequentem peccatorum confeſsionem admittit, ut omni tempore candida ſint eorum veſtimenta ſpiritualia. Dum à peccatis in vita ſæculari perpetratis deterret; ne Tyrones ſui ſerant inter ſpinas: *Nolite ſerere ſuper ſpinas.* Jeremiæ c. 4. Spinæ ſunt peccata, quæ pungendo mentem cruciant, creſcendo cum ſegete bonorum operum, eam ſuffocant & incendio infernali materiam miniſtrant.

Matres aſſolent filiolis ſuis crebrò lac, cibúmque præbere; ut creſcant & augeantur. Quoties Societas mater liberaliſsima Tyronibus ſuis cibum ſpiritualem miniſtrat? Quot exhortationibus & conferentiis quâvis hebdomade, quot monitionibus & correctionibus in dies eosdem reficit? abundè implens illud Chriſti Domini Mandatum: *Paſce agnos meos.* Joan. ult. Tria reperiuntur hominum genera, quæ diu abſque cibi ſumptione eſſe nequeunt, quin graventur: nimirùm parvuli pueri, convaleſcentes à gravi infirmitate, & Itinerantes. Quid ſunt Novitii nisi parvuli pueri, nondum primum aut ſecundum vitæ religioſæ annum egreſsi; quibus ſolicitè præcavendum, ne cibi ſpiritualis defectu patiantur; & meritò conquerendum ſit: *Parvuli petiérunt panem & non erat qui frangeret eis.* Quid ſunt, nisi infirmi non unâ, ſed multiplici infirmitate laborantes, ideóque neceſſe eſt frequenter eos cibo reſici, ut vires reſumant. *Cùm accepiſſet cibum, confortatus eſt.* Quid ſunt, nisi itinerantes, qui longam & arduam viam, in cæleſtem ſcilicet Patriam aggreſsi ſunt? ideóque crebrò reficiendi, ne labori ſuccumbant. *Si dimiſero eos jejunos in domum ſuam, deficient in via.* Matth. 16.

Denique Societas inſtar dulciſsimæ matris, Novitiorum ſuorum, tanquam parvulorum, imbecillitatem ſupportat, defectus patienter tolerat, in omnibus tentationibus ſolatium impertit, opem divinæ gratiæ orationibus ſuis illis impetrat, eos inſtar virgæ flexilis & curvæ dirigit & inflectit, moribus modeſtis & religioſis exornat, virtutibus condecorat, nullúmque maternæ curæ & providentiæ officium intermittit; ut meritò cum S. Auguſtino aſſerere valeat Homil. 26. inter 50. *Me putate matrem eſſe animarum veſtrarum, & ita vos velle componere (ſicut mater filiam propriis manibus componit & ornat) ut in vobis nec macula, nec ruga poſſit ante tribunal æterni Judicis apparere: Animabus enim veſtris, non ſolùm ornamenta, ſed etiam medicamenta deſiderans*

providere, studio dissuta consuere, conscissa sarcire, vulnerata curare, abluere sordida, reparare perdita, & ea quæ sunt integra, spiritualibus margaritis exornare.

Tam igitur benevolæ & maternæ charitati ac solicitudini, quàm filiali amore, quàm sedulo obsequendi studio, nos, Charissimi, respondere & cooperari oporteret? ut ab igne, aquâ & foveâ prædictâ nos custodiamus, animas nostras à peccatorum sordibus & spinis emundemus, lac, escásque spirituales, à matre præbitas, avidè arripiamus, atque ad assumendum, conservandum, augendúmque omnigenæ virtutis ornatum, strenuè collaboremus: idque tamdiu, donec formetur Christus in nobis, id est, mores, & vita Christi in nobis resplendeat.

III. Introductio formæ Christi.

III. *Donec formetur Christus in vobis.* Id est, donec homo vetus exuatur, & induatur Christus, donec veteris Adami, seu hominis mundani forma deleatur & novi ac spiritualis forma introducatur, seu donec in vobis reperiatur spiritus Christi, vita Christi, mores Christi, actiones Christi, virtutes Christi: atque ita sitis Christo conformes & vivæ ejus imagines, ad Christi prototypon effformatæ, quemadmodũ imago, sigillo quopiam, ceræ exactè imprimitur. Præclarè more suo id elucidat S. Ambrosius L. de Isaac & Anima. c 8. *Illic* (in Cruce, in Baptismo, addo in Religione) *parturivit te mater tua; ibi renascimur: Pariuntur enim in quibus Christi imago formatur: Unde quoniam formatus in sponsa, Christus erat, ait: Pone me ùt signaculum super cor tuum, ùt signaculum super brachium tuum: Signaculum Christus in fronte est, ut eum semper confiteamur; in corde, ut semper diligamus; in brachio, ut semper operemur, ut si fieri potest, tota ejus species exprimatur in nobis, ipse est signaculum nostrum, quem Pater signavit Deus.* Hactenus Ambrosius. Christus ergo, ùt ait S. Doctor, & quidem

Primò. *Est signaculum in ore, ut eum semper confiteamur*, ipsum laudemus, glorificemus, de ipso loquamur, non de Mundi vanitatibus. 2. Signaculum in fronte est, ut eum non erubescamus, nec ejus Doctrinam & Evangelium; quemadmodum Apostolus dicebat & exemplo ejus, B. Stanislai Frater Paulus: *Non erubesco Evangelium*; non paupertatem Christi, non mendicare ùt Christus, non laborare ùt Christus, non vilibus vestibus indui, non opera humilia exercere, non subjici & obedire. Et hoc est non erubescere Evangelium.

Secundò. *Sigillum Christus in corde ut semper eum diligamus:* Ut eum semper gestemus in memoria, de eo jugiter cogitando & in præsentia ejus ambulando; in Intellectu eum magis magisque cognoscendo; in voluntate ei bene volendo, eum super omnia diligendo in spiritu; ex ejus spiritu vitam instituendo.

Tertiò. *Sigillum Christus in opere, in brachio, in manibus, ut semper operemur* pro Dei gloria; veluti Christus. Item in omnibus operibus externis Christi mores exprimamus, comedamus ùt Christus, laboremus ùt Christus, geramus nos modestè in omnibus ùt Christus, sobriè ùt Christus, piè, justè, humiliter, mansuetè, donec integrè & non ex parte formetur in nobis Christus.

Nam

Nam si ex parte, abortus est: Si linguâ spirituali careamus abortus est: Si praxi meditandi, spiritu devotionis, orationis, mortificationis careamus: Si fervore laborandi pro gloria Dei destituti simus, velut homo sinè manibus, abortus est, monstrum est, seu ex parte mundanus, ex parte religiosus.

Quapropter ne id accidat; cooperemur strenuè cum solicitâ matre nostrâ Societate & hoc biennio laboremus ac in eo toti simus, ut hominem mundanum exuamus, & Christi formam induamus: non anhelemus ad finem, non citiùs exire optemus, ne floris præcocis instar pereamus. Gaudeamus toti oculis à matre nostrâ nobis in bonum nostrum invigilari. Discamus volare per viam virtutum, aspicere Solem Justitiæ in oratione, carni & sanguini mori, ignis iracundiæ, aquæ voluptatis, foveæ pristinorum peccatorum periculæ fugiamus: Alimoniæ spiritualis, à Matre nostrâ, Societate JESU, tam amanter & largiter oblatæ, semper esuriem, sitimque præferamus; spinas vitiorum & peccatorum evellamus; ornamenta & cimelia virtutum, nec non antidota morborum nostrorum avidè arripiamus. &c. Donec in corde, ore, opere formetur Christus in nobis, ejúsque perfecta imago, veluti sigillo in cerâ, in nobis exprimatur, & dicere queamus cum Apostolo: *Vivo ego jam non ego; vivit verò in me Christus.*

EXHORTATIONES AD RELIGIOSOS

In Regulas Summarii Constitutionum Societatis JESU.

REGULA I.

SEU

PROOEMIUM.

De Regularum conscriptione.

EXHORTATIO I.

In Regulam I. Summarii agit de conservatione, gubernatione & promotione Societatis.

THEMA.

Fidelis Deus, per quem vocati estis in Societatem Filii ejus JESU Christi Domini nostri. 1. Corinth. 1. 9.

VEL:

Quamvis summa Sapientia & Bonitas Dei conservatura. gubernatura & promotura sit hanc minimam Societatem. Reg. 1.

Quæ aliorum Ordinum regulis nullo negotio accommodantur.

Sihomines, rerum variarum artifices, cum supremo cæli, terræque Conditore & Architecto conferamus; non solùm in productione rerum, verùm etiam in earundem conservatione quàm maximum intercedere discrimen animadvertimus. Etenim homines rerum artificialium opifices & fabri, opera à se suscepta atque perfecta, conservare haud solent; ùt in palatiis, navibus, horologiis, aliisque constructis liquet: quibus si ultimam manum addiderint, curam omnem deponunt, & conservationem aliis penitus relinquunt. At non sic Deus Opt. Max. Universorum Conditor & Creator; is enim aliâ longè methodo procedit, dum à se condita, summâ suâ Potentiâ, Sapientiâ & Bonitate conservat, gubernat ac promovet. Creavit Cœlum

Cælum, Solem, Lunam & Sidera; & simul conservat, gubernat ac promovet. Creavit Terram, Aërem, Aquam, Ignem & Mixta; & conservat, gubernat ac promovet. Creavit Angelos, homines, Animantes, Volucres, pisces, arbores, Plantas; omniáque vel in individuo, vel in specie, à condito Mundo, ad hæc usque tempora, tot annorum millibus, conservat, gubernat ac promovet, & usque ad Mundi finem conservabit.

Pari ratione, ut S. Ignatius in Regula meminit, summa Sapientia & Bonitas, quemadmodũ, modo prorsus mirando, minimam hanc Societatem inchoare dignata est; ita eandem porrò conservandam, gubernandam & promovendam esse confidit.

Quæ terna Puncta præsenti exhortatione declarabimus.

1. Mirabilis Deus in Societate condendâ.

I. Quòd Sanctus Patriarcha noster hoc admirandum Societatis Jesu opus, ejúsque stupendam Structuram divinæ Sapientiæ ac Bonitati, tanquam Causæ efficienti attribuerit; non eo fine fecisse censendus est, quasi Potentiam divinam ab hoc artificio excluſam voluerit; cùm ea vel maximè in hoc opere, & omnibus ejus partibus eluceſcat, & quemadmodũ ad reliqua creata omnia; ita pariter ad Societatem condendam concurrat: Sed duorum duntaxat Attributorum divinorum meminit; ut summæ Sapientiæ & Bonitatis consideratio, animos nostros & suaviùs & fortiùs ad Dei amorem inflammaret. Ceterùm ecquod Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis argumentum fuit, quòd eo tempore, quo hæresum omnium hujus temporis fons & author Martinus Lutherus à fide orthodoxa apostata, hæreseos venenum, in orbem Christianum invexit, ac latè per Septentrionem universum sparsit: militem unum, eúmque rudem atque ignarum, & non nisi bella, honores & sæculi vanitates spirantem, excitârit, & elegerit, quem infelici huic Hæresiarchæ archistrategum opponeret; ut sicut olim rudes & ignaros Apostolos, ad fundandam Ecclesiam; ita nunc quoque ad condendam Societatem, vivendíque formam ac normam tot præclarissimis & sapientissimis viris præscribendam, scientiarum expertem, Martis asseclam susciteret.

Ex hoc igitur tam admirabili exordio veluti Sanctus Patriarcha noster spem concepit secuturæ conservationis, gubernationis & promotionis; ita pariter nobis meritò nullus eâ de re dubitandi locus relinquitur: Si enim penitiùs inspiciamus, quàm mirâ ratione eam non modò auspicata sit; verùm etiam in hodiernum usque diem conservârit; innumera Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis argumenta, relucentia in præteritis, spem & fiduciam roborare possunt in futuris. Quanta enim Potentiæ, Sapientiæ ac Bonitatis argumenta mox effulgent in principio in auspicando, promovendo, dilatando: dum militem rudem è militia sæculari ad spiritualem evocat lectione vitæ Christi & Sanctorum, mentem ejus illustrat, voluntatem ad sequelam inflammat; jam virum ad Studia Literarum inter pueros inchoanda impellit, Socios ejusdem animi & fervoris ei adjungit, ac paucis annis Societatem,

à Sede Apostolicâ confirmatam, non modò per Europam; sed & Asiam, Africam & Americam longè, latéque propagat; ita ut vivens etiamnum Fundator in denis Provinciis Collegia centum numeraret.

Quis, Charissimi, hoc non miretur? Quis divinam Potentiam, Sapientiam & Bonitatem summis laudibus non extollat? Et quis, si genuinus S. Ignatii sit filius, pro tantis in Societatem nascentem donis ac favoribus, grates immortales non referat!

II. Mirabilis Deus in Societate promovenda.

II. Perpensâ Societate nascente, proficientem, & sesqui sæculo, sese augentem, ac dilatantem consideremus; & fortasse non minora aut pauciora Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis divinæ argumenta deprehendemus. Nam 1. Ut Conservator, eam, ut perduraret, influxu suo divino, tot annis continuato, benignè effecit; sine quo, in nihilum illico relaberetur: ut Conservator eidem adminicula, tum naturæ, tum gratiæ, quibus se tueretur, & ab interitu, nocumentóque servaret attribuit; & industriam sua commoda prosequendi, & incommoda devitandi concessit. *Unde si* (ut affirmat S. Chrysostomus hom. 2. in Epist. ad Hebr. Et S. Ambrosius ibidem) *non minoris virtutis est, mundum conservare, ne in nihilum relabatur, quam eundem ex nihilo producere.* Non minoris quoque virtutis erit, nec minoris Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis, Societatem conservare, quàm ab initio producere.

2. Ut *Gubernator* eandem per se, & Superiores, ad proprias instituto suo, functiones & operationes, movet, dirigit, cooperatur: convenientissimis mediis externis & internis legibus & exemplis, illustrationibus & affectionibus, minis & promissis, beneficiis & flagellis ad finem gloriæ suæ divinæ & animarum salutem procurandam dirigit & impellit. Aliis morte decedentibus, alios surrogat, allicit, trahit, convenientibus talentis instructos, in hanc vineam, velut operarios conducit & ablegat, alios ad verbum divinum evangelizandum, alios ad sublimiores scientias profitendum, alios ad gubernacula & clavum tenendum, alios ad alia misericordiæ & charitatis opera exercendum: veluti omni anno, etiam in hac domo probationis, oculis nostris intuemur; dum ex omnibus Provinciæ nostræ academiis & gymnasiis juventutis florem magneticâ vocationis divinæ efficaciâ attractum, huc confluere & in hunc velut terrestrem paradisum transplantari cernimus.

3. Ut *Promotor*, Societatem in varia regna ac Provincias diffundit, Collegiorum Fundatores excitat, Collegia dotat, & illis sementis & messis campum ubique aperit; missiones instituendas curat, residentias erigit, Academias instituit, fructu laboti, gratiæ divinæ influxu, respondente: Unde accidit ut Societas jam per orbem universum dilatata; quinas recenseat Assistentias, Italicam, Hispaniçam, Lusitanicam, Germanicam, & Gallicam: Atque in iis 34. Provincias, in assistentia Hispaniæ Tole-

?

Toletanam, Caſtellanam, Arragonicam, Bæticam, Sardinicam, Peruanam, Novi Regni, Mexicanam, Philippinarum, Paraquarienſem. In aſſiſtentia Germaniæ Provinciam ſuperioris Germaniæ, Auſtriæ, Boëmiæ, Rheni Superioris, & Inferioris, Flandro-Belgicam, Gallo-Belgicam, Polonicam, Lithuanicam, Anglicam. In aſſiſtentia Italiæ Provinciam Romanam, Siculam, Neapolitanam, Mediolanenſem, & Venetam. In aſſiſtentia Luſitaniæ, Provinciam Luſitanam, Goanam, Malabaricam, Braſilicam & V. Provinciam Sinicam. In aſſiſtentia Galliæ Provinciam Francicam, Aquitanicam, Lugdunenſem, Toloſanam & Campaniæ. Ita ut in his 34. Provinciis, ac duabus Viceprovinciis Chilenſi & Sinenſi, Domus Profeſſæ 23. Collegia 578. Domus probationis ſeparatæ 48. Seminaria 88. Reſidentiæ 160. Miſſiones 105. & ultra, atque in his ſocii ultra 18000. numerentur.

En quàm arbor hæc Societatis, longè latéque ramos ſuos expandit: & quanta in his elucent Potentiæ, Sapientiæ & bonitatis divinæ teſtimonia, & argumenta fortia; quæ fiduciam nobis augeant, ſpem confirment; Divinum Numen, ut eam cœpit, ita porrò conſervaturum, gubernaturum & promoturum ad nominis ſui majorem gloriam & animarum innumerarum ſalutem.

III. Mirabilis

III. Multa quoque & luculenta Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis divinæ, in defendenda contra Adverſarios Societate habemus indicia; magna ſecuturæ deinceps protectionis argumenta. Quanta enim tempeſtas, ſuperſtite adhuc Ignatio, excitata eſt à Melchiore Cano Doctore Salmanticenſi ex Sancti Dominici Ordine; qui, neſcio, quo de Anti-Chriſto appropinquante, exorto rumore falſo, Socios Antichriſti prodromos eſſe, mordicus propugnabat: At dicti Ordinis Magiſter Generalis Franciſcus Romæus, unà cum Paulo III. Summo Pontifice, Societatem ſtrenuè defendit. Ut legere eſt in Hiſtor. Soc. L. 9. n. 46. Deus in Societate defendenda.

Quanta tempeſtas Societati incubuit à Sixto Quinto Pontifice, nomen Societatis JESU abolere parante. Verùm precibus ab univerſa Societate ad Deum fuſis, tempeſtas hæc protinus ſedata fuit. Nec multò pòſt Pontifex fatis conceſſit. Ut refert Hiſtor. Soc. p. 5. lib. 10. Quanta tempeſtas exorta in Gallia: quando publico Senatûs regii edicto, Societas toto regno pulſa eſt? At poſt novennale exilium, Anno 1603. revocata, & fortiter ab Henrico IV. Rege defenſa fuit; qui etiam cor ſuum, in pignus amoris, in Collegii Flexienſis templo, humari voluit. Petavius in Rationario ad Annum 1610. Quanta tempeſtas ſub Claudio Aquaviva V. Societatis præpoſito Generali, à pluribus Patribus Hiſpanis mota fuit; qui & chorum inducere, & graduum diſcrimen ac dimiſſionem abolere, aliáque Inſtituti Societatis primaria puncta convellere ſatagebant: Sed horum ſpuriorum So-

cietatis Filiorum, velut putridorum membrorum abscissione, tranquillitas rediit. Histor. Soc. p. 5. lib. 8. num. 127.

Quanta tempestas susçitata fuit, dum Societas, proscripta Venetiis; quanta tempestas mota, tum ab Hæreticis, tum ab Infidelibus, dum Societas ejecta ex Bohemia, Hungaria, Livonia, Moravia, Belgio, Transylvania, Anglia, Scotia, China, Japonia, Æthiopia; additis non rarò probrosi exilii decretis, authoritate publica firmatis, columnisque & pyramidibus, ad infamiam perpetuam erectis? At Divina potentia, Sapientia & Bonitas, innocentiæ patrocinium susçepit, exules reduxit, honorique ac loco pristino feliciter restituit.

Quanta tempestas commota fuit ab Hæreticis, & aliis Societatis Hostibus, qui famam, nomenque ejus fœdè lacerarunt; tum linguis virulentis, tum etiam editis libellis famosis, & ubique terrarum sparsis, Historicis, Poëticis, Fabulosis, Censoriis, Mercurialibus, Satyricis, Provocatoriis, Philippicis, anatomicis, Propheticis & quibus non? qui profectò bibliothecam bene grandem soli implerent; quorum vel sola in Syllabum redacta Authorum nomina, typis ante annos aliquot Rupellæ mandata justum volumen conflarunt.

Quanta denique recentissimè tempestas excitata à quibusdam Religiosis & Clericis Sinensibus, nos apud sanctam Sedem accusantibus, famámque nostram proscindentibus, Societatem in amplissimo regno Chinensi, (in quo tot annis maximo fructu, & multorum centenorum millium ad Ecclesiæ gremium reductione desudavit) hactenus; à novellis Christianis, confutio, honores divinos deferri, permisisse adeoque miseros in Idololatria reliquisse. At Imperatore Sinarum ipsomet, nuper submissis Romam literis, ritus illos non sacros, sed merè politicos & profanos esse, confutio, non ut Deo, sed ut Legislatori exhiberi solitos, attestante; necnon Episcopo quodam ex China, datis literis idem confirmante, spes affulget maxima, tempestatem hanc, non minùs atque prædictas feliciter sedatum iri.

Quapropter, Charissimi, magnam semper, in Potentiam, Sapientiam & Bonitatem divinam, in omnibus, ac præcipuè in adversis & tempestatibus Societatem nostram quatientibus, fiduciam concipiamus: quod quemadmodum illa Religionem nostram inchoare dignata est, modis tam admirandis; ita quoque eandem sit conservatura, gubernatura & promotura: & quemadmodum illa tempestates hactenus exortas feliciter discussit; ita quoque præsentes atque futuras clementer discussuram. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Dum hi inimici nostri Societatem depresserunt, eandem exaltarunt; illustrarunt, dum obscurare studuerunt. Hæ sunt summæ Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis divinæ artificia & stratagemata. Insurgant procellæ,

procellæ, oriantur tempestates : Deus ventis imperabit & mari , eritque tranquillitas magna. Nos solùm, regulis S. Fundatoris nostri vitam exactè conformemus, Deúmque pro felici Societatis conservatione, gubernatione, ac progressu, precibus tum præscriptis, tum ultroneis exoremus, & Societas, petræ instar, inter quoscunque fluctus & tempestates firma & inconcussa stabit, ac perseverabit.

EXHORTATIO II.

IN REGULAM I. SUMMARII.

Exponit nomen Societatis JESU.

THEMA.

Fidelis Deus, per quem vocati estis in Societatem Filii ejus, JESU Christi, Domini nostri. 1. Corinth. 1 9.

VEL:

Quamvis summa Sapientia & Bonitas Dei conservatura sit hanc minimam Societatem JESU. Reg. 1.

Potest applicari aliis Religiosis, & ostendi eos quoque esse JESU Socios.

VArii Ordines in Ecclesia Dei, à variis rebus nomen sibi assumpsêre : 1. Nonnulli enim nomen suum traxêre à loco, ubi primum Ordines exorti sunt vel sedem fixerunt : hinc Fratres de monte Carmelo, Canonici S. Georgii in Alga Venetiis, Clerici Regulares de Sommascha : Prænonstratenses, Carthusiani, Cluniacenses, Casinenses, Cistertienses, &c. 2. Nonnulli nomen duxerunt à primario & præcipuo officio, quod exercent, & ad quod à Deo vocati sunt: Sunt in horum numero, Prædicatores, Fratres de mercede redemptionis captivorum, in Arragonia Hispaniæ regno

exorti: Clerici Ministri infirmorum. 3. Alii à quapiam virtute, quam unicè sibi commendatam volebant nomen sibi indiderunt: Ita S. Franciscus Assisias, suo vocari voluit Minores, seu Ordinem Minorum: S. Franciscus de Paula, sanctâ cognominis sui Francisci æmulatione ductus Ordinem instituit Minimorum. Talis fuit Ordo Humiliatorum, quem tamen ob desertionem humilitatis, post quingentos annos & ultra extinxit Pius V. 4. Alii nomen sibi imposuêre, ab actione aliqua aut veste: ita Crucigeri vocantur à gestatione Crucis, à Capitio Capuccini. 5. Alii à Patrono aliquo sanctissimo, sub cujus tutelâ esse cupiebant: ita Ordines religiosi militares, S. Joannis, Lazari, Georgii, Jacobi, Michaëlis, Mauritii, &c. nuncupati sunt. 6. Alii denique ab ipsis fundatoribus nomen mutuati sunt, ut Ordo S. Dominici, S. Francisci, S. Augustini: Nihil horum placuit S. Fundatori nostro; quinæ prædictæ Origines nominum non conveniebant, sexta, ob humilitatem non placebat, neque enim Ordinem Ignatii, sed Societatem JESU minimam dici voluit. Causas in præsenti explicabimus.

I. Cur Societas dicta.

I. Causa cur S. Ignatius Ordinem suum *Societatem* nuncupare voluerit; varia assignatur. 1. Existimant nonnulli Sanctum Patrem, hoc nomen derivasse à Societate mercatoria, in qua plures conveniunt ad lucrum reportandum per negotiationem: præsertim cùm etiam Christus Dominus regnum Cœlorum, cum negotiatore quærente bonas margaritas comparet: nostra autem Societas, non quærat alias margaritas, quàm animas, non aliud lucrum, nisi cœleste. Sed non arbitror S. Fundatorem, qui miles erat, se ad hanc metaphoram reflexisse. Alii censent nomen *Societatis* deductum à communione rerum omnium, quæ solet esse in amicitia, respexisséque Ignatium ad locum illum S. Joannis. Ep. 1. c. 1. 3. *Ut & Societatem habeatis nobiscum & Societas nostra sit cum Patre & Filio ejus Iesu Christo.* Est hæc Societas spiritualis per charitatem, à Spiritu sancto conflata: dicique potest, ut loquitur S. Paulus ad Phil. 2. 1. *Societas Spiritus.* Voluit quidem S. Patriarcha unicè Filiis suis commendatam charitatem; sed non autumo, primâ intentione animi, respexisse ad hanc notionem.

Alii denique & verosimilius asserunt, S. Ignatium, in militia versatum, Ordinem suum, *Societatem* nuncupasse, tanquam cohortem, phalangem, militaremque turmam. Hoc sensu 1. Mach. 8. & 12. Oratores missi à Juda Romam, ut facerent cum Romanis, *Societatem & pacem. Et amicitiam & Societatem.* Postea mittuntur à Jonatha *ad renovandam amicitiam & Societatem.* 2. Machab. 4. 1. Ita Itali cohortes & centurias vocant: *Compagnie di Soldati*, & hodiedum in Gallia nostri dicuntur esse; *de la Compagnie.* Voluit enim S. Fundator nos milites spirituales esse, ut significaret, quotquot ad hanc Societatem vocati sumus, sacræ militiæ nomen dedisse atque oportere nos strenuos & generosos esse, militisque spiritualis partes fortiter explere; quod S. Pater hoc nominis Etymo, perpetuò inculcabat. Hac de causa 1. Societatis homines nullam

ſam ſedem firmam, ſtabilémque habere voluit; ſed inſtar militum, dum bellum ardet, ad pugnam accinctos ſtare, ad omnem locum aut civitatem ſummâ cum animi reſignatione paratos eſſe. 2. Inſtar militum, ſomno haud deditos, ſed ubique excitatos, hoſtium inſidiis invigilantes, ac diligentes in opere Domini, contra Dæmonis machinationes. 3. Semper armatos, more militum, inſtructósque armis ſpiritualibus, quæ ſunt arma militiæ noſtræ. 4. Tanquam milites omnibus nationibus, moribus, ingeniis nos accommodantes, & cum Apoſtolo omnibus omnia factos, ut omnes ad ſalutem æternam perducamus. 5. Generoſorum militum inſtar Duci ac Regi noſtro fidelitatem, & in officio conſtantiam præſtemus. 6. Ut obedientiam promptiſſimam exhibeamus. Si militi dicatur: vade, & vadit, pugna & pugnat. Hic aut illic hoſtis eſt, illico huc & illuc convolat, nulla reformidans pericula. 7. Denique tanquam milites, qui ſe fratres nuncupare ſolent, charitate conjuncti ſimus, & quaſi vir unus in campum contra hoſtes Tartareos procedamus, ſi diviſi, disjuncti diſcordésque animis ſimus, ruina, ſtrages & interitus ſubſequetur. Atque hoc eſt eſſe Societatem militarem ſpiritualem, virtute, fortitudine, fidelitate, charitate conjunctam.

II. Cur Societas Jesu?

II. Quòd autem JESU Societatem dici & eſſe voluerit, nemo id arrogantiæ aut ſuperbiæ tribuerit: tum quòd nonnunquam nomen commune particulari cœtui tribuatur. Sic S. Philippus Benicius Ordinem ſuum nominari voluit, Ordinem Servorum S. MARIÆ; quo nomine Religioſi illi ſe peculiari quâdam ratione B. Mariæ Virginis Reginæ Cæleſtium ſervos eſſe profitentur: ita quamvis tota Chriſtianitas ſit Societas Jesu; tamen Societatis homines ſe peculiari ratione JESU Socios, milites & ſervos profitentur. Deinde Nomen Jesu faſtum non indicat magis, quàm B. Joannes Columbinum Ordinem ſuum, à Jesu nomine, Jeſuatorum nuncupans, faſtûs argui poteſt: Aut Ordo S. Spiritûs, aut Ordo SS. Trinitatis arrogantiæ inſimulari queat: de quo poſteriore Innocentius III. Pontifex: *Hic erit Ordo, quem Sanctiſſimæ Trinitatis titulo & Redemptionis Captivorum ordinamus nuncupari.* Fr. Turr. Apol. adv. Boquin. in Prooëm.

Cauſa verò cur S. Ignatius hoc nomen JESU addiderit, eſt

I. Vehemens divinæ voluntatis impulſus, S. Patris animo per viſum illud memorabile impreſſus, de quo *Ribad.* L. 2. c. 11. Et *Maffæus* L. 2. c. 5. refert: quo die Romam acceſſit S. Ignatius Anno 1538. Petro Fabro, & Jacobo Laynio comitibus, orandi causâ, templum deſertum non longè ab Urbe ſitum ingreſſus eſt. Ibi vehementiùs oranti & à ſenſibus abſtracto clariſſimâ in luce Deus Pater illi per ſpeciem ſe oſtendit, Jesu Filio ſuo, crucem geſtanti præſentem Ignatium, Sociósque commendans. Quos JESUS cùm in fidem ac patrocinium libentiſſimè recepiſſet, ad Ignatium placido & ſereno vultu converſus, hæc ipſa effari verba dignatus eſt: *Ego vobis Romæ propitius ero.* Re narratâ ſubdit Maffeius: *Atque id ipſum vel imprimis cauſa fuit, cur Ignatius conſtituta goſtmodum*

postmodum Societati salutare potissimùm JESU *Nomen indiderit.* Addit Petrus Ribadeneira (qui hæc à Jacobo Laynio acceperat Sancti Ignatii Comite) tam altè fuisse Ignatii menti JESU nomen impressum ex eo viso, ut hoc ipso nomine Societatem nominare decreverit: asserens usque eò sibi certum, id DEUM velle, ut ab eâ mente se dimoveri nunquam posse diceret.

Altera causa hujus denominationis insinuatur à Ribadeneira L. 2. vitæ S. Ignatii c. 11. ubi ait. *Societatem* JESU *appellari voluit, ut qui huc vocati fuerint, non se in Ignatii Ordinem aliquem adscriptos, sed in Societatem Filii Dei, Jesu Christi, Domini nostri vocatos agnoscant. Sub illo Summo Imperatore mereant: Ejus signa sequantur; Crucem suam cupidè tollant; & in authorem Fidei & consummatorem Jesum aspiciant, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ. Et ne defatigentur animis deficientes; certum illis atque persuasum sit; Ducem suum sibi præsto esse: Illum non Ignatio solùm & Sociis, ùt videmus, hactenus fuisse, sed sibi quòque futurum semper propitium sperent.*

Ex his Ribadeneiræ verbis colligimus rationes, quæ Sanctum Ignatium permoverunt, nostræ utilitatis gratiâ, ad hoc nomen Ordini tribuendum. 1. Ut intelligamus nostram vocationem esse à JESU CHRISTO, atque ad Jesum Christum, non ab homine aut ad hominem, sed à Dei Filio, ad eundem Filium Patris. 2. Ut meminerimus nos sub Christo Duce militare & merere stipendia. Dat animos militibus in pugna, dat alacritatem in laboribus militaribus, Imperatoris summi vel fortitudo cum peritiâ, felicitate, gloriâque conjuncta, vel affluentia divitiarum cum liberalitate sociata. Unde milites exspectare possint, tum ex capite priore victoriam in præliis; tum ex posteriore largam in periculis, laboribus, vulneribúsque remunerationem: Et talem Ducem, non Sanctum aliquem è Cælituum numero, ùt alii, sed Sanctum Sanctorum elegit Ignatius. 3. Ut semper in Authorem Fidei & Consummatorem JESUM aspiciamus imitandi studio, eúmque tanquam perfectum omnibus numeris exemplar imitationis in nobis, in aliis, in omnibus rebus, cogitatis, dictis, factis exprimamus.

III. Cur nima Societatis?

III. Restat jam causa investiganda, cur S. Parens noster Societatem suam *minimam* nuncupari voluerit: An non jam, ipso etiamnum superstite toto erat orbe diffusa? An non Ipse eam dispersit per Europam? An non eam in Asiam invexit Xaverius? In Africam Andreas Oviedus; Josephus Anchieta in Americam? Ita est: At nónne Dominus & Redemptor noster regnum cælorum grano sinapis comparavit, quod est minimum, sed excrescit in arborem, in qua volucres cæli nidificent? Sic sanè minima JESU Societas magnam excrevit in arborem, rivulus exiguus in vastum fluvium se ampliavit; & tamen Sanctus Fundator minimam vocari voluit, triplici, ùt existimem, ex capite; scilicet ex ætate, meritis, & humilitate: Nam

I. Illo

I. Illo tempore, quo nata Societas, *ætate* omnium Ordinum tunc in Ecclesia florentium *Minima* extitit. Etenim Ordo S. Basilii in Oriente circa Annum Domini 370. Sancti Augustini circa Annum 390. Sancti Benedicti in Occidente circa annum 520. Sancti Brunonis anno 1082. Cistertienses Anno 1098. Præmonstratenses anno 1130. Familiæ S. Dominici & S. Francisci Anno 1200. sumpsêre exordia. At Societas nostra Parisiis in Monte Martyrum nata Anno 1537. à Paulo III. Summo Pontifice confirmata Anno 1540. Jure igitur Sancto Parenti nostro placuit eam tunc omnibus aliis juniorem & postremam *Societatem minimam* appellare.

II. *Minimam meritis*: Quamvis enim jamtum magna forent Societatis in Ecclesiam merita, cùm Constitutiones Fundator conscriberet, multáque ab ea præclarè gesta in Italia, Germaniâ, Hispaniâ, Galliâ, Indiâ & Japoniâ; considerando tamen alios Ordines longè antiquiores, qui diutiùs in vinea Domini laborârunt, facémque Nobis & doctrinæ & exempli prætulerunt; meritò S. Pater Societatem minimam indigitavit: Quantum enim fructum in Ecclesia Dei retulit D. Augustini Regula, quam Familiæ quadraginta sequuntur: Quantùm profuit Ordo Sancti Benedicti, qui (teste Trithemio) duodeviginti, teste Genebrardo, quaternos supra viginti protulit Summos Pontifices, ducentos Cardinales, mille sexcentos Archi-Episcopos, quater mille Episcopos, Abbates eruditione, librisque claros quindecies mille septingentos, Sanctos utriusque sexûs, Divorum fastis adscriptos quindecies mille sexcentos. Similiter alii Ordines quot viris sanctitate & doctrinâ illustribus, quot generosis Martyribus Ecclesiam Dei condecorârunt? Meritò igitur S. Patriarcha noster Societatem tunc recenter ortam, meritis minimam æstimavit, hócque nomine insigniri voluit.

III. *Humilitate minimam.* Exemplo D. Pauli, qui se minimum Apostolorum, S. Francisci Assisiatis, qui suos Filios, Minores, & Sancti Francisci Paulani, qui suos, Minimos nuncupavit: juxta monitum Sapientis: *Quantò magnus es, humilia te in omnibus* Eccli. 3. 20. Diffiteri equidem nequeo magnam esse Societatem nostram, quam Dominus Jesus magni fecit, dum ad eam plurimos prodigiis luculentis vocare dignatus est: revelavit S. Francisco Borgiæ & aliis, dum, in ea ad mortem usque perseverantes, salutem æternam consecuturos, revelavit ut typis vulgavit Lancicius *in Tract. de Instit. Soc. aff. 98.* Dum in eâ morientes à morte, obvius excipere dignatur: *Hoc enim* (ut loquitur S. Theresia) *est Societatis* JESU *privilegium, ut mortuum Jesuitam obvius Jesus excipiat.* At nos eam minimam appellare docuit S. Ignatius.

Deinde magna est Societas ob magnum erga eam Beatissimæ Virginis Mariæ favorem & benevolentiam, quâ multis manifestè apparuit, eósque ad Societatem vocare dignata est: Quos inter eminent Sanctus Franciscus Borgias, B. Aloysius, B. Stanislaus, P. Joannes Nunnez, P. Bernardinus Realinus, P. Sebastianus Barradius & alii.

At minimam & appellari & reputari voluit S. Ignatius.

Tertiò. Magna est Societas, quia magni æstimata est ab omnibus Sanctis utriusq; sexûs; quotquot vel cum eâ, vel post eam fundatam floruêre: veluti S. Carolus Borromæus, S. Thomas de Villa Nova, S. Philippus Nerius, S. Petrus de Alcantara, S. Ludovicus Bertrandus, S. Cajetanus, S. Theresia, S. Maria Magdalena de Pazzis. At minimam nuncupari & æstimari voluit eam à suis S. Ignatius.

Quartò. Magna est Societas, quam tot privilegiis, tot encomiis, Summi Pontifices, Imperatores, Reges, Principes, Respublicæ, alique viri illustrissimi, nobilissimique ornavêre: nam Paulus IV. Pontifex Societatem benedictam, beatam, fundatam supra petram: Gregorius XIII. Ordinem sanctum. Clemens VIII. brachium dextrum Ecclesiæ; alii aliis elogiis compellare dignati sunt. At minimam eam à suis & haberi & nuncupari voluit S. Ignatius: utpote, quæ ad minima pro gloria Dei sese abjiceret, pueros erudiendo, carceres visitando, rudes doctrinam Christianam docendo, omnibus aliis Ordinibus, ad subjecta apta præparendo, votóque de honoribus & dignitatibus fugiendis se obstringendo, ut in parvitate & humilitate suâ securiùs lateat, firmiúsque persistat.

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi; nósque à Deo vocati Societatem JESU amplexi simus. 1. In ea tanquam strenui milites sub labaro JESU contra hostes decertemus, & militum more indifferentiam, vigilantiam, armaturam, concordiam, obedientiam, & charitatem sectemur, foveamus & conservemus. 2. Sub Jesu Archistratego & Imperatore nostro nos militare & stipendia merere certò nobis persuadeamus; & ab eo victoriam & coronam speremus: in eum oculos conjiciamus, & ejus dicta factáque moribus exprimamus. 3. Tametsi magna pro gloria Dei efficiamus, nos tamen minimos semper reputemus, nos aliis Ordinibus non præferamus, eorum antiquitatem, merita in Ecclesiam, & doctrinæ, sanctitatisque splendorem veneremur. Hâc ratione coram Deo, Angelis & hominibus Societas nostra erit maxima, quia est minima.

EXHOR-

EXHORTATIO III.

IN REGULAM I. SUMMARII.

Explicat necessitatem conscribendi Regulas.

THEMA.

Quicunque hanc Regulam secuti fuerint pax super illos. Ad Gal. 6.

VEL:

Necessarium arbitramur Regulas conscribi. Reg. 1.

Quod omnibus Ordinibus convenit.

QUemadmodum Apostolorum cœtus, (qui verus Ordo religiosus extitit, ut eximii Doctores asserunt cum P. Suarez Tom. 3. de relig. l. 3. c. 2.) nullis scriptis regulis vixit; sed iis duntaxat, quas Christus Dominus oretenus tradidit, & post ejus ascensionem Spiritus Sanctus cordibus eorum inscripsit; Regulas scilicet perfectæ charitatis: ita quoque Societas nostra, Ordo Apostolicus, & ad prototypon Apostolorum formatus, sub exordium suum, pluribus annis solâ charitatis lege perstitit observantissima. Cùm verò hic Ordo ingentia caperet indies incrementa; verisimile erat, licet plures, non tamen omnes, regendos solâ lege charitatis; sed aliquo directionis exterioris auxilio opus habituros: Hac de causa Sancto Fundatori nostro necessarium esse visum est constitutiones ac regulas conscribi: quibus omnes directi atque adjuti, expeditiùs ad perfectionem renderent.

Conscriptionis hujus Regularum, quaternas ipse S. Fundator rationes, in regula, allegat. 1. Quia suavis divinæ Providentiæ ratio Creaturarum suarum cooperationem exigit. 2. Quia Christi Vicarius sic statuit. 3. Quia exempla Sanctorum id docent. 4. Et ratio ipsa persuadet. Causas hasce in præsenti de-

clarabimus, ut regularum necessitatem perspiciamus.

I. Ratio S. Patriarcham nostrum ad scribendas constitutiones impellens, est: *Quia suavi divinæ Providentiæ ratio Creaturarum suarum cooperationem exigit*: Idque non solùm in naturalibus, verùm etiam in supernaturalibus. Potest divinum Numen custodire civitatem, absque muro, vineam absque sepimento, militem absque clypeo, vinum absque dolio; sed vult homines manum quoque admovere; eaque quæ ad defendenda conservandáque oppida, vineta, castra, vina, necessaria sunt parare & conficere. Ita pariter poterat Deus populo Israëlitico sitibundo aquarum fontes præbere, absque Moysis virga & petræ percussione. sed hujus operam adhibere maluit; & per Moysen famulum suum, hoc & alia stupenda prodigia patrare decrevit: Non absimili ratione poterat Deus Ordines religiosos sine regularum externarum adminiculis tueri & in flore conservare, sed noluit istud, sed Regulas à Fundatoribus exarandas statuit: & jure merito: nam

I. Ratio scribendi Regulas. Cooperatio Creaturarum Deo placet.

1. Quid est Regula, nisi antemurale, murum præceptorum Domini præmuniens, circumvallans & protegens? Ut exhortatione præliminari 5. prolixiùs declaravimus. De quo illud Isaiæ 26. jure dixeris: *Urbs fortitudinis nostræ, Sion, Salvator; murus ponetur in ea & antemurale*: Scilicet murus præceptorum, & antemurale regularum: hoc antemurale, si in Urbe Societatis illæsum steterit; stabit quoque murus mandatorum Domini; si verò illud immunitatis, impunitatis, aut crebræ violationis rimas egerit; nec ipse Decalogi murus illæsus perdurabit: ut plurium à Societate deficientium, & Apostatarum experientia, prô dolor! nimirùm comprobat, qui perrupto fœdè antemurali, ipsum tandem murum dissiparunt. Propheta vaticinante: *Luxitque antemurale, & murus pariter dissipatus est*. Thren. 2.

2. Quid est Regula religiosa, nisi (ut loquitur Euthymius & Theophylactus in cap. 21. Matthæi) sepes ac sepimentum, quo Religio quæque per Fundatorem suum, tanquam vinea circumdatur? Quod exhortatione præliminari 6. fusiùs exposuimus. *Sepem circumdedit ei*. Matth. 21. Ut instar vineæ, à ferarum incursu, & furum direptione muniatur. Hæc sepes, si absque laxitatum & exemptionum hiatibus integra, illæsáque servetur, florebit vinea nostra, dabitque odorem suum: si verò sepes ista conculcetur aut dissolvatur; quid nisi vineæ devastatio, exspectabitur? *Qui dissipat sepem, mordebit eum coluber*. Eccli. c. 10. Scilicet coluber stygius, Serpens antiquus: Ne igitur mordeamur, ab angue tortuoso, necessaria est sepes Regularum, eáque in suo vigore conservanda.

3. Quid Regulæ sunt, nisi vincula? ut eruditè docet Gerson L. de vit. Spirit. Quibus terna vota religiosa continentur, colligantur & conservantur: quemadmodum vas liquore plenum, vinculis vimineis custoditur: His deficientibus dissolvitur, liquórque effluit. Regulæ vincula sunt, ait Hugo Victorinus, quibus coarctamur, trahimur, astringimur & retinemur, ne ad pristinam

nam sæculi libertatem, vanitatem & iniquitatem relabamur: quàm igitur necessarii sunt vasis circuli & vincula, tam conveniens est religioso ordini conservando Regula.

4. Quid sunt Regulæ, nisi scuta & clypei, quibus vitam spiritualem conservemus, & hostium nostrorum impetus, & ictus retundamus? Verè Societas nostra Turris Davidica est, de qua illud Canticorum jure dixerimus c. 4. *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium:* Quàm ergo necessarius est militi clypeus, tam utilis est JESU Sociis in pugna assidua umbo Regularum: quem si abjecerimus, quî contra Mundum, Carnem, Dæmonémque, tantæ potentiæ ac ferociæ hostes, nos inermes stabimus? quî nos defendemus?

5. Quid denique Regula nostra est, nisi Virga Moysis, quâ petra percussa aquæ fontem ejicit, mare divisum iter tutum efficit; hostilesque copias in profundum demergit. Hâc Virgâ mysticâ petram, Christum scilicet, tangimus, & mox in nos aquæ gratiarum profluunt, virtus pœnitentiæ, donum lacrymarum, devotio & consolatio spiritualis; *Quæ sunt aquæ vivæ salientes in vitam æternam.* Joan. 4. Hæc virga hujus sæculi nequam mare nobis aperit, compressis ejus fluctibus, transitum liberum præbet, submersóque Pharaone, hoste nostro infensissimo, in terram promissionis inducit. Hic enim stygius Pharao, superbiâ tumidus, omnium superborum Princeps, cujus fastus crescit & ascendit semper, à nobis debellatur & sternitur, dum secundùm Regulæ præscriptum, in Humilitatis, Pœnitentiæ, Obedientiæ & Charitatis opera incumbimus. Sine quibus devicti in servitutem ejus redigeremur. Ex quibus omnibus ad oculum elucescit, quanta sit regularum necessitas, quas suavis divinæ Providentiæ ratio à Fundatoribus exigit.

II. Ratio vel juntas Pontificis.

II. Altera ratio conscribendæ Regulæ à S. Ignatio allegata est, Pontificis oraculum & imperium: *Quia*, inquit, *Christi Domini nostri Vicarius, sic statuit.* Mirum est, quantopere semper ab ore Pontificis S. Fundator pependerit; ita ut non requireret mandatum; sed vel nutus ad promptè parendum sufficeret; & non voluntatem modò, sed & judicium suum eidem perfectè submitteret. Refert de eo P. Ribadeneira in vita l. 5. c. 4 Illum, dum Præpositum Generalem ageret, aliquoties edixisse; si summus Pontifex imperaret, ut ostio Tyberino scapham, vel navigium quodcunque primùm invenisset, clavo, malo, velis, remis, cæterisque armamentis spoliatum conscenderet, & ita absque ullo commeatu mare trajiceret, se id non solùm æquo; sed etiam libenti animo facturum. Tanta ejus erat voluntatis ac judicii submissio atque obedientia: Quid igitur mirum; si Christi Domini Vicario, regularum conscriptionem Societati necessariam esse censenti, eámque mandanti; ipse in eandem sententiam descenderit?

III. Ratio, Exemplum Sanctorum.

III. Ratio tertia, plurimum ejus animum promovens, fuit; aliorum Sanctorum Fundatorum exemplum: unde ait, *Quia Sanctorum exempla nos docent in Domino.* Nullum enim Ordinem est reperire, cujus vel Fundator, vel Promotor

motor Filios suos hoc Regularum munimine destituit. 1. Ordini Carmelitarum, primitivam Regulam à bonæ memoriæ Alberto Patriarcha Hierosolymitano præscriptam, & ab Innocentio Papa IV. anno 1245. 1. Septemb. confirmatam, asserit Clemens VIII. Pontifex in diplomate anno 1600. dato, teste P. Lancicio opusc. 1. c. 19. 2. Ordini Clericorum seu Canonicorum Regularium, uti & Eremitarum S. Augustini: ipse S. Doctor auream planè Regulam præscripsit; ab Innocentio II. approbatam. Quam facilè quadraginta Ordines amplexi sunt, quos inter recensentur, Ordo Equitum Melitensium, Ordo Præmonstratensium, Ordo Ss. Trinitatis, Ordo S. Mariæ de Mercede, Ordo S. Dominici, Ordo Servorum S. Mariæ, Ordo S. Hieronymi Ordo Jesuatorum, Ordo Ministrantium Infirmis, à B. Joanne Dei institutus, Ordo Clericorum Minorum institutus à R. P. Augustino Adornio Genuensi. 3. S. Basilii religio antiquissima, in Græcia primum, deinde in Italia, Russia & Lithuania amplissimè propagata, à S. Basilio certis legibus stabilita; quarum alias ipse Regulas fusiùs disputatas, & alias nuncupat breviores. 4. Sicut S. Basilium Oriens, sic S. Benedictum Occidens magnum vitæ Religiosæ propagatorem agnoscit, & hic suis Regulam peculiarem exaravit, quam S. Gregorius l. 2. Dial. c. 36. meritò appellat *discretione præcipuam, sermone luculentam.* Quæ ab anno 520. vehementer propagari cœpit. Hanc Regulam sequitur quoque Ordo Cisterciensi. 5. 5. S. Franciscus suis Fratribus, Deo revelante conscripsit Regulam, & ne prolixior sim; meritò S. Ignatius se horum Sanctorum exemplis ad regulam conscribendam permotum asserit, atque ut illi eam suis, ita ipse illam Filiis suis necessariam esse judicavit.

IV. Ratio quarta est: Quod *Ratio ipsa* id persuadeat. Vix enim ulla fuit in mundo natio, quæ suas non teneret leges, secundum quas respublica universa dirigetur. Primus in orbe legislator fuit Moses, seu potiùs Deus per Mosen. Eum secuti, leges dedêre Indis Gymnosophystæ, Ægyptiis Sacerdotes, Babyloniis Chaldæi, Persis Magi, Gallis Druidæ, Locrensibus Zaleucus, Athenensibus Solon, Lacedæmoniis Lycurgus, Cretensibus Minos, Corinthiis Philo, Getis Zamolxis, Milesiis Hippodamus, Thebanis Philolaus, Carthaginensibus Phaleas. Apud Romanos primus P. Papirius regias leges in unum contulit; Deinde Appius Claudius Decemvir duodecim Tabularum leges conscripsit. Hos secuti Sempronius, Scipio Nasica, Q. Fabius. M. Cato & alii. Adeo ut penitus barbari meritò esse censeantur populi, legibus omnibus destituti: cujusmodi sunt Brasili, in lingua sua ternis literis F. L. R. carentes, idque appositè: nam carent, fide, lege, rege. Teste Osorio, & Maffeio in Hist. Indica. Unde rectè Plato asseruit: *Necesse esse leges hominibus ponere, ut secundùm eas vivant, alioquin nihil à feris differeparent. Causam esse, quod nullius hominis ingenium ita naturâ institutum sit, ut quæ ad publicum humanæ vitæ commodum conferunt, sufficienter cognoscat; & si cognovit, ut optimum id, quòd novit, semper agere possit ac velit.*

IV. Ratio quarta est

velit. Ita ipse l. 4. de Legibus. Quemadmodum igitur in omni Republica, hæc tria necessaria sunt, Gubernator, bona voluntas populi & leges, sive communes, sive particulares : ita in Societate & quolibet ordine religioso necessarius est Gubernator, qui est Deus, cujus Vicarii sunt Superiores; necessaria est quoque lex interna, & gratia vocationis, nos impellens, ut gubernari velimus; denique necessariæ sunt Regulæ externæ, secundùm quas dirigamur, ut omnes uno communi, non quisque suo privato spiritu vivat & moveatur. Deinde recta ratio docet, atque evincit, si in omni arte tam liberali, quàm illiberali, Regulæ necessariæ sint, ad quas opus artis exigatur ; Si Regulas suas requirit ars statuaria, pictoria, architectonica, Grammatica, Poëtica, Rhetorica, Philosophia, Jurisprudentia, Theologia ; quidni Regulas suas exiget scientia Spiritûs, scientia Sanctorum, studium perfectionis, longè difficilius, sublimius & subtilius ?

Quare, finio, Charissimi; & cùm Regulas conscribendi necessitatem abundè perspexerimus ; ejusmodi conclusionem formemus : Si Regulæ necessariò fuêre scribendæ ad perfectionem & salutem melius, faciliúsque obtinendam; eæque pro nobis etiam sint conscriptæ; nobis quoque ad prædictum finem sunt necessariæ. Hoc antemurale ; Decalogi murum illæsum tutabitur, hæc sepes Societatis vineam, & animam cujusque nostrûm, ab incursu ferarum, & peccatorum custodiet : hæc vincula efficient, ut liquorem divinæ gratiæ, aquam salientem in vitam æternam contineamus & conservemus : hi clypei contra hostium impetus & ignita jacula defendent : hæc virga Moysis gratiarum fluenta è petra viva, largiter proliciet. E contra verò, si Regulas tanquam non necessarias, aut superfluas parvi ducamus, levitérque sæpius transiliamus, ingentia damna incumbent. Si hoc antemurale perforaveritis, ipse præceptorum divinorum murus tandem corruet; ut plures à Societate dimissi, ipsâ experientiâ didicêre. Si hanc sepem destinxeritis aut conculcaveritis, mordebit vos coluber tortuosus: si hæc vincula ruperitis & votorum vincula tandem frangetis : si hos clypeos abjiceritis, certo certiùs ab Hoste maligno, vibices & vulnera referetis ; Denique si hanc virgam combusseritis, aut fregeritis, nec aquas pœnitentiæ & lacrymarum, nec aquas devotionis & solatiorum cum gaudio de petra viva haurietis, nec mare hujus mundi pede illæso transibitis, sed in periculo versabimini, ut vorticibus & fluctibus maris hujus procellosi, mundi inquam, hauriamini & absorbeamini.

* * * * * * * * *

EXHOR-

EXHORTATIO IV.

IN REGULAM I. SUMMARII.

De Lege interna Charitatis.

THEMA.

Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Rom. 5. 5.

VEL:

Interna Charitatis lex, quam Spiritus sanctus scribere & cordibus imprimere solet. Reg. 1.

Omnibus Religiosis necessaria.

Si sciamus, quid sit Lex; nullo negotio perspiciemus, quid sit Lex Charitatis. Lex ex mente Doctoris Angelici hic q. 80. a. 4. *Est ordinatio rationis, ad bonum commune, ab eo, qui curam habet communitatis, promulgata.* Aliis Lex est *Actus voluntatis justa & recta, quo Superior Inferiorem vult obligare ad hoc vel illud faciendum.* Ita Arriaga post Suarez disp. 1. c. 5. n. 24. Sic Dei Lex est, voluntas, quâ vult & præcipit: *Honora Patrem. Non occides. Non furtum facies.* Sic Lex Ecclesiæ est: *Jejunium observa. Sacrum audi in Festo. Communica in Paschate.* Sic Lex Regis aut Principis est, quâ aliquid subditis faciendum aut omittendum præscribit.

Imaginari possumus Charitatem, tanquam Reginam quandam, suis subditis, in quibus regnat, Leges dantem; & omnibus ac singulis virtutibus quodammodo imperantem, quibus dat dictamina, ut in actum exeant, hoc vel illud agant aut omittant, quod in regulis præscribitur aut vetatur. Atque secundùm hanc Legem vixêre primævi Societatis nostræ Patres decennio, antequam Regulæ & Constitutiones à S. Ignatio conscriberentur & promulgarentur, eáque ad conservationem & gubernationem Societatis plus quam ullæ externæ constitutiones adjuvat.

Ut

Ut igitur hæc interna Charitatis Lex in nobis vigeat, eámque à Spiritu S. obtinere satagamus, si fortasse eâ caremus, nonnulla motiva indicabimus.

I. Legem internam Charitatis suadet Charitas Dei Patris.

I. Motivum primum desumere licet ex infinito, æternóque Domini Dei nostri, erga nos amore: si enim Divina Bonitas non lucri sui gratiâ; sed ex Lege Charitatis internâ, & amore immenso Societatem JESU, per famulum suum Ignatium condidit; nósque à mundo, ac æternæ damnationis periculo amanter eduxit, ad Societatem efficaciter pertraxit, & à pessimis Mundi Legibus seu Regulis liberavit; quæ & enarrat Sanctus Gregorius L. 10. Moral. c. 16. Sunt hæ: *Cor machinationibus tegere, sensum verbis velare, quæ falsa sunt, vera ostendere; quæ vera sunt, falsa demonstrare: Honorum culmina quærere; adeptâ temporalis gloriæ vanitate gaudere; irrogata ab aliis mala, multipliciùs reddere: cùm vires suppetunt, nullis resistentibus cedere, cùm virtutis possibilitas deest, quidquid explere per malitiam non valent, hoc in pacifica bonitate simulare*; & hujusmodi aliæ innumeræ. Quòd, inquam, nos ab hujusmodi perversis Legibus, Cœlestis Pater adeò benignè liberârit, & ad sanctas Societatis JESU Regulas, sanctè servandas, paternè evocârit; voluerítque ut non tantùm essent sui in nos amoris & benevolentiæ testimonia; verùm etiam funiculi Charitatis, & vincula amoris, quibus nos ad se pertraheret, pertractos astringeret, sibique astrictos uniret; an non æquissimum est, ut nos quoque par pari referamus, amorem amore compensemus; & Regulas ex Charitate concessas, non ex pœnæ metu, non ex humano respectu; sed ex Charitate observemus?

II. Charitas Dei Filii.

II. Motivum alterum suppeditat, eximius Christi Domini in Patrem & nos amor: Christus enim duas quodammodo habuit Regulas, seu Leges, alteram externam, internam alteram: externam innuit, in sermone post cœnam supremam habito, Joan. 14. 31. *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio; Surgite eamus hinc.* Internam verò indicat eodem loco ℣. eodem: *Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem.* Atque hac Lege interna Charitatis urgebatur ad agendum & patiendum pro nobis, tametsi nullum mandatum externum à Patre accepisset; ita ut absque eo ex solo erga Patrem, ejúsque beneplacitum (nam, quæ placita sunt ei, facio semper, inquit Joan. 8. 29.) uti & erga nos mortales amore, ad terram, ad stabulum, ad passionem & mortem libens descendisset. Hæc si benè perpendamus, Charissimi an non æquum esse censebimus, ut tantæ Redemptoris nostri dilectioni nos quoque respondeamus; & beneplacitum ejus impleamus, regulásque ex Lege Charitatis, & reciproco erga Christum amore Regulas nostras observemus?

Imò si & alterum consideremus, quòd ipse Christus Dominus noster, aliquâ ratione servarit, Regulas nostras: quales sunt, de propria & aliena salute, & perfectione quærenda, de indifferentia locorum, de crucis & contemptûs ambitu, de mortificatione continua, de paupertate Evangelica, de castitate & obedientia, &c. Idque ex infinito erga nos amore; & ut nobis

in earum observatione, exemplo luculento præluceret; an non æquitati & charitati mutuæ consentaneum esse existimabimus, ut tametsi leges externæ non extarent, nos tamen ex interna Charitatis Lege eas impleamus? & licet nulla præscripta esset, de meditatione, de surrectione statо tempore, de mortificatione, de examine, paupertate, charitate, zelo animarum &c. Regula, nos tamen prædicta omni diligentia exequamur? hæc si præstemus fideliter, tam domi, quàm foris, tam absente, quàm præsente Superiore, verè nobis dicere licebit cum Apostolo: *Charitas Christi urget nos.* 2. Cor. 5. 14.

III. Charitas Spiritûs sancti.

III. Tertium motivum suggerit, immensa Spiritûs sancti Charitas: quo afflante, ut loquitur Julius III. Pontifex & Paulus III. in Bulla, quæ incipit: *Regimini*: & Spiritu sancto inspirante ut infit Paulus V. in Bulla, *Quantum Religio*: Leges Societatis à S. Ignatio conditæ sunt. Si enim divini illius Spiritûs charitas infinita, ex amore nostræ salutis æternæ, & perfectionis Religiosæ Regulas S. Patri nostro inspiravit; eásque velut Scalas demisit; ut per eas ad perfectionem primò, ac deinde ad cœlum conscenderemus: an non par est; nos vicissim ex amore erga Spiritum sanctum, atque ex Lege Charitatis per illas alacriter ascendere?

Moveat igitur nos, Charissimi, hæc divina Charitas, nisi enim hæc nos impulerit, difficulter ad arduos virtutum actus in Regulis præscriptos eluctabimur. Urgeat nos Charitas Christi, ut in quacunque occasione sive apud domesticos, sive externos, sive adsit, sive absit Superioris oculus, omni humano respectu superato, difficultatéq; perruptâ, regulis exactè nos conformemus. Impellat Spiritûs sancti amor, & ab eo cordibus nostris inscripta Lex interna Charitatis; ut nunquam extraordinarias facultates, dispensationes, permissiones, exemptiones, immunitates, laxitates, superfluitates, commoditates, impunitates, tanquam regularum nostrarum labes, injurias, pestes, quæramus, aut admittamus: Sed hâc Lege internâ aurigante, in omnibus officiis, locis, occasionibus, conversationibus, missionibus regulis exactè obsequamur: Hâc ratione, nos genuinos Societatis JESU Filios, esse ostendemus, & plurima scandala aliáve minùs laudata vitæ exempla declinabimus.

IV. Exemplane desideratis, in quibus propriùs iste Societatis nostræ Spiritus, Spiritus, inquam, non timoris, sed amoris, & Lex interna charitatis effulgeat? Aspicite, Charissimi, primævos Societatis nostræ Patres ac Patriarchas; qui licet nondum leges nostræ conscriptæ essent, ea tamen præstabant quæ nunc Constitutiones scriptæ imperant, ex sola Lege interna Charitatis. Nondum illos obstringebat ullum votum recusandi Episcopatus & dignitates; nihilominus, omnibus viribus, rejecerunt Episcopatum Tergestinum P. Claudius Jajus, Labacensem P. Jacobus Laynius, Viennensem P. Petrus Canisius; pariter P. Nicolaus Bobadilla Episcopali repugnans cathedræ, restatus est, se non ad amplitudinem & honorem; sed ad humilitatem, vitámque obscuram esse vocatum. Nullum

dein-

deinde votum erat, nulla constitutio, ut Episcopus electus e Societate, consilium Patris Generalis Præpositi audiret; ultrò tamen à Spiritu sancto edoctus Patriarcha Æthiopæ Ioannes Nunnius Barretus, ad hoc se obstrinxit: mox enim ubi Patriarchatum coactus adiit, à S. Ignatio virum designari petiit (cùm ipsum ob locorum distantiam consulere nequiret) cujus consilia sequeretur. Tertiò: S. Franciscus Xaverius multa ordinabat, faciebátque in India, scriptis nondum Regulis; eadem tamen erant, quæ S. Ignatius disponebat, agebátque in Europa; eodem quippe amoris Spiritu, eâdem charitatis lege ducebantur. Quartò: Multa heroica facinora præstitêre iidé primi nostri patres, nunc in constitutionibus expressa, &, nisi ipsi antè ea præstitissent, fortassis non exprimenda. Quintò: Nondum exaratæ erant Regulæ in chartis, de propria alienáque salute & perfectione impensè quærenda: & quàm illi indefessè ea quærebant? Nondum condita erat lex, de indifferentia ad quævis Mundi loca: & quàm promptè illi ad quævis etiam remotissima, provolabant? Nondum erat Constitutio de mortificatione, paupertate, de hospitalibus, de mendicatione ostiatim instituenda, aliæque quàm plurimæ, & tamẽ quàm alacriter & fortiter hæc omnia non solùm accepabant, sed etiam ambiebant, & in deliciis reponebant, solâ docti, ductíque lege interna charitatis.

Magna igitur, ut cernimus, hujus legis, tum in directione, tum in executione regularum externarum vis est & efficacia; sine qua, illæ mortuæ quodammodo, & infructuosæ jacent; ut meritò S. Fundator, legem hanc internam, potiùs ad conservationem & profectum Societatis, quàm ullas constitutiones externas, adjuturam, existimárit.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, si genuino & primævo Patrum nostrorum Spiritu, regi desideratis: Si perfectionem seriò adipisci cupiatis; curandum vobis est, precibus, suspiriis, votis, studiis, & modis omnibus, ut, si nondum possideatis, à Spiritu sancto interna hæc Charitatis lex cordibus vestris profundè inscribatur. Hæc vos magis, quàm ullæ minæ aut pœnæ, ad observationem regularem, ac disciplinæ observantiam impellet: Hæc Regulas externas in se, quodammodo mortuas in vobis animabit & vivificabit: Hæc suaviter movebit & excitabit, ut Instituti nostri formam obscuram, latentémque in chartis, omnium oculis practicè exhibeatis: absque hac, actum est cum omni disciplina religiosa: legantur, quot mensibus Regulæ, dictentur culpæ & pœnæ, advigilent Superiores, constituantur Syndici, deferantur defectus notati, frustranea erunt omnia. Ausim dicere absque hac, aut in Societate non perseverabitis, aut saltem desideratam perfectionem, nunquam acquiretis. Quare ô sancte Spiritus! ad te supplices convertimur; Tu Digitus paternæ dexteræ, rege nos, move nos, forma nos, anima nos, vivifica nos, & hanc internam charitatis legem, ad externarum observationem adeò necessariam, vel ab ipso Tyrocinio, cordibus nostris tam altè insculpere dignare, ut in omni retro ætate, nullâ unquam ratione deleatur.

EXHORTATIO V.

IN REGULAM I. SUMMARII.

De necessaria Legis internæ & externæ conjunctione

THEMA.

In dextera ejus ignea Lex. Deut. 33.

QUemadmodum Lex vetus per Deum Nomothetam & Legislatorem supremum lata, duo requirebat; scilicet Legem timoris & Legem scriptam in tabulis. I. *Legem timoris*: Ideò enim Dominus in monte Sina Legem inter ignes & fulgetra tradidit, ad terrorem populo Hebræo incutiendum: Unde & dicitur ignea Lex: *Dominus in Sinai venit, & in dextera ejus ignea Lex.* Deut. 33. 2. II. *Legem scriptam in tabulis lapideis*: Sine quibus populus adeò numerosus regi nequiviset. Ideò enim Dei digito scripta, & Arcæ ad perpetuam memoriam imposita atque asservata fuit.

Deinde quemadmodum Lex nova per Christum Legislatorem nostrum data, duo postulat, Legem internam Charitatis, & Legem conscriptam ab Apostolis & Evangelistis. 1. *Legem internam Charitatis*: quam promisit olim Deus per Jeremiam c. 31. *Hoc est Testamentum, quod disponam Domui Israel, post dies illos, dicit Dominus; dando Leges meas in mentem eorum, & in corde eorum perscribam eas.* De eadem Christus Dominus loquitur: Lucæ c. 12. 49. *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur.* Et S. Paulus 2. Corinth. 3. *Epistola estis Christi, ministrata à nobis & scripta non attramento; sed Spiritu Dei vivi, non in tabulis lapideis; sed in tabulis cordis carnalibus.* 2. *Legem externam*: Quam ideo Deus conscribi in Evangelio voluit, & Spiritus Sanctus Scriptoribus sacris inspiravit.

Pari modo S. Fundator noster Regula 1. asserit nobis necessariam esse geminam Legem, internam & externam, quarum altera ab altera separari non debeat.

Quod

Quod præsenti exhortatione declarabimus.

I. Lex externa corpus, Lex interna, anima.

I. Primum argumentum, quo conjunctionem Legis internæ Charitatis, cum externa Lege scripta, necessariam esse probamus, est, quod Lex interna sit quasi anima; Lex externa verò, quasi corpus. Sicut autem corpus humanum animæ conjunctum, visu, auditu, gressu, loquela, aliisque potentiis & actibus pollere cernimus; ita separatum ab anima, vitæ expers, sine gressu, sine motu, sine loquela & operatione, trunci instar procumbere videmus. Haud absimili ratione, Lex externa, instar corporis inanimati obscura latebit in chartis, nec operantem movebit ad opus, si desit anima, Lex scilicet interna Charitatis: quæ operatur omnia in omnibus.

Hæc omne onus, suave, & jugum, leve reddit. Unde verè Apostolus. 1. Timoth. 1. *Lex*, ait, *justo non est posita, sed injusto.* Justus enim, Gratiâ & Charitate præditus, onus Legis non sentit, & quasi Lex non esset, & absque hac ageret, quòd nunc agit per Legem. Hâc verò sublatâ, Leges seu Regulæ, mortui corporis instar, graves admodum ac difficiles videntur. Silentium arduum, mortificatio amara, opera singula, conformia Regulæ, perquam molesta. Adde & restitue Charitatem, fiat conjunctio utriusque Legis, & mox omnia amara dulcescent, aspera planabuntur, gravia, molestáque alleviabuntur. Aspicite Matres, quantas molestias amore prolis subeunt: An non omnia amor facilitat? Aspicite Mercatores, Milites, Aulicos, quàm ardua tolerant? Sed an non omnia vincit amor? Haud aliter accidit in Religione. Si adsit Charitas, omnia sustinet, omnia perfert, omnia vincit.

II. Lex externa, litera est, interna, Spiritus.

II. Alterum argumentum priori affine, conjunctionis utriusque Legis necessitatem suadens est: quòd de Constitutionibus ac Regulis nostris quodammodo asserere valeamus, id, quod de sacris Literis edixit Apostolus. 2. Corinth. 3. 6. *Litera occidit, Spiritus autem vivificat. Litera*, id est Regula in chartis exarata Spiritu Charitatis non animata *occidit*; dum à peccatis, nec præservat, nec contra ea præmunit: *Spiritus autem vivificat*, dum vitam, vigorem, & alacritatem tribuit; & magnam propensionem atque inclinationem Religiosis communicat. Declarari id potest verbis prædicti Apostoli de se fatentis in Epistol. ad Roman. cap. 7. *Video aliam Legem in membris meis, repugnantem Legi mentis meæ & captivantem me in Lege peccati, quæ est in membris meis.* Ubi minuat, propensiones esse etiam Leges, & quidem, sicut propensio, quæ est in membris, movet, impellit, captivat, seu in captivitatem ducit peccati; ita propensio voluntatis, amoris & charitatis, quàm Spiritus S. visceribus nostris imprimit, potentissima Lex est, quæ ad omne bonum impellit, in captivitatem Dei pertrahit, & ad difficultates in via Dei occurrentes,

generosè superandas inclinat & movet. *Fortis enim ut mors est dilectio.* Cant. 8. Necessariò igitur litera cum Spiritu conjungenda est, nec hæc ab illo, separanda.

Sanè *Litera* hæc & *Spiritus*, seu Regula & Charitas, velut duo poli, aut axes sunt; quibus tota Societatis machina, in ordine suo, constanter volvitur: & in revolutione sua non exorbitat. *Litera* & *Spiritus* gemini oculi sunt, quibus purè Deum & proximum, illius gloriam, hujus salutem æternam respicimus, nec alter absque altero sufficit. *Litera* & *Spiritus* velut duæ rotæ sunt quibus Societas innixa, gloriæ divinæ currum, per mundum trahit, quarum vel unâ sublatâ, eundem hærere & collabascere necesse est. *Litera* & *Spiritus* sunt veluti duæ Legis tabulæ, velut duo candelabra, in Domo Societatis lucentia, velut duæ alæ, quibus in montem perfectionis evolandum est: velut duo brachia, quibus animæ nostræ Sponsum amplectimur; dicimúsque viciſſim cum Sponsa: *Læva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Litera* & *Spiritus*, velut duo luminaria magna sunt, ut præsint diei prosperitatis & nocti adversitatis, nósque in utraque ducant & illuminent; *Litera* ut Luna *Spiritus* ut Sol, lunæ lumen & splendorem communicans. Denique *Litera* & *Spiritus* bina sunt scalæ cœlestis sustentacula; & Regulæ veluti totidem gradus, sive per quos Patriarcha Jacob Angelos, sive per quos S. Romualdus Religiosos ascendentes & descendenses conspexit; ascendentes ad Deum per orationem & contemplationem; descendentes ad proximum, per opera charitatis & misericordiæ.

Atque ex his omnibus, conjunctionis utriusque Legis elucescit necessitas: cum non minùs hæ, quàm prædicta omnia, magno cum detrimento separentur.

III. Argumentum tertium desumitur ex medicina. Nam exterior Regula nostra, Medicina est, quâ morbi ex sæculo in hanc Tyrocinii domum illati curantur: At vis sanativa & medicamenti efficacia est Lex interna Charitatis. Reperiuntur in Apothecis nonnunquam capsulæ, & vasa pharmacis instructa; sed veteribus, obsoletis, & virtute privatis; similis his est Regula externa per se solam sumpta: illa pharmacum est; sed vi curativâ privatum. Junge Legem internam Charitatis, & perfectâ sanitate te beabit. Esto veneris in hanc Domum, tot morbis oppressus, ut in te cadat illud Isaiæ c. 1. 6. *A planta pedis, usque ad verticem non est in eo sanitas.* Caput laboret vertigine superbiæ, manus & pedes arthritide acediæ, os anhelitu fœtente sordidorum discursuum fœtore, cancrum geras in pectore, & dirum apostema in corde: non terrabor, non desperabo de sanitate, modò constanter utaris alexipharmaco Regulæ externæ, cum Lege Charitatis internæ conjuncto.

Tametsi venias ad hoc Tyrocinium variis vulneribus sauciatus, & ita quidem; ut meritò Isaias te, ut olim gentem suam, deploret, dicens: *Vulnus & livor & plaga tumens*: l. c. Sit vulneratum caput, sit vulnus in brachiis & pedibus, sit plaga etiam in viscеribus & præ-

præcordiis: Non timebo, non abjiciam animum de salute tua; modò circumligari te patiaris; Et ~~non~~ in te non quæret: *Vulnus & livor & plaga tumens; & non es circumligata*, nec curata medicamine, nec fota oleo. Quænam verò sunt fasciæ, quarum defectum adeò deplorat Propheta? Richardus de S. Victore Tract. 3. p. 1. de statu inter Hom. c. 1. ait. *Intelligamus autem ligamina in mandatis*, curamenta in minis, fomenta in promissis. Mandata nostra, Regulæ nostræ sunt; quæ offerunt nobis ligamina; sed vis constringendi & ligandi, ut non hient amplius, sed coeant vulnera; Lex est internæ Charitatis. Non terreor vulneribus tuis: Sis vulnus unum & plaga tumens per totum; sed si non fis circumligatus; si negligas fasciam Regulæ, tunc perhorresco.

IV. Lex externa debilis, interna robusta.

IV. Argumentum quartum ex eo petitur, quod Lex interna externæ vis sit & efficacia. Etenim 1. Si Lex externa, ut Superiore exhortatione meminimus, sepes est, Societatem circumdans & protegens, hujus fulcrum & sustentaculum est, Lex interna Charitatis, quo sublato, sepem omnem conculcari & dissipari necesse est. 2. Si Lex externa antemurale est, ejus calx est, Lex interna Charitatis, sine qua in lapidum acervum resolvitur. 3. Si Lex externa vinculum est, hujus nervus, & robur est, Lex interna Charitatis, sine quo, veluti festuca rumpitur. 4. Si Lex externa clypeus est, ejus soliditas & impenetrabilitas est Lex interna Charitatis, sine quâ, ceræ mollis instar perforatur. 5. Si Lex externa nostrum est quasi deuteronomium, ejus vis & energia est, Lex interna Charitatis, sine quâ, facilè transilitur & contemnitur. 6. Si Lex externa Virga Moysis est, ejus potestas & vis operatoria, est Lex interna Charitatis, sine qua signum nullum editur. 7. Si denique Lex externa est columna nubis & ignis, diu, noctúque nos dirigens ad terram promissionis, nubis hujus & ignis, candor, ardor & lux, Lex est interna Charitatis, sine quâ hæretur in tenebris, nec in via perfectionis, nec in itinere ad cœlestem promissionis terram proceditur.

Quapropter, Charissimi, cùm nec Lex interna absque externa, nec hæc absque illa nobis sufficiat, ut ostendimus aptè utramque copulemus, utramque amemus, utramque custodiamus. 1. Utramque tanquam corpus & animam, omne onus leve reddentem, omnia operantem conjungamus, nec alteram ab altera separemus. 2. Utramque tanquam literam & Spiritum, Regulam cum Charitate, vinculo indissolubili connectamus, veluti duos polos, binos oculos, geminas rotas, duas tabulas, duo candelabra, duo luminaria, duo scalæ cœlestis seu perfectionis sustentacula, perquæ ad Deum scalæ innixum ascendamus. 3. Utramque tanquam animæ medicam in morbis, tanquam fasciam & ligaturam in vulneribus, pro sanitatis recuperatione adhibeamus. 4. Utramque tanquam sepem firmam, tanquam antemurale munitum, tanquam vinculum robustum, tanquam clypeum impenetrabilem, tanquam Deu-

Deuteronomium, Virgam Moysis, columnam Nubis & Ignis conservemus & sequamur: Illa enim nos ducet, illa lumen affundet, perfectionis obstacula deteget, devia ostendet, concordes reddet, atque indivisos contra Adversarios defendet ac denique in cœlestem promissionis terram, lacte & melle divino manantem feliciter introducet.

REGULA II. SUMMARII.
DE FINE SOCIETATIS.
EXHORTATIO I.
IN EANDEM REGULAM.
De fine Societatis JESU.

THEMA.

Nunc verò liberati à peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem; finem verò vitam æternam. Rom. 6. 22.

VEL:

Finis hujus Societatis est, &c. Reg. 2. Summ.

OMNIA finem suum appetunt: quædam in eum naturæ instinctu feruntur, ac moventur: quædam prævia cognitione finis, motu & actione liberâ, in eum tendunt. Res animâ carentes, & animantia cætera, ipso naturæ pondere, aut instinctu in fines suos, moderante Authore naturæ, feruntur. & nunquam omninò aberrant: Homines verò, prævia cognitione seipsos in finem suum movent: Sed hoc vel maximè est dolendum, feras animantes, cæteráque Conditoris opera, nunquam à fine suo aberrare; Homines verò, ratione eminentes, ita à fine suo plerúmque deflectere, & res inanissimas sectari;

1. Finis noster in hac vita salus & perfectio.

sectaris ut juraveris, illos finem suum nec cognoscere, nec desiderare: Alios enim videas divitiis cumulandis, alios honoribus adipiscendis, alios voluptatibus & deliciis aucupandis ita, totâ vitâ, distentos, tanquam si in iis, finis eorum, beatitudo, atque omne bonum, positum collocatúmque foret: cùm tamen certum sit, illos, qui finem suum, beatitudinem scilicet æternam non intendunt, & non assequuntur, in omnibus actum agere, nullam quietem, aut satietatem reperire, æternùm abjectos, destitutos, tortos, inquietos, perditos, ac desperatos esse; à felicitate Beatorum excludendos, ac tyrannicæ Dæmonum potestati subjiciendos. quod millenis accidit, qui mundum hunc ingrediuntur, & per mortem egrediuntur, ac totâ vitâ, nunquam cognoscunt, quem in finem conditi, mundúmque ingressi fuerint.

Ne & nos tum creationis, tum propriæ vocationis nostræ finis lateret, eum S. Ignatius Regula 2. nobis proposuit: nimirum *Salutem & perfectionem propriam, & alienam*: Quem finem ut meliùs cognoscamus, pluris æstimemus, & studiosiùs in eum feramur, præsenti exhortatione, eundem declarabimus.

1. Finis noster in hac vita salus & perfectio.

I. Postquam divina Bonitas, nos à gravioribus delictis sæcularibus liberavit & in religiosum Ordinem, tanquam servos suos adscivit: Habemus fructum nostrum (justitiæ & servitii divini) in sanctificationem, salutem, perfectionem Atque hic est finis noster in hac vita: Salus, Sanitas, Justitia, Perfectio, & Sanctimonia: quæ ex Analogia sanitatis corporis, (quæ & salus dicitur, ut dum sternutanti, aut bibenti, salus optatur) nullo negotio cognoscitur. Tunc enim homini sua constat sanitas & salus, si temperamentum bonum, complexio humorum moderata, membra integra, partes illæsæ, munia & officia sua naturalia, ut edere, bibere, dormire, laborare, &c. rectè ac liberè exercere valeant. Pari ratione & animæ sua inest salus, quando, domitis passionibus vitiisque subactis; temperamento est bono, potentiis integris & ad operationes spirituales, (quales sunt, preces fundere, Deum cognoscere, diligere, laudare, Sacramenta suscipere, &c.) expeditis. Secundùm illud Eccli. 30. *Salus animæ est, in sanctitate justitiæ; & melior est auro & argento.* Atque ut in valetudine corporis, varii dantur gradus, dum alii sunt robusti, alii mediocres, alii debiles; ita etiam in Spiritu & gratia.

At in quo hæc animæ salus, sanitas robusta, & perfectio, (ad quam, ex præsente Regula, tum nobis, tum proximis procurandam incumbere impensè debemus,) consistit? An in longis, prolixisque orationibus? An in largis Eleemosynis? An in rigidis jejuniis, aut aliis corporis castigationibus? Nequaquam sanè; hæc enim non solùm reperiri possunt in imperfectis, sed etiam in Pharisæis & peccatoribus. Num igitur in paupertate & contemptu divitiarum? Minimè; quis enim Diogene in vase, loco Domûs, habitante, & Biante, aurum suum omne, in mare projiciente, pauperior? Nec tamen perfectionem assecuti fuêre. Nec ipsimet Novitii Religiosi, tametsi omnia relin-

quant, hoc ipso perfectione beantur: in his paupertas est perfectionis initium, non finis: inchoatio, non consummatio. In quo igitur ea animæ salus & hujus vitæ perfectio ac sanctificatio sita est?

S. Dionysius Areopagita L. De divin. Nomin. c. 12. ait: *Sanctitas est omni scelere libera, omninò perfecta, & omni ex parte immaculata puritas.* Quæ hæc tria complectitur: 1. *Puritatem animæ*, ut ea à peccatis, vitiis, passionibus, & pravis habitibus libera & immunis sit. 2. *Soliditatem virtutum*, Humilitatis, Patientiæ, Obedientiæ, Resignationis, &c. 3. *Consummationem Charitatis.* Ut nimirum anima, ope divinæ gratiæ adjuta, eò perveniat; ut summum amoris gradum, qui in hac mortalitate obtineri potest, ascendat: Summum dico, non intensivè, cùm Charitas in hac vita, semper crescere & intendi queat; sed summum, ratione modi diligendi, dum scilicet Deum super omnia, & omnia in ipso & propter ipsum duntaxat diligentes, ipsi, quantum vitæ hujus fragilitas permittit, cogitatione, affectu, & operatione inhæremus. De ejusmodi anima, dici potest illud, Psal. 44. *Astitit Regina* (vitiis & passionibus dominans,) *à dextris tuis, in vestitu deaurato:* (Charitatis) *circumdata varietate*, (virtutum)

Hæc igitur est salus & sanitas animæ in hac vita, hæc est perfectio, quàm nobis aliisque procurare debemus: Hæc est nobilissima optatissimáque Justitia, cujus fructus est sanctificatio, ad quam aspirare toto corde debemus: Hæc est omni ex parte immaculata puritas, in qua quidquid desiderabile à nobis est, eminenter reperimus, omnésque concupiscendi rationes, ac boni utilis, jucundi, & honesti illecebras deprehendimus. Si enim Thesaurum utilem desideramus; perfectio est ejusmodi Thesaurus: nam *Simile est regnum Cœlorum Thesauro abscondito in agro.* Matth. 3. Si Manna ad gustum & voluptatem appetimus; perfectio Manna est: *Vincenti dabo Manna absconditum.* Apoc. 2. Si honorem, dignitatem, & regnum ambimus; perfectio est regnum Dei, quod intra nos est, & quod indies à Patre cœlesti postulamus: *Adveniat regnum tuum.* O Thesaurus abditus! ô Manna absconditum! ô regnum absconditum, non solùm sæcularibus; sed etiam multis Religiosis! Et tamen Thesaurus, Manna, Regnum, omnibus mundi thesauris, deliciis, & regnis, infinitè præstantiùs: de ea enim, sub Sapientiæ nomine, asserit Sapiens, *Thesaurus infinitus est hominibus.* Sap. 7. Ad quam, in altera vita, thesauri, deliciæ, regna sine fine in omnem æternitatem duratura subsequentur.

II. Altera pars, seu alter finis, quem vi hujus Regulæ, nobis aliisque procurare oportet, est vita æterna; *Finem vero vitam æternam:* id est, æterna corporis, animæque beatitudo obtinenda in cœlesti Patria. Verùm ut clariùs hunc finem nobilissimum cognoscamus, pluris æstimemus, & totis viribus ad eum obtinendum contendamus; quid est *Vita æterna?* 1. Est expultrix ac fugatrix mortis temporalis & æternæ, quæ stipendium & supplicium peccati

peccati est. 2. Est vita vitalis & perfecta, quà animalis, quà humana, quà Angelica, quà divina est, omnibus boni radix. Vivit ibi memoria, recordatione omnium præteritorum: vivit ibi intellectus, cognitione & visione Dei: vivit ibi voluntas, fruitione omnis boni: vivunt ibi appetitus concupiscibilis & irascibilis, & sensus omnes, suisque fruuntur deliciis: Verbo includit hæc vita omnes delicias, opes, honores, & omnium vitarum, sensuum, potentiarum oblectationes. Vitam hanc pulchrè describit S. Augustinus L. 22. de Civ. Deic. 30. *Quanta*, inquit, *erit ibi felicitas, ubi nullum erit malum, nullum latebit bonum, vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus. Beati qui habitant in Domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt Te.* Deinde præmium Beatorum essentiale exponit. *Præmium virtutis erit ipse, qui virtutem dedit, & qui seipsum, quo melius aut majus nihil possit esse, promisit: quid enim est aliud, quod per Prophetam dixit: Ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi plebs: ego ero, quæcunque ab omnibus honestè desiderantur, & vita, & salus, & victus, & copia, & gloria, & honor, & pax, & omnia bona; sic enim & illud rectè intelligitur, erit Deus omnia in omnibus, ipse finis erit desiderorum nostrorum.*

Deinde erit vita hæc, non mille annorum, non mille millionum annorum, sed æterna: æterna enim esse debet ut sit beata. Teste S. Augustino l. 83. quæst. 35. *Quid enim est*, ait, *aliud beatè vivere, nisi æternum aliquid cognoscendo habere? Quocirca ea demum vita beata, quæ æterna est: Quid verò æternum est, & quod æternitate animum afficit, nisi Deus?* Unde Christus ait Joan. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti JESUM Christum.* Quid verò est æternitas? Est duratio semper præsens, est unum perpetuum hodie, quod non transit in præteritum & futurum. Quid est æternitas? *Est ævum ævorum*, ait S. Dionysius de Divin. Nom. c. 10. *quod non interit, sed eodem modo semper se habet* Quid est æternitas? est stabilis immutabilitas & immortalitas. Quàm diu durabit æternitas? Semper: post mille annos, post centum millia annorum, post mille milliones annorum, necdum finis, necdum medium, necdum principium æternitatis; sed ejus mensura est semper: quamdiu durabit semper, tamdiu durabit æternitas. Quamdiu Cœlum erit Cœlum, quamdiu Terra erit Terra, quamdiu Deus erit Deus, tamdiu durabit æternitas, tamdiu Beati erunt Beati; sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Hæc ergo est vitæ beatæ æternitas, quæ ut ait Boëtius L. 5. de Consol. Prosa 6. *Est interminabilis vitæ, tota simul & perfecta possessio. O chara veritas!* inquit Sanctus Augustinus, *vera æternitas, æterna felicitas, Deus meus!*

Videtis, Charissimi, quàm sublimem & præstantem Societas nostra sibi finem præfixum habeat, ad quem toto conatu tendere & aspirare debemus. Hic finis fuit, ad quem Christus Dominus noster è cœlo in terras descendit; ut mundum salvificet: *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantiùs habeant.* Joan. 10. Vitam gratiæ & glóriæ, vi-

tam æternam. Hic est finis ad quem à Christo vocati & missi sunt Apostoli; *Sicut misit me vivens Pater & ego mitto vos: Ite in mundum universum & prædicate Evangelium omni Creaturæ; qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit*: Et habebit finem, vitam æternam. Hic finis quoque nobis propositus est & præfixus; *Attende tibi & Doctrinæ, insta in illis, hoc enim faciens, & teipsum salvum facies, & qui te audiunt.* 1. Tim. 4. 16. Hic finis duplex sibi quodammodo subordinatus est, & mutuò alterum alter adjuvat, nec tantum accidentaliter sibi copulatur, sed potius ex natura hujus nostri Instituti, ita cohæret, ut ambo se mutuò pervadant, afficiant, modificent & promoveant: Nam salus perfectio propria, mirificè promovet alienam, atque ad eam necessaria est: studium salutis & perfectionis alienæ, incrementum est propriæ.

Quapropter Dilectissimi; cùm jam nobilissimum finem nostrum, scilicet salutem propriam & alienam, cognoverimus, ejúsque præstantiam, nobilitatem & sublimitatem perspexerimus; maximi illum semper faciamus & ad eum viribus totis contendamus. Primò salutem animæ nostræ & perfectionem propriam, tanquam thesaurum incomparabilem, Manna suavissimum, regnum animæ nobilissimum. Deinde alienam; ut tam nos, quàm alios plurimos ad felicem æternitatem, ac vitam beatam perducere allaboremus. Hic est denarius, quem in vinea Domini laborando, toto vitæ nostræ die, acquirere nobis aliisque satagimus. Hæc est merces nostra copiosa in Cœlis: Hæc est Corona gloriæ, quæ post bonum certamen nobis est reposita. Ad hunc finem, parentes, patriam, amicos, & omnia reliquimus; ad hunc finem, mundum & omnia, quæ in mundo possidebamus, aut sperare poteramus, deseruimus: ad hunc finem è mundi diluvio ad Religionis arcam confugimus: quare omnem industriam, conatúmque adhibeamus; ut liberati à peccato, servi autem facti Deo, fructum nostrum habeamus in sanctificationem, finem verò vitam æternam; id est ut tandem ad claram Dei optimi maximi, visionem, amorem, fruitionem, in quo consistit æterna beatitudo & salus, cum plurimis aliis, feliciter eluctemur.

EXHOR-

EXHORTATIO II.

IN REGULAM II. SUMMARII.

De fine & mediis Societatis.

THEMA.

Habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.

PRovidentia divina, & Sapientia æterna, omnia in numero, pondere & mensura ordinat, atque attingens, à fine usque ad finem fortiter, disponit omnia suaviter, cuilibet Creaturæ suæ, ad finem præfixum, media apta ac proportionata attribuens. Si à natura ordiamur, avi, quàm sapienter, ad volandum alas, pennásque concessit, & pisci pinnas ad natandum? Ardeæ pedes oblongos & rostrum ad captandum pisces ex aqua in pabulum? Ciconiæ pedes teretes & rostrum prolixum, ad ambulandum per gramen & arripiendam ranam lacertámve in nutrimentum? Lepori celeritatem ad fugiendum, canj venatico vim odorandi, & currendi ad insequendum? Bovi cornua, Leoni ungues, cæterisque animantibus arma ad sese tuendum? Homini cerebrum & alia instrumenta ad intelligendum? Quod si ab his ad supernaturalia ascendamus; homini non minùs de mediis supernaturalibus, ad finem suum convenientibus, provisum esse animadvertemus: De Sacramentis scilicet, aliisque salutis æternæ adminiculis. Idem videre licet, in Ordinibus Religiosis, quorum singulis, ut inductione patet, fini suo consentanea media est elargita divina Providentia; atque hos inter etiam minimæ Societati nostræ, quam sicut ad finem præstantissimum procurandæ salutis & perfectionis propriæ & alienæ, instituit; ita conve-

nientissima eidem media attribuit: quod præsenti exhortatione declarabimus; quò, mediis præclarissimis tam benignè liberalitérque à Deo concessis, ad finem nobilissimum consequendum strenuè utamur.

I. Finis & media perfectionis propriæ.

1. Quemadmodum finis est duplex, salus & perfectio propria; ac deinde aliena; ita duplicis quoque generis sunt media, ad duplicem finem subservientia. Intuamur primo loco primam finis nostri partem, eidémque correspondentia media, & Dei providentiam admirabimur. Saluti suæ vacare, & beatitudinem æternam quærere, omnes tenentur, sæculares, & peccatores, imò & Hæretici & Pagani. Omnium hæc est obligio. Illud autem magis proprium est nostræ professionis ad perfectionem aspirare: hoc peculiare voluimus, aut debuimus velle, cùm Religiosi status jugo collum submisimus, cum secura Christi vestigia insequi decrevimus cum Angelicæ vitæ amore, arctissimis nos ultrò constrinximus vinculis: hoc perfectionis bonum, appetivimus, hoc elegimus, hoc quæsivimus. Equidem quamvis certus essem de mea salute in sæculo, ex divina aliqua & evidenti Dei revelatione, nihilominùs ad Religionem advolarem, nec unâ nocte in sæculo manerem, hunc perfectionis thesaurum quæsiturus. Hoc cœleste Manna gustaturus, hanc in valle lacrymarum beatitudinem prærepturus, & Regnum Cœlorum in terris possessurus: Licet enim nullum periculum damnationis esset, licet nullus teter inferni carcer exstaret, nulla obstaret purgatorii mora, imò licet nullum Cœlum præparatum esset, post hanc vitam, nulla gloria æterna promissa, nulla bonorum operum retributio exspectanda, à liberalissimo JESU; imò licet ipse dulcis JESUS, pro nobis è Cruce suspensus non esset, nec cœlestis vitæ formam suo exemplo tradidisset, per se est desiderabilis, & amabilis & quærenda perfectio vitæ, non utcunque, sed avidè & vehementer, quod Apostolus insinuat, dum ad Hebr. c. 6. ait: *Ad perfectiora feramur*, non dixit eamus, sed *feramur*, hoc est rapiamur, impetu proruamus, quasi aliena & supercœlesti vi acti: & media ad id opportuna promptè, alacriterque ac constanter adhibeamus.

At quænam media Religioso Societatis sunt adhibenda, ut tam ingens perfectionis bonum assequatur? Respondeo 1. Adhibeat necesse est media Christianis omnibus communia: qualia sunt observatio præceptorum omnium, usus virtutum Theologicarum & Moralium, sine quo Charitas observari nequit. 2. Usurpet media Religionibus omnibus communia, ad perfectionem Charitatis obtinendam utilissima: ut sunt vota essentialia, internus Dei cultus, per orationes, meditationes, lectiones, & alia Religionis opera: Item actus pertinentes ad corporis castigationem, ad perfectam sui abnegationem, & mundi renuntiationem plurimùm conducentes. 3. Societatis Religiosus utatur mediis, nostro Ordini, quodammodo magis propriis & quidem primò illis, quæ ad internam animi devotionem, puritatem, familiaritatem & unionem cum Deo pertinent: ex quibus fons & origo

origo totius incrementi Spiritualis dependet. Ejusmodi sunt : meditatio horaria quotidiana , oratio, contemplatio & lectio, bina indies, Conscientiæ discussio , frequens & valde circumspectus Sacramenti pœnitentiæ usus : accurata de rebus Spiritualibus institutio , frequens de rebus hisce consultatio, & propriæ Conscientiæ, tam cum Superioribus, quàm cum aliis Præfectis Spiritûs communicatio. Peculiaris exercitiorum Spiritualium usus, non solùm in ipso ingressu, sed perpetuò singulis annis, Exhortationum Spiritualium frequentia, familiaria de divinis colloquia. Secundò, alia sunt media, quæ ad veram sui abnegationem, & affectûs mortificationem adhibentur : qualia censentur : continuam , quoad fieri potest , in rebus omnibus mortificationem quærere : munia , in quibus Humilitas & Charitas maximè exercetur , crebrò obire ; portas sensuum quàm diligentissimè custodire ; honorum & dignitatum tum in Societate, tum extra , viam specialis votiobligatione, præcludere ; Præsidum omnium, excepto Generali, electiones, ad ambitionem & discordiam tollendam , uni Generali reservare : ex quibus in Societate pax, concordia, animorum unio, & Charitas fraterna oritur ; quàm totis viribus inter suos Societas procurat.

Quàm convenientia sunt ista media, Charissimi, ad perfectionem omnimodam, consequendam ? Quàm potentia & efficacia ? Si igitur perfectionem, quæ salus, & pulchritudo, & felicitas est animæ, consequi desideretis, illa strenuè adhibete, & voti compotes evadetis.

II. Finis & media perfectionis alienæ.

II. Altera pars finis, quæ perfectionem spectat proximorum, cùm quoque nobilissima sit ; consentanea quoque media requirit. Quantæ sit excellentiæ procurare salutem & perfectionem hominum, testatur S. Dionysius Areopagita de cœlest. Hierarch. c. 9. ubi docet : *Divinorum omnium divinissimum esse cooperari ad salutem animarum.* Secundum illud Apostoli 1. Corinth. 3. *Dei adjutores sumus.* Ex quo rectè infert R.P. Franciscus Suarez Tom. 4. de Relig. Tract. 10. L. 1. c. 6. Finem illum esse supremum omnium , qui possunt esse in aliquo statu Ecclesiæ : est enim finis Apostolorum à Christo Domino eis præfixus : est finis Episcoporum & Præsulum Ecclesiæ, quorum est, ut ait S. Dionysius, *Alios purgare, illuminare, perficere* : Idem eleganter tradit S. Gregorius Nazianzenus Orat. 1. Episcopis non solùm tribuens perfectionem propriam, tanquam illis propriè debitam, his verbis : *Antistitis vitium est, non quàm optimum esse , ac novas subinde virtutum accessiones facere ; siquidem virtutis suæ præstantiâ multitudinem ad mediocritatem tracturus sit* : Sed etiam de fine alios perficiendi ita disserit : *Huic scopus est , animæ* (proximi) *pennas dare ad mundo eam eripere, Deoque dare, divinámque imaginem, aut manentem conservare, aut periclitantem fulcire , aut dilapsam in pristinum statum revocare.* Hic denique est finis ut idem Sanctus Doctor scribit : & scopus totius divinæ providentiæ erga homines , & Incarnationis Christi, omniumque laborum ejus.

Idem

Idem autem ille finis, scopus quoque est Societatis nostræ, licet aliter ad Episcopos, aliter ad Clericos Religiosos pertineat: illis siquidem per se & principaliter; his solùm ministerialiter, ut loquitur Suarez, & delegatè, ac in subsidium Episcoporum, convenit.

Quænam verò fini huic adeò excellenti ac divino, media Filiis suis, Societas suppeditat? varia ac multa, eáque præstantissima, atque utilissima: In his numerantur omnia ministeria sacra, quæ ad purgandos, illuminandos, & perficiendos alios plurimùm conducunt: inter quæ locum principem obtinet Sacramentorum administratio, præsertim Exhomologeseos & Eucharistiæ, quæ Instituti nostri maximè est propria, ut ex Bullis Pauli III. & Julii III. & Gregorii XIII. & ex forma Instituti, atque ex omnibus Constitutionibus notum, perspectúmque est. Deinde huc spectat, Sacrificia Missæ, pro infidelium, Hæreticorum & Peccatorum conversione offerre: Verbum Dei prædicare: Catechesin rudibus ac pueris exponere: Exercitia Spiritualia S. Ignatii tradere: Sodalitia varia erigere: decedentes ad mortem sanctam disponere: missiones inter fideles & infideles obire, etiam in remotissimas Orbis partes, & barbaras nationes, votóque se ad id adstringere, ac peregrinari, etiam absque viatico, ex Eleemosynis, si necesse sit, vivendo; Denique Theologicas, Philosophicas, aliásque scientias subtiliores tradere, humaniores literas cum pietate juventutem edocere; Libris editis doctrinam variam communicare; atque ita omnibus Orbis Christiani statibus, tam Ecclesiasticis & Religiosis, quàm sæcularibus subjecta & instrumenta apta præparare, quibus ad Dei gloriam majorem utantur & conserventur, nullum aliud emolumentum, nisi salutem animarum inde exspectando: quemadmodum Sanctus Ignatius in Constitutionibus suis frequenter repetit.

Media hæc tam præclara, Charissimi, toto vitæ cursu, pro capacitate nostra, non sunt negligenda; sunt quidem uni ex vobis plura, alii pauciora à Deo talenta concredita; adeóque unus altero majorem his mediis fructum referre poterit; nullus tamen est ex vobis, qui suo tempore, hoc illóve medio, non valebit, animas complures Deo lucrari, & ipsius gloriam plurimùm propagare; modò dicta media strenuè voluerit usurpare: Hunc igitur animum, hoc propositum concipiamus, in Tyrocinio nos pro viribus aptemus, atque eum in finem gratiam divinam ferventer indies imploremus.

III. Videor autem mihi audire, nonnullos admirantes & nobis objicientes; qui fieri queat, ut tam multa actio, quàm Societas profitetur, cum perfecta contemplatione conjungatur? Licet enim activa vita & contemplativa, ambæ sint sanctæ & sorores, nec sibi contrariæ, ex ea tamen parte, quâ una requirit otium, alia negotium, non videntur simul esse posse in magna ac per se intenta perfectione: Ut enim argumentatur D. Thomas 2. 2. quæst. 182. a. 3. Cùm humana capacitas,

tas, valdè ſit limitata, non poteſt ſimul intendere contemplationi ſummæ veritatis, & amori ac dulcedini ejus, & operibus miſericordiæ erga proximos.

Sed reſpondemus ex P. Suarez Tom. 4. de Relig. L. 1. c. 7. Primò hoc non eſſe impoſſibile cum divina gratia: & quamvis id difficile videatur, perfectam tamen virtutem circa difficile verſari; atque ita difficultatem illam per Religionis providentiam, & perfectam inſtitutionem, cum vocationis gratia poſſe ſuperari. Nam 1. Societatis Providentia eſt ſingularis, quæ à Deo ſingularia obtinuit media & methodos orandi, meditandi & contemplandi, & ſollicita eſt, ut Filiis ſuis in inſtructione & educatione deſit nihil. 2. Inſtitutio Sociorum, præſertim in Tyrocinio, biennio eſt ſingularis: Nam in 3. p. Conſt. c. 1. §. 10. S. Fundator, valdè commendat: Ut doceantur, ab illuſionibus Dæmonis in Spiritualibus exercitiis ſibi cavere: veris ſolidiſque virtutibus inhiſtere, ſive plures adſint conſolationes ſpirituales, ſive pauciores. Deinde major Tyrocinii pars exercitiis vitæ contemplativæ impenditur: Et Tyrones in rebus ſpiritualibus inſtituuntur, ideò primum experimentum Novitiorum eſt: *In ſpiritualibus exercitiis menſem unum, plus minúſve verſari, in examinanda conſcientia, & anteacta vita recognoſcenda & Confeſſione generali facienda, ac peccatorum ſuorum meditatione, tum in contemplatione myſteriorum vitæ Chriſti: tum etiam in Oratione mentali & vocali, juxta cujuſque captum ſeſe exercere.* Exam. c. 4. §. 10. Poſtea verò in decurſu probationis, in ſpiritualibus illis exercitiis maximè inſtruuntur, quæ pertinent ad uſum Sacramentorum Confeſſionis & Communionis; docentur audire Miſſam, in ea miniſtrare, modus etiam legendi, meditandi, & orandi cum fructu oſtenditur: & ideò p. 3. Conſtit. c. 1. §. 10. providetur, ut de his omnibus frequens ſit ſermo & eruditio ac cura, ut non ſolùm addiſcantur & memoriâ teneantur; ſed etiam exerceantur. Deinde hæc ſpiritualia exercitia, ſecundùm Conſtitutiones etiam ſtudiorum tempore continuanda: Unde 3. p. Conſt. c. 3. *Tanquam certum ducitur, eos viros ſpirituales futuros, & qui ſic in via Chriſti Domini noſtri profecerint, ut per eam currere poſſint.* Ex quibus omnibus Providentia Societatis ſingularis ſatis conſtat & patet, ea quæ ſpectant ad vitam contemplativam primum ac præcipuum locum in ea tenere, & plurimùm valere ad eandem cum activa copulandam, ut ex effectu ipſo, & pluribus viris inſignibus, & in utraque vita excellentibus, in Societate, manifeſtè eluceſcit.

3. Confert ad hoc plurimùm Gratia vocationis. Quid autem eſt Gratia vocationis? Ut eam clariùs cognoſcamus, cùm ſæpenumero ejus incidat mentio, audiendus P. Suarez L. c. § 9. ubi ait: Neminem poſſe pro ratione ſui Statûs, piè vivere, nedum perfectè, ſine ſpeciali Gratia Dei: & piè credendum, imò moraliter certum eſſe, Deum unicuique Religioni dare ſpecialem gratiam, quam communicat omnibus, qui ab Spiritu S. ad illam vocantur, ut finem inſtituti ſui conſequi valeant. Sic enim

S. Thomas in 4. d. q. 2. a. 2. ad 9. dixit: *Ad quamlibet eminentiam Status, dari aliquam sanctitatem, cùm sit ibi necessarium speciale auxilium Gratiæ. Et in Consecratione Virginum & aliis hujusmodi benedictionibus dari Gratiam.* Sensus autem est, non dari Gratiam ex opere operato, cùm non sint Sacramenta: Sed dari specialem Gratiam auxiliantem, excitantem, & adjuvantem, quam Deus tribuit illis, quos in speciali Statu ac munere constituit, quâque indigent, ut Status sui ac muneris partes rectè expleant. Eccur enim S. Joannes Baptista tot gratiis fuit exornatus, nisi ut præiret ante faciem Domini, parare vias ejus? Cur S. Paulus tantâ gratiâ insignitus, nisi ut Apostolico munere probè fungeretur? *Per quem accepimus Gratiam & Apostolatum*, Rom. 1. 5. & ad Ephes. 3. *Ejus factus sum ego minister, secundùm donum Gratiæ Dei, quæ data est mihi: Mihi enim Sanctorum minimo data est gratia evangelizare investigabiles divitias Christi.* Simili modo Moysi daturus regiminis socios & adjutores, ajebat Dominus: *Auferam de Spiritu tuo, & dabo eis.* Ex quibus patet, quid & quanta sit vis Gratiæ vocationis, & quòd illius ope, poterimus vitam activam cum contemplativa conjungere.

Quocirca, Dilectissimi, ut excellentissimum finem perfectionis propriæ, primo loco assequamur, media illa, quæ Societas benigna & provida Mater suggerit, diligenter à nobis adhibenda sunt, tum quæ nos cum Deo conjungunt, tum quæ carnem & passiones in servitutem redigunt. Deinde ut suo tempore, perfectionem alienam, magno fructu, promovere queamus, illa media, quæ divino huic, Apostolicóque fini proficua sunt, adhibebimus, prout ab Obedientia fuerit injunctum; nec posteriora impedimento erunt prioribus: Utraque enim ita ordinata & implexa sunt, ut quod servit ad perfectionem propriam, etiam juvet ad perfectionem proximorum; & quod ad perfectionem proximorum prodest, etiam ad perfectionem propriam conducat. Licet aliqua immediatè ordinentur ad perfectionem propriam, mediatè ad alienam, & vicevers̃: Adeóque omnia media Societatis dici possunt ordinata ad salutem & perfectionem proximorum, & omnia dici possunt esse ordinata ad salutem & perfectionem propriam. Ac denique hisce mediis, modo præscripto, utendo, actionem & contemplationem, juxta institutionem Societatis gratiâ vocationis opitulante, ita exercebimus; ut utramque maximo cum fructu & solatio nostro ac proximorum aptè copulemus & conjungamus.

* * * * * * * *

EXHOR-

EXHORTATIO III.

IN REGULAM II. SUMMARII.

De Præstantia zeli animarum.

THEMA.

Obsecro ut fiat in me duplex Spiritus tuus. 4. Reg. 2.

Vel ex Regula II.

Finis hujus Societatis est.

AD prædictum geminum finem, salutis & perfectionis propriæ & alienæ, strenuo & indefesso labore ac sudore procurandum magno Dei & proximi amore, zeloque opus esse, quis non perspicit? Libro 4. Regum cap. 2. Legimus Elisæum ab Elia Magistro suo petiisse: *Obsecro, ut fiat in me, duplex Spiritus tuus.* Respondisse verò Eliam: *Rem difficilem postulasti, attamen si videris me, quando tollar à te, erit tibi, quod petisti; si autem non videris, non erit.* 1. S. Thomas aliique Interpretes, Elisæum flagitasse asserunt, præter Spiritum Propheticum, quo gaudebat, etiam Spiritum miraculorum, quo ad id tempus carebat. Res difficilis. 2. Alii censent postulâsse duplicem portionem Spiritûs, non comparatione Eliæ, id enim verecundia non sivisset; sed respectu aliorum Prophetarum, quorum Pater spiritualis & Magister erat Elias; primogenitus verò (quibus duplex hæreditatis portio jure debebatur) erat Elisæus. Res rursùm difficilis. 3. Alii per Spiritum duplicem intelligunt Spiritum ardentem divinæ Charitatis, & Charitatis ac zeli erga proximos. Denuò res difficilis; sed hæc nobis in Societate JESU ad finem nostrum assequendum, omninò necessaria; erimus

enim, Deo favente, aliquando Verbi Divini præcones, qui in nova Lege Prophetarum locum obtinent, & zelatores animarum, ac miraculorum spiritualium, patratores: erimus Patres spirituales & Magistri aliorum, quibus duplex portio Spiritûs Christi, Sancti Ignatii & Xaverii convenit. Erimus operarii in vinea Domini, in laboribus multis, in ærumnis & periculis, proindéque duplex iste Spiritus omninò nobis est necessarius: res difficilis; sed non propterea despondeamus animum: δύσκολα τὰ καλά: Difficilia, quæ pulchra: Obtinebimus autem hunc Spiritum. 1. Ferventi indies Oratione: *Obsecro fiat in me duplex Spiritus tuus!* 2. Consideratione; ut exponit S. Bernardus Serm. 3. de Ascens. Si viderimus Christum, quando & quomodo tollatur in Cœlum, & ad quam coronam & gloriam devectus: & cogitaverimus, nos in hoc exilio relictos, tanquam exules, & peregrinos, ad hoc unum, ut Deum & proximum diligendo, & juxta vocationem nostram animas lucrando, tandem etiam cum illo feramur in Cœlum, & gloriam zelatoribus animarum debitam obtineamus.

Quem in finem zeli præstantiam exponemus.

Considerabimúsque excellentiam hominis, animæ & zelatorum.

I. Præstantia hominis,

I. Excellentia prima, quæ ad ferventer postulandam hujus Spiritûs gratiam, omnésque in proximi salute & perfectione procuranda difficultates generosè superandas animare nos potest, est nobilitas hominis; quam ut meliùs percipiamus, ejúsque naturam, dignitatem, ac majestatem intelligamus, peritiores audire necesse est. Platoni L. 1. de Legibus, Homo dictus est *Divinum Miraculum.* Aristoteli L. 6. Ethic. c. 6. *Homo est, rerum quæ in mundo sunt, una omnium præstantissima.* Trismegisto homo appellatus est *Deiformis*, quasi forma quædam animata Dei & suo, id est summo omnium parenti, simillima. Protagoræ, *Homo est omnium rerum mensura.* Plinio seniori, *Homo est animal Princeps cæteris imperaturum.* Theophrasto, *Idea quædam atque exemplar totius universi*: Atque hæc illi Authores profani de natura hominis pura, & quasi nuda, aliisque ornamentis destituta. Verum ab his ad sacros Authores transeamus.

S. Jacobo Apostolo in Epist. cap. 1. 18. Homo dicitur *Initium Creaturæ Dei.* In Græco est, *primitiæ*: Ut enim primitiæ sunt primi fructus, quodammodo sacri, jucundi quàm maximè, præcipuóque honore commendati: Sic & homo Creaturas inter & Deo in primis sacer est, eíque devotus, atque in paucis gratus atque jucundus. *Initium Creaturæ.* Oecumenius interpretatur *primum & honoratissimum.* Addit S. Chrysostomus, *uti Initium, sic & finis*, sit licet tenuis ac pannosus. S. Ambrosius in Genesin, eum *Mundi Dominum ac Regem* nuncupat: *Processit postremus creaturarum omnium Homo, specie gratus, mente sublimis, ut omni esset Creaturæ miraculo,* Quod & amet, & suspiciat, & revereatur. S. Gregorio Nazianzeno Orat. 38. Homo non est *Microcosmus*; ut vulgus autu-

II. Præstanti animæ,

autumat, sed *magnus Mundus in parvo*. Magnus, inquam, non mole, sed virtute & dignitate.

Si nobilis adeò Creatura est Homo, secundum naturam, qualis erit secundum gratiam? Sanè hâc præditus evadit imago Dei longè pulchrior & illustrior: Evadit per gratiam amicus, familiaris & Socius Ss. Trinitatis: *Ut Societas nostra sit cum Patre & cum Filio ejus JESU Christo.* 1. Joan. 1. 3. Evadit Filius Dei adoptivus, & hæres Dei, & cohæres Christi, cujus hæreditatis magnitudo & præstantia, tanta est, ut verbis explicari, aut mente concipi nequeat: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ Deus præparavit diligentibus se*; 1. Corinth. 2. 9. Evadit Frater Christi, Sponsa Spiritus Sancti, templum Dei.

Si igitur adeò nobilis Creatura est homo, an non operæ pretium est, si in inimicitia Dei sit, laborare pro viribus, ut Gratiæ Dei restituatur? Ut finis & initium Creaturæ omnis, Creaturarum miraculum, microcosmus, & magnus mundus, conditori placeat, & potestati Dæmonis eripiatur? Et si in Gratia Dei est, ut perficiatur, templum Dei ampliùs mundetur? Frater, Socius, Hæres, Sponsa Christi gratior eidem reddatur?

II. Præstantia animæ.

II. Excellentia altera, quæ nos ad petendum à Deo & exercendum strenuè zelum animarum impellere & excitare potest, est præstantia animæ rationalis: Hæc enim est quæ dat motum artubus, sensum corpori, actionibus vitam, valorem, felicitatem. Hæc Prophetæ regio est hominis *Gloria*, quæ scilicet omnis petitur ab intus. Psalm. 107. Hæc Gentium Doctori est, *Thesaurus in vasis fictilibus*, nimirum in luteo corpore, in carne rumpi facili, atque in terram, lutúmque reditura.

Quisnam verò sit ejus valor, quænam dignitas, non aliunde meliùs quàm ex pretio, quod pro ea à sapientissimo Redemptore, datum est, intelligitur. Quid igitur pro ea datum est? *Empti estis pretio magno*, inquit Apostolus 1. Corinth. 6. 20. At quonam illo? Ipsomet Christo, Dei Filio unigenito: nam ipse dedit pro nobis redimendis & pro anima nostra, Corpus suum, Sanguinem, animam, Divinitatem. *Qui dedit semetipsum pro nobis*, ait idem Apostolus ad Titum 2. 14. Quare meritò S. Bernardus cap. 3. medit. asseruit: *Totus quidem iste mundus ad unius animæ pretium æstimari non potest; non enim pro toto mundo Deus animam suam dare voluit, quam pro anima humana dedit*: Sublimius ergo est animæ pretium, quæ nonnisi Sanguine Christi redimi potuit. Nónne Dei Filius, cùm esset in sinu Patris, à regalibus sedibus pro ea descendit, ut eam à potestate Diaboli liberaret: flevit ipsam; nec solùm flevit; sed etiam morti se obtulit, ut pretiosi Sanguinis sui pretio eam redimeret. Aspice mortalis, pro te datur Hostia talis. Agnosce ô Homo, quàm nobilis est anima tua, & quàm gravia fuerint ejus vulnera. Hactenus S. Bernardus.

Quæsivit aliquando Servator noster. Matth. 16. 26. *Quam commutationem*

tionem dabit homo pro anima sua ? Et ego hîc cum illo inquiro & quidem primò an auri commutatio ? An ipsi montes aurei ? An mundi moles , si tota esset aurea ? An æqua foret illius cum anima ? Minimè. Appello Isaiæ fidem ; sic loquentis & attestantis, cap. 13. 12. *Pretiosior erit vir auro , & homo mundo obryzo.* Si non auri, an non gemmarum , unionum , adamantum , sceptrorum, coronarum, libertatis & vitæ commutatio ? minimè : Sicut enim Crassi opes, aut thesauri Crœsi , aut talenta Mydæ , aut aurei montes , nihil sunt ad animæ pretium, ita nec Oceani gemmæ , nec diademata regia , nec libertas aut vita ipsa , cum anima sunt conferenda : Hæc enim omnia corruptibilia sunt , & corruptibus emi non potest , incorruptibilis anima. Quibus ergo ? Audi Petrum Arcanæ Theologiæ verticem : ait ille ; *Pretioso Sanguine , quasi Agni immaculati.* Hoc tuum pretium est, ô anima ! Unde Redemptor ait: *Quid prodest homini , si mundum universum lucretur , animæ verò suæ detrimentum patiatur* ? Lucretur mundum & ejus Castella, Oppida , Palatia , Regna universa ; *Quid prodest homini* ?

Hac de causa , Christus Salvator noster , hujus margaritæ tam pretiosæ peritissimus æstimator ; tantopere salutem cujusvis animæ zelabat , ut aliquando Sanctæ Brigittæ affirmârit. L. 7. Revel. cap. 19. Si adhuc possibile esset, ut ego toties morerer , quot sunt animæ in Inferno ; ita ut pro qualibet illarum , talem mortem rursus sustinerem , qualem pro omnibus sustinui : adhuc Corpus meum paratum esset subire hæc omnia , cum libenti voluntate , & perfectissima Charitate.

Ex hoc animæ pretio , patet ad oculum , quàm nobile opus sit procurare ejusdem salutem æternam , nullúmque in eo æstimandum esse laborem. Sanè hoc animæ pretium , hic Sanguis est , qui viros Apostolicos in campum , in pulverem evocat , & per longos viarum anfractus , per sæva maria , & timendos æstus , importat in exteros orbes , & utramque solis domum , optandúmque nobis , ut & nos importari mereamur.

III. Excellentia tertia ab ipsis animarum zelatoribus petitur ; quotquot enim tam in veteri , quàm nova Lege vixêre , Patriarchæ , Prophetæ , Apostoli , Viríque Apostolici Sanctitate illustres , in operibus zeli hujus exercendis strenui , indefessique exstitêre. Et quidem in Lege antiqua, ut Eliam & Elisæum , Isaiam & Jeremiam , Ezechielem & Danielem, cæterósque Vates tacitus præteream, quanto animarum zelo exarsit Moyses populi Israelitici Dux, quando zelo succensus ex confidentia dicere ausus : *Aut dimitte eis hanc noxam , aut si non facis , dele me de libro , quem scripsisti.* Exodi 32. In Lege autem nova. 1. Christus Dominus & Redemptor noster , quanto animarum zelo fuit inflammatus , qui ad hoc è Cœlo

de

de regali solio descendit, mortalitatis nostræ Saccum induit, ut tanquam Pastor bonus, ovem perditam, id est, genus humanum, quæreret, nec circumeundo, clamando, invitando, prædicando fatigaretur, nec ullos labores, sudores, & dolores refugeret, donec eam in ligno Crucis moriendo reperiret? 2. Ex hoc zelo vocati, missi, profectique sunt per Orbem terrarum Apostoli, ut animas quàm plurimas lucrarentur. *Venite post me, & faciam vos piscatores hominum.* Matth. 4. 19. Ubinam verò piscabuntur? in mari Gentilitatis, & Judaismi; quo innumeram piscium multitudinem in Ecclesiæ sagenam invehant, & in littus æternitatis pertrahant. Illo fine missi sunt: *Ite in mundum universum & prædicate Evangelium omni Creaturæ.* Marci. 16. *Et illi profecti sunt, Domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis.* 3. Eodem zelo affłati fuêre septuaginta duo Discipuli, qui cùm Apostoli essent pauci, & messis multa, missi sunt, ut Apostolos adjuvarent, & Domino venturo viam præpararent: Ut refert Sanctus Lucas cap. 10. *Misit & alios septuaginta duos Discipulos in omnem Civitatem & locum, quo erat ipse venturus.* Ut veluti Apostolorum Coadjutores, animas ad fidem disponerent, instruerent, baptizarent, infirmos curarent, &c. 4. Simili zelo arsêre viri Apostolici insequentibus sæculis, qui quà concionando, quà circumeundo, quà libros conscribendo, quà laborando sudando, & Sanguinem profundendo animas DEO lucrari contenderunt, tum Ecclesiastici, Episcopi & Presbyteri; tum ex variis Ordinibus Religiosi, ac denique ex Societate nostra minima, Sanctus Ignatius, Sanctus Xaverius, Barzæus, Anchieta, Campianus, Garnettus, Canisius, aliique innumeri.

Ut & nos hisce animarum zelatoribus annumeraremur, Societatis albo inscripti sumus, Tyrociniúmque auspicati, ut virtutes ad munus istud Apostolicum necessarias nobis comparemus; sine quibus nihil effecturi sumus, & gravissimis in conservatione cum proximo periculis animæ exponendi. Præclarè monet Sanctus Gregorius Nazianzenus, Apologia 1. *Officium*, inquit, *Presbyteri* (& cujusvis proximum ad salutem & perfectionem adjuvantis) *cælestem quandam vitæ rationem exigit: debet enim priùs ipse purgari, deinde purgare alios; debet ipse Sapientiâ instrui, deinde alios eadem instruere: debet ipse lumen fieri, & alios postea illuminare; accedere ad DEUM, aliósque ad ipsum ducere; sanctificari, & aliis sanctitatem conferre.* Ex neglectu autem hujus Ordinis & processûs, videlicet proficiendi in se, ut aliis quis prosit, nascitur tractare de rebus Spiritualibus, absque Spiritu, & de divinis absque sensu; quod grave adeò, ac molestum, huic sancto Doctori accidit, ut, sicut ipse fatetur, in desertum secesserit, ne Prædicatores quosdam de Spiritu, sine Spiritu tractantes, & Verbum DEI prædicantes,

cantes, cum lenociniis verborum, ad placendum hominibus, coràm intueretur. Idcircò sanctus quoque Patriarcha noster hominibus Societatis, magno opus esse ajebat Thesauro, & ut loquuntur Negotiatores, capitali devotionis, fervoris, & zeli, præcipuè ad concionandum & conversandum; quòd magni momenti negotium sit, rebelles ac duras movere in bonum voluntates, cordáque saxorum instar indurata emollire.

Quamobrem, si Societatis nostræ finem attingere cupimus, duplici Eliæ Spiritu, Charitatis DEI & proximi, ac præsertim, zeli animarum nobis opus est: ut autem illum à DEO obtineamus, is crebrò à nobis est flagitandus: *Obsecro fiat in me Spiritus tuus duplex!* Qui est Spiritus Christi & Apostolorum. Deinde crebrò considerèmus ac in meditationibus nostris proponamus nobis hominis præstantiam, tum quoad naturam, tum quoad gratiam. Item excellentiam animæ, pretioso JESU Sanguine redemptæ; ac denique nobilitatem & exemplum illustre, Moysis & Prophetarum, Christi Domini & Apostolorum, nostrorúmque Patrum primipilorum; qui nihil nisi animas desiderare, sitire ac quærere videbantur. Ad extremum, nos Tyrocinii tempore aptemus, purgemus, ac perficiamus, quò, DEI instrumenta apta evadámus, plurimáque animas, omnibus mundi Thesauris pretiosiores, lucremur. Consideratáque hac earum nobilitate; in Apostolicis functionibus, Christi, Apostolorum, Discipulorum Christi, aliorúmque athletarum vestigiis insistentes, nullos labores, sudores ac molestias reformidemus, aut subterfugiamus.

EXHOR-

EXHORTATIO IV.

IN REGULAM II. SUMMARII.

De actionibus zeli à Novitiis exercendis.

THEMA.

Zelus Domûs tuæ comedit me. Joan. 2.

VEL:

Impensè in salutem & perfectionem propriam & proximorum incumbere. Reg. 2.

CUM Redemptor noster, Joan. 2. *Fecisset quasi flagellum de funiculis, & ejecisset è templo oves & boves & columbas vendentes*, subjungit, Sanctus Evangelista, *Recordati sunt Discipuli ejus, quia scriptum est.* (Psalm 68. 10.) *Zelus Domûs tuæ comedit me.* Id est, *Zelus* seu fervor, ardénsque studium promovendæ gloriæ templi tui, in quo tu, ô Domine, quasi in domo tua habitas; atque indignatio; quam in vendentes, qui illud profanant & pessumdant, concepisti, *comedit me*, id est, absorbuit me, Simmachus vertit, consumpsit, exedit me, sicut ignis ferrum consumit, & in se transmutat, ut jam non ferrum, sed merus ignis esse videatur. *Tempus est ut incipiat judicium à Domo Dei*, ait Sanctus Petrus 1. Epist. cap. 4. A Domo sua Christus Dei Filius cœpit, ex illo bruta animantia, terrenáque sectantes lucra flagello expulit. Quo facto docet Reges, Episcopos, Sacerdotes, Religiosos, Prælatos, imò & ipsos Novitios, ut à domo sua incipiant, & vitia

Avaritiæ, Superbiæ, Iracundiæ, Luxuriæ, cæterósque brutos affectus ejiciant. Nemo illorum patietur in aula sua, aut cubiculo stabulari sues aut boves, & patietur suibus, bobúsque sordidiores stabulari mores? Præteritis reliquis, agam hodie de Novitiis ostendámque, quomodo à domo sua incipere debeant, & actus zeli animarum exercere, idque *impensè*, studiosè, diligenter & ferventer juxta Regulam secundam, ob harum actionum excellentiam.

I. Actiones zeli animarum.

I. Actiones zeli enumerat Sanctus Albertus Magnus in Paradiso cap. 26. ubi inquit: *Zelus animarum verus & perfectus est, quando quis sanctis meditationibus, ferventibus desideriis, lacrymis, orationibus, vigiliis, jejuniis, prædicationibus, confessionibus, consiliis, doctrinis, atque aliis operibus bonis, pro salute animarum laborat.* Primam igitur, quam Sanctus Albertus zeli actionem numerat; est

1. *Meditatio*, quæ sæpe instituenda est de præstantia hominis, nobilitate animæ, exemplis zeli, relucentibus in Christo & sanctis Apostolis, de magnitudine præmiorum, quæ peccatores amittunt, de infinitate & æternitate suppliciorum infernalium, quæ peccatores incurrunt. Zelum enim, (teste Cornelio à Lapide in capit. 33. v. 10. Deuteronomii) maximè acuit cogitatio æternitatis: Quis enim contra peccata non zelet, si cogitet illud: *Momentaneum quod delectat; æternum quod cruciat*? Quis pro felici æternitate sibi aliisque assecuranda, labores omnes, dura omnia non ambiat? Hic ignis zeli exarsit in meditatione Davidis, unde exclamabat: *Zelus Domus tuæ comedit me.* Psalm. 68. 10. Inde oriebatur zelus Sancti Francisci Xaverii, & Sancti Francisci Seraphici, de quo Sanctus Bonaventura in vita ejus L. 1. cap. 9. Meditentur itaque Novitii, futuri aliquando satores æternitatis; & comedat eos, absorbeátque 1. Zelus Domus suæ, id est sui ipsius, seu propriæ salutis & perfectionis. 2. Domûs probationis & Fratrum suorum. 3. Domûs Ecclesiæ. 4. Domûs totius mundi. D. Chrysostomus perpendens, à duodeno Apostolorum numero, convertos ad Christi fidem tot populos, scilicet à Thoma Indos, ab Andrea Achivos, à Joanne Asianos, à Thadæo Mesopotamios, à Chananæo Ægyptios, à Bartholomæo Armenios; Stimulum sibi peracrem addi sentiebat, & pudore suffusus, ignaviam suam deplorabat, ac zeli defectum in se incusabat: Homil. 47. in Matth. *Si duodecim homines, inquit, putà Apostoli, totam penè farinam orbis fermentarunt; animo versa, quanta sit nostra malignitas atque ignavia, qui cùm jam innumerisimus, has gentium reliquias convertere non possimus, qui vel mille mundis satisfacere deberemus.*

2. *Ardens desiderium* divinæ gloriæ & salutis animarum, oritur ex meditatione desiderii, quo Deus esurit salutem animarum & gloriam suam; & desiderii, furoris & rabiei, quo Diabolus cupit animas perdere atque instar Leonis rugientis devorare. S. Maria

Maria Magdalena de Pazzis hoc inflammata desiderio, de se fatebatur, Christóque asseverabat; *Adeò desidero conducere animas ad te; ut mihi sit pœna hoc desiderium; & hæc pœna est adeò mihi gravis, quia desiderium hoc implere nequeo, ut mihi sit instar cujusdam inferni.* Ac proinde legi audiens vitam S. Francisci Xaverii, literásque Japonicas de conversione animarum, videbatur deficere præ desiderio, manendi in illis regionibus, cooperandi conversioni illarum animarum & subeundi pro illis martyrium. Vitæ. cap. 4. Hoc quoque desiderio æstuabat Divus Chrysostomus, qui Homil. 44. in acta Apost. hisce Auditores suos alloquitur: *Millies optarem ipse esse cæcus, si per hoc liceret, animas vestras convertere; adeò ipsâ luce est vestra salus mihi jucundior.* Tale desiderium & zelus comedat Novitium. 1. pro domo sua, seu seipso, est enim Domus & templum Domini, seu pro salute & perfectione propria. 2. Pro Domo Probationis ac Fratribus suis in Christo. 3. Pro Domo Ecclesiæ. 4. Pro toto mundo, ut omnes homines salutem & perfectionem consequantur.

3. Tertius zeli actus *fervens oratio.* Quæ plurima à Deo impetrat, quámque Deus à nobis exigit. Ideò enim Deus Pater Sanctam Catharinam Senensem pro mundo universo jussit preces instituere, ut legitur in Dialogis ejus. Sancta Theresia, noctes integras pro conversione animarum, præsertim hæresi infectarum, orando & flendo insumebat. Et annis omninò quadraginta, quibus orationi se impendit, nihil vehementiùs Deum rogabat, quàm dilatationem gloriæ divinæ, & augmentum sanctæ Ecclesiæ. Oratione quoque sanctus Stephanus Paulum lucratus est, nisi enim Stephanus orâsset, Ecclesia Paulum non haberet. Imitetur Novitius, preces ardentes ad Deum fundat, & zelus eum comedat. 1. Domûs suæ, seu salutis & perfectionis propriæ. 2. Domûs in qua habitat: quàm decet sanctitudo. 3. Domûs Ecclesiæ pro qua Christus Dominus Patrem oravit. 4. Domûs mundi, tot milliones Infidelium, Hæreticorum & Peccatorum complectentis. Ut ex ea monstra scelerum & errorum ejiciat.

4. *Lacryma & compassio* ob statum miserrimum, gravissimáque pericula peccatorum; æternâ scilicet damnationis. Ita flevit Jeremias, cap. 9. 1. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum?* Ita flevit Salvator ex zelo, videns civitatem. Ita lacrymas fudit Paulus Apostolus, ut ipse scribit Corinthiis Epist. 2. cap. 2. *Ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas, ut sciatis, quam Charitatem habeam abundantiùs in vobis.* Imitetur Novitius, fleat ante omnia peccata propria eáque corrigat. 2. Fleat peccata Fratrum suorum, eáque pro viribus emendare studeat. *Vis fratrem corrigere?* ait Sanctus Chrysostomus, *lacrymare, ora DEUM ex corde:* Sic quoque Sancta Monica lucrata est filium suum Augustinum: non enim poterat perire filius tot lacrymarum. 3. Fleat pro Ecclesia, in qua tot reperiuntur peccatores. 4. Fleat pro toto mundo, in quo tanta copia ruentium

ad orcum : Et si non potest fundere lacrymas oculorum corporis, fundat lacrymas mentis, condoleat, compatiatur, angustietur, & pro iis clamet ad Dominum. Respice nos ex alto, Domine JESU ! Emitte in nos ignem, quem venisti mittere in terram, & voluisti vehementer accendi : Misisti hunc ignem in Sanctum Ignatium, ut duceret Europæos ; in Sanctum Franciscum Xaverium, ut converteret Indos & Japonios, in Gasparem Barzæum, ut lucraretur Armuzios, in Andream Oviedum, ut imbueret fide Abassinos, in Matthæum Riccium, ut illuminaret Sinas, in Josephum Anchietam, ut ad Christum adduceret Brasilos ; emitte eundem ignem in nos ; & paulatim dispone nos ; ut multa animarum millia, aliàs peritura, ad ovile tuum feliciter reducamus.

5. *Vigiliæ, jejunia & variæ afflictiones corporis*, pro Deo placando, & salute animarum obtinenda. Sanctus Dominicus semel quotidie, pro peccatorum conversione se flagellis cædidit. Sanctus Ignatius lacui gelido collo tenus se immersit, ut juvenem impudicum à lascivis amoribus abduceret. S. Maria Magdalena de Pazzis, præter extraordinarias corporis afflictationes, ex desiderio animas juvandi, à DEO infirmitates corporis, pœnas & tribulationes flagitabat : quin & ad pœnas inferni pro iis tolerandas se offerebat ; cúmque nonnunquam Deus preces ejus exaudiret, & morbos immitteret, dicere solebat, ista pati, singulari sibi esse solatio, pœnámque hanc gloriosam vocabat. In vita. Huc quoque spectat opera, labores, sudores, & actiones quotidianas pro animarum conversione Deo offerre : ut prædicta sancta faciebat, atque ad idipsum præstandum Moniales suas hortabatur, dicens : Offeramus Deo pro conversione animarum, omne id quod hodie facimus. Vel : Petamus à Deo tot animas, quot passus facimus per monasterium ; vel quoties acu filum traducemus ; vel quot verba in officio divino proferemus. In vita. Imitetur Novitius. 1. Pro animæ suæ salute & perfectione. 2. Pro Fratribus suis. 3. Pro Ecclesia. 4. Pro orbe universo. *Quis comeditur zelo Domûs Dei*, interrogat Sanctus Augustinus Tractat. 10. in Joann. & respondet : *Qui omnia, quæ fortè ibi videt perversa, satagit emendare, cupit corrigere, non quiescit.* Nec illum zelum postulat solùm à Prælatis, sed à quolibet : *Unumquemque, inquit, Christianum zelus Domûs Dei comedat, in quâ Domo membrum est.*

6. *Doctrina*, sive id catechesi fiat, sive concione, sive monitione. Quanti catechesin fecerit Sanctus Ignatius, patet ex eo, quod Professis, in formula votorum, promissionem de peculiari puerorum cura præscripserit. Et Sanctus Xaverius P. Gaspari Barzæo abituro inter cætera commendârit, ut hoc munus, tanti ad salutem animarum momenti, alteri non committeret, sed sibimet reservaret. Vitæ L. 6. cap. 16. Nostis R. P. Philippum Scouville, anno præcedente piissimè defunctum, quanto studio annis 40. in missione, catechizandi munus obierit, quot libris impressis, quos manibus teritis, hoc

hoc negotium promoverit, quot sodalitiis cum in finem institutis; idem perurserit. Æmulamini 1. Catechizate & prædicate vobis. 2. Confratribus, per pia colloquia, Veterani novellis, Scholastici Coadjutoribus 3. In Parœcia, tanquam Domo vobis assignata. 4. Ad quoscunque divertere vos contigerit.

7. Septimus zeli actus est, exhomologéses excipere indefessè. 8. Octavus infirmis & moribundis assistere. 9. Inimicos reconciliare. Hæc suo tempore, vos præstituros proponite: nunc verò, ut ab aliis Societatis nostræ viris maximo cum fructu præstentur, desiderate, orate, opera pœnosa & laboriosa offerte. Hæc si præstiteritis impensè, Regulam secundam ritè observaveritis, & singulis Charitatis & zeli, fervorisque indicia præbueritis. *Si autem frigidus fueris*, ait Sanctus Augustinus L. c. *Marcidus, ad te solum spectans & dicens: quid mihi est curare aliena peccata? sufficit mihi anima mea. Ejà non tibi venit in mentem servus ille.* Matth. 25. *Qui abscondit talentum? Nunquid accusatus est, quia perdidit, & non quia sine lucro servavit? Nolite Fratres quiescere lucrari Christo, qui estis lucrati à Christo.*

II. Actionum zeli præstantia.

II. Quantâ verò actus isti zelosæ Charitatis sint nobilitate & excellentiâ, quis verbis expresserit? Si virtutum omnium regina est Charitas, quis actiones ab ea tanquam effectus promanantes nobilissimos præstantissimósque esse negaverit? præsertim cùm illæ nobis cum Christo & Apostolis, Apostolicisque viris sint communes. Agnovit hoc Sanctus Dionysius Areopagita, qui *L. de cœlesti Hierarch. cap. 3.* edixit: *Omnium divinorum divinissimum esse cooperari in salutem animarum.* Et Sanctus Joannes Chrysostomus Homil. 2. & 40. super Genesin: *Nihil ita gratum est* DEO, *& curæ, ut animarum salus, docente nimirum & palàm asserente Apostolo: Qui vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire.* Ut proinde meritò Sanctus Ignatius nos *impensè* voluerit, in salutem & perfectionem propriam & alienam incumbere.

Sanè si penitiùs, prædictas zeli functiones inspexerimus, eas, & infirmorum curationes, & Dæmonum ab Energumenis expulsiones, & mortuorum ad vitam reductiones, longè antecellere animadvertemus. Etenim 1. Cùm avaritiæ, superbiæ, iracundiæ, libidinis febres, cæteræque animæ pestes, omnibus corporis infirmitatibus, longè sint deteriores, quòd mortem adferant sempiternam; cuinam dubium esse poterit, illarum quoque curationem, longè præstantiorem esse, quod per actiones zeli perficitur. Deinde cùm ob crimina lethalia Diabolus animam possideat, velut Dominus & Tyrannus, eámque velut æternæ damnationis ream, vinculis suis constrictam teneat, sine fine cruciandam; quis negaverit longè excellentiùs esse, ex ea Dæmonem expellere, quàm corpus ad tempus vexantem, inde ejicere? Tertiò illustre quid est, haud dissiteor, mortuos suscitare & vitæ

restituere ; at an longè illustriùs est, animam peccato mortuam, (Anima enim quæ peccaverit ipsa morietur, Ezech. 18.) ad vitam spiritualem revocare ? Præclarè more suo id probat Sanctus Gregorius L. 3. Dial. cap. 17. recensens, quomodo sanctus quidam Monachus mortuum suscitârit : *Majus*, inquit, *miraculum est, prædicationis verbo, atque orationis solatio, peccatorem convertere ; quàm carne mortuum suscitare : in isto enim resuscitatur caro iterum moritura ; in illo verò anima in æternum victura.* Gregorio Magno adstipulatur Sanctus Chrysostomus Tom. 4. Hom. 24. dum ait : *Paulum propterea admiramur, non propter mortuos, quos excitavit ; nec propter leprosos, quos mundavit, sed quoniam dicebat : Quis infirmatur & ego non infirmor ?* Nam etsi decies mille signa ad hæc adjeceris, nihil dices, quod ei possit conferri : ipse enim asserit, magnam sibi repositam esse mercedem, non quia fecit signa ; sed quia infirmis fuit tanquam infirmus ; & quando aliis se præponit Apostolis, non ait, plura quàm ipsi signa feci ; sed plùs quàm ipsi laboravi.

Utrique prædicto Ecclesiæ Doctori consentit doctissimus Richarhus Victorinus Lib. 1. de præparat. in Cantic. cap. 44. ubi ait : Ignoro an possit hâc gratiâ, majorem aliquam DEUS homini conferre, quàm ut ejus ministerio, homines perversi in melius mutentur ; & de filiis Diaboli, filii DEI efficiantur. An fortè videbitur cuiquam majus esse mortuos suscitare ? Ergóne majus erit, suscitare carnem iterum morituram, quàm animam in æternum victuram ? Ergóne majus erit carnem revocare ad gaudia mundi, quàm animæ restituere gaudia cœli ? Ergóne majus erit restituere carni gaudia transeuntia, iterum peritura, quàm animæ reddere bona æterna, æternum mansura ? O qualis dos, quanta dignitas, talem gratiam à DEO accipere ! Non debuit Dei Sponsa à Sponso suo dotem aliam accipere ; non decuit cœlestem Sponsum, Sponsæ suæ aliam dotem donare, quàm ut per adoptionis gratiam, possit multos Dei filios gignere, & de filiis iræ, filiisque gehennæ regni cœlestis hæredes adscribere. Hactenus Richardus.

Quare, Dilectissimi, cùm tam varii, támque multiplices sint zeli Charitatisque functiones & exercitia, quibus ex Instituti nostri Legibus animas DEO lucrari valemus ; quorum aliqua modo possumus exercere, alia nondum, Sacerdotii defectu : saltem à Tyrocinio auspicemur, & Charitatis fortis & zelosæ fundamenta jaciamus ; à parvis inchoemus : sæpe animas ad salutem perducere atdenter desideremus, ferventes pro earum conversione preces fundamus, lacrymas si non oculorum, saltem cordis emittamus, miserisque condoleamus ; corporis afflictiones eum in finem Deo offeramus, quotidianas actiones illuc dirigamus, in instructione puerorum & rudium catechesi, omnem industriam ponamus, cúmque nondum pro concione dicere, aut pœnitentes expiare

piare valeamus, nec moribundis assistere, aut dissidentes reconciliare possimus pro aliis, qui id possunt, ut efficaciter & feliciter istis muneribus fungantur, DEUM rogemus. Hâc ratione crescet Charitas nostra, proficiet zelus initio debilis, & cum tempore evadet, fortis ut mors dilectio, & dura sicut infernus æmulatio nostra, quibus grandiores labores, molestias, ac difficultates pro DEI gloria & animarum salute vincamus & detriumphemus: atque ita DEO gratiora opera exhibebimus, quàm si infirmos curaremus, Dæmonia expelleremus, ac mortuos ad vitam revocaremus.

EXHORTATIO V.

IN REGULAM II. SUMMARII.

Ostendit præstantiam Instituti, ex professo zelum animarum exercentis.

THEMA.

Tu autem vade, & annuntia Regnum Dei. Lucæ 9.

Vel ex Regula II.

Ecclesia est Regina illa, Christi Regis Regum Sponsa dilectissima, aurea Charitatis cyclade exornata, de qua Vates regius Psalm. 44. infit: *Astitit Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato, circumdata varietate.* Omnium scilicet Ordinum Religiosorum, veste & instituto discrepantium, varietate circumamicta. Ad hanc vestem polymytam Sponsæ pertinent Ordines omnes, ac proinde omnes laude, nulli vituperio digni sunt. Omnes enim, sunt castra Dei: *Omnes sunt terrestre cœlum.* Ex mente S. Joannis Climaci, Grad. 4. Coll. 11. *Omnes*, teste S. Gregorio Nazianzeno Orat. ult. in

in Julian. *Sunt gregis Dominici primitiæ, columnæ & coronæ fidei, pretiosæ margaritæ, templi illius lapides, cujus fundamentum & lapis angularis est Christus. Omnes*, Authore Sancto Laurentio Justiniano Serm. de S. Hugone, *Sunt terra sancta, in quibus puritatis custoditur candor, & quantum fas est, cœlestis vitæ præferuntur insignia. Omnes* sunt, ut asseruit Deus Pater S. Catharinæ Senensi Dial. cap. 155. 158. 164. *Veluti naviculæ securæ, pro recipiendis animabus, quæ currere volunt ad perfectionem, ut eas tutissimè perducat ad portum æternæ salutis.* Omnes ergo laude digni sunt, quamvis alter altero sit perfectior.

Cùm verò nonnulli Novitii nostri, quandoque tententur à Dæmone, ut, quem semel amplexi sunt, Ordinem deserant: ostendam Instituta illa, quæ ex professo, non solùm saluti & perfectioni propriæ, verùm etiam alienæ vacant, esse aliis præstantiora eo fine, ut Novitii nostri, ad institutum nostrum, amandum, æstimandum, in eo perseverandum, ejúsque finem assequendum excitentur.

I. Ordines Apostolica munia obeuntes præstant solitariis.

I. Tentat nonnunquam Diabolus, tranquillitatis osor, turbationis author, Novitium Societatis, objicitque præstantiam cujusdam Ordinis in solitudine degentis, sibi uni vacantis, orationi, contemplationi, ac psalmodiæ unicè intenti; fateor equidem, præstantes hæ Religiones sunt, actúsque nobiles circa quos versantur: Deum enim laudare, contemplationi vacare, in choro psallere, Angelicum opus est; at ex Charitate, zelo & misericordia ignorantes docere, peccatores ad meliorem frugem reducere, verbum Dei prædicare, &c. Longè est nobilius; ac proinde Institutum his ex professo vacans aliis est præstantius; cùm Charitas, Religionis virtutem dignitate superet.

Probatur id primò exemplo ipsiusmet Christi Domini Redemptoris nostri, qui in infantia & juventute, vitam privatam & solitariam egit, orationi & contemplationi deditus: at jam maturus, vitam hanc in actuosam commutavit, animarum salutem quæsivit, Evangelium suum mundo annuntiavit, peccatores convertit, & in his usque ad mortem perseverando, instituti hujus præstantiam abundè demonstravit. Si enim institutum quoddam, studiúmve foret dignius, illud utique sibi, Apostolisque suis ac Discipulis commendasset. Sed nihil reperit præstantiùs, nihil dignius; in eo enim est consummatio Charitatis. Deinde Sanctus Joannes Baptista, quo inter natos mulierum non surrexit major; infantiam & adolescentiam in oratione, contemplatione, vitáque privata traduxit, at virilem ætatem ingressus, eremum deseruit; ex antro deserti prodiit in publicum, pœnitentiam prædicavit, baptismo abluit, hominésque ad Christum, mundi Messiam adduxit; quod priore munere fuit excellentius.

Confirmari idem potest exemplis Sanctorum vitæ solitariæ cum primis addictorum, qui datâ opportunitate, animarum saluti procurandæ tanquam operi nobilissimo, deesse noluerunt. De magno Antonio refert Sanctus Athanasius in ejus vita; illum aliquando, ad resistendum hæreticis Alexandriam

driam ex eremo descendisse; nec unquam defuisse multitudini ex orbe universo, undique ad se affluenti, quin doceret & verba salutis impertiretur; quod opus, sanè nobilius fuit, quàm si soli orationi & contemplationi vacasset. Similiter de Sancto Benedicto refert Sanctus Gregorius L. 3. Dial. c. 8. Eum non solùm plura Monasteria ædificasse, atque instituisse, in vita & moribus; verùm etiam in monte Cassino, templum idolorum evertisse, & oppidanos, incolásque præceptis Christianis imbuisse. Ex quibus liquet, viros hosce sanctos opera zeli animarum maximo in pretio habuisse, ac quieti, & solitudini suæ antetulisse.

Probatur 2. Authoritate Doctoris Angelici; qui 2. 2. quæst. 30. art. 4. docet; misericordiam cultui divino præferri, secundùm illud Oseæ 6. 6. *Misericordiam volo & non sacrificium.* Non quòd misericordia, quæ hominem respicit, præstantior sit actu sacrificii, ut manat à Religione, quæ Deum respicit, & inter virtutes morales primum locum obtinet; quia Dei cultus est, teste D. Thoma 2. 2. quæst. 81. art. 6. Sed quia misericordia, quâ animarum saluti succurrimus, à Charitate imperata est, quâ virtus Theologica, Religione, cæterísque virtutibus moralibus est excellentior. Rursus idem S. Doctor 2. 2. quæst. 92. art. 2. ad 3. disertè tradit; nobiliorem esse modum provocandi homines ad devotionem, per doctrinam & prædicationem, quàm per cantum. Atque hac de causa Episcopis, Prælatis, & Diaconis, quibus per doctrinam & prædicationem mortalium animas ad Deum provocare competit, non esse insistendum cantibus, ne hisce ab excellentioribus, majoribúsque muniis retrahantur: allegatque ibidem S. Gregorii Magni, Pontificis exemplum ac decretum: qui Romæ sedens coram S. Petri Apostoli corpore, ordinavit, ut Diaconi verbum Dei annuntiarent, non cantui vacarent: Subdiaconi verò, aliíque minoribus ordinibus initiati, in choro Deum canendo laudarent, appositâ quoque pœnâ: Si quis contra hoc decretum fecerit, Anathema sit.

Si igitur quandoque contigerit tentari Novitium Societatis trahíque ad vitam solitariam, in qua plus queat vacare orationi, expendat nobilitatem actionum zeli animarum, & vocationem suam circa has versántem, magni æstimet: & ad eásdem vel à Tyrocinio se præparet, atque excitet exemplo R. P. Didaci Martinez, viri è Societate nostra zelosíssimi, qui crebrò de hac Regula secunda Summarii, meditationem suam instituebat, sibique identidem oggerebat: Didace, religiosi hominis est, nosse Institutum suum, & observare illud, ac de ipso rationem reddere mundo. Institutum autem Societatis est, salus & perfectio propria, deinde salus, ædificatio, & perfectio proximorum; idcircò cares choro, scito obligationem tuam, atque huic omnibus viribus tuis respondé & fac satis.

II. Altera tentatio Tyronem Societatis invadens, ut experientia docuit in variis, est, aspirare ad rigorem majorem, ordinémque pœnitentiis, je- II Præstant austeritati deditis.

juniis, vigiliis, ciliciis, aliisque corporis afflictationibus crebrioribus deditum: ut verò tentationem ejusmodi faciliùs Tyro retundat; scire eum oportet, Instituta propriæ, alienæque salutis ac perfectionis studio & labore ex professo occupata, aliis his non occupatis, licet rigidioribus præcellere. Quamvis enim austeritates hæ sanctæ ac Deo gratæ sint; longè tamen Deo gratiores sunt actiones, promoventes salutem & perfectionem animarum. Patet id rursùm. 1. Exemplo Christi Domini Salvatoris nostri, qui vitam communem elegit, ut zelum animarum meliùs exerceret. 2. Opera pœnosa prosunt ea exercenti, opera zeli multis proficua sunt. 3. Opera pœnosa opera sunt pœnitentiæ & mortificationis; opera zeli, opera sunt Charitatis, quæ virtutum Regina est, sunt opera misericordiæ spiritualis, quæ aliis præstantiora existunt.

Disertè ac prolixè id probat Divus Chrysostomus, Homil. 25. in Epist. 1. ad Corinth. in qua ita loquitur: *Licet jejunando, humi dormiendo, corpus macraveris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris.... Tu igitur, mi frater, quamvis fame conficiaris, quamvis humi jaceas, quamvis cinerem comedas, quamvis insuper lacrymis madeas, & nihil cuiquam proficias (seu prosis) nihil magnum facis.* Idem Orator aureus, Orat. 5. contra Judæos ait: *Quid huic potest æquiparari? Quod neque jejunium, neque humi peracta cubationes, neque pervigilia, neque aliud quidpiam potest efficere; efficit fratris procurata salus: scilicet hoc, ut os tuum, aliàs immundum plurimisque peccatis fœdatum, fiat sit ut os Dei: non homo, sed Deus istud promittit: Si unum quempiam eduxeris* (è cœno flagitiorum) *ut os meum eris.* Scilicet os tuum purum, sanctúmque evadet.

Apud Rosweidum in Vitis PP. L. 1. cap. 16. Paphnutio Abbati in summa austeritate, ac majore, quàm servetur in ullo Ordine Religioso, viventi, atque oranti divinitus revelatum est, eum non excessisse perfectionem cujusdam tibicinis, qui recenter à latrociniis, aliisque sceleribus abductus fuerat, cùm autem accuratè Paphnutius eum examinaret, quidnam unquam ab eo rectè gestum fuisset, hoc solum invenit, quod adhuc vitam latronis agens, Virginem Deo devotam, cui erat à latronibus virium inferendum, liberârit; & alteri mulieri, in solitudine erranti, vim non intulerit; sed trecentis aureis donatam dimiserit, ut maritum cum liberis, ob debita in carcerem conjectum, liberaret. Si ergo hominem tantis antea criminibus obnoxium, opera Charitatis pauca æquarunt meritis tam sancti Eremitæ, in summo jejuniorum, paupertatis & carnis macerationis rigore, vitam agenti, quantò majorem meritorum cumulum parient, innumera opera Charitatis, zeli, & misericordiæ Spiritualis, quæ in Societate cum gratia Dei præstamus, & tanquam annulos in catena aurea connectimus? Hæc igitur Tyro Societatis, ad ordinem rigidiorem, à Dæmone sollicitatus, opponat, vocationem suam maximi ducat; firmiterque teneat veritatem sencen-

sententiæ, à Sancto Dionysio Areopagita prolatæ. c. 3. de cœlesti Hierarch. *Divinorum omnium divinissimum esse, cooperari Deo in salute animarum.* Dedant igitur se alii operibus pœnosis maximis ac plurimis; tu fini tuo consentaneis ac moderatis contentus, *vade & annuntia regnum Dei.*

III. Præstat, operibus misericordiæ corporalis vacantibus.

III. Alius inter Tyrones Societatis, à Veteratore stygio nonnunquam tentatur, ut redeat aut ad statum mundanum, aut ad statum Ecclesiasticum, aut ad alium statum religiosum, in quo queat opera misericordiæ corporalia obire, hospitalitatem exercere, esurientes pascere, ægris inservire, mortuos sepelire, largas eleemosynas distribuere valeat. Fateor, præclara ista sunt opera; & vix ulla magis in sacris paginis commendata, atque eleemosynæ: Eccli. 3. *Eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata, & facit invenire misericordiam, & vitam æternam.* Et in Evangelio legimus, Supremum Judicem in die judicii, ita opera misericordiæ corporalia laudaturum, tanquam si nullius alterius operis boni meminisset, *Venite Benedicti Patris mei: esurivi enim & dedistis mihi manducare.* &c.

At animas pascere, verbum Dei prædicando; morbos spirituales depellere instruendo, mortuos ob peccata, vitæ gratiæ restituere, absolvendo, aliáque Charitatis & misericordiæ spiritualis opera præstare, an non longè illustriora sunt opera? Si tanta promittit Christus illi, qui juvat corpus egeni, quod tamen non rarò Deus vult affligere; quid præmii & laudis obtinebit, misericordia spiritualis, cùm anima, pro qua Christus mortem oppetiit, adjuvatur? Plùs quàm cœlum distat à terra, & plùs quàm cœlum majus est terrâ, excedit zelus animarum, excellentissimam & privilegiis dotatam virtutem eleemosynæ. An non Redemptor noster ipse præclaro id exemplo docuit? Vocarat is ad munus Apostolicum non neminem, dicens: *Sequere me:* cúmque ille respondisset: *Domine permitte mihi primùm ire & sepelire patrem meum* protulit Dominus auream illam sententiam: *Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade & annuntia regnum Dei.* Lucæ c. 9.

Idem docet S. Chrysostomus in Epist. 2. ad Corinth. c. 3. inquiens: *Nihil est enim quod animæ possit æquiparari, nec universus quidem mundus. Itaque etsi immensas pecunias pauperibus eroges, plus tamen efficies, si unam converteris animam.* Idem Homil. 3. in Gen. ait: *Ut anima corpore melior est, ita his qui indigentibus pecunias & facultates suppeditant, majoribus præmiis digni sunt hi, qui admonendo & continuè docendo in viam rectam supinos ac desides inducunt, monstrando eis virtutum divinarum fragrantiam & vitiorum maleolentiam.*

Hæc aliáque motiva inflammarunt S. Ignatium, ut totus in eas actiones raperetur, ab initio conversionis usque ad vitæ metam. Exemplo est, quod egit Anno 1535. Aspeitiæ, ubi indies catechesim explicuit, ter in hebdomade, licet æger, ad populum dixit, tanto concursu, ut templum omnes non caperet, clerum dissolutum & lubricum reformavit, lusuum vetitorum usum & abu-

sum sustulit, levem feminarum ornatum, tam potenti oratione perstrinxit, ut in fletum ingentem erumperent, facies cædendo laniarent, capillum evellerent, & ornatum periculosum in signum pœnitentis animi, publicè abjicerent. Leviculas personas ad pudorem adduxit, jurandi consuetudinem abrogavit: usum meridianæ precationis pro peccato lethali obstrictis, induxit, Sodalitatem S. Sacramenti ad curam pauperum honestorum, & occultâ penuriâ pressorum, instituit: hæc fuêre initia, postmodum in omni vita, continuata & mirè aucta-*Tanner. in Soc. apost. imit. p. 13.*

Ejusmodi quoque zelus, instar venti vehementis, impellebat S. Indiarum Apostolum Xaverium, ut nihil nisi animas peteret: *Domine da mihi animas*, quibus conquirendis una non sufficiebat regio, sed ferebatur ex Italia Goam, Goâ in Indiam, in Malabariam, in Travancoridem, in Insulas Molucas, in Japoniam, denique in Chinam. Ut vita ejus recenset.

Non absimilis zelus stimulabat S. Franciscum Borgiam, cùm enim P. Jacobus Laynez secundus Societatis Jesu Præpositus Generalis, jussisset scribere, quotquot desiderarent, vel proficisci ad Indos, vel pueros docere Grammaticam, in Europa: suâ manu scripsit: optare se apud Indos sanguinem fundere pro salute animarum & Christi nomine, peteréque, ut ad hoc juvaretur: veluti *In vita ejus refertur*. Idem zelus in innumeris viris Apostolicis Societatis nostræ eluxit, quos partim Confessores, partim Martyres, gemino tomo Tannerus complectitur.

Quapropter Charissimi, si quandoque Cacodæmon, tranquillitatis ac quietis vestræ hostis, ad vocationem vestram, sub prætextu vel solitudinis, vel austeritatis majoris, vel eleemosynæ dandæ, deferendam instiget; Instituti nostri excellentiam in memoriam revocate, & technas inimici facilè repelletis: vidistis enim Institutum nostrum quod Apostolicum est, & non solùm propriæ salutis & perfectionis studio, sed etiam alienæ ex fine præcipuo, occupatur; aliis, orationi, contemplationi, psalmodiæ & choro duntaxat vacantibus, esse excellentius: Quemadmodum Christi Domini, S. Joannis Baptisti, S. Antonii, & S. Benedicti exemplo, nec non Doctoris Angelici testimonio comprobavimus. Vidistis quoque Institutum nostrum, alia rigidiora transcendere, tùm quia Christum sequimur, multis opitulamur, & charitatis, virtutis omnium præstantissimæ operibus concatenatis inhæremus, quod S. Chrysostomi sententiâ, omnibus austeritatibus anteponitur. Vidistis Instituti nostri labores, eleemosynis, aliisque misericordiæ operibus corporalibus præcellere, quià spirituales sunt, & circa animam millies corpore præstantiorem versantur. Quæ rationes S. Patriarcham nostrum, S. Indiarum Apostolum, S. Franciscum Borgiam, tanto zelo & fervore succenderunt. Eædem igitur & nos in vocatione, ejusdémque æstimatione, non solùm confirment, sed etiam ad omnia charitatis & zeli opera, Instituto nostro consentanea, strenuè exercenda, regnúmque Dei, pro viribus, omnibus annuntiandum animent, & inflamment.

EXHOR-

EXHORTATIO VI.

IN REGULAM II.

Ostendit, quàm sapienter S. Ignatius, ad finem Societatis consequendum, impedimenta removerit, media suppeditârit.

THEMA.

Quis putas, est fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam? Matth. cap. 24.

Vel ex Regula.

QUemadmodum Divina Bonitas S. Ignatium elegit in Ducem, Antesignanum, & Authorem Societatis JESU, sic eidem admirabile lumen, sapientiæ & prudentiæ, tam humanæ, quàm divinæ liberaliter ad omnia in Societate sapientissimè ad finem præscriptum ordinanda communicavit. Si quis enim penitiùs inspiciat, quàm multa, quàm varia, extra exemplum aliorum Ordinum & sancita Canonum, in Religionem suam, cum summa Pontificum & Concilii Tridentini approbatione, invexerit, non dubitabit illum inter summos Theologos & Viros sapientissimos accersendum. Si quis perpenderit quàm cautè & prudenter impedimenta, quæ salutem propriam & alienam retardare poterant, amputaverit; sentiet in eo sapientiam Orbi regendo parem, quam in eo agnovit Julius III. Pontifex maximus: qui datum Ecclesiæ dixit ad instaurandas illius per orbem labes: si quis consideraverit, quàm apta & convenientia ad finem Societati præscripserit media, quibus & ipse in gubernando usus, & suos ad finem intentum uti voluit, agnoscet in eo sapientiam totius Ecclesiæ Dei gubernandæ capa-

cem, ut agnovit Joannes III. Lusitaniæ Rex, qui illum optavit in Petri Sede Pontificem, & cœli claves moderantem. Ob hanc summæ sapientiæ opinionem Ferdinandus I. Imperator nisi illo consulto, nihil priùs Romæ ab Oratore suo tractari passus. Et Cardinalis Cueva, de ejus obitu certior factus, scripsit; Ecclesiam prudentissimi omnium capitis jacturam fecisse. Hanc autem prudentiam prorsus admirabilem S. P. ostendit, dum 1. finem nobilissimum Societati præfixit, de quo supra diximus. 2. Dum de mediis aptis, diu multumque consultando, Deum pro luce impetranda indesinenter oravit, meditando diu singula perpendit, aliorum prudentum consilia adhibuit. 3. Ex allatis in consultationem, judicium tulit, inutilia ab utilibus, mala à bonis secrevit. 4. Illa rejecit, meliora & aptiora ad finem præelegit & Societati præscripsit.

Hæc igitur duo, quomodo impedimenta huic nobilissimo fini contraria removerit, & media aptissima Societati tradiderit, in præsenti Exhortatione exponemus.

I. S. P. Ignatius impedimenta Societatis removit.

1. Impedimenta removit S. P. N. quæ Societatis fini obstare poterant: Nam 1. *Primum impedimentum* est certus habitus: hic enim valde obfuisset fini Societatis; cum in eo non licuisset comparere inter infideles & hæreticos; qui in locis quibusdam pestilentioribus nostros hoc habitu incedentes lapidâssent: quare à necessitate vestitûs proscripsit & formam, & colorem, & materiam certam; sed inter fideles quidem versantibus voluit esse Clericalem, honestum, & ad usum loci, in quo vivitur, accommodatum, neque professioni paupertatis repugnantem: inter infideles autem & hæreticos, quemcunque genio incolarum & propagandæ fidei, magis accommodatum.

2. *Alterum impedimentum* est chorus, hinc S. P. N. tametsi ipse plurimùm ad illum afficeretur, choro etiam & psalmodiâ suos absolvi voluit, ne in occupationibus continuis ad auxilium animarum pertinentibus, impedirentur; laudantibus salutare hoc propositum summis Pontificibus illúdque confirmantibus constitutione, quæ incipit: *Ex Sedis Apostolicæ.*

3. *Tertium impedimentum* est certæ pœnitentiæ: quæ impedire possent labores Apostolicos: hinc neque ullam certam in corporis afflictionibus, ex obligatione subeundis, jejuniis, ciliciis, & aliis id genus mortificationibus, communem mensuram præscripsit (licet hæ non minùs in Societate, quàm in alia quavis Religione per DEI gratiam vigeant) sed unicuique assumendas permisit, quæ illi viderentur, cum approbatione Superioris, ad majorem sui Spiritûs profectum convenire: scilicet ne nocumentum virium inde passi, à majoribus pluribusque bonis peragendis, in procuratione animarum, impedirentur.

4. *Quartum impedimentum* est vita passim inusitata hominibus: Nam S. P.

S. P. non voluit noſtros nudipedes incedere, groſſis cucullis indui, ſine lecto dormire; ſed vitam communem agere, ut magis conformiter, iis quibuscum agerent, in exterioribus ſe habendo, facilius in animos influerent, idque conformiter ad vitam Chriſti: de quo, motâ quæſtione, Sanctus Thomas de Aquino, fueritne conducibilius, Chriſtum cultu auſtero, victúque incedere, an verò communi & familiari? Negativè reſpondet: *Nam, qui cum aliquibus converſatur, inquit, conveniens primum erit, ut ſe illis in converſatione conformet, ſecundùm illud Apoſtoli*, 1. Corinth. 9. *Omnibus omnia factus ſum: & ideo convenientiſſimum fuit, ut Chriſtus in cibo & potu communiter ſe, ſicut alii, haberet. Et iterum. Dupliciter homines attrahuntur ad bonam vitam, quidam etiam per ſpeciem ſanctitatis, alii per viam familiaritatis. Dominus autem & Joannes diviſerunt ſibi duas vias: Joannes, imò Dominus per Joannem elegit ſibi viam auſteritatis, pro ſe elegit viam lenitatis.*

5. *Impedimentum* retardans lucrum animarum, eſt merces pro miniſteriis ſpiritualibus, ideóque Sanctus Pater interdixit noſtris omni mercede, precio, vel ſtipendio pro miniſteriis & laboribus quibuſvis etiam eleemoſynæ nomine accipiendo, tum ut Hæreticis, Sacerdotes pro ſacrificiis & indulgentiis pecunias acceptantes, cavillantibus os obſtrueret, tum ut non muneribus corrupti, vel pecuniâ, ſed pleniſſima libertate noſtri cum proximis verſari poſſent.

6. *Impedimentum* obmovent negotia ſæcularia: quare ne hæc nos implicarent, relegavit ac vetuit noſtris, ſæcularium negotiorum, quæ ad rationem, ut vocant, ſtatûs, pertinent, qualia ſunt connubia, pacta, fœdera, & bella Principum, aliáque etiam propinquorum negotia & litium tractationem; ne per hæc in auxilio ſpirituali animarum impedirentur, & tempus nobiliſſimum in illis tereretur. Solent enim ea dies integros abſumere, verb. grat. adeundo, conſulendo, monendo, excitando Advocatos, Procuratores cauſarum, Judices, Patronos, &c.

Septimum & grande *Impedimentum* Societati cauſaturæ erant Prælaturæ, Epiſcopatus, aliæque dignitates; ad hoc amoliendum S. P. N. omnium maximè noſtris dignitatum Eccleſiaſticarum admiſſionem prohibuit, ad quas repudiandas, voto ſpeciali, Profeſſos obſtringendos ſanxit, niſi ſi quempiam ad earum acceptationem contingeret præcepto ſub culpa mortali, à ſummo Pontifice adigi. In quo non ea ſolùm Ignatio cauſa fuit, quòd Societatis homines ex propria Inſtituti ratione, ad diverſa loca peragranda & vitam in quavis mundi plaga agendam obligatos, contingeret ita ad certam Eccleſiam & Diœceſin alligari; ſed vel maximè, quia primariis ſui cœtûs capitibus ad Infulas promotis, veluti flore ſuo ac vigore orbatam, neceſſe foret emarceſcere, perinde ac ſi è corpore laboribus improbis deſtinato, evaporent Spiritus maximè vivaces, quibus ſe

vegetat

vegetat & agit. Ut taceam ingens ambitionis in Societate periculum, præ quàm in aliis religionibus, ad ejusmodi dignitates, tædio disciplinæ, fastidio munerum, opinione proprià talentis suis inferiorum, frustratione gradûs Professorum, doctrinæ, & nobilitatis stimulo, quæ in obsequio Principum passim versantibus proniora captatu essent. Et licet pauci illis honoribus potirentur, non pauci tamen ad eos grassarentur. Prout videmus in aulis Principum; si vel unus ad ejusmodi fortunatas Insulas applicuerit prosperè, sexcentos navem boni spei conscendere, & licet in eorum oculis navim alii totidem fregerint. Semel autem vela ejusmodi auris pandentes, ministeria sibi domi deligere contendent, neque admittent, nisi sublimè ac splendidum, quo nominis authoritatem concilient, cujusmodi sanè non erunt fidei Christianæ & Grammaticæ rudimenta pueris tradere, nosocomia & carceres visere, dicere ad servitia, pagos, villas, montana pedes concursare, in alias regiones, ubi spe improbâ excidere necesse sit, demigrare, & alia quam plurima, quorum vicissitudine vix ullum eximi in Societate contingit.

Hæc si bene perpendamus, admirari debemus admirandam Sancti Patriarchæ nostri sanctitatem & sapientiam, gratiásque DEO agere, eúmque collaudare quod tantam Sancto Patri sapientiam impertitus fuerit, qua omnia hæc gravissima impedimenta à Societate removerit, quibus non amotis, finem Societatis, qui est propria & aliena salus, & perfectio nequaquam obtineri potuisset.

II. Vidimus quæ Sanctus Fundator impedimenta à sua Societate proscripserit, nunc videamus, quæ media suggesserit, quæ arma ad bellanda prælia Domini suppeditârit ad finem præfixum assequendum, ut scilicet primò nos ipsos perficiamus, ne fortè cum aliis prædicaverimus, ipsi reprobi efficiamur; deinde perficiamus alios ad hunc finem geminum.

1. *Primum medium*, quod S. P. suppeditavit nobis, DEO illuminante est oratio mentalis, cui quotidie ante alias omnes occupationes horam solidam impendimus: & hanc S. Pater noluit sistere in dulci quadam & speculativâ cœlestium contemplatione, in qua veluti scopo sanctè alii religiosi conquiescunt; sed orationem maximè practicam præscripsit, quâ in affectiones mentis, ordinem rectè agendi præcipuè turbare & solitas, DEO & rationi perfectè subigendas incumbamus, & eam ad animum in actiones cum proximo exacuendum dirigamus.

2. *Alterum medium* est conscientiæ discussio, nam ad finem eundem collimari jussit duplex quotidie examen conscientiæ, ut defectus in perfectione propriâ & in conversatione cum proximo admissos corrigeremus, atque ità & nos & proximos melius perficeremus: quibus accedit examen particulare, ad defectum unum post alterum faciliùs funditus extirpandum,

pandum, virtutémque unam post alteram inserendam.

3. *Tertium medium*, est crebra & varia recollectio animi: nam huc direxit, triduanas quovis semestri, octiduanas quolibet anno, & subinde menstruas recollectiones seu exercitia, quibus omnibus ad naturæ impetus coercendos, affectus & passiones frœnandas, judicium & voluntatem frangendam collimare suos voluit, ut sine periculo salutis propriæ, alienis malis mederi possent, ne alioqui instar pedamenti aut stipitis adminiculando frugiferis vitibus, ipsimet inarescerent, igníque æterno servarentur.

4. *Quartum medium* convenientissimum est biennium Novitiatûs, præter morem aliorum Ordinum, ut solidiùs mortificationis, orationis & virtutum fundamentum collocarent, aliósque tutiùs juvare possent. Quàm multi enim adhuc sunt in virtute, post primum annum debiles, qui certè non absque periculo, vel saltè cum exiguo fructu cum proxmis agerent. Deinde post studia & doctionem, addidit annum tertiæ probationis, in quo tanquam in schola affectûs, tepefactum per studia spiritum instaurarent, atque accenderent, ac deinde ad agendum cum proximo inflammati penitùs emitterentur, omnibúsque, quibuscum agerent, ignem injicerent.

5. *Quintum medium* omnino necessarium, studia disciplinarum, quæ ita exigit S. Fundator, ut sine illis ad professionem admitti neminem voluerit, nisi excellenti humanâ Divináque sapientia imbutum, videbat enim haud posse citra propriæ ruinæ periculum idoneos fieri, qui ad omne genus hominum, in quamlibet mundi plagam mittantur (quod proprium est Professis) nisi penes eminentem virtutem excellenti simul doctrinâ fulgeant: prout experimento edocta agnovit S. Theresia, dicere solita, si Confessarius eligendus esset, aut magnæ Sanctitatis, sed exiguæ doctrinæ, aut econtra eximiæ sapientiæ cum minori virtute, hunc à se præferendum: Didicit id Ignatius ex ipsius Salvatoris exemplo, qui vetuit Apostolos ante in mundum universum dispergi admortalium conversionem, quàm imbuerentur spiritu ex alto, & cum ejus supervenientis in se virtute acciperent unà omnem sapientiam & scientiam loquendi magnalia Dei.

6. *Sextum Medium* aptissimum fuit, consilium illud admirabile & sine ullo priore exemplo, constituendi suam religionem, non ex solis Professis; sed diversis graduum statibus, Coadjutorum tam spiritualium quàm temporalium, & Scholasticorum: quorum isti, tametsi per vota simplicia veri Religiosi, ex causis tamen justis ab iis absolvi & à Societate dimitti possint.

Quemadmodum inter Christi Domini sectatores non omnes fuêre Apostoli, sed quidâ etiam velut Apostolorum, sub nomine Discipulorum, Coadjutores. Quæ licet ab institutis aliorum Ordinum adeò diversa, & Canonibus vetustis contraria, cum Concilio Tridentino summopere probârunt Pontifices: & juxta Divinæ vocatio-

nis dispositionem emanasse pronuntiavit Gregorius XIII. in Bulla: Quæcunque.

Quàm præclarum verò medium sit dimissio, qua incorrigibiles & scandalosi, velut cadavera à Societate emittuntur, docet experientia. Unde illud Sapientissimi, cujusdam sanctissimæ Religionis Præpositi Generalis responsum fuit, dum rogatus, quem inter Ordines Religiosos munitissimum putaret adversùs detrimenta primigenii vigoris? Societatem Jesu nominavit, ut quæ optimum quemque retineret, non sinendo ad dignitates Ecclesiasticas abstrahi, & deterrimum quemque ac reprobum è gremio suo ejiciendi potestatem haberet.

7. *Septimum* illudque excellentissimum *Medium* est prompta obedientia; voluit enim S. Ignatius alumnos suos semper in procinctu stare, ad capessendas quocunque gentium missiones pro vocationis nostræ munere & Instituto: quemadmodum in militia moris est, ut ad occurrendum quovis loco & tempore hostibus parati animatique stent. Ita Professos obstringi voluit sine omni viatico provolare ad extremas orbis regiones, quoties Vicarius Christi annuerit. Et hanc voluit nostram esse tesseram: *Ab aliis Religiosis Ordinibus patiamur facilius nos superari jejuniis, vigiliis, & cæterâ cultûs vilitâsque asperitate; sed verâ & perfectâ obedientiâ abdicationéque voluntatis & judicii maximè velim esse conspicuos, quicunque in hac Societate Deo Domino nostro deserviunt;* Scribit in Epist. de Obed. Taceo media alia, quibus priùs nos perficimus, uti sunt 1. Exhortationes, conferentiæ, exhomologeses, Synaxes, colloquia spiritualia, lectio ascetica, instructio privata. 2. Media ad salutem & perfectionem proximi, ut sunt doctiones, conciones, catecheses, colloquia, Sacramenta pœnitentiæ & communionis, exercitia, &c.

Hæc & alia plura præstantissima sanè media sunt à Deo S. P. N. inspirata, & ab hoc Societati universæ communicata, ut asserit Gregorius XIII. in Bulla: *Quanto fructuosius*: Spiritum S. media tam præclara, maximeq; opportuna S. Sedis ministerio Socio Ignatii tribuisse atque confirmâsse. Ea verò in dubium revocare, impugnare directè vel indirectè, vel enervare sub pœna excommunicationis latæ sententiæ prohibuit Gregorius XIV. constitutione *Ecclesiæ Catholicæ*.

Quapropter Deo & S. P. N. gratias immortales referamus. 1. Quod impedimenta tam varia sustulerit, quæ nos summè in propriæ alienæque salutis ac perfectionis studio retardâssent. 2. Ingentes quoque eisdem gratias agamus, quod media tam præclara, tam opportuna & necessaria nobis communicarint, & statuamus, ne minùs grati simus, iisdem strenuè uti ad finem Societatis, ad propriam alienámque salutem & perfectionem consequendam, ad magni Dei ac Domini nostri honorem & gloriam. Amen.

REGULA

REGULA TERTIA
DE INDIFFERENTIA LOCORUM.

EXHORTATIO I.
IN REGULAM TERTIAM SUMMARII.

THEMA.

Euntes in mundum universum. Marci 16.

VEL.

Nostræ vocationis est diversa loca peragrare. Reg. 3.

QUemadmodum viris Propheticis, Apostolicisque proprium est, non latere in domûs angulo, aut abscondi sub modio; sed imponi candelabro, & lucere omnibus, qui in Ecclesiæ domo sunt, atque instar solis circumire, & veritatis fidei, ac perfectionis radios quaquaversum diffundere: ita quoque Societati nostræ innatum est, diversa loca peragrare, vitámque in quavis mundi plaga agere; ubi majus Dei obsequium, & animarum auxilium speratur. Aspicite Moysen, Eliam, Isaiam, Jeremiam, Ezechielem, Danielem, cæterósque Prophetas, quid fuêre, nisi mundi soles, ubivis tenebras dissipantes, Deíque oracula ac mandata Regibus ac populis annuntiantes? *Ad omnia, quæ mittam te, ibis*: ait Dominus Jeremiæ c. 1. 7. Pari ratione intuemini Apostolos, Petrum, Paulum aliósque, quid erant, nisi mundi luminaria fulgentissima, infidelitatis & malitiæ caliginem è mortalium cordibus ejicientes, *Vos*, inquit Christus, *estis lux mundi* Matth. 5. 14. Lux non unius pagi, oppidi aut regni; sed *mundi* universi: *Euntes in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ.* Marci 16. Ita quoque homines Societatis JESU, tanquam Apostolorum imitatores, non occultantur sub modio; sed supra candelabrum collocantur, ut luceant omnibus qui in domo sunt, indifferen-

tes ad omnem locum, populum, missionem, *ut luceant omnibus* & doctrinæ Christianæ radiis perstringant universos. Quod si quis hoc refugeret, aut abhorreret; meritò tanquam à spiritu Apostolico & Ignatiano alienus, erubesceret: *Pudeat*, ait S. Bernardus serm. 66. in Cant. *Successores Apostolorum lucem non esse mundi, sed modii.*

Geminas igitur adducemus rationes, hanc nobis indifferentiam ad quævis loca persuasuras. 1ma est, nos esse de Societate. 2. de Societate JESU.

1. Ratio indifferentiæ ad loca est Societas.

I. Ratio prima, quæ hanc ad quævis loca indifferentiam ac promptitudinem persuadere, nósque ad eam amplectendam potest permovere, desumitur ex etymo Societatis: Quid enim obsecro, est Societas, nisi cohors, sive turma militaris, sub Christi Domini ac Ducis sui labaro militans; Constat autem in militibus, requiri ad quævis loca indifferentiam, sive intra regnum, sive extra, Dux, eorum operâ, contra hostem, indiguerit. Imperatores Ferdinandi suos habuêre Duces cum exercitibus, Tampierios, Bucquoyos, Tilios, Papenheimios, semper in procinctu stantes, paratósque ad occurrendum hosti, sive in Bohemiam, sive in Hungariam, sive in Germaniam destinarentur. Similiter modernus Imperator noster Leopoldus varios Duces strenuos militiæ suæ præfecit, Lotharingum, Badensem, Eugenium, aliósque, qui jam in Hungariam, jam in Transylvaniam, jam ad Danubium, jam ad Tibiscum, jam ad Rhenum, jam ad Padum prompti alacresque hosti obviabant. Atque hæc est proprietas & virtus militaris; eum in finem miles conscribitur, armatur, & meret stipendia; militisque nomine & salario foret indignus, si vellet intra unius oppidi mœnia delitescere, & ubivis locorum cum hoste manus conferere detrectaret.

Pari ratione, Societas nostra militia est, seu Exercitus, pro Dei gloria & animarum salute, contra hostes Tartareos bellaturus. Cui jure aptari potest, in sensu partiali, quod Sponsus cœlestis de Sponsa, id est, Ecclesia, in sensu totali & adæquato pronuntiat. Cant. 6. 9. *Castrorum acies ordinata.* Et Cantic. 1. 9. *Equitatui meo in curribus Pharaonis, assimilavi te, amica mea:* ad bellum te voco ac per te, hostes meos subjugare destino, animásque in captivitatem ab iis redactas, libertati restituere, eúmque in finem te maria & terras celeriter permeare desidero. Hoc militiæ nomen & omen mox à Societatis primordio deni primi Patres in formula Societatis Paulo III. Summo Pontifici oblata, atque ab eo anno 1540. confirmata, professi sunt, dum hisce verbis eam auspicantur: *Quicunque in Societate nostra, quam JESU nomine insigniri cupimus, vult, sub crucis vexillo Deo militare.* Deinde subjungunt: *Sciant omnes socii, & non solùm in primis professionis suæ foribus; sed quoad vixerint quotidie animo volvant, Societatem hanc universam, & singulos, sub sanctissimi Domini nostri Papæ & successorum ejus fideli obedientia militare.* Denique additur, voto eos obstringi, ad eundum quocunque

cunque missi fuerint, sive ad Turcas, sive ad infideles, sive ad hæreticos, sive ad schismaticos, sive etiam ad quosvis fideles, imò etiam ad Indos. Jubentúrque *die noctéque succincti lumbos stare, ac ad tam grandis debiti solutionem paratos sese ostendere.*

Constat igitur nos sacræ militiæ albo inscriptos esse, adeóque oportere ex mente primipilorum Patrum nostrorum in procinctu stare; vel ut loqui S. Fundator noster solebat: *Societatis operariis, altero tantùm pede, terræ insistendum, altero ad iter suscipiendum elevato standum esse*; insinuans, eos minimè certo loco, aut collegio affixos hærere, sed potiùs de loco in locum, ubi animarum salus requireret, profici sci debere, & quod de S. Paulo dictitabat Chrysostomus; *quasi pennatos, totum orbem pervolitare paratissimos esse, oportere.*

Quare Charissimi, hanc in tyrocinio indifferentiam & promptitudinem addiscamus, à parvis inchoando, ut postmodum velut generosi pugiles idem in magnis præstemus. Discamus ad nutum superiorum stare succincti, unumque pedem quasi elevatum tenere; non imitemur degeneres S. Ignatii filios, qui non uno, sed ternis quaternis aut pluribus nonnunquam insistunt pedibus, tot scilicet quot Atlantes numerant, quibus confisi in eodem loco detinentur, & vix aut ne vix quidem aliò transferuntur: potiùs non degeneremus à præcelsis cogitationibus filiorum Dei, & Societatis nostræ heroum, qui sive in Chinam, sive in Japoniam, sive in Brasiliam, sive in Malabriam, sive in Orientem sive in Occidentem, Dei & superiorum voluntate ablegarentur, alacres provolabant. Neque deest in provincia nostra gloriæ divinæ campus, in quo tot missiones, in Septentrione, in Dania, Holsatia, Julia, Westphalia, & alibi patent: *nostræ* enim *vocationis est militum instar diversa loca peragrare.*

II. Societas JESU.

II. Ratio altera, quæ hujusmodi nobis indifferentiam ac promptitudinem persuadeat, est quòd simus de Societate JESU, & Socii & milites JESU, quos à Duce suo avelli minimè decet, sed exemplo ipsius diversa loca, animarum lucrandarum gratiâ permeare. JESUS Dux noster, minimo tempore commoratus est Hierosolymæ, sed modò in Galilæam, modò in Judæam, modò in Samariam profectus est, civitates & vicos ac castella perlustrando, omnibúsque annunciando Regnum Dei. Ecce Dux tuus præit, si socius ejus ac miles es, sequere, nec ab ejus agendi modo deflecte, cùm sine hoc, genuinus ejus socius esse nequeas.

Hanc enim indifferentiam & promptitudinem ad quævis loca, collegia, officia, missiones, apostolicósque labores, etiam in remotissimis regionibus, non existimes, accidens quodpiam, aut capillamenti instar, ornamentum esse Societatis JESU, sed cor & animam ejusdem, quod qui ei tolleret, eandem è vivo corpore in frigidum cadaver transformaret, in ipsa substantia mutatū: quemadmodū enim qui Anachoretis solitudinem & silentium, Monachis psalmodiam & jeju-

nium, Fratribus minoribus nuditatem & saccum, Stylitis columnam & vigilias eriperet, eos animâ planè ipsâ spoliaret, & in cœtus omnino alios commutaret; ita pariter si à Jesu Societate sustuleris indifferentiam locorum, promptitudinem mutationum, desideria ardentia sacrarum expeditionum, susceptionem, ubivis terrarum, Apostolicorum laborum; non remanebit Societas Jesu, & Apostolicum agmen, quod Dominus Jesus ad exscindendas hæreses, illustrandos infideles, eruiendósque veræ religionis, aut pietatis expertes, conscripsit. Ex quibus sole clariùs elucescit, quàm virtus ista sit nobis necessaria.

Deinde; si sumus è Societate Jesu, id est, milites Jesu, mundo exempti, & in ejus familiam exercitúmque adlecti, qui ejus amore patriam, parentes, amicos mundúmque omnem prompti reliquimus; ita ut nobis dici queat, quod Apostolis: *Vos non estis de mundo.* Igitur omnis terra & nulla terra nobis debet esse patria. Exemplum præbet nobis S. Basilius, cui cùm præses minaretur exilium (ut scribit S. Gregorius Nazianzenus in oratione funebri de laudibus Basilii) respondit: *Ego verò nec ullum exilium cognosco, qui nullo loco circumscriptus sum; neque hanc terram, quam nunc colo, meam habeo, & eam omnem, in quam projectus fuero, pro mea duco.* Ita pariter totus terrarum orbis, & patria nobis sit, & exilium: patria quidem cujus incolas ad salutem & perfectionem dirigamus; exilium verò cujus commoda penitus despiciamus. *Domesticus Dei, exul est mundi*, ait S. Ambrosius serm. 7. in Psalm. 118. Cui si etiamnum corde affixus hæreat, jam servus Dei ac domesticus esse haud poterit. cochleæ domiportæ non absimilis. *Velut cochleæ*, ait S. Ambros. libr. 1. de Abel *quæ nisi intra testæ operimentum spirare non possunt.* Ita illi qui ahò missi, domos & collegia secum trahunt, neque verò ea tergo vehunt; sed intimo pectore concludunt, indifferentiæ, & promptæ obedientiæ, virtutis nobilissimæ, penitus expertes.

Apage tam indignam pectore religioso sarcinam, & conquirere omni studio allabora, necessariam adeò JESU Socio, ad quascunque regiones & stationes indifferentiam, ducem tuum Jesum sequere, qui tibi inclamat: *Ubi ego sum, illic & minister meus erit*, libénsque commorabitur.

Quæ cùm ita sint, Charissimi, si spiritu Apostolico repleri, eóque agi desideretis, si lux mundi esse capiatis, indifferentiam hanc ad quascunque provincias, missiones, domos, functiones, cum gratia divina, procurate: successores Apostolorum pudeat esse, non lucem mundi, sed modii: hoc Societas in quam adlecti estis, hoc militia exigit, hoc militaris obedientia requirit, quam qui sequi recusat, ignaviæ dedecus haud effugiet. Hoc postulat à vobis Societas Jesu, exemplum Jesu, qui de regione in regionem, de castello in castellum, de civitate in civitatem obambulando, animásque quærendo vobis prævit: hujus nisi vestigiis insistatis, ejus socii & comites non estis, quibus omnis tellus & nulla tellus

tellus patria sit oportet: sed potius cochleis infelicissimis domui suæ tenaciter adhærentibus, similes eritis: quod longè absit à fidelibus Jesu sociis, & S. Ignatii filiis genuinis, quibus illud semper in corde & ore versetur: Totus mihi mundus & patria est & exilium: non illic vivo ubi dego, quoniam in omnibus mundi partibus vivere cupio, quas Apostolicis laboribus stadium esse, per superiores, Christus mihi demandârit. Illa mea regio est, in qua luce veritatis populos infideles illustravero; illa mea patria est, in qua hæresi infectos in gremium Ecclesiæ reduxero: illa mea terra est, in qua Evangelium annuntiare, juventutem erudire, Sacramenta administrare, & Patris æterni gratiam, Divinæ legis desertoribus recuperare potero. Quisquis Christi amore paternam domum ex animo deseruit, ac Dei gloriam animarúmque salutem sitit, in omni tugurio domum & in quovis mapali palatium invenit.

EXHORTATIO II.

IN REGULAM III. SUMMARII,

Docet variis exemplis, ad quælibet loca, indifferentiam.

THEMA.

Posuit eos, quasi equum gloriæ suæ in bello, Zachar. 10. 3.

VEL.

Nostræ vocationis est, diversa loca peragrare. Ex Reg. 3.

SOcietas JESU minima, uti exhortatione proximè præcedente insinuavimus, exercitum volantem seu equitatum, ad hostibus Ecclesiæ, quovis loco & quavis occasione, occurrendum resistendúmque paratissimum refert: In hoc equitatu sociorum quilibet se veluti jumentum, quod ad omnia indifferens & paratum est, cum Davide reputet, aut quasi equum gloriæ divinæ esse se existimet: *Posuit eos quasi*

quasi equum gloriâ in bello, ait Zacharias Propheta c. 10. *Equus*, ait S. Greg. lib. 31. moral. cap. 11. *est prædicator, qui habet fortitudinem, quia adversa constanter tolerat, habet hinnitum, quia ad superna blandiens evocat.* Ergo equum insigne Apostoli ac viri Apostolici hyeroglyphicum, qui quaquaversum velociter volitare gestit, ubique Christum sessorem tanquam equitem, rectorem & excitatorem, ad infidelitatem, & vitia sternendum, ad Reges & Principes subjugandum, animosè circumfert; nullis fatigatur laboribus, nullis cedit difficultatibus, nullis periculis terretur; sed omnia generosè transilit & subigit. Verè equus gloriæ Divinæ propagandæ idoneus, equus glorioſus & speciosus: ut vertit Interpres Syrus, equus promptus ad omnia, & strenuus in bello; ut vertit Arabicus.

Ejusmodi equum gloriæ promptum ac strenuum fuisse imò Christum Dominum, 2dò Apostolos. Ac 3tiò primos Societatis nostræ Patres præsenti exhortatione demonstrabimus.

I. Exemplū indifferentiæ Christus.

I. Exemplum primum promptitudinis, indifferentiæ, & strenuitatis nobis exhibet Rex & Dux noster, Dominus JESUS Christus equitatûs nostri Generalis Archistrategus; sanè *Equus* generosissimus *gloriæ in bello*, de quo Apoc. 19. 12. legimus: *Et ecce equus albus, & qui sedebat super eum, cum justitia pugnat, in capite ejus diademata multa* (ob multiplices victorias) *& vestitus erat veste aspersa sanguine* (pugnavit enim usque ad sanguinem, usque ad vulnera & mortem) *& vocatur nomen ejus, Verbum Dei, & in vestimento ejus & femore scriptum, Rex Regum & Dominus Dominantium: & exercitus sequebatur eum in equis albis, vestiti byssino albo & mundo. Et ecce equus albus.* Viegas aliique Interpretes, per hunc equum album intelligunt Humanitatem Christi, per sessorem, Divinitatem, seu Verbum Dei. Hic igitur equus albus, hic eques Divinus, hic Rex & Dux noster præcedit, varii Ordines & turmæ virorum Apostolicorum sequuntur: præcedit, exemplóq; suo docet, strenuè ac promptè ubivis locorum instar generosi equitis discurrere & pro gloria Dei decertare. Quid enim toto prædicationis suæ triennio egit aliud, quàm de loco in locum, de civitate in civitatem, de regione in regionem transcurrere, omnibus regnum Dei annuntiare, omnes ad pœnitentiam, ad cognitionem & amorem Dei invitare, variisque beneficiis ac prodigiis eos, quibuscum conversabatur, allicere. Nec opportunitatem loci, quam ubique reperiebat, necesse erat quærere. Hoc enim unum gloriæ patris, & animarum salutis negotium tractabat in templo & domibus privatis, hoc tractabat in vicis & castellis, in montibus & desertis, in mensis & ipsis viis: hoc agebat cum magnis & parvis, cum Legisperitis & Pharisæis, cum publicanis & peccatoribus, cum piscatoribus & quibusvis hominibus, totus iis, quæ Patris sui erant, occupatus, & Regno Dei ubique propagando impigrè, fidelitérque intentus

tentus, usque ad defatigationem, usq; ad sanguinem, usque ad vulnera & mortem.

Hoc Regis ac Ducis nostri exemplum, Charissimi, si equi gloriosi in bello, si strenui JESU velimus esse Socii, nobis imitandum est; *Exercitus eum sequebatur in vestibus albis*, ait S. Joannes in Apoc. l. c. In quovis loco, sine inclinatione ad hunc vel illum, oportet nos gloriam Regni Dei, hominúmque erga Deum subjectionem promovere. In quovis loco, sine differentia decet nos dura hominum corda salubribus contritionis lachrymis emollire; atque ad vitam meliorem, imò perfectam traducere, & è Cacodæmonibus Angelos efficere. In quovis loco convenit, sine hæsitatione non curiosa, non inutilia; sed Christum Crucifixum prædicare: *Non in sapientia verbi, & sublimitate sermonis*, ait Apostolus, *ut non evacuetur crux Christi*: In quovis loco sine discrimine, quò obedientis nos ablegaverit, oportet nos cognitionem & amorem Dei, inter ignorantiæ tenebras, omnium quibuscum versamur, mentibus inferre; idque Christi exemplo, in vicis & oppidis, in mensis & viis, verbo, ubique. Cognitionem inquam, non speculativam, sed practicam, quâ ea, quæ tantæ Majestati debent, cognoscant, ei se subjiciant, serviant, colant, timeant, ament, ac sanctissimas ejus leges, & amicitiam, quas hactenus divitiis, honoribus & voluptatibus postposuerunt; impostetum rebus omnibus, suæque vitæ, si opus sit, præponant: atque ita non tantùm salutem, sed etiam maximam perfectionem, ad majorem Dei gloriam æternam, consequantur.

II. Alterum indifferentiæ, promptitudinis & generositatis exemplum præbuêre Sancti Christi Domini nostri Apostoli: quos *posuit quasi equos gloriæ in bello*, ut nomen Christi, fidem & Evangelium in omnem terram deferrent, ac ubique gentium promulgarent, ad quævis loca promptissimi; ac tales, qualem S. Gregorius l. 31. moral. c. 11. describit S. Paulum, strenuum equum gloriæ in bello: *Qui sessoris sui* (Christi) *calcaribus excitatus exultat, tormenta non metuit, in occursum pergit armatis, & fervore accenditur.* Ita sanè Apostoli, nulla metuentes pericula, cuncta perrupêre obstacula, ad quævis indifferentes loca, quò vel Spiritus Sanctus vel S. Petrus Apostolorum Princeps eos dirigeret, vel major Dei gloria & animarum auxilium evocaret. II. Apostoli.

Nam Apostolorum primus Petrus, profectus est Romam in Italiam; S. Andreas Frater ejus in Achaiam. S. Jacobus Hierosolymam, S. Joannes in Asiam, S. Thomas in Indiam, S. Jacobus in Hispaniam, S. Philippus in Phrygiam, S. Bartholomæus in Armeniam, S. Matthæus in Æthiopiam, S. Simon in Ægyptum, S. Thadæus in Mesopotamiam, S. Matthias in Judæam. S. verò Paulus Apostolus, tanquam generosus equus Christi in bello, quantâ alacritate, quantâ indifferentiâ & promptitudine, varias regiones percurrit, Asiam, Bythiniam, Græciam, Judæam, Italiam, Lycaoniam,

Macedoniam, Pamphiliam, Pisidiam & alias; cui Christi amor calcar addebat, *Charitas Christi urget nos*, ad currendum alacriter, ubicunque animarum auxilium ac Dei major gloria speratur. Quid si hi Apostoli vel difficultate vel vitæ periculis absterriti, eâ indifferentiâ caruissent, & nec Petrus Romam, nec Paulus Asiam, nec Jacobus Hispaniam, nec alii alias regiones adiissent; quantum Ecclesiæ damnum inde fuisset exortum? sanè nec Italia, nec Hispania veram fidem suscepisset; ac proinde quot hominum milliones ad æterna inferni supplicia descendissent.

Hos igitur pugiles, Charissimi, imitemur, & quocunque nos Deus per superiores destinârit, instar equi generosi, sine replica aut tergiversatione provolemus: & quemadmodum equum generosum non stabulum commodum, non pabulum bonum ab excursione remoratur, nec fœni avenæque defectus in loco, ad quem properat, retardat: ita nec commoditas loci, unde exeundum, nos detineat, nec incommoda loci, ad quem pergendum est, absterreant; sed Apostolorum instar, nostrî obliti, neglectis propriis commodis & honore, solam Dei gloriam intuendo, jam inter populares, jam inter extraneos, prout obedientia jusserit; jam peregrini, jam incolæ; jam exules, jam captivi; jam honorati, jam contempti; jam famelici, jam sitibundi, alienæ saluti ac Divinæ gloriæ inserviamus.

III. S. Ignatius

III. Tertium indifferentiæ, promptitudinis & generositatis exemplum præbet nobis S. P. Ignatius, unà cum primis Sociis suis: quos Deus his ultimis calamitosis temporibus, in quibus phalanges infernales multiplicatæ, innumeræque Hæreticorum turmæ adversùs Ecclesiam Sanctam insurrexêre, ac novi orbes pro Christo expugnandi repetti sunt; posuit, *Quasi equum gloriæ in bello*: ut quocunque ex obedientia mitterentur, hæresi, infidelitati & peccatis sese opponerent, fidem propagarent, vitia exscinderent, mores depravatos ubique locorum corrigerent, itâque gloriam Divinam strenuè promoverent.

Cùm verò ex diversis essent nationibus orti, nec scirent, cui potissimùm orbis parti succurrerent, anno 1537. haud procul Parisiis, in templo B. Virginis, in monte Martyrum, voto se obstrinxerunt, quòd si intra annum in Palæstinam proficiscendi se non offerret occasio, summo Pontifici se sisterent, quocunque gentium placuisset, in animarum auxilium ab eo mittendos.

Atque ità hæc indifferentia ad quæcunque totius mundi loca cum ipsa Societate nascente nata est. Móxque Regibus, Principibus, aut Episcopis postulantibus, Pontifex maximus Julius III. in varia eos loca destinavit, Lainium Placentiam, Paschasium & Rodericum Senas, Bobadillam Neapolim, Jajum Balneoregium, Xaverium in Indiam, & quot is in orbe altero regna, regiones & urbes peragravit, Amboinum, Malacam, Travancoridem, Malabariam, Macazaram, Melindam, Manariam, Morum, Cambayam, Tolum, Ternaten, Tutucurinum, Soco-

Socotoram, Mozambicum, Ceylanum, Comorinum, Mauricam, oram piscariam & alias, donec pervenit in civitatem & portum Amacaum, unde in Insulam Sancianam profectus est, ut vita ejus perhibet. Petrus Faber quoque quot regiones perambulavit? nam à summo Pontifice missus in Germaniam, ut Hæresi grassanti sese velut strenuum equum gloriæ Divinæ opponeret, profectus est Wormatiam, Spiram, Moguntiam, Coloniam, in Hispaniam deinde, tum in Lusitaniam, tandem reversus in Italiam, ubique fidem propagans, hæresi sese opponens, nutantes confirmans, mores corruptos emendans, & quà colloquiis, quà concionibus omnes ad meliora excitans.

Tales oportet esse, generosos Societatis JESU pugiles, tanquam decoros gloriæ Divinæ equos procurrere, quòcunque à Deo per Superiores missi fuerint, ad quasvis gentes, Provincias, regiones, & cujusvis status & conditionis homines, senes & pueros, divites & pauperes, doctos & indoctos, reges, principes, nobiles & plebejos, pro quibus omnibus Christus mortuus est, qui est salus omnium usque ad extremum terræ.

Vel maximè autem, hujusmodi indifferentia in Sancto Fundatore Ignatio refulsit: unde cùm quodam tempore P. Jacobus Laynez desiderium ardens sentire se diceret, in Indiam proficiscendi, quò populos illos miseros, in cœca gentilitatis nocte agentes, ac operariorum Evangelicorum defectu pereuntes, in viam salutis revocaret: S. Fundator illi respondit: *Equidem nihil horum desidero*: causam à Laynio rogatus: *Quandoquidem*, inquit, *obedientiæ voto summo Pontifici nos devinxerimus, ut ipse pro suo arbitrio & libitu, quocunque Dei gloria vocarit, mittat; ita nos convenit esse indifferentes, ut non magis in hanc, quàm in illam partem inclinemus*: quin & addidit, si ego me in missionem Indicam, uti tute facis, impelli ac trahi sentirem, in partem potiùs contrariam inclinare satagerem, ut ad illam æqualitatem, indifferentiamque pertingerem, quæ ad obedientiæ perfectionem obtinendam necessaria est.

Non absimilis quoque fuit indifferentia, præclari illius P. Hieronymi Natalis, quem cùm S.P. noster fortè ad missionem quandam destinaret, ut suavius id fieret, quonam ipse propenderet, interrogavit; respondit is scripto: se verò in neutram planè partem inclinare, præterquam in hoc, quòd in nullam inclinare vellet.

APOSTROPHE AD SOCIETATEM JESU.

O Societas JESU! (liceat mihi filio, matrem dulcissimam alloqui, cui se & omnia sua debet) quæ nullis affixa es regionibus, cui omnis tellus & nulla tellus est patria; quæ regnum JESU, toto orbe propagare satagis; quæ spiritum JESU Apostolicum à Deo accepisti; quæ terras & maria permeas, usque ad Sinas & Indos; quæ Cosmopolitam te reputas, & ad quælibet orbis terrarum

climata adeunda alacrem & indifferentem te offers; quæ famem, sitim, æstus, frigora, naufragia, persecutiones, mortes, martyria pro JESU fortiter subis: quæ aureis charitatis alis, gentes barbaras, pauperes, miseras, idololatras complecteris; quæ innumera animarum millia, in Tartarum ruentia eripis, & in Paradisum cœlestem traducis. Macte animo: perge quò pergis; age fortiter, quod agis: non parcas sudori, sanguini, vitæ tuæ: *Intende, prosperè procede & regna.* Erit fructus labori tuo: erit merces operi tuo, & merces magna nimis; cùm post te greges animarū orco ereptarum in patriam cœlestem deduces, ubi tibi in omnem æternitatem coram Deo & Angelis salutem suam acceptam ferent. Perge igitur, *tanquam equus gloriæ in bello*, quò Deus & obedientia te destinârit, perge fortiter, alacriter & constanter: nullis moveare periculis, nullis absterreare adversis aut difficultatibus: *Ardua per præceps, gloria vadit iter.*

Quapropter, Charissimi, Christi Domini, Ss. Apostolorum ac primorum Patrum nostrorum vestigia legamus: atque ad omnia collegia, domos, missiones & loca parva & magna, commoda & incommoda, propinqua & remota adeunda, *tanquam equi gloriæ in bello*, quàm paratissimi simus. Utinam ea in nobis omnibus, non tantùm in juventute, verùm etiam in senio, foret animi æqualitas; ut idem, quod P. Natalis, superioribus ex indulgentia rogantibus, vel ut olim Christus cœcum: *Quid vis, ut faciam tibi?* sincero corde respondere possemus: *Inclino, ut ad nihil inclinem*: nutum obedientiæ exspecto, aliud velle aut nolle ulterius non habeo. Statuamus firmiter hoc cœcorum solatium; *Quid vis, ut faciam tibi?* nunquam admittere, sed cum Paulo dicere: *Domine, quid me vis facere?* Dicamus cum Abrahamo, Isaia, Anania: *Ecce ego, mitte me*, quaquaversum: omnis tellus mihi patria est, nullus locus adeò sterilis, agrestis & horridus est, quem obedientiæ labor nequeat fœcundare. Ubique virtutis, patientiæ, charitatis ac zeli exercendi campus patet: ubivis gloria Dei vænum prostat: ubique reperiuntur animæ JESU sanguine pretioso redemptæ, ope & culturâ nostrâ indigentes. Quis scit, utrum Deus à loco hoc te non removeat, in quo te manere delectat, ne in æternæ salutis discrimina incidas, desideriisque inordinatis irretitus, gehennæ ignis pabulum evadas?

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *
* *

REGULA

REGULA QUARTA
DE VITA COMMUNI
EXHORTATIO I.
IN REGULAM IV. SUMMARII,

Explicat nobilissimos fructus vitæ communis.

THEMA.

Erant illis omnia communia. Actorum 4. 34.

VEL:

Ratio vivendi, in exterioribus, communis est. Reg. 4.

DUplicem licet distinguere vitam communem; unam quoad exteriorem vivendi modum, in victu, vestitu & aliis; & de hac, exhortatione sequente, tractabimus: alteram, quoad substantiam & bona Religionis; & de illa agemus in præsenti. Sanè D. Chrysostomus vitam hanc Religiosorum communem, vitæ cœlestis imaginem referre docuit L. 3. contra vitæ monasticæ impugnatores: *Qui in Monasteriis*, inquit, *degunt, conversationem planè cœlestem elegerunt*; rationemque protinus adjungit: *Cuncta quippe illic communia sunt.* Ad hanc beatam communemque vitam, proximè, ut hæc fert mortalitas, accessêre primi Christiani, qui sub Apostolorum directione, omnia habebant communia; & nemo aliquid sibi proprium esse dicebat. Ad hos verò proximè pertigêre, religiosi ab illis exorti: nam primævi hi Christiani, teste D. Hieronymo L. de viris illust. sub S. Marco Evangelista, prima vitæ Cœnobiticæ fundamenta jecerunt; primique inter illos fuêre Essæi, Authore & Parente S. Marco; de quorum sanctitate mira recenset S. Hieronymus l. c. *Nihil*, inquit, *illis usquam proprium est, nullus inter eos dives, nullus pauper, patrimonia egenti-*

bus dividuntur, quales & Lucas refert primùm Hierosolymis fuisse credentes. Atque ab his viris perfectionis avidis, jam tunc cœpit, & propagata est vita Cœnobitarum: quorum, ut perhibet S. Dionysius Areopagita L. de Eccles. Hierarch. c. 10. ingens per orbem sparsa fuit multitudo. Eam deinde post annum Domini 300. instauravit S. Antonius in Ægypto, S. Basilius in Græcia, S. Hieronymus in Syria, S. Augustinus in Africa, S. Benedictus in Italia & toto occidente; quos denique secuti S. Bernardus, S. Dominicus, S. Franciscus, & ad extremum S. Patriarcha noster Ignatius, qui vitam hanc in omnibus communem valde alumnis suis commendatam voluit: quàm verò salutares, nobilésque ex ea fructus progerminent; modò declarabimus.

I. Fructus vitæ communis unio cum proximo.

I. Primus & nobilissimus vitæ communis in Societate nostra fructus, est mutua charitas, unio & pax inter omnes. Unde obsecro, in felicissima illa cœlesti patria, tanta exundat inter omnes beatos spiritus dilectio, unio & pax, nisi ex perfecta bonorum omnium cœlestium communione? Innuit idipsum S. Augustinus medit. 25. dum ait; *Ubi summa dilectio, & unus omnium spiritus, ubi dispar est gloria singulorum; sed communis est lætitia omnium: plena & perfecta ibi regnat charitas; quia Deus est ibi omnia in omnibus.* Et ut in rhythmo canit S. Petrus Damianus: *Unum volunt, unum nolunt, unitas est mentium.* Ibi enim est communis lætitia, communis salus, communis habitatio, communis Societas, communis lingua, communis opulentia, communis beatitudo, communis Deus.

Hic præclarissimus fructus, propinatus quoque fuit ex communione bonorum, in primitiva Ecclesia, de qua scribit S. Lucas; Act. 4. Tantam in illis floruisse animorum consensionem, ut viderentur *habere cor unum & animam unam.* Tantam fuisse inter eos charitatem, recensent illius ævi scriptores, ut stuperent Gentiles, & ad fidem Christianam allicerentur.

Nec defuit dulcis adeò fructus, Cœnobiis, tempore S. Chrysostomi viventibus, de quibus Lib. 3. citato, deprædicat: *Nullus ibi paupertatem exprobrat; nullus divitiis honestior est, unus idémque omnibus animus est; omnes eâdem nobilitate sunt nobiles; omnes eâdem servitute sunt servi; eâdem libertate liberi: una illic omnibus divitiæ, quæ veræ divitiæ sunt; una gloria, quæ vera gloria est.*

Eâdem de causâ, S. Fundator noster, tanto studio, à Societate sua, bona privata proscripsit, & bonorum communionem commendavit: Nec permisit, velut in nonnullis Ordinibus permittitur, peculium privatum pro vestibus, pro libris, pro medicamentis & aliis in morbo necessariis; non permisit legata à parentibus aut amicis in favorem certorum ordinata, eorundem liberæ dispositioni relinqui, aut de Collegio in Collegium cum illis commigrare, sed loco certo addici. Voluit, ut esculenta, vestimenta, aliáque à quibuscunque donata, aut eleemosynæ nomine submissa, in communem

usum

usum dispensarentur: atque ita esset communis possessio, communis habitatio, communis pecunia, communis mensa, communis eleemosyna, communis disciplina; quemadmodum est communis regula, communis labor, communis laborum corona, communis futura beatitudo, communis Deus. Et quod inde sequitur, communis gloriæ divinæ intentio, communis animorum unio, communis pax, cõmunis charitas: simúlque proscriberetur, ex propria possessione aut privatis bonis, enasci solita perturbatio, contentio, altercatio, discordia, invidia, & reliqua pestis mutuæ charitatis. Atque hæc bonorum communio ita etiamnum, laus Deo, in Societate viget; ut paucis abhinc annis, opinione sanctitatis clarus, Innocentius XI. Pontifex Maximus Romæ, aliis Ordinibus nonnullis, exactam adeò communionem non observantibus, Societatis methodum, pro exemplo, imitandam proposuerit.

Gaudete itaque, Dilectissimi, vos ad hanc Societatem, quæ vitam communem, vitam cœlesti vivendi modo, & primitivæ Ecclesiæ quodammodo simílem amplexa est, vocatos esse. Gaudete ac Deo gratias agite, vos in ea degere Domo, in qua omnia communia, nulla privata; ac proinde charitas, unio, pax & concordia regnat, simultas verò, invidia & altercatio, *propter meum & tuum, frigidum illud verbum*, ut mellifluus Doctor loquitur, nasci solita, penitus exulat. Et vel ex hoc colligite, vos veræ pietatis esse cultores, ac perfectionis sectatores, quibus non de rebus terrenis; sed de cœlestibus & divinis est æmulatio & concertatio: quique cœlestis vitæ ac statûs formam in constante charitate effingitis; & futura promissi regni bona præripitis, omnibúsque bonis consolationem, atque ædificationem assertis. Ut non inaniter cum Propheta exclamare posse videar: *Hæc est generatio quærentium Dominum, quærentium faciem Dei Jacob:* Psalm. 23. Hæc, procul dubio, accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo.

II. Unio cum Deo.

II. Secundus fructus suavissimus, quem ex vita communi in Societate percipimus, est charitas, unio & pax cum Deo O. M. Hoc fructu gaudent Beati cœli cives, super omnia bona terrena jam elevati, & à mundi fæcibus ac sordibus secreti, qui totõ corde, totâque mente, Deo bono suo infinito adhærent, illique unione arctissimâ conjunguntur, ac perfectâ quiete, tranquillitate ac securitate in Deo fruuntur; quidquid verò hic orbis infimus complectitur, aurum, argentum, gemmas, prædia, regna, velut puerorum crepundia, amore suo indigna despiciunt.

Eundem fructum ex bonorum communione retulêre primi Christiani, Religiosorum subsequentium prodromi, qui omnia bona sua relinquebant, & contemnebant, ideóque pretia eorum, ad pedes Apostolorum, tanquam calcanda, deponebant, ut affectum & amorem suum à terrenis divitiis avellerent, & totum cor suum Deo affigerent, illique assiduè adhærerent.

Idem

Idem hic fructus à vita communi Societatis, in ejus membra redundat: scilicet amor Dei ex toto corde, quod excluso rerum caducarum possessione & amore facilius Deo agglutinatur, eique ceu summo bono copulatur; cum vilipensione & despectu inanium bonorum, & thesaurorum mundi, à quibus, velut æstimatione & amore suo indignis affectum avocant, eúmque in Deum ac divina transferunt: His itaque aureis compedibus exemptus Societatis JESU religiosus, meritò cum Vate Regio concinit: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.* Psal. 115. 16. His vinculis liberatus, instar aquilæ sese in altum librat, & omnia mundi bona despicit; secundùm illud Dei promissum, Isaiæ c. 58. *Sustollam te super altitudines terræ, & cibabo te hæreditate Patris tui Jacob. Super altitudines terræ*, non morientium, sed viventium; nimirum altitudines cœlorum; deinde *super altitudines terræ*, de quibus S. Gregorius L. 31. Moral. c. 19. *Altitudines autem terræ sunt, lucra rerum, blandimenta subditorum, divitiarum abundantia, honor & sublimitas dignitatum; quæ quisquis per ima adhuc desideria incedit, eo ipso alta æstimat, quò magna putat; at si semel cor in cœlestibus figitur, mox quam abjecta sint, cernitur, quæ alta videbantur.* Et *cibabo te hæreditate Patris tui.* Id est, dabo tibi infinita illa bona, quæ promisi Abrahæ, Isaac & Jacob: nimirum delicias & divitias gratiæ cœlestis & virtutum, ac deinde gloriæ & felicitatis in cœlo. Rectè igitur scribit S. Cyprianus Tract. de orat. Domin. *Qui renunciavit jam sæculo, major est honoribus ejus & regno; & ideo qui se Deo & Christo dedicat, non terrena sed cœlestia regna desiderat:* ut ibidem Deo Christóque charitate perpetua unitus, triumphet: par Angelis, civis Sanctorum, Domesticus Paradisi, hæres Dei, cohæres Christi.

Quis itaque, Charissimi, vitam communem ac paupertatem ejus placidam, à qua tanta bona promanant, non summè diligat, & maximo in pretio habeat? Quis non cum Propheta coronato, & S. Francisco Borgia, præ gaudio exclamet: *Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium: laqueus contritus est, & nos liberati sumus.* Psal. 123. 7. Scilicet laqueus mundi, laqueus mammonæ, divitiarum, voluptatum, honorum; & nos ab æternæ damnationis periculis liberati, Deo liberè jam servire, illi inhærere & uniri amoris vinculo valemus; Quis nostrûm tam stolidus & excors sit, ut laqueis jam contritis, se rursum iisdem irretiat & involvat? Maneamus cum Deo conjuncti, corde defixi in cœlo, mundo & mundanis omnibus superiores; pedibus conculcemus omnia transeuntia; à nullo sæcularium quidquam speremus, aut ambiamus; sed in communitate sancta viventes, in sancta libertate persistamus. *Laqueus contritus est.* Liberâ jam mente ad cœlestia evolemus, conversemur cum Deo & Angelis; nunquam ampliùs cor terrenis affixuri, aut substraturi: verè enim S. Augustinus asseruit serm. 33. de verbis Apost. *Amor rerũ terrenarum viscus est spiritualium pennarum. Ecce*

concupisti

concupisti, hasisti. Quis dabit tibi pennas ut columbæ? quando volabis, ubi verè requiescas? quando hîc; ubi malè hæsisti, perversè requiescere voluisti?

III. Unio cum seipso.

III. Tertius fructus amœnissimus, quem Religiosus Societatis ex vita communi, omniúmque bonorum privatorum abjectione reportat, est unio, pax & tranquillitas cum seipso. Cujus prototypon illustre rursus nobis offert cœlestis patria; ubi ex communione bonorum cœlestium oritur altissima pax, summa tranquillitas, perfecta & imperturbabilis conjunctio ac unio omnium animæ potentiarum, quâ Beati fruuntur, æternúmque fruentur. *Ibi*, ait S. Augustinus c. 35. soliloq. *summa & certa securitas, secura tranquillitas, & tranquilla jucunditas, jucunda felicitas, felix æternitas. Felices qui de pelago ad litus, de exilio ad patriam, de carcere ad palatium pervenerunt, optatâ jam quiete beati.*

Unionis & pacis hujus ectypon, primitiva quoque Ecclesia nobis exhibet, in qua magnâ pace, tranquillitate, & mentis collectione fruebantur primi Christiani, nullâ curâ rerum temporalium distracti, sed ob communionem bonorum, magnâ animi libertate Deo, Divinisque unicè intenti. *Erant* enim *perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus.* Act. 2.

Non absimili unione, pace, tranquillitate gaudent Religiosi, de quibus rectè D. Chrysostomus L. c. *Illis jugis & perpetua lætitiæ materia.* Atque in primis in Societate nostra minima, in qua exacta viget vita communis, dulcissimus iste fructus decerpitur: cùm enim Societatis Religiosus, à Societate, velut providâ matre, omnia vitæ communi necessaria, sufficienter obtineat, & Congregatio XII. Generalis decreto 43. *Statuerit, ut vita communis quæ hactenus Dei beneficio in Societate semper floruit, incolumis & illibata conservetur imposterum; & ut in his quæ ad victum, vestitum, cubiculique supellectilem & alia vitæ communi necessaria pertinent, uniformitas retineatur, eáque omnia teneantur Superiores inferioribus suis, qua par est, charitate suppeditare; nec ulli licitum sit, ea sibi aliâ quacunque viâ quærere, aut per alios procurare, nec penes ipsos Superiores esse, hancillis facultatem dare.* Magna profectò in pace, atque à curis & sollicitudinibus liber degit; nec opus est ut pro peculio ad emenda esculenta, poculenta, indumenta, medicamenta, aliáve anxius se torqueat, animique distractiones patiatur, atque iis, velut spinis, pungatur; sed in ejus animo magna pax, serenitas, lætitia ac jubilus perpetuus regnat. Et cum Davide canit Psal. 39. *Ego autem mendicus sum & pauper*, sed, *Dominus sollicitus est mei.* Adeóque vitam statui innocentiæ in Paradiso, aut Angelico quodammodo similem ducit; jam orando, jam meditando, jam contemplando, jam legendo, jam proximis opitulando, ferè semper

videt faciem Patris, qui in cœlis est: eâque ita satiatur, & absorbetur ut cum Psalmista decantet: *Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram, Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum*? Psal. 72.

Vos, vos ipsos appello, Charissimi, an non experti estis hactenus, & experimini indies, quàm dulce quàm amabile sit, immunem à curis & sollicitudinibus pro victu & amictu, aliisque necessariis, vitam ducere? an non indies sentitis, quàm amœnum sit, quietè & liberè orationi, meditationi, lectioni, spiritualique profectui, absque his impedimentis, ac rerum temporalium remoris vacare, & gustare ac videre, quàm suavis sit Dominus? gaudete igitur, Deóque gratias agite, quòd vos vocaverit, de turbis ac curis sæculi ad pacem & quietem Societatis, ortam ex vita communi, magnique hanc cœlestem, Apostolicam & Angelicam vitam æstimare: cum S. Laurentio Justiniano exclamantes: *O vita religiosa! vita communis! vita beata! Tu hortus conclusus es, tu paradisus deliciarum, thalamus nuptialis, cubile immaculatum, virtutum schola, tabernaculum fœderis, reclinatorium sponsi, Domus sanctitatis!*

Quapropter, Dilectissimi, hanc vitam communem, quam, Deo vocante, in Societate amplexi sumus, tanquam fontem, mutuæ inter nos charitatis, unionis & pacis; tanquam scaturiginem unionis, charitatis & pacis cum Deo, tanquam venam unionis, serenitatis & pacis cum seipso, magni æstimemus, eámque regnis & sedibus præferamus, nec negligentiâ nostrâ unquam relaxare, aut labefactare sustineamus: sed in ea ad mortem usque constanter perseveremus; quod si præstiterimus, quietam, tranquillam, hilarémque vitam ducemus in hoc sæculo, & sicut nobis communis est vita, ita & communis erit salus; sicut communis est pugna, ita communis erit corona: atque ut scribit S. Basilius in constit. Monast. c. 19. *Communis est eis Deus, communis pietatis mercatura, communis salus, communia certamina, communes labores, communia præmia, & certaminum corona: ubi multi unus, & unus non solus, sed in pluribus.*

EXHOR-

EXHORTATIO II.
IN REGULAM IV. SUMMARII
Exponit causas vitæ communis in Societate.

THEMA.

Omnis gloria filiæ Regis ab intus. Psal. 44.

VEL:

Ratio vivendi in exterioribus, justas ob causas communis est. Reg. 4.

AD Universam Ecclesiam Catholicam, Christi Regis Regum sponsam esse, in Apocalypsi & Cantico Canticorum sæpenumero describitur. Hic Rex & hæc Regina velut mater fœcunda complures numerat Filias, diversas scilicet Religiones, seu Ordines, de quorum singulis jure dixerimus illud Vatis Regii: *Omnis gloria Filiæ regis ab intus, in fimbriis aureis circumamicta varietatibus.* Psalm. 44. Singulæ religiones ornatæ sunt interioribus & exterioribus ornamentis, interiora sunt gratia instituti & virtutes annexæ, quæ est *gloria Filiæ regis ab intus*; exteriora tanquam fimbriæ, sunt opera externa charitatis, Dei & proximi; quæ quævis Religio exercet juxta suum Institutum. Exteriora quóque sunt, circumamicta varietatibus, vestitus, victus, ratioque vivendi diversa, quâ quælibet laudabiliter utitur, & una ab alia velut signo distinguitur, ideóque circumamicta varietate dicitur. In aliis religionibus tria potissimum ejusmodi signa exteriora cernuntur. 1. Vestitus & cibus distinctus longéque à communi hominum usu diversus. 2. Jejunium sive abstinentia. 3. Afflictiones corporis: atque hæc tria ordinariè atque ex regula tanquam præcipua proprii instituti perfectionem obtinendi media usurpare debent. At in

Societate hæc tria ordinariè, ac vi regulæ non habemus ; nec præcipuum in iis pondus colloeamus ; idque ut ait S. P. N. juſtas ob cauſas ; quæ verò illæ ſint, nec hîc, nec alibi exponit, ſolùm in genere aſſerens, majus Dei obſequium ſemper in omnibus intuendum eſſe.

Quænam igitur hæ vitæ communis cauſæ ſint, exponemus.

1. Cauſa vitæ communis converſatio cum proximis.

I. Cauſa prima, ob quam S. P. Noſter præſcripſerit nobis vitam in veſtitu, victu, aliiſque communem, cum aliis Sacerdotibus & ſæcularibus, eſt converſatio cum proximis, ad illorum ſalutem & perfectionem meliùs procurandam. *Omnis gloria Filiæ Regis ab intus*, hæc eſt gloria Societatis, gratia vocationis, gratia inſtituti, quæ eſt, non ſolùm ſalutem & perfectionem propriam ; ſed etiam alienam procurare : ad hanc verò obtinendam, magis convenit vita communis, quàm auſtera, ut expreſsè docet Doctor Angelicus dum ait : *Qui cum aliquibus converſatur, convenientiſſimum eſt, ut ſe illis in converſatione conformet, ſecundum illud Apoſtoli* 1. Corinth. 9. *Omnibus omnia factus ſum.* 3. p. q. 40. Hanc vitam communem tanquam aptiorem ad animas lucrandas Chriſtus Dominus, qui eſt Sapientia æterna, elegit : Duplex enim eſt vita, auſtera & communis ; auſteram duxit Joannes, communem Chriſtus Dominus, de ma inquit Chriſtus Matth. 15. 18. *Venit Joannes neque manducans, neque bibens, & dicunt dæmonium habet* ; cujus ſcilicet energiâ rigorem tantum ſuſtineat. *Venit Filius hominis manducans & bibens, & dicunt, ecce homo vorax & potator vini, publicanorum & peccatorum amicus. Et juſtificata eſt ſapientia à filiis ſuis.* Duplex omnibus ad Deum redire volentibus propoſita eſt via, auſtera & communis, ut ſi quem auſteritas Joannis abſterreret, Chriſti humanitas alliceret : atque ut edendo, bibendo, converſando cum peccatoribus, eos à vitiis ad Deum converteret, ut ait D. Thomas 3. p. q. 40. a. 2. Utramque vitam malevoli taxant & reprehendunt : at *juſtificata eſt ſapientia à filiis ſuis*, id eſt, hæc Chriſti ſapientia juſtificata eſt, ſeu juſta, irreprehenſibilis, & omnino perfecta eſſe declarata eſt à filiis ſapientiæ, id eſt ſtudioſis ſapientiæ & virtutis, ſcilicet Chriſti fidelibus & aſſeclis. Sapientiſſimè ergo Dei Filius elegit vitam communem, ut ex prædictâ Chriſti ſententia liquet. Idem docet S. Auguſtinus, Hieronymus, Ambroſius, & alii SS. Patres. S. Chryſoſtomus hom. 28. in Matth. ait Chriſtum initio etiam jejunaſſe & auſteram vitam egiſſe, *ſed* ait *eam Joanni poſtea omnino dimiſit : ipſe publicanorum & peccatorum menſas elegit, ut publicanos & peccatores ſalvaret.* Hæc autem vita communis Chriſti fuit 1. in victu, ut jam vidimus ut expreſsè SS. Patres docent. S. Tho. 3. p. q. 40. a. 3. *Chriſtus*, inquit, *in victu communem vitam duxit, ſecundum modum aliorum, quibuscum convivebat.*

2. In veſtitu : rationem reddit D. Thom. l. c. *accommodabat ſe illis, quibus convivebat : at convivebat & converſabatur non ſolùm cum pauperrimis, ſed*

sed cum honestis hominibus: quare vestitus Christi nō erat omnino alienus ab illis.

Non itaque vestitus erat Christus pelle cameli & Zonâ pelliceâ more S. Joannis, sed veste Judæis consuetâ utebatur; & minimùm ternas vestes, ut refert R. P. Eusebius Nierenbergius Lib. 1. Doct. 10. habuit, vestem interiorem, tunicam inconsutilem Laneam, & pallium: constat enim ex Evangelio non simplicem vestem habuisse, nam S. Joannes ait c. 13. *Posuit vestimenta sua*, non omnia, quia non mansit nudus omnino, ad lavandos pedes discipulorum: & Joan. 19. *Milites quoque diviserunt inter se vestimenta, & super tunicam inconsutilem miserunt sortem.*

Hunc quoque vestitum gessêre Apostoli, quos pro communi illius temporis Philósophantium more palliatos incessisse, nonnulli asserunt. Hos ergo imitatur Societas nostra communi victu, vestitu, habitatione, & vitâ utitur, ut meliùs ac familiariùs agat cum proximis, eósque Deo lucretur. Pastores ovium, ut oves habeant familiares ac magis obsequentes veste ovillâ aut saltem candidâ sese induunt. Venatores colorem viridem assumunt, ne feræ viridi in sylva assuetæ absterreantur & fugiant: ut igitur cujusvis generis homines nos non fugiant, sed libenter nobiscum agant, vestitum communem induimus. *Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos*, ait Apostolus 1. Corinth 9. Non rarò inter hæreticos zelus animarum & necessitas cogit vestem mutare etiam sæpius. Sanè invictus Angliæ Martyr R. P. Edmundus Campianus, postquam Regina Elisabetha novum tribunal instituisset, conservatorum pacis nomine, quorum officium erat Sacerdotes inquirere, capere, torquere, & morte mulctare, atque ex eo mox ebulliisset ubique delegatorum, lictorum, exploratorum exercitus; necessitas adegit, vestes crebriùs mutare; Unde P. Edmundus de se scribit: *Ego nunquam incedo habitu ejusdem coloris & moris: nominum verò supellex mihi est copiosissima.* P. Tannerus in vita.

Similiter illustris Angliæ Martyr R. P. Henricus Garnettus, qui annis duodeviginti strenuissimè rem Catholicam in eodem regno defendit atque promovit; cujus effigies in tabellis ad vivum depicta passim locis publicis per urbem Londinensem prostabat; in cujus caput constitutum amplum præmium, & proditori cuivis promissum erat: nec octo annorum spatio ullus Sacerdos tortus, quin in mediis cruciatibus quæreretur, ubi degeret Garnettus? quam provinciam incoleret? quâ veste incederet? Quid actum fuisset, si veste religiosâ, aut etiam sæculari non mutatâ sæpius, in publico appareret? an non actum fuisset de vita indies?

Igitur si agamus cum hæreticis, qui à veste religiosa singulari abhorrent, accommodamus nos illis, ne medicum fugiant. Si agamus cum Chinensibus, Chinensem, cum Japonibus Japonicum, cum Malabaris Malabaricum Sacerdotum habitum suscipimus, omnibus

nibus omnia facti, ut omnes faciamus salvos. Et hoc est majus Dei obsequium intueri, scilicet salutem animarum.

II. Conservatio virium corporis.

II. Altera causa vitæ in Societate communis est, ut vires & robur haberemus ad labores Apostolicos, quàm plurimos & difficiles, ac non rarò continuos meliùs tolerandos. *In fimbriis aureis*, quæ denotant opera externa charitatis Dei & proximi. Hanc rationem allegat S. Bonaventura, de Christi discipulis ad prædicandum missis, dum Respons. 2. c. 2. in Apologia sic ait: *Perfectionis præcipuus sectator Apostolus, non solùm imitabilem se præbet in austeritate vitæ, verùm etiam pia apud proximos, condescensione, ad Corinthios dicens: Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem: omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. Hanc condescensionis ædificatoriæ formam Discipulis ad prædicandum missis Dominus dedit, cum ait: In eadem domo manete edentes & bibentes, quæ apud illos sunt.* Et mox: *hujusmodi fuit eis à Domino vivendi forma præscripta, tam piè, quàm providè, ut & aliis condescenderent, & injunctum sibi laborem viriliter tolerarent.*

Sanè si in Societate abstinendum nobis foret cum Carthusianis à carnibus, vel cum Minimis etiam à piscibus, & contentos vivere leguminibus & fructibus, profectò plurimi laboribus tantis, quales sunt in doctionibus, in prædicationibus, in missionibus fracti debilitatique omnino succumberent, atque ita opera charitatis, quæ austeritatibus exterioribus præstant, impedirentur. Deinde plurima subjecta egregia, & ingenia præclara talentis ad animas lucrandas raris instructa, à Societate amplectenda absterrerentur: meritò judicando, continuum studium, conciones, clamores, peregrinationes, aliosque labores esse cum rigidiore vivendi modo penitus incompossibiles. Cùm igitur Societas, variarum nationum homines admittere debeat, variarúmque complexionum & qualitatum, ut omnibus nationibus & gentibus & linguis operarios idoneos paret ac subministret, non conveniebat certam in victu vestitúque austeritatem determinari, quæ animarum bonum impediret, sed relinqui vitam communem, & austeritates committi cujusque prudentiæ, & Superiorum directioni, ut hac ratione etiam teneriùs & delicatiùs educati, non absterreantur à Societate, & animarum procurando fructu; sed libentiùs eandem capescerent: & laboribus non succumberent.

III. Tertia causa vitæ communis in Societate est; ut totos nos daremus perfectioni interiori; neque cum vulgo existimaremus perfectionem in vitæ austeritate sitam, sed in interioribus virtutibus, ex quibus prodeant opera externa charitatis Dei & proximi, quæ sunt fimbriæ aureæ & reliquæ virtutes & gratiæ viro Apostolico convenientes, quæ sunt instar vestis variegatæ. *Omnis gloria Filiæ regis ab intus, in fimbriis aureis, circumamicta varietatibus.* Psalm. 44. *Omnis gloria*, id est, gratia vocationis, & gratia instituti est interna sanctitas; abnegatio sui,

sui, & proprii judicii ac voluntatis in obsequium obedientiæ captivatio, humilitas, sui contemptus, zelus gloriæ divinæ, & animarum Christi sanguine redemptarum: hæc est gloria Societatis, & illa est intus in anima. Et ab interiori hac gloria, promanare oportet exteriora opera, ac varios virtutum actus, varia opera misericordiæ erga varios & omnis generis homines, doctos, indoctos, pueros, juvenes, senes, magnos, parvos, infimos, summos juvandos, ut hæc Societas, sit *circumamicta varietatibus*: sicut enim gloria animæ beatæ redundat in corpus, ita gloriam Societatis, seu sanctitatem internam, operationibus externis variis, lucem, splendorem, modestiam & sanctitatem quandam affricare necesse est. Ex hac interiori sanctitate profluere debet 1mo. Singularis modestia in hominibus Societatis, quæ compenset id quod in asteritate deest, & quæ, in quocunque habitu incedamus, vestis sit, quæ nunquam deponatur: hæc modestia si solida sit, haud dubiè plurimùm proximos ædificat, barbaros in admirationem rapit & vel ipsi hæretici, ex hac modestiæ veste homines Societatis nôrunt distinguere, ut constat in Anglia; atque ex hac modestia homines facilè vident aliquid intus latere, ex quo illa prodeat; scilicet operationem gratiæ vocationis, interiorem sanctimoniam, quæ est *gloria Filiæ regis ab intus*, & in intimo mentis conclavi recondita, potissimùm verò est interna familiaritas & conversatio cum Deo, seu præsentia assidua Divinæ Majestatis, quam cùm semper præsentem habemus, non est mirum, si modestè nos geramus, idque solidè & constanter non solùm apud externos, verùm etiam apud domesticos, domi & foris, in plateis, in mensis, in cibo & potu, in veste, in incessu & omnibus actionibus, aliàs similes erimus horologio bene monstranti, sed malè sonanti, quod servit transeuntibus civitatem, sed cives perturbat. Deinde ex illa *gloria ab intus*, internáque sanctitate oritur exterior affabilitas, & suavitas in conversando cum omni hominum genere. Tertiò ex ea oritur perseverantia in labore indefessa, & operationibus continuis charitatis Dei & proximi; & 4to oriuntur variæ variarum virtutum actiones: & sic filia regis est *circumamicta varietatibus*, quæ omnes procedunt ex *gloria ab intus*.

Quæ cum ita sint Charissimi, 1. Judicemus S. P. nostrum sapientissimè instituisse vitam communem exemplo Christi Domini, eámque ut filii sapientiæ approbemus & amplectamur. 2. Conemur gloriam Societatis habere instar Filiæ regis ab intus, id est perfectionis propriæ & alienæ studium. 3. Ex hoc profluant velut aureæ fimbriæ opera charitatis erga Deum & proximum. 4. Ex eodem profluat varietas virtutum & gratiarum, Apostolicis viris convenientium, ut anima cujuvis sit circumamicta varietate & tanquam sponsa bene ornata, Christo Regi regum, unicè inserviat ac placeat.

EXHOR-

EXHORTATIO III.

IN REGULAM IV. SUMMARII,

Oſtendit pœnitentias ordinarias, non eſſe quidem Societati præſcriptas, nihilominus earundem uſum crebrum in ea vigere.

THEMA.

Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo. 1. Cor. 9.

VEL.

Nec ullas ordinarias pœnitentias, ex obligatione ſubeundas habet. Reg. 4. Summ.

CErnere nonnunquam eſt Regem quempiam terrenum, vectigalium, contributionumq; onus civitatibus ſuis aſſignantem, certam verò urbem, peculiaribus de cauſis, ſibi perquam gratam, immunitate donantem, tributumque ejus libero arbitrio ac beneplacito relinquentem. Illam verò benefico Regi unicè addictam, viciſſim conſpicimus, non ſolùm, in dando, ſe propenſam, verùm etiam aliis liberaliorem demonſtrantem. Pari modo videtur Divina Majeſtas, cum minimâ Societate noſtra egiſſe, quam per S. Fundatorem, ab ordinario operum pœnoſorum tributo quidem liberavit; illa verò non minus, ſi non amplius ſubſidium charitativum benigniſſimo Regi ſuo, alacri, liberalique animo ſubminiſtrat.

Utriuſque tam exemptionis, quàm contributionis hujus rationes inveſtigabimus.

I. *Nec ullas ordinarias pœnitentias, vel corporis afflictiones ex obligatione ſubeundas habet,* inquit Regula.

Cujus ratio eſt præcedenti exhortatione inſinuata. Labores enim tanti, támque continui Societatis, ordinarias

tias & omnibus communes pœnitentias asperitatésque non ferunt: nec major Dei gloria, quam S. Pater intueri se dixit, eas requirit: aliæ quidem religiones, utiles pro Ecclesia Dei subeunt labores, at non tantos, quantos pro eadem exantlat indefessè Societas: neque enim illæ assiduos eósque gravissimos, in tradendis disciplinis humanioribus, aut docendis scientiis Philosophicis, Theologicisque laboribus suscipiunt. nec ad fideles & infideles missiones ac peregrinationes obeunt, nec visitationibus infirmorum, aut hospitaliorum, carceribúsque mancipatorum, aliisque operibus charitatis vi regulæ se devoveut; quemadmodum nostra Societas, in qua cum multis ordinariis jejuniis, ciliciis, flagellationibus, humicubationibus, aliisque asperitatibus prædicti labores minimè possent consistere. R. P. Nicolaus Lancicius Opusc. 17. c. 5. refert sanctum Fundatorem nostrum, cùm Societatem conderet, præter magisteriũ divinum, quo leges nostras præscripsit, vivendique rationem instituit, Medicos præstantes in consilium adhibuisse, qui decernerent, num posset suis, tot ac tantis mentis & corporis laboribus vacaturis, plura, quàm consueta ecclesiastica jejunia injungere? Medicos autem, re diu agitatâ, in hanc iisse sententiam, nulla, præterquam ecclesiastica jejunia & abstinentias, illis præscribere, permitteretve, nisi eos vellet mactare. Fini igitur Societatis accommodatius est, corpus asperitatibus non conficere, quò melioribus pro salute proximi ac gloria Dei laboribus par esse ac in iis perdurare valeat: messes albicantes, multis tunc temporis indigebant, & etiamnum indigent messoribus, & operariis; nec non vineæ vindemiatoribus; eos autem ad ferendos alacriùs labores, patresfamilias commodè tractare assolent, non atterere, aut conficere.

II. Ratio altera hujus regulæ extitit, ut eo majore studio, ac præcipuâ curâ, in mortificationẽ interiorem incumberemus, quæ & Dei oculos magis oblectet, & ad perfectionem charitatis assequendam majus momentũ habeat: quod ipse S. Patriarcha in Epistola aurea de obedientia apertè insinuat; ut superari nos ab aliis Ordinibus, in jejuniis aliisque externis rigoribus faciliùs feramus, nequaquam verò in abnegatione judicii proprii & voluntatis. II. Mortificatio interior.

Ne autem per excessum vel defectũ, per tepiditatem, nimiúmve ardorem delinquamus, vivam nobis regulam, eámque prudentem ac discretam assignavit; dum asserit: *Sed illas assumere quivis poterit, quæ sibi videbuntur cum approbatione superioris ad majorem sui spiritus profectũ cõvenire, & quas propter eundẽ finẽ superiores ei poterũt imponere.*

III. Quo non obstante, licet regula certum tributum, id est certas corporis afflictiones haud præscribat; nõ tamen eas Societas intermittit; sed plures assumit cùm approbatione superioris, quàm putetur: scit enim, quanto ardore Sancti & Dei amici easdem susceperint. Scit, quòd ii, *qui Christi sunt, carnem suam crucifixerint cum vitiis, & concupiscentiis*, ut ait Apost. ad Galat. 5. Scit quot, quantásque eædem ab hominibus in gratia Dei existentibus, susceptæ, utilitates pariant. III. Viget tamen pœnitentiarum usus in Societate ob varias rationes.

Doctor Angelicus 2. 2. q. 47. a. 1. ternas jejunii & corporalis afflictionis causas adducit. Prima est, quòd ad concupiscentias carnis reprimendas deserviat. Unde S. Paulus 1. Corinth. 9. 17. ait: *Castigo corpus meum & in servitutem redigo, ne fortè, cùm aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* Secunda causa est, ut mens liberiùs elevetur ad sublimia contemplanda: Sponsus præit & sponsam evocat primò ad montem myrrhæ mortificationis, & inde ad collem thuris, seu orationis. Cantic. 4. 6. *Vadam ad montem myrrhæ, & collem thuris.* Tertia. Ad satisfaciendum pro peccatis. Ninivitæ pœnam per Jonam Prophetam à Deo intentatam evasêre *agentes pœnitentiam in jejunio, sacco & cinere.* Jonæ c. 3.

Ultra hæc, vitam contemplativam agentibus, etiam communia; & aliæ causæ suppetunt, quæ vitæ mixtæ deditos, & salute animarum procurandâ distentos ad carnem macerandam jure permoveant.

1. Ne confusionem illam meritò patiantur, à Christo Pharisæis illatam: *Dicunt & non faciunt: alligant enim onera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere.* Matth. 23. 4.

2. Ut exemplo suo doceant, hominibusque delicatis persuadeant, carnem non esse molliter tractandam; nec esse mollem è terris in cœlum viam.

3. Ut gratiam à Deo impetrent, ad saxea peccatorum corda permovenda ad pœnitentiam, atque è luto vitiorum extractos, ad salutem æternam perducendos mortales.

4. Ut securitatem obtineant adversus conversationis pericula: longè enim magis mortificatos affectus tenentur habere operarii, quàm conversatione abstinentes; cùm in his defectum mortificationis, occasionum peccandi subtractio quodammodo supplere posse videatur.

5. Majorem gratiam contemplationis eos habere oportet, cùm exabundantia contemplationis, eorum ministeria procedere, & contemplata aliis tradere debeant; ad hanc autem plurimùm conducit carnis maceratio.

6. Major virtus & perfectio requiritur in iis, qui alios student reddere perfectos quàm in iis, qui solùm student esse perfecti.

7. Denique major purgatio peccatorum, animique puritas in illis requiritur; cùm velut instrumenta Deo strictiùs uniri debeant, ut eidem tanquam artifici conjuncta meliùs cooperentur ad salutem animarum

IV. Hæ igitur tot tantæque utilitates semper moverunt, movéntque hodie quosvis Societatis homines, ut carnis afflictiones licet non præscriptas, ultroneas tamen haud negligant, imò tantus apud complures in iis suscipiendis elucet fervor, ut modum penè excedere videatur. Ex innumeris recenseo paucos, omissis quorum vitæ sunt in manibus. Ut S. Ignatii, S. Xaverii, S. Borgiæ, B. Aloysii, R. P. Vincentii Caraffæ, R. P. Colnago, &c.

1. Pater Andreas Oviedus ter quotidie se verberabat atrociter, & multorum

torum dierum jejunia, solo pane & aqui contentus producebat, & ea quæ ipsi in Æthiopia donabantur, pauperibus largiebatur, ipse verò herbis amaris vitam sustinebat.

2. Simili charitate & abstinentia fuit Apostolicus & fortissimus Christi Martyr Alphonsus de Castro, qui quadragesimalem abstinentiam toto anno servabat, pisce aquâ cocto simplici, sine sale & oleo contentus. Hodiedum Missionarii nostri in Malabaria etiam piscibus abstinent, orizâ & leguminibus victitantes.

3. P. Ægidius Gonzales cilicium è tribulis agrestibus implexum gestabat, quod cruentum, & fractis aculeis tribulorum repertum fuit.

4. Frater Gaspar Pereira spineâ coronâ caput suum lacerabat, quam identidem renovabat.

5. P. Joannes Ruicius silicem magnum 12. librarum, & angulosum noctu supponebat tergori, dum cubabat; fassus iis, qui mitiorem cubitum suadebant, plus commodi animæ habuisse ex illo saxo acuto, quàm valetudinis detrimentum posset accidere.

6. P. Didacus Martinez per 30. annos ignoravit lectum. Huic adjungi meretur R. P. Philippus Scouville annis 40. per Ducatum Luxenburgicum vicinásque provincias missionarius zelosissimus, lecto non usus; anno 1701. 17. Novembris pissimè defunctus. Cujus virtutes & austeritates typo vulgavimus.

7. P. Didacus Sotus, bis ad minus quotidie flagellabatur, continuisque ciliciis macerabatur: dum ægrotaret extremo morbo, octo ante obitum horas, inventa sunt illi duo cilicia ferrea adeò constringentia carnes & armata spiculis, ut opus esset frangi, quo possent extrahi.

8. P. Petrus Rodericus, adhuc eo ipso die quo obiit, per dimidiam horam crudeliter se flagellavit, idē temporis spatium singulis diebus consumpserat eodem in supplicio.

9. P. Michaël Turrianus post exactos 83. annos, sub mediam noctem surgebat ad orandum, deinde crudelissimis flagris bonus senex se laniabat, & crebris per annum jejuniis macerabat: monentibus in tanto senio, imprudentem esse illum vitæ rigorem, respondebat; nunquam fui novitius; oportet me mortificare & mortificari ab omnibus.

10. P. Joannes Romerus ter quotidie cædebatur flagris, cilicino sacco carnem suam continuò affligebat, cadaver totum lividum & nigricans repertum, præ aspera corporis sui tractatione.

11. Simili austeritate secum usus P. Gabriel Logronius: accidit aliquando, cum diutiùs crudelissimis flagris se laceraret, ut Christus Dominus illi apparens affabiliter eum compesceret, dicens: Sat est, Gabriel, sat est. Vide R. P. Nierenbergium doctr. Ascet. L. 1. doctr. c. 29. Longum esset enarrare, quid alii Societatis nostræ operarii vineæ Domini egerint, ut carnem suam macerarent; hæc pauca sufficiant.

Quæ cùm ita sint, Charissimi, patet, genuinos Societatis JESU filios,

strenuósque operarios, licet regula pœnitentias certas non præscribat; minimè tamen eas neglexisse, aut etiamnum negligere. Nos interim ex parte nostra, partim mirabimur tantum illorum fervorem, qui indiscretus dici non debet, cùm eos obedientia duxerit: præterquam quòd is, qui perpendit, quanta inconsideratè egerit contra Deum, non consideret aliquando, quid agat contra se: partim illos imitabimur pro modulo nostro; ad quod allegatæ rationes nos valebunt impellere; duo tamen extrema devitantes; unum ne nimio rigore, & indiscrete, contra aut præter obedientiam exorbitemus, alterum, ne amore proprio excœcati, in teneritudinem nimis delicatam declinemus, imaginemúrque nobis dum vegeti ac sani sumus, nos exiguas, & solitas corporis afflictationes ferre non posse; sed contra omnem panicum horrorem, animum obfirmemus, & quantum obedientia, & Superiorum consensus finit, libenter carnem edomemus, ut utilitates prædictas referamus.

REGULA V. SUMMARII
DE CONFESSIONE.

EXHORTATIO I.
IN REGULAM V. SUMMARII.

Profert commoda & encomia exercitiorum spiritualium S. Ignatii.

THEMA.

Ecce ego lactabo eam, & ducam in solitudinem & loquar ad cor ejus. Oseæ. 2. 14.

VEL EX REGULA.

QUemadmodum Deus olim Synagogam Hebræorum in triplicem duxit solitudinem, ità videtur nos pariter in triplicem solitudinem inducere, nam 1. eam in Ægypto turbis & idolis commistam eduxit in solitudinem ac desertum Sinai, ut ibidem legem ac religionem obtineret, atque ità à Deo in Sponsam id est in Dei Ecclesiam ac Rempublicam assumeretur. 2. Rursus idem deus eandem Synagogam Israëliticam è captivi-

captivitate Babylonica, è turba Assyriorum, Medorum & Persarum, Chaldæorum ac Parthorum, (inter quos captiva & dispersa vagabatur) eduxit in solitudinem, quâ itur in Idumæam & Jerusalem; ut per illam in patriam sedem & religionem, quasi in solitudinem reduceretur; 3. Deus per Christum Dominum eundem populum è captivitate diaboli redemit, liberavit, & in veram novæ legis Ecclesiam, tanquam in solitudinem induxit: in hac enim Sancta Ecclesia unitas & solitudo fidei & religionis reperitur, sicut è contra apud Idololatras, & Hæreticos multitudo ac confusio, uti Deorum ita & errorum cernitur.

Charissimi, quod olim Deus præstitit Israëlitis; id hodiedum præstat animabus nonnullis ab æterno electis & prædestinatis, atque etiam, ut confidimus, nobis. Nam 1. eduxit nos è gentilitate in solitudinem veræ Ecclesiæ per Baptismum. 2. Eduxit nos ex Ægypto mundi hujus & ex Babylonica captivitate Diaboli in solitudinem religiosam velut in Jerusalem, ut ipsi serviremus; & 3. in religione à colloquiis & turbis nos secernit, ut soli in silentio & quiete, animæ nostræ saluti vacemus, meditationibus rerum Divinarum insistamus, peccata expiemus, meliora proponamus, atque ità veterem hominem exuentes novum omnino induamus.

Quomodo autem hoc Deus efficiat, & quid à nobis vicissim in hac solitudine præstandum requirat, in præsentiarum exponemus.

I. Lactatio.

I. *Ecce ego lactabo eam.* L. c. ℣. 14. Deus ut populum Israëliticum ad suum cultum & amorem perduceret, eum manna, colore & sapore lacti non absimili, in deserto pavit & lactavit, atque ita eum ad se allexit; unde etiam lactare, idem significat, quod allicere, & veluti lacte inescare; sic Proverb. 1. *Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis.* Hâc ratione quoque Christus Dominus lactat & inescat mentes mortalium, & ad sui sequelam allicit. Ita lactavit Magdalenam; ut opes, delicias, veneres, & quidquid in mundo erat, fastidiret, ut famam & judicia Pharisæorum contemneret; qui eam, dum in publico convivio Christi pedes lacrymis lavaret, capillisque tergeret, velut deceptam ac insanam despiciebant.

Ita Deus lactavit primos Christianos & Martyres, ut dulcedine Divinæ consolationis & amore Christi pro eis crucifixi illecti, imò ebrii procurrerent ad martyria, ambirent ignes, bestias, cruces, ac in ipsis cataslis, craticulis & ignibus exultarent, Tyrannisque & tortoribus insultarent, ut videre est in vita SS. Martyrum Ignatii, Laurentii, Vincentii, Agathæ & aliorum. Sic Deus lactavit S. Antonium, Hilarionem, Franciscum, Dominicum, Benedictum, torque nobiles & divites, qui spretis sæculi oblectamentis,

religiosam & austeram pœnitentiæ vitam amplexi sunt, & indies amplectuntur, quos mundani deceptos, imò fatuos æstimant atque explodunt.

An non & vos, Chariſſimi, lactavit Dominus? an non vos allexit, vocavit, attraxit; dicens *Sequere me*? & *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni sequere me?* Matth. 19. Si non allexit, cur Patrem & matrem, fratres & sorores deseruistis, & in hanc domum confugistis? nullus profectò mortalium ad id vos inducere potuisset; pueris aliquid nullo negotio persuadetur, sed ætatem 18. 19. vel 20. annorum adeptis, quis hæc persuadeat?

An non vos lactavit spe præmii cœlestis: *Et habebis thesaurum in cœlo?* L. c. *Et qui reliquerit domum, & Patrem & matrem &c. centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Matth. 19. Marci 10.

Verè igitur vos lactavit, & ad hanc tyrocinii domum suaviter & efficaciter pertraxit, sanósque & incolumes perduxit, præ tot millibus in sæculo relictis, qui vobis longè digniores erant. Quod profectò beneficium tantum est, ut nec totâ vitâ, nec æternitate totâ, condignas valeatis referre grates; adeóque summè est æstimandum: magnum fuit beneficium creationis, quo accepistis esse & vitam naturalem; at an non majus est beneficium vocationis, quo accipitis esse & vitam spiritualem? magnum extitit beneficium redemptionis, quo è captivitate Diaboli estis erepti: at estne minus beneficium vocationis, quo è captivitate mundi estis liberati? quid enim emolumenti vobis creatio & redemptio attulisset, si in sæculi diluvio æternùm periissetis? Primum igitur hoc & maximum est beneficium, cui accedit secundum, exercitia scilicet spiritualia: quod, si multis ex Infidelibus & Hæreticis contingeret, forsan in viros Sanctos evaderent.

II. *Et ducam eam in solitudinem.* Per hanc solitudinem intelligimus locum à strepitu, turbâ, & tumultu hominum separatum (qui est cubiculum cujusque. Quale olim habebat Judith c. 8. in superiore parte domûs, in quo cum puellis suis morabatur, precésque fundebat.) Hic locus aptissimus est ad meditandum, orandum, conscientiam examinandum, Dei inspirationes audiendum, exercitiisque spiritualibus vacandum, quæ ante negotia magni momenti auspicanda, frequentari assolent. Hujus solitudinis præbuit nobis exemplum Salvator noster: is enim cùm opus redemptionis & prædicationis suæ, maximi sanè momenti, esset auspicaturus, à Spiritu Sancto ductus est in desertum; ibidémque quadraginta dierum oratione, meditatione, & jejunio, ad illud sese quàm diligentissimè comparavit. Matth. 4. Pari modo, dum Apostolis suis octo beatitudines, ceu octo axiomata, quibus omnis

omnis Evangelicæ perfectionis ſumma & apex continetur, propoſiturus eſſet; eos in montem, in locum à turbis & tumultu ſeparatum eduxit, in tali enim loco mens eſt quietior, ſibique præſentior ac collectior, atque ad cœleſtia & æterna conſideranda aptior.

Exemplum alterum præbent Sancti Patres, qui ad vitæ perfectionem & ſanctimoniam aſpirantes, in ſolitudine ſe aliquamdiu abdebant: ita fecit S. Baſilius, S. Gregorius Nazianzenus, S. Hieronymus & alii ſolitudinis perquam amantes: Ex his S. Hyeronimus pœnitentiam acturus, & vitam ſanctam auſpicaturus in ſolitudinem Syriæ abiit, atque ibidem ad illam invitat Heliodorum, epiſtolámque ſuam hoc claudit eleuſinate: *O deſertum Chriſti floribus vernans! O ſolitudo, in qua illi naſcuntur lapides, de quibus in Apocalypſi civitas Regis magni exſtruitur! O eremus familiaritis Deo gaudens! Quid agis Frater in ſaculo, qui major es mundo? quamdiu te tectorum umbræ premunt? quamdiu famoſarum urbium carcer includit?*

Exemplum tertium habemus in invictiſſimo Cæſare Carolo V. Volvebat is animo maximi momenti negotium, ut ſcilicet ad inſtantem mortem, vitámque beatam ſe diſponeret; quod ut commodiùs faceret, in locum ſolitarium in Hiſpania ſe recepit, ubi liber à turbis, curis & tumultu, ſibi & Deo ſoli vacavit. Quocirca Franciſcus Borgia olim ſub eo Dux Gandiæ, in ejus funere rogatus, ut oratione funebri ei parentaret: hoc Thema propoſuit, Carolóque adaptavit: *Elongavi fugiens & manſi in ſolitudine.* Oſtendens quàm piè & ſapienter egiſſet, qui priùs mundum reliquiſſet, quàm mundus ipſum, quod propediem futurum erat. Novum hoc fuit, totique mundo inauditum tanti viri exemplum. *Major fuit Carolus in ſua eremo, quàm in Imperio, quia major mundo, aquè ac ſeipſo.* Ita noſter Sacchinus tomo 2. Annalium Societatis JESU ad annum Domini 1558.

Exemplum quartum habemus in S. P. noſtro Ignatio & primis Sociis ejus: qui exercitia & meditationes, quæ Deo revelante & B. Virgine docente hauſit, primus Manreſæ in ſpelunca, juxta mare obivit, ac per ea veterem hominem exuit, novúmque induit, ac è milite mundi, in Chriſti militem transformatus fuit. His quoque exercitiis S. Franciſcum Xaverium & alios è primis Patribus à ſæculi vanitate abſtraxit, & in viros ſpirituales atq; apoſtolicos mutavit; quod non ſolùm primis Patribus, verùm etiam innumeris aliis in Societate evenit.

Ecce Chariſſimi, hoc tantum beneficium ex Dei gratia ſpeciali contigit quoque vobis: habetis maximi momenti negotium præmanibus, ſcilicet vitam novam, vitam religioſam, vitam Angelicam. Hinc ſolitudinem ingreſſi eſtis; ſi verò fructum hujus ſolitudinis & exercitiorum magnum repertare deſideretis, diligentiâ magnâ

ea

ea obire necesse est : non sufficit esse in solitudine corpore, nisi etiam sitis corde & mente : non satis est, secessus simulatus & affectatus, nisi adsit secessus sincerus, in quo quis sinat se duci & regi à Spiritu S. à regula & à Superioribus. Nam ut ait Richardus de S. Victore in Psalm. 28. duplex est desertum & solitudo, una in Idumæa, altera in Cades : *Idumæa* ait significat : *desolatio sanctitatis. Cades* verò *desolatio terrenæ cupiditatis ; in illo deest sanctitas, regnat terrena cupiditas, in isto abest concupiscentia, permanet sanctimonia.* Si quis vestrûm non sincero corde se totum tradat exercitiis, nec servanda accuratè servet, sed tantùm pro forma, ut dici solet, tantùm corpore non mente adsit, evagetur ad exteriora, effundat se per garrulitatem, oculorum curiositatem, aliásque sensualitates. *Idumæa est desolatio sanctitatis*, parùm perfectionis acquiret. Quod si verò sensus bene custodiat, linguam frænet, totúmque se exercitiis impendat omni diligentiâ ; erit in Cades, *Desolatio terrenæ cupiditatis.* Mox diffringet peccatorum laqueos, adnascentur alæ, quibus ad superna evolet, qui plenus erat defectibus, speculum evadet religiosæ observantiæ, & qui velut truncus jacebat in luto passionum, mutabitur in cedrum Libani, quæ non solùm seipsam servet à putredine peccati, sed suâ quoq; fragrantiâ Sathanam in fugam convertat.

III. Allocutio. III. *Et loquar ad cor ejus* Dum quis sedet quietè in sacra hâc solitudine, & exercitiis spiritualibus vacat, Deus loquitur ad cor ejus. q. d. 1. Loquar non exteriùs ad aures, sed interiùs ad cor, mentem & voluntatem, & ingeram ei suæ ingratitudinis, peccatorúmque pudorem, terrorem, odium, quod Deum summum bonum dereliquerit, & creaturis turpiter adhæserit. 2. *Loquar ad cor ejus* & excitabo spem veniæ, & desiderium melioris vitæ, ut anima pœnitens ad Deum ac Dominum suum, quem deseruerat, redeat. 3. *Loquar ad cor ejus*, validis illud rationibus & efficacibus argumentis convincam ac permovebo, atque ita ad me meique amorem & cultum convertam. Sicut Ezechiel c. 36. 26. ait : *Dabo vobis cor novum & spiritum novum*, pro corde terreno cœleste, pro animali spirituale, pro impuro, purum ac mundum, emundatum ab omnibus peccatorum inquinamentis ; pro vacuo, gratiâ & charitate aliisque Spiritus S. donis refertum. 4. *Loquar ad cor ejus*, id est ad affectum & gustum ejus : q. d. alloquar blandis & plenis consolatione verbis, deliciisque Spiritûs, ac devotionis suavitate reficiam. Quasi sponsus sponsam ad me revertentem excipiam, ejusque cor mulcebo, lactabo, & ad me rapiam. 5. *Loquar ad cor ejus*, dum jam anima se mihi totam offert, ponat & consecrat, mihi jugiter inhærere, & mecum colloqui desiderat ; præsentem me illi sistam quasi sponsus & amicus loquar, erudiam & consolabor. *Quo præsente*, ait Richardus de S. Victore in c. 3. Cant. ℣. 4. *Innovatur anima, & quasi ei adhærens sentit interni gustûs dulcedinem, intelli-*

intelligentiam spiritualem, fidei illuminationem, spei augmentum, charitatis incentivum, compassionis affectum, justitiæ zelum, delectationem virtutum. Cum Deo loquens & audiens quid loquatur in ea Dominus Deus. 5. S. Bernardus serm. 57. & 58. in Cant. Ubi explicat. *En dilectus meus loquitur mihi, surge propera amica mea*, ait Deum in anima devota loqui humilitatem, patientiam, fraternam charitatem, obedientiam, pacem, mortificationem vitiorum, compunctionem, omnémque sanctimoniam.

O igitur rectè exclamat Cornelius Musius illustris nostri ævi Delfis in Hollandia Martyr. *O beata solitudo! O sola beatitudo* piis secessicolis! quàm beati, Candidati, qui ad te volât alati, porro à mundicolis!

Quapropter Charissimi, si has locutiones Dei ad cor experiri volumus; 1. Libenti & alacri animo hanc sacram solitudinem aggrediamur! nam ut ait Philo Judæus lib. de Abraham. *Vir probus vitæ quietæ amator, secessum & solitudinem diligit*; instar Enoch, qui recessit ab omnibus. 2. Liberali animo ad eam accedamus, ut exigit S. P. N. offerentes nos Deo ad omnia & nos totos ei devoventes. 3. Animo probè custodito & observato exactissimè linguam, oculos, aliósque sensus custodiamus, simúsque tanquam hortus conclusus & fons signatus, in quo recreationem suam cœlestis sponsus habeat. Hac ratione evadet exercitiorum solitudo schola virtutum, ut ait S. Basilius in tractatu de laudibus eremi; *Solitaria vita, cœlestis doctrinæ est schola, ac Divinarum artium disciplina, illic Deus est, totum, quod discitur*: Via quâ tenditur, totum, per quod ad summæ veritatis notitiam pervenitur: Caminus Chaldaicus in quo ferventis incendii vires, orationibus extinguuntur; fornax, ubi supremi Regis vasa formantur, & ad perpetuum nitorem malleo pœnitentiæ percussa ac limâ salutiferæ correctionis erasa, perveniunt.

EXHORTATIO II.

IN REGULAM V. SUMMARII,

Declarat modum instituendi exhomologesin, de totius vitæ anteactæ peccatis.

THEMA.

Statue tibi speculam, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum in viam rectam. Jeremiæ c. 31. 21.

VEL:

Ex Regula V. Summarii.

MAgna requiritur in Societate animi & conscientiæ puritas, ita ut quodammodo similis videri queat Hierosolymæ cœlesti, de qua dilectus Domini Discipulus in Apocalypsi c. 21. 27. asserit: *Non intrabit in eam aliquid coinquinatum, ut abominationem faciens, aut mendacium, nisi qui scripti sunt in libro vitæ Agni.* Sicut hujusmodi peccatis coinquinati non admittuntur in Societatem cœlestis Patriæ, ita neque in Societatem JESU. 1. *Non intrabit aliquid abominationem faciens*, id est committens peccata lethalia aut capitalia, peccatum enim lethale est abominatio coram Deo, Angelis & Sanctis; unde hæc antè expianda sunt, & usque ad supremum vitæ anhelitum non ampliùs committenda. Si quis enim in Religione, in Societate committeret peccatum lethale, monstrum foret, abominatio foret: *abominatio stans in loco sancto.* 2. *Non intrabit aliquid coinquinatum*; qualia sunt peccata venialia liberè & advertenter commissa, & in mundo immundo committi solita, eáque graviora; quæ omnia expianda sunt confessione generali, nec unquam ampliùs deliberatè perpetranda. 3. *Non intrabit in eam mendacium*: id est hypocrita & simulator: nam sicut ejusmodi non intrabit in cœlum, sic neque in Societatem: hypocrita & simulator est, qui simulat se esse servum Dei & non est: hypocrita & simulator est, qui in confessione

fessione generali peccatum grave, necessariò exprimendum, deditâ operâ reticet, adeóque remanet in peccato: Hypocrita & simulator est, qui non habet animum vivendi & moriendi in Societate, panem enim, quem manducat, suffuratur aliis dignioribus: hypocrita & simulator est, qui in sinu suo abscondit impedimentum grave seu essentiale, ut vocamus, nec aperit: Talis autem non intrabit in Societatem, in quam non intrat mendacium. 4. *Nisi qui scripti sunt in libro vitæ Agni.* Nisi quis per sinceram confessionem deleverit peccata sua omnia, & nomen suum, quod scriptum erat in libro mortis, in libro dæmonis, in libro æternæ damnationis, per gratiam Sacramenti pœnitentiæ, amicitiæ divinæ restitutus, *scripserit in libro vitæ Agni*, in libro æternæ prædestinationis; sanè Societate Jesu indignus erit, & malo omine intrabit in eam. Quâ de causa sancti Ordinum Fundatores S. Benedictus S. Bernardus & alii ab origine, induxerunt, ut Novitii initio ingressûs, Abbati suo, vel Superiori, vel alteri de tota vita confiterentur. Quod & S. Ignatius Parens noster Societati præscripsit in Exam. c. 4. §. 41. unde in regulam quintam Summarii translatum est.

Hac verò de causa S. Patriarcha noster ordinavit, sub ipsum ingressum Tyrocinii exhomologesin generalem; ut mox ab initio à quovis Societatem ingresturo Tyrone tollatur impuritas, fœditas, scoria peccatorum, quæ nullo pacto puritati Agni Immaculati, cujus est Societas, convenit.

Quâ verò ratione, exhomologesin hanc de tota vita instituere oporteat, in præsenti exponemus.

I. Quomodo instituenda generalis confessio, optimè explicat Propheta Jeremias c. 31. ac tribus punctis complectitur: *Statue tibi speculam.* 1. Specula turris est, quam ascendimus, ut hostes à longè venientes prospiciamus. Talis speculum cubiculum est, in quo exercitia prima peragimus, & circumspicimus hostes, id est, peccata nostra, tam remota & antiqua, ab ineunte ætate commissa, quàm recentiora. 2. *Statue tibi speculam*, ut speculeris, consideres, expendas, peccatorum enormitatem & fœditatem, omnia mundi fœda & cadavera superantem; malitiam & venenum, omnem pestem & toxicum vincens, singulorum peccatorum tuorum, & pœnas promeritas; earúmque magnitudinem, varietatem, & æternitatem, ex qua consideratione & meditatione, orietur dolor, detestatio, amaritudo, propositum emendationis serium, integra & plena vitæ emendatio, validáque confessio. Atque ita redderis purus, & dignus, qui è prima, ad secundam probationem, in communitate cùm aliis puris & perfectionis studiosis auspicandam descendas. 3. *Statue tibi speculam:* Septuaginta legunt *Statue te ipsam Sion.* Sion significat acervum, statue igitur peccata tua, & collige in acervum & cumulum, in hunc cumulum conjice omnia peccata cogitationum, verborum, operum: conjice omnia peccata aliena, omnia scandala, omnia peccata omissionis,

I. Examen conscientiæ.

omnia contra Decalogum, & contra præcepta Ecclesiæ admissa, eáque speculare, perpende malitiam & considera enormitatem.

II. Contritio. II Postquam consideraveris tantam fœditatem & tantum cumulum peccatorum; *Pone tibi amaritudines.* Id est pone tibi, seu elice contritionem & amarorem cordis; pone dolorem, afflictionem, pudorem & confusionem. Contritio, est odium & detestatio peccati, ex quo magnus dolor, tristitia, amaritudo, fletus & planctus, oritur. Quemadmodum enim, qui hostem habet infensissimum, quem ingenti odio prosequitur, miserabiliter dolet, & inconsolabiliter deflet, si se videat ab illo victum, ipsíque subjectum: ita anima odio habens peccatum ex odio erga illud dolet, plangit & amaro est animo, quia se peccato subjecit, & ejus nexibus implicavit. *Pone* ergo *tibi amaritudines*, dole & defle peccata tua. 1. Quod Deum tuum, Summum & infinitum bonum tuum peccatis, tot, támque fœdis, offenderis, quem summo amore ac veneratione prosequi debebas. 2. *Pone tibi amaritudines*; quòd Creatorem tuum ac Summum Benefactorem, tam sæpe, audacter & protervè offenderis, à quo accepisti corpus, animam & omnia, tótque ingentia beneficia, quot sunt vitæ tuæ momenta; & mala pro bonis, pro benefactis peccata rependeris. 3. *Pone tibi amaritudines*, quòd amantissimum Redemptorem tuum, tanta pro te passum, pro te mortuum, & crucifixum, toties, támque enormibus peccatis offenderis, ejus passionem & mortem spreveris, ejus sanguinem pedibus quodammodo conculcaveris, eundem denuò crucifixeris, ostentui, ut loquitur S. Paulus, *habueris.* 4. Quod Patrem dilectissimum, filius inobediens, Dominum & Regem clementissimum, subditus rebellis tam fœdè offendendo, Læsæ Majestatis reum te constitueris. 5. Quod Deum O. M. ejúsque infinitam potentiam, sapientiam, misericordiam, justitiam, immensitatem spreveris, & despexeris. 6. Quod te ipsum gravissimè læseris, animam propriam occideris, gloriam æternam perdideris, æterna inferni tormenta, famem, sitim, vermem, ignem, tenebras &c. sempiternas promereris. 7. Quod proximum quoque læseris, famam ejus lacerâris, bonis ejus damnum intuleris, eum seduxeris, scandalizâris, & æternæ damnationis ejus causa extiteris. Ob hæc & alia *pone tibi amaritudinem*, & dolorem, confusionemque excita. Qualis verò seu quàm magnus ac intensus esse soleat ac debeat hîc dolor, & amaritudo ex contritione progrediens; S. Joannes Climacus in Scala gradu 1. non obscurè significat, dum illum dolorem lugentium defunctos, dolori assimilat: *Ante sepulchrum*, inquit, *sedet, nec desistit effundere fervidas & igneas lachrymarum guttas, cordisque tacitus mugitus.* Ad eandem quoque doloris amaritudinem Cæsarius Arelatensis hortatur homil. 7. *Non est impossibile aut grave, quod suggero, vel sic lugeamus extinctam animam nostram, quomodo alienam carnem mortuam plangimus. Si aut uxor, aut filius, aut maritus*

III. Satisfactio.

maritus mortui fuerint; in terra se collidunt homines, capillos trahendo, & tundendo pectora, in luctu, in abstinentia, in lachrymis, non parvo tempore perseverant. Rogo vos Fratres, exhibeamus anima propria, quod illi exhibent carni aliena.

Omnia hæc præclarè: at majorem fletum exigit S. Propheta Jeremias, dum non dolorem, pro quibuscunque defunctis, sed pro unigenito concipi solitum postulat. *Luctum unigeniti fac tibi.* Jerem. 6. 26. *planctum amarum.* Licet enim ad quotvis defunctos lugendos amor naturalis exstimulet, miserabiliùs tamen & ampliùs lugemus unicum filium, in cujus locum nullus alius est qui succedit: sic prorsus dolor & luctus & amaritudo, peccati causâ susceptæ esse debent, siquidem animam nobis unicam interfecit, cujus amissionem nequit alia supplere. Quis, quæso, ista expendens, non dolorem super dolorem, non amaritudinem super amaritudinem, non fletum super fletum agglomeret, videns se & propriam animam & unicam interemisse, & Christum Dei Filium crucifixisse & occidisse, ac Deum Summum bonum, Creatorem, Benefactorem, Patrem, & Dominum suum offendisse. *Ergo luctum unigeniti fac tibi planctum amarum*; peccata tua humiliter & integrè, tanquam paulò pòst moriturus confitere & pœnitentiam age, fructúque dignos fac pœnitentiæ. nam

III. *Pone tibi amaritudines.* Septuaginta Interpretes legunt *Fac tibi pœnam* per rigidam corporis tractationem: Et ut Theodoretus legit: *Sume de te ipso supplicium.* Jeremias L. c. *Filia populi mei accingere cilicio & conspergere cinere.* Qui enim Deum Patrem & Filium & Spiritum S. graviter offendit, animam suam unicam & Dei Filium interfecit; nonne si levi, pro tali offensa, satisfactione contentus maneat, potiùs irrisisse, quàm satisfeciisse putare se debet? Alias sibi posuit amaritudines S. Fundator noster Ignatius, statim ab initio vitæ melioris: nam ex cannabe crassa peregrinorum tunicâ sibi comparatâ, quam fune præcinxit; & cucurbita aquaria, ac viatorum baculo instructus, ut primùm Deiparæ Montserrati templum attigit, confessionem totius vitæ ex scripto fusè apud unum è PP. Benedictinis instituit, tam acerbo dolore, fletúque amaro, toties abruptam, ut tres integros dies tenuerit ac tum sub vesperam, latendi causa, vestitum pretiosum obvio pauperi impertiens, ejusdem centones, ac desuper habitum peregrini induit, noctémque illam ante aram B. V. precando & vigilando insumpsit; pugionem cum ense pro anathemate parieti appendit, equum monasterio donavit. Ita omnino nudus, ac solâ denique stipe corrogatâ victurus Manresam secessit, & habitationem in nosocomio pauperum & ægrotorum obtinuit; ubi campum sui domandi nactus, in nuda semper humo somnum brevissimum capiens, magnam noctis partem precando transigebat, seque flagellando quotidie, interdum quinies, ter interdum catenâ ferreâ cædebat, aquâ & mendicato pane vivebat. Ita P. Tannerus in vita

III. Satisfactio.

pag. 4. Rectè ergo Jeremias: *Accingere cilicio, aspergere cinere.* Et ut Apostolus monet Rom. 6. 19. *Sicut exhibuistis membra vestra servire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra servire justitiæ in sanctificationem.*

IV. Vitæ emendatio.

IV. *Dirige cor tuum in viam rectam,* per proposita bona & firma. Hactenus ambulâsti vias curvas, distortas, difficiles, cum impiis ambulans in circuitu, & licet hæc via mundanis & peccatoribus recta videatur, non est tamen recta, quia deducit ad mortem & ad inferos. *Est via quæ videtur homini recta, & novissima ejus deducunt ad mortem.* Proverb. 16. 25. *Dirige ergo cor tuum in viam rectam:* in viam Domini: viæ Domini rectæ: in viam justitiæ, perfectionis & sanctitatis, quæ rectà in cœlum ducit. *Justum deduxit Dominus per vias rectas & ostendit illi regnum Dei.* Sap. 10. 10. Præclarè in hæc sapientis verba S. Bernardus. *Justum deduxit Dominus,* inquit, *non alius, quia ipsius est de via iniquitatis ad viam veritatis reducere, & deducere per eam. Per vias inquit rectas: viæ Domini viæ rectæ, viæ pulchræ, viæ plenæ, viæ planæ. Rectæ sine errore, quia ducunt ad vitam. Pulchræ sine sorde, quia ducunt ad munditiam. Plenæ multitudine, quia totus jam mundus est intra Christi sagenam. Planæ sine difficultate, quia donant suavitatẽ; jugũ enim ejus suave & onus leve.* Dirige igitur cor tuum à via prava & distorta ad viam rectam, à via iniquitatis ad viam justitiæ, à via vitiorum ad viam virtutis, & eveniet tibi, quod Jacobo Patriarchæ; *Ostendit illi regnum Dei,* scalam in cœlum ponè rectam, & Deum innixum scalæ; ita ostendet tibi scalam perfectionis, per quam ad Deum ascendas. Ostendet tibi & invenies regnum Dei, in anima, quod intra nos est, & post hanc vitam regnum Dei, quod in cœlo est. De quo rursus elegantissimè & suavissime mellifluus Doctor Loc. cit. *Et ostendit illi,* inquit, *regnum Dei: Regnum Dei conceditur, promittitur, ostenditur, percipitur. Conceditur in prædestinatione, promittitur in vocatione, ostenditur in justificatione, in glorificatione percipitur. Unde est id: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum Dei. Sic enim ait Apostolus: Quos prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, illos & justificavit, quos autem justificavit, illos & magnificavit. In prædestinatione est gratia, in vocatione potentia, in justificatione latitia, in magnificatione est gloria.*

Quare Charissimi, ex his colligamus, quomodo initio vitæ religiosæ, instituenda sit, de totius vitæ peccatis accurata exhomologesis. 1. Ut speculam nobis statuamus, peccata scrutemur, multitudinem colligamus, fœditatem & malitiam meditemur, ut cognoscamus & intimè penetremus, atque ita abhorreamus, ut nunquam deinceps iisdem inficiamur aut sordidemur, sed omni coinquinatione & abominatione ablutâ, digni, qui aliis Tyronibus adjungamur, evadamus. 2. Ponamus amaritudines, & peccatorum probè cognitâ malitia, ea detestemur, doleamus, deploremus, sicut ob mortem unigeniti, & debitis ea pœnis castigemus atque ulciscamur. 3. Ut

cor

cor nostrum in aliam prorsus viam dirigamus, à via perversitatis ad viam sanctitatis, à via damnationis æternæ, ad viam æternæ beatitudinis, & gloriæ regni cœlestis. Quod si fecerimus, ut speramus, pro tam eximio beneficio gratias immortales agamus: si verò defectum nonnullum commiserimus, in quotidianis examinibus, & confessionibus hebdomadariis compensare, & negligentias resarcire allaboremus.

EXHORTATIO III.

IN REGULAM V. SUMMARII,

Explicat Confessionis generalis utilitates.

THEMA.

Confitebor injustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Psalmo 31. 5.

Vel ex Regula.

CONfessio generalis, aliquando necessaria est, & tunc nullo modo prætermittenda; aliquando utilis tantùm, ac tunc præter mitti potest, nisi Ordo vel Regula secus exigat. Necessaria est in omnibus illis eventibus, in quibus constat, præteritas vitæ confessionis invalidas fuisse. Non quòd Salvator noster præceptum aliquod, de facienda confessione generali, post factas bene statis temporibus particulares, tulerit; sed quia, cùm istæ nullius valoris fuerint, instat præceptum confitendi omnia peccata vitæ, aut illius temporis, quo confessionis Sacramentum fictè susceptum est, eò quòd nunquam fuerint ritè confessione expiata. Quare qui per totius vitæ decursum, aut aliquam ejus partem, confessus est Sacerdoti non habenti potestatem absolvendi, aut sine ullo prorsus dolore, aut sine ullo prævio examine, aut sine emendationis proposito, aut sine debita

debita integritate, ut cùm quis præ verecundiâ, vel præ insigni solicitantiâ, gravia peccata siluit, adstrictus præcepto est generalis confessionis faciendæ, aut totius vitæ, aut illius temporis, quo similes in confessione defectus admisit. At extra hos eventus, non est quidem necessaria generalis exhomologesis; est tamen admodum utilis. Unde S. P. Ignatius in Exam. cap. 4. num. 41. pro primo Societatis ingressu eam præscribit; *propter multiplicem utilitatem*, ut ait, *quæ ea in re deprehenditur.*

Quænam verò hæ utilitates sint, in hac exhortatione explicabimus, reducendo eas ad ternas, quas S. P. N. in Lib. Exercitiorum, post examen generale, allegat. Scilicet majorem dolorem de peccatis, majorem cognitionem malitiæ peccatorum, meliorem præparationem ad Sacramentum Eucharistiæ.

I. Utilitas confessionis generalis, major Dolor de peccatis.

I. Utilitas prima, quam S. Fundator l. c. allegat est hæc: quia *confitenti multo plus commodi & meriti accedit, ob dolorem scilicet de peccatis, & malitiâ vitæ præteritæ, quem ita sentit vehementiorem.* Confitenti plus imprimis meriti accedit, 1. Propter victoriam insignem sui, quâ posthabitâ confusione maximâ & famâ propriâ ac honore, omnia etiam occultissima & fœdissima peccata Sacerdoti revelat, qui actus cùm maximam in se contineat difficultatem, ob verecundiam homini innatam utique, valde multum commodi & meriti inde ei accedit. 2. Non solùm ob Sacramenti pœnitentiæ dignitatem & virtutem, quâ meremur gratiam Sacramentalem, sed & ob sedulam hominis cooperationem, laborem, satisfactionem, per pœnitentias, orationes, indulgentias, meritum valde augetur. 3. Quod S. P. N. potissimum attingit, meritum augetur ob dolorem vehementiorem de peccatis, & malitiâ vitæ præteritæ; nam omnibus totius vitæ peccatis, quasi unico intuitu conspectis, majorem ex eis dolorem, majus odium, majorem detestationem concipimus, qui actus meritum mirificè augent: nam ut Job audiens singulos servos, qui singulas adversitates nuntiabant, dissimulavit quidem & siluit, at veniente ultimo famulo, qui omnium filiorum mortem patefecit, tunc visis tantis calamitatibus dolore concussus: *Surrexit & scidit vestimenta sua, & totis capite corruit in terram & adoravit.* Job. c. 1. 20. Ita homo qui in singulis confessionibus, quasi æneus apparebat, nec timorem aut dolorem sentiebat, tot simul flagitiis, tot fœditatibus, tot iniquitatibus confideratis, solet magno timore concuti, magno dolore percelli, & ad verissimam contritionem excitari. Valde itaque hoc auget meritum, ita ut majori luce, pudore, dolore, & diligentiori discussione, una hæc, si potuerit, meritum omnium aliarum excellat. Ecce quantum meritum! Huic merito S. Pater addit quoque *plus commodi* ex generali confessione accedere confitenti: quodnam verò illud? quod omnium aliarum particularium confessionum, si qui fuerint, defectus suppleat,

II. Humilitas, odium sui, amor Dei

pleat, irritásque redintegret: Ecclesia in alio licet genere nobis facem præfert; hæc namque unam solennitatem omnium Sanctorum instituit, in qua cunctarum solennitatum totius anni, defectus suppleremus; ita nos Ecclesiæ Filii piam matrem imitamur, dum uno insigni actu, aliarum confessionum defectus diluere, & merita perdita restaurare conamur; præbuit etiam exemplum nobis ipse Christus Dominus & Magister noster, qui sicut à baptismate Joannis, tanquam insigni ac stupendo humilitatis actu, perfectionis prædicationem cœpit; ita nos ab insigni quadam dejectione & confusione vitam sanctam & perfectam in Religione ordimur. Accedit quoque commodum religiosæ communitati, ne ad eam peccatis non abolitis descedentes, vitia illi affricemus & ipsam collatis è sæculo peccatorum sordibus inficiamus. Atque hæc est prima exhomologesis generalis utilitas; ingens nimirum, commodum & meritum.

II. Humilitas, odium sui, amor Dei

II. Altera utilitas, quam S. Fundator noster L. c. insinuat, est: *quoniam inspectâ, perspiritualem exercitationem, longe quam antea, manifestius, naturâ & malitiâ peccatorum, tanto amplius commodum & meritum percepturus est.* q. d. perspectâ per meditationes clarius, quàm antea, naturâ & malitiâ peccati dum scilicet in exercitiis spiritualibus, naturam & effectus peccati perpendimus, & invenimus quòd sit 1. Transgressio legis divinæ 2. contemptus Dei 3. recessus & aversio à primo suo principio, & conversio, seu accessus ad creaturas. 4. summa ingratitudo, inobedientia & rebellio contra Deum, quæ ex Angelis Diabolos turpissimos, & ex Dei amicis, hostes & inimicos, damnationis æternæ reos efficit. Adhæc dum meditamur mortem, judicium, infernum, tanquam justissimas peccatorum pœnas à Deo inflictas; dum hæc inquam meditamur, manifestiùs naturam & malitiam peccatorum perspicimus; eáque perspectâ, commodum & meritum amplius percipimus. At quale? Primum commodum & meritum quod ex clariore peccati notitia oritur est, cognitio vera sui, & vera humilitas: videt enim homo peccator, quale hactenus fuerit apostema & ulcus, quàm fœdum, quàm horrendum, ex quo tanta peccatorum sanies profluxit. Videt quàm abominabilis cloaca cor ejus fuerit, ex quò talis peccatorum fœtor & sordes prodierunt; ac sese profundè humiliat, coram Deo se confundit, superbiam sæcularem abjicit, suavi jugo Christi humiliter humeros subjicit; & dum agnoscit, Luciferum, ob unicum peccatum lethale, æternis addictum suppliciis; se verò tã multa commisisse scelera cernit; totus attonitus & confusus infra Luciferum se abjicit, profundissimum inferni locum sibi attribuit, justissimúmque esse agnoscit, ut etiam simplicioribus & minimis Fratribus subjiciatur & postponatur.

Secundum commodum & meritum ex dicta malitiæ peccati cognitione scaturiens est, non solùm ingens detestatio, odium & horror cujusvis pec-

cati, ita ut cum S. Anſelmo dicat : *Si inde viderem peccatum, hinc verò reſeratum infernum, mallem vivus ſine peccato ad infernum deſcendere, quàm ullum peccatum contra Deum meum perpetrare.* Verùm etiam valde magnum odium ſui ipſius, quo ſe & carnem ſuam rebellem perſequitur; quo ſtimulante ſtatuit tantam ſuam malitiam vindicare. Deo illatam injuriam reſarcire; voluntariis operibus pœnoſis carnem caſtigare, peccatorum radices exſtirpare, paſſionéſque animi indomitas mortificare: atque ita implere, quod ſuadet Apoſtolus ad Titum c. 2. *Apparuit gratia Dei Salvatoris noſtri* (in vocatione, in exercitiis, in illuminatione mentis) *erudiens nos, ut abnegantes impietatem & ſæcularia deſideria, ſobriè & juſtè & piè vivamus in hoc ſæculo, exſpectantes beatam ſpem & adventum gloriæ magni Dei & Salvatoris noſtri.* Has ergo impietates, concupiſcentias, & deſideria prava initio ſtatim damnamus, eis valedicimus, ea abnegamus, evellimus, abjicimus, conculcamus, ut in æternum non redeant, nóſque ad priſtina peccata reducant. *Toties*, ait S. Hieronymus, *regamus nos, quoties priora vitia calcantes, deſinimus eſſe, quod fuimus, & incipimus eſſe, quod ante non fuimus.* Ut qui priùs ſuperbus, ebrioſus, obſcœnus, iracundus fuit; abneget ſe, incipiatq; eſſe humilis, caſtus ſobrius, manſuetus, & ſuâ ſorte contentus.

Tertium commodum & meritum eſt : amor erga Deum. Nam quò manifeſtiùs cognoſcimus malitiam peccatorum noſtrorum, & multitudinem eorundem, eò quòque clariùs infinitam Dei Bonitatem, Sapientiam & Potentiam agnoſcimus. Et 1. quidem bonitatem : videntes enim iniquitates noſtras eſſe innumeras & graviſſimas, & ipſius nihilominus infinitam clementiam, quâ nos non abjecerit, ac bonitatem, quâ fecerit nos in viſceribus animæ noſtræ ſentire ſuavitatem miſericordiæ ſuæ, qui *facit ſolem ſuum oriri ſuper bonos & malos*, mirificè ad redamandum inflammamur. 2. Agnoſcimus infinitam ejus Sapientiam, qui tam ſuaviter ſciverit vincula mundi, quibus conſtricti tenebamur, abrumpere, ac per tam ſuavia media nos ad ſe trahere, & ad vitam religioſam, meliorem allicere. 3. Agnoſcimus ejus ineffabilem potentiam; qui tot ſcelera & improbitates auferre poſſit, & velit per miniſtros ſuos, necnon quatriduanum mortuum, jámque fœtidum, ſolo verbo poſſit ac velit reſuſcitare. *Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis hábitat, & humilia reſpicit?* Pſalm. 112. 5. Sic tu Domine JESU Rex potentiſſime, nos pauperes, inopes, ſordidos, & cœno peccatorum colluvenus immerſos, de ſtercore elevas, & collocas cum principibus populi tui! An non meritò ingratitudinem noſtram agnoſcimus? an non tepiditatem meritò damnamus? an non jure in amore tam boni Dei, toti inardeſcimus, & offenſas ejus fidelibus ſervitiis compenſare deſideramus? Hæc ſunt commoda, ut alia omittam, è confeſſione generali promanantia, maximi ſanè æſtimanda.

III. Tertia

III. Melior dispositio ad S. Eucharistiam

III. Tertia utilitas confessioni generali à S. Patre attributa, est : *Quia*, inquit, *consentaneum est hominem, sic rite confessum atque dispositum, multo meliùs se habere ad Eucharistiæ sumptionem, quæ maximè confert & ad fugam peccati, & ad gratiæ receptæ conservationem & augmentum* L. c.

Nam præter antedicta commoda, humilitatem, charitatem, castigationem corporis, & abnegationem vitiorum, quæ optimæ, ad SS. Eucharistiam, præviæ dispositiones sunt. Accedit ex confessione generali.

1. Puritas animæ à peccatis jam mundatæ. Quæ domus Principi suscipiendo, non priùs à sordibus expurgatur, ut deinde exornari queat ? in domum nostram veniet Rex Regum, & Princeps Principum, cui confessio generalis mundat animæ domum : *Lavabis me & super nivem dealbabor* : ait Psalmista Regius Psalm. 50. Quæ sponsa, ad regales sponsi nuptias, corpus suum exornatura gemmis & unionibus, non à lotione, & macularum faciei abstersione, ornatum sui incipit ? instar Estheris, quæ anni spatio lavabatur, ungebatur & ornabatur, ut regio conjugio cum Assvero jungeretur. Esther. cap. 2. 3. Anima nostra Christi Sponsa est, hæc lota Sacramento pœnitentiæ, purior aptiórque est unioni cum Christo Rege & Sponso amantissimo.

2. Majus desiderium & appetitus alimoniæ cœlestis : qui enim malos humores in stomacho retinet, edere nequit cum appetentia : iis verò expulsis, orexis & fames nascitur.

3 Tranquillitas conscientiæ : Christus enim Eucharisticus in anima tranquilla & pacata, atque à spinis peccatorum expurgata tanquam in lectulo florido ac nitido libentissimè, jucundissimèque quiescit. Hæc autem tranquillitas obtinetur, dum onus peccatorum, instar montis incumbentis humeris nostris, & aggravantis, excutimus, spinas peccatorum pungentes evellimus, & mundati jam, læto corde Deo servimus. Et licet quandoque Deus, nonnullos scrupulos & anxietates, in pœnam peccatorum præteritorum temporalem, aliquamdiu relinquat ; eas patienter ferre, sed non nimiùm immergere aut anxietate nimia torquere nos oportet : Dum enim fecimus quod potuimus ex parte nostra, contenti pacatique esse debemus. Sequendo consilium doctissimi ac pientissimi Joannis Gersonis. p. 3. de remed. pusillanimitatis ; ubi ait : *Si semel conscientiâ diligenter excussâ, cum dolore debito, sacerdoti idoneo confessus es, animo nihil celandi, & sic absolutus es, securè apud te statue, rite te expiatum, omnemque scrupulum & metum de pelle, nisi aliquid perspicuè occurrat, quod certo memineris, te non dixisse.* Hæc itaque est melior ad Eucharistiam sacrosanctam dispositio ; quâ præmissâ, illa *maxime confert ad fugam peccati*, tanquam certum amuletum & antidotum : & tanquam alimonia cœlestis roborat, confortat, in gratia conservat, eámque mirificè augmentat.

Atque hæc Chariſſimi, ſunt commoda & merita, quæ Sanctus Patriarcha noſter allegat, ex quibus diluciđè perſpicimus, quanta gratia ſit, peccata ſua, prævia recollectione octiduanâ, meditatione, examinatione, diſcuſſione, exhomologeſi totius vitæ, expiare: O quantum beneficium! quod ſi multi ſæculares, multi hæretici, multi ethnici obtinerent, ad magnam fortè vitæ ſanctimoniam pertingerent? quanta commoda & merita, dolor vehementior, particularium confeſſionum redintegratio, vera ſui cognitio, peccatorum deteſtatio, carnis mortificatio, Dei dilectio. Puritas animæ, Euchariſtiæ præparatio, conſcientiæ tranquillatio, delictorum fuga, conſervatio in gratia, & ingentia hujus incrementa? pro quibus commodis & meritis an non ſummas nos oportet Deo referre grates, animúmque gratum, fideliter ac ferventer eidem ſerviendo, reipſâ demonſtrare.

EXHORTATIO IV.

IN REGULAM V. SUMMARII

De Confeſſione ſemeſtri & annua.

THEMA.

Negotiamini, dum venio. Lucæ c. 19. 13.

Vel ex Regula.

CAuſas inſtitutæ à S. Fundatore noſtro exhomologeſeos generalis, ſub ingreſſum Societatis peragendæ, exhortatione proximè præcedente aſſignavimus: ſed cur obſecro, quot annis, aut ſemeſtribus, ſemeſtrem, annúmve repeti voluit? nonne una omnium totius anteactæ vitæ noxarum expiatio abundè ſuffeciſſet? exiſtimant nonnulli, cauſam eſſe, ut zizania peccatorum repullulantia annuè amputaremus, quo hortus animæ noſtræ foret mundior; alii cenſent eâ motum

motum ratione, ut admissum fortassis in exhomologesibus particularibus defectum, aut oscitantiam compensaremus: alii autumant, causam esse, ut Superiores, ac Directores spiritûs, sibi cómmissos, magis perspectos haberent, & vel de profectûs ubertate gauderent; vel pro sterilitate corrigenda, sarculum, stercorationem, & irrigationem copiosiorem adhiberent: Hortulanorum enim est, plantas suas cognoscere, earum incrementum, decrementúmque considerare, & opem ferre: alii judicant, finem intentum esse, ut voluntas in vocatione & propositis bonis ampliùs, firmiúsque solidaretur, & opus Diaboli destrueretur: alii denique volunt, S. Patriarcham desideràsse, ut Filii sui more prudentum mercatorum, & Oeconomorum, annis singulis vitæ rationes inirent, & perficerent; ut cùm Dominus venerit eas exacturus, perfectas liquidásq; valeant exhibere. Omnes rationes prædictas approbo, sed postrema placet in præsenti. Eveniet enim nobis in hora mortis & judicii particularis quodámodo, quod Regi Balthasari; cui scriptum in pariete: *Mane, Thecel, Phares.* Numeravit, appendit, divisit. Ut igitur in illa hora rationes nostræ subsistant: Ostendam, quomodo pro exhomologesi semestri aut annua oporteat nos opera nostra numerare, appendere, dividere; mala à bonis discernere; ne in illa die à Deo numerentur, appendantur ac dividantur.

I. *Mane, id est, numeravit.*

I. Verbum primum Balthasari Regi in pariete scriptum: fuit, *Mane*, id est numeravit. Mercatores & Institores post navigationem longinquam, semestri aut anni spatio peractam, recolligunt se, perpensisque empti venditique rationibus pecunias numerant, ut dispiciant, quidnam aut lucri fecerint, aut damni subierint: quod si damnum se incurrisse deprehendant, ejus causas indagant, ut deinceps caveant, novisque spebus conceptis, futuram navigationem & negotiationem feliciùs instituant.

Charissimi, omnes nos mercatores sumus: omnibus à Patre Familias talenta concessa sunt; omnibus dictum est: *Negotiamini dum venio.* Lucæ c. 19. 13. Itaque negotiandum est nobis non mercibus terrenis & vilibus, quales mundi Institores tractant; sed pretiosis, spiritualibus & cœlestibus: ne autem detrimentum patiamur, ac tandem foro cedere cogamur; more negotiatorum mundi quot annis aut semestribus computum inire, & rationes perficere necesse est: ne in nos cadat illud Christi Domini acroama: *Filii hujus sæculi prudentiores in generatione sua sunt, filiis lucis.* Lucæ c. 16. 8. Atque ut impleamus S. Patris nostri præscriptum, qui voluit, ut nondum in gradu constituti, quot semestribus; gradum verò ultimum adepti, quot annis generali exhomologesi, ab ultimâ inchoando, peccata admissa expient.

Quod ut debito modo præstetur ab omnibus, pro semestri triduana, pro annua exhomologesi, octiduana ascesis instituitur: atque in ea primo loco implendum, *Mane*, numeravit lucra

& detrimenta expendenda, considerandumque, num omnia fuerint in pondere, numero & mensura peracta. Numerant ergo Novitii 1. unius anni spatio, peractas meditationes matutinas 365. totidémque vespertinas, universim 730. simúlque examinant præparationes, recollectiones, voluntarias distractiones, & negligentias in prædictis commissas. 2. Numerant examina conscientiæ meridiana 365. vespertina totidem; id est, simul 730. & dispiciunt, quàm segniter conscientiam discusserint, quàm perfunctoriè dolorem excitarint, quàm inefficacia irritáque proposita formârint. 3. Numerant examina, ut vocamus, particularia 730. & inquirunt, num verè vitia suppresserint, defectus correxerint, virtutes acquisiverint. 4. Numerant exhomologeses, Synaxes, Sacra exhortationes, lectiones ascéticas, ac reliqua spiritûs exercitia: & indagant, quæ ex eis lucra, quæ damna retulerint, & quoniam Deus etiam justitias judicabit, ipsi hoc judicium prævertunt. 5. Numerant, quot etiamnum passiones, inclinationes pravæ, consuetudines malæ, & habitus vitiosi in eorum corde vigeant, quámque noxios ac virulentos effectus produxerint. 6. Numerant denique peccata, negligentias, imperfectiones, cogitatione, verbo, opere, & omissione perpetrata; quæ ex dictis radicibus, veluti zizania nociva propullularunt. Numeratione absolutâ, omnia considerant, multitudinem cognoscunt, de noxis dolorem concipiunt, emendationis proposita firma statuunt: atque ita demum pro tribunali sacro ea expiant, & eorundem veniam consequuntur; non sine animi tranquillitate & gaudio de rationibus animi illius aut semestris liquidis & perfectis.

O quantum hoc est Dei beneficium! quàm eximia gratia à Deo per S. Ignatium nobis concessa! quâ si careremus, quàm confusas fortassis essemus in hora mortis & judicii particularis habituri rationes! certò enim veniet Judex & villicationis ac negotiationis cujusvis nostrûm rationem exiget; idemque quod Regi Chaldæo, nobis oggeret: *Numeravit regnum tuum & complevit illud.* Id est, *numeravit* statum, officium, regimen & functionem tuam: *numeravit* annos, menses, dies, horas, minuta; verbo, omne tempus tuum & jam *complevit illud*: & si hoc ad annos plures, v. g. 42. ut mihi meisque coætaneis accidit, extensum & prorogatum fuerit; vide, quàm ingentes tibi incumbant reddendæ rationes: numeravit enim & tunc tibi ob oculos ponet, ac numerabit annuè 365. meditationes, & consequenter de annis 42, 15330. meditationes. Numerabit bina indies examina, quæ universim conficiunt triginta millia, sexcenta, sexaginta: & totidem examina particularia. Numerabit tot millena sacrificia, tot millenas confessiones & synaxes, tot millenas lectiones & exhortationes: si autem ad peccata & omissiones devenerit, quantum chaos, quàm incredibilem numerum calculaturum arbitraris! si enim ut Job ait: gressus omnes dinumerat: peccata non dinumerabit? O chariſſimi, quis ad tam

Il. Theol. appendit.

tam exactam arithmeticam non timeat? si Balthassar Rex ad ignotam manum scribentis, ita trepidavit præ timore, ut genua ad se invicem colliderentur: quid vobis accidet ad conspectum irati Judicis? quis pavor corda vestra concutiet? nè id vobis eveniat, exactas accuratásque quot semestribus conficite rationes: aspicite diligentiam sæcularium in annuis suis rationibus concinnandis, & cavete ne in vos quadret illa Christi Domini sententia: *Filii hujus sæculi prudentiores in generatione sua sunt, filiis lucis.* Luc. 16. 8. Sed omnia in numero, pondere & mensura disponite: & liquidas in fine vitæ rationes exhibebitis.

II. Thecel, appendit.

II. Verbum alterum Regi Balthasari in pariete scriptum fuit, *Thecel*, id est, *appendit in statera*. Mercatores monetam auream argenteamque, quam lucrantur, aut pro mercibus obtinent, explorant, num justi sit ponderis ac valoris, atque in statera seu bilance monetaria librant: nonnũquam etiam lapidem lydium adhibent, ut aurum ab orichalco discernant; pecuniã adulterinam falsamque à probata separent. Pari modo dum nos in ascesi annua aut semestri ad generalem exhomologesin comparamus omnia nostra opera, etiam bona appendenda à nobis sunt in statera examinis, ut, num pondus suum habeant, dijudicemus: quis enim ex nobis vitæ adeò accuratæ est & sanctæ; ut cum Jobo sustinere atque asserere ausit: *Ipse Deus considerat vias meas, & cunctos gressus meos dinumerat: si ambulavi in vanitate, & festinavit in dolo pes meus, appendat me in statera justa; & sciat Deus simplicitatem meam.* Jobi c. 31. 4. Hoc est, Deus sententiâ suâ declaret innocentiam, puritatem & fidelitatem meam in servitio ejus; quâ actiones meas omnes, juxta regulã Divinæ legis direxi. At quotus quisq; nostrûm est, qui ad hanc Dei staterã provocare, & se offerre audeat?

Quisquis igitur id non audes: appende in statera opera tua & virtutes, scilicet humilitatis, devotionis, patientiæ, obedientiæ, pœnitentiæ & charitatis: & examina, num justo pondere gaudeant: quodque inde consequitur, num justum, debitúmque valorem ac pretium apud Deum inveniant. Appende itaque in statera, & dispice opera; num intentione sincera, requisitâ attentione, debita circumspectione, intensione, extensione, fervore, charitate sint prædita, convenientibúsque circumstantiis personæ, loci, temporis vestita. At undenam hoc deprehendes, aut colliges? More mercatorum, uni lanci pondus à Rege aut Republica taxatum signatúmque impone, alteri verò aureum argenteámve monetam: id est uni lanci injice præcepta Dei, & Ecclesiæ, atque Societatis Regulas; alteri opera tua, ac dispice num illis sint conformia, atque ita pondus facilè invenies. --- Deinde lydium applica lapidem, ut, num aurea sint, an cuprea, argentea an plumbea, pateat: sæpenumero vitium virtutis veste se palliat; sæpe putatur esse charitas & est carnalitas, ait Thomas Kempensis: & ut S. Albertus M. in paradiso, meminit: Dissolutio, spiritualis mentis lætitia creditur; loquacitas censetur affabilitas

tas, pigritia, morum gravitas! tepor, discretio; hypocrisis, sanctitas, pertinacia, constantia; sed sicut falsis denariis nihil boni emitur, sic nec falsis virtutibus regnum cœlorum acquiritur. Ex adverso non rarò à Tyronibus, aliisve passione excœcatis, virtus, vitii nomine insignitur: nam ab imperfectis hisce, aut imperitis, quod ex vera humilitate nascitur, ex vana gloria proficiscì creditur, quod ex pura, sanctâque intentione oritur, ex hypocrisi promanare existimatur: & quod ex zelo justitiæ, aut amore regulæ procedit, ex zelo vindictæ provenire mali interpretes arbitrantur. Omnia itaque appendenda sunt in statera: quod nisi feceris

In hora mortis & judicii particularis, Justissimus rerum Arbiter omnia opera tua appendet in statera veritatis, eáque ponderabit exactissimè: & si levitatem deprehenderit; an non oggeret tibi, quod Balthasari Regi Babyloniæ: *Thecel*, id est, *Appensus es in statera, & inventus es minus habens.* Appensus es cum virtutibus, cum bonis operibus, omnibusque actionibus tuis vitiosis & inventus es minus habens: *Non invenio opera tua plena*; Apocal. 3. 1. Sed defectuosa, vacua, inania pietate & virtute, minúsque habentia, quàm tu ipse arbitreris.

Ne id nobis in mortis hora accidat, voluit S. Parens noster ut præveniremus, singulisque semestribus vel annis, omnia opera nostra in statera examinis collocari, rationes & computa exactè iniri, debita exhomologesi accurata aboleri, ut coram Judice supremo, probè subsistamus.

III. Tertium, quod Balthasari cum terrore ob oculos positum fuit, est *Phares, divisit.* Mercatores pecuniâ numeratâ, ponderatâ, & probatâ, lucréque deprehenso; falsam & adulterinam, ac justò leviorem, à pecunia probata & justa dividunt & separant; falsam abjiciunt, bonam verò in thesauris suis reponunt, ut inde honestè vitam transigant, ac necessaria sibi comparent. Pari ratione, Societatis religiosus, singulis semestribus aut annis, opera sua, tanquam monetam, dividit; bona à malis, à perfectis vitiosa separat; illa tanquam libro vitæ jam inscripta, Deo offert & commendat; hæc autem contritione & confessione eluit, expungit, & deinceps corrigere statuit.

Regi Babyloniæ in pariete scriptum: *Phares*: *divisum est* regnum tuum, datúmque est Persis & Medis ita, Charissime, aliquando dividetur quoque regnum tuum, & quidem quadruplex: unum est extra te, in terra, alterum prope te, tertium intra te, quartum supra te. 1. Dividetur regnum mundi; quidquid enim mundus habet bonorum, voluptatum & honorum, mors dividet, & à te separabit ac tollit. 2. Dilectum corpus tuum, quod prope te est, & cui anima, omnes ejus facultates gubernandæ, præsidet, mors dividet: atque hæc divisio, tanquam rei charioris, priore est amarior. 3. Regnum Dei, quod intra te est, id est virtutes, & opera gratiæ & charitatis dividet. Et si quis infelix, quod longè absit ab omnibus nobis: in hac vita, fidem & spem à charitate & gratia diviserit, & in hac divisione, vitam clauserit,

ſerit, væ illi! huic enim Deus omnia auſſeret, & juſto judicio, nec per fidem vivam, nec per ſpem, nec per gratiam habitabit in illo ultra in ſempiternum. 4. Hac diviſione facta ſequitur poſtrema, ut qui in gratia, nondum omnino expurgatus decedit, tantiſper à cœleſti glori ſeparetur, donec in igne purgante penitus emundetur; qui verò in peccato lethali diem ſuum obit, dividatur æternùm à regno cœlorum: & audiat tremendam illam ſententiam Prophetæ: *Separetur impius, ne videat gloriam Dei.* Iſaiæ c. 26. 16.

Ne tali modo dividamur, nos ex directione S. Patris noſtri opera noſtra in aſceſi ſpirituali ſeparemus, diligentiſſimè; ut rationes noſtræ omnium annorum ſint liquidæ & perfectæ, ut cum fiducia & gaudio hinc diſcedamus; exemplo R. P. noſtri Alphonſi de Avila zeloſiſſimi Eccleſiaſtæ; qui febri ardente correptus, omnibuſque ſupremis myſteriis munitus, de propinquo laborum ſuorum termino, & felicitatis ſemper duraturæ principio, ingens gaudium præſetulit, ad quam ſpe certa anhelabat. Die poſtero cùm ægrotum inviſeret Archiepiſcopus & unà Medicus, hic inſtanter ab Alphonſo rogatus eſt, ut quantum ſibi vitæ adhuc reſtare cenſeret, liberè ediceret: qui nonnihil quidem tergiverſatus, poſtquam tamen mirâ tranquillitate compoſitum Patris animum advertit, clarè edixit, non ſupereſſe ultra quaternas horas. Quo reſponſo tanto exiliit gaudio, ut continuò ſe in lecto erigens, manum Medici arreptam oſculo petierit, exclamans: Bona nova à Deo attuliſti, tam fauſtum dicendo nuntium. Obiitque inter adſtantium lacrymas Granatæ Anno 1556. 17. Octobris, anno ætatis triceſimo. Tannerus pag. 61. Liquidas ſanè Pater ille ſuas rationes habuit, unde tanta lætitia & confidentia profluxit.

Quare, Dilectiſſimi, ſi in hora mortis & judicii particularis oculos Judicis læto vultu, & ſecurâ mente ſubire cupimus, ſemeſtribus ſingulis aut annis, rationes noſtras irreprehenſibiles, liquidáſque reddamus: horrendum illud, *Mane, Thecel, Phares; numeravit, appendit, diviſit*, nos prudenter præveniamus: atque in exercitiis ſpiritualibus, annuis aut ſemeſtribus, dum ad exhomologeſin generalem nos diſponimus, 1. Numeremus mercatorum more damna & lucra: meditationes, examina, reliqua opera bona, adiaphora & mala, ut emendemus. 2. Appendamus omnia & ſingula in ſtatera, non doloſa, ſed æqua & juſta: atque examinemus, num pōdus ſuum habeant; num veræ virtutes, an verò harum pallio veſtita ſint vitia. 3. Dividamus mala à bonis, perfecta ab imperfectis, virtutes à vitiis: & bona Deo offeramus ac pro iis gratias referamus; mala verò deploremus, & pœnitentiæ Sacramento expiemus: ita à ſupremo Judice nō numerabimur, non appendemur, nec ab ipſo dividemur; ſed læto alacrique animo mortē aſpiciemus, & poſt illam menſurā bonam, confertam, & coagitatam, mercedem condignam & operibus bonis correſpondentem in cœlis reportabimus.

REGULA VI. SUMMARII
De Examine, Confessione & Communione.

EXHORTATIO I.
IN REGULAM VI. SUMMARII.

Docet modum examinandi conscientiam.

THEMA.

Scrutemur vias nostras & quæramus, & revertamur ad Dominum. Threnorum 3. 40.

VEL

EX REGULA VI.

GRatia vocationis nostræ similis est Archangelo Raphaëli, qui juniorem Tobiam per omnes peregrinationis suæ vias salvum atque incolumem deduxit & reduxit, quique ei dedit 1. fel piscis, quo parentis cæci oculos aperuit; & hoc felle denotatur examen conscientiæ, quod primo loco in hac regula præscribitur. 2. Deinde docuit eum *corde piscis dæmonem fugare*, quo significatur confessio sacramentalis, quæ alterum est, quod in hac reg. 6. mandatur. 3. *Piscis carnes eidem comedendas tribuit*, quo indicatur sacra communio, quæ tertium est, quod in hac regula exigitur. Nunc in primis agemus de examine conscientiæ: quid verò hoc aliud est, nisi fel piscis conservatum, & tanquam efficax remedium cœcitati nostræ adhibendum? eò enim dirigitur illud, ut nosmet ipsos probè cognoscamus, defectuum nostrorum displicentiam in nobis excitemus, & in amaritudine animæ eos detestemur. Si enim nunquam conscientiæ nostræ latebras discuteremus; eò paulatim dilaberemur, ut defectus quantumvis magnos non sentiremus, aut curaremus, multo minùs emendaremus; atque ita in peccatorum sordibus perseveraremus.

Ostendam itaque, quomodo hoc perfectionis præstantissimum medium à S. P. N. præscriptum, & à gratia vocationis tanquam à Raphaële nobis communicatum, adhibere oporteat, ut duos effectus fellis Tobiæ, in nobis operetur & 1. oculos aperiat, 2. mordicet, atque amaritudinem causet, quæ primariæ examinis partes censentur.

I. Nolu-

I. Puncta examinis.

I. Nolumus detinere nos in laude examinis conscientiæ, prolixè satis à S. Chrysostomo, S. Basilio, S. Bernardo, S. Bonaventura aliisque SS. PP. commendati, imò & à Seneca. Pythagora, & Ethnicis aliis laudati. Ut veniamus ad methodum quinque puncta complectentem.

Primum est gratiarum actio pro beneficiis illo die, totâque vitâ à Deo acceptis, quo nihil Deo gratius, nobisque ad nova beneficia obtinenda utilius: unde Apostolus suadebat 2. Thess. 1. 3. *Gratias agere debemus semper.* Et iterum 1. Thess. 5. 18. *In omnibus gratias agite.* Hinc Veteres semper in ore habebant: *Deo gratias*, pro beneficiis corporis & animæ, naturalibus & supernaturalibus. Sed in primis nobis gratiæ sunt agendæ, pro incomparabili vocationis beneficio: magnum beneficium est creatio, magnum redemptio: at quid utrumque foruisset, si relicti in sæculo iniissemus latam viam, cum multis ad perditionem æternam? quare binis indies vicibus, minimùm grates Deo referamus, pro tam eximio beneficio. S. Augustinus super illud: *Non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt* Roman. 1. ait: *Quod Deus dederat gratis, tulit ingratis: non est dignus dandis, qui agit grates de datis.* S. Bernardus serm. 57. in Cant. *Ingratitudo est ventus urens, siccans sibi fontem pietatis.* Necessarium ergo est illi, ait Humbertus, in Instit. vit. spir. c. 1. quem misericordia Dei de sæculo eduxit; ut magnitudinem gratiæ, quam accepit, agnoscat, & frequenter de ea gratias referat Deo; ut sic gratiam acceptam custodiat, & receptione alterius gratiæ dignus existat. Ad locum unde exeunt flumina (gratiarum) reverturtur; ut iterum fluant. Cùm eduxisset Dominus filios Israel de Ægypto, in qua graviter premebantur; voluit eos tantum beneficium in jugi habere memoria; dicens eis: *Mementote diei hujus, quâ egressi estis ex Ægypto:* & sæpe eis hoc beneficium in memoriam reducebat: *Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti.* Non minus beneficium est eductio de sæculo, per religionis ingressum, eductione corporali ex Ægypto: cùm vita mundana major sit servitus. Igitur pro tanto beneficio *Gratias agere debemus semper.* L. c.

Secundum punctum est petitio luminis: quia non rarò cæci sumus in propriis defectibus agnoscendis, sæpe etiam passionibus obscuratur cor nostrum, ut virtutem existimemus, quod vitium est; proinde jure à Deo lumen poscimus: præsertim cùm contritio donum Dei sit, quod habere ex nobis nequimus: *Omne datum optimum & omne donum perfectum de sursum est, descendens à Patre luminum.* Jacobi 1. 17.

Atque hæ duæ primæ partes examinis, sunt veluti ingressus, dispositio ac præludia.

Tertium punctum est ipsa examinatio, quæ sicut sel salubre, oculos mentis nobis aperit, de qua dixit Jeremias Propheta: *Scrutemur vias nostras, & quæramus, & revertamur ad Dominum.* Thren. 3. 40. Quid est

aliud *Vias nostras scrutari*, nisi mores, affectus, opera, verba, & cogitationes indagare & discutere? quid est *Quærere*, nisi eadem, qualia sint, bona, an mala, perfecta, an imperfecta, Deo grata, an invisa per examen investigare: ut inventâ malitiâ & pravitate, per contritionem & pœnitentiam illam deleamus, atque ita ad Dominum Deum revertamur?

Hoc examen est veluti regula seu amussis, quâ operum rectitudinem aut curvitatem dignoscimus: sicut enim sæpe putamus nos lineas rectas duxisse aut scripsisse, at applicatâ regulâ, tortuosas & curvas esse deprehendimus; ita pariter in via spiritûs, sæpe aberramus, & curvum rectum, atque rectum curvum erroneè judicamus. Quemadmodum igitur artificibus regulâ opus est, ita & nobis. Hoc examen est quoque veluti scopa, quæ ex omnibus angulis sordes peccatorum educit, colligit, & quasi in unum cumulum congerit, ut postea per contritionem & confessionem foras ejiciatur, & animæ domus mundetur.

II. Discussio defectuũ.

II. *Scrutemur vias nostras, & quæramus.* Juxta institutum nostrum duæ viæ sunt: Prima est perfectionis propriæ, quam institutum exigit. Altera perfectionis proximorum, quam pariter institutum requirit. Utraque via nobis scrutanda est. Et quidem in prima via personales errores sunt examinandi, qui ad triplicem ordinem reduci possunt: Ut enim qui in itinere aliquo versatur, tripliciter deficere potest; vel quia per devia aberrans, longiùs etiam recedit à termino ac retrogreditur, vel quia in ipsa via, hic & illic moratur, nec progreditur, sed hæret ac progredi cessat; vel quia à commeatu necessario, omnique profectionis apparatu malè instructus est; unde aut omnino non progredi, aut certè non satis celeriter queat.

Ita simile quid in via perfectionis usuvenit.

Primi generis defectus sunt, peccata omnia, quocunque nomine censeantur; omnia enim illa sunt devia, quibus à fine & perfectione retrocedimus. Hîc ergo *Scrutemur vias nostras, & quæramus*, quomodo à fine & perfectione recesserimus, an acediâ, iracundiâ, animi elatione, & vanâ gloriâ, an sensualitatibus &c. Ubi etiam ipsas radices scrutari oportet, ut nos penitus cognoscamus.

Secundi generis defectus sunt, in ipsa virtutum solidarum & perfectarum, quas institutum à nobis requirit, consideratione, ubi *Scrutemur & quæramus*, quàm longè subinde retro labamur, & quantùm adhuc distemus à culmine & perfectione solidarum virtutum: v. g. quàm longè absimus à continua mortificatione, quam Regula 12. exigit: à sincera intentione, etiam circa omnes res particulares; quam Regula 17. requirit: à paupertate, ut matre diligenda, ab angelica castitate, à modestia, obedientia cæca &c.

Tertij generis defectus sunt, in omnibus iis omissionibus, quæ circa ipsa media Societatis nostræ, quibus ad omnem perfectionem consequendam nos instruit, committuntur. Omnia enim

enim hæc media sunt veluti commeatus, & adjumenta itineris spiritualis, ad culmen montis perfectionis, & quidem efficacissima. *Scrutemur* igitur *& quæramus*, quomodo utamur meditatione, oratione, concione, examine, sacrificio Missæ, instructione, lectione librorum spiritualium.

Similiter in altera via, quoad salutem & perfectionem proximorum, *scrutemur vias nostras & quæramus.* Hic rursum triplex ordo examinandus: ut enim negotiator quivis triplici ex capite deficere potest, quò minùs lucrum faciat quàm maximum 1. vel quia mercatus aut nundinas negligat; id est occasionem & locum lucrandi: vel quia non omnes merces tractet, quas posset tractare nundinando; vel quia non omnia talenta & facultates suas negotiationi applicet, quas fructuosè posset: Ita simile quid est in negotiatione spirituali: verè enim negotiatores sumus, quibus dictum est: *Negotiamini dum venio.* Luc. 19. Tot autem mercatûs habemus commoditates, quot animas proximorum nobis propositas: tot genera mercium spiritualium; quot vel opera bona sunt, ad quæ incitare proximum possumus; aut vitia à quibus revocare, aut exercitia supererogationis & perfectionis, in quibus eum perficere valemus. Tot denique sunt talenta; quot media in Societate habemus efficacissima ad proximos juvandos. Circa singula ergo examinando *scrutemur, & quæramus* quantum defecerimus, aut in quo: v. g. concionator circa auditores, magister erga discipulos, Superior erga subditos, confessarius erga pœnitentes, an ad bona incitarint, an à malo revocarint, an, ut par est, perficere laborarint. Sic pariter *scrutemur, & quæramus*, examinando media, ut sunt Sacramenta, conciones, missiones, catechismi &c.

Et hoc est *scrutari vias suas & quærere*, quomodo à regulis deflexerimus seu à gloria Dei, à voluntate Dei, ab imitatione Christi, quæ una quasi regula est, omnium aliarum, compendium, deviaverimus. Atque his tribus partibus, medius tantùm quadrans dandus est.

III. *Et revertamur ad Dominum.* Ubi examen tanquam fel oculos aperuerit, ut viderimus defectus nostros; gustare debemus fellis amaritudinem, id est, elicere dolorem, & facere propositum emendationis. Sic idem Propheta Jeremias ait: *postquam enim convertisti me, egi pœnitentiam* (gratiâ tuâ adjuvante & præveniente: & *Postquam ostendisti mihi, percussi femur meum* Jerem. 31. 19. III. Dolor & emendationis propositum.

Quamdiu homo non agnoscit paupertatem suam, eam non aversatur, & quamdiu nescit infamiam suam, dolore non commovetur; ita nos pariter: at *Postquam ostendisti mihi*, præ dolore *percussi femur meum, confusus sum & erubui, quoniam sustinui opprobrium adolescentiæ meæ.* Puduit me probrosis adolescentiæ meæ affectibus serviviſſe. Similiter alius Propheta ait: *Spiritus levavit me* (ad locum quietis, ubi defectus meos considerarem.) *& assumpsit me* (à curis terrenis, ut studerem me cognoscere & purgare à

malis (*& abii amarus in indignatione spiritûs mei.* Ezech. 3. 14. Ex cognitione fel amaritudinis, dolor & indignatio spiritûs profluxit. *Et manus Domini erat mecum, confortans me.* Ecce fiducia & propositum emendationis, cum Dei ope & gratia.

Amaror ergo & dolor nascitur ex cognitione peccatorum: *Amarum est reliquisse Dominum.* 1. Dum igitur considero Divinam justitiam, quâ peccata castigavit, etiam venialia, in David, Ezechia, Oza: *Erubui, percussi femur, abii amarus.* 2. Dum considero quantum per peccata amiserim: nam etsi duntaxat venialia sint; impediunt tamen aliquamdiu ab ingressu cœlesti, & dejiciunt ad ignem purgatorii. 3. Minuunt fervorem charitatis, animúmque disponunt ad alios graviores defectus & vitia: nam unum peccatum viam sternit ad alia. 4. Considerando quanta sit nostra ignavia & ignorantia, quanta debilitas, quanta difficultas redeundi ad statum, in quo antè fuimus, *Erubui, abii amarus.*

Denique requiritur propositum firmissimum emendationis & prævidenda media, quibus deinceps præservemur; ut est Dei præsentia: *Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commovear*, & denuò succumbam Psal. 15. Et vigilantia; sicut enim qui ambulando portat vas vitreum pretioso liquore plenum, cautè attendit, ita nos in vase fragili liquorem gratiæ portantes, ne effluat, cautè ambulemus.

Hæc autem conscientiæ discussio maximas parit homini utilitates. 1. Dum vitia non solùm detegit, & ad eorundem dolorem, sed & ad propositum emendationis accendit, atque etiam ad pugnam animat, ut ea, quibus subdebatur, vitia prosternat. 2. Utilis quoque est ad virtutes inserendas, præsertim cognitionem sui & humilitatem. 3. Instrumentum est aptissimum ad omnia opera exactè obeunda. 4. Plurimùm juvat ad puritatem animæ, omnémque perfectionem consequendam.

Quapropter, Charissimi, hoc tam præstans & efficax medium magnâ diligentiâ indies usurpemus, ferventer gratias agamus, lumen devotè efflagitemus, exactè peccata & circa nos & circa proximos commissa discutiamus. *Scrutemur & quæramus*, amaritudinem fellis & dolorem degustemus, atque ita fructus uberrimos examinis percipiemus, quod si verò id neglexerimus, post multorum annorum decursum iisdem, imò pluribus defectibus & delictis nos quàm antè irretitos, ex defectu accurati examinis deprehendemus.

EXHOR-

EXHORTATIO II.

IN REGULAM VI. SUMMARII,

Explicat ternas Sacramenti Pœnitentiæ partes, Contritionem, Confessionem & Satisfactionem.

THEMA.

Confitemini alterutrum peccata vestra. Rom 10.

PEccata funes esse & vincula, quæ peccatores constringant, & irretiant, Vates Regius de semetipso profitetur, dum ait: *Funes peccatorum circumplexi sunt me.* Psal. 118. 61. Tanta verò est virtus & energia Sacramenti pœnitentiæ, ut licet mille peccatorum funibus, mille catenis & vinculis sis alligatus, ad unum absolutionis verbum, *Absolvo te*; mox omnia vincula disrumpantur atque dissiliant. Nec minùs Confessio Sacramentalis vinculum est & funis, imò funiculus triplex, cui meritò applicemus illud Eccles. 4. 12. *Funiculus triplex difficilè rumpitur.* Confessio enim ex tribus partibus, veluti tribus filis componitur, scilicet Contritione, Confessione, & Satisfactione; Hoc funiculo Divina misericordia animas ad se attrahit, illásque sibi denuò unit, & in amicitiam recipit, qui ingens fructus est confessionis; cùm in tali unione & conjunctione, tota hominis felicitas consistat. Hic quoque *funiculus difficilè rumpitur*, dum frequens confessio, ob serium propositum, & dolorem toties repetitum, retrahit, & retinet hominem ne facilè in pristina peccata relabatur: exemplo religiosi illius, qui testabatur non meminisse se, quod unquam bis in idem peccatum inciderit.

Hujus igitur funiculi triplicis partes in hac exhortatione explicabimus; nimirum cordis Contritionem, oris Confessionè & operis Satisfactionem; ut eàdem quot hebdomadibus & sæpius, magno cum fructu usurpemus.

I. Primus

I. Pars confessionis cordis contritio.

I. Primus funiculus est, *cordis contritio*. Quæ nihil est aliud, nisi dolor & detestatio peccati præteriti super omnia, quia est offensa Dei voluntaria, cum proposito de cætero non peccandi. Quam confessionis partem insinuavit S. David dicens: *Sacrificium Deo, spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non despicies.* Psal. 50. Ut verò hæc contritio sit legitima, requiritur in primis, ut ex motivo supernaturali concipiatur; v. g. ob amissam cœlestem gloriam, aut promeritam inferni pœnam; atque tunc est imperfecta, attritioque dicitur: vel ob offensam Dei super omnia dilecti & tunc contritio perfecta nuncupatur. Requiritur ergo 1. Detestatio peccati, seu displicentia atque odium peccati, voluntásque seu propositum nullo modo ampliùs peccandi: nam ut ait S. Gregorius: *Perfectè convertitur, qui, cùm semel, quod pravè egerat, plangit; quod rursum plangat, ultra non repetit.* 2. Tristitia seu dolor de peccato commisso, qui ex eo nascitur, quod intellectus peccatum perpetratum esse intelligit; & malum præsens inevitabile cognoscit. 3. Ex hac tristitia, sequitur nonnunquam etiam sensus quidam seu dolor in corpore, qui lacrymas subinde elicit & gemitus excitat atque planctum. 4. Consequitur etiam quandoque pudor, seu confusio: peccator enim advertens peccatorum suorum fœditatem ac turpitudinem, pudore suffunditur, ita ut non ausit oculos in cœlum levare; sed in infimo loco jacens, sub omnium pedibus se constituat, pectus percutiat, & velut publicanus ille, stans à longè ingemiret: Deus propitius esto mihi peccatori. 5. Requiritur denique occasionis ad peccatum allicientis evitatio; aut certè propositum evitandi; ut rectè monet S. Bernardus: *sit vera compunctionis indicium, opportunitatis fuga, subtractio occasionis.* Serm. 1. de Resurr. Dom.

Habet hic dolor & detestatio, amarorem aliquem, sed quod amarum est ori, salubre est corpori, ut trita fert parœmia, amarum fuit fel à Tobiæ parenti allatum; sed cœci oculos illuminavit: amarum est rhabarbarum, aloë & absynthium, sed sanitatem restituit, & noxios humores expellit. Sic quoque contritio, amarore non caret, at magna commoda parit; gratiam amissam restituit, Deoque reconciliat & unit. Est enim veluti lixivium, quod acre quidem est, sed sordes peccatorum eluit, atque abstergit: est velut lima quæ peccati rubiginem eradit: & anima peccatrix ceu æthiopissa ponit pellem suam, & pardalis varietates suas, instar Magdaleuæ, candorémque gratiæ & sponsæ decorem recipit.

II. Alter funiculus, est *oris confessio*, & ipsa peccatorum enarratio, quæ secunda pars est Sacramenti pœnitentiæ. De qua sic loquitur Concilium Tridentinum sess. 14. c. 5. Ex institutione Sacramenti pœnitentiæ, universa Ecclesia semper intellexit, institutam esse à Domino integram peccatorum confessionem; & omnibus post Baptismum lapsis, jure divino necessariam esse

quæ

quia Dominus noster JESUS Christus, è terris ascensurus ad cœlos, Sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tanquam Præsides & Judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint; quò pro potestate clavium, remissionis aut retentionis peccatorum sententiam pronuncient. Constat enim Sacerdotes incognitâ causâ judicium hoc exercere non potuisse; nec æquitatem quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, si in genere duntaxat, & non in specie potius ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent.

Ex quibus liquet, oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri: nam ut ait S. Augustinus L. 50. hom. 12. *Deus noster quia pius est & misericors, vult ut ea confiteamur in hoc sæculo; ne pro illis postmodum confundamur in futuro, juxta Sapientem, qui ait: Pro anima tua non confundaris dicere verum: est enim confusio adducens peccatum; & est confusio adducens gloriam & gratiam.* Eccl. 4. ℣. 23.

Requirit autem confessio has præcipuè conditiones: Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis. Et quidem 1. Sit *simplex*: ut nec augendo, nec minuendo, simpliciter peccata tua recenseas, prout gesta sunt, certa ut certa, dubia ut dubia. 2. Sit *humilis*, quæ nullo respectu aut verecundiâ, à dicenda veritate superetur: *Est confusio adducens gloriam & gratiam.* 3. Sit *pura*, quæ, ut explicat S. Bonaventura in spec. disc. p. 1. c. 9. purè propter Dei amorem & peccati detestationem fiat; peccatáque simpliciter dicantur, non secus atque si Angelo cuipiam cordis secretâ cognoscenti, narrarentur, absque ulla falsitate aut ambagibus. 4. Sit *fidelis*, quâ quantum homini possibile est, juxta id, quod Deus de peccato cognoscit, ipse sua confiteatur: *Effunde sicut aquam cor tuum, ante conspectum Domini.* Thren. 2. 19. Ita nullum grave delictum celes, si veniam ac remissionem desideres. *Non operui*, ait S. Augustinus super Psal. *sed aperui, ut operires: non celavi, ut tegeres: nam quando homo detegit, Deus tegit. Cùm homo celat, Deus nudat. Cùm homo agnoscit, Deus ignoscit.* Confitenda itaque necessariò omnia gravia crimina; confitenda quoque necessariò illa, de quibus dubitamus, num sint lethalia. Confitenda etiam à Religiosis (licet non necessariò, sed utiliter) peccata venialia, ob statum perfectionis acquirendæ, quem profitentur: hæc enim fervorem charitatis imminuunt, & profectum spirtualem sufflaminant. Confitendus quoq; est peccatorum numerus, & circumstantiæ speciem mutantes.

Et hæc quoque pœnitentiæ pars amarorem nonnullum habet, sed animæ sanitas, Dei amicitia, & amor omnia vincit ac lenit. Accedit, quòd non Genio cuipiam cœlesti purissimo, & à sorde peccati remotissimo, peccata sint confitenda; sed homini similiter peccatori, infirmitatis abysso, qui aut in similia, aut forte pejora peccata cecidit, aut Deo tantillùm manum sub-

trahente cecidisse, gravioribúsque miseriis seipsum fœdasse potuit. Suavitatem quoque & dulcedinem confessioni addit, quod homo ille, cui peccata pandimus, Dei locum teneat, ejus potestatem ac personam referat, adeóque divinitus viscera misericordiæ induat; absque omni cotemptu imò commiseratione magnâ, peccata in sinum paternum effusa recipiat, inviolabili secreto tegat; mortémque ipsam subeat potiùs, quàm vel minimum delictum in tribunali sacro acceptum revelet.

O quantum igitur beneficium est, Sacramenti hujus institutio! quis reorum mortis, quis maleficorum scelera sua Judici non libenter aperiret, si absolutionem secuturam nosset? libentes itaque ac promptè hebdomadatim peccata nostra Sacerdoti, tanquam ipsi Christo, qui per Sacerdotem ea remittit, aperiamus: nam ut ait S. Augustinus: *Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, oppugnatrix damonum. Quid plura? obstruit os inferni, portas aperit paradisi.* In lib. de pœnitentia.

III. Operis satisfactio.

III. Funiculus tertius est, *Operis satisfactio*, quæ sicut duæ præcedentes partes essentiales sunt, ita hæc est pars Sacramenti Pœnitentiæ integralis: nã ut S. Ambrosius L. 2. de pœn c. 5. advertit: Qui agit pœnitentiam, non solùm diluere lacrymis debet peccatum suum; sed etiam emendationibus factis operire, & tegere delicta superiora, ut non imputetur ei peccatum: Unde & Sapiens monuit: *De propitiato peccato noli esse sine metu.* Eccl. 5. Et Christus: *Facite fructus dignos pœnitentiæ.* Matth. 3. Quo autem modo fructificare poterimus? interrogat S. Chrysostomus: si utique peccatis adversa faciamus. *Aliena rapuisti? incipe jam donare & propria: injuriam intulisti; beneficiis placare contende.* Illicitas sectatus es voluptates, nunc etiam à licitarum usu suspendère. Neque enim vulnerato sufficit ad salutem, tantummodo spicula de corpore evellere, sed etiam remedia adhibere vulneribus.

Proportionata igitur satisfactio pro peccatis & prudentis arbitrio taxanda, præstari debet, prout peccatorum qualitas & pœnitentis necessitas exigit: pro gravissimis enim delictis levem satisfactionem indicere, omnino inconveniens foret. Deinde apta sit, sicut medici non cuivis morbo quamvis, sed aptam medicinam præscribunt. Appositè hanc in rem docet S. Albertus scientiâ & vitâ magnus L. de virt. c. 41. Pro superbiâ ad satisfaciendum præscribantur opera humilitatis: pro avaritia eleemosynarum largitio: pro impudicitia carnis castigatio per cilicia & flagella: pro gula, jejunium: pro loquacitate silentium & oratio: pro invidiâ charitatis opera: pro rapina opera liberalitatis.

Causas verò ob quas satisfactionem hanc Deus requirat; assignare possumus. 1 Quia Divinæ Justitiæ ratio exigit, ut quemadmodum in Baptismo remittitur peccatum alienâ voluntate commissum, ideóque etiam pœna relaxatur; ita post Baptismum peccata propriâ voluntate commissa, etiam propriâ satisfactione castigentur & dele-

deleantur. 2. Quia aliòquin homines liberiùs peccarent ; cùm impunitas juxta S. Bernardum sit incuriæ soboles, insolentiæ mater, radix imprudentiæ, transgressionum nutrix. 3. Quia peccatorum reliquiis medetur, dum habitus vitiosos virtutibus contrariis abolet satisfactio. 4. Quia ad augmentum meriti conducit, quod tum ex obedientia, tum ex ipsa Sacramenti efficacia, & meritis Christi, cui per ejusmodi satisfactionem conformamur, provenit.

Quare libenter injunctam à Sacerdote pœnitentiam accepremus, nunquam magnam, sed levem reputemus: quid enim, licet forent centum rosaria, centum jejunia, centum flagella aut cilicia, illa forent; si cum paucis etiam diebus in flammis purgantibus transigendis conferantur? Deinde citò, aut quàm primùm licet, eam adimpleamus, ac bene speremus: licet enim hæ pœnitentiæ, si æquâ lance ponderemus, pœnas promeritas in purgatorio minimè adæquent; tamen quia eas sponte subimus, & charitate impellente persolvimus, id quod per se minus laboris & doloris habet, ratione tamen charitatis & spontaneæ oblationis plurimùm apud Deũ valet, & pœnas in altera vita debitas extenuat.

Atque hæ sunt ternæ partes Sacramenti Pœnitentiæ, quarum binæ priores essentiales à Theologis, tertia integralis nuncupantur: quæ simul junctæ funiculum nobis triplicem conficiunt, & quinos sequentes effectus nobilissimos producunt. 1. Remissionem peccatorum obtinemus. Ait enim Christus Dominus: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Joan. 20. & Propheta coronatus. *Tu remisisti impietatem peccati mei.* Psal. 31. *Nullum tam magnum peccatum, quod confessione non deleatur; etiamsi Lazarus quatriduanus esset, ac fœteret,* ait S. Augustinus. Et Richardus Victorinus tract. de extermin. mali. *Omnia,* inquit, *in confessione lavantur, conscientia mundatur, amaritudo tollitur, maris tempestas sedatur, tranquillitas redit, spes revivisit, animus hilarescit: Si quidem beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Anima expurgatur: confessio enim veneni Diabolici est vomitus: *Si coactus fueris in edendo multum, surge è medio, & vome, & refrigerabit te.* Eccl. c. 31. *Confessionem puta esse egestionem impuritatis & spurcitiæ, quæ intus erant inclusæ,* inquit Chrysostomus. Egere, & refrigerabit alleviabítque te. 3. Gratia, quæ est animæ decor & ornamentum restituitur: *Ama confessionem, si affectas decorem, confessioni jungitur decor & pulchritudo: nam si peccata sunt, in confessione lavantur; si bona opera, mundantur,* ait S. Bernardus Epist. 7. 4. Valet ad evitandam confusionem coram Deo: si tu peccata tegis, Deus detegit; si tu ea aperis, ille operit. *Tu fecisti absconditè, ego autem faciam illud in conspectu Israel, & in conspectu solis;* ajebat Dominus per Nathan Davidi. 5. Denique confessio ritè instituta promeretur regnum cœlorum. ut docet S. Laurentius Justinianus de discipl. monast. *Confessio veniam impetrat, cœlum aperit, pacem reddit, offensam Ma-*

jestatem citò propitiat, dummodo debito modo fiat. Cui S. Ambrosius adstipulatur dicens: *Confessio à morte liberat, aperit paradisum, spem salutis tribuit: quia non meretur justificari, qui in vita sua noluerit confiteri.* His igitur animati & excitati, magnâ diligentiâ & præparatione hoc Sacramentum frequentemus, & præstantissimos hosce fructus reportabimus.

Quapropter, Charissimi, quotiescunque, hebdomadibus singulis, aut festivis diebus ad pœnitentiæ tribunal accedimus, hoc funiculo triplici artè nos Deo uniamus. Contritionem sinceram ex amore Dei, super omnia dilecti, eliciamus. Confessionem exactè, cum dictis conditionibus, peragamus. Satisfactionem quoque præscriptam, promptè alacriter, mox impleamus. Hâc ratione & peccatorum nostrorum remissionem, & animæ munditiem, & mentis decorem ac pulchritudinem; & à confusione liberationem, & perpetuam regni cœlestis gloriam nanciscemur.

EXHORTATIO III.

IN REGULAM VI. SUMMARII,

Ostendit Confessionis hebdomadariæ causas & fructus.

THEMA.

Si confiteamur peccata nostra, Deus fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata nostra & emundet nos ab omni iniquitate. 1. Joan. 1. 9.

ALterum puritatis conscientiæ conservandæ antidotum, in Regula 6. à S. Patre præscriptum, est exhomologesis hebdomadaria, quæ per cor piscis, suasu Raphaëlis Archangeli, à Tobia asservatum, adumbratur. Dum enim Tobias interrogaret: *Obsecro te Azaria Frater, ut dicas mihi, quod remedium habebunt ista, quæ de pisce servare jussisti? Et respondens Angelus dixit: Cordis ejus particulam, si super carbones ponas, fumus ejus extricat omne genus dæmoniorum, ita ut ultrà non accedant.* Tob. 6. Atque ita prosus evenit; Tobiâ enim Saræ cubiculum ingresso, ac partem piscis igni imponente, atque in oratione sese prosternente, fugatum est dæmonium, ita ut deinceps nunquam reverterit. Pari ratione, dum nos per veram contritionem, & emendationis propositum, cor nostrum quasi

1. Causæ & fructus erebetionis

quasi in duas partes dissectum igni charitatis in Deum, imponimus, & generali exhomologesi peccata debitè expiamus; Diabolus fugatur: & si peccata quædam repullulantia, & insinuantes sese reliquias, quot hebdomadibus, amputemus & evacuemus, diabolus nunquam redit; ut experientiâ ipsemet didicistis: Deo enim cor jam occupante, sanctorúmque Angelorum custodiâ illud circumvallante, hostis locum in eo non reperit, licet tanquam Leo rugiens circumeat, portam indagans, per quam denuò intret, ut hominem devoret.

Quare causas præscriptæ exhomologeseos hebdomadariæ, & fructus multiplices exhortatione præsente explicabimus, ut eâ magno cum fructu utamur.

1. Exhomologeseos de tota vita, sub ingressum Societatis instituendæ, causam, superiùs insinuavimus esse; ut scilicet peccatis nostris omnibus, in unum quodammodo cumulum conjectis, ac simul in conspectu positis, majore & intimiore doloris ac detestationis sensu feriamur. Annuæ verò causam esse asseruimus, ut Oeconomorum, Mercatorum, Quæstorum more, quot annis rationes nostras rite perficiamus, melióúsque coram supremo Judice in hora mortis subsistamus. At quænam, obsecro, causa exhomologeseos hebdomadariæ? S. Patriarcha nullam quidem assignat; haud tamen difficulter eam augurabimur: nam

I. Causæ & fructus erebriorís confessionis.

I. Ut efficax foret contra relapsum in peccata sæculi alexipharmacum. Quemadmodum enim, morbo depulso, remanent ejus reliquiæ, pravæque in membris dispositiones, quæ nisi contrariis evacuentur medicamentis, ægritudinem facilè revocant: ita in Tyronibus recenter è mundo, in portum religionis, appulsis, remanent habitus vitiorum, actibus multis generati; qui nisi per exhomologesin, similiáque media curentur, facilè in pristina peccata relabuntur. *Confessio*, inquit S. Isidorus L. 1. c. 12. *sanat, confessio justificat, confessio peccatis veniam donat. Omnis spes in confessione consistit.* Neque hoc alexipharmacum magno stat pretio, nec viscera dolore cruciat; sed expeditum est & facilè. *Num opes*, interrogat S. Chrysostomus Hom. 10. in cap. 4 Gen. *aliqua sunt hic expendendæ? num via prolixa eunda est? num dolorem & cruciatus affert hæc medicina? Absque sumptu & cruciatu est præsens pharmacum, in pristinæ firmitatis valetudinem restituens.* Sicut ergo antidota & pharmaca præservativa crebra, morbo reditum præcludunt: & sicut scarificatio menstrua aut hebdomadaria, noxios paulatim & successivè humores & sanguinem extrahit, atque ad servandam sanitatem corporis multùm juvat: ita exhomologesis hebdomadaria non minùs ad animæ salutem conducit.

2. Ut fons esset, cujus aquâ limpidissimâ, sordes quotidiano usu, adhærentes, & maculas quotidianas identidem ablueremus: Sacramentum enim pœnitentiæ; est fons ille per Zachariam prophetam Ecclesiæ promissus c. 13. *Fons patens habitantibus Jerusalem, in ablutionem peccatoris.*

Quemadmodum igitur indusia, mappæ & similia ab iis, qui paulò honestioris conditionis sunt, singulis hebdomadis mundantur atque lavantur: sed & domus eorum frequenter purgantur: ita multò magis, hæc cura animæ per confessionem peccatorum, quot hebdomadibus, exhibenda est, ne eandem corpore viliorem existimare putemur. Et licet levia solùm peccata committamus, quæ veluti molitores, in mundi hujus molendino versantes, farinam ejúsque pulviſculos penitus devitare nequimus; sæpe nihilominus ad pulveres hosce discutiendos, animæque vestem mundandam scopæ setaceæ sunt adhibendæ. Sicut enim navis sentina sæpius exhauritur, ne navem aquis stillatim intrantibus, nimiúmque excrescentibus, demergat: ita & animæ sentina quâvis hebdomade & sæpius exhaurienda est, ne suâ multitudine, peccata licet levia navem demergant; id est damnationi æternæ obnoxios reddant.

3. Ut inquietudinum & perplexitatum esset remedium. Nam ut dixit Sapiens Proverb. 28. 13. *Qui abscondit scelera sua non dirigetur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur.* Veluti coma, quæ non frequenter pectitur, usque adeò implicatur, ut vix, aut certè non absque ingenti labore & dolore extricari valeat: ità & conscientia, quæ non frequenter per confessionem pectitur, intricata valde efficitur; nec sine magno labore purgari, ordinari & tranquillari potest. In crebrâ autem exhomologesi arbitri conscientiæ, prudentia & charitas, pœnitentis animum, dissolutis nodis, explicat ac tranquillat. Teste S. Gregorio hom. 40. in Evang. *Sicut canum lingua, dum vulnus lingit, curat, ita Doctores sancti, dum in confessione nos instruunt, quasi vulnus mentis per linguam suam curant.* In animâ autem hâc ratione curatâ, ac pacatâ, locum non reperiunt Cacodæmonis fraudes & laquei, nec fallacia ejus ac sophismata. Sicut enim araneus vitat cubicula divitum, eò quòd sæpe purgentur, scopísq; pulveres & telæ detergantur: ita & Diabolus, dum cernit tentationes suas frequenti cõfessione dissipari, fugit illos religiosos, qui hebdomadatim peccata expiant. Ex quibus omnibus rectè inferimus, quàm providè, sapientérque S. Fundator noster filiis suis hebdomadariam exhomologesin demandârit.

II. Prædictis accedunt plures alii fructus nobilissimi, quos ex confessione hebdomadaria ac crebriore percipimus: nam

1. Sacramentum pœnitentiæ est fons aquæ salientis in vitam æternam: gratiæ scilicet, quæ est thesaurus inæstimabilis, omnibus mundi thesauris, omni auro, & gemmis longè præstantior. Primò quidem ex parte Sacramenti, & ut scholæ Theologicæ loquuntur, *ex opere operato*: Christus enim Salvator noster huic Sacramento, sicut & cæteris, sui sanguinis pretiosi virtute & merito quandam gratiæ portionem contulit, Sacramenta participantibus communicandam. Secundò *ex opere operantis*: propter religionem & virtutum

tutum opera, quæ homo exercet in hoc Sacramento, seſe humiliando, preces fundendo, genua flectendo, contritionis actus eliciendo, pœnitentiam injunctam perſolvendo; ita ut majori præparationi, devotionique gratia quoque major reſpondeat.

2. Vi Contritionis, peccatorum cùm lethalium, tum venialium culpa, & pœnæ pro iis debitæ certa pars ex opere operato remittitur: major tamen pœnæ pars uni, quàm alteri ex opere operantis relaxatur.

3. Crebrior confeſſio pœnitentem præſervat, ne facilè in peccata prolabatur: tum quia gratia ſacramentalis robur addit; tum quia homo ſtudio majore cavet ſibi, dum peccata Sacerdoti in tribunali ſacro manifeſtanda eſſe cogitat.

4. Crebrior animi expiatio peccata, habitus malos, pravaſque inclinationes in anima radices altiores agere non ſinit; ſemper enim vellicantur, & creſcere non ſinuntur.

5. Crebrior exhomologeſis ad mentis directionem plurimùm confert: Arbiter enim conſcientiæ Dei, vices gerens, non modò medendi; verùm etiam illuminandi ac dirigendi gratiam à Deo obtinet. Cui enim Deus officium in Eccleſia committit; eidem ad illud ritè exercendum neceſſaria tribuit, ut vel hinc pateat, quanta eidem fides & reverentia ſit adhibenda.

6. Tentationes minuit: mitiùs enim & tenuiùs à Diabolo tentatur homo: quoniam fraudes ejus ſæpius detegit, ſæpius eum vincit, ac detriumphat.

7. Conſcientiæ pacem ac ſerenitatem parit: ex qua gaudium ſpirituale, ac fiducia filialis erga Deum naſcitur: nam mens ſibi bene conſcia, mens ſerena & tranquilla eſt quaſi juge convivium.

8. Securitatem quoque pœnitenti adfert: in gratiæ enim ſtatu conſtitutus nulla mortis mundive pericula reformidat: *Nulla nocebit ei adverſitas, ſi nulla ei dominetur iniquitas.* Hæc verò ſecuritas augebitur etiam in hora mortis; quæ ei tranquilla accidit; nec ad reddendam Judici rationem magnopere trepidabit: cùm ſolatio non exiguo ſit recordari ſe toties conatum eſſe, ex ſincero Dei amore, verum de peccatis dolorem elicere, totiéſque per pœnitentiæ Sacramentum, animæ ſtolam in ſanguine agni dealbaſſe.

9. Majorem parit in cœlo gloriam, quæ dignâ hujus Sacramenti frequentatione ſemper augetur: cum augmento enim gratiæ, charitatis & cujuſvis virtutis, incrementum quoque capit correſpondens gloria.

10. Confert majus auxilium proximorum: quò enim inſtrumentum eſt purius, perfectius, Deóque conjunctius; eò ad promovendam aliorum ſalutem & perfectionem aptius evadit.

Atque his fructibus, & emolumentis multiplicibus viri ſancti gratiæ & perfectionis cupidiſſimi, permoti fuêre; ut Sacramentum hoc creberrimè frequentarent. S. P. noſter Ignatius indies, nec rariùs S. Franciſcus Xaverius ſi modò copiam Abſolventis haberet, S. Franciſcus Borgia binis in die vicibus, ſe apud conſcientiæ arbitrum de peccatis

peccatis accusabat. R. P. Ludovicus de Ponte, quotidianâ exhomologesi animum expiabat : licet Sacerdos absoluturus (quod & de antedictis intelligendum est) vix culpam inveniret, à qua eum absolveret. L. 2. vitæ c. 6.

Quod igitur, ex præscripto S. Parentis nostri pœnitentiæ Sacramentum hebdomadatim frequentare debeamus, magnum sanè argumentum est, paternæ ejus sollicitudinis, & charitatis Divinæ, quam Deus pro nobis gerit; ut infirmitati nostræ meliùs consulatur. Similes enim sumus, ut antè diximus, nautis naves multis rimis fissas lacerásque habentibus, qui si certis temporibus aquam guttatim illapsam non exhauriant, sentinámque evacuent, naufragii periculum incurrunt. Ita pariter si in nos peccata per rimas sensuum tanquam noxii humores, non importarentur; hac regulâ opus haud foret ; at cùm illa indies in animam sese insinuent; absque dubio exantlatione assiduâ est opus : cùm enim semper nobis cum peccatis sit negotium, ut etiam septuagies septies Petrus peccata jubeatur condonare, semper exhauriendum est : & quoties confitemur ac cum Davide dicimus : *Peccavi Domino* : audimus illud Nathan Prophetæ à Domino : *Transtulit Dominus peccatum tuum. Confitebor adversum me injustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Ps. 31. 5.

Quocirca, Dilectissimi, cùm fructus tam nobiles, támque insignia ex hebdomadaria & crebra confessione emolumenta proveniant : Deum laudemus, gratésque ei referamus, quod per S. Ignatium, legem adeò salutarem tulerit : deinde libenti ac prompto animo, debitâque cum diligentiâ, hoc Pœnitentiæ Sacramentum quæ hebdomadibus frequentemus : hâc ratione contra relapsum in peccata alexipharmacum ; pro abluendis sordibus animæ fontem, pro perplexitatibus remedium habebimus, gratiam sacramentalem obtinebimus, culpam pœnámque delebimus, in virtute roborabimur, peccatorum radices extirpabimus, à conscientiæ directoribus illuminabimur, pacem & tranquillitatem animi consequemur, majus auxilium ad salutem proximi conferemus, in vita & morte securitate majore gaudebimus : ac denique illustriori in cœlo gloriâ coronabimur.

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *
* *

EX.

EXHORTATIO IV.

IN REGULAM VI. SUMMARII

Explicat disposiciones necessarias ante Communionem, ad unionem cum Christo obtinendam.

THEMA.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Joan. 6.

Vel ex Regula.

QUemadmodum Archangelus Raphaël Juniori Tobiæ in viâ terna suggessit alexipharmaca, & adjumenta, scilicet fel, cor, & carnes assas piscis Tobiæ 6. Ita S. Fundator noster in via perfectionis & æternitatis, terna præclarissima antidota nobis in regula 6. Summarii suppeditat. 1. Examen conscientiæ, quod, ut diximus, felle significatum, vim illuminandi oculos mentis, ad cognoscendos nosmetipsos, & simul amaritudinem coatritionis continet. 2. Confessionem hebdomadariam adumbratam corde piscis, quod carbonibus impositum fugabat dæmones, veluti confessio, cor in igne charitatis conterit, & dæmones expellit. 3. Hebdomadariam communionem. *Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumant octavo quoque die.* Reg. 6. & hoc repræsentatur carne piscis assâ, quam Raphaël Tobiam secum in viam conferre jussit. *Assavit carnes ejus, & secum tulerunt in via, cætera saluerunt.* Tobiæ c. 6. ℣. 6. ut iis se confortarent in itinere, donec venirent in Rages. *Piscis assus, est Christus passus* ait Venerabilis Beda, quem in sacra communione comedimus. Piscis assus est Christus Eucharisticus, ut docet Theophylactus: *naturam enim humanam, in hujus vitæ mari*

natantem, assans igne propriæ Deitatis, ejusque humiditatem exsiccans, à profundis undis extractam, fecit escam divinam.

Ad quam escam divinam quî nos disponere debeamus; ut eâ mediante, Christo uniamur, præsenti exhortatione explicabimus.

I. Finis Eucharistiæ est unio.

I. Finis virtus & efficacia seu effectus præcipuus sanctissimi hujus Sacramenti est unio cum Christo : Testatur hoc S. August. Serm. 9. de diversis dicens : *Virtus Eucharistiæ est unitas.* Confirmat idipsum antiquissimus Author Tertullianus L. de orat. c. 6. *Virtus Eucharistiæ est individuitas*: hæc verò unio non est physica; sed moralis : non enim Christus nobis sic unitur, & in nostram carnem, & sanguinem transformatur; ut cibus naturalis in substantiam aliti transit; sed postquam illum verè, & realiter sumpsimus, operatur illud in anima nostra moraliter, quod cibus corporalis physicè præstat in corpore, dum scilicet pascit, nutrit, auget, confortat & roborat. Hanc unionem variis similitudinibus SS. Patres declarant : S. Cyrillus Hierosolymitanus in Catech. ait : *in communione fit unio continuationis, & mixtionis; sicut ex duabus aquis, vel ceris liquefactis fit una.* S. Dionysius Areopagita de Eccles. Hierarch. c. 3. ait : *in communione est unio insitionis, & insitio spiritualis*; S. Paschasius L. de corpore & sanguine Christi, ait, *in communione fieri unionem transformationis* : nam *finis* inquit *Eucharistiæ est, ut in Christum transformemur*, non physicè sed moraliter, quoad mores & virtutes: Alii SS. PP. nuncupant *unionem ignitionis*: Sicut ignis ferrum occupat, & sibi quodammodo assimilat, ut videatur esse ignis, & gaudeat proprietatibus ignis : ita SS. Eucharistia moraliter nos transformat, quasi ignitos reddit, & Christi qualitates, ac proprietates nobis communicat.

Hanc unionem eò perfectiùs consequuntur extrema, quo magis sibi similia, & proportionata sunt, veluti ignis, ligno, eò perfectiùs unitur, quò lignum siccius, & aptius est ad ignem recipiendum : sic & surculus eò perfectiùs unitur stipiti, quò stipes est aptior; nam surculus cerasi aut pomi minùs aptè quercui inseritur : Ita pariter Christus in Eucharistiæ Sacramento homini eò perfectiùs conjungitur, quò homo communionem recipiens est aptior.

II. Prima itaque dispositio ex via purgativa est puritas animæ; quæ quò erit puritati Christi similior; eò quoque erit unio perfectior. Consideranda ergo nobis est summa puritas ex parte Christi; ut ex parte nostra ad æmulandum permoveamur. *Non comedetis ex eo crudum quid; nec coctum aquâ; sed assum tantùm igni.* S. Gregor. homil. 21. in Evang. *In Eucharistia*, inquit, *crudum agnum edunt, qui Dei præsentiam non satis expendunt.* Expendamus igitur puritatem unius extremi, id est SS. Sacramenti, & ex alia parte extremi alterius, qui sumus nosmetipsi, impuritatem. In hoc SS. Sacramento omnia sunt mundissima: 1. Mundissimus est Sacramenti author,

Quis,

Quis, ait, *ex vobis arguet me de peccato*? 2. Mundissimus est cibus, qui est panis azymus, panis cœlestis, manna angelicum, agnus sine macula. 3. Mundissimæ sunt species panis candidi, & vini. 4. Mundissima est hostia, quæ Ecclesiam mundat à maculis & rugis. 5. Mundissima oblatio: *In omni loco offertur nomini meo oblatio munda.* Malach. 1. quæ & in se munda est, & alios emundat. Si igitur Deus illos Sacerdotes, qui portabant vasa Domini, in quibus nihil erat dignitatis, nisi quòd ad Dei cultum adhiberentur, voluit esse mundos, dum dixit: *Mundamini, qui fertis vasa Domini.* Isaiæ 52. Quid exiget à Sacerdotibus, aliisque communicantibus; qui ipsummet Christum Dominum omnis puritatis fontem suscipiunt & ferunt? rectè S. Augustinus serm. 252. de tempore. *Rogo vos fratres, nunquid est aliquis, qui in arca sordibus plena, velit mittere vestem suam? & si in arcam sordibus plenam vestis non mittitur pretiosa; quâ fronte in animæ, quæ peccatorum sordibus inquinatur, Christi Eucharistia suscipitur?*

Hæc autem puritas non solùm consistit in eo, ut à gravioribus peccatis per confessionem liberi simus; sed etiam à venialibus & levissimis quidem, imò ut quantum fieri poterit, ne minimus quidem affectus inordinatus in voluntate resideat, quin verè & sincerè priùs, coram Deo, totus effundatur, & Christi Domini ac Dei nostri voluntati, quàm simillima nostra voluntas, quoad actus saltem præsentes, reddatur, ita ut nihil in ea turbidum, nihil inordinatum, nihil erga se aut creaturam aliquam, quæcunque illa sit, amore sensuali tinctum appareat; & si quid hujusmodi antè in ea fuerit, generosâ saltem contritione evacuetur. S. Franciscus jam Diaconus, cùm hæreret, num Sacerdotio initiaretur, nec ne; Angelum obvium habuit, qui vitrum pellucidum liquore clarissimo repletum gestans, asseruit: Sacerdotes similes huic liquori esse oportere: unde ipse Sacerdotii dignitatem suscipere omnino detrectavit; quia animæ suæ puritatem illi parem esse non censuit. Eadem de causa Sancti quique præcipui indies conscientiam expiabant, ut munditiæ quàm maximâ niterent. Imitemur illos & mundemur ab omnibus inquinamentis nostris: nam hæc inter alias est causa, cur tam pauci Christo perfectè uniuntur in SS. Sacramento, quia pauci planè mundi reperiuntur.

2. Altera dispositio ad viam illuminativam pertinens complectitur virtutes, præsertim humilitatem, quæ nos valde ad unionẽ cum Christo aptat: neque enim humillimus Jesus, cum homine superbo & inflato perfectè unquam uniri potest: ut igitur eidem uniamur. 1. Tali vitâ nobis vivendum est, quali Christus vivit in Eucharistiâ, ille se abscondit, & sua magnalia sub exiguis speciebus panis & vini occulit: quidquid habet thesaurorũ cœlestium, quidquid sapientiæ & lucis, exiguo claudit orbiculo, verè *Deus absconditus*: ita & nos, si conjunctionem intimam seriò desideremus, nos & nostra non vanè ostentemus, sed

potiùs latere & abscondi cupiamus. 2. Sicut Christus se minimum efficit, ita ut sit in quolibet hostiæ puncto, & in minimâ particulâ; ita nos quoque parvos ac minimos exhibeamus, & æstimemus: quod ut præstemus, hic consideranda est illius dignitas, & nostra vilitas, ejus immensitas & magnitudo ac nostra parvitas, ejus infinita Sanctitas & bonitas, ac nostra malitia. Unde humiliabimus nos, quàm possumus profundissimè, ac dicemus: *Domine non sum dignus.* 1. Ut te pro me incarnatum, in terris conversatum, passúmque suscipiam, ac participem tuam personam, merita, carnem, sanguinem, & Divinitatem; quia ego tuæ passionis ac mortis causa exstiti, te non satis amavi, exempla imitari non studui, nec tempus ac labores pro gloriâ tuâ impendi, & cùm toties te mihi communicâris, ego tamen fructum exiguum retuli. 2. Agnoscamus & corde humili dicamus: *Domine non sum dignus*, ut tu gloriâ & honore coronatus, in dexterâ Patris sedens, cui data est omnis potestas in cœlo & in terra, & in cujus faciem desiderant Angeli prospicere, ad me venias vilem corpore, & affectibus vitiorum veneno infectis repletum, more suis immundæ in luto peccatorum jacentem, & porcorum siliquas esurientem. 3. *Non sum dignus*, ut te judicem universorum, cum potestate magna & Majestate venturum in nubibus cœli, coram quo plangent omnes tribus terræ, recipiam; ut de cœlestis gloriæ throno, ad me humilis & mansuetus descendas, qui toties te ad iram provocavi. Verè igitur *Domine non sum dignus*, sed beneficio tam grandi & incomparabili longè indignissimus.

Tertia Dispositio ad viam spectans unitivam, requirit varios actus virtutum, per quas ultimò disponimur; ut Christo uniamur. 1. Est pura intentio. 2. Fides. 3. Spes. 4. Charitas, quia Sacramentum amoris est, in quo Christus infinito nos amore prosequitur: aliàs tam mira ac stupenda nobis nequaquam præstiturus. Ergo par pari reddendum est: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo* propter nimiam ejus charitatem qua nos dilexit. Deinde oblatio, resignatio, adoratio, fames & desiderium: S. Bernardus sermone, qui incipit, Panem Angelorum, ait: *Potèsne existimare, quale & quantum est Sacramentum Sacramentorum, Sanctum Sanctorum, dulcedo omnium dulcedinum? Hæ sunt spirituales deliciæ Sanctorum: hic bibunt in loco uberi torrentis lactis, fluminis mellis.* Denique laudatio succedit: *Edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum.*

III. Unio ipsa Sacramentalis.

Expurgate igitur, Charissimi, vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, (id est massa farinæ subactæ) 1. Cor. 11. 7. Sicut per septem dies Paschales non erat permissum Hebræis uti pane fermentato, sub pœna mortis Exod. 12. 15. Ita & nos toties communicantes simus puri, azymi, simplices, innocentes: & tota vita nostra sit dies azymorum. Itaque *epulemur non in fermento veteri malitiæ & nequitiæ; sed in azymis sinceritatis & veritatis.* 1. Cor. 11. 8. Humilitate præditi, fide illuminati,

minati, spe roborati, charitate succensi, & omnium virtutum splendore coruſci.

III. Unio ſta Sacramentalis.

III. His præmiſſis ſuccedit unio, dum SS. Sacramentum realiter ſumimus, vi cujus ſumptionis vis & virtus refectionis Sacramenti, in nobis tota perſeverat; non ſecus, ac ſi Phyſica unio eſſet, qualis eſt in cibo, qui in ſubſtantiam aliti tranſit: nam tribuit ſua merita, confert gratiam, applicat potentiam & bonitatem, ut Deum in nobis, per actus & habitus virtutum creſcere quodammodo faciat: *Ego ſum panis vitæ*, qui dat vitam: *Nam in ipſo vita erat.* Vita formalis, vita ſubſtantialis: Verbum eſt vita eſſentialiter ſubſiſtens: eſt vita tum naturalis, omnibus creaturis dans vitam, tum ſupernaturalis, quia eſt fons gratiæ & gloriæ, per quem *Vivent corda eorum in ſæculum ſæculi.* Itaque Chriſtus in nobis exiſtens, non operatur ſolùm, ut inſtrumentum mortuum, ſed vivum: imò ut cauſa principalis moralis, intellectu nimirum & voluntate. Nam cùm videat & amet dignè communicantes, Deo pro illis ſua exhibet merita, & pactum cum Deo initum, & conſequenter applicat præſenti intimè bonitatem, miſericordiam, juſtitiam, virtutem, & ſpiritualem refectionem, animæque & corporis ſanctificationem: non ſecus atque olim degens in hac vita, eandem applicabat ad opera miraculoſa. Nec verò tranſit citò eadem virtus; ſed primò oblectat, deinde vires confert ad functiones ſpirituales, denique excitat ad omnia in Dei gloriam, reliquis contemptis, referenda; adverſáque generosè ſufferenda. O felix unio! O beata conjunctio, qua Deus Opt. Max. cum miſero homine, Chriſtus animarum ſponſus cum anima tanquam ſponſa dilecta, potentia cũ fragilitate, ſapientia cum ignorantia, Sanctitas cum impuritate, immortalitas cũ mortalitate, lux cum caligine, vita cum morte, arcto amicitiæ & charitatis vinculo copulatur, è quo meritorum applicatio, illuminatio, ſanctificatio, operúmque ſupernaturalium operatio ſequuntur.

Quod ut obtineamus, Chariſſimi, facilè diſpicitis; quanto ſtudio animas noſtras diſponere oporteat; ut tam optata beatáque unione potiamur: quantâ curâ animæ munditiem quàm maximam procurare expediat; ut puritati infinitæ conjungi mereamur? quantâ induſtriâ demiſſionem animi profundiſſimam comparare, ut humilitati ſummæ aſſimilemur? quanto conatu in virtutes Chriſti acquirendas incumbere, ut tanto bono uniri mereamur? cum quo, per quem, & ex quo bona omnia, tanquam fonte inexhauſto, in nos affatim derivantur.

EXHORTATIO V.

IN REGULAM VI. SUMMARII,

De fructibus Communionis & unionis Eucharisticæ.

THEMA.

Lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum. Apoc. 22. 2.

MAgna fuit Providentia Divina, quæ Adamo protoplasto parenti nostro inter cæteras arbores, nobilissimâ concessit lignum vitæ; cujus fructu vitam temporalem conservaret: at major ejusdem, erga Ecclesiam suam novam, Providentia extitit, dum in ea, tanquam in Paradiso suo, præter alias arbores, sive Sacramenta, lignum vitæ, id est panem vitæ, sive Sacramentum Eucharistiæ, in alimoniam animæ collocavit. Quod multò meliùs comparari potest cum altero, *ligno vitæ, in paradiso cœlesti* consito de quo scribit S. Joannes, *quòd adferat fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum*: sive sint specie diversi, quo eorum varietas delectet; sive unus & idem duodecies in anno proveniens, ut recens semper recreet: & *folia illius ligni ad sanitatem gentium.* Divinum enim hoc Sacramentum, in quo continetur ille Dominus, qui dixit: *Ego sum via, veritas, & vita.* Joan. 14. profert *fructus duodecim*, varietatem scilicet virtutum in anima nostra; quæ illam impellunt ad exercendos duodecim fructus, ab Apostolo ad Gal. 5. *Fructus spiritûs*, nuncupatos: & sunt, *charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas*, quas renovat hoc Sacramentum, quoties dispositione ac præparatione debitâ sumitur: cujus folia, id est, verba de illo in sacris paginis exarata, virtute pollent, sanitatem perfectè restituendi: *Verba quæ locutus*

locutus sum vobis, spiritus & vita sunt: ait idem Dominus. Joan. 6.

Quare fructus duodenos, ligni vitæ, seu communionis & unionis Eucharisticæ, in præsenti exhortatione insinuabimus, ut non tantùm per menses singulos; sed etiam hebdomades singulas juxta regulam sextam, iisdem refocillemur.

1. Eucharistiæ fructus directio.

I. Inter cæteros fructus, quos lignum vitæ seu arbor Eucharistica, in communione sacra & unione cum anima, in ea producit, est

1. Fructus est, *directio*: constat ex Psalmo 22. in quo Vates Regius, Eucharistiæ affectus, & fructus ordine describit: ℣. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & quidem primò auspicatur: *Dominus regit me.* ℣. 1. Dum enim, in sacra synaxi, se mihi unit; in medio mei, tanquam Rex in throno residens, *regit me*, gubernat ac dirigit: tanquam sol in medio stellarum, potentias meas illuminat, tanquam Magister in medio discipulorum docet: tanquam Dux in medio militum instruit: tanquam Pastor in medio ovium, me dirigit. *Tua Pater providentia gubernat* Sap. 14. & me non aliter regit, tanquam si solus in mundo forem. *Sic namque intendis singulis, ac si vaces à cunctis, & sic simul intendis omnibus, ac si vaces à singulis: omnia administrando implens, & regis implendo, nec universis deest, cum disponis unum, nec uni deest, cum disponis universa, cuncta naturæ tuæ potentia quietus operaris.* S. Gregor. L. 25. Moral. c. 13.

2. Provisio.

2. Fructus est, *provisio* de rebus necessariis, sive *abundantia & plenitudo gratiæ*: additur enim loc. cit. ℣. 1. *Et nihil mihi deerit.* Quid enim deerit illi, qui Deum possidet, habentem omnia? Quid deerit illi; in quo est præsens, pelagus immensum, charismatum divinorum; & omnium cœlestium donorum mare, plenum gratiæ & veritatis? Veluti vas plenissimum continere se nequit, quin effluat, ita ipse infinitam se suâque bona communicandi propensionem habet, & continere se nequit, quin ea liberalissimè profundat? Quid deerit illi, qui possidet solem justitiæ, qui non potest non splendoris sui infiniti radios diffundere? Qui tenet infinitæ activitatis ignem, qui non potest non materiam aptam calefacere & inflammare? Nihil ergo, mihi deerit vel in corpore, vel in anima, quia tu me ô JESU! corpore & animâ tuâ pascis & reficis, facultates omnes reples: & es mihi *omnia in omnibus.* 1. Corinth. 15. Nam si premor fame, cibus es: si sitì areo, potus es, si morbis obruor, medicus & medicina es; si tenebris involvor, lux es; si debilis sum, omnipotentia es, si insipiens, sapientia; si iniquus, justitia; si pauper, opulentia; si malignus, bonitas & sanctitas infinita. Et *quid mihi deerit*: Deus meus & omnia?

3. Refectio.

3. Fructus est, *Refectio animæ.* Nam tanquam panis vitæ, pascit, vitam conservat, nutrit, augmentat, ac reficit: addit enim Propheta L. c. ℣. 1. *In loco pascuæ, ibi me collocavit:* & ubi in latino legimus, *Dominus regit me*, in græco textu est, *Dominus pascit me*: ποιμαν῀. Verè pastor bonus, qui in optimis

optimis pascuis nos collocat. *Bona pascua divina Sacramenta sunt*, ait S. Ambrosius. O qualia pascua! caro JESU sanctissima! *Caro mea verè est cibus.* O qualia pascua sanguis JESU nobilissimus! *& sanguis meus verè est potus.* Spiritus divinissimus, imò ipsummet verum, summum, & omne bonum. *In pascuis uberrimis pascam eas, & in montibus excelsis Israël, erunt pascua earum; ibi requiescent in herbis virentibus, & in pascuis pinguibus pascentur.* Ezech. 34. Verè igitur, *bona pascua: in quibus, novum florem capio, qui præbet mihi odorem resurrectionis, carpo lilium, in quo est splendor æternitatis, carpo rosam, divini corporis sanguinem.* S. Ambrosius.

II. Post ternos jam dictos, alii, non minus utiles dulcésque ab arbore Eucharistica producuntur fructus. Quorum

4. Potatio.

4. Fructus est. *Sitis extinctio*, cupiditatum inordinatarum sedatio, passionum refrœnatio. Est enim Christus Eucharisticus, instar roris vel aquæ, concupiscentiæ ardorem refrigerantis, & veluti in fornace Babylonica, flammas extinguentis: quod Propheta innuit ℣. 2. l. c. his verbis: *Super aquam refectionis educavit me. Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis* Eccli. 1. 5. Ex hoc fonte scaturiunt aquæ, salientes in vitam æternam: ex quibus, mediante Communione & unione Eucharisticâ, haurimus copiosè: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris.* Isaiæ c. 12. nimirum *de fonte misericordiæ*, ut ait S. Bernardus serm. 1. de Nativ. *ad diluendas culpas, aquas remissionis; de fonte sapientiæ ad potandam sitim, aquas discretionis: de fonte gratiæ, ad irrigandas fructus bonorum operum, aquas devotionis. De fonte charitatis ad decoquendos cibos affectionum, aquas æmulationis*, zeli & fervoris, ad omnes cupiditates nostras restinguendas.

5. Fructus est. *Conversio animæ*, & præservatio à quotidianis delictis. *Et animam meam convertit.* Ait Psalmista l. c. ℣. 2. Erravit anima mea, sicut ovis quæ periit; sed pastor bonus *animam meam convertit.* Unde verè cum S. Augustino fateor Soliloq. c. 13. *Quando erravi, ad viam reduxisti me; quando peccavi, corripuisti me; quando tristis fui, consolatus es me; quando desperavi, confortasti me; quando cecidi, erexisti me: quando steti tenuisti me; quando clamavi, exaudisti me: in manibus tuis descripsisti me, ut semper sit memoria mea apud te: veniisti pro me, ut redimeres me; dilexisti me Domine, plùs quàm te; quia mori voluisti pro me.* O quot modis, viisque tentasti, ut converteres & reduceres errantem me! nunc promissis, nunc donis, nunc minis, nunc trahendo funiculis charitatis; ingeminans: *Revertere, revertere Sulamitis, revertere ut intueamur te.* Cant. 6.

7. Protectio.

6. Fructus est: *Deductio in semitas justitiæ* & perfectionis & inclinatio in bonum. Insinuat id David l. c. ℣. 3. *Et deduxit me in semitam justitiæ.* Omnes nos, quasi oves erravimus, declinavit unusquisque in viam suam: sed benigna manus Domini reduxit nos in viam justitiæ. Semita justitiæ est via manifa-

mandatorum Dei: semita justitiæ est semita consiliorum ejus, semita justitiæ est semita inspirationum ejus, denique semita justitiæ universalis est semita omnigenæ virtutis & perfectionis, in qua, ad quam, & per quam virtute S. Sacramenti nos deducit, gratiâ confortans, & exemplo præcedens. Hic enim docet & ostendit semitam humilitatis, infinitam Majestatem & splendorem sub vili specierum velo occultando: semitam obedientiæ, ad vocem Sacerdotis præsentem se sistendo: semitam mansuetudinis & patientiæ, ab infidelibus & hæreticis tot injurias tolerando: semitam charitatis & misericordiæ, omnia misericordiæ opera, absque personarum acceptione exercendo. Denique semitam perseverantiæ; eadem usque ad consummationem sæculi continuando. O *Domine, deduc me in via tua.* Psal. 85. *Deduc me in semita mandatorum tuorum.* Psal 118. Consiliorum quoque & inspirationum; atque omnis Evangelicæ perfectionis; ut te duce ad optatam felicis æternitatis metam perveniam.

III. Præter dictos sequuntur fructus alii.

7. Protectio. 7. Fructus. Protectio & medela contra tentationes & pereundi pericula. *Nam etsi ambulavero in medio umbra mortis, non timebo mala; quoniam tu mecum es.* L. c. ℣. 4. Christus Eucharisticus protector noster est: sub umbra alarum suarum animas, tanquam columbas pavidas, ingruente accipitre, protegens. Hoc vivificum Sacramentum est contra omnia tela nequissimi ignea scutum, est umbraculum diei ab æstu prosperitatis & superbiæ: est tegumentum ardoris & cupiditatis suscitatæ à carne: est securitas & asylum à pluvia & turbine adversitatis, & tentationis in vita & morte: ejus enim præsentia defendit & animat: nam *Etsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala; quoniam tu mecum es.* Ingruant pericula peccatorum, occurrant præcipitia lapsuum, insurgant venti tentationum, sæviant fluctus concupiscentiarum, suscitent prælia phalanges Dæmonum; *Non timebo mala, quoniam tu mecum es.*

I. Consolatio. 8. Fructus. Consolatio spiritualis, spes & fiducia: subdit enim coronatus Vates l. c. ℣. 4. *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Triplicem in scriptura Divina virgam seu baculum legimus: Regum, Pastorum, Pontificum, primâ rebelles subjugantur, secundâ oves ducuntur, tertiâ filii reguntur. Prima enim valet ad vitiorum expulsionem; secunda ad morum compositionem; tertia ad virtutum ordinationem. Prima est virga Joseph, quâ ei Ægyptii subjiciuntur, secunda Moysis, quâ Pharaonis serpentes absorbentur; tertia Aaronis, quæ fronduit, floruit, & fructum protulit. In S. Sacramento, triplici virgâ Rex noster & Pontifex & Pastor utitur. *Virga directionis, virga regni tui.* quâ nos sibi subjicit; virga Pastoris, quâ nos regit, & contra lupos protegit; virga & pedum Pontificis, quâ omni perfectione nos pascit & dirigit. Omnes verò solatio sunt, ac præcipuè

vi meritorum baculi sanctæ crucis, & patrocinio virgæ B. Virginis, quæ est virga de radice Jesse, virga Aaronis, florida & fructifera.

9. Consolatio. 9. Fructus, robur & fortitudo in adversis, magnanimitas in persecutionibus. *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me.* ℣. 5. Hanc mensam paravit *Sapientia* Divina, quæ *ædificavit sibi domum* (Ecclesiæ) *miscuit vinum & proposuit mensam suam, & misit ancillas suas,* (prædicones Evangelii) *ut vocarent,* & invitarent: *Venite comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.* Proverb. 9 O qualia in hac mensa proponuntur fercula! Christi humanitas Sacrosancta, cum membris, potentiis, virtutibus, meritis. Christi Divinitas, cum omnipotentia, sapientia, bonitate, pulchritudine sanctitate & reliquis attributis. O quis hâc mensâ confortatus, tribulantes reformidet; aut eorum infestationibus pectore generoso non obnitatur?

IV. Fructus ultimi sunt.

10. Unctio. 10. Fructus, *Unctio*, gratiæ, misericordiæ & lætitiæ *Impinguasti in oleo caput meum.* L. c. ℣. 5. Solebant Veteres in conviviis inter primarias delicias adhibere unguenta pretiosa; quod, quia neglexit Simon Pharisæus, audiit: *Oleo caput meum non unxisti.* Lucæ c. 7. Sancta verò Maria Magdalena observavit, & laudem retulit. Matth. 26. Christus Dominus, Unctus Domini, unctus oleo lætitiæ, gratiæ, unionis hypostaticæ, & visionis beatificæ, multiplici oleo electos suos impinguat. Nam scapulas & pectus in Baptismo: frontem in Sacramento confirmationis; manus in Sacramento Ordinis, quinque sensuum organa in extrema unctione; sed specialiter in SS. Eucharistiæ Sacramento, impinguat eos oleo misericordiæ, gratiæ, charitatis, lætitiæ spiritualis; & confortationis, quo esurientes reficit, eorum vulnera sanat, pabulum luminis & ardoris præbet luctatores efficit, & in cibum, in manna seu panem olearum se liberalissimè tribuit.

11. Fructus *Ebrietas spiritualis. Et calix meus inebrians quàm præclarus est!* l. c. ℣. *Hic est calix, novum testamentum in sanguine meo*: Quem Redemptor propter nimiam charitatem, quâ dilexit nos, quodammodo ebrius, infundit; & omnes fideles ad bibendum invitat: *Venite, bibite vinum, quod miscui vobis. Bibite & inebriamini charissimi.* Cant. 4. 1. O præclarum calicem! O sanctam ebrietatem! quam potus Eucharisticus causat: dum cor hominis lætificat, exhilarat, adversitatum oblivionem inducit, mœrores depellit, excitat, animat, omniaque ardua vincit, amara in dulcedinem, & dulcia in amaritudinem vertit. Hic calix lapides Stephano, craticulam Laurentio; crucem Petro, gladium Paulo, cultrum Bartholomæo, omnia tormenta Martyribus, omnia adversa Confessoribus, omnia certamina Virginibus, in nectar & ambrosiam, in mel & saccharum commutat; ita ut ea præsancta ebrietate, vix sentiant. O calix inebrians, quàm præclarus!

12. Fructus. *Deductio in cœlum. Et misericordia ma subsequetur me, omnibus*

hut diebus vitæ meæ : ut inhabitem in domo Domini, in longitudinem dierum. ℣. 6. l. c. Hæc misericordia Dei in Sacramento Eucharistiæ, comitatur & subsequitur nos, omnibus diebus vitæ, quibus prædictos fructus in nobis profert, & in morte ipsa ; in qua tanquam viaticum æternitatis felicis præbetur; & post mortem in purgantibus flammis, quò vis Sacrificii & Eucharistiæ penetrat. Donec perveniamus ad cœlum, & inhabitemus in domo Domini in longitudinem dierum, vitâ beatâ, æternùm fruituri : nam *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Joan. 6.

O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, quam abscondisti timentibus te! Psal. 30. Verè *Venerunt mihi omnia bona pariter cum ea.* Sap. 7. 11. Sed quid faciemus, Charissimi, ut lignum vitæ, arbor Eucharistica hos fructus duodenos in nobis producat. 1. *Dilata os tuum, & ego implebo illud.* Psal. 80. 11. Id est, præpara te, dispone, evacua te ab affectib⁹ terrenis: ut purâ & sincerâ mente accedas. 2. Quemadmodum Christus Dominus tot quasi vicibus se tibi donat, quot in sacra hostia, particulæ sunt & puncta : ita vicissim tu te totum ei offer idque in omnibus actionibus tuis & vitæ momentis 3. Veluti Salvator tibi offert corpus suum, nunc quidem glorioſum, sed antè plagis vulneratum & contusum ; ita quoque tu ei offer corpus tuum, non deliciis innutritum, sed asperè habitum, & pœnosis operibus castigatum, variéque mortificatum. 4. Velut ille animam suam, intellectum, memoriam & voluntatem, cum sensibus & potentiis atque omnibus eorum actibus, amore immenso inflammatis Patri cœlesti pro nobis offert : ita tu animam, intellectum, voluntatem fide, spe, & charitate ardentem, cum cæteris potentiis immola. Denique sicut Christus Dominus, per mutationem & transubstantiationem panis & vini, in corpus & sanguinem suum in Eucharistia ponitur, servatis tantùm accidentibus ; ita & tu per crebram communionem, in eum transmuteris, servatis tantùm vitæ communis & exterioris accidentibus, implens illud Apostoli ad Rom. 13. *Induimini Dominum Jesum Christum.*

Hâc ratione, ex hoc ligno vitæ directionem, provisionem, refectionem, mortificationem, conversionem, deductionem, profectionem, consolationem, fortitudinem, unctionem, ebrietatem spiritualem & æternam beatitudinem, fructus sanè nobilissimos copiosè decerpes.

REGULA VII. SUMMARII

De conscientia integrè aperienda.

EXHORTATIO

IN REGULAM VII. SUMMARII.

Ostendit sinceram manifestationem conscientiæ Confessario stabili faciendam esse.

THEMA.

Qui abscondit scelera, non dirigetur. Prov. 28.

Vel ex Regula.

1. Confessarius stabilis servandus.

QUanti momenti sit in longis difficilibúsque itineribus gnaros viæ ductores nanciſci, ostendit vel ipse Deus, qui quovis tempore populo suo dilecto, de optimis ducibus providit; quales fuêre Moyses & Aaron, iisque defunctis, Josue, & Caleb, qui Israëlitas in terram promissam deduxêre: nec ignorant id viatores; nam iter maritimum in Indiam orientalem, aut occidentalem suscepturi, non iguari mille occursura mazis pericula navarchum conquirunt, cui se, vitámque suam tutò possint committere. Pari ratione iter terrestre Hierosolymam aut Romam aggressuri, ante omnia gnarum viæ ducem reperire studeant; ne innumeros in via errores committant, & semper dubii, anxiíque in horas, de viæ rectitudine inquirere cogantur. Nos quotquot hîc sumus in vitæ hujus pelago, inter syrtes, & charybdes, inter scopulos, & vada, aliáque naufragii pericula navigamus, atque ad portum æternæ felicitatis, ad terram promissionis; & ad Hierosolymam cœlestem proficiscimur. Dux ergo nobis & viæ comes opus est, id est vel superior, vel Spiritûs director, cui conscientiæ latebras detegamus, qui pericula

ula edoceat, viam commonstret aberrantésque in semitam postliminio revocet, ac reducat.

Tria autem ostendemus observanda, ut Dux ille feliciter nos deducere valeat. 1. Sit stabilis. 2. Sincere eidem cor nostrum aperiamus. 3. Si alteri confiteamur, postmodum si quid notabile acciderit, illi declaremus.

1. Confessarium stabilem servandus.

I. *Quisque suum stabilem habeat confessarium.* Clemens VIII. Pontifex Maximus in Decreto de reservatione casuum pro Regularibus, prohibuit religiosos adstringi ad confitendum Abbatibus, Prioribus Guardianis aliisque Superioribus, exceptis Novitiis, sed ut Superiores, duos, vel tres, vel plures pro numero personarum confessarios designarent, apud quos subditi in Monasteriis & Domibus religiosis per exhomologesin peccata expiarent: ordinariè bini in Collegiis nostris deputati sunt conscientiarum arbitri, quorum uterque validè & licitè potest à peccatis absolvere: uterque etiam (ut voluit dictus Clemens VIII.) ordinarii nomine gaudet: sed illorum alter simul Patris spiritualis munere fungitur, qui meditationum puncta dictet Patribus, juniores quot mensibus ad se evocet, & cum illis de rebus spiritualibus tractet: atque apud hunc ordinariè juniores peccata expiant, simúlque in spiritu diriguntur. Hos viros Clemens VIII. in Constit. decrevit esse debere doctrinâ, prudentiâ & charitate præditos: & S. P. N. 3. p. Const. c. 1. n. 12. agens de qualitatibus Patris spiritualis: ait *talem esse oportere, ut eum omnes diligant, ad quem in suis tentationibus confugiant, & cui confidenter omnia sua detegant, & à quo consolationem, & auxilium sperent in Domino, nullámque tentationem celent.*

P. Lancicius in Opusc. de Superioribus c. 1. ait suo tempore in Italiæ Provinciis observatum fuisse, ut cum maximo delectu ejusmodi constituerentur Patres spirituales, qui omnium judicio, & quasi voce populi, quæ est vox Dei, haberentur viri valde spirituales. Sic ait Neapoli Romam evocatũ ad P. Spiritualis officium P. Antonium Spinellum, virũ insignem & Theologiæ Doctorem: Romam quoque Mediolano evocatum P. Joannem Baptistam Cicottum, ubi 40. annis, eo in munere, laudabilissimè versatus est, ac denique cum fama Sanctitatis mortuus: Item P. Nicolaum Berzettum, P. Bernardinum Rosignolium, P. Octavianum Navarolam, aliósque: Et hodiedum non rarò eliguntur in Patres Spirituales, qui diu gubernârunt, ut cum majore fiducia ad eos accurramus, & illi peritiùs nos dirigant.

Quisquis igitur demum nobis assignatus fuerit, illum amore & honore prosequi ac fiduciâ erga eum magnam præferre debemus, constantérque ad illum pro exhomologesi instituenda recurrere, non transcurrendo de uno ad alium: hoc enim vetat regula 6ta Summarii: *Quisque suum stabilem habeat Confessarium.* Valde quoque enorme, insolitum, & minimè tolerandum foret in religioso; si quosdam licentiæ, & laxiori vitæ addictos sæculares imitatus, graviora solùm ad aliquẽ juvenem

Sacerdotem imperitum, & imperfectum, illegitimumque deferret; leves verò defectus, seni prudenti, Venerabili, & legitimo confessario suo aperiret; sub quibus nescio præextibus, quibus hoc legitimare studeret: Ecclesiasticus c. 4. ab hoc confitendi modo deterrere videtur, dum ait: *Ne subjicias te omni homini pro peccato*: id est noli confiteri cuivis peccata tua; sed tibi designato & stabili. Reperire est sanè gravissimos authores valde improbantes, si quis binis utatur confessariis, uno cui gravia, altero, cui levia peccata confiteatur. Doctissimus Victoria in Summa, verbo confessio nu. 196. esse sacrilegium asserit, viderique magnam fictionem, & irridere confessorem, faciens eum credere, quod sit probus. Alii authores, ut Sylvester & Emmanuel Sa, celebres Theologiæ Moralis Doctores ejusmodi pœnitentes enormis hypocrisis damnant. Alii reprobant hunc modum, eò quòd omnem occasionem peccandi nō adimat; quòd magis salutarem medicum refugiat, & certioris emendationis viam declinet. Doctissimus verò Antonius Diana to. 3. Tr. 4. resol. 131. per accidens esse peccatum mortale docet hoc modo confiteri, cùm gravia ex eo damna oriri valeant: de quo dubitandi locus haud relinquitur. At hoc in Societate locum non habet.

Nos ergo ex mente S. P. N. stabilem habeamus conscientiæ nostræ directorem, quem absque causa rationabili non deseramus.

II. Cui con-

II. Alterum quòd à nobis requirit S. Fundator noster, est; ut huic stabili confessario, vel Patri Spirituali totam conscientiam nostram sincerè aperiamus: *Cui* inquit *ipsius conscientia prorsus aperta sit*: Sc. 1. peccata. 2. tentationes. 3. anxietates, & perplexitates. 4 scrupuli, & dubia. 5. passiones & & malæ consuetudines. 6. opera pœnitentiæ. 7. opera humilitatis & aliarum virtutum.

Ratio 1ma: quia conscientiæ arbiter, & est magister Spiritûs, & animæ nostræ est medicus: jam verò si in morbis corporeis tam sollicitè omnia medico detegimus, quantò magis in morbis animæ medico spirituali, omnes morbi, & vulnera aperienda erunt? *Honora Medicum propter necessitatem; etenim creavit illum altissimus.* Eccles. 38. ait Spiritus S.: Si Deus tantum honorem medico corporis exhiben vult, ut eum revereamur, morbos aperiamus, media præscripta adhibeamus; quantò magis id volet in medico spirituali, cùm anima millies sit præstantior corpore, quod est vas sordium, esca vermium, ac velut tyrannus & proditor animæ.

Ratio altera est, quia Deus nos regit, non per quoscunque; sed peculiariter per eos, quos ipse nobis Patres, Magistros, Duces, ac Medicos ordinavit. Hæc enim est suavissima Providentiæ Divinæ ratio; ut per Patres Spirituales nos regat, atque ad perfectionem & ad cœlum nos deducat; per hos enim ipse loquitur: nósque corrigit, & sanat: *Neque herba, neque malagma, sanavit eos; sed sermo tuus Domine* Sap. 16. 12. His ergo nos penitus aperire oportet; quod enim medicus nescit, non corrigit.

Ratio

Ratio 3tia: ab authoritate SS. Patrum desumitur; qui hanc sinceritatem unicè requirebant à suis: ut S. Basilius in reg. fusiùs disputatis: S. Benedictus in regulis. reg. 7. S Bonaventura, Cassianus, B Abbas Isaias; qui orat. 6. consulit: *cogitationes tuas noli quibuslibet aperire; sed patribus tantum tuis, ne tristitiam contrahas in corde tuo.*

Ratio 4ta est, ut Dæmonis technas, fallaciasque his ducibus animæ, feliciter evadamus: nam diabolus variis nos impugnat tentationibus. 1. Prima tentatio diabolica accidit à timore nocturno: scilicet noctu, à somniis fœdis, nocturnis terroribus, ac illusionibus: sed aperi ea tantùm & *non timebis a timore nocturno* Psal. 90. ℣. 5. S. Augustinus L. 10. Confess. c. 30. deplorat in se hujusmodi fœda somnia: sæpe quis hæret, num peccaverit, nec ne: aperiat confessario & securus erit, nec timebit à timore nocturno.

2. *A sagitta volante in die* ℣. 6. hæc est altera tentatio dæmonis, in qua sub specie boni, transfigurans se in angelum lucis, illudit: ita in Hispania cuidam persuasit, ipsum pervenisse ad summum perfectionis gradum, nec quidquam præter vitâ mortalem gloriæ suæ obstare: quare statuit pulvinari ori admoto vitam finire; sed à quodam superveniente impeditus, non acquievit tamen, donec collo laqueum immisit. Wadingus ad annum 1253. Miser hic si tentationem aperuisset, laqueum evasisset.

3. Quando non successit sagitta volans, in die ad tenebras dæmon convertitur seu *ad negotium perambulans in tenebris*: id est, quidquid terret in tenebris, & ex improviso obrepit, ac perniciosè ingruit, sive latrones sint, sive lemures, vel ut exponit Bernardus; hypocrisis & cupiditates honorum, vel ut explicat Augustinus: vehementiores tentationes, quæ terrent ignorantes. Denique succedit

4. *Incursus & dæmonium meridianum*: id est omnis aggressor robustus, & potens, qui non timet ipso meridie nocere, & lædere: alii docent esse spiritum acediæ, & pigritiæ: alii luxuriæ. Quis obsecro omnes has technas, versutias, & machinas eludet, nisi conscientiæ suæ arbitro fideliter aperuerit?

Quod si neglexerimus, gravissima sanè pericula incurrere possumus: nam 1. Demus aliquem esse inter Novitios, qui vel nimiis reflexionibus, vel nimiis anxietatibus, vel nimiâ coactione caput vexet, nec Superiori aperiat: quid inde damni eveniet? hoc, ut caput destruat, & ad meditandũ, vel orandum, se ineptum reddat, ac longo tempore hæc utilissima exercitia cum spiritûs detrimento intermittere necessitas cogat. 2. Demus alium esse gravissimis impetitum tentationibus, vel suggestis à dæmone, vel ortis ex consortio unius, & alterius socii laxioris, qui ei suggerant prava dictamina: quæ ille superiorem celet: quanta hîc rursus pericula; sanè non rarò periculum dimissionis. Alius in Novitiatu clàm legit libros à suo munere alienos, studet concionibus, concinnat adversaria, & locos communes pro concionibus digerit: Magister humaniorum, uti & Theologiæ auditor studiis à sua professione

fessione alienis vacat: quid inde periculi, si celent Superiorem? hoc, ut Novitius solidum fundamentum vitæ religiosæ in tyrocinio non ponat, ac postea tandem deficiat: Magister ut eruditione debita discipulos defraudet, Theologiæ auditor, ut se necessariâ Theologiæ doctrinâ privet, & ad Societatis functiones perfectè obeundas minùs idoneum reddat.

III. Si alteri fuerit confessus, ordinario conscientiæ vulnera detegat.

III. *Qui autem alii, quàm suo Confessario designato confiteretur, debet postmodum (quantum recordari poterit) eidem suo Confessario totam suam conscientiam aperire, ut nihil ignorando, quod ad eam pertineat, melius in Domino possit eundem juvare.* Ita habet Reg. 7. Summarii.

Praxis habet, ut ubi quis domo diutius abfuerit, si nihil extraordinarium occurrerit, id verbo insinuet; si quid occurrerit, id enarret quoque, & aperiat. Pono exempli gratia, quempiam mitti ad vineas aut villas ubi periculum peccati gravioris incurrit, & reipsa labitur, hoc ipsum oportebit postmodum Confessario ordinario aperire; tum ut periculum relapsûs evadamus, tum ut media adhibeamus &c. omnia eo fine, ut nos possit meliùs in Domino juvare. *Nam*, ut inquit Hieronymus super cap. 10. Eccl. *quod ignorat, medicina non sanat: & quemadmodum agroti ex sanitatis amore, & desiderio vincunt pudorem, neque arduum habent manifestare defectus suos, & membra nuda Medicis: sic etiam ex virtutis, imò ex Dei amore, difficile hoc medium prodendi animas nostras, moresque nudos minimè debemus existimare.* ita ille: Medicorum Princeps Galenus in libro de curandis animi morbis, in eo penè totus est, ut Medium hoc commendet, quo viri prudentissimi, veridici, & virtuosi ductu agamur & regamur: *Qui abscondit scelera sua non dirigetur* Prov. 28. *Qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea misericordiam consequetur.*

Quapropter Dilectissimi. 1. Stabilem habeamus Confessarium. 2. Ei totam conscientiâ & nostram candidè aperiamus, tanquam perito Medico, tum quia per eum nos regit Deus, tum ne pericula gravissima, hujus neglectu, incurramus. 3. Quod si alteri in absentia, aut itinere confessi fuerimus; postmodum ordinario conscientiæ arbitro, si quid occurrerit extraordinarium, id retexamus, ut sic meliùs in Domino juvemur, atque in viâ Spiritûs, salutisque sempiternæ, securiùs dirigamur.

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *
* *

REGULA

REGULA VIII. SUMMARII.

De Sancto Parentum & Consanguineorum odio.

EXHORTATIO I.

IN REGULAM VIII. SUMMARII.

Ostendit Parentes & Consanguineos relinquendos esse, & odio habendos.

THEMA.

Non veni pacem mittere, sed gladium. Matth. 10. 34.

VEL:

Curandum est, ut omnem carnis affectum erga sanguine junctos exuat. Reg. 8.

QUilibet genuino Societatis JEsu Spiritu imbutus Tyro, mysticè sibi faciendum existimet, quod ad literam Moyses Levitis præstandum, Dei nomine, mandavit. Exod. c 32. *Ponat vir gladium super femur suum: ite & redite, de porta usque ad portam per medium castrorum, & occidat unusquisque fratrem & amicum, & proximum suum.* admirabile facinus, & à quo vel ipsa abhorrere videtur natura, manu propriâ trucidare ac confodere Fratres, sibique sanguine junctos. Et tamen parùm erat Moysi Levitæ, strinxerunt gladios, de porta ad portam per castra universa irruerunt, Fratresque suos, & cognatos neci dederunt. Quo fortiter fidelitérque peracto, ac peremptis tribus & viginti hominum millibus; Epiphonema hoc protulit Moyses: *Consecrastis manus vestras hodie Domino, unusquisque in filio, & in fratre suo, ut detur vobis benedictio.* Præclara hæc Religiosorum virorum figura est; qui veri & spirituales sunt Levitæ; teste D. Ambrosio c. 2. de fuga sæculi: Deo in Religione consecrati, *Levitæ fugitantes sunt mundi hujus, ut placeant Deo: relinquunt patriam, parentes, filios, omnémque cognationem ut uni Deo adhæreant.*

Hi igitur, Levitarum illorum more, gladios evaginent, stringant, vibrent, ac feriant parentes, fratres, & cognatos: quâ verò id ratione peragendum sit, nunc exponemus.

I. Parentes & cognati relinquendi.

I. Admirandam, Veritas æterna, Matth. 10. protulit sententiam; dum dixit: *Nolite arbitrari, quia pacem venerim mittere in terram; non veni pacem mittere, sed gladium.* Quid est hoc Domine? An non pacem mentis, pacem unionis fidelium, inter se, ac cum Deo & Angelis ejus, quæ ducit ad pacem & felicitatem æternam in cœlis, te allaturum vaticinatus est Isaias c. 9. ℣. 6. & c. 65. ℣. 25. Et an non te in terris nato, Angeli eam hominibus annuntiarunt Lucæ 2. 14. Quâ igitur ratione, veritati consonat: *Non veni pacem mittere sed gladium?* Omninò, pacem spiritualem, pacem mentis volo: sed nolo pacem terrenam ac mundanam, sed *gladium*: seu *separationem*, ut habet Lucas c. 12. 51. Volo enim separari fideles ab infidelibus, Catholicos ab hæreticis, religiosos à mundanis, Filios à parentibus, & cognatos à cognatis: *Veni enim separare, hominem adversus Patrem suum, & filiam adversus matrem suam, & nurum adversus socrum suam.* Et cur istud obsecro? *Quia inimici hominis domestici ejus.* Eveniet enim, ut Pater filium, Frater Fratrem, conetur retrahere, vel à fide, vel à religione, pietate, ac divino obsequio: quo casu: *Veni separare.* Præclare in ista verba S. Chrysostomus: *Vincet* inquit, *Potestas Evangelii, adeò, ut filii quoque contemnant parentes suos, filiæ matres suas, & parentes liberos; imò & animam* (vitam) *& omnia pro pietate* (& religione) *expo-nant.*

Quisquis igitur, vult Deo, sub crucis labaro, in Societate JESU militare, stringat gladium, necesse est, feriat, cædat, & faciat separationem, sejunctionem, divisionem sui, à parentibus & fratribus, & cognatis. Hoc exigit Dux tuus Christus, qui te in militiam suam adscripsit, & hunc tibi gladium offert ac porrigit: hoc requirit Centurio tuus, in cujus cohorte stipendia meres, S. Ignatius: sic enim regulâ 8. infit: *Unusquisque eorum qui Societatem ingrediuntur, existimet sibi patrem & Matrem, fratres & sorores, & quidquid in mundo habebat, relinquendum.* Atque hoc est sacræ militiæ rudimentum: est vitæ religiosæ exordium, est primæ de mundo victoriæ trophæum: quod ante omnia est omninò necessarium. Quid enim? An non id postulat Apostolicæ vitæ ratio? Evangelii ubivis terrarum prædicatio? Ad fideles infidelésve missio? Separatio fiat, necesse est. Ut Apostolorum in omnem terram sonus exeat; ut fides incrementum capiat, gladio & separatione opus est. Parentes & patriam relinquere oportet: Non enim est *Propheta acceptus in patria sua:* nec Evangelista, nec Apostolus: Si Petrus & Andreas remansissent apud parentes Bethsaidæ, quis fidem invexisset Romæ & Italiæ? Quis Religionem Christianam, Thraciæ, Scythiæ, Achaiæ, aliisque regionibus? *Non* ergo *venit pacem mittere sed gladium,* sed separationem.

Separatio illa egregiè olim in Abrahamo Patriarcha Sancto, adumbrata legitur Gen. c 12. 1. Cui à Domino manda-

mandatum fuit: *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo Patris tui; & veni in terram, quam monstrabo tibi.* Voci divinæ exemplo paruit Patriarcha: exivit enim de Ur Chaldæorum, & perrexit in Haran; cùm verò ibidem reperiret parentem, ut summâ mandatum divinum perfectione adimpleret, nec eo loco subsistit, sed aliò iter promovit. Eadem separatio adumbrata, Spiritúque Prophetico à regio Vate prædicta fuit Psalm. 44. *Audi filia & vide, & inclina aurem tuam, & obliviscere populum tuum, & domum Patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.* Quibus verbis, priore major perfectio exigitur: non enim duntaxat ait: *Egredere*; aut desere; sed obliviscere, quod est amplius: quid enim juvat parentes corpore deserere, si maneant in corde? Igitur *obliviscere populum tuum*: Si enim in mente vestigium aut populi, aut domûs tuæ relideat, haud Regi placebis, nec is concupiscet decorem tuum.

Si separationis & oblivionis ejusmodi exempla desideremus, unde luculentiora, quam ab ipsomet Salvatore, ejusque Apostolis depromemus? An non Redemptor noster Beatissimam Virginem Matrem suam, & S. Josephum educatorem suum reliquit; quando Hierosolymis in templo remansit, & post triduum inventus in medio Doctorum, interrogans & respondens illis? Cúmque sancta Mater quasi increpando diceret: *Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te.* Ipse reposuit: *Quid est quòd me quærebatis? Nesciebatis, quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse?* Lucæ c. 2. Et aliàs, cùm singulari ratione, vacaturus erat iis, quæ Dei sunt; dictum illi fuit Matth. 12. *Ecce Mater tua, & Fratres tui foris stant, quærentes te.* Quibus ipse respondit: *Quæ est Mater mea, & qui sunt Fratres mei?* Non quasi non diligeret, non quasi virginem pauperem Matrem non agnosceret; nam & tenerrimo in eam ferebatur affectu, & intimè pernoscebat; sed ut, deserendos, oblivionique dandos esse parentes ac propinquos, ab iis, qui Dei servitio se mancipárunt, nos edoceret. Nónne idem suo nos docuêre exemplo Petrus & Andreas; quibus à Domino dictum fuit: *Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum*: & *illi continuò* (absque mora) *relictis retibus* (& omnibus) *secuti sunt eum?* Matth. 4. *Et procedens inde vidit alios duos Fratres Jacobum Zebedæi & Joannem fratrem ejus & vocavit eos. Illi autem Ratim* (absque replica) *relicto Patre* Zebedæo, *& navi*, ac reti *secuti sunt Dominum.*

Quodnam verò præmium, parentes, & omnia relinquentibus à Salvatore promissum sit, indicatur Matth. 19. 29. Ubi cùm Petrus confidenter diceret: *Domine, ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis?* Christus mox respondit: *Amen dico vobis, quòd vos, qui reliquistis omnia & secuti estis me: sedebitis super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel: & omnis qui reliquerit domum vel fratres, aut sorores, aut Patrem aut Matrem aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet & vitam æternam possidebit.*

Quare, Chariſſimi, Christi & Apostolorum exemplo, nobis qui vitam Apostolicam amplexi sumus, parentes,

fratres & sorores deserendi sunt, patria & quidquid in mundo habebamus, relinquendum est. Id quod jam, laus Deo, præstitimus; hic fuit primus perfectionis nostræ gradus, hæc prima victoria, de mundo, carne & sanguine à nobis relata: hæc primæ partis Regulæ 8. à S. Ignatio nobis præscriptæ; impletio: *Unusquisque existimet, Patrem & Matrem, & quidquid in mundo habebat, relinquendum.* Non solùm re ipsâ, sed & affectu & cogitatione; ita, ut quasi omnium obliviscamur. Atque hoc ita seriò nobis exequendum est, ut si Deo placeret, & Superiores præscriberent, parati essemus propter Deum & Evangelium, in omnem reliquam vitam nostram, nunquam amplius parentes & propinquos vel oculo intueri, vel verbo affari: idque non solùm Novitiatûs nostri biennio; sed totâ insequente vitâ, quemadmodum innumeri de Societate, illustres viri, in Indiam, Chinam & Japoniam profecti reipsa, præstiterunt. Non degeneremus à præcelsis cogitationibus majorum nostrorum: si magna pro Dei gloria aliquando præstare cupiamus.

II. Parentes & cognati odio habendi.

II. Primo gladii ictu librato, & factâ separatione, minimè nobis est acquiescendum; sed denuò vibrandus gladius, & aut cæsim dividendus, aut punctim confodiendus, inordinatus atque carnalis erga parentes ac propinquos affectus & amor: isque in odium sanctum est commutandus. Et hoc est alterum, quod S. Patriarcha noster in præsente Regulâ requirit; dum mox subtexit: Imò dictum sibi existimet verbum illud (Christi) *Qui non odit Patrem & matrem, insuper & animam suam, non potest meus esse Discipulus.* Non solet sanctus Fundator Regulas suas, divini eloquii sententiis stabilire; at in hac re adeò ardua ac difficili, eas minimè prætermittendas existimavit. *Qui non odit Patrem & Matrem, non potest meus esse Discipulus.* Lucæ c. 14. 26. Ratio est, ut insinuat S. Hieronymus, & alii: Quia Christus utpote Deus, Dominus, Salvator ac Redemptor noster longè parentibus, & omnibus cognatis est anteponendus: quare qui eum illis postponit, ut propter eos vel à fide, vel à lege Christiana, vel à religione & servitio divino desciscat, atque in peccatis, mundique periculis perstitat, Christum indignè tractat; summámque ei ignominiam infligat: & ideò indignum se reddit, qui de Christi familia & schola recenseatur. *Non est me dignus.* Matth. 10. 37. Non est dignus me Magistro, non est dignus, meo nomine, consortio, Societate, gratiâ, regno, cæterisque promissis meis.

Qui non odit. Sed quomodo, quærit S. Gregorius, *jubemur propinquos odisse; qui jubemur & inimicos diligere?* Respondeo odium, quod est rei malæ displicentia, esse duplex: unum est displicentia mali veri; quale est peccatum, aut inclinans, inducensve ad peccatum; quia verum bonum impedit: atque hoc odii perfecti nomen obtinet: de quo David: *Odio perfecto oderam illos.* Psalm. 138. Alterum est displicentia mali opinati; tale est, vita Christi, vita Sanctorum, Pietatis opera, Conciones, Jejunia, quæ odio habentur ab impiis, illa esse mala opinantibus, sed hoc nuncupatur odium iniquum. Psalm. 24. *Odio iniquo*

iniquo oderunt me gratis: Et hoc odio male oderunt bonos, locúmque nonnunquam reperit inter servos Dei, præsertim inter Tyrones incipientes, & etiam imperfectos; quibus displicent jejunia, pœnæ injunctæ, correptiones Superiorum, & fratrum ferventiorum exempla. Secundum hoc odium longè sit à nobis; primum verò erga parentes & propinquos exercendum est; ut quidquid displicentiam habeamus, non erga personas, sed erga id quod verum malum est; tale autem malum est, quando nos à servitio Dei retrahunt; quando nos in vocatione Christi retardant; vel quando nos in Spiritu, virtutúmque profectu impediunt; rursúmque caducis mundi rebus involvere parant, atque intricare.

In hoc casu, gladio Spiritûs utendum est: *Qui amat Patrem aut Matrem, plùs quàm me, non est me dignus.* l. c. *Qui non odit Patrem*, &c. Quis non odit inimicum suum? *Inimici* autem *hominis* hac in re, *domestici ejus.* Sed cur obsecro? An non inimicus tuus est, qui è naufragio littus jam contingentem, repellit in fluctus? An non hostis est, qui ex incendio profugum, retrahit in flammas? An non adversarius est, qui hostilibus manibus & armis ela psum, iisdem prodit & denuò objicit? *O durum Patrem! ô sævam Matrem!* Exclamat Doctor mellifluus, Epist. 111. *O parentes crudeles & impii! imò non parentes, sed peremptores, quorum dolor, salus pignoris; quorum consolatio, mors filii est: qui me malunt pertre cum eis, quàm regnare sine eis. Qui me rursus ad naufragium, unde tandem nudus evasi; rursus ad ignem, unde vix semiustus exivi; rursus ad latrones, à quibus semivivus relictus sum, sed miserante Samaritano, jam aliquantulùm convalui, revocare conantur & militem Christi, propè jam rapto cœlo, triumphantem, ab ipso introitu gloriæ tanquam canem ad vomitum, tanquam suem ad lutum, ad sæculum reducere moliuntur!*

Sub tali igitur qualitate parentes odio habendi sunt, quòd scilicet non amicos, sed inimicos se nobis exhibeant: non parentes, sed peremptores; quibus levamen est filium perimere, quibus solatium est damnatis habere socium damnationis: quibus non sufficit quòd in hanc sæculi miseriam, miseri miserum induxerint, & peccatores peccatorem in peccato suo genuerint, nisi etiam simul invideant misericordiam, quam consecutus est ab eo, qui non vult mortem peccatoris; & insuper filium gehennæ efficiant.

Quapropter, Dilectissimi, Christi Domini & Sanctorum exemplo instructi, non solum, ut cœpistis, parentes, & amicos cum mundo universo relinquite; verùm etiam, crebram illorum memoriam, & cogitationes illecebrosas, deponite: imò generosos adeò Spiritus concipite, ut mox à Tyrocinio, si Deo ac Superioribus placeret, parati essetis, illos nunquam ampliùs oculis intueri. Deinde casu quo parentes, aut propinqui, vos vel in obsequio divino impedire, vel quod pejus est, à religione avellere, & in mundi procellas ac pericula retrahere molirentur, prædictum odium sanctum concipite & in pectore fovete: *Oportet enim* nos Deo *magis obedire quàm hominibus*. majoréque Deum

complecti amore, quàm parentes. *Qui amat Patrem aut Matrem, plùs quàm me, non est me dignus.* Matth. c. 10. Denique si omninò importunitate aut violentiâ parentes urantur; & ut loquitur S. Hieronymus, Epist. 2. ad Heliodorum; *Conentur in pectore tuo Christum occidere:* tunc ut subjungit idem S. Doctor, *Licet parvulus in collo pendeat nepos; licet sparsis crine & scissis vestibus, ubera, quibus te nutrierat, mater ostendat; licet in limine Pater jaceat; per calcatum perge patrem; per calcatam perge matrem; & siccis oculis, ad vexillum crucis evola: solum pietatis genus est, in hac re esse crudelem.*

EXHORTATIO II.

IN REGULAM VIII. SUMMARII.

Ostendit, amorem carnis exuendum nobis esse, eúmque in spiritualem convertendum.

THEMA.

Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum & Matrem suam; non potest meus esse Discipulus. Lucæ. c. 14. 26.

VEL:

Carnis affectum exuat ac illum in spiritualem convertat. Reg. 8.

QUanquam certum, indubitatúmq; est Christi Domini Redemptoris nostri cor purissimo, tenerrimóque amore Beatissimæ Virginis Matris suæ flagrasse; nusquam tamen in divinis literis legimus, illum honorifico eam matris nomine compellasse; sed mulieris. *Mulier ecce filius tuus. Quid mihi & tibi est mulier?* Et cur obsecro hoc? Ingeniosè [illegible] more expendit id mellifluus Doctor [illegible] rem nostram, Serm. de mutat. aquæ in vinum, dum ait: *Quid mihi & tibi est mulier?* Quid tibi & illi Domine? Nónne quod filio & matri. Quid ad illam pertines, quæris? cum sis benedictus fructus

ctus ventris ejus immaculati? Nonne ipsa est, quæ salvo pudore concepit, & sine corruptione te peperit? Nonne ipsa est in cujus utero novem mensibus moratus es? Nunc ergo Domine, quid moleitus es? Illi dicens: *Quid mihi & tibi est mulier?* Multum per omnem modum. Ut quid ergo fratres, ut quid sic respondet? Non velut indignans, non ut confundere volens ejus verecundiam; sed utique propter vos; *ut conversos ad Dominum jam non sollicitet carnalium cura parentum, & necessitudines illæ non impediant spirituale exercitium.* Quamdiu enim de mundo sumus, debitores nos consitat esse parentibus, at postquam reliquimus nosmetipsos, multò magis ab illorum sumus liberi sollicitudine. Et paulò pòst Optimè ergo nos docuit Dominus, ne solliciti simus super propinquis carnis nostræ plùs, quàm religio postulet, quando ipsi matri, & tali matri respondit: *Quid mihi & tibi est mulier?*

Quare in hac exhortatione; cur & quomodo amorem carnis exuere, eum in spiritualem convertere, cognatósque ordinatâ Charitate complecti oporteat, declarabimus.

1. Primum quod S. Ignatius parens noster postulat postquam quis parentes reliquit, est, ut omnem affectum carnalem exuere studeat. *Curandum ei est,* inquit Reg. 8. *Ut omnem carnis affectum erga sanguine junctos exuat.* Non possumus autem carnis affectum exuere, nisi probè sciamus, quid sit amor carnis, aut in quo ille consistat. Quid igitur est amor carnis, de quo sic S. Pater loquitur? Respondetur: Affectus seu amor carnis & sanguinis, seu potiùs amor sensualis est, qui respicit quidpiam, vel ad carnem & sanguinem, vel ad sensualitatem, vel ad conditionem aliquam naturalem spectans. Sic 1. Amor seu affectus carnem respiciens est, si quempiam amore prosequimur, quia ex eo nati sumus; vel si amore ferimur in fratres & sorores, quia ex iisdem parentibus orti sumus: vel quia nepotes sumus & sanguinis aut affinitatis vinculo connectimur: omnia ista fundantur in carne & sanguine. Huc quoque reducitur, dum erga certos, amorem fovemus, quia ejusdem nobiscum sunt Provinciæ, Patriæ aut Civitatis. 2. Ad sensualitatem verò pertinet, si ad nonneminem teneriùs afficiamur, quia morum suavitate & humanitate est præditus: quia formæ elegantiâ, nobilitate prosapiæ, cultu vestium elegantiore, aut honorum insignibus decoratus est. Omnia enim ista sensualitatis alimenta sunt. 3. Ad conditionem autem naturalem spectat, si quempiam amore complectimur, quia ejusdem nobiscum humoris, temperamenti, aut complexionis naturalis est, vel ejusdem conditionis, aut statûs, vel in moribus, aut modo agendi nobis est similis: quæ naturam respiciunt.

Hic porrò affectus quaternis potissimùm rebus cognoscitur, alitur, & fovetur, 1. Frequenti cogitatione. 2. Crebrâ collocutione. 3. Literis. 4. Negotiis: quemadmodum ex adverso; dum erga quendam odium gerimus, à cogitatione, colloquio, literis ultro citróque mittendis, aut accipiendis atque à negotiorum cum eo tractatione abstinemus. Quod si verò

cujus-

cujusdam teneamur amore, præsertim si parentes sint aut sanguine juncti eorum recordatione, alloquiis, epistolis, negotiis plurimùm delectamur; nam

1. Libenter crebrâ eorum cogitatione & recordatione occupamur: Ubi Thesaurus noster est, ibidem & cor nostrum, & animus, & memoria erit. Id quod magnum Spiritui damnum parit: dum vel vanè effert, vel mœstitia dejicit, vel cogitationes à Deo & divinis avertit: ac proinde parentes, eorum divitias, paupertatem, vitam, mores, filiorum collocationem, facultatum accrementa, fortunam, aut infortunia, identidem animo volvere; alienum esto ab illo, qui conjunctionem cum Deo affectat, quémque sollicitum esse decet de iis, quæ Domini sunt; & curare, ut eidem placeat.

2. Elucet amor carnis, & fovetur, præsentiâ & colloquiis crebris, quæ multis pernitiem & ruinam peperêre: excitantur enim parentum verbis, lacrymis, gestibus, & manuum attrectationibus, affectus amoris olim sepulti; nascuntur affectus gaudii in prosperis; sollicitudinis verò, tristitiæ & melancholiæ in adversis; atque ita pax & quies animæ perditur. Quis minùs impedire cognatos & affines suos potuit, quàm Christus JESUS? Quis magis potuit aut voluit illos adjuvare? Nihilominus, ejus præsentia, & Apostolorum, (quorum major pars ei sanguine aut affinitate conjuncta erat) affectio sensualis, profectum eorum, & Spiritûs Sancti adventum impedivit. *Si non abiero, Paraclitus, non veniet ad vos*, inquiebat Christus. Contrà verò Joannes Baptista, qui cum Christo non convixit; Sed in eremo vitam egit, nec sensuali, sed Spirituali & perfectissimo in eum ferebatur amore, ad summam perfectionem, & Spiritûs Sancti plenitudinem pervenit. Hac de causâ S. Franciscus Xaverius, ut l. 1. c. 9. vitæ ejus legitur, Româ in Lusitaniam tendens, & inde in Indiam Orientalem profecturus, cùm quatuor duntaxat leucis à patrio solo distaret, adduci nunquam potuit, ut vel paululùm de via deflectens, consanguineos, imò & superstitem Matrem salutaret: quamvis efflictim id illa sibi officii præstari postularet; & ipse nosset, isthâc occasione dilapsâ, nunquam sibi ex inde eorundem visendorum facultatem fore. Id ipsum præstitit quoque R. P. Petrus Faber cùm non nisi quinis, à solo natali, leucis abesset.

3. Scriptione frequenti literarum, affectus carnis nutritur. Scribuntur enim non rarò quæ vel mentis tranquillitatem & malaciam perturbant, variárumque passionum fluctus, ac tumultus excitant, ut præteream, multum temporis pretiosi, crebris, prolixisque literis exarandis dilapidari. Præclaro nobis hac in parte præluxit exemplo S. Fundator noster: dum enim, ut refert P. Tannerus pag. 3. depositis pretiosis vestibus, indutus sacco, & sub vili habitu genus suum nobile occultans, domum Lojolæam, unà cum omnibus paternis bonis deseruit; omnem suorum amorem & cogitationem ita penitus ibi reliquit; ut nihil deinceps de domo & familia sua rescire cuperet, nullis ad quenquam de suis,

notos undecim annos, datis literis: quas verò ab ipsis in fasciculo aliquando, accepit, ut erant, colligatas, neque inspectas in focum injecit.

4. In expediendis parentum aut cognatorum negotiis, dignoscitur quoque & alitur affectus carnis: quod Apostolus vetuit; dum ait: *Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæculatibus.* Si quis è nobis parentum promotiones procuraret, negotia urgeret, controversias forenses dirigeret, testamenta exequi vellet; næ is negotiis sæcularibus sese intricaret; & divinis obsequiis subtraheret: *Quod enim ad alia officia confertur, hoc religionis cultui, & nostro officio decerpitur*, ait S. Ambrosius de fuga sæc. c. 2. Si talia Redemptor noster ne quidem in re pia permisit; quantò minùs permitteret in rebus mundanis? Veniens enim nonnemo, ad Christi sequelam se offerens, sed priùs Genitori parentandi licentiam reposcens, *Domine permitte mihi primùm ire & sepelire patrem meum*: à Christo audire debuit: *Sinet mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade & annuntia regnum Dei* Lucæ 9. 59. Doctrinæ huic ad amussim sese conformavit Apollonius Anachoreta, de quo Cassianus Coll. 24. c. 9. cùm rogaretur à fratre secundùm carnem, ut se juvaret ad extrahendum bovem præcipitatum; respondit se jam ante annos viginti mortuum fuisse.

Hæc igitur sit una è præcipuis curis nostris in Tyrocinio affectum carnis, exuere; omnemque amorem sensualem, & naturalem, in carne, sanguine, complexione, forma, patria, aliáve re naturali fundatum deponere; ut detrimenta spiritus & profectûs spiritualis, ex eo prognata declinemus.

II. Hac verò non contentus S. Fundator, mox alterum, quod requirit, subtexit: ut non modò omnem carnis affectum quisque exuat; verùm etiam, ut *illum in spiritualem convertat.* l. c. Atque hoc est exuere veterem hominem, & induere novum, dum mandatum Dei novum impletur: *Ut diligatis invicem*, amore non alio, nisi spirituali. Quid verò est, affectum carnis in spiritualem convertere? Tunc id præstamus, quando iis, quibus antè carnalia bona volebamus, nunc spiritualia optamus, volumus, ac favemus: quando parentum & cognatorum animabus, omnis generis dona spiritualia, cœlestesque favores desideramus; ac precibus nostris à Deo illis obtinere contendimus: quando omnium bonorum operum nostrorum eos participes reddimus: eósque ineffabili Bonitatis divinæ, providentiæ commendamus: quin &, si nos vitam Instituto nostro conformem duxerimus, nullatenus dubitandum est, quin Supremum Numen, etiam intuitu nostri, ratione peculiari eos adjuturum sit. Cujus rei magnus Dei amicus Abraham exemplum præbet; qui quidem pro cognato suo Loth nihil petiit, & tamen Deus propter merita Abrahæ, illius meminit, boniſque eum locupletavit. Appositè hanc in rem S. Ambrosius in c. 9. & 12. Lucæ scribit: *Necessitudini generis, divinæ religionis pietas antefertur.* Addo: *idcirco parentes relinquere debemus, ut magis grati his simus,*

II. Carnis affectus in spiritualem convertendus.

& eos magis amemus ; ut eos meliori modo diligamus: etenim si eos reliquerimus, ut toti Deo tradamur, consequemur precibus nostris, quòd Deus illorum misertus, ad salutem eos ducat æternam, & sic pro vita corporali, quam ab illis accepimus, retribuemus spirituale & æternam. Deinde amabimus illos, non dilectione humanâ & sensuali, quæ infida toties exstitit; sed Charitate Dei, quæ fidelissima est, & miserum amorem carnalem, elevabimus in spiritualem, per quem plùs & fidelius, & constantiùs, & utiliùs eos diligimus. Hactenus S. Ambrosius: Idem hoc prudentissimè in Regula citata commendat S. Ignatius. Si verò Tyronum quispiam, præsertim antequam in virtute bene fundatus sit, cognatos adjuvare velit, timendum est, ut veniat, usque in Endor, & fiat ut stercus terræ. Hujus rei exemplum tragicum S. Bernardus refert Serm. 64. in Cantica: Vidi ego, ait, hominem incedentem bene, & ecce cogitatio (quidni vulpecula fuit) quantum, inquit, bonum, quo solus fruor: si essem in patria, possem utique impertiri Fratribus & cognatis, notis & amicis: amant me ; facilè acquiescent suadenti. Ut quid perditio hæc? Vado illuc, & salvo multos ex illis, & me pariter: nec verendum in loci mutatione ; etenim dum benefaciam, quid interest ubi? nisi quòd illic procul dubio satiùs, ubi fructuosiùs degam? Quid plura? It & perit miser, non tam exul ad patriam, quàm canis reversus ad vomitum. Et se perdidit infelix, & suorum acquisivit neminem. Hæc S. Bernardus.

Sitam periculosum est, nondum in perfectione stabilito, Cognatorum salutem quærere; quantò periculosius, sæcularia eorum negotia tractare? Id minimè nobis eveniet, si carnis affectum in spiritualem transformaverimus ; & spiritualibus obsequiis ac precum suffragiis, pro Instituto nostro, eos prosecuti fuerimus.

III. His tertium à S. Patriarcha, in Regula dicta requisitum accedit, ut scilicet debitum Charitatis ordinem observemus. *Eósque diligant eo solùm amore, quem ordinata Charitas exigit.* Ordinata autem Charitas est, quando in amando debitum ordinem tenemus, & illos magis amamus, quos secundùm rectam rationem magis amare obligamur. Magis autem, secundùm rectam rationem, amare oportet eos, quibuscum majorem in Spiritu conjunctionem habemus. Sic, v. g. Primo loco & ante omnia amandus est Deus. 2. Anima nostra propter Deum. 3. Superiores, qui sunt Patres in Spiritu. 4. Reliqui Fratres secundum Spiritum, nempè Patres & Fratres Societatis: & interiùs quidem illos magis, qui majori perfectione sunt conspicui; exteriùs autem, æquali omnes benevolentiâ prosequendi sunt. Huic tamen non obstat ; ut libentiùs quis recreationis tempore, cum illis versetur, qui magis ædificant, & Spiritum juvant; modò non offendamus alios.

Post hos, amore spirituali complectendi veniunt. 1. Parentes. 2. Fratres sorores, consanguinei. 3. Proximi, apud quos habitamus ex obedientia. 4. Omnes reliqui Christiani. 5. Denique infideles. Ad ordinatam quoque Charitatem pertinet, ut Consanguineorum animam,

nimam, præ corpore diligamus: ut si infelices sint, contempti, infirmi, paupertate pressi, non cupiamus aut petamus aliter eos ab his adversitatibus liberari, quàm prout saluti eorum expedit. Contrà verò, si prosperitate, honore, sanitate, opulentiâ beentur, non aliâ de causâ, gaudio perfundamur; nisi quia inde Deo & Reipublicæ Christianæ utilitas nascitur. In adversis non nimiâ tristitiâ obruamur, in secundis non gaudio nimio exultemus; eos laude non nisi moderatâ prosequamur; non libenti animo de illis colloquia misceamus, non de illis inaniter efferamur, & nisi sint sancti, de illis non interrogemus, non crebrò invisamus, non literas frequentes exaremus, sed amori carnali & naturali mortui, solâ Charitate supernaturali vivamus.

Præclarissimum in his charitatis spiritualis specimen S. Parens noster filiis suis exhibuit, de quo in vita ejus meminit P. Ribadeneira L. 2. c. 5. Quando multis de causis Sociorum suorum suasu in patriam proficiscebatur; appropinquanti mox Fratres & cognati obvios misêre, qui eum in arcem suam Loyolam adducerent: verùm id minimè ipsi persuaderi potuit; sed Aspeithiam ad oppidum Loyolæ vicinum perrexit, ubi Clerus, populúsque, supplicabundus, tanquam viro sancto, ante oppidi ingressum occurrit. Fratres quoque & propinqui, non modò demisè rogârunt, sed & adjurarunt quodammodo; ut Loyolam secum concederet: at nullis precibus, nullis rationibus aut suasionibus locum dedit: ad Xenodochium & pauperes divertit. Quo deinde Fratris ejus uxor lectum magnificè exornatum, supellectilem, cibum & omnia viro nobili digna manu liberali submisit: sed neque lecto uti, neque cibo vesci sustinuit; verùm hoc in pauperes distributo, ipse humi somnum carpsit, & pane emendicato victitavit. O specimen prorsus illustre abnegationis carnis & sanguinis! quod meritò nobis ruborem injiciat, atque exuendum carnis affectum, eúmque in spiritualem commutandum ordinémque charitatis observandum inflammet!

Quocirca, Charissimi, exemplo Christi Domini & S. Patris nostri Ignatii, aliorúmque plurimorum, animati, omnem carnis & sanguinis affectum & inordinatum erga parentes & cognatos amorem exuere conemur: & crebram memoriam illorum, crebram allocutionem, scriptionem, conversationem & negotiorum executionem devitemus; quæ grandia Spiritui detrimenta pariunt. Deinde puro, sincero ac spirituali amore eos in Domino amplectamur; ferventibus precibus, bonis operibus & religiosæ vitæ cursu eos adjuvemus, plúsque illis emolumenti spiritualis afferemus, quàm rebus aliis adiaphoris, vel illis, vel nobis, vel utrisque nocivis. Denique ordinata illos dilectione prosequamur: hâc viâ, famulis Deo dignis, charisque Christi discipulis ac Sociis accensebimur.

EXHORTATIO III.

IN REGULAM VIII. SUMMARII.

Explicat tres causas, seu modos parentes, & omnia mundana relinquendi.

THEMA.

Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Ad Colosſ. 3. 3.

VEL:

Ut qui mundo mortuus, Christo Domino nostro soli vivit. Reg. 8.

QUotquot Christi Domini amore parentes, cognatos, & Mundi bona relinquunt, & odio sancto prosequuntur, multiplici à Deo benedictione complentur. Hanc benedictionem consecuti sunt Levitæ. Fratres & cognatos jussu Dei, trucidantes; juxta Domini promissa: *Ut detur vobis benedictio.* Exodi 32. Hanc benedictionem assecuta fuit Regina, cui dictum, *obliviscere populum tuum, & domum patris tui.* Psalm. 44. Placuit enim Regi, & concupivit Rex decorem ejus. Hanc benedictionem copiosè promeruit excellentissimâ obedientiâ, & mortificatione amoris erga patriam & cognatos, Patriarcha Abraham. Gen. c. 12. Dum promptè patriam deseruit, quamvis nesciret quo pergeret, totâque vitâ suâ peregrinatus est in terra Chanaan, omnem erga sanguine junctos affectum exuens. Cajetanus septenas ejus recenset benedictiones, ipsi à Deo promissas, & præstitas. 1. Erat principatus & paternitas magnæ gentis: *Faciámque eum in gentem magnam.* Gen. 12. 2. Copia frugum & opum: *Et benedicam tibi.* 3. Celebritas & gloria: *Et magnificabo nomen*

1. Motivum parentes relinquendi: quia mundo mortui sumus.

nomen tuum; ut sit celebre cunctis sæculis. 4. Complexio omnium benedictionum: *Erisque benedictus.* 5. Non solùm ipsi, sed & amicis ejus data benedictio: *Benedicam benedicentibus tibi.* 6. Ipsius verò hostibus maledictio inflicta. *Maledicam maledicentibus tibi.* 7. *In te benedicentur omnes cognationes terræ.* Scilicet in Christo ex te nascituro, ut exponit S. Paulus ad Gal. 3.

Hæc beneficia corporalia, quæ parentes, patriámque deserentibus promittuntur, Religiosis, parentes, mundúmque universum, Christi amore, relinquentibus, benedictione spirituali abundantiùs conferuntur: sed ad hoc præter quinque puncta binis exhortationibus præcedentibus explicata, tria insuper requiruntur, quæ sunt vel effectus, vel causæ, vel modi perfectè parentes ac mundum relinquendi, & à S. Patre Regula 8. allegantur, sunt que ista: 1. *Ut qui mundo & amori proprio mortuus.* 2. *Christo Domino nostro soli vivit.* 3. *Eumque loco parentum, fratrum, & rerum omnium habet.* Quæ tria, præsente exhortatione enucleabimus.

I. Primum motivum, seu causa, parentes, cognatos, & omnia mundi bona relinquendi, & odio sancto prosequendi est mors civilis Religiosorum: *Ut, (sive, tanquam) qui mundo mortuus,* ait S. Ignatius, Reg. 8. *Mortui estis,* exclamat Apostolus, *& vita vestra abscondita est, cum Christo, in Deo.* Ad Colos. 3. *Mortui estis*, per ingressum in religionem; Mundo, Carni, Sanguini, peccato, vitæ veteri & conversationi mundanæ: *& vita vestra* præsens, religiosa, pia, cum virtutibus & gratiâ, quas possidetis & gloriâ, quam exspectatis, *abscondita est* ab oculis mundi, hominúmque mundanorum. Si ergo mortui estis mundo, & carni & sanguini, erga ea instar mortuorum, vos geratis oportet. Quâ verò ratione instar mortuorum vos gerere poteritis? Explanat id S. Chrysostomus hisce verbis: *Quò non videt, mortuos quidquid circa se geratur nec exultare, nec affligi.* Cadavere Filii præsente, Parens elevetur in thronum, & diademate coronetur, *mortuus non exultat*: Parens idem privetur sceptro, exturbetur è regno; *mortuus non affligitur.* Pari ratione Societatis Religiosus erga parentes & res mundanas se habeat. Parentes augeantur honoribus, prosperentur divitiis, omnibus deliciis ad votum affluant. Religiosus non exultat: Parentes, fratres, sorores, nepotes, & sanguine propinquo juncti redigantur ad incitas, priventur dignitatibus, honoratisque officiis, obruantur litibus, morbis, infortuniis & adversitatibus; quin & è medio tollantur & morte cadant: Religiosus tamen eapropter non affligitur; nullas istæ in corde ejus perturbationes cient; quia mortuus est. En ideam; en imaginem symbolicam quam crebriùs inspexisse juvabit. Si in Mundi Ægypto relicti, post multos exantlatos labores, diem vestrum obiisse tis; ad cadaver vestrum accessissent, parentes, fratres, sorores, amici: sed hoc nec illos aspexisset, nec ullam ex eorum præsentia gaudium percepisset: varios coram cadavere, de rebus mundanis sermones intulissent: at hoc nec audiisset, nec ullâ voluptate, desiderio aut amore captum fuisset: quia cadaver, quia corpus

I. Motivum parentes relinquendi: quia mundo mortui sumus.

mortuum extitisset: simili modo, erga Parentes & cognatos vos gerite.

Deinde addit S. Pater, *Ut qui mundo, & amori proprio mortuus.* Sunt quidem illa plerumque connexa: qui enim mundo mortuus est, etiam amori proprio mortuus est; quia tamen in regula conjunguntur, paucis exponenda sunt. Quidnam igitur est amor proprius, cui mori nos decet? Amor proprius est complacentia in bono proprio: bonum autem proprium est id, in quod superbia, vel sensualitas nostra fertur, contra, vel præter dictamen rectæ rationis: ideo dicitur proprium, quia sic convenit nobis, ut non conveniat Deo & communitati. Ejusmodi autem bona propria recensentur duplicis generis; alia pertinent ad honorem, dignitatem, excellentiam, præeminentiam, ambitionem, pompam, & similia. Alia verò spectant ad sensualitatem, voluptatem, tractationem, recreationem, evagationem, libertatem, & amicitiam particularem. Quæ S. Maria Magdalena de Pazzis p. 4. vitæ c. 34. geminos amoris proprii oculos nuncupabat; propriam scilicet reputationem & proprium commodum, qui si eruantur; amorem proprium haud esse reformidandum. Ita est: uterque hic oculus evellendus est, utrique generi moriendum, idque per mortificationem continuam, & per partes, atque paulatim: ut quemadmodum in homine jam depolito ac mortis victima, primò emoriuntur pedes, deinde manus, tum oculi ac postea aures, nares, ac tandem ipsummet cor: ita sensim per partes in nobis comprimendus ac subigendus amor proprius; donec è cordis sinu expellatur ac penitus occumbat.

Quòd si autem dicto modo, & mundo & amori proprio defuncti fuerimus; ita ut nec mundi laudes & honores; nec carnis commoda, ac sensualitatis fomenta quæsierimus, nullo negotio inordinatum parentum, agnatorumque affectum exuemus, eúmque in spiritualem, rectéque ordinatum commutabimus.

II. Alterum motivum; inordinatum erga parentes ac propinquos affectum ponendi, à S. Patre allegatum, est, quia *Christo Domino nostro soli vivit.* Unde hâc ratione licet arguere: Si soli Christo vivit; parentibus ac mundo non vivit. Religiosus autem genuinus Societatis Jesu, soli Christo vivit: illi uni vivit memoria, Christum cogitando: illi vivit intellectus, Christum meditando: illi vivit voluntas, Christum amore complectendo: illi vivit oculus, auris, manus, pes, pectus & omnia, Christo serviendo, & pro ejus gloria laborando. Ac proinde non vivit mundo, quia vitalia mundi opera non exercet, non quærit divitias, non ambit honores, non fertur desiderio, in ulla mundi bona: Non vivit quoque carni; quia carnis voluptates non sectatur, iis præsentibus, gaudio non perfunditur, sed potiùs cruciatur: non vivit sibi & concupiscentiis suis, quia eis non obedit, iisdem non delectatur, nec contra Dei legem fruitur: nec ulli creaturæ vivit; quia omnia reliquit. Liquet igitur, quòd soli Deo & Domino nostro Jesu Christo vivat; cui se omnéa-

omnémque vitam suam exasse conse-crat.

Quàm bellè igitur ejusmodi Religiosus Doctoris Gentium doctrinam & consilium amplectitur, 2. Corinth. 5. 15. datum: *Ut & qui vivunt, jam non sibi vivant; sed qui pro ipsis mortuus est. Non sibi vivant.* Id est, non suæ gloriæ, non suæ voluptati, non suæ voluntati, sed Christo, qui pro ipsis mortuus est: & morte sua eos redemit; ac redemptionis jure sibi servos effecit: ideoque, quemadmodum servus, non sibi laborat, non sibi vivit; sed Domino: ita Religiosus soli Christo Domino suo laborat ac vivit; & verè cum Apostolo asseverare valet: *Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus*; & ego vivo Christo: *& anima mea illi vivet. Debet enim*, ut ait S. Anselmus, *anima humana in se deficere, & proficere in Christo, qui mortuus est, ut nos moriamur peccato; & resurrexit, ut ad justitiæ opera resurgeremus: & quid est aliud, non sibi, sed ei vivant; quàm ut, non secundùm carnem vivant, in spe terrenorum & corruptibilium bonorum; sed secundùm spiritum, in spe resurrectionis, quæ jam ex ipsis in Christo facta est?* Si igitur soli Christo vivimus, consequens est, ut carni & sanguini, amorique proprio non amplius vivamus.

Veluti S. Apostolus l. c. ℣. 16. mox subjungit: *Itaque nos ex hoc neminem novimus, secundùm carnem*: scilicet quòd sit nobis cognatione aut amicitiâ junctus, ex eadem Hebræa stirpe progenitus, stemmatis nobilitate, formæ elegantiâ, doctrinæ excellentiâ exornatus: *Neminem novimus secundùm* ista: his & affectibus naturalibus mortuus sum, quia in Christo regeneratus, illi soli vivo, ipsum solum, & omnes in ipso, secundùm charitatis spiritum, non secundùm carnem, diligo: hominibus placere non quæro, laudes & gloriam humanam non desidero; sed solius Dei, cui uni in omnibus placere satago. Occasionem hujus dicti sui desumpsit Apostolus ex eo, quòd Pseudo-apostoli, & æmuli ipsius, gloriarentur, se esse Hebræos, & semen Abrahæ: eáque de causâ tacitè eos perstringit, asseritque se neminem nosse, in quo glorietur secundùm carnem, seu carnalis propinquitatis & amicitiæ ergò; nequidem in ipso Abraham. In quonam igitur? *Gloriamur in Christo Jesu, & non in carne fiduciam habentes.* Ad Philip. c. 3. 3.

Pari modo Religiosi Societatis, Pauli æmulatores se exhibent; viventes soli Christo, qui pro ipsis mortuus est: & ex animo dicunt: *Nos ex hoc* (quo Religioni nomen dedimus, & Christo vivere cœpimus) *neminem novimus secundùm carnem.* 2. Corinth. 5. 16. In nullo illorum gloriamur; sed in Christo Jesu: nulli illorum vivimus, nulli servimus aut laboramus, nullius amore inordinato occupamur; à nullo quidquam lucri, aut commodi aut boni temporalis speramus; sed à Christo Jesu bona æterna & cœlestia, nos obtenturos confidimus.

III. Tertium motivum à S. Patriarcha propositum, affectum carnis, erga sanguine junctos, exuendum suadens, est, *Quia Christum Dominum loco parentum, fratrum, & rerum omnium habet.*

III. Motivum quia Christum loco parentum & rerum omnium habemus.

habet. Quid obsecro à parentibus ac propinquis, muldóque universo præstolamur, quod non millies abundantiùs, à Redemptore nostro, omnis boni fonte inexhausto exspectemus ? Quidni igitur huic uni vivamus, illique toto mentis affectu inhæreamus ; quem parentum & omnium loco tenemus ? Ipse in primis nobis loco Patris est : ut enim Isaias testatur, est *Pater futuri sæculi*; qui nos gratiæ filios efficit ; & gloriæ, beatitudinisque suæ in futuro sæculo hæredes instituit, plùs quàm paterno amore nos complectitur; mortem pro nobis Filiis suis acerbissimam & ignominiosissimam oppetens, ut nobis vitam æternam promereretur. Deinde est nobis loco matris ; quia nos quasi in utero portat, tanquam mater indulgentissima fovet, nutrit, lactat, mundat, consolatur, & singularem nostri providentiam gerit, nostrique aspectu, quasi filiorum ; tenerrimè delectatur ; quos, velut gallina pullos, sub alas congregat, atque à milvis stygiis defendit. Tertiò est loco Fratris : est enim *primogenitus in multis fratribus*. Hinc sponsa Cant. 8. ad eum vehementer anhelat, dicens, *Quis mihi det te Fratrem meum* ? Quarto est nobis *loco rerum omnium*. Quid enim in illo, in quo omnia, per quem omniâ, ad quem omnia, non reperimus ? Si in tenebris versamur ; ipse lux est, *lux vera, illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum*. Si pacem amamus, *Ipse est pax nostra, Princeps pacis*. Si in tristitia ac mœrore versamur, ipse est paracletus & consolator noster. Si justitiam desideramus ; *Iustus Dominus, & justitias dilexit*. Psal. 10. 8. Si sapientiam cupimus : ipse est *sapientia Patris, Verbum patris, fons sapientiæ, verbum Dei in excelsis*. Si sanctitatem volumus : *Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus exercituum*. Isaiæ c. 6. 3. Si dirigi & gubernari optamus ; *Ipse reget nos in sæcula*. Psal 47. 5. Ipse denique est Rex noster, Dominus noster, Creator noster, Conservator, Protector, Legislator, Salvator ; Thesaurus noster, Gloria nostra, Beatitudo nostra, Merces & Corona nostra, verbo, Unus est omnia.

Quæ si perpenderimus, quis non libens parentes & cognatos ab amore & perfectione retrahentes relinquat, nihilque commodi aut lucri ab eis speret, ut omnia in Christo, omnium bonorum fonte abundantiùs habeat ? illúmque loco rerum omnium plenè possideat.

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, si cœlestem benedictionem à Domino obtinere cupiatis, parentes & cognatos, sicut effectu, ita & affectu relinquite, sanctóque eos odio prosequimini : affectum carnis exuite, eum inspiritualem convertite, & eo solùm amore, quem charitas ordinata requirit, diligite : juvabit ad hoc, si crebrò mente revolveritis, vos mortuos esse mundo, & amori proprio, qui aliàs remora est, navem in cursu perfectionis retardans ac defigens : proderit, si soli Christo vivatis, eúmque loco parentum, & omnium rerum habeatis. Quod si feceritis, benedictiones in exordio recensitas, modo spirituali referetis : 1. Patres spirituales omnium, quos in fide & doctrina Christi instruitis, evadetis. 2. Benedictio-

nedictionibus spiritualibus omnibus & centuplo in temporalibus ditabimini. 3. Nomen vestrum in cœlesti gloria magnificabitur. 4. Complexione donorum variorum, & cumulo gratiarum locupletabimini. 5. Amici quoque & cognati vestri benedictione cœlesti replebuntur. 6. Inimici verò maledictione ferientur. 7. Omnes denique omnium operum bonorum fructum copiosè participabunt.

REGULA IX. SUMMARII.

DE MANIFESTATIONE DEFECTUUM.

EXHORTATIO.

IN REGULAM IX. SUMMARII.

Ostendit utilitates ex defectuum manifestatione promanantes.

THEMA.

Ne reverearis proximum tuum in casu suo, nec retineas verbum in tempore salutis. Eccli. 4.

VEL:

Contentus esse quisque debet, ut defectus ipsius Superioribus manifestentur. Reg. 8.

GRatia Instituti nostri Societatis filios non absimiles reddit quatuor animalibus, à Propheta Ezechiele, Deo revelante, conspectis cap. 1. *Similitudo vultus eorum erat facies hominis & facies leonis, à dextris ipsorum quatuor; & facies bovis à sinistris ipsorum quatuor; & facies aquilæ desuper ipsorum quatuor.* Et *totum corpus oculis plenum in circuitu.* An non omnia illa in nobis operatur gratia Instituti nostri? Ita sanè: illa enim efficit nos habere faciem hominis, virtute ac perfectione præditi, & faciem leonis, Leonibus infernalibus terribilis, idque à dextris, id est in virtute Dei, à qua omne robur nostrum. A sinistris efficit nos habere faciem bovis, se totum per mortificationem Deo in sacrificium immolantis, idque à sinistris, ut ad sinistram partem trahentia mortificentur. Denique faciem aquilæ desuper, ad puritatem &

claritatem solis justitiæ respicientis: *Et corpus totum oculis plenum in circuitu*, nos habere facit; quotquot enim in societate degunt, oculos in se mutuò apertos gerunt, ut defectus, quos notârint, Superiori aperiant; quò is pro paterna sollicitudine suâ medelam adhibeat.

Quantæ verò utilitates ex hac defectuum manifestatione enascantur, in præsenti declarabimus.

1. Utilitas manifestationis defectuum est Profectus in spiritu.

I. Utilitatem primam ex defectuum insinuatione scaturientem, indicat S. Fundator in regula, dum ait: *Ad majorem in spiritu profectum, contentus esse quisque debet, ut defectus ejus Superiori manifestentur.* Unum membrum vitio laborans, facilè inficit alterum, nisi cura adhibeatur: *cogitemus*, ait R. P. Claudius Aquaviva in epist. de perfect. & Charitate. ex *nobis universis corpus unum coagmentari, eamque esse membrorum inter se consensionem, ut unicuique pertimescendum sit, suo ne vitio, in reliquum omne corpus aliquid redundet periculi.* Pari ratione pertimescendum nobis est, ne ex Fratris vitio damnum periculúmve in corpus redundet, nisi manifestetur & corrigatur. Si ergo, ut inquit Apostolus, *pro invicem sollicita sunt membra*, ut si pedi vulnus inflictum sit, mox oculi inspiciant, manus palpent, caput & corpus se inclinent, os & lingua chirurgum acciri jubeant: Et nos corporis mystici membra invicem curam gerere decet, ne ex unius membri infectione, reliquum corpus lædatur. Hac de causa requiritur *totum corpus plenum oculis in circuitu*, ad emendationem, ad profectum in spiritu, ad Fratris, totiusque Communitatis emolumentum.

Major in spiritu ac virtute profectus haud dubiè nascitur ex defectuum emendatione, & minor in spiritu Profectus, ex defectuum negligentia & dissimulatione oritur: quis autem non perspicit, si defectus Superiori aperiantur, nos longè melius juvari, facilitúsque curari? quomodo enim Superior in subdito emendabit, quod ignorat? Exemplum habemus in filiis, qui nonnunquam vulnere, aut defectu occulto laborant, eumque vel ex metu, vel ex pudore Parenti aperire negligunt: & quanta hinc non rarò pericula profluunt? Potest enim accidere, ut vulnus neglectum gangrænam contrahat, eâque contractâ, saucius pedis amputandi periculum præsens incurrat: cùm è contrario, vulnus initio detectum, mediis adhibitis, nullo negotio curatum coaluisset. Ita pariter in vulneribus, morbisve spiritualibus, ex revelationis defectu, ingentia nonnunquam detrimenta enascuntur: neque enim Medicus curat, quod ignorat.

Deinde *ad majorem in spiritu profectum*, mirificè conducit hæc defectuum manifestatio; quia Superior subditos potest à relapsu præservare, pericula imminentia amputare, occasiones labendi præcavere: est enim non duntaxat Animarum medicus, sed etiam Navarchus & Gubernator, in hac periculosa, ad æternitatis felicis portum, navigatione, cui subditus animæ suæ cymbam tutò committit. Jam verò si Navarchus, omnia secura censeat, præsentia Scopulorum, Voraginum, vadorum pericula nesciat; quis non cernit, quæ in discrimina navicula ejusmodi præcipitetur? Gu-

ber-

bernator navem strenuè progredi autumat, & suas illa latentes patitur remoras & echeneides, quæ detineant, cursúmque sufflaminent: Gubernator carinam integram, & illæsam esse non ambigit, & varia illa fissuras & rimas agit; per quas aqua sensim perstillet, & navem tandem in profundum demergat.

Atque ob hanc eximiam utilitatem, virtutisque profectum, Sacri Doctores, & Ordinum Fundatores, manifestationem illâ tam sedulò commendarunt. S. Basil in reg. fusiùs disp. interrog. 46. ait. Quidquid est autẽ, in quo peccetur. id referri ad Antistitem debet; sive ab eo qui peccatum admisit, sive ab iis, qui conscii sunt, si illud ipsi curare non possint, & mederi eo modo, quo præceptum est à Domino, quando vitium dissimulatum, morbus est in animo obliteſcens & sapputris, qui etiam propterea incurabilis efficitur. Quemadmodum igitur nullo modo de nobis bene meritum illum diceremus, qui pestifera corpori nostro includeret, sed eum potiùs qui cum cruciatu, quod noxium esset, expelleret, atq; è corpore extunderet. Ita pariter &c. Consentit Basilio D. Augustinus, in Regula sic loquens: Nec vos judicetis esse malevolos, quando hoc indicatis, magis quippe innocentes non estis, si fratres vestros, quos indicando corrigere potestis, tacendo perire permittitis: si enim frater tuus vulnus haberet in corpore, quod vellet occultare, dum timet secari, nonne crudeliter à te fleretur, & misericorditer indicaretur? Quantò potiùs ergo debet manifestari, ne deteriùs putrescat in corde? & tu vulnus fratris contemnis; tu eum perire vides, & negligis: pejor es tacendo, quàm ille committendo. Humbertus etiam super Regulam ejusdem Augustini citat c. 99. S. Gregorium dicentem: Qui proximi mala conspiciunt, & silentio premunt, quasi conspectis vulneribus, usum medicaminis subtrahunt, & eò mortis authores sunt, quò vulnus, quod curare poterunt, nolunt. In Constitutionibus S. Dominici sic cavetur dist. 1. c. 17. n. 5. Ne autem vitia occultentur, Prælato suo quilibet denuntiet, quod viderit, vel audierit. Et rursus c. 18. Si quis autem tale quid extra monasterium commiserit, frater qui cum eo est, studeat ejus excessum Prælato quantocyus corrigendum intimare. In constitutionibus etiam Minorum, approbatis tempore S. Bonaventuræ sic edicitur c. 7. §. 4. Teneantur Fratres per obedientiam exeuntes, in reditu suo secretè Guardiano excessus notabiles intimare. Additur etiam, si per confessionem, & aliâ viâ defectum resciat, non esse contra sigillum, etiam tunc defectum Superiori manifestare, doctrinam verò oppositam, non sanam sed pestiferam esse, quæ cedere potest in detrimentum Ordinis, & præjudicium disciplinæ regularis, Idque sententiâ totius Capituli Generalis definitum.

Quare, hoc accuratè servemus, ut defectus Fratris, si vel ipsi, vel communitati, vel externis noxii, & vel maximè, si sint scandalosi, quantocyus Superiori pro correctione de-

tegamus. Nemo dicat : *Nunquid custos fratris mei sum ego.* Gen. 4. Hæc vox pessimi Cain est, vox homicidæ est : *Unicuique enim mandavit Dominus de proximo suo.* & *Væ his qui in viam Cain abierunt.* Defectus ob occultationem non correcti, sæpius totam communitatem inficiunt, veluti ex una ove morbida grex totus destruitur : vel saltem profectum in Spiritu retardant.

II. Secunda utilitas est, profectus in humilitate.

II. Alteram manifestationis defectuum utilitatem S. Ignatius hisce verbis in Regula exprimit : *Præcipuè ad majorem submissionem & humilitatem propriam* ; ad quam defectuum nostrorum apud Superiorem manifestatio plurimùm conducit ; ut demissionis gradus consideranti liquet. Primus humilitatis gradus sui cognitio, statuitur : an non ad hanc juvat, defectuum manifestatio, & Superioris correctio, dum sæpenumero, ad defectus proprios cæci sumus vel amore proprio ducti, eosdem excusamus ? Secundus gradus est fuga laudis ac honoris : an non ad hanc quoque confert errorum & delictorum denudatio ; quæ sanè laudem non parùm imminuat ? Tertius gradus est : desiderium contemptûs : quid magis contemptum promovet, quam vitiorum & à nobis perperam actorum declaratio, ob quam à Superiore, tanquam procul à perfectione distantes, defectibúsque obnoxii monemur ; & quandoque publicè non absque confusione reprehendimur ? Quartus gradus est, defectus proprios animo libenti detegere, nec, si deteganter ab aliis, indignè ferre : *Humilitatis filia est sui accusatio*, ait S. Dorotheus Doctrina 2. An non hujus gradûs occasionem & ansam exercitij præbet fraterna apud Superiorem tanquam Patrem delatio ? Quintus gradus est silentium in confusionibus, in accusationibus, in delationibus, in reprehensionibus & increpationibus. *Humilis, accepta confusione, satis bene est in pace, quia sat in Deo, & non in mundo*, ait Thomas Kempensis L. 2. c. 3. An non ad hoc rursum adjuvat Regula, in delatione quemque contentum esse jubens ? Si enim contentus fuerit, silentium servabit, querelas & obmurmurationes fugiet, & in pace tranquilla subsistet. Verissimum igitur esse cernimus, defectuum manifestationem, ad submissionem humilitatemque non parum conferre ; ac proinde animo pacato, ac volenti acceptandam exemplo S. Gregorii M. de semetipso asseverantis : *Ab omnibus corrigi, ab omnibus emendari paratus sum, & solum mihi amicum æstimo, per cujus linguam, ante districti judicis apparitionem, meæ maculas mentis tergo.*

III. Accedit & nova ratio, atque utilitas Religiosos Societatis præcipuè tangens : cùm enim horum sit, diversa loca peragrare, & habitare in omnibus mundi plagis, inter fideles & infideles, inter orthodoxos & heterodoxos, ad procurandum auxilium animarum ; an non à Superiore mittendi, necessariis documentis & consiliis sunt præmuniendi ? Quomodo autem præmunientur, si iis non fuerint perspecti, si eorum defectus absconditi ? An non inde nasci poterit, ut variis defectibus obnoxii, si procul ab oculis Superiorum, & quidem nonnunquam soli, mittantur & cum

cum cujusvis sexûs & conditionis hominibus conversari jubeantur, ut in æternæ salutis discrimen manifestum adducantur? Deinde an non ipsa Societas infamiæ notam incurret, si parùm notos, perspectósque in missionum pericula conjiciat? Quò igitur Superiores, ita necessitati missionum consulant, ut corpori Societatis, nec honoris nec famæ detrimentum pariant, necesse est, mittendos probè cognoscere, eorum propensiones, passiones, vitia & defectus non ignorare, ne in pericula dicta devolvantur. Ad hoc verò defectuum & errorum manifestatio, commodum adfert maximum. Ex quibus rursum elucet, quantæ utilitatis, imò & necessitatis in Societate sit ejusmodi detectio erratorum, ne vel personæ, vel ipsa Societas detrimentum patiatur.

Patet quoque delatores non odio habendos; sed tanquam amicos ac benefactores colendos; rectè enim asserit S. Augustinus: *Plùs amat objurgator sanans, quàm adulator dissimulans.* Et rursus: *Non omnis qui parcit amicus est; nec omnis qui verberat inimicus: quia qui phrenetium ligat, & lethargicum excitat, ambobus molestus, ambos amat: at quamdiu sunt ægri indignantur; sed ambo sanati gratulantur.* Hinc quoque rectè colliget, quisquis amore proximi, delicta manifestat; metu cujusdam offensæ, ab hoc charitatis officio non resiliendum. Eâ constantiâ & mente excelsa fuit S. Petrus Damianus, ut omni carnis sensu, voce mundi, & amore proprio contemptis, quidvis subire maluerit, quam hoc charitatis munere non perfungi: ait enim c. 25. Gomorchiani: Malo quippe cum Joseph, qui accusavit Fratres apud Patrem crimine pessimo, in cisternam innocens projici, quàm cum Heli, qui filiorum mala vidit, & tacuit, divini furoris ultione mulctari: cùm enim per os Prophetæ divina vox terribiliter comminetur dicens: Si videris fratrem tuum iniquè agentem, & non corripueris eum, sanguinem ejus de manu tuâ requiram. Quis ego sum, qui in sacro Ordine videam tam pestilens facinus inolescere, & velut homicida alienæ animæ, servatâ censurâ silentii, divinæ districtionis audeam ratiocinium exspectare? & illius reatûs fieri incipiam debitor, cujus nequaquam Author existiteram? cum Scriptura dicat: maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine? Gladium autem à sanguine prohibere, est correctionis verbum, à carnalis vitæ percussione compescere.

Verùm oggerit nonnemo: Christus in Evangelio Matth. 18. jubet: *Si peccaverit in te Frater tuus, corripe illum inter te & illum*: Non autem præcipit indicandum Superiori: an non igitur hoc esset correctionis ordinem, contra Evangelium, invertere? Sed palàm est, hoc Christi Domini dictum in variis non obligare. Et quidem 1. Quando peccatum fratris est publicum. 2. Quando correptio privata non sufficit ad emendationem. 3. Quando correctio à Prælato, efficacius facienda existimatur. 4. Cùm delictum in aliorum, aut etiam totius communitatis detrimentum cedit. 5. Cùm quis ingrediens Religionem, utpote Dominus famæ suæ, ejus dominium in Religionem transfert, & quoad

ordinem correptionis Evangelicæ, juri famæ cedit: prout omnes in Societate solent: dum se ad regularum observantiam paratos, contentósque profitentur; quas inter & hæc clarè proponitur.

Neque instes, leves esse defectus tuos, adeóque manifestatione minimè opus esse. Non asserimus, leviſſima quæque semper ad Superiores deferenda, prudentia dictabit, quid facto opus. Leves enim defectus, præsertim in consuetudinem deducti, ac crebrò repetiti, magnopere obesse queunt, & origines esse delictorum majorum. Deinde parva scintilla magnum sæpe excitavit incendium.

Quapropter, Chariſſimi, quandoquidem defectuum nostrorum apud Superiorem, ex Charitate facta manifestatio, tanta nobis commoda parit. Tum ut in Spiritu, ac virtute promoveamur, tum ut in submissione & humilitate conservemur; tum etiam ut noti perspectique Superioribus, in missionibus difficilibus, periculis æternæ salutis, aut dedecoris Societatis, optimæ Matris nostræ non exponamur: animo libenti nostrorum erratorum delationem toleremus; hâc enim viâ, vulnera nostra, à peritâ Superioris, tanquam Chirurgi manu sanabuntur; & à subsecuturis lapsibus, velut à Gubernatore præservabimur. Deinde in demissione animi perstabimus, quando errores nostros & nos ipsi & Superiores perspiciemus. Ne igitur Manifestatores, oculis torvis intueamur, nec eos, inimicis, sed amicis annumeremus, non detrimenta nostra sed commoda & emolumenta Spiritûs unicè quærentibus. Nec nos in Lethargo excitantes, aut in phrenesi ligantes & constringentes odio, verbisque contumeliosis insectemur; sed grates rependamus, & benevolentiam exhibeamus: maculas nostras tergentibus, vulnera curantibus, misericordiam exhibentibus. *Sicut enim crudelis est, qui vulnus in corpore fratris celat, crudelior verò qui vulnus peccati in animâ Fratris non indicat, sic è contrario culpas detegenti magna*, ut ait Hugo Victorinus in Regulam S. Augustini, *Merces ab omnipotenti Deo debetur, qui dixit, Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam Dei consequentur.* Et Jacobus ait: *Qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam suam à morte, & operiet multitudinem peccatorum.*

REGU-

REGULA X.
DE CORRECTIONE FRATERNA.
EXHORTATIO
IN REGULAM X. SUMMARII.

Explicat conditiones Fraternæ correctionis.

THEMA.

Vos qui spirituales estis, hujusmodi instruite in Spiritu lenitatis. Ad Gal. 6.

VEL:

Boni etiam consulant ab aliis corrigi, & ad aliorum correctionem juvare. Reg. 10.

Ecclesia in terris, non secus atque Hierosolyma cælestis, elegans quoddam templum repræsentat, in quo Sanctissima Trinitas, laudibus extollitur, adoratione colitur, obsequiis honoratur. Templi hujus lapides, fideles sunt; & lapides poliri, homines justi atque perfecti. Quiut aptis juncti nexibus, locentur in fastigio, multâ tunsione percutiendi, multo labore cælandi, magnâ industriâ aptandi ac poliendi sunt. Eum in finem operi huic manum industriè admovet, Potentia æterni Patris, Sapientia Verbi, Charitas Spiritûs divini, Interpellatio Christi, intercessio gloriosæ Genitricis Dei, ac beatarum & justarum mentium Chorij; in terris verò, Superiorum, nos regentium, imò & æqualium & inferiorum vigiles oculi: Omnes hi perfectionis nostræ opus promovent; ut meritò de quovis Societatis nostræ Religioso asserere valeamus, quod de sancto Sanctorum & justo Justorum Zacharias Propheta affirmavit, c. 3. *Super lapidem unum septem oculi sunt: ecce ego calabo sculpturam ejus, ait Dominus, exercituum.* Nimirum oculi Dei Patris, Oculi JESU Christi,

Christi, oculi Spiritûs sancti, oculi beatissimæ Virginis, Oculi S. Angeli Custodis, Oculi Superiorum nostrorum, & oculi æqualium, scilicet Fratrum nostrorum, qui omnes super lapidem unum, seu quemvis ex nobis sunt intenti, ac vigiles: sic enim Providentia divina salutis justorum negotium disposuit, ut alter alteri manum auxiliatricem præberet, atque in cælando, corrigendo, poliendo, ac tundendo adjuvaret.

Quâ verò ratione cælatura & correctio illa perfici debeat, præsenti exhortatione declarandum erit.

Præsens Regula tria insinuat verbis sequentibus: *Boni etiam consulant, ab aliis corrigi, & ad aliorum correctionem juvare ac manifestare sese invicem sint parati, debito cum amore & charitate, ad majorem Spiritûs profectum, præsertim ubi à Superiore, qui illorum curam gerit, fuerit ita præscriptum, ad majorem Dei gloriam.*

I. Acceptatio correctionis.

I. Primum hâc Regulâ commendatum est, placida admissio correctionis. *Boni*, inquit, *etiam consulant ab aliis corrigi.* Sive is, qui corrigit, atque admonet, sit Superior, sive alius ab ipso commissionem nactus, & Superior subordinatus, sive aliquis ex Fratribus. *Boni consulant*; & benignè admittant correctionem & reprehensionem; non investigent, quis rem ad Superiorem detulerit, non suspicione aut judicio temerario agantur; non ægrè ferant, aut indignentur, succenseántve monenti, sed tanquam pharmacum morbis suis placidâ mente suscipiant. *Oportet*, ait S. Basilius cap. 6. sum. 72. moral. *reprehensionem & increpationem sic suscipere velut medicamentum extirpatorium affectionis* (inordinatæ) *& præparatorium sanitatis.* Aspiciendo scilicet finem, quem Superior intendit, profectum spiritualem. Admirabile est, quod legimus Exodi c. 7. de Virga Moysis thaumaturga, quæ ab Aarone, coram Rege Pharaone, projecta in terram versa est in colubrum, & devoravit omnes serpentes Ægyptiorum: colubrum hunc, cùm apprehendisset Moyses per caudam, rursum versus est in virgam, tantóque in honore habita est, ut unà cum Libris Moysis posita fuerit in tabernaculo fœderis. Virga hæc, velut aptissimum Symbolum, adumbrat correctionem paternam & fraternam; quam si animo illubenti & refractario excipiamus, evadit in serpentem ac venenum, quod oporteret esse medicamen. Si verò per caudam apprehendamus, id est, si finem correctionis, nimirum Spiritûs profectum, attendamus; eámque prono ac libenti animo suscipiamus, evadit in virgam, quæ devorat virgas, seu serpentes Ægyptiorum; dum imperfectiones, vitia, peccata, pravásque consuetudines, ex Mundi Ægypto nobiscum, velut venenatos serpentes allata, abolemus.

II. Aliter correctio-nis juva-mina & pro-mo-tio.

Boni, igitur, semper *consulamus*, si moneamur, si reprehendamur; placidóque animo correctionem acceptemus, ne illis similes evadamus, de quibus Job loquitur c. 17. *Cor eorum longè fecisti à disciplina; ideo non exaltabuntur.* Cor repudiantium correctionem, longè remotum est ab humilitate, à profectûs desiderio, ab observantia regulari & disciplina: ideóque *non exaltabuntur*; ad

ad culmen perfectionis : *non exaltabuntur* hic per gratiam , nec in cœlo per gloriam.

II. Alterum Regulâ hâc præscriptum est, correctio alterius, seu auxilium ad eam : Boni, inquit, consulant , *& ad alterum correctionem juvare*. Quod fit, dum vel ipsimet delinquentem de defectu admonemus , vel commissum defectum, pro correctione paternâ , ad Superiorem deferimus. Hæc autem delatio, seu manifestatio , ut cum fructu delinquentis & deferentis instituatur quatenus sit associata conditionibus.

II. Alterae correctionis juvamen & promotio.

1. Conditio, sit *considerata* : id est, qui defectum alterius Superiori manifestaturus est , in conspectu Dei antè consideret, num revera defectus existat, an verò duntaxat suspicio videatur : deinde si defectus esse deprehendatur, perpendat ulteriùs , num defectus ille, tanti censeatur esse momenti , ut existimetur deferendus: neque enim minimi quique aut levissimi defectus ad Superiorem deferendi sunt , nisi alicui pro certo vel certis quibusdam observandis, Syndici officium injunctum foret. Quod si verò , manifestum esse defectum, liquidò constet , & quidem talem , qui vergat in notabile detrimentum boni communis, aut Societatis , aut Domûs, aut cedat in damnum tertiæ personæ, aut in pernitiem propriæ animæ delinquentis , omninò Superiori indicet : nam Frater Fratri, amicus amico , jure dilectionis & amicitiæ debet correctionem. *Amici vitia si feras , facis tua* , ait Seneca in Proverb. Homo enim non raro , amore proprio , aliave passione excœcatur, unde pericula, aut peccata propria non agnoscit, non cernit, adeóque non corrigit ; hinc est quod monitore egeamus : ut rectè docet S. Gregorius Nazianzenus in tetrastichis:

Oculus tuetur cætera, at se non videt.
Ergo monitorem , rebus in cunctis habe :
Manus requirit nam manum , pes pedem.

Quasi diceret : quemadmodum manus manum lavat, & pes pedem in ambulando adjuvat : ita Frater Fratri , ut lavetur à sordibus, & rectè incedat tanquam manum , pedemve alterum exhibeat. Quo etiam servit dictum S. Bernardi serm. de Nativ. S. Joannis. *Nemo*, inquit, *Fratris vitia palpet , peccata dissimulet : nemo dicat : Nunquid custos ego sum fratris mei? Est enim consentire , silere rem quàm arguere* , (aut per te, aliúmve emendare) *possis* : *& scimus quia similis pœna facientes manet & consentientes.*

2. Altera conditio correctionis vel delationis ad Superiorem est , ut sit *Sincera* : seu ex corde sincero, Charitate redundante, ac simplici profecta. Quare deferens , omnem ab animo suo sinistram affectionem, omnem aversionem, odium, iram erga delinquentem excludat , necesse est ; quin potiùs magnum in se amorem & compassionem excitet. Deinde sinceram formet intentionem, spectans gloriam Dei , bonum proximi privatum , & bonum commune ; gratiámque à Deo flagitet , hunc finem ope delationis , ex charitate sincera faciendæ , consequendi. Denique rem sincerè & simpliciter , ut gesta est,

Superiori exponat, nihil addendo, nihil adimendo, nihil celando; sed certa pro certis, dubia pro dubiis referendo; idque animo composito, tranquillo, & cum affectu commiserationis; rogando ut delatus juvetur ex charitate, vel aliâ ratione, prout Superiori in Domino visum fuerit, aut ut sibi, in simili casu, secundum ordinatam charitatem fieri vellet. Sic diligendi sunt homines, ait Hugo Victorinus, in Reg. S. Aug. ut non diligantur errores: sunt verò nonnulli, qui aliorum culpas redarguunt (aut deferunt redarguendas) non tam ex charitate, quàm ex odii amaritudine: non tam ut eos corrigi velint, quàm ut odium, quod corde gestant, exercere possint; & hoc ad vindictam pertinet, non ad disciplinam. Caveant ergo Fratres, ne aliquid reprehendant (aut deferant) ex ira & indignatione, sed ex dilectione.

3. Tertia, ut sit *Charitate & lenitate plena.* Quod docet Apostolus ad Gal. 6. *Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite, in spiritu lenitatis; considerans teipsum, ne & tu tenteris.* Correctio igitur, instructio, uti & delatio, peragenda est in Spiritu lenitatis; id est, in Spiritu Charitatis, qui donum est Spiritûs Sancti. Correptio enim vel delatio est quasi pilula amara, quæ correpti vitium detegit vel incusat: hinc saccharo & dulcedine vocis, & commodæ insinuationis, aut etiam extenuationis culpæ oblinenda est, ut amarities ejus dulcoretur. Omnia fiant in Spiritu lenitatis, sinceritatis, charitatis, mansuetudinis, humilitatis; sive Superior corrigat, sive frater deferat: *Ex amore, non ex rancore,* ait S. Augustinus; & ne timeas, ut defectum committas, observa quod subdit idem S. Doctor: *Dilige & dic quod voles.* Dilige & defer ad Superiorem ex charitate, in charitate, cum charitate, propter charitatem; atque ita amando, bene volendo, & officio tuo, secundum Regulam, fungendo, proximi emendationem, correctionem & perfectionem promovebis, finemque intentum assequeris.

4. Conditio ultima est, ut sit *Constans* & fortis, eáque quæ fortè occurrunt obstacula perrumpat. Ad hoc moveat 1. Major Dei gloria, quæ ex emendatione resultat. 2. Proprium deferentis meritum, dum Regulæ, obligationi suæ, & voluntati divinæ facit satis, qui unicuique mandavit de proximo suo. 3. Bonum spirituale delinquentis, qui hac via, purgatur, illuminatur atque ad unionem cum Deo disponitur. 4. Bonum totius Religionis, quæ pœnitentiâ & correptione delinquentis, pristinum famæ & honoris sui nitorem recipit. 5. Bonum aliorum proximorum, scandalum passorum, qui rursus emendationem vitæ exemplis ædificantur.

Neque ideo intermittenda est vel delatio, vel correctio, quòd fructus speratus non referatur; spes non est abjicienda, qui initio duriorem se exhibet, paulatim mollescet. Proverb. cap. 28. *Qui corripit hominem, gratiam postea inveniet apud eum, magis quàm qui per linguæ blandimenta decipit. Indigne ferens correctionem,* ait S. Augustinus, Epist. 167. & 87. *non est ideo deserendus; sed instar phrenetici, aut lethargici, etiamsi nolit, ligandus*

ligandus & excitandus. Idem Epist. 50. ad Bonifacium. *Si bruta etiamsi recalcitent, sæpe curantur ab hominibus, etsi cum suo aliquo periculo, quantò magis curandus refractarius frater, ne pereat in æternum?*

Neque etiam absterreat à delatione superbia, quæ in mundanis dominatur; aut metus displicendi hominibus, ne habearis censor aut delator: quamvis enim Superioris sit deferentem celare, illud tamen haud curandum est viro Religioso, cujus est cum Apostolo dicere: *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.* Lex noxia mundi est, defectus alienos reticere ac supprimere jubens; ut à mundo & sæculi filiis, vir probus & fidelis habeâre; plùs apud nos valeat præsens Regula à S. Fundatore lata & Congregationis V. Generalis decretum 58. Unum ex Instituti nostri essentialibus esse, definiens: Contentum esse, quemque debere, ut defectus ejus Superiori manifestentur: ac proinde, etiam, alterum paratum esse oportere ut manifestet. Idque vel maximè, si lapsus foret enormis, & scandalo gravi obnoxius, qui in Religione florente rarissimè accidit: in eo enim casu respectus humanus penitus est conculcandus, & cum S. Petro Damiano, cap. 25. Gomorrh. statuendum: *Malo cum Joseph, qui accusavit Fratres apud Patrem crimine pessimo, in cisternam innocens projici; quam cum Heli, qui filiorum mala vidit & tacuit, divini furoris ultione mulctari. Cum enim per os Prophetæ divina vox terribiliter comminetur dicens: Si videris fratrem tuum iniquè agentem, & non corripueris eum, sanguinem ejus de manu tua requiram. Quis ego sum, qui in sacro Ordine videam tam pestilens facinus inolescere, & velut homicida alienæ animæ, servatâ censurâ silentii, divinæ districtionis audeam ratiocinium exspectare; & illius reatus fieri incipiam debitor, cujus nequaquam auctor extiterim?*

III. Tertium in Regula ordinatum est mutua inter Socios defectuum manifestatio: *Ac manifestare sese invicem sint parati debito cum amore.* Viget ea praxis in tyrociniis, ubi Tyrones ex sæculo recenter appulsi, defectibúsque referti, & in iis perspiciendis cœci, ex professûs desiderio, obtentâ à Superiore licentiâ, defectus sibi suos indicari magna animi demissione flagitant, indicatosque placidè, demissè, tacitè & absque contradictione aut replica auscultant. Defectum verò insinuans, debito cum amore, lenitate, tranquillitate, absque impetu, irâ, odio, verborum asperitate, mordacitate, aut vexatione, risu ac sarcasmo id præstet. *Volat irrevocabile verbum,* ait S. Bernardus, *& quod sanare debuit, quia mordaciùs dicitur, gravius ledit.* Adstipulatur & idem obsignat D. Augustinus, *Quidquid,* inquit, *lacerato animo dixeris, punientis est impetus, non charitas corrigentis.* Et Humbertus in Reg. S. Aug. *Fraterna correptio,* & defectuum manifestatio, *cum lenitate est facienda:* defectus enim suos audientes & *delinquentes sunt quasi infirmi, ideò leniter sunt tractandi, cum compassione, discretione, & moderamine.* III. Mutua defectuum manifestatio.

Quapropter, Dilectissimi, si Societatem nostram, tanquam templum perelegans, lapidibus quadris, propè cælatis, & lævigatis constructum, refulgere

fulgere cupiamus, Superiorum & Fratrum noſtrorum oculos non reformidemus, & ſi quid in nobis aſperum, inæquale, aut extans deprehenderint, id indicari, noſque corrigi, & coæquari, libenti animo ſuſtineamus, & correctio, non venenum, aut ſerpens, ſed alexipharmacum erit. Deinde quid in Fratribus corrigendum occurrerit, ad eorum correctionem juvare ne gravemur, hiſce tamen probè ſervatis conditionibus, ut conſideratè, ſincerè, benignè & fortiter: quod emendatione egeat, Superiori aperiamus: nec ullâ alterius moroſitate, indignatione, emendationis deſperatione à manifeſtando retrahi, retardariſque ſinamus: nec politicis, perverſiſque mundi principiis nixi, cenſoriſque nomen veriti, defectus, præſertim graviores & ſcandalo obnoxios, ſilentio involvamus, atque ita alienorum delictorum nos reos, participeſque conſtituamus. Denique defectus, mutuò nobis magna charitatis & benevolentiæ ſignificatione, inſinuemus. Hac ratione, coluber in theriacam vertetur & antidotum, correctio in medelam, ac morbus in ſanitatem.

REGULA XI. SUMMARII

De amplectendis Chriſti Domini inſignibus.

EXHORTATIO I.

IN REGULAM XI. SUMMARII.

Oſtendit, quòd ab iis quæ mundus amat, Religioſum abhorrere oporteat.

THEMA.

Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Ad Gal. 6.

VEL:

Omnino & non ex parte abhorrere ab omnibus, quæ mundus amat & amplectitur. Reg. 11.

QUemadmodum in veteri Teſtamento prophetæ, rem magni momenti populo Iſraelitico propoſituri, præfatione quapiam attentionem conciliare ſunt ſoliti: veluti Iſaias prophetiam ſuam auſpicaturus exclamat, cap. 1. *Audite cœli, & auribus percipe terra.* Similiter & Moyſes, Deuteron. 32. Populo Dei beneficia, & illius ingratitudinem improperaturus, in hæc verba prorumpit: *Audite cœli quæ loquor, & audiat terra verba*

1. Omnium fugienda ſint.

verba oris mei : concrescat ut pluvia doctrina mea , fluat ut ros eloquium meum: quia nomen Domini invocabo. Pari ratione Sanctus Fundator noster, Regulam undecimam, præter morem aliarum, quodam præloquio auspicatur; ut quanta in ea perfectio lateat, quámque ardenter eandem nobis inculcatam desideret, luculentiùs demonstret. Præloquutio autem ejus est hujusmodi: *Diligenter animadvertant oportet.* Id est, magno studio & industria notent, considerent, & penetrare conentur. *Magni faciendo, summique momenti id esse dutendo.* Id est, rem hanc, non tanquam rem exiguam, aut vilem, sed tanquam præstantissimam, utilissimam, sublimissimam, ac proinde maximi momenti teneant, & in qua omnis propè religiosæ perfectionis cardo versetur. *Idque in conspectu Creatoris ac Domini nostri.* Ita coram Deo & in lumine Dei judicando, non in oculis & luce mundi fallacis, vilia pretiosa, & pretiosa vilia; exigua magna, & magna exigua æstimantis.

Quænam verò illa sint, & quibus de caulis, ab iisdem nos abhorrere oporteat; contrariáque iis amplecti, explanabimus.

1. Quænam fugienda sint.

1. Dum S. Patriarcha noster, vult nos omninò & non ex parte abhorrere ab omnibus, quæ mundus amat & amplectitur; ne nos relinquat in tenebris, mox subdit, quænam illa sint, à quibus nos abhorrere oporteat: *Quemadmodum*, inquit, *mundani homines, ea quæ mundi sunt, sequuntur, diligunt & quærunt, magna cum diligentia, honores scilicet, famam, magni nominis æstimationem in terra sicut mundus eos edocet.*

1. Primò igitur mundani quærunt & diligunt *honores*; honor autem est testimonium cujusdam excellentiæ; illúdque exhibetur nonnunquam aperiendo caput, inflectendo se, aliisve signis honoris aliàs per elevationem seu promotionem ad sublimia officia ac dignitates. Utriusque generis honor, quatenus est res transiens, brevis & evanida, parvi faciendus est: primi enim generis honor exhibetur ab hominibus, ignorantibus, vel etiam malis, qui hodie sunt & cras forrè non erunt. Dignitates etiam semper sunt instabiles, & à potentibus auferri possunt, vel saltem in morte sunt relinquendæ: habéntque annexa plurima incommoda, ac discrimina perpetuæ salutis, quæ in sequentibus indicabimus.

2. Quærunt ac diligunt mundani, *famam*: quæ aliud haud est, quàm nomen, quod de alio spargitur; & vel in bonum, vel in malum accipitur: Famam & laudem in malum, sectantur illi, de quibus Sapiens Proverb. 2. 14. loquitur: *Lætantur cùm malè fecerint, & exultant in rebus pessimis.* In bonum fama sumitur; cùm quis ob facta sua celebratur. Bonam famam non convenit quidem omninò fugere; quia hominibus de Societate necessaria est ad fructum, bonúmque proximorum: *Melius est* enim *nomen bonum, quàm divitiæ multæ.* Proverb. 21 1. illis præcipuè qui ex officio dispensatores sunt mysteriorum DEI & vacant saluti animarum: sed sequi, quærere,

diligere, optare nomen suum longè, latéque celebrari, ac famam tuam volitare per hominum ora, vanum est; & ab hoc nos omnino, & non ex parte abhorrere oportet: hujusmodi fama pluris ducenda non est, quàm ventus prætervolans; consistit enim duntaxat in opinione hominum, secundùm quàm judicium ferunt, & verba proferunt: & veluti venti nunc ab una, nunc ab alia parte spirant, omnino instábiles; ita fama quoque mutabilis est in dies & horas.

3. Quod quærunt, diligúntque Mundi illecebræ, est, *magni Nominis existimatio*, quæ concipitur de doctrina, vel dignitatum gradibus, dum quis Doctoris, Senatoris, Consulis, aut Consiliarii Principis, titulum nanciscitur; & ferè versatur circa nomina, quibus doctrina, vel scientia subest aut prudentia.

Atque hæc sunt quæ Mundus sectatores suos venari docet: hæc iis sequenda, amanda ac quærenda suadet, hæc tanquam magna, pretiosa, ac stabilia bona proponit. Ex his more Nabuchodonosoris auream, fulgentémque honoris statuam erigi ac conflari præcipit, quam ceu idolum colant ac devenerentur. At religiosi hæc omnia fugiunt, spernunt, larvam detrahunt, & ab illis tanquam à summè periculosis ac noxiis, salutísque æternæ inimicis abhorrent. Norunt enim cum S. Bernardo, quàm *difficile sit, esse in honore sine tumore; in prælatione sine elatione; in dignitate, sine vanitate.* Non ignorant, quàm facilè hæc superbiæ fomenta ambientes, Deum offendant, & quodammodo derelinquant: adéoque pœnam à Jeremiâ prædictam incurrant: *Domine qui te derelinquunt, confundentur; recedentes à te, in terra scribentur, quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium.* cap. 17. Quia enim honores ambiunt, & in terra scribi amant, facilè delentur de Libro vitæ: quia per illa potissimùm diabolus trahit homines in interitum, ut docet S.P. Ignatius in medit. de duobus vexillis. Jure igitur S. Fundator suos alumnos ab hujusmodi honoribus vult omnino & non ex parte abhorrere. Sed nunc videamus, qualenam ac quantum hoc odium & quantum horrorem esse oporteat.

II. Cupit S. Ignatius parens noster, ut ab honore, fama, vana gloria, laude, prælatione, dignitate, & magni nominis umbra captanda, omnino, & non ex parte; id est toto corde, non ex parte, totâ mente, totâ voluntate, desiderio, amore, & non ex parte abhorreamus: non secus atque ab impostoribus, latronibus, furibus, spectris, cadaveribus, peste ac veneno infectis abhorrere solemus. Si enim ista sectemur, quæramus, diligamus, totum vitæ religiosæ fundamentum collabascit, tota perfectionis fabrica susque déque vertitur & evertitur; à fine, ad quem conditi sumus, & religionem intravimus, quo est Dei gloria, toto cœlo aberramus, dum nos ipsos, nostram gloriam inanem, vanè ac stolidè ambimus: omniáque nostra ministeria atque exercitia, velut peste ac veneno vanitatis inficimus.

Quis obsecro, sinceræ mentis & candidi pectoris homo, è fraudibus ac dolis

dolis consarcinatos Impostores non aversatur? Ejusmodi Impostor est mundus; spondet & offert honores, famam, magnum nomen, tanquam bona solida, vera, stabilia ac diuturna: & quid sunt nisi *vanitas vanitatum & omnia vanitas*? Quid sunt nisi *vapor ad modicum parens*? Quid sunt nisi ventus ocyus avolans, & fumus subitò in auras evanescens? Quid sunt nisi lignum putridum, & vermiculi, quos noctilucas dicimus, qui nocturno tempore in tenebris lux, ignis, & aurum esse videntur; at accedente lumine, ligna putrida & vermes esse deprehenduntur. O quàm citò transit omnis mundi gloria! Ubi modò sunt tot Cæsares, tot Reges, tot Principes, tot Prælati, tot Superiores? transierunt, mortui sunt; sepulti sunt & ab hominum memoria sublati evanuerunt. Dum viverent, erant in honore & splendore; post mortem pedibus aliorum conculcantur. Quis igitur Sapiens ab hujusmodi impostoris, fraudibus & vanitatibus non penitus & omnino abhorreat? quis has verorum bonorum umbras, non ex animo spernat, ut veros honores, & æternam gloriam consequatur? *Nolite effici pueri sensibus*: 1. Corinth. 14. 20. Pluris facit puer equum arundineum & puellula puppam, quàm veros equos & veras Dominas: Ne præferamus umbram veritatis, ipsi veritati, atque his nugis & honorum fumis animum adjiciamus: sed omnipo & non ex parte ab iis abhorreamus; & veræ prudentiæ ductum sequemur.

Quis deinde non abhorret à furibus, latronibus, inimicis? quos nec in colloquia adducere, nec in conspectum admittere, nec oculo blando intueri dignamur? An non ejusmodi fures, latrones, inimici, sunt honores, dignitates, ambitiones, vana gloria, fama, magni nominis æstimatio quæsita inordinatè, quæ nos æternâ gloriâ, perpetuâ laude ac beatitudine cœlesti spoliant? quemadmodum & fures sunt, qui ista ambiunt; ut rectè docet S. Laurentius Justinianus de Regim. Prælat. c. 12. *Infideles*; inquit, *sunt, qui suam, non Dei gloriam quærunt, cùm scriptum sit: Dominus dissipabit ossa eorum, qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Deus sprevit eos.*

Quis adeò firmi est cerebri, ut in alta rupe consistens, ad præcipitis profundissimi conspectum non horreat? Fama, honor, dignitas mons est, sed propè est præcipitium, & lapsûs periculum; facilius in monte aut turri posito, quàm consistenti in valle, vertigo cerebrum rotat: facilius in monte, quàm in imo sitæ arbores à ventis sternuntur. Via honorum amœna esse videtur, sed novissima ejus ducunt ad mortem, ad præcipitium. Nam tolluntur in altum, ut lapsu graviore ruant, canit Poëta. *Caveat igitur, omni ratione pietatis cultor*, monet S. Basil. in constit. Monast. c. 25. *Ne honores consectetur, cæteriscque præponi velit: Omnis enim qui seipsum exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.* Cujus exemplum triste præbet Lucifer superbus, qui dum exaltari voluit, præcipitatus & humiliatus est usque ad inferos. O quot per hæc præcipitia dejecti & devoluti sunt in abyssum, non

jam

jam dico, Amani, Nabuchodonosores. Achabi, aliique Reges ac Principes profani, sed etiam Episcopi, Prælati, Superiores religiosi? Horrendum est, ac tragicum prorsus exemplum, quod de certi Ordinis Monasterio recenset Illustrissimus D. Joannes Caramuel Episcopus Misiæ. SS. Theologiæ Doctor in Theologia sua regulari Tomo 2. in proœmio ad Abbates; hisce verbis: Referam quæ à D. Bernardo Botyn mihi & nonnullis aliis ante tres annos confidenter & sincerè sunt dictâ: referam, inquam, si horror aut linguam, aut calamum movere permittit. In Monasterio N. (nomen ne exprimam, impediunt lacrymæ) Mortui Abbatis cadaver, ut moris est, bene ornatum ad Capitulum in feretro defertur, atque inde ad Ecclesiam & Chorum. Erant ibi qui Psalterium, juxta pium Ordinis ritum Jegerent, qui vestes decentiùs componerent, & rotis ornarent: cadavérque in illorum juniorum præsentia, qui vota coram illo emiserant, horribili ejulans voce: *Ut quid hæc omnia, inquit: siquidem ego sum octavus decimus, hujus loci, Abbas qui ardeo in inferno.* His auditis, tanto omnes percelluntur horrore, ut nec animum ad hærendum, nec vires ad fugiendum haberent. Tandem cadaver sine pompa sepeliunt, & quia vitandum erat scandalum, pompam funeream pro animabus purgatorii absolvunt. Examinavi postea, quî miser ille Dominus vixerit, aut devixerit: & audivi fuisse comessationum amasium, ebrietatémque exemplo & indulgentia, in Monasterio suo promovisse: cæteroquin fuisse in bona opinione. Hactenus Caramuel.

Periculosa hæc præcipitia, ac perditionis æternæ discrimina honoratis muniis, animarúmque regimini annexa si quisquam alius, clarissimè agnovit, & declinare studuit virtute ac scientia Eminentissimus Cardinalis Robertus Bellarminus, è Societate nostra, ad dignitatem istam & Archiepiscopatum Capuanum evectus. Quem cùm Clemens VIII. Pontifex Galero purpureo ornaturus esset, non ignorans summè eum ab ista dignitate abhorrere; sub anathematis pœna, & culpæ lethalis noxa domo exire vetuit: cùmque jam induendus purpura, Pontificiis pedibus advolutus, honorem deprecari inciperet, inhibitus est, sub eadem pœna: sed lacrymarum imbre decidente dolorem, cum verbis non liceret, contestari perrexit. Invitatus postea ad Collegium, mœstens acclamationes in laudem dignitatis, jussit, omni gratulatione prætermissâ, carminis materiam assumi hanc: *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, sicut flos agri.* Denique in Exhortatione ad Novitios Romæ habitâ, palàm edixit: *Tot annis vixi in Religione, absque eo, quod scirem, quid esset tristitia, & jam Cardinalis, quid lætitia sit penitus ignoro. Vestes purpureæ, verè erumnosa mihi sunt & graves, ut quotiescunque conspiciam, à fletu mihi non temperem.* Et pileum purpureum capiti detrahens atque ostentans, obortis lacrymis dixit: *In pœnam peccatorum meorum, dedit mihi hanc purpuram Deus.* Ita Tannerus in vita pag. 536.

Quare, Dilectissimi, cùm S. Fundator doctrinam hanc adeò nobis, filiis

suis

suis, inculcatam cupiat: quid sit honor, fama, magnique nominis umbra, penitiùs inspiciamus: & honores tanquam evanidos vapores; famam velut auram avolantem, & instabilem; magnam hominum æstimationem, ceu umbram inanem reputemus & despiciamus: illa enim sectando, vitæ religiosæ basin evertimus, omniáque opera vanitatis sordibus inquinamus. Mundus fraudulentus impostor est, falsa pro veris, vitrum pro margarita, aurichalcum pro auro, umbram pro veritate venditat: sed nolite pueri effici sensibus, ut fraudibus ejus capiamini, & ematis. Mundus fur est, latro est & inimicus, honorem, vitam, gloriam temporalem offerens, ut æternam adimat & beatitudine perpetuâ spoliet. Mundus seductor est pessimus, qui non secus ac Diabolus Christum, homines in montem excelsum & honoris culmen attollit, ut cerebro vertigine superbiæ rotato, facilius detrudat in præcipitia horrenda: & in abyssum infernalem devolvat. A quibus ut liberi degamus, cum Bellarmino & aliis viris Mundi contemptoribus in valle humilitatis; imóque loco persistere optemus; sic omnia præcipitia, salutisque discrimina, facilius declinabimus.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM XI. SUMMARII.

De quærendis & amandis, contumeliis, injuriis, contemptu, à quibus mundus abhorret.

THEMA.

Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt.

1. Joan. 2. 15.

VEL:

Admittere & concupiscere, quidquid Christus Dominus noster amavit, & amplexus est, ut contumelias, injurias, &c. Reg. 11.

QUemadmodum Respublica Romanorum & Respublica Carthaginensium, semper studiis contrariis dissidentes, armis mutuis sese oppugnârunt, neutrâ sibi securitatem, tranquillitatémque pollicente, nisi alterutrâ eversâ. Ita mundus & status religiosus legibus, principiis, studiis, armis, animis, moribus, distant; quod unus amore, alter odio prosequitur. Mundus quærit opulentiam, Religio paupertatem: Mundus

sectatur voluptates, Religio cruces & mortificationes: Mundus ambit honores & dignitates, Religio amat contemptus, & contumelias. Vos non estis de mundo, *Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: Sed quia de mundo non estis, propterea odit vos mundus.* Joan. 15. 19. Et vos ea quæ mundi sunt odio prosequi decet. Atque id est, quod à nobis quòque postulat in hac Regula S. Ignatius dum ait: Quemadmodum mundus quærit honores & laudes humanas; *Sic qui procedunt in Spiritu, & serio Christum Dominum nostrum sequuntur; amant & ardenter exoptant, quæ ipsi omnino contraria sunt, scilicet contumelias, falsa testimonia & injurias pati, imò & pro stultis haberi & reputari.*

Quam legem, adeò perfectam; sublimémque ut altiùs penetremus, mentibúsque nostris inseramus, rationibus & exemplis stabiliemus.

I. Causæ amandi contumelias & injurias.

1. Ut amore prosequamur, & ardenti desiderio feramur in contumelias, falsa testimonia, injurias perferendas & stultitiæ opinionem; necesse est ea non oculo passionibus excœcato mundanorum aspicere, & cum vulgo mortalium exteriore specie duntaxat intueri; sed oculo mentis lumine fidei illustrato, intime perspicere ac penetrare, quænam in iis bona recondita lateant; à mundanorum multorúmque Religiosorum imperfectorum oculis remota: neque enim voluntas nostra in malum ut malum ferri unquam potest. Qui pharmacum amarum, potionémve medicam, ex aloë, rhabarbaro, colocinthide, aliisque palato ingratis herbis mistam, secundùm exteriora considerat, omnino ab ea abhorret, amarituđinem refugit, nauseam metuit, viscerum tormina & corrosiones odit ac detestatur. At si internam alexipharmaci vim, efficaciámque, morbum depellendi, mortem arcendi, sanitatémque restituendi perpendat, ambabus illud manibus amplectitur, pleno ore haurit, & præter stipendium, amplas Archiatro grates rependit. Pari ratione, in falsis testimoniis, injuriis, contumeliis, cæterísque despectibus, exteriora solùm intuens, abhorret, fugit & tanquam summè abominanda, gravissimáque mala execratur: at, qui cum famulis Dei perfectis, interiora, quæ in iis latent, rimatur, amore ea singulari complectitur, & viribus totis concupiscit.

Quidnam igitur boni in iis absconditum deprehendimus? Ingentes sanè thesauros ac divitias. In vitis PP. l. 5. c. 15. n. 83. Frater quidam interrogavit senem, dic mihi rem quam custodiam & vivam per eam. Respondit Senex: *Si potueris contumeliam pati & sustinere, magnum est hoc & super omnes virtutes.* Quas tum supponit tum tanquam thesauros complectitur.

1. Thesaurus, sine dubio, maximus *Humilitas*, omnibus mundi margaritis, ac lapidibus pretiosis longè pretiosior: utpote basis perfectionis & fundamentum sanctitatis; ad quam prædicta conducunt plurimùm. Superbia est vile vitrum, Humilitas margaritum; Superbia plumbum, Humilitas argentum. *Superbia*, inquit S. Laurentius in Ligno vitæ, *accipit corticem, Humilitas nucleum, illa florem, ista fructum; illa pulchrum, ista bonum; illa opinionem, ista veritatem;*

illa

illa ascendit & prosternitur, ista descendit & exaltatur. Ac proinde illa magnum est bonum, & nobile cimelium: est omni lapide pretioso præstantior, omni flore elegantior, omni odoramento fragrantior.

2. Latet in iis assimilatio, & conformitas cum Domino nostro JESU Christo, quo quid præstantius? quid sublimius? Nihil enim excellentius, quàm Christi vitam & mores æmulari, nihil dignius, quàm ad ejus similitudinem proximè accedere, atque in ipsum quodammodo transformari: quemadmodum Aulici, quò Regi similiores, viciniores & propinquiores sunt, eò bonum majus, honorem, gloriam, authoritatem & potentiam illustriorem consecuti existimantur. Gloria magna sequi Dominum.

3. Latet in iis augmentum gratiæ, & correspondens præmium vitæ æternæ: non enim fallit æternæ veritatis promissum infallibile, *Qui se humiliat exaltabitur.* Matth. 23. 12. Pro exigua contumelia animo forti, hilarique tolerata; æterna in cœlis laus rependitur: pro falsis hominum testimoniis libenter susceptis, vera Dei Cœlitum & Angelorum magnifica testimonia redduntur; pro levi contemptu amato, generoseque tolerato, perennis gloria exaltatio, & beatitudo à Numine liberalissimo donatur! Quantum bonum! quantus thesaurus! At à cæcis sæculi filiis absconditus!

Quantæ igitur Sapientiæ est, brevem levemque contumeliam mortalium, pro gravissimis Cœlitum præconiis, contemptum exiguum pro immenso gloriæ pondere; ultro suscipere; gloriam mundi, instar puncti transeuntem spernere, nolle per hominum ora volitare, memoriam, plausum, encomia vulgi despicere, ut Christo assimilari, honores sempiternos adipisci, Deoque ipso sinè fine frui aris.

II. Exemplum Christi Domini & Apostolorum.

II. Ne verò arcùm nimiùm tendere; ac supra vires humanas elevare videamur; exempla non desunt, quæ intueamur & imitari conemur. In primis verò in hoc certamine præeuntem habemus Archistrategum nostrum supremum Dominum JESUM; quem nos ejus milites subsequi generosè decet. Quid enim? num honores mundi, num plausûs hominum, num sceptra & diademata ambiit? Minimè gentium, omnia ista calcavit, honores fugit pro nativitatis loco graveolens stabulum; pro fatali lectulo funestum crucis lignum elegit, cùm diademate eum insignire pararent, turbas declinavit; nec tantùm quidquid honorem, gloriam, pompámque sapiebat, cane pejus & angue fugit & horruit; verùm etiam in omni vitæ suæ periodo contraria omnia elegit; passionis præsertim tempore, quot enim *Contumeliis* onerari se fivit; dum jam malefactoris, jam vini potatoris, jam seductoris populi, jam Dæmonium habentis titulis fuit insignitus? Quot falsis testimoniis obrui se permisit; dum jam censum Cæsari pendi prohibentem, jam subvertentem gentem, jam Sabbathum violantem falsò attestati fuêre? Quot *Injuriis* gravissimis læsus atque appetitus, quando pro doctrina calumniam, pro miraculis pœnam, pro beneficiis tormenta & ingratitudi-

nem summam, pro salute & vita æterna, quam offerebat, clavos, spinas, crucem & lanceam reportavit? Quin & stulti, stolidi ac bardi instar ab Herode æstimari, ac tractari voluit; quando nec verbo eum dignatus, illusus, spretus, & vestimento albo, ceu fatuus, fuit circumamictus?

Atque hæc omnia, cùm æterna elegerit Sapientia, quâ nemo melior de rebus cognitionem, æstimationémque habere poterat contra mundi judicium falsum, & sensum erroneum: ingenia utique in iis bona latêre concludimus; deinde ut suo nos exemplo eadem bona consequi moderno quoque tempore doceret, atque ad imitandum attraheret, contrariámque illo ævo, & grassantem opinionem, mundique vanitatum æstimationem aboleret. Tota vita Christi, inquit Magnus Augustinus L. de vera Relig. cap. 16. morum disciplina fuit. *Satellites voluptatum divitias pernitiosè appetebant, pauper esse voluit. Honoribus & imperiis inhiabant; Rex fieri noluit. Carnales suos filios magnum bonum putabant; tale conjugium, prolémque contempsit. Contumelias superbissimè horrebant; omne genus contumeliarum sustinuit. Injurias intolerabiles esse arbitrabantur: quæ major injuria, quam justum, innocentémque damnari? Dolores corporis execrabantur: flagellatus atque cruciatus est. Mors metuebatur: morte mulctatus est. Ignominiosissimum mortis genus crucem putabant: crucifixus est. Omnia quæ habere cupientes, nec rectè vivebamus, earendo vilia fecit: omnia quæ vitare cupientes, à studio deviabamus veritatis, devicit.* Hactenus Augustinus. Tota hæc vita Christi nostra est disciplina & eruditio; ideoque innuit Sanctus Ignatius, eos *qui Christum Nostrum sequuntur*, eadem quæ Christus amavit, amplecti.

Secuti sunt, præ reliquis Christum Magistrum ac Ducem optimum Apostoli; ejusque disciplinam probè apprehenderunt: quando de illis legimus: *Ibant gaudentes à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine JESU contumeliam pati.*

Unde verò tantum gaudium? Noverant thesaurum in contumeliis latentem, quem à se repertum gratulabantur: eáque non ut ignominias; sed ut dignitates obtentas lætabantur. Agnovit quoque thesaurum hunc in contumeliis, injuriisque absconditum Gentium Doctor Paulus; ut verbis illis testatum reliquit: *Placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo.* *Placeo* mihi *inquit in contumeliis*; non utique ceu rebus vilibus & odiosis, sed tanquam in pulchris, pretiosis, gratis, omnique æstimatione dignissimis. Complaceant filii hujus sæculi sibi in honorum titulis, in laudibus vanis, in dignitatibus & eminentiis: ego verò mihi in contumeliis, infirmitatibus, persecutionibus atque opprobriis mirificè placeo & unicè delector. O insignem Christi Asseclam! ô dignum tanto Magistro in crucis & ignominiæ gymnasio discipulum!

III. Quòdsi præter vetera jam recensita, nova quòque hujus virtutis & lectionis

lectionis specimina intueri aveatis, mentis aciem in Sanctum Patriarcham nostrum Ignatium conjicite: qui non verbis solùm & Regulæ Præscripto; sed exemplo quòque se reconditum in contumeliis, injuriisque thesaurum agnoscere atque ardenter amplecti contestatus est. Accusatus est Compluti, quasi pietatem heterochitam inveheret, & ab Inquisitoribus Fidei per lictores palàm ac in omnium conspectu in carcerem conjectus est. *Ecce falsa testimonia!* Compluto profectus Salmanticam, cùm ejus vita & doctrina novitatis haberetur suspecta, rursus in carcerem cum Sociis conjectus, & catenis revinctus est: non sinè animi gestientis lætitiâ. *Ecce injurias.* Parisios profectus, cùm ibidem in Collegio S. Barbaræ Studiosos ad pietatem formaret, Professores eum virgis excipere decreverunt. Nobilis quidam (Lopius nomine) ob admonitiones de corrigenda vita, dudum Ignatio offensus, ut Socios à dandâ eidem eleemosynâ absterreret, hominem nequissimum & hypocritam flagitiosissimum nuncupat: qui si non rogo (inquiebat) planè dignissimus est, velim ipse vivus concremari; id quod eodem die, dum ignes festivi ob natum Philippum II. excitarentur & scintilla flatu iræ divinæ perlata in pulveris acervum & ex eo nata flamma totum Lopium involvit atque incendit. *Ecce contumelias:* licèt à Numine vindicatas. Dum in Italia iterum agendum per loca Gallico ac Hispanico milite infesta, aliquoties tanquam explorator attentus, vestibus nudatus, per media castra traductus atque ad Ducem pertractus, ita interim inter ludibria & probra, in meditandam Christi patientis nuditatem absorptus, ut se quid fieret, diu non adverteret. Et quia graviorum tolerandorum apperens, in respondendo quæstionibus Ducis, hominem bardum & stolidum consultò simulabat, non absque indignatione hujus in milites, qui stultum præ exploratore nescissent distinguere, dimitti receptis vestibus jussus est. Quod ab iis non priùs factum, quàm pugnis & calcibus barbarè contudissent. En opprobria, injurias, falsa testimonia, contumelias, & stultitiæ titulum ardenter à sancto Viro exoptatum ac toleratum! Quæ omnia Ribadeneira in vita & Tannerus in Societate Apostolorum imitatrice *pag.* 8. *&* 9. recensent. *Qui fecerit & docuerit, magnus vocabitur in Regno cælorum.* Matth. 5. 19. Quod optimè illi convenit.

Sed ne exempla Virorum Apostolicorum, & in perfectionis culmen evectorum duntaxat Tironibus proponere videar. Audite, Novitii mei, exemplum Novitii in primo Tyrocinii limine etiamnum versantis, sanè egregium. Fuit is Melchior Nunnius Barrettus, qui eo ipso die, quo Doctoratûs apice à Conimbricensibus donatus fuit, pompâ & apparatu præter morem affectato, ad nostrum Collegium à plena & illustri Academicorum catervâ ductus, Religionis meliorem lauream assumpturus. Vix dum substiterat, cùm jubetur eo ipso die, ut pallio mutato in detritum, & futilem amictum, humeris sublatum vervecem

mediam per urbem dono ferat Marco Romæo Theologiæ Professori, cujus patrocinio fuerat in ipso doctoratûs ritu pro more usus. Præstò fuit imperio, dorsum onerans animali, stupente populo, pergit ad Romæi domum & munus offert; ille insolentiâ spectaculi attonitus hæsit: at Nunnius jam tum genuinum se Ignatii, imò JESU Christi Asseclam, generoso mundi contemptu demonstravit. *Nierenbergius L. 3. doctr. ascet. 2. c. 25.*

Quæ cùm ita sint Chariſſimi, nolite in ignominiæ, & contumeliæ injuriæve cortice hærere; sed ea penitiùs inspicite; & thesaurum latentem, virtutem humilitatis, Christi Domini similitudinem Apostolorum æmulationem, præter ingentes gratiæ & gloriæ cælestis gradus in iis reconditos eruite, & aliâ mente affectúque ea complectemini. Unde, obsecro, nascitur, quod contumelias, injurias, contemptus, quasi velis remisque refugiatis, & vel eorum audito nomine horreatis? Plùs dico, unde promanat tanta fragilitas, & teneritudo tanta, ut nonnulli Tyrones, nec verbum asperius, nec dictum mordacius, nec factum injuriosius, nec minimum signum contemptûs, absque impatientiæ, indignationis ac vindictæ stimulis ferre, aut superare valeant? Arbitror ex eo, quòd oculis mentis è sæculi tenebris recenter egressis, nondum caligo, aut glaucoma excussum sit; adeóque thesauros in contumeliis, injuriisque recluſos oculis etiamnum cæcutientibus non sat videant, aut languidis adhuc ex passionum & vitiorum morbo viribus, onus tantum, perfectis ac robustis leve, portare nondum valeant. Quare excitent nos ingentia illa bona, quæ prædicta conferunt, animent illustria Christi Domini exempla, impellant Sanctorum Apostolorum, S. Ignatii, aliorumque heroum ac pugilum Christi, morum documenta; atque à minimis auspicando ad majora paulatim progrediamur: hâc viâ ad sublimem in Regula præsente contentum perfectionis gradum cum gratiâ divinâ eluctabimur.

EXHOR-

EXHORTATIO III.

IN REGULAM XI. SUMMARII.

DE CAUSIS FUGIENDI HONORES.

THEMA.

Qui se exaltat humiliabitur; & qui se humiliat exaltabitur. Matth. 23. 12.

VEL:

Amant & ardenter exoptant quæ mundo contraria sunt. Reg. 11.

MIra Moysis animi demissio in deprecanda Israëlis præfectura omnibus sæcularibus, Religiosis, & Societatis nostræ hominibus illustre præbet exemplum. *Veni* inquiebat Deus, Exodi c. 3. 10. *& mittam te ad Pharaonem, ut educas populum meum, filios Israël de Ægypto.* Vade Moyses migra ex eremo ad regiam, præeris deinceps non gregibus; sed tribubus; ex opilione eris legatus Numinis ad Principem. Exinde non de compascuis ages; sed de victoriis, profligabis exercitus, Dux eris populi, mare subjugabis, imperabis igni, cœlo vectigal indices; verbo, Deus eris Pharaonis. Verùm quid ad tanta munia Moyses? *Obsecro*, ait, *Domine, non sum eloquens ab heri, & nudius tertius.* Exodi cap. 4. 10. Perge, reponit Deus, *Ego ero in ore tuo, docebóque te, quid loquaris.* Sed perstat in profunda animi demissione Moyses: *Obsecro*, inquit, *Domine, mitte, quem missurus es.* Audin'? spernit penè dixerim, ipsum Numen, mavúltque à se abesse Deum, quàm vulgo præesse. Et quid dimittebat? Hircos. Et quo abducebatur? In regiam. Et in quem refingebatur? In Deum Pharaonis. Attamen tantis & titulis & gemmis, oblatæ tædium præfecturæ antefertur. O præclarum humi-

humilitatis speculum ! O egregius mundi & honoris contemptus ! Cujus specimen præbet sæcularibus, tanquam populi Antesignanus, Religiosis, tanquam mundo mortuus, nobis tanquam singulare gloriæ divinæ instrumentum, & Apostolus, seu missus.

Tantum virum ut æmulemur, ternas adducam rationes, unam communem omnibus, alteram propriam Religiosis, tertiam magis consentaneam nobis ; ut magis magisque à mundo & quidquid mundus amat abhorreamus.

I. Ratio honores mundi aspernandi, ex ipso mundo & honore etuitur.

I. Motivum primum, mundi honores, laudes, altitudines aversandi & floccipendendi, ex ipso mundo, ejusque honore depromitur. *Honor fugientem sequitur, sequentem fugit* ; ut communi fertur paræmiâ. Hoc tenore res mundi hujus, divina disponit Providentia ; ut superbos ignominia, humiles ac mundi contemptores subsequatur gloria : ut filii sæculi, sese exaltantes deprimantur, & Filii Dei sese deprimentes exaltentur. Ipsâ id discimus quotidianâ experientiâ : nam mundus amatores suos quantocyus obliviscitur ; at contemptores suos, à quibus odio habetur & spernitur, obliviscitur nunquam. Quare si vis, ut recordetur tui mundus, sperne eum ; & nunquam tui obliviscetur. Quorum enim, obsecro, recordatur mundus? quosnam cultu & honore prosequitur ? Eos, qui mundum fugerunt, qui ad antra deserti sese receperunt, qui honorem & gloriam, tanquam ventum spreverunt & omnes Orbis plausus, pompas ac dignitates, pedibus conculcarunt. S. Hieronymus, S. Antonius, S. Paulus, S. Maria Ægyptiaca, si in mundo permansissent, dudum oblivione sepulti jacerent : Verùm quia in eremo vixerunt, quia in caverna, à mundi strepitu remoti, latuerunt, atque uni immortali Deo fideliter servierunt, perpetuâ memoriâ celebrantur : & in cœlo gloriâ immortali potiuntur. *In memoria æterna erit justus.* Psalm. 111. 6. At è contra, de impiis canit idem Psalmista regius. Psal. 9. 8. *Periit memoria eorum cum sonitu.* Quotiminam recordatur Roma ? An Cæsarum victoriis & triumphis inclytorum ? An Principum, sanguine & bellicâ laude illustrium ? Non : sed Petri piscatoris, mundum relinquentis, & honorem ejus ac fastum conculcantis ; adeò ut ipsi Pontifices & Reges, eum devenerentur : qui fastum & gloriam mundi, ceu pomum putridum abjecit. Verissimum igitur est totum adagium antedictum : *Honor fugientes sequitur, sequentes fugit* : & illud Salvatoris : *Qui se exaltat, humiliabitur ; & qui se humiliat, exaltabitur*, l. c.

Vel una hæc ratio Religiosos ad contemnandam omnem mundi gloriam in terris, posset inflectere ; ut nimirum eorum gloria & memoria, æternùm perennaret in cœlis ; sed communis ratio ista est omnibus, binas religiosis magis proprias, modò discutiamus.

II. Motivum alterum, ardentes animo religioso ad abhorrendum ab omnibus, quæ mundus amat, & totis viribus concupiscendum contraria, ea scilicet quæ Christus amavit, facies subjicens, est ipsemet status religiosi-

giosus: is enim Bernardo & aliis arrestantibus, status est hominum mundo mortuorum, & Christo soli viventium; quis igitur non videt, iis illa minimè sectanda esse, quæ mundus amat? Si enim secus fecerint, denuò mundo vivere & Christo emori occipiunt. *Nemo enim potest duobus Dominis servire:* Nec Christus & Mundus, Demissio & fastus, Vita & Mors honoris bene conveniunt.

Imò Religio est Schola Crucifixorum cum Christo, & quidem crucifixorum mundo, cum Apostolo profitentium: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo:* Ad Gal. 6. Hanc artem in hoc gymnasio totâ vitâ & discimus & exercemus. Quàm verò alienum sit à crucifixo, ambire mundi honores, & pompas; appetere æstimationem & laudes, prensare præfecturas & dignitates; quis non videt? Sanè Cruci ignominiosè affixus, à Crucifixore nihil gloriæ sperat, nihil favoris & auræ popularis exspectat, omnia spernit; nihil concupiscit, nihil respicit, nisi alteram vitam & portum æternitatis, cui appropinquat.

Religio ulteriùs, ex SS. Patrum sententia, est status Pœnitentiæ: est congregatio lugentium: est cœtus peccata sua in amaritudine animæ deflentium: est grex mortificatorum, Christum imitantium; & Christo patienti compatientium: de quibus ipsâ Veritas asserit: *Mundus gaudebit; vos verò contristabimini.* Joan. cap. 16. 2. Quid igitur pœnitentibus cum gaudio? Quid cum mundi risu, peccata sua deplorantibus? Quid cum honoribus, humilis JESU vestigia legentibus? Quid cum vanitatibus sæculi, sectantibus veritatem? *Quare misero data est lux, & vita his, qui in amaritudine animæ sunt?* Interrogat meritò Job. cap. 3. Religiosus à mundo miser creditur: Cur huic misero datur lux, honor, gloria? *Et vita his qui in amaritudine animæ sunt?* Quid lacrymanti sæculi crimina, cum prosperitate sæculari? Quid mortuo cum luce, cum splendore, cum felicitate, cum vita hujus sæculi? Quid amaritudini animæ sanctæ, cum lætitia mundana? Non bene conveniunt, nec in una sede morantur, tristitia & lætitia, lacrymæ & gaudium, amaritudo & voluptas, gloria & ignominia, plausus & contemptus.

Ad extremum Religio est caterva fervorum Christi, est cœtus singularium amicorum DEI & hostium mundi. Ergo miles & amicus Christi deseret amicitiam & signa Christi, ac velut turpis transfuga deficiet ad castra & amicitiam mundi, sectando ea quæ mundi sunt? An nescitis? quia *Amicitia hujus mundi inimica est* DEI? Jacobi cap. 4. *Quicunque ergo voluerit esse amicus sæculi hujus, inimicus Dei constituitur.* Quare veluti abhorremus ab inimico, ita à mundo & omnibus quæ amat, abhorreamus.

Eximio hac in parte exemplo præfulsêre varii sanctitate conspicui Regulares. Sanctus Petrus Damiani diu Cardinalis & Episcopi Hostiensis

munere perfunctus, ad pristina se se Monachorum studia recepit; egregióque Scripto facti sui rationem reddidit: ùt refert Tympius in Spec. Episc. signo 103. n. 5. Doctor Mellifluus à ternis civitatibus in Archi-Episcopum electus, nunquam adduci potuit, ut dignitatem admitteret *Surius in vita S.* Dominicus quantopere à dignitatibus abhorruerit, quaternos Episcopatus constanter recusando, abundè demonstravit, contestans mori se malle, quàm tali onere gravari. *Tympius l. c. signo* 112. S. Gregorius Magnus in Pontificem electus, nec precibus, nec incredibili omnium Ordinum consensu permoveri potuit, ut Tiaram acceptaret; cúmque exitum omnem obseptum cerneret, in dolio exportandum se ad vicinum montem curavit, & in antro latuit, donec columnæ igneæ indicio proditus, & in latebra deprehensus, onus acceptare coactus est, ùt recenset *S. Gregorius Thaumaturgus. Et Tympius l. c.*

Horum igitur Virorum sanctimoniâ illustrium, ab omni honore, ac dignitate omnino abhorrentium exemplo, & nos ab omni honore ac prælatione, non tantùm extra Societatem, verùm etiam intra eandem, animum geramus alienum; & subesse potiùs, quàm præesse eligamus. Non offeruntur quidem hodiedum nobis Insulæ Episcopales aut Galeri Cardinalitii. Non proponuntur Tyronibus, Collegiorum, Domuúmve gubernacula: Non deest tamen illis occasio frequens in parvis animum elatiorem supprimendi. Hâc ergo se se offerente, ab omni, quantùm obedientiâ salvâ licet, munere honorato, ab omni gloria inani, plausu, laude, famâ, ac magni nominis umbrâ penitus abhorreamus.

III. Motivum tertium Societatis Jesu magis proprium, & à mundi vanitate ac gloriâ fluxâ fortiùs avellens est gloria divina, quam Societatis Alumnus, tanquam Aquilæ pullus genuinus Solem, unicè oculis fixis intueri debet. *Ad majorem Dei gloriam*, Acroama & Symbolum est Ignatianum; hoc nisi corde, ore, opere præferat Ignatii Filius, degener & spurius habebitur. Deus solus omni gloriâ & honore est dignus; homo autem indignus. Quare tota mens, animus, cor, amor, voluntas huc feratur, id unum intendat, quærat, cupiat, desideret, atque sollicitet: *Non nobis Domine, non nobis; sed Nomini tuo da gloriam.* Psalm. 113. Atque ita cor divini amoris studio, ac zelo distentum gerens non libebit proprium honorem venari. Præclarè in hanc rem S. Laurentius Justinianus de instruct. & reg. Prælat. c. 12. *Non igitur licet nobis in hac peregrinatione honorem appetere: Non licet gloriam temporalem ambire; cùm scriptum sit: Regi sæculorum immortali & invisibili soli Deo honor & gloria in sæcula sæculorum.* 1. Timoth. 1. Si totus honor Deo soli debetur, quæ portio homini conveniet?

Pleniori lumine collustratæ, beatæ in cælo mentes, quantumvis eximiis à Deo gratiis ac gloriæ dotibus condecoratæ, nullâ in re suam aucupantur gloriam, sed in unam divinam penitus abreptæ, coronas suas ante Dei thronum projiciunt, omnem illi gloriam debitam palàm profitentes. Et nos homunciones, nos (ùt loquitur Bernardus) velut

è palude

è palude noſtrâ prorepentes ranæ, nos miſeriis, infirmitatibus, & ærumnis innatantes vermiculi, nudi, cæci, egeni, in hac lacrymarum valle, poſitâ fronte & verecundiâ, Deo liberaliſſimo debitos honores audebimus uſurpare? Sanè ſi ingenitam vilitatem noſtram, Deique eminentiam ac celſitudinem perpendamus, omni nos contemptu & opprobrio digniſſimos jurè cenſemus; & ad honorem quemvis non ſecùs atque ruſticus ad oblatum honorem ægium ſibi indebitum erubeſcimus, nosque derideri exiſtimamus. Præclarè rursùm S. Laurentius Juſtinianus l. c. *Noſcit Deum, & ſemetipſum prorſus ignorat, qui ante oculos hominum honorabilis apparere deſiderat. Utique ſi ſciret Deum, à quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, qui univerſa, quæ ſunt, fecit ex nihilo, cujus cuncta famulantur arbitrio, & quem Angelorum, Archangelorúmque innumerabilis colit exercitus: Ipſi ſoli honorem deferri concupiſceret, Ipſúmque corde venerando, & ore laudando timeret. Denique ſi ſeipſum agnoſceret, profectò ſe humiliando deprimeret, neque præ ſui cordis confuſione, oculos ad cælum levare præſumeret; quemadmodum Publicanus ille Evangelicus.* Non enim poteſt non gemere, neque honorem prætereuntem non fugere, qui propriæ infirmitatis eſt conſcius, propriæque conditionis eſt gnarus. Quomodo (quæſo) valet ſe continere à gemitu, qui mentis oculos in ſemetipſum reflectens videt ſe denſiſſimis ignorantiæ involutum tenebris, diverſarum cupiditatum irretitum vinculis, noxiarum cogitationum agitatum procellis, variis perturbatum tentationum fluctibus atque innumerabilium vitiorum catenis aſtrictum?

Sanctus Familiæ noſtræ Conditor Ignatius, ſummus gloriæ divinæ Æſtimator, & honoris proprii Contemptor, quanto molimine, licèt omnium ſuffragiis electus, Præpoſiti Generalis munus à ſe amovere initio; & decennio in eo exacto, poſtmodum deponere conatus fuerit, narrat *Ribadeneira* & *Tannerus pag. 91. & 21.* Pari modo: quanto ſtudio R. P. Jacobus Laynez Societatis JESU ſecundus Generalis, quantóque conatu à ſe Epiſcopatum Labacenſem, & Piſanum, uti & Archi-Epiſcopatum Florentinum; nec non Dignitatem Cardinalitiam, ipſúmque ſummi Pontificatûs apicem (ad quem duodeni Cardinales Electores jam ſuffragia illi contulerant) amoliti ſuerit, abhorruerit, ac fugâ periculum evitare decreverit, videre eſt apud Tannerum *pag. 95. & 56.* Tantos Duces ſecutus R. P. Joannes Nunnius è Societate noſtrâ, ad Patriarchalem Dignitatem Æthiopiæ evehendus, tantopere ab ea abhorrebat, ut aſſereret, malle ſe in compede ac catenâ vitam trahere, quàm oneri huic humeros ſupponere; quod tamen tandem obedientiâ adactus ſuſtulit. *Hiſtor. Societ. p. 1. l. 14. n. 15.*

Cognitis ergo, Cariſſimi, cauſis fugiendi honoris mundani, laudis, gloriæ & omnis vanitatis, ac memoriæ perennaturæ apud mortales, quæ fluxa eſt, quæque fugiendo potiùs, quàm quærendo obtinetur; & cujus deſpectæ loco acquiritur gloria æterna in cælis: cognitis, inquam, & perſpectis rationibus, quòd ſcilicet ambitio & vana gloria

ipsimet Statui religioso repugnet tanquam statui Mundo mortuorum, crucifixorum, pœnitentium, & peculiarium Dei servorum atque amicorum, illi soli servientium & in illo uno gloriantium. Deinde quòd Societati JESU, peculiari titulo ad Dei gloriam sectandam, propagandámque institutæ, mundanos plausus, favores & encomia aucupari, omnino adversetur: jamtum à tyrocinio hæc à vanitatibus istis aversio, & fuga auspicanda est. Non exigit quidem sanctus Parens noster à Tyronibus apicem perfectionis hujus Regulæ; sed in examine saltem desiderium desiderii hujus perfectionis requirit; quo habito, à parvis contemptibus, modicísque confusionibus inchoandum est, atque hâc viâ pedetentim ad majores, ac magis arduas ascendendum. Quod si neglexerimus, nunquam erimus Mundo mortui, aut crucifixi; nunquam evademus veri Pœnitentes, nec servi aut veri Amici Christi; adeóque nunquam veris Religiosis annumerabimur. Deinde hoc neglecto, nunquam genuinæ S. Ignatii proles, nunquam veri gloriæ divinæ zelatores, nunquam veræ animi demissionis possessores, nec sancti Ignatii & Lainii, nec Moysis, nec aliorum Sanctorum humilitate excellentium imitatoribus accensebimur; sed potiùs sub veste religiosâ cor superbum, cor tumidum, cor vanum & ambitiosum, & si non penitus, saltem semimundanum circumferemus.

EXHORTATIO IV.
IN REGULAM XI. SUMMARII.

Dilucidat pericula dignitatum & honorificorum munerum.

THEMA.

Judicium durissimum his qui præsunt fiet. Sap. 6. 6.

VEL:

Optant imitari Creatorem & Dominum IESUM Christum, ejúsque vestibus indui. Reg. 11.

SApientiâ & dignitate eminentissimus Cardinalis Joannes Bona, in libello, quem vitæ Christianæ principia indigitat p. 1. §. 35. hanc doctrinam graviter inculcat. Sapiens est qui suis momentis ponderat res, & æstimat, prout sunt; non sicut prædicantur & æstimantur ab hominibus. Quælibet enim res duas veluti facies habet; unam veram, fucatam & apparentem alteram. Vera est, quæ rationibus divinis & ideæ in mente Dei existenti conformis est; falsa est, quæ secundùm ideas & affectus

affectus hominum, pravásque amoris proprii præscriptiones efformatur. Sic Dignitas Episcopalis (ait dictus Author) secundùm veram, divinámque ideam onus est vel Angelicis humeris formidandum; & servitus, quâ Episcopus, ad divinarum & Apostolicarum Institutionum Præscriptum, animarum saluti consulere tenetur, strictissimam in supremo Judicii die, de illis Deo rationem redditurus. In falsa autem atque apparente hominum ideâ Episcopale munus est dignitas, ad quam promotus gradum in Ecclesia Dei conspicuum obtinet, divitias amplas adipiscitur, & ab omnibus honore cumulatur. Unde accidit, ut hoc munus secundùm veram ideam respiciens, tanquam onus grave refugiat oblatúmque constanter repudiet: Qui verò idipsum secundùm ideam falsam vulgi more intuetur, illud optat, quærit, ambit; & quovis modo, non licito duntaxat, sed etiam non rarò illicito procurat. Idem de aliis gradibus ac dignitatibus, tam Ecclesiasticis, quàm religiosis adstruendum est. Atque hinc totius orbis & omnium Ordinum perversitas ac perturbatio oritur, quòd veris rerum ideis & definitionibus plerique careant, hujus mundi tenebris & præstigiis allueti; nec idonei sint ad Dei lumen recipiendum.

Ut igitur & nos his tenebris & erroribus non involvamur, sed sub vitæ religiosæ primordia veras honoratorum officiorum ideas in mente formemus & concipiamus; rigidissimum illorum examen, judicium durissimum, & gravissimum supplicium discutiemus, quibus perspectis, haud dubiè ab iisdem omnino abhorrebimus.

I. Si itáque faciem & ideam veram Munerum Episcopalium, Prælatorum & Superiorum religiosorum intueamur; deprehendimus primò grande onus, reddendæ in die Judicii strictissimæ rationis de omnibus subditis. Disertè id adstruit Doctor Gentium in Epist. ad Hebr. c. 13. v. 17. *Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis: Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.* Superior ergo de cujusque subditi anima rationem dabit, & animam suam pro illa quodammodo oppignorat, ac pro eadem æternæ mortis periculo se exponit. I. Onus Prælatorũ examen strictissimum.

Ejusmodi onus in se suscipit summus Pontifex pro animabus totius Ecclesiæ: Dictum enim est illi à Domino: *Pasce oves meas. Pasce agnos meos.* Agnovit hoc Innocentius XII. Pontifex Maximus, quando peractâ paulò ante mortem Ascesi Ignatianâ, Patri nostro Baldesano exercitia tradenti, dixit: Quantò felicior essem, si binos Fratres meos secutus fuissem (qui fuerunt Societatis nostræ) cùm nunc ratio de Ecclesiâ universâ Deo reddenda mihi incumbat.

Onus idem admittit Episcopus pro Diœcesi sua, & ovibus singulis sibi commissis. Unde quidam Episcopus dum mox ordinandus, jámque Habitu Pontificali amictus, ex Rituali Libro pro more rogaretur: num vellet animam suam obstringere pro ovibus suis? Extemplò vestes exuit, & se cum tali onere honorem nolle edixit, lacrymánsque profûgit ad montes.

Non absimili modo S. Nilamon Monachus, cùm adigeretur munus episcopale suscipere, pauxillùm temporis postulavit, quo in conclavi Deum per orationem consuleret: intravit, oravit, & in oratione animam Deo reddidit, mortem præeligens dignitati & oneri reddendæ rationis de ovibus. Niceph. L. 13. c. 17.

Onus simile Præpositus ordinis Generalis sibi imponit pro tota Religione; Provincialis pro tota Provincia, Rector pro toto Collegio, vel Domo: danda igitur huic stricta ratio, de subordinatis sibi Officialibus, de Professoribus, de Verbi Divini Præconibus, de rerùm temporalium adjutoribus. Danda illi erit ratio de singulorum operibus bonis & malis, de profectu ac defectu; de rebus spiritualibus & temporalibus, usque ad novissimum quadrantem. Danda illi erit ratio, non solum de defectibus ac delictis propriis, verùm etiam alienis; imò & de omissionibus. Refert Cardinalis Bellarminus in Libello de arte bene moriendi L. 2. c. 6. Ægrotasse ad mortem Episcopum pietate ac doctrinâ conspicuum; rogatúmque à Sacerdote, num conscientia pacata foret? respondisse: nihil gravioris delicti sibi occurrere. Addidit Sacerdos, an conscientia omissionum ipsum non reprehenderet; cùm Apostolus tam sollicitè Timotheum Episcopum admonuerit dicens: *Testificor coram Deo & Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos; per adventum ipsius, & regnum ejus: prædica verbum, insta opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia.* 2. Tim. 4. His auditis ingemuit bonus Episcopus, & ait: Verè omissiones me non parùm exterrent: & his dictis cœperunt oculi ejus profundere flumina lacrymarum.

Quàm verò hæc ratio reddenda sit arcta, quis non videt? S. Laurentius Justinianus de Inst. de rog. Prælat. c. 1. verè scribit: *Cæteris negotiis magis periculosum est regimen animarum; atque ad illud, prout oportet, ministrandum difficillimè quisque reperitur idoneus. Verùm si quis pro seipso rationem reddere nequaquam sufficit, quantò minùs pro se, sibique commissis? Omnes vinquit Apostolus, stabimus ante tribunal Christi, reddituri procul dubio rationem de collatis muneribus, de omissis bonis, perpetratis criminibus, & de ministerio credito. Cæterùm ad hoc quis sufficiens est, quis securus, quis redargutione reperitur immunis? Judicium durissimum hu, qui præsunt, fiet, inquit Sapiens. Nempè si hoc homines considerarent, minimè ambirent præesse, neque Ecclesiasticæ dignitatis cathedram tanto cum studio quærerent.* Eadem difficultates perpendens S. Joannes Chrysostomus in Epist. ad Hebr. c. 13. 17. Homil. 14. concludit: *Mirum si potest aliquis Rectorum salvari:* Quis igitur tam stolidus & salutis suæ negligens, tam securitatis pertæsus erit, ut ejusmodi dignitates ambiat?

II. Onus alterum est judicium rigidissimum & irrevocabile sententiæ judicis, secundùm illud Sap. 6. *Durissimum his qui præsunt judicium fiet.* Si enim, qui præest, officio sibi imposito non faciat satis, judicabitur, & dura tremendi judicis sententiâ ferietur. Officium Rectoris animarum est, omnium peccata portare, omnium tentationibus & animæ periculis occurrere, omnium morbis

bis spiritualibus medelam adferre; totámque domum oratione ac sanctis desiderijs, velut humeris, sustinere: quæ si neglexerit, durissimum judicium præstoletur. Jam si quis de propriis defectibus atque excessibus, formidabilem Judicis sententiam jure metuat; quo pacto de propriis simul & alienis non formidabit? Timuit profectò valde hoc judicium mellifluus Doctor Bernardus, qui Ep. 42. scribit ad Henricum Senonensem Archiepiscopum: *Si tentatio sit cujusq; hominis vita super terram, quantis, putàs, patet periculis vita Pontificis* (id est Episcopi, addamus & Generalis, Provincialis, Rectoris, Superioris,) *cui omnium necesse est ferre tentationes? Si ego latens in caverna, & quasi sub modio, non quidem luens, sed fumigans, ventorum tamen impetus nec sic declinare sufficio; sed continuis tentationum, variisque fatigatus impulsibus instar vento agitatæ arundinis huc, illúcque circumferor; quid positus supra monetem, positus supra candelabrum? Solus mihi servandus, solus tamen ipse mihi sum scandalo, solus tædio, solus oneri, atque periculo; ita ut propriæ gulæ, & ventri & oculo scandalizanti, frequenter irasci oporteat: quibus ergo molestiis angitur, quibus lacessitur injuriis, cui etiam etsi propria cessent, nunquam tamen de alienis desunt, foris pugnæ, intus timores?* Hactenus Bernardus.

Deinde officium Gubernatoris animarum est. 1. Sibi commissos purgare à vitiis, arguere, monere, corripere, ac pœnis etiam castigare. 2 Illuminare, in omni virtutum genere instruere, exhortari, prædicare verbum Dei, quod est lucerna pedibus nostris. 3. Sibi creditos perficere, pro iisdem preces ad Deum fundere, vitæ perfectæ exemplo eis prælucere, Sacramentis pascere. Quæ si animarum Curator negligat; qualem sententiam à Judice supremo audiet? Non aliam, nisi quàm olim Deus per Zachariam prædixit c. 11. 17. *O pastor! ô idolum derelinquens gregem!* Et illam Ezech. c. 34. *Quod infirmum fuit, non consolidastis; quod ægrotum, non sanastis; quod confractum, non alligastis; quod abjectum, non reduxistis; quod perierat, non quæsivistis. Propterea Pastores audite verbum Domini: Ecce ego ipse super Pastores, requiram gregem meum de manu eorum.* Scilicet in magno illo & decretorio die, coram sanctis Angelis, & cœlitibus, hoc tonitru, hoc fulmen in eos torquebitur: *O Pastor! ô idolum!* ego te vocavi, elegi, oviúmque mearum rectorem constitui: sed tu gregem meum dereliquisti, quod infirmum fuit, non consolidasti: *Sanguinem ejus de manu tua requiram: I, maledicte in ignem æternum!* ô fulmen terribile! ô quàm felix tunc erit, cui dicere cum Redemptore licebit: *Quos dedisti mihi, nō perdidi ex eis quenquam!* quàm contra infelix, cujus culpâ, anima vel unica perit, justè propterea Rectorem suum in judicio accusatura, & in inferno maledicitura in æternum!

III. Onus, gravissimum supplicium.

III. Onus tertium est pœna præsidum, officio suo malè fungentium gravissima: neque enim solum judicium his qui præsunt durissimum fiet; sed gravissimo quoque supplicio plectentur: testatur id Sapiens, Sap. 6. ℣. 7. *Exiguo conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur. Exiguo*, id est, pauperi, plebejo, privato, qui peccando minùs lædit, facilius venia indulgetur; *potentes* autem, id est, Reges, Principes, Episcopi, & animarum regimini præfecti,

potenter

potenter tormenta patientur. Horum enim delicta longè sunt graviora, tum quia sublimis eorum status majorem virtutem & perfectionem exigit ; tum quia Subditis scandalum & peccati illecebram præbent. *Regis ad exemplum totus componitur orbis.* Tum quia peccatis erubescentiam quodammodo adimunt, quæ quasi agger est vitia continens, ne in publicas exundent vias, & omnem honestatem demergant. Tum denique quia aliis injustitiâ suâ damna gravia inferunt, dum quidquid libet, licitum credunt. Quare meritò *potenter tormenta patientur.*

Mandavit Deus Moysi, ut Principes tribuum Israël, fornicantes cum filiabus Moab, & earum idola colentes, *suspenderentur contra Solem in patibulo.* Num 25. 4. Origines ibidem homil. 20. addit eos suspensos fuisse, eò quòd populum non docuissent, non monuissent, non solicitè arguissent. Quare concludit: *Hæc si cogitarent homines, Principatus non ambirent. Potentes potenter tormenta patientur.*

Rogat Theodoretus Quæst. 43. in Deuteronom. Quamobrem Moyses levis dubitationis ergò à Deo exclusus sit à terrâ promissâ ; populus verò gravioribus delictis obnoxius in eam sit introductus ? Respondétque : docet nos eâ re Dominus, summam se à perfectis virtutem reposcere. Et cùm erga ceteros homines graviter delinquentes sit longanimis ; Sanctis tamen hanc veniam non concedere. *Exiguo* enim *datur misericordia.* Et *Potentes potenter tormenta patientur.* Et *Cui plus datum est, plus requiretur ab eo.* Hoc ex capite Pharaonem, Nabuchodonosorem, Antiochum, Mauritium, & alios sexcentos Deus suppliciis gravissimis castigavit.

Atque his de causis Insulas fugêre S. Gregorius Thaumaturgus. S. Athanasius. S. Basilius. S. Chrysostomus. S. Gregorius Nazianzenus. S. Ephrem. Sanctus Ambrosius. S. Augustinus. S. Fulgentius, aliique quàm plurimi. Qui tamen hoc munere extitêre dignissimi, illúdque coacti admittentes, summâ cum laude gesserunt. Unde Leo Imperator Anno Domini 469. L. 31. de Episc. & Cler. ait : *Professi non est dignus Sacerdotio, nisi fuerit ordinatus invitus.* Inviti enim clarius episcopalis oneris & honoris pericula perspiciunt, ideóque majori strenuitate ac solicitudine officio suo funguntur.

Hoc periculum æternæ damnationis valde apprehendit Beatus Pius V. ex Ordine Sancti Dominici ad Ecclesiæ gubernacula assumptus, qui dicere solitus fuit : Quando factus sum Religiosus, cœpi de salute mea bene sperare : Factus Cardinalis cœpi timere : Creatus Pontifex cœpi penè desperare.

Hoc periculum salutis tenuit sanctum Augustinum ; dum de seipso ita scribit, de div. serm. 5. 43. *Usque adeò timebam Episcopatum, ut in quo loco sciebam non esse Episcopum, ne illò accederem, caverem. Et hoc agebam, quantùm poteram, ut in loco humili salvarer ne in alto periclitarer.*

Hoc periculum reprobationis agnovit Doctor Angelicus, inter tria enim quæ in votis habebat, certium erat, ut ad nullos honores aut Prælaturas pro-

promoveretur : eâque de causâ Archi-Episcopatum Neapolitanum sibi à Clemente IV. oblatum recusavit. Et in morte sibi gratulatus est. Deóque gratias egit, quòd trium votorum suorum compotem reddidisset.

Hoc periculum interitûs scivit Gofredus Religiosus Cistertiensis, cui cùm Dignitas Episcopalis offerretur, renuit. S. Bernardus eum instanter, ut admitteret, rogavit ; sed abnuit. Eugenius Pontifex literis hortatus est ; sed constanter recusavit. Defunctus autem cuidam Religioso conspicuus dixit: Feliciter res cecidit, quia Episcopatum repudiavi: nam DEUS mihi revelavit: *Si fuissem de numero Prælatorum, essem de numero damnatorum.* Simile narrat Thomas Cantipratanus L. 1. Exempl. c. 201. de Canonico Sancti Victoris, qui à morte apparuit amico, dicens: *Si de numero Episcoporum fuissem, in damnationis periculum incidissem, & de numero Electorum non essem.*

Periculum denique salvationis in prælatione agnovit Sancta Theresia, quæ in vita sua c. 38. hæc refert de suo Patre Provinciali, honestæ, probæque vitæ viro, piè defuncto; *Quem ut demortuũ audivi* (ait) *mirum in modum turbata sum, quia de salvatione ejus timebam, viginti quippe annis Superiorem egerat, quam ego tem certè valde timeo: Mihi enim perquàm periculosum videtur, animarum regimen habere. Itáque magno cum pavore me intra quoddam Oratorium abdidi, totámque vita mea bona opera in illum transtuli, ut Anima in flammis Purgatorii, si fortè egeret, juvaretur : Et mox vidi Illum in cælum efferri, elapsis vix à morte binis hebdomadibus. Comperi verò postmodum Illum cum maximâ Circumstantium ædificatione diem suum obiisse ; admirantium, Virum hunc tanto cum dolore, pœnitudine, humilitate & lacrymis ex hac vita migrare.*

Quocirca, Charissimi, si fortasse de Prælatorum muniis honorificis in vel extra Societatem, grandem quandam æstimationem in cerebro vestro effinxistis : Si muneris Provincialis, aut Rectoris splendor oculos fortasse vestros perstringit, ne respiciatis hanc faciem ; sed alteram, onera gravia præferentem ; onus scilicet reddendæ strictæ rationis de omnibus subditis, seu examen rigidissimum : deinde durissimum Judicium & fulmen Judicis in supremo die ; denique gravissimum supplicium, si munere suo non ritè fungantur. Quis nisi amens, & ambitionis fuco, fumóque penitus excæcatus, postquam mundum contempsit, Deóque in humilitate servire elegit, ad aliorum regimen aspiret ? Quis securitatem Subditi cum Prælati periculo, nisi temerarius, commutet ? Quis tot sanctorum, prudentissimorúmque Patrum exemplo non sapiat ? Quis rationibus propriis sat gravatus, alienis quòque intricari appetat ? Nec pro se duntaxat, sed & pro aliis judicii extremi aleam subire, & in poenarum sempiternarum pericula sese conjicere audeat ? Quare Subditorum præ Rectoribus securitatem, felicitatémque agnoscite : & officia honorifica non secundùm vulgi aspectum & intuitum, sed secundùm ideam veram & Dei lumen & judicium respicite :

nunquam eò ſtudia, conatus, ac talenta dirigite, ut ſuo tempore aliis præeſſe valeatis; ſed (ſalvâ ſemper obedientiâ) quantùm licet, humiliora ſemper ſectemini, & ſubeſſe potiùs, quàm præeſſe eligatis atque optetis. Hâc vitâ ſtrictiſſimam de alienis animabus Deo reddendam rationem, judicium durißimum, Præſidibus incumbens, & ſupplicium graviſſimum feliciter evadetis.

EXHORTATIO V.
IN REGULAM XI. SUMMARII.

De induendis Chriſti Domini Inſignibus ac veſtimentis. Scilicet contumeliis, falſis teſtimoniis, injuriis, & ſtultitiæ titulo tolerandis

THEMA.

Induimini Dominum Jeſum Chriſtum. Rom. 13. 14.

VEL:

Optant Inſignibus & veſtibus Chriſti indui. Reg. 11.

1. Veſtis Chriſti hyacinthina.

QUemadmodum Aulici, Ephebi, aliique Cæſarum ac Regum famuli certo veſtimentorum colore ac formâ tanquam inſignibus reſplendent, quibus ab aliorum Principum famulitio diſtinguantur: ita Rex Regum, ac Cæſar Cæſarum Chriſtus Dominus, ejúsque miniſtri ſua circumferunt Inſignia; quibus & nos indui hâc regulâ cupit S. IGNATIUS.

In veſte ſummi Sacerdotis, & in malis punicis ad oram veſtimenti ejus pendentibus quaterni reſulgebant colores, ùt Cap. 28. 15. Exodi legimus. Conficiebantur enim ex hyacintho, purpurâ, cocco bis tincto, & byſſo retortâ; qui colores tropologicè virtutes ſacerdotales adumbrabant. Colores iidem myſticè relucent in veſte Summi Regis ac Sacerdotis noſtri JESU Chriſti; ejúsque excellentiſſimas virtutes indicant. Hyacintho, ejúsque colore cæruleo ſeu violaceo repræſentatur profundißima Chriſti humilitas, demonſtrata in perferendis tot tantíſque contumeliis. Purpurâ denotatur Ejus patientia, oſtenſa in

in tolerandis falsis testimoniis, aliisque pœnis ac tormentis. Cocco bis tincto, qui est coloris rubicundi & ignei, figuratur ardentissima ejus erga Deum & Proximum Caritas, patefacta in sufferendis tot tantisque injuriis. Denique colore candido in byssо retortâ ostenditur eximia Christi Domini innocentia, castitas, & tolerantia in contemptibus, irrisionibus, & stultitiæ titulo, in alba veste apud Herodem sustinendis.

Hanc vestem, hæc Insignia Christi cupit nos induere S. Parens noster, quod ut animosius, alacriusque præstemus, luculenta Christi Redemptoris nostri exempla in exhortatione hodiernâ intuebimur.

1. Vestis Christi hyacinthina. I. Vestimenta Imperatorum ac Regum terrenorum auro gemmisque diradiant, quo honorem, venerationémque sibi concilient, & Majestatem Imperatoriam aut Regiam declarent. Eorúmque Insignia sunt paludamenta polymita, diademata aurea in capite, sceptráque in manibus coruscantia. Quemadmodum Augustissimus Imperator Leopoldus hoc anno 1700. 16. die Februarii in throno sub uraniſco, auro fulgente residens, Proceribus Aulæ, auro quòque & gemmis radiantibus stipatus Legationem Turcicam, pariter auro & gemmis rutilantem excepit. Hæc sunt vestimenta, ornamenta atque Insignia Regum terræ. At Rex noster cælestis, cæli ac terræ Monarcha humillimus aurum & gemmas, splendorem & pompâ externâ despicit, rejicit, calcat, illisque omnino contraria exoptat & eligit. Nam 1. Pro Paludamento Regio, aut tunicâ sacerdotali assumpsit hyacinthinam vestem humilitatis, quâ omnis generis contumelias sustinuit, ut nos ad imitationem accenderemur: atque ut ad particularia descendamus.

1. Rex & Sacerdos noster summus omnis temperantiæ ac modestiæ erat regula: & tamen audire debuit: *Ecce homo vorax & potator vini.* Matth. 11. 19. 2. Erat speculum absolutissimæ demissionis & perfectionis; & insimulatur superbiæ. *Nunquid* (inquiunt) *Tu major es Patre nostro Abraham? Quem teipsum facis?* Joan. 8. 18. 3. Summus erat Patris sui honoris, laudis & gloriæ zelator; & ceu blasphemus traducitur. *Blasphemavit.* 4. Erat Debellator omnipotens Principum tenebrarum; & tanquam pactum cum iisdem habens diffamatur. *In Beelzebub Principe dæmoniorum ejicit dæmonia.* Lucæ 11. 15. Et *Dæmonium habet.* Matth. 9. 14. 5. Erat omnis religionis & obedientiæ norma: Et Violator Sabbati nuncupatur.

Atque hic primus est color vestis Christi, quem amavit, elegitque; nobis præbens exemplum, ut sequamur vestigia ejus. At ubi est ejusmodi in nobis amor & desiderium? Luxit hoc in Apostolis, Martyribus, Confessoribus eximiæ perfectionis: At quàm longè ab his distamus? Qui laudes & plausus majore gaudio, quàm contumelias contemptúsque suscipimus? Unde verò istud? Nondum Mundum, ejúsque vanitates perfectè sprevimus; nondum fructus in iis reconditos perspicimus; nondum ardente Christi amore & imitandi desiderio ardemus; nondum seriò ad laudes & honores æternos aspiramus;

O si Beati Juniperi S. Francisci Socii Intellectu & affectu præditi essemus! Qui contumeliâ & ignominiâ affectus, gaudio exultabat, apertóque vestis sinu dicebat : *Huc mihi hos lapides pretiosos conjicite*: Ejusmodi probra & scommata omnibus lapidibus pretiosis anteponens. Nunc verò cùm nobis tenuis cognitio, amórque Christi debilis ac remissus sit, exiguum quòque illorum desiderium sentimus : Mensura etenim amoris, mensura est operationis ac disciplinæ.

II. Vestis Christi purpurea.

II. Vestis altera Christi purpurea, & Insignia, falsa sunt testimonia, quæ Salvator noster amavit, optavit, ac invictissimâ mansuetudine, patientiâ & caritate pertulit. Ejusmodi falsa testimonia audire desideratis? Audite.

1. Erat summus omnium benefactor, & malefactoribus annumerant ; dum Pilato interroganti : *Quam accusationem affertis adversùs hominem hunc?* Respondent : *Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum.* Joan. 18. 19. Tanquam si dicerent : nostra testimonia sufficiunt, ut Eum sceleratum & mortis reum arbitreris, ulteriore examine supersedere poteris. 2. Erat Princeps pacis, cælum & terram reconcilians ; Hebræos & Gentiles in Ecclesiâ unâ arctissimo pacis, caritatisque vinculo uniens : Et seditiosum, populorum concitatorem, ac discordiarum satorem falsissimis testimoniis proclamant. *Subvertit Gentem ; prohibet tributa dare Cæsari, & docens commovet populum.* Lucæ c. 22. 3. Erat Salvator Mundi, animas ab erroribus & peccatorum labyrintho eripiens, velut lux illuminans, per viam cæli ducens, atque omnes falsitatis nebulas dissipans ; & publicè tanquam seductorem delusum, impostorem, & in via perditionis detinentem proscindunt, & attestantur. *Non est bonus* (inquiunt) *sed seducit turbas.* Joan. 7. 13. Et rursum : *Recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens, post tres dies resurgam.* Matth. 27. 63. Quæ omnia Redemptor noster summâ patientiâ, mansuetudine, & silentio sustinuit.

Quàm præclarè R. P. Alphonsus Salmeron, unus è denis S. Ignatii Sociis, Christum Dominum imitatus sit ; recensèt Tannerus in vita pag. 200. quando falsis testimoniis, calumniisque sparsum : ipsum in vincula conjectum, rogô publicô exustum, in hæresin prolapsum, Neapoli Genevam profugisse ; quæ omnia pugil invictus forti animo pertulit, donec Pontificis & Cardinalium testimoniis contrariis, ab omni falsitate defensus, & honori restitutus fuit.

Vestem istam, Carissimi, ex contumeliarum & falsorum testimoniorum centonibus meris contextam Salvator noster concupivit, elegit, gestavit : in inimicorum neminem, iram, vindictámque spirans, aut fulmen è cælo evocans ; nec verbo sese defendens aut objecta diluens. O quàm sumus nos Regi nostro dissimiles? Quàm facilè ad minimum verbum succensemus, refellimus, excusamur, vindicamus? Deferat quispiam innocentem ad Superiorem ex errore, ob rem exiguam, ob delictum non grave, & patebit virtus nostra.

III.

III. Tertia Christi vestis coccinea seu rubicunda, & ejus insignia, sunt variæ injuriæ, ex amore nostri toleratæ; quæ eò difficiliores, Redemptori accidêre, quòd ab hominibus ingratis, plurimisque beneficiis devinctis inferrentur.

1. Quanta injuria fuit, & ingratitudo? Innumera patrarat miracula, infirmos sanârat, cœcos illuminârat; mortuos suscitârat: Et quid rependere statuunt? *Quid facimus quia hic homo multa signa facit? si dimittamus eum, omnes credent in eum.* Joan. 11. 47. Quid facimus igitur? *Expedit ut unus homo moriatur pro populo.* Et omnes conclamant. *Moriatur.* 2. Quanta injuria & ingratitudo? Judam Apostolatûs honore condecorârat, triennio instruxerat, educârat, Collegii Apostolici Procuratorem constituerat; & ab eodem osculo proditur, venditur, & in manus hostium infensissimorum traditur. 3. Quanta injuria & ignominia; Dominum licèt innocentem à Pilato declaratum, tam nihilominus vilem reputatum, ut ad voluntati Judæorum velificandum, & ad moremiis gerendum, acerrimè flagellandum curaverit, populo tamen hoc flagellationis supplicio nequaquam acquiescente; sed crucifigi insuper postulante?

Atque ut prorsus extraordinarias & inauditas injurias paucis perstringamus: quanta injuria exstitit Christum Dominum Barabbæ homini flagitiosissimo seditioso, homicidæ, à Pilato postponi? Spinis instar Regis fictitii, coronari, detrità chlamyde per ludibrium indui, arundineo baculo, sceptri loco, donari, carne discissâ, & facie sanguinolentâ, consputâ, ac tumidâ toti populo lugubre spectaculum proponi, & ab illo nullâ commiseratione moto succlamari: *Crucifige, crucifige! tolle, tolle!* Ac denique Redemptorem mundi, Filium Dei inter latrones probrosè in crucem agi. Quænam obsecro, injuria major vel excogitari valet? O quàm splendet igitur hic in Christo vestis purpurea patientiæ & coccinea charitatis? Quàm meritò de populo suo pronuntiârit illud Psalmi 108. *Posuerunt adversum me mala pro bonis, & odium pro dilectione mea.*

O injuriæ Salvatoris prorsus stupendæ! & aliàs inauditæ! atque ex cordibus adeò ingratis, furoris, odiique mortalis felle repletis profectæ! tam ineffabili nihilominus humilitate ac mansuetudine acceptatæ! O quàm confunditis impatientiam nostram? Quis, Charissimi, his exemplis non animetur, ut minimas injuriolas saltem (quales ferè Novitiis accidunt) patienti, si non libenti animo sufferat? Quis obganniat vel obstrepat, si innocens, culpæ reus judicetur; si qui favere debebat, adversarium agat, si vilioribus postponi se videat, si non promeritus levem pœnam subeat? Quantas hisce generosè toleratis in cœlo sibi coronas fabricaret? Sanè S. Ægidius S. Francisci socius allerere non dubitavit: *Melius esse unam injuriam insignem aut infamiam cum humilitate supportare, quam quotidie centum pauperes alere, ac plurimùm jejunare.*

IV. Quanta Christi Sacerdotis magni vestis est ex byssо retorta, vestis alba, vestis irrisoria & illusoria, & fatuitatis, stoliditatis ac stultitiæ index. IV. Vestis Christi byssina.

Hanc vestem induit Salvator sub prædicationis suæ exordia, dum enim tanta libertate Evangelium annuntiaret populúsque frequens accurreret; ait S. Marcus cap. 3. 21. *Cum audissent sui* (Syrus, Theophylactus, Euthymius, Beda vertunt Fratrueles) *exierunt tenere eum, & ligare, quoniam in furorem versus est.* Causam allegat Cardinalis Cajetanus in Matthæum: Viderant cognati usque ad tricesimum annum Mechanicis artibus occupatum, sciebant literis operam dedisse nunquam; ac propterea, audientes, quòd cum concursu populi prædicaret, existimarunt eum versum esse in insaniam, ideóque comprehendendum, ligandúmque censuerunt, ne cum infamia cognationis, vagaretur garriendo.

Induit quoque Rex noster vestem byssinam, & illusoriam comparens coram Rege Herode, eum videre desiderante, non ex devotione, sed curiositate vanâ, ut rarum quodpiam prodigium videndo oculos pasceret. Verùm cum nihil horum impetraret, nec verbum quidem exprimeret, sprevit eum cum exercitu suo, ceu hominem vilem, imperitum, idiotam, nec scientem, nec ausum coram aula loqui, nec utentem, oblatâ occasione, gratiam regiam captandi & liberationem obtinendi: ut explicat S. Bonaventura in cap. 23. Lucæ. Quare tandem albâ veste induit veluti stultum, totíque populo in plateis deridendum proposuit, & ad Pilarum remisit. Hac ratione Dominus humillimus nostram voluit confundere superbiam; qui sapientiæ & doctrinæ titulum ubique captamus, magnatúmque gratiam & favorem adulando procurare studemus. Voluit quoque pro nostris delictis satisfacere, nósque admirabili suo humilitatis exemplo ad patientia hominum, & favores Magnatum contemnenda excitare. Non licet quidem nobis absque expressâ Superiorum licentiâ stultitiam simulare; & si absque culpâ nostrâ accidat, ignorantiæ, insipientiæ, imprudentiæ vitium, titulúmve nobis impingi, occasio Christum imitandi arripienda, avidéque amplectenda erit.

Viri sanctimoniâ illustres, quàm plurimi strenuè Christi Domini vestigia legêre. S. Martinus Episcopus, à multis contemptibilis, Episcopatu indignus, veste sordidus, crine deformis habitus, fuit: at ipse solatio gaudióque repletus calumniatores diligebat, ac pro iis preces fundebat: ut refert Surius in vita.

S. Simeon Salus, vir sanctitatis admirandæ, ac prodigiorum magorum patrator, Christum imitandi studio, ignominias, stultitiæ titulum, injurias, contumelias, contemptus ardenter à Domino flagitavit atque obtinuit. Surius in vita.

B. Jacoponus tametsi sapientiâ insigni præditus, ex amore Christi Domini, ac mundi contemptu, stultitiam simulavit; adeò ut aliquando plumis varicoloribus coopertus, Domum Fratris nuptias celebrantis ingressus, eas turbarit, & cum pueris in platea luserit, ut contemptui ac ludibrio esset. Teste Joanne Baptista Modio in vita.

Noster P. Gonzalvus ex contemptûs sui desiderio coram gynæceo Reginæ Lusita-

Lusitaniæ Catharinæ, veluti à potestate mentis dejectum se gessit : ut refert Nicolaus Godignus in vita L. 3. c. 6. Similia in vita R. P. Bernardi Colnago, & S. Philippi Nerii legere est.

R. P. Simon Rodericus unus è denis primis Patribus nostris Conimbricæ, Ambrosio Forreiræ Societatis Candidato, periclitandæ constantiæ ergò, imposuit, ut mediâ die, per urbem mediam, absque palljo & pileo, cranium dextrâ præferret, & in obviis templis aliquantulùm orans subsisteret. Erat is ob musicæ peritiam totâ urbe notissimus. Quis eum non delirare credidisset? Hoc experimento peracto, ad Societatem admissus fuit. Nec ista S. Ignatius intelligens improbavit, asserens se scire : Viros sanctos olim sanctas ad genus insaniendi rationes, præsertim conversionis suæ initio, magno in virtute profectu ad sui victoriam adhibuisse. Lancicius in opusc. de confus. quærenda.

Quæ cùm ita se habeant, Dilectissimi ; & Christus Dominus Rex noster, vestem hanc, pro salute & exemplo vestro induerit ; si servi ejus esse cupiamus, ejusdem vestimenta & insignia lubenti animo amplectamur, scilicet contumelias, falsa testimonia, injurias & irrisiones ; saltem in minimis & obviis, Tyronibus crebrò occurrere solitis : hâc enim viâ, sensim sine sensu ad graviora superanda disponemur : quod nisi præstiterimus, signum est parùm nos in Spiritu proficere : nam S. Ignatius ait in Regula. *Qui procedunt in Spiritu, ardenter exoptant*, &c. Cavendum tamen ne ista, commissâ à nobis culpâ, eveniant : sed exequamur Apostoli monitum : *Quod bonum est faciamus*, fideliter, *nemini dantes ullam offensionem*, sed ex parte nostra omne malum, malique speciem fugiamus, ut *non* (culpâ nostrâ) *vituperetur ministerium nostrum* : *sed in omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros in multa patientia*, res omnes adversas ac molestas, undecunque acciderint, generosè supportando. *Per arma justitiæ*, id est per opera bona, justa & sancta, fortitudinem, constantiámque servemus : tam tempore prosperitatis, quàm adversitatis transeuntes, *per gloriam & ignobilitatem*, *per infamiam & bonam famam* : ut illâ non dejiciamur, hâc non efferamur, aut in arrogantiam, ac vanam complacentiam extollamur ; sed illam cum animi submissione tolerem mus, pro illa laudes Deo & grates referamus, qui omnia ordinat in Electorum suorum bonum. Hæc observando Christi vestes & insignia, velut Aulici & Ministri ejus gestabimus, ejus similitudinem acquiremus, animi demissionem nobis comparabimus, in Spiritu ac perfectione valde proficiemus, ac denique animas nostras meritis ac donis cælestibus locupletabimus.

* * * *
* * *
*

REGU-

REGULA XII. SUMMARII.

EXHORTATIO I.

IN EANDEM.

Declarat abnegationem & mortificationem internam ac externam sub gemini gladii schemate.

THEMA.

Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Matth. 16. 14.

VEL:

Impensius studium cujusque sit, quærere majorem sui in Domino abnegationem. Reg. 12.

1. Gladium abnegationis externæ.

AMantissimus Redemptor noster, jamjam abiturus ad montem Oliveti, amarissimamque passionem suam auspicaturus ad Discipulos, in Cœnaculo adhuc congregatos dixit Lucæ c. 22. 39. *Quando misi vos sine sacculo & perâ, nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt, nihil. Dixit ergo eis; sed nunc qui habet sacculum, tollat; similiter & peram, & qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis, quoniam adhuc quod scriptum est, oportet impleri de me: Et cum iniquis deputatus est. At illi dixerunt: Domine, ecce duo gladii hic: at ille dixit eis: satis est.* Per binos hosce gladios symbolico, mysticoque sensu, optimè intelligimus, gemnas virtutes, abnegationem & mortificationem; internam scilicet & externam. Ad binos autem hosce gladios comparandos, necesse est vendere *sacculum, peram & tunicam.* Primò *sacculum* id est curam & sollicitudinem carnis, commodorum ejus; & quâ id ratione præstandum sit Regula 28. & 29. docuit. Deinde *peram*, id est, amorem omnem proprietarium pauperati repugnantem. Qui verò id intelligendum sit,

Regula

Regula 23. 24. 25. 26. de paupertate, clarè exponit. Denique vendere oportet *tunicam*, id est, omnem amorem proprium, ac præcipuè, æstimationem sui; quo verò pacto id effici debeat Regula 31. & sequentes declarant. Quamvis etiam possimus dici acquirere, seu emere binos illos gladios, seu virtutes, abnegationem & mortificationem, dum illas assiduè exercemus, atque ita illarum ope perfectionem acquirimus. Hoc intendit præsens Regula; atque hoc sensu continuò usurpati illi duo gladii tam sunt præclari, ut si quis illos in Societate nostra habeat, Christus Dominus asserat, *satis est*. Quia tendit ad perfectionem magnis passibus.

Exponemus igitur quomodo gemmis hisce gladiis utendum sit, juxta Regulam 12. ut ea, quæ à S. Patre, in undecima, proposita sunt, assequamur.

1. Gladius abnegationis interna.

I. Primus gladius est abnegatio sui. Dicitur gladius, quia noxia amputat, vitia relecat, & dolorem quendam parti inferiori hominis infert: sed quia interior est, & palàm non videtur hæc abnegatio; est quasi gladius reconditus in vagina; & conferri potest, cum gladio, quo Sanctus Petrus non est usus. Quid verò est hæc abnegatio? Eam definit Sanctus Basilius, Est *totalis præteritorum oblivio, & recessus à propriis voluntatibus*. Vel *est hominis inferioris per Superiorem correctio*: Vel *est animalis hominis per Spiritum subjectio, seu appetitûs sensitivi per rationem coercitio*; qui appetitus in Scripturis divinis *Caro* nuncupatur: *Caro concupiscit adversus Spiritum, Spiritus adversus carnem*: Ut omne quod carni indomitæ malè lubet, Spiritus generosè & constanter deneget. Fingite Medicum infirmo noxios cibos petenti denegantem. Cogitate Patrem filio insipienti, stolidè multa postulanti, omnia obfutura subtrahentem.

Ratio fidei lumine illustrata, & Dei gratia munita, tanquam Pater est, qui in appetitu suo sensitivo, binas habet proles, Filiam & Filium: illa concupiscibilis appetitus est, hic irascibilis. Filia, petit semper, grata, amœna & jucunda sensibus, cupit videre, pulchra & speciosa, sive liceat, sive non liceat cernere. Optat audire, quod animum turbat vel inquietat, vel saltem à Dei consideratione distrahit: petit tangere blanda, quæ vase fictili fracto thesaurum dissipent, quem in vasis hujusmodi pretiosum portamus: gestit olfacere rosas, l[illegible]fama: desiderat gustare omn[illegible]xpedias & delicias, ac vina [illegible]; petit dormire diutius, cubare mollius, liberari à corporeis molestiis, p[illegible]siisque operibus; appetit recreationes, deambulationes, confabulationes privatas, sensuales amicitias, mundum muliebrem, gemmas annulos, theristra, rara cimelia, inaures armillas, specula, aliáque ornamenta pretiosa. Quid verò adhæc prudens ratio? Tanquam Pater discretus, negat filiæ noxia adhibet gladium, resecat superflua, & solùm concedit necessaria omninóque convenientia. Pari ratione Filius, id est, appetitus irascibilis petit gladium, sclopetum, bombardam,

equum, aliáque arma : cupit se verbo aut facto vindicare ; si id non concedatur, alterum contemnere, despicere, invidere, irâ contabescere, de alterius infortunio gaudere. Quid hic rursum faciat Parens? Gladium adhibet, scriptum est enim: *Maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine.* Jerem. 48. 10. id est, ab illicitis, seu à peccatis. Qui hic gladium otiosum in vagina & rubigine obductum retinet, maledictus est. Hinc resecat vindictam, jugulat iram, perimit invidiam & superbiam. Abnegat omnia. Et hæc est abnegatio quæ ad perfectionem & sanctimoniam viam sternit. *Subter te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Gen. 4 7. Tunc autem dominaberis, si abnegaveris. Atque hoc est quod volebat Christus Dominus Matth. 16. *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum.* Lucæ c. 9. 14. additur : *Et tollat crucem suam quotidie.* Idem desiderabat Sanctus Fundator noster Reg. 11. *Majus ejus studium sit, quærere in Domino majorem sui abnegationem, & continuam in rebus omnibus, quoad poterit mortificationem.*

Verùm oggeret fortasse quispiam vestrûm : Ergone Tyrannus est aliquis Sanctus Ignatius, qui nostris se cruciatibus & asperitatibus oblectet? Cui jucundum accidat, filios suos dilectissimos, continuis abnegationibus, vim sibi inferre, cupiditatibus frenum injicere, omnia grata & amœna mortificationis gladio amputare? Cui gratum sit, socios suos ciliciorum asperitate compunctos, flagrorum diritate laceros, atque dilectos, famelicos, sitibundos, humiliatos, afflictos, omnique in hoc orbe solatio destitutos intueri? Huic respondendum est, vel ex hoc ipso colligi, quantum boni in abnegatione lateat; cùm S. Patriarcha eam tantopere filiis suis commender. Et singularem profectò in hoc suum erga nos amorem patefacit. Declaremus id similitudine. Si quis Pater Filium haberet præclarum, omnibus naturæ talentis probè instructum, pulchritudine, morum elegantiâ, modestiâ, eloquentiâ, cæterisque donis naturalibus exornatum ; sed in valetudinario publico decumbentem videret, admodum jam deformem, phreneticum, adeóque debilem, ut nec brachium movere queat; palato autem ita vitioso, ut solis immunditiis, sordibúsque victitaret; atque remedium ipse nosset, quo non mortem solùm arcere, sed integræ valetudini restituere miserum valeret. Nunquid crudelis, impius, aut prorsus inhumanus parens foret, si hoc medicamentum celaret, & Filio non præberet? An non ejusmodi parens filium odio gravissimo prosequi jure censeretur? Tales Filii nos sumus, ægri, debiles, phrenetici, fœcibus cupiditatum & vitiorum sordibus nos oblectantes ; ob naturæ depravatæ & infirmæ miseriam. Noverat è divinis literis unicum remedium Sanctus Ignatius, scilicet abnegationem & mortificationem continuam; quâ sanitatem recuperare possemus ; an non igitur crudelis fuisset hoc alexipharmacum nos celando? An non maximo nos beneficio obstrinxit, illud nobis suppeditando? Ita est, Charissimi:

rissimi : Nam hoc medio vitiorum morbos sanamus, inordinatos affectus componimus, abjectis sordibus, cibos sanos manducamus, appetitus exorbitantes cogimus in ordinem, purgamus intellectum, renovamus Spiritum, in pristinam asseritur libertatem ; atque in majori, quàm unquam fueramus, gratiæ, perfectionis & sanctitatis gradu collocamur.

Deinde, si perpendamus, quàm brevia, quàm futilia, quàm inania sint illa bona & fallacia, quæ cupiditatibus obsequendo obtinemus, & nos abnegando repudiamus, longè majus abnegationis bonum, & Sancti Ignatii ideam præscribentis beneficium esse agnoscemus. Quid enim sunt ista omnia, in quæ uterque appetitus noster tanto ardore rapitur, & quæ nos abnegando abjicimus, nisi umbræ veri boni, gaudii, & quietis, non ipsummet bonum, gaudium & quies. Utpote quæ in momento transeunt, & in nictu oculi clauduntur : Et meritò somnia, rerúmque apparentes imagines nuncupantur. Psalm 75. *Dormierunt somnum suum.* Et Psalm 32. *Velut somnium surgentium* (quando jam à surrectione transiit somnium) *Domine, in civitate tua imaginem ipsorum ad nihilũ rediges.* Hinc pulcrè Livinus Brachtius, Poëta Christianus :

Luxus, deliciæ, pompáque sæculi,
Fasces, nobilitas, stemmata, purpura,
Nomen, divitiæ, fluxáque gloria,
Ecquid sunt aliud, quàm breve somnium ?

Umbra sunt. *Transierunt omnia tanquam umbra.* Sap. 5. Ac proinde minimè satiant. Non satiatur oculus visu, nec auris auditu, nec Odoratus suffitu, nec gustus cupediis, nec Tactus deliciis. Non satiavit Mathusalem ætas ; Alexandrum felicitas ; Salomonem Sapientia ; Samsonem fortitudo ; Absalonem pulchritudo ; Crœsum divitiæ ; Sardanapalum voluptates non expleverunt : Biberunt aquam maris salsam, quæ sitim accendit : Nullus dicit : satis est ; omnes plus ultrà : quare omnia verè imagines sunt, umbræ sunt, modicum & nihilum ; ùt rectè Sanctus Bernardus Serm. de S. Clemente innuit : *Omnis delectatio hujus mundi, omnis gloria ejus, & quidquid denique concupiscitur, prorsus modicum est, in illius beatitudinis comparatione ; si tamen vel modicum dici debet, & non potiùs nihilum, vapor ad modicum parens.* Imò non solùm vana & caduca, sed & noxia sunt, impedimenta salutis, & vincula & funes, quibus tot milliones hominum tracti sunt, & trahuntur hodiedum ad interitum sempiternum.

Quis igitur salutis & perfectionis avidus hoc abnegationis gladio, à S. Patre nostro, imò ab ipso Salvatore porrecto, non strenuè utatur ? Quis sive appetitus concupiscibilis alliciat, sive irascibilis concitet, non generosè omnia malorum irritamenta, blandimenta sensuum, & salutis, sanctimoniæque impedimenta resecet, & averruncet ?

2. Gladius mortificationis externæ.

II. Alter gladius est mortificatio exterior, eáque continua, ùt suadet regula, in rebus omnibus : quâ omnia illa abscindantur, quæ interior abnegatio

amputanda judicat. Insinuat illud Dominus; quando asserit: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me.* Matth. 16. Priùs oportet abnegare sese, id est, omnia, quæ Mundus amat, & Concupiscentia appetit, tanquam vilia, vana, & noxia detestari & fugere. Deinde sequitur: *Tollat crucem suam.* Id est, gladium mortificationis adhibeat, omniáque actu resecet. Hanc mortificationem quoque suadet Doctor Gentium ad Galat. cap. 5. *Qui Christi sunt*, inquit, *carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Ubi per carnem, intelligit totum hominem carnalem, de quo idem ad Coloss. cap. 3. *Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram.* Manus, pedes, oculos, aures, linguam, *cum vitiis & concupiscentiis*, id est, affectibus & amoribus terrenis, quibus affixi estis: semper gladium portantes, semper resecantes.

Mortificatio ista rectè gladio S. Petri comparatur, quo Malcho auriculam abscidit: nam & nos eo gladio abscindere decet, imperfectiones omnes; non solùm auriculam, sed & manus, & pedes, & oculos & linguam, omniáque reliqua, quæ perfectionem nostram sufflaminant. *Melius* enim *est*, Salvatore teste, *cum uno oculo intrare in vitam æternam, quàm duos oculos habentem, mitti in gehennam.*

Ad hanc verò nunquam pertingemus, nisi hujus gladii usus sit assiduus, & mortificatio nostra sit continua: quia ex corrupta nostra natura continuò defluunt imperfectiones, tanquam ex fonte rivuli, aut ex mari flumina, quæ animæ nostræ Cymbam ad ima trahent, nisi continuò eas per mortificationem impediremus. Navigamus etiam tanquam naucleri, in mari mundi hujus, quasi adverso flumine, contra fluxum luctantes & obnitentes, unde nisi assiduè remigemus, & vel unâ horâ ab opere desistamus, plus amittimus, quàm pluribus horis acquisiverimus.

Continuus itaque sit gladii usus, continua abscissio, *continua* in omnibus mortificatio. 1. In omnibus horis diei à puncto signi horâ quartâ dati ad somnum usque, imò & per noctem. 2. In omnibus exercitiis, surrectione, meditatione, labore, corporis refectione, &c. 3. In omnibus sensibus, visu, auditu, gustu, odoratu & tactu. 4. In omnibus rebus externis, in vestibus, cibis, lecto, cubiculo, supellectile. 5. In omnibus affectibus, passionibus, concupiscentiis, desideriis inutilibus. 6. In omnibus tribulationibus, tentationibus, morbis, crucibus, & quibuscunque adversis. Atque hoc nostrum debet esse studium, ut vult Sanctus Pater noster, nimirum ut tantam adhibeamus diligentiam in acquirenda per mortificationem continuam sanctimonia; quantam literarum studiosi inacquirenda doctrina. Quo in genere exemplo præclarissimo præluxit Sanctus Franciscus Borgia in mortificatione continua externa & interna: corpus ut hostem tractando, imbres & ventos amicos compellando, pharmaca amarissima sorbillando,

billando, catapotia & pilulas commandendo, carnem flagellando, ciliciis horridis comprimendo, & in horum instrumentorum defectu, capillos evellendo, punctoris & unguium pressuris ad livorem & sanguinem carnem vellicando. Nec verum Religiosum agnoscebat, qui non quotidie, saltem quater & vicies sibi moreretur: & mœstam infelicemque sibi noctem obventuram dicens, si nullâ sui sensuúmque victoria præparatum opprimeret. Tannerus in vita pag. 133.

Finio & concludo verbis Apostolorum: *Ecce duo gladii hic.* Ecce duo præstantissima & efficacissima perfectionis acquirendæ instrumenta, usui futura ad hoc, ut abhorreamus ab omnibus, quæ mundus amat, & amemus, quæ Christus Dominus noster complexus est. Estne, Charissimi, vobis serium ad illum apicem perfectionis conscendere, quemadmodum Regula decima & vocatio divina à nobis exigit? Semper binos hos gladios manibus præferamus. 1. Abnegationis continuæ internæ, ut sive appetitus concupiscibilis, carni & sensibus jucunda ac blanda appetat; sive appetitus irascibilis, in iram, vindictam, aliósque affectus exsurgat, omnia tanquam somnia & imagines, tanquam umbras & quisquilias satiare animum minimè valentes, imò tanquam perfectionis remoras, & salutis æternæ obices reputemus, ideóque strenuè & constanter abnegemus. 2. Mortificationis continuæ gladium, quoad exteriora, de manibus non deponamus; sed à mane ad vesperum, in omnibus sensibus & potentiis, in omnibus exercitiis ac rebus internis atque externis exemplo Sancti Francisci Borgiæ generosè usurpemus. Hac ratione crucem Christi tollemus, Christum sequemur, illuc, quo ipse, perveniemus, requiem animabus nostris suavem, solatium in morte singulare, & in æternitate felici, gaudium perenne invenie-mus.

EXHORTATIO II.

IN REGULAM XII. SUMMARII.

Probat mortificationem continuam, omnibus quidem Religiosis; sed cum primis Hominibus Societatis, ex officio incumbere.

THEMA.

Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes; ut & vita JESU manifestetur in corporibus nostris. 2. Corinth. 4. 10.

VEL:

Majus cujusque studium sit quærere continuam in rebus omnibus quoad poterit mortificationem. Reg. 12.

APud Romanos æquè atque apud Hebræos olim nuptias coëmptione quâpiam institui solitas, tum sacrarum, tum profanarum historiarum monumenta commemorant. Hâc ratione Oseas Propheta uxorem emit quindecim argenteis. *Oseæ c.* 3. 2. Pari modo Patriarcha Jacob Rachelem duplicato laborum septennio ac servitute sibi comparavit. Ipse Dei Filius Dominus JESUS sanguine suo & trium ac triginta annorum labore Ecclesiam sibi Sponsam acquisivit. *Act. Cap.* 20. David quòque Saülis Regis filiam obtinere sponsam nequiit, nisi ante, præsenti vitæ periculo centum præputia Philistinorum, tanquam dotem, Regi numeraret. Acceptavit David lubens conditionem, exivit in prælium, gladium strinxit, Philisthæosque omnino ducentos trucidavit, eorum præputia Regi attulit; atque ita in Sponsam Filiam Regiam obtinuit, genérque Regis evasit. 1. *Reg.* 18. 25.

Terrenas ac carnales nuptias omnes quotquot

quotquot adsumus, dudum sprevimus. Non ambimus Sponsam, quam mors nobis avellat, sed quæ nobiscum vivat & regnet in ævum. Sponsa hæc, si nomen rescire aveatis, perfectio & vitæ sanctimonia nuncupatur: estque Filia Regis cælestis nobilissima, speciosissima, ditissima. At quo eam pretio nobis comparabimus? Non quindenis argenteis, ùt Oseas; sed labore assiduo & indefesso, ùt Jacob: sed sanguine & mortificatione continuâ, ùt Christus Dominus noster; sed pugnâ indesinenti, ùt David; gladium stringendo & amputando centum præputia Philistinorum: id est, abnegatione continuâ passionum & vitiorum nostrorum. Hoc à nobis reposcit vocatio nostra, hoc Regula requirit, hoc exigit vita religiosa; sed vel maximè Professio Societatis JESU: veluti exhortatione præsente declarabimus.

I. Mortis & mortificationis sicut paronymia, ita & analogia magna est. Mors autem, ùt docet Seneca Lib. 6. qq. natur. c. 32. est *lex naturæ tributum officiumque mortalium, ac malorum omnium remedium.* Quid autem mortificatio? Est Lex non naturæ, sed gratiæ, promulgata ab Apostolo ad Colos. 3. *Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram.* Lex hæc omnes quidem, sed potissimùm vitæ religiosæ Sectatores obstringit. Est *Tributum officiumque mortalium*, quo suum cuique penditur; & Deo, quod Dei est; Cæsari, quod Cæsaris est; Proximo, quod Proximi est; sibi, à quovis, quod suum est, redditur: tributum hoc ab omnibus præstandum, hoc officium à nemine non exequendũ; licèt ab Ascetis potissimùm. Est denique *omnium malorum remedium*, ab Adamo in posteros, eorúmque naturam corruptam promanantium. Quod naturam depravatam restituit; intellectum cæcutientem illuminat; voluntatem infirmã corroborat; appetitum furentem compescit; sensus fallaces corrigit; corpus deficiens & collabascens sustentat: peccata rejicit; vitia extinguit; inordinata componit: & sicut mors animam hujus vitæ malis eripit, & in statum immortalitatis & immutabilitatis mittit; ita mortificatio ab inquietudinibus hujus vitæ liberat, & quendam immutabilem, satis amabilem statum importat.

Hoc itaque tributum, hoc officium est hominis, præcipuè in Religione Deo consecrati; hoc ejus status & obligatio postulat, ut mortificationi assiduæ intendat. Hoc Religiosi officium, hæc obligatio ex Christi Domini verbis clarè colligitur. Matth. 16. 14. *Si quis vult post me venire*, me sequi, vitam meam imitari, meus esse discipulus ac famulus, *abneget semetipsum*: Hoc ab illo requiro, hoc ei officium injungo; quod nisi præstiterit, servus meus & discipulus esse nullatenus poterit. Colligitur deinde ex verbis Apostoli: *Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Ad Galat. 5. Qui Christi milites sunt, ùt explicat S. Anselmus Ejúsque spiritu aguntur, vivunt, ac militant; hi carnem suam cum vitiis & concupiscentiis, id est non tantùm vitia & concupiscentias; sed ipsam quòque carnem corruptam, quasi fomitem concupiscentiarum castigant, mortificant, crucifigunt, per

per jejunia, cilicia, labores & pœnitentias. Id qui negligunt, non sunt Christi, milites, & famuli, sed mundi carnisque mancipia. Omnes quidem Christiani Christi sunt, & Christum sequuntur, sed plurimi à longè tantùm: Religiosi verò penitùs & omnino Christo oblati & consecrati sunt per vota sua; & propiùs Christum sequuntur, ac proinde, plus quàm mundani, se abnegare & carnem cum concupiscentiis crucifigere tenentur. Ea de causa S. Joannes Climacus, *Monachum*, (id est Monachi vitam) definit, *perpetuam naturæ violentiam. Hoc*, ait *nostrum pensum est, hoc munus nostrum, hæc militia nostra, vim ipsi naturæ inferre: per nos regnum cœlorum vim pati debet: nam violenti rapiunt illud.* Idem S. Augustinus verbis disertis habilit serm. 13. de verbis Domini. *Hoc*, inquit, *est opus nostrum, in hac vita, actiones carnis Spiritu mortificate quotidie, affligere, minuere, fœnare, interimere. Hæc est actio nostra, hæc militia nostra.* Quemadmodum operarii munus est, assiduè laborare; & militis officium est constanter pugnare contra hostes: ita quoque vita & occupatio Religiosi est, gladium mortificationis indelinenter stringere, contra passionum & vitiorum assultus strenuè dimicare; fœdus, inducias, aut armistitium nullum cum illis pangere, sed continuò affligere, minuere, fœnare, interimere: quod nisi faciamus, nulla tranquillitas cordis, nulla pax Religionis, nulla mentium malacia speranda est, sed meræ fluctuum pugnæ & collisiones, meræ tempestates exspectandæ erunt.

Deinde addit S. August. l. c. *Nobiscum quoque loquitur S. Petrus dicens: In hoc vocati estis, quia Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* Nimirum, *ut sequamur Jesum, abnegantes nosmetipsos, & tollentes crucem nostram. Hoc est, non solùm officium, sed fletus, nostros desideria sæculi opprimere, jugulare appetitum; truncare omnem motum naturæ:* Sicut enim, qui aliquam artem exerciturus est, instrumenta illius quærit: sic nos instrumenta perfectionis, scilicet paupertatem, castitatem, obedientiam quærimus: quia perfectionem & mortificationem exercere propositum nobis est, tanquam proprium officium & professio. Ad quid enim relinqueremus res omnes, si desideria retinere liceret: nonne foret ridiculum ac stultum renuntiasse mundo, & ipsum avidè concupiscere, & rumpi votis, pro iis, quæ mundi sunt: hoc ipso enim quod relinquimus, materiam, & ipsas cupiditates relinquere tenemur.

Denique idem Magnus Doctor hac ratione discursum suum concludit: *Quare ratione nostri officii & propositi, non tantùm debemus res, sed & cupiditates relinquere, & vincere desideria carnis & sanguinis & quidquid secundùm naturam est, ut secundùm spiritum & gratiam. Hæc vocatio nostra, hæc professio, hoc officium; & nihil hac vocatione sublimius, nihil hac professione dignius, nihil hoc officio honoratius, nihil felicius.* Hactenus D. Augustinus. Si igitur nihil dignius, nihil honoratius illo officio, sanè minimè illud à Religioso negligendum erit, cùm milites, opifices, operarios alacritas tantâ officio suo fungantur, eoque probè expleto lætentur & glorientur.

II. Offi-

II. Officium & Status Societatis JESU postulat continuam mortificationem: Liquet id perspicuè ex verbis S. Pauli 2. Corinth. 4. 10. ubi ait: *Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes; ut & vita JESU manifestetur in corporibus nostris.* Cùm enim nos, quotquot Societati JESU nomen dedimus; JESU vitæ imitationem profiteamur? nos quoque JESU crucifixo, mortificato ac mortuo, in vita, gestisque imitari necesse est, ne nudum sine omine nomen circumferamus. *Semper* ergo, vel ut loquitur S. Ignatius, *continuò JESU mortificationem*, & abnegationem imitemur: *Ut & vita JESU manifestetur* in nobis. Scilicet hic vita sancta, vita mortificata ac domita, simúlque vita fortis læta, alacris ex forti, vegetóque spiritu tum etiam in futuro sæculo, vita beata, *manifestetur in carne nostra mortali.* ℣. 11.

II. Officium Religiosi Societatis mortificationem postulat.

Ratio autem ulterior; semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferendi, motúsque pravos & concupiscentias subigendi ex fine vocationis nostræ, & ex ipsa Societatis Jesu vita depromitur. Si enim hoc officium est Religiosorum omnium, quantò magis Religiosorum Societatis, quibus incumbit, vitam Apostolicam imitari, & quotidie conversari cum proximo? Nisi hi sestrenuè semper abnegent, vitiis scatebunt innumeris, officióque suo minimè facient satis: ut præclarè monet R. P. Claudius Aquaviva quintus Societatis nostræ Præpositus Generalis, Epist. 2. §. 8. *Quòd si hæc cura*, inquit, (assiduè frangendi nimios animi motus) *religiosis viris necessaria est, quantò tandem magis iis, qui opitulando aliis, in hominum cœtu, quasi in acie versantur?* Nam ut prudenter disserit S. Chrysostomus L. 3. de Sacerdot. *In hisce hominibus, ea bellua* (sic vitiosas animi affectiones appellat) *pabuli multò plùs habent. Superbia enim laudibus & honoribus alitur, qui suapte sponte consequuntur concionandi munus, literarúmque & aliarum rerum tractationem, quæ hominum oculis patent. Invidia alienâ existimatione & famâ inflammatur. Ira si quis nobis se opponat.* Quamobrem ejusmodi Christi milites, necesse est gloriæ contemptores esse, cæteróque animi motus subactos, in sua ditione ac potestate habere. Quare idem Chrysostomus l. c. ait: *Ut ignis metalla probat; ita Cleri* (in quo est Societas) *exacta probatio mortalium animos secernit, atque internoscit. Ac si quis est vel iracundus, vel pusillanimis, vel gloriæ appetens, vel arrogans, vel alio quovis morbo obsessus, id omne detegit, & latentes statim morbos nudat.*

Deinde ipsa Apostolicæ vitæ ratio, quam pro modulo suo Societas imitari satagit, ex natura sua continuam postulat mortificationem; quietem verò ac propria commoda excludit. 1. Ea de causa Redemptor noster Apostolos elegit, non homines delicatulos, non nobiles, non molliculos non otio, corporisque commodis assuetos; sed laboribus & sudoribus innutritos, sed fame, siti, frigore, ac durâ carnis tractatione exercitos. Et si quis aliter educatus fuit, hunc ad dura instruxit, dicens: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum & tollat crucem suam.* Luc. 22. 2. Quamobrem, obsecro, ad vitam Apostolicam

vocatos, nunc piscatores, nunc ovium pastores, aliàs agri, vineæve cultores appellitat; nisi ut palàm faciat non oportere eos detrectare labores, sudores, vigilias, non sectari otium, non desidiam, sed plurimas mortificationes ac molestias ultro subire; nec non spiritualia contra tartareas phalanges, hominum animos obsidentes, arma jejuniorum, vigiliarum, & orationum crebrò usurpare. 3. Cùrnam Salvator illos misit sine sacculo & pera, sine viatico & pecunia, appositisque contentos esse jussit; nisi ut gulæ, & sensualitati frœnum injicerent; nec prætextu necessitatis, hospitibus difficiles se ullâ ratione præberent, aut secum ea, quæ delicias redolent, & ab Apostolico rigore aliena sunt, sui nimiâ sollicitudine, ferrent. 4. Iisdem de causis permisit illos fame premi, ut spicas inediæ levandæ causâ vellere cogerentur, idque sabbatho, id est, die festo. Et cùm eorum animos laboribus fessos post missionem in solitudine recrearet; nihil ad victum tot personarum inventum est, præter panes hordeaceos & pisciculos paucos, quos illis apposuit. Ita nullo non tempore Discipulos suos in abnegationis schola optimus Magister exercuit.

Quin & continuæ mortificationis usum ipse Dominus exemplo suo constanter docuit, non in omni solùm vita, sed vel maximè tempore prædicationis, vitam trahendo in penuria, in laboribus plurimis, in itineribus, in humicubationibus; non enim habebat, ubi caput reclinaret: in fame & siti, in sudoribus & fatigationibus: Nam Joan. c. 4. Cùm fatigatus sederet ad fontem, conversioni Samaritanæ intentus; jamque hora esset sexta, id est, secundùm horologiorum nostrorum taxin, duodecima, & fame pressis Apostoli, coemptis cibis, ad refocillandum corpus, invitarent hisce verbis: *Rabbi manduca*: ipse respondit. *Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis: meus cibus est ut faciam voluntatem Patris mei, ut perficiam opus ejus.* Nimirum tantâ Dei Patris gloriæ fame, & animarum siti premebatur, ut præ illa quævis corporis incommoda non sentiret.

Eundem quoque mortificationis continuæ & commodorum propriorum fugæ Spiritum à Christo hausêre Apostoli, attestante S. Paulo 2. Cor. 11. *In laboribus plurimis, in labore & ærumna, in fame & siti, in jejuniis multis, in frigore & nuditate.* Hæ erant ipsorum deliciæ, hæ cupediæ, & tragemata Apostolica. Quod si pro occasione, commoda aliqua admittere necesse erat, Apostolicum verbum non ignorabant: *Scio abundare & penuriam pati*: ut nimirum abundantiâ non dissolveretur animus; sed ita vitium integritati pro occasione consulerent, ut eas ipsas ad majores labores & dolores deinde conferrent.

Non absimilis mortificationis continuæ genius eluxit in Indiarum Apostolo S. F. Xaverio, qui eo usque excreverat, ut, teste P. nostro Oliva in Concione quapiam de ipso, mortificationem maximam haberet, si eâ careret. Illustre quoque hujus abnegationis speculum præbet nobis Hispania in R. P. Antonio Sanchez Anno 1601. in Civitate Xerez in obsequio pestiferorum gloriosè defuncto. Venit is ad Societatem Hispa-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

pali anno ætatis 32. atque ad Tyrocinium Montillam missus, ibidem viribus omnibus ad summum perfectionis apicem connisus est, fervore tam ardenti, tamque continuo mortificationis & asperitatum studio, ut illud admiratus Tyronum magister quæliverit aliquando: Quid sibi volunt tam insolitæ mortificationes & pœnitentiæ? Cui Pater: Si jumentum quodpiam bene pastum in diversorio, pòstque longam quietem, in viam prosequendam eductum, languide incederet, & segnirer; nonne meretur calcaribus & virgâ urgeri ad progrediendum? Atqui jumentum ejusmodi corpus meum est, quod in sæculo bene pastum, & longâ quiete desès ad currendam perfectionis viam, necesse habet ejusmodi stimulis & verbere ad cursum incitari.

Neque hunc mortificationis continuæ fervorem, cum fine Tyrocinii, more nonnullorum, deposuit, sed magnis auxit indies incrementis, novas & novas corporis domandi artes & praxes adinveniens, corpus à capite ad calcem flagellis cædebat ad horrorem audientium: si quando ictus falleret, increpans semetipsum, canem commerita flagra declinantem appellabat. Lavans scutellas, aut ollas, immittebat manus ad cubitum usque aquæ calentissimæ, rogatúsque qui posset tantum ardorem sufferre, reponebat: *Et quomodo possum ardores sufferre sempiternos?* Aliàs brachiis supponebat candelam ardentem, séque increpans dicebat: *Adurere porce, adurere.* Ad parcissimum, vilissimúmque cibum, præter aquam nihil unquam admittebat, monitúsque ne id faceret: valetudinis & senectutis causâ: respondit: Si perdomare abstinentiâ non possum canem hunc mortuum: bibendo vinum quomodo illum subjugabo? Atque ita strenuè, constantérque à Tyrocinio ad obitum usque mortificationis continuæ & pœnitentiæ rigidæ studium adhibuit.

Hujus igitur uti & SS. Apostolorum atque in primis Christi Domini nostri exemplo; ferventiores Tyrones in bono proposito, & usu moderato mortificationis pergant, tepidiores sese excitent; ut officio suo ritè fungantur: non licet quidem adeò inusitatas, absque expressa Superiorum licentia suscipere austeritates, quæ admirandæ potiùs, quàm imitandæ proponuntur, sed in levioribus occasionibus, quotidie occurrentibus, internis præsertim animi motibus & passionibus, mortificationi continuæ studendum est, *quoad fieri potest*, (ut in Regula ad discretionem insinuandam additur) Hoc enim, ut diximus, officium, pensúmque & Religiosorum omnium: hoc Regula & Professio nostra exigit, & vel maximè in Societate JESU, in qua cum proximis agendum nobis est, & vitam Apostolorum imitatricem, innumeris laboribus, molestiis, difficultatibus ac mortificationibus implicatam amplexi sumus; adeóque cum illis connexam, & necessariò colligatam, ut absque iis Religiosi & Socii JESU nomine indigni futuri simus, ac velut sylvescentes & ramis, stolonibúsque redundantes arbores fructum exiguum, aut propè nullum pro Dei gloria & animarum salute relaturi.

REGULA XIII. SUMMARII.
DE EXERCITIO OPERUM HUMILIUM.

EXHORTATIO I.
IN EANDEM.

Proponit suscipienda esse ea opera humilitatis, à quibus sensus magis abhorret.

THEMA.

Vilior fiam, plus quàm factus sum, & ero humilis in oculis meis. 2. Reg. 6. 22.

Vel ex Regula.

Vel: *In exercendis operibus humilibus promptiùs ea suscipi convenit, à quibus sensus magis abhorrebit.* Reg. 13.

DAvid in flore juventæ etiamnum constitutus, cùm inter fratres minimus esset, aliis martem prosequentibus, & volitantibus in armis, ipse ad custodiendos ovium greges à parente amandatus est. Eo in munere exercebat sese paulatim, majora indies fortitudinis & victoriæ specimina præbendo, gregemque à bestiis propugnando: & primò quidem ursum, agniculum fortè quempiam, innatâ ferociâ aggredi parantem, invasit, stravit, eneecuit; hâc victoriâ parvâ animatus, leonem quoque irruentem, atque è grege vervecem, rictu, unguibusque apprehensum, rapere ac dilaniare molientem, fortiter tenuit, & pectude liberavit interemit; quibus victoriis in tantum Juveni increvit animus, ut deinceps difficiliora etiam certamina haud refutmidârit. Novitii, quemadmodum David, in Religione Fratres sunt minimi; qui Fratribus natu majoribus in campum prodeuntibus, & contra hostes flygios pro salute animarum dimicantibus, custodiunt gregem suum, suos nimirum sensus, cupiditates & potentias: quo in munere S. Patriarcha nostros eos morem animúmque Davidis induere exoptat; ac methodum eximiam sensus & vitia debellandi suggerit; ut scilicet, nauseæ & horrori in operibus vilibus atque

que abjectis, instar ursi aut leonis in eos irruenti, animosè resistant, ac fortiter repellant. & hâc ratione à facilioribus, ad difficiliora, magisque ardua certamina & victorias assurgant.

Id quod præsente exhortatione declarabimus.

I. Primò igitur vincendus ursus, in nos, operibus humilibus intentos, insiliens; qui prosternitur, dum calcatâ sensualitatis repugnantiâ, horroréque repulso, functiones humiles magnâ alacritate & promptitudine obimus. Ejusmodi officia abjecta ac humilia censentur, quæ ab hominum fæce & mediastinis exerceri solita, à mundo, vilia reputantur; hominéque primarii abhorrent, & dedignantur: Religiosi verò virtutis assequendæ Christique imitandi studio, ultro suscipiunt. Qualia sunt, scopis pavimentum everrere, lances tergere, ollas, cacabósque mundare, coco in culinæ ministeriis operam navare; peregrè adventantibus pedes abluere, in Nosocomio, aut domi infirmis ministrare, cibos mensæ inferre; aliáque similia, quibus S. Fundator noster Tyrones exerceri, ac probari desiderat, Cap. 4. Exam. Ut hoc modo sensualitatem subigant, fastum deponant, humilitatisque virtutem acquirant: ejusmodi enim functiones humiles & in opinione vulgi viles, ad animi demissionem mirificè conducunt: *Humiliato enim corpore, humiliatur & anima*, ut ait S. Doroth. serm. 2.

At hic occurrit interdum ursus parvulus in nos insiliens & agniculum auferre parans; quando nimirum caro repugnat, quando difficultas se ingerit, sensus abhorret, jam calor, jam frigus, jam fœtor, jam fœditas nauseam ac fastidium parit; jam ipsa laboris molestia, inclinationi nostræ adversa retrahit & retardat. Verùm ursus hic generosè invadendus est, & nullo negotio sternetur: modò insultum ejus retundendi methodum calleamus. Quænam verò ista methodus? Sumendum illico scutum fidei: capiti imponenda salutis galea; stringendúsque gladius Spiritûs: aut quod Jobi 4. suggeritur: *Pones circulum in naribus ejus.* Ursus molles & peracris sensûs nares habet: insere illis circulum & domabis. Cogita circulum vel annulum æternitatis omni fine carentem: pensa laboris, nauseæ, aut molestiæ brevitatem, æternitatis longitudinem, bonorum futurorum, quæ humilitate ac patientiâ acquiruntur, diuturnitatem; & exemplo horror concidet. & molestia, asperitásque lenietur. Est, fateor, difficultas nonnulla in ejusmodi operibus, ac victoriis, sed semper tendit in ardua virtus: πόσχολα, τα καλά: difficilia quæ pulchra. Quis nobilis, quis heros & athleta, in acquisitione gloriæ sensum non superat? Quod incipientibus difficile, proficientibus facile, jucundum perfectis accidit: & vel ex hoc collige, in quo perfectionis gradu versaris. S. Fundator noster de quopiam Fratre nostro murario, Antonio nomine, asserebat: Quot collocabat lateres, quoties tundebat malleo quoties calcem apponebat, tot sibi in cœlo coronas adornabat. Simili modo de operibus humilibus dicere licebit: quot lances tergis, quot mensæ infers fercula, quot pulveres everris, tot coronas & diademata in cœlesti gloria tibi fabricas.

Alium vincendi modum suppeditat obedientia; quam in præsente Regula Legislator insinuat hisce verbis: *Si injunctum fuerit, ut in eis se exerceant.* Si itaque sensus abhorreat, si repugnantia se prodat, extemplò clypeum obedientiæ oppone: Obedientia imperat, ac per illam DEUS mandat: quare parendum est, cedendum est, quamvis corruptæ naturæ, sensualitatique vis nonnulla inferenda veniat: Dic cum Prophetâ Regio Psal. 72. *Ut jumentum factus sum apud te.* Ideóque onera religionis feram, viliſſimáque obibo libens munia, propter te, DEUS, & propter nomen sanctum tuum, qui equum curru jungit, licèt is fremat ac recalcitret, constanter tamen illi jugum imponit, & aratro, curruive adaptat, atque ad trahendum scuticâ propellit. Religiosus, ait S. Basilius, *Se Dei in Religione mancipium esse arbitretur*, adeóque intra terminos servitutis se contineat, ex aliena, non suâ voluntate cuncta peragat, mancipiique instar ex arbitrio Domini semper dependeat.

Charitas quòque animat, & ad ursum istum superandum roborat: vilia enim officia minimè æstimanda sunt abjecta ac vilia; sed pretiosa & excellentia; utpotè à Caritate, virtutum omnium Reginâ, imperata, nobilitata ac inaurata; cùm ex amore erga Deum & Proximum obeantur. Mundani corticem duntaxat exteriorem respicientes, ea vilia autumant & despecta; at cæleſtes Genii, virique perfectione conspicui latentem charitatem intuentes pretiosissima reputant. Hos inter S. Basilius in Constit. monast. c. 24. ait: *Debet cultor pietatis viliora etiam munia magno cum studio, atque animi alacritate suscipere; sciréque nihil esse minutum & vile, quod Dei causâ fiat: sed grande & spirituale, & hujusmodi, quod cælum nobis & præmia cælestia conciliet.*

Aliam ad ursum hunc detriumphandum praxin docet nos S. Franciscus Borgias è Duce Gandiæ Tertius Societatis Jesu Præpositus Generalis; armis propriis hostem jugulare solitus. Versabatur is in Xenodochio, inter pauperes & hominum quisquilias; quando humanâ specie Cacodæmonem superbè appellantem audiit: *Quid tibi hic negotii? Tantus ne tu sis, in hominum face qui versari potes?* Retudit fastum Franciscus: *Equidem miror magis, te tam superbo præditum ingenio, miserum me atque peccatorem appellare dignatum.* Neque ullus debitandi locus relinquitur, quin idem generis humani hostis, eundem Virum sanctum, sub vitæ potissimùm religiosæ primordia, summo studio in omnia sensualitati atque æstimationi propria contraria incumbentem, rostro ac unguibus ursinis petierit. Dum enim in Ognatensi Tyrocinio ipse etiámnum Tiro operam coco juvando constanter addiceret, Sociorum communi servum, Domúsque mediastinum ageret, ligna & aquam comportaret; verreret pavimentum, lances & ollas mundaret, omniáque Tyronis ex infima conditione munia obiret: pedibus etiam singulorum exosculandis identidem advolveretur; errata sua, lapsúsque deprecaretur, ac publicas reprehensiones & pœnas flagitaret: Ad hæc dum exurreret in pagum vicinos, sacco mendicantium more onustus

onustus, panem ostiatim, & stipem mendicaret, aliàs tintinnabulo pueros convocaret; longo ordine eosdem ad templum vel forum canentes ductaret, ibicémque explicaret Fidei rudimenta & quà interrogando quà sæpiùs eadem repetendo inculcaret; quis Ursum stygium sæpiùs in ipsum insiliisse, & vel Ducis Gandiæ dignitatem, vel operum illorum vilitatem objectâsse ambigat? Quis quòque Ursum hunc consueto gladio: *Franciscus peccator* (quod nomen sibi proprium fecerat) jugulatum, fuisse, in dubium revocet?

Insiliérat sanè in Tironem quempiam Septimanæ; qui à lancium sordibus purgandis penitus abhorrebat; invitusque hoc onus, cetera perlibenter suscipiebat. Accidit fortè ut Septimanam veniret S. Franciscus Borgias; qui ut Novitii hâc in parte difficultatem accepit, quò metum inanem illi eximeret, eo labore perfunctus, altero spectante, aquam sordibus inde inquinatam toto ore hausit, hoc spectaculo fractus Adolescens, ad pedes illi accidit, veniâque exoratâ, horrorem nullum amplius aut nauseam expertus est. *Tanner. pag.* 127.

II. Debellato Urso, ad robustiora certamina paulatim ascenditur, & cum Davide Leo prosternitur; in quo gravior difficultas cernitur, quæ à leviorius ad difficiliora scandendo superatur. S. Indiarum Apostolus Xaverius Lib. 5 Epist 5. Literis ad Socios Goanos exaratis hæc inseruit: *Fortassis intra biennium plurimos vestrûm in Japoniam per literas evocabo.* Ubi utique Leones plurimi id est objecta ardua superanda occurrent, ubi opera heroica Heróibus generosis digna exantlanda se offerent. Verùm quámnam sanctus hic Thaumaturgus requirit interea animi præparationem? *Proinde* (inquit) *meditamini interea, ac diligenter colite humilitatem; omnibus in rebus, à quibus depravata natura abhorret, vos ipsi vincite.* Hâc victoriâ eluctabimini ad ardua, heroicáque facinora.

Ea quippe facta Heroum, magnorúmque Sanctorum intelligo, quibus ipsi insuitatis, raris, eximiisque victoriis, seipsos ad stuporem magis aliorum, quam ad imitationem devicerunt; stygiósque Leones confuderunt, aut Spiritûs sancti peculiari instinctu, aut obedientiæ expressæ permisso, ac proinde Tyronibus, nisi duce obedientiâ, Superiorúmque facultate obtentâ, minimè æmulanda.

Leonem hujusmodi, & naturæ horrorem devicit S. Patriarcha noster Ignatius, quando Manresæ in hospitali domo ministravit ægrotis, & pus non semel ex ulceribus eorum hausit. *Tanner. pag.* 4. Leonem similem stravit Sanctus Franciscus Xaverius, quando exemplo S. Catharinæ Senensis Venetiis in hospitali incurabilium, ùt vocant, ægris serviens pus ex eorum ulceribus exsuxit, ut sensûs sui delicatioris fastidia frangeret; & quam purulenta & graveolentia illa semi-cadavera tractans refugam sentiebat nauseam, forti Caritatis violentia ulciscereturr. *Bartolus in vita L.* 1. *n.* 4. Leonem æquè, si non magis ferocem superavit V. P. Bernardus Colnago, quando sepulcrale Collegii conditorium ingressus, ibique

ibique recèns defuncti Patris Theologi cranium manibus prehensum diu tenuit, verbis tenerrimis allocutus finit, ac mundi, carnis, sui que victor egregius defluam ex putrefacto capite tabem, quæ manibus infusa erat, ingenti Spiritu hausit; duo inde rara cœli dona consecutus; scilicet ut nullas ex eo tempore sordes, tabémque ægrotorum fastidiret; & miro pietatis sensu, & cœlesti quadam dulcedine semper deinceps liquidò perfunderetur. Joannes Paullinus in vita. L. 2. c. 19. §. 6.

Neque recentiorum pugilum, cum ejusmodi leonibus duellantium præclara desunt exempla: atque ut è sexu fragiliore unum attexamus. Obiit æræmundæ anno 1686. 26. Julii. Venerabilis & opinione non vulgaris sanctitatis conspicua, Virgo Deo Devota, Joanna de Randerath, ingenti & ad stuporem fervido sui vincendi Spiritu semper inflammata; quæ S. Franciscum Xaverium imitandi desiderio, petitâ obtentâque à Conscientiæ arbitro facultate, è cujusdam virginis fœtenti ulcere, pus magno fervore hausit: ac denuò petitâ veniâ, ternatum Salutationum Angelicarum spatium lambendo & exsugendo idem ulcus insumpsit, eóque peracto magnas Patri pro indulto hoc favore grates retulit. Eadem Virgo reperit fortè in horto suo, molles, sit venia verbo, felis sordes, vermibus scatentes, quibus conspectis sub initium eo perculsa horrore fuit, ut ocyus profugeret; mox tamen resumptis animis redux, quo nauseam generosiùs vinceret, prona faciem in sordibus istis diu multúmque volutavit, linguâ allambit; idque non unâ dunta-

xat vice, sed totius hebdomadis decursu quotidie. Verè heroina, sui domandi cupidissima.

Sed ne longè abeamus, vel in hac ipsa Probationis Domo Trevirensi (ubi hæc scribimus) hujusmodi victoriæ luculenta exempla non desideramus. Vixit in ea R. P. Mauritius de Büren, vir in sæculo magnus, illustrissimæ suæ familiæ, antiquissimorum Baronum & Dynastarum Burensium superstes ultimus, Cæsari à consiliis intimis, & Camera Imperialis Spirensis Præses: is ubi relicto Baronatu Burano, nec non Gaesbeckano, Ringelsteiniano, ac Volbrechtano Dominiis, has probationis ædes subiit, meæ victoriæ sui strenuè se totum impendit, verè implens illud Ecclesiastici: *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam.* Quare non solùm ursos, opera humillima obeundo, Coco in culinæ ministeriis serviendo, stabulum purgando, domum verrendo, lances tergendo, devicit; verùm etiam leonem superavit. Accidit enim ut Cocum accedens servitia sua oblaturus, eundem in evacuanda fovea, in quam culinæ sordes defluunt, occupatum reperiret, interrogaretque, si quid agendum foret, aut num opem in aliquo ferre posset: subinfert Cocus, si placet me juvare, gratum accidet: placet enimvero ait P. Mauritius, foveámque istam usque ad fundum exhausit. Eóque peracto, de sui victoriâ gaudere ac tripudiare est visus. Ut vita ejus manuscripta perhibet. Exemplo hoc animati, dum ante biennium eadē cloaca, integræ diei spatio, urnas implendo & attrahendo per funes, evacuaretur, Tyrones complures, ubi ob manum

manum admovêre, opémque fortiter & constanter tulêre, non sinè suî victoriâ.

Quapropter, Dilectissimi, secundùm hanc Regulam strenuè exerceamus nos in iis operibus vilibus atque abjectis, à quibus sensûs noster delicatior magis abhorret: Et si ursus quispiam nobis occurrerit, id est, si nausea, si fastidium aut horror nos incesserit, circulo æternitatis eum compescamus, aut obedientiæ ac caritatis freno eum cohibeamus, ne nos mordeat. Ita paulatim cum Davide animos erigemus, confortabimúrque ad Leonem quòque aggrediendum, sed non nisi quando vehemens Spiritûs Sancti impulsûs nos urserit, & Superiorum, Dei locum tenentium, facultas ejusmodi inusitata indulserit. Quod si præstiterimus, non solùm victoriam plenam sensualitatis; sed etiam profundissimæ demissionis & obedientiæ virtutem, Deo adjuvante, reportabimus.

EXHORTATIO II.

IN REGULAM XIII. SUMMARII.

Suadet amplectendas suî confusiones.

THEMA.

Proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contemptâ. Hebr. 12. 2.

Vel ex Regula.

DAVID, in vernantis ætatis flore ad gregis custodiam à Patre ablegatus; à minore paulatim ad majus fortitudinis specimen edendum connisus est; nam primo certamine Ursum trucidavit; deinde Leonem in frusta discerpsit; denique Goliathum Philisthæorum Gigantem, virum robore validum, animo tumidũ, staturâ procerum, audaciâ ferocem, loricæ, galeæ, hastæ & gladii armaturâ præsidentem aggredi, & cominùs cum eo decertare non est reveritus. Et quamvis in arenam descendere paranti Saûl Rex oggereret. 1. Reg. 17. 33. *Non vales resistere Philisthæo isti, quia puer es, hic autem vir Bellator est ab adolescentia sua.* David tamen animum non despondit; sed Regem bono animo esse jussit, & adductis prioribus fortitu-

dinis exemplis animavit, dicens: *Nam & Leonem & Ursum interfeci ego servus tuus: erit ergo & Philisthæus hic, quasi unus ex eis.* Erectus igitur Saûl, eum armis suis, galeâ, loricâ & gladio munivit. At ipse oppositit: *Non possum sic incedere, quia non usum habeo;* & tulit baculum suum pastoralem, & quinque limpidissimos lapides, atque ita adversûs Philisthæum processit, molémque illam carneam stravit. Haud absimili ratione nobis pugnandũ est, & primò quidem, ùt exhortatione proximè præcedente declaravimus, ursus & leo sensualitatis prosternendus est; eóque prostrato, contra spiritum superbiæ, tumidum & ferocem, instar Goliathi nos quotidie oppugnantem, heroico quodam ausũ in certamen descendendum est, armorum loco assumptis, baculo crucis & quinis limpidissimis lapidibus, id est, sacris ejus vulneribus & confusionibus ab ipsõ in cruce perlatis, nec non favoribus, præmiis & Sanctorum exemplis, quibus ad generosa facinora & confusiones insignes pro Christo subeunda animabimur; ùt exhortatione præsente ostendemus.

Confusio quintuplex est.

Inter alia humilitatis heroicæ exercitia locum non postremum occupat studium efficax quærendæ, ex Dei amore, nostræ coram aliis confusionis, & qui inde nasci amat apud imperitos, rerúmque cælestium ignaros, contemptûs. Honestæ autem ac laudabilis hujus nostræ coram aliis confusionis materia ad quina fermè capita reducitur. Primum est publica defectuum nostrorum manifestatio, sive eos ipsi proferamus, sive ab aliis Superiorum consensu aut imperio deregantur. Alterum confusionis genus, vilia & abjecta officia, mundique judicio despecta complectitur; qualia sunt domum, areámve publicè verrere, multis spectantibus: cum pauperibus in loco cunctis pervio cibum sumere, ostiatim stipem cogere; quod passim primis denis Societatis nostræ Patriarchis in more positum fuit. Tertium genus est in Nosocomiis ægris deservire, & palam res eorum sordidas & inquinatas abluere, quod hodiedum in Italia Tironibus nostris in more est positum; aut res in foro, macellóve coëmptas, humeris injectas domum deferre. Quartum genus est, viles, squallidas, obsoletas, attritas, centonibúsque consutas vestes gestare, quod quòque Novitiis usitatum est, dum antiquâ, tritâque lacernâ sese amiciunt, humilitatis exercendæ gratiâ. Quintum genus est, in accusationibus, vel pœnis injunctis, innocens licèt sit, excusationem, purgationem, defensionémque nullam prætexere: quod Sanctis compluribus familiare extitit, & viri perfectionis avidi etiámnum æmulantur. His adjungi potest: Si juniores te, minúsque, ùt reris, digni, te præterito, ad honorum gradus promoveantur; non absque multorum, causam ignorantium admiratione; aut si te ex honoris culmine in imum, nullâ datâ ansâ, dejici videas: ut in his aliisve casibus ruborem & confusionem debelles, Philisthæúmque honoris & propriæ existimationis prosternas, sequentibus quinis lapidibus limpidissimis utere.

1. Primus

I. Primus limpidissimus lapis, quo Philisthæum, id est, confusionem tui in rebus abjectis vincas; est *Divinum Beneplacitum*, seu consideratio certissimáque persuasio, ejusmodi victorias Deo Optimo Maximo gratissimas accidere & perplacere. Id autem vel ex eo liquet, quòd Deo gratissima sit humilitas: Deus enim, ùt David Psalm. 112. concinit: *Humilia respicit in cælo & in terra.* Ex visu autem amor nascitur. Hâc ratione respexit Saulem in oculis suis parvulum & humilem, in agris asinas Patris sui quærentem, aspexit, placuit, & per Samuelem eum in regem unxit. 1. *Reg.* 9. Respexit quòque Davidem parvulum, & inter octo fratres natu minimum, & in pascuis oves pascentem; aspexit, placuit, & eundem quòque per Samuelem omnibus fratribus prælatum unxit in regem. 1. *Reg.* 16. Respexit etiam Beatissimam Virginem. *Respexit humilitatem ancillæ suæ*, & placuit ei, atque ad Matris Dei dignitatem evexit. Respexit Zachæum staturâ pusillum, & coram populo sicomorum conscendendo, confusionem sui minimè reformidantem, & in domum ejus Salvator divertit.

Placet ergo Deo humilitas, ac proinde tolerantia prompta confusionis quæ & soboles & pareus humilitatis est, & semita ad gradum humilitatis sublimiorem, displicere haud poterit.

Deinde. Si Deo, qui Dominus virtutum est, omnes virtutes mirificè placent, quantopere ipsi placeat necesse est humilitas, quam S. Cyprianus Serm. de nat. SS. 45. *Fundamentum sanctitatis* appellat: Joannes Abbas apud Palladium, *fundamentum*, non qualecunque sed *primum omnium virtutum*: S. Chrysostomus Hom. 30. in Acta; *matrem, & radicem, & altricem, & fulcimentum, & vinculum bonorum: quæ non virtutes duntaxat*, sed (ùt Christus revelavit S. Birgittæ Lib. 6. c. 1. 16.) *ipsum Deum in cor introducit.*

Rationem hujus ulteriorem reddit sanctus Cyprianus de zelo & livore. *De humilitate* (inquit) *ad summa crescimus: didicimus unde placeamus. Deus veritas est, quamobrem & diligit veraces, & odio habebit mendaces: Superbi verò mendaces sunt & stulti, qui cùm nihil sint, se aliquid esse putant, & ab hominibus magni haberi volunt, qui digni odio habentur. At humiles sunt veraces, qui sentiunt se nihil esse, qui seipsos despiciunt, & ab aliis despici cupiunt; unde & æquum est ut à Domino diligantur. Et quidem quos Dominus diligit, extollit, & ejus diligere, efferre hominem & ditare est.* Quis igitur ut Deo placeat, hominibus displicere refugiat? Quis ut Dei dilectionem, honorem, elevationem promereatur, hominum irrisionem & confusionem subire detrectet?

II. Alter limpidissimus lapis, quo Philisthæum petamus, & confusionem libenter suscipiamus; est consideratio favorum cælestium, quos Divina Bonitas, confusionem, Dei amore quærentibus elargitur; neque enim infinita Numinis liberalitas ab homine vinci se finit. Deus *humilibus dat gratiam.* Jac. 4. *Humiliare Deo, & exspecta manum ejus.* Eccli. 13. 9. *Qui emittis fontes in convallibus.* Psal. 103. *Qui intueris abyssos* Dan. 3. Id est, cognitione sui dejectos. *Intueris*, ut exaltes, & de stercore erigas pauperes.

II. Favores cælestes.

Exemplum habemus in Rege Achab; cui ob impietatem gravissimas DEUS pœnas comminatus est per Eliam Prophetam. L. 3. Reg. c. 21. *Si mortuus fuerit Achab in civitate, comedent eum canes; si in agro, volucres cæli.* Verùm quoniam egit pœnitentiam, publicámque sui confusionem subiit, ibidem ℣. 37. dicitur esse sepultus in Samaria. Quam ob rem verò? Quia *Scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, jejunavitque & dormivit in sacco, & ambulavit demisso capite.* Hâc de causâ factus est sermo Domini ad Eliam Thesbiten: *Nonne vidisti Achab humiliatum coram me? Quia igitur humiliatus est, non inducam malum in diebus ejus.* Hæc perpendens S. Basilius exclamat: *Si homo impius humiliatione externâ Dei iram placat, & flagella à domo suâ avertit; quantò magis justus, & Dei servus, ac religiosus Deum flectet ad concedendam ei perfectionem?*

Exemplum quòque luculentum præbet S. Maria Magdalena, nobilis Domicella, sæculi vanitatibus dedita, quæ non absque magnâ sui confusione in domum Simonis Pharisæi intravit, in omnium convivarum mensæ accumbentium conspectu ad pedes Christi sese abjecit, eosdem lavit lacrymis, capillisque tersit, rem non modò redemptori gratissimam præstitit, sed complures favores eximios reportavit. Ponderat id S. Gregorius: *Ardens dolore, flere etiam inter epulas ac convivantes non erubuit: nam quia semetipsam graviter erubescebat intus, nihil esse credidit, quod verecundaretur foris.* At quidnam hâc ingenti confusione sui promeruit? 1. Remissionem peccatorum. *Remittuntur ei peccata multa.* 2. Christi Domini defensionem: *Simon vides hanc mulierem? Aquam pedibus meis non dedisti: Hæc autem lacrymis rigavit pedes meos.* 3. Lazari fratris sui resuscitationem à mortuis. Quâ de re præclarum extat ipsiusmet Christi testimonium in revelationibus S. Birgittæ L. 4 c. 74. ubi inter causas quaternas resuscitationis Lazari hanc recenset: *Quia Maria Magdalenæ humilitas tantum meruit in lotione pedum meorum, ut sic in conspectu multorum lætaretur & honoraretur.*

Exemplum recentius nobis exhibet V. Pater Bernardus Colnago Societatis nostræ Sacerdos, qui cùm interiùs sentiret impelli se, & à P. Rectore suo Antonio Spinello Viro sancto & hujusmodi confusionibus addicto, Neapoli, veniam obtinuisset, vestémque laceram & ex centonibus consutam induisset, ac devictâ ingenti, quam ab eo sentiebat, repugnantiâ, præcipuas urbis plateas obivisset, cum magnâ sui confusione & pudore, quippe multis in ea notus, & publicus Theologiæ Professor; atque ob id factum contemptus, irrisus, & à multis ad insaniam redactus habitus esset; & ipse id ex eorum ore accepisset, Deus illum ab eo tempore copiosissimè suis donis & gratiis gratis datis ac virtutibus cumulavit: nam primò excellentissimum ei contulit donum concionandi, hominúmque corda permovendi: deinde donum prophetiæ; denique donâ patrandi innumera, eáque manifesta miracula: quemadmodum ipse R. P. Nicolao Lancicio Romæ retulit. Atque hic Opusc. 8. de humil. testatur. Quem verò tanti è cælo favores ad quandam coram mundo confusionem tolerandam non alliciant?

III. Tertius limpidissimus lapis est con-

consideratio *exempli Christi Domini*: Quanta enim ejus humiliatio extitit, dum ad sordidos Apostolorum & Judæ pedes sese abjecit? *Hoc sciens Dominus*, ait S. August. tract. 10. in Joan. *humilitatu Magister & clarum speculum ejus, cùm in se humillimus esset, nec ullo medio ejus acquirenda egeret, & nos viam hanc doceret, toto tempore privatæ vitæ suæ, ad trigesimum annum, innumera horum humilium operum exempla præbuit.* Luc. 2. *Et post concionem mirum illud exemplum lotionis dedit, à Discipulo humillimo, quem diligebat JESUS, tam distinctè descriptum.* Quod Reges & Principes imitari cœpêre.

Sed quanto major Domini depressio & confusio, quando ligatus per compita ductus? Qualis confusio, quando publicè coram Anna in faciem cæsus? Qualis confusio, quando ab Herode ut stultus illusus, à Pilato, spinis coronatus, totisque deformatus populo propositus, ac denique in crucem actus? Quando *proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contemptâ*? Hebr. 12. Si hæc Rex, qualia Subditi? Si ista Magister & Dominus, quid Discipuli & Servi?

IV. Exempla Sanctorum.

IV. Quartus lapis, superbiæ strator est consideratio *Exempli Sanctorum*, Regem ac Ducem suum strenuè insequentium: & mundi gloriam, sui confusione superando calcantium. Non commemorabo hic prolixè Prophetam Isaiam, qui dum c. 20. à Deo jussus est se exuere: *Solve saccum* (id est *cilicium*) *de lumbis tuo, & calceamenta de pedibus tuis tolle*: mox obedivit: ℣ 2. *Fecit sic vadens nudus & discalceatus.* Non absque maximâ sui confusione & verecundiâ; ut portenderet summam & extremam nuditatem, spoliationem, captivitatem & ignominiam tolerandam in Ægypto & Æthiopia ab Assyriis. De quo S. Ambrosius L. 6. epist. 36. ad Sabinum Episcopum scribit: *Non est confusus Isaias, qui nudus & discalceatus per populos ibat, oracula clamans cœlestia.* Præteribo quoque ingentem Jeremiæ Prophetæ confusionem, quando Deo jubente, c. 27. 2. *Fac tibi vincula & catenas, & ponas in collo tuo.* Ligatus fuit catenis, quo portendebatur Nabuchodonosorem Judæis, aliisque gentibus jugum impositurum servitutis, eo quod ipsi excussissent jugum Domini, dicendo, *non serviam* Jer. c. 20.

Omni ignominiâ & confusione contemptâ, quàm liberè & candidè sua delicta Sancti vulgavêre? Quoties Dâvid se in iniquitatibus conceptum, egenum, pauperem, mendicum, vermem, non hominem, sed opprobrium hominum proclamat? Quoties Doctor Gentium se indignum Apostoli nomine, Ecclesiæ persecutorem, blasphemum, contumeliosum, peccatorum primum palàm profitetur? An non Augustinus furta sua enarrat, totique mundo evulgat delicta sua L. 1. Confess. c. 19. &c.? An non Hieronymus Epist. ad Chromatium sua scelera recensèt & apertè fatetur, se in lubrico adolescentiæ itinere lapsum esse. Et Epist. ad Heliodorum, se ob luxuriam naufragium passum esse? An non quoque S. Bernardus serm. 54. in Cant. S. Nazianzenus, S. Basilius, S. Ephrem, S. Anselmus & alii delicta sua enarrant & propalant? O egregios mundi & honoris sui contemptores! ô insignes confusionis & ignominiæ appetitores!

Illustre in alio confusionis genere recenset Albertus Crantzius Hamburgensis Decanus, ibidem in summa æde tumulatus, & statuâ honoratus L. 8. Saxoniæ c. 7. De Adolpho Holsatiæ Comite, qui relictâ filiis Toparchiâ, Ordinem S. Francisci amplexus, in oppido ditionis suæ, lac ostiatim à subditis suis emendicare solitus fuit: cúmque lac in hydria portanti. Filii media in platea equis phaleratis vecti ac magno comitatu stipati occurrerent, nonnihil humani passus, dum rubore perfundi inciperet, hydriam in caput effundens invertit, dicens: *Hic erubuisti Christi pauperiem, lac in manibus bajulans; nunc vel in capite ostende, quid portaveris.* Actu hoc heroico confusionis sui Comes non solùm grandem in cælo coronam, sed & hic eximium humilitatis gradum, & sui victoriam præclaram obtinuit.

V. Præmia Beatorum.

V. Quintus lapis, ut verbo attingamus, ne prolixiores simus; quo metum confusionis dejicias & ferias, est cœlestis gloria: non enim fallit æterna Veritas, dicens: *Qui se humiliat, exaltabitur.* Lucæ c. 14. Quod & ipse Salvator expertus est: *Humiliavit semetipsum, usque ad mortem, mortem autem crucis*, ignominiosissimam; *Propter quod & Deus exaltavit illum & donavit illi nomen, quod est super omne nomen.* Ad Philip. c. 2, 8.

Quapropter, Dilectissimi, cum Davide, contra Philisthæum forti pectore, manúque dimicare decernamus. Occurrit non rarò materia, aut occasio confusionis: jam enim ipsimet sponte defectus ac tentationes nostras Præsidi detegimus; aut ejusdem permissu palàm recensemus: jam excessus nobis insinuantur ab aliis (quemadmodum Davidi à Nathan.) aut publicè non absque confusione quapiam, recitari jubentur, ut disciplinæ fiat satis, ac corrigantur. Aliàs Religiosis viris, ac potissimum Tyronibus, humilitatis exercendæ & acquirendæ gratiâ, obeunda veniunt officia abjecta & viliaque aliis inspectantibus. Nonnunquam operam navant infirmis, aut vitiis, obsoletísque amiciuntur integumentis, aut stipem cogunt ostiatim, aut ex errore, reprehensionem innocenter sustinent, pœnámque dare coguntur. Omnibus autem illis nonnulla sese immiscet confusio ac verecundia; quæ adolescentes in perfectione, nondúmque robustos instar Philisthæi aggreditur, ad conflictum lacessit, atque impugnat. Quod si vobis id contigerit, confestim cum Davide unum è quinque lapidibus prædictis depromite, eum fundæ intellectûs imponite, considerando circumducite, hostémque petite. Nunc divinum beneplacitum, quámque Deo accepta sit confusionis ejusmodi victoria pensate: nunc favotes vincentibus à Deo præstari solitos, animo volvite; nunc in Christi Domini ac Sanctorum exempla heroica, mentis aciem defigite; nunc præmia cœlestia & æterna ad trutinam revocate. Quibus tantùm vobis roboris accrescet, ut & hostes prosternatis & animo libenti, secundùm Superiorum voluntatem, confusiones quaslibet subeatis. His igitur animati, si publica eveniat reprehensio, promptè acceptate: si labores viliores exantlandi, haudquaquam obmurmurate: si eleemosyna vicatim corro-

corroganda, alacriter parete, vestimenta detrita cum gaudio gestate, in defectuum, non adeò gravium, delatione, apud Prælides, nequaquam vos purgate. Atque ita intimam animi demissionem, solidam patientiam ac mansuetudinem, victoriam vitiorum, ac promissa humilibus præmia cælestia reportabitis.

REGULA XIV.
DE TENTATIONIBUS.
EXHORTATIO I.
IN EANDEM.

Declarat Naturam, causam, & varietatem tentationum.

THEMA.

Fili accedens ad servitutem Dei, sta in justitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Eccli. 2. 1.

VEL:

Antevertere oportet tentationes, adhibitis earum contrariis. Reg. 14.

Vitam hominis universam, cujuscunque demum conditionis aut statûs, ex Jobi sententia militiam, aut de septuaginta Interpretum expositione, tentationem esse super terram, neminem vestrûm fugit. Verùm id vel maximè in vitam religiosam, in primis autem Tyronum, cadit: Unde illos cautè ac sapienter prænonet Sapientissimus Jesus Filius Sirach l. c. *Fili accedens ad servitutem Dei, sta in justitia & timore*, instar rupis inconcussæ, *& præpara animam tuam ad tentationem.* Curnam verò Dei servitium auspicantem infestior molestat tentatio? In promptu causa est: & quidem princeps: quia Dei famulatum adiens, à servitute Sathanica recedit: quare is indignans se dominio hominis istius & jure herili privari, eum ut servum fugitivum persequitur, atque ad castra, jus & Dominum suum reducere satagit. Ita eleganter S. Isidorus L. 3. de summo bono c. 5. *Quia*, inquit, *Diabolus in Sanctis intrinsecus non regnat, contra eos extrinsecus pugnat: & qui intrinsecus amisit dominium, extrinsecus commovet bellum.* Causa altera est, quia in sæculo

sæculo degentibus, vitia, & concupiscentiæ innatæ, & indulgentiâ vitæ prioris auctæ spiritui dominabantur; nunc verò in vitam novam auspicantibus, Spiritus sese opponit, bellúmque ciet; & dum premuntur, acriùs exurgunt, & caput exerunt instar aspidis. Ut rectè observavit Venerabilis Beda in Proverbiis: *Ante conversionem, ait, præcedit turba peccatorum; post conversionem sequitur turba tentationum: amor enim sæculi, contemptus est Dei, & vicissim amor Dei contemptus est sæculi.* Tertia denique ratio accedit: quia Deus lege æternâ sanxit, ut famuli, filii & milites sui, tanquam athletæ & pugiles adversis probentur, & exerceantur; exercitati corroborentur, corroborati perficiantur: teste Salomone Sap. 3. *Quoniam Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se, tanquam aurum in fornace probavit eos.*

Cùm itaque ad certamen jugiter nos stare succinctos, paratósque oporteat contra tentationes: earum naturam, causas & varietatem juverit investigare, ut contra easdem nos armare noverimus.

Notandum præviè, non loqui nos hoc loci de tentationibus, quibus nonnunquam Divinæ Bonitati electos suos probare lubet, quemadmodum tentavit Abrahamum Patriarcham, ut filium suum unigenitum Isaacum immolaret: hæc enim probatio non in malum, sed bonum finem à Deo ordinata fuit: verùm de tentationibus propriè acceptis, quæ in finem pravum excitantur, atque ex parte tentatoris, ad nos in flagitium pertrahendos, diriguntur. His præmissis; quæritur

I. Quid est tentatio? Respondetur quod sit *Impugnatio à Diabolo, Mundo, Carne, aliáve quavis creatura proveniens, quâ homo ad malum allicitur.* Ex quo liquet tentationem, quantumvis ad enormia scelera impetuosè alliciat, impellátque, peccatum haud esse, nisi consensus voluntatis accesserit; in ipsum peccatum, quod suggeritur, aut saltem in delectationem; sed esse meram incitationem in peccatum, motúmque primoprimum, ut vocant, ante omnem mentis considerationem, seu rectæ rationis advertentiam, insurgentem; qui diligentiâ ordinariâ prævenire nequeat. Declarat id D. August. L. 12. de Trinitate, & D. Thomas 1.2. q. 74. a. 1. asserens in omni tentatione reperiri quaterna illa, quæ in prima protoplastorum parentum nostrorum tentatione cernuntur: videlicet, *lignum pulchrum visu, inescans, serpentem suggerentem, mulierem audientem, & virum comedentem.* Lignum inescans est bonum quodpiam temporale quod allicit. *Serpens suggerens* est Diabolus, qui vel per se, vel per mundi, vel per Carnem, aliámve creaturam, cogitationes illicitas ingerit, & desideria prava excitat. *Mulier audiens* est sensualitas, aut concupiscentia, quæ vel opus ipsum, vel præsentem delectationem absque opere appetit. *Vir comedens*, vel comedere renuens, est Ratio, seu rationalis Voluntas, quæ illos sensualitatis motus, aut admittit, aut respuit: ubi advertas velim, nondùm peccatùm esse in primo 2do & 3tio, sed duntaxat in quarto.

Ex quibus clarè satis, quid tentatio sit, perspicitis, quæ cognitio omnino est necessaria. Deinde cernitis,

quam

quanti momenti sit, voluntatem firmari in bono, stabiliri gratiâ, solidari in timore Dei, aliisque virtutibus, ut virili pectore constanter resistat tentationibus, vincatur nunquam.

II. Causa efficiens tentationum ad malum nos allicientium & inclinantium, in sacrarum literarum monumentis quadruplex adstruitur.

II. Causa tentationis.

1. Prima ac principalis est Diabolus, qui, ut S. Petrus Epist. 1. c. 5. innuit, *Tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret.* Is enim ceu tenebrarum Princeps ac rector reliquis tanquam satellitibus suis, scilicet mundi versutiis, carnis blanditiis, creaturarum reliquarum illecebris, ad nos impugnandos, illaqueandos, & prosternendos abutitur: quemadmodum S. Ignatius in aureo exercitiorum libro, in meditatione de duobus vexillis graphicè depingit. Quomodo nimirum Lucifer dæmones innumeros per orbem universum spargat ad nocendum, nullis civitatibus & locis, nullis personarum generibus, immunibus relictis. Quomodo eos instiget, ut injectis laqueis & catenis, homines primùm pertrahant ad cupiditatem divitiarum, inde in mundani honoris ambitionem, atque ex hac in superbiæ barathrum præcipitent.

2. Altera causa est Mundus, qui teste S. Joanne Epist. 1. c. 5. *Totus est in maligno positus.* Mundi autem nomine, homines mundanos ac perversos, Reges quoque & Principes, Judices, seductores, Socios pravos, viros, feminas, unà cum omnibus terriculamentis, blandimentis, ac respectibus humanis intelligimus. Quem ideo plenum laqueis olim vidit & ingemuit magnus Antonius.

3. Tertia causa est Caro seu homo vetus, cum omnibus vitiis & concupiscentiis suis, cujus assiduas impugnationes præsentiscens Apostolus exclamare non dubitavit. Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati.* Id est video concupiscentiam in membris meis; quæ concupiscentia est quasi lex peccati, quia est fomes ad peccatum sollicitans, peccatum dictans, & suggerens, & captivat me in seipsa. *Repugnantem,* id est rebellantem legi mentis meæ, & contra eam militantem: *& captivantem me in lege peccati:* non voluntatis consensione, ut vult S. Chrysostomus, sed ut exponit S. Augustinus, commotione: ut scilicet captivus reddar & subjiciar legi peccati, id est concupiscentiæ: ita ut etiam invitus, ejus vitiosas inclinationes, dictamina & impulsus sentire cogar, ejusque laqueos ac motus evadere nequeam. Quare *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* l. c. v. 24. Id est à corpore moribundo & peccâdi affectibus, ac proinde morti & corruptioni obnoxio?

4. Quarta causa est congeries omnium creaturarum vel pulchritudine, vel delectabilitate, vel commoditate suâ, vel aliâ quavis fucatâ boni ratione incautos illaqueantium, atque ad contemptum, vel saltem ad neglectum veri æterni & infiniti boni pellicientium secundùm illud Sapientiæ c. 14. *Creaturæ Dei in odium factæ sunt, & in*

tentationem animabus hominum, & in muſcipulam pedibus inſipientium.

Hi igitur quadruplices infenſiſſimi ſalutis ac perfectionis noſtræ hoſtes ſunt, qui nos diu noctúque impugnant, ſemper cingunt, nec unquam deſerunt. Neque ſuis carent inſtrumentis & armis, videlicet ſenſibus corporis, appetitu concupiſcibili & iraſcibili, cum reliquis animæ rationalis potentiis. Et quidem Cacodæmon mille utitur fraudibus, præſtigiis, ſuggeſtionibus, impulſionibus, ad omne genus flagitiorum, contra Deum, contra proximum, contra noſmetipſos. Mundus ſpecioſis opum, honorum, & reſpectuum humanorum umbris, fucatis impoſtorum lenociniis, ac pravis perverſorum exemplis. Caro imaginariis omnigenarum voluptatum, comeſſationum, recreationum, libidinum & commoditatum ſuperfluarum repræſentationibus. Reliquæ demum creaturæ ſuâ ſpecie & pulchritudine, ſuâ pretioſitate, ſuavitate & amabilitate, nec non innumeris propè pravorum deſideriorum illecebris, & irritamentis ad omnis generis crimina alliciunt, ineſcant, atque illaqueant.

Cum itaque tot hoſtes capitales in nos inſurgant, armiſq; tam variis nos impetant, videmus profectò, quantâ armorum ſpiritualium panoplia nobis opus ſit, quantâque curâ, vigilantiâ & induſtriâ, ne ſuperemur, ac in tentationũ laqueos inducamur & involvamur.

III. Varietas tentationis.

III. Perpendimus tentationis naturam ac cauſas, nunc quoque ejus multiplicitatem diſpiciamus; nam tentationes variæ ſunt; aliæ apertæ, aliæ occultæ. Tentationes apertæ ſunt, quæ palàm & veluti aperto marte nos adoriuntur; eæque ſunt quadruplices, nimirum repentinæ, violentæ, importunæ & perplexæ.

1. *Repentinæ* tentationes ſunt, quæ ex improviſo irruentes mentis conſiderationem præveniunt, in quam incauti crebrò impingunt & facilè conſentiunt, dicentes cum Threnographo: *Velociores fuerunt perſecutores noſtri aquilis cœli.* Thren. 4. Quæ celerrimo impetu in prædam involant: ſic nonnunquam tentatio ſubita, fulminis inſtar, hominem totum pervadit.

2. *Violentæ* ſunt; quæ eâ violentiâ, impetúque irruunt, ut eis abſq; abundantiſſima gratia nequeat reſiſti. Tales fuêre tentationes Martyrum; quicum Apoſtolo dicere poterant 2. Corinth. 1. *Supra modum gravati ſumus, ſupra virtutem.* Ejuſmodi quoque tentationes ſunt blaſphemiæ, deſperationis, ſuperbiæ, ambitionis, fornicationis & ſimiles, à Diabolo modo quodam extraordinario concitatæ, cùm tam vivaciter, támque repente imaginationi fœdas, blaſphemas, aliáſve horrendas ſpecies objicit; ut ægrè animadvertat, an conſenſerit, diſcernat; quæ ideo vocari ſolent ſpiritus blaſphemiæ, ſpiritus fornicationis, ſpiritus ſuperbiæ, à quibus proinde in litaniis liberari petimus.

3. *Importunæ* ſunt, quæ ſemel repulſæ, inſtar muſcarum rejectarum identidem redeunt: quæ licet primâ vice nos minimè proſternant, ſæpiùs tamen recurrentes vacillare faciunt; & non rarò in ruinam trahunt, ſimiléſque

lésque sunt guttis, lapides excavantibus. Ejusmodi sunt cogitationes blasphemæ, suspiciones temerariæ, distractiones & similes; quæ non quidem impetuosè nos obruunt; sed molestâ illâ recursatione fatigant, & nonnunquam dejiciunt.

4. *Perpetuæ* sunt, quæ eodem tempore, variis oppositisque vitiis mentem impetunt, & veluti navem ventis contrariis agitatam obruere tentant: ut dicere cum Gentium Doctore cogamur 2. Corinth. 7. *Foris pugnæ, intus timores.* Atque hæ sunt tentationes apertæ.

Verùm humanæ gentis hostis callidissimus, ubi apertâ vi nihil adversus pias mentes assequitur, dolis, cuniculisque grassatur: variis eas versat modis, multis commotionibus agitat, & artibus subtilissimis petit. Harum verò occultarum, & fraudulentarum tentationum diversæ quoque sunt species, quas ad ternas hasce reducimus.

1. Species prima est earum, quæ sub specie boni amplectendum malum, vel sub specie mali, bonum fugiendum suadent: quod D. Paulus innuit, 2. Corinth. 11. dum ait: *Sathanam solere se transformare in Angelum lucis.* Sic tentator sub Specie talenti exercendi suadet ambitionem, sub specie zeli contemptum majorum; sub specie majoris perfectionis in alio statu, inconstantiam in vocatione.

2. Altera species tentationum occultarum, continet eas, quæ priùs oculos mentis excœcant, aut appetitum vehementiâ passionum & illecebrarum sensualium inquietant, deinde in manifesta flagitia quæ non videntur, vel non apprehenduntur, pelliciunt. Sic Judas ante cœcus, postea aperuit oculos, dicens: *Peccavi tradens sanguinem justum.*

3. Ad tertiam speciem pertinent eæ, quæ subinde ad tempus nos oppugnare cessant, ut incautos, & quasi jam securos ex improviso opprimant; instar vulpecularum, quæ se mortuas simulant, ut gallinas propiùs accedentes, sibique nihil metuentes, capiant.

En, Charissimi, quàm varii, quàm multi, quàm potentes & callidi sunt adversarii nostri, tam externi, quàm intestini! quanto numero & impetu, castrum animarum nostrarum impugnant! quàm variis machinis & artibus occultè & apertè nos invadunt! quàm sedulò proinde nobis omni ex parte vigilandum, ne ullus uspiam hostili incursui aditus aperiatur! quàm sollicitè monitum Spiritûs Sancti auscultandum est: *Omni custodiâ serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit?* Prov. 4. præsertim cùm athletæ spirituali, totâ vitâ & continuè cum iis sit dimicandū, nec sperandæ dum spiramus, ab hac colluctatione respiratio; multò minùs securitas? ô quis cum S. Antonio non exclamet: *Domine quis tot laqueos evadet?* Quis tyronum non expallesçat, si plures etiam veteranos milites, imò heroes, post reportatos ab hostibus triumphos, turpiter tandem irretitos, captos, vulneratos ac prostratos succubuisse recogitet? verùm absit, ut ideo quis hanc luctam detrectet, animúmque despondeat; quisquis non suis viribus confidit; sed ejus, qui ait:

Confidite, ego vici mundum. Joan. 16. Quin potiùs certa cum fiducia speret, se protectionis Divinæ clypeo munitum, facilè omnes hostium insidias, incursúsq; propulsaturum; modò idoneis mediis, ac præsertim prædicto, tentationes antevertendi, & contrariis repellendi constanter adhibendis, cooperari voluerit.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM EANDEM,

Docet tentationes contrariis vincendas.

THEMA.

Præpara animam tuam ad tentationem. Eccli. c. 2.

VEL

Antevertere oportet tentationes, adhibitis earum contrariis. Reg. 14.

MUltiplicia in eloquiis divinis, sanctorúmque Patrum voluminibus adversus tentationes antidota suggeruntur: cujusmodi sunt oratio, jejunium, diffidentia sui, fiducia in Deum, vigilantia, sensuum custodia, occasionum fuga, proscriptio otii, manifestatio sui coram Prælatis; quæ omnia contra tentationes arma perquam efficacia meritò reputantur; verùm hisce in præsenti dimissis, unicum duntaxat alexipharmacum à S. Ignatio in Reg. 14 suggestum, exponendum sumemus. *Antevertere*, inquit, *oportet tentationes adhibitis earum contrariis.*

Quando Medici aphorismum suum vulgarem proferunt: *Contraria contrariis curantur.* Sensu duplici intelligi queunt: nimirum vel de febri ipsa seu morbo, vel de paroxysmo febrili. In utroque autem dictus aphorismus locum reperire cernitur: primò enim febris calida antevertitur & paulatim curatur contrariis, dum adhibentur frigida: deinde ipse quoque febris assultus & paroxysmus herbarum salubrium succo, aut tenui potu, similibúsque reprimitur, & levamen sentitur. Non dissimili ratione in morborum spiritualium cura procedendum suggerit S. Ignatius, sive de ipso vitio aut

aut passione, tentationum radice, sive de ejus paroxysmo loquamur. Ex mente S. Ambrosii L. 4. in Lucam c. 4. *Febris nostra avaritia est, febris nostra libido est, febris nostra luxuria est, febris nostra ambitio est, febris nostra iracundia est.* Tam autem febris hæc, quàm ejus paroxysmus & actualis tentatio, contrariis est superanda.

Quâ verò id methodo practicè peragendum sit, exhortatione præsente declarabimus.

I. Primò quidem intendit ac vult S. Patriarcha noster, morbos ipsos, id est pravas inclinationes, passiones, & vitia, contrariis armis oppugnanda: mox enim, tanquam regulæ exemplum, attexit: *Ut cum quis animadvertitur ad superbiam esse propensus, & sic de aliis pravis animæ propensionibus.* Reg. 14. Si igitur quis ad superbiæ vitium propendere se sentiat: *exerceri*, inquit, *is debet in rebus abjectioribus, quæ ad humiliandum ipsum utiles futura videantur. Exerceri debet*, non semel, iterúmve, sed sæpius & identidem; neque enim arbor annosa ictu uno concidit. Et veluti lima ferrum crebrò repetitis ductibus abradit ac polit: sic vitium repetitis virtutum contrariarum actibus.

Illustre hujus praxeos specimen Judictha Hebræorum heroina fortissima nobis ob oculos ponit; quæ debellando alium, demonstrat, quâ quis arte vincat semetipsum; dum Holofernis vitia antevertit, ac virtutibus contrariis se instruit; & superbiæ, animi demissionem, ferociæ mansuetudinem, temperantiam & sobrietatem gulæ, denique effrœnatæ libidini opponit castitatem.

1. Etenim Holofernes, devictis jam aut præ terrore ultro sese dedentibus reliquis urbibus, elatus, ac fastu tumidus exercitu centum & viginti millium peditum, & viginti duorum millium equitum circumfusus, extremam Bethuliæ perniciem intentabat. Jámque Sacerdotes Urbem hostis arbitrio submittere decreverant, nisi quinti-duo auxilium è cœlo affulgeret. At quid generosissima juxta ac demississima Judith? Opponit illa velut clypeum inexpugnabilem, profundam animi demissionem: ait enim: *Qui estis vos, qui tentatis Dominum? Posuistis vos tempus miserationum Domini?* cap. 8. *Non sic sed humiliemus animas nostras & exspectemus humiles consolationem ejus, & in spiritu constituti humiliato, dicamus flentes Domino; ut secundùm voluntatem suam faciat nobiscum misericordiam suam.* Deinde ad alios demissionis actus progreditur, suam imbecillitatem agnoscendo, viribúsque suis diffidendo, & omnem fiduciam in solo Numine reponendo: *Da mihi*, inquit, *virtutem; neque enim superbi ab initio placuerunt tibi; sed humilium & mansuetorum semper tibi placuit deprecatio. Deus cœlorum exaudi me miseram, & de tua misericordia præsumentem. Erit hoc memoriale nominis tui, cùm in manu fœminæ dejeceris eum.* En quot actus virtutum, tot velut arietes & catapultas ad fastum Holofernis labefactandum admovet. Neque unius humilitatis, sed & aliarum virtutum insigne specimen edit.

2. Secundò enim erat Archistrategus iste ingenio ferox, irâ, furore ac vindictâ inflammatus; qui, ut cap. 3. Judith legitur; nullis populorum flectebatur obsequiis: & *quamvis Principes ac civitates obviam sponte procederent, cum coronis & lampadibus, ducentes choros, in tympanis & tibiis*: ferociam tamen immanem pectoris ejus haud mitigare valuerunt: nam *& civitates eorum destruxit, & lucos succidit.* At quâ arte Judith furorem hunc domuit? quâ ratione tigridem hanc efferatam cicuravit? Non alia nisi mansuetudine, suavitate, & lenitate: verba lenia depromendo, sese ancillam, ipsum Dominum compellando, in terram se prosternando, atque adorando: *Quæ sum ego, inquiebat, ut contradicam Domino meo?* Et audiit: *Invenisti gratiam coram me.* cap. 12.

3. Erat Dux ille Assyrius, fœdæ libidinis mancipium, ut passim Assyrii: ideóque mox intuitu primò *captus est in oculis suis.* Verùm ex adverso Judith summâ castimoniæ laude florebat, cilicióque carnem suam domabat.

4. Erat Holofernes, ventri & abdomini suo natus, temulentiæ perquam addictus, vino, somnóque sepultus: *jacebat in lecto, nimiâ ebrietate sopitus.* cap. 15. Sed in Heroina illa summa elucebat temperantia & sobrietas; utpote, quæ nec vetitos ac immundos Assyriorum cibos degustabat, nec genio cum Holoferne indulgere sustinebat: atque hac ratione virtutibus contrariis, contraria vitia antevertens, prostravit, victrix temulento caput acinace demessuit, hostibúsque debellatis, civitatem, cum plausu & gloria æterna, obsidione liberavit.

Quod Juditha in alio, unusquisque in praxin redigat in semetipso vitium quodvis, aut passionem indomitam, autumet esse hostem suum & Holofernem suum: Juditham verò rectam rationem seu voluntatem gratiâ & fide armatam: cujus est hostium machinationibus, viriliter sese opponere, eisque armis contrariis elidere.

Unusquisque, ait S. Jacobus in Epist. c. 1. *tentatur à concupiscentia sua, abstractus & illectus.* Concupiscentia autem seu appetitus est pars inferior animæ, ad quam passiones pertinent, quæ nos excœcat, & à rerum cœlestium ac meliorum consideratione abstrahit, ne ea cum rebus vilioribus, ad quas ipsa nos allicit, comparemus, atque ita abnegemus illa, quæ ipsi placent, atque ad meliora convertamur: ubi verò partem superiorem sic abstraxit, ipsi ingnescit suavitate rerum, erga quas afficitur, & in quas ex naturæ suæ corruptione fertur, juxta illud Apostoli: Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritûs. 1. Corinth. 2. 14.

Huic igitur abstractioni mentis, & illectioni voluntatis, ac tentationi, ut non cedamus, nec vincamur: *anteverte oportet* & illam concupiscentiam priùs tentare, aggredi, & oppugnare armis mortificationis, antequam illa nos tentet. Quemadmodum Juditha ante conflictum cum Holoferne, se ipsam priùs tentabat, ac per jejunia, cilicia, orationes & afflictiones præparabat, ne ullo modo ab illo traheretur & superaretur, quem ipsa superare cupie-

cupiebat: Sacerdotésque Urbem tradere volentes reprehendebat; & similiter ad preces & jejunia hortabatur, ut non humanâ fiduciâ, sed divinâ niterentur.

Imitari hoc conantur Tyrones, dum tyrocinii sui tempore, & in omni reliquâ vitâ superbiæ febrim abjectis excitiis, itacundiam mansuetudine, propriam voluntatem, obedientiâ, lasciviam corporis castigatione, gulam temperantiâ & abnegatione, supprimere, frangere ac debellare non desinunt. Atque hoc ipsum, & quod desiderat sanctus Legislator; *tentationes antevertere*, contrariisque armis subigere ac jugulare.

Hoc igitur sit in Tyrocinio, atque etiam postea continuum studium nostrum, si Holoferni, id est vitio caput amputare cupiamus: & tentationum radices destruere, ex quibus illæ identidem propullulant. Atque hic constantiâ virili est opus: neque enim uno alteróve ictu res conficitur. Quid verò juvat alveum aliquoties exhaurire, si fontem, ex quo aqua nova indesinenter scaturit, non obstruamus? Quid juvat lium superficietenus abrumpere, si radicem pariter non evellamus? Quid juvat, unum alterúmve febris paroxysmum superare, si febrim ipsam calidam non curemus? Antevertere ergo oportet & prævenire, concupiscentiam, & gnatásque eidem passiones contrariis petendo, ac destruendo: duo enim contraria eidem simul inesse nequeunt, quin expulso uno, alterum succedat.

II Altera pars pugnæ sita est, in aggrediendis morborum nostrorum spiritualium paroxysmis: id est, ut non solum concupiscentiæ morbum, præveniamus atque antevertamus; sed ipsos etiam paroxysmos, ac tentationes actu nos infestantes aggrediamur, contrariisque armis perimere satagamus: quemadmodum Juditha, non solùm prævisè sese dispposuerat, sed etiam actuali invitationi & tentationi resistebat, delicatas epulas cum Holoferne non manducando, sed viles secum allatas; non bibendo vinum, sed aquam; non se recreando cum hostibus, sed orando Deum seorsim, ac jejunando. Non absimilem tentationes jam præsentes retundendi methodum docuit Dominus S. Birgittam L. 4. Revelat. c. 4. *Diabolus*, inquit, *est quasi canis venaticus, currens ad te cum tentationibus & suggestionibus: sed si ei opposueris aliquod durum, quo dentes ejus doleant, & obstupescant, mox resiliet à te.* Quodnam verò est istud durum, quod diabolo aut concupiscentiæ tentanti objiciendum? Respondet S. Basilius in Regulis fusiùs disputatis, responso 51. Contraria contrariis superanda: *Inanē gloriā*, inquit, *abjectioribus exercitiis imponendis, futilem & otiosam loquacitatem silentio; immodicum somnum vigiliâ & exercitiis orationum: segnitiem corporis laboribus suscipiendis gravioribus; edacitatem indecoram jejunio: murmurationem, à reliquis segregatione.*

nes cutantur contrariis,

D. Basilio subscribit S. Ignatius, qui dura, id est contraria tentationi objicienda hortatur: 1. ut si quis ad superbiam propensus cernatur, aut actu infestetur, ad humilia opera confugiat,

giat, quæ superbis dura videntur & gravia. 2. Si quis carnis blandimentis ac titillationibus se infestatum sensérit; asperitatem vestium, cibi potúsque parsimoniam; aliásque corporis afflictationes adhibeat. 3. Si quis ad vanam sui, talentorúmque suorum complacentiam, aut ad aliorum despicientiam impellatur, seipsum profundissimè, in nihili sui abyssum deprimat; & omnium nequissimum esse arbitretur. 4. Si ad indignationem, ob reprehensionem aliquam, aut aliam quamvis existimationis suæ læsionem, commoveri se sentiat; heroicos despicientiæ sui actus eliciat, se omni honore indignum, omni vituperio dignissimum habeat. 5. Si ad vindictam, de eo, à quo læsus est, quoquo modo sumendam incitetur; in ardentes fraternæ charitatis actus erumpat, eum ceu Dei filium, membrum Christi, Sponsam Spiritûs sancti, & SS. Triados imaginem, brachiis dilectionis complectatur, optando illi omnia vera bona, nulla omnino mala, cum desiderio, multo indigniora ab eo patiendi, & si opus foret, mortem ipsa oppetendo, amore Domini nostri JESU Christi. 6. Si ad impatientiam, actus absolutissimæ resignationis, si ad blasphemiam, Dei laudes; si contra fidem, fidei actus, atque ita in aliis, contraria contrariis retundat.

Quo autem certaminis hujus praxin clariùs adhuc perspiciamus non absre erit, eam Christi & Sanctorum exemplis illustrare. Matthæi c. 4. Sathanas Redemptorem terno assultu impetiit, sed toties telis contrariis repercussus abscessit. In primo impetu suggerebat: *Dic ut lapides isti panes fiant*; ecce tentatio hæc de carne pascenda: & quid remedii opposuit? Amorem rerum spiritualium, verbi divini pabulum. *Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* In altero impetu tentabat vanitate & gloriâ inani, inquiens: *Mitte te deorsum, Angelis suis mandavit de te.* Atque ita illis te in lapsu cadentem excipientibus, honorem & plausum à spectatoribus referes: at quâ ratione impetum fregit? extraordinaria & inolita declinando, non se deorsum precipitando, sed viâ ordinariâ per scalarum gradus descendendo. Tertius assultus erat ambitionis: *hæc omnia tibi dabo.* Quo autem scuto telum hoc repulit? Humilitate, subjectione, adoratione Dei: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* In omnibus ergo his conflictibus, arma contraria contrariis opponendo, modum contra tentationes dimicandi nos docuit.

Haud absimilem discipulorum morbos curandi methodum Salvator usurpavit. Venerat cum illis Capharnaum, & cùm scientiâ plùs quam humana cognovisset eos ambitionis cupidine actos in via disputasse: *Quis eorum videretur esse major.* Matth. 9. Dissimulavit, donec venissent domum: quando eos ad se vocatos suaviter rogat: *Quid in via tractabatis?* At illi tacebant: nimirum miseri noctes se deprehensos, rubore suffusi obmutuerunt. Tunc medicinam adhibuit contrariam; & toto illos cœlo aberrant

aberrare docuit : eum enim, qui ambit primas, ostendit omnium fœ postremum : & puerulo in medium producto, dixit : *Amen dico vobis, nisi conversi fueritis & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Et *si quis vult primus esse, erit omnium novissimus. Et qui se humiliaverit, sicut parvulus iste, hic est major in regno cœlorum.* Ita non minùs suaviter, quam efficaciter, ambitionis morbo medicinam contrariam applicuit & sanavit.

Pari methodo correxit Joannem & Jacobum Apostolos : qui dum transirent per Samariam ; & à Samaritanis inurbanè ex oppido excludereutur, injuriam senserunt : & memores facti Eliæ ignem è cœlo evocantis, & Quinquagenarium extinguentis, vindictæ cupidine acti ad Dominum ajunt : *Vis, dicimus, ut ignis de cœlo descendat & consumat illos.* Lucæ cap. 9. 54. Sed Dominus increpavit eos : *Nescitis, cujus spiritûs estis : Filius hominis non venit animas perdere sed salvare* : zelo vos agi creditis, sed vindictam spiratis; parùm in schola mea profecistis, lectionémque de mansuetudine & patientiâ toties inculcatam nondum assecuti eltis.

Christum Dominum imitati sunt Sancti, qui vel in se vel in aliis tentationes contrariis extinxerunt. S. Benedictus, tentatus à carnis illecebris, in præacutis se volutavit vepribus, quod S. Gregorius Lib. 2. Dial. cap. 2. refert, cautámque annectit : *Ut per cutis vulnera, voluptate in dolorem tractâ, à corpore, vulnus mentis educeret.* S. Franciscus gelu & nive carnem cum vitiis & concupiscentiis perdomuit, teste S. Bonaventura in vita cap. 5. S. Bernardus in lacum, tempestate perfrigidâ, insiliit, in eóque, collo tenus, immersus usque eò constitit, ut exanguis & tantùm non congelatus, omnem libidinis calorem extingueret. Simile quid præstitit S. Ignatius Parisiis, ut impudicum juvenem à libidinis æstu absterreret, teste P. Ribadeneira L. 1. vitæ cap. 2. Idem P. Nicolao Bobadillæ uni ex decem primis sociis, petenti, ut liceret ex angusto & incommodo cubiculo ad aliud laxius migrare, renuntiari jussit; ut potiùs in angusto illo cubiculo reculas suas ita aptaret, ut pro duobus aliis accessuris locum faceret. Libens acquievit Bobadilla. Nimirum paupertatem fugienti S. Pater dare voluit occasionem paupertatis majorem, & morbum contrario fugavit. R. P. Joannes de Abetodo Hispanus, Ecclesiastes Apostolicus ; quando à viris primæ nobilitatis honor ei exhibebatur; ad eum avertendum objiciebat : an nescirent, cujus ipse originis, ex infami & perfida Maurorum gente foret ? Morti jam proximum dæmon visibiliter apparens stratagemate & telo vanæ gloriæ aggressus, enumerabat tot ejus per omnem vitam in Dei & Ecclesiæ causâ labores & merita. Cui ille, altâ, quam omnes astantes percepêre

voce : Quid ais miser ? Cur non potiùs in memoriam revocas vilitatem mei generis ? Cur non inculcas parentes meos pauperes arte fabrili vitam sustentantes ? Quo audito, disparuit Tentator, & Pater placidissimâ morte defunctus est Hispali anno 1578. 14. Maji, Tannerus in Soc. Apost. imitat. pag. 159.

Quapropter Charissimi ; dictum S. Ignatii consilium vel ab ipso Tyrocinio adhibeamus, tam in ipsis animi morbis, quam in paroxysmis eorum, per contraria curandis. Et quidem primò morbos, & radices tentationum, id est, vitia & passiones antevertere studeamus; exemplo Judithæ, & superbiam humilibus exercitiis continuis, iram mansuetudine, libidinem asperitate, gulam temperantiâ, vanam gloriam contemptu, odium charitate, timorem magnanimitate, hilaritate tristitiam. Deinde insurgentibus paroxysmis, eosdem quoque contrariis retundamus ; exemplo Christi Domini, aliorúmque Sanctorum, voluptatem dolore, inanem gloriam demissione, calorem frigore domando atque expellendo. Tentamur contra fidem, fidei actum eliciamus; contra misericordiam, exerceamus spem ; irruit spiritus blasphemiæ, laudemus Dominum Deum nostrum, suspiciendo, magnificando, & glorificando eum in omnibus judiciis, operibus & permissionibus suis. Atque ita contraria contrariis facilè, felicitérque curabimus, & cum Juditha Holoferni stygio, ac concupiscentiis, ejus satellitibus, caput generosè amputabimus.

* * *

REGULA

REGULA XV.

De exacta Regularum observatione.

EXHORTATIO I. IN EANDEM.

Suadet constantem & perfectam observationem Regularum.

THEMA.

Inspice & fac secundùm exemplar, quod tibi in monte monstratum est. Exodi c. 25. 40.

VEL

Omnes constanti animo incumbamus, ut nihil perfectionis in absoluta omnium constitutionum observatione prætermittamus. Reg. 15.

MAndavit olim Dominus Moysi, Exodi c. 25. ut ad cultum Divinum, populíque devotionem tabernaculum exstrueret. Erat illud, ut refert Josephus, quasi templum mobile ac portatile, ambulans unà cum Hebræis per desertum, & tentorii castrensis similitudinem referens, quod dum castra essent movenda, solvi & convasari poterat. In hoc igitur tabernaculo, tanquam in Domo Dei ac templo castrensi, Hebræi Deum colebant & hic vicissim, se illis umbraculum & protectorem esse significabat. Cùm verò Moyses modum & ideam hujus tabernaculi à se exstruendi ignoraret: dixit illi Dominus: *Inspice & fac secundùm exemplar, quod tibi in monte monstratum est.* Exodi c. 25. Quando scilicet quadraginta diebus in monte Sinai commoranti, ibidem tibi à me descriptum est vivâ voce tabernaculum, & idea quædam sensibilis demonstrata fuit. Secundùm quam Moyses illud in tres partes, seu tria quasi cubicula distinxit. 1. Erat atrium pro laicis. 2. Sanctum pro Sacerdotibus

dotibus & Levitis. 3. Sanctum Sanctorum pro summo Pontifice.

Ejusmodi quoque tabernaculum, ac perfectionis templum omnibus nobis in corde nostro exstruendum est, secundùm exemplar, quod nobis in monte monstratum est, id est ad exemplum Christi Crucifixi ac perfectionis ejus, quam Deus nobis in Sancto Ignatio tanquam exemplari vivo proposuit & per illum in regulis ac constitutionibus delineavit. *Nescitis*, ait Apostolus 1. Corinth. 3. *Quia templum Dei estis, & Spiritus Sanctus habitat in vobis*: In hoc templo ac tabernaculo perficiendo & ornando indies nobis laborandum est. Et ne aberremus: *Inspice & fac secundùm exemplar*, id est secundùm regulas, quæ sunt exemplar à S. Ignatio nobis monstratum, in quibus seipsum ad vivum depinxit, & altissimum nobis perfectionis fastigium ostendit.

Dividemus autem hoc templum seu tabernaculum in tres partes, in atrium, Sanctum, & Sanctum Sanctorum: in primo collocabimus Tyrones & incipientes: in secundo proficientes: in tertio perfectos: & quid singulis, secundùm exemplar regularum præscriptum, faciendum incumbat, explicabimus.

1. Perfectio Incipientium.

I. Hisce verbis fabros & operarios suos S. Patriarcha noster excitat, animátque: *Omnes constanti animo incumbamus, ut nihil perfectionis in absolutæ omnium constitutionum observatione prætermittamus. Omnes*, inquit, Patres, Magistri, Fratres, omnes seniores & juniores; incipientes, proficientes & perfecti. Nullus enim, etiam Novitius, in Societate est, qui ad studium perfectionis non teneatur: ideo enim sæculum deseruimus, ideo Patrem & Matrem, cæteráque mundi bona deliquimus: ideo omnes venimus, ut turrim perfectionis ædificemus, ut hoc tabernaculum in cordibus nostris exstruamus: eum in finem gratiâ vocationis à Deo obtinuimus, quæ gratia in hoc opere sancto nos mirificè adjuvat & confortat. Tyronibus tamen & incipientibus, qui quasi in atrio religionis adhuc versãtur, potissimâ curâ incũbendũ est, in perfectionẽ atrii tabernaculi.

Atrium istud locus erat destinatus Laicis, nunquam tabernaculum interius ingredientibus, continebátque duo, *Labrum æneum, & altare holocaustorum*. Labrum æneum seu lavacrum significat Sacramentum pœnitentiæ, quo tyrones valde indigent, & altare holocaustorum significat vitiorum enecationem & mortificationem in Dei obsequium. In utroque rite obeundo, omnes constanti animo incumbant, ut nihil perfectionis prætermittant ex regularum præscripto.

1. Primò quidem labro æneo, seu Sacramẽto pœnitentiæ, perquam diligenter utantur, tũ in exhomologesi de totâ vitâ, tum in semestralibus, & hebdomadariis, quemadmodum in expositione regulæ quintæ, sextæ, & septimæ summarii insinuavimus. Quid peccata sunt aliud, quàm sordes, quibus anima maculatur? sordes sunt avaritia, sordes luxuria, sordes superbia, invidia & reliqua peccata: de quibus Jeremias ait Thren. 4. 5. *Qui nutriebantur*

tur in croceis, amplexati sunt stercora. Hebræus Interpres legit: Qui in cocco & purpurâ Divinæ charitatis fulgebant, amplexati sunt peccata infamia. Et Isaias Propheta sæculi sui crimina deplorans, inquit: *Facti sumus, ut immundus, nos omnes & quasi pannus menstruatæ omnes justitiæ nostræ.* c. 64. 6. Quid sunt peccatores, nisi upupæ, de quibus Aristoteles L. 9. Hist. animal. c. 15. quòd nidum potissimùm faciant ex stercore hominis. Quid sunt impudici, nisi scarabæi fœtentes, in scelerum suorum sordibus sese volutantes.

Quod si igitur Tyro religiosus mundanæ vitæ decursu his sordibus conspurcatus fuerit; quidni ad labrum æneum, ad Sacramentum pœnitentiæ recurrat, & sordes abluat: dicátque cum Vate regio pœnitente; *Lava me, munda me.* Psal. 50 Atque ut exponit Pepinus a. 5. in Psal. pœnit. Lava pedes affectionum mearum depravatarum, sicut olim lavisti pedes discipulorum. Lava manus ab operationibus malis, ut earum sordes misericordiâ tuâ eluantur. Lava caput meum à cogitationibus iniquis, lava corpus à corruptione carnis, lava oculos ab aspectibus impudicis, lava os & linguam à verbis mendacii & detractionis; lava aures ab auditione alienæ diffamationis: lava me integrè, ut partem tecum habere merear, quia scio quod nullus nisi omnino mundus potest tecum habitare in cœlestibus. Ita ille.

Nec sufficit semel lotum esse, sed iterum iterúmque, ampliùs & ampliùs lotione indigemus, petamúsque necesse est cum eodem Vate coronato; *Amplius lava me.* Innocentius Pontifex hoc loco asserit iteratam lotionem adhiberi, quia culpa quæ nunc recenter dimittitur, licet tota per pœnitentiam diluatur, adhuc tamen pœnitenti sordet & fœtet; eò quòd serenitatem & securitatem conscientiæ nondum habeat. Unde meritò flagitat. *Amplius lava me.* Ut exponit Augustinus, ab omnibus immunditiis in omnibus facultatibus & corporis sensibus. S. Gregorius ob maculas inveteratas, malitiâ magnas & oblivione deletas. Hesichius, ob peccati reliquias, ita ut nullum vestigium remaneat. S. Athanasius, ut præter remissionem peccati, sanitatem, robur, pulchritudinem & tranquillitatem animi obtineat. Ut non modò è numero reproborum recedat; verùm etiam numero justorum adscribatur: nemini enim certa est remissio; unde Eccli 5. 5. *De propitiato peccato noli esse sine metu.* Denique amplius lava me, quia nunquam poterit esse puritas tanta, quæ Deo sit digna. *Lavabis* ergo *me, & super nivem dealbabor.*

Deinde lotione peracta ad Altare holocaustorum Tyrones accedant, oportet & se totos Deo immolare. Holocaustum, vox græca est ὅλον καυστὸν, id est totum combustum, quia totum in honorem Dei igne consumebatur, ad significandum summum Dei in res omnes dominium: & quod illud offerentes protestarentur se totos esse Dei, eidémque se totos consecrare, ut quasi corpore pessundato, animum cum hostiæ suæ fumo in cœlum sustollerent, atque in Deum transferrent. 1. Ho-

locaustum erat bovis : id est corpore robustorum, qui labores suos commodis fraternis substernunt. 2. Ovium, id est eorum, qui imbecilles corpore, operum innocentiâ, & morum simplicitate alios pascunt. 3. Avium, id est eorum, qui scientiæ & contemplationi vacant. Vel, ut exponit Ribera L. 4. de templo c. 3. Holocaustum columbæ & turturis significat eos, qui per jugem carnis macerationem, & voluntatis abnegationem, se quasi hostias vivas Deo immolant. Rom. 12. 1. Hæc igitur est universa Tyronum occupatio, quamdiu versantur in religionis seu tabernaculi atrio, sese amplius purgare ; & per abnegationem Deo immolare, juxta regulam Summarii octavam, undecimam, duodecimam &c. & in his constanti animo sese exercere, nihilque perfectionis prætermittere.

II. Perfectio Proficientium.

II. Religiosi proficientes, & aliquam jam perfectionem majorem assecuti ; quales in Societate censeri possunt, Scholastici, emissis votis, Magistri, Theologiæ auditores, cæterique Fratres, nondum votis ultimis obligati versantur in altera tabernaculi parte, quod vocatur Sanctum. In quo tria reperiuntur his necessaria atque utilia. Altare thymiamatis, candelabrum & mensa panum propositionis.

1. Altare thymiamatis, ut exponit Ribera L. 2. de templo c. 11. significat eos, qui se dedunt orationi, laudi Dei, meditationi & contemplationi : optantque cum Davide : *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu Domini.* Sive enim meditationi matutinæ vacent, sive Sacrificio Missæ assistant, sive conscientiæ latebras excutiant, sive officium aliásve preces recitent : dirigatur oratio sicut incensum, suave & redolens in conspectu Dei, à quo eâ mediante obtineant gratiam fructuosè juventutem teneram erudiendi, in studiis proficiendi, castitatis, charitatis, justitiæ, prudentiæ, aliarúmque virtutum habitus comparandi, ac roborandi. Oratio enim, ut tradit S. Laurentius Justinianus L. de discipl. pag. 190. c. 18. est *Virtutum nutrix, vitiorum interemptrix, charitatis robur, justitiæ regula, prudentiæ speculum, scientiæ lumen, domestica Dei.*

2. Candelabrum aureum, septem lucernis instructum : significat Ecclesiæ Doctores, & eos qui fidem Christianam ignorantibus tradunt ; qui vitâ & doctrinâ in Ecclesia aut religione lucent. Ejusmodi candelabra in sæculi hujus tenebris lucentia, conantur esse Magistri ac Theologi nostri. Quorum prima lex sit à S. Bernardo tradita : *Doctor sit concha, non canalis.* Hoc est, priùs scientiâ recipiat, eâque se impleat, ut eam deinde plenius in alios effundat, prius se doceat, quàm alios. Secunda lex non tantùm intellectum, sed & affectum imbuat : Nam *Doctrina spiritûs non curiositatem, sed charitatem accendit*, inquit S. Bernardus. Tertia lex : priùs doceat facto, quàm verbo : sic enim Jesus priùs cœpit facere, quàm docere. *Doctrina* inquit S. Gregorius, *cum omni imperio docetur, quando priùs agitur, quàm dicatur : nam doctrina subtrahit fiduciam, quando conscientia præpedit linguam.*

3. Ter-

3. Tertium in Sancto repertum, est mensa panum propositionis, eos repræsentans, qui se dedunt, eleemosynis & operibus charitatis. Quid agunt aliud, literarum humaniorum, imò & Philosophiæ ac Theologiæ Professores, quàm opera misericordiæ præstare, ignorantes docere, charitatisque multiplicia munia exercere? quid Fratres nostri Marthæ officiis addicti aliud agunt, sive cibum præparent, sive potum depromant, sive panem pinsant, sive vestes sarciant, quàm assiduis misericordiæ & charitatis muniis vacare? quàm verò grata Deo opera ejusmodi accidant, sacrarum paginarum authoritas innumeris locis, & SS. Patrum consensus enuntiat. Ex omnibus seligo S. Chrysostomum, qui homil. 9. in Matth. ait: *Eleemosyna, amica Deo existit, & semper ei propinqua est: pro quibuscunque voluerit, facile munus impetrat, vincula peccatorum ipsa dissolvit, fugat tenebras, extinguit ignem: huic cum multa fiducia porta cœli aperiuntur: & veluti Reginæ intrante, nullus janitorum, nullus custodum, qui assistunt, audet dicere: quæ est vel unde? sed omnes eam ut Reginam suscipiunt.*

Quotquot igitur commorantur in taberaculi Sancto; orationem, doctrinam, misericordiam, secundùm regularum apicem exactè observare studeant, quemadmodum regula vicesima prima & secunda, regula decima quinta & 17. regula 44. & 45. aliæque officiorum propriæ postulant, & nihil perfectionis, in absoluta earum observantia prætermittant.

III. In Sancto demum Sanctorum versantur Religiosi veterani diu multumque probati, in virtutis palæstra exercitati, charitate Dei & proximi succensi, quales esse decet Professos & Præsides ac Prælatos, per arcam & propitiatorium designati. III. Perfectio Perfectorum.

1. In Sancto Sanctorum erat arca Domini, de lignis Setim compacta instar parvæ ciste quadratæ, vel quadrangulæ: alta cubitum cum dimidio, lata cubitum cum dimidio, longa verò cubitos duos cum dimidio. In hac arca tria erant, tabulæ legis, Virga Aaronis & manna; tria Præsidum & Rectorum præsidia & dona: Arca Ecclesiæ aut religionis, ejusve Præses habeat tabulas legis, virgam disciplinæ & correctionis, ac manna dulcedinis in gubernatione. Ita S. Gregorius Ep. 25. l. 1. *Hinc Samaritanus*, inquit, *vulnerato infudit oleum & vinum; ut per vinum scilicet mordeantur vulnera, per oleum foveantur. Sit ergo amor, sed non emolliens; sit rigor, sed non exasperans.* Habent apes mel, habent & aculeum, quo defendant alvearia. Sic qui regit, habeat mel, id est clementiæ dulcedinem, habeat & aculeum justitiæ, quo adversùs sceleratos Rempublicam tueatur.

2. In Sancto Sanctorum reperire erat *Propitiatorium. Facies & propitiatorium de auro mundissimo.* Exodi 25. Eratque propitiatorium tabula operiens arcam, seu ejusdem operculum: sic dictum, quasi locus propitiationis, eò quòd illic Deus apparens & Moysi loquens placabatur & propitiabatur populo. Idem propitiatorium

rium, quatenus complectebatur cherubinos cum alis, erat quoque oraculum, è quo Deus edebat oracula, erátque velut thronus Dei, in quo sedere dicebatur: *Loquar ad te supra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubin, qui erunt super arcam.* Exodi c. 25. 22.

Ejusmodi propitiatorium viros perfectos, & sanctimonia conspicuos adumbrat, qui precibus suis & sanctis operibus Deum placant, per quos Deus oracula & monita salutis edit; Angelos & Cherubinos vitæ puritate referunt & Sapientiæ luce. *Unusquisque* ait S. Gregorius hom. 6. in Evang. *si quantum sufficit, proximum à pravitate revocat, si exhortari ad bene operandum curat, si æternum regnum, vel supplicium erranti denuntiat: cum verba sancta annuntiationis impendit, Angelus existit.* Idem homil. 34. *Qui secretorum cœlestium summa capere prævalent, & nuntiare, isti in Archangelorum numero deputantur. Et sunt nonnulli, qui tantâ Dei & proximi dilectione pleni sunt, ut Cherubin jure nominentur. Quia enim Cherubim plenitudo scientiæ dicitur, & Paulo dicente didicimus, quia plenitudo legis est charitas: omnes qui charitate Dei & proximi amplius pleni sunt, meritorum suorum sortem inter Cherubim numeros perceperunt. Et sunt nonnulli, qui superna contemplationis facibus accensi, in solo Conditoris desiderio anhelant; nihil jam in hoc mundo cupiunt, solo æternitatis amore pascuntur, terrena quaque abjiciunt, temporalia cuncta mente transcendunt, amant & ardent, atque in ipso suo ardore requiescunt, amando ardent, loquendo & alios accendunt, & quos verbo tangunt, ardere protinus in Dei amore faciunt, hi inter Seraphim numerum, sortem suæ vocationis acceperunt.* Hujusmodi ergo viri perfecti, ætate & sanctitate, ac charitate conspicui, nihil perfectionis in regulis suis intermittendo, sed & apices minimos observando ad culmen sanctimoniæ conscenderunt.

Conentur itaque singuli, secundùm ideam, à S. Ignatio in regulis monstratam, perfectionis templum in semetipsis fabricare. Incipientes in atrio constituti, virtutibus quidem insistant, sed potissimùm pœnitentiæ Sacramento animam magis, magisque emaculant, & passiones, vitia, concupiscentias, pravas consuetudines in altari, instar vitulorum & animalium in holocaustum mortificatione concrement. Proficientes in Sancto, in altari thymiamatis preces puras offerant, instar candelabri doctrinæ & sapientiæ luce, alios illuminent & è mensa propositionum panes desumant, & opera misericordiæ exerceant. Perfecti denique arcam Dei, cum tabulis legis, virga correctionis, & manna suavitatis in corde suo circumferant: alios Deo reconcilient, & orationibus sustentent, & Cherubinorum ac Seraphinorum more charitate purâ ardeant, aliósque accendant. Hac ratione omnes nihil in absoluta omnium constitutionum ac legum observatione prætermittent.

EXHOR-

EXHORTATIO II.

IN REGULAM XV.

Suadet minimarum regularum exactam observantiam.

THEMA.

Qui in minimo fidelis est, & in majori fidelis erit. Lucæ 16. 10.

Vel ex Regula.

Cælestis Sponsus in Canticis cor suũ à Sponsa amore occupatum ac vulneratum in uno oculorum & in uno crine colli asseruit. Mira sanè conjunctio oculi & capilli : quid in corpore humano nobilius, quid præstantius oculo? Quid ex adverso vilius & exilius capillo? Et tamen in utroque amore se captum, sauciatúmque Sponsus prædicat : *Vulnerasti cor meum, Soror mea Sponsa; vulnerasti cor meum, in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui.* Cant. 4. 9. Cur nam verò istud? Manifestare voluit, non tantùm præcipua membra, sed etiam viliora : non tantum illustriora & grandia opera ; verùm etiam minima, rectâ intentione peracta, sibi placere. Hac de causa S. Ignatius, dum in regula præsente, præscribit, *nihil perfectionis, in absolutâ omnium constitutionum observatione, præmittendum esse*, non tantùm nos majora implere, verùm & minima minimè negligere voluit : ac proinde, ubi versio latina habet : Nihil *perfectionis*; sanctus Legislator in idiomate Hispanico, quo Constitutiones ab eo consignatæ sunt, scripsit : *No perder punctο de perfectione*: adnitendum nobis esse, ut nec unum punctum, apicémve perfectionis, perdamus aut amittamus.

Quemadmodum verò, ex sententia Davidis, gemina sunt justi, hominisve pii officia, *declinare scilicet à malo & facere bonum*; sic hominis religiosi officia duo sunt : etiam minima quæ vetita sunt, declinare; & minima, regulis præscripta observare : minima enim

neglecta multum detrimenti pariunt, minima exactè observata, plurimum emolumenti adferunt, quod exhortatione præsente explanabimus.

1. Minima in regulis vetita, cavenda.

I. *Declina à malo.* Id est cave etiam minimum, quod regula sancta vetat. Duplicis autem generis reperire est defectus, excessúsve contra regulam; alii accidunt citra peccatum, alii peccato obnoxii existunt. Violatur enim nonnunquam regula citra peccatum, quia Fundator ad peccatum transgressorem obstringere noluit; v. g. dum rumpitur silentium. Quamvis sæpissimè peccatum vel ob contemptum regulæ, vel ratione votorum, vel alia de causa intercurrat.

1. Si regula violatur citra peccatum: est nihilominus ejusmodi transgressio, quædã imperfectio; est quædã à via perfectionis exorbitatio, & in cursu ac stadio perfectionis remora seu retardatio. Cupit autem unicè Deus, nos non stare; sed currere ad bravium & ad metam perfectionis: *sic currite ut comprehendatis.* 2. Corinth. 9. 24. Enixè optat nos ad perfectionem sublimem evolare: *Estote perfecti, sicut Pater vester cœlestis perfectus est.* Matth. 5. 48.

Deinde quædam ingratitudo est, erga Divinam Bonitatem, quâ nos è sæculi Labyrintho ad perfectionis semitam, ducendo, ac media adeò præclara, regularúmque præscripta adeò salutaria offerendo, maximo nos beneficio affecit; nos verò hujusmodi donum negligendo, nostramque ei sensualitatem, aut commoditatem, propriámve voluntatem anteponendo, ingratos quodammodo Benefactori tanto nos exhibemus, nec illud Apostoli observamus: *Grati estote.* Ad Coloss. 3. 15.

Denique est negligentia quæpiam ac inobedientia, quæ & Deo minùs grata accidit: & ipsimet S. Fundatori nostro displiceat, cujus voluntas fuit, etiam minima à regulis vitia declinare ut vel ex eo patet, quod Neapoli sub ejus Collegii initia designavit Nicolaus Bobadilla unus è primis socius, in Collegii illius gubernatione superintendentis nomine præsidebat: Andreæ Oviedo Rectore, quem postea Patriarcham Pontifex in Æthiopum misit. Inter eos autem non satis conveniebat, in ratione gubernandi; cùm quidquid Andreas astringeret, Nicolaus relaxaret. *Putidum*, inquit Orlandinus historicus noster L. 12. n. 25. *Bobadillæ videbatur, sanctitatem Societatis, exiguis quibusdam legibus alligari; censebatque domesticam disciplinam, non tam ad munitissimarum legum normam, quàm ad solidæ virtutis rationem, dirigendam.* Quasi verò solida virtus, quidquam quod gratum sit Deo, minimum puret; vel consistere, & absolutionem suam habere, sine hisce namentis & coloribus possit. Quid inde secutum est? Leviorum neglecta legum, veluti quibusdam fractis vinculis, fluere sensim disciplina domestica visa est ac dilabi. Quod ubi cognovit Ignatius, remedium adhibuit, curam minimorum atque observantiam. Jussit Oviedum suo munere, totâ libertate defungi nec se interpo-

nere

nere Bobadillam, advigilarique ad custodiam legum minutissimarum. Sentiebat enim in his violandis, plus plerumque latere periculi quàm in maximis, propterea quòd maximarum damnum, si violentur, appareat; faciléque pœna in promptu est; at eorum, quæ pro minimis habentur, exitium, nisi progrediente tempore non sentitur. Hæc Orlandinus. Ex quibus voluntas, consiliúmque S. Patris abundè elucescit.

2. Si verò Legum prævaricatio cum peccato conjuncta est, liquet, longè studiosiùs esse declinandam. Ratio ima est quoniam peccatum quodcunque etiam minimum Deo displicet, illúmque offendit; quid verò, quantique offensa Divina sit æstimanda, paret considerauti; majestatémque divinam æquâ lance ponderare scienti. Etenim offendere Baronem, aut Comitem, magni ducitur: offendere Regem aut Principem etiam leviter, ob sublimitatem personæ, longè gravius censetur: quid igitur erit, influitam Numinis Supremi Majestatem offendere? Rectè S. Isidorus ait: *Qui infinitatem Dei considerat ex minimis offensam; nequaquam minima vocat, sed horrenda: profectò satis hoc est, ut magna putemus, qualibet minima; quæ contra maximum committimus.* Appositè quoque in hanc rem S. Anselmus Epist. 6. ad Monach. Cistert. *Si de virtute in virtutem, de profectu in profectum vultis ascendere, semper timete in minimis Deum offendere. Non debetis considerare, quàm parva sit res, quam contra prohibitionem facitis; sed quantum malum sit inobedientia, quam pro parvâ re incurritis.* Præclara est institutio B Paulæ apud Hieronymum Epist. 27. ad Eustoch. *Furtum*, inquit, *quasi sacrilegium detestabatur, & quod inter sæculi homines vel leve putatur vel nihil, hoc in Monasteriis gravissimum dicebat esse delictum.*

Ratio altera est, quantum exiguæ legum transgressiones Deo displiceant, ex earum pœna cognoscimus, & minima delicta, in conspectu Dei haud esse minima liquidò perspicimus. Quid enim? an leve piaculum esse censebimus, quod Numen benignissimum ipso mortis supplicio plectit? Veluti observavit S. Chrysostomus in supplicio Uxoris Loth. *Cur*, inquit, *hæc mulier, quæ serva Dei erat, occisa fuit & in salis simulacrum versa? Occiditne aliquem? An adulterium commisit? an perjurium? non; sed id fecit, quod nos nihil putaremus; hoc solum, quod retorsit oculos.* Quare infert S. Chrysostomus: *Neque leve dicendum est, quod hominem contemnendo occidit.* Non absimiles pœnas in levibus delictis, Oziæ, Davidis, & aliorum graviter punitorum videre est. Et ne ætatem nostram taciti prætereamus; mirum est, quod Annales nostri de zelosissimo Patre nostro Christophoro Ortizio viro Apostolico tradiderunt: hic, quòd apud Præsides suos officium honoratius sibi delatum nimis deprecaretur, fulmine à Deo percussus est. Licet noxa ea

honorem deprecantis minima fuerit: & viri optimi gloriam, mirandis operibus illustrare eidem Deo placuerit.

Nemo igitur dicat hæc legis nostræ transgressio modica est; si silentium rupero, si absque licentia, rem modicam aliis tribuero, aut accepero: si alienum cubiculum ingressus fuero, si verbis charitatem læsero, si temporis exiguum intervallum inutiliter insumpsero, si officii mei partes negligentiùs explevero: minuta hæc sunt; stillæ sunt, scintillæ sunt, res exiguæ sunt. Verùm nescisne, nautam, si parvam navis rimam non obturet, per stillas illapsas, tandem cum nave submergi? Nescisne, quantum vel una scintilla non rarò excitarit incendium? Unus curiosus oculorum jactus, in quam criminum voraginem, Davidem præcipitavit? Unde sæpius horrendi Religiosorum extitêre lapsus? Unde ruinæ & casus? à minimis, à stillis, ab exiguis regularum transgressionibus, ad graviores paulatim sunt prolapsi. Recte Abbas Theodoretus Cassianum Coll. 6. cap. ult. ait: *Lapsus quisquam, nequaquam subitaneâ ruinâ corruisse censendus est*: quod apta declarat similitudine. *Quemadmodum domus, nunquam subitaneo ad ruinam procumbit impulsu, sed per stillicidia neglecta, aut per vitium fundamenti. In pigritiis enim humiliabitur contignatio, & in segnitie manus, stillabit domus.* Eccli. 10.

II. Minima, in regulis

II. Deinde alterius generis minima sunt, quæ à regulis præscribuntur observanda; & his complectimur verbis: *Fac bonum*: id est ad amussim observa omnes leges Ordinis scriptas, Constitutiones, Regulas communes, & officii proprias: leges item non scriptas, sed à Superioribus viva voce traditas, uti & consuetudines approbatas, modúmque præscriptum hæc omnia probè exequendi. Hujusmodi actiones à regula mandata in oculis mundi, & imperitorum exigui non rarò momenti esse judicantur, at in oculis Dei, ac virorum spiritualium magni ponderis & meriti esse censentur. Quare imitari nos oportet sedulos Aurifabros, qui exigua auri, argentive fragmenta, pulvisculósque abrasos, colligunt, atque ex iis probè collectis non levem tandem metalli pretiosi massam conflant.

Quin & colligere easdem actiones oportet, tanquam minutas, sed pretiosissimas margaritas, quibus animas nostras ornemus, gratúmque Deo omnipotenti, domicilium exhibeamus. S. Paulinus Epist. 20. ad Amandum: *Non ideo*, inquit, *margarita vilis est, quia exigua; sed ideo magis pretiosa, quia & in exigua mole, magnum pretium habet.* Status religiosus, ut Author est Doctor Mellifluus Homil. de margar. *Margarita est Evangelica, pro qua universa Deo dare debemus*: Nec tantùm status in se, sed ipsæ etiam virtutum functiones, S. Chrysostomi judicio Homil. 14. in 1. Tim. sunt margaritæ: igitur magni faciendæ. licet vulgi opinione erronea æstimentur exiguæ.

exiguæ. Veritati enim consentaneum est, quod scribit S. Basilius Constit. Monast. c. 24. *Nihil est minutum, quod Dei causâ fiat; sed grande & spirituale, & ejusmodi, quod cœlum nobis, & præmia cœlestia conciliet.*

Causæ autem, cur Divina Liberalitas minimas actiones, ex obedientia & præscripto regulæ præstitas tantis donis remuneret, sunt variæ.

1. Est fidelitas, mirè Deo grata, quam servi fideles erga Deum ac Dominum suum demonstrant: hæc enim fidelitas in minimis, gratitudine condita, Divinam Bonitatem excitat ad conferenda beneficia majora: *Euge serve bone & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.* Matth. 25. quemadmodum & Principes mundi hujus, thesauris suis præfectos, si fideles reperiant in minimis, maximas eis gazas credunt, prudenter enim etiam in maximis fidelitatem amaturos arbitrantur.

2. Causa altera fervor est talium regulæ observatorum; qui illos ad minima curanda inducit: moraliter enim, haud possibile est, nonnemine, minima, magnâ diligentiâ curare omnia, quin magno spiritûs fervore bulliat: quot enim hisce in rebus difficultates superandæ, quot abnegationes obeundæ, quot respectus humani conculcandi veniunt? quæ tepiditate languens nunquam superârit. Ejusmodi fervor eluxit in B. Aloysio, B. Stanislao, Joanne Bergmanno & aliis, qui minima quæque studio diligentissimo curabant. Temporis rationem exactissimam gerebant: actiones tempore præfixo obibant, nec in aliud tempus differebant; omnes Ordinis cæremonias ac ritus accuratissimè servabant. Ad primum campanæ sonum, ab eo, à quo tunc cessandum erat, desistebant; atque id, ad quod accersebantur, auspicari incipiebant. Eâ diligentiâ, fervore & affectu Fratribus ad mensam ministrabant, quemadmodum Christo Domino in carne apparenti, ministraturi fuissent? Eâ propensione, promptitudine, & alacritate, absque omni excusatione, exequebantur, à minimo Superiore imperata, quemadmodum ea, quæ ab ipsomet Præposito Generali, aut Provinciali præsente, rogata injunctáve fuissent. Eâ benevolentiâ, ac sedulitate, rogati operam suam navabant Fratri minimo, à quo nihil sperabant, quâ Superiori maximo, petenti, eam præstitissent. Eâ accuratione servabant omnia extra domum in itinere, quâ domesticos intra Parietes in oculis Præsidum ea obivissent. Denique regulas omnes pro parvis habitas à tepidis, eâ semper accuratione servabant, ac si universa in iis perfectio ac sanctimonia sita fuisset. Nec ullis respectibus humanis ad earum violationem sese induci sinebant: Unde illud piissimi Bergmanni acroama: *Disrumpar potiùs, quàm ullam Ordinis mei regulam deliberatè transgrediar.*

3. Causa est conservatio Ordinis Religiosi: minimarum enim legum observatio, Religionem in flore & vigore

vigore conſervat, minimarum ex adverſo regularum neglectus diſciplinam laxat, ac Religionem pedetentim, deſtruit ac peſſundat. Docuit id Deus S. Mariam Magdalenam de Pazzis p. 4. vitæ c. 14. in quadam revelatione: Inter quinque res, pro quovis ordine in primævo ſtatu conſervando, petendas, hanc quoque perpetuò flagitandam eſſe: Ut *omnes Religioſi perfectè cognoſcant quanti ſit momenti, obſervare rem quamlibet minimam Regulæ ſuæ ſanctæ.*

Quæ cùm ita ſint, Dilectiſſimi, regulas quantumvis parvas, omni ſtudio exequi allaboremus; minima, quæ iis vetantur, etſi peccato obnoxia non ſint, vitemus, tanquam imperfectiones, ingratitudines, negligentias, & inobedientias nocivas: ſi verò cum peccato ſint conjuncta; tanquam offenſas Deo diſplicentes, ingratas, odio habitas, & pœnis ac ſupplicijs dignas, omni ſtudio declinemus. Ea verò minima, quæ à regulis præſtanda injunguntur, omni diligentiâ & accuratione obeamus: ut meritorum multorum margaritas pretioſas colligamus, Deo fidelitatem noſtram probemus, fervorem demonſtremus, ordinem noſtrum in flore & vigore priſtino cuſtodiamus. In omni perfectionis genere excellamus. *Nemo ſe ipſe fallat*, inquiebat S. Franciſcus Xaverius, *non poteſt quiſquam in rebus magnis excellere, qui non prius excellat in parvis.* Et infra. *Qui parvo oneri ferendo non ſit, multo minùs magnum eſt laturus.* Et Chriſtus Dominus S. Brigittæ affirmavit L. 5. Revel. interrog. 13. *Qui non bene utitur minimis, juſtum eſt, ut maximis non glorietur.* Hoc demum eſt, quod initio aſſerebamus in themate: *Qui in minimo fidelis eſt, & in majori fidelis erit.* Lucæ c. 16. Et è contrario, qui in minimo fidelis non erit, utique nec erit in majori.

* * *
* *

REGULA

REGULA XVI.

De Virtutibus solidis, & rerum spiritualium pretio.

EXHORTATIO I.

IN REGULAM XVI.

Ostendit Religioso Societatis studendum virtutibus solidis.

THEMA.

Quasi vas auri solidum, ornatū omni lapide pretioso. Eccli 50. 10.

VEL

Omnes in virtutum solidarum ac perfectarum, & rerum spiritualium studium incumbant. Reg. 16.

SImonem Oniæ filium, Sacerdotem magnū, magnificis celebrat præconiis Siracides: illum enim stellam matutinam, lunam plenam, solis instar radiantem nuncupat; ut arcum inter nebulas refulgentem, instar rosarum vernantem, instar thuris redolentem ob oculos ponit: nobis inter præstantissima hæc encomia, in præsenti, arridet, quod mox subtexit: *Quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso.* Eccli. 50. 10. Id est, instar vasis ex auro mundissimo conflati, in Domo Domini coruscasse. Idem, in quemvis Religiosum vitæ activæ consecratum, cadit elogium, ut nimirum Divinæ gratiæ subsidio evadat 1. *Vas auri*, sive vas aureum, vas pretiosum, veris, non falsis, fucatisque virtutibus præditum. 2. *Vas solidum*; id est solidis ac constantibus virtutibus conspicuum. 3. *Vas ornatum omni lapide pretioso.* Id est, non unâ alterâve duntaxat virtute, sed omni virtutum genere condecoratum. Hoc enim fine Religiosi à Deo vocati, vasáque electionis destinati sunt, ut eant, & fructum omnium virtu-

virtutum afferant, atque ita demum instructi ac exornati: cum Paulo *Portent nomen JESU, coram gentibus & regibus & filiis Israel.* Act. 9.

Quæ tria, ut faciliùs assequamur, eadem explanemus.

1. Encomiũ Religiosi sit Vas aureum.

I. Encomium primum Religiosi vitæ activæ addicti, (quales sunt, quotquot Societati JESU nomen dedêre) est, ut sit *Vas aureum*; non vas ligneum cupreúmve, exteriùs solummodo inauratum & coruscans; sed ex vero, puróque auro confectum: id est virtutibus veris non fictis, non simulatis atque fucatis, refulgeat. Ratio est manifesta: cùm enim Religiosus ejusmodi, secundùm vocationis suæ ac instituti præscriptum, alios veras, genuinásque virtutes docere atque instillare debeat; omnino necessarium est, ut eas ipse antè possideat: ut enim Philosophi trito suo axiomate ferunt: Nemo aliis confert, quo ipse caret.

Magna proinde illi cautela & industria adhibenda est. 1. In virtutibus discernendis, & à vitiis distinguendis. Vitia enim, (ut S. Albertus M. in prologo Paradisi sui notat) cùm magnâ sint fœditate, ne suos amatores absterreant, larvam virtutum induunt, ut virtutes esse videantur. Quemadmodum Ephratæi Judicum c. 12. 5. se Galaditas simulabant, ut mortem effugerent, at è loquela sunt prediti. quemadmodum in lege veteri, (ut originis similitudine utamur) Pseudoprophetæ, veros se esse Prophetas simulabant, atq; jactabãt; in ore identidem habentes consuetam Prophetarum loquendi formulam: *Dicit Dominus.* Quemadmodum quoque in nova lege Hæresiarchæ vaferrimi, nequissimique, se veros Ecclesiæ Doctores venditant; cùm non nisi cerebri sui commenta & deliramenta divendant; impariter vitia fucum faciunt, ac se virtutes esse mentiuntur.

Vicina sunt, inquit S. Hieronymus L. 3. Dial. adversus Luciferianos, *vitia virtutibus: & si paululùm declinaveris, aut errandum tibi est, aut in præceps cadendum. Quantum enim inter se distant pertinacia & perseverantia: parsimonia & frugalitas; liberalitas & profusio: fortitudo & temeritas: prudentia & calliditas: cautela & timiditas! Quorum alia ad bona, alia referuntur ad mala.* Et idem in Epist. ad Lætam: *Venena non dantur nisi melle circumlita, & vitia non decipiunt, nisi sub specie, umbráque virtutum.* Alludens ad illud Juvenalis Satyra 14. *Fallit enim vitium, specie virtutis & umbra.*

Similia profert S. Ambrosius, S. Basilius, S. Chrysostomus & S. Augustinus: ex quibus S. Albertus M. l. c. ait: *Severitas putatur esse justitia: amaritudo mentis dicitur maturitas, jucunda loquacitas dicitur affabilitas: dissolutio creditur spiritualis mentis lætitia: pigritia sive inordinata tristitia judicatur morum gravitas: tepor seu torpor creditur discretio: ornatus superfluus creditur munditia: superabundantia in victu & familia, vocatur honestas: prodigalitas, liberalitas: amentia, pertinacia constantia: dolositas prudentia: hypocrisis sanctitas: præsumptio spes, denique amor carnalis, charitas esse judicatur. Sicut autem falsi denarii*

denariis nihil emitur boni; sic nec falsis virtutibus regnum cœlorum comparatur.

Sic ex adverso, *Virtutes sunt*, ait idem S. Albertus l. c. *quas insipientes judicant esse vitia: sicut justitia judicatur esse severitas, maturitas, mentis amaritudo, constantia pertinacia, Quod fit per humilitatem, fieri dicitur per vanam gloriam: quod fit per sanctitatem, fieri dicunt per hypocrisin vel apparentiam: quod fit zelo justitia, fieri dicunt zelo vindictæ: quod fit per spiritualem dilectionem, fieri dicunt propter carnalem amorem: quod fit puræ intentione, fieri dicunt pro temporali consolatione:* Atque ita de aliis.

Quare Religiosus, præcipuè Tyro, sibi dictum arbitretur illud D. Hieronymi in epist. de Virgin. ad Demetriadem: *Summa tibi scientia sit, notitia summa, vitia, virtutesque distinguere: quæ quanquam semper sibi contraria sint; aliqua tamen ex eis tantâ junguntur similitudine, ut discerni omnino vix possint.* Deinde conetur ignorantiam virtutum, hoc ævo adeò in mundo dominantem, è corde suo proscribere: S. Laurentius Justinianus de casto connub. c. 17. disertè fatetur, eam non solùm reperiri in peccatoribus; qui cùm sint tenebræ, Verbi lucem non mereantur recipere: *Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt*; verùm etiam in justis, qui per adoptionis gratiam filii Dei nuncupantur. Denique nemo in sola virtutum cognitione speculativa sistat, sed veras, practicásque virtutes acquirere studeat: veras, inquam, & sinceras, non simulatas & hypocriticas; quæ non ornant, sed deformant; non præmium sed pœnam cum Pharisæis promerentur: *Multò enim deformior est illa superbia, quæ sub quibusdam humilitatis signis latet*, teste S. Hieronymo l. 2. Epist. 23. Demum practicas, & efficaces; non otiosas & steriles, quæ virtutum nomen haud promerentur; vel ethnicis testibus: unde canit Horatius:

Paulùm sepultæ distat inertiæ
celata virtus. Et Claudianus:
Vile latens virtus: quid enim submersa tenebris
Proderit obscuris; veluti sine remige puppis:
Aut lyra, quæ reticet, vel qui non tenditur arcus.

II. Alterum Simonis Oniæ filii encomium fuit, extitisse non solùm vas aureum; sed etiam *Vas solidum*; idem quoque convenit cuivis Religioso, ac præsertim animarum saluti operam navanti: vas sit solidum, id est virtutibus solieis exornatum: solidæ autem virtutes sunt, quæ non instar auræ variabiles sunt, sed stabiles ut columnæ: solidæ virtutes sunt, quæ non instar arundinis, aut fistulæ fragilis, vacuæ & inanes sunt, sed velut lignum solidum, aut os durum, & interiùs non excavatum, robustæ sunt ac fortes, nec facilè franguntur aut superantur. Solidæ virtutes sunt, quæ non velut naves inanes inter procellas fluctuant; sed velut rupes inter fluctus perstant, insuperabiles: quæ non ut luna mutabiles, sed velut sol inter nubes, & tempestates, invariatæ & velut

II. Sit vas solidum.

velut adamas inter malleos, inconcussæ persistunt.

Hoc inter sapientem, insipientémque architectum interest discriminis, quòd ille supra petram, hic supra arenam, ille solidum & firmum, hic labile exstruat ædificium. Hujusmodi domum solidam struit Sapiens, directrice sapientiâ. *Sapientia* enim *ædificavit sibi domum, & excidit columnas septem.* Proverb. 9. Columnas septem, septenæ virtutes, ternæ Theologicæ, fides, spes, charitas; & quaternæ morales justitia, fortitudo, prudentia & temperantia exhibent; ad quas reliquæ reducuntur: atque his suffulta domus stabilis, firmáque consistit, præsertim si humilitati profundæ ceu basi ac fundamento innitatur: ita ut nec ventorum turbine, nec maris æstu, nec pluviæ impetu labefactari valeat; omnibus adversis ac tempestatibus superior. S. Cyprianus L. 4. Epist. 2. *Decet viros graves, semel super petram robustam solidâ stabilitate fundatos, non dico aurâ levi, sed nec vento, nec turbine commoveri.*

Tunc autem solida & firma stat fidei nostræ columna; quando nec mortis pericula, nec Tyrannorum supplicia eam valent evertere. Columna spei stat immota, si viriliter resistat malis; & confortetur in bonis; si generosè aggrediatur ardua, & fortiter in iis perseveret. Columna charitatis stat inconcussa & est solida; quando, ut loquitur S. Laurentius Justinianus de cast. connub. c. 3. *Semper est fortis, nescit cedere, aspera non veretur, pati non recusat; aggreditur ardua, adversa sustinet; dolorem non sentit. Si pugna excitetur, si ebulliant vitia, si totus concitetur mundus, prosterni non valebit. Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem.* Cant. 8. *Quoniam in fortitudine sapientiæ, & in soliditate virtutis fundata est.* Solida est columna prudentiæ, quæ non solùm rectè judicat & eligit; verùm etiam voluntatem & reliquas vires efficaciter per imperium inflectit; & bona strenuè perficit. *Vir enim sapiens fortis est, & Vir doctus robustus & validus.* Proverb. c. 14. Columna justitiæ solida est; quando suum cuique tribuit, nec ullis promissis, nec præmiis aut minis, ab officio dimoveri se sinit. Columna fortitudinis solida est, dum mentem roborat ad faciendum bona, ad tolerandum adversa, ad vincendum vitia, omniaque nociva. Solida denique perstat temperantiæ columna; dum fortiter cupiditates resecat, nihil pernitendum appetit, in nullo moderationis legem excedit, & sub jugo rationis appetitum domat. Denique omnis illa virtus soliditatis nomine & omine gaudet, quæ ab usu & exercitio suo in adversis minimè desistit.

Tales ergo studeamus acquirere virtutes, vel ab ipso tyrocinio auspicando, quæ nos vas auri solidum coram oculis divinis efficiant: tale perfectionis ædificium in nobis exstruere moliamur, quod nec pluviæ, nec venti evertant: tales locemus virtutum columnas, quæ nullis adversitatibus, tentationibúsque nullis concutiantur ac labefactentur: quod certò consequemur; si ut docet R. P. Francis-

cus

cus Suarez fundentur in profunda humilitate, contemptu omnium terrenorum, ac puro amore Dei.

III. Tertium Simonis Sacerdotis magni encomium est fuisse, *Vas ornatum omni lapide pretioso*: id est omni genere virtutum. Idem cuilibet Religioso, præsertim animarum zelatori convenit; cùm alios ex officio erudire ipsi incumbat: si enim vel unica destituatur virtute, an non, quod unâ manu ædificat, alterâ destruet? careat enim v.g. prudentiæ oculo: quoties impinget? careat temperantiæ fœno, quoties excedet? careat solo castimoniæ lilio: an non omnia volutabuntur in sordibus? careat unâ charitate: an non erit cymbalum tinniens, & æs sonans; somnum quidem edens, sed corda non fortius; aures implens, sed animas minimè ad frugem meliorem reducens?

Deinde, tam arcto inter se virtutes nectuntur vinculo, ut una absque alia subsistere nequeat: & si vel una deficiat, alia soliditas pereat. Quâ enim obsecro, ratione exercebis misericordiam, nisi adsit liberalitas? quo pacto exercebis obedientiam, nisi adsit patientia? quomodo in contemptibus & contumeliis assurges in actus patientiæ, si desit humilitas? declarat idipsum egregiè S. Gregorius M l 22. moral. c. 1. dum ait: *Quisquis virtute aliquâ pollere creditur, tunc verâ iter pollet, cùm vitiis aliqua ex parte non subjacet; nam si ex aliqua vitiis subditur, nec hoc est solidum, ubi stare putabatur: nam sæpe quosdam pudicos vidisse nos contigit, sed non humiles: quosdam verò quasi humiles; sed non misericordes: quosdam verò quasi misericordes, sed nequaquam justos: quosdam verò quasi justos; sed in se potiùs, quàm in Domino confidentes. Et certum est, quia nec castitas in ejus corde vera est, cui humilitas deest: nec humilitas vera est, cui misericordia juncta non est: nec misericordia vera est, quæ a rectitudine justitiæ existit aliena: nec justitia vera est, quæ fiduciam suam non in Conditore ponit.* Patet itaque virtutem unam absque alia, aut omnino nullam, aut mancam saltem atque imperfectam existere.

Haud absimilem de quatuor virtutibus moralibus primis discursum instituit D. Augustinus. *Tanto*, inquit, *perfecta sunt singulæ, quanto vicissim sibimet conjuncta: disjuncta autem perfecta esse nequaquam possunt: quia nec prudentia vera est, quæ justa, fortis & temperans non est: nec perfecta temperantia, quæ justa, fortis & prudens non est: nec fortitudo integra, qua prudens, temperans & justa non est: nec vera justitia, quæ prudens, fortis & temperans non est.* Si vel una ex ædificio tollatur columna, non rarò corruit: ita pariter si vel una hominem virtus deficiat, corruet. Studeamus igitur in virtutum omnium collectione æmulari sponsam, in eo genere admirabilem; de qua cœlestes genii jure interrogant: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, sicut virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & universi pulveris pigmentarii?* Cantic. 3. 6. Id est, omnium virtutum redolens

aromatibus; & amabilem fragrantiam emittens?

Quapropter, Dilectissimi, ante omnia ingens in nobis virtutum solidarum desiderium excitemus: ejusmodi desiderium, virtutum est principium; quod cordis januam aperit, & virtutes introducit: *Hoc desiderio*, ait S. Laurentius Justinianus, de int. confess. c. 9. *Sancti naturam vicerunt, superarunt dæmones, debellarunt mundum, seipsos subegerunt, diripuerunt cœlum, imitatores facti sunt Dei*; veris virtutibus sese exornando. Deinde tanti, dilectus Sanctus, ducit hoc desiderium, si efficax, igneùmque fuerit, ut aliis donis longè anteponat: *Virtutum*, ait, *desiderium, præcellit miraculorum operationem, prophetiæ donum, linguarum genera, interpretationem sermonum, sanitatum gratiam, cognitionem cœlestium, naturalium scientiam: multi enim talibus donis ornati perierunt, virtutibus autem nemo.* Ejusmodi igitur desiderio succesi ac præmuniti, manum operi admoveamus, & gratiæ Divinæ subsidio conemur esse 1. *Vas aureum*, veris, nō fucatis, & ad exteriorem speciem nitentibus duntaxat virtutibus præditum. 2. *Vas solidum*, virtutibus solidis, columnarum instar, inter adversa inconcussis, conspicuum. 3. *Vas omni lapide pretioso ornatum*, & virtutum omnium complexione insignitum. Quod si præstiterimus, digni aliquando inveniemur; qui, tanquam vasa aurea & pretiosa, in cœlesti gloria, mensæ Divinæ inferamur, in conspectu ejus fulgeamus, eúmque oblectemus in perpetuas æternitates. Ex adverso autem, si ceu vasa cuprea, auri fulgore exterius tantùm illita, veris autem solidisque virtutibus destituta inveniamur; tanquam vasa reproba, tanquam testæ & vitra, cum summa confusione nostra, æternóque dolore, confringemur & abjiciemur.

* * *
* *
*

EX.

EXHORTATIO II.

Demonstrat majus momentum esse in virtute & spiritualibus, quàm in doctrina ac donis naturalibus:

THEMA.

Quæ de sursum est sapientia; plena est misericordiâ & fructibus bonis. Epist. S. Jacobi cap. 3. 17.

VEL

In hujusmodi majus momentum, quàm in doctrina vel aliis donis naturalibus & humanis constitutum esse ducant. Reg. 16.

DE S. Abbate Gelasimo refert, in anno cœlesti, ad diem decimum Martii Joannes Nadasi: quòd, cùm pro eleemosyna larga sibi allata, Psalmum *De profundis* recitasset, atque eleemosynæ largitor risisset; aurum submissum in bilance hinc, & inde in chartula exaratum Psalmum *De profundis* appenderit; & bilanx chartulam longe majoris ponderis præ pecunia, esse demonstrârit. Non impari modo; si & nos cuncta naturæ artisque dona, cum supernaturalibus, ac spiritualibus in justa æternitatis bilance appenderimus, hæc illis longissimè præponderare deprehendemus. Duplex reperitur in hominibus sapientia & prudentia: una est naturalis, terrena ac humana; alia supernaturalis, cœlestis, ac divina: utriusque meminit S. Jacobus in Epistola sua Catholica c. 3. 17. Dum hanc nuncupat sapientiam, quæ de sursum est; illam verò, quæ de sursum non est. *Sapientia quæ de sursum est*, inquit, *est pudica, modesta, plena misericordiâ, & fructibus bonis*: quæ de sursum non est, ab eo vocatur *terrena*, & si contentiones, rixásque pariat, & cum superbia aliisque peccatis sit conjuncta, *animalis & diabolica*. Prima omnis generis scientias naturales & artificiosas complectitur; ut Grammaticam, Poësin, Rhetoricen, Philosophiam, politicam,

experimentalem & conversativam, atque his annexa dona naturalia, ingenium felix, judicium acre, vires corporis, vocem canoram, eloquentiam & similia. Secunda pietatem, religionem, virtutem, charitatem, zelum animarum, aliáque ad perfectionem spectantia continet, & his annexa exercitia spiritualia, ut meditationem, examina, lectionem piam, cognitionem rerum asceticarum &c.

De utraque S. Ignatius, cum Patribus sanctis, bina tradit axiomata tanquam præclarissima vitæ activæ fundamenta. 1. In hac secunda sapientia majus momentum esse, quàm in prima & donis naturalibus. 2. Causam ejus assignat, eò quod hæc interior sit & spiritualis ex qua omnis vis & efficacia ad illa dimanat. Quod ut ad oculum pateat, utramque ad libellam revocemus, ac trutinemus.

I. De virtute majus momentum quàm in doctrina & donis naturalibus.

1. Axioma primum vitæ activæ directivum est sequens. *In ejusmodi spiritualibus, majus momentum, quàm in doctrina, vel aliis donis naturalibus & humanis constitutum esse ducant.* Constabit documenti hujus veritas, luce meridianâ clariùs, si utramque sapientiam cum commodis & emolumentis, ad æternitatis stateram appenderimus.

1 De sapientia ac scientia naturali, si penitius inspexerimus, meritò dixerimus, quod Jeremias Propheta c. 17. de homine, in homine confidente asserit: *Erit quasi myrica in deserto* (alii vertunt ericæ) *& non videbit, cùm venerit, bonum* (scilicet pluviam) *sed habitabit in siccitate, in deserto, in terra salsuginis & inhabitabili.* Omnis scientia & sapientia naturalis ac terrena, sola, quid est, nisi erica & solum sterile? Quid est nisi myrica in deserto: quæ nec gratiæ divinæ pluviâ irrigatur nec fœcundatur, nec fructus gloriâ æternâ dignos profert? Ex adverso autem sapientia cœlestis, virtus, perfectio, & quidquid eò pertinet: quid est nisi laurus semper vernans? Quid est nisi *lignum*, ut ait Jeremias l. c. *quod transplantatur secus aquas, & quod ad humorem mittit radices suas, & in tempore siccitatis, non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructus.* Semper enim ejusmodi sapientia ad gratiæ divinæ humorem mittit radices suas, & vim germinandi, ac merendi sugit; nec siccitatem seu defectionem gratiæ, virtutis, opis & auxilii aliquando metuet, nec sterilitatem patietur, sed fructus bonorum operum nunquam non progerminabit.

2. Sed demus doctrinam, sapientiámque naturalem, instar myricarum, fructus nonnullos proferre; eos tamen in comparatione sapientiæ supernaturalis, si ad trutinam examinemus, omnino leves, asperos, caducos scipturides esse reperiemus. Primò quidem illa parit divitias, pecunias, ac bona terrena, officiis lucrosis comparanda. At hæc quàm vana sint & momentanea, deprehendent filii hujus sæculi, a fine vitæ suæ, quando cum perditis illis lamentabuntur: *Divitiarum jactantia quid contulit nobis?* Sap. 5. Vice versâ, vera sapientia, virtus, pietas, perfectio, fructus parit æternos, merita infinita, thesauros in cœlo immensos, & mu-

& nunquam perituros. Ut testatur Salomon Sap. c. 7. *Infinitus enim* (Sapientia) *thesaurus est hominibus, quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei. Idcòque divitias nihil esse duxi in comparatione illius; nec comparavi illi lapidem pretiosum; quoniam omne aurum in comparatione illius, arena est exigua; & tanquam lutum, æstimabitur argentum, in conspectu illius.* Constat quantò majus momentum, pretiúmque hujus sit, præ illius.

3. Doctrina, scientia, ac prudentia naturalis, confert honores, dignitates, ac Prælaturam munia: de quo intelligi potest illud Salomonis Sap. 8. *Habebo propter hanc claritatem apud turbas, & honorem apud Seniores juvenis.* Verùm quid in illa die hæc claritas, & hic honor emolumenti pariet? quando superbi oculos aperient, omnia evanuisse cernent, & lamentabuntur: *Quid profuit nobis superbia? Quid* laus & gloria mundi? *Transierunt omnia illa tanquam umbra.* Sap. 5. E contrario autem sapientia vera, cum virtute, cum timore & amore Dei conjuncta, verum confert honorem, laudem perpetuam, claritatem non solùm apud turbas & mundum, sed vel maximè apud Deum & Sanctos; quod clarè cognoscent impii in die judicii; quando exclamabunt; Sapientiam suam terrenam, tanquam stultitiam damnantes: *Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter Sanctos sors illorum est?* Sap. 5. An non igitur hanc meritò, majoris momenti esse censemus & cum Salomone *præponimus regnis & sedibus*, seu thronis Regum & Principum, omnique illorum gloriæ?

4. Doctrina, scientia ac prudentia humana nonnullam voluptatem, jucunditatem & felicitatem parit, sed transitoriam; non perpetuam salutem ac beatitudinem. Quid non moliti sunt veteres Sapientes ac Sophi, ut quam in ea locatam, falsò rebantur, felicitatem assequerentur? Pythagoræi, ut refert D. Hieronymus L. 2. adversus Jovinian. fugiebant urbium & hominum frequentiam, & hortos suburbanos, ubi ager aquis irriguus, & arborum comæ, & susurrus avium, oculorúmque illecebræ, ne luxu & abundantia copiarum animi fortitudo molesceret & à sapientiæ studio avocaretur. Platonici & Stoici in porticibus versabantur: Plato ut Philosophiæ intentiùs vacaret, Academiam villam ab Urbe remotam ac desertam elegit. Crates Thebanus non exiguum auri pondus in mare abjecit: Quidam oculos sibi effodêre, ne visu à contemplatione Philosophiæ abstraherentur. Et quid nisi umbram veræ sapientiæ sectabantur? Quibus illud Apostoli meritò applicetur: *Dicentes* (& credentes) *se esse sapientes, stulti facti sunt.* Vera autem scientia & sapientia Sanctorum, è contrario, veram lætitiam pacem, & animi tranquillitatem, & conscientiæ jubilum in hac vita parit: *Non enim habet amaritudinem conversatio ejus, nec tædium convictus illius, sed lætitiam & gaudium.* Sap. c. 8. Et altera vitâ beatitudinem & felicitatem æternam:

æternam: *Justi enim in perpetuum vivent, & apud Dominum est merces eorum, & cogitatio illorum apud Altissimum; ideo accipient regnum decoris & diadema speciei de manu Domini.* Sap. c. 5. dum inter ea à vera sapientia & virtute alieni ejulabunt & plorabunt: *Ergo erravimus à via veritatis & justitiæ lumen non illuxit nobis.*

Ex quibus omnibus utrimque ritè ad stateram æternitatis, expensis, clarè liquet, majus, imò infinitè gravius momentum esse in virtute, perfectione, veràque sapientia, quàm in omni scientia & prudentia naturali & humana, ac proinde illam longè pluris esse æstimandam, uti & media ad illam. Ex quo nullo negotio inferimus; primas dandas esse virtuti, secundas doctrinæ: nunquam à nobis omittendam aut decurtandam esse meditationem, ut inveniamus tempus pro studiis: nunquam prætermittendum conscientiæ examen, aut libri spiritualis lectionem, ut pro studio Poeseos, Rhetoricæ, aut Philosophiæ, plus otii nanciscamur. Lumen Theologorum Franciscus Suarez malebat omnem scientiam suam amittere, quam vel unicam horam meditationis.

II. Ab internis virtutibus vis ad exteriora dimanat.

II. Alterum axioma, à S. Ignatio pariter assignatum ceu basin vitæ activæ; & causam prioris est istud: *Ista enim spiritualia & interiora sunt; ex quibus efficaciam ad exteriora promanare, ad finem nobis propositum oportet.* Ut clariùs id quoque elucescat, exteriora hæc & interiora, & utrorumque efficàciam in bilance rationis, libremus. Scientiæ artes, doctrina, experientia, eloquentia, aliáque dona ac talenta naturalia, sunt veluti corpus; si desit virtus & perfectio, corpus est sine anima. Corpus autem sine anima quid efficiet? *Spiritus est, qui vivificat,* ait Apostolus 2. Corinth. 3. 6. nimirum spiritus gratiæ, spiritus charitatis, spiritus zeli, dat vitam, motum & efficaciam ad omnia; sine quo actum agitur, ac æthiops lavatur. Faciamus enim omnigenæ scientiæ panoplià te instructum esse, omnibúsque naturæ talentis ornatum, quæ Oratori necessaria sunt; ut canorâ voce, soluti linguâ, laterum firmitate, facundiâ singulari, ita ut ipsummet Tullium aut Demosthenem longè antecellas; si tamen desit vera sapientia, virtus, zeli & charitatis spiritus; animam nullam converres: nam *Spiritus est, qui vivificat:* à quo efficaciam ad exteriora promanare oportet.

Eruditissimus Cardinalis Bellarminus de ascens. mentis c. 6. affirmat in magnis Italiæ Urbibus, in quadragesima, triginta aut quadraginta Oratores cathedram conscendere, indiesque perorare ad populum: & tamen finito quadragesimali jejunio, eadem vigere in populo scelera, & vix ullam subsequi emendationem: causámque hujus miseriæ indagans, interrogat: estne fortassis defectus studii, aut præparationis ad concionem? Respondet, nequaquam, sunt enim ut plurimum viri doctrinâ & eloquentiâ præstantissimi, atque ad ravim usque declamant, summâ vocis & laterum contentione. Ubinam igitur defectus? reponit Bellarminus, esse defectum charitatis,

charitatis, fervoris, zeli, virtutis ac perfectionis, quæ animare debent sacrum Ecclesiasten; sine quibus verba funduntur inania; aures feriuntur non corda, instar bombardæ globo carentis.

Omnes scientiæ, ac dona naturalia, veluti arma sunt, quibus viri Apostolici animarum arces à peccatis & hostibus stygiis obsessas expugnant; at nisi à virtute, spiritúque divino animentur, non modo non juvant ad pugnandum pro gloria Dei & animarum salute; verùm etiam obsunt, & obstacula ponunt: non tantum non ædificant, sed etiam destruunt, & inimicis Christi opem ferunt, dum superbia, inanis gloria, fastus, ambitio, aliaque vitia proximo scandalum præbentia ese produnt & exserunt, cùm in animarum venatoribus, nil nisi exempla virtutum, relucere oporteret. Itaque licet habeas fundam ipsius Davidis; nisi etiam possideas, vires, fiduciam in Deum, spiritum & genetositatem Davidis, vade ad caulas ovium, noli progredi in certamen cum stygio Goliatho: parum juvat lapides esse rotundos, lucidos, ex torrente Cedron depromptos; fundam esse duplicatam, optimè contextam; quia nih habeas brachium Davidis, loco percussionis inimici arcæ Domini, ipsum prosternes Samuelem tabernaculi custodem: ita ut religio ipsa, quæ est instar papilionis à Deo pro defensione Ecclesiæ posita, ab armis tuis in terram detrudenda sit & destruenda. Provide igitur tibi de spiritu, de virtute, perfectione & zelo, sine quibus, ullum te animarum fructum facturum despera.

E contrario ubi vera cœlestis sapientia, vera charitas ac zelus animarum in Ecclesiaste sacro cernitur, fervent & accenduntur omnia, atque in melius commutantur: quod quemadmodum ego ad nostros dicens, exemplis ex Historiis Societatis depromptis stabilio, ita ex alio Ordine, suæ religionis exemplis, ut S. Franciſci Seraphici, S. Dominici, S. Vincentii Ferrerii, S. Bernardini, aliorúmque, nullo negotio comprobabit.

Stupenda sunt, quæ in elogiis & gestis primævorum Patrum nostrorum de vi admiranda sermonis & concionum legimus. Unde obsecro efficacia sermonis tanta in P. Jacobo Laimo, ut pro miraculo haberetur, & ubicunque prædicaret, Civitates, Magistratus ac Domini excitarentur ad fundanda Societati Collegia, ut accidit Florentiæ, Pisis, Venetiis, Patavii, Genuæ, Panormi. Et dum Genuæ pro concione dicens excitaret Auditores ad misericordiam in pauperes exercendam; Mercatores & Cives in una concione mille, in alia mille trecentos, in tertia bis mille nummos aureos sive ducatos, in subsidia egenorum conferrent? Non aliunde sanè nisi à virtute & perfectione interiore, à spiritu zeli, fervoris & charitatis igneo, quo omnes inflammabantur. Unde tanta sermonis energia in P. Sylvestro Landino, ut ubicunque concionaretur, tantus esset fructus pœnitentium & affluxus, ut plurimi accersendi essent Sacerdotes, qui cum ipso occupatissimi forent, in

exhomologesibus excipiendis;& Carregium civitatem à triginta annis maximè dissidiis civium turbatam, & quinq; ac quadraginta hominum cæde fœdatamconcionibus suis ita moverit, ut cives in templo palàm reconciliati, non sine copiosis lacrymis in mutuos amplexus ruerint? Tann.p. 49. Non aliunde nisi ex spiritu ardoris & charitatis. Unde efficacia tanta Patri Alphonso Avila in dicendo, ut nullum Hispali, Granatæ & alibi templum caperet Auditores, sed in campo dicendum foret, omnes in lacrymas solveret, indurata peccatorum corda mollescerent, miræque sequerentur animorum conversiones, ut cùm de dilectione inimicorum verba faceret; publicè exclamarent: Ego remitto parricidæ homicidium Patris mei:ego matris: ego gravissimas alias injurias? Tann. p. 59. Unde tanta virtus P. Edmundo Augerio insigni Ecclesiastæ Gallo,ut aliquando quadraginta Auditorum millia numeraret, & converterit ad fidem supra quadraginta millia hæreticorum, & quadraginta Ministellos?Tann.p. 237. Unde tanta efficacia P.Sebastiano Barradio, ut Anno 1592. Conimbricæ, de rebus novissimis & mundi vanitate, ardore cœlesti plenissimas habens conciones, ex academia nobiles & excellentis ingenii juvenes ad sexaginta in Ordinem S. Francisci simul suscipi flagitarent? Quorum tantam importunitatem admiratus Monasterii Guardianus, Rectorem Collegii conveniens dixerit: vel non esse P. Sebastianum ulteriùs ad pulpitum admittendum; aut certè Societati suscipiendam, tot juvenum religionem suam certatim ambientium curam; siquidem tot suscipiendis & sustentandis domus sua minime pateret. Tann. p. 466. Taceo P. Villanovam, P. Palmam, & alios, quàm plurimos, quorum in exhortando energia & vigor, non aliunde,quàm ex interiore spiritu & ardore charitatis proficiscebatur.

Quapropter, Charissimi, appensis & examinatis in bilance æternitatis utriusque sapientiæ, naturalis & supernaturalis fructibus & emolumentis, omnino disparibus, & intervallo infinito distantibus, bina antecepta, S. Ignatii apophthegmata,& axiomata veræ Philosophiæ,sive vitæ religiosæ mixtæ fundamenta,altissimè mentibus nostris imprimamus, & secundùm ea actiones ac studia nostra omnia dirigamus. 1. In *spiritualibus inesse majus momentum esse quam in doctrina, & aliis donis naturalibus & humanis.* 2. *Ex illis tanquam interioribus efficaciam ad exteriora promanare.* Quare nunquam illa his postponamus: nunquam ob amorem scientiæ humanæ spiritualia negligamus: nunquam meditationem,examen Libri ascetici lectionem, decurtemus, aut praetermittamus, ut Poeseos, eloquentiæ, aut Philosophiæ studiis diutius vacemus. *Amate scientiam, sed anteponite charitatem,* ajebat D. Augustinus: Et S. Bonaventura in Spec. Discipl. c. 7. *Scientia quæ præ virtute despicitur, per virtutem postea melius invenitur.* Præclarè quoque S. Petrus Damiani in Enchiridio c. 1. *In animo tuo scientia*

sacularis,

ſæcularis, tanquam in ima mentis calce ſubſidat: amor verò æternæ vitæ & ſpiritualis ſtudium ſapientiæ, vel in ſumma cordis tui conſtitutus arce præcellat; ut repleri divino ſpiritu merearis: ex quo, in omnes actiones & ſermones noſtros prorſus ſingularis efficacia & energia dimanabit.

EXHORTATIO III.
IN REGULAM XVI.

Quænam ſint virtutes ſolidæ viris Apoſtolicis neceſſariæ.

THEMA.

Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare adverſus inſidias diaboli. Ad Epheſ. 6. 11.

VEL

Omnes in virtutum ſolidarum ac perfectarum ſtudium incumbant. Reg. 16.

VIri Apoſtolici, omninò compertum habeant, ſe Athletas, pugiles & Chriſti militiæ, tanquam Duces & Anteſignanos adſcriptos eſſe, qui cum vitiis & dæmonibus in campum prodire ac dimicare debeant: ut diſertè innuit Apoſtolus ad Epheſ. 6. 12. *Quoniam non eſt nobis colluctatio adverſus carnem & ſanguinem*: id eſt, ut vertit S. Hieronymus & Theophylactus, adverſus homines carne & ſanguine conſtantes; *ſed adverſus Principes, & Poteſtates, adverſus mundi rectores tenebrarum harum*: id eſt, ex mente ejuſdem Hieronymi, adverſus ſpiritus, ſeu dæmones, neque ſolùm ex infimo ordine; ſed etiam ex ordine Principatuum, Poteſtatum, & Dominationum. *Contra ſpiritualia nequitiæ in cœleſtibus.* Id eſt contra ſpirituales nequitias, verſutias & malitias; ſeu nebulones nequiſſimos in cœleſtibus: ſive in aëreis hiſce locis verſantes.

Cùm itaque Viris Apostolicis & & animarum zelatoribus, contra nequissimos & versutissimos Cacodæmones duellandum indies & luctandum sit; quis non videat, armaturâ insigni ac solidâ iis opus esse? Sanè hoc ipsum agnoscens Paulus hortatur enixè: *Induite vos armaturam Dei*, græcè est πανοπλίαν, id est plenam & omnem armaturam, quâ milites à capite ad talos se armant & communiunt: *Ut possitis stare adversus insidias Diaboli*; ejúsque dolosos assultus & stratagemata reprimere. Quænam verò est armatura Dei, quam induere atque assumere suadet Apostolus? Primum armorum genus est 1. Lorica justitiæ. 2. Galea salutis. 3. Calcei. 4. Baltheus. 5. Scutum fidei. 6. Gladius spiritûs. Quæ tanquam virtutum solidarum symbola, dictione præsenti explanabimus.

I. Lorica justitiæ.

I. Primum armorum genus viro Apostolico ante omnia necessarium, est *Lorica justitiæ*; quæ pectus, femora, & totum hominis corpus armat & munit. Per loricam hanc Apostolus intelligit non justitiam specialem, quæ cuique jus suum reddit; sed generalem, quæ est complexio omnium virtutum: hæc enim totum hominem obarmat, & ab omni parte communit. Unde Chrysostomus *Lorica*, inquit, *justitiæ, est catholica & virtute prædita vita*; seu opera justa ac sancta, quibus assiduè cor & pectus obarmandum est, animarum zelatoribus, ut non tantùm bello defensivo Diabolo resistant; sed & offensivo acres illi plagas infligant. Sed potissimùm robur hujus loricæ est invicta patientia; quam Spiritus Sanctus Apostolis, Apostolicisque viris olim altè impressit, & hodiedum imprimit: multos enim huic Apostolico labores, difficultates, ærumnæ, adversitates persecutiones, cruces, ità necessariò annexa sunt; ut absque illis ei plene fieri satis, vix aut ne vix quidem valeat. Illis igitur ingruentibus, lorica patientiæ induenda est, quâ obarmatur pectus, ut quis cum animi magnitudine ac tranquilitate alacriter omnia perferat, nec ulli malum pro malo retribuat. Hâc loricâ pro exemplo & salute nostra, munitus fuit, omnis justitiæ prototypon, Christus Dominus ac Rex noster, qui horrendos dolores, immania tormenta & supplicia animo generosissimo pertulit: & *proposito sibi gaudio sustinuit crucem*. Heb. 12. Nec solùm, ut agnus, coram tondente se, obmutuit; verùm etiam magno compassionis affectu, erga hostes suos ob eorum malitiam, permotus, pro illis Patrem cœlestem cum lacrymis rogavit.

Atque hæc est virtus solida, quam cum primis Christus Dominus affectui suos docuit: *Si quis vult post me venire, tollat crucem suam & sequatur me*. Luc. c. 9. & præclarè illam hauêre Apostoli, eorumque Discipuli, qui & vincula & carceres, & verbera, & vulnera, & gladios & cruces, omnisque generis tormenta toleravêre fortiter, loricâ patientiæ tecti & muniti, omnáque levia arbitrabantur: *Non sunt condigna passiones ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis*. Rom. 8. 18.

Et

Etquàm miti, pacatóque animo superarent omnia, verbis his demonstrabant; *Maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur & sustinemus.* 1. Corinth. 4. Hujusmodi loricâ munitus erat S. Franciscus Xaverius: qui in laboribus & ærumnis, exclamabat: *Amplius Domine, amplius!* Ejusmodi quoque loricâ cataphracti fuêre, generosissimi Martyres nostri in Anglia, Campianus, Garnettus, Ogilbœus, Briantus, Odoënus & alii, quos nulli carceres, quantumvis fœdi, & morte ipsâ graviores, nulla pericula, nullæ persecutiones, nullæ furiæ, lanienæ nullæ, aut furcæ à procuranda Dei gloria & animarum salute abterrere valuerunt.

Charissimi, *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversùs insidias Diaboli.* Ephes. 6. Non degeneremus à præcelsis cogitationibus filiorum Dei: pudor sit ad minima contraria, & adversitates exiguas gemere, queri, & impatientem animum ostendere: non est hæc solida virtus, sed infantilis: solida patientia nec carceres, nec furcas, nec mortes etiam ignominiosas reformidat. A parvis interim ordiamur, ut paulatim ad majora, difficilioráque assuescamus & callum obducamus.

II. Secundum armorum genus, athletæ Christiano necessarium est: *Galea salutis. Et galeam salutis assumite*, ait Apost. Ephes. 6. Galea hæc est spes salutis, ut explicat ipse Paulus 1. Thessal. 5. 8. *Galeam spem salutis.* Sicut enim galea principem corporis partem, caput scilicet, tegit ac munit: ita spes salutis & gloriæ cœlestis ac immortalis, servat ac communit caput, id est, hominis cogitationes, fines & intentiones. Spes ergo tanquam galea caput munit, ac tria efficit: 1. Ut finis noster ultimus sit Deus, fruitio Dei, & beatitudo æterna; eoque omnia dicta, facta, cogitata referamus, & nihil aliud spectemus, aut in hac vita mortali quæramus. Deinde efficit, ut homo cogitans bona illa immensa, quæ in cœlesti gloria se consecuturum sperat, omnia terrena bona floccifaciat, contemnat ac despiciat. Inde ortum ducebat illa Apostolorum paupertas spiritûs & nuditas; ut nec aurum, nec argentum, nec alias possessiones quæreret, nec optarent; sed omnia, tanquam stercora arbitrarentur, ut Christum & immensa illa cœlestia bona assequerentur: & licet nihil in mundo haberent, omnia tamen spe possiderent in cœlo. 3. Roborat, animat, excitat, & propellit ad fortia & heroica: nam in Apostolis & Martyribus inde nascebatur, ut ardua quæque generosâ mente aggrederentur, & animosè cum hoste confligerent, proponentes sibi speratâ illâ gloriam, quæ victores manet, & æternùm coronat.

Atque hæc est altera virtus solida, cui studendum est vobis: *Galeam salutis assumite*, id est spem firmam futurorum bonorum æternorum concipite: & hâc spe, velut anchorâ firmatâ: ad illa bona infinita, Deúmque immensum ac summum bonum, quod speratis, omnes cogitationes, locutiones,

nes, actiones & intentiones vestras dirigite: præ illo maximo bono, omnes mundi quisquilias despicite, & velut stercora pedibus conculcate: denique eâ spe animati, quævis ardua, pro Dei gloria & animarum salute generosè aggredimini.

III. Calcei humilitatis.

III. Tertium armorum genus est, calceorum, quibus pedes Evangelizantium muniuntur. *Et calceati pedes in præparatione Evangelii pacis*: ait Apostolus L. c. Calcei primò symbolum sunt constantiæ, confidentiæ & animi intrepidi: qui enim nudipes est, pedetentim & timidè incedit, ne pedem alicubi offendat; calceatus verò è contrario incedit audacter. Calceus quoque symbolum est libertatis: servi enim & captivi incedebant nudipedes. Est etiam symbolum Dominii & possessionis. Ulteriùs signum quoque est lætitiæ; sicut pedum nuditas luctûs. Denique symbolum est humilitatis: ut explicat S. Ephrem tractatu de panoplia seu armatura spirituali: ubi ait: *calceamenta sunt humilitas.* Atque hæ omnes virtutes solidæ in animarum zelatore requisitæ sunt. Nam

1. Calceus. symbolum est evangelizantis, ejúsque constantiæ, generositatis, & præparationis Evangelii: præparatio autem hæc, ut rectè notat Chrysostomus & Theophylactus, est alacris promptitudo & prompta alacritas animi. partim ad ambulandum viam Evangelii pacis, partim ad eam annuntiandam, quæ per hæreticorum, Infidelium, Barbarorum, dæmonum, & hostium omnium cuneos penetret; atque ita prædicando, vitámque sanctam instituendo, fidem & Evangelium propaget ac promoveat. Unde de hac præparatione & promptitudine dixit S. Joannes Baptista: *Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.* Eapropter Marci 6. 9. Apostolis & Prædicatoribus Evangelii dantur sandalia, quo scilicet, audenter & alacriter, munus sibi injunctum suscipiant, omníque timore humano expulso, illud exerceant: sandalia ergo hæc & calcei signum sunt, tum libertatis, tum dominii, tum lætitiæ, tum constantis animi, alacris & intrepidi, sunt enim calcei militis; tum denique humilitatis.

2. Solida enim humilitas, omníque vanæ hominum æstimationis ac honorum contemptus, unicè in Viris Apostolicis requiritur. Quemadmodum enim Christus Dominus, Dux noster, licet esset ipsa innocentia, ipsa sanctitas, ipsa potentia, sapientia, bonitas & gloria Patris, omnia tamen hæc attributa, infamiâ, convitiis, blasphemiis, cruce ac morte probrosâ, quodammodo obrui voluit, ut postmodum illustriora & gloriosiora apparerent: ita pariter Apostoli, viríque Apostolici, dum Evangelium annunciant, animas lucrantur & ex orci faucibus eripiunt; mox adversarios sentiunt: homines malignos, ac dæmones ipsos, qui eis contradicant, oppugnent, contemnant, detrahant, calumnientur: veluti de se fatetur Apostolus: *Ostium mihi apertum est magnum & adversarii multi.* 1. Corinth. 16. Hæc autem ut parvi pendamus, ut ad

ad hæc non modò non indignemur, & ad vindictam inflammemur ; sed vehementer gaudeamus & exultemus, atque in Evangelico labore perseveremus : quis non videt, quanta animi demissio sit necessaria ? Ea propter sublimissimum humilitatis solidæ gradum Redemptor noster discipulis suis adeò commendavit : *Beati, cum maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint; & dixerint omne malum adversus vos, mentientes, propter me, gaudete & exultate.* Matth. c. 5. An non similia patiendo, & amore Evangelii, contemnendo solidæ demissionis specimen dedêre, Societatis nostræ pugiles, in Anglia, ubi , tanquam perduelles contra Reges, in furca suspensi & dissecti : In Germania , ubi ut seductores & corruptores ab hæreticis traducti: In China , ubi tanquam dissimulatores Idololatriæ, & variorum errorum, diffamati : In Gallia, Ditione Veneta, ac Japonia ; ubi ob frivolas , falsásque causas expulsi fuêre.

Horum exemplo simus & nos *calceati pedes in præparatione Evangelii pacis.* L. c. Simus constantes, intrepidi, alacres, læti, ad currendum pro dissemination Evangelii, quò obedientia destinavit : & si multa pati , contemptus, contumelias, irrisiones , detractiones tolerare necesse fuerit; non modò forti , patientique animo, sed etiam læto perferamus, hac enim ratione nos solidam constantiam, humilitatémque nos possidere demonstrabimus.

IV. Corpore loricâ armato, capite galeâ tecto, pedibúsque calceatis , cingulum militare induendum est, ut monet S. Paulus L. c. *State succincti lumbos vestros in veritate.* Id est baltheo militari vos cingite ; ut exponit S. Chrysost. hom. 3. Baltheus hic est 1. Symbolum fidelitatis , quo admonentur milites Sacramenti militaris & fidelitatis , quam Duci suo jurârunt; unde quandomilites exauctorabantur, baltheum deponebant. 2. Baltheus, ut notat Pierius in Hierogly. est symbolum integritatis & castitatis, tam apud Hebræos, quàm apud Græcos & Latinos : *Sint lumbi vestri præcincti.* Matth. 3. Baltheus est symbolum , charitatis, ut docet D. Thomas. hinc sponsi suis sponsis olim donare solebant cingulum, ut per illud sponsæ admonerentur fidei, fidelitatis, puritatis cordis, & amoris conjugalis. *Baltheus est charitas :* ait S. Ephrem. loco suprà citato. Et hæc quarta est virtus solida viris Apostolicis necessaria.

Charitas Christi urget nos, inquiebat Gentium Doctor : nisi hæc urgeat viros Apostolicos , omnia languebunt atque marcescent : ea de causa hunc charitatis ignem Christus mittere venit ; & re ipsâ misit festo Pentecostes, quo corda discipulorum igne Spiritûs sancti fuêre succensa ; igniſque mox foras erupit ; exemplo Christi ipsiúsmet ; in cujus pectore divino, quanta suscitavit hic ignis incendia ? Tanta sanè ut nullis tormentorum , tribulationum, & humanæ ingratitudinis aquis potuerit extingui : ipse enim non solùm extrema, pro Dei gloria & hominum salute perpeti voluit ; verùm etiam, & ea ipsa quæ patiebatur, Deo Patri

Patri in ejus gloriam, qui eum ita pati volebat, & pro eorum, à quibus patiebatur, salute offerebat, & insuperabilis charitatis ardore, pro ipsis crucifixoribus orans, illata ab illis tormenta, in illorum utilitatem, ad Dei honorem ordinabat. Verè *Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem.* Cant. 8. 7. Hujus illustrissimi exemplaris imitatione Apostoli rubicundo igneóque charitatis Dei & proximi baltheo fuêre succincti; ad omnes labores ac difficultates, ad cuncta ardua & pericula parati & expediti: ex zelo gloriæ Dei & salutis animarum, laborant, sudant, peregrinantur, discurrunt, clamant, prædicant, quantum possunt; & postquam egêre, quidquid potuêre; omnes vires reliquas cum sanguine & vita Deo & animabus impendere cupiunt: ad famem, sitim, frigus, æstum, cruces & mortes desiderio insatiabili properant, omnia tormenta lacessunt & provocant: *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio an angustia? certus sum, neque mors, neque vita, neque creatura aliqua poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo JESU Domino nostro.* Rom 8. 38. Similia in vitis nostrorum virorum Apostolicorum legere est, quibus recensendis brevitatis gratiâ supersedemus. *Æmulamini charismata meliora.* 1. Corinth. 17.

V. Scutum fidei.

V. Quintum armorum genus est *Scutum fidei: in quo positis omnia tela nequissimi ignea extinguere.* L. c. Viva fides, quam & tenere, & aliis prædicare ac inculcare debet animarum zelator, ei unicè necessaria est; tanquam scutum quo se contra nequissimos Cacodæmones tueatur. *In omnibus sumentes scutum fidei.* Vult enim S. Paulus, ut rectè notat Hieronymus, nos in omni tentatione & opere, gestare fidei clypeum, eóque venientes Diaboli sagittas & suggestiones excipere, & retundere; ne phantasiæ pravas cupiditates suggerat, & ad eas appetendas, concupiscentiam & appetitum accendat & inflammet: atque ita animam vulneret. *Anima enim,* ut docet Origenes, *quoties peccat, totiens vulneratur.* Hom. 8. in Num.

VI. Ultimum denique armorum genus est, *Gladius spiritûs. In omnibus sumentes scutum fidei, & gladium spiritûs, quod est verbum Dei.* Hoc gladio Christus devicit ac jugulavit dæmonem, tentantem & oppugnantem. Hoc gladio usi sunt Sancti omnes; ut de S. Paula memorat Hieronymus in ejus epitaphio. Si quando provocata fuisset inimicus; & usque ad verborum jurgia prosiliisset: illud psalterii decantabat: *Cum consisteret adversum me peccator, obmutui & silui à bonis.* Gladius quoque spiritûs est abnegatio & mortificatio continua, omnibus operariis in vinea Domini, maxime necessaria, eorúmque officio intrinseca: nulla enim vitæ ratio, aut majores corporis labores annexos habet, aut austeriorem carnis macerationem requirit, quàm Apostolica: & è contrario, quies deliciæ, & commoditates corporis ita huic functioni repugnant, ut ejus finem prorsus evertant & pessundent. Hæc de causa Redempt

demptor noster, primum omnium illis inculcavit, abnegationem sui : *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum.* Lucæ c. 9. Mei asseclæ nihil carni blandum, nihil corpori jucundum, nihil sensibus suave, sed arduos potiùs labores, incommoda, ærumnas, molestias, corporisque afflictationes exspectent ; ita omni amore proprio excluso, puriùs saluti & perfectioni propriæ & alienæ vacabunt. Semper igitur gladium spiritûs stringant, sensibus grata amputent, corporis commoda rescindant ; ut veluti vitis, inutilibus pampinis resectis purgata, fructus copiosiores proferant.

Quare hæc est imago & παναπλία militis Christiani seu athletæ Apostolici à capite ad talos armati ; solidas ejus virtutes, quibus pollere debeat, ad vivum representans : *Induite ergo vos armaturam Dei, ut possitis stare adversùs insidias Diaboli.* Assumite prædicta sena armorum genera. 1. *Lorica* est justitia, id est opera justa & sancta, & in primis patientia fortis & solida, quæ nullos labores refugiat, nulla arduaut pericula reformidet, nec mortem ipsam pro Christo & Evangelio subire detrecter. 2. *Galea* est spes salutis, quæ tanquam galea caput muniat, omnia sua ad finem suum ultimum, Deum, ejúsque fruitionem dirigat, præ illo omnia terrena abjiciat ac despiciat, pro illo omnia ardua generoso pectore aggredi non dubitet. 3. In præparationem Evangelii pedes *calceis* muniat ; ut in profunda humilitate radicatus, nullas in opere Domini contumelias, nullas contradictiones & contemptus renuat ; sed per infamiam & bonam famam, per sarcasmos & laudes, per vituperium & gloriam, animarum saluti invigilet. 4. *Cingulum* militare seu Baltheus, veritate, fidelitate, castitate, & charitate Dei & proximi pectus cingat & stringat arctè adeo, ut nec fames, nec sitis, nec persecutio, nec gladius, à charitate eum separare valeat. 5. *Scutum fidei*, in quo omnia nequissimi tela ignea extinguat. 6. Et *Gladius Spiritûs*, quo Dæmonis insultus reprimat, & mortificationis ense omnia superflua, omni carni & corpori commoda & jucunda resecet. Quibus armis & virtutibus solidis, si strenuè usi fuerimus, & contra hostes, dimicaverimus : in fine vitæ, coronam justitiæ nobis à justo Judice repositam ac asservatam reportabimus.

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *
* *

REGULA XVII.
DE RECTA INTENTIONE
EXHORTATIO I.

Ostendit rectam in omnibus habendam intentionem.

THEMA.

Omnia in gloriam Dei facite. 1. Corinth. 10.

VEL

Omnes rectam habere intentionem studeant. Reg. 17.

COelestis Sponsus singulari sponsam suam videndi desiderio inflammatus, hisce eam verbis suavissimis compellat: *Ostende mihi faciem tuam.* Cant. 2. Per faciem verò D. Bernardus serm. 40. in Cant. intentionem rectam intelligit: quemadmodum enim in facie binæ sunt genæ, quarum utramque si exhibueris totam faciem ostenderis: ita pariter intentio binas quodammodo genas spirituales continet, quarum utramque sibi Dominus ostendi desiderat; ut totam animæ faciem cernat. Genæ hæ binæ ex Doctoris mellifluí mente, sunt *res & causa*: *res* est id quod faciendum suscipimus, opera scilicet quæ quotidie peragimus. *Causa* autem, est motivum & finis, quo permoti, opera & exercitia nostra perficimus. Binæ verò genæ, nunquâ non sunt conjungendæ, ut pulchrè niteant: neque enim altera sine altera sufficit: si opus fuerit malum, intentio bonum haud redder; si opus extiterit bonum, intentio mala bonitatem corrumpet, veluti Pharisæorum preces, eleemosynæ ac jejunia edocent; & in fure eleemosynæ dandæ gratiâ, furtum perpetrante, liquet. Quando autem ambæ, bonitate suâ sunt præditæ, & simul conjunctæ, miro præstant nitore; non secùs atque in corpore, dum ambæ genæ suâ gaudent pulchritudine, facies tota specie & decore

decore emicat. Atque hoc Sponsus divinus insinuare voluisse videtur, dum Cant. 4. bis cum admiratione repetit: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra!* Ut utramque pulchritudinis partem ei inesse significet.

Quomodo autem binas hasce genas, *rem* scilicet & *causam*, opus & finem, actionem & intentionem, tam in statu ipso, quàm in singulis exercitiis ac functionibus conjungere oporteat; præsenti exhortatione declarabimus.

1. Recta intentio in electione status.

I. Gena prima, sive res, de qua primo loco agendum est, duo complectitur: ipsum videlicet statum, in quo degimus, & actiones, sive exercitia tam corporalia, quàm spiritualia, quæ in eodem obimus; in utrisque autem sincera intentio requiritur: nam & regula, & perfectio exigit: *Ut rectam intentionem habeamus, non solùm circa vitæ nostræ statum; verùm etiam circa res omnes particulares.*

Et primò quidem ordiamur à vitæ statu, in cujus susceptione atque aditu, nihil terrenum, nihil humanum; fluxum, caducúmque nihil; sed solùm, quod æternum ac divinum est, unicè spectetur. Si enim statum religiosum amplectâre; ut quietis fruâre diebus, atque à cura ac sollicitudine victûs & amictûs, liber degas; erras in intentione circa vitæ statum, & una genarum tuarum minimè pulchra est; quia maculâ amoris proprii infecta est. Si etiam statum religiosum aggrediâre, ut in virum omni tam humaniore, quàm sublimiore scientiâ, ac doctrinâ præstantem evadas, atque in eo fine sistas; fœdata est gena tua; quia naturalis & humani finis pulvere respergitur. Si mundo relicto, religioni te mancipes; ut vel in sæculo, vel in Ordine, in hominum æstimatione, in honore & ore verseris, rursum nævo non levi facies tua deturpatur; quia vanitatis fuligine tingitur: quam ut eluas, longè alium tibi finem præstituas necesse est. Quemnam verò illum? Si nimirum vitam religiosam aggrediâre; ut in ea, Deo tuo obsequium, servitiúmque fidele exhibeas: ut in propriam, & alienam salutem ac perfectionem incumbas: atque ita te totum Deo tuo, in holocaustum gratissimum, perfectissimúmque offeras, ut nihil cogites, quid te deinceps futurum sit; sed totum te Divinæ Providentiæ, ac Superiorum directioni sincerè commitas.

Quare, mi Tyro, aut quisquis es, Religiose, qui fortè initio, à fine debito exorbitasti, genámque intentionis tuæ maculâsti; ut maculam detergas, ejusmodi scopum tibi præfigito: Societas Jesu, vel quilibet ordo religiosus, disciplinæ vigore florens, asylum est tutissimum, ad quod libens, volénsque confugio; ut damnationis æternæ pericula securus evadam. Ordo religiosus, Gymnasium & Schola omnium virtutum est; in quam à Deo optimo parente missus sum, ut omnigenam virtutem, diligens discipulus addiscam, eáque excultus Deo meo mirificè placem. Ordo religiosus, paradisus est, in quo à Deo plantatus sum, non ut cum Eva serpentem blandientem ac decipientem audiam; verùm ut, aut innocentiam, quam habeo

illæsam, conservem; aut si perdiderim; quantum licet recuperem; ac pœnitentiæ, operúmque bonorum fructus copiosos proferam. Ordo religiosus, terra sancta est, in quam translatus sum ex Ægypto; de qua verè dici potest: *Solve calceamenta de pedibus tuis, terra enim, in qua stas, terra sancta est.* Solvam igitur calceamenta passionum & vitiorum terrenorum: & in sanctitate ac justitia serviam Deo meo, omnibus diebus vitæ meæ. Ordo religiosus stadium est, in quo sic curram, ut comprehendam: palæstra est, arena est, campus est, in quo contra Mundum, Carnem, dæmonem, peccatum, hæresim, perfidiam & idololatriam decertabo; & quà docendo, quà perorando, quà exhomologeses excipiendo, aliáque charitatis opera exercendo, animas lucrari & in cœlestem patriam devehere allaborabo. Denique Ordo Religiosus cœlum quoddam est, ad quod me Dei miserentis gratiâ singularis extulit, ut in eo vitam angelicam ducam; in ejus cognitione & amore proficiam; illum indesinenter laudem & glorificem; atque ita beatitudinem quandam modò auspicer, in terris; eandem postea perfectiùs in cœlesti gloria æternum continuaturus. Hæc tua sit intentio, mi Religiose, pro statu tuo: Sic enim, cùm & res, id est Ordo Religiosus, & causa seu finis, sit rectus & bonus, utraque gena tua pulchra erit.

Deinde lustrato jam statu, ad statûs functiones & exercitia descendamus. Hîc rursum utramque genam Sponso cœlesti ostendere oportet, & quidem pulchram, speciosam, sine macula aut ruga; idque in omnibus particularibus totius diei actionibus: ut oculi nostri semper sint ad Dominum: *Sicut oculi servorum, in manibus Dominorum, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum.* Actiones verò nostræ particulares sunt, quas indies ex ordinis præscripto perficimus. Novit actiones suas Tyro, novit Veteranus. Tyronis est orationi mentali & vocali insistere; Missæ sacrificio cum devotione interesse; sensus mortificationis fœno cohibere; consuetudines pravas in sæculo acquisitas debilitare, & corrigere; inclinationes, propensiones, passiones inordinatas, domare ac cohibere, superare vitia; eúmque in finem opera pœnosa animo libenti subire, ut ab externis hisce, interiora adjuvetur. Deinde opera externa humilitatis, promptitudine magnâ exercere atque in iis humilitatem internam quærere; animo prono & alacri, reprehensiones publicas & privatas acceptare; propriámque palàm profiteri culpam, ut hâc ratione, interiorem patientiam, mansuetudinem, animi demissionem & ignominiarum amorem addiscat. Religiosi veterani munia sunt præter orationis, meditationis, sacrificii stata tempora, pœnitentes pro tribunali sacro audire, pro concione dicere, variisque modis zelum animarum exercere. Res hæ & actiones omnes bonitate suâ sunt præditæ; quas si purè Dei amore agamus, causa quoque & intentio suâ bonitate gaudet: atque ita gena utraque est pulchra, Deóque perplacet: accum Sponsa dicere licebit illud Cant. 7. *In*

portis

portis nostris omnia poma nova & vetera dilecte mi servavi tibi. Omnia enim illa opera sunt veluti poma dulcia, & fructus suaves, gratique divino palato, quando illa in portis, id est in operationis initio offeruntur, & à Deo cum affectu suavissimo degustantur. Et quidem poma vetera servamus Christo, cœlesti Sponso, quando mortificationem veteris hominis, ejúsque vitiorum, & pravarum cupiditatum rectâ intentione aggredimur: poma verò nova eidem servamus, quando in novitate vitæ ambulamus, & obedientiæ, humilitati, cæterísque virtutibus & actionibus etiam adiaphoris sinceram intentionem præfigimus.

II. Gena altera ex mente D. Bernardi, est *causa*, seu motivum, aut intentio ipsa & finis, ob quem opera nostra peragimus; hæ verò intentiones possunt esse variæ, ob varia motiva, quorum unum altero est præstantius: non secus atque in horto, flos flore, & herba una, alterâ est excellentior: atque ita similes reddimur genis Sponsi, de quibus Sponsa Cant. 5. *Genæ illius sicut aréola aromatum, consitæ à pigmentariis.*

II. Duplex motivum in actionibus particularibus.

1. Motivum primum est, quod respicit & metuit pœnas, aut in hac aut altera vita à Deo infligendas: & hæc est gena servilis: servi enim Domino suo bene famulantur, formidine pœnæ: si igitur dixeris: facio hoc opus, ut ignis purgantis, aut infernalis pœnas evadam; operaris formidine pœnæ; atque iste actus, licet non perfectissimus, licitus tamen est, ac meritorius; cùm ad virtutem spei pertineat, quæ non tantùm prosequitur bonum, sed fugit etiam malum: neque sic agendo peccatum ullum admittitur: nam Concilium Tridentinum sess. 6. c. 8. Sanxit: *Ut si quis dixerit, gehennæ metum, per quem ad misericordiam Dei, de peccatis dolendo confugimus, vel à peccatis abstinemus, peccatum esse, anathema sit.* Idem est de operibus peragendis.

Secundum motivum, est spes præmiorum: atque hæc est gena mercenariorum, quorum est heris servire ob mercedem, & respicere ad lucrum. Si igitur in operibus tuis intenderis gloriam cœlestem, propriámque beatitudinem; spe præmii agis; atque hic actus licet non existat perfectissimus, est tamen meritorius, veluti idē Concilium eadem sess. 6. can. 31. definit: *Si quis dixerit justificatum peccare dum intuitu æternæ mercedis, bene operatur, anathema sit.* Eâ enim intentione operabatur quoque Vates Regius, vir secundùm cor Dei, velut ipse de se testatum reliquit: *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem.* Psal. 118. 112. Pari modo fidelissimus Dei servus Moyses, teste Apostolo Hebr. 11. 25. *Magis elegit affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere jucunditatem: majores divitias æstimans, thesauro Ægyptiorum, improperium Christi: aspiciebat enim in remunerationē.* Quodsi tamen quis talì operaretur intentione, ut nisi pœnas æternas formidaret, aut æterna in cœlo præmia exspectaret, non esset legē Dei servaturus. Talis plùs quàm servilis animus, nō mereretur profectò æternam retributionem, sed pœnam. Merebitur tamen, retributionem, si voluntatem

peccandi excluserit; & cum spe præmii ac retributionis, in statu gratiæ ad servanda Dei præcepta sese incitârit. Quo sensu D. Augustinus in Psal. 120. asseruit: *Quando facis bonum opus, propter vitam æternam fac: si ideo facis, securus facies: hoc enim mandavit Deus.*

3. Motivum tertium amorem Dei & beneficia ejus ex amore in nos descendentia respicit. Hoc innuit S. Ignatius in regula, dum ait: *Propter charitatem, & propter eximia beneficia, quibus prævenit nos.* Primò *propter charitatem*, quâ dilexit nos, quam testatur apud Jeremiam c. 31. *In charitate perpetuâ dilexi te.* Quæ charitas perpetua ac maxima, meretur, ut vicissim, ipsum toto corde redamemus, omniáque opera, ex puro erga ipsum amore, præstemus; ejus amorem, laudem, gloriam, beneplacitum ac gustum unicè intendendo in omnibus. Deinde propter beneficia; quæ ad amorem inducant; ita tamen, ut magis Donanti, quàm donis inhæreamus: neque otiosa fuit ejus in nos charitas: *In charitate perpetua dilexi te:* ab æterno te diligendo, & innumeris in tempore donis, velut imbre continuo, perfundendo. Ecce anima mea: Deus Pater ab æterno dilexit te, filium suum tibi dando: Filius Dei dilexit te, pro te mortem ignominiosam oppetendo: Spiritus sanctus dilexit te, illuminando, sanctificando, ac tot donis te exornando: Omnipotentia divina dilexit te, creando te & conservando: Sapientia divina & Providentia dilexit te, in omni vita tua te dirigendo: Æternitas divina dilexit te, animam immortalem tibi communicando: Immensitas divina dilexit te semper tibi præsentiâ suâ assistendo. O quanta Dei tui erga te dilectio! quanta benevolentia & beneficentia! & quanto mutuo amore dignâ! Taceo innumera alia beneficia, communia & privata: ut quòd sol te illuminet, aër ad respirationem conducat, terra sustentet, ignis calefaciat; animalia, volucres, pisces, plantæ, fructus te nutriant, & vitam, virésque conservent. Taceo beneficia supernaturalia, sancta Sacramenta, verbum Dei, libros sanctos, exempla Christi & Sanctorum; aliáque innumera.

Hæc si seriò perpendamus, an non meritò, amore reciproco succendimur; ut tantum amatorem nostrum ac benefactorẽ toto corde redamemus, & omnia ex puro ejus amore faciamus, quo similes Sponsæ evadamus; de quâ Sponsus Cant. 4. dixit: *Vulnerasti cor meum, soror mea Sponsa,* & quidem, *in uno oculorum tuorum.* Claudens nimirum oculum sinistrum timoris & spei, & aperiens dextrum charitatis, quo me ita vulnerasti, ut oblivisci tui nequeam; quemadmodum vulneratus, vulneris sui non oblivíscitur?

Quanquam ex ultimâ hac & perfectiore intentione ordinariè Religiosi perfectionis cupidis agendum est: non nunquam tamen etiam aliis, licet imperfectioribus, motivis, fulcire mentem expedit: ejusdem sententiæ est S. Ignatius; qui, licet filios suos, tanquam genuinos aquilæ pullos altiùs evolare, sublimioríque intentione operari desideret, fatetur tamen, quod & *hinc juvari debeant* scilicet mera

pœna,

pœnæ, ac ſpe præmii: dum præſertim vehemens ac periculoſa peccandi occaſio ſe offert: aut arduum quodpiam aggrediendum eſt opus. Declaremus exemplis. 1. Si graviſſima te infeſtet tentatio carnalis: ad pœnæ metum convola: *Memorare noviſſima tua, & in æternum non peccabis.* Aut dic cum Iſaia: *Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante, & cum ardoribus ſempiternis?* 2. Si Tyrannus, ſub interminatione gladii aut reſtis, orthodoxam cogat abnegare fidem, aut ad aliud flagitium potenter inſtiget: Dic: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, & poſthoc, non habent amplius, quod faciant; ſed timete eum, qui poſtquam occiderit, & corpus & animam perdere poteſt in gehennam.* 3. Si amor mundi, & rerum terrenarum te ſollicitet ad reſpiciendum retro, ac deſerendam vocationem tuam: atque amore Dei ſuperare nequeas; vince metu pœnæ; ingeminando ſæpius minas æternæ Veritatis: *Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei.* 4. Si intenſos patiâre febris æſtus, aut acutiſſimos calculi, dentium, ſtomachi, capitiſve dolores; ſpe præmii cœleſtis te anima; cum Paulo ingeminans: *Non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis.* 5. Si ingentes ſuſtineas perſecutiones, confuſiones, humiliationes, degradationes, detractiones, accuſationes falſas, aliáſve tribulationes: ſpe præmii te excita cum dicto Apoſtolo: *Momentaneum & leve tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* 6. Graves & aſſiduos ſi cogaris exantlare labores, aut corporales, ab ortu diei ad occaſum circumcurſando, ſudando, corporis vires fatigando & atterendo; aut ſpirituales, dies integros in exhomologeteriis ſedendo & pœnitentibus noxas remittendo, in Gymnaſiis docendo, ex ambone ad populum perorando, excita animum ſpe mercedis cœleſtis: *Ego ero merces tua magna nimis*: aut cum Hieronymo exclamando: *Nullum tempus longum, nullus labor durus videri debet; quo gloria æternitatis acquiritur.*

Hâc igitur ratione, metu pœnarum & ſpe præmiorum juvari nos oportet: non tamen decet, hujuſmodi intentione tanquam primariâ acquieſcere; ſed ea ad amorem Dei attollenda eſt; Unde ſi interrogemur: quare memoriâ pœnarum, excitemus in nobis horrorem peccatorum; reſpondebimus; id nos facere, ne excidamus ab amore Dei. Item ſi petatur, cur memoriâ præmiorum, utamur in arduis, reponemus; ne difficultatum vi ab amore Dei retrahamur; aut impediamur in iis, quæ ad Deum nos ducunt: Simili modo Sponſa ſe juvabat Cant. 8. aſſerens: *Læva ejus ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* *Læva* eſt timor pœnarum, caput, ſeu intentionem noſtram ſuſtentans: *dextra* eſt ſpes præmiorum, annexam habens charitatem, quâ Deus nos amplexatur.

Quapropter, Chariſſimi, ad hoc ſemper viribus cunctis connitamur, ut ambas genas noſtras, Chriſto Domino Sponſo amantiſſimo, pulchras exhibeamus,

beamus. 1. *Rem*, id est statum, in quo Providentia Divina nos collocavit, purissimâ divinæ gloriæ intentione, amplectendo; ut in eo, veluti asylo, Gymnasio, paradiso, terra sancta, stadio, campo, cœlo sanctè ei deserviamus, eúmque laudemus & glorificemus. Actiones verò particulares, statui consentaneas, tam in se bonas, quàm adiaphoras rectissimâ divinæ gloriæ intentione, ad Deum dirigamus: licet in arduis tentationibus nos metu pœnarum; & in laboribus difficilibus, spe præmiorum adjuvare ac sustentare valeamus. 2. *Causam*, id est intentionem; non more servorum, aut mercenariorum, sed more filiorum aut sponsarum, ex puro Dei amore concipiamus: tum quoniam ipse tanquam summum & infinitum bonum dignissimus est; tum quoniam tot tantisque nos beneficiis cumulavit; adeóque æquissimum est; ut nos totos & omnia opera nostra, ei ex amore sinceriſſimo rependamus.

EXHORTATIO II.

De intentione simplici & multiplici.

THEMA.

Si oculus tuus simplex fuerit; totum corpus tuum lucidum erit. Matth. c. 6. 23.

Vel ex Regula.

CHristus Dominus Redemptor noster aptè oculum hominis cum lucerna comparat, dicens: *Lucerna corporis tui est oculus tuus.* Matth. 6. quemadmodum enim lucerna in tenebris præcedit, illuminat, ac viam commonstrat: ita quoque oculus noster, tanquam lux & dux lucem præbet, ducatum præstat, semitámque ostendit. *Si oculus tuus simplex fuerit:* id est sanus, purus, candidus, mundus *totum corpus tuum, lucidum erit;* & quasi totum oculatum: prævia enim luce & di-

& directione oculi, omnes actiones tuas rectè obibis. *Si autem oculus tuus fuerit nequam*, Græcè πονηρός, malus, malè affectus, & vitioso humore imbutus, ideóque impurus & obnubilatus: *totum corpus tenebrosum erit*: luce enim & duce, oculi nimirum illustratione & directione caret. S. Augustinus L. 2. de serm. Domini c. 21. Oculum existimat significare intentionem. Cui consentit Magnus Gregorius L. 28. Moral. cap. 6. *Quid per oculum*, ait, *exprimitur, nisi opus suum præveniens cordis intentio, quæ prius quam se in actione exerceat, hoc jam, quod appetit, contemplatur? Et quid appellatione corporis designatur, nisi unaquæque actio, quæ intentionem suam, quasi intuentem oculum sequitur? Lucerna itaque corporis est oculus, quia per bonæ intentionis radium, merita illustrantur actionis.* Oculus corporis corpus, oculus intentionis intellectum & mentem movet, regit, & quocunque lubet, inflectit: & si purè Deum respiciat, opus ex ea manans (intellige si in se bonum fuerit, aut certè non malum) totum purum, sanctúmque erit: si oculus intentionis, impuritate, aut vitio laboret, opus ex ea procedens, licet alias in se bonum, malum, impurum, vitiosúmque evadet: veluti Christus toto hoc capite 6. in orationibus, eleemosynis ac jejuniis Pharisæorum ostendit.

Quomodo igitur oculum intentionis simplicem, Religiosis habere conveniat, in hac exhortatione patefaciemus.

I. *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* L. c. Nihil oculo intentionis puro ac simplici esse Deo gratius; nihil magis amorem Sponsi cœlestis erga Sponsam conciliare; ipse testatur Cant. 4. *Vulnerasti cor meum, soror mea Sponsa, vulnerasti cor meum, in uno oculorum tuorum*: tanquam si diceret: quia clausisti oculum sinistrum, qui respicit pœnam æternam, quod est servorum; & qui respicit præmia æterna, quod est mercenariorum, & uno oculo dextro, mè purè respexisti, quod est filiorum & sponsarum, cor meum, veluti amoris sagittâ petiisti, & vulnerasti. Hoc uno oculo dextro, Deum respicere & cor ejus vulnerare nos voluit S. Ignatius, dum præscripsit in regula: *id semper in eis* (actionibus particularibus) *sincerè spectantes, ut serviant & placeant, divinæ bonitati propter seipsam.* Hic est oculus simplex: hæc est intentio purissima: servio Deo propter Deum, facio hoc opus propter Deum; quia Deus sic vult: quia Deo placet, quia ob immensam suam bonitatem dignissimus est, ut ejus honori fiant omnia: quia tantus est, tantæque bonitatis, ut si cœlum non sit, nec sint inferi; solus tamen dignissimus sit, cui omnes Angeli, cui gens humana, cui quidquid creatum est, serviat, quàm accuratissimè. O quantum bonum est, servire & placere divinæ bonitati! Quid illo purius, quid sublimius, quid excellentius? Quocirca bene S. Chrysostomus L. de compunct. dixit: *Si omnino dignus fueris aliquid agere, quod Deo placeat, & aliam adhuc, præter hoc*

I. Intentio simplex.

ipsum, quòd placere meruisti, mercedem requiris, verè ignoras, quantum bonum sit placere Deo: si enim scires, nunquam aliud, extrinsecus mercedis aut muneris expeteres.

Hoc oculo simplici & purissimo Deus usus est in omnibus operibus suis; non enim habere potuit oculum servilem timoris: quid enim timebit, cui malum appropinquare non potest: nec oculum mercenarii, sive spei, quoniam bonorum nostrorum non eget, sed oculo puri amoris respexit omnia; nihil intendens nisi seipsum; nihil quærens, nihil desiderans, nisi gloriam suam, & bonitatis suæ manifestationem. Cur enim Deus cœlum & terram, & omnia quæ in eis sunt, creavit? conservavit, gubernavit; nisi ad majorem gloriam suam: id est, nisi ut infinitam, potentiam, sapientiam & bonitatem suam manifestaret? *Gloria Domini plena est terra: Et cœli enarrant gloriam Dei.* Psal. 118.

Hunc simplicem & purissimum oculum filialis amoris erga Patrem, semper & in omnibus apertum tenuit, Redemptor noster Christus: Cur enim tot labores subivit, tot prodigia patravit; tot itinera Evangelii annunciandi causâ confecit? *Non quæro gloriam meam*, inquit; *sed ejus, qui misit me, Patris.* Joan. 8. 50. Cur tantâ alacritate ad passionem mortémque provolavit? *Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem: surgite, eamus hinc.* Cur in passione sua tantopere exinanivit se, támque profundè sese depressit, ac humiliavit; nisi ut Patrem cœlestem exaltaret? Cur tam mira ac stupenda toleravit & fecit, nisi ut quantum esset gloriæ divinæ pretium atque æstimatio, hominibus amore proprio excœcatis demonstraret? Hinc ipso nato concinunt Angeli: *Gloria in excelsis Deo.*

Ejusmodi simplici, puróque oculo Hebræus Rex David Deum in sacrificiis, laudibus, & aliis operibus respiciebat: *Oculi mei semper ad Dominum.* Non ad creaturas, non ad præmia, non ad supplicia; sed ad Dominum; cui gratis ac purè servire ac propter bonitatem suam placere cupio. *Voluntariè*, inquit alio loco, *sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quoniam bonum est.* Psal. 53. 8. Id est, nulla alia de causa, nisi quia bonum est. *Quare voluntariè*, interrogat Augustinus in Psal. 53. *Quia gratis amo, quod laudo: laudo Deum, & in ipsa laude gaudeo; ipsius laude gaudeo: gratuitum sit & quod amatur & quod laudatur: quid est gratuitum? Ipse propter se, & non propter aliud, quod mihi dedit; non propter divitias, non propter honores, non etiam ad spiritualia bona gratiæ & gloriæ; sed quoniam bonus, id est, propter seipsum.*

Non absimilis erat oculus S. Francisci de Sales; cujus hæc sanctissima, rectæ intentionis erant suspiria: *O quam bonum est, non vivere nisi Deo! Non operari nisi propter Deum? non delectari nisi in Deo! si vel pilum affectûs in me deprehenderem, qui vel a Deo non oriretur, vel ad Deum non referretur, eum quantocyus evellerem.* In prax. spirit. p. 4. c. 13. Sancta quoque Maria Magdalena de Pazzis in

uno

uno oculorum vulneraverat cor Sponsi ; ardentissimis è corde vibratis sagittis: *Si crederem*, inquiebat, *me uno verbo solo dicto , ob alium finem, quàm ob amorem Dei, etiamsi non esset ejus offensa, posse evadere Seraphinum, nunquam illud dicerem.* Lancicius Opusc. spir. tom. 2. p. 148.

Hicigitur & noster sit intentionis oculus, purus & simplex ; amemus Deum, laudemus Deum, serviamus, operemur, laboremus , studeamus Deo, non propter aliud; sed propter ipsum; quia bonus & summè bonus est, & omni amore , laude at gloria dignissimus; Curemus, ut ipsi gustum suavem demus, cor ejus recreemus & solatio afficiamus, atque in odorem suavitatis , actiones nostras tanquam suaveolens thymiama offeramus; cui omnia opera bona nostra sapida sunt & suavia. Ita S. Augustinus Tract. 9. de util. jejunii cap. 5. jubet dæmoni à jejunio revocanti , respondere : *Exerceo me* (jejuniis) *ab de me pœnas , ut placeam oculis ejus, ut delectem suavitatem ejus.* Nec per hoc quidquam præmii cœlestis deperdes: nam ut docet S. Chrysostomus hom. 5. in Epist. ad Rom. *Major tibi est merces, si citra mercedis spem feceris* : imò eò plus lucraberis, quò minùs lucrum quæsieris : quantùm enim Filius superat dignitate servum , & mercenarium ; tantùm quoque ejus opera ex amore erga Patrem præstita excellunt ; præmium enim servorum , ex timore operantium , est quasi stanneum ; mercenariorum ex spe præmii laborantium , est quasi argenteum : filiorum verò ex amore procedentium , est plùs quàm aureum , & lapidibus pretiosis intextum.

II. Intentio multiplex

II. Quanquam oculus intentionis, simplex & purus esse debet, multiplex tamen simul esse potest, ex variis intentionibus, uni fini amoris Dei subordinatis, contextus: atque ita erit in intentione multiplicitas & simplicitas; similésque erimus Sponsæ, de quo Sponsus ait Cant. 4. *Oculi tui columbarum : Oculi*, refer id ad intentiones multiplices : *columbarum*, refer ad simplicitatem: columba enim oculis puris & simplicibus parem suum diligit, ut sponsum retinet, nullíque alteri adhæret : opera hujusmodi multiplici simplicitate intentionis ornata; velut gemmæ sunt, variis pulchritudinibus & proprietatibus conspicuæ. Modum eas conjungendi apud varios sanctimoniæ opinione claros reperire est.

Venerabilis Pater Martinus Stredonius, vaticinio de flore & prosperitate Domûs Austriacæ celebris ; ut cap. 13. vitæ ejus legitur, quò in conspectu Dei opera comparerent illustriora, intentiones multiplicare solebat. 1. Orandum mihi nunc est, inquiebat, ex obedientia : obsequar ut sim *obediens*? Sed & orabo ut Deum confitear *fidelis*. 3. Ut ab eodem salutis auxilia obtineam, *Sperator*. 4. Ut ad eundem super omnia diligendum inflammer , *Amator*. 5. Ut eundem adorem & colam, *Religiosus*. 6. Ut eum Patrem recognoscam. *Pius filius*. 7. Ut eidem Domino subjiciar,

Servus natus. 8. Ut ei gratias pro beneficiis agam, *gratus cliens.*

Idem ad sacram synaxin aditurus, ajebat: Accedam ad mensam Eucharisticam 1. Ut pane vitæ, animam meam vivificem. 2. Ut ignorantiæ meæ, à præsente sole justitiæ, lumen mutuem. 3. Ut concupiscentiæ ardores extinguam. 4. Ut malitiæ meæ duritiem, ejus bonitate expungam. 5. Ut mihi & proximis vivis remissionem peccatorum obtineam. 6. Ut fidelibus piè defunctis, ad visionem Dei, quàm primùm obtinendam, præstem suffragium.

Venerabilis Pater Nicolaus Lancicius Opusc. XI. c. 2. Opus majoris meriti fore docet, si offeratur, propter plures fines supernaturales subordinatos præstantissimo fini amoris divini, scilicet purè propter Deum super omnia amatum: hoc modo & praxi: Sanctissime & Dilectissime Domine Deus & Pater meus, ego volo hoc facere, vel dicere, vel omittere 1. Ex puro amore Tui, seu propter Te super omnia amatum. 2. Ut divino præcepto tuo obediam. 3. Ut me vincam & mortificem. 4. Ut pro peccatis satisfaciam. 5. Ut te quàm maximè colam & glorificem: ut gustum & consolationem tibi tribuam &c.

Jejunandum mihi est, sed quo fine? 1. Ut me affligam, patiárque aliquid pro Christo. 2. Ut tuear castitatem, statui meo congruentem: 3. Ut servem sanitatem, quò meliùs Deo serviam. 4. Ut animam disponam orationi, inspirationibus divinis, SS. Eucharistiæ postridie suscipiendæ. 5. Ut vomitem vitiorum subtraham. 6. Ut satisfaciam pro excessu in cibo, potu, alisque delictis. 7. Ad gloriam majorem Dei, & gustum ejus; quo ipsius bonitati placeam.

Studendum mihi est; sed puro, simpliceque intentionis multiplicis oculo. 1. Ut veram sapientiam consequar, non plausum, non lucrum. 2. Ut eum devitem, pravâque declinem consortia. 3. Ut juvem patriam, Rempublicam, animas. 4. Ut aptum me reddam instrumentũ, ad quodvis munus, ad quod Deus vocavit. 5. Ut Deum quàm maximè glorificem. Hac methodo si processeris, noveris ex mente Theologorum te quamcunque virtutem formaliter attingere, cujus motivo incitatus, in eam tendis: v. g. si eleemosynam largiaris pauperi, ex commiserationis affectu, actus est misericordiæ: si ut pro peccatis satisfacias; actus erit pœnitentiæ; si ex motivo amoris Dei, eum in paupere intuendo, actus erit flagrantis charitatis. Quare facile perspicis, quot virtutum margaritas pretiosas, quot meritorum coronas immarcessibiles lucrari, nullo negotio valeas; si artem hanc simplicis & multiplicis intentionis in praxin tegeris.

Verùm adverte demum omnia dirigenda ad Deum velut ultimum finem, Deúmque unicè quærendum in omnibus. Id verbis illis insinuatum voluit S. Ignatius: *In omnibus quærant Deum.* 1. In omnibus operibus, licet multiplicibus & diversis, intellectu & affectu Deo uni inhæreant, ut cor à Dei præsentia non abstrahatur. *Dilectus meus*

meus mihi & ego illi. Cant. 2. *Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus.* Cant. 7. Quemadmodum dilectus meus ita mihi intendit, meúmque commodum quærit, ac si nulli alteri rei intenderet; ita me par est, illi soli intendere, & illum solum quærere: assiduâ cogitatione & affectione illi conjungi, etiam interturbas & negotia, ac si solus essem & in otio versarer. 2. *In omnibus quærant Deum.* At in quibus? In omnibus, cogitationibus, intentionibus, affectibus, desideriis, verbis, operibus, studiis, conversationibus, & omissionibus, unum Deum, ejúsque gloriam, beneplacitum, delectationem & gustum spectent: in illo solo absorpti, nec ad alia diffusi; ita ut non magis consolationem, quàm desolationem; commodum, quàm incommdum, honorem, quàm infamiam requirant. More Beatorum in cœlis, qui seipsis dimissis, totaliter affectu in Deum transierunt. 3. *In omnibus quærant Deum:* tanquam rem suam: unusquisque quod suum est quærit; aliena non curat: Deus autem noster est: *Nam iste Deus meus & glorificabo eum, Deus Patris mei, & exaltabo eum.* Exodi c. 15. 2. Nos verò illius, & omnia nostra, non nostra, sed illius sunt: nos igitur quæ nostra sunt quæramus, scilicet Deum: & aliena, scilicet omnia nostra, quæ illius sunt, ipsi curanda relinquamus. Hâc ratione sive vita, sive salus, sive quidquid aliud in tuto collocabitur, & perfectissimè custodietur: si enim vitam meam, aut commodum meum, in manu mea haberem, possem perdere; at voluntati Dei commissa, non amittam: nam quod ipse dixit de animabus Joan. c. 10. 28. *Non rapiet eas quisquam de manu mea*: ad omnia debet extendi. Ergo intentione nostrâ solum respiciamus & quæramus Deum; sic enim omnia aliena servabimus.

Denique 4. *In omnibus quærant Deum*; non seipsos, non illud, quod Deus non est, aut quod non est Dei: quia ibi illum haud quaquam reperient; quemadmodum Sponsa experta est. Cant. 3. *In lectulo meo quæsivi, quem diligit anima mea: quæsivi & non inveni. In lectulo meo,* id est in propriis commoditatibus, in otio, in quiete corporis, in sensuum inordinationibus, quæsivi dilectum; *& non inveni. Quæsivi eum per noctes*: scilicet in honoribus & existimationibus hujus sæculi caliginosi; ad quæ lumen gratiæ Dei non dirigit; sed caligo mundi fastuosi: *& non inveni. Quæsivi eum per vicos & plateas civitatis*: id est in curiositate, in vana gloria, & hominum complacentia: *& non inveni.* At, *paululum cùm pertransissem* (ista omnia) *inveni, quem diligit anima mea.* Non in creaturis, sed in ipsomet Deo; & in laboribus, crucibus, studiis, ad ipsum dirigentibus.

Sed nequaquam ad simplicitatem & puritatem intentionis prædictam pertingemus, nec Deum sincerè quæremus, nec feliciter inveniemus, nisi antè præstiterimus, bina illa à S. Ignatio requisita, tanquam media convenientissima. 1. *Exuentes se amore omnium creaturarum.* 2. *Ut affectum universum in ipsarum Creatorem conferant, eum in omnibus amando, & omnes*

in eo, juxta sanctissimam & divinam ejus voluntatem.

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, *Lucerna corporis tui est oculus tuus: si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.* L. c. Studeamus oculum hunc simplicis & puræ intentionis semper tenere apertum; in omnibus id semper sincerè spectantes, ut serviamus & placeamus Divinæ Bonitati, propter seipsam: id est propter infinitam suam bonitatem: Ipse enim est ipsa plenitudo & universitas omnis boni: à quo omnia dulcia trahunt suam dulcedinem; omnia pulchra suam pulchritudinem, omnia lucida suum splendorem, omnia viventia, vitam, omnia sentientia sensum, omnia moventia motum, omnia intelligentia cognitionem, omnia perfecta perfectionem, omnia denique qualicunque modo bona, suam bonitatem. Hoc infinitum omnis bonitatis pelagus unicè intendamus, spectemus, quæramus, secundùm exemplar ipsiúsmet Dei, Christi Domini, Davidis & aliorum Sanctorum, atque ita oculus noster purus & simplex erit. Deinde simplicitati intentionis, multiplicitatem, amori divino subordinatam, non rarò conjungamus, varias variarum virtutum gemmis operanostra illustrando, exemplo P. Stredonii, Lancicii, & aliorum. Ultimatè tamen semper Deum unum in omnibus quærendo; *in omnibus*, licet negotiis & actionibus disparatis ac diversis: *In omnibus*, cogitatis, dictis, factis: *in omnibus* tanquam rem nostram propriam, Deum; non verò nos ipsos, nostrum honorem, nostrave commoda: sed omnia hæc pertranseundo, omnium horum amorem exuendo, eúmque in Deum transferendo: quod si præstiterimus, cum Sponsa Sponsum in uno oculorum nostrorum, amorosæ intentionis sagittâ vulnerabimus, oculis eum columbinis semper intuebimur, majorem in cœlis coronam reportabimus; & in omnem æternitatem, cor Domini Dei nostri mirificè exhilarabimus.

REGULA

REGULA XVIII.

De exhortationibus Domesticis.

EXHORTATIO I.

Exhortationum Domesticarum ad Religiosos materiam insinuat.

THEMA.

Quasi tuba exalta vocem tuam. Isaiæ c. 58. 1.

VEL

In concionibus domesticis de iis crebrò tractent, quæ ad sui abnegationem, & in virtutibus profectum, & omnimodam perfectionem attinet. Reg. 18.

CEleberrimo Hæbræorum Duci Moysi Dominus, num. c. 10. mandavit, geminas tubas argenteas, ductiléisque conflandas curare: quibus diversimodè clangentibus, populum convocaret; atque illi, vel aggredienda prælia, vel castra movenda, vel denique festa & sacrificia celebranda insinuaret. Et quidem ad harum tubarum clangorem (teste S. Cyrillo L. 5. de adoratione) mœnia Jerichontina corruêre. Quid verò tubæ hæ symbolicè significant, nisi Oratores sacros; quibus, non secùs atque olim Prophetis, Dominus hodiedum præcipit: *Quasi tuba exalta vocem tuam*: præcipuè, quando graviora populo annuntianda veniunt scelera. An non hujusmodi tuba extitit S. Joannes Baptista, *vox clamantis in deserto?* An non similis tuba fuit S. Petrus Apostolus, S. Joannes, S. Jacobus Boanerges, atque in primis Doctor Gentium Paulus, de quo scribit S. Hieronymus: *Fuit tuba Evangelii, tonitru gentium, rugitus leonis?* An non ejusmodi tubas sese exhibuerunt S. Dominicus, S. Vincentius Ferrerius, & ex Societate nostra

nostra Ecclesiastæ celeberrimi Lainius, Maldonatus, Landinus, Algerius, Colnagus, Mancinellus, Strada, aliique quàm plurimi? Tubæ hi fuêre argenteæ, quia sonoræ, verámque sapientiam, cujus argentum symbolum est, prædicavêre: & muros Jericho, id est mundi instabilis, seu vitiorum ejus munimenta disjecêre. Verùm tubas hasce alio clangere tono aliâque de materia, oportet, dum ad populum; de alia, dum ad Religiosos perfectionis studiosos insonant. Ad populum enim de morte, de judicio, inferno, æternitate, mandatorum Domini observatione perorando, vehementiùs detonant, callúmque vitiorum abolere satagunt; Religiosos verò perfectionis semitas decurrentes, ad fervorem suaviùs inflammant: atque ad abnegationem, virtutum incrementum, perfectionem, charitatémque fraternam cohortantur.

Causas verò, cur de his materiis in exhortationibus ad Religiosos potissimùm agendum sit, tum in præsente, tum in sequente exhortatione declarabimus.

I. Materia exhortationum domesticarum abnegatio.

I. Primus tubarum Mosaicarum clangor ad bellum contra Jebusæos, Amorrhæos, cæterósque populi Israëlitici hostes aggrediendum excitabat. *Si exieritis ad bellum*, ait sacer textus, L. c. *clangetis ululantibus tubis.* id est conciso & interrupto sono. Omnia hæc in figura contingebant illis; nos verò docent, Exhortatoribus Religiosorum, sæpe inflandam esse tubam evangelicam, & tractandum de aggrediendo contra hostes prælio; scilicet contra vitia, passiones animi, pravæque inclinationes: quæ pugna, nusquam non religiosis necessaria, exercetur, non hastis & acinacibus chalybeis ac materialibus, sed gladio spirituali mortificationis: sine qua Christum sequi, aut vitam religioso consentaneam agere, est prorsus impossibile: ait enim Veritas æterna: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me*, Matth. 16. *Hoc est opus nostrum in hac vita*, ait S. Climacus serm. 13. de verbis Domini, *actiones carnis istius mortificare quotidie, affligere, minuere, frænare & interimere.* Eâ, omni contentione, quâ mavortii pugiles, cum hostibus procedunt, quibus pro viribus cladem inferunt, affligunt, minuunt, frœnant, interimunt. In hoc genere, militia nostra sacra, haud à profana diffidet; nisi in eo, quod bella mundi citiùs finem assequantur; Religiosi verò certamina non nisi cum morte terminentur. Nam ut docet S. Ephrem Exhort. ad pietatem c. 1. p. 7. *Bellum militis breve; sed Monachi pugna, quæ usque migret ad Dominum, durat.* Totâ itaque vitâ dimicandum est Religiosis: ne verò animis concidant, more militari, sæpenumero, tuba clangore, scilicet verbi divini prædicatione, sunt animandi.

Clangunt autem hæ tubæ & insonant, dejicienda nobis esse Jerichontina mœnia, sine quo ingressus in terram promissionis minimè conceditur: tibis enim ad perfectionis quietem accessus haudquaquam præstabitur; nisi nosmetipsos in omnibus abnegaverimus;

mus: nisi Jericho, id est, luna, seu inconstantia concidat; nisi ejusdem muri, quibus amor proprius, sensualitas, diabolus, cum vitiorum agmine se continet, evertantur.

Clangunt hæ tubæ & inculcant nobis, absque circumcisionis spiritualis ferro, nunquam nos in Genuinorum Sancti Fundatoris filiorum & militum album esse referendos; sicut & incircumcisi, Israëlitico populo, haud poterant annumerari. *Omnis incircumcisus corde & incircumcisus carne non ingredietur Sanctuarium meum*, ait Ezechiel c. 44. 1. Absque circumcisione seu mortificatione nunquam veterem hominem, quem è mundo eduximus, exuemus, & induemus novum; nunquam hostes nostros internos debellabimus, ac veram filiorum Dei pacem obtinebimus; nunquam animæ morbos, curabimus, atque optatâ mentis sanitate gaudebimus; nunquam JESU Socii, ac discipuli æstimabimur, quia moribus & vitâ JESU carebimus: ad quam mortificatio penitus est necessaria: *Semper*, ait Apostolus, *mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes; ut & vita JESU manifestetur in nobis.* 2. Corinth 4. 10.

II. Progressus in virtutibus.

II. Alter tubarum Mosaicarum clangor populum Israëliticum ad progrediendum in Terram promissionis, atque ad movenda castra excitabat: *Si autem*, ait sacer textus, *prolixior atque concisus clangor increpuerit, movebunt castra.* L. c. Quidnam hic adumbratur aliud, nisi ut Ecclesiastæ sacri, suos horterentur Auditores ad sedulum in virtutibus progressum; *sæpe tractent de iis quæ pertinent ad profectum in virtutibus*: monet S. Ignatius. Eundum nempe Religiosis est de virtute, in virtutem: unde hæc sit illis crebrò exhortationum materies; Quamobrem verò? 1. Quia in via Dei non proficere, est deficere; non progredi, est regredi; non tendere, ac magis, magisque appropinquare & accedere ad metam perfectionis, est elongari ab ea & retrocedere. Unanimis & concors is est Patrum sanctorum sensus: ex quibus S. Hieronymus in Epist. ad Demetriadem ita loquitur: *Tamdiu non relabimur retro, quamdiu ad priora contendimus: at ubi cœpimus stare, descendimus, nostrúmque non progredi, reverti est.* Ut igitur Ascetarum animi, nonnunquam flaccescentes, excitentur, atque ad progrediendum animentur; quis non videt clangore tubæ, tanquam calcari opus esse; expositione, inquam, & inculcatione præstantiæ virtutum, mundi asseclis adeò incognitæ, Religiosis verò scitu, quàm maximè necessariæ?

2. *Lucerna pedibus meis verbum tuum*, ait Vates Regius Psal. 118. Verbum Dei ab Oratore sacro propositum, lucernæ instar, per loca tenebrosa & lutosa ambulantem illuminat, & viam monstrat, quâ gradiatur ac pedes figat gressúmque promoveat. Ignoti nulla cupido; quare ut virtutis amore trahamur, ejus pretium, utilitatem, jucunditatem, pulchritudinem, nobilitatémque nosse, necesse est; quomodo verò ea cognoscemus, nisi ab eruditis, peritisque exhortatoribus, audiamus? *Quomodo audient sine*

prædicante? qui non modò mentem explicando illuminet; sed & affectum movendo inflammet? Nunc igitur è sacris paginis, virtutem in genere, nunc in particulari exponat ac deprædicet: nunc è SS. Patrum monumentis ejusdem encomia depromat. Juvabit S. Augustinus L. 2. de lib. arbitr. c. 18. & 19. asserens: *Virtutem esse bonam qualitatem mentis, quâ rectè vivitur; quâ nemo malè utitur; quam Deus in nobis, sine nobis, operatur.* Exstimulabit quoque Aristoteles, licet Ethnicus 2. Ethic. c. 6. definiens, virtutem esse, *quæ bonum facit habentem & opus ejus bonum reddit.* Quid enim præstantius, quid honestius, quàm esse bonum, quod nec honor, nec fortuna, nec opulentia homini conferre valet? ô quàm igitur nobile Dei donum est virtus! quæ Ascetis est supplementum naturæ, ornamentum animæ, cimelium gratiæ, facilitas boni operis, quâ bene sanctéque vivimus; quâ veris malis, scilicet peccatis, resistimus; quâ cumulamur meritis; vitam æternam promeremur, & Christi imagines, ac Dei imitatores efficimur. Quis igitur tantum thesaurum augere non laboret? quis in tanto bono acquirendo, accumulandóque non desudet?

3. *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra* 1. Thess. 4. ad quam virtus ducit ac viam sternit; quæ ideo frequenter à Verbi Divini præconibus, Auditoribus ob oculis ponenda & commendanda, præsertim hæc obligatio, hoc præceptum Salvatoris, omnibus Christianis datum: *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo.* Matth. 22. quod absque constanti virtutum exercitio non impletur. Ac proinde rectè asserit S. Augustinus L. 1. de doctr. Christ. c. 22. *Tunc optimus est homo, cùm totâ suâ vitâ pergit in incommutabilem vitam, & toto affectu ibi inhæret.* Hoc vel maximè incumbit Religiosæ vitæ cultoribus; iis præsertim, qui peculiariùs Jesu vitam se imitari profitentur: quamdiu enim in hac mortali vitâ degimus, in Christi schola versamur; quare tanquam discipulos genuinos ac sedulos, ita nos decet proficere: nam *quisquis in schola Christi non proficit, ejus indignus est magisterio.* Ait S. Bernardus in Epist. 341. *Non proficere, sine dubio est deficere. Qui se ducit in Christo manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare.* ℣ *Jesus autem crescebat & proficiebat, sapientia, ætate & gratia apud Deum & homines.* Dicamus igitur cum Magno Augustino: *Quantumcunque hic vixerimus; quantumcunque profecerimus, nemo dicat: sufficit mihi, justus sum: qui dixerit, remansit in via, non novit pervenire: ubi dixit sufficit, ibi hæsit;* in Psal. 69.

III. Tubarum clangor, populum ad tabernaculum, ad calendas, ad festos ciebat: *Si quando habebitis epulum, & dies festos, atque calendas, canetis tubâ.* Num. 10. Id est, in novilunio seu primo die mensis lunaris, qui erat festus Judæis. Pari modo per Exhortatores domesticos collegæ convocandi sunt ad tabernaculum perfectionis; tabernaculum enim Dei cum hominibus, est vitæ perfectio: deinde ad epulum,

epulum, seu agapen charitatis, uti & ad calendas & festum sanctitatis; ut cognoscant, quàm longè ab ea etiamnum distent; stimulique simul admovendi, ad eam fervore & alacritate eximiè comparandam. Ejusmodi stimulus est

1. Obligatio Religiosi, quâ sub lethalis criminis reatu ad perfectionem tendere tenetur. Ut fert doctrina communis Theologorum cum D. Thoma 2. 2. q. 184 a. 5. Nam status religiosus, est status perfectionis acquirendæ, seu est via ad perfectionem: quemadmodum igitur sub peccato lethali, Religiosus tenetur esse religiosus (id enim vota religiosa nuncupans Deo promittit) ita quoque sub peccato mortali tenetur ad perfectionem tendere. Veluti ex adverso Religiosus ad perfectionem non tendens committit peccatum simulationis, mendacii & hypocriseos in materia gravi; status enim religiosus promittit omnibus atque ostendit perfectionis ac sanctimoniæ curam; ideóque apud omnes, etiam Reges ac Principes, venerationem obtinet, gaudens privilegiis in omni jure maximis. Si itaque Religiosus hac in parte homines falleret, profectò à peccato impostura in re gravi, haudquaquam immunis foret.

2. Stimulus alter ab Exhortatoribus, religiosis animis addendus est, brevitas & incertitudo temporis nostri, quod mors inopinata non rarò succidit. *Tempus breve est*, clamat Apostolus 1. Corint. 7. 29. igitur fructuosè collocandum est; & perfectioni comparandæ strenuè impendendum: quod enim brevis hujus temporis decursu non acquirimus, totâ deinde æternitate non acquiremus. *Juravit Angelus, per viventem in sæcula sæculorum, quia tempus non erit amplius.* Apoc. c. 10. In mortis articulo, dolore & angustiâ ingenti affligemur ac cruciabimur, tempus gratiæ effluxisse; nósque tam segniter in eo perfectioni operam navasse; & vel unicum vitæ annum desiderabimus: at *tempus non erit amplius.* In formidabili judicii die, & in flammis purgantibus, clarissimè perspiciemus, quàm languidè, & oscitanter perfectionis instrumenta, ac media efficacissima adhibuerimus; tempúsque optabimus culpas nostras abolendi, negligentiásque compensandi: *sed tempus non erit amplius. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum.* Ad Gal. 6. 10. *Ecce nunc tempus acceptabile; ecce nunc dies salutis.* 2. Corinth. 6. 2. dies perfectionis & sanctitatis comparandæ, nunquam aliàs redituri.

3. Stimulus tertius in concionibus domesticis admovendus, est ratio strictissima, in die judicii, supremo Judici reddenda, de tot támque præclaris perfectionis conquirendæ adminiculis: *Judicium sedit & libri aperti sunt.* In quibus descriptum est, quantâ desidiâ iis usi fuerimus, quàm modicum ex iis fructum retulerimus, quàm frigidè & perperam ea adhibuerimus. Quanto autem rubore & confusione suffundemur; tantâ mediorum adeò præstantium & efficacium copiâ, ac redundantiâ finem nostrum, propriam scilicet, alienámque perfectionem, minimè

à nobis obtentam fuisse? An non metuendum nobis erit, ut Veritas æterna nobis exprobret atque oggerat, quod olim istis civitatibus: *Væ tibi Corozaim! Væ tibi Bethsaida! quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te; olim in cinere & cilicio pœnitentiam egissent: dico vobis: Tyro & Sidoni remissius erit in illo die, quàm vobis.* Matth. 11. 21. Sanè si *in Tyro & Sidone*, si in Tartaria aut Turcia, cuipiam Bonitas Divina, tot tantáque perfectionis consequendæ media obtulisset, jam dudum sublimem sanctimoniæ gradum attigisset. Quare *Viri Ninivitæ surgent in judicio, & condemnabunt eam.* Viri gentiles rectæ rationis ductum sequentes: viri sæculares, tot mediis, quibus nos abundamus, carentes; & tamen perfectione nos superantes, surgent in judicio, & condemnabunt socordiam nostram. *Regina Austri surget in judicio & condemnabit eam: quia venit à finibus terræ, audire sapientiam Salomonis.* Matth. c. 12. 42. Pauperula quæpiam & simplex fœmina, vix decimam, meditationum, examinum, instructionum, exhortationum, lectionum spiritualium aliorúmque mediorum nostrorum partem nacta; & nihilominus in virtute ac perfectione, multis nos parasangis præcurrens, surget in judicio & condemnabit nos, nostrámque ignaviam confundet.

Quapropter, Dilectissimi, materiam præscriptam quemadmodum cœpimus, ulteriùs prosequemur; & abnegationem, profectum in virtutibus, omnigenamque perfectionem exponere pergemus. Utinam ego, tubæinstar omnes excitare valerem 1. Ad istius defessum mortificationis studium; quo omnia vitiorum zizania evellerentur; iisque evulsis, toto vitæ decursu, desideratos à Religione fructus divinæ gloriæ & salutis animarum proferrent, Jerichontinos amoris proprii muros dejicerent; ut in terram promissionis cœlestem securè intrarent; carnem cum concupiscentiis circumciderent, ut inter veros Dei filios & genuinos Christi asseclas recenseri merentur. 2. Utinam tanquam tuba militaris omnes ad virtutum profectum adeò potenter excitare possem & impellere, ut indies magnis passibus progrederentur; virtutum excellentiam, utilitatem, pulchritudinem probè cognoscerent, iisque perspectis, tanto in eas fervore ac studio incumberent, ut digni, Christi scholâ discipuli æstimarentur. 3. Denique utinam quasi tuba exaltare vocem meam possem, omnésque ad eximiam perfectionem inflectere; ut obligationi, qua devincti sunt, facerent satis, temporis brevitatem fervore insigni compensarent, ne in die judicii justus Judex eos redarguat, totque gratias, tot fervens & salutis ac perfectionis adminicula, absque fructu fuisse concessa improperet: quæ si Barbaro, Tartaro, Turcæ cuipiam concessissem, eos longè perfectione superasset; adeóque ejusmodi surgant in judicio, illósque, nen absque rubore & confusione condemnent.

EXHOR-

EXHORTATIO II.
IN REGULAM XVIII.

Causas, ob quas in exhortationibus præcipuè de charitate fraterna agendum, proponit.

THEMA.

Solliciti simus servare unitatem Spiritûs in vinculo pacis. Ephes. 4. 3.

VEL

Præcipuè exhortentur ad unionem & charitatem fraternam. Reg. 18.

EXposuimus exhortatione proximè præcedente, verbi Divini, Domesticos intra parietes, præcones, tubas esse argenteas, Mosaicis Parallelas, atque haud absimiles: quoniam veluti illæ ad bellum, ad castrorum progressum, ad tabernaculum clangore suo convocabant: ita hæ ad certamen spirituale, ad progressum in virtute, ac sanctitatis tabernaculum excitant. Præterea quemadmodum illæ populum quoque ad sacrificium accersebant; ita etiam hæ ad sacrificium & holocaustum charitatis impellunt. De quo S. Cyprianus in Orat. Domin. ait: *Sacrificium majus est pax nostra & fraterna concordia.* Quod vel ipse Salvator noster confirmare dignatus est, dum Matth. 5. 23. edixit: *Cùm offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris, quòd frater tuus habet aliquid adversum te; vade reconciliari priùs fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* Unde liquet charitatem oblationis munere, Deo longè gratiorem accidere. Ad hoc itaque adeò præclarum, Deóque acceptum charitatis sacrificium, Exhortationes Religiosorum domesticæ, velut tubæ Evangelicæ Auditorem concitent atque impellant: & eum in finem sæpius illa suavissima Psalmi 132. verba

insonent: *Ecce quàm bonum, & quam jucundum, habitare fratres in unum.* Quod ut & nos non dicamus duntaxat; sed & re ipsâ præstemus, de charitate fraterna tractabimus.

Geminas igitur rationes, ob quas Exhortatoribus domesticis, crebrò de charitate fraterna agendum est, in exhortatione præsenti exponemus.

I. Charitate & concordiâ, Religiosi Ordines nascuntur, augentur & conservantur.

I. Ratio prima, ob quàm Religiosi crebriùs pro concione ad unionem & charitatem fraternam sint excitandi; ea nobis potissima videtur; quòd charitas sit Ordinis Religiosi anima & spiritus, quo agente, fovente & mediante ordo nascitur, augetur, propagatur & in flore conservatur quo deficiente, perit & extinguitur. *Concordiâ enim res parvæ crescunt, discordiâ maximæ dilabuntur*, teste Sallustio. Exhortationes autem inter præcipua Spiritûs sancti instrumenta computantur, quibus ille in cordibus hominum operatur: secundùm illud Apostoli Rom. c. 10. *Fides ex auditu; auditus autem per verbum Christi*; cujus prædicatio & viva vox, mirâ ad permovendos animos energiâ pollet, estque instar seminis, quod si in terram bonam ceciderit, admirandos producit effectus.

Quanta, obsecro, efficacia inerat verbo & prædicationi Redemptoris nostri, quâ mandatum novum dilectionis & legem charitatis proclamavit? Sanè antequam Apostoli & Discipuli Domini, ac primi Christiani; legem Christi, quæ lex amoris est, amplecterentur, uniti non erant, concordes non erant; singularis dilectio inter illos non erat: quamobrem verò? Quia mandatum Christi novum de dilectione nondum obtinuerant; quia Spiritum Sanctum, Spiritum charitatis, verba Christi cordibus profundiùs insculpentem, nondum acceperant; adeóque domus non erant, in qua Christus habitaret; ut testatur D. Augustinus serm. 236. de temp. *Volens Christus Dominus intrare & habitare in nobis, tanquam ædificando dicebat: Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem: mandatum, inquit, novum do vobis: veteres enim eratis; domum mihi nondum faciebatis, in vestra ruina jacebatis, ergo ut eruamini à vestræ ruinæ vetustate, vos invicem amate.* At ubi mandatum novum à Christo obtinuêre: *Hæc mando vobis, ut diligatis invicem.* Joan. 15. 17. Atque hoc ipsum mandatum festo Pentecostes, à Spiritu sancto, sub linguarum igneárum forma, comparente, in cordibus eorum confirmatum, altéque impressum fuit: mox Societas Apostolica & Christiana coaluit; mox dilectio mutua suscitata est, summáque unio & concordia, Evangelistâ Lucâ diserte attestante Act. c. 1. *Multitudinis credentium, erat cor unum & anima una:* id est multitudine, tot etiam millia numerante, tanta erat concordia & animorum consensio, ut anima velut unica in omnibus esse videretur. *Concordiâ res parvæ crescunt.*

Simile quid videre est, in primis Ordinum Fundatoribus eorúmque discipulis, S. Augustino, S. Basilio, S. Benedicto, S. Dominico, S. Francisco & aliis, in quorum cordibus singu-

singularis suscitata atque inflammata charitas in primos socios, copiosiùs, ac deinde in posteros alios atque alios derivata fuit; ut vita eorum descripta perhibet: ego hîc exemplum allego S. Fundatoris nostri Ignatii, qui in manresano secessu, ex amoris incendio, in JESU pectore æstuante, copiosè flammas concepit, eásque in primam sociorum suorum decadem sparsit; ex quibus nova Societas conflata, confirmata, aucta, ac per varia orbis climata, propagata fuit, de qua S Franciscus Xaverius L. 2. Epistolarum suarum Epist. 9. scripsit: *Societas JESU nihil est aliud nisi Societas amoris atque concordiæ, à quæ profectò acerbitas & timor servilis longissimè abhorret.* Societas amoris, ex amore, à Spiritu sancto excitata, ex amore conservata, ex amore per orbem diffusa, ad imitationem primævæ Societatis Apostolicæ & Christianæ, omnis Religiosæ Societatis atque Ordinis, prototypi luculenti.

Verùm antequam primi Patres deni à S. Ignatio instruente, excitante, cohortante legem charitatis Dei & proximi didicissent: antequam exercitiis spiritualibus exculti (in quibus, singulari ratione, Spiritu sancto affiati, repletique fuêre) unum non erant, Societatem amoris non conflabant; quia diversos sibi quisque studiorum fines præfigebat, ad diversum quisque statum aspirabat, ac munus diversum intendebat: at ubi, in exercitiis primis, Spiritus sanctus igneam illis legem charitatis impressit, ac zelo propagandæ gloriæ divinæ ac salutis animarum succendit, mox coâluit Societas JESU, Societas amoris: quæ in magnam celeriter amplitudinem excrevit: *Concordiâ res parvæ crescunt.*

Haud dissimili methodo nobiscum, & cum religiosis aliis agitur: antequam in Tyrocinii domum conveniremus, ut veluti surculi novi Societatis arbori insereremur; sicut ignoti & incogniti, sita dilectione singulari destituti eramus; & sicut regionum ac terrarum spatiis, ita quoque amoris affectibus sejuncti vivebamus: at postquam in Sociorum album relati, ascesi sacrâ exculti, gloriæ divinæ & animarum saluti procurandæ, nos ex asse devovimus; mox amoris spiritualis vinculo colligari, & spiritu dilectionis animari at vivere incipimus; ut hodiedum per gratiam Dei cum gaudio experimur; quando tanta in Tyrocinio inter omnes viget charitas, ut fratrum germanorum amorem longè superare videatur: ubinam enim terrarum, quinquaginta, aut sexaginta Fratres, sub uno Parente, tantâ possent unione charitatis vivere, sine rixis, sine contentionibus & pugnis? Grande hoc vocat miraculum S. Ambrosius L. 2. de Jacob. c. 6. *Grande est intra se aliquem tranquillum esse & sibi convenire: quantum igitur miraculum, tot voluntates unius Superioris adnutum, in rebus etiam difficilibus paratas esse; & sibi cum tot fratribus mutuâ charitate adhærere?* Duo fratres Abel & Cain, inter se convenire non potuerunt; nunc multa religiosorum millia, velut agnelli, sub uno Pastore, inter se concordes, & habentes cor unum

unum & animam unam, exultantes vivunt.

Hanc ergo charitatis tubam sacri inflent tubicines, ad hanc charitatem Exhortatores domestici excitent: absque illa enim nec Ordo aut Societas coalescere, nec crescere, nec subsistere, nec cum fructu operari in proximo poterit; sed velut scopæ dissolutæ dissipabuntur & actum agent; ac veluti corpus inanime jacebit, nec igneo Fundatoris spiritu regetur; nec Societas amoris erit; nec domus, in qua Dominus Jesus habitet.

II. Charitate & concordiâ sublatâ Ordines religiosi everituntur & pereunt.

II. Altera ratio, ob quam Exhortatorum domesticorum tubæ, præcipuè charitatem fraternam commendare atque insonare debeant, ea est: quòd Societas nostra (uti & alii Ordines) sine unione charitatis, omnino everti & pessundari debeat. Cùm enim Societas cohors sit, seu exercitus, cujus officium est, assiduè contra Diabolum, infidelitatem, hæresin, atheismum, aliáque monstra stygia depræliari ac bella gerere; ut liquet ex formula, seu regula prima Societatis, è primis Patribus Julio III. Pontifici oblata, ejúsque bullæ inserta, quæ incipit: *Quicunque in Societate nostra, quam JESU nomine insigniri cupimus, vult sub crucis vexillo Deo militare:* nimirum contra perfidiam & impietatem: cùm & ipsum nomen *Societas*, gallicè cohors, militiam sonet: palàm est eam absque charitate non posse consistere: quem enim latet, summam si uspiam aut ullibi, certè in militia ac pugna, necessariam esse unionem, concordiam & charitatem? illa enim si adsit, exercitus hosti formidabilis est & facili negotio victoriam reportat; illa si desit, actum est de milite, actum est de victoria, nihilque restat, nisi ut legiones, cohortes, milites, inter se dissidentes, ab hoste debellentur, trucidentur, & penitus conterantur. Secundùm illud Sallustii: *Discordiâ res maximæ dilabuntur.*

Ordo quivis, uti & Societas nostra, acies & phalanx est sub Rege ac Duce Christo militans, qui est *Princeps pacis*, Isaiæ c. 9. 6. *Est quoque* (ut loquitur S. Cyprianus tract. de orat. domin.) *Doctor pacis, & unitatis magister, qui servos & milites suos, nascens, vivens, moriens, & in cœlo post mortem regnans, pacem & charitatem docet.* Semper enim in iis pacem vigere voluit; ideóque toties eandem apprecatus est, dicens: *Pax vobis.* Semper charitatis vinculo arctissimo colligatos desideravit: hinc Patrem cœlestem rogavit: *Ut sint unum, sicut & nos.* Si hæc pax, unio, concordia & charitas regnet in Ordine nostro (& quovis alio) Deus protector noster & adjutor est, cujus auspiciis stygias phalanges feliciter debellamus: quodsi verò animorum unio & charitas dissolvatur, hostium deprædationi objiciemur, per partes conteremur, atque ita paulatim omnes, aut mutuis inter nos armis confodiemur, aut hostili ferro jugulabimur, conculcabimur, ac dissipabimur.

Quàm hæc animorum unio inter Fratres, omnia noxia eliminet, mala expellat & arceat: ac Dæmoni aditum occludat, præclarè S. Gregorius Hom.

Hom. 8. super Ezech. exponit : *Scimus & liquidò constat, quia castrorum acies tunc hostibus terribilis est, quando ita fuerit constipata atque densata, ut in nullo loco interrupta videatur. Nam si ita disponitur, ut locus pateat, per quem hostis possit ingredi, demittatur ; profectò jam suis hostibus terribilis non est. Et nos ergo cùm contra malignos spiritus spiritalis certaminis aciem ponimus, summopere necesse est, ut per charitatem semper uniti & constricti, nunquàm interrupti per discordiam inveniamur : quia si qualibet bona in nobis opera fuerint, si charitas desit, per malum discordiæ, locus aperitur in acie, unde ad feriendos nos hostis valeat intrare. Antiquus verò inimicus castitatem in nobis, si sine charitate fuerit, non timet ; quia ipse nec carne premitur, ut in ejus luxuria dissolvatur. Abstinentiam non timet, qui ipse cibo non utitur, quoniam necessitate corporis non urgetur. Distributionem terrenarum rerum non timet, si eidem operi charitas desit, quia divitiarum subsidiis ipse non eget. Valde autem in nobis charitatem veram, id est, amorem humilem, quem nobis vicissim impradimus, timet ; & nimis concordia nostra invidet ; quia hanc nos tenemus in terra, quam ipse tenere nolens amisit in cœlo.* Hactenus S. Gregorius. Damna verò discordiæ, exempla nimis luculenta comprobant.

Quàdiu pax & concordia regnavit in cœlo, omnia rectè gerebantur : at exortâ in exercitu angelico discordiâ, *Factum* Illico *est prælium magnum in cœlo.* Militiæ cœlestis Archistratego S. Michaële cum Angelis fidelibus, contra Luciferum ac rebelles spiritus pugnante; quo in certamine tertia pars stellarum, id est Angelorum, cum Lucifero cecidit, atque in Tartarum præcipitata est. Quando in Collegio Apostolico oriebatur contentio, *Quis eorum videretur esse major :* Christus Dominus mox eos compescuit ; ne à divisione, maxima ipsis & Ecclesiæ orirentur detrimenta. Quando magnum Cyprianum inter & Stephanum summum Pontificem enata erat discordia, licet intentione utrimque bonâ ; Ecclesia Catholica contremuit : at Deus O. M. S. Cyprianum glorioso martyrio citò ad se abripuit. Quando A. R P. Claudium Aquavivam, licet cæteris ætate juniorem, Societas elegit Præpositum Generalem ; nonnulla ex Hispania, turbulenta capita, id ferre nequivêre ; sed dolis & fraudibus Philippum Hispaniæ Regem, & Inquisitorem Generalem, atque ipsum adeò Pontificem Sixtum V. contra Societatem concitavêre. At Claudius patientiâ invictâ, ac singulari in Deum fiduciâ, superavit omnia ; donec concordi Societatis voto, Rege annuente pacis turbatores, tanquam putrida membra, à Societatis corpore abscissi, ejectique sunt. Atque ita Societas stetit inconcussa, aliàs convellenda : quia *Discordiâ res maximè dilabuntur.*

Omne regnum in seipsum divisum, desolabitur, & domus supra domum cadet, ait Salvator Lucæ c. 11. 17. Ordo Religiosus (Societas) regnum spirituale est ; in quo quamdiu florebit unio & concordia, feliciter gubernabitur & stabit : hâc deficiente, deso-

labitur & corruet. *Concordia res parvæ crescunt, discordiâ maximæ dilabuntur.* Religio pulchra, optimèque ordinata domus est, at tolle ex ea calcem, lapides connectentem, id est animorum unionem, & in acervum lapidum, dissolutámque congeriem illico desinet. Religio navis est bene compacta, & contra tempestates procellásque munita, rectà ad portum cœlestem navigans: at excitatâ inter nautas, remigésque discordiâ, & his ad Orientem cogitantibus, illis ad Occidentem vela vertentibus, quem obsecro, tandem portum obtinebunt? adumbravit id symbolo elegante Scilurus, Scytharum Rex, qui cùm jam moriturus, filios superstites octoginta relinqueret, afferri singulis fasciculum jussit, ut si possent, frangerent; quod cùm ipsi facere se posse negarent, distractis pedetentim fascibus singulis, exemptisque fustibus, totam facilè contrivit molem: significans concordes germanos fore invictos; contrà verò discordes nullo negotio, à quovis debellandos. Causinus in symb. L. 3. n. 60.

Resonet igitur sæpenumero in auribus nostris tuba hæc argentea: *Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare Fratres in unum.* Ecce quàm bona, quàm pulchra, quàm honesta, quàm jucunda & delectabilis unitas, pax & concordia Fratrum, in Ordine Religioso, in Societate JESU, spiritu charitatis nata, aucta, amplificata, & per orbem terrarum diffusa: quid fieri nequiviset nisi ductrice & promotrice charitate: *Concordiâ enim res parvæ crescunt.* Dum enim eo animo & animam unam habemus, arctiore charitatis vinculo, quàm Fratres germani, colligamur, & in pace ac tranquillitate simul læti degimus. Resonet hæc tuba, & quidquid animos dividere ac separare natum est, eliminet: quin & ad individuam, stabilémque dilectionem nos excitet: ut tanquam vir unus, & miles unus, cohors una & exercitus unus, sub Christi Regis nostri ac Principis pacis, labaro strenuè militemus: & contra Diabolum, mundum, carnem, cæteráque stygias cohortes fortiter dimicemus; ne si discordiâ divisi fuerimus, ab hostibus turpiter sternamur, conculcemur, & perimamur: *Discordiâ enim res magnæ* (quas inter Religio meritò censetur) *dilabuntur*, dissipantur & annihilantur.

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *
* *
*

EXHOR-

EXHORTATIO III.

De bonitate & jucunditate charitatis fraternæ.

THEMA.

Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare fratres in unum. Psal. 132. 1.

Vel ex Regula.

PSalmum hunc, Sanctimoniâ & Doctrinâ eminentissimus Cardinalis Bellarminus, à Regio Vate compositum eo fine arbitratur, ut à Judæis ex captivitate reversis, & reædificatâ Urbe ac templo, in unum populum, absque schismate, coadunatis decantaretur: aspiciebant enim seſe, coram arca reperta; sibi congratulabantur & præ lætitia ac suavitate applaudebant, dedicationis templi festum celebrantes. Sanctus verò Hilarius unà cum aliis, psalmum istum fidelibus omnibus Christianis accommodatum autumat: quid enim melius & jucundius, quàm Provincias, Urbes, familias, Domos, Domuúmque personas, fratrem cum fratre, Parentes cum liberis, uxores cum viris sincerâ charitate inter se unita contueri? At S. Augustinus & S. Hieronymus, dictum psalmi versiculum, religiosis domiciliis ac personis convenientiùs adaptant: *Ecce quàm bonum, & quàm jucundum habitare fratres in unum.* Quinam enim magis cohabitant in unum, quàm Religiosi: quibus una & eadem domus; una mensa; una vestis, unum nomen; una regula; unus Fundator & Parens, unus Prælatus; unus & idem amicus & hostis, ac denique unus, idémque finis ac scopus?

Quàm igitur bona ac jucunda sit illa Religiosorum simul viventium unio charitatis, in præsenti perpendemus.

I. *Ecce quàm bonum.* Reperiuntur aliqua, quæ sunt bona, at non jucunda: ut labor pœnitentiæ: aliqua

I. Fraternæ charitatis bonitas.

sunt jucunda, sed non bona, ut voluptas peccati: Verùm in concordia & pace fratrum simul habitantium, bina illa reperiuntur conjuncta: *Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare fratres in unum:* nam virtus unita major est fortiórque, ac meliùs custoditur; quod pertinet ad utilitatem: & ubi per charitatem multi sunt cor unum & anima una, unusquisque gauderet de bono alieno, non minùs quàm de proprio, quod pertinet ad jucunditatem. Sed examinemus primo loco *bonum* seu utile, ac simul honestum quæ hic connexa cernimus.

1. *Ecce quàm bonum*, quàm honestum, quàm utile, *fratres habitare in unum* & sincerâ uniri charitate. Primum bonum hinc resultans est, quòd tales Fratres Religiosi templum sint Dei, in quo per charitatem habitat. Testatur id dilectus Jesu Discipulus Joannes c. 4. 16. *Deus charitas est & qui manet in charitate, in Deo manet & Deus in eo.* Manet in Deo, tanquam amans in amato; & vicissim Deus manet in eo tanquam in dilecto, tanquam in gratissimo palatio, tanquam in ornatissimo templo. *Vos enim estis*, inquit Apostolus 2. Corinth. 6. 16. *templum Dei vivi: sicut dicit Deus, quoniam habitabo in illis.* Et Corinth. 3. 16. *Nescitis quia templum Dei estis; & Spiritus Dei habitat in vobis.* Sed non habitat Spiritus Dei in ullo, qui caret charitate: *templum enim Dei sanctum est, quod estis vos.* L. c. ℣. 17. Quænam autem sanctitas sine charitate? Spiritus sanctus in Pentecoste capitibus Apostolorum insidens, cum illis se uniebat, & omnes sibi invicem conjungebat, tanquam si omnium anima foret; illos animans, movens, & corroborans: ad eos autem venit atque in illis ceu templo suo habitavit, totam domum implens: quia *erant omnes pariter*, ὁμοθυμαδὸν, unanimiter, *in eodem loco.* Nunquam ad eos venturus, si odiis, inimicitiisque mutuis dissedissent.

2. *Ecce quàm bonum fratres habitare in unum.* Alterum bonum est Deum non solùm manere in nobis, sed nos etiam manere in eo: *In Deo manet & Deus in eo.* Ubi enim fratres Religiosi charitate conjuncti sunt, cum Deo quoque uniti connexique existunt; adeóque S. Cyprianus in Epist. de unitate Ecclesiæ docet: justos ac charitate præditos, *habere unionem cum Deo, ut radios cum sole, rivulos cum fonte, ramos cum radice.* Radii inter se & cum sole uniti rutilant, separati intereunt: rivuli cum fonte & inter se uniti jugiter scaturiunt, agros & campos fecundant, sejuncti exsiccantur & deficiunt: rami inter se & cum radice connexi, flores, fructúsque proferunt, præcisi exarescunt. Ita pariter fratres habitantes in unum, boni exempli radios longè latèque dispergunt; gratiarum rivulos diffundunt; & virtutum omnium flores ac fructus producunt.

3. *Ecce quàm bonum.* Tertium bonum quod charitas fraterna affert; est cumulus omnium bonorum: *Charitas* enim ut scribit D. Augustinus serm. de S. Stephano *est omnium fons & origo bonorum; munimen egregium & via*

qua

quæ ducit ad cœlum. D. Thomas illud Jeremiæ c. 7. 7. Judæis dictum : *Habitabo vobiscum in loco isto*, considerans, varios assignat modos, quibus Deus cum justis habitat 1. Per fidei constantiam. 2. Per præceptorum obedientiam. 3. Per contemplationem. 4. Per fraternæ charitatis concordiam : ait enim Matth. c. 18. 20. *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Si igitur talis tantusque Dominus habitet in nobis, & sit in medio nostrûm ; Quid à tali Domino incola sperandum non erit ? Aut quid mali, adversique accidere nobis poterit ? Meritò sanè de charitate dixerimus, quod Sapiens de Sapientia: *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa.*

At quænam illa ? Recenset ea ex parte Basilius in Constit. Monast. c. 19. *Hæc Fratrum*, inquit, *unio charitatis est naturæ redintegratio, status innocentiæ restitutio, vitæ Apostolicæ imitatio, & Angelica vivendi ratio.* Deinde de religiosis in unum habitantibus & vitæ communionem, consociationémque amplexis bona & commoda pluma enumerat. *Hæc est*, inquit, *perfectissima vitæ communio* (& unio) *à qua privata omnis rei cujusque est eliminata possessio : à qua omnis dissensio, perturbatio & contentio abest : contraque universa communia animi, mentes, corpora : communis Deus, communis salus, communia certamina, labores, præmia & corona. Ubi multi unus, & unus non solus ; sed in pluribus :* Deinde in hujus vitæ & unionis encomia prorumpit ; dum ait : *Quid hac conjunctione, unitate & necessitudine aptius excogitari? Quid mutuâ inter se morum, animorúmque contemperatione gratiosius fingi queat? Homines ex diversis nationibus & regionibus profectos, per exactam morum & disciplinæ similitudinem, adeò in unum veluti coaluisse, ut in pluribus corporibus, unus modo esse animus videatur ; vicissimque plura corpora, mentis unius instrumenta cernantur.* Hactenus Basilius.

4. *Ecce quàm bonum.* Quartum bonum ex unione charitatis fraternæ profluens est, quòd sit signum æternæ prædestinationis & electionis ad gloriam cœlestem : & quidem certum ac securum : testatur id S. Evangelista Joannes in Epist. 1. c. 3. *v.* 14. *Nos scimus, quia translati sumus de morte ad vitam, quia diligimus Fratres.* Nos scimus, nos certi, securique sumus ; hoc enim signum est infallibile ; veluti ex adverso, odium, inimicitia, rancor & hujusmodi capitalia vitia, certum reprobationis æternæ præbent indicium : nam *qui non diligit, manet in morte*, ait idem S. Joannes l. c.

5. *Ecce quàm bonum.* Quintum bonum, prædicta confirmans, est, quòd charitatis fraternæ unio, sit nota & character filiorum Dei. Teste Veritate æterna Matth. c. 5. 9. *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.* Et Epist. 1. Joann. c. 3. 10. *In hoc manifesti sunt filii Dei & filii diaboli : omnis qui non est justus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum. Quoniam hæc est annuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum.* Deinde est tessera & signum distinctivum Discipulo-

rum Christi: ut desertè asseverat idem Dominus Joan. 13. 35. *In hoc cognoscent omnes quod discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.*

Verè igitur bonum, & multiplex bonum est, Fratres Religiosos inter se charitatis & pacis funiculis colligatos degere, & unitatem fovere. Tales enim templum vivum Dei existunt; in quo Deus manet, & ipsi in Deo: tanquam radii in sole, tanquam rivuli in fonte, tanquam rami in radice: locupletantur omni bonorum genere, prædestinationis felicis arrham, notam filiorum Dei, & Christi discipulatûs signum manifestum circumferunt.

II. Charitatis fraternæ jucunditas.

II. *Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare fratres in unum.* L. c. Neque enim magnam duntaxat utilitatem parit hæc Fratrum concordia, sed ingentem quoque jucunditatem affert. *Ecce quam jucundum!* S. Hieronymus cum Hebræis, vertit: *Quàm decorum.* Chaldæus: *quàm dulce.* Syrus: *quàm pulchrum*: Septuaginta Interpretes: *quàm delectabile & jucundum.* Quibusnam verò hæc Fratrum unanimis cohabitatio jucunda accidit? Responsio in promptu est: scilicet, Deo, Angelis, Superioribus, atque ipsis potissimùm Fratribus.

1. Fraterna charitas, jucunda ac grata est Deo. O. M. In quo enim Deus pacis delectabitur magis, quàm in cordibus pacatis? Deus charitas est: in quo autem charitas jucundabitur magis; quam in animis charitate conjunctis? Deus unus & unitas est; in quo unitas, magis recreabitur, quàm in Fratribus dilectione unitis? Similis, simili gaudet: & similitudo est mater amoris. Confirmat hoc propositum Spiritus sanctus Eccli. c. 25. 1. *In tribus*, inquit, *placitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo & hominibus: concordia Fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier bene consentientes.* In his ergo Deus ratione singulari complacet sibi; in his tanquam in horto voluptatis se recreat & oblectat.

2. Fraterna concordia, Angelis jucunditatem & delectationem affert: quemadmodum enim ipsi in cœlo, summâ charitate sunt conjuncti; & unus quodammodo spiritus, una mens, una voluntas; ita nos in unione charitatis, sibi similes videre gaudent. Præclarâ id stabilit & ostendit sententiâ S. Bernardus serm. in festo S. Michaëlis. *Sunt plurima, quæ eis (Angelis) placent; & quæ in nobis invicem delectat: ut est, sobrietas, castitas, paupertas voluntaria, &c. Attamen super omnia hæc, unitatem & pacem a nobis exigunt Angeli pacis. Ecentra verò nihil æquè offendit, & ad indignationem provocat eos, quomodo dissensiones & scandala.* Addit deinde idem Mellifluus Doctor. *Nunquid diligemur ab illis propter naturæ spiritualis similitudinem, si invenimur nos diligere humanæ naturæ nostræ consortes? Imò verò ex eis, quæ inter nos sunt, contentionibus, carnales nos magis, quàm spirituales esse constitetit? Denique nunquid Angeli diligent nos propter seipsos, & futuram de nobis, civitatis suæ restaurationem; si (quod absit) unum, quo solo uniri, coædificari eis possumus, de-*

fuit

fuerit glutinum charitatis? *Quomodo ferabunt reædificandos de nobis, perpetuæ civitatis illius muros, si cognoverint, si viderint, nos non lapides esse vivos, qui possint invicem cohærere; sed magis pulverem, quem projicit ventus à facie terræ: quem unius verbi flatus in turbinem agit, & suspicionis cujuslibet levissima aura dispergat?*

3. Fraterna dilectio plurimùm Prælatos ac Præsides recreat: sicut enim in sæculo parentibus carnalibus, fratrum concordia amœna est & jucunda; ita in religione Superioribus ac Patribus Spiritualibus, mirè grata & delectabilis accidit. Quod unicè desiderabat Apostolus ad Philip. c. 2. 2. *Implete*, inquit, *gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes: nihil per contentionem; nihil per inanem gloriam; humilitate superiores sibi invicem arbitrantes: non quæ sua sunt singuli quærentes, sed quæ aliorum.* Idem gaudium expetebat, percipiebátque in fratribus suis maximâ charitate conjunctis, laudatus ante S. Abbas Bernardus, non sine animi jucundatione interrogans serm. 2. festo S. Michaëlis: *Quæ enim est spes nostra & gaudium nostrum & corona gloriæ? Nonne unitas & unanimitas vestra, in qua gaudeo vos inveniri fraternitatis amatores, & ante omnia mutuam in vobismetipsis, charitatem habentes; quod est vinculum perfectionis. In hoc enim cognoscunt omnes, etiam Angeli sancti, quòd Christi estis discipuli, si dilectionem habueritis ad invicem.*

4. Denique ipsis etiam Fratribus maximum ac suavissimum gaudium creat concordia: *Ecce quàm jucundum, habitare fratres in unum.* *Iste versus*, ait S. Augustinus hic, *tuba fuit*, innumerabiles convocans, atque ad vitam cœnobiticam invitans: *ista verba psalterii, iste dulcis sonus, ista suavis melodia, tam in cantico, quàm in intellectu, monasteria peperit: ad hunc sonum excitati sunt Fratres, qui habitare in unum cœperunt.* Unde enim oritur gaudium & lætitia, nisi ex charitate; unde suavitas & dulcedo nisi ex mutua dilectione. Proinde rectè idem S. Augustinus tract. 87. in Joan. ait: *S. Paulus cùm commendare vellet fructus spiritûs, à capite hoc posuit: Fructus, inquit, spiritûs, charitas est; ac deinde cætera, tanquam ex illo capite exorta contexuit; quæ sunt, gaudium, pax, longanimitas, benignitas, bonitas.* Charitas igitur instar arboris est, ex qua fructus dulcissimus gaudii & pacis nascitur. Quid enim obsecro jucundius, quid amœnius, quid dulcius, quàm mutua fratrum sincerè & sanctè sese diligentium conversatio, recreatio, confabulatio, consolatio? Quæ melancholiam dissipat, tristitiæ nebulas discutit, laborem levat, onus omne suave reddit. Si itaque mœrorem depellere, si laborem lenire, si morbi dolorem mitigare aveas; ad charitatis delicias confuge: *Charitas enim cum lucro voluptatem ingentem habet, laborem nullum.* Teste S. Chrysostomo serm. 33. in Epist. 1. ad Corinth. Si animum studiis aut curis fessum relaxare cupias, ad amicitiam charam, amicámque charitatem propera: *Nihil æquè oblecta-*

oblectaverit animum, quàm amicitia fidelis. Seneca lib. de tranquill. animi c. 7. Si in adversis, in angustiis, in dubiis, in periculis, in ariditatibus & tentationum procellis solatium quæris; ad charitate conjunctos accurre, & invenies: *Amicus enim fidelis, est solatii portus.* inquit S. Gregorius Nazianzenus orat. 6. Verbo, *Frater, qui adjuvatur à Fratre, quasi civitas firma,* ac probè munita. Prov. c. 18. 19. In qua habitantes, se mutuis consiliis, auxiliis, solatiis adjuvant. Ubi Fratres in unum habitant, Collegium aut Domus voluptatis paradisus est: ubi Fratres dissident animis, odiisque & aversionibus laborant, squalidus carcer est, & ergastulum jurgiorum, rixarum, adversitatis, mœroris, tædii, acerbitatis & amaritudinis: & paucis multa complectar; viva inferni imago.

Quapropter, Dilectissimi, quandoquidem unio & charitas mutua Fratrum, tanta bona parit; ante omnia mutuam in nobismet ipsis charitatem teneamus, foveamus, augeamus & conservemus. Hæc enim nos moraliter velut membra compaginat: hæc unum quodammodo corpus, unum spiritum, & animam unam conflat, & velut innocentiæ statui optatissimo restituit. Hæc Deum in nobis, ac nos in Deo manere efficit, nosque in templum, in palatium ac domicilium ejus consecrat. Hæc nos in filiorum Dei & discipulorum Christi dignitatem evat: hæc in dubiis consilium, in necessitatibus opem & auxilium præbet, omniúmque bonorum operum, meritorum ac coronarum participes reddit. Deinde quoniam charitas & unio fraterna, lætitiæ & jucunditatis copiosus fons est; eam vel in minimo ledere refugiamus: hæc enim, ut videmus, Dominum Deum nostrum exhilarat & oblectat: hæc sanctos Angelos lætificat & recreat: hæc Superioribus ac Prælatis gaudium & levamen creat: hæc Fratribus omnibus & singulis, pacem & lætitiam, recreationem & consolationem, omniúmque molestiarum & difficultatum levamen præstat: & quomodo discordia, ira, odium, averho mutua animorum, turbas, contentiones, rixas, millenásque miserias & calamitates in Domum Religiosam invehit; sic charitas, pax, unio, & concordia, eam in portum solatii, in domum refugii, tranquillitatis & securitatis; in hortum & paradisum deliciarum, voluptatúmque convertit. Habitemus ergo, tanquam Fratres germani, & longè ampliùs, in unum; indissolubili charitatis glutino connexi; exclusoomni, quod divisionem causare natum est: & omnibus prædictis bonis ac jucunditatibus abunde perfruemur.

EXHOR-

REGULA XIX.

De Operibus Humilitatis & Charitatis.

EXHORTATIO I.

Utilitatem operum Humilitatis & Charitatis demonstrat.

THEMA.

Induite vos ergo, sicut Electi Dei, sancti & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem .... Super omnia autem charitatem habete. Ad Coloss. c. 3.

VEL:

Magnopere conferet ea munia obire, in quibus magis exercetur humilitas & charitas. Reg. 19.

Lucæ cap. 19. insignem legimus parabolam, à Salvatore nostro propositam, Christianos omnes ac potissimùm Religiosos ad negotiationem spiritualem strenuè exercendam, mirificè excitantem. *Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, accipere sibi regnum & reverti: vocatis autem servis suis, dedit illis decem mnas.* Id est, minas, sive talenta, quorum unum centum drachmas, seu julios Italicos, aut regales Hispanicos. aut schilingos Brabanticos continebat. Et dixit: *Negotiamini, dum venio. Et factum est, ut rediret accepto Regno,* lucrique rationes exigeret: Et accedens servus primus, dixit: *Mna tua decem mnas acquisivit.* Cui Dominus ait: *Euge serve bone, quia in modico fuisti fidelis* (in una scilicet mnâ) *eris potestatem habens super decem civitates,* Id est, pro uno centum, imò mille recipies. Homo nobilis, ùt exponit S. Basi-

lius in catena, est Christus Dominus, qui tam secundùm Divinitatem quàm humanitatem, utpote ex regio Davidis sanguine ortam, nobilis est. *Hic abiit in regionem longinquam*, in cælestem Patriam, *accipere Regnum & reverti*, in die Judicii ad exigendam cujusque hominis rationem. Interea vocat servos suos, singulis mnam suam dispertiens, id est, gratiam vocationis tribuens, quâ concessâ, ait: *Negotiamini dum venio*: Habetis pecuniam, habetis occasionem lucrandi, nemo mnam suam in terram defodiat; aut in sudario otiosam reponat: sed *negotiamini*, & lucra ingentia pro æternitate vobis comparate. Tota vita vestra sit negotiatio & mercatura, à manè ad vesperum: mercatorum instar, dies integros in officinis suis consistentium lucróque inhiantium. Lucra quærite, non auri & argenti, non panni serici, aut holoserici, sed meritorum, sed operum bonorum, pretiosarúmque virtutum. Et veluti in mercibus nonnullis simplex duntaxat est lucrum, in aliis verò duplicatum; eásque propolæ divendunt gustu majore: pari ratione in negotiatione spirituali opera quædam simplex tantùm pariunt lucrum, ùt opera humilitatis: alia duplicatum; ùt humilitatis exercitia & caritatis simul; proindéque hæc devotione majori arripienda.

Multiplex autem hoc lucrum in præsenti declarabimus.

I. Opera humilitatis & caritatis.

I. Prænotandum est: opera quæpiam esse humilitatis tantùm; alia charitatis tantùm; alia humilitatis & charitatis simul. humilitatis tantùm ea sunt opera, in quibus sola exercetur humilitas: ùt indui vestimento viliore; vicatim, ostiatímque stipem cogere; aliorum pedes suaviari. Charitatis tantùm sunt ea, quibus sola exercetur charitas: ùt conversari cum Magnatibus ex caritate: ex ambone ad populum confertum dicere; excipere homologeses Principum, illustriúmque Personarum; Theologiam docere: Rectoris munus obire & similia. Opera humilitatis & charitatis simul sunt pueris & rudi plebeculæ, Doctrinæ Christianæ elementa tradere; infirmis inservire; peregrinorum pedes abluere; egenos desolatósque consolari; pauperibus in atrio cibos distribuere; ministrare ad mensam accumbentibus; in coquina cibos parare; panem scindere; lances tergere; denique vestes, calceósque conficere; aliáque permulta. Hæc autem esse opera humilitatis, vel ex eo liquet, quòd tenuioris conditionis homines in mundo ea obire soleant; statûs verò sublimioris ab iis abhorreant: quòd si verò principalis, aut illustrior quæpiam persona eadem frequenter; stupeant & mirentur mortales, eámque plurimùm sese demittere arbitrentur. Eadem quòque esse opera Charitatis, ex eo constat, quòd opera sint misericordiæ vel corporalis, vel spiritualis; ac proinde si ex vera interiori charitate proficiscantur, charitas exhibeatur; & quidem longè tutiùs, quàm in operibus illustrioribus, aut coram mundo splendidis: in his enim ex fumo admixtæ opinionis honoris, nervus charitatis, aut humilitatis non rarò eliditur; in illis verò vanitatis periculum est remo-

remotius. Ideóque verè S. Fundator noster in Regula præsente asserit: *Magnopere confert devotè ea munia obire, in quibus magis exeretur humilitas & charitas:* id est, plurimùm juvat, ingentia lucra parit, utilitatésque magnas adfert, has geminas virtutes ubicunque licet, combinare. Atque ut idipsum *devotè*, id est, prompto, alacri, libentique animo præstemus: utilitates hasce expendemus, & veluti totidem mnas acquirere studebimus.

II. Obtentâ à Domino vocationis Religiosæ mnâ, oblatisque inde crebris indies lucrandi, negotiandique opportunitatibus, extemplo, multas mnas, sive utilitates ac lucra nobis comparamus.

1. Prima itaque mna seu utilitas, ex operibus humilitatis ac charitatis acquisita; est liberatio ab Inferni pœnis, atque à fulmine sententiæ terribilis, æternæ damnationis. Patet hæc Veritas ex ore ipsiusmet æternæ Veritatis. Matth. c. 25. *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum, à constitutione mundi: esurivi enim & dedistis mihi manducare; sitivi & dedistis mihi bibere,* &c. Deinde opera memorata omittentibus, quid præstolandum? *Tunc dicet & his, qui à sinistris erunt: discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus: esurivi enim & non dedistis mihi manducare: sitivi & non dedistis mihi potum: infirmus & in carcere eram, & non visitastis me.*

2. Secunda mna & utilitas, est remissio pœnæ temporalis, peccatis nostris debitæ, tam in vita præsenti quàm in flammis purgantibus. Quam ut assequeretur Rex Nabuchodonosor, hoc ei à Daniele Propheta suggestum consilium, Dan. c. 4. 24. *Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum.* Eleemosyna enim redimit peccata, primò, quia peccatorem disponit ad gratiam; & ad peccati remissionem; eámque instar orationis à Deo emeretur & impetrat: secundò; quia remissâ culpâ, meretur ex condigno remissionem pœnæ reliquæ. *Charitas* enim *operit multitudinem peccatorum.* 1. Petri 4. 8.

3. Mna & lucrum est, major cum Deo conjunctio: per hujusmodi enim opera, arctiùs Deo attringimur; cúmque erga Deum liberaliores nos exhibemus; eum quoque vicissim erga nos experimur liberaliorem: dum copiosiora in nos dona spiritualia effundit: quod motivum in Regula hac insinuat S. Ignatius: & Redemptor noster apud S. Lucam c. 6. 38. confirmat: *Date & dabitur vobis.*

4. Mna & emolumentum, est ædificatio proximorum; dum eos exemplo nostro ad similia humilitatis & charitatis opera excitamus. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.* Matth. c. 5. 16. Si Religiosi Seniores, facem non præferrent, an non in caligine ambularent juniores? Si Tirones veterani non prælucerent novellis; quanto id illis detrimento foret? Quemadmodum igitur præcedentes præluxére vobis; ita vos quoque prælucere oportet iis, qui recenter è mundo appulêre; & erit utrisque lucrum ingens, Deique gloria.

5. Mna quæ acquiritur, est magna dignitas hominis Religiosi, dum Domino Deo suo assimilatur: Dei enim natura est omnibus benefacere, omnibus sese liberalem ac misericordem exhibere; qui jubet *Solem suum oriri super bonos & malos.* Unde S. Gregorius Nazianzenus verè asseruit: *nihil tam divinum habet homo, quàm de aliis bene mereri*; charitatis & humilitatis opera exercendo. Idcirco Christus Dominus toties Patrem cœlestem monstrans & tanquam prototypon proponens: *Estote ergo & vos*, inquit, *perfecti; sicut Pater vester cœlestis perfectus est.* Matth. c. 5. 48. Et Apostolus: *Nemo quod suum est, quærat, sed quod alterius.* 1. Corinth. 10. 24. Adverterat enim, omnes, quæ sua sunt, quærere, suum quæstum, suum lucrum, suam crumenam, suum commodum; quemque suis adesse rebus, neminem alienis: hoc autem est filium, à Patris cœlestis genio turpiter declinare.

6. Mna: Effigies & similitudo Christi Regis sui evadit: Quis enim illustriora humilitatis & charitatis exempla præbuit illo? *Exemplum*, ait, *dedi vobis; ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis: Si ego lavi pedes vestros, Dominus & Magister: & vos debetis alter alterius lavare pedes.* Joan. 13. Luculentum est, in hanc rem testimonium S. Chrysostomi tom. 4. homil. 25. in 1. Corinth. 11. Scribentis: *Nihil nos adeò potest Christi imitatores efficere, ut erga proximum cura: licet jejunando & humi cubando corpus macraveris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris; sed adhuc longè ab hujusmodi abfueris imitatione. Tu igitur, mi frater, quamvis fame conficiaris, quamvis humi jaceas, quamvis cinerem comedas, quamvis semper lacrymis madeas, si nihil cuiquam proficias, nihil magnum facis. Hinc ille tottes: Omnia vestra in charitate fiant.* 1. Corinth. 16. 14.

7. Mna est assimilatio SS. Angelorum; qui in his operibus exemplo nobis sunt: licet enim longè nobiliorem sint prosapiæ, quàm nos, libenter tamen nobis ministrant & serviunt: *Nonne omnes sunt administratorii Spiritus, in ministerium missi eorum, qui hæreditatem capiunt salutis?* Hebr. cap. 1. 14. Non illis vile est, sensili luto ministeria sua consecrare: non dedignantur crepundiis nostris pervigiles interesse, cùm tamen ex eo minimum commodi aut voluptatis hauriant: una atque unica Dei voluntas eos ad ista ducit servitia: quia sic visum Deo, idcò res nostras vigilantissimè curant. Hoc pacto Sanctus Archangelus Raphaël e primis aulæ cœlestis Principibus, *Unus ex septem qui astant ante Dominum*, Tob. cap. 12. 15. Sex hebdomadum spatio Tobiæ famulum & mercenarium agit; cum eo iter facit, jumentorum curam gerit, humano more cibum potúmque sumit, huc illúcque se mittit; verbo, exactissimè omnia præstat Mediastini cujusdam servitia, non suo, sed illius commodo: pari igitur modo & nos, si opera humilitatis & charitatis proximo alacriter exhibuerimus, Angelorum similitudinem exprimemus.

8. Mna est imitatio & assimulatio Virorum Sanctorum. Sanctus Paulus Apostolus, omnibus obsequia sua humillimè detulit; nam Rom. cap. 1. 14.

&

& 1. Corinth. cap. 9. 19. ait : *Græcis & Barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum: nam cùm liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem : omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos ; cum Judæis Judæus, cum infirmis infirmus* ; Omnium servus, omnium ultrò debitor, obsequii & officii erga omnes plenissimus. Patri ratione Sanctum Franciscum legimus servientem leprosis : Sanctum Rochum ministrantem pestiferis, Sanctum Gregorium Magnum ad mensam accumbentibus pauperibus inservientem. Similia legimus in vitis Sanctæ Elisabethæ Reginæ Portugalliæ, & Margaritha Reginæ Scotiæ, quæ trecentis quotidie pauperibus maternâ benignitate dapes præbere ; flexis genibus, in morem ancillæ, ministrare, regiis manibus pedes abluere, & pretiis etiam osculis ulcera fovere, solemne habuit ruc lection. 2. Nocturni in festo ejus perhibent. Præfulsit quoque nobis exemplum primorum Patriarcharum nostrorum, Romæ, Venetiis & alibi; ubi in Nosocomiis & hospitalibus, servivêre infirmis, cum stupore & lacrymis spectatorum. Tannerus pag. 15. Horum vestigia legendo, facinora æmulando, Sancti ipsis assimilabimur.

9. Mna est profectus in humilitate & charitate : *Nunquid non humiliatoria est ad humilitatem, sicut patientia ad pacem* ? Quærit Doctor Mellifluus, Epist. 87. sub finem. Si ex charitate te deprimis & humiliaris, perfectissimè humiliaris : charitas enim omni actui virtuoso suam perfectionem addit ; & multò verius, quàm Mydæ Regis virgula, inaurat omnia ; cunctáque opera nostra Deo & Christo Domino nostro, quàm acceptissima reddit ; ita ut ea ipse, non aliter ac sibi exhibita acceptet : *Amen dico vobis, quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Matth. c. 25. Crescit igitur humilitas, crescit charitas ; nam in ejusmodi humilitatis & charitatis obsequiis, cuncta quæ in homine sunt humiliantur. Intellectus in primis, qui non rarò se elevat, & magnum censet, hic nihil se esse clarè perspicit. Voluntas, alias res viles & abjectas tantopere refugiens, nunc eas Spiritu divino & charitate ducta, libens amplectitur. Memoria, quas videt in homine miserias, recogitando, & phantasia apprehendendo, deprimitur. Visus cum reliquis sensibus videndo & tangendo ulcera, & sordes, quas tractat, & quibus obnoxios nos esse cognoscimus, humiliatur. Auditus excipiendo gemitus & ejulatus infirmorum : odoratus percipiendo fœtores : anima tota considerans sui abjectionem ad res hujusmodi, quæ tamen creata est ad gloriam Dei, habet unde se humiliet propter Deum. Corpus denique humiliatur & debilitatur propter assiduos labores, hisce in ministeriis occurrentes ; atque ita ingens humilitatis augmentum obtinetur.

10. Mna est incrementum meriti, gratiæ & gloriæ, quovis enim, utriusque virtutis actu, gratiam novam eique correspondentem in cœlo gloriam promeremur. *Qui*, enim, *dederit solùm potum aquæ frigidæ, non perdet mercedem suam*, Teste Christo, Matth. 10. 42. Docet hoc Novitios suos in stimulo

amoris S. Bonaventura dum ait: *Credo, quòd qui ferventer & diligenter, ut in Regula dicitur, ministraret & serviret infirmo propter Christum purè, plus mereretur quàm si serviret ipsi Corpori Christi. Ratio est, quia nemo est tam impius, qui si agnosceret Christum Dominum præsentem & decumbentem, negaret illi servire: sed Christo in proximo servitur à perfectis, & id plùs quàm perfectu convenit. Quod cùm ita sit, pientissime Iesu, quâ fronte de cætero, vitabo leprosum? Declinabo infirmum? negligam desolatum? Cur quotidie anima mea angeris servire Christo? Indicabo tibi, quem diligit anima tua, ecce in valetudinario jacet, ibi angustiatur, ibi torquetur.* Hactenus S. Bonaventura. Et quidem si quis hujusmodi charitatis actum eliciat, ex tota plenitudine habitûs; mirificè augetur & virtus & meritum, teste Crombecio L. 1. de perfect. c. 36. *In omni opere charitatis,* inquit, *aut amoris Dei super omnia* (idem dicere licebit de opere charitatis proximi) *tot gradus gratiæ accrescunt, quot actus continebat, etiamsi idem non emineret supra totam perfectionem habitûs. Quod si ex plenitudine habitûs quispiam operetur, tantum excrescet, quantum actus fuerit; ut si actionis fervor decem gradus continebat, addentur alii decem, & habitus intenditur ut viginti. Si rursus eliciat actum ex tota latitudine virtutis, accessio fit aliorum viginti, sicque habitus quadraginta continebit, deinde octoginta & sic deinceps multiplicando. Hinc verè de B. Virgine dicitur, tantum meruisse ultimo vitæ actu, quantum totâ anteactâ vitâ. Nam ultimus actus, quem ex summo conatu & perfectione edidit, omnes gradus acquisitos duplicavit, & prioribus adjecit.* Ita ille. O quantus campus meritorum! O quanta seges divitiarum spiritualium! An non Religioso probrum est esse negligentem ac desidem, & minùs lucra æterna negotiando sectari, quam terrena, pecuniæ perituræ sitibundum helluonem?

Quocirca, Dilectissimi, si mutâ nostrâ, à Deo vocante nobis concreditâ, maximo cum lucro uti velimus, atque unâ decem mnas, id est, decem utilitates ac dignitates antememoratas acquirere cupiamus; nullam exercendæ humilitatis & charitatis opportunitatem negligamus; sed à matutino tempore, usque ad vespertinum, in hisce virtutibus, maximè si obedientia jusserit, illisque nos exerceamus. Horum enim operum exercitio devoto, prompto & hilari, inferni pœnas evademus, gloriam cœlestem promerebimur, peccatorum pœnas temporales delebimus, Deo arctiùs astringemur, ac dona cœlestia largiùs obtinebimus; Deo Christo, Angelis & Sanctis assimilabimur, in humilitate & charitate plurimum proficiemus, ac denique gratiam divinam in terris; & gloriam æternam in cœlis vehementer amplificabimus.

* * *

EXHOR-

EXHORTATIO II.

IN REGULAM XIX.

Ostendit, Deum cum homine, liberalitate certare.

THEMA.

Qui dat omnibus affluenter & non improperat. Epist. S. Jac. c. 1. 5.

VEL:

Quantò liberaliorem erga summam Majestatem se præstiterit, tantò eum in se liberaliorem, etiam experietur. Reg. 19.

Liberalitas ex mente Doctoris Angelici, 2. 2. q. 117. a. 1. Est *virtus bene dispensandi divitias, sibi, suisque & aliis.* Quæ virtus meritò regia nuncupatur. Quorum enim est largè gazas dispensare, beneficia conferre, thesaurósque profundere nisi Regum, Imperatorum ac Principum? Eapropter, ut advertit doctissimus Abulensis in c. 1. Lib. 3. Regum q. 21. Unctio & coronatio Regum olim apud fontes & arbores peragi solita, quemadmodum de Adonia, Salomone, Abimelecho aliisque literæ divinæ perhibent: quò sic vel in ipsa auguratione sua, ab his beneficentiæ symbolis, munificentiam addiscerent: fons namque à fundendo nomen trahens perenni aquarum gurgite irrigat, imbuit, & fecundat: arbor verò fructuum suorum copiâ pascit, viridíque ramorum pompâ obumbrat & recreat. Verè liberalitas virtus regia. Sed vel maximè Liberalitas virtus divina, ac omnium Regum Regi propria: *Qui dat omnibus affluenter, & non improperat.* l. c. Dat omnibus Angelis & hominibus, animalibus & plantis, cæterísque creatis, naturam, proprietates, alimenta & reliqua omnia necessaria ac convenientia.

Quò

Quò autem liberaliorem se homo erga Deum munificentissimum exhibet; eò sentit illum vicissim erga se liberaliorem; quod exhortatione præsente demonstrabimus.

De inexhaustâ supremi Numinis liberalitate & beneficentiâ asserit antedictus Doctor Angelicus Lib. 1. contra Gentes. c. 19. eandem esse ipsi connaturalem: *Natura & indoles Dei est dare. Deus dat liberaliter, non vendit: Dat generaliter, non uni, sed omnibus. Dat abundanter, non parcè; dat curialiter, quia non improperat.* Quænam, obsecro, liberalitas ad hanc vel à longè accedit? Quæ à nullo mortalium se vinci sinit: Quæ obsequia minima maximis donis compensat? Ut proinde rectè in Regula 19. monuerit suos S. IGNATIUS: *Quantò aliquis se arctiùs Deo astrinxerit; & liberaliorem erga summam Majestatem præstiterit; tantò eum in se liberaliorem etiam experietur: Et ipse in dies magis idoneus erit ad gratias & dona spiritualia uberiora recipienda.* Quibúsnam verò in rebus Religiosus suam erga Numen beneficentissimum liberalitatem potissimùm declarabit; ut majorem ejus vicissim munificentiam experiatur?

I. Liberalitas Religiosi in mortificationis exercitiis.

I. Religioso ante omnia liberalitas erga Deum exhibenda est abnegatione sui & mortificatione; cujus occasionum campum amplum & segetem copiosam quælibet offert Religio. E gente rusticanâ nonnemo, ùt Galliæ fasti memorant, cùm Ludovicum XI. Galliarum Regem in venatione de via aberrantem & famelicum rapis tractâsset, magno cum gustu Regis; paucis post diebus integrum raparum fascem Parisios deferendum sumpsit: verùm fame, in itinere, stimulante, reliquis absumptis grandiorem unam Regi obtulit, ac mille florenorum honorarium retulit. Magna fuit hæc Regis erga colonum liberalitas; at quantò major Dei erga hominem beneficentia? Qui pro exiguis munusculis ingentia dona retribuit? *Diabolus* (ait S. Bernardus) *porrigit pomum, & surripit Paradisum: Christus petit pomum, & porrigit paradisum.* Si, Religiose, Deo donaveris vel unum pomum, aut cerasum, quod mortificationis gratiâ non decerpseris, aut non comederis; non mille florenos; sed gratiæ & gloriæ cælestis gradum retuleris, mundo universo, cunctisque ejus thesauris longè præstantiorem. Ludovicus Blosius è Divi Benedicti Familiâ, Asceta piissimus, asserere non dubitavit: Is *Qui propter Deum sensualitati, voluptatique propriæ, etiam in rebus minimis reluctatur, rem ipsi Deo magis gratam facit; quàm si multos mortuos ad vitam revocaret: Et qui propter Deum non carpit florem, tantum præ carpente obtinet, quanta est distantia cæli à terra.*

Hâc de causâ S. Mechtildis à Christo Sponso cælesti, Cælitibúsque [illegible] conspicuis accepit: Divos, piè quæsitæ & velut invidere felicitatem illam hominibus, quòd re adeò levi, omni propè momento, tantum possint meritorum cumulum acquirere. Agnovêre hoc utriusque sexûs, in omni hominum genere atque ordine sanctimoniæ laude insignes propè innumeri; ac propterea tanto sui domandi, vincendique fervore exarserunt, & vicissim tam illustria à liberalissimo Deo dona retule-

reculerunt. Quâ enim viâ S. Franciscus Borgia (ut innumeros aliorum Ordinum tacitus præteream) ad profundam adeò demissionem, sublimemque sanctitatis gradum eluctatus est, nisi assiduâ sui abnegandi, & deprimendi curâ ac industriâ? Quâ methodo tam excellens pro concione dicendi, animásque lucrandi talentum à liberalissima Dei manu obtinuit Venerabilis Pater Bernardus Colnago, nisi publicâ sui confusione, mundi contemptu & simulato deliirio? Quâ ratione Venerabilis P. Vincentius Caraffa perfectionis altissimæ culmen conscendere meruit, nisi insatiabili corpus edomandi, duréque tractandi ardore?

Hos, aliósque sexcentos, ab exiguis abnegationibus, & quotidie sese offerentibus auspicando, imitari contendamus, certique omnino simus, quò nos liberaliores erga Divinam Majestatem exhibuerimus, pluréque ei nostri victorias obtulerimus, eò quoque nos liberaliorem vicissim erga nos illũ experturos.

II. Arctiùs deinde nos Deo adstringimus, liberaliorésque nos erga illum exhibemus, humilitatis & charitatis operibus: Et quò plures, majoréque virtutum harum actus Deo obtulerimus, eò quòque illum erga nos liberaliorem sentiemus. Neque enim Divina Majestas à nobis, aut ullis mortalibus liberalitate se vinci sinit. Rusticana quæpiam femina, cùm filum tenuissimum à se subtiliter ductum Bertha Henrici IV. Imperatoris Conjugi obtulisset: tantum pro congiatio terræ accepit, quantum filo, quod obtulerat, protenso, metiri pollet: ex eâque sic repentè opulenta, Patavinorum clarissima Familia, quæ de Montagno dicta est, exuno scilicet filo profluxit. Magna sanè Imperatricis liberalitas ac Regia munificentia. At quantò major est Dei Domini nostri & Regis liberalissimi profusio; qui non terrenæ glebæ frustum; sed terram viventium universam rependit.

S. Elisabetha Hassiæ Landgravia, omnibus bonis suis per vim exuta, cùm in vestitum pauperum lanam & linum operaretur, videt, cælo aperto, stantem Jesum, & hæc sibi dicentem audiit: *Si tu vis esse mecum, ego ero tecum, & à te nullatenus separabor.* Id est, in cælesti beatitudine semper mecum eris. O quàm largum humilitatis & charitatis exercitæ præmium! Quàm liberale pro minimis obsequiis ac laboribus exantlatis bravium!

Beatissima Virgo Maria, cæli Regina (ùt de muliere forti Proverb. Cap. 31. legimus) *Panem otiosa non comedit; sed operata est consilio manuum suarum: & digiti ejus apprehenderunt fusum*: Et tam Filio suo dilectissimo, quàm Sponso suo castissimo quævis humilitatis ac charitatis obsequia præstitit: Verùm, num Filium Dei liberalitate vinci se fivisse arbitrabimur? Minimè gentium: inde enim illud Sapientis: *Multæ filiæ congregaverunt divitias; tu supergressa es universas.* L. c. Tam enim inæstimabiles gratiæ, ac gloriæ thesauros minimis etiam operibus sibi comparavit, ut meritò dici valuerit: *Procul & de ultimis finibus pretium ejus.* Id est, secundum Melliflui Doctoris expositionem: *Non vile, non parvum, non mediocre,*

non denique de terra, sed de cœlo pretium ejus. Justorum enim opera (& vel maximè Reginæ Justorum) ut ait Hugo, *sunt quasi fila in orbem æternitatis retorta*. Minima humilitatis & charitatis opera, maximi apud Deum meriti sunt & valoris.

Petit Salvator, à muliere Samaritana, Joan. c. 4. Potum aquæ. *Da mihi bibere*. Et quid vicissim spopondit? Vide Domini liberalitatem; pro aqua mortua, promittit *aquam vivam*; & *fontem aquæ salientem in vitam æternam*. Id est, aquam divinæ gratiæ, aquam Doctrinæ Evangelicæ, aquam Spiritûs Sancti, seu ipsummet Spiritum divinum, qui aquæ instar purissimæ & vivæ, animam à peccatorum maculis expurgat, munditiem ornatúmque animæ confert, concupiscentiæ æstum refrigerat, sitim rerum temporalium sedat, sterilem aliàs cordis terram, ad omnis generis fructus bonorum operum irrigat, fœcundat, atque impinguat. O quanta munificentia Salvatoris! quàm vilis res aquæ haustus, quàm nobilis, Spiritus sanctus; qui pro illo promittitur! *Fons hortorum, puteus aquarum viventium; quæ fluunt impetu de Libano*. Cant. c. 4. 15.

Idem Redemptor noster, Lucæ c. 7. exprobat Simoni Pharisæo, operum humilitatis & charitatis defectum: *Aquam pedibus meis, non dedisti*: atque ex adverso Magdalenæ opera extollit: quòd caput unxerit, quòd aquam pedibus dederit de fonte scilicet oculorum ac lacrymarum, quòd capillis terserit. Et quid liberalissimus Dominus his humilitatis & charitatis obsequiis retribuit? Magna prorsus & eximia donavit enim: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multùm. Remittuntur ei peccata multa* verba pauca, at quàm multa, quàm magna complectuntur? nam 1. Tribuit ipsi omnium peccatorum veniam & remissionem: & quia *Dei perfecta sunt opera*, Deut. c. 32. perfectè eam sanavit. Unde 2. omnes vitiorum habitus, memoriam præteritarum turpium voluptatum, propensiones ad superbiam, luxuriam, & gulam, tentationes carnis penitus abolevit. 3. Qui fructus est pœnitentiæ, remissionis peccatorum, & conscientiæ à peccatis purgatæ, justæ & sanctæ, pacis, serenitatem, hilaritatem, & gaudium Spiritûs S. omnia mundi gaudia longè transcendens, restituit, dicens: *Vade in pace*. 4. Perfectam ei humilitatem, castitatem & pœnitentiam indidit. 5. Plenum contemptum omnium rerum mundanarum, & desiderium cœlestium ei impertivit. 6. Ardentissimum Christi amorem impressit, ut se & sua omnia Christi obsequio dedicaret, & Christum per castella obeuntem & prædicantem, magno labore & alacritate pedibus incedens, ubique sequeretur, eúmque cum Apostolis, suis opibus aleret; prædicationi ejus tota intenta, familiæ curam Marthæ Sorori suæ resignans: *Unde optimam partem elegit sibi Maria, quæ non auferetur ab ea*. Lucæ c. 11.

O quanta rursus Domini & Magistri nostri beneficentia! Quid aquâ tenuius? Quid capillis vilius? Et quanta dona & charismata his exiguis obsequiis elargitur?

Leo Imperator, qui post Martianum, imperii habenas est moderatus, etiamnum miles gregarius, dum cæcum errantem, ac sitientem, ad aquam ducit; audit vocem cœlestem, Fore imperatorem,

peratorem, quin & cœco, visûs sanitas extemplò reddita. Magna profecto Dei liberalitas, in Leone implentis promissum: *Quicunque potum dederit uni ex minimis istis, calicem aquæ frigidæ, tantùm in nomine discipuli: amen dico vobis, non perdet mercedem suam.* Matth. c. 10. 42. At quamnam? Coronam æternam, & immarcessibilem in cœlis. Verissimum autem esse, quò plures ejusmodi humilitatis, charitatis & misericordiæ exhibemus, eò quoque Deum sese probare liberaliorem, à S. Joanne Archiepiscopo Alexandrino, ab eleemosynarum frequentia eleemosynarii nomen adepto discimus: Liberalissimus hic Sanctus quodammodo cum Deo liberalitate certabat, num ipse plus in pauperes profundere, quàm Deus submittere valeret mirisque sæpe modis pecuniam in marsupio, frumentum in granario, vinum in dolio, aliáque à Deo liberalissimè submissa, suffectáque reperit.

Atque ut è penu domestico quidpiam adjiciam: S. Franciscus Xaverius, quantus evasit Indiarum Apostolus? At quibus viis? Non aliis, nisi operibus humilitatis & charitatis. Nimirum, dum in Nosocomiis ægris inserviens, pus ex vulneribus exsugens, in navigiis, mendicato victitás, lineam suam supellectilem manibus propriis lavans, epibatis infirmis ministrans, exhomologeses excipiens, rudibus Doctrinæ Christianæ rudimenta explicans, omnibus omnia factus, ut omnes Christo lucrifaceret. Hinc vicissim ortum duxit tanta Dei erga ipsum liberalitas, tanta gratiarum actualium, ut vocant, copia, tanta consolationum cœlestium abundantia, ut exclamare cogeretur: *Satis est, Domine satis est.* Hinc tanta animas convertendi gratia, tanta, in vita & à morte, virtus patrandi miracula: tanta denique in terris & in cœlis, honor & gloria. Ex quibus sole meridiano eluceſcit clariùs; Deum liberalitate haud vinci, & quò liberaliores erga eum nos ostendimus, eò quoque ipsum erga nos fore liberaliorem.

Quæ cùm ita sint; horum Sanctorum, mortificationis, humilitatis & charitatis exempla, pro modulo nostro, æmulari studeamus. Applicemus manum ad fortia, id est opera heroica, & simul apprehendamus fusum, id est, exerceamus opera levia, quæ etiam suo non carent præmio. Deus dat liberaliter, affluenter, abundanter; si nos dederimus: *Date ergo & dabitur vobis.* Date in primis varios mortificationis & abnegationis actus, offerte bolum delicatiorem, offerte pomum, offerte passionum, tentationúmque variarum victoriam: & à remuneratore liberalissimo paradisum cœlestem reportabitis. Deinde *date & dabitur vobis*: offerte opera quam plurima humilitatis & charitatis, & cum S. Elisabetha in cœlesti beatitudine perpetuam Christi Societatem: cum Beatissima Virgine, divitias incomparabiles & æternas; cum Samaritana aquam vivam gratiæ, cum Magdalena peccatorum remissionem; cum Leone, regnum non terrenum sed cœleste, cum S. Joanne Eleemosynario insignem misericordiam in egenos, cum S. Francisco Xaverio, Deliciarum & solatiorum divinorum abundantiam, à liberalissima numinis manu recipietis.

EXHORTATIO III.

IN REGULAM XIX.

Deum non sinere, se vinci ab homine, liberalitate.

THEMA.

Date & dabitur vobis: mensuram bonam, & confertam, & coagitatam & supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Lucæ. c. 6. 38.

Vel ex Regula 19.

REGINA *Saba* (ùt 2. Paralip. c. 9. 1. legimus) *cùm audisset famam Salomonis; venit, ut tentaret eum in ænigmatibus in Jerusalem, cum magnis opibus, & camelis, quæ portabant aromata & auri plurimum gemmásque pretiosas.* Quàm verò larga fuerint hæc Reginæ munera, mox ℣. 9. subjungitur: *Dedit autem Regi centum viginti talenta auri, & aromata multa nimis, & gemmas pretiosissimas.* Magna sanè fuit ea Reginæ liberalitas; at vinci se passus non est Rex liberalissimus Salomon; nam ℣. 12. additur: *Rex autem Salomon dedit Reginæ, quæcunque voluit, & qua postulavit, & multò plura, quàm attulerat ad eum.* Liberalitas verè virtus regia ac principalis; imò divina. Hâc de causâ Theodoricus Italiæ Rex apud Cassiodorum L. 2. variarum Epist. 28. ajebat: *Nihil ita regium esse, ac facilis fidem.* Unde & Titus Imperator, si fortè die aliquo nulli fecisset bene, mœstus inquiebat: *Hodie non imperavimus; quia neminem beneficio affecimus.* Ptolomæus quòque Philadelphus Ægyptiorum Rex, ùt refert Ælianus, cùm amicos magnâ animi voluptate locupletaret, hoc addere solitus epiphonema: *Melius est ditare, quàm ditescere:* hoc enim plerumque est tenacitatis sordidæ & avaritiæ; istud verò liberalitatis & munificentiæ.

Nos verò, ùt exhortatione proximè præcedente cœpimus, Dei erga liberales maximam liberalitatem explicare pergemus.

I. Reli-

I. Religiosus, præter mortificationis munera, & humilitatis charitatisque dona, de quibus nuper egimus, nullâ aliâ re liberaliorem sese erga Deum exhibet, quàm offerendo terna Religionis vota. His enim, quidquid est aut possidet, Deo O. M. consecrat: nam bona externa voto paupertatis, voluptates corporis voto castitatis, libertatem voluntatis voto obedientiæ Deo immolat. Adeóque expedit se à Patre, Matre, fratribus, amicis, vicinis, notis, patria & charis omnibus, & cum Abraham Patriarcha de terra & cognatione sua egreditur; ac nudus nudum JESUM sequitur. Quæ sanè magna est liberalitas: Quid enim charius mundi divitiis ac bonis? Quid dulcius corpore, ejúsque deliciis? Quid pretiosius libertate voluntatis? Et tamen omnia ista, simul liberali animo Religiosus Conditori ac Redemptori suo restituit, arborémque cum fructibus totam illi cedit.

Verùm longè major est Dei erga Religiosum munificentia. Quid enim illi, pro muneribus oblatis rependit? Insinuavit hoc Christus Dominus Petro dicenti: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Matth. c. 19. 27. Quid exultas? Quid postulas Petre? Quid exspectas aut requiris? Reliquisti naviculam piscatoriam, reliquisti rete, reliquisti catam, reliquisti pauperculam conjugem tuam: Quid igitur, quantúmque pro his tibi reddendum autumas? Audi rem miram. *Amen dico vobis*, inquit, *eterna Veritas, quòd vos, qui reliquistis omnia, & secuti estis me*, tria valde stupenda recipietis. Nam 1. *Sedebitis super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel*: id est, cùm totus mundus stabit in supremo judicio judicandus; vos tanquam Judices & Assessores mei sedebitis; & mecum in omnes sententiam vel electionis, vel reprobationis æternæ pronuntiabitis. O quanta dignitas! quàm stupendum privilegium! 2. *Centuplum accipietis* in hac vita. Id est, ut Cassianus exponit, collat. ult. cap. ultim. *Qui domum unam aut agrum, Patrem, fratrem, amicum, aut fidelem famulum, ut Religiosus fieret, reliquit: inveniet omnes domos, reditus, eleemosynas, totius Religionis, cum multis centenariis personarum, quæ erga ipsum faciunt officium Patris, fratris, amici, famuli; serviúntque ipsi majore fidelitate quàm seculares.* Propter honorem quem reliquit in mundo, recipit non quæsitum, centuplum in honore: & ipsa specialis Dei Providentia circa Religiosum, est centies pluris facienda, quàm omnia quæ reliquit; Nam hoc ipso, quod ejus amore, ea, quæ possidebat, reliquerit; recipit ipse in se, dare quæ conveniunt; & experti ipsimet Apostoli, cùm Christus diceret: *Quando misi vos sine sacculo & pera; nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt, nihil.* Lucæ c. 22. 35. Præter delicias spirituales, & consolationes, quas Deus religiosis ferventibus impertit; quæ incredibiliter superant delicias carnales. Quæ hæc rursum liberalitas Domini nostri? 3. Denique tribuit *Vitam æternam* in cœlo possidendam. O qualis est ista vita? Quis eam capiat? Quis eam verbis exponere valeat? Libet audire S. Augustinum in medit. c. 22. de beatissima & amœnissima vita

ista exclamantem & admirantem ! O *vita, quam præparavit Deus iis, qui diligunt eum: vita vitalis, vita beata, vita secura, vita tranquilla, vita pulchra, vita munda, vita casta, vita sancta: vita ignara mortis, nescia tristitiæ, vita sine labe, sine Dolore, sine anxietate, sine perturbatione, sine varietate & mutatione, ubi non est adversarius impugnans, ubi nulla peccati illecebra, ubi est amor perfectus & timor nullus; ubi dies æternus & unus omnium Spiritus.* Et hanc præstantissimam, optatissimámque vitam, in præmium dabit paupertatis, liberalissimus cœli terræque Monarcha. Quanta liberalitas ! Quanta munificentia !

II. Liberalitas in oblatione castitatis.

II. Offert ulteriùs Deo Religiosus castitatem, simúlque corporis voluptatibus illicitis, licitisque in matrimonio, se spoliat, amore Sponsi sui Dilecti. Magna est isthæc hominis erga Deum liberalitas: quid enim corpore charius ? Quid amoris & cupiditatis voluptatum stimulo vehementius? At quid liberalissimus castarum animarum Sponsus retribuit?

In hac vita à gravibus eum oneribus liberat & quidem 1. à servitute feminæ, in corpus ipsius potestatem habentis: *Vir sui corporis potestatem non habet sed mulier*, ait Apostolus. 1. Corinth. 7. *Vidésne*, inquit, S. Chrysostomus de Virgin. c. 41. *Vidésne, rei necessitatem, & inexorabilem servitutem? vides utrumque funiculis constrictum* ? 2. Liberat eas, ab altero incommodo, quod Apostolus, *tribulationem carnis*, nuncupat, id est, curas, molestias, angores, tentationum gravissimos fluctus, perpetuò ex omni parte ingruentes. 3. Præservat à tertio incommodo, quod S. Paulus l. c. divisionem nominat: *Divisa est*: uxori alligatus; sed Religiosus, cor nullâ sui divisione imminutum, integrum Deo offert, non Conjugatorum more cordis & amoris sui partem liberis, partem uxori, partem carni & sanguini, partem rebus aliis ac bonis terrenis tribuit, ac dividit, sed indivisum cor & amorem Deo penitus consecrat. Rectè S. Augustinus L. 10. Confess. c. 29. *Per contimentiam colligimur & redigimur in unum, à quo in multa dilapsi sumus. Hoc autem unum Deus est, summum ac solum bonum, quo amando nos quoque boni, & quo fruendo beati sumus.* Hic ergo ternis incommodis liber, Dei gratiâ adjuvante, vitam Angelicam ducit in terris. Castitas enim de homine Angelum facit teste S. Bernardo, Chrysostomo, Ephrem, aliisque SS. Patribus.

In altera autem vita senas obtinebunt Religiosi casti felicitates, ac præmia, à Sancto Joanne in Apocal. cap. 14. 1. relata: *Et vidi*, inquit, *& ecce Agnus stabat supra montem Sion, & cum eo centum quadraginta millia. Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati: Virgines enim sunt.* Atque hæc 1. est eorum felicitas, quòd cum Agno, præcelsum montem Sion conscendant: erigunt enim se ad heroicas ejus virtutes imitandas, magno fervore perfectionem ab ipso doctam amplectentes, & eidem sese per contemplationem & amorem conjungentes. 2. *Habentes nomen ejus, & nomen Patris ejus scriptum in frontibus suis.* Hæc altera est eorum felicitas & gloria,

gloria, quod Agni JESU nomen, Patrisque ejus cœlestis, in frontibus scriptum gerant, quemadmodum reprobi characterem bestiæ, protestentúrque se jam suos non esse, sed Dei ipsius & Christi Domini, in iis habitantis, honori sibi ducentes, professionem castitatis, & nomen filiorum Dei & fratrum JESU Christi. 3. *Et audivi vocem de cœlo, tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitrui magni, & vocem sicut citharœdorum citharizantium in Citharis suis.* Felices sunt, ob vocum suarum sonum, quo tanquam tonitru Dæmones terrent, Angelos verò ceu melodiâ suavi recreant: & corporibus suis velut citharis suavissimam edunt harmoniam. 4. Felices sunt, quod soli dicere possint *canticum novum*, & participes esse specialium gaudiorum, Virginitatem servantibus promissorum. *Et cantabant quasi canticum novum.* loc. cit. 5. *Sequuntur Agnum quocunque ierit.* loc. cit. Hæc magna est felicitas: nam cùm sint Virgines, nulla supereſt virtus, in qua non possint illum imitari. O quale gaudium! *Pergite*, ait Sanctus Augustinus L. de Sanct. Virgin. *O Virgines constanter, pergite sequentes Agnum: ubi sunt ingentia gaudia, non solùm communia, reliquorum Sanctorum, sed magis singularia & propria Virginum, quæ sunt de ipso Christo, in Christo, & cum Christo, post Christum, & pro Christo, & ipsimet Christo. Reliqui justi habent sua gaudia, de Christo, sed non qualia hæc sunt, sequuntur agnum, non quocunque ierit; sed quo illi possunt pervenire; possunt quidem in omni loco eum sequi, non tamen, quando ille cum virginitatis pulchritudine progreditur.* Atque his Augustinus Laureolam Virginitatis explicat. Videtis igitur rursum, quanta sit Dei erga Castitatis Professores liberalitas.

III. Liberalitas in oblatione obedientiæ.

III. Offert & donat quoque Religiosus obedientiam; qui voluntatem, libertatémque suam velut in sacrificio mactat, ac Deo immolat: magna hæc fateor est hominis erga Deum liberalitas: quid enim seipso, suáque libertate, chariùs, pretiosiúsque donare potest? Non bene pro toto libertas venditur auro; & tamen eam Religiosus Deo vendit & mancipat.

Quid verò vicissim reddit liberalissimus Dominus? In hac vita 1. Deus obedienti, cæteras quoque largitur virtutes: *Sola virtus est obedientia, quæ virtutes cæteras menti inserit, insertásque custodit.* Sanctus Gregorius L. 35. moral. 2. Robur obedienti tribuit, virtutémque ad vincendum seipsum, cupiditates suas, atque etiam Dæmonum machinationes. Unde Salomon. Proverb. c. 21. *Vir obediens loquetur victorias.* 3. Veram concedit Sapientiam. *Concupisti sapientiam, serva mandata, & Dominus præbebit illam tibi.* Eccli. cap. 1. Homo ad occultorum sapientiam, pervenit per obedientiam. 3. Aug. in Psal. 118. 4. Obedientem Deus ab innumeris eximit curis, & molestiis, dum omne onus & sollicitudines in superiorum humeros conjicit, & eos securâ viâ ducit ad cœlum. *Ipsi pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.* Hebr. 13. 17. 5. Denique grandem obedienti in cœlo retribuit mercedem, ac præmium, gloriam scilicet

scilicet cælestem ac æternam beatitudinem : quod tum Abrahæ Patriarchæ, tum Christi Redemptoris nostri exemplum luculentè comprobat. Illi dictum est: *Ego protector tuus ero, & merces magna nimis.* Gen. c. 15. 1. De hoc verò: *Factus est obediens usque ad mortem ; propter quod & Deus exaltavit eum , & dedit illi nomen quod est super omne nomen.* Ad Philip. c. 2.

IV. Liberalitas in aliis virtutum actibus

IV. Denique Religiosus arctiùs se Deo astringit, liberalémque erga eum exhibet, si quodcunque ei obsequium singulare præstet, si eum laudibus efferat , si honorem ejus ac gloriam adaugeat, si fiduciâ singulari in manus ejus paternas se resignet, si preces ardentes fundat : omnia enim & singula hujusmodi mortalium munera , corde sincero Numini supremo oblata , donis singularibus, excellentissimisque compensat. Varios exiguâ laude, aut carmine quopiam magna retulisse præmia, Historiæ memorant. Mæcenas Virgilio ob paucos versus, sex millia sestertiûm, summam multa coronatorum millia conficientem, liberali manu donavit. Lysander Rex pro paucis versibus Antiochi Poëtæ, galerum ejus auro opplevit. Antoninus Imperator singula Oppiani Poëtæ metra de piscibus aureo nummo remuneravit ; unde dicta, aurea carmina. Qui de Principis Nassovii, è Neo-Portano prælio reducis nomine, & programmate, *Mauritius*, anagramma contexuerat : *Mars vivit*, aureo torque donatus fuit. Magna hæc Regum, Principúmque extitit liberalitas : At quantò major Domini Dei nostri ? Petrus Apostolus brevi illâ confessione : *Tu es Christus Filius Dei vivi.* Matth. c. 16. meruit esse fundamentum Ecclesiæ, Pontifex Maximus Christique in terris Vicarius , cælorum claves moderans. Rudolphus Comes Habspurgicus , postea ejusdem nominis primus Imperator, exiguo intervallo, Christum in Eucharistia ad ægrum delatum, comitatus , totum Imperium sibi, suisque posteris , usque in hodiernum diem acquisivit. Hæc est Dei beneficentia exigua servitia magnis afficere præmiis ; brevem precatiunculam, ex corde profectam , ultra petitum & meritum remunerare. Recte advertit S. Ambrosius in Lucam c. 23 Latronem in cruce tantùm petiisse : *Domine memento mei, cùm veneris in Regnum tuum* : Christum verò longè plus ei præstitisse, dicendo: *Hodie mecum eris in Paradiso* : *Non uberior est* (inquit) *gratia, quàm precatio : Semper enim plus tribuit Dominus quàm rogatur.* Ezechias Rex petiit à Domino sanitatem ; & Divina Liberalitas cum illâ adjecit quindenos vitæ annos, & victoriam prodigiosam , cæsis centum octoginta quinque Assyriorum millibus. *Isaiæ c. 38.* Salomon petiit Sapientiam : sed Deus largissimus adjecit ingentes opes & gloriam. *3. Reg. 3.* Ex quibus omnibus ad oculum patet, summa Dei erga homines liberalitas : erga quem, quò liberaliorem erimus in confessione, laude, oratione, & aliis virtutum actibus ; eò liberaliorem sentiemus.

Quæ cùm ita sint , Dilectissimi, quis è nobis non libens se erga Deum, adeò munificum , liberalem exhibeat ? Quis ei se non arctiùs adstringat tum

nim votis, tum aliis virtutum actibus? 1. Quid possum propter te relinquere, pro quo tu non reddas centuplum? Si Patrem desero; tu succedis, ut sis mihi Pater: Si hæreditati renuncio; tu es hereditas mea: Si omnia reliquero; tu es mihi omnia: Si terram desero; tu cælum reddis. O cambium cæleste! ô divina liberalitas, accipe me Domine totum in tuum, si quidem adeò liberaliter tradis teipsum in meum! Concedis quòque potestatem judiciariam; centuplum bonorum temporalium, & spiritualium consolationum; ac denique vitam æternam. 2. Pro oblatâ castitate liberas, à servitute, à carnis tribulatione ac divisione spiritûs, & Agnum sequendi, novum canticum cantandi, aliasque Prærogativas impertiris 3. Pro oblatâ obedientiâ, cupiditatum victoriam, veram sapientiam, securitatem, tranquillitatem, virtutum agmen, & perennem in cælo coronam elargiris. 4 Ad extremum pro quibusvis aliis, orationis, laudis, confessionis, aliarumve virtutum actibus, reddis gratiam, devotionem, gaudium in Spiritu Sancto, consolationes spirituales, altum perfectionis gradum, victoriam, Paradisum, ac vitam æternam. Concludo cum aureo S. Petri Chrysologi dicto: *Usura mundi centum ad unum: Deus unum accipit ad centum; & tamen homines cum Deo nolunt habere contractum. Sunt forsan de cautione soliciti? Quare? Homo homini exiguæ chartulo obligatione constringitur; Deus tot & tantis voluminibus cavet, & debitor non tenetur.*

REGULA XX.

DE GRADIBUS SOCIETATIS.

EXHORTATIO I.

Probat cuique gradu suo acquiescendum esse.

THEMA.

Unusquisque, in quo vocatus est Fratres, in eo permaneat.

1. Corinth. 7. 24.

VEL:

Cooptatus in aliquo gradu ad alium progredi curare non debet.

Reg. 20.

SI Societatis JESU munitorum diversitatem, subordinationémque penitiùs inspiciamus; eandem Ordinum Angelicorum varietati, ac triumphantis Ecclesiæ subordinationi haud absimilem esse deprehendimus: Etenim ex Apostolo Paulo, Magno Gregorio, aliisque Doctoribus, inter Angelicos Spiritus, Hierarchias ternas, Choros verò, seu ordines, novenos reperiri didicimus. Hierarchia prima, Seraphinos,

Cherubinos, & Thronos: altera Dominationes, Virtutes ac Potestates; tertia Principatus, Archangelos atque Angelos complectitur. Quosnam verò per supremæ Hierarchiæ ardentes Seraphinos in Societate intelligemus, nisi Moderatores supremos, & universaliores, Generales scilicet ac Provinciales; quorum est præ aliis charitate flagrare; veluti à Petro Apostolorum Principe, totiúsque Ecclesiæ Pastore requirebat Dominus: *Diligis me plùs his? Pasce oves meas.* Joan. cap. 21. 17.? Quos autem per Cherubinos oculis, cognitione & sapientiâ plenos, adumbratos censebimus, nisi Præsides immediatos, scilicet Domuum Præpositos, & Rectores Collegiorum, oculis plenos, omnique sollicitudine subditis suis invigilantes? Et quos per Thronos, instar sedium Deum in se recipientes, nisi Professos, vel in cathedris Ecclesiæ populum, vel in exedris Theologiæ Auditorem erudientes? Per mediæ Hierarchiæ Dominationes, Virtutes & Potestates quos indigitabimus, nisi trium Votorum Professos, passionibus & cupiditatibus suis dominantes; & in adjutorium spirituale formatos, virtutibus præstantes, nec non rerum temporalium curam gerentes, ac potestate dispensatoriâ ministeriali seu dependente præditos. Denique per Hierarchiæ postremæ Principatus, Archangelos & Angelos, quos nisi Magistros, aliósque Scholasticos scholis præsidentes; & Coadjutores nondum ultimâ formâ insignitos, Angelis, tamen id est Novitiis, Angelicam vitam ducere solitis, & omnium infimis, Superiores designabimus?

Quâ verò ratione, quibúsque de causis in Societate, omnibus, Angelorum instar in gradu suo consistendum, nec ad aliorum sit aspirandum, præsenti exhortatione patefaciemus.

I. Memoratam, à Regula præscriptam gradûs stabilitatem, postulat primò Ordo seu subordinatio, quæ velut in Ecclesia, & quâvis religiosâ Familiâ; ita & præcipuè in Societate nostrâ instar exercitûs cujusdam ad animarum salutem ordinatâ, unicè est necessaria: cui vel maximè convenit id, quod à Corinthiis suis reposcit Apostolus: *Omnia secundùm ordinem fiant.* 1. Corinth. Cap. 14. Et rursùm 1. Corinth. c. 7. 24. *Unusquisque in quo vocatus est, Fratres, in eo permaneat.* Quemadmodum enim omnes Angelici Spiritus, Hierarchiâ & ordine suo contentissimi vivunt: ita ut nec Cherubinus esse desideret Seraphinus; nec Angelus optet esse Archangelus; sed quisque eo gradu acquiescat, in quo à supremi Numinis Providentiâ est collocatus. Pari ratione Religiosos Societatis JESU eo gradu contentos degere oportet, in quo eos Divina Bonitas per Superiores constituit. Præclarissimam illam cælestem ac terrestrem subordinationem & concordiam aptè declarat S. Anselmus Lib. de Beatitudinibus, subordinatione & unione membrorum corporis: *Sicut enim pes non cupit esse manus; sed suâ sorte contentus est: Nec auris quærit esse oculus; sed suo officio & loco acquiescit: ita pariter & sancti Angeli in cælo; & homines bene religiosi in terra, statu ac gradu suo contentissimi vivunt, nec altiora ambiunt.* Quid verò vitâ hâc ordinatâ tranquillius?

lius? Quid pulchrâ & concinnâ membrorum distinctione & proportione amœnius, in qua præcipua pulchritudinis humanæ pars est posita? Ex adverso autem, quid ordinis perturbatione cuivis communitati aut Reipublicæ periculosius? Quid statûs, contra Dei, præsidiumque voluntatem, immutatione pernitiosius? Si enim nec Angeli in cœlo, nec membra in corpore, nec homines in Societate, sorte suâ gradúque contenti forent; sed altiora appeterent, atque ambirent; quæ ubivis discordia, quæ contentio, quæ harmoniæ turbatio ac confusio exoreretur?

Atque hac de causa Sanctus Patriarcha voluit ad ordinem illum in vigore suo bellè conservandum, cavit quàm studiosissimè, ne illi, qui in Societate, piè ac pacatè volunt vivere, in Christo JESU, remoti à sæculi turbis; ex uno in alterum gradum progredi allaborent; sed dispositioni divinæ, Superiorumque ordinationi, magna cum resignatione, humilitate & obedientia, prorsus acquiescant.

II. Altera ratio, quæ quemvis gradu suo contentum, meritò reddat, est resignatio in paternam Dei providentiam. Deus omnipotens, figulus est, qui de eodem luto, pro beneplacito suo format vas unum in honorem, aliud in contumeliam; nec potest jure aliquod quen, cur me facis sic? Dominus est, sicut Domino placuit, ita factum est. Infinita ejus sapientia novit, quid tibi expediat; prævidet fortasse te in altiore gradu, superbia inflandum; in inferiore autem continendum in humilitate. Infinita ejus bonitas & charitas, nihil tibi evenire sinet, nisi in gloriam suam, & utilitatem tuam. Quidni igitur penitus relignas te, totúmque manibus divinis, ceu lutum fingendum, firmandúmve, offers? Quidni voluntatem & judicium proprium cœcutiens abnegas, ut purè Deo placeas; & cum Christo Duce tuo dicas: *Ego quæ placita sunt ei, facio semper?* Joan. c. 8. Quod si feceris, jugi quiete & lætitiâ perfunderis: & licet adjutorum albo sis insertus, Professum tamen multis passibus, ope divinæ gratiæ potes præcedere, uti virtute & perfectione, sic & meriti, præmiique cœlestis magnitudine.

III. Tertia ratio, in gradu cuivis quietem multam pariens est profunda humilitas: quâ quisque nihili sui abyssum perspicit, infimúmque in Orci flammis locum, peccatis suis se promeritum agnoscit: adeóque nec gradu infimo, nec minimo in Societate loco dignum se esse profiteri cogitur. Nec ad alios coætaneos suos, sibi prælatos, ac scientiâ aut virtute inferiores, animum reflectit; in sui tolius consideratione defixus. Neque enim exigua foret animi elatio & arrogantia, contra Superiorum sententiam, existimare, in se earum rerum præstantiam reperiri, quæ in Societate ad professionem requiritur. Quàm longissimè ab hac mentis elatione abfuit R. P. Franciscus Villanova Societatis JESU Hispanus, illustre demissionis profundissimæ speculum: cum quo sæpe per literas egit S. Ignatius, ut in numerum quatuor votis adstrictorum se referri sineret, licet in altioribus studiis parùm versatus esset; utique ob

III. Humilitas.

excellentissimam viri virtutem ac vitæ sanctimoniam; scientiæ defectum abundè compensantem : at vir modestissimus, rem tamdiu tergiversando, per literas ultro, citróque missas protraxit; donec translato interim in cœlum Ignatio, humilitas filii, de Patris charitate victoriam tulit; ut refert Tannerus in Societ. Apost. imit. pag. 65.

Non absimilem humilitatis in hoc genere palmam reportavit R. P. Hernandus Guillenus Societatis JESU, pariter Hispanus; parentibus illustrissimis satus, nec minus excellenti animi demissione præditus; qui dum sibi deferretur emittenda quatuor votorum professio; tanquam ad rem sibi minimè debitam cohorrescens multis cum lacrymis eam deprecatus, eáque indignum se contestatus est. Tannerus ibid. p. 149.

Resipiscentiæ hac in parte luculentum præbuit exemplum R. P. Joannes Ramirez, similiter ex Hispania oriundus, Vir Apostolicus : is cùm ultra modum severè quædam vitia è suggestu incesseret, ideóque à quatuor votorum emissione dilatus esset; eam rem ægriùs ferens, de statu mutando Carthusiæque ingressu cogitavit : at luce insolità tandem à misericordi Numine perstrictus, ita secum reputare cœpit : Prò miserum! Ubi es? vigilasne? Esne tui compos? Tu ausus es cogitare, conplexionem eam perfectarum virtutum, quæ professis inesse debet, esse in te? Ergo quid tibi propriè, quid Societati publicè expediat, tu miser, vel curas studiosiùs, quàm Præpositi, vel acutiùs vides? Audéque tot sanctissimorum virorum, ac prudentissimorum, qui hanc Societatem fundárunt, & usque hùc rexerunt, judicio, præferre tuum, in causa tua? Tu scilicet professione dignus es, qui eam ambis? Qui humilium præmia superbè appetis, támque turpiter tibi illudi finis? Quid obsecro, in emittenda professione petis? An vota quæ religiosum efficiant, totúmque hominem Deo dedicent? Tria hæc emisisti. Religiosus planè conditione es; utinam vitâ sis! Materiam exercendæ virtutis amplissimam habes, adjumenta præsto sunt omnia, per quæ ad apicem sanctitatis scandere possis: quid igitur est, quod professione petis? Nescio, quid plus authoritatis perstringit misero oculos : non sanctitas, sed fœdissima levitas & ambitio est ista. Hiccine est meus sensus primus, quo abjici, despicique & procacari ab omnibus, ut Domini mei dignarer insignibus, erat in votis? Hæc solita est Professio, velle ignorari & pro nihilo duci, & tanquam peripsema seu purgamentum, omnium mortalium pedibus subjici. Disce obedire mancipium nequam, disce jugum pati terra & cinis. Hæc & similia, in se reversus, sibi ingerebat Ramirus ut narrat P. Tannerus p. 204. Ex qua sui victoria, mira Viro ad obediendum subiit alacritas, pax conscientiæ rediit, & novus zeli ardor animas juvandi, mentem occupavit.

Hujusmodi autem exempla & rationes virorum sanctimoniæ famâ inclytorum an non meritò ambitiosos confundant, & ob degradationem nonnullam haud quietos, tranquillitati pristinæ jure restituant?

IV. Ratio

IV. Obedientia.

IV. Ratio quarta, omnem ab animo turbationem, ob gradum excitatam sopire aut eliminare valens est obedientia: quæ hoc jubet & non aliud: ac proinde voluntas propria, & judicium omnino abneganda sunt; non pœnæ metu, nec præmi spe, sed impulsu charitatis, & unius Dei amore; adeò ut si Deus nec ullam humilitati, nec obedientiæ statuisset cœleste præmium; nihilominus ad omnia ipsi placita, quàm paratissimus esse decerneres, in omnem vitam tuam, modò ipsi Deo, O. M. gustum ac beneplacitum præstares. Substerne te igitur Deo, ejusque nutui pare; præsertim cùm os tuum aperueris, & quarto inter simplicia post tyrocinium, voto te obstrinxeris, asserendo: *Promitto me eandem Societatem ingressurum*, &c. Jamque amplius retractare non liceat, sed standum sit promissis. Obedi igitur alacriter & cum Christo Domino dic: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me.* Joan. c. 4. Et cum Machabæo heroe generosissimo: *Sicut fuerit voluntas in cœlo: sic fiat.* 1. Mach. 3. 69. *Nam qui fecerit voluntatem Patris mei*, inquit Christus, *qui in cœlis est, ipse meus Pater, & Mater & frater & soror est.* Matth. c. 12. 50.

Hoc modo animandus est animus ad obedientiam, omnisque amor proprius exuendus: sanè in die judicii, à nobis Judex non reposcet, quo in gradu, doctrinæ, vel officii ac dignitatis vitam nostram exegerimus; sed quàm sanctè eam instituerimus: quémve perfectionis gradum conscenderimus: non requiret, quibus ornati talentis fuerimus; sed quàm fervidè ea ad Dei gloriam impenderimus: non quo in munere, sive Professorum Theologiæ, sive Verbi Divini Præconum, sive in missionibus Apostolicis Operariorum versati fuerimus; at quàm purâ intentione, quàm sincero gloriæ divinæ & animarum zelo, munia nostra obiverimus. Contingeréque potest ut è Coadjutorum classe quispiam, & in hac vita meritis & gratiâ, ac in alterâ, coronis & gloriâ Professum quàmplurimis præcedat parasangis: quemadmodum de primo Societatis nostræ martyre Venerabili P. Antonio Criminali, qui è Coadjutorum spiritualium numero fuit, & eo gradu etiam indignum se judicabat, nullus dubitandi locus relinquitur.

V. Constitutiones S. Ignatii.

V. Neque solùm in ultimo Societatis gradu constitutos, suâ sorte contentos esse voluit S. Ignatius; verùm etiam in Examine c. 6. addit, in Novitiis quoque hanc cautelam requiri. Unde voluit, statuitque 1. In Tyrocinio neminem de gradu uno ad alium transire: ut si sit examinatus, admissúsque pro gradu Coadjutoris temporalis, Novitiatu finito obtinendo, nullam de statu hoc, cum Scholasticorum gradu commutando cogitationem suscipiat: neque etiam è contrario: id enim perfectionem, cuique statui convenientem sufflaminaret. 2. Jubet deinde idem S. Parens noster, ne quisquam ante tempus ex uno gradu ad alium ejusdem statûs subordinatum progredi allaboret, v. g. ne Coadjutor Novitius, ante tempus in Collegio degere, aliorúmque Coadjutorum officia, licet ipsorum propria obire desideret: ne Novitius Scholasticus, ante tyrocinii finem, ad literis vacandum, aut docendum anhelet: ne Magistri, aut

aut Patres in tertio probationis anno versantes, ante tempus ad gradum ultimum festinent: nam secùs agentes, haud levis superbiæ indicium præberent; laudatissimámque Societatis harmoniam confunderent. 3. Monet Tyrones, ut Novitiatûs tempore, omnem omnino de gradu aut officio secuturo curam ac sollicitudinem deponant; cùm id incertum, solique divinæ Providentiæ cognitum sit: pari ratione vult, ut Scholastici in Collegiis, operam studiis navantes, omni alia sollicitudine supersedeant, ne ea fortè, quibus obedientia illos applicat, negligant, aut segniùs tractent: agerent enim, si secùs faxint, contra primam Scholasticorum Regulam; quæ eos purè in illa incumbere studia præcipit, quibus ab obedientia applicantur: quamvis nunquam ad ea tradenda, Societas illos postmodum, destinatura esset. Perperam igitur procederet Magister literas humaniores docens, si studiis istis relictis, Philosophicis, aut Theologicis sese impenderet, aut si Theologiæ studio applicatus, Rhetoricæ, Poësi, aut aliis scientiis vacaret. Hujusmodi enim mutabilitates, animorum inordinatæque ad hunc vel illum gradum, officium, studium ve propensiones, perturbationes generant, & ingens statûs nostri perfectioni, impedimentum injiciunt. Provenit autem inconstantia hæc & mutabilitas ex eo, vel quòd cùm in uno satiari nequeamus, velimus in multis; vel quod difficultates statûs præsentis effugere cupiamus, & commodis frui, quæ nobis imaginamur in aliis: & sæpenumero hallucinamur, & specie inani deludimur.

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, si pacem, si animi tranquillitatem quærimus, si ordinem, si resignationem, si humilitatem, si obedientiam amemus, & perfectionem sectari aveamus, immutabiliter in statu illo seu gradu persistamus, in quo obedientia, ac sancta Dei Providentia per Superiores nos collocavit: quamdiu ipsi placuerit; nec ad alium gradum aspiremus; nec ad alia studia aut negotia festinemus, nisi ad ea, quæ ipsa nobis sapienter injunxerit. Ambitionem etiam omnem, magnámque nostri existimationem deponamus; & vel infimo, non solùm Patrum, sed etiam fratrum ordine indignos nos arbitremur. Quasi modò geniti infantes, & innocentes, totos nos Providentiæ divinæ (quæ majorem nostri, quàm Rex ullus aut Princeps unigeniti sui curam gerit) committamus; & quemadmodum infans nullius rei sollicitudine tangitur, sive involvatur pannis sericis sive lineis; sive in ampla civitate, sive in exigua versetur; sive in magnifico palatio, sive in paupere casa educetur; nec lætatur, si afficiatur honore, atque in sublimi collocetur subsellio; nec contristatur, si contemptui habeatur & ponatur in imo: ita nos Patri nostro cœlesti, Patri infinitæ potentiæ, sapientiæ & bonitatis, omniúmque Patrum ac matrum amorem longissimè superanti, nos integrè & perfectè quoad gradum, officium locum, studia, atque omnia alia resignemus; & quoniam ipsi singularis est cura de nobis, omnem sollicitudinem affectu filiali in eum projiciamus, & bene nobis erit: *Dominus regit me & nihil mihi deerit.*

EXHOR-

EXHORTATIO II.

Suadet cunctis è Societate, ut in gradu suo se se perficiant, totósque se divino obsequio impendant.

THEMA.

Estote perfecti. Matth. c. 5.

VEL

Sed in suo perfici, & obsequio Dei & gloriæ se totum impendere. Reg. 20.

QUotquot in quocunque Societatis gradu versantur, sua singuli à DEO recepére talenta, quibus negotiari, sese perficere, & totos Divino Obsequio impendere valeant. *Nullus est*, inquit S. Gregorius Homil. 9. in Evang. *qui veraciter dicat; talentum minimè accepi, non est unde rationes ponere cogar: Talentum enim nomine cuilibet pauperi etiam hoc ipsum reputabitur, quod vel minimum accepit.* Sed *Uni dedit quinque talenta, alii duo, alii unum*, pro libitu & beneplacito suo distribuit. Hâc ratione S. Paulo Apostolo quinque tradidit, scilicet donum linguarum, potestatem miraculorum. Apostolatum, zelum animarum, efficaciam prædicandi. S. Timotheo quasi duo concessit, Scientiam Scripturarum, & Episcopatum Ephesinum. Onesimo verò unum, scilicet studium ministrandi S. Paulo Romæ carceri mancipato. Ita pariter Divina Bonitas Societatis JESU membris aliis elargitur quinque talenta, veluti Professis; aliis duo, ùt Coadjutoribus Spiritualibus; aliis unum, ùt Coadjutoribus domesticis officiis addictis: Omnibus autem & singulis incumbit, ut secundùm suam virtutem negotientur & alia talenta lucrentur; in suo gradu se se perficiant, totos servitio divino se consecrent, atque ita accepta

accepta à Deo talenta multiplicent. Ut autem rei hujus prototypon & exemplum proponamus, creata cetera consideremus, sed illustriùs quàm in Angelis, haud reperimus, quos & S. Ignatius suis ad imitandum exhibere solebat. Hi enim & in gradibus suis ac ministeriis omnino sunt perfecti, & voluntati divinæ atque obsequio totos se consecrant. Hos igitur ad imitandum nobis ob oculos mentis collocabimus.

I. Quisque in gradu suo se perficiat.

I. Primùm quidem intueamur, quo pacto plantæ, arbores, pisces, volucres, animalia & homines sensim crescant & se per sumptionem alimenti perficiant: Sic enim ex nuce fit corylus: de glande fit ardua quercus: ex parvo puero denique magnus homo. Angelicæ Mentes quòque brevi tempore quî perfectionem suam attigerint, & nunc in gradu suo, in functione suâ, & actione quâlibet sint perfectæ, ut pro modulo nostro æmulari satagamus. Nam in primis Seraphini perfectissimo in Deum amore rapiuntur & pro viribus Angelos inferiores charitate accendunt. Cherubini cognitione perfectâ Deum contemplantur, aliósque illuminant, & ad cognitionem Dei deducere allaborant. Throni perfectè Majestatem Divinam excipiunt, ut in illis quodammodo resideat, ac quietem capiat; & simul alios ad Numen Divinum recipiendum disponere moliuntur. Dominationes perfectè ab omni servitute, tyrannide, & cupiditate se abstrahunt, totósque se ad supremum rerum omnium Monarcham convertunt; & alios ab hisce vitiis abstractos, ad bonorum omnium fontem reducere nituntur. Virtutes prodigia & signa mirabilia perfectione magnâ patrant; pérque illos viri perfecti simulas efficiunt. Potestates spiritus malignos & adversarias potestates omnino coercescunt. Principatus Regna & Provincias rectè gubernant. Archangeli summa annunciant. Angeli denique Deum cognoscunt ac diligunt, & per inspirationes homines ad eadem dirigunt atque perducunt. Verbo Spiritus Angelici in Hierarchiis, choris seu gradibus suis, nec non in functionibus & officiis suis magnâ perfectione omnia peragunt.

Cælestium horum Geniorum imitatione S. Patriarcha noster quemlibet in Societate, quocunque etiam in gradu constitutus foret, conniti voluit, ut gradûs sui perfectionem adipisceretur. Si quis ad professionem evectus sit; instar Seraphinorum & Cherubinorum virtute ac scientiâ ardeat & luceat, aliósque exemplo & verbo illuminet atque accendat. Si quis sublimi illâ ingenii acie careat, atque excellentis doctrinæ defectum in se noter, virtutum soliditate ac perfectione insignî scientiæ defectum compensare studeat. Si quis Marthæ ministeriis adscitus, cum Onesimo, uno duntaxat sit talento dotatus, animum non despondeat; sed perfectione magnâ munia sibi concredita obeat, in amore divino, ac sanctimoniâ vitæ omnigenâ se perficiat, & plura talenta lucrari, Professósque ipsis meritis ac gloriâ in cælis præcellere valebit: Quemadmodum Onesimus fideli ministerio plura alia meruit; scilicet Episcopatum Colossensem, multorum conversionem, ac denique martyrii lauream.

lauream, ùt insinuat Cornelius à Lapide in Epist. ad Philemonem : Et plures illiterati majorem in terris gratiam, & in cælo gloriam assecuti fuêre ingenio & doctrinâ præstantibus, ùt in S Francisco Seraphico, Sancto Simeone Stylitâ, B. Didaco, S. Catharinâ Senensi, & aliis quàmplurimis liquet.

Singuli itaque in gradu suo se perficiant. Perfectum definit Aristoteles, cui nihil deest : Duobus autem modis contingere potest, ut nihil alicui desit. 1. Si nihil omnino sit, aut excogitari possit, quod in illo non reperiatur : atque ita solus DEUS perfectus est. 2. Si in certo aliquo genere, in certâ disciplinâ, virtute, proprietate nihil ei deficiat eorum, quæ ad eam requiruntur. Et hâc ratione Professi in suo gradu, in virtute ac scientiâ ; non professi in gradu sibi proprio perfectionem nancisci studeant.

Novitii quòque, qui gradum ultimum nondum adepti sunt, sed in dies magis magisque ad eum sese disponunt, Tirocinii tempore Tironum perfectionem assequi enitantur : eum in finem 1. mortificationi assiduè insistant, contra se ipsos & vitia pugnent, de aliâ re nullâ solliciti. Malitiam peccati probè cognoscant, & cujuscunque etiam peccati venialis deliberati horrorem concipiant ; ita ut cum S. Anselmo in Infernum detrudi malint, quàm Deum peccato deliberato offendere. 2. Ardens desiderium omnes & singulas actiones quotidianas perfectè obeundi concipiant, habitúmque exactè operandi stabilem acquirant : hâc viâ, constanti animo in bene cœptis perseverabunt : nam *Adolescens juxta viam suam, etiam cùm senuerit, non recedet ab ea.* Proverb. c. 22. 3. Studeant acquirere amorem crucis, contemptûs & adversitatis, Christi patientis exemplo, ut patientiam addiscant, & post Tirocinium non facilè ad minima contraria perturbabuntur. 4. Perfectam voluntatis propriæ abrenunciationem, & integram sui resignationem comparare allaborent ; ita ut ipsi nihil eligant, nihil recusent ; sed indifferentes ac parati sint ad omnia ; ad quamvis habitationem, officium, gradum, regionem, locum, occupationem ; more Angelorum, qui toti à Numinis supremi nutu ac voluntate pendent, indifferentes ad omnia. Hâc ratione Novitii ac ceteri omnes in gradu suo omnino perficientur.

Jam verò quemadmodum S. Ignatius hanc gradûs cujusque perfectionem nos docuit, Constitutionibúsque inseruit ; ita & eandem ipso opere, Angelicam imitando vitam, complevit. Erat ipse Societatis Fundator, & Præpositus Generalis, in gradu eminentiore collocatus ; adeóque virtute & scientiâ excellenti conspicuus : Sed ut Regulam præsentem, & Spiritûs Sancti monitum : *Qui justus est, justificetur adhuc* ; Et *Qui sanctus est, sanctificetur adhuc* ; & qui perfectus est, perficiatur adhuc ; impleret ; conabatur in gradu suo, exacto variorum perfectionis mediorum adminiculo, de mense in mensem, de hebdomade in hebdomadem, de die in diem, evadere perfectior. 1. Instat Seraphinorum, licèt perfectus esset charitate Dei & Proximi ; in dies tamen nitebatur in ea crescere : ùt enim

in apotheoseos ejus relatione, Sacræ Rotæ Auditores & Cardinales memorant: *Tanto erga Deum amore flagrabat; ut totâ die illum exquireret; ut nihil aliud loqueretur; nihil aliud cuperet, quàm placere Deo & illius obtemperare voluntati.* Eodem amore mortalium omnium corda succendi vehementer cupiebat: unde suis ad fructificandum missis unicè inculcabat: *Ite, inflammate omnia.* Et Romæ Doctrinam Christianam pueris, rudibúsque traditam, hoc concludebat epiphonemate: *Amate Deum ex toto corde, ex tota anima, ex tota voluntate.* 2. Instar Cherubinorum scientiâ, cognitione & æstimatione magni Dei perficere animum connisus est: proinde ex aspectu floseuli aut vermiculi, in Conditoris cognitionem, æstimationem, & amorem rapiebatur; ideóque sæpenumerò totus igneus & splendore mirabili circumfusus ac divinitus à terra sublimis conspectus, & cum Deo loqui auditus est: *O Deus meus! Amor cordis mei! O si te homines nôssent!* Andreas Lucas in vita. Hispan. Lib. 5. c. 4. 3. quomodo autem S. Pater instar Thronorum Deum in anima sua perfectè recipere laborârit; instar Dominationum perfectum passionum dominium assequi; instar Virtutum, solidam, perfectámque virtutem adipisci; instar Potestatum adversarias potestates compescere; instar Principatuum sanctè gubernare; instar Archangelorum summa annunciare; instar Angelorum, jugi oratione & contemplatione Patris cælestis faciem intueri studuerit; temporis angustiæ non sinunt latiùs explicare; sed in vita legere licebit. Ex quibus omnibus jurè colligimus, S. Ignatium ùt gradûs perfectionem singulis prascripsit, ita te ipsâ, charismata meliora semper æmulando, eandem consequi pro viribus conatum fuisse; cujus tanquam Parentis optimi exemplum sectari non desinamus.

II. Alterum quod S. Patriarcha nobis in Regula præsente nobis proponit, est: *Ut totos nos Dei obsequio & gloriæ impendamus.* Quod rursum præclarè præstant cuncti Spiritus Angelici, qui sive in cælis maneant, sive in terras ad nos descendant, semper faciem Patris contuentur, eúmque totis viribus, totâ mente, toto conatu laudant, amant, & voluntatem ejus exequuntur: Et inique totos se divino obsequio & gloriæ impendunt: Clientibus verò suis assistentes, eosdem ad Deum laudandum, eique fideliter serviendum inducunt; imò in nihilum redigi mallent, quam vel momento Dei gloriæ ac cultui se subtrahere. Idem à nobis requirit in Regulæ vicesima Sanctus Ignatius; ut nemo de alio gradu altiore solicitus; sed quisque gradu suo optimè contentus, id unum curet, ut in eo se perficiat; & sive Professorum, sive Coadjutorum albo insertus sit, secundùm talenta sibi credita, totam virtutem, totam scientiam, totum ingenium, judicium, eloquentiam, oculos, aures, manus, pedes, os, linguam, pectus, omnes denique corporis & animæ vires obsequio Dei & gloriæ ejus impendat, & secundùm obedientiæ directionem omnia peragat; ac Proximum in salute, perfectioneque acquirendâ opitulari enitatur. Simili modo Novitius totum se

Deo

Deo offerat. Consodales suos verbo & exemplo ædificare ac perficere studeat: Externos verò, atque in primis rudes & pueros Doctrinâ Christianâ imbuat, in omnibus operibus suis nihil nisi Dei majorem gloriam spectans: Sic Dei obsequio & ipse totum sese impendet: Ut verò alacriùs, ferventiùsque in suo gradu quisque id præstet, summi momenti causæ id requirunt & jure suo postulant.

1. Exigit id à nobis infinita Divinæ Majestatis excellentia, & essentia ejus immensa: Ipse enim solus est, cui (ut loquitur Job c. 23 13.) *Creaturæ omnes comparatæ non sunt; & quasi nihilum reputantur.* Ipse unus hoc sibi nomen vendicat: *Ego sum, qui sum.* Exodi c. 3. 14. Cujus comparatione alia veluti non sunt, aut nihilum & inane censentur. Ipse solus bonus & infinita est bonitas: de quo Veritas ipsa testata est. Matth. Cap. 19 *Nemo bonus nisi solus* DEUS. Ipse solus potens, & immensa Potentia, teste Apostolo 1. Tim. 6 15. *Qui est beatus & solus potens Rex Regum, & Dominus Dominantium, qui solus habet immortalitatem.* Solus habet sapientiam, æternitatem, Justitiam, misericordiam, sanctitatem & clementiam. Si igitur Reges terreni & Principes digni judicantur, ut Aulici ministri & famuli eorum obsequio se totos impendant; quis honor, quod obsequium, quæ gloria debebitur illi, qui solus habet omnem excellentiam, majestatem, dominium, imperium, potestatem? à quo quidquid bonitatis, dignitatis & potestatis creaturis universis concessum est, tanquam ex fonte inexhausto scaturivit?

2. Exigit id conditio nostra, quâ toti Dei sumus, secundùm illud Ezech. c. 84. *Omnis anima mea est, sicut anima Patris, ita anima Filii mea est.* Et Jobi c. 41. 2. *Omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt.* Quid autem æquius, quàm ut homo Creatori ac Domino suo supremo & legitimo serviat, totúmque se ejus famulatui mancipet, & vitam omnem, quam ab eo obtinuit, in ejus cultum & gloriam insumat?

3. Exigit id redemptio nostra, quâ Filius Dei nos Diabolo venditos & ad perpetuum Inferni carcerem damnatos sanguine suo & morte redemit. *Empti estis pretio magno.* 1. Corinth. Cap. 6. 20. Nempe sanguine Filii sui, qui *Dedit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis.* Quàm igitur indignum & grave erit servos tanto pretio comparatos Hero & Redemptori suo obsequia debita denegare; ejúsque servitiis se non totos impendere?

4. Exigit id finis nostri præstantia, qui est ipse Deus, ad quem amandum, colendum & glorificandum conditi sumus: *Quia ipse primus & novissimus, principium & finis.* Apoc Cap 2. 22.

5. Exigit id præmium ingens dignè ei servientibus, ejúsque obsequiis totos se impendentibus promissum: æterna scilicet Beatitudo, ac DEUS Opt. Max. ipse. *Ego* (inquit) *ero merces tua magna nimis.*

Quocirca, Charissimi, quisque in gradu suo se perficere studeat, sicut Professi & Coadjutores in suo; ita quòque Tirones in suo: nihil negligant, peccatorũ fugâ, vitiorum extirpatione,

operum quotidianorum accuratione, malorum tolerantiâ, & omnimodâ sui resignatione & indifferentiâ, exemplo SS. Angelorum & Sancti Ignatii. Deinde corpus cum sensibus, & membris, animam cum potentiis DEO consecrent, dicendo cum Sancto Ignatio in meditatione de regno Christi. *Me tibi penitus offero, meâque omnia tua subjicio voluntati.* Et in exercitio de amore Dei: *Suscipe Domine universam libertatem meam, accipe memoriam, intellectum atque voluntatem omnem: quidquid habeo vel possideo, mihi largitus es, id tibi totum restituo.* Et quemadmodum ille totum se gloriæ divinæ impendit, corde, ore, & opere semper præferendo: *majorem Dei gloriam:* ad eámque propagandam, omnes cogitationes, curas, occupationes, industrias, labores & studia dirigendo, Domos, Collegia, Gymnasia, Sodalitia, Missiones, Lectiones, Catecheses, Conciones, Instructiones, atque omnia alia referendo: ac denique per universum mundi ambitum, per suos fidem propugnando, hæreses oppugnando, infidelitatis tenebras illustrando, Juventutem erudiendo, summos, medios, infimos ad pietatem, Sacramentorum frequentiam, & DEI cultum traducendo, (ut recti, & non invidi rerum æstimatores probè nôrunt, & vel ipsi Ecclesiæ sanctæ inimici, & maximi Societatis hostes profitentur) ita nos pro modulo nostro, & talentis à DEO acceptis negotiemur; quidquid per ingenii, gratiæ & corporis vires valemus, libenti animo præstemus, atque ita totos nos obsequio, & laudi, servitio & gloriæ DEI impendamus, offeramus, consecremus, quemadmodum Divinæ Majestatis excellentia, nostra subjectio, redemptio, finis, & gloriæ æternæ corona jure exigit ac promeretur.

* * *

REGU-

REGULA XXI.

De Tempore, Ordine, Devotione & Ariditate in exercitiis ſpiritualibus.

EXHORTATIO I.

De Tempore & Ordine rerum ſpiritualium.

THEMA.

Omnia tempus habent. Eccleſ. c. 3. 1.

VEL:

Omnes ſuum tempus rebus ſpiritualibus impendant. Reg. 21.

OMnia *tempus habent*, inquit Regum ſapientiſſimus Salomon. Eccleſ. c. 3. 1. Hebraicus textus ſonat: *Omni rei eſt conſtitutum tempus* Syrus, *Omni rei eſt tempus, & tempus omni negotio ſub ſole.* Alii vertunt: *Omni rei ſuum eſt præfinitum tempus, limitatum & determinatum*: deinde ad particularia deſcendens, ſubjungit: *Tempus naſcendi, & tempus moriendi.* l. c. Sic flores, frondes & germina oriuntur in vere; occidunt in hyeme, homines & animalia naſcuntur in infantia, moriuntur in ſenecta. *Tempus plantandi & tempus evellendi*, l. c. Tempus plantandi, arbores, frutices, herbas, ac tempus eas evellendi, juxta certorum ſiderum ortum, præſertim lunæ, ventorum, pluviarum, ſerenitatum: ut exactè deſcribit Varro & Columella L. 2. de re ruſtica. c. 8 & ſeq. Pari ratione tropologicè eſt *tempus plantandi*, virtutes ſtatis temporibus, & *tempus evellendi* zizania vitiorum; eſt tempus vacandi pœnitentiæ: ut in quadrageſima; & lætitiæ ſpirituali, ut in paſchate; nunc operibus

eleemosynæ, ut tempore pestis, famis, belli; nunc patientiæ, ut tempore morbi, tentationis, persecutionis: nunc operibus vitæ contemplativæ, nunc activæ prout obedientia exigit. Atque hoc ipsum præscribit S. Patriarcha noster præsente Regulâ: *Omnes suum tempus rebus spiritualibus impendant.* Est enim tempus meditandi & tempus laborandi: tempus dormiendi & tempus vigilandi: tempus tacendi & tempus loquendi, tempus corpus pascendi, & tempus animam, oratione, examine, spiritualique lectione reficiendi. Verbo Omni rei suum præfinitum & determinatum est tempus, ac potissimum exercitiis spiritualibus; quod nemo negligat; nemo invertat, ac ordinem perturbet; qui sibimet ipsi nocumento esse nolit.

Tria igitur nunc declarabimus; nimirum Societatis religiosis, rebus spiritualibus impendendum esse tempus suum, tempus integrum, non secus atque in reficiendo corpore, tempus proprium, & integrum observatur.

I. Omnes rebus spiritualibus impendãt tempus suum.

I. Quemadmodum Noëmi arcam Ecclesiæ Catholicæ, ita & Societatis nostræ symbolum aut figuram esse meritò asserere videmur, ad quam divina Clementia ex misericordia sua infinita præ tot myriadibus, in mundi diluvio pereuntibus, nos vocare dignata est. Sicut enim in arca, non solùm mansiones & domicilia: sed etiam esca omnibus animantibus in ea degentibus conveniens custodiebatur: sic etiam in Societate nostra; non solùm mansiones multæ, id est, domus, gradus, officia & functiones; verùm etiam esca multiplex omnibus in ea degentibus, & in quolibet gradu aut munere constitutis, apta asservatur; quâ vitam spiritualem conservare valeant; sine qua fame contabescant; non secus atque Noëmus cum familia & animalibus morti in arca succubuisset, nisi pabulum pro hominum pecorúmque sustentatione in arcam invexisset, ac suo tempore distribuisset.

Omnes, ait Sanctus Ignatius, *tempus suum, rebus spiritualibus impendant.* Omnes sive Superiores sint, sive subditi, sive Professi, sive Coadjutores; sive Veterani, sive Novitii, *Omnes suum tempus rebus spiritualibus impendant.* Qualiter vero in Societate res spirituales tractamus atque usurpamus? Meditationem, orationem vocalem, sacrificium, psalterium, rosarium, examen commune & particulare, libri spiritualis lectionem, communionem, exhomologesin, cæteráque functiones asceticas, quibus Spiritus nutritur, sustentatur, conservatur, roboratur, ac perficitur: sine quibus languet, deficit, contabescit ac moritur.

Ait autem *tempus suum*: sive tempus quod cuique à Superioribus concessum, aut constitutum fuerit: non quod omnes tempus æquale, aut æqualiter illud queant impendere; sed quilibet *tempus suum.* Professus suum; Coadjutor suum, Tyro suum. Sanè S. Pater noster Professis studium orationis ita commendavit, ut omne tempus, quod obedientiæ & charitatis operibus supereſt, ab illorando traduci voluerit. Fratres suum tempus meditationi, sacro examini, Libro spirituali destinatum habent; præter-

præterquam quòd etiam ante, in & post labores & opera singula, mentem ad Deum elevare, ardentiáque suspiria, velut igneas sagittas, in cœlum ejaculari valeant. Novitii felices sunt, quibus totos propè dies exercitiis spiritualibus insumere conceditur. Denique nemini non tempus suum conceditur, quo Spiritum excolat, & nutriat; veluti in Arca Noe, nec mansiones nec escæ deerant.

II. Alterum, quòd implicitè S. Pater insinuat & optat, est illud; ut hoc tempus nobile, non accidamus, non decurtemus aut minuamus; multò minùs, ut illud studiis, laboribus, conversationibus, aut aliis rebus impendamus, similes illis, qui neglectis unionibus conchas; relictis nummis aureis, lutum colligerent. Profectò si cui ad ærarium regium aditus referaretur; eâ lege, ut, quod unius duntaxat horæ spatio, aureorum nummorum eximere libitum esset, liceret sumere; quantum verò illâ horâ negligeret, tantum omnibus aliis penuriâ laboraret; quanta huic diligentia impendenda foret; ne hora illa sine fructu effluereret? Ita nobiscum agitur, quando tempus aureum exercitiis spiritualibus deputatum negligimus, aut truncamus; neque enim solùm debito fructu pro tempore securo, totáque æternitate privamur; verùm etiam, ob temporis pretiosi jacturam, pœnam non levem incurrimus.

Reperias nonnunquam Religiosos verbi divini Præcones, aut conscientiæ arbitros aut scientiarum variarum Professores; quibus vel cum Auditoribus, vel cum Pœnitentibus, vel cum Discipulis, prolixa sine fine colloquia miscere lubeat; at horulam colloquiis cum Deo insumere tædeat. An non hujusmodi Religiosos rectè Pilato assimilaverimus; qui cum Scribis, cum turbis, cum militibus, vel de Barraba, in parasceve, effusè locutus est: at de veritate cum Christo tamdiu loqui non potuit, quamdiu Dominus roganti, unâ, eáque brevissimâ fortè periodo responderet. Dicit ei Pilatus: *Quid est veritas?* & *cùm hoc dixisset, iterum exivit ad Judæos.* Joan. cap. 18. 38. Subsiste saltem, Pilate, tamdiu, donec, quod quæris, doceâre. Scilicet, ut Pilato, ita & Religiosis tepidis, quævis mora cum JESU sæculum est.

Reperias quoque religiosos Marthæ ministeriis mancipatos, qui ad labores quosvis alacres; ad orandi & meditandi labores sint segnes; ad opera externa manualia exultent; ad interna, ad spiritualia exercitia, longè aliis nobiliora, gemant. Recordamini obsecro, (ait P. Joannes Paulus Oliva Societatis nostræ Generalis XI. Lib. 4. stromatum.) vaccarum, quas Philisthiim arcæ Domini suppositerunt; *ibant autem in directum vaccæ pergentes & mugientes.* Prò Deus immortalis! quoties & graviora traxerant, & durius laborârant, nec mugiérunt. Vix pergere cœperunt cum arca, & mugiunt. In stabulo emunguntur & silent: tacuissent credo, si aratrum ducere per diem, noctémque coactæ essent. Arcam sine mugitu non trahunt. Et illas quidem non miror; nam & bruta erant, &

& fortè dolebant à se derelictos vitulos. At verò Religiosi, Deo sacrati, Numinis supremi amici & servi, quâ ratione mugitus suos obtegent? Aratrum trahunt non rarò læti, semper insomnes; arcam verò orationis circumducunt, & mugiunt. Similes rusticis, qui totâ die in agris æstuant, quos stupeas, quadrante uno aris adstare sine ejulatione non posse.

Reperias etiam fortè nonnullos, sive è Magistrorum docentium, sive è Theologicis scientiis vacantium numero, qui medias, aut integras noctes declamationibus, affixionibus, dramatibus, comœdiis, thesibus ac disputationibus apparandis insomnes ducant; at meditationis horam, absque somno, aut oscitatione haud traducant. An non illos Apostolis dormiturientibus rectè similes pronuntiaverimus, qui in oratione vigilare non potuerunt, in labore potuerunt? *Et venit ad Discipulos suos, & invênit eos dormientes: & dicit Petro: sic non potuisti unâ horâ vigilare mecum?* Matth c. 26. 40. At in labore possunt. Audi ipsummet Simonem suas commemorantem Christo vigilias: Et respondens Simon dixit illi: *Præceptor per totam noctem laborantes, nihil cepimus.* Audin'? Quomodo vigilare in horto, unâ tantùm horâ pro Christo, toties excitatus non potest; integram, solidámque noctem, in lembo captandis nequicquam piscibus intentus, insomnem ducere potest. Ita accidit gloriæ vanæ cupidis, in salutis autem negotio incuriis; libentiùs remigant, quàm orant; libentiùs chartis & studiis, quàm precibus, aut libris precatoriis impallescunt.

Reperias denique, quod dolentes referimus, religiosos novellos, in tyrocinio sat fervidos, spiritualibus rebus apprimè addictos; at docendæ juventuti applicatos, aut immodico sciendi ardore, aut liberiore cum proximis conversatione, paulatim intepescere, meditationes, lectiones pias, conscientiæ discussiones omittere; atque ita sensim sine sensu, pristinos sæculi affectus recalescere; vitæ religiosæ pertæsos retrò respicere; atque ad Ægypti ollas, allium & cæpas denuò aspirare: Unde tanta clades & miseria? *Aruit cor meum*, ait Propheta regius, *quia oblitus sum comedere panem meum.* Psal. 101. 5. Aruit affectus cœlestium, quia oblitus sum Spiritui dare pabulum rerum spiritualium: & si quando bonæ inspirationis aut cogitationis semen excepero, illico arescit: *Natum aruit, quia non habebat humorem* & alimentum. Luc. c. 8. 6.

Hujus furfuris homines spiritualia negligentes, totósque se, aut studiis, aut negotiis externis, aut conversationibus ac confabulationibus dedentes, an non similes sunt Hebræis cœlestis annonæ nauseâ laborantibus? Clamant Num. 21. 8. *Deest panis, non sunt aquæ; anima nostra jam nauseat super cibo isto leviss.* *Quare misit Dominus in populum ignitos serpentes.* Audite tepidi, audite spiritualium neglectores; quod si pluens manna, illis non licuit panem, frigidámque optare, quin pœna mortis plecterentur; licebit vobis in azymo, purissimique cœlesti, furfur esurire? Quin tione, qui cœli pane (oratione, contemplatione, lectione sacrâ) satiari valetis, rabire cupiditate glandium poteris, quin

quin apris discerpendis dedâmini? Cavete & pavete: manna fastiditis si è cœlo pluat; pepones & cucumeres & cæpas esuritis, si eas nilus, Ægyptiáque sanies exclusérit. *Misit Dominus in populum ignitos serpentes.* Metuite, ne & vos ignitus serpens, Draco antiquus mordeat ac devoret, in mundi pericula relapsos: à neglectu meditationis, inquiebat, piissimus Bergmannus, omnis à Societate apostasia sumpsit exordium. Non deseretis vocationem, nisi antè deseruerit is orationem.

Quocirca; cùm omnia tempus habeant; etiam naturalia & minima quoque, quantò magis supernaturalia & spiritualia? Ut æquum omnino sit, omnes suum tempus rebus spiritualibus impendere: nonne anima plus est, quàm corpus? Si igitur corpus tantâ curâ, suo tempore pascitur; quantâ sollicitudine, anima suo tempore reficienda erit, ne fame contabescat? Quilibet igitur tempus suum rebus spiritualibus consecret; quocunque munere aut gradu fungatur; cùm ex his omnis energia ac virtus in opera alia dimanare debeat. Hæc conciones inflammant, hæc studia illuminant; hæc labores acuunt ac perficiunt. Quare nemo, aut Concionatorum, aut conscientiæ arbitrorum, aut scientiarum variarum Professorum adeò demens sit, qui aureum rerum spiritualium tempus, aureis, minúsque pretiosis occupationibus insumat; & cùm auream colligere valeat monetam, in cupream totum sese effundat. Nemo eorundem cum Pilato prolixas libens cum turbis sermones misceat; & vèl horulam colloquio cum Christo insumere recusét. Nemo Coadjutorum temporalium ad labores externos, ita se totum applicet, ut contemplandi & orandi laborem refugiat, & cum vaccis arcam Domini portantibus, mugiat. Nemo Magistrorum nostrorum, aut Scholasticorum, ad studia promptè vigiler, & ad orationem indormiscat, ne Petro dormituriente audire cogatur: *Sic non potuisti unâ horâ vigilare mecum?* Denique nemo vel ad recolenda studia, vel erudiendam juventutem destinatus, tantopere se vel studiorum, vel conversationis, inordinato desiderio, absorberi sinat, ut exercitia spiritualia intermittat, vel cum Hebræis manna nauseet, & furfures, pepones & allia Ægypti appetat, alioquin certissimè cor ejus exarescet, devotionis calor intepescet; charitas & spiritus refrigescet; periculòque se manifesto exponet, ut è religionis cœlo, in cœnum mundi relabatur, & ab igneo serpente, stygióque Dracone mordeatur, perimatur & deglutiatur.

EXHORTATIO II.

De observando in rebus spiritualibus tempore congruo & statuto.

THEMA.

Fili, conserva tempus. Eccli. c. 4. 23.

Vel ex Regula.

TEmpus non modò, Religiosis viris probè observandum; sed etiam, tanquam rem longè pretiosissimam, & à supremo Numine, ad opes immortales, ad virtutum, gratiæ & gloriæ thesauros comparandos, nobis benignè concessam, studio singulari conservandum esse, quis vel leviter in vita religiosa versatus, ignorat? Et tamen quoties, prò dolor! etiam viris religiosis, nobile hoc cimelium, hanc temporis pretiosam gemmam, aut homines mundani garruli, aut Religiosi otiosi ac tepidi, aut Dæmones ipsi, eripiunt? Qui idcircò rectè fures temporum appellantur; quòd ad illud cum ipsis prodigendum, rebúsque vanis ac non rarò noxiis impendendum, incautos sollicitent. Jubet ergo Siracides nobilissimum hunc thesaurum, & si perdatur, irrecuperabilem, studiosissimè conservare; operibus virtutum insumere, atque à malo declinare: idque jure merito: *Non enim*, ut ait Seneca epist. 118. *tam benignum & liberale tempus nobis natura dedit; ut ex illo vacet perdere.* Et mox: *Exhoc tempore tam angusto & rapido, & non aspirante, quid juvat majorem partem mentis in vanum?* An ignoramus, illud velut vaporem, umbram ac fumum quam velocissimè fugere; & irrevocabiliter avolare? An nescimus tempus hoc momentum esse, à quo æternitas vel beatissima, vel miserrima pendeat! Ergo rectè Siracides monet: *Fili conserva tempus*; idque non in omni duntaxat opere ac labore, pro Dei gloria suscepto; sed vel maximè in rerum spiritualium exercitiis, velut aurum, plumbum,

bum, reliqua omnia, dignitate & merito excedentibus.

Quod ut præstemus; non tantùm quisque tempus suum, & tempus integrum, ut exhortatione proximè præcedenti declaravimus; sed etiam tempus congruum, tempúsque statutum impendat, necesse est, ut dictione præsenti patefaciemus.

I. Tempus exercitiis spiritualibus tribuendum esse, non quodcunque, sed aptum, sed congruum & opportunum, vel ex eorum præstantia abundè jam vidimus: & absque hoc, in virtutum studio, & animarum salutis negotio exiguum profectum faciemus. *Hæc meditare*, inquit Apostolus, *& in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus.* 1. Tim. 4. 15. Nunquam autem profectus tuus manifestus erit omnibus; nisi vitam Apostolicam rite instituas: nisi vitam mixtam probè ordines, nisi contemplationem & actionem artificiosè conjungas, & singulis congruum tempus assignes: *Neque enim* (ait S. Gregorius L. 6. moral. c. 17.) *perfectus Prædicator est, qui vel propter contemplationis studium operanda negligit, vel propter operationis instantiam contemplanda postponit:* Sed is, qui singulis functionibus tempus opportunum deputat, & sedulò impendit: quomodo exemplo omnibus Christus Dominus præluxit: velut idem S. Gregorius l. c. insinuat, dum subdit: *Hinc est quod humani generis Redemptor, per dium miracula in urbibus exhibet*, (nota tempus congruum) *& ad orationis studium in nocte pernoctat.* (nota tempus orationis opportunum) *Ut perfectis videlicet Prædicatoribus innuat, quatenus nec activam vitam, amore speculationis funditus deserant; nec contemplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant; sed quieti contemplantes forbeant,* (temporibus congruis) *quod occupati erga proximos, loquentes refundant.*

Congruum igitur aptúmque tempus & actioni & contemplationi tribuendum est; & utriusque fructus ac profectus abundè eluceſcet. Reperire est autem nonnullos tepidos, opportuniores matutinas horas literarum studiis; promeridianas verò minùs aptas, exercitiis pietatis tribuentes. Alios invenire est, pensum horarum, aliáque spiritualia in serum vesperum, rejicientes; alios ascesin annuam in tempus hyemale incommodum differentes. Tempus verni jejunii aptum eos invitat; tempus Paschale & Majale allicit; tempus inter festum Ascensionis Domini & Pentecostes, olim recollectioni Apostolicæ destinatum, & perquam opportunum, trahit: at nondum illis placitum: nondum venit tempus optatum, donec ultima anni hebdomas instet, & dilationem ulteriorem abrumpere cogat. An non hujusmodi dilatoribus, jure Deus improperet, quod olim per Prophetam Aggæum populo oggressit, c. 1. 2. *Populus iste dicit: nondum venit tempus Domûs Domini ædificandæ.* Dominus verò ingratam excusationem illam refellit, dicens: *Nunquid vobis tempus est, ut habitetis in domibus laqueatis?* Id est, fornicatis, concameratis, fornice seu testudine tectis. Quasi diceret, vobis suppetit tempus, animus & sumptus, ad construendas vobis domos, non solùm necessarias, sed etiam delicatas ac pretiosas;

tiosas; verùm ad Domum Dei dirutam restaurandam tempus & omnia desunt.

Habetis, ô tepidi! tempus, ut amittatis illud: ut alienis negotiis illud impendatis, ut rebus inutilibus prodigatis; ut faciatis, quod volupe, imò quandoque quod noxium vobis est: ut autem operemini vestram salutem & profectum; atque exactè peragatis exercitia spiritualia, nondum venisse tempus opportunum causamini: atque ita tempus & ordinem operum invertitis, viliora melioribus, temporalia spiritualibus exercitiis anteponitis. At quid inde sequetur? Non aliud sanè, nisi ut pœnâ simili mulctemini, & nunquam serium in vita spirituali progressum faciatis. *Et nunc hæc dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra super vias vestras: seminastis multum, & intulistis parum: comedistis & non estis satiati: bibistis & non estis inebriati: operuistis vos, & non estis calefacti: & qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum.* Aggæi cap. 1. 6. Hoc profectò, justo Dei judicio, vobis accidit, ut post multa opera bona, fructum exiguum referatis: ut pia alioquin & sancta exercitia, neque satisfaciant vobis, neque pinguedinem devotionis, neque saturitatem spiritualem præstent; neque charitatis calorem augeant; sed tanquam si in sacculum pertusum infunderetis omnia, perinde maneatis steriles, indevoti, aridi & tepidi, ac si nihil egissetis, vèl hac sola de causa, quòd tempore breviori, vel parùm opportuno, illa velut opus perfunctorium, & ut græci ajunt: ἔργον ὡς πάρεργον, πάρεργον ὡς ἔργον, aut festinanter, aut tempore incommodo, aut distractè peragatis.

Sequimini igitur S. Laurentii Justiniani monitum: *Semper* (perfectionis amantes) *studeant potiora opera quærere, & congruentiori tempore coaptare; ne immundorum Spirituum efficiantur ludibrium, & Profectus spiritualis detrimenta capiant.* L. de discipl. & perfect. monast. c. 10. Quæ damna, ut evadant, semper, quantum licet, congruum tempus eligant: si enim Deus justus judex, congruum tempus sumet, ad omnia opera nostra, etiam bona, dijudicanda: *Cùm accepero tempus, ego justitias judicabo,* Psal. 74. 3. Sanè minimè convenit, illud non negligere; nec expedit nos celeriter, perfunctoriè aut intempestivè id peragere, quod ex proposito & prolixè examinabit, judicabitque cardiagnoster Deus.

II. *Tempus suum omnes impendant* ait S. Ignatius: id est, tempus statutum, vel ex Regula, vel ex Ordine consueto, vel ex jussu Superioris, vel ex signo campanâ dato; ita ut hoc tempus præfixum, nè antevertamus, non invertamus, nisi vel necessitas, vel obedientia, vel charitas secùs faciendum suaserit. *Omnia tempus habent,* clamat Eccl. c. 3. 1. Omnia secundùm ordinem facienda suadet S. Paulus. Præclarè id exponit S. Laurentius Justinianus in Libro de discipl. & perfimon. c. 10. *Singuli itaque Deo famulantes studeant proprias interioris atque exterioris hominis, loco & tempore dirigere actiones, ne anteponenda postponant, & agenda prætereant: maximè proculdubio periculi est, prout suggerit animus, velle degere. Propterea cunctis consulendum est, ut taliter unumquisque*

quodque dissonant opus, ut quælibet hora propriam habeat actionem. Sciant quando orationi, quando lectioni, quando operi manuum incumbendum sit; ne acediæ Spiritu, in mentis dubietatem, vel hebetudinem evecti, tempus suum inaniter consumant.

Quæ verò damna, ex hujus vitæ ordinatæ, constantiæque in agendo, neglectu, oriantur; idem Sanctus Venerorum Patriarcha mox subdit: *Quàm sæpe lectioni vacant, cùm orare deberent, orationi insistunt, cùm liceret operari, ac per hoc tempore oppressi, fraudéque decepti, cujuscunque operis debito privantur fructu. Non sic verò, qui pollent prudentiâ: suo enim tempore orant, suo legunt, suo tempore manibus operantur; singula singulis peragunt horis, nec penes ipsos quidquam inordinatum prætermittitur.*

Stata hujusmodi tempora servandi specimen nobis præbuit Sanctus Propheta David, quando vespertino, matutino, & meridiano tempore in laudes & præconia Dei erupit; idque magnâ constantiâ. *Vesperè*, inquit, *& manè & meridie narrabo* (Laudes DEI) *& annuntiabo, & exaudiet vocem meam.* Psalm. 54. Deus enim in oratione constantes ac perseverantes exaudire consuevit.

Simili quoque exemplo præluxit Propheta Daniel, qui non solùm degens in Jerusalem; verùm etiam translatus cum aliis captivis in Babylonem; more Judæorum statuta tria orandi tempora exactè observabat: *Qui ingressus est domum suam, & fenestris apertis in cœnaculo suo contra Jerusalem, trinis temporibus in die flectebat genua sua, & adorabat, confitebatúrque coram Deo suo, sicut & ante facere consueverat.* Dan. c. 6. 10. *Tria sunt tempora*, ait Sanctus Hieronymus, *quibus Deo flectenda sunt genua, Tertiam, Sextam & Nonam, Ecclesiastica traditio intelligit.* Orabant autem Judæi horâ tertiâ, quia tunc Lex data est in Sina, & eâdem orat Ecclesia, quia tunc Spiritus sanctus datus in Pentecoste. Sextâ, quia tunc erectus serpens æneus in deserto: eâdem orat Ecclesia, quia tunc Christus est crucifixus. Nonâ, quia tunc petra dedit aquas in Cades: uti & Christi latus in cruce tunc perforatum, Sanguinem dedit & Aquam. Porrò tertia, sexta, nona computantur ab ortu Solis. Hebræi enim diem, ut Romani noctem, dividebant in quatuor horas; prima erat ab ortu Solis, continebátque tres horas nostras, ac durabat à nostra sexta ad nonam. Horâ nostrâ nonâ, incipiebat tertia, & durabat usque ad nostram duodecimam: tunc enim incipiebat eorum sexta, quæ durabat usque ad nostram tertiam pomeridianam, à qua incipiebat nona eorum, & durabat usque ad vesperam. Hæc ergo statuta tempora exactè constantérque observabat Daniel.

Quantâ diligentiâ, constantiáque orandi tempora observârit S. Bernardinus, commemorat in ejus vita Surius cap. 32. Dum enim quotidie horâ statutâ devotioni vacaret; nulli ad eum patebat accessus, neque Principi, neque Regi, sed cogebat exspectare omnes: dignus alloquii divini, statique precandi temporis æstimator; quod tempus Cacodæmon, vel

maximè infestare solet, adeò ut S. Joannes Climacus gradu 18. scriptum reliquerit, eodem tubæ spiritualis signo convocari Fratres ad orandum; & dæmones convenire ad eos perturbandum.

Sancti Bernardini eximius Æmulator extitit noster Pater Michaël Turrianus Doctor Complutensis, qui postea in Societate mitâ pietate & sanctimoniæ opinione illuxit: de quo refert Eusebius Nierenbergius Lib. 4. Doctr. Asc. 8. c. 51. Eum nec morbo, nec ullâ occupatione, nec ullius reverentiâ à suis exercitiis impeditum; sed adeò constanter ea peregisse ut statas illorum horas nunquam perturbaret. Accidit aliquando, ut cujusdam exercitii horâ acciretur à præcipuo Magnate, qui instanter & magnâ cum festinatione Michaëlem advocabat pro re magni momenti: hæsit ille dubius, quid ageret; an procederet in exercitio suo, an adiret advocantem; utrumque fecit: ivit, sed ut postularet principem, illum permitteret priùs inceptum exercitium suâ horâ absolvere; annuit ille: Michaël autem domum illico repetens, devotioni suæ fecit satis; atque absoluto illius horæ penso, Magnatem repetiit.

Denique. Ut pro Fratribus nostris Coadjutoribus quid imitandũ attexam; in exemplum sibi statuant Fratrem nostrum Cyprianum Zapatam, de quo idem Eusebius recenset l. c. eum dum res rusticas foris curaret; tam rerum spiritualium extitisse tenacem, ut in villa sibi & Socio solitariis semper ad illas pulsârit, non secus atque si in Collegio forent: quin & cùm solus ipse ad rus abiret, secum ferebat tintinnabulum sibique soli ad orandum signum dabat.

Adeò exacti, & ad admirationem accurati, in tempore statuto observando fuêre Viri sancti & perfectionis avidi: non ignorantes, ab hac accuratione tria maxima vitæ ordinatæ bona promanare, scilicet modum, decôrem & stabilitatem: teste Doctore Mellifluo Serm. 49. in Cant. *Discretio* (inquit) *omni virtuti ordinem ponit: ordo tribuit modum; & decôrem etiam ac perpetuitatem.*

Quapropter, Charissimi, quisque vestrûm in Tirocinio assuescat, & consuetudinem stabilem acquirat singula exercitia spiritualia congruo, opportuno aptóque tempore peragere; nunquam ea sinè necessitate, aut causâ justâ differat, aut in tempus inconveniens illa rejiciat, ne fortè ea festinanter, ac prorsus imperfectè, obiter, & absque fructu debito, in angustias temporis coactus, decurrere compellatur; Judicisque severi, etiam justitiæ judicantis minus cogatur incurrere. Sed potiùs tempus ab Obedientia aut Regulâ statutum ad amussim observet; nisi vel necessitas, vel charitas, vel obedientia aliud suadeat, exigátque: exemplo Davidis, Danielis, Bernardini, aliorúmque è Societate Virorum illustrium. Hâc ratione modum, decôrem, perpetuitatem tenebimus, fastidium evitabimus, magnâque jucunditate omnia præstabimus: nam ut docet S. Laurentius Justinianus l. c. *Qui cuncta statuta perficiunt temporibus, ideo proficiunt, vitámque suam sinè tædio ducunt.* Imò facilitatem, & ex varietate ac ordine suavi-

suavitatem sentiunt; ùt scribit D. Hieronymus Epist. ad Lætam: *Sic dies transeat, sic nox inveniat laborantem; orationi lectio, lectioni succedat oratio; breve videbitur tempus, quod tantis operum varietatibus occupatur.*

EXHORTATIO III.

DE DEVOTIONE SUBSTANTIALI.

THEMA.

Obtulerunt mente promptissimâ atque devotâ primitias Domino. Exodi c. 35. 22.

VEL:

Devotioni quærendæ pro mensura gratiæ Dei ipsis communicatæ insistant. Reg. 21.

POstquam Patriarcha Jacob. *Gen. Cap.* 28. in somnis vidit admirabilem illam scalam à terra ad cælum pertingentem; Angelosque in ea ascendentes & descendentes, ac Deum ipsum summitati scalæ innixum: *Lapidem* illum, in quo dormiêrat, *erexit in titulum*, id est, erectum statuit, ut visionis & apparitionis sibi factæ monumentum esset: *Et fundens oleum desuper*, in signum consecrationis, ùt ait Abulensis: Res enim consecratæ oleo inunguntur. Hoc ritu lapidem Deo consecravit Jacob; eodémque postea tanquam altari consecrato usus est, in quo sacrificavit. Patriarchæ hujus exemplo Ecclesia altaria ac templa sacrâ unctione Deo dicat & consecrat.

Ista autem olei unctio, & quæ à Jacob, & quæ ab Ecclesia peragitur, veræ devotionis est symbolum, quâ sponte, placido & grato corde nos Deo devovemus & consecramus; ejúsque servitio nos, non coactè; sed magnâ animi promptitudine offerimus. Simili unctione, ùt refert Theodoretus, solitæ sunt thecas martyrum piæ mulieres, ad suam erga illos devotionem contestandam, inungere.

Et

Et Dæmon, tanquam Dei & Sanctorum simia, ut scribit S. Augustinus Lib. 16. de Civit. Cap. 38. hanc unctionem in sacris suis imitatus est, quando suis persuasit lapides Termino (falso deo, limitum custodi) inungere & consecrare, in devotionis diabolicæ signum. Oleum igitur devotionis est symbolum. Quæ duplex est, una vera, solida & essentialis à Theologis nuncupata; altera, prioris effectus & fructus, accidentalis dicta, & alio nomine, suavitas & consolatio spiritualis appellata. De hac in exhortatione sequenti, de priore verò in præsenti agemus s ejúsque ternos effectus, quòd scilicet sanet, faciliter, roboret, ex olei proprietatibus declarabimus.

1. Oleum devotionis sanat.

I. Prima olei proprietas est, sanare, vulnera fovere, & mitigare dolores. Ut enim apud S. Lucam c. 10. legimus: ei, quem latrones, graviſſimis plagis impositis, semi-vivum reliquerant, Samaritanus ille obligavit vulnera, oleum infundens & vinum. Vinum, ut vulnera constringeret, & saniem abstergeret: Oleum, ut partes vulneri vicinas leniret, foveret & roboraret. Quemnam verò vulneratus ille & semivivus designat, nisi hominem quemvis, peccati originalis telo sauciatum, & inter ceteras plagas, peccati fomite in voluntate percussum, ex quo, teste Doctore Angelico 3. part. q. 27. art. 1. *Languor & difficultas ad bonum, pronitas & propensio ad malum nascitur*: adeò ut homo Paralytici instar, vix manus ad laborandum; vix pedes ad ambulandum, in via Domini, movere valeat: Huic autem gemino vulneri, gratiæ divinæ auxilio, oleum veræ devotionis medetur; quæ hominem, Deo se deventem (nam inde devotio nomen trahit) ei tradit, atque obsequio ejus mancipat, ad omne opus bonum, Deóque gratum, exercendum disponit: ac propensionem in malum adimit.

Devotio enim est fructus Spiritus Sancti, qui est Fons vivus, Ignis Charitas, & *spiritalis unctio*, ut in Hymno canit Ecclesia; id est, fons & origo devotionis, religionis, fervoris & charitatis. Devotio est filia gratiæ, nam quòd quis promptam hanc voluntatem nactus sit, ex gratia procedit, & omne peccatum rejicit. Devotio est fons bonorum operum, quia est generalis affectus seu voluntas, quâ ad omne Deo gratum afficimur. Est actio & effectus virtutis Religionis: ejusdem enim virtutis est quidpiam facere, & promptam habere id faciendi voluntatem: cùm igitur cultus divinus, Deique obsequium Religionis sit actus, sequitur etiam voluntatem divinis obsequiis promptè vacandi, ad religionis virtutem pertinere. Est etiam actus & effectus charitatis, si ex ejusdem motivo procedat: Si enim Deo placendi studio operà devotionis exerceamus, ad virtutem caritatis spectare censebuntur. Quienim aliquem amat, universas amici res amore prosequitur: filium ejus, servum, equum, canem, cùm omnia hæc in rerum amatarum cumulo contineantur: ita pariter Deo efficaciter placere, ejúsque in omnibus obsequio manciparidesiderans, omne quòque peccatum fugit, omne, quod DEO gratum accidere autumat, præstare gestit. Denique

Devo-

Devotio, Authore Angelico 2. 2. q. 82. art. 1. *Est voluntas quædam promptè se tradendi ad ea, quæ pertinent ad Dei famulatum.* Ad omnia igitur illa, devotio inclinat, omnia illa tanquam effectus causat, sive sint obsequia Dei exteriora, sive interiora, quæ in ejus cultum & honorem suscipimus. Qualia sunt, jejunium, vigilia, genuflexio, corporis castigatio, multiplex virtutum affectio, psalmodia, sacrificium; imò & ipsa mentalis oratio: quæ & causa est hujus devotionis, quatenus promptam illam voluntatem generat; & est ejusdem effectus: quia prompta hæc voluntas jam genita; sicut ad alia opera bona; ita & ad opus orationis mentalis impellit.

Ex quibus omnibus liquet, hanc spiritalem unctionem, hoc devotionis oleum bina illa animæ vulnera curare; dum languorem & difficultatem ad bonum exuit, & propensionem ad malum, per contrariam in bonum proclivitatem minuit atque eliminat. Quare in hac devotione, Chariſſimi, in dies conemur crescere, nósque perficere; ut quidquid ad Dei cultum & obsequium conducit, non solùm obeamus; sed & promptè, alacritérque aggrediamur: *Hilarem enim datorem*, promptum & alacrem, *diligit Dominus*. 2. Corinth. 9. 7.

II. Altera olei proprietas est, facilitare, & promptitudinem, alacritatémque ad operandum inducere: quemadmodum oleum horologiorum rotas, difficulter & gravatè incedentes, & tardè mobiles, expeditas, faciléſque ad currendum reddit. Corium similiter, aliàs durum ac intractabile, molle & flexile efficit; atque in omnes usus, ac formas coaptat: ita veræ devotionis oleum voluntates hominum, aliàs duras lenit, mitigat, promptas, alacres, & ad omne Dei obsequium expeditas reddit; licèt caro fragilis obmurmuret; sensus contradicat; & homo inferior difficultatem experiatur. Cùm enim devotio omnia hujusmodi obsequia, tanquam media ad venerandum Deum, cui summè placere desiderat, unicè respiciat, ardua & amara, ut facilia & dulcia amplectitur; cunctáque difficultatum obstacula fortiter perrumpit; molestiam minuit; laborem alleviat & dulcorat amarorem; jugúmque Domini suave, & onus leve reddit.

Quò spectat illud Isaiæ Cap. 10. *Computrescet jugum à facie olei*, id est, in præsentia olei: quemadmodum enim boum equorúmque juga arida, oleò uncta lentescere, mollescere, dissolvi, ac tandem putrescere consueverunt: Et sicut, ad Literam, opis & misericordiæ divinæ præsentiâ, jugum Regis Sennacherib, quo Judæos vexavit, tributisque oneravit, per Regem Ezechiam victorem computrescet ac dissolvetur: ita tropologicè & moraliter oleo divinæ gratiæ & unctionis Spiritûs Sancti, & veræ devotionis, quidquid aliàs jugi instar gravat, quidquid oneris instar premit; facili negotio supportatur ac superatur. Experti id, teste S. Gregorio L. 19. Moral. c. 12. & 13. Apostoli & Discipuli Domini, qui in die Pentecostes, Spiritûs sancti oleo delibuti & pietatis, devotionis, religionis & caritatis spiritu repleti, omnia ardua & dura velut festucas dirupêre; ad contumelias

& ignominias risêre ; carceres, vincula, cruces, rotas, ignes, mortes, cœ rosas ac delicias reputavêre. *Oleo enim*, inquit l. c. Gregorius, *Spiritûs sancti unctio designatur, de qua dicitur: computrescet jugum à facie olei : jugum enim à facie olei computrescit ; quia dum Spiritus sancti gratiâ ungimur; à captivitatis nostræ servitute liberamur.*

Vera hæc devotio, ejúsque energia ac efficacia præclarè eluxit in filiis Israël, Exodi cap. 35. 21. Cùm enim Moyses Dei jussu templum exornaturus, & ei de necessariis prospecturus, decimas, aliáque necessaria exegisset: Mox Israelitæ *obtulerunt mente promptissimâ, atque devotâ, primitias Domino*, ad exstruendum tabernaculum, & ad ejusdem cultum, vestésque sacras requisita. Nam Principes obtulêre manu liberali gemmas, & lapides pretiosos, ad conficiendum rationale: Viri ac mulieres donavêre aurum, argentum, purpuram, byssum, annulos & armillas ad ornatum sacerdotalem: Verbo ut Sacer textus innuit: *Viri & mulieres mente devotâ obtulerunt donaria, & cuncti Filii Israel voluntaria Domino dedicaverunt.* l. c. Atque hæc vera fuit devotio: omnia scilicet, ad cultum & obsequium Dei, promptè, alacritérque exhibere.

Pari devotione refulsit inclytus Rex David, ideóque Psalmo 58. 8. edixit: *Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quoniam bonum est.* Quid est *voluntariè sacrificabo?* promptè delectabiliter, devotè. Voluntate promptâ sacrificium obtulit; aliud non intendens, quàm Deo placere. In quem locum D. Augustinus: Laudatur (Deus) *voluntate; ametur charitate: gratuitum sit, & quod amatur, & quod laudatur. Quid est gratuitum? Ipse propter se, non propter aliud. Confitebor nomini tuo, non propter aurum & argentum, non propter divitias, honores, ac dignitates, quæ mihi dones; sed quoniam bonum est. Nihil melius invenio, quàm te Domine.*

Itaque facilitat devotionis unctio, & jugum aliàs grave, leve ac suave efficit. An non idem vos experti estis Charissimi, quando jugum Dæmonis, mundi, carnis, peccati & consuetudinis pravæ, quos in sæculo vos pressit & gravavit, non longo pòst tempore, computruisse, & ablatum esse sensistis? Unde autem istud? Utique *à facie olei*: per gratiam Spiritûs Sancti qui oleo devotionis vos unxit, difficultatem & languorem ad opera bona, ad charitatis, humilitatis & obedientiæ exercitia sustulit; imò facilitate & jucunditate mirâ dulcoravit; & jugum Christi, quod antè grave esse debatur, leve reddidit? *Quomodo enim est grave, cùm sit dilectionis mandatum*, ait Sanctus Augustinus L. de natura & gratia, cap. 69. *aut enim quisque non diligit; & ideo grave est; aut diligit, & grave esse non potest. Semita justitiæ duræ sunt timori, leves amori. Ubi amor est, ibi labor non est*, ait Sanctus Bernardus. Ergo ut non laboremus, amemus; & obsequio DEI per devotionem veram, nos totos consecremus.

III. Te-

III. Tertia olei proprietas est, *confortare*, roborare, vegetare, corpúsque ad luctam & certamen habile reddere. Unde Athletæ olim, luctaturi, oleo se inungebant, ut nervi & caro mollesceret. Devotio non tantùm ad opera pietatis, & cultûs divini communia; verùm etiam ad ardua promptos, paratósque reddit: cùm enim servi Dei, Christum sequentes, & eidem se penitus devoventes, crucem post Christum portare debeant, ardua quoque ac difficilia, superanda occurrunt; ad quæ perfringenda, vera devotio roborat. Quod admirabili modo Christus redemptor noster exprimere in se, & luculento exemplo nobis ob oculos ponere voluit; tam in initio, quàm fine mortalitatis suæ; ut quantâ nos in initio & fine religiosæ conversationis nostræ, devotione esse oporteat, edoceret. De principio vitæ suæ sic inquit: *Sacrificium & oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi.* Psal. 39. Vel ut septuaginta vertunt, *Corpus autem adaptasti mihi. Tunc dixi ecce venio*; in mundum; *ut facerem voluntatem tuam*, quàm perfectissimè & promptissimè, *Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.* Hanc volui, id est, summè ardentérque dilexi, & in medio præcordiorum meorum absconditi; atque in medio ventris mei gustavi, ut innotescat, quia *meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris mei*: Etiam in maximè arduis ac difficillimis: in contemptu nimirum & dolere, in passione ac morte. Et hoc quidem in vitæ exordio: at quid in fine? Qui orationem in horto Getsemani concluſit? *Verumtamen*, ait, *non sicut ego volo, sed sicut tu.* In quæ verba Venerabilis Beda, scribit: *Non inquam fiat hoc, quod humano affectu loquor*: Transeat à me Calix iste: *Sed id, ob quod in terras tuâ voluntate descendi.* Ut scilicet calicem passionis à te præparatum, ad fundum usque exhauriam.

Salvatorem nostrum in hoc devotionis heroicæ exercitio imitati sunt Apostoli, ut supra insinuavimus, insecuti sunt alii viri Apostolici. Ex innumeris unus sufficiat Venerabilis P. Martinus Stredonius, è Societate nostra, opinione sanctimoniæ, & vaticinio de Domûs Austriacæ exaltatione illustris: qui hoc devotionis Spiritu plenus, ad ardua quæque se Deo sistebat: Ecce venio, ajebat, ut faciam voluntatem tuam. Sive me ire jubes ad lucem, sive ad tenebras; sive ad quietem, sive ad labores; sive ad solatia, sive ad acerbitates; sive ad vitam, sive ad mortem; sive per aquam, sive per ignem; sive per infamiam, sive per bonam famam: Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei ita defixi, ut non nisi juxta eam, quies & motus & omnia mea dispensentur.

Quæ cùm ita sint, Charissimi, ut Sancti Parentis nostri jussioni pareamus, & pro mensura gratiæ Dei, nobis communicatæ, devotioni quærendæ insistamus: hic sit conatus noster, hoc desiderium, ut in omnibus voluntati Dei conformemur, eique quàm promptissimè servire aveamus. Sitque formula vitæ nostræ, illud Davidis: *Anima mea illi vivet, & semen meum serviet illi.* Psalm. 21. 30. Id est, opera mea illi perfectè servient: quod ut præstemus, Spiritum Sanctum, qui est *fons vivus* gratiæ, *ignis* consumens, *charitas* fervens, & *Spiritus*-

lis Unctio, indefinenter imploremus, ut oleo veræ devotionis nos perungat. Hæc ejus unctio vulnera noſtra ſanabit; dum languorem ad bonum, ac pronitatem ad malum corriget: deinde inſtar olei olivarum facilitatem operandi, alacritatémque in omnibus ad Dei obſequium ſpectantibus exemplo Filiorum Iſraël ac Vatis Coronati concedet. Denique juxta Chriſti Domini, virorúmque plurimorum Apoſtolicorum prototypon, ad ardua promptè aggredienda confortabit; & non modo devotionem, ſed etiam religionis & charitatis virtutem, magnis incrementis amplificabit.

EXHORTATIO IV.

DE DEVOTIONE ACCIDENTALI SEU SENSIBILI.

THEMA.

Unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ.
Pſalm. 44.

Vel ex Regula.

QUemadmodum Reges, & Principes hujus ſæculi ſubditos, & milites in lætitia, atque alacritate ſibi ſervire: & parentes filios in hilaritate, & jucunditate degere cupiunt; ita pariter, & multò magis Deus Princeps noſter benigniſſimus, & Pater amantiſſimus famulos, & filios ſuos lætos & alacres eſſe deſiderat. Hoc autem inter cætera per devotionem accidentalem, ſeu ſuavitatem, ac conſolationes ſpirituales efficit; quæ devotionem veram, ac ſolidam, nullóque modo ab aliqua dulcedine dependentem, conſequitur; & tra veræ, & ſubſtantialis devotionis obſtacula, ac impedimenta aut tollit, aut ſaltem minuit. Primum Impedimentum

vera

veræ devotionis, & promptitudinis ad Dei obsequium est *carnis fragilitas* laborem fugiens, & ad quietem anhelans: de qua Christus in horto ad dormientes Apostolos: *Spiritus quidem promptus est; caro autem infirma.* Matth. 20. 41. Secundum impedimentum est *Sensualitas*, seu appetitus sensibilium voluntati contradicens, quæ carnis & sæculi sunt, concupiscens, & timorem virtutis, ac rerum spiritualium repugnantiam inducens: de quo Sanctus Paulus ait: *Condelector Legi Dei secundùm interiorem hominem; video autem aliam Legem in membris meis, repugnantem Legi mentis meæ.* Rom. 7. 22. Tertium est *Necessitas hujus vitæ*; quæ nos ad curam corporis, sanitatem, & alia, sinè quibus non subsistit, perpetuò advocat, quò pertinet, quod Sanctus Paulus dixit: *Nemo unquam carnem suam odio habuit; sed nutrit, & fovet eam.* Ephes. 5. 29. Deus autem Pater optimus, per consolationes spirituales, cor intimè penetrantes, & suavitate demulcentes, carnis imbecillitatem erigit, sensualitatem comprimit, & immoderatam hujus vitæ curam rejicit, & animam in quâdam admirandâ serenitate, ac tranquillitate constituit.

De hac devotione sensibili tanquam oleo dulcedinis in præsenti exhortatione agemus, & fragilitatis, sensualitatis, & necessitatis remedium nobis adferre demonstrabimus.

1. Suavitas spiritualis, quam Deus puris mentibus elargitur, magni sanè est æstimanda: nam 1. est suavissimum & præstantissimum contra infirmitatem, & fragilitatem carnis nostræ labores fugientis, & quietem amantis remedium: Hæc enim non solùm velut oleum Athletas; verùm etiam, ùt vinum liberaliùs haustum milites, aut assultum in mœnia paraturos, aut in hostilem aciem impetum facturos animat, excitat, & corroborat. Hæc dulcissima suavitas, quia res sancta, & sanctitatis effectrix est, oleo sancto, quo Sacerdotes inunguntur, & Sacramenta perficiuntur, meritò assimilatur. Et iis, quæ de oleo hoc sancto scribit D. Cyprianus (de cardinalibus operibus Christi: titulo de unctione Chrismatis) olei devotionis vis, & proprietates bene explicantur 1. *Hoc oleo*, inquit, (scilicet sacramentali, & sacerdotali) *uncti, cum spiritualibus nequitiis luctamur, nec fœtoribus spuris imbui possumus, qui balsami spiritualis odore fragramus.* 2. *Hoc oleum à creditorum Usuris sub Eliseo Prophetâ mulierem liberavit.* 3. *Hoc oleum Eliæ tempore Sareptanam pavit, nec lecythus trinâ effusione defecit.* 4. *Hoc oleo Jacob lapidem, quem suppositerat capiti, unxit; & familiari mandato eruditus, inter Sacramenta ascensionum & descensionum, & Discursus Angelicos, innixum scalæ sublimi videns Deum, quid virtutis hac haberet unctio, intellexit.* 5. *Samuël quoque ad Reges initiandos sinè oleo non accedit.* Hactenus S. Cyprianus. Eadem autem, quæ illi Unctioni sanctæ tribuit, perquàm aptè suavitatis, & consolationis oleo applicantur, vim enim infirmitati nostræ medendi, non obscurè insinuant. Nam

1. Caro nostra ad luctandum

cum Dæmonibus infirma est ; at consolationis spiritualis oleo peruncta, Dæmonum impulsus generosè retundit ; nec spuriis peccatorum, & tentationum fœtoribus imbuitur. 2. Caro nostra ad compunctionem, & opera pœnitentiæ, quibus noxarum debita expungamus, debilis est ; at hoc oleo Spiritûs perfusa, pœnis spontaneis libens atteritur, mens compungitur, & in lacrymas ubertim solvitur, quibus peccatorum debita deleamus. 3. Caro nostra ad resistendum inolitis vitiis, & passionibus languida est ; at una cum Spiritu, pane hoc oleato pasta, & pinguedine spirituali saginata, & confortata fortiter dimicat, ac de vitiis suis, cupiditatibúsque triumphum reportat. 4. Caro nostra fragilis est, mentique virtutum scalam ascendere paranti, non rarò contumaciter reluctatur : at hoc oleo dulcedinis tincta animatur, ac roboratur, ut tam alacriter per vitæ contemplativæ actiones ad DEUM, per virtutum gradus ascendat, quàm per vitæ activæ opera ad proximum descendat. 5. Caro nostra sæpe rebellis est, & ægrè Spiritui subjicitur : at suavissimis Spiritûs solatiis delinita, sponte se ejus gubernaculo subdit, & ille tanquam Rex inunctus facili negotio, carni imperat, eámque suis quo libet habenis inflectit, ac dirigit.

Hanc infirmitatis carnis nostræ medelam, hanc olei devotionis roborandi vim, clarè exprimit Doctor Mellifluus Serm. 1. de Dedicatione, ubi cæremonias consecrationis templorum, in nobis tanquam templis DEI virûs impleri asserit : De unctione templi quam perficit Episcopus, sic ait : *Necesse est, ut unctio spiritualis gratiæ adjuvet infirmitatem nostram ; observantiarum & multimodæ pœnitentiæ cruces, devotionis suæ gratiâ liniens : quia nec sine cruce sequi Christum, nec sine unctione crucis asperitatem ferre quis posset.* Hinc est, *quòd multi abominantur, & fugiunt pœnitentiam, crucem quidem videntes, sed non etiam unctionem. Vos qui experti estis, ecce scitis, quia verè crux nostra inuncta est, & per gratiam Spiritûs adjuvantis, suavis, & delectabilis est pœnitentia nostra, & ut ita dicam amaritudo nostra dulcissima.*

Expertus has Spiritûs delicias Sanctus Franciscus Xaverius, & mirificè inter ærumnas gravissimas, & labores plurimos, maximósque in India carnem fragilem ita roborari sensit ; ut præ abundantia gaudiorum exclamaret : *Satis est Domine, satis est !* Aut minue gaudia, aut tolle me de hac vita ; nec enim cor mortale tanta gaudia capere potest : At verò, quid hoc oleo confortatus suspirabat & anhelabat ? Nil nisi labores, sudores & adversitates : unde exclamabat : *Amplius ! amplius !*

O igitur præclarum infirmitatis carnis nostræ remedium ! O suave debilitatem nostram roborans alexipharmacum ! quod amarum efficis dulce, & grave, omninò leve reddis ! verè Propheta Regius ait : Psalm. 22. 5. *Impinguasti in oleo caput meum :* Sciscer oleo dulcedinis spiritualis, ut exponat

ponit Cardinalis Bellarminus in hunc locum: & mox sensit vim confortativam, dum ait: *Et calix meus inebrians, quàm præclarus est?* Calix adversitatis mihi vini instar dulcis, & gratus est, néque tantâ dulcedine inebriat; ut difficultatem non sentiam, nec ullas adversitates æstimem, aut pertimescam.

II. Deinde consolationes spirituales *Remedium* præbent *sensualitatis* nostræ, quæ semper sibi grata, jucunda, amœna, & sapida sectatur; ab his ut Divina Bonitas mentes abstrahat dulcedine Spiritum intimè penetrante, homines suo obsequio dedicatos, delinit, & velut oleo impinguat: quæ suavitas ab anima in ipsum corpus non tardè derivatur. Adumbratur hoc, oleo illo, quod Moyses super caput Aaronis, Psalm. 131. 2. Tantâ abundantiâ fudit, ut usque in barbam ejus descenderet, & super oram vestimenti manâret; Sic enim devotio illa suavissima nullo modo in capite Aaronis, hoc est in mente hominis se continet; sed ad oram vestimenti, ad corpus scilicet, carnémque descendit; ita ut cum Davide dicat: *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum*, Psalm. 83. Tantáque est suavitas, ut quamdiu durat, hominem quasi felicitati statûs innocentiæ restituat; & mentem ab omnibus mundi deliciis & voluptatibus, quæ cum ea comparari nequeunt, potenter avellat.

II. Remedium sensualitatis nostræ blanditiis.

Hanc devotionis suavitatem expertus, Vates Regius exclamabat: *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quàm abscondisti timentibus te?* Psalm. 30. Magna sed abscondita, iisque tantùm cognita, qui DEUM timent. Hæc dulcedo ita abstraxit Prophetam ab omnibus mundi voluptatibus, ac humanis solatiis, ut dixerit: *Renuit consolari anima mea. Memor fui Dei, & delectatus sum.* Psalm. 76. 3.

Hoc oleum, & manna gustabat Abbas Joannes, de quo Cassianus coll. 19. Eum tanta perfundi solitum interiori dulcedine, ut ne id quidem recordaretur, an pridie comedisset. Ecce quomodo hoc manna spirituale omnem sensualitatem exstinguit! Sanctus Ephrem quoque idem manna degustavit: qui, cum ejus præcordia cœlesti lætitia penè rumperentur, exclamabat: *Recede à me Domine parumper, quoniam vasis hujus infirmitas ferre non potest* Sanctus quoque Bernardus iisdem gaudiis ita absorbebatur, ut toto die lacum obequitans, nunquam eum viderit, & toto anno in una cella degens, adhuc ignoraret, an ea tectum haberet; qui proinde Epist. 114. *Revera*, inquit, *illud verum & solum gaudium est, quod non de creatura, sed de creatore percipitur, & quod cùm possederis, nemo tollet à te, cui comparata omnis aliunde jucunditas mœror est, omnis suavitas dolor est, omne dulce amarum, omne decorum fœdum, omne postremò, quodcunque aliud delectare possit, molestum.* Ecce quam suaviter & efficaciter hæc Spiritûs dulcedo cunctis medetur sensualitatis nostræ blanditiis!

Atque hæc videtur causa esse, cur divina Bonitas eam quandoq; infundat vitæ religiosæ

religiosæ Tironibus, & viam spiritûs incipientibus; ut eos scilicet à voluptatibus mundi, à deliciis sensuum, & carnis abstrahat. Et ùt S. Bonaventura scribit in proces. 3. Relig. ad finem: *Ut Novitii videant, quàm largè DEUS remuneret sibi servientes, & quàm bonum sit servire tam dulci Deo: Item ad confirmationem Fidei illorum, ad robur Spei, ad Charitatis accensionem, ad desiderii inflammationem, & ad eruditionem; ut videant quomodo sit pergendum; non secus atque in tenebris lumen ostenditur, ut videatur, quæ sit eundum, & à quibus cavendum.* Ita Doctor Seraphicus. Est proinde hæc suavitas lac infantibus, & solidus cibus adultis: quoniam omnes hâc internâ suavitate pascuntur, & pro statuum varietate succrescunt.

Hanc igitur suavitatem & consolationem spiritualem, Carissimi, ardenter vobis deuderare, & humiliter à Deo postulare licebit, non propter se, non propter gustum, & delectationem vestram; sed ut illâ, quasi instrumento ad omne bonum provehamini: eâ tanquam saccharo allecti, orationem non aridam, & tepidam, sed pinguem & ferventem DEO offeratis: eâ tanquam lacte ab uberibus mundi, & carnis abstrahamini; eâque inescati omnia sensuum irritamenta nauseetis, ac despiciatis; sensualitati verò ingrata, & aspera promptè, alacriterque amore Dei amplectamini.

III. Est remedium necessitatis.

III. Denique hoc dulcissimum devotionis oleum, *Remedium* præbet *nimiæ solicitudinis*, pro corpore, & ejus sanitate, & curæ anxiæ de rebus temporalibus, aut futuris: Devotio enim mentem serenat, & pacificat, & dum gaudio, ac solatio etiam in carnem redundante eam pascit, omnes cogitationes, & sensus colligit, & in Deo, omnis dulcedinis fonte, defigit; atque ita homo interior, & exterior conjungitur, & per gratiam Dei eò perveniunt, ut simul valde uniti, & concordes ambulent in Domo Domini, de rebus aliis minimè soliciti; sed parati cum exultatione magnâ, ad omne, quod DEUS præcipit: *Inebriabuntur ab uberate domûs tuæ; & torrente voluptatis potabis eos.* Psalm. 35. Torrentem vocat ob copiam dulcedinis; ebrietatem autem, quia dum uterque homo his solatiis saturatur, quasi à vita mundi, & à se ipso alienati, nihil in terra vident, aut curant; sed intus fervent spiritu: ista, qui fervor ad multa impellit, quæ Mundanis inepta, ac stulta videntur. Ita S. Franciscus Seraphicus hoc actu quasi ebrius, & omnium oblitus, se mundi ludibrium fecit, quia non aliud in corde, & ore habebat, quam *Deus meus & omnia!*

Deinde cor & animum sic ab omnibus abstractum impellit, ad orationem attentam, & devotam, ac Deo placentem instar musicæ, ex multis concordibus vocibus concinnatæ; cùm enim corpus, appetitus, phantasia & sensus sint participes pretiosissimi unguenti devotionis, & lætitiæ, in omnibus ad suavem orationis musicam conficiendam se accommodant, & collaborant, ut DEUS ex toto corde, ex tota animâ, ex tota mente, &

ex

ex omnibus viribus ametur : atque ita devotio, & amor Dei prospiciunt nobis de affectibus omnibus, propositis, donis, & muneribus ; quæ Domino in oratione offeramus : omnésque alias virtutes ad suam symbolam conferendam invitant. Pœnitentiæ virtutem advocant, ut corde contrito, & humiliato Deum placet. Obedientiam vocant, ut Deo pareat. Humilitatem accersunt, ut ei se submittat. Gratitudinem, & reliquas virtutes, ut actus suos heroicos exerceant : ipsam quòque Religionem invitant, ut Sacrificia sua offerat, quæ David Psalm. 65. 15. *medullata*, id est, magno spiritûs fervore plena nuncupat. Denique devotio illa suavissima nobis suggerit omne genus verborum, ad colloquendum cum DEO : quamobrem à S. Bernardo Serm. 15. in Cant. *Animæ lingua* nuncupatur : eâque Spiritus Sanctus utitur, ut nos linguis igneis loqui faciat : ideóque Apostolus suadet ; ut eam comparare studeamus. Ad Ephes. 5. 18. *Implemini Spiritu Sancto loquentes vobismétipsis, in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes, & psallentes in cordibus vestris Domino, gratias agentes semper pro omnibus.*

O felix Anima, quam Spiritus Divinus hâc devotione replet ! eandem cum carne concordem conjungit, sensus omnes, ac potentias unit, ad simul suaviter orandum, Deum laudandum, omnisque generis virtutes exercendum invitat & allicit ! Tua sunt Domine hæc dona ! Tuus est iste ignis, tua est devotio, quæ linguas nostras movet, tua est *Unctio*, quæ *docet* nos *de omnibus*. 1. Joan. 2. 27.

Quapropter, Carissimi, si quis vestrûm hâc devotione seu dulcedine, ac consolationibus præditus est, Deo gratias agat, se eâ indignum agnoscat, & eò fideliùs Deo serviat. Qui verò eâ caret, non tristetur, sed in voluntatem divinam se resignet, eámque à Domino flagitet ; nt si Deo placeat, eâ potiatur, non ob gustum & delectationem suam ; sed ob Dei beneplacitum, & gloriam ; ut hoc Oleo 1. confortetur ad omne malum declinandum, ad omne bonum alacriùs perficiendum, atque per scalam perfectionis, usque ad apicem constantiùs ascendendum. 2. Ut sensualitatem domet, dum cor, & caro in Deum vivum exultant ; atque ita omnis dulcedo sensualis in amaritudinem, omnis fallax gratia, & pulchritudo in fœditatem, omne delectabile in molestiam convertatur. 3. Denique. Ut mens, phantasia, appetitus, sensus, & omnes potentiæ hoc oleo delibutæ cum spiritu concordent, & Deum intimâ pietate orent, laudent, & glorificent.

EXHORTATIO V.

IN REGULAM XXI. SUMMARII.

Exhibet causas, & remedia Ariditatis.

THEMA.

Anima mea sicut terra sinè aquâ tibi. Psalm 142. 6.

Vel ex Regula 21.

LIterarum Sacrarum monumenta Jud. 1. 15. referunt, Axam filiam Caleb cum patre suo in itinere progredientem suspirâsse: audiens verò id Caleb: *Quid habes*, inquit? *At illa respondit: Da mihi benedictionem: Terram Australem & arentem dedisti mihi* (quam Solis calores exsiccant) *junge & irriguam; dedítque ei Caleb irriguum superius, & inferius.* Quid Filia Caleb denotat, nisi animam veræ devotionis cupidam; sed ex se instar terræ arenosæ aridam, absque aquâ devotionis sterilem, atque à cupiditatum ardoribus, magis adhuc eam exsiccantibus, oppugnatam, quæ ad Patrem cælestem suspirat. *Anima mea sicut terra sinè aquâ tibi.* Psalm. 142. 6. *Velociter exaudi me Domine; quia defecit spiritus meus.* Da mihi cælestem aliquam benedictionem, quæ me refrigeret: commuta terram aridam, & sterilem, in irriguam aliam, quæ fructus benedictionis proferat. Et si ita in oratio & suspirando perseveret; Pater cælestis omnino misericors, irriguum superius, & inferius donat: Superius irriguum est aqua devotionis, quam DEUS dat per seipsum, & (ùt ait David) ex alto mittit: *Etenim cæli distillaverunt à facie Dei Sinai.* Psalm. 67. 9. instar pluviæ sponte decidentis. Irriguum inferius est gratia devotionis, quam Dominus Deus noster mediâ nostrâ diligentiâ in meditatione, lectione, exhortatione, aliisve pietatis exercitiis communicat.

Hujus devotionis ut participes reddamur, contrariæ ariditatis causas, & remedia considerabimus.

Antequam verò ariditatis causas inquiri-

inquiramus, prænotandum erit pro intelligentiâ Tironum, quid sit ariditas in oratione: nimirum 1. Est distractio, & evagatio mentis, quâ ad alia cogitanda, quæ ab orationis materiâ prorsùs aliena sunt, etiam invitè avocatur: ùt sibi contigisse recensèt D. Hieronymus Dial. contra Luciferi. *Nunc* (inquit) *creberrimè in oratione per porticus ambulo, aut de fœnore computo.* Deinde Aridus est, qui etiam absque distractionibus nullum rerum divinarum gustum, aut consolationem percipit; sed tanquam terra sinè aquâ affectum; & tanquam lignum aridum, discursum percxere nequit. Aridus denique est, qui in oratione variorum affectuum motibus, ùt iræ, tristitiæ, aut aliis, tanquam mare fluctibus agitatur, adeòque tædium, & inclinationem ad abrumpendam orationem sentit, aut somnolentiâ infestatur. Hujus verò ariditatis, ùt apud Cassianum coll. 4. c. 3. disserit Abbas Daniël, ternæ recensentur causæ à Majoribus traditæ: *Aut enim de negligentia nostrâ, aut de impugnatione Diaboli, aut de dispensatione Domini ac probatione descendit.* Quas causas nunc expendemus.

1. Causa Aridit. est Deus.

1. Prima ariditatis nostræ in oratione causa 1. est Deus. *Aliter nos tentat Deus*, inquit S. Ambrosius Lib. de Abraham. c. 8. *Aliter Diabolus: Diabolus tentat, ut subruat;* DEUS *tentat, ut coronet.* Inter tentationes has à Deo immissas, est quòque ariditas, quam Deus immittit orantibus, variis de causis. 1. In pœnam alicujus peccati admissi in spiritualibus exercitiis vel superbiæ, aut præsumptionis. 2. Ad augmentum meriti, quod resistendo consequimur. B. Virgo dixit S. Brigittæ Lib. 3. revel. c. 32. *Turbari non debes, si quandoque cor tuum induratur; quia hoc est ad majorem coronam.* 3. Ad probationem nostri, nostræque constantiæ, ùt ait S. Ignatius Reg. 9. de discern. an. mot. *Ut probemur, quinam simus, & quomodo absque consolationum spiritualium stipendio nos Deo impendamus.* 4. Ut certi simus, nostrarum virium non esse, vel acquirere, vel retinere fervorem devotionis; & agnoscamus in nostra potestate non esse, rectè orare; sed id totum à liberalitate Dei pendere. S. Ignatius l. c. 5. Denique propter honorem, & gustum suum: nostrâ enim patientiâ, resignatione ac perseverantiâ DEUS mirificè delectatur.

At remedium hujus ariditatis, quodnam adhibebimus? Respondeo: Si primo modo, id est, ob delictum, DEUS ariditatem nobis immittat, gaudendum est, Deo hâc ratione quodammodo pro offensa fieri satis. Hanc ob causam R. Pater Ludovicus de Ponte Purgatorium, ac Infernum dari gaudebat. Quod gaudium ex solido Dei amore, & odio peccati, ac magnâ cognitione, & reverentiâ divinæ Majestatis oritur. Quòd si verò reliquis modis oriatur ariditas, pariter gaudendum est, quòd Deo placeat, ita nos tractare: atque hæc conformitas cum divinâ voluntate, actus obedientiæ, & charitatis est, quem personæ eximiâ sanctitate illustres exercuêre.

Sancta Theresia octodecim annorum spatio magnam ariditatem sustinuit, velut ipsa refert in vita sua Cap. 30.

S Franciscus biennii intervallo, mœrore gravissimo, etiam orationis tempore ita tabescebat, ac cruciabatur, ut sibi à Deo derelictus videretur, eámque celare nequiverit, nec cum Fratribus conversando, nec precibus insistendo eundem depellere potuerit. R. Pater Balthasar Alvarez sedecim annorum ariditatem pertulit. c. 2. vitæ: At postmodum insigni contemplationis dono illustratus. B. Clara de Monte Falco undecim. B. Catharina Bononiensis quinque. B. Maria Magdalena de Pazzis primò quinque, deinde aliis sedecim continuis annis maximam ariditatem passa est, usque ad mortem, ita ut videretur à Deo quodammodo derelicta, & sensu divinæ gratiæ destituta, quod illi eventurum Deus ipse præmonuerat. B. Angela de Fulginio biennio, ùt ipsa de se scribit, inauditas spiritûs ariditates sustinuit.

Sanctos igitur hos, Charissimi, imitemur, si quandoque DEUS nobis non nullam ariditatem submittat; nec propterea animo cadamus, novit DEUS misericordissimus ariditatem in consolationem convertere, & terram aridam, & sterilem cordis nostri rore gratiæ suæ aspergere, & fecundare: *Minimè autem desperet*, inquit S. Laurentius Justinianus de triumph. Christi agone, *qui hujusmodi est: perseveret in bono, & per bonum discat bene facere: non enim in bono occupatos derelinquit Deus; sed illos ex inspirato visitare consuevit.*

II. Diabolus. II. Altera ariditatis causa est Dæmon. *Universum bellum*, inquit S. Nilus c. 47. de oratione, *quod inter nos, & Dæmones conflatur, non est de aliâre, quàm de oratione: est enim Oratio illis valde adversa & odiosa; nobis verò salutaris, & valde benigna.* Hæc autem ariditas duobus modis oritur, sicut & aliæ quævis tentatio à Diabolo procedens. *Exteriùs, & Interiùs.* Ut in vitis PP. L. 5. n. 31. exposuit S. Syncletica: *Sicut navis* (inquit illa) *aliquando exterius fluctuum motibus opprimitur; aliquando verò interius crescente sentina demergitur.* Ita protsus cum animæ nostræ cimbâ agitur. 1. Exteriùs, & immediatè Dæmon orantes invadit, quando Deo permittente, nos per se infestat orantes. Cujus rei exempla apud S. Athanasium in vita Magni Antonii, apud S. Hieronymum in vitâ Hilarionis, & apud S. Gregorium Lib. 2. Dial. c. 4. legimus. Celebris est Historia in vitis Patrum de S. Macario Alexandrino, quem Dæmon excitavit, & accersivit ad orationem, asserens nullam Collectam sinè Dæmonibus agi; quos & Macarius tanquam parvulos Æthiopes per templum cursitantes, & Monachos variè tentantes in Oratione conspexit. 2. Interiùs, dum Dæmon mediatè per pravos habitus acquisitos, vel actus malos prævios, ùt colloquia otiosa, vel negligentem sensuum custodiam, nos in oratione inquietat suggerendo ea quæ locuti sumus, aut vidimus; quæ S. Macarius *Furta cogitationum*, & S. Laurentius Justinianus *Furtum mentis in Oratione* appellat, *quia tempori particulas nobis orantibus surripiantur.*

Quâ autem methodo, quibúsve armis hosti huic occurremus? 1. Spiritum Superbiæ oppugnemus nos coram Deo humiliando. 2. De datâ occasione doleamus. 3. Si cogitationibus blasphemis

contra

contra Deum, aut Divina impetamur; non terreamur, nec cum Diabolo disputemus; sed (ùt suadet S. Joannes Climacus Gradu 23.) *contemnamus*: *Qui enim* (ait) *hunc spiritum despicit, liber evasit; qui verò illi aliter reluctari nititur, tandem subjacebit.* Itaque pergamus in oratione, & quasi contra ventum navigemus: nec, ùt docet S. Basilius, cùm Dæmon inter orandum pravas rerum species animis nostris objicit, ab oratione desistamus; aut immissas à præstigiatore versipelle suggestiones, nostras esse arbitremur; sed majore conatu Deum supplicemus. Constit. mon. c. 18. Hâc ratione ariditas à Dæmone causata non in pœnam, sed præmium verget: secundùm illud S. Chrysostomi Serm. de Cant. David. *Dæmones plerumque nos juvant, dum oppugnant.*

III. Tertia ariditatis causa est homo ipse orans: idque vel absque suâ culpa vel cum culpâ. 1. Absque suâ culpâ dum evagatio ejusmodi, & sterilitas mentis à natura exoritur: quod 5. modis accidit. 1. Ex morbo capitis præsertim indispositione. 2. Ex hebetudine Intellectûs naturali, & obtusi ingenii, atque ad discursum inepti, inhabilitate. 3. Ex fatigatione capitis, post Studia & speculationes. 4. Ex defectu somni sufficientis. 5. Ex condicione loci ad orandum inidonei.

In hujusmodi ariditatibus duo sunt arido præstanda. 1. Non oportet affligi quenquam, cùm ipse culpam non admiserit: ùt bene scripsit Sanctus Climacus Gradu 13. c. 11. Cassianus L. 10. Instit. c. 1. & collat. 5. Et Sancta Theresia in vita Cap. 9. omnésque Ascetæos Magistri antiqui & recentiores docent. Nam amor Dei (& Devotio) ùt ait prædicta Sancta, non consistit in lacrymis, gustibus, & teneritudinibus cordis, quas ut plurimùm optamus, & iis nos solamur; sed in serviendo Deo cum Justitia, fortitudine animi, & humilitate: quòd abundemus gustibus, id est, potiùs accipere à Deo, quàm illi aliquid dare, feminis debilibus id quadrat; ut possint ferre labores, & tribulationes; sed ut servi Dei præsertim solidi in Literis, & magni Intellectûs tantopere æstiment, quòd Deus illis subtrahat devotionem sensibilem, ferendum non est. Hactenus S. Theresia.

2. Humiliet se Aridus, & loco devotionis sensibilis, quam non habet, ut desideraret, humilitate cor Dei recreabit, & orationes ferventes jaculatorias, crebrò repetitas, in cælum vibret, vel unam, eandémque repetendo veluti S. Franciscus, qui totam noctem exegit: *Deus meus & omnia*: Vel variando, ita ut primo quadrante, ùt suadet S. Basilius, Deum benedicas, & adores: secundo contritionem elicias: tertio pro beneficiis gratias referas: quarto Dei auxilium implores. Hoc pacto Deo placebit oratio nostra, & non rarò plus meriti obtinebimus, quàm si summâ dulcedine spirituali reficeremur.

Quòd si verò ex negligentia, & culpâ nostrâ ariditas promanaret: ariditatis fons inquirendus, & à nobis pro viribus cum Dei gratiâ obstruendus est. Fontes autem hujusmodi sex recensentur. Primus est negligentia in vitæ puritate

procuranda, & peccatis venialibus deliberatis etiam minimis evitandis. Hæc enim teste S. Augustino, homil. 50. c. 3. ex 50. *Sunt velut scabies, quæ nos à castissimis sponsi amplexibus separat.* Non quidem ut explicat S. Thomas, perfectè, ut per peccatum mortale contingit: sed imperfectè; quia per peccatum veniale retardatur affectus hominis; ne promptè in Deum feratur. Secundus fons est, negligentia in edomandis passionibus, iræ, timoris, amoris; quæ ut S. Basilius ait: *Aciem perspicuitatémque animi confundunt, & exturbant*, in Psal. 33. Veluti fluctus mare commovent: *Turbatus est à furore oculus meus*, ait Propheta. Tertius fons est effusio ad res terrenas, ex affectu inordinato profluens: res enim externæ distrahunt, uti & particularis amicitia, & silentii transgressio: Hinc S. Maria Magdalena de Pazzis dicere non est verita: *Anima religiosa, quæ non delectatur silentio, impossibile est ut habeat gustum in rebus divinis.* P. Cepparius in vita c. 44. Quartus est negligentia in præparatione ad orationem, si puncta non benè præparentur, aut prævideantur, contra monitum Spiritus S. *Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse, quasi homo, qui tentat Deum.* Eccles. 8. 23. Unde diligentissimè se præparabat Sanctus Ignatius, & Sanctus Carolus Borromæus. Quintus fons est negligentia, quâ immediatè ante meditationem animus sinitur evagari per ineptas cogitationes, confabulationes, aut alias sensuum distractiones. Sextus fons est negligentia in sensuum, vel mentis custodia sub ipsa oratione. Contra hos fontes Sanctus Ignatius additione 3. suadet cogitare præsentem & intuentem Dominum JESUM.

Hos fontes ariditatis obstruemus. 1. Vitæ puritate. 2. Passionum refrænatione. 3. Animi recollectione. 4. Diligenti præparatione. 5. Sensuum custodia ante orationem, & 6. In oratione: Atque ita adhibitis à nobis omnibus mediis, omnique industriâ nostrâ, Divina Bonitas, si ad gloriam suam, animæque nostræ salutem conduxerit, ariditatis nubes dispellet, & devotionis radiis mentes nostras collustrabit, etiam in mediis occupationibus & laboribus pro salute animarum susceptis.

Hoc autem assequemur, si (ut suadebat S. Ignatius & ipse in praxi exercebat, teste P. Massæo, l. 3 vitæ c. 1.) non rebus & negotiis non tradamus, sed commodemus. Unde ipse, sive cibum caperet, sive per urbem incederet, sive negotia tractaret, divina lumina visionesque percipiebat, teste Ribadeneira l. 4. c. 2. & Orlandino l. 10. n. 18. Mirum quoque est, quod de P. Joanne Polanco ab antiquis Patribus sese accepisse refert P. Nicolaus Lancicius opusc. 7. c. 9. Etsi enim is, & universæ Societatis Secretarium & Concionatorem, & Catechistam, & Procuratorem Generalem, ac domesticum, simúlque historiæ Societatis scriptorem ageret, & nomine S. Ignatii ad omnes Epistolas responderet, nec tamen à culinæ, tricliniique muneribus immunis esset; nullius tamen in oratione animi evagationis est passus. Quamobrem verò? commodabat se negotiis, non tradebat: quemadmodum & de coquo quodam refert S. Joannes

S. Joannes Climacus gradu. 4. Qui licet pro Monasterio, ducentos & triginta, præter hospites, & advenas, Monachos numerante cibos pararet, dono tamen lacrymarum & devotione singulari cùm præditus esset: causam rogatus: respondit: *Nunquam hominibus me servire arbitratus sum, sed Deo: & indignum meipsum quiete animi judicans: Ex hujus ignis contemplatione, sempiterni incendii jugi contemplatione compungor.*

Sanè coquus hic Marthæ ministeriis non dabat se, sed accommodabat: non homines sed Deum respiciebat: hinc pulsa ariditate; devotione magnâ donatus fuit. Exemplum haud absimile in Historia Franciscanâ 3. p. l. 10. c. 19. legitur: Coquus nonnemo, culinæ ministeriis perfunctus, in collem se recipiebat orationis gratiâ, & magnis consolationum cœlestium deliciis recreabatur: quas uberiùs se hausturum rebatur, si à culinæ distractionibus liberaretur: impetratâ verò liberatione, magnâ ariditate obrutus fuit: quare agnito errore, ad functiones culinarias redux, pristinam devotionis gratiam recepit; quin & humilitatis, & charitatis officiis in culina exercitis mirificè auxit. Cum his igitur, nos officiis charitatis, & ministeriis non demus; sed accommodemus & in devotione persistemus.

Quòd si verò, Charissimi, omni conatu adhibito ariditatem sive à Deo, sive à Diabolo, sive à nobisipsis causatam depellere non valeamus: constanter in oratione, nihilominus perseveremus, & majus meritum, quàm in devotionis teneritudine nos relaturos confidamus. 1. Quia oratio arida humilitatem excitat, veluti sensibilis devotio superbiæ præbet occasionem: teste S. Laurentio Justiniano in fasciculo amoris c. 16. 2 Quia in ariditate, patientia exercetur, dum infestationes Dæmonis, aut naturæ, patienter toleramus. 3. Exercetur fortitudo heroica, dum in oratione ob tentationum, & evagationum impetum insipida & amara, perstamus. 4. Major erga Deum amor ostenditur, dum non obstante Dæmonis violentiâ, in colloquio cum Deo perseveramus.

REGU-

REGULA XXII. SUMMARII.

DE ILLUSIONIBUS DÆMONIS.

EXHORTATIO

IN REGULAM XXII. SUMMARII.

Declarat Diaboli illusiones, circa Tyrones præsertim, & remedia suggerit.

THEMA.

Resistite Diabolo, & fugiet à vobis. Jacobi 4. 7.

VEL

Ab illusionibus Dæmonis in suis spiritualibus exercitiis cavcant. Reg. 22.

ECCLESIA Catholica haud absimilis est turri Davidicæ, quæ ædificata est cum propugnaculis, *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium*, cant. 4. Hujus turris propugnacula, clypei, & armatura (ut Venerabilis Beda, & Theodoretus exponunt) sunt sacrarum literarum volumina, Traditiones Apostolorum, Decreta Conciliorum, Testimonia & Exempla Patrum. Consensus omnium sæculorum, successio Pontificum, Doctrinæ puritas, vitæ sanctitas, aliáque argumenta, & Ecclesiæ notæ, à Cardinale Bellarmino prolixè tractata, quibus illa contra hostium furorum insultus fortiter defenditur.

Huic Turri Davidicæ non dissimilis quoque esse videtur minima nostra Societas JESU: est enim & illa cum suis ædificata propugnaculis, *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium.* Turris hujus propugnacula sunt vota, clypei Constitutiones, Regulæ, & Decreta. Armatura reliqua sunt alia spiritualia media, quibus Societas abundat, ac contra astutias, illusiones, technásque Dæmonis strenuè se defendit.

In Regula præsente Sanctus Patriarcha noster quaterna puncta proponit. 1. Ut

1. Ut fraudes Dæmonis caveamus. 2. Ut muniamus nos contra tentationes. 3. Ut in virtutum solidarum studium incumbamus. 4. Ut semper in via Domini progredi allaboremus: quoniam verò de duobus ultimis in expositione regulæ 16. & 15. egimus, nunc solùm de primo & secundo, id est de illusionibus Diabolicis & tentationibus, quibus Tyrones potissimùm impugnantur, earumque remediis tractabimus.

1. Illusio. in visionibus.

I. Illusio prima est, quâ Stygius Impostor se in Angelum Lucis transmutat, & illudit visionibus & apparitionibus in spiritualibus exercitiis, in meditationibus & contemplationibus, aliisve precibus: quibus dum tanquam mediis uti oporteret, ad perfectionem, Diabolus utitur ad nostram perditionem, adeòque efficit, ut dum è navi protensi, piscem capere conamur, ipsi mergamur. Hujusmodi visionibus tempore S. Patris nostri, & S. Theresiæ in Hispania complures animæ devotæ illudebantur, adeò ut S. Theresia etiam veris non fideret: apparuit illi aliquando Christus Dominus, cúmque in absentia Patris Balthasaris Alvarez, Patri Ministro id aperuisset, ipse improbans ejus visiones, jussit Christum, si appareret, conspuere: quod & Christus ex obedientia fieri passus est, non tamen placuit S. Theresiæ consilium, nec illi ultrà confessa est. Non sunt quidem visiones omnes vituperandæ, nam & Christus Dominus S. Petro, Paulo, Marco; Archangelus Gabriel, B. Virgini, Angeli Sanctis Virginibus apparuêre, & veræ ejusmodi visiones in sacris Literis commendatæ, & Prophetis, ac Viris, fœminisque sanctis factæ sunt, adeóque improbandæ minimè sunt, sed velut Dei opera laudandæ. At Novitius recèns veniens è sæculo, etiamnum imperfectionibus scatens, & nondum plenè excusso passionum ac vitiorum jugo, perfectam Filiorum Dei libertatem assecutus, omninò cautus & circumspectus sit, necesse est; alioquin facilè ab Angelo tenebrarum supplantabitur. Quem igitur clypeum huic Dæmonis sagittæ opponet? Clypeum humilitatis. 1. Nulli Tyroni visiones, revelationes, apparitiones convenit optare. 2. Imò oportet etiam eas refugere. 3. Licet legitimæ videantur, diligenter eas examinare; & Superiori manifestare, ne illudatur. 4. In profundissima se humilitate contineat, omnibus visionibus, apparitionibus, & extraordinariis Dei beneficiis prorsus se indignum judicet. Nisi hoc fecerit, decipietur, ac in superbiam, & vanam gloriam incidet. Quemadmodum in vita B. Catharinæ Bononiensis legitur: Cui Dæmon in specie Beatissimæ Virginis apparuit, eamque instigavit, ut apparitiones suas aliis narraret, atque ita vanam gloriam captaret, quod illa tamen non præstitit. Viri sanctitate conspicui, ne illuderentur, semper humilitate triumpharunt.

II. Illusio in consolationibus.

II. Illusio altera Dæmonis in spiritualibus exercitiis est, dum Lavernio infernalis Tyronibus persuadet devotionem consistere in consolationibus spiritualibus, adeóque orationem & meditationem haud benè procedere, nisi lactymas teneræ devotionis fundant, atque ex hac persuasione illi caput

fatigant & constringunt, ut lacrymas & consolationes violenter eliciant, & quodammodo exprimant. Quod si verò Deus, qui ait Job. c. 26. *Ligat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum*; Consolationes, & lacrymas neget, aut ipsimet quantavis coactione extorquêre nequeant, in eam tristitiam, pusillanimitatem, & consternationem incidunt, ut siniſtrè judicent, Deum ipsis offensum esse, nec se amplius ab eo amari; eò quòd faciem non ostendat amplius benignam, petitásque consolationes deneget. Hinc ulterius progressi, cùm portas his solatiis occlusas reperiant, mundanis, humanis, & tranſitoriis recreatiunculis animum adjiciunt, viam Domini ambulare desinunt, bona opera, in quibus ipse exercere consueverant, intermittunt, & non rarò retrò respiciunt.

Similes hi sunt semini, de quo Christus Dominus (apud S. Matthæum c 13.) meminit: quod cecidit in petrosa, ubi non habebat terram multam, & continuò ortum exaruit, ac proinde quamdiu ab aqua vernali humidum fuit, accrevit & in virore perstitit; Sole autem orto, æstuavit, atque exsiccatum est, quia radicem non habuit.

Quem verò clypeum huic Dæmonis sagittæ opponemus? non alium quam Regulam vicesimam primam, quâ veræ devotioni insistere jubemur, non consolationibus: vera autem devotio in prompta Deo serviendi voluntate consistit. Deo mille modi, famulos suos ad felicem æternitatem perducendi suppetunt: aliis veluti infantibus, lac dulce consolationis præbet, aliis verò solidos cibos porrigit: aviculæ dum parvæ sunt, cibum ex ore matris sine labore sumunt; grandiores verò efficta è nido in campos ejiciuntur; ut ipsamet circumvolitent, & cibum quærant. Patri methodo nobiscum non rarò agit Deus. *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat*: novit ipse, quid nobis expediat, quidve obsit; nostrum est Deo tempus visitationis præscribere, sed ejus præstolari nutum. Meritò Judicha, Oziæ tradituro Civitatem Assyriis, nisi intra quinque dies Deus opitularetur, indignabatur dicens: *Qui estis vos, qui tentatis Dominum? non est iste sermo qui misericordiam provocet; sed potiùs, qui iram excitet, & furorem accendat; & in arbitrium vestrum dum constituistis ei.* Ita pariter, quoad consolationes & lacrymas, vel desolationes & ariditates, nos totos Deo permittamus, & veræ interim devotioni ludeamus, & ab hac illusione immunes erimus. Societatis Religiosus, ut ait P. Claudius Aquaviva in remed. anim. Ambidexter sit, oportet, paratus servire Deo tam in dulcedine, quàm in amaritudine, certus, hàc præ illa majus acquiri meritum & coronam, fidelitatémque majorem demonstrari.

III. Illusio est in exercitiis spiritualibus, qua Dæmon Tirones incautos, aut religiosos juniores impetit sub specie boni, ideóque facilius in fraudem inducit. R. P. Thomas de Soto. S. J. Anno 1600. 20. Augst. defunctus, anno ætatis 96. vice quadam in conclavi suo, quiddam pendulum vidit instar stellæ, quod experiri volens, jam manum protendebat, cùm illico vocem audit

audiit deterrentis. *Abstine! abstine!* Simulque pro stella apparuit monstrosæ magnitudinis araneus: Tannerus pag. 334. Simili modo Diabolus aliquando agit cum Tironibus, sub specie boni, malum, sub specie stellæ pulcherrimæ, fœdum obtrudit araneum. Declaremus id pro cautela, nonnullis exemplis.

1. Tirones Coadiutores laboribus destinatos sub specie boni, incitat ad prolixas orationes eo etiam tempore, quo laborandum esset, instituendas. Sub specie boni quosdam Novitios, inducit, ut, quando dormiendum est, vel incurare, scribere aliáve pia opera exercere, atque ita sub specie boni seducit ad inobedientiam. Quemadmodum in Tirocinio Societatis Superioris Germaniæ, quidam Juvenis decipiebatur, Diabolo in forma Angeli Lucis eum accedente, & jubente noctu surgere, & ea, quæ dictaret, conscribere.

2. Sub specie boni nostris ad studia destinatis nonnunquam suggerit, præstare libros sacros legendo evolvere, quàm profanos. In Historia Societatis L. 15. n. 14. recensetur de quodam Magistro, qui dum Laureti humanioribus literis insudâret, Dæmon eidem in specie S. Pauli apparuit, hortatúsque est illum, ut relicto illo vano studio & Ciceronis lectiones suas potiùs Epistolas perlegeret. Ratus Magister hanc Sancti Pauli vocem esse, protinus Tullium abjicit, Sancti Pauli Epistolas arripit, eásque cùm diu legeret, Superioribus insciis, eò tandem progressus est, ut infelici prorsus eventu è Societate exiverit.

3. Sub specie boni, alios ad grandes pœnitentias concitat, Superiore haud consulto, persuadens has majoris esse perfectionis, valere ad satisfaciendum pro admissis delictis; esse conformes exemplis Sanctorum, & pluribus hodiedum ex Ordine S. Francisci Dominici, Benedicti, Brunonis, Religiosis usitatas, reipsâ verò inrendit, ut quis vires atterat, sanitatem destruat, atque ad Societatis munia sese ineptum reddat.

4. Sub specie boni subinde Tironi suadet reditum ad sæculum, eò quòd jam sufficienti Spiritûs scientia sit instructus, modum piè vivendi, orandi, meditandi, calleat, adeóque & aliis optima exempla præbere, & instruere valeat. Diabolus Piscatorem agit, qui piscibus escam gratam objicit, & in speciem bonam & sapidam; sed latet hamus, quo capiat incautos, & à via arcta religionis, ad latam perditionis retrahat.

5. Sub specie boni Cacodæmon Religiosos movet, ut seipsos ad proximum juvandum penitus effundant, propriámque perfectionem negligant. Ejusmodi se securos esse existimant, quod alios doceant, ægros inviśant, ad populum perorent, exhomologeses pœnitentium excipiant, aliáque charitatis opera, domi, forisque exerceant: credentes omnia hæc ex gratiæ divinæ affluxu copioso, procedere; unde sui curam deponunt, Regulas tanquam Deus cum ipsis dispenset, negligunt, examina obiter & cursim instituunt, meditationes ad alios potiùs, quàm ad se juvandos dirigunt, libri spiritualis

lectionem, ad Conciones formandas, concinnandásque referunt. His dicendum primò, *Attende tibi*, postea doctrinæ & aliis. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur?*

6. Sic quoque aliis illudit. 1. Dum suadet ut communia cum aliis opera externa exerceant, interiorem mortificationem negligant. 2. Ut magna & heroica forment proposita, sed nihil in praxin redigant. 3. Ut de majoribus imperfectionibus emendandis solliciti sint, non item de minoribus. 4. Ut agant omnia, quæ alios agere vident, cùm non omnia possimus omnes. 5. Ut omnes imperfectiones simul aggrediantur, uno impetu. 6. Et si res non succedat, animum de assequenda perfectione abjiciant ac desperent. 7. Denique instigat, ut res fidei scrutentur, & curiosè inquirant, & cum penetrare nequeant, in dubia contra fidem, aut infidelitatem præcipitent; cùm eæ simpliciter credendæ sint; *Difficile*, ait Salomon, Sap. 9. *æstimamus, quæ in terra sunt, & quæ in prospectu sunt, invenimus cum labore; quæ autem in cœlis sunt, quis investigabit?*

Contra omnes has illusiones Diabolicas, Charissimi, quâ armaturâ, quibus clypeis utemur? præter supradictos hoc gemino: Primus communis & locuplissimus clypeus est Regula 41. Summarii, quòd nulla celanda sit tentatio, quæ vel Confessario, vel Superiori non pandatur. 2. Clypeus est Regula 31. & 32. Summarii de obedientia, à qua non deflectendum; hac omnes tentationum impetus facilè retunduntur: quemadmodum Christus Dominus, semel, iterum, tertiò, Sathanæ insultus repulit, dicendo; *Scriptum est*, obedientia legis requirit; ita nos quoquo modo impugnemur, oggeramus. *Scriptum est*, jussum est, præceptum est, regulâ cautum est, & inexploratè, cœcèque jussis pareamus. Hâc ratione omnes Sathanæ versutias, technas, & illusiones, cum divina gratia, haud difficulter elidemus.

REGU-

REGULA XXIII. SUMMARII.

DE PAUPERTATE.

EXHORTATIO I.

IN REGULAM XXIII. SUMMARII.

Ostendit, Paupertatem esse murum Statûs Religiosi.

THEMA.

Et erat Structura muri ex lapide Jaspide. Apoc. 21. 18.

VEL:

Paupertas ut murus Religionis firmus diligenda. Reg. 23.

DUM Evangelistarum Aquila S. Joannes Civitatem cælestem sibi in visione à Deo ostensam describit, & quasi depingendo nobis ob oculos ponit, Apoc. 21. ait: *Vidi Sanctam Civitatem Jerusalem novam*, ad distinctionem Hierosolymæ veteris; quæ civitas est terrestris. *Et hæc Jerusalem nova habebat murum magnum & altum*, id est, firmitatem insuperabilem: *Et erat Structura muri ex lapide Jaspide*, per quem lapidem quia est firmissimus, significatur Patriæ cælestis firmitas & securitas, quia viridis est coloris, ejus deliciæ, recreatio, & amœnitas; quia pellucidus, ejus claritas & dignitas. Quia ex relatione Plinii, & Sancti Hieronymi, Dæmones & Phantasmata fugare putatur ejus puritas & sanctitas.

S. Parens noster in aureâ, de obedientiâ, Epistolâ, Societatem nostram Cælo optat esse persimilem. Similiter Admodum R. P. Mutius Vitelleschus, Sextus Societatis nostræ Præpositus Generalis, Epistolâ 4. Societatem Cælo comparat. *Nemimem latet* (ait)

in pulcherrimum Nos ac ſplendidiſſimum cooptatos Cælum, ubi (dicam cum S. Petro Chryſologo Serm. 1. de Filio prodigo) *Aurora eſt Mater Societas, Sol Parens noſter Ignatius, Stellæ, noſtrorum tot Fratrum per tot annos, ac terras digeſtus ſplendor virtutis ſingularis.* Si igitur Societas Cælum eſt, & Jeruſalem nova, & ipſa habeat, neceſſe eſt, *Murum magnum & altum:* Is autem murus, ùt regulâ præſente indicatur, eſt Paupertas, quæ eſt inſtar Jaſpidis firma, virens, amœna, pellucida, & Dæmones fugans.

Quare proprietates, & effectus hujus præſtantiſſimi Muri geminos ſolùm, nimirùm quòd hoſtes arceat, & incolas cuſtodiat, exponemus.

I. Beneficiũ paupertatis eſt defenſio ab hoſtibus.

1. Beneficium primum, quòd Murus Civitati præſtat, eſt, ab ingreſſu hoſtes & feras arcere: ſtantibus enim muris difficilis eſt aditus; at iisdem perruptis aut dejectis, pro libitu ingredi, ſpoliare & vaſtare queunt omnia. Patet id in famoſo Muro Sinenſi, qui, ùt perhibet Hiſtoria Aſiatica L. 1. pag. 4. bis mille milliarium Italicorum longitudinem, triginta cubitorum Sinenſium altitudinem, & duodecim in craſſitie latitudinem continet: hoc muro ſtante, nullus hoſtium in Regnum penetrare potuit; at eo perrupto, Tartari ingreſſi, totum propè Regnum illud vaſtiſſimum occupavêre. Simili ratione Civitas hæc antiquiſſima Trevirenſis, cincta ſuis mœnibus, & turribus munita, hoſtem arcuit, qui ſinè ſanguinis effuſione ingredi haud potuit, ut in confederato milite Germano primùm, deinde in Gallico, urbem intercipiente experientia comprobavit; at nunc muro & mœnibus deſtituta eſt primò occupantis.

Chariſſimi quod Murus eſt in Civitate, hoc Paupertas eſt in Societate, & quovis Religioſo Ordine: Paupertas enim hoſtes Religionis capitales arcet & excludit. 1. Arcet & excludit Mundi tentationes & pericula, faſtum, arrogantiam, ſuperbiam, vanitatem in veſte, cubiculo, ſupellectile, fallacias ac fraudes. *Qui nimis locuples eſt*, ait Eccleſiaſticus cap. 21. 5. *conſummetur, & annihilabitur Superbiâ*; id eſt, occaſione opum in Superbiam incidet.

2. Arcet carnis tentationes & impetus, hoſtéſque Caſtitatis, quales ſunt blanda, mollisque corporis tractatio, ciborum copia, potûs abundantia, convivia, ſympoſia, ludi, otia, confabulationes, & alia ſenſuum oblectamenta, quæ carnis petulantiam excitant, & contra ſpiritum armant: omnia verò hæc à religione ſancta Paupertas proſcribit: ut de eâ paupertate vallatâ dicere liceat, quod de cæleſti Civitate S. Joannes aſſeruit. *Non intrabit in eam aliquid coinquinatum aut abominationem faciens, aut mendacium.*

3. Arcet Diabolum, cum tentationibus ſuis & agmine vitiorum & peccatorum capitalium: excludit in primis Invidiam, cùm unus altero nec plus in victu & amictu poſſideat, nec poſſidere deſiderat: Excludit tentationes, Avaritiæ, injuſtitiæ, fraudulentiæ, inhumanitatis, ac duritiæ cordis; aliáſque deſideria nociva ac laqueos Dæmonis. Nam ut ait Apoſtolus, 1. Tim. 6. 9. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationes & laqueos Diaboli, & in multa deſideria inutilia*

inutilia & nociva, quæ mergunt eos in æternæ damnationis abyssum. Radix enim omnium malorum est Cupiditas. O igitur præstantissimus Paupertatis Murus! Murus verè argenteus, imò aureus, & gemmeus, ex Jaspide, qui tot capitales à Religione hostes arcet, ac Diabolo hæc duo organa, & exitii nostri machinas & arma eripit, scilicet vanitatem & voluptatem, cum reliquo vitiorum agmine.

II. Alterum beneficium à muro civitati præstari solitum, est securitas, quo incolæ muniti, tuti securique in pace & tranquillitate degunt. Quamdiu muri Jericho illæsi, inconcussique steterunt, in pace, securitate ac tranquillitate degebant incolæ; at ubi illi, tubis clangentibus, corruêre; hi hostili ferro cecidêre. Pari modo Paupertas tanquam murus Religionis firmus, Religiosos Societatis firmat, defendit, & in quete, virtute, ac perfectionis studio conservat. Unde præclarè scripsit Venerabilis Beda in Epist. 2. ad Corinth. *Pauper in Cella, dives in Conscientiâ, sicutur dormit in terra, quàm auro Dives in Purpura.* Et S. Clara Sororibus suis dicere solita est: *Tunc demum suum Collegium stabile ac strmum futurum, si propugnaculis ac mœnibus Paupertatis quàm maximè muniretur.* Hic igitur murus firmissimus tuetur & custodit omnes Religiosi virtutes, ut singulas percurrenti patebit. Nam

1. Custodit ac defendit cordis puritatem & integritatem, quia, ut vidimus, tentationes, vitia, & peccata excludit; ideòque animam purgat à vitiis. Ignis *inopiæ*, inquit S. Gregorius Hom. 1. de Lazaro, *purgavit animam mendici Lazari, itáque munda & pura à peccatis, mox ab Angelis in sinum Abrahæ deportata est.*

2. Custodit, protegit, ac disponit ad Fidem: tollit enim impedimentum Fidei, & Evangelii, quod est divitiarum & honoris terreni amor; disponit quòque ad crucem amplectendam, se ipsum abnegandum, & Christum sequendum. Unde dictum est. Matth. 11. *Pauperes evangelizantur*, quod Venerabilis Beda in Cap. 7. Lucæ, de pauperibus, nonnihil de paupertate Spiritûs participantibus exponit.

3. Custodit ac erigit Spem & fiduciam in Deum; qui enim omnia terrena abjicit ex amore Dei, omnem fiduciam & spem in solo DEO reponit, & cum Prophetâ ait: *Dominus regit me & nihil mihi deerit.* Et illud cum S. Francisco: *Jacta cogitatum tuum in Domino & ipse te enutriet.*

4. Custodit ac tuetur humilitatem: efficit enim, ut Religiosus temporalia bona contemnat, quibus Mundani honorem ab omnibus & magnam sui æstimationem ambiunt, ac proinde honores despicit, & ignominias ac contemptus, paupertati annexas tolerare desiderat.

5. Custodit ac conservat patientiam, eámque auget, dum Religiosi sentiunt defectum in rebus commodis aut necessariis; & impletur in eis illud Sapientis; *Deus tentavit eos* (adversis) *sicut aurum in fornace probavit eos, & invênit illos dignos se,* suâ majestate & gloriâ. Sap. 1. 5. Scilicet: *Excoxi te in camino paupertatis.* Isaiæ 48. 10.

6. Custodit

6. Custodit ac tutatur charitatem: ut enim docet S. Augustinus, L. 83. q. q. Q. 10. *Charitatis* (amorisque Dei) *venenum est cupiditas temporalium. Nutrimentum ejusdem Charitatis est destructio cupiditatis; signum perfectionis Charitatis, nulla cupiditas, nullus inordinatus rerum hujus mundi, appetitus.*

7. Custodit & circumvallat religionem pietatem, devotionem, orationem, & cultum divinum: idque duplici de causa. 1. Quia animam conservando in quiete, pace, tranquillitate & lætitia spirituali, eam aptat, & ad pietatis ac devotionis exercitia ritè disponit: ex inordinato divitiarum amore nascuntur diffidentiæ, turbationes, curæ, tristitiæ, sollicitudines, æmulationes, aliáque peccandi pericula: Paupertas verò voluntaria tollens divitiarum amorem, ab omnibus his malis liberat, & dispositiones ac qualitates contrarias inducit: *Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum*, ut Christus ait: Regnum autem cœlorum, *sive Regnum Dei est Justitia, Pax, & Gaudium in Spiritu.* Rom. 14 17. *Paupertas semper est secura*, ait S. Chrysostomus, Hom. 48. in c. 13. Matth. & alibi: *Si intraveris in cor pauperis Spiritu, illúdque examinaveris, invenies plenum esse suavitatis & magnâ libertate frui.* 2. Altera causa, cur paupertas devotionem augeat, est, quia removet, ut suprà diximus, intemperantiam, crapulam, commessationem, ebrietatem, aliósque excessus, exercitiis pietatis & orationi summè adversarios & repugnantes.

In Historia Minorum, p. 1. L. 10. c. 14. narratur de Monasterio montis Alverniæ, quod vixerit in magna paupertate secundùm Regulam suam, atque in haud vulgarem virtutem & Spiritum conservarit: Dæmon verò, id haud ferens, formâ juvenis assumptâ, Diviti in vicinia habitanti, & fratribus minimè affecto se in famulum obtulit, cúmque prætitis obsequiis, animum ejus occupasset, suasit ei, ut multas fratribus Eleemosynas submitteret, eò quòd homines essent sanctitate prædíti, multique id foret meriti. Herus igitur quotidie magnam panum, carnium, piscium, fructuúmque copiam illis submisit; at Fratres per hoc paupertatis rigore remisso, lautiores Tractationes admittere, exercitia spiritualia segniter obire, multúmque de Spiritu & habita antè devotione perdere cœpêre. Quare vidi relaxatione hac, quidam Frater Dominum adiit, causam Eleemosynarum intellexit, & servum illum Dæmonem esse divinitus cognovit; qui is detectum videns evanuit. Porrò Frater, ubi Domino à submittendis eleemosynis abstinere persuasisset; cum vita frugali & paupere, pristina pietas, virtus & devotio, postliminio, revertit.

III. Cùm hic Paupertatis murus, tanta mala à cordium nostrorum manibus arceat, tantáque bona in animarum nostrarum Civitatem invehat, ut in ea custodiat, facilè patet, quo amore illa complectenda, & quo studio in ea puritate, sit conservanda. Quemadmodum enim illustrium Civitatum mœnia integri semper servantur, nulláque in eis ruptura toleratur, quin illico sarciatur, licet domus dirutæ, plateæ immundæ, diu subinde in ea relinquantur. Ita in

Religione

Religione ante omnia, Paupertatis murus illæsus est conservandus. Una enim fissura sufficit, ut ad eam hostis, id est, Mundus, Caro & Diabolus intret, & pestilentiæ suæ afflatu puros Religiosorum animos inficiat & attaminet.

Tunc autem paupertas in sua puritate conservatur, quando nihil illi contrarium admittitur, quod ejus splendorem obfuscet, aut maculet, cujusmodi sunt usus bonorum proprius, sine licentia, acceptio rerum vel pecuniæ clandestina; rerum superfluitas & abundantia; affectus inordinatus ad res mundi, & similia, de quibus aliàs.

Nos igitur Charissimi, qui in stellato Societatis JESU cœlo, velut stellæ collocati, & infixi sumus, murum hunc ex lapide Jaspide firmum, virentem, & pellucidum, ac Dæmones vitiorumque Phantasmata, fugantem undè diligamus, & in sua puritate conservemus. Sic Mundum, Carnem, Dæmonem, eum eorum tentationibus & periculis, cum Superbiæ, Luxuriæ, Gulæ, Invidiæ, & Avaritiæ motibus ex Hierosolyma nova, id est, è Societate, & simul ex anima nostra eliminabimus: è contrà verò puritatem, fidem, spem, charitatem, humilitatem, temperantiam, patientiam, & devotionem in cordibus nostris conservabimus ac defendemus.

EXHORTATIO II.

IN REGULAM XXIII. SUMMARII.

Demonstrat paupertatem esse murum fundamentalem, seu fundamentum fabricæ perfectionis; violationem verò paupertatis ejusdem esse ruinam.

THEMA.

Beati pauperes Spiritu. Matth. 5.

Vel ex Regula.

REDEMPTOR noster Matth. 7. adducit parabolam de duobus Architectis, uno sapiente, altero stulto: *Sapiens ædificavit Domum suam supra petram, & descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & non cecidit. Fundata enim erat supra petram. Stultus verò ædificavit super arenam, & descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt domum illam, & fuit ruina illius magna.* Quis est sapiens ille Architectus, nisi qui fundat ædificium perfectionis suæ supra petram, id est, Christum, ejus legem,

Evangelium, Dei amorem, & consilia Evangelica, maximè paupertatis? Quis stultus, nisi qui ædificat, ut exponit P. Salmeron, super Creaturam, super divitias, pecunias, thesauros mundi, perituros, qui sunt instar arenæ steriles? & quid aurum & argentum, nisi flava & alba terra, aut arena?

Ostendemus itaque paupertatem fabricæ, perfectionis murum fundamentalem, seu fundamentum esse, quo stante illæso perstet quoque fabrica, illo verò labefacto minari ruinam & collabascere.

1. Paupertas fundamentum est fabricæ perfectionis.

I. Seraphicus Doctor S. Bonaventura in Apolog. pauperum, hac ratione de paupertate disserit: *Radix* (ut ait Apostolus 1. Tim. 6.) *omnium malorum est cupiditas: ex hac enim & simul ex superbia, quæ huic cupiditati semper Comes est, omnia scelera originem, fomentum, & incrementum accipiunt;* Quam ob causam, Civitatis illius Babylonicæ fundamentum ab Augustino appellata est. Ex hoc autem præmisso idem S. Doctor concludit. *Sicut vitium illud totius Babylonis fundamentum est, sic è contrà paupertas meritò verum & solidum fundamentum totius perfectionis est appellandum.* Idem vel eo etiam comprobatur, quòd Dominus & Legifer noster, cùm novæ Hierusalem de cœlo descendentis initia poneret, ab hac ipsa tanquam à fundamento exorsus sit, dicens: *Beati pauperes Spiritu.* Matth. 5.

Itaque Christus Dominus Architectus novæ cœlestis Hierosolymæ, positurus primum lapidem, à stabulo & à paupertate summa incepit. Deinde, veniente postmodum ad Christum divite adolescente, Matth. 19. & quærente: *Quid faciendo vitam æternam possidebo:* Respondit: *Serva mandata: hæc servavi ait à juventute mea, quid mihi deest.* Respondit Christus: *Si vis perfectus esse; vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in Cœlo:* q. d. Si vis ædificare domum perfectionis, primum lapidem, primum fundamentum, loca paupertatem. Omnia relinquere sunt sumptus hujus fabricæ. *Ad ædificium temporale sumptus facimus, si non habita contemnamus, ad spirituale, si & habita relinquamus;* ait Venerabilis Beda, L. 4. in Lucam. Omnibus ergo relictis ædificare incipimus.

1. Fundamento paupertatis innititur prima contignatio fabricæ perfectionis seu incipientium. Nam paupertas omnium vitiorum & scelerum instrumenta tollit, tollit arrogantiam, superbiam, ambitionem, ebrietatem, gulam, avaritiam, incontinentiam, acediam & alia multa vitia, quæ ex abundantia, tanquam fumus ex igne, erumpere solent. Imò etiam peccandi facultatem quodammodo tollit in multis, cum magna peccatorum pars ab hominibus pecuniæ præsidio committatur. Paupertas ergo quasi securis est, quæ eo ictu cupiditatem amputat, & omnia vitia ex ea propullulantia exscindit, adeóque animæ puritatem fundat.

2. Huic fundamento innititur secunda contignatio proficientium. Paupertas enim non solùm vitia prohibet, sed virtutes ferè omnes inducit: ut temperantiam, modestiam, & maximè humilitatem, pacem, orationem, quæ nescio, quomodo paupertati finitima, ejúsque tanquam germana Soror est.

ostendit

ostendit hoc S. Chrysostomus Hom. 2. in Ep. ad Hebr. cùm ait: *Christianus in paupertate magis irradiat, quàm in divitiis: quo modo? quia excludit à se superbiæ typhum; non erit arrogans, sed potiùs obediens, pudicus, mitis & sapiens*: Tandem post Divitum peccata recensita: concludit: *Vides quomodo in paupertate facilius virtutes pullulemus? velut in radice fructus; nam paupertas est radix omnium virtutum.* Unde S. Franciscus Seraphicus (quod refert S. Bonaventura) rogatus, quænam virtus nos maximè Deo gratos redderet, ac commendaret; insolito quodam affectu reposuit: *Paupertas: ea enim est via salutis, humilitatis fons, perfectionis radix*, & ab ea multiplices fructus progerminant; licet occulti ii sint, paucissimisque cogniti ac perspecti, pauper enim Spiritu totum se tradit virtutum studio, velut apis melli suo. Ut in sancto Antonio, ab opum cupiditate remotissimo patuit; Qui toto desiderio, virtutum se tradebat studio, ab uno discens patientiam, ab alio silentium, ab alio abstinentiam, ab alio constantiam, aliamve virtutem.

3. Innititur paupertati tertia contignatio perfectorum, seu in via unionis cum Deo constitutorum; cùm enim perfectio in Charitate Dei & proximi consistat, ad eam paupertas recta dirigit ac perducit: nam *meum* & *tuum* frigidum illud verbum, è quo, ut docet S. Chrysostomus, omnes lites, & bella inter proximos oriuntur, è medio tollit. Deinde eadem avellit à cura & amore rerum terrenarum, adeóque totum animum in Deo defigit, redditque hominem, Mundo & Carne Superiorem, velut Angelum, cum Angelis versantem, ad cœlum suspirantem, illúdque Apostoli implentem. *Quæ sursum sunt, sapite, quæ sursum sunt quærite, non quæ super terram*: Atque ita totam hominis Religiosi, jámque perfecti mentem, amorem, cogitationem, curam, ac desiderium in Deum transfert, ut unus cum eo evadat Spiritus, totus à caducis avulsus, & bono æterno seu Deo unitus, in quo consistit perfectio, ad quam manuducit paupertas Evangelica.

4. Tanquam coronis imponitur ædificio perfectionis, beatitudo & vita æterna. Nam præter centuplum in hac vita; & in die Judicii sessionem super 12. Thronos, & Judicium 12. tribuum Israël; præmium amplissimum paupertas parit in altera. 1. Profert ingentem thesaurum in cœlo. *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in Cœlo.* Matth. 19. 41. Thesaurus iste non est alius, nisi beatitudo æterna, & ipsiusmet regni Cœlorum secura & perpetua possessio: ita enim Christus Dominus: *Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est regnum Cœlorum.* Matth. 5. Thesaurus iste est vita æterna, omnia relinquentibus promissa, in quem locum S. Bernardus: *Hæc sunt verba, quæ contemptum mundi in universo mundo & voluntariam persuasère paupertatem: hæc sunt verba, quæ claustra Monachûm replent, deserta Anachoretis.*

Hæc ergo promissa; hæc commoda, hæc præmia nos quoque permoveant ad paupertatis Evangelicæ amorem; tanquam omnis perfectionis fundamentum. Qui incipientes sunt, ab hac virtute incipiant; alias actum agunt. Nam,

ut ait S. Paulinus ex opulentissimo divite voluntariè pauperrimus, ut eum nominat Augustinus de Civ. L. 1. c. 10. *Temporalium, quæ in hoc sæculo habentur bonorum relictio, sive distractio, non decursus stadii, sed ingressus; nec ut meta, sed janua est. non enim Athleta tunc vincit, cùm exuitur, qui ideo nudatur, ut incipiat dimicare, cùm legitimè certavit coronandus. Epist. 2. ad Severum.* Qui in via proficientium jam currunt, ad temporalia jam rejecta retrò non respiciant, ne in cursu suo retardentur. Qui in via perfectorum degunt, animum non rerum terrenatum luto, sed Deo æterno & summo bono affigant, ut non maculentur, sed purificentur, & amore divino inflammentur.

II. Neglectus paupertatis ruina perfectionis.

II. Veniamus nunc ad contrarium, à commodis ad detrimenta, à præmiis ad supplicia paupertatem violantium: sicut paupertas est fundamentum perfectionis, ita ejus violatio evertit fundamentum & est ruina multorum. *Ruina est homini retractare post vota.* Prov. 20. 25. Quisquis igitur pecuniâ, vel ab externis sine venia acceptâ, vel ad domum spectante utitur, ut propriâ, eam retinet, donat, emit; *Ruina est homini.* Si quis etiam res alias domûs, vendit, donat, accipit sine venia, & illis utitur ut propriis: *Ruina est homini.* Quare? quia *post vota retractat*; repetit, quod obtulit. Patebit hoc in exemplo clariùs. Vultisne igitur videre miserandos casus, & ruinas, seu damna & supplicia læsæ paupertatis? Et quo pacto, eâ eversâ, totum perfectionis ædificium & fabrica corruat?

1. Ruina patet in uno ex Apostolico Senatu, scilicet Juda, qui triennium totum, in fabrica perfectionis attollendæ sub Christo ipso Directore & Magistro locarat, jámque eo pervenerat, ut inciperet aliorum Apostolorum emisisset votum paupertatis, & esset Apostolici Collegii Procurator, loculos habens; sed cupiditate seductus, aliquid furatus est, ex pecunia Eleemosynæ nomine Christo & Apostolis oblata. At audite pœnam & spectate ruinam: describit eam Cassianus, L. 2. Instit. c. 14. *Judas voluit resumere ea, quæ anteà, Christum secutus, abjecerat; non solùm ad proditionem Domini lapsus* (ecce primam ruinam) *Apostolatûs perdidit gratiam* (ecce alteram ruinam,) *sed etiam vitam ipsam communi exitu finire non meruit, eamq; biothanati mente concluſit, scilicet suspensus in arbore, sui carnifex factus.* (ecce tertiam ruinam.) Sed quarta omniúmque est, in abyssum infernalem præcipitatio.

2. Ruina secunda terribilis in Ananiæ & Saphiræ conjugibus accidit. Primus ille maximúsque Ecclesiæ Pontifex Petrus, in tres omnino homines severitatem suam exercuit, ac mortis sententiam pronuntiavit: fuerunt ii Simon Magus, duóque conjuges, violatæ, quam Spiritui Sancto voverant, paupertatis rei; & quod animos nostros magis movere, fidorémque frigidum exprimere meritò potest; est, pœnis in Ananiam & Saphiram justâ irâ detonuit, quàm Simonem Veneficum fulminaret. Adde tametsi Apostolus illi vitam ademerit, pœnitendi tamen tempus indulsit, duos verò votorum violatores, simul increpuit, & perfidiæ convinxit, simul exanimes ad pedes suos retractatæ donationis vindex abjecit.

adeò

adeò ut mitiorem Malcho, catenas Christo injicienti, se Petrus præbuerit, quàm iis, qui pauxillum æris ex agro Apostolorum usui consecrato redacti, privatim sepoſuerant.

Atque hæc causa fuit, cur œcumenica Concilia, summi Pontifices, & Ordinum sacrorum Conditores, sepulchrum quoque damnatis illorum cadaveribus, post mortem, negaverint, & inhumata, corvisque objicienda mandârint, ingenti Religiosorum hominum terrore, immortalique Reorum dedecore.

3. Ruina tertia recensetur à D. Hieronymo, epist. 22. acciditque in Nitriæ partibus: Quidam, ait, ex Fratribus parcior magis, quàm avarior, & neſciens 30. argenteis Dominum vendi tum, centum solidos, quos lina texendo acquisierat, moriens dereliquit: initum est inter Monachos consilium (nam in eodem loco circiter quinque millia divisis cellulis habitabant) quid facto opus esset: alii pauperibus distribuendos esse dicebant; alii Ecclesiæ, nonnulli parentibus remittendos; Macarius verò & Pambo, & Isidorus, & cæteri quos Patres vocant, sancto in eis loquente Spiritu, decreverunt infodiendos esse cum eodem, dicentes: *Pecunia tua tecum sit in perditionem.* Nec hoc crudeliter quisquam putet esse factum, tantus cunctos per Ægyptum terror invasit, ut unum solidum dimisisse, sit criminis. Hæc S. Hieronymus.

4. Ruina allegatur à S. Augustino, serm. 5. ad Fratres de Eremo, ubi ait: Annis 12. & ampliùs Januarius noster, qui Columna obedientiæ & paupertatis inter nos esse videbatur, ut vidistis, & audistis, malè vixit, & malè moritur. Quare vel quomodo malè vixit, & malè moritur? quare vel quomodo malè vixit? nisi quod suum non erat, secretè tenuit? quomodo etiam malè moritur, nisi quia in fine se non cognovit.

Vidistis Charissimi fundamentum novæ Hierosolymæ seu perfectionis Evangelicæ esse paupertatem voluntariam, cui tam incipientibus, quàm proficientibus & perfectis superædificandum est, si fabricæ hujus perfectionem & Coronidem, vitam scilicet æternam assequi desiderent. Vidistis quoque strages & ruinas horrendas, quas cupiditas & paupertatis religiosæ violatio causat, & quomodo tota perfectionis machina uno velut impetu collabascat. Quare alterutrum eligite; aut paupertatem, aut cupiditatem; si paupertatem eligitis, omnia bona & commoda enarrata, & vitam æternam possidebitis; si verò cupiditatem; clades & ruinas formidabiles Judæ, Ananiæ, & aliorum pertimescite, & exspectate.

REGULA XXIV.

DE AMORE PAUPERTATIS.

EXHORTATIO I.

IN EANDEM REGULAM.

Probat, Paupertatem tanquam matrem diligendam.

THEMA.

Honorem habebis matri tuæ. Tobiæ Cap. 4. 3.

VEL:

Diligant omnes Paupertatem ùt matrem. Reg. 24

QUàm tenero & intenso amore matres ferri soleant in Filios, & vicissim Filii in matres, complura divini eloquii exempla demonstrant. Ex omnibus præcipuè emicat Anna mater Tobiæ, quam inter & Filium singularis pietas eluxit. Hanc primò ostendit mater: quæ mox à filii sui, cum Raphaële, discessu, amorem suum, lacrymas ubertim fundendo prodidit. *Cœpit flere & dicere* ad maritum: *Baculum senectutis nostræ tulisti.* Tob. c. 6. Cùm autem Filius moras necteret, nec tempore statuto ex Rages reverteretur, rursùm flebat mater *irremediabilibus lacrymis.* Cap. 10. atque dicebat: *Heu, heu! Fili mi, ut quid misimus te peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ omnia simul in te habentes, te non debuimus dimittere à nobis.* Et quotidie exibat per viam, quâ rediturum putabat, nullámque admittebat consolationem, donec reducem Filium sanum & sospitem amplecteretur. Et quantus amor matris in Filium! Nunc videamus

videamus amorem Filii erga Matrem reciprocum. 1. Tobias eam æstimabat, diligebat, honorabat, ex Præscripto Patris. *Honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ ejus.* Cap. 4. Unde & eam laudabat, blando vultu intuebatur, nec verbulo, multò minùs facto lædebat : & quidquid gratum, acceptumque credebat, alacriter præstabat : cùm enim Gabelius eum diutiùs detinere pararet, ajebat : *Scio Parentes meos numerare dies*, & anhelare maximopere ad reditum meum : cùmque in medio jam foret itinere, Conjuge, famulis, camelis & impedimentis relictis, festinavit cum Raphaële Archangelo, ut mœrori citiùs subtergeret, Parentésque exhilararet : ut mutuus Filii amor exigebat.

Mater nostra, ut loquitur S. Ignatius Reg. 24. est Paupertas, quæ filiali amore nobis prosequenda : quamobrem verò ? quia materna nobis præstat officia & beneficia ; jamjam à nobis declaranda ; quæ meritò officiis & obsequiis filialibus compensanda videntur.

1. *Diligant omnes Paupertatem ut matrem.* Meritò hunc à nobis amorem S. Ignatius exigit : eædem enim rationes, quæ Filios ad Matres suas amore prosequendas permovent, etiam pro Paupertatis amore militant. Quænam verò amoris incentiva Filiorum corda flectunt ? utique ista ; quòd à Matribus gignantur, alantur, vestiantur, defendantur, solatio afficiantur, ac demum hereditate lautâ ditentur. Sed nunquid eadem beneficia à paupertate, ceu matre in nos dimanant ? Dubio procul. Nam

Primum matris officium & motivum amoris est Filium *gignere.* Idem tibi Paupertas præstitit : quæ propriè te Religioni genuit ; si quidem Ordini Religioso nomen haud dedisti, ut Castimoniam servares, Obedientiámque Superiori exhiberes ; id enim etiam tibi in sæculo manenti præstare licuisset ; quemadmodum multis actu licet ; verùm ut consilium Christi amplecteris, Adolescenti illi datum : *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes.* Matth. c. 19. Quod solùm in Ordine Religioso præstatur. Jure igitur Paupertas tanquam mater, illa Pauli ad Galat. c. 4. verba usurpat : *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Tu verò merito dixeris cum Jobo c. 2. 21. *Nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus revertar illuc.* Et ad Deum cum Regio Psalte : *Tu es*, Domine, *qui extraxisti me de ventre* ; *ideòque es spes mea ab uberibus matris meæ.* Psal. 21. 10. Quando enim Voti Paupertatis, aliorúmque binorum Votorum vinculis innecteris, Ordini Religioso nasceris, ejusdémque Filiis Religiosis annumeraris.

Secundum matris officium, & dilectionis motivum est Filium *sustentare :* quod longè melius præstat S. Mater Paupertas, optiméque cum Machabæorum matre ad juniorem filium dicere potest. 2. Mach. 7. 17. *Lac triennio dedi & alui* ; id est toto vitæ tempore. *Lac dedi*, id est, omnis generis alimoniam, cum sufficientiâ, puritate ac dulcedine lacteâ charitatis. Etsi Domus nostræ Professæ reditibus carent. Deus tamen pauperes suos non deserit ; sed ad sustentationem necessaria sufficienter suppeditat.

Edent

Edent pauperes & saturabuntur. Habent Collegia & Domus Probationis reditus; sed sunt fundationes piæ Fidelium, sunt eleemosynæ, de quibus *Edent pauperes & saturabuntur* DEO providente, & paupertate succurrente. Mittuntur Tirones peregrinatum, stipémque collectum, sine sacculo & perâ: & sancta Paupertas illos non deserit: sed *Edent Pauperes & saturabuntur.* Deus quidem aperit manum suam & implet omne animal benedictione; at præcipuâ curâ Religiosos pascit; & dum alii laboribus manuum suarum aluntur, hi laboribus manuum Christi sustentantur: Fames sitisque Christi illis emit & condit cibaria: Christus pro illis se vadem ac fide-jussorem constituit: Christus gratiâ suâ ad illis benignè faciendum Fideles impellit: Charitas Christi corda etiam Fratrum nostrorum ad omnes domestici usûs labores incitat, & tanquam Matres aliorum constituit, quævis materna officia obeuntes, quomodo S. Parens noster Coadjutores nostros appellare consueverat. Insignem hâc de re sensum consolationis sub ingressum Societatis habuit R. P. Hieronymus Natalis, Vir egregius, & quasi manus dextera Sancti Ignatii, ut legitur Tomo 1. Hist. Soc. L. 5. n. 10. ab Orlandino conscriptæ: nam inter vescendum, singularem è cælo jucunditatem & consolationem delibavit, dum hæc ei oblata cogitatio: *quòd sese Deus aleret.* Ita est, Deus per paupertatem tanquam matrem nos pascit.

Tertium officium matris & motivum charitatis filialis est *vestire*: quemadmodum enim Jacob fecit Filio suo dilecto tunicam polymitam. Genes. 37. 3. Ita quòque Anna Mater Prophetæ Samuelis: *Tunicam parvam faciebat ei.* 1. Reg. 2. 19. Nec minùs Mater nostra Paupertas, unumquemque nostrûm pro statûs sui conditione vestit, non ad luxum & superbiam; sed ad religiosam decentiam, necessariis tegumentis, quibus nos jubet esse contentos. Et quanquam vestitus noster interdum est vilior, præsertim in Tironibus, qui probantur, atque ad humilitatem, mundique contemptum, illo adjuvantur; valet tamen in iis illud Christi, de Liliis agri, dictum: *Quod nec Salomon in omni gloria sua coopertus fuerit, sicut unum ex istis.* Matth. cap. 6 Idipsum præfiguratum videtur in Regina Esther, quæ nullum ornatum petiit; & tamen præ omnibus puellis, Regi Assuero, ob formæ elegantiam, placuit. Adeò nempe speciosi in oculis Dei & Angelorum, ac rectè sentientium tales apparent, qui humilitatis & paupertatis amore, viliore vestitu amicuntur. Quâ de re pulchrè S. Hieronymus in vita S. Pauli primi Eremitæ: Mihi (inquit) si Dominus optionem daret; malim magis eligerem tunicam Pauli, quæ ex foliis palmæ contexta erat, cum meritis ejus; quàm Regum Purpuram, cum Regnis suis. Et S. Antonius id ostendit, dum Festis anni solemnioribus eam induit.

Quartum matris officium & causa amoris est tueri ac *defendere* à lapsibus, periculis & hostibus: veluti gallina pullos suos sub alas congregat & à milvo protegit. Ita Paupertas Alumnos suos, contra hostium insultus tuetur, quales

quales sunt solicitudo, superfluitas, invidia, gula, luxuria, superbia, cetereque vitia, quæ Paupertas, ut firmus Religionis murus arcet, quemadmodum exhortatione, proximè præcedente est expositum. *Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expandit alas suas, & assumpsit eum & portavit in humeris suis.* Deuteron. 32. Ita Paupertas non solùm provocat ad volandum pullos suos, eos paulatim in exercitio & usu paupertatis suaviter exercens; verùm etiam expandit alas suas, assumit, portat, atque ab omnibus adversis sedulò defendit ac protegit.

Quintum matris officium, & stimulus amoris est, filios *consolari* & animare, in adversitate & tristitiâ, in vita & morte. Si inopia premat, si necessitas urgeat, si fames, sitisque nonnunquam direxet, suavibus verbis solatur, veluti olim Tobias senior Filium cap. 4. *Noli timere, Fili mi, pauperem quidem vitam gerimus; sed multa bona habebimus, si timuerimus DEUM, & recesserimus ab omni peccato & fecerimus bene.* Si mors ingruat, morientem erigit, ùt olim mater Machabæorum Natos suos ad Martyrium fortiter sustinendum animabat. Expertus id fuit è Societate nostrâ Sacerdos P. Joannes Gerardinus, qui, cùm imminente morte singularis lætitiæ signa ederet, causáque rogaretur; reposuit: Gaudio exulto; quia cælum mihi literis, sigillo munitis, transcriptum est: Scilicet verbis Christi Domini apud Matthæum c. 19. *Amen dico vobis, quòd vos, qui reliquistis omnia, & secuti estis me, centuplum accipietis & vitam æternam possidebitis.*

Sextum denique matris officium & amoris motivum est *Hæredem scribere*; hæreditatémque lautam Filio relinquere. Idem facit Paupertas, quæ non duntaxat centuplum in hac vita refundit; verùm etiam hereditatem ampliſſimam, Regnum scilicet cæleste, testamento firmatum relinquit; juxta Veritatis æternæ promissum: *Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est Regnum Cælorum.* Matth. 5.

Quis igitur, Chariſſimi, matrem adeò benevolam, adeò largam & liberalem, non tenero amore complectatur? Quis tantum amorem dilectione mutuâ non compensare studeat? At quo pacto charitatem reciprocam erga matrem, adeò beneficam, demonstrabimus?

II. Officia filialia erga matrem.

II. Mutuæ dilectionis officia, actus & signa, à Filiis ingenuis Matri, & à Religiosis Paupertati velut Parenti dilectæ, jurè exhibenda, sunt sequentia.

I. Officium primum Filii erga matrem est *honorare & æstimare* matrem: *Honora patrem & matrem*, mandat Decalogus: *Honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ ejus*, præcipit Filio Tobias. Cap. 4. Regum sapientissimus Salomon tanto matrem Bethsabeam prosequebatur honore, ut ei prope se thronum erigendum curarer, nihilque ipsi petenti denegatum iri sponderet. Ita pariter verus Religiosus paupertatem, velut margaritam pretiosam, magni æstimat, observantiâque singulari prosequitur; nec ejus occasione unquam rubore aut pudore suffunditur. Illustre exemplum præbuit Benedictus XI. Pontifex Maximus, qui matrem suam pauperculam, à Matronis Romanis splendidis

vestimentis ornatam, agnoscere noluit, in consueto vili habitu accedentem, matrem agnovit, honore prosecutus est, ac minimè erubuit. Ita & nos, si paupertatem ut matrem dilexerimus, nunquam propter ipsam pudore suffundemur. Diligamus igitur & non pudeat nos, vilioribus indui vestimentis: non pudeat nos, si aut obedientia aut necessitas exegerit, ostiatim stipem cogere: non pudeat nos cubiculum, exiguo vel nullo ornatu excultum, incolere; nec cum indigentibus, ac rudibus familiariùs agere. R. P. Balthasar Alvarez dicere solitus fuit: *Qui in vestibus quærit honorem, ne vilis habeatur, non diligit Paupertatem.* Cùm Paulus Kostka, nostri B. Stanislai Frater, omnia bona sua hospitali cuidam transcripsisset, ac postmodum, ut Deo serviret quietiùs; in eodem vitam suam egisset, sub vitæ finem hoc sibi posuit epitaphium: *Non erubesco Evangelium.* Simili modo & nos non erubescamus Evangelium, non Paupertatem Evangelicam, non Christi Domini nuditatem & egestatem; sed nobis honori maximo ducamus, si Redemptori nostro in hac virtute assimilari mereamur.

2. Officium filii erga matrem est, eandem *laudare*: Quod enim diligimus, laudibus efferimus; filius matrem amans, ubique ejus bonitatem deprædicat, nunquam ei detrahit, nunquam murmurat, nunquam convitia jactat: verbo, de ea contemptim loquitur nunquam. Ejusmodi autem filii, qui maledicunt matri, in eloquio divino maledictione feriuntur. *Qui maledixit matri, extinguetur lucerna ejus in mediis tenebris.* Proverb. Cap. 20. 20. Pari ratione amans Paupertatem ut matrem eam laudibus prosequitur; si quid ob injurias temporum defit in paupere Collegio, si quid à Superioribus ei auferatur, aut justis de causis denegetur, non interpretatur in deteriorem partem, non queritur, non murmurat, non convitia jactat; sed optimè contentus, in pace manet; quod enim diligit, obtinuit.

3. Filii erga matrem officium est placidum & *amœnum vultum ostendere*: Qui enim matrem amat; eam nec torvo nec obliquo oculo aspicit. *Vultu quoque laditur pietas*, inquit Marcus Tullius Cicero. Ita nos si paupertatem ut matrem diligamus, ejusque effectus nonnullos in cibo, potu, aut vestitu experiamur, austero vultu, oculisve torvis ea intueri, sive displicentiæ signa ostendere minimè decet: veluti Fratres hos Divus Bernardus Serm. 4. de Advent. admonet: *Videmus* (ait) *pauperes aliquos, qui si veram haberent paupertatem, non ibi pusillanimes invenirentur & tristes: qui pauperes esse volunt; eo tamen pacto, ut nihil eis desit.*

4. Filii erga matrem officium est, *cavere offensam* ac læsionem ejus: nam et *Maledictus à Deo qui exasperat matrem.* Eccli. Cap. 3. 18. Ita nos si paupertatem instar matris amore prosequamur, eam aut exasperare, aut lædere etiam in minimo abhorrebimus. Refert R. Pater Nadasi de R. P. Adriano Horn, qui anno 1655. Coloniæ Rector Collegii obiit; is si quando hîc illicve paupertatem violari cerneret, suspirabat dicens: *Quæso non ladamus sanctam Paupertatem.*

Fuit

Faxit DEUS, ut nunquam sinè veniâ demus aut accipiamus, atque ita matri nostræ amantissimæ capillos evellamus! Faxit DEUS, ut nemo unquam in gravioribus delinquat, & lethale vulnus matri infligat, & matricidii crimen horrendum incurrat.

5. Filii erga matrem officium est, *Quidquid eidem placere novit, libenter exequi; & instar filii in omnibus ad eam recurrere.* Nos quidquid paupertati convenientius est, eligamus, Christi exemplo viliora sectemur; & in omnibus ad Sanctæ Paupertatis sinum recurramus, cum Davide dicentes: *Ego autem mendicus sum & pauper.* Psalm. 39. 18. Si deteriora tribuantur, confugiamus ad matrem: Si meliora non dentur, recurramus ad matrem; dicamúsque: *Ego mendicus sum & pauper*, cui meliora tribui non solent, sed viliora.

Quare, Charissimi, ut paupertatem tanquam matrem diligamus, crebrò ejus beneficia in nos recolamus, & ruminemus, qui nos gignat, alat, vestiat, protegat, consoletur in vita & morte; ac denique cælesti hæreditate nos beet. Deinde practicè & reipsâ amorem mutuum rependamus: Illam ùt matrem semper magni æstimemus, & nunquã erubescamus: semper laudibus, nunquam dicteriis & convitiis prosequamur: Si quos ejus fructus degustare, occasio aut necessitas ferat, semper blando & amœno vultu eam intueamur. Nunquam eam lædamus, multò minùs graviter vulneremus: Quin potiùs, quidquid ei gratum & placitum est, libenter præstemus, atque ad sinum ejus confidenter confugiamus: Hâc ratione eam ut matrem secundùm Regulam præsentem, verissimo amore complectemur.

REGULA XXV.

DE VICTU ET AMICTU PAUPERE.

EXHORTATIO IN EANDEM.

Declarat, victum, amictum, lectum, Religiosorum, paupertati conformem esse oportere.

THEMA.

Habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti simus. 1. Tim. 6. 8.

VEL

Victus, vestitus & lecti ratio, erit ut pauperibus accommodata. Reg. 25.

QUID militem ingenuum efficaciùs ad sequelam pertrahit, quid impellit fortiùs; quàm facta generosa Ducum, & illustria Regum, Imperatorúmque exempla? Jusserat David Rex Uriam, ex itinere fessum, lares proprios repetere, pedes abluere; viréque, submisso cibo regio, refocillare. At Urias Heros strenuus, repudiatâ hâc corporis indulgentiâ; ad excubias Domûs regiæ remansit; causámque die postero interrogatus, reposuit: *Arca Dei & Israël, & Juda habitant in papilionibus, & Dominus meus Joab & servi Domini mei, super faciem terræ morantur: & ego ingrediar in Domum meam, & comedam & bibam, & in molli lecto dormiam? Per salutem tuam, & salutem animæ tuæ, non faciam rem hanc.* 2. Reg. 11. 13. O Tribunum militarem generosum! ô strenuum pugilis mavortii animum! ciborum lautitias, lectique olorini delicias repudiantem; dum Ducem suum Joabum humi cubantem, & somnum in solo duro carpentem considerat! Ad Ducis exemplum miles

Regu

Regis ad exemplum totus componitur orbis, canit Claudianus. Rex subditos, non secus ac figulus ollam fingit. Cretensium Rex venationi ac rei nauticæ deditus, omnes suos subditos ad idem studium adduxit. Spartanorum Reges, Marti addicti, suos ad arma traxêre. Aurelius Imperator Philosophiæ amans, & primus palæstram ingressus, omnes ad sui sequelam pellexit. Ludovicus II. Franciæ Rex, literarum osor, ad earundem contemptum: Franciscus I. Doctorum ac Doctrinæ amator, ad earundum amorem & æstimationem suos pertraxit. *Mobile mutatur semper cum Principe vultu.*

Rex, Dux ac Magister noster est Christus, qui de cœlesti solio descendit, ut viam ad perennem gloriam, ac beatitudinem perpetuam, nobis monstraret, methodúmque vivendi nobis aperiret: velut ipse testatur: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum, ego feci, ita & vos faciatis.* Joan. 13. Idque quemadmodum in omni virtutum genere, ita quoque in evangelica paupertate.

Quo igitur pacto, hunc Regem ac Ducem nostrum, in victûs, vestitûs, lecti, ac suppellectilis paupertate, nos imitari oporteat, in præsentiarum, ob oculos ponemus.

I. Quocunque quis stemmate ortum ducat, aut etiam è Nobilium, Comitum, Principum, Regum prosapiâ descendat; eo ipso, quòd sub JESU Christi Regis Regum labaro Sacramentum dicat, ejus quoque vivendi tenorem amplecti non erubescat: Præclarè id docet S. Leo Papa, dum asserit: *Christi humilitate nulli asternanda divitum; nulli est erubescenda nobilium. Nec enim in tantum provehi potest quælibet felicitas humana fastigium; ut æstimet sibi pudendum; quod Deus in forma servi, non est arbitratus indignum*: Quotquot in hunc Ordinem sanctum adlecti sumus, Christum Regem ac Dominum nostrum libentes agnoscimus, eique tanquam subditi, ac milites omnia nostra substernimus: jam verò, quibus epulis, quibus cibis ac bellariis Rex noster in hac mortali vita recreatus fuit? An illi quidquid saltus & nemora ferarum; quidquid pelagus ac flumina piscium rariorum: quidquid aër volucrum delicatissimarum profert, per ingentem Venatorum, piscatorum atque aucupum turmam anxiè ac magno labore conquirendum fuit? An illi turdi, perdices, ficedulæ, phasidis alites, apri, cervi, lepores, aut aliæ ex altero orbe deliciæ accersendæ fuêre? Minimè gentium. Non aliæ ipsi epulæ oblatæ, in pueritia & adolescentia, quàm quas inops Mater & Nutritius faber lignarius apponere soleret. Tempore prædicationis verò; vitam eleemosynis sustentavit; atque interdum adeò parum alimenti habuit, ut Apostoli ejus, inediæ levandæ gratiâ *spicas vellerent*, & grana ex iis decerpta manducarent, Matth. 12. Habuit quidem Redemptor noster in communi pecuniam nonnullam, Judæ velut Apostolici Collegii Procuratori commissam; nihil tamen ex ea sumpsit, aut usurpavit, nisi quod sibi & Apostolis, ad victum tenuem & vulgarem, necessarium esset. Quod si verò crumena Apostolica inanis foret, nihilque nummorum, pro victu comparando supperet, mulieres devotæ, illum sequen-

tes, *Ministrabant ipsi de facultatibus suis.* Lucæ c. 8. Ea scilicet quæ pro sustentatione erant necessaria: nominâque earum ibidem S. Evangelista recensèt. S. Mariæ Magdalenæ S. Susannæ, S. Joannæ uxoris Chusæ Procuratoris Herodis. Præter has aliæ permultæ erant, quæ Dominum alebunt. Hanc profundam adeò, Salvatoris animi demissionem, ac paupertatem, quis non miretur? Cœli terræque Monarcham, in tempore opportuno manum suam aperientem, & omne animal benedictione replentem, eleemosynis sustentari, quis non obstupescat?

Admirabile istud paupertatis exemplum, imitata est Beatissima Virgo Maria, quæ teste D. Ambrosio, & aliis, tenui & paupere victu contenta fuit: nec ab his Christi vestigiis deflexêre Apostoli, qui delicias ac cupedias nequaquam sectati sunt; sed obviis, vulgaribúsque escis, quæ Civitates & oppida, pagósve intrantibus, aut apud alios hospitantibus, offerebantur, contenti vixêre: secundùm Christi Domini mandatum: *Manducate quæ apponuntur vobis.* Lucæ c. 10. 8. Aut iis, quæ à piis fidelibus mittebantur; ut enim Historiarum Ecclesiasticarum monumenta perhibent; quemadmodum Apostolorum Principes, Petrum & Paulum Romæ, ita quoque alios primos summos Pontifices S. Clementem, S. Pium S. Cajum, S. Marcellum, & plures, aluerunt S. Plautilla, S. Flavia Domitilla, S. Lucina, S. Priscilla, S. Prudentiana, S. Praxedes, aliæque Matronæ nobiles. Sic ergo Ecclesiæ militantis Principes, Fundatores, ac Pontifices maximi ex eleemosynis victitârunt: quis admiratione non compleatur? At, si Christum Regem Regum omnium, pari modo vitam agentem intueamur, quem illi imitari studuerunt, omnis illico admiratio subsidit.

Ab his Ecclesiæ Fundatoribus, paupertatis sanctæ studium, ad Ordinum Religiosorum Fundatores, pervenit: nimirum ad S. Basilium, S. Augustinum, S. Benedictum, S. Dominicum, S. Franciscum, & alios: ac tandem hos inter etiam ad sanctum Fundatorem nostrum Ignatium, qui à conversionis suæ primordio in hospitalibus vixit, & obviis istic, haud delicatis escis acquevit, imò lautiora aliis egentibus tribuebat, pane contentus. Dúmque cum sociis per diversa Italiæ loca concionibus vacaret, oftiatim stipem corrogabat, panéque adeò indurato victitabat, ut eo, nisi aquâ ante macerato, vesci nequiret. A S. Ignatio & primis ejus Sociis hanc vivendi methodum hausit S. Franciscus Borgia, è Duce Gandiæ tertius Societatis nostræ Præpositus Generalis, qui lautitiis & edulíorum fercula rejectis, ita parcè victitabat, ut panem frigidâ, herbisque ac leguminibus coctis acquiesceret. L. 1. vitæ c. 9. Venerabilis P. Josephus Anchieta ad missionem Brasiliæ destinatus, cum suis, potione utebatur ex aqua & milio cocto, pro esca leguminibus & oleribus vescebatur. Histor. Societ. p. 1. L. 14. c. 15. R. P. Franciscus Villanova frustula ab aliis relicta manducabat, cúmque quid extraordinarium sibi ferretur, monebat, ne contumeliam sibi inferrent; toto enim religioso sano probrum esse, quidpiam non omnibus commune admitti.

mittere. Tannerus p. 64. Taceo innumeros alios, qui hac in parte egregia paupertatis ac temperantiæ exempla præbuêre: quæ eatenus saltem nobis imitanda sunt, ut victu pauperibus accommodato contenti vivamus: deliciis, Christi Domini, SS. Apostolorum, aliorúmque Sanctorum more, minimè inhiemus; sed cibis communibus acquiescamus. Gratia & virtus supplebit, virésque sufficiet, ejus loco, quod deliciis detrahimus; uti Danieli ac tribus Pueris accidit, qui leguminibus victitantes, robustiores, habiliores & formosiores apparuêre.

II. Vestitus quoque paupertatem præferat: quo in genere rursum Christus Dominus Rex noster nobis exemplo insigni præluxit: nam in stabulo Bethlehemitico fasciis & pannis vilibus involvi dignatus est, ac toto reliquo vitæ mortalis decursu, vestitu simplicissimo usus fuit: nempè tunicâ inconsutili, (quæ cum ipso crevisse traditur, veluti cum Hebræis in deserto, circumeuntibus Duce Moyse) deinde toga, quæ tunicæ superinduebatur, ac denique pallio pro more Judæorum. Abulensis paradoxo 5. cap. 42. addit, habuisse etiam femoralia, sive subligacia; Maldonatus, interulam sive camisiam. Addunt alii habuisse thoracem laneum vel lineum, nec non sandalia: omnia tamen paupertati conformia, à militibus in crucifixione divisa. Qua in re Christum Dominum, in statu religioso degentes imitari par est.

II. Amictus pauper.

Ratio tum à statu, tum à veste ipsamet desumitur: Religio enim status est pœnitentiæ; vestitus quoque ejusdem signum, pœnitentiæ nos admonet: siquidem occasione peccati, à protoplastis parentibus olim commissi, assumptus est; non de mollibus, sed asperis ficûs foliis ad carnis retundendam petulantiam confectus; prout pulchrè tradit Irenæus L. 3. contra Hæreses c. 37. Si igitur homines quoscunque vestitus pœnitentiæ admonet, adeóque levitatem nullam, sed asperitatem potiùs redoleat, necesse est; quantò magis id in religioso locum reperit? Rectè proinde docet Cassianus L. 1. c. 3. *Vestis Monachi sit, quæ corpus contegat, nuditatis verecundiam repellat, & frigoris retundat injuriam, non quæ seminaria vanitatis & elationis enutriat.* Ideóque admonet religioso in primis observandum illud Apostoli 1. Tim. 6. 8. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus.* Operiant corpus, atque ita sint constituta, ut nullâ coloris vel habitûs novitate, inter cæteros, ejusdem propositi viros, habeantur insignia: hoc enim vanitatem, & elationem animi redolet, secundùm illud Ecclesiastici: *Amictus corporis & risus dentium, & ingressus hominis enuntiant de illo.* c. 19. 27. Scilicet levitatem & arrogantiam.

S. Parens noster Ignatius, ut ejusmodi vanum vestimenti genus à Societate averteret p. 6. const. c. 2. §. 5. Voluit in eo tria observari. 1. Ut vestitus sit honestus. 2. Ut ad usum loci (id est, Clericorum honestorum ejus loci,) in quo vivitur, accommodatus. 3. Ut paupertatis professioni non repugnet. Viderent autem repugnare, si sericis vel pretiosis pannis uteremur. Nec minùs, hæc observavit, quàm sanxit: in vitæ melioris primordio vestes pretiosas cum vili pauperis lacerna commutavit:

ac

ac deinceps, aliorum more, veste communi usus, etiam Præpositi Generalis muneri applicatus, veluti in ejus sortanâ Coloniæ asservatâ patet.

Quantum verò studium hujus rei, in primis Societatis nostræ Patribus, ac deinde in eorum Successoribus eluxerit, prolixum foret recensere; plena enim monumenta Scriptorum, quæ de ipsis hactenus vulgata fuerunt. Nostrum igitur studium sit, hanc vestitûs paupertatem, quam, velut hæreditatem à Majoribus accepimus, sedulò conservare, illibatámque ad posteros transmittere: ne alioquin in aliquo nostrûm fortassè culpet Sanctus Fundator, quod S. Franciscus in Fratre Eliâ, laxâ & pretiosâ cappâ indui solito culpâsse legitur; quando illâ indutus, atque ad pompam incedens, coram Fratribus præsentibus hoc epiphonema protulit: *Sic incedunt degeneres Filii Ordinis nostri.*

III. Lectus pauper.

III. Denique in ratione lecti paupertas à nobis exigitur: quam quòque Redemptor noster exemplo suo nos docuit. Certè cùm primùm in hanc lucem editus est, ejus cubile tabulum fuit, lectica præsepe, lectus fœnum aut stramen animalium; atque hæc omnia non propria, sed aliena. Quid verò tempore prædicationis? Lectum mollem habuisse nusquam legimus; sed ùt ipse ait Matthæi c. 8. *Vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos; Filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet.* Quando autem postmodum in deserto pernoctavit, haud dubiè, humus nuda lectum præbuit. In navi, exortâ tempestate dormiens in asseribus duris ac tabulis somnum cepit. Exiturus verò ex hâc mortali vitâ, durissimum sibi lectum elegit, ipsum scilicet truncum crucis. Non absimilem rigorem S. Patriarcha noster, initio conversionis suæ, æmulari studuit; sed notatâ virium corporis debilitate, remittere coactus fuit. S. Franciscus Xaverius Indorum Apostolus sæpe humi cubans somnum carpebat, lapidi aut fustibus nauticis conglomeratis incubabat: quod etiam de glorioso Martyre nostro Gonsalvo Sylveriâ proditum est. Quantopere verò omnem lecti mollitiem detestatus sit S. Franciscus Borgias, vita ejus scripta uberiùs enarrat: nè velum quidem ad arcendum frigus, lectulo obtendi ferebat, quòd id ipsi mollitiem redolere videretur: quamvis in hisce Septentrionalibus plagis, ob aëris inclementiam, hyeme præsertim, usus veli seu cortinæ permittatur; sed in eo quòque paupertas relucere oportet, ut secundùm ordinationem in visitatione Provinciæ præscriptam, cortina sit, non è materiâ pretiosâ aut curiosâ, more Sæcularium; sed è simplici panno lineo confecta.

Demum Religiosorum sedulò perfectioni vacantium est, quo ad valetudine salvâ fieri potest, lectuli duritiem affectare; ejúsque desiderium insinuare iis, quibus attendere incumbit, quid ad majorem Dei gloriam cuique conveniat: Hominem namque bene religiosum decet, desiderium præseferre ut lectulus ipsius haud absimilis sit lecto illius, qui dicebat: *Lavabo per singulas noctes lectum meum; lacrymis meis stratum meum rigabo.* Psalm. 6. 7. Quid de hoc lecto sentiemus, nisi quòd, licet

licèt Regem exciperet, nullâ tamen mollitie pararetur; quem quiescendi necessitas sola, non tam ad dormiendum quàm ad plorandum elegerat? Talis ergo Servorum Dei sit lectus, oportet; qui suâ austeritate & paupertate, non ad lasciviendum, sed ad moderatissimè quiescendum præparetur; & aspicientibus, non femineæ mollitiei, sed venerandæ paupertatis indicium præbeat.

Itaque, Dilectissimi, hæc tria, quæ commemoravimus, in victu, vestitu, & lecto, exemplo Christi & S. Parentis nostri, aliorúmque Virorum è Societate nostrâ illustrium consectemur, &, si optio detur, ad profectum nostrum sponte eligamus. Nemo prætendat se mollioribus in sæculo assuetum; sed ista se Jesu Ducis sui amore, contempsisse, Domúmque Pœnitentiæ ingressum esse cogitet; in qua non more Sæcularium vivere, sed præmia Sanctorum comparare debeat. Turpe est obliviscì Professionis suæ, & in domum Pœnitentiæ, non absque Fratrum suorum scandalo, delicias invehere, & quæ propter Numinis supremi amorem ac reverentiam deserta sunt, iterum resumere; & nisi infirmitas aliud requirat, corpus, brevì in pulverem & cinerem convertendum, molliùs tractare.

REGULA XXVI.

DE LÆSIONE PAUPERTATIS.

EXHORTATIO

IN EANDEM;

Declarat, nihil dandum aut accipiendum absque Superiorum facultate.

THEMA.

Simile est Regnum Cælorum thesauro abscondito in agro.

Matth. 13. 44.

Vel. *Mutuò dare aut accipere minimè possunt.* Reg. 26.

Verba illa ore Redemptoris nostri Matth. 13. prolata: *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro; quem qui invenit, vadit & vendit omnia, & emit agrum illum.* Variì variè interpretantur. S. Hieronymus de Christo & Evangelio: Sanctus Augustinus de Scripturâ Sacrâ: S. Chrysostomus de Doctrinâ Evangelicâ, Fide, Virtute, Gratiâ; quæ thesaurum absconditum Fidelibus conferunt, exponit: Ager verò est Ecclesia;

in quâ Evangelica Doctrina traditur, & custoditur. Nos verò symbolicè non incongruè Societatem nostram minimam (aut quemvis Ordinem Religiosum) agro comparamus, in quo thesaurus ingens, sed absconditus lateat, qui divinâ inspiratione, illustratione ac vocatione, nobis detegitur: Quisnam verò est iste thesaurus ? Est Paupertas Evangelica ; in Evangelicâ Doctrinâ fundata, laudata, omnibusque Religiosis unicè commendata; verè magnus thesaurus, omnibus mundi gazis longè excellentior; sed à Mundanorum oculis absconditus : Latet enim in eo major salutis æternæ securitas: latet in eo Perfectionis Christianæ & religiosæ dignitas : latet in eo cælestis gloriæ ac beatitudinis æternitas; imò DEUS ipse dives in omnes & super omnia, infinitos in se thesauros complectens, quibus aliquando in cælo ditabimur, fruemur, & beabimur. Monstrato igitur nobis hoc thesauro, ejus pretio allecti, eum nobis comparare decrevimus : Verùm quoniam nec agrum dictum, nec thesaurum obtinere nobis licuit, nisi cuncta, quæ in mundo possidebamus, desereremus ; mente generosâ resolvimus, quocunque demum pretio staret, illum nobis acquirere: atque ita domos, agros, pecuniolas, ceterásque reculas nostras, quas possidebamus aut à parentibus exspectabamus, reliquimus ; & agrum hunc emimus, ac thesaurum reperimus ; Thesaurum cælestem in eo latentem præstolantes : *Vade vende omnia quæ habes & da pauperibus & habebis thesaurum in cælo.* Matth. 19.

Ad hunc thesaurum Paupertatis integrum, inviolatúmque servandum, SS. Ordinum Fundatores, & in primis Sanctus Parens noster, nonnulla vetant, quæ thesaurum minuunt, aut lædunt; qualia sunt 1. Mutuò dare. 2. Accipere. 3. Dispensare absque Superioris facultate, quæ in præsenti, rationibus, casibus nonnullis particularibus atque exemplis declarabimus.

I. Tria, ut diximus, Regula vetat; quæ de thesauro paupertatis quidpiam tollunt aut furantur. Primum est *mutuò dare*. Secundum *mutuò accipere*. Tertium *dispensare quidquam de iis, quæ domi sunt, nisi Superior consilium consensum præstiterit*. Vetat igitur Regula quidquam dare vel accipere, sive mutuò, sive absolutè, idque tam domesticis, quàm externis, aut etiam nobismetipsis: atque hoc interpretandum strictè etiam de rebus minimis, nisi aut generalem, aut specialem à Superiore facultatem obtinuerimus. Ratio est, quòd hæc omnia voto paupertatis repugnent; vi cujus reliquimus omnia, & facultatem de ulla re mundi, pro libitu disponendi, nos abdicavimus : adeóque hoc Voto obstringimur, ad nihil omnino habendum, tanquam proprium ; seu propriâ voluntate possidendum, dandum, accipiendum, aut alienandum : sed omnia illa fieri oportet, voluntate Superioris, qui bonorum illorum est Administrator. Gerere itaque nos debemus in Religione, tanquam Peregrinos in diversorio, aut tanquam pauperes in aliena domo, ad quos nihil horum, quæ domi sunt, pertinet. Unde

Pete-

peregrinus in itinere pernoctans in hospitio, aut pauper in ædibus alienis, nulli licitè mutuam dare potest scutellam, scyphum, vitrum, librum; multò minùs cibum, potúmve dispensare: sed si quis ista ab ipso peteret, responderet: Ego hîc sum peregrinus, ista non sunt mea, ac proinde dare ea nequeo, nominum domûs aut cauponem accede. Longè magis religiosus Voto obstrictus, omni dominio & usu proprietatis privatus, nequit quidquam dare vel accipere minùs, aut dispensare absque facultate Superioris.

Verùm opponet & oggeret hîc quispiam in Religione Tiro: Ego nullo hactenus Voto obstrictus sum, ac proinde non obligor; licebit itaque mihi dare vel accipere absque scrupulo. Respondeo: nondum quidem edidisti Votum; sed Deo favente, emittes; adeóque interea teneris paupertatem observare. 1. Ex æquitate 2. Ad Probam seu probationem. 3. Ad dispositionem. 4. Ad gratiæ impetrationem, quâ dignus evadas, qui sanctæ Paupertatis Voto te obstringas, thesaurúmque hunc incomparabilem acquiras. Quòdsi verò, licèt Voto nondum emisso, nunc pauperatem religiosam non diligas, neque serves; crede mihi, nec post Votum eandem debitè observabis; aut etiam indignum te reddes, qui ad eam, Tirocinio absoluto, professandam admittaris.

II. Verùm, quò Regulæ hujus sensus elucescat clarius, ad quædam particularia descendamus, quæ Paupertatis Thesaurum minuunt, & semper aliquid defalcant. Præmotatum tamen velim, id quod in aliis Ordinibus leve fortassis, aut ex præsumptâ facultate licitum, in usu atque observatione paupertatis, censeretur, in Societate gravius & illicitum à Viris perquàm eruditis judicari, idque ex mente Fundatoris; quemadmodum optimè declarat R. P. Oliverius Manaræus, Vir in Societate magni nominis, & hujus Provinciæ nostræ celebris olim Visitator, in epistolâ, ad R. P. Leonardum Lessium, Virum pariter eruditissimum, editísque libris insignibus clarissimum. datâ Bruxellis 21. Novembris Anno 1603. In qua ad quæstiones nonnullas P. Lessii respondet.

1. Quæstio P. Lessii erat: num gravis foret defectus, si quis Dispensator aut Coquus dispensèt esculenta vel poculenta, in famulos, aut Fratres nostros, contra mentem Superioris, dando plura, vel alia, vel meliora, quàm iis præscriptum est? Item si notabiliter excedat mensuram in carnibus dandis, contra ordinationem Provincialis vel Superioris. Idem est de habentibus eleemosynas distribuendas ad portam. Respondit P. Oliverius, dubio procul esse gravem excessum: agit enim tanquam proprietarius, cum det, quod vel suum non est, tanquam proprietarius, cum det, quod vel suum non est, tanquam infidelis dispensator: vel quod suum falsò reputat, tanquam rei dominus.

2. Quæstio: num gravis foret defectus, si quis pro vasculo nocturno sordido, ex loco communi, acciperet mundum, destinatum hospitibus aut alteri, absque veniâ. Idem est de candelabris, emunctoriis, candelis,

imaginibus in breviario alicujus repertis? Respondit P. Oliverius, semper vidi & audivi in Societate, hoc judicari grave: tum quia est apertè contra paupertatem; tum quia est contra charitatem: quia domum turbat, molestiam & sollicitudinem Præfecto peregrinorum creat, & strepitum in Domo religiosa excitat. De imaginibus vel ex cubiculo, vel ex Breviario ablatis, semper grave judicatum est in Societate. Erátque olim Regula à S. Patre nostro tradita, ut nemo affigeret, vel refigeret imagines, imò nec clavum quidem in cubiculo, inscio Superiore.

3. Quæstio. An Scholastici vel Magistri nostri, generalem habeant facultatem accipiendi libros, ex parva Bibliotheca? Respondit: Nemini licere ex Bibliotheca parva vel magna, accipere libros, inscio Præfecto Bibliothecæ; idque ex speciali, vel generali venia Superioris: tum quia secundùm Regulas Scholasticorum Societatis, non licet iis uti aliis libris, quàm à Præfecto sibi traditis: tum quia Regula octava communis expressè cavet, ne quis libros habeat absque facultate. Nec satis est, si quis in libro notet, se librum quempiam accepisse: nam & hoc fieri debet, & alterum non omitti, prout distinctis Regulis utrumque proponitur.

4. Quæstio. An sit communis facultas mutuò sibi concedendi scripta, præsertim ad multos dies? Respondit negativè: Asserens se nunquam audivisse hanc facultatem communiter omnibus concessam esse: sedvse particularibus sæpe consuluisse, ut ad redimendum tempus, facultatem generalem peterent. Rationem etiam addit; quia ipsi solum habent usum scriptorum: usuarius autem non potest alteri concedere usum notabilem; sed hoc est tantùm usufructuarii aut proprietarii.

5. Quæstio: An sit venia generalis ad commodandum vicissim chartam, calamos, &c. Respondit non esse hanc quoties in visitatione deprehendit hanc praxin inter nostros, quasi ex venia præsumpta, monuit, ut saltem peterent veniam generalem: quia sub hoc officio charitatis, potest latere vitium proprietatis; & in re modica, vel quando Superior adiri commodè nequit, & res non patitur moram, est etiam epikiæ locus.

6. Quæstio: Utrum in Societate censeatur gravis illa libertas, qui quidam accipiunt poma, pyra, cerasa, uvas ex horto, culina vel dispensa, aut etiam esculenta & poculenta sine venia? Respondit: hoc tam grave vitium putabatur à S. Patre nostro, ut propter hoc potissimùm induxerit in consuetudinem, ut pœnitens in Societate, ante omnia peccata, manifestaret, si quid abstulisset sine venia, vel non. Et hucusque perseverat ille usus apud multos, ut initio confessionis dicant: Ego nihil accepi vel dedi sine venia: vel contrà: accepi aut dedi tale quid sine venia. Porrò auferenti pomum vel alium fructum jacentem in horto sub arbore, dabatur absque remissione disciplina publica tempore Sancti Patris nostri. Idem est de floribus judicium. Et sanè Superiores malè faciunt, qui negligenter hæc servari curant, cum

et

ex his, licet parvis, magni & intolerabiles defectus in Societatem possint irrepere.

7. Quæstio; utrum si quis ex tacita ratihabitione, tale quid dederit, usus non habeat, postea Superiori indicandi? Respondit affirmativè: quia juvat ad bonam administrationem, & posset aliàs ostium aperiri magnis abusibus & luxitambus. Hæc P. Oliverius ad P. Lessium.

Ne igitur hi defectus, ex inæstimabili paupertatis thesauro, quædam & crebrò accidant & subtrahant; eos quàm possumus diligentissimè caveamus, nec parvi ducendos esse existimemus, cùm viri doctissimi graves esse judicarint; ne paulatim ac sensim sine sensu in graviores prolabamur.

III. Quò autem hanc, de paupertatis accuratione, doctrinam perspiciamus clariùs, eandem exemplis nonnullis comprobabimus. Quàm exactè hunc paupertatis thesaurum custodiri, observarique voluerit S. Patriarcha noster, variis occasionibus luculentè demonstravit. Anno 1556. jussit vir sanctus P. Sebastianum Romæum publicam in triclinio pœnitentiam facere, ac præterea in mensa minore, solo pane & aquâ contentum esse: die verò insequente, nihil etiam cibi capere, priusquam orbiculos quosdam sacros (agnos Dei vocant) ad ipsum detulisset, eò quòd absque expressa licentia Superioris, quibusdam è nostris similia munuscula distribuisset. *Ita MS. Ingolstad. fol. 32.*

III. Idem exemplis confirmatur.

Idem S. Pater cùm Romæ per fenestram suam videret P. Balduinum ab Angelo, adhuc puerum, unum uvæ granum ex vinea accipientem & comedentem: conscientiæ ejus arbitrum monuit, ut ad exhomologesin venienti, diceret casum esse reservatum Patri Ignatio: neque enim dubitabat, quin id in tribunali sacro aperturus esset, ob consuetudinem supradictam puncto 2. n. 6. Balduinus valde turbatus venit ad P. Ignatium, grave à se delictum commissum esse existimans, qui eum consolatus, ad conscientiæ directorem pro absolutione obtinenda remisit. *Lancic.*

Qua de causa illustres in Societate viri, perfectionis admodum studiosi, ut paupertatis thesaurum illibatum tuerentur, hac in parte exstitêre, quàm exactissimi.

R. P. Leonardus Lessius antè laudatus, doctrinæ & virtutis eximiæ, opinione, celeberrimus, pro omni rerum usu & abdicatione facultatem postulabat, usque adeò, ut cùm externus nonnemo, imaginem quampiam pro mnemotyno peteret, eo ad portam relicto, totâ domo, diu multúmque P. Ministrum quæreret; cúmque is in extremis finibus tandem repertus, miraretur, illum, tantillam ob causam, pedibus adeò malè affectis, vastissima in domo discurrisse, & epikiæ hîc locum esse; reposuit Lessius: Pater, præstat antè securum esse. *In vita c. 14. n. 80.*

Venerabilis Pater Nunnius è Societatis presbytero ad Æthiopiæ Patriarchatum evectus, licet Societatis legibus non amplius stringeretur, tamen, quia Goæ cum nostris habitabat, pro minimis rebus à Subministro veniam petebat, de quibus etiam Fratres communiter veniam non rogabant: atque

ita omnibus amabile paupertatis exemplum reliquit.

R. P. Thomas Sanchez vir raræ eruditionis ac virtutis, absque Superiorum facultate nihil omninò dabat, aut accipiebat, licet minutissimum, atque ut ipse inter proposita retulerat, nec filum. *In vita, itiner. præfixa.*

B. Aloysius Gonzaga, Scholasticorum nostrorum lumen inclytum, papyrum rogatus, non priùs dedit, quàm à Superiore dandi facultatem obtinuisset. *In vita.* Simili ratione, Joannes Bergmannus, miræ innocentiæ & sanctimoniæ opinione apud nos celebris, totâ vitâ deploravit, quòd aliquando fratri cuidam imaginem dedisset, non impetrata facultate à Superiore, quem tamen quæsîerat, faciléque consensurum putârat. *Vitæ parte 2. pag. 139.*

Taceo brevitatis gratiâ, illustria exempla aliorum ordinum; notum est in primis illud, ex Historia Cistercienſi, de Religioso, qui, quia frustum panni antiqui, sine venia Superioris, acceperat, vestique suæ reficiendæ insuerat, cùm morti proximus esset, Diabolum conspexit, panni istius laciniæ insidere, eam lambere, variisque gestibus ostendere, quantopere ista sibi lacinia placeret. Religiosus verò facilè intellexit, quantum paupertatis puritati repugnet, rem etiam minimam, absque Superioris licentia usurpare.

Quare, Dilectissimi, ut præstantissimum paupertatis thesaurum, in agro Societatis absconditum, illæsum, integrúmque conservemus, ac ingentibus in eo latentibus divitiis fruamur, Regulam præsentem, quàm accuratissimè servare conabimur. Nihil omnino ex domo absque generali aut speciali Superiorum facultate dabimus mutuò aut accipiemus. De nulla re, absque venia, ordinabimus, aut disponemus, sive sint esculenta, sive poculenta, sive libri, sive imagines, sive vestis, sive supellex. In primis verò attendemus, ne pyra, poma, nuces, uvas absque licentia, decerpamus, aut etiam sub arboribus reperta clepamus, quod S. Ignatius tantopere improbavit, ac pœnâ severâ castigavit. Sed quidquid in his agimus cum venia speciali, aut saltem generali faciamus. Hâc ratione thesaurum paupertatis inviolatum custodiemus, & thesaurum indeficientem in cœlis obtinebimus.

Beati, enim, pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum.
Matth. 5.

REGU-

REGULA XXVII.

De spiritualibus Ministeriis, gratis præstandis.

EXHORTATIO IN EANDEM.

Declarat pro functionibus spiritualibus non esse acceptanda stipendia.

THEMA.

Gratis accepistis, gratis date. Matth. 10. 8.

VEL

Meminerint se gratis dare debere, quæ gratis acceperunt. Reg. 27.

QUo pacto, in Societate nostra minima, secundùm Regulam modò dictam, officia spiritualia proximis nostris exhibenda sint, præclarè nos docet Maria Magdalena, obsequiosissima Christi Domini discipula: quæ, ut in Evangelio S. Marci c. 14. legimus, *Unguentum pretiosum, spicatum* (è nardi spicis, non foliatum, aut è foliis confectum) *super caput* Salvatoris *effudit*. Idque obsequii genus Christo præstitit, non spe præmii, aut mercedis; sed gratis; ex puro amore amicitiæ ac benevolentiæ erga Dominum, unicè à se dilectum. Aliâ sanè mente, quàm Judas, qui avaritiâ stimulatus, & lucri amore succensus, obmurmurabat, dicens: *Ut quid perditio hæc? Poterat enim venundari trecentis denariis.* Id est, juliis Italicis, seu solidis Brabanticis, quorum decem florenum aureum, seu scutum Romanum, aut Ducatonem Hispanicum conficiunt. Qui trecenti denarii, triginta omnino scuta, seu argenteos valent; quos cùm hic amisisset, Christum postea vendendo recepit. Longè liberaliore animo, Magdalena, unguentum adeò pretiosum, super caput Salvatoris effudit: atque hoc obsequio eximium suum, erga Christum, amorem demonstravit, Domum totam suavi odoris fragrantiâ replevit, ac semetipsam magno meritorum cumulo ditavit; tametsi Judas avaritiâ excœcatus, oggereret: *Ut quid perditio hæc?*

Quo-

Quomodo autem à nobis, pretiosum auxiliorum spiritualium unguentum, liberaliter in Christi fideles effundendum sit; id est, *gratis*, nec stipendia, nec eleemosynas, nec munera admittendo, in præsentiarum elucidabimus.

1. Regulæ hujus fundamentū.

I. Fundatur hæc obsequiorum spiritualium collatio gratuita, in Evangelio, quemadmodum, ipsismet Regulæ verbis, sanctus Legislator insinuat: Nam Redemptor noster inter alia præcepta, Matth. 10. 8. Apostolis tradita, hoc, ordine, quartum præscribit: *Gratis accepistis, gratis date.* Tanquam si distinctè ipsis exponeret, diceréque: potestatem sanandi ægros, suscitandi mortuos, mundandi leprosos, Dæmones ejiciendi, Evangelium annuntiandi, administrandi Baptismum cæteráque Sacramenta, aliáque dona & charismata impertiendi, *gratis*, id est, absque labore, merito, aut mercede *accepistis*: igitur ea quoque, sine præmio, sine stipendio aut munere, *gratis date*. Geminam hujus præcepti à Christo dati, causam allegat S. Chrysostomus: 1. *Gratis accepistis*: ut noveritis, Apostoli mei, vos potestatem adeò mirandam, non à vobismetipsis; sed munere divino, *gratis*, & absque merito vestro possidere; ut hac ratione, superbia & vana gloria è cordibus vestris eliminetur. 2. *Gratis date*, ut omnis avaritiæ & simoniæ occasio præscindatur, ne scilicet miracula aut Sacramenta, pretio accepto, vendatis. Patrare enim miracula & administrare Sacramenta, res est tantæ excellentiæ ac sublimitatis; ut nullâ industriâ humanâ acquiri valeat; sed solo Dei munere accipienda sit: eò quòd sit divina, adeóque omne pretium longè superet. Quare vellè eam pretio æstimare ac divendere; quid est aliud, quàm eam velut profanam indignè tractare, illique & Deo, à quo sanctitatem suam omnem obtinet, vilitatem & injuriam indignam inferre; & grande simoniæ ac sacrilegii scelus perpetrare?

Dictum Christi Domini præceptum Apostoli ad amussim servarunt, nec alii viri Apostolici oblivioni tradiderunt; eò quòd ad Dei gloriam & animarum salutem faciat quàm maximè: neque ab his degenerare nos voluit Sanctus Ignatius; ideóque Reg. 25. Summarii Constitutionum ita sanxit: *Omnes qui sub obedientia sunt Societatis, meminerint se gratis dare debere, quæ gratis acceperunt, nec postulando, nec admittendo stipendium vel eleemosynas ullas, quibus missæ, vel confessiones, vel prædicationes, vel quodcumque aliud officium, ex iis, quæ Societas, juxta nostrum institutum, exercere potest, compensari videatur, ut sic majori cum libertate possit, & proximorum ædificatione, in divino obsequio procedere.*

II. Laudabilissima hæc Societatis nostræ consuetudo & praxis, jam à condita Societate, primisque ejus incunabulis; originem traxit: nam Anno Domini 1534. Primi Patres nostri, Parisiis adhuc studiis occupati, voto sese constrinxerunt, se nihil unquam, pro Missæ Sacrificio accepturos; licet id honestè & jure suo possent. Ut videre est in Historia Societatis, p. 1. L. 1. n. 31. Et Venerabilis Pater Petrus Faber, Anno

Anno 1541. Calendis decembribus, votum insuper emisit, pro Evangelio, Missa, Concione, Confessione, nihil se accepturum: quia in Germania audierat, fœdas tragœdias, annis superioribus, inter Religiosos, excitatas, ob mundinationem indulgentiarum. Hos primipilos Societatis pugiles penè insecuti sunt alii. R. Pater Gonsalvus Sylveria Martyr, vovit se nihil pro munerio ullius spiritualis functione accepturum, ne quidem stipis nomine, ut refertur in Histor. Soc. p. 2. L. 5, n. 42. Altè quoque hunc paupertatis amorem imbiberat P. Antonius Araozius, celebertimus in Hispania Ecclesiastes, cui cum à Concione habitâ, magna vis pecuniæ in futuram sustentationem offerretur, in ea repudianda ita ipsi certandum fuit, ut populus ad strepitum altercantium accurrerit, qui tamen cognitâ contentionis causâ, non sine secundâ admurmuratione discessit. Ut recenset Tannerus in vita pag. 138. Quorum illustrium virorum gesta fundantur, & innituntur, tum eximio paupertatis amori, tum Bullæ Julii III. & formæ Instituti ab eo probatæ, quâ cautum fuit, ut Societas charitatis opera, gratis omnino, & pro nullo stipendio exequeretur. Accedit sancti Fundatoris ordinatio, in Examine cap. 1. & cap. 4. ubi ait: *Nec petendo, nec exspectando præmium ullum, in præsenti & labili vita; sed eam, quæ undequaque æterna est, ex summa Dei misericordia semper sperando.* Idem p. 4. & 6. & 7. Constit. præscribitur; & in Congregatione generali 1. & 6. declaratur ac stabilitur. Hæc igitur, tanquam genuini Societatis filii constanter observemus, ut sic & Regulæ & Salvatoris jussioni, *Gratis accepistis, gratis date*, exactè respondeamus atque obtemperemus.

Reg. III. Regulæ motivū.

III. Causam tertiam, hujus Regulæ, in eadem sanctus Pater assignat, dum ait: *Ut Societas possit majori cum libertate in divino servitio procedere.* Causa sanè prægnans & luculenta. Quid enim? Nonne 1. majori libertate cum proximis agimus, & vicissim proximi nobiscum, dum eam de nobis opinionem habent, nos pro ministeriis spiritualibus, compensationem nec quærere, nec cupere, nec admittere; veluti ex adverso, opera nostra non tam grata accidit, cùm constat peti aut exspectari compensationem? Nonne libertate majori, tam in suggestu quàm tribunali sacro, reos, peccatoresque reprehendimus? Nam munera excœcant, & elingues reddunt, ut sacræ paginæ loquuntur. 3. Nonne longè purior manet intentio, divinæ gloriæ solius, dum ad eam solam, tanquam ad finem, ad quem conditi sumus, veluti ad stellam polarem Navarchi, irretortis mentis oculis respicimus? 4. Nonne libertate majori fruitur animus, expeditiórque perstat à vinculis cupiditatis lucri temporalis, quibus aliàs, exhomologeses excipiendo, pro concione dicendo, aut cum proximis conversando, facilè irretitur? 5. Nónne libertate majori gaudet, & securitate, conscientia Sociorum, quæ aliàs gravari, macularique posset, si fortassis plures eleemosynas aut fundationes, præsertim perpetuas, acceptaret, quàm sa-

crificiis sufficientibus compensare posset? 6. Denique nónne libertate potitur majore Societas, suos avocandi, alióque mittendi, quos aliàs, ob certas obligationes, certo lóco relinquere cogeretur; quod instituto ejus, & libertati repugnat?

Urgens igitur est dicta S. Patris ratio: *Ut majori cum libertate, in servitio divino procedamus*, exemplo Redemptoris nostri, qui liberrimè cum Sacerdotibus, cum Pharisæis, cum Plebæis, omnique hominum genere conversábatur; eò quòd nihil compensationis à quoquam peteret, aut desideraret: quemadmodum de ipso Isaias vaticinatus est, c. 55. 1. *Omnes sitientes venite ad aquas. Venite emite absque argento, & absque ulla commutatione vinum & lac.* Hæc enim liberalitas ac charitas Regem Regum, & Dominum Dominantium Christum decebat; ejúsque sectatoribus convenit.

IV. Regulæ impulsivum.

IV. Quarta Regulæ præsentis causa à S. Ignatio indicatur, esse, major ædificatio proximorum: *Ut*, inquit, *cum majori proximorum ædificatione, Societas posit in divino servitio procedere*, &c. 1. Major sanè, populi ædificatio est, facilúsque eis fides adhibetur, si Verbi Divini Præcones videat, ab omni avaritiæ, & simoniæ specie, esse alieniſſimos, quàm si notet eos bursas, & pecunias venari. 2. Major populi ædificatio est, majorísque veneratione & admiratione viros Apostolicos prosequitur; si liquidò constet eos opes & terrena omnia despicere. Verùm est enim illud Chilonis apud Laërtium L. 1. *Aurum cotibus exploratur, mentes hominum auro*: Num scilicet terrenæ sint & luteæ; an verò cælestes & terrenis Superiores. Et illud Tullii, L. 2. offic. *Homines maximè admirantur eum, qui pecuniâ non movetur.*

Hinc est, quòd populus tantâ veneratione & æstimatione viros sanctitate illustres coluerit, quos quæ sua sunt non quærere, sed omnia caduca pedibus proterere cernebat. Quanto afficiebatur honore S. Hilarion? Qui, teste Sancto Hieronymo, in vita ejus, cùm plurimos ægros curaret, nulla admittebat eorum dona, imò nec frugmen panis, dicens: *Gratis accepisti, gratis date.* Et cuidam primariæ dignitatis viro, cui nomen Orionus, quem a legione Dæmonum liberárat, urgenti, vehementérque instanti, ut munus acciperet, saltem ut in pauperes distribueret; respondit: *Noli contristare, fili, quod facio, in meum, tuúmque emolumentum ago; si enim hæc acceptavero, & ex Deum offendam, & ad te Cæsaraugustam legio revertetur.* Quis igitur non perspicit, hanc munerum repudiationem, majoris esse ædificationis, quàm eorumdem acceptationem? Unde S. Augustinus, rectè monet in L. de oper. Monach. c. 28. *Amputetis occasionem turpium nundinarum, quibus æstimationi stra laditur, & infirmis offendiculum ponitur.*

2. Longè major ex eo populi ædificatio provenit; quia absque offendiculo & remora, fides divina, pietas, religio ac Dei cultus amplificatur ac propagatur: quod ipsum agnovit, & verbis disertis profitetur Apostolus, 1. Cotinth. 9. inquiens: *Nunquid non habeam*

bemus potestatem manducandi & bibendi? Et à vobis sustentationi necessaria accipiendi? Sed Act. 20. *Argentum & aurum, aut vestem nullius concupivi: quoniam ad ea quæ mihi opus erant, ministraverunt manus istæ.* Potuisset Apostolus victum & pecuniam admittere sed noluit, ne offendiculum poneret Evangelio. Posset quoque Societas talia admittere, prodotione, aliisque muniis, stipendia, sed ad majorem Dei gloriam, populique ædificationem noluit.

Potuisse verò Apostolum Paulum ista admittere, pluribus ipse argumentis evincit; quæ & pro Societate militant. Nam I. 1. Corinth. 9. ℣. 5. ait: *Nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & ceteri Apostoli:* quæ nos aleret & suis facultatibus sustentaret? Verùm propter ædificationem noluit: id enim Gentiles, quibus prædicabat & quorum erat Apostolus, offendisset, siniströmque suspicionem ingeneraisset, ut docet S. Ambrosius, & S. Chrysostomus. 2. Alterum ejus argumentum est hujusmodi: *Quis militat suis stipendiis unquam?* ℣. 7. tanquam si diceret: Sicut æquum est, militem ali & vivere ejus stipendiis, cui militat: & vinitorem pasci fructu vineæ suæ, & pastorem lacte gregis sui, quem pascit; ita par est Pastores Ecclesiæ, & Præcones Evangelii vivere de Evangelio: id est, Christianorum sumptibus, & bonis ali. 3. Tertium argumentum est: *Non alligabis os bovi trituranti.* ℣. 9. Ut in Lege Moysis scriptum est: Deut. 25. Cui subdit Apostolus: *Nunquid de bobus cura est* DEO? *Quantò magis de hominibus?* 4. Argumentum quartum est: *Qui altari deserviunt, cum altari participant: qui in sacrario operantur, quæ, de sacrario sunt edunt.* ℣. 13. Id est, Sacerdotes & Levitæ Legis veteris, servientes altari, ex oblatis, primitiis ac decimis comedunt. Ita pariter Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere: nimirum, quando dixit, Lucæ c. 10. *In eadem autem domo manete edentes & bibentes, quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede suâ.* 5. Quintum denique argumentum desumit ex ipsâ rei natura, seu jure, non solùm divino & positivo, verùm etiam naturali, quod dictat, sicut operario debetur merces; ita & Ministro Ecclesiæ deberi stipendium, non quasi pretium rei sacræ (id enim esset simoniacum sed tanquam stipendium sustentationis, ut vocant, quo scilicet sustentetur, ut functiones suas sacras, pro populo, ritè obire valeat: quod ex mente S. Chrysostomi ex justitia debetur.

Tandem concludit. ℣. 12. *Si alii potestatis vestræ* (substantiæ opum) *participes facti sunt, quare non potiùs nos?* At mox respondet: *Sed non sumus usi hâc potestate,* cessimus juri nostro: *omnia sustentamus,* penuriam, laborem, &c. *Ne quod offendiculum demus Evangelio,* remorámque animarum conversioni injiciamus. *Bonum* enim, *est mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet.* ℣. 15.

Apostolum hunc, pro modulo suo imitari studet minima Societas nostra; quæ posset pro ministeriis stipendium flagitare, sed cedit Juri suo, majoris libertatis & ædificationis gratiâ.

Eâpropter S. Ignatius ducentos aureos ab Hieronymo Arcio in ſudario obtruſos, ut pro ipſo ægroto Sacrificia offerenda curaret, acceptare noluit, ùt refert Maffæus L. 3. vitæ c. 9. Et primogenitus ejus in ſpiritu Filius R. P. Petrus Faber nulla munera ſibi acceptare voluit; & vas argenteum magni pretii à Cardinali Electore Moguntino recipere recuſavit: centum verò aureos, obtruſos, quos abſque offensâ rejicere nequibat, mox, nihil ſibi reſervans, in pauperes diſtribuit. *Tannerus in vita pag. 39.*

Quare, Chariſſimi, hanc Regulam, ſuo tempore uſui futuram, profundè cordibus noſtris imprimamus: nihil pro ſtipendio, nihil eleemoſynæ, ſpeciem compenſationis, habentis, unquam admittamus: ſed ſicut gratis accepimus, ita unguentum hoc pretioſum gratis in Chriſti Fideles effundamus. Hâc ratione, meritum noſtrum plurimùm augebimus: majore libertate in ſervitio divino procedemus: offendiculum, remorámque fructûs ſpiritualis removebimus; Proximis pauperatis & perfectionis exemplum præbebimus. Nos veros Chriſti Domini, S. Pauli, Sancti Ignatii, primorúmque Patrum imitatores eſſe demonſtrabimus; ac denique Domum totam ſuaviſſimo unguenti odore adimplebimus.

REGULA XXVIII.

DE CASTITATE.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Exponit, Angelicam nobis Caſtitatem ſectandam eſſe.

THEMA.

Erunt ſicut Angeli Dei. Matth. 22. 30.

VEL:

Enitendo Angelicam Puritatem imitari & corporis & mentis noſtræ munditiâ. Reg. 28.

ANimas noſtras Chriſto Domino tanquam Sponſo cæleſti in Caſtitate deſponſatas eſſe teſtatur Apoſtolus 2. Corinth. 11. *Deſpondi vos uni viro, Virginem caſtam exhibere Chriſto.* Ego tanquam Paranymphus, per Fidem, Baptiſmum, & Chriſtianiſmum vos Chriſto deſponſavi; cupióque vos illi in Fide, Spe, & Charitate fideles exhibere, nec ad perfidiam, infidelitatémque declinare. Eminentior autem ac perfectior eſt deſpo-

desponsatio per Vota religiosa, quibus Sponsa seipsam & omnia sua Sponso communicat, tradit. & eidem se amore conjungit. Quæ maxima sanè est dignitas, ac felicitas. *Unde tibi*, ait S. Bern. Serm. 2. Domin. 1. post Epiphan. *ô humana anima, unde tibi hoc? Unde tam inæstimabilis gloria, ut ejus sponsa merearis esse, in quem desiderant Angeli prospicere? Unde hoc tibi, ut ipse sit Sponsus tuus, cujus pulchritudinem Sol & Luna mirantur? ad cujus nutum universa mutantur?* ut itaque singularis hæc est gratia; beneficium prorsus eximium: sed quid pro eo reddemus? *Quid retribues Domino* (pergit S. Bernardus l. c.) *pro omnibus, quæ retribuit tibi? ut sis Socia mensæ, socia Regni, & socia thalami, ut introducat te Rex in cubiculum suum? Vide quibus brachiis vicaria charitatis redamandus & amplectendus sit, qui tanti te æstimavit; imò qui tanti te fecit. Quid igitur ô Sponsa facies?* Audi porrò Doctorem Mellifluum: *Desere carnales affectus, seculares mores dedisce, consuetudines noxias obliviscere: quid enim putas? Nonne stat Angelus Domini, qui secet te mediam, si fortè (quod avertat ipse) alterum admiseris amatorem.* Q. d. Ante omnia sis casta, sis pudica, qualis est & Sponsus; ut de te jure queat affirmare, quod dixit Cant. 1. *Ecce tu pulchra es Amica mea, ecce tu pulchra es.* Et Cant. 4. *Quàm pulcra es amica mea, quàm pulchra*; scilicet castitate internâ & externâ, seu corporis & animæ puritate. De qua in præsenti exhortatione tractabimus; & quomodo ad geminam hanc angelicam puritatem aspirandum nobis sit, exponemus.

1. Cohors corporis.

1. *Ecce tu pulchra es Amica mea.* Prima pulchritudo, quam Sponsus cælestis à Sponsa spirituali desiderat, est Castitas corporis, ut corpus in suâ servetur munditiâ, eâque puritate, ut nullis vel tactibus, vel actibus, vel aspectibus, vel quovis alio modo ad Luxuriam provocetur. Castitas enim corporis consistit in totali abdicatione omnis voluptatis Venereæ realis. Castitas, ut D. Thomas docet, nomen trahit à castigando; quia ratio per eam concupiscentiâ carnalem castigat, & tanquam puerum ab omnibus delectationibus carnalibus refrenat. S. Augustinus L. de definit. ait: Castitas est virtus sub jugo rationis impetum libidinis refrenans, ex ore Apostoli dicentis: *Castigo corpus meum & in servitutem redigo.* 1. Corinth. 9. Sanctus verò Ambrosius Lib. 1. de Virgin. inquit: *Quid est Castitas, nisi expers contagionis integritas?* Id est, Castitas ea virtus est, quâ ab impuris carnis voluptatibus abstinemus. Quam abstinentiam adeò perfectam à Nobis desideravit S. Ignatius, ut Angelicos Spiritus moribus exprimere videamur, non secus atque si carne, velut ipsi, careremus.

Enitendo (ait) *Angelicam Puritatem imitari*, ut simus, sicut Angeli DEI, eximiâ castitate & munditiâ decorati. Unde Sancti Patres passim docent, homines hâc virtute Angelis assimilari. Præclarè Sanctus Basilius de Virgin. *Qui virginitatem servant, Angeli sunt, qui viventes in carne corruptibili, mortalium vitam illustrando tuentur; sunt autem Angeli, non ex infimo quovis ordine, sed certè illustrissimi atque nobilissimi.* Basilio adstipulatur S. Petrus Chrysologus Serm. 145. *Semper est Angelis cognata virginitas; in carne præter carnem vivere,*

non terrena vita est, sed cælestis. Et si vultis scire, Angelicam gloriam acquirere majus est, quàm habere. Esse Angelum, felicitatis est; Virginem esse, virtutis. Cum utróque facit Mellifluus Bernardus Epist. 42. *Quid Castitate decorius, quæ Angelum de homine facit? Differunt quidem inter se, homo pudicus & Angelus; sed felicitate, non virtute: Sed etsi illius Castitas felicior; hujus tamen fortior esse cognoscitur.* Ex quibus perspicimus, quòd homines casti Angelos referant, licèt illi sinè, nos cum luctâ & certamine.

Nobis igitur in dies contra ignita tela nequissimi, fortiter dimicando, ad Angelicam Puritatem enitendum est. Nonnulli quidem sanctimoniâ inclyti, singulari Dei gratiâ, ad eum Castitatis apicem conscenderunt, ut ab omni prorsus motu indecenti liberi, atque ab omni fomite ac incentivo immunes, Angelis omnino similes esse viderentur. Talis fuit Beatissima Virgo MARIA, modo sublimiore à Deo præventa, & sanctitate donata. Talis fuit S Equitius Abbas, de quo S. Gregorius Magnus in Dialogis. Talis fuit S. Thomas Aquinas, cujus lumbos Angeli præcinxére cingulo aureo, omnésque simul motus pravos abstersére. Talis fuit S. Parens noster IGNATIUS, cui noctu preces ardentes fundenti Virgo Beatissima cum infantulo suo se videndam dedit, omnésque simul minùs castas imagines in perpetuum erasit; ut in omnem retrò vitam, velut corpore emortuo, nè sensum quidem voluptatis aut motum reprobum vel minimum experiretur. *Tannerus in vita pag. 3.* Atque hanc gratiam planè eximiam Virgo Sanctissima ei contulisse videtur, ut non ipse duntaxat, tanquam novæ Familiæ Author, insigni Castitatis dono effulgeret; verùm etiam ut suis in Christo Filiis Castitatem Angelicam quàm vehementissimè inculcaret, ad succurrendum Mundo, tunc temporis, vitiis contrariis sepulto, & ad spiritum immundum longè latéque dominantem forti pectore oppugnandum ac detrimphandum. Talis quòque fuit Beatus noster Aloysius Gonzaga: qui emisso in pueritia Castitatis Voto, eóque exactissimè servato, id obtinuit, (ut à Cardinali Roberto Bellarmino, Hieronymo Plato, aliisque conscientiæ ejus Arbitris proditum est) ut juvenile corpus ejus nè vel minimo quidem libidinis motu in omni vita concinnum, nec mens ejus ullâ cogitatione obscenâ pulsata, fœdatáve fuerit: quod sanè rarum Dei donum est, Sanctis plurimis denegatum; quo ad Castitatis Angelicæ fastigium tales absque pugnâ facilè evehuntur.

Verùm ejusmodi gratia paucis conceditur, ac proinde Nos, qui insigni hoc dono caremus; animum tamen haudquaquam despondeamus: Sed illud saltem unicè curemus, ut voluntarii quidquam nævi, aut delicti, virtutis hujus splendori repugnans, nunquam admittamus: sed magnâ fortitudine & constantiâ contra hostem blandum, exemplo Virorum sanctitate præcellentium, decertemus. Docet Gentium, licèt in tertium cælum raptus, licèt ter Dominum studiosè, enixéque deprecatus, id tamen obtinere nequiit, ut stimuli ejusmodi abolerentur: Sed audit:

audiit: *Sufficit tibi gratia mea.* S. Hieronymus haud aliter, quàm validis correpti lapidis ictibus impuras tentationes ex annoso ceteroquin pectore excussit. Nec Sancti Ordinum Fundatores Benedictus & Franciscus antè ea inimici tela vicêre, quàm ille nudatum corpus in spinis & vepribus, hic semel in nivibus, semel in prunis volutâsset. Sanctus Bernardus quòque etiámnum Adolescens, hostis blandi lenocinia non antè superavit, quàm se nudum mento tenus, brumali frigore sæviente, aquâ gelidâ immergeret, atque ita impuras flammas extingueret.

Horum Sanctorum vestigiis, Charissimi, insistere studeamus, modósque scamus, hostiles insultus retundendi, iisque generosè utamur: Quòd si quandoque Caro stimulos & calcaria admoveat; invitis, aut etiam reluctantibus, animo non cadamus; sed novetimus, nihil per hæc de Castitatis merito amitti: *Non nocet Sensus, si non adsit consensus:* Majúsque divinæ dexteræ prodigium est, nos in igne à combustione illæsos conservare, quàm fomitem omnino extinguere; magisque admirandum est, nos inter tela circumvolitantia non percelli, quàm extra telorum jactum collocari.

II. *Ecce tu pulcra es.* Altera pulchritudo, quam Sponsus cælestis in Sponsâ suâ amat ac deprædicat; est Castitas Mentis; ut bis dicere queat: *Ecce tu pulcra es.* Cant. 1. Hæc autem Castitas consistit in corde, sive in Anima, seu potiùs in voluntate, in quâ firmissima resolutio, immobile propositum, aut etiam votum perstat, cum inconcussâ voluntate, omnes omnino cogitationes impuras ac delectationes turpes contemnendi, statimque expellendi. Quemadmodum enim cor principium, fons & radix est, à qua naturaliter vita, motus & sensus in corpus omne dimanat; ità quòque principium & radix veræ Castitatis est Cordis, seu Animæ puritas, quæ castas producit cogitationes; & omnem impuram cogitationem procul arcet & eliminat: multóque magis omnem sermonem, aut actionem inhonestam quàm longissimè proscribit. Unde & Salvator hunc castitatis fontem indigitans ait: *Beati mundo corde* (à quo nimirum omnis immunditia exulat) *quoniam ipsi Deum videbunt.* Matth. 5. quare nisi hæc Virtus Castitatis in anima resideat; sinè eâ exterior castitas nec castitatis, nec virtutis nomen promeretur. Eâ de causâ Dominus Pharisæos ac Scribas objurgabat: *Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia mundatis, quod deforis est calicis & paropsidis; intus autem estis pleni rapinâ & immunditiâ.* Assimilavitque eos sepulcris dealbatis, quæ foris sunt speciosa, intùs autem plena sunt ossibus mortuorum & spurcitiâ. Non sufficit igitur castitas corporis, nisi & tanquam dominam & quasi animam simul possideat Mentis puritatem: quia *Omnis gloriæ Filiæ Regis* (ac Sponsæ Christi) *ab intus.* Psalm. 44. Ex adverso, de corde immundo (ùt ipse Dominus testatus est) exeunt immundæ cogitationes, desideria, fornicationes & adulteria: *Nam & qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est in corde suo.* Matth. 5. Eâdem de causa

causa Virgines fatuæ à Sponso nuptiis cœlestibus exclusæ sunt, quia corpore Virgines fuerunt, non corde; deerat enim illis boni propositi oleum.

Ex omnibus hactenus adductis, abundè, ut reor, liquet, castitatis vim & decus, radicem & fontem in corde, sive anima residere; cúmque ea res delicatissima sit; haud dubiè, exquisitâ curâ ac sollicitudine custodienda est, facilè enim, aut læditur, aut amittitur, & tersi instar speculi, halitu solo obfuscatur. Hinc est, quòd Sanctus Basilius dixisse feratur, apud Cassianum, L. 6. Instit. c. 19. *Mulierem ignoro, & virgo non sum*: Quibus verbis indicare voluit, non quidem virginitatem se amisisse; sed rem, perquam delicatam esse virginitatem, cui minima etiam voluntaria mentis delectatio, splendorem & perfectionem adimat. Verùm castitas quidem interna, solâ cogitatione deliberatâ, amissa, recuperari potest pœnitentiâ, castitas autem corporis, per fornicationem, aut voluntariam mollitiem, aliásve turpitudines deperdita, nunquam potest recuperari. Dixi voluntariam; nam de involuntariis secus se res habet: ut testata est Sancta Lucia Virgo & Martyr Paschasio Judici: Si me invitam violari feceris, castitatem non amittam; sed castitas mihi duplicabitur ad coronam.

Quod si itaque perfectionem & securitatem nobilissimæ hujus virtutis, (quæ oculi Societatis pupilla est) desideramus; utramque castitatem, mentis & corporis conjungamus, necesse est: hæc enim omnibus Ecclesiæ ministris, omnibus Religiosis, & cum primis Societatis nostræ membris unicè est necessaria; idque multis de causis. 1. Prima est: Officia in Societate diversa nobis obeunda sunt, eáque Apostolica, & admodum sublimia, ac divina, cùm DEI vices in animarum salute procuranda geramus; adeóque non ad Angelicam duntaxat, sed ad divinam puritatem quodammodo nobis aspirandum est. 2. Officiorum prædictorum occasione, nobis incumbit alios mundare, & è peccatorum fœcibus extrahere; quis proinde non videt, quantâ nos oporteat puritate esse conspicuos? Ab immundo enim quid mundabitur? 3. In Societate, ut officiis ab obedientia impositis ritè fungamur, cum omni hominum genere & sexu conversandum nobis est: proindéque nisi castitas in anima nostra firmas egerit radices; nunquid & ipsi periclitabimur, & alios peccandi periculis objiciemus? 4. Demus, castitatis virtutem nonnemini Sociorum, quod divina avertat bonitas, deesse, & vitia contraria in ejus pectore nidulari; an non de illo, omnique fructu spirituali actum est? Quid enim illo fiet? Ex ejus conversatione, proximo scandalum nascetur: *Væ autem homini illi, per quem scandalum* (tale scilicet tantum) *venit*! Ordini summa infamiæ nota inuretur: plebs enim ex uno Religioso, omnes metitur ac judicat: Dei gloria suspendetur: auxilium proximorum sufflaminabitur, conciones, exhomologeses doctiones, conversationes, instructiones, verbo omnia ad animarum

rum salutem destinata ministeria inficientur, retardabuntur, enervabuntur & fœdè conspurcabuntur.

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, hortatu sancti Parentis nostri, ad Angelicam corporis & animæ puritatem, omni studio ac conatu enitamur: Sponsæ enim Christi sumus, quas decet esse sine macula, quemadmodum & sponsus speculum sine macula est. 1. Igitur exteriùs castitatem corporis ita tueamur, cum divina gratia, ut nec verbum, nec gestum, nec factum, nec actum ullum, coram Deo & hominibus prodamus, qui munditiam Angelicam obfuscare valeat: & licet, raro illo beneficio, quo omni libidinis sensu immunes sumus, haud fruamur; nihilo tamen minùs, cum Sanctis Paulo, Hieronymo, Benedicto, Bernardo, Francisco, strenuè dimicemus; ne voluntate deliberatâ quidquam Angelicæ virtuti contrarium perpetremus. 2. Castitatem internam, mentis nostri penetralibus, firmare ac solidare nitamur; ne Hypocritarum ad instar, vasa immunda, ac sepulchra foris dealbata, intus verò spurcitiâ ac tabe cadavericâ, repleta, coram Deo, corda ac renes scrutante, inveniamur: sed corde & corpore mundo, cœlesti sponso, lucis æternæ candori, speculo sine macula, & omnis puritatis fonti constanter adhæreamus: ut in veritate de quolibet nostrûm ingeminare queat. *Ecce tu pulchra es Amica mea, ecce tu pulchra es.* Tales si fuerimus, erimus candida formosáque lilia, ob puritatem eximiam; erimus rosæ rubicundæ, ob Martyrii speciem propter resistentiam laboriosam & pugnam quotidianam; quæ non secus atque Martyres, in cœlo, propriam aureolam; id est, præter gloriam essentialem, ut scholæ loquuntur, coronam accidentalem, scilicet aureolam virginum, nanciscetur.

Amen.

REGULA XXIX.
DE CUSTODIA SENSUUM.

EXHORTATIO
IN EANDEM.

De diligenti sensuum, oculorum præcipuè, aurium & linguæ custodia.

THEMA.

Hortus conclusus, Soror mea Sponsa, fons signatus, puteus aquarum viventium. Cant. c. 4.

VEL

Omnes diligentissimè curent portas sensuum suorum (oculorum præcipuè, aurium, & linguæ) *ab omni inordinatione custodire.* Reg. 29.

VAria inter hieroglyphica, symbola, ænigmata, emblemata ac similia, quibus sponsus divinus, sponsam suam celebrare, atque adumbrare dignatus est; non infima sunt, quæ Cant. 4. depromit; dum triplici eam schemate delineat ac depingit: *Hortus conclusus*, ait, *Soror mea sponsa, fons signatus, puteus aquarum viventium.* Quæ tria, non secus atque alia Canticorum volumine contenta, sensum triplicem, scilicet totalem, principalem ac partialem admittunt. 1. Sensus totalis Ecclesiam universam indicat, quæ est *Hortus*, virtutum, gratiarúmque flores & germina proferens: *conclusus*, ne hæreses intrent. Est *fons* gratiæ & doctrinæ; *signatus*, ne crystallinus ejus liquor errorum ac vitiorum cœno turbetur: est *puteus aquarum viventium*, Baptismi & Sacramentorum. 2. Sensus principalis Beatissimam Dei Genitricem seu Θεοτόκον respicit: quæ est *hortus conclusus* ob virginitatem; *fons signatus*, ob puritatem & sensuum custodiam: *puteus aquarum viventium*, tum

tum quia Christum fontem aquæ vivæ genuit; tum quia aquas gratiarum effundit. Nam S. Epiphanius orat. de Deip. his eam verbis salutat: *Ave gratiâ plena, quæ sitientes fontis dulcedine satias.* S. Ephrem de Laud. Deip. *Eam fontem gratiæ & totius consolationis* deprædicat. S. Chrysostomus his eam alloquitur: *Ave, quæ es puteus semper viventis aquæ.* 3 Sensus partialis animam religiosam quamlibet, aut etiam animam piam, sanctámve, tanquam Ecclesiæ partem adumbrat: quidni igitur verba eadem, & Societati nostræ minimæ, & cuivis ejus personæ adaptemus; quam, *Hortum conclusum, fontem signatum, puteum aquarum viventium esse*, cõvenit. Quæ tria elogia in eam cadent, si tria in Regula præsente, expressa, complexa fuerit. Nimirum 1. Si sensuum custodiam exactam tenuerit, *hortus conclusus* erit. 2. Si passiones domando, in pace & humilitate perstiterit; *fontem signatum* præbebit. 3. Si intellectum, voluntatémque ad Deum elevando, eum in omnibus creatis invenerit ac considerárit, *puteum aquarum viventium* repræsentabit. Tria hæc tanquam totidem castitatis tuendæ præsidia, ad Regulæ præcedentis observantiam admodum opportuna, in præsenti paucis considerabimus.

1. *Hortus conclusus soror mea.* Primum hoc è ternis Symbolum est, quo sponsus divinus sponsam adumbratam proponit. Sapientissimus Regum Salomon *hortum* construxit amœnissimum, plantis lectissimis consitum, floribus, tanquam stellis exornatum, arte topiariâ ad omnem elegantiam compositum, ideóque *conclusum*, ne eum aut concnlcarent bestiæ, aut viatores spoliarent. Hortum istum ex Josepho Adrichomius in descriptione terræ sanctæ, pag. 170. vivis quodammodo coloribus delineat: *Hortus*, inquit, *regius, qui hortus conclusus dicitur, hortus erat in suburbanis Jerusalem, muris undique septus, atque ut paradisus, arborum, fruticum, herbarum, aromatum, florum, fructuúmque ubertate amœnus, mulcendisque ac fovendis sensibus conveniens.* Hortum hunc mysticè, elegantérque in sensu partiali interpretatur Magnus Gregorius, dum ait: *Anima sancta est hortus conclusus, quia dum virtutes mittit, flores gignit, & dum virtutum exhilaratione se reficit, fructus, quos genuerat, eadem custodit. Hortus autem conclusus esse dicitur; quia dum bona sua, intentione vitæ æternæ abscondit, dum humanas laudes omnino contemnit, ipsa bona intentione se circumsepit, ne ad interiora rapienda hostis antiquus irrumpere possit.* Si igitur ejusmodi anima hortus est conclusus, idem Societatis Religioso conveniet; is enim

Primò est *hortus* quem instar paradisi cujusdam fertilissimi, & omnium virtutum flores, & operum bonorum fructus, proferre decet, quibus, Christum Dominum verum Salomonem honoret, & odoris suavissimi fragrantiâ recreet. Deinde est *conclusus*: ut enim in animæ nostræ hortum serpens antiquus, & coluber tortuosus, non irrepat, omniáque germina vanitatis veneno inficiat, *conclusus* sit oportet; non solùm, ut vigili puræ intentionis oculo eum custodiat, verùm etiam, quinque sensuum, oculorum præcipuè aurium & oris

portas, probè occludat: Scripturâ enim teste, *Mors intravit per fenestras*. Quare

1. Claudendi oculi, visûsque ab omni inordinatione custodiendus, id est, à nocivis, inverecundis, impudicis, imò & à curiosis, præsertim sequioris sexûs personarum aspectibus. Exemplo Sancti Job, palàm profitentis: *Pepigi fœdus cum oculis meis; ut ne cogitarem quidem de Virgine.* c. 31. 1. Igitur intuitus ejusmodi objectorum, tanquam basilliscorum fugiendi sunt, ne perimamur. Quot enim oculorum telis periêre? Aspice Davidem virum secundùm Cor Dei, virum perfectum: aspice Salomonem Regem omnium longè sapientissimum: aspice Samsonem, Holofernem, aliósque sexcentos Heroës & pugiles fortissimos, an non capti in oculis suis occubuerunt? Si igitur cum tot millibus, imò millionibus interire nolis, pange fœdus cum oculis tuis, & averte oculos tuos, ne videant vanitatem.

2. Deinde auditus ab omni inordinatione custodiendus, & claudendus, ne verba vana, detractoria, scurrilia, ac multò magis inhonesta, turpia atque obscœna irrepant. *Sepi aures tuas spinis*, monet Siracides Eccli. 28. 29. Id est, dum ejusmodi verba auribus hauris, talem repugnantiam, horrorem ac dolorem sentias, ac si aures tuæ spinis circumvallatæ forent, quæ talibus sermonibus, non sine dolore, quasi imprimerentur. Ad hæc *Sepi aures tuas spinis*. Ejusmodi spinæ esse possunt, timor Domini, metus inferni, horror peccati. Imò juvat nos ad hujusmodi verba surdos esse, aspidésque imitari, qui aurem unam terræ affigunt; alteram caudâ opplent, ne incantantium voces perspiant. Terræ autem aures affigimus, dum infirmitatis nostræ memoriam refricamus, caudâ aures obturamus, dum novissimorum consideratione, à complacentia & consensu, mentem compescimus.

3. Lingua quoque & os ab omni inordinatione custodienda sunt; ne ea in verba laxemus, quæ profari nefas est. Qualia sunt, otiosa, vana, stultiloqua, scurrilia, ac longè magis in ea, quæ turpitudinem, obscœnásque metaphoras sonant: *Omnis immunditia* (etiam colorata ac palliata) *ne nominetur in vobis.* ad Ephes. 5. Deinde sub silentii rigore lingua coërcenda est, & statutis temporibus servandum silentium. Et *tempus loquendi, & tempus tacendi*, ait Ecclesiastes. Virtutem primam esse puta compescere linguam. Vix est Regula, quæ à Tironibus, præsertim sæculo recenter egressis, & garrulitati affectis, frequentiùs rumpatur, quàm illa de silentio, cùm tamen tanti ea sit momenti, ut S. Jacobus asserere non sit veritus, c. 1. 26. *Si quis putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, hujus vana est religio.* Tam arcta verò silentii disciplina servanda est, ut tempore vetito, nè de piis quidem bonisque rebus sermones misceamus, exemplo Davidis, qui ait: *Obmutui & silui a bonis.* Si igitur, Charissimi, seriò optamus, ut *hortus* noster, in noxias fruges non protuberet, nec spuria germina, fruticésque adulterinos effundat; sed potiùs virtutum præstantes fructus, ac flores, & præ reliquis castitatis lilium proferat, sit *conclusus*: sensuum nostrorum portas

quam

quàm diligentissimè à vitiis custodiamus, oculos præsertim & aures, nec non linguam, præcipuè sub laborum ac studiorum intermissione, peractâ refectione, in vitium repastinationem concessâ.

II. Alterum symbolum, cui Sponsus Sponsam in Cantico Canticorum assimilat, est *Fons signatus*. Salomon Rex in horto suo concluso, fontem adornaverat insignem: qui, ut asserit Adrichomius l. c. *Vocabatur Rogel, totúmque hortum conclusum irrigabat: & ex eo Rex bibebat.* Eóque fine *signatus*, sive, ut vertit Arabicus, sigillo obsignatus erat; ne quispiam fontem vitiaret, inficeret, turbaret, aut ne serpentes, bufones, aliáve venenata reptilia accederent, virúsque injicerent. Similis fons apud Persas repertus fuit, ex quo solus Rex cum primogenito Filio, lympham in potum hauriebat, adeò, ut si alius ex eo potaret, capite plecteretur, teste Athenæo L. 12. Nec absimilis in Hispania prope Complutum fons visitur, ex quo, pro Rege solo aqua depromitur.

Talis rursum *Fons signatus* est anima pia, anima sancta, anima religiosa, fons puram, illimem, & minimè turbidam aut turbatam continens aquam; non commoventibus eam passionum ventis; aut cupiditatum serpentibus, venenum inspuentibus. De fonte Ecclesiæ loquitur S. Augustinus L. 2. contra Cresconium c. 14. & 15. *Huic fonti signato, nemo communicat alienus, nullum simulatus accedit, aut ita omnino mutandus, ut non sit alienus: sed sit cœlestis participeps pacis, sanctæ socius unitatis, plenus individuæ charitatis, civis Angelicæ civitatis.* Quales S. Augustinus cupit esse fideles, tales S. Ignatius (& quivis Fundator) suos optat esse sodales; fontes signatos, à passionum turbatione & cupiditatum inordinatarũ veneno immunes. Sit quisque *cœlestis particeps pacis*, domito passionum inter se belligerantium furore: *Sit sanctæ socius unitatis*: animi demissione, intellectûs & voluntatis subjectione; ac mitis mentis dulcedine: sit *plenus individuæ charitatis*, rixarum & discordiarum expulsione, & perfectâ mutuâ dilectione atque unione. Sit denique *civis angelicæ civitatis*, castitatis angelicæ candore, & sensuum, appetitúmque omnium abnegatione. Ante omnia verò, viperas, colubros, serpentésque vitiorum procul à cordis fonte arceat. Serpens est inquietudo, quâ quis nec ipse in pace degit, nec alios degere finit: virúsque in communitatem, perquam noxium, evomit, sed huic sigillum, in præsente Regula apponit S. Ignatius, volens, ut simus fontes signati, *nosque in pace interna conservare studeamus.* Draco est superbia, toxicum propriæ excellentiæ, & æstimationis sui evomens, quo aliis præferri cupit, alios despicit, debitúmque honorem denegat, & venenum hoc communitati admodum nocivum est; ne id nos inficiat, S. Fundator sigillum addit, ut nimirum instar fontis signati & bene clausi, *nos in humilitate interna conservemus, in omnibus optando atque procurando potiores partes alii deferre, omnes in animo, tanquam sibi superiores ducendo, & exterius honorem & reverentiam, quam exigit cujusque status, cum simplicitate &*

moderatione religiosa exhibendo : Non more aulico & affectato, non animo duplici aut ficto : atque hoc ipsum castitatem plurimùm adjuvat : humilitas exterior & interior fontem illum signatum conservat : *Nulla est castitas carnis, quam non commendat humilitas mentis*, inquit S. Gregorius. Coluber est nimia loquacitas & garrulitas, varium communitati aconitum afflans, murmurando, detrahendo, obloquendo, rixando. Apponit sigillum S. Ignatius hâc ipsâ Regulâ jubens, *ut pacem & humilitatem conservemus in silentio, cùm id observandum est, cùm autem loquendum in circumspectione & ædificatione verborum, ac maturitate incessûs, motuúmque omnium, sine ullo impatientiæ aut superbiæ signo exhibere.* Atque ita necatur quoque anguis impatientiæ, manétque fons signatus, ab omni veneno vitiorum purus, limpidus, amœnas salubréque continens aquas, quæ alios & nosipsos pascant atque oblectent. Præsertim verò juvabit id, mirum in modum, ad tutelam castitatis, ut docet Cassianus Coll. 12. c. 6. *Quantùm quis in lenitate & patientia cordis, tantùm in corporis puritate proficiet : quantóque longiùs pepulerit iracundiæ passionem, tantò tenaciùs castitatem obtinebit ; non enim æstus corporis declinabit, nisi qui animi motus antè compresserit ; & ideò dicitur* Matth. 5. *Beati mites* (mansueti, humiles) *quoniam ipsi possidebant terram*, scilicet carnem suam.

III. Puteus aquarum viventiū.

III. Tertium symbolum, quo Sponsus Sponsam extollit, est *Puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano.* Hunc quoque puteum describit Adrichomius pag. 6. num. 67 dum ait : *Puteus aquarum viventium, cujus in Canticis fit mentio, juxta viam, quæ Tyrum ducit, situs, egregius est & admirabilis. Continet quatuor fontes, muro quadrato iacluſos, unde varii deducuntur aquæductus & rivi, qui totam Tyri planitiem, omnésque ejus hortos irrigant & fœcundant.*

Ejusmodi fontem, puteúmve, optabat quemlibet de Societate esse, S. P. Ignatius, ut nimirum plenus sit aquâ vivâ, quam haurire valeat ; dum in Regula præscribit, *ut quisque Deum in alio, velut in illius imagine, cognoscere studeat*, ex qua cognitione, multi, præclarique fructus velut è fonte scaturiunt. Ut igitur in fratribus ac proximis nostris Deum, tanquam in imagine, intuemur, sciendum est ; quod homo, secundum corpus sit imago Dei, licet rudior atque imperfectior : habet enim vultum erectum in Cœlum : *Os hominis sublime dedit, cœlúmque tueri ; jussit & erectos ad sidera tollere vultus.* Canit Ovidius. Ut in rebus cœlestibus & æternis, omne bonum & delectationem quærere discat. Capillos versùs cœlum erectos gerit, ut discat omnem bonæ voluntatis succum, ad incrementum Spiritûs, haurire desuper : oculos, manúsque orans in cœlum elevat, unde auxilium exspectat. Longè autem nobilior & expressior Dei imago ac similitudo in anima cernitur : quemadmodum enim Deus est Spiritus, immortalis, trinus & unus ; ita anima Spiritus est, immortalis, & quodammodo trinus & unus. Una in essentia, trinus in potentiis, memoria, intellectu & voluntate. Dissimilior verò imago est gratia, virtus ac

vita

vitæ sanctimonia, quæ nos vivas reddit Dei imagines, filios adoptivos atque hæredes regni cœlestis.

Ex hac consideratione haurimus aquam vivam variarum virtutum: nam 1. Assuescimus mentem paulatim à carnalibus & terrenis abstrahere. 2. Ut Regula innuit, in devotione crescimus, dum ad opera charitatis exhibenda, promptiores reddimur. 3. Ut Regula insinuat; Dominum Deum laudamus, tanquam in sua imagine, fratres nostros videntes, virtutibus à Deo acceptis ornatos, pro quibus, grates referimus. 4. Denique illorum virtutes imitamur; atque ita impediuntur cogitationes, castitati officere valentes, & vitæ cœlestis initium auspicamur, quam in cœlesti patria, aliquando æternùm prosequemur.

Quæ cùm ita sint, Chariſſimi, si castitas Angelica, tanquam præstantissimum animæ cimelium, nobis curæ & cordi est; terna à S. Patre nostro præscripta remedia, sedulò adhibeamus, necesse est. 1. Instar *horti conclusi*, sensus nostros, præcipuè autem, oculos, aures & linguam, ab omni inordinatione probè custodiamus: hi enim portæ sunt, per quas libido & mors animæ ingreditur, ut David, Salomon, Samson, innumerique alii, experientiâ didicerunt. 2. Instar *fontis signati*, omne iræ, impatientiæ, superbiæ, loquacitatis, immodestiæ, aliarúmque passionum venenum, omnino arceamus: quin potiùs in pace & humilitate nos conservemus, ista enim pax & humilitas castitatis florem mirificè conservat, ut è contrario, ira, impatientia ac superbia eandem lædit, & luxuriæ ignem succendit, ac faces subministrat. 3. Instar *putei aquarum viventium*, in fratribus nostris, in aliis proximis, cæterisque creaturis pulchris, Deum tanquam in imagine intueamur, à quo omnis gratia, dona naturalia & supernaturalia procedunt: hoc modo, amore carnali de victo, extinctóque, spirituali duntaxat dilectione cunctos complectemur; & fiet in nobis fons aquæ vivæ, salientis in vitam æternam.

REGU-

REGULA XXX.

DE REFECTIONE CORPORIS.

EXHORTATIO

IN EANDEM,

Agit de Temperantiâ, Modestiâ, & Oratione, in corporis refectione adhibendâ.

THEMA.

Messui myrrham meam cum aromatibus. Cant. 5.

VEL:

In refectione corporis curandum est, ut Temperantia, modestia, & decentia interiùs & exteriùs ab omnibus adhibeatur. Reg. 30.

SPONSAM CHRISTI, Animam piam, religiosam, sanctam, hortum conclusũ esse, exhortatione proximè præcedente exposuimus: nunc eadem Sponsa Dilectum suum ad hortum hunc, id est, ad seipsam, humanissimè invitat. *Veniat Dilectus meus in hortum suum.* Tanquam si diceret: Si ego hortus sum: *Veniat Dilectus meus in hortum suum* (licèt omnibus aliis conclusum, Sponso tamen soli patulum, tanquam suum) *& comedat fructum pomorum suorum.* Cant. 5. quos flante Austro, id est, Spiritu Sancto, ipsa produxit; ut iis se oblectet, pascat, atque reficiat. Auditâ humanissimâ Sponsæ invitatione, mox Sponsus Cælestis Christus Dominus respondet: *Veni in hortum meum, soror mea Sponsa.* Hoc est, jam intravi & descendi in hortũ meum, meum scilicet, & tuum; Sponsi enim & Sponsæ omnia sunt communia. *Messui myrrham cum aromatibus.* ℣. 1. Messui, carpsi, collegi ramos odoratæ myrrhæ & liquorem myrrhinum, ex frutice stillantem, unà cum aromatibus. Per myrrham Sancti Patres mortificationem, per aromata virtutes intelligunt, quas Christus Dominus, tanquam hortulanus cælestis efficit, plantat, decerpit, colligit, iisque quasi vescendo, sese oblectat.

Non

Nos in præsenti, ex toto partem sumemus, per Synecdochen, ac per myrrham intelligemus mortificationem, non universalem, sed particularem Gulæ, sive Temperantiam; quam cum myrrhâ comparabimus; per aromata verò, virtutes, quas in hac Regula Sanctus Patriarcha noster exigit, scilicet modestiam, decentiam, pietatem, devotionem orationis & lectionis, quas cum aromatibus componemus.

I. *Messui myrrham meam.* l. c. Scilicet myrrham mortificationis Gulæ, myrrham Temperantiæ, quam ego tibi insidi & inserui; hæc enim mortificatio, ùt Sanctus Gregorius, S. Anselmus & alii Patres docent, præire debet vitam sanctam, ac tanquam prima virtutum primo loco demeti, ut per eam anima religiosa ad alia gradum faciat, cetera-que virtutum aromata metat.

Myrrha, ùt Author est Plinius L. 12. c. 15. arbuscula est in Arabia, minor arbore thuris, altitudine ad quinque ferè cubitos adolescens. Authores alii de ea scribentes, consensu unanimi asserunt, esse scabram, spinosam, foliis acuminatis, caudice duro & intorto, è cujus vulnere defluit lacryma, gustu acris, amara, vi glutinandi, hecandi & abstergendi prædita. Galenus L. 7. Medic. Simpl. Myrrha (ait) purgat pectus, astringit, concoquit, discutit, calefacit. Dioscorides L. 1. c. 67. inquit, Myrrha contra tusses, pectoris, laterisque dolores, dysenteriam, gravem anhelitum, distillationes, oculorum caliginem, aliósque morbos valet plurimùm. Omnia hæc, quæ de Myrrhâ Arabicâ prædicantur, longè meliùs præstat myrrha mystica & spiritualis; myrrha mortificationis Gulæ, & virtus Temperantiæ, in Regula præsente à S. Patre, tanquam Medico Spirituali, Nobis præscripta. Temperantia enim initio est scabra, spinosa, dura, amara; sed paulatim dulcescit, & mira affert commoda & emolumenta: Nam siccat, concoquit, discutit, noxios humores corporis, animæque morbos arcet ac proscribit. Ordiamur à morbis & miseriis animæ.

I. Temperantia animam, veluti myrrha corpus, sanum conservat, morbos depellit, & à peccatorum corruptione & putrefactione præservat, qualia sunt Gula, Crapula, Ebrietas, Luxuria, Ira, Acedia, aliáque plura; quæ ex intemperantiæ fonte velut rivuli ebulliunt. Atque ut modò Loth ebrium, Holofernem vino sepultum, Epulonem quotidie splendidè epulantem, aliósque innumeros taciti prætereamus; quam luculentam nobis tragœdiam exhibent Protoplasti Parentes; quibus omnium primò Temperantiæ Præceptum à Deo est impositum: *De Ligno Scientiæ boni & mali non comedetis.* Quamdiu hoc tributum & vectigal Conditori suo persolverunt, in quantâ innocentiâ, felicitate & sanctimoniâ degebant? Hoc verò moderationis tributo denegato, in quantam miseriarum abyssum præcipitati sunt? Prolapsi sunt in statum peccati, in inimicitiam Dei, aliásque calamitates innumeras, quibus se, suósque Posteros subjecerunt; Paradiso expulsi sunt; ac mortis spolia, dæmonum ludibria, morborum, laborum, ærumnarum ergastula & nosocomia evaserunt.

Deinde. Temperantia animam ad illustrationes divinas excipiendas disponit, ad orationem, contemplationem, & studium omne virtutis ac perfectionis agilem, expeditámque reddit; veluti ex adverso, Gula, Crapula, Intemperantia, ad omnia spiritûs exercitia gravem, pigrum, tardum, somnolentum & acedioſum efficit. Exules & Peregrini hic sumus, qui non habemus hic manentem civitatem; sed futuram inquirimus; ùt scribit Apostolus *Hebr.* 13. Æquum igitur est, ut cibum, potúmque & res hujus seculi, non ad luxum, non ad voluptatem & abundantiam; sed ad usum & necessitatem adhibeamus: Nemo enim viatorum se sarcinis gravat: Sapiens nemo nimiis se cibis onerat; hi enim corpus gravant, atque in itineris progressu proficiscentes retardant. Ideóque Sanctus Petrus hortatur: *Obsecro vos, Charissimi, tanquam Advenas & Peregrinos abstinere vos à carnalibus desideriis, quæ militant adversùs animam,* eámque in interitum sempiternum deturbant. Vultis tragicum ac dirum intueri spectaculum, & finem luctuosum carnis amatorum, ac gulæ suæ servientium? Exemplum horrendum præbet Franciscus ille Burgundus, ùt eum vocat Nebridius à Mundelheim Canonicus Regularis S. Augustini, in pererudito suo Antiquario Epist. 86. p. 391. Qui cùm Ordini rigidiori (quem Author nominat; ego autem ob causas nominare supersedeo) se transcripsisset, videréque illos, qui tunc præerant, ob hospites, aut officii dignitatem subinde meliusculè tractari, ut ad lautitias illas adreperet, carnique suæ blandiri posset, fucatâ virtute, tandem in aliquo Sabaudiæ Monasterio Præfectus, cœpit frui desideratis cupediis, abjectâ eâ, quæ in Ordine isto tantopere floret, mortificationis curâ. Brevi, anginâ ad extrema deductus, Gulæ pœnas dedit in Gula; ita ut post Sacramentum Pœnitentiæ, nè Divinum quidem Viaticum sumere sit ausus; sed humi prostratus illud adoraverit, dicens: *Deus propitius esto mihi peccatori:* Mox Vota solemnia renovavit. At hem! post altum silentium atque suspirium dolenter ac desperanter suorum commodorum, ac spretæ mortificationis memor, in hæc erupit: *O Fratres, Fratres! Verè non omnis, qui dicit, Domine, Domine, intrabit in Regnum cœlorum. O, ô Fratres! Profectò spes impii tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur! Nulla pars est mihi cum hereditate Sanctorum.* Gula *& Ambitio totum me rapuerunt. Idcirco justo Dei judicio ad æterna supplicia damnatus sum.* Stupentibus trementibúsque omnibus, Confessario dicente vicam, illi, adhuc, pœnitentiam, misericordiam spem patére. Respondit: *Tempus pœnitendi modò recessit: DEI misericordia & omnis salutis spes occlusa mihi est. Heu dulces boli! Heu amaræ bonorum epulæ quàm duram mihi concoctionem causatæ!* Instat Confessarius Crucifixum ostendens, & magno verborum pondere amorem, sanguinem, mortem Christi exaggerans. At ille: *Frustra hæc mihi narras: Jam damnatus sum, nihil omnia juvant: Alter Judas fui: Sub ementito Religionis titulo Christum velut osculo prodidi. Nulla mihi unquam erga Deum sincera fuit caritas; sed ambitio, & gula cuncta mea opera quæ vobis bona apparebant, depravârunt.*

Jesu

Jesu & Mariæ sacra Nomina pronuncianda suggerit Confessarius. Tum sceleratus ille inimicus Crucis Christi : *Non possum*, inquit ; *nec vellem, si possem.* Dixit & è manica Regularum libellum excutiens & abjiciens, exclamavit : *Damnatus sum.* Mox Agnum Dei projecit & dixit : *Damnatus sum.* Denique Deiparæ Virginis Rosarium cum eâdem voce : *Damnatus sum* : Et cùm ei ea iterum offerrentur, noluit. Ergo optimi Filii tam scelesti Patris ac Superioris in tam lugubri tragœdia se se in templum conferunt, & fusis humi corporibus, coram Divino Sacramento preces & lacrymas fundunt. At Infirmus infelix nihil interea dicebat aliud, quàm *Damnatus sum ! Alter Judas fui !* Confessarius cum religiosâ reliquorum pompâ SS. Eucharistiæ Sacramentum ad ægrum deportat, rogátque, ut præsentem ibi Deum veneretur, Eucharisticam Pyxidem manu contrectet. Verùm ille (sunt verba Authoris) retorquens aliò caput & oculos, identidem vociferabatur : *Damnatus sum ! Alter Judas fui !* Tandem miser altâ voce exclamavit : *In æternum ! In æternum !* Et adhuc altiùs : *O in æternum !* Simúlque spiritum ejecit. Ejus facies post mortem tam tetra, nigra, horrida apparuit, ut cunctis metum incusserit. Nec oculi, nec os claudi ullâ arte potuerunt ; sed hiantia manebant, supra modum terribili spectaculo. Ita ille & ex eo P. Joannes Nadasi in Colle Thuris c. 17.

Hi sunt fructus intemperantiæ. Cui aures ambæ non tinniant ! Quis myrrham mortificationis adhibere renuat, ut à tantâ corruptione ac perversione, imò à tam miserabili desperatione ac damnatione æternâ præservetur ? Præterimus nunc ea mala, quæ myrrha hæc etiam à corpore proscribit, dum morbos depellit, humores noxios exsiccat, omnémque propè infirmitatum fontem obturat, sanitatémque in vigore conservat. De quibus prolixè Pater Leonardus Lessius in suo Hygiastico : Et Ludovicus Cornarus Venetus in Tractatu suo de vitæ sobriæ commodis. De quibus aliàs agemus prolixiùs.

II. Alterum, quod Sponsus Divinus in Sponsæ horto se fecisse meminit, est, quòd messuerit aromata : *Messui myrrham meam cum aromatibus.* Per aromata Sancti Patres intelligunt virtutes, quæ Sponso gratum, amabilémque saporem & odorem præbent. Appositè ad rem nostram hæc exponit Richardus de S. Victore : *O Sponsa afflictionem Pœnitentiæ* (& mortificationis) *tolerâsti, & veniisti ad messem perfectionis virtutum. Messui in te myrrham cum aromatibus : quia simul cum amaritudine laborum confecta sunt & perfecta in te virtutum aromata : Cùm enim mortificata fuerit carnalitas & propria voluntas, tunc fluent virtutum aromata.*

Igitur præter Temperantiæ virtutem, quæ tempore mensæ metitur & colligitur, colligenda quòque ac metenda sunt nobis etiam virtutum aromata : Quænam verò illa sint, declarat S. Ignatius in Regula : scilicet Modestia, Decentia, pia mensæ benedictio, devota gratiarum actio, reverentia, spiritualis lectio & sedula ad eam animi applicatio, atque attentio.

Omnia hæc instar sacchari sunt, instar cinnamomi, caryophylli, macis, nucis myristicæ, aliorúmque aromatum; quæ cibos condiunt, gratúmque odorem & saporem præbent manducantibus.

1. Aroma primum, quòd corporis refectionem condiat, gratúmque saporem & odorem Deo ac proximis præbeat, est modestia; quæ est virtus, quâ modum in cibi potúsque sumptione tenemus, ne cujusquam aspectum offendamus. Respicit quidem hæc virtus externa, sed tamen ex interna temperantiæ virtute procedit; quemadmodum immodestia, ex interiori appetitu inordinato oritur, ob quem quis sibi haud præsens est. Atque hæc modestia, ad ædificationem præsentium mirè facit, dum nos, ut religiosos decet, cibum capere conspiciunt. Huic autem virtuti repugnant sequentia. 1. Majore quàm par est, aviditate, celeritate & festinatione, cibum sumere. 2. Indecorè cibum ori ingerere. 3. Cubitum & brachia mensæ imponere. 4. Ossa alterâ, vel utrâque manu, arrepta rodere. 5. Jusculum ex ipsa scutella, ori admotâ, sorbere. 6. Cultrum manu tenendo, eâdem cibum ori ingerere. 7. Cultro dentes palàm purgare. 8. Oculis curiosè circumspicere. 9. Scutellis & cochlearibus strepitum ciere. 10. Ova pollice evacuare. 11. Inter bibendum oculos circumgyrare. 12. Tempore mensæ absque necessitate loqui & alia quàm plurima, quæ Religiosos, in triclinio suis, haud parùm dedecent.

2. Alterum aroma gratum exhalans odorem, & à S. Patre, in Regula requisitum, est decentia; quæ respicit modum ipsos cibos tractandi & munditiam. Contra quam, delinquunt, tum, qui plures ex antedictis, defectus committunt; tum etiam qui in sequentes impingunt. 1. Qui in orbe cibos inconcinnè circumvolvunt. 2. Qui cibos ex scutella manibus efferunt. 3. Qui digitos valde immundos gerunt. 4. Qui scyphos, cochlearia, cultros & similia immunda habent. 5. Qui mappulas valdè commaculant. 6. Qui urgente necessitate, non strophiolo; sed mappâ nares, salvâ veniâ, emungunt. 7. Qui panem integrum, aut dimidium butyro illiciunt. 8. Qui digitos indecenter linguunt. 9. Aut denique quidquid aliis commensalibus nauseam creare potest, admittunt.

3. Aroma gratum præbens odorem & saporem, atque in Regula requisitum, est, pia mensæ benedictio & gratiarum actio, Quæ more Romano apud nos, cum debita reverentia ac devotione obeundæ sunt. Devotio hîc ejusmodi adhibenda, qualis communiter in oratione requiritur, scilicet promptitudo orandi, gratiásque referendi, & insignis pietas. Cujus exemplum nobis præbuit S. Ignatius; qui in benedictione mensæ & gratiarum actione, non minùs atque in ipsa meditatione, mentem recolligebat; ita ut pietas, devotio, & ardoris ipsa facie, quasi succensè, reluceret. Reverentia debita à nobis exhibetur, dum capite aperto in triclinio consistimus, oculisque demissis benedictionem mensæ præstolamur; dum ad Gloria Patri, & similia pronuntiata, caput reverenter nonnihil inclinamus, in benedicentis ultimas syllabas respondendo non involamus; &c.

4. Quæ-

4. Quartum denique aroma, quod suavi virtutum odore ac gustu Spiritum reficit est lectio pia ac spiritualis: è Scripturis divinis, SS. Patrum Voluminibus, Libris admodum Asceticis, Historiis sacris & martyrologio. Hoc aromate fruimur ac reficimur, dum lectionem moderata ac suavi attentione auscultamus, dū quidpiam observatu dignum, in ventrem memoriæ demittimus, aut si lectio desideretur, dum pii quidpiam ruminamus, Christi, B.V. & Sanctorum aliorū manducantium exempla nobis proponimus, aut de cibo cæsti cogitamus. Atque hæc sunt aromata illa odorifera ac præstantissima à S. P. N. in Regula præscripta.

Quapropter, Dilectissimi, si cum sponsa cupimus esse sponsi hortus amœnitate ac fructibus affluens. 1. Christus in nobis, & nos cum Christo metamus Myrrham temperantiæ, adeò animæ salutarem, ut ab ea vitia quàmplurima resecet, eandem ad orationem & Spiritūs exercitia disponat; adeò corpori proficuam; ut morbos arceat, humores superfluos exsiccet, sensus & potentias vegetet, sanitatem tueatur, & vitæ longævitatem adducat. 2. Metamus aromata, Deo ac proximo gratum adeò odorem & saporem præbentia: scilicet modestiam, decentiam, orationem devotam, lectionem piam; quæ si observaverimus, quotiescunqiæ corpus cibo reficiemus, cœlesti Sponso, messem myrrhæ cum aromatibus odoriferis, & gratissimis exhibebimus, eumque mirificè oblectabimus.

REGULA XXXI.

DE OBEDIENTIA PERFECTA.

EXHORTATIO

IN EANDEM;

Declarat conditiones perfectæ obedientiæ.

THEMA.

Produxit Deus lignum vitæ in medio paradisi. Gen. 2. 9.

VEL

Expedit in primis ad profectum, & valde necessarium est, ut omnes perfectæ obedientiæ se dedant. Reg. 31.

QUemadmodum præstantissimi Ecclesiæ orthodoxæ Doctores S. Augustinus, L. 3. de Civ. c. 21. & S. Ambrosius L. de Paradiso Ecclesiam in sensu allegorico cum Paradiso componunt: *Paradisus*, inquiunt, *est Ecclesia, quatuor flumina sunt quatuor Evangelia, ligna fructifera sunt Sancti, fructus Sanctorum opera, lignum vitæ Christus, Sanctus Sanctorum, vel ipsa bonorum omnium mater Sapientia.*

Lignum scientiæ boni & mali, est liberum arbitrium. Ita quoque alii cum S. Basilio homil. de parad. & cum S. Antonino, 3. p. 10. c. 20. §. 11. statum religiosum paradisi titulo honorant. *Paradisus est religio*, inquit Sanctus Antoninus, *quæ à Deo condita est, ut in ea jucundè beatéque viveremus.* In hac, ex mente Sancti Gregorii 1. moral. c. 27. Quatuor flumina, sunt quatuor virtutes cardinales: vel sunt gratia Dei, quæ est quasi fons aquæ salientis in vitam æternam; & favores omnino singulares, a Numine supremo, ei liberaliter concessæ; & sunt tranquillitas conscientiæ, securitas vitæ, immunitas curarum, & torrentes consolationum spiritualium. In hoc amœno Religionis Paradiso, omnis generis virtutum arbores efflorescunt, præcipuè verò lignum vitæ, quod symbolum est obedientiæ, quæ Religiosæ vitæ alumnis, vitam spiritualem tribuit & conservat. Hanc igitur arborem præstantissimam, velut illustre obedientiæ perfectæ hierogiyphicum, in hac exhortatione, ob oculos ponemus.

1. Obediendum integrè.

I. Ex libro Geneseos c. 2. ℣. 9. sat, supérque colligimus, Lignum vitæ in horto Paradisi amœnissimo divinâ manu plantatum, fructus admodum præstantes, efficaces atque perfectos protulisse; qui virtute pollerent, vitam humanam in vigore suo diu conservandi, & ad aliquot annorum millia prorogandi. O arbor præclara! O lignum mortalium votis desiderandum! Talis arbor est perfecta obedientia, quæ cunctis vitam & motum tribuit, sine qua, languent, squalent, & immota hærent universa. Quæ fructus dulces, sapidos ac perfectos, Deo & hominibus gratos producit, ac denique nos ad vitæ æternæ portam perducit, ut non ad aliquot annorum millia vitam prorogemus, sed cum Divina Majestate totâ æternitate regnemus. *Quis dubitare potest de salute sua,* (scribebat B. Catharina Bononiensis, in Libro suo, Dei jussu exarato) *si finiat vitam in obedientia, quæ nos Christo magis assimilat, quàm ulla alia virtus? Credat firmiter, se ejus ope facilius salvandum, quàm ullâ pœnitentiâ, jejunio & contemplatione.* Ecce quàm præclara & salutifera vitæ arbor!

Quo autem obedientia, perfectione suâ gaudeat, fructúsque integros ac perfectos proferat, multa requiruntur, quæ Sanctus Patriarcha noster, hâc Regulâ, velut compendio complectitur.

Prima igitur ejus qualitas, prima conditio & perfectio ab illo statuitur, ut sit *integra*: quæ Superiorum jussa integrè perficiat. Præcipit obedientia orationem, integrè, non ex parte obeunda est: præcipit laborem, integrè non dimidiatè perficiendus est. Rationem hujus conditionis Sanctus Legislator noster insinuat; ut in Præsule Deum suspiciamus: *Superiorem, quicunque ille sit, loco Christi Domini nostri habeant.* Quod autem Christus Dominus, aut Superior Christi nomine mandat; quis non videt, integrè & non ex parte solùm adimplendum esse? Ipsiusmet Salvatoris nostri exemplo, qui Patris sui voluntatem, integrè in omnibus exactè perfecit, & in eis Agni Paschalis, cæterisque operibus, omnes

omnes conditiones, omnes à Lege præscriptas ceremonias accuratissimè explevit : ideóque opera illi Patri cœlesti longè gratissima acciderunt. Veluti ex adverso opera non integrè persoluta reprehensionem promerentur & pœnam. Præceperat Deus L. 1. Reg. c. 15. Regi Sauli, ut Amalec funditus deleret, à viro ad mulierem, nec quicquam de rebus ejus concupisceret. Verùm Rex rerum cupidus integrè ac plenè nequaquam paruit : Regi enim Agag pepercit, vitam ei donavit, optimáque ex ovium, & armentorum gregibus, & universâ quæ pulchra erant disperdere noluit. Quantopere verò id Divinæ Majestati displicuerit, Prophera Samuel disertè affirmavit; dum ei hanc inobedientiam exprobravit; *Quare non audivisti vocem Domini; sed versus es ad prædam* ? Cúmque ille excusationum vela obtenderet ; allegaretque populum ovibus pinguioribus pepercisse, ad eas immolandum Domino. Reposuit Samuel : *Nunquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potiùs ut obediatur voci Domini* ? *Melior est obedientia, quàm victimæ ; & ausultare magis, quàm offerre adipem arietum : quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare ; & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. Pro eo itaque, quòd abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus, ne sis Rex.*

Integrè igitur Superioris voci obediendum est, & res injuncta, non ex parte, sed plenè perfectéque exequenda; ne oculis Divinæ Majestatis displiceat, ac reprobetur.

II. Lignum vitæ ea à Deo dotatum erat virtute, ut ex illo manducantes à morbis, senio, gravedine ac tarditate immunes servaret ; simúlque jucunditatem vitæ, alacritatem, & promptitudines ad quasvis functiones impertiret. Pari ratione Arbor Obedientiæ perfectæ tarditatem exequendi aufert, & languoris senium depellit ; alacritatem verò ac promptitudinem juvenilem tribuit. Atque hæc est altera Obedientiæ perfectæ conditio. Quisquis in rem quampiam desiderio vehementi, & voluntate pronâ fertur ; eam confestim exequitur : ita quoque, qui in voluntatem divinam ingenti amore ac desiderio rapitur; extemplò, manus operi admovet, & obedientiæ ductum sequitur. *Qui citò dat, bis dat* : dat enim & rem & voluntatem, quam Deus in opere quolibet potissimùm respicit. *Verus obediens*, ait S. Bernardus, *nescit moram, mandatum non procrastinat; sed parat oculos visui, aures auditui, manus operi.* II. Promptè.

Quantopere verò prompta & expedita hujusmodi obedientia Deo placeat ; & præmia ab eo referat, non uno in loco sacrarum Literarum monumenta perhibent. Vocavit Salvator noster ad sui sequelam Philippum, isque quamprimum, celeritate magna paruit : obedientiæque suæ promptitudine, fidei & devotionis incrementum fecit, quibus Nathanaëlem quoque ad Redemptoris sequelam pertraxit. Vocavit Dominus Matthæum ad Telonium residentem ; qui extemplò surrexit, cuncta quæ præ manibus erant, negotia sepposuit, & in Christi disciplí-

disciplinam se tradidit. *Considera*, inquit Sanctus Chrysostomus L. 5. in Caten. *& vocantis* (Domini) *virtutem, & vocati* (Matthæi) *obedientiam: neque enim obstitit, neque vacillavit, sed protinus paruit.* Vocavit Christus Petrum & Andream, Joannem & Jacobum: Et confestim obedivêre; quod Evangelista declarans, de prioribus ait: *Continuò illos retia reliquisse*; de posterioribus verò, *statim relictis retibus & Patre Dominum secutos fuisse.* Perpende, inquit rursum Chrysostomus Hom. 14. in Matth. 4. & fidem & obedientiam vocatorum, si quidem in medio istius operis constituti (scitis autem, quàm ardua sit piscatio) cùm illum audissent jubentem, nihil distulerunt, nihil omnino cunctati sunt; non dixerunt: revertemur domum, loquemur Propinquis; sed cuncta illico relinquentes obediverunt.

Hæc est obedientia prompta, qualem à Filiis suis quòque postulat S. Ignatius, in Regula præsente; ut nimirum obsecundemus promptè & alacriter, *sinè excusationibus, sinè murmurationibus:* non quemadmodum Propheta Jonas, qui à Domino ablegatus ad prædicandum Ninivitis, excusavit se & fugit à facie Domini in Tharsis. An non Jonæ socii & imitatores sunt, qui aliquò destinati, quò non inclinat animus, protinus, pro excusationis palliolo, nunc virium debilitatem, nunc sanitatem, nunc aliud quidquam prætendunt? An non Jonæ asseclæ sunt, qui dum muniis, quæ minùs arridenr, admoventur, in murmur ora laxant, oggerúntque: Quid à Præside, non meæ gentis aut nationis, aliud exspectarem? Aut cur ego, & non illi? Non considerantes, Superiorem rationibus nixum, quas ipsi ignorent, nec illis explicare teneatur.

III. Arbor vitæ hâc quòque virtute eximiâ pollebat, ut fructibus suis vires attritas repararet, comedentibus novam vigorem, fortitudinem, ac robur conferret, & morbis & senio & debilitate liberaret: Humorem enim naturalem primigenium reficiebat, aut eo melliorem suggerebat: ùt testatur S. Augustinus Lib. 13. de Civit. Cap. 23. *Calorem naturalem, continuâ actione & pugnâ, cum aliis cibis refractum, auxisse, roborâsset, & in pristinum vel etiam meliorem statum restituisset; unde si statis temporibus homo ex eo comedisset, nec morbum, nec mortem, nec senium incurrisset.* Haud absimile quid in nobis efficit obedientiæ arbor, quæ nobis vigorem, fortitudinem, robur & constantiam affert; atque ad omnia Superiorum Jussa, quantumvis ardua, generoso pectore exequenda, confortat. *Fortiter* (ait S. Ignatius) *obediant.* Ita ut nec laborum magnitudo, nec multitudo molestiarum, nec periculorum incursus à Præscripto Obedientiæ nos revocet, aut retarder. Quò major labor & ærumna, eò major quòque erit gloria; quò fortior pugna & lucta, eò pulchrior corona; eóque Deo gratior & acceptior Obedientia. *Generalis hac Regula tenetur* (ait S. Bernardus de præcept. & disc.) *ut in difficilioribus agendis Obedientia Deo hominibúsque gratior & laudabilior, quam in facilioribus, minúsque onerosis æstimetur.*

Talis fuit Obedientia Christi Domini ardua, fortis, heroica, quam tota vita

vitæ suæ decursu nos docuit ; in incarnatione, in nativitate, in circumcisione, in fuga, in prædicatione, in passione, in morte ; & licet omnia sibi eventura præsciebat, tamen, nec officium, nec locum, nec personas declinavit ; ut omnia de se scripta, & ab æterno Patre demandata consummaret, obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Hanc fortissimam, generosissimámque Redemptoris obedientiam perpendens Doctor Mellifluus de grad. humil. ita concludit: *Ex his quæ Christus, ut obediret Patri, passus est, discimus quanta nos, qui puri homines sumus, oporteat pro obedientia perpeti, pro qua is, qui & Deus erat, non dubitavit mori.* His obedientiæ arduis, illustribusque exemplis, animati & corroborati fuêre tot Ordinum Religiosorum ac Societatis nostræ pugiles & athletæ, qui in omnibus adversis & periculis cũ Apostolo exclamabant: *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Philip. 4. 13. Quàm fortis obedientia extitit S. Francisci Xaverii, Josephi Anchietæ, Gonsalvi Sylveriæ & aliorum, in Indiam, Japoniam, Brasiliam proficiscentium? Quàm fortis hodiedum nostrorum obedientia, militaria castra sequentium, pro salute militum? quàm fortis obedientia Patrum, obsequio pestiferorum se devoventium?

Hujusmodi nos excitemus, Charissimi, exemplis; si suo tempore, similia ardua vobis imponat obedientia, verba Apostoli auscultate ad Ephes. 6. 10. *Fratres confortamini in Domino, & in potentia virtutis ejus:* qui opem ferre & robur addere paratissimus est. Et cogitate talem à vobis requiri obedientiam, ex regula & mente S. Ignatii dicentis expedire, & necessarium esse ad profectum in spiritu, ut *Omnes perfecta obedientia se dedant, non solùm executione externâ integrè, promptè, fortiter injuncta peragendo; sed abnegationem propriæ voluntatis & judicii habendo; Superioribus in omnibus se conformando, quò exactiùs conformentur primæ ac summæ regulæ, omnis bonæ voluntatis & judicii, quæ est æterna bonitas & sapientia.*

Quocirca, Charissimi, si ex animo desideramus, ut anima nostra sit paradisus deliciarum Sponsi cœlestis, quatuor fluminibus gratiarum irriguus, & variarum virtutum arboribus vernans ac efflorescens: ante omnia floreat in ea arbor vitæ, arbor, inquam, obedientiæ, quâ perfectè Superioribus subjiciamur, cunctáque ab eis injuncta, integrè, promptè, fortiterque peragamus. 1. *Integrè*, exemplo Salvatoris exactissimè jussa Patris sui exequentis, non instar Saulis Regis, Dei mandata ex parte duntaxat implentis, ideoque audire coacti: *Melior est obedientia quàm victimæ, & quasi peccatum ariolandi est repugnare.* 2. Obediamus *prompte*, ut præter rem, quam peragimus, voluntatem unà offeramus; sequamur exemplum Apostolorum, & confestim, absque excusatione aut murmuratione pareamus, quæ obedientiæ virtutem vel obfuscant, vel labefactant ac penitus enervant. 3. Obediamus *fortiter*, etiam in rebus arduis, exemplo

Redemptoris, usque ad mortem crucis. Patri suo obedientis, abnegando voluntatem propriam, ut impleamus Divinam; exuendo judicium proprium, ut sequamur judicium Superiorum. Hâc ratione lignum vitæ, seu arbor obedientiæ, non solùm nos alacres, sanos, fortes ac constantes reddet, verùm etiam vitam nobis prorogabit, non quidem hanc mortalem, in mundo isto, ad aliquot annorum millia; sed vitam illam immortalem, cœlestem & beatam protendet & protrahet, in æternitates æternitatum perennaturam.

REGULA XXXII.

De integra sui manifestatione & subjectione.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Fructus integræ manifestationis & subjectionis demonstrat,

THEMA.

Unumquodque animal ante faciem suam gradiebatur. Ezech. 1.

VEL

Liberam sui ipsorum dispositionem, cum vera obedientia Superiori relinquant. Reg. 32.

Vivum obedientiæ veræ, subjectionisque perfectæ symbolum & Prophetа Ezechiel c. 1. Et Evangelistarum Aquila Apoc. c. 4. 8. depingit ac mentis nostræ obtutibus objicit: dum asserit se conspexisse *Quatuor animalia* (à Deo, ut exponit S. Hieronymus imaginationi ejus proposita) *quæ erant 1. plena oculis. 2. Pennæ extenta desuper. 3. Unumquodque ante faciem suam gradiebatur. 4. Non revertebantur, cùm incederent.* Ita Ezechiel. Quatuor hæc animalia, ad literam, quatuor Angelos primarios, seu Cherubinos, tanquam Principes, Majestatem Divinam ſi-

pantes

pantes, Mundi & Ecclesiæ protectores, omnisque providentiæ Divinæ ac gubernationis, in bellis nominatim, victoriis ac triumphis, administros, significabant & præfigurabant. Tropologicè verò quaterna hæc animalia, veros obedientes, seséque liberæ Præsidium suorum dispositioni, penitus relinquentes, repræsentant. Hi enim horum instar animalium, oculis in unam Numinis supremi voluntatem defixis, parati stant ad eundum, quocunque impetus aut nutus jussionis Divinæ impulerit, ante faciem suam rectà procedendo, ad id, quod imperatur; nec declinando ad dexteram vel sinistram, nec revertendo antè, quàm operi injuncto exactè præstito, coronidem imposuerint.

Quomodo igitur, more horum animalium, Religiosos, præsertim Societatis nostræ, oporteat esse 1. plenos oculis. 2. Ad nutum obedientiæ stare paratos. 3. Ambulare ante faciem suam ac simpliciter obedire. 4. Non reverti, sed Superiorum ordinationi se penitus conformare, dictione præsenti explanabimus.

I. *Quatuor animalia*, ab Ezechiele conspecta, *plena erant oculis, ante & retrò, intus & foris.* Id est, ut Scripturæ Divinæ Interpretes commentantur, erant perspicacissimi, providentissimi & sapientissimi Angeli, intellectu & cognitione, naturali & supernaturali, in gubernatione mundi & Ecclesiæ. Horum Cherubinorum instar, Religiosi (in primis Societatis) sint quoque perspicaces, pleni oculis, intus & foris, ut seipsos probè cognoscant, suas passiones, inclinationes, ac vitia intimè perspiciant, quò sese Superibus, integrè manifestare valeant, illúdque implere, quod præsens regula commemorat: *Nihil ei clausum, ne conscientiam quidem propriam tenendo*: Hæc enim subditi manifestatio, & cognitio Superioris, omnino necessaria est, ad rectam subditi gubernationem ac directionem, ne illum Superior vel peccandi periculo exponat; vel suprà, quàm vires ferant, oneret. Deinde verò prævià hâc manifestatione & cognitione; rursum Religiosi (Societatis) perspicaces sint, plenique oculis, nō in causis indagādis, cur hoc, illóve modo, de se disponatur, verùm in eo, ut intimè penetrent, firmissiméq; teneant: quidquid re bene intellectâ, & subditi personâ probè cognitâ Superior ordinaverit, esse ipsissimam Numinis supremi voluntatem; secundùm illud certissimum æternæ veritatis effatum: *Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit.* Lucæ c. 10. Et secundùm illud Apostoli: *Non est potestas nisi à Deo; quæ autem à Deo sunt, ordinata sunt. Itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Rom. 13.

Hæc duo proinde, tanquam obedientiæ fundamenta Religiosis omnibus clarè cognoscenda, intimèque penetranda sunt: mirificè enim onus obedientiæ alleviant, & dulcorant.

II. Jacto hoc obedientiæ fundamento, Religiosos, instar Cherubinorum prædictorum, parátos esse oportet ad nutum obedientiæ, *& pennas desuper extentas* habere, quasi ad volatum expeditas. Aut instar Seraphinorum,

II. Sint expansis alis.

de quibus Isaias c. 6. *Seraphim stabant, volabant, clamabant. Stabant* quasi in procinctu, parati ad volandum, quocunque Majestas Divina mandasset. *Volabant*, binas alas agitabant, & instar avium grandiorum, ante volatum alas, ter quaterve concutientium, quasi volaturi erant. Et *clamabant*, Deum laudando & consuetum trisagion canendo. Pari pacto Religiosi (Societatis) cognitâ Dei per Superiores voluntate, *stent* parati ad obediendum, *volent*, seu alas explicent, ad jussa peragendum, & *clament Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens*: *Sanctus* in judiciis suis, *Sanctus* in dispositionibus suis, *sanctus* in omnibus operibus suis. quidquid enim ipse per Prælatos nostros ordinaverit, non est, nisi bonum, justum, & sanctum; adeóque à nobis magnâ promptitudine exequendum. Hâc ratione, liberam sui & rerum suarum dispositionem Superiori relinquant; nec directè vel indirectè per se vel alios urgeant, ut alium locum, aliud officium obtineant, aut quovis modo Superiorum dispositionem infringant. Nunquam sanè Religiosus tranquillitate, quiete ac pace uberiore gaudet, quàm si totum se Prælatorum, Dei locum tenentium, arbitrio consignet.

Illustre hujus obedientiæ promptæ, ac resignationis perfectæ exemplum suggerit Historia Societatis p. 1. l. 3. n. 8. & 9. Ubi S. Ignatius occasione expeditionis siculæ, domesticorũ obedientiã periclitaturus, jussit omnes & singulos in charta designare, num ad abeundum Româ in Siciliam, atq; ad manendum, mẽtis trutina in æquilibrio starent, sic differentiámque in se sentirent ad hæc dia quævis, inferiora ac superiora tractandũ, vel quovis manuum opificiorũmque labores exercendum. Et eccè die condictâ, ad unum omnes, numero sex supra triginta, ad omnia itinera non modò in Siciliam, verùm etiam ad Indos; ad omnia officia & ministeria, promptos sese paratósque offerebant. Inter reliquos resignatio R. P. Petri Canisii eminuit; qui hæc, in charta exarata, exhibuit. Habitâ mecum deliberatione, super iis, quæ Reverendus in Christo Pater meus & Præpositus Magister Ignatius proposuit; primùm, adjuvante Domino, in utramvis partem æquè per omnia moveri me intio, sive Domi hic manere perpetuò jusserit; sive in Siciliam, Indiam, aut quovis aliò transmiserit. Tum in Siciliam si abeundum sit, simpliciter mihi gratissimum fore profiteor, quale quale injungatur officium, illic éoeundum, etiam coci, hortulani, ostiarii, adjutoris, & in quavis disciplina licet mihi ignota professoris: atque ab hoc ipso die, qui est quintus Februarii, sanctè voveo, sine omni respectu mei curaturum nihil in posterum, quod quidem ad habitationis, missionis, similisve commoditatis meæ modum ullum facere posse unquam videbitur; relictâ semel ac semper ejuscemodi curâ, omnique sollicitudine, Patri meo in Christo Reverendo Præposito: cui sanè tam quoad animi, quàm corporis gubernationem, & intellectum ipsum ac voluntatem meam, per omnia, plenè subjicio, humiliter offero, fideliterq; commendo in Jesu Christo

Domi-

Domino nostro. Anno octavo supra millesimum, quingentesimum, quadragesimum.

Horum exemplo, liberam nostri ipsorum, rerúmque nostrarum dispositionem, Superiori relinquamus, ad omnia parati; non secus, atque ferrum candens è camino extractum in fabri est arbitrio, ut de P. Balthasare Alvarez legitur, in vita c. 1. Sic vetâ obedientiâ ac resignationis virtute coruscabimus, aptáque Divinæ gloriæ & salutis animarum instrumenta evademus.

III. Tertium, quod ab Ezechiele in Cherubinis prædictis notatum, descriptúmque legimus, est id: *Unumquodque eorum coram facie suâ gradiebatur.* ℣. 9. Et ibidem ℣. 12. *Unumquodque eorum coram facie suâ ambulabat.* Hoc est, Cherubini hi rectà incedebant, quò mittebantur, pergebántque ad locum destinatum, non declinando ad dextram, aut sinistram, sed rectà. Quid Genii isti cœlestes nos aliud docent, quàm nobis quoque ad locum & officium ab obedientia destinatum rectà pergendum esse, *non repugnando*, ut S. Fundator in regula meminit, *non contradicendo, nec ullâ ratione judicium proprium ipsius judicio contrarium demonstrando; ut per unionem ejusdem sententiæ & voluntatis, atque per debitam submissionem, melius in Divino obsequio conserventur & progrediantur.* Si sic humili & simplici mente nos totos liberæ Dei & Superiorum dispositioni committamus, verè in obsequio Divino progredimur, tutóque itinere ad æternitatis felicis metam properamus.

Hæc est via certa & secura, de qua Deus Pater S. Catharinæ Senensi in Dialogis c. 163. revelavit dicens: *Religio est veluti navicula secura, animarum ad perfectionem currere volentium, eas ad portum salutis æternæ perducens tutissimè.* Hæc est via recta & brevissima, compendiosissimáque ad cœlum semita, quam, quisquis ingreditur, dicere de eo licet illud Sap. 14. 13. *Consummatus in brevi explevit tempora multa.* Atque ut hic taceamus notiores, Dositheum, Aloysium, Stanislaum, Bergmannum; memorabile est de Religioso Ordinis S. Hieronymi, quod refert Petrus de Vega in hist. sui Ordinis: Is à Sanctorum suorum Patronorum cœtu glorioso visitatus, disertè edixit: Dolore crucior, tam exiguos à me in religione exantlatos fuisse labores: verùm ob amaram Domini mei passionem & crucem & religionis obedientiam, rectà ad cœlum contendo. Quibus dictis paulò pòst, gaudio ingenti delibutus & facie Angeli instar radiante, inter pias aspirationes, animam Deo reddidit. Hæc autem securitas innitur verbis Apostoli: *Obedite Præpositis vestris: ipsi enim pervigilant, quasi rationem reddituri de animabus vestris.* Hebr. 13. 17. Denique hæc obedientiæ via, amœna est & jucunda: S. Dorotheus de semetipso fassus est doct. 5. obedientiam tantæ sibi quietis & solatii fontem fuisse; ut dolens id, tanquam tentationem hanc, spiritûs directori aperuerit, à quo acceperit: tranquillitatem hanc & amœnitatem animi,

proprium obedientiæ fructum esse. Obedientia quoque mirâ B. Aloysium jucunditate perfundebat, dum perpendebat Religionem navi non absimilem esse; in qua propter obedientiam, non minores progressus facerent, qui otiosi sedent, quàm qui remigando desudant. *In vita ejus.* Ejusdem sententiæ fuisse legimus S. Ignatium, à quo R. P. Franciscus Costerus, tria in tyrocinio documenta se accepisse memorabat, quæ & ipse servare, & aliis pariter præscribere solitus fuit, ut nimirum animi demissionem & obedientiam cordi haberet; ita enim fore (quod erat tertium) ut perpetua animi pace ac lætitia potiretur. *Tannerus p. 523.* Neque id in vita duntaxat, verùm etiam in morte, ut expertus fuit R. P. Joannes Gerardinus Belga; qui in agone supremo rogatus, quid sentiret de obedientia? respondit: qui lætitiam in agone sentire desiderat, se Superioribus obedientem, & ad omnia officia resignatum exhibeat. *Ex annuis Anno 1586.* Igitur ante faciem suam quisque simpliciter gradiatur, viâ obedientiæ; & omnes dictos favores experietur.

IV. Nec revertatur.

IV. Quartum cherubici obedientiæ symboli punctum est: *Nec revertebantur, cùm incederent.* Ezech. c. 1. ℣. 12. Id est, rectâ viâ, ad jussa exequendum, pergebant, & quidem celeritate magnâ, *instar fulguris corruscantis:* nō erant animalia hæc quaterna canibus similia, qui sæpius revertuntur, viámque eandem bis relegunt: sed quò impetus spiritus eos impellebat, celeritate ac promptitudine mirâ properabant. Hoc loci tamen, dubium fortasse quis moveat, existimans, eundem Prophetam Ezechielem c. 4. ℣. 14 sibi contradicere, dum ait: *Animalia ibant & revertebantur.* Verum hæc sibi minimè repugnant; non enim redibant opere etiamnum imperfecto; sed eo absoluto, perfectóque revertebantur; ut rursum se coram Throno Dei sisterent, paratæ, ad nova alia jussa excipienda ac pari rectitudine exequenda. Pari modo Religiosi (Societatis) ante opus aut officium expletum non revertantur, non interrumpant, non cessent, non differant jussa, sed integrè & celeriter, *instar fulguris corruscantis* procedant, & mandata perficiant; munere autē suo ritè absoluto, revertantur, ut denuò ad nova imperata capienda Superiori promptos, alacrésq; se sistant.

Quæ cùm ita sint, Charissimi, instar quatuor ante laudatorum animalium, Ezechieli Prophetæ repræsentatorum, 1. Simus pleni oculis, tum cognitione & manifestatione nostri, tum in perspicua intelligentia Numinis supremi voluntatem esse, quidquid Superior ordinaverit. *Qui vos audit, me audit.* 2. Hoc innixi fundamento, pennas seu alas, tanquam volaturientes, explicemus, atque ad omne mandatum Prælati, imò & nutum parati, accinctique stemus. 3. Obtento autem obedientiæ signo, ambulemus simpliciter coram facie nostra, viâ designatâ, quæ tuta, compendiosa, ac jucunda est ad beatitudinis metam semita. 4. Nec revertamur, nisi opere ad amussim expleto, ut

ut nova jussa capessamus. Hâc ratione melius in obsequio Divino conservabimur, de virtute in virtutem progrediemur, & tandem cum veris obedientibus, ad patriam cœlestem transmeabimus: ubi cum Seraphinis & Cherubinis stabimus, volabimus, atque cantabimus lætissimum trisagion: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus omnipotens. Amen.*

REGULA XXXIII.

De Obedientia Charitatis.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Obedientiam charitatis, ejúsque præstantiam explicat.

THEMA.

Castificantes animas vestras in Obedientia charitatis. 1. Petri 1. 22.

VEL

In spiritu amoris, & non cum perturbatione timoris procedatur. Reg. 33.

ETsi Ecclesia, & Religio est Christi Domini sponsa, vestitu deaurato charitatis, & virtutis omnigenæ varietate circumdata; ita tamen nobilissima virtutum ornamenta ac cimelia Sponsus cœlestis partitus est; ut non omnes in omnibus, sed alia in hoc, in alio alia excelleret, aliisque palmam præriperet. Sic Religio S. Augustini in charitate & discretione: S. Benedicti, in choro & Dei laude: S. Brunonis in abstinentia & solitudine: S. Dominici in zelo & verbi Divini prædicatione: S. Francisci Seraphici in paupertate & rigore pœnitentiæ: S. Francisci de Paula, in jejunio & animi demissione. Ordines militares in fortitudine

tudine & magnanimitate pugnandi pro Ecclesia Dei & religione eminent. Sanctus autem Fundator noster in aurea sua epistola de obedientia, in omnibus quidem virtutibus Filios suos cupit excellere, sed potissimùm in obedientiæ perfectione: idem in regula præsente inculcatum voluit, dum ait: *Omnes obedientiam plurimum observare, & in ea excellere studeant*; ut ea velut signo distinctivo, quodammodo ab aliis discriminemur. Excellentiam verò & perfectionem illam, in eo collocat, *Ut non solùm in obligatoriis, verùm etiam in aliis non obligantibus, nec solùm in expresiè præceptis, verùm etiam nutu indicatis; pareamus, & in spiritu amoris, non autem cum perturbatione timoris, procedamus*: Mediúmque ad ista efficax assignat: *Versari debet ob oculos, Deus Creator & Dominus noster; propter quem homini obedientia præstatur.* Omnia autem illa verbo complectemur, si eam, quam à nobis exigit, obedientiam charitatis vocitemus, ad quam Princeps Apostolorum hortatur: *Castificantes animas vestras in obedientia charitatis.* l. c. Id est, purificantes corda vestra per obedientiam, quæ ex motivo, impulsúque charitatis procedat. Quare quidnam sit hæc charitatis obedientia, & quamobrem in Societate nostra, in primis locum habere debeat, modò exponemus.

I. Quid sit obedientia charitatis.

I. Quisquis rescire, ac penetrare avet, quid nam sit excellens illa obedientia, de qua diximus, seu obedientia charitatis; nullo negotio, id perspexerit, si prius apprehenderit, quid nam sit obedientia spei & timoris: longissimé enim virtutum harum indoles inter sese dissident. Quid igitur est obedientia timoris servilis? Illa nimirum quâ quis Præsidi suo paret, ne aberr monitis, reprehensionibus, aut pœnis castigetur; quemadmodum servus aut mancipium Hero suo obtemperat. Atque hæc est obedientia necessitatis, non charitatis. Obedientia spei est, cùm quis eo solùm fine Domino aut Principi suo obsequitur; ut ab eo commendetur, laudibus efferatur, donis ac præmiis remuneretur, aut ad munus honoratius evehatur. Atque hæc est obedientia mercenariorum, aut ambitione, superbiâque laborantium; non charitate ferventium. Obedientia verò charitatis est, qua nec ob pœnam timorem, nec ob mercedis, præsertim temporalis, retributionem; sed pure propterDeum, quem amore filiali prosequimur, Præsidibus nostris obtemperamus. Atque hæc est excellens illa *Obedientia charitatis*, quæ intra utramque prædictam se collocans, utramque exterminat. De ea loquitur S. Evangelista Joannes: *Perfecta charitas foras mittit timorem.* 1. Epist. 4. 18. Hæc quoque nomen meretur obedientia filialis, quâ, tanquam filii ingenui ac dilecti parentibus, ita nos Superioribus obedientiam exhibemus.

Admirabile hujus filialis erga Deum & Parentem obedientiæ exemplum præbuit sanctus Patriarcha Isaac dum usque ad mortem, promptumlè se, obsequentémque Patri suo Abrahæ exhibuit. Gen. 22. 10. unde licet mortem evaserit, inter Martyres tamen, à quibusdam

quibusdam recenſetur, ut qui pro obedientiæ virtute, vitam gladio ſubjecerit. Heroica ſanè hæc fuit obedientia charitatis, dum in flore ætatis, quinto ſcilicet & viceſimo vitæ anno, cùm adhuc alios centum ſperare potuiſſet, amore dei, ſe morti obtulit, ſpémque vitæ omnem præſcidit: rara obedientia, quando à patre ligari voluit, aram conſcendit, cervicem obtulit, ictum certiſſimum exſpectavit. *O religioſam animam! O fortem mentem!* exclamat S. Chryſoſtomus hom. 48 in gen. O ingens robur animi! O rationem, omnem humanæ naturæ affectum, vincentem! utrum admirer, fortemne ſpiritum patriarchæ, an tam conſtantem pueri obedientiam? quòd neque reluctatus eſt, nec factum ægre tulit; ſed ceſſit & obtemperavit iis, quæ à patre fiebant, & ſicut agnus cum ſilentio ſuper altare decubuit, exſpectans patris dexteram.

Alterum obedientiæ charitatis exemplum nobis ſuppeditant ſpiritus angelici, qui ſemper vident faciem patris; ex qua viſione, neceſſariò amor ardentiſſimus oritur, quo impulſi, ad nutum divinæ voluntati obſecundant. Angeli enim ſunt *potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem ſermonum ejus.* Pſ. 102. Hinc alati pinguntur & ignei, quia celerrimè & efficaciſſimè igneo amore ſuccenſi, permotique Dei juſſa exequuntur, juxta illud: *Qui facit Angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos flammam ignis.* Pſal. 103. 4.

Tertium, idque omnium nobiliſſimum, obedientiæ charitatis exemplum, offert nobis Redemptor noſter Chriſtus; qui rem ſummè arduam, paſſionem ſcilicet ſuam auſpicaturus, ex obedientia charitatis, eandem maximo ſpiritu, animóque generoſiſſimo aggreſſus eſt; unde dicebat: *Ut cognoſcat mundus, quia diligo Patrem, & ſicut mandatum dedit mihi Pater, ſic facio; ſurgite eamus hinc.* Joan. 14. 31.

Quartum exemplum præbent primi Chriſtiani, Chriſti exemplum ſecuti, quos S. Petrus 1. Pet. 1. 14. vocat filios obedientiæ, dum ait: *Quaſi filii obedientiæ.* Tanquam ſi diceret; ſtate ſuccincti lumbos & expediti, ut decet filios obedientiæ, Chriſti & Apoſtolorum præceptis obedientes. Ubi S. Petrus exigit obedientiam à fidelibus, non qualem qualem, ſed filialem, ex amore & reverentia filiali, ſive *Obedientiam charitatis.* Deinde *Filii obedientiæ*, planè dediti & addicti obedientiæ, ut ex ea quaſi matre geniti, obedientiæ indolem ac naturam hauſiſſe atque imbibiſſe videamini. Denique *Filii obedientiæ*, quaſi penitus devoti & conſecrati obedientiæ. Et revera tales erant primi Chriſtiani, qui votum & profeſſionem obedientiæ Apoſtolis ediderant, ut oſtendit Cornelius à Lapide in c. 5. 1. Actorum. Adeóque ſicut vocantur filii perditionis, incredulitatis, diffidentiæ, iræ, mortis & gehennæ, qui perditioni, incredulitati, diffidentiæ, vindictæ, morti & gehennæ addicti ſunt; ita dediti filiali obedientiæ charitatis, filii obedientiæ ab Apoſtolo nuncupantur.

Hujus igitur, Chariſſimi, obedientiæ

filialis desiderium excitemus, ut non metu pœnæ, ut servi; non spe mercedis, ut mercenarii; sed impulsu charitatis, ut filii; ad Dei & Superiorum voluntatem inclinemur.

II Societati præcipuè convenit.

II. Ratio autem, quare hæc *obedientia charitatis*, adeò hominibus Societatis, omnibus & singulis sit necessaria, præcipua est; quia hæ duæ virtutes seorsim à nobis valde in Societate exiguntur; ergo etiam conjunctæ. Quod autem seorsim exigatur obedientia, patet: nam in primis S. Patriarcha noster in aurea epistola de obedientia, disertis verbis id palàm facit, dum cupit, ut obedientiâ perfectissimâ, velut charactere & signo distinctivo ab aliis Ordinibus discernamur, quemadmodum milites vexillo, colore aut baltheo dignoscuntur. Deinde ipsum etiam vocabulum *Societas* satis id arguit; hoc enim militare est vocabulum (militiæ enim cohortes compagniæ dicuntur, quo etiam nomine, in Gallia Societas appellatur) scimus autem quàm rigida, quàm exacta, inter milites, obedientia vigere debeat, quámque ingentia oriantur damna & pericula, si ea jaceat.

Deinde seorsim exigitur charitas singulari modo à nobis, ut ex variis patet: nam 1. Statim initio Constitutionum monet S. Pater noster, charitatis legem, quam Spiritus Sanctus cordibus nostris inscribere solet, adjuturam, ut Societas nostra conservetur, gubernetur & promoveatur. 2. Diversis Constitutionum locis sancit legem charitatis, ut p. 3. c. 1. §. 18. *Unio & conformitas mutua diligentissimè curanda, nec quæ ei adversantur, permittenda, quo uniti invicem fraterna charitatis vinculo, melius & efficactius possint se Divino obsequio & auxilio proximorum impendere.* Et meritò sanè: Si enim omnibus Christi fidelibus 1. Corinth. 16. 13. dicitur: *Omnia vestra in charitate fiant.* Et ad Colossenses 3. 4. *Super omnia autem hæc, charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.* Et illud 1. Petri 4. 8. *Ante omnia autem mutuam in vobismet ipsis charitatem continuam habentes.* Quantò magis hæc à Religiosis requiruntur, qui vinculo peculiari unius ejusdémque regulæ, seu normæ vivendi, tum in exterioribus, tum in interioribus, colligati sunt?

Et quamvis hæc omnibus Religiosis Ordinibus propria esse debeant, magis tamen, haud dubiè, Societati JESU; est enim hæc, ut suprà meminimus, militari vocabulo insignita, ad innuendum ei, quod bonum certamen & pro sua & pro aliorum salute, certare debeat: scimus autem quòd sub vexillo militari, magna animorum consensio, magna Ducum benevolentia, magna inter omnes pax, ad bellum feliciter gerendum necessaria sit: quanta ergo pax, concordia, benevolentia & charitas inter nos necessaria erit, ad longè majus, periculosiúsque bellum, quod contra Mundum, carnem & dæmonem bellandum suscepimus, feliciter conficiendum?

III. Quemadmodum verò hæc obedientia charitatis à primordio semper in Societate floruit, atque etiamnum viget; ita spiritus ille charitatis ex

III. Ejus ex

Instituto

Instituto nostro promanans, assiduè fovendus à nobis est, & conservandus. Sanè cùm R. P. Hieronymus Natalis à S. P. Ignatio missus, per Hispaniam & Lusitaniam, Constitutiones nostras explicaret, mirum ubique excitavit ardorem; adeò ut cùm quis Collegium aliquod intraret, videret interdum viros graves & ætatis provectæ, alacres & festinantes ad omnia, quæ regula injungit, currere; haud secus, ac si juvenes essent. Præclara certè laus, quam hodiéque tam multi genuini Societatis Filii æmulari studeant, factóque ipso veluti loquuntur illud 2. Corinth. 5. 14. *Charitas Christi urget nos.* Adeò promptos, lætos, alacres in omnibus Superiorum mandatis, seu per seipsos, seu per subordinatos Officiales deauntientur, exequendis, se exhibent. Nimirum charitas otiosa esse nequit; & quia igni assimilatur: *Nunquam dicit, sufficit.* Proverb. 30. 16. Sed ubicunque pabulum aliquod reperit, esto solùm Superioris nutum habeat, huc se illico vertit.

De hoc in Societate, spiritu charitatis, ut quàm plurima omittamus, testimonium luculentum præbuit Ruardus Tapperus Universitatis Lovaniensis Cancellarius, Vir sanè gravis & doctus, qui Patris Adriani ab Adrianis professionem solennem excepturus, in laudem Societatis pro concione dixit; ut videre est tom. 1. Hist. Soc. L. 11. n. 43. Propositis namque ex Evangelio S. Joannis c. 13. Christi verbis: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Primò quidem ante sacrum, latinè, deinde verò post Sacrum, ut frequentissimæ multitudini inserviret, linguâ vernaculâ, studio sensúque animi maximo: In lege, inquit, veteri, carnalibus, rudibusque Judæis mandatum fuit: *Diliges proximum tuum, sicut teipsum:* At in nova, uti S. Cyrillus in Joannem exponit, jubentur discipuli diligere proximum supra seipsos: nempe sicut Christus dilexit nos: atqui Christus longè magis dilexit nos, quàm ipsimet diligamus nos. Tum ad Societatem transiens, id est, inquit, quod hæc sancta & nova Jesu Societas præstare studet: hoc ejus filiis propositum est, ex hoc novo Christi mandato, nihil charitate fraternâ prius habere, sui nullam rationem ducere, seipsos exinanire, totos se ad honorem Dei & salutem proximorum effundere, quemvis laborem, quodvis discrimen subire, denique vitam ipsam, pro Christo & animarum salute contemnere: novus, inauditúsque modus charitatis, quê Christus ex hoc mundo transiturus ad Patrem commendavit suis. Postremò ita concludit: Hoc ergo novum mandatum pro fundamento & radice, sancta hæc Societas habet: qui enim se ei mancipant, non uni cuipiam, ut aliæ religiosæ familiæ, charitatis officio se dedicant; sed planè omnibus, ad quæcunque loca, ad quascunque oras terrarum mittantur.

Præstans sanè Societatis elogium, cujus summam, Scriptor historiæ se monet proferre, tum ut extet benevolentiæ tanti Viri erga Ordinem nostrum monimentum: tum ut ex eo

posteri, quales esse debeant, aut certè cujusmodi Institutum profiteantur, agnoscant.

Magna ergo planè, ut ante dicebamus, à nobis exigitur seorsim & obedientia & charitas: sed S. Pater noster vult hæc quasi copulare; imò alterum ab altero veluti pendere, & in alterutrum influere; ut & charitas sit obedientiæ, & obedientia charitatis. Tunc est charitas obedientiæ, quando charitatem, quam vel fratribus domesticis, vel externis exhibeo, ex præscripto obedientiæ exerceo. tunc est obedientia charitatis, quando ex charitate moveor ad obediendum: Unde sicut quando dico, equus petri, ostendo Petrum esse dominum equi; sic cùm dico, charitas obedientiæ, vel contrà, obedientia charitatis, ostendo obedientiam veluti dominam imperare charitati, vel contra charitatem obedientiæ. Quanquam autem utraque phrasis propria est, & charitas obedientiæ, & obedientia charitatis, posterior tamen, quæ à S. Petro usurpatur, maximè propria est: si quidem cum charitas est regina omnium virtutum, ejus est continere, possidere, dominari virtutibus, non obedientiæ solùm, sed etiam omnibus. Unde hanc obedientiam S. Pater noster à nobis requirit 3. p. c. 1. §. 26. *ut placeamus divinæ bonitati propter seipsam & propter charitatem, & eximia beneficia, quibus prævenit nos, potiùs quam ob timorem pœnarum, vel spem præmiorum.* Ubi procul dubio idem cupit, cùm Vicariis Dei, id est, superioribus obedimus

Quapropter, cum hæc obedientia charitatis 1. adeò sit præstans, variè in antiqua & nova lege à Christo & Apostolis, primisque Christianis, verbis & exemplis probatâ. 2. deinde societati adeò conveniens & necessaria, sine qua nec pro suâ, nec pro salute proximi pugnare aut triumphare valeat. 3. Denique assiduâ praxi usitata ab initio in Societate fuerit; omni studio, industriàque in eam incumbendum erit, ut charitas tanquam regina virtutum, omnibus, uti cæteris, ita & obedientiæ nostræ imperet: hâc ratione in hac virtute, Societatis proprio charactere, & distinctivâ tesserâ, vel maximè excellemus.

REGULA

REGULA XXXIV.

De Obedientia prompta.

EXHORTATIO

IN REGULAM XXXIV. SUMMARII.

De Obedientia prompta.

THEMA.

Dico huic, vade & vadit. Lucæ 7. 8.

VEL

Ad Superioris vocem, tanquam si à Christo Domino egrederetur, quàm promptissimi simus. Reg. 34.

QUis unquam castra vidit, quæ ad imperium Dei moverentur & starent? tentoria figerent & refigerent? quæ Angelum columnámque ducem haberent? Gen. 32. *Castra Dei sunt hæc*, ait Jacob Angelos videns. Similem in modum nos de Israelitis dicere possumus, *Castra Dei sunt hæc*, quæ Deo viæ duce movente & stante, quæque Deo juvante bella gerunt. Sed Castra hæc vetera, adumbrât nova & præstantiora, nempe castra Ecclesiæ toto orbe diffusa: quæ quidem si quis attentè consideret, exclamabit: *Castra Dei sunt hæc.* Dei enim imperio in hoc orbe terrarum locata sunt, Dei imperio reguntur, Dei mandatis moventur & stant, Dei columnam habent, quam sequantur. In hac Ecclesia quot sunt Ordines religiosi, tot sunt castra partialia, vexillis, coloribus & tentoriis distincta, quæ tamen omnia & singula, quia per Angelos id est, Superiores Dei Vicarios reguntur, moventur & stant, quiescunt & pugnant: *Castra Dei sunt hæc*: quæ peculiari ratione contra carnem, mundum ac Dæmonem depræliantur. *Non est nobis colluctatio adversùs carnem & sanguinem, sed adversùs Principes & potestates, adversùs mundi rectores tenebrarum*

nebrarum harum, contra spiritalia nequitiæ in cœlestibus. Ad Ephes. 6. Ut castra hæc feliciter pugnent & victoriam reportent, præter concordiam & fortitudinem, vel maximè illis opus est obedientiâ promptâ; ut Superiorum suorum voce, tanquam Dei Vicariorum, moveantur aut stent, pugnent aut cessent. *Vir obediens loquetur victorias.* Proverb. 21. 28. Necesse est igitur ut militaris obedientia in eis vigeat, id est prompta, quam centurio Evangelicus in suis experiebatur militibus: *Dico huic: vade, & vadit; & alii, veni & venit.*

Quàm necessaria sit cuivis Ordini & vel maximè Societati nostræ, prompta hæc obedientia, exhortatione præsente exponemus.

1. Obedientia prompta.

I. Singularem præstulit obedientiam, miles Gedeonis, qui in omnibus exactè paruit, adeóque Dei ope admirabilè victoriam retulit. Judic. c. 7 Numerabat sub signis Gedeon ultra viginti duo millia; sed formidolosos ad duodecies mille abire jussit: *Dico vade & vadit.* Remanserunt decem millia. Sed Deo asserente *adhuc populum esse nimium*, jussi sunt seligi, qui curvatis genibus biberent è flumine, quorum numerati trecenti, reliqui canum more, proni lambentes aquas, remissi ad tentoria: & *Dico vade & vadit.* Secuti igitur trecenti Gedeonem, pugnaturi contra Madian & Amalec, qui jacebant in valle fusi, ut locustarum multitudo innumerabilis. Nec tamen trepidant, nec retrocedunt: *Dico huic vade & vadit.* Jussit illos manu alterâ tubam, alterâ lampadem in lagena testacea clausam ferre, & contra hostem procedere. Nemo insolitum armorum genus admiratur, nemo cunctatur, nemo contradicit: dico *Fac hoc & facit.* Sed quid? *Quod me videritis facere, facite.* I. c. Tubas inflate, lagenas complodite & confringite, & clamate, *Domini & Gedeoni.* Clanxerunt buccinis, confregerunt hydrias, clamarunt, hostes terrefecerunt, fugarunt, & devicerunt. Hæc est obedientia militaris, quæ victoriam reportat: *Vir obediens loquetur victorias.* Ejusmodi prompta obedientia, omnino militibus est necessaria, nisi sterni, vinciique cupiant. Nam *Et ego*, inquiebat Centurio Evangelicus, *homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites:* Ego sum homo sub potestate, seu in potestate constitutus, aut sub potestate altiore, Ducis, Regis aut Imperatoris, habens sub me milites centum; & *Dico huic: vade & vadit.* Si dixero vade in campum, vadit; vade ex illa civitate, ex illo præsidio in aliud, vadit; vade ad prælium, pergendi ad insultum, vadit; ut obedientia militaris exigit.

Ordo religiosus, & in primis nima Societas nostra exercitus volun est, sub labaro Crucis Christi militans, & pro regno Christi dilatando propagandoque decertans; in qua prompta, imò promptissima requiritur obedientia: quam S. Fundator 34. regula expressit hisce verbis: *ad Superioris vocem, tanquam si a Christo Domino egrederetur, quam promptissimi simus.* Et quemadmodum tenax militum,

missum, accepto Ducis aut Centurionis mandato, causas inquirit; ita & nos obtento Superioris imperio, nequaquam indagemus, causas aut rationes, cur nos & non alii mittantur, cur hoc illúdve demandetur; sed extemplò, promptè, alacriter ac celeriter pareamus, quia mandatum est. *Vade & vadit, fac hoc & facit.* Obedientia enim, ut docet S. Bonaventura tom. 1. in centiloq. p. 3. sect. 44 est *virtus, quâ inclinamur ad faciendum mandatum Superioris, ut, vel quia mandatum est.*

Promptam hujusmodi obedientiam declaravit S. Ignatius, ut refert Lyræus L. 2. apoph. 14. Dum dixit Operarios Societatis, altero tantùm pede terræ insistere, altero ad iter suscipiendum elevato, esse debere. Et Pater noster Goswinus, decimus Societatis præpositus Generalis Epist. 1. inquit: Instituti nostri ac vitæ ratio postulat, ut, quod de S. Paulo ait Chrysostomus, tanquam pennati, totum pervolitare orbem parati simus. Non secus atque Patriarcha Joseph Gen. 37 ad vocem Patris sui Jacob, promptissimus extitit: missus enim ad Fratres suos, à quibus odio habebatur, & incommodum metuere poterat, mox tamen respondit: *Præsto sum,* & quantocyus perrexit. Idem incumbit præstandum nobis, ut cum Propheta, Si interrogemur, *Quem mittam?* illico respondeamus. *Ecce ego, mitte me.* Isaiæ 6. 8. *Bonus obediens,* ait S. Bonaventura in speculo c. 4. *verbum non exspectat, ubi de voluntate Superioris constiterit.* Qui cito dat, bis dat, qui citò injuncta facit, bis facit, qui lentè facit, imperfectè facit. *Fidelis obediens,* inquit Doctor Mellifluus, *nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præripit præcipientem: statim parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, pedes itineri.*

Promptam illam obediendi celeritatem, uno alteróve exemplo, à nostris, nobis præbito declaremus; nec desunt in aliis Ordinibus similia. Tradidit Audreas Oviedus, Abissinis deinde datus Patriarcha de V. P. Petro Fabro primo è denis S. Ignatii Socio. Is cùm jussus esset ab Ignatio tunc Societatis Præposito Generali, Neapoli Romam redire, summis caloribus qui cœlum Romanum primò subeuntibus pestiferum reddunt. Hanc profectionem dissuadebant amici, ipsique etiam medici, monebántque ut cunctaretur paululùm, dum pluviæ æstum frangerent; nihilominus constanter ire perrexit, adjiciens illud, dignum posteris: *Homini religioso obedire est necesse; vivere non est necesse.* Dixit, paruit, ivit, & simul obedire ac simul vivere desiit. Verùm non dissimulavit è beata cœli regione, palàm facere, quæ ab hac obedientia consecutus esset præmia: se enim videndum obtulit amico cuidam, beatâ luce collucentem, docuitque obedientiam illam, quæ mortali noxia fuerat, proficuâ sibi immortali fuisse, magnæ gloriæ & felicitatis accessione, quam scilicet unam spectabant, & qui imperabat, & qui parebat. Lobbet. Tr. de Obed. q. 1.

Alterum obedientiæ promptæ exemplum nobis exhibuit V. P. Gonsalvus

salvus Sylveria, ut natalibus illustris, sic & illustrior effuso pro Christo sanguine. Hic acceptis à Rectore Connimbricensi literis, quibus ex Urbe Portuensi jubebatur quàm primùm Connimbricam redire, repentè se pedibus in viam dedit, nihil moratus socium, aliósque viros graves, qui tantulam moram suadebant, dum calcei festinatò resarcirentur; ajebat enim, obedientiam non pati moram, multùm referre, quàm citò fiat, quod præcipitur, cum in iis quæ ad obedientiam pertinent, non hora, sed etiam horæ pars exigua, magnum sæpe detrimentum virtuti afferat. Denique ut in conferendis beneficiis, ita in exequendis Superiorum mandatis, quantum adjicitur moræ, tantum demi gratiæ. Dixit & paruit, hyemèque perfrigidâ atque humidâ, nullâ penitùs interpositâ morâ, iter arripuit, & quidem, quod mirêre, nudis pedibus, sicque aquâ & luto perfusus, post dies aliquot Connimbricam venit, omnesque attonitos habuit tam singularis & promptæ obedientiæ exemplo. Alegambe in ejus gestis & morte c. 23.

Horum exemplo, *Ad Superioris vocem quàm promptissimi simus*, more militari, *Vade & vadit*, eamus cum Gedeone ad pugnam, prompti, & alacres, si inflanda tuba, id est dicendum pro concione, pareamus, si hydria complodenda & confringenda, id est, nonnulla mortificatio subeunda, pareamus. Si aliò migrandum, tempore æstivo, aut brumali, licet non absque incommodo, pareamus, & quidem sine mora, vox enim Superioris vox Dei est.

II. Quàm verò prompta requiratur obedientia in Religiosis, quoad modum & celeritatem, rursum docebit disciplina militaris, quæ opus inchoatum, nec perfectum ab affectu suis reposcit. Versetur miles in medio lusu, & tuba ad arma clangat & militem convocet, illico aleas, chartásque projiciat, oporter; ut quatocyus in cohorte & ordine suo compareat. Occupetur refectione corporis, famémque ex parte duntaxat explèverit, resonétque ad arma tympanum; mox cibo relicto arma corripiet, & in acie hosti oppositâ se sistet. Qua de causa, ut scribit Plutarchus in apophtheg. Rom. Scipio minor edixit, ut milites stantes prandèrent, & obsonium sumerent, ut eò promptiùs, si casu signueret, ad arma prosilire valerent. In pelle aprina recumbat, ut somnum capiat miles, simulque conclametur: hostis adest, ad arma miles: extemplo somnum rumpet, armis accinget & vel media nocte in campum prodibit. Videre est idipsum in militibus Gedeonis, qui jussu ducis sui, *in vigiliis mediæ noctis* surrexére, ut hostem aggressi sunt. Iudic. 7. Quemadmodum verò dato signo ad arma procurrendum est, ita quoque signo ad receptum audito mox, cessandum est militi, gladiusque in vaginam recondendus, L. 2 Regum c. 18. 16. *Cecinit Joab buccinâ & retinuit populum, ne persequeretur fugientem Israel, nam parcere multitudini.* Quo in genere promptissimè, ad admirationem obtemperavit Chrysantha miles, de qua

Xenophon

Xenophon L. 4. de Lyric. def. recenset, quod cùm elatâ jam bipenni hostem esset percussurus, ut tubam receptui canentem audivit, ab hoste illæso placidè & compositè recessit.

Militem profanum, meritò in celeritate parendi vincat miles spiritualis seu Religiosus, quem perfectionis amore, suique vincendi studio, decet, quàm celerrime ad id, quò accersitur, sese conferre, opere etiam imperfecto relicto; quin & charactere inchoato, nec absoluto. Hujusmodi obedientiam suis filiis præscripsit S. Benedictus in regula 5. ubi ait: primus humilitatis gradus est, *Obedientia sine mora*: quam deinde explicat: nimirum, *Ut mox exoccupatis manibus, & quod agebant, imperfectum relinquentes, vicino obedientiæ pede, jubentis vocem, factis sequantur.* Similem quoque obedientiam à Tyronibus suis exigit S. Bonaventura in spec Novit. c. 4. Ubi inquit: *Perfecta obedientia, sua imperfecta relinquat.* His aliisque Sanctis adstipulatur S. Fundator noster Ignatius, qui obedire nos vult, regulâ 34. *Literâ imperfectâ relictâ*: ut si inter scribendum vel vox Superioris, vel æris campani sonus ad quidpiam te evocet, tantâ promptitudine pareas, ut literam inchoatam non perficias.

Quis verò recenseat, quot, istâ parendi methodo, Religiosus sui victorias reportet? quot meritorum gradus acquirat? quot coronas, pro æternitate, in cœlo sibi fabricet? quàm grata Deo ejusmodi celeris obedientia accidat? Sanè de veteribus cœnobitis narrat Cassianus, obedientiam celerem, unicè ipsis cordi fuisse: ut si quis, inquit, opus Scriptoris exerceret, quam repertus fuerit inchoasse literam, finire non audeat, sed in eodem puncto, quoad aures ejus pulsantis sonitus advenerit, summâ velocitate prosiliens, ne tantum quidem moræ interponat, quantum cœpti apicis consummet effigiem, sed imperfectam literæ lineam relinquens. L. 4. de Instit.

Mirum est, quod in vita S. Bernardi de eo legitur. Dum enim is altior emineret in ipso orationis æstu, à se ipso exiit, & in illo mentis excessu JESUM vidit, ejúsque aspectu & colloquiis mirè recreatus est: sed ecce dum his fruitur, importunus appellit ad aures, campanæ domesticæ sonitus, atque ad everrendam domum evocat. Quid hîc Bernardus? abire à suavissimo JESU, à suis amoribus & deliciis? id enimverò grave ac durum: non abire, evocante campanâ, ceu Superioris linguâ, etiam nefas. Abit illico Bernardus, sed non abit JESUS: ubi enim mundatâ scopis domo ad cellam suam rediit, JESUM reperit, adhuc eodem hærentem vestigio, audiitque illud à Christo: *Nisi abiisses Bernarde, ego abiissem.* Ita nimirum inobedientes deserit optimus Salvator, & obedientibus constanter adhæret.

Sic adhæsit quoque S. Ludgardi: hæc enim cum Christi colloquiis & sæpiùs & familiariùs uteretur, si quando obedientia aliò vocâsset,

candidè solita dicere : *Exspecta me hic, Domine JESU, ubi me expediero, celeriter revertar.* Et verò exspectabat JESUS, adeò amans erat & patiens obedientiæ.

Celerem hanc nos imitari par est obedientiam : ut sive vocemur ad laborem, sive ad recreationem, sive ad meditationem, sive ad mensam, sive ad examen, sive ad lectionem spiritualem, vel literâ imperfectâ relictâ, auspicemur id, ad quod accersimur. Fundamentum & ratio omnium est, ut Superioris vocem, tanquam si ex ore Christi egrederetur, intueamur.

Quapropter, Charissimi, cùm in castris Dei, & Christi Domini militia, nos esse agnoscamus & profiteamur; militarem, id est, promptam celerémque obedientiam æmulemur. 1. Quod Gedeonem, quod milites facere cernimus, & nos faciamus, *Dico huic vade & vadit.* Quòcunque nos obedientia ablegaverit, protinùs properemus, tanquam alati volemus, tanquam uno duntaxat pede terræ innixi, altero elevato, iter auspicemur, tametsi difficile esse videatur, exemplo V. P. Petri Fabri & Gonsalvi Sylveriæ. *Ad omnia, quæ mittam te, ibis*, respondebimúsque *Præsto sum : Ecce ego, mitte me.* 2. Obedientiam ad literam, præstemus; Dei vox est quæ te evocat, surge velociter promptè sequere vocantem : idque non solùm, cùm ad alia loca obedientiæ ductu proficiscendum est, verùm etiam in operibus quotidianis, assuescamus à tyrocinii limine celeritatem & promptitudinem obedientiæ; hâc enim ratione, plurimas imperfectiones evitabimus; plurimas mortificationes exercebimus, plurimósque meriti, gratiæ & gloriæ gradus nobis in cœlo comparabimus.

REGULA

REGULA XXXV.
DE OBEDIENTIA COECA.
EXHORTATIO IN REGULAM XXXV.

Explicat obedientiam cœcam.

THEMA.

Surrexit autem Saulus de terra, apertísque oculis nihil videbat. Act. 9. 8.

VEL

Omnis sententia & judicium nostrum contrarium cœcâ quadam obedientiâ abneganda. Reg. 35.

OBedientiæ cœcæ, à Sanctis Basilio, Benedicto, Bernardo, Climaco, Bonaventura, Laurentio Justiniano, Dorotheo, aliisque Patribus, tantopere commendatæ, normam & formam præchariſſimam, S. Apostolus Paulus nobis exhibet Act. 9. Is enim in itinere Damascum versus, subitâ luce circumfulgente, quasi fulmine ictus, in terram prostratus, cœcitate percussus, apertisque oculis nihil videns exclamabat: *Domine quid me vis facere?* cœca enim obedientia, nihil aliud novit proferre, quàm hoc unum: *Domine quid me vis facere.* Hæc Apostoli verba expendens S. Bernardus serm. de Convers. S. Pauli, in hasce voces erumpit: *O verbum breve! sed plenum, sed vivum, sed efficax, sed dignum omni acceptione: Domine quid me vis facere?* Ad hujus Apostoli imitationem, quilibet religiosus, & in primis de Societate, qui vitam profitetur Apostolicam: bina ista in Gentium Doctore æmuletur, 1. Ut in Superiorum suorum jussis, oculos apertos gerat. 2. Ut sit cœcus & nihil videns, & in omnibus imperiis, id unum dicat: *Domine quid me vis facere?* Quo autem pacto, hæc duo combinanda sint, & præstanda, in præsentiarum declarabimus.

I. Obediens sit apertis oculis & videns.

I. Primum ad obedientiam cœcam & simplicem requisitum, est, oculis

esse apertis; ut erat Saulus: non igitur penitus sit cœcus, verus obediens; sed in quibusdam oculis sit apertis: nam 1. Intueatur & cognoscat, necesse est personam Superioris mandantis, noveritque eundem sibi à Deo assignatum esse, tanquam suum Vicarium, cujus verba, ceu oracula, ab ipso edita, respiciat atque excipiat. Deinde apertis sit oculis, ac probè perspiciat, Superiorem à Deo sibi submissum esse tanquam Rectorem, Ducem, Gubernatorem, & Patrem, cujus ope, Divina Providentia ipsum regere atque ad beatitudinem æternam deducere cupiat; adeóque certò sibi persuadeat, Superiorem vivum esse Numinis supremi instrumentum, quo mediante ipsum moveat, huic illive muneri, vel operi applicet, & ad utilitatem obedientis verba & jussa inspiret, suggerat, ordinet aut permittat. 2. *Apertis oculis* rectè cognoscat, quid jubeatur, aut mandetur, pro meliore executione: simúlque videat, non esse peccato obnoxium, quod præcipitur, sed licitum & honestum: si enim manifestè cum peccato conjunctum foret, minimè parendum esset veluti Apostolorum Princeps tradit: *Oportet Deo magis obedire, quam hominibus.* Act. 5. 29. 3. *Apertis oculis* cernat, obedientiæ motivum, scilicet voluntatem divinam: ad alias autem causas, ratione néque investigandas oculos non aperiat, sed claudat.

Tria verò ista *oculis aperiis* intueri discat à Saulo, prostrato & cœcutiente; is enim 1. Mandantis personam cognovit: Audiens enim allapsam è cœlo vocem: *Saule, Saule, quid me persequeris?* illico reposuit: *Quis es Domine?* Atque ubi audivit: *Ego sum JESUS Nazarenus, quem tu persequeris.* Mox credidit, ac paratum se obtulit, dicens: *Domine quid me vis facere?* 2. Intellexit mandatum, & voluntate Christi jubentis, permotus, illud explevit, dixit enim illi: *Surge* & surrexit: *ingredere civitatem, Damascum*: & ingressus est: *Vade ad Ananiam*, perrexit jussus instructionem ab ipso accipere: *Ibi dicetur tibi, quid te oporteat facere.* Accepit jussus obedire fidei, paruit: & ex Saulo Paulus, ex lupo agnus, ex persecutore evasit Apostolus.

Imitemur, Dilectissimi, luculentum hoc Apostoli exemplum, & in his tribus personâ, re, causâ videndis obedientiæ oculos apertos geramus; in aliis minimè: neque enim id Saulus solùm exemplo, sed & Paulus postmodum verbo docuit ad Ephes. 6. *Servi obedite Dominis vestris carnalibus cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes; sed ut servi Christi, facientes bonam voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate servientes sicut Domino.* Ubi servis præcipit, in personâ Domini, Christum, & pro motivo obediendi, Christi voluntatem intueri. Quodsi hoc Apostolus à servis sæcularibus, erga Dominos etiam ethnicos & improbos postulat; quid exiget à Religiosis?

II. Alterum cœcæ obedientiæ requisitum est cœcitas, ut nimirum obediens sit cœcus, nihil videns, veluti Saulus

Saulus *nihil videbat*. Act. 9. idque non tantùm oculis corporeis; sed etiam oculis mentis, non vidit multa, quæ videre & obmovere potuisset, contra Christi mandatum; pericula præsertim, sibi imminentia à Judæis ac Principibus, si jussioni obtemperaret. Sed horum *nihil videbat*, & cœcè omnia injuncta præstitit: quidquid sibi demum sinistri inde eveniret. Pari modo Religiosus, subditus.

1. In persona Superioris nihil videat, & hic cœcus in discernendis Superioris qualitatibus ac talentis; utrum virtute an vitio; doctrinâ, an ignorantiâ, prudentiâ & discretione, an imprudentiâ notetur. Clarè id exponit piissimus Scriptor Joannes Lanspergius, Christum inducens loquentem: *Ne respicias ad hominem, qui meâ ordinatione est Superior; quam doctus, quamve idoneus sit, non advertas, nec pensa; sed hoc tantùm respicias, quod meâ tibi providentiâ datus est Superior, per quem ego te volo regere.* Obedivit David Sauli impio, & reprobum eundem Samuel honoravit: ac proinde superbus est, qui Superiorem licèt perversum honore & obedientiâ non prosequitur.

2. Quemadmodum in persona imperante, ita & in re imperata discutienda, obediens Religiosus sit cœcus & nihil videat: nempe utrùm res conveniens sit, an inconveniens; expediens & utilis, an non expediens, & noxia; grata, an ingrata, honorifica, an vilis, gravis an levis, in omnibus ejusmodi, judicium proprium abnegandum est. *Nescit judicare, quisquis perfectè didicerit obedire*, ait S. Gregorius in L. 2. Reg. c. 4. & Doctor Mellifluus in Tract. de vit. solit. *Perfecta*, ait, *obedientia est indiscreta; hoc est non discernit, quid vel quare præcipiatur; sed ad hoc tantùm nititur, ut cœcis oculis fideliter & humiliter fiat, quod à majore præcipitur.*

3. Cœcus quòque sit, in præcepti causis indagandis; utrùm causa justa & magni momenti, an exigui præcipientem moveat; utrùm ex amore, an passione Prælatus imperet; utrùm commodum commune, an privatum & proprium spectet, utrùm suam, an divinam gloriam intendat, verus obediens non dijudicat. Rectè S. Joannes Climacus gradu 4. obedientiam cœcam describit: *Obedientia*, inquit, *est inexaminatus atque indiscussus motus, spontanea mors, vita curiositate carens, securum periculum, tuta navigatio, confectum dormiendo iter. Obedientia est sepulchrum voluntatis, nihil resistit, nihil discernit. Obedientia est dispositio discretionis, inter divitias discretionis.*

In veteri lege luculentum & quidem geminum legimus exemplum cœcæ hujus obedientiæ in Patriarcha Abraham & quidem 1. Genesis c. 12. jubetur exire è patriâ sua in terrâ ignotam & procul dissitam: *Egredere de terra tua & vade in terram, quam monstravero tibi.* Putant Pererius in Gen. c. 12. & Vasquez hîc. Abraham distinctè non sciviſſe, eundum sibi esse in terram Chanaan. Abulensis verò Oleaster & Ribera hîc censent illum id sciviſſe, quia disertè dicitur Gen. 11. 31. *Tulit Thare Abraham filium suum*

& Lot, & Sarai, & eduxit eos de Ur Chaldæorum, ut irent in terram Chanaan. Et Gen. 12. *Egressi sunt, ut irent in terram Chanaan.* Verum utrovis modo intelligatur, excellentem obedientiæ cœcæ actum præstitit Abraham: licet enim sciviſſet sibi proficiscendum in Chanaan, ignoravit tamen, in quam partem aut plagam vastissimæ ejus terræ, sibi pergendum foret, non secus ac si quis ex Italia juberetur proficisci in Germaniâ aut Hispaniam; & nesciret, in quam partem abeundum foret. S. Paulus de illo loquens ad Hebr. 11. 8. *Fide Abraham obedivit, in locum exire, quem acceperus erat in hæreditatem; obedivit, exiit, nesciens quò iret. O cœcum, fidei luminibus inclytum!* exclamat, Orator aureus, *exiit nesciens quo iret*, præclarâ & laudabili cœcitate præditus. Sed quæ, inquis, est ista prudentia? Quid enim si ad barbaras nationes eundum? Obedientis parùm interest, non est illi oculus qui ista spectet, est illi oculus cœlestis, quo utitur. *Ego*, inquiebat ille Isaiæ voce, *ante te ibo.* c. 45. Ego ducam, & hoc obedienti sufficit.

Alterùm æquè, imò & magis admirandum obedientiæ cœcæ exemplum, idem Patriarcha præbuit, dum jussus fuit immolare unigenitum & dilectissimum filium suum. Gen. 22. Dicere enim potuisset: Domine paratus sum, quod jubes exequi, verùm non possum non tibi revocare in memoriam, quod is, quem mactari jubes, Isaac ille est, in quo & benedicendas gentes, & mihi vocandum semen spopondisti. Vide quid imperes, ego jam illum sacrificio. Haud ita deliravit, duxit filium, eduxit gladium & quod his majus est, non solum non exhorruit fieri carnifex filii, sed admittendo filium, spem posteritatis ex filio non amisit. Non putavit pœnituisse consilii sui Deum, nec jam nolle in Isaac propagandam posteritatem suam: sed & illum meri, & ex illo prodituros, qui viverent, firmissimè credidit. *Contra spem in spem credidit*, clamat, mirabundus Paulus Rom. 4. 18. Unde & pergens in admiratione ait: *In promissione etiam Dei non hæsitavit diffidentiâ; sed confortatus est fide, dans gloriam Deo: plenissimè sciens, quia quæcunque promisit, potens est & facere.* O verè obedientiam cœcam sed apertis oculis; quibus & Personam Dei mandantis, agnovit, & mandatum perspicuè cognovit, & unam Dei voluntatem, impellentem & moventem sensit: ad alia cœcus.

Aliud obedientiæ cœcæ speçimen proponit nobis Samuel Propheta 1. Reg. 9. 16. quem sanè Domini mandatum tam impigrè adimplentê, intenta rationũ contrariarum procella, quis non obstupescat? Dixerat enim Deus se ad illum transmissurum virum, non modo, quem ungeret in Regem, sed & quem nosset populi futurum Redemptorem, hostibus profligatis. Et vidit ante se agasonem, rudem, agrestem, pannosum. Et nihilominus non interrogat, an unquam arma tractaverit, num militaverit aliquando; sed eum confestim ungit, & de Domini prudentia & veritate minimè dubius, victorias ei ominatur: *Et liberabit populum suum, de manibus inimicorũ ejus.* 1. Reg. 10. 1. Et

10. 1. *Et cujus erunt optima quæque Israël? Nonne tibi, & omni Domui Patris tui?* 1. Reg. 9. 20. Quare Samuel, non conversus ad Dominum ait: Domine, hiccine est, quem regno destinasti & triumphis? nunquam in Senatu consedit; ut sceptro assuesceret; nunquam acinacem eduxit, ut palmas meteret, Itáne ab asinis ad solium? ex agasone dictator, imò & triumphator? ex ultima tribu, gentis caput? Domine, quis credet auditui nostro, quando te dictante, Jacob, tribui Juda Sceptrum spopondit, & nunc postrema tribuum Reges dat. Non hæc cogitavit; sed statim Dei reveritus oraculum, ea credidit, quæ naturæ vires omnino excedebant. Pari ratione verus obediens vocem Superioris, tanquam Divinum oraculum litteratur & exequatur.

Nec desunt in nova lege illustria cæcæ obedientiæ specula: Apostoli Petrus & Andreas vocati à Christo, non hæsitantes, non solliciti, unde viverent, non considerantes, quomodo rudes homines, prædicatores fieri possent, sine mora secuti sunt Christum: idem est in Joanne & Jacobo filiis Zebedæi, quin & cæcus Evangelicus Joan. 9. 6. exemplum præbet: quem cùm Dominus illuminare vellet, fecit pauxillum luti, *Et liniens super oculos ejus, jussit ipsum ire ad natatoriam Siloe*, ibique lavari. Videri poterat res hæc à ratione valde aliena; siquidem lutum oculis impositum, visui potius officeret, quàm prodesset, & lavare in aqua, in qua sæpe frustrà laverat, nihil ad tollendam cæcitatem conferebat, incedere item oculis luto obtectis per populosas plateas, homini adulto dedecori erat, nihilominus, abnegans cæcus judicium suum, abiit ad fontem & lavit, simpliciter injuncta peragens, atque ita visum perfectè recepit.

Ne autem recentiora quoque cæcæ obedientiæ exempla deesse videantur, adjungam, quod uni è Societate nostra accidit. Fuit is Alphonsus Roderiquez Coadjutor ad Marthæ munia destinatus. Hic, ut refertur in ejus vita impressa, explorandæ obedientiæ gratiâ, jussus est aliquando ire ad Indos: è vestigio ut erat in domestica tunica, ire incepit, atq; ab janua revocatus, rogatúsque, quò sine pallio exire domo, & sine publicis literis ingredi iter auderet? aut quò denique iturus esset totus discluſus mari? Respondit, sibi de pallio & literis nihil fuisse imperatum, iturum se porrò fuisse ad littus, tum si quæ occurrisset navis, conscensurum illico; quòd si nulla esset in promptu, mare ipsum collo tenus ingressurum, cætera Deo permissurum, cujus scilicet nutu agerentur Superiores, & ipse quoque obediens ageretur, ulteriora quærere non esse perfecti obsequii. En cæcam obedientiam, quæ nec horret maria irata, nec pericula refugit, nec regiones quantumvis barbaras, nec aliud quidvis timet, aut amat; sed unum illud, quod obedientia dederit: quia scilicet in ea est, ut lutum in manu figuli, ut ferrum in officina fabri, quod tundi & patiatur & contundi, fingique formas in omnes.

Atque

Atque hæc est obedientia, quam S. Ignatius à filiis suis requirit; Ut *proprium judicium, cæcâ quâdam obedientiâ abnegemus.* Reg. 35. Ubi prolixiùs, omnia obedientiæ perfectæ requisita insinuat; dum ait: *Ad eum scopum vires omnes ac intentionem in Domino convertamus, ut sancta obedientia omni ex parte perfecta sit.* At in quibus ea mox subjungit: 1. *Tum in executione.* 2. *Tum in voluntate.* 3. *Tum in intellectu.* 4. *Cum magna celeritate.* 5. *Spirituali gaudio* 6. *& perseverantiâ, quidquid nobis injunctum fuerit obeundo.*

At quo medio id à nobis impetrabimus? illico subtexit: *Omnia justa esse nobis persuadendo, quæ injunguntur: omnem sententiam & judicium nostrum, cæcâ quâdam obedientiâ abnegando.* Nostrum enim judicium à sensibus & rationibus humanis pendet, in quibus facilè error obrepit, obedientia verò procedit ex principio supernaturali, atque ex causis Deo, non mihi, nec fortè Superiori, notis. Quare hujusmodi obedientia rectè à Cassiano nuncupatur, obedientia sine discussione, sine examine, neque enim mandati causas indagat. A Sancto autem Basilio obedientia simplex appellatur: quemadmodum oves simpliciter Pastorem suum sequuntur, eidémque obediunt, quòcunque eas duxerit, sive ad orientem, sive ad occidentem, sive ad pratum pingue, sive ad macrum. Atque hæc obedientia omnibus quidem Societatis nostræ, & cujusvis alterius Ordinis Religiosis convenit; sed vel maximè Tyronibus; tum ut addiscant, tum ut assuescant perfectæ obedientiæ, ejúsque paulatim habitum acquirant. Unde S. Bernardus Epist. ad Fratres de Monte Dei scribit: Nam *Novitium prudentem, incipientem sapientem, omnia quæ indagantem, in cella diu posse consistere, in congregatione durare* (moraliter loquendo) *impossibile est. Quid igitur faciet?* Respondet Bernardus: *Stultus fiat, ut sit sapiens.* Rom. 4. 18. *Et hæc sit omnis ejus discretio, ut in hoc nulla ei sit discretio: & hæc omnis ejus sapientia sit, ut in hac parte nulla ei sit. Nam scire, quare hoc ita fiat, vel faciendum sit, Superioris est discernere, subditorum obedire.*

Quare, Dilectissimi, instar Pauli Apostoli 1. apertos habeamus oculos, non ad judicandum, discernendúmve causas mandati; sed ad intelligendum ac videndũ, Superiorem Dei vicarium & instrumentũ esse, ad regendum nos datum, deinde rem demandatam probè perspiciamus, eámque nulli obnoxiam peccato cernamus. 2. Cœci simus ad Superioris qualitates minimè respiciendo, rem imperatam, ejúsque circumstantias non dijudicando, nec ipsius mandati causas indagando; præsertim quam, quod Dei sit voluntas, quæ nobis esse debet loco motivorum omnium. Hâc viâ ad perfectam pertingemus obedientiam; omnia celeriter, simpliciter & confidenter, exemplo Patriarchæ Abrahæ, Samuelis Prophetæ, Petri & Andreæ Apostolorum, cœci Evangelici, Alphonsi Rodriquez nostri perficiemus, & quemadmodum illi, perquam felicem operum nostrorum effectum nanciscemur.

REGULA

REGULA XXXVI.
DE OBEDIENTIA INDIFFERENTE.

EXHORTATIO
IN REGULAM XXXVI.

Obedientiam indifferentem similitudine cadaveris & baculi senis declarat.

THEMA.

Domine quid me vis facere? Act. 9. 6.

VEL

Se ferri ac regi à Divina Providentia per Superiores suos sinere debent, perinde ac si cadaver essent, atque senis baculus. Reg. 36.

OBedientiam indifferentem, & ad omnia loca, munia, opera resignatâ, promptámque, variis non solùm encomiis; verùm etiam symbolis, hieroglyphicis, ac similibus, Sancti Patres & Ascetici Scriptores, nobis ob oculos posuêre. S. Basilius in Const. Monast. comparat instrumento, quod quocunque modo & ad quæcunque moveri se sinit ab Artifice. c. 23. & 28. Alii obedientes instar jumenti, quod quòlibet, ducitur aut impellitur, ad omnia promptos esse debere volunt, exemplo Regii Vatis, dicentis: *Ut jumentum factus sum apud te.* Psal. 72. 22. Cujus dorso, indifferenter, quælibet imponuntur. Alii velut lutum in manu figuli constituunt. Humbertus in Epist. de 3. votis, docet obedientes instar metalli in manu fabri esse oportere: *Sitis*, inquit, *dilectissimi, sicut aurum ductile, & quasi virga flexilis, quæ recta & curva redditur ad libitum artificis: & sicut rota volubilis, quæ secundùm impetum spiritûs movebatur.* S. Ignatius in regula præsente, duo alia nobis proponit obedientiæ ad omnia indifferentis symbola, scilicet cadaveris & baculi senis: vultque *ut ferri ac regi à divina Providentia per Superiores nos sinamus, perinde ac si cadaver essemus, aut senis baculus.* Quàm verò apta sint hæc symbola, & quî obedientia ista in praxin redigenda sit, exhortatione præsenti insinuabimus.

I. Obediens sit instar cadaveris.

I. Primum obedientiæ indifferentis symbolum, à S. Ignatio propositum, est *cadaver hominis*: vult enim ut nos ferri ac regi sinamus instar cadaveris. In quo reperimus sequentia, obedientibus imitanda: nam

1. Obediens *sit cœcus* instar cadaveris, oculósque clausos in omnibus teneat. Cadaver nec videt, quid secum agatur, nec causas rescire cupit, cur loco moveatur, aut cur aliò transferatur; nec locorum differentias advertit. Ita pariter obediens oculos clausos gerat, inter loca aut munia, ad quæ ab obedientia destinatur, minimè discernat, res injunctas non dijudicet, causas mutationis inquirere aut rescire nolit. Si enim oculos aperiat, ut hæc cernat, illico à cadaveris similitudine & imitatione deflecter: atque ab obedientia cœcâ & indifferente longè recedens, ad commoda propria declinabit. Causas enim investigare, Superiorem judicare & condemnare, licet pareas, teste S. Bernardo, *non est virtus obedientia; sed velamentum malitiæ.* Obedientia indifferens ac perfecta, ut ex Augustino docet Bonaventura, Tr. 8. Coll. 3. debet esse *simplex, sine discussione.*

In hac simplici & cœca obedientia S. Antonius re & cognomento magnus, sanctũ Paulum simplicem, quem diu repulerat, tandem tamen in disciplinam suam admiserat, exercuit, in rebus quibusvis etiam rationi contrariis. 1. Primò enim jussit funem contextum, magno labore retexere; tum etiam denuò cõtexere. 2. Panem mensæ apponere, atque assidere, non tamen manducare. 3. Aquam totâ die hauire, ac deinde eandem effundere. 4. Vasculum mellis in terram effundere, ac rursum à pulvere purgatum, recolligere. 5. Vestem quâ tegebatur dissolvere, ac denuò consuere: quæ omnia optimus senex, obedientiæ studio, atque amore, promptè explevit, nec de inutili, vanóque labore vel verbulo conquestus est. Bolandus in vita S. Antonii. Hoc est cœcum esse instar cadaveris. Hoc est, ut Climaci verbis utar, *pio motu inexaminato, & indiscusso, ad jubentis voluntatem se accommodare, oculo proprii judicii clauso, & ad Superioris judicium aperto*, quod cœcæ obedientiæ munus est. Et ne hanc cœcam obedientiam, in solis viris sanctis, qualis erat Paulus simplex, reperiri putetis, Tyronis cujusdam è Societate exemplum adducam ex Historia virtutum P. Rho. L. 4. c. 6. ubi refert de Sebastiano Davino, apud Lugdunenses Novitio, qui aridum arboris ramum, in horto temerè projectum, terræ mandare, & aquam quotidie affundere jussus, atque dum creseceret; exactè paruit, nulla præabsurdi imperii interpretatione usus: videri poterat & rideri vanissimus labor, nisi eum probâsset eventus, docuissétque ab obedientia etiam vinci naturam: nam ab illa multorum mensium irrigatione, viror rediit, & ramus, jam arbuscula, novas frondes induit, auctáque ad justam altitudinem, Tyronibus, qui eam obedientiæ arborem appellavêre, exemplo fuit & admirationi.

2. Sit *surdus*, instar mortui: mortuum sive laudibus prosequaris, sive vituperiis, contumeliis & maledictis proscin-

proscindas; sive aliud quidpiam in aures insusurres; non audit, non intelligit, non apprehendit, non movetur, non turbatur; quia mortuus est. Ita verus obediens, si accepto Superioris imperio, de loci, officiique mutatione, amor proprius, rationes in contrarium suggerat, suadeatque excusationes prætendere, causas non causas allegare, impedimenta varia prætexere; mox aures obturat, non auscultat, sed paret: nisi fortè præmissâ oratione impedimentum certum Superiori significandum occurrat; interea tamen quidquid ille, re bene perpensâ, statuerit, cum indifferentia exspectat, & protinus exequitur. Item si adulator quispiam ingerat, mirari se hanc mutationem, stupere se, tale tibi officium imponi, majora te posse præstare; ac proinde suadeat, replicandum, scribendum, causandum; non audias; sed surdus esto, in indifferentia perstа; idque unum in æquilibrio, voluntatis tuæ bilancem, teneat: Superiorem ita disposuisse. De Ethnicis Pythagoræ discipulis refert S Gregorius Nazianzenus Orat. 3 contra Julian. *Iis qui Pythagoræ Philosophiam colunt, illud αὐτὸς ἔφα, ideſt, ipse dixit, dogmatum omnium primum est & maximum.* Si causæ poscerentur in quæstionibus, in dogmatibus, nihil reponebant, nisi αὐτὸς ἔφα. Si hoc Ethnici, ut discant Philosophiam inanem; quid Christiani, quid Religiosi, ut addiscant Philosophiam veram, id est humilitatem, obedientiam & perfectionem? Surdi sint, præter vocem Superioris, nihil audiant, & hâc voce acquiescant: αὐτὸς ἔφα. Ipse dixit: Ita Deum audient; nam scriptum est: *Qui vos audit me audit.* Lucæ 10. 16.

3. Sit *mutus* & elinguis instar cadaveris. Cadaver quacunque ratione se tractari sinit, citra querelam, citra murmur & contradictionem. Id quod S. Franciscus Seraphicus notavit, teste S. Bonaventura in ejus vita c. 6. ubi ait, sanctum virum dixisse: *Tolle corpus exanime, & ubi placuerit, pone, videbis non repugnare motum, non murmurare situm; non reclamare dimissum: quodsi statuatur in cathedra non alta; sed ima, despiciet: si collocetur in purpura, duplo pallescet.* Deinde subtexit: *Hic verus obediens est, qui cur moveatur non judicat; ubi locetur, non curat; ut transmutetur non instat; evectus ad officium, solitam humilitatem retinet; plus honoratus, plus indignum se censet.* Viden' indifferentiam cadaveris? hanc moribus exprime; & in æquilibrio consiste. Quodsi verò judicium contrarium, aut obmurmurandi pruritus te incessat, sequere consilium S. Joannis Climaci datum in Epist. proœm. ad Joan. Abb. *Cùm tibi*, inquit, *cogitatio suggesserit, ut Prælatum, aut judices, aut damnes,* (aut ei obmurmures) *ab ea non secus, ac à fornicatione dissilias, nec prorsus huic serpenti requiem præstes; non locum, non initium, non ingressum. Loquere ad hujusmodi draconem, ac cum his verbis incesse: O maligne seductor! non ego judicem meum judicandum suscepi, sed idem me: non ego illius, sed ille mei dux esto.* Ad similia hortatur S. Cæsarius Arelatensis Episcopus homil. 8. *Quidquid, ait, tibi à Senioribus fuerit imperatum,*

accipe tanquam de cœlo, sicut de ore Dei prolatum. Nihil reprehendas, nihil discutias, in nullo prorsus murmurare præsumas: totum sanctum, totum justum, & utile judica, quidquid à Prælato tibi videris imperari. Hâc ratione in indifferentia perstabis immotus, & omnia promptè, alacritérque, quæ injuncta sunt, exequêris.

4. Denique sit *sine sensu*, instar cadaveris: sive cadaver ad cœmiterium deferas cum pompa & honore, sive ad patibulum deducas cum dedecore; sive ad palatium, sive ad stabulum deportes; nihil sentit, nullatenus movetur. Sive amici accedant & lugeant, sive recedant & gaudeant, sive laudent, & applaudant; sive explodant & irrideant, ejus nihil interest, nihil turbatur, nec gaudio afficitur, nec tristitiâ cruciatur; nec superbiâ extollitur; nec pusillanimitate dejicitur. Ita prorsus Religiosus obedientiâ & indifferentiâ ac resignatione præditus, sive relinquatur in laboribus suis, sive aliò mittatur atque avellatur à notis, cognatis, pœnitentibus, discipulis, amicis; sive in functionibus, aut concionibus suis plausum, sive vituperium referat; sive habitationem commodam, sive incommodam nanciscatur; nihil sentit, nihil curat, nihil ei inquietudinem parit: nec gaudium inane illum titillat; nec mœror absorbet; sed in voluntate Dei, per Superiores declarata, fixus, inconcussúsque persistit. Obedientia enim perfecta, ex mente S. Joannis Climaci, *est mors voluntaria & sepulchrum voluntatis.* Ex S. Augustini sententia, quam allegat S. Bonaventura: *Est prompta sine dilatione, voluntaria sine contradictione, perseverans sine cessatione, strenua sine pusillanimitate, universalis sine exceptione*: nihil petit, nihil renuit, nihil excipit; indifferens & resignata ad omnia.

O simplex! ô indifferens! ô perfecta obedientia! quàm es rara avis in terris? Et tamen quàm laude digna, quàm Religiosis omnibus necessaria? Hanc, Chariſſimi, à cadavere discamus; aut potiùs ab ipso Christo, ad flagella, ad crucem, ad mortem, ad omnia adversa & abjecta parato & indifferente, hauriamus: quidquid nobis injunctum fuerit, nihil discernamus cœci; nihil audiamus contrarium, surdi; nihil obmoveamus & obmurmuremus muti, nihil sentiamus, inconcussi & immoti. In obedientiam perfectam, resignationémque indifferentem Deo ac Superioribus exhibebimus.

II. Alterum perfecti obedientis & indifferentis symbolum est *baculus senis*; ad imitandum à S. Ignatio propositus: *A Divina Providentia*, inquit, *per Superiores ferri ac regi se sinant, perinde ac si baculus senis forent.* Varios in Scripturis Divinis baculos celebrari legimus, scilicet Regum, Pastorum, Pontificum: primo rebelles subigantur; secundo oves ducuntur, tertio filii gubernantur; primus valet ad vitiorum expulsionem, secundus ad morum compositionem, tertius ad virtutum ordinationem. Primus fuit virga Joseph, quâ Ægyptios sibi subjecit; & cujus summitatem Jacob adoravit. Hebr. 11. 21. Secundus Moysis, quo mare percussit, & prodigia edidit.

Tertius

Tertius Aaronis, qui floruit, & quo diguus sacerdotio ostensus fuit. Verè optissima obedientiæ symbola: quid enim? an non omnibus hisce baculis aut virgis, virtus obedientiæ ad vivum adumbratur? quæ instar virgæ regiæ voluntates rebelles coërcet & subjugat: instar virgæ pastoritiæ subditos, velut oves ducit; instar pedi episcopalis aut pontificalis, ecclesiæ & religionis filios dirigit, atque instar virgæ Aaronis, virtutum flores producit. Fateor, omnia hæc obedientiæ quadrant; & tamen S. Patriarcha noster obedientiam, seu obedientem, non scipioni Regum, non virgæ Pastorum, non pedo Præsulum; sed baculo senum comparare maluit. Ar curnam obsecro? causam geminam protinus subdit, dum ait: *Qui ubicunque & quacunque in re velit eo uti, qui eum manu tenet, ei inservit.* Adeóque præ aliis perspicuum, indifferentiæ, & obedientiæ resignatæ symbolum ob oculos ponit. Discutiamus singula.

1. *Ubicunque* velit eo uti, ei inservit. Id est, quocunque in loco sive in terra, sive in mari, sive in loco mundo, sive sordido & lutoso, sive in alto, sive in imo, eum senex collocaverit ac fixerit; baculi nihil interest; nullatenus se difficilem ostendit, aut opponit. Sic apari 1. Religiosus obedientiæ amans, præsettim is, qui vi Instituti sui, & regulæ, paratus esse debet ad habitandum in quavis mundi plaga, ubi major Dei gloria, & major salutis animarum occasio speratur, instar baculi senis, *ubicunque* Superior ejus operâ uti voluerit, ei inserviet: sive sit apud fideles, sive apud infideles, sive apud Catholicos, sive apud Heterodoxos, sive in Collegiis, sive in Missionibus, sive in magnis Urbibus, sive in oppidulis & pagis, paratus sit *ubicunque* jussus fuerit, degere; & fructum reportare, *ubicunque* locorum, *ubicunque* terrarum, absque discrimine. 2. Et quemadmodum baculus senis absque difficultate ac repugnantia, transponitur, & de loco in locum deportatur: ita Religiosus, ad solam Superioris vocem; ad unam epistolam atque etiam literam, exemplo S. Francisci Xaverii, paratus sit derelictâ Indiâ redire in Europam; aut relictâ Europâ transmigrare in Indiam: tam promptus ad transeundum Bethlehemo Hierosolymam, quàm Hierosolymâ Bethlehemum; aut ex magna civitate in parvam, quàm ex parva in magnam. 3. Veluti baculus senis altè terræ, lutóve infixus, difficulter extrahitur, locóque movetur; ita pariter Religiosus si haud absque difficultate loco cedit; & aliò commigrat; & vel ipse intercedit, vel aliena procurat patrocinia, esse se luto amoris proprii profundè infixum, nullatenus dubitet.

2. *Quacunque in re*, velit eo senex uti, baculus ei inservit: si senecio iter promovere cupiat; si eidem inniti, & corpus fessum sustentare desideret; si canes allatrantes & mordere parantes abigere optet, in omnibus ei servit. Ita quòque Religiosus Superiori se sistat, & quacunque in re, eo uti voluerit, promptè inserviat: sive literas humaniores tradere, sive scientiis sublimioribus intendere, sive catechesin rudibus exponere, sive pro con-

cione perorare, sive ægros, & carceri mancipatos invisere, sive discordes pacificare, illum desideret; ad cuncta indifferens, quàm promptissimè obediat. O quanta in eo latet perfectio! ô quanta sui victoria! quanta in cœlo merces & corona!

Verùm oggeres & oppones religioso talenta tua, ingenium, docendi & perorandi capacitatem; quæ ad vile oppidulum, aut rudem plebeculam, pueritiámque erudiendam ablegari non conveniat: neque è gloria divina esse videatur. At intuere Christum; cadétque hæc tua persuasio: de illo ceu sponso suo asserit sponsa. Cant. 2. *Sicut malus inter ligna sylvarum, sic dilectus meus inter filios.* O dura conditio! arborem esse frugiferam, & in sylvam transportari, sociandam quercubus & pinastris, ubi nullus qui riget, nullus qui excolat; nullus qui poma dignetur decerpere. Solo vento succussa cadent, ut sues mixta glandibus exsaturent. Quàm durius, hominem eruditum, talentis egregiis præditum, in oppidulo latere cum indoctis! sed si Christo similis es, patere te ablegari è viridario in nemus: Deo & sponsæ malus sum, etiamsi videar una ex abietibus infœcundis. Athanasius cum sua doctrina, ad quinquennium in puteo delituit: Paulus in catena. Christus in fœno, in Ægypto, in Nazarethana domo. Horum lege vestigia; & vel in sylva fructu copioso non carebis; indifferénsque obedientia, idoneum reddet, ut denuo è nemore transplantatus in viridarium abundantiores fructus proferas.

Quapropter, Dilectissimi, si obedientiæ indifferentis, ac perfectæ tantopere à sanctis Viris commendatæ virtutem assequi desideretis; I. Instar cadaveris, vos cœcos, surdos, mutos, & inconcussos exhibete in omnibus Superiorum ordinationibus, dispositionibus, missionibus, occupationibus ac officiis, cœci estote & indifferentes, nihil judicando, nihil discernendo, nihil indagando. Surdi estote, adulatorum, imperfectorum, amicorum fictorum, & amoris proprii prava consilia non auscultando. Muti estote Superioribus non contradicendo, non obtrectando, non obmurmurando, non replicando, non literis crebris Superiorem fatigando; non causas frivolas, aut exceptiones allegando; sed murmur, instar sibili serpentis aut draconis repellendo, omniaque justa sancta & utilia esse existimando. Insensibiles seu absque sensu estote, non dolendo non ex aliqua re, aut charorum separatione tristitiam percipiendo; sed firmiter Dei voluntati inhærendo: hac ratione perfectam indifferentémque obedientiam demonstrabitis. 2 Instar baculi senis *ubicunque* locorum, ut terrarum, Superior operâ vestrâ uti voluerit; ite, pergite, properate, quo Deus per Præsides vos evocat. *Et quocunque in re*, quocunque in munere, seu occupatione, sive humili, sive sublimi, sive ardua, sive facili, operam vestram requisiverit, cœcè & prompte instar baculi, obtemperate: hâcvè, integrè & perfectè, ac cum resignatione indifferenti, Deo ac Prælatis subjecti eritis, securam humilitatis viam tenebitis; in pace & tranquillitate degetis:

degeris: ac denique obedientiam perfectam, quæ reliquas virtutes menti inserit, insertasque custodit, à largitate Domini Dei nostri, feliciter consequemini.

REGULA XXXVII.

De Correctione paterna.

EXHORTATIO IN REGULAM XXXVII.

Correctionis paternæ, animo libenti acceptatæ, utilitates explicat.

THEMA.

Corripiet me justus in misericordia. Psal. 140. 5.

VEL

Adimplere quisque debet quasvis pœnitentias. Reg. 37.

SI quis Ordinem religiosum (Societatem nostram minimam) cum arca fœderis, à Moyse fabricata, comparaverit, ab allegoria seu similitudine haudquaquam aberraverit: quemadmodum enim in illa veteris testamenti arca, tria, manu Moysis, indita reperiebantur, scilicet urna mannæ, legis tabulæ, & virga Aaronis, teste Apostolo ad Hebr. 9. 4. *In arca testamenti erat urna aurea habens manna, & virga Aaron, quæ fronduerat, & tabulæ testamenti.* Ita quoque in Ordinis religiosi (Societatis) arca, ad Dei gloriam & cultum fabricata, tria, manu fundatoris reposita inveniuntur. 1. Est manna suavissimæ gubernationis, in spiritu charitatis ac dulcedinis. 2. Tabulæ legis seu regulæ ac constitutiones, non in spiritu timoris, sed amoris, ad perfectionem dirigentes. 3. Virga Aaronis amygdalina, quæ floruit, fructúsque produxit: id est virga correctionis seu correptionis paternæ; cúmque in præcedentibus, de binis, prioribus, crebriùs egerimus, in præsentiarum de tertio, id est, virga, seu de usu & fructu correctionis tractabimus: virgámque istam, primò amygdalinam, secundò floridam, ac tertiò fructiferam esse ostendemus.

1. Virga correctionis amygdalina.

1 Non reperies Ordinem tantâ perfectione, nec statum ullum tantâ sanctitate, in quo Dei servi, ex conditione fragilitatis humanæ, in quosdam non labantur defectus; quos deinde à Prælatis disciplinæ studio, corrigi sit necesse

necesse: quæ correctio ab omnibus salutis & perfectionis suæ studiosis, in schola Christi, est amanda & acceptanda animo benigno, tametsi ob defectū inculpabilem injungeretur: pueri dyscoli & degeneres, virgam paternam oderunt ac detestantur, probi atque ingenui exosculantur; idem præstandum Religiosis, cum vero emendationis & profectûs spiritualis desiderio: quia

1. Virga hæc paterna est omnino necessaria in religione quacunque, ut in flore primævo perduret: in hoc enim Ordo florens à senescente ac laxatâ disciplinâ marcescente distinguitur, non quòd in illo nulli cernantur defectus; sed quod in illo corrigantur, in hoc impunè dissimulentur. Cur obsecro religionem ingressi sumus, nisi ut in ea mala nostra corrigamus? quid est, quod hominem labilem & defectibus obnoxium à diabolo discernat, nisi corrigibilitas? homo enim dum in hac mortalitate versatur, quamvis existat malus; correctionis est capax: minimè verò diabolus: unde homo corrigi nolens, adeóque incorrigibilis, diabolo haud est absimilis; secundùm illud Eccli. c. 21. *Qui odit correptionem, vestigium est peccatoris.* Veluti enim vestigium pedi admodum simile est, ita qui correctionem odit, diabolo; qui per antonomasiam peccatoris nomen sortitur.

2. Virga hæc correctionis, valde congruens est vitæ huic, & loco, in quo degimus, perquam conveniens. In cœlo enim correctio locum non reperit, eò quòd nulla ibidem sit corruptio. In inferno autem, non est possibilis correctio: licet ibidem multa sit peccati corruptio: sed in hac valle miseriæ est & peccati corruptio & possibilis correptio: eâque de causâ in hoc loco Deus hominem virgæ disciplinæ subjecit, ut mala sua corrigeret: atque hæc corrigibilitas, inter maxima vitæ præsentis bona est recensenda; eâ enim sublatâ, an non satius peccatori esse, aut natum non fuisse, aut potius canem vel bufonē esse, quàm hominem?

3. Hæc virga correctionis, amygdalina est, qualis fuit illa Aaronis, id est paterna, plena erga subditos charitate, atque ex desiderio profectûs illorum orta: omnino enim vult ac optat religio (Societas) filios suos moveri ac regi, non spiritu timoris, sed amoris; disciplinámque observari ac pœnas infligi, ob defectus & negligentias, non ex passionis impetu, non ex odio aut vindicta, sed ex charitate, eóque modo eam acceptari cupit à subditis: quamvis, si charitate non proficiat, ad media timoris meritò descendat. *Vultis*, ait Apostolus, *in virga veniam ad vos, an in mansuetudine & charitate?* 1. Corinth. 4. 21. Atque hunc ordinem S. Chrysostomus super Matth. docet: scilicet in correctione sic procedendum esse, ut delinquens 1. Admoneatur per amorem. 2. Confundatur per pudorem. 3. Puniatur per rigorem. Eundem quòque ordinem servandum esse tradit S. Augustinus in regula sua. c. 23.

4. Virga hæc correctionis amygdalina, est suavis & discreta, non dura & aspera; quia eâ reguntur filii Dei, licet defectū-

defectibus obnoxii, non tamen perversi; quales in mundo complures reperire est, qui meritò virgâ rigidiore plectantur. *Reges eos in virga ferrea.* Psal. 2. 9. Non enim Religio facilè intentat carceres, non minatur excommunicationes, non mandat, in virtute sanctæ obedientiæ, aut in nomine Domini nostri JESU Christi, nisi rarissimè & in gravi necessitate; mavult enim virgâ amygdalinâ & paternâ, quàm ferreâ & servili, ferire. Imitari in hoc lubet Prophetam Elisæum, mortuum Sunamitidis filium resuscitaturem; qui surrexit, non ad tactum baculi, Elisæi. 4. Reg. 4. sed per affectum & amplexum Prophetæ, sese humiliantis, & ad pueri rationem se accommodantis, eúmque oratione & spiritu suo confoventis. Ita Religio, subditos suos fovet, ipsorum infirmitati se accommodat, & pro delicti gravitate, ac subjecti capacitate pœnam parvulam injungit; cogitur enim amore disciplinæ conservandæ, subinde nõnihil pungere atq; urgere, quemadmodum & Elisæus Giezi discipulum suum delinquentem.

3. Hæc virga correctionis amygdalina est justa, recta, & æqua; veluti de Christo dictum fuit: *Virga æquitatis, virga regni tui.* Ad. Hebr. 1. 8. sicut enim in quavis republica; ita & in religione pro delictis pœnam statui convenit, ut justitia & pax servetur; æquum est ut in omni communitate politicâ, boni præmio, mali pœnâ afficiantur: in religione præmia reservantur in futurum, quæ in hac vita non sunt; ne sempiterna amittantur; pœna verò pro delictis desideranda est, ut hìc potiùs, quàm in igne purgante Deo faciamus satis. Deinde Prælatus tanquam Pater vi officii sui Filios delinquentes corripere & emendare tenetur, ne disciplina religiosa intereat, & ipse ob correctionis neglectum pœnas dare cogatur. Nec sufficit verbis duntaxat admonere; sed si monita non emendent, ad pœnas descendendum est. Exemplum terribile scriptura divina nobis suppeditat L. 1. Regum c. 3. In summo Sacerdote Heli; qui filios suos quidem monuit; sed non corripuit, ut debuit, ideóque gravissimâ à Domino pœnâ plexus est. Audite stupendum Numinis decretum: *Prædixi ei* (Heli) *quòd judicaturus essem domum ejus in æternum, propter iniquitatem; eò quòd noverat indignè agere Filios suos, & non corripuerit eos; idcirco juravi domui Heli, quòd non expietur iniquitas Domûs ejus victimis & muneribus, usque in æternum.* Mira res: & tamen scribitur c. 2. ℣. 23. 24. Heli reprehendisse Filios suos, dicendo: *Quare facitis res hujusmodi, quas ego audio, res pessimas, ab omni populo? & nolite filii mei, non est enim bona fama, quam ego audio.* Sæpe illos deterruit, delicta filiorum, Heli non dissimulavit, ait S. Basilius in reg. brev. Interrog. 47. & tamen Deus minatur, quòd non corripuit eos. Cur hoc? Non tam severè corripuit, ut debuisset; corripuit verbis, debebat pœnis. *Debebat eos ferire,* ait S. Gregorius 2. p. Pastor. c. 3. *debebat eos abjicere,* inquit S. Hieronymus L. 1. contra Pelag. &

L. 1. adversus Jovin. *Debebat eos à conspectu suo removere, exheredare & verberibus afficere*, ait Theodoretus in q. 10. in L. reg. *Debebat eos post unam & alteram monitionem è sacris locis & claustris exturbare.* At quia non corripuit, pœnas non sumpsit, neque eo modo, quo par erat erga eos indignatus fuerat, usque eò Dei iracundiam irritavit, teste S. Basilio l. c. Ut & populus, unà cum filiis ipsius, internecione absumptus sit, & arca ipsa capta, in hostium potestatem devenerit, & ipse miserabili exitu vitam terminaverit. Imò ut ad inferni pœnas perpetuas damnatus, opinione S. Augustini L. 17. de civ. c. 4. S. Gregorius l. 2. c. 3. in L. 1. reg. & 3. p. post. c. 6. Eucherii Ven. Bedæ.

Non committuntur quidem graves adeò excessus in religione, quales à filiis Heli commissi fuêre; colligimus tamen, meritò non omittendam à Superioribus correctionem in levioribus, ne paulatim ad graviores defectus ostium pandatur. Cùm igitur Prælatis incumbat obligatio, subditos suos paternè corrigendi, ne Dei offensam incurrant, & aut pœnas ignis purgantis, aut infernalis incurrant, clarè elucescit, quàm æquum, & rationi consonum sit, ejusmodi pœnas à subditis promptâ voluntate suscipi atque adimpleri.

II. Virga florida.

II. Quodsi Religiosus, virgam hanc paternam, sibi necessariam, convenientem, charitate plenam, discretam, justam & æquam esse agnoverit; ideoque libenti animo acceptarit, atque exosculatus fuerit, *Virga correctionis* verè ipsi *florida* erit; flores enim amygdalinos, purpurascentes, gratos & amœnos variarum virtutum proferet; protervus verò ac parùm in humilitate fundatus, correctionis osor, non flores sed pappos volaticos, non suavitatem, sed amarorem vitiorum producet; nam ex correptione in tristitiam, ex tristitia in indignationem, ex indignatione in impatientiam prolaberetur, ex impatientia autem in proterviam, ex protervia in murmurationes, suspitiones, detractiones, odia ac demum in abyssum malorum præcipitabitur. E contrario autem bene Religiosus, humilitate præditus, si quando virga correptionis tangatur, instar filii ingenui eam exosculatur & variarum virtutum flores, ac germina edit.

1. Flos est humilitas: dum fragilitatem, infirmitatem & culpam suam agnoscit, pœnâ se dignum profitetur, confusionem nonnullam libens acceptat, & cum Propheta ingemitur: *Bonum mihi, Domine, quia humiliasti me.* Psal. 118. 71. 2. Flos est patientia, dum pœnam injunctam, & confusionem acceptans, occasionem, Christo se conformandi, nactum gaudet, atque ad graviora ferenda se disponit. 3. Flos est justitia vindicativa, exigens delicta à Superioribus puniri, & à subditis pœnam impleri. 4. Flos constantia: sic enim probatur quàm in vocatione, religione & virtute reliqua constantes simus: si enim nihil in ordine nobis eveniret, quo voluntas sensualitasque nostra probaretur; profectus noster lateret: eapropter Vates conatus flagitabat: *Proba me, Domine, tenta me, ure cor meum & renes meos.*

Psal.

Psal. 25. 2. Sic pœnis immissis Deus probavit Jobum, Tobiam, Abrahamum, & Israelitas, quibus Moyses dicebat Deut. 13. *Tentat vos Dominus, ut sciat* (id est experientiâ comperiat, & vos cognoscere faciat) *utrùm diligatis eum.*

Porrò flos 5. est diligentia, pœna enim reddit diligentiores, & velut calcar ad alacriùs currendum impellit. 6. Flos boni exempli; dum alios ad cautelam, humilitatem, & obedientiam, pœnas exsolvendo, pertrahimus. 7. Denique flos est charitas & amor Dei; dum de manu ejus pœnitentiam acceptamus, & tanquam filii à Superiore velut parente, castigationem, cum dilectione suscipimus. *Fili mi noli negligere disciplinam Domini tui, neque fatigeris dum ab eo argueris, quem enim diligit Dominus, castigat: quis enim filius, quem non corripit Pater?* Prov. 3.

Nec desunt exempla in aliis Ordinibus flores ejusmodi pœnitentiæ correctionis affatim producentium, sufficiet mihi unum è Societate nostra allegâsse. Fuit is P. Hieronymus Ottellus, de quo Bartolus L. 3. vitæ S. Ignatii. n. 45. refert, quod insignis hic Ecclesiastes in crimina Romæ impunè grassantia invectus, zelo ardente demum eò devectus, ut dixerit: quando neque amor Dei, neque timor gehennæ locum Romæ haberet; nihil superesse aliud, quàm ut arrepto Pontifex maximus flagello, sceleratam illam turbam è sancto expelleret loco. Ignatius re cognitâ haud diu pòst, hominem ad se evocat; quærit, quotnam sint in orbe Pontifices summi? ille unicum romanum esse respondit: tum Vir sanctus: & tu tibi fas esse arbitraris, pro concione talem non nominare solùm personam, verùm etiam legem illi præscribere; abi nunc & coram oculis Dei perpende, quâ te dignum pœnâ arbitrêre; & ante noctem ad me refer: Ottellus dolore summo, atque verecundiâ tactus, considerato diu & agnito errore suo, rediit, & ad S. Patris pedes prostratus, in charta descriptas, quas paratus erat subire, pœnas protulit: nimirum flagellationem in publicis totius Urbis plateis: peregrinationem Hierosolymam pedibus nudis; solo pane & aquâ contentum jejunare aliquot annis, & si quid præterea injungere placeret. Verùm Ignatius, tam liberali contentus animo, aliquot solùm verberationes privatas illi injunxit.

En quàm præclaros flores hæc nobilis virga correptionis paternæ protrudit; gratissimum Deo, Angelis, & hominibus spectaculum præbentes omnésque odoris amabilis fragrantiâ mirè recreantes!

III. Virga correctionis, promptè acceptata non flores duntaxat, sed etiam fructus acceptanti profert ubertrimos. 1. Fructus est purgatio animæ: culpa fœdat; pœna, velut ignis, ferrum purgat: unde Salvator Joan. 15. *Omnem palmitem in me non ferentem fructum, Pater meus purgabit illum, ut fructum plus afferat.* 2. Fructus est mentis illuminatio: pœna enim in cognitionem culpæ ducit. *Virga atque correptio tribuit sapientiam.* Proverb. 29. Oculos quos culpa claudit, pœna aperit, ait S.

III. Virga fructifera.

Gregorius. Non rarò culpæ gravitatem non ponderamus, nisi pœnæ amaritudo, quemadmodum fel piscis oculos Tobiæ illuminet. 3. Fructus est emendatio defectûs, & præservatio, ne iterum iterúmq; cadamus; pœna enim instar myrrhæ à putrefactione conservat. 4. Fructus, augmentum meriti: *Beatus vir, qui suffert tentationes; quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam Deus repromisit diligentibus se.* Jacobi 1. 12. 5. Fructus satisfactio, pro pœna justitiæ Divinæ debita. S. Ludovicus Bertrandus ex Ordine S. Dominici, Societatis nostræ, dum viveret, tempore S. Ignatii, patronus ac defensor, cùm rogaretur, cur tantâ severitate leves suorum defectus castigaret: respondit: *Ut severiores Purgatorii pœnas evadant.* Rectè id Sanctus ponderabat: si Superior hoc tempore, pro uno verbo otioso, publicam flagellationem injungeret, tyrannus audiret; & tamen pro verbo otioso pœnæ purgantis ignis infliguntur, mundi hujus tormentis graviores. Lancic. opusc. 19. c. 5. 6. Christi pro nobis patientis, imitatio. 7. Robur contra tentationes Diaboli. 8. Reconciliatio cum Deo. 9. Aliorum emendatio: *Dum unus corripitur, plurimi emendantur* ait S. Greg. in regist. & bonorum de zelo Superioris gaudium. 10. Denique variorum donorum, à Deo omnium bonorum largitore, impetratio.

Admirabile promptitudinis pœnæ suscipiendæ eluxit exemplum in V. P. Jacobo Layaez ob doctrinæ excellentiam in Concilio Tridentino celebri, & secundo Societatis nostræ Præposito Generali. Hic cùm Italiæ Præsidem Provincialem ageret & Ignatius præclariora subjecta è Collegiis Romam, ob universale bonum evocaret, dolens ac per literas questus est. Sed jussit S. Pater eum expendere, num hæ querelæ è sincero zelo, an suî amore proficiscerentur: quodsi reum in hoc se deprehenderet, videret ipse, quâ se dignum pœnâ censeret. Perculit epistola illa animum Laynii vehementer, ejus lectâ, relectâque sæpius, ac facto illo suo coram Deo considerato; summâ cum veneratione rescribit, delicti causas, gravitatémque agnoscit, meliora spondet, ac demum concludit: habiet ad Deum precatione, multis cum lacrymis, quod rarum in me est, elegi; & nunc ipsum, haud item sine lacrymis eligo, ad ista vindicanda peccata & radices, unde prodiêrunt, tollendas, ut Reverentia vestra removeat me ab aliis regendis, & concionibus habendis, & ab omni literarum tractatione, unico relicto Breviario, jubeatque Romam mendicatum ire, ibique in culina & triclinio, aut horto, aut alio quovis ministerio ultimo, vel si minus ad hoc idoneus sum, in Grammatica infima schola contineat, usq; ad mortem; nunquam respiciens, curánsque me, nisi ut quisquilias & periplema. Atque hæc est pœna, quam primo loco eligo & deposco. Et si ista non probaretur pœna, ad jejunia, ad flagella, ad quamvis præterea se offert depressionem, ignominiam, & mortificationem. Verùm Ignatio promptus ille, demissúsque pro satisfactione animus fuit. Quo in genere Laynii humilitas, cum Ignatii charitate & mansuetudine certavit. Tannerus in vita ejus.

Virorum

Virorum hujusmodi virtutis ac profectûs sui studiosissimorum exemplo an non par est, nos quoque conari præstantissimos è[illegible] correptionis fructus decerpere [illegible]iamsi ob defectus inculpabiles cor[illegible]geremur: considerantes, licèt forte [illegible] præsenti non deliquerimus, aliàs tamen sæpius, absque correctione offenderimus.

Quapropter, Charissimi, cùm homines fragiles simus, crebriúsque labamur, perfectionis tamen studio teneamur 1. Virgam correctionis, adeò necessariam, congruam, suavem, justam, ambabus manibus amplectamur, ut disciplinæ vigor minimè laxetur; & impunitate nostrâ, correctionisque difficultate intereat. 2. Si corrigamur, nobilissimos correptionis flores proferre connitamur, nimirum demissionem, tolerantiam, justitiam, constantiam, ædificationem, charitatem, flores sanè præstantissimos. 3. Fructus quòque utilissimos, animæ puritatem, illuminationem, emendationem, meritum, satisfactionem, imitationem Redemptoris, contra tentationes robur, melioratione aliorum; multorúmq; donorum cœlestium impetrationem reportemus. *Beatus homo qui corripitur & increpationem non reprobat.* Jobi 5. 17. *Qui verò odit increpationes insipiens est.* Proverb. 12. 1.

REGULA XXXVIII.

De Obedientia Præsidibus subordinatis præstanda.

EXHORTATIO IN REGULAM XXXVIII.

Ostendit non minùs obediendum esse Præsidibus subordinatis, quàm supremis.

THEMA.

Quid est, quod tenes in manu? Virga. Exodi 4. 2.

VEL

Non solùm Superiori domûs; sed etiam subordinatis Officialibus, obediant. Reg 38.

PRiscorum Poëtarum volumina, varias, magnisque, ut rebantur, virtutibus præditas, virgas celebravêre. Has inter unam chimicam, sive magicam dictitabant, cujus vel attactus omnia in aurum transmutabat; qualis Mydæ Regis virga extitit. Alteram virgam Minervæ nuncupabant, cujus attactu Ulyssem, mirâ metamorphosi, aut reddebat juvenem formosum; aut, si

luberet, in senem rugosum deformabat. Tertiam Mercurii virgam indigitabant, quam operum stupendorum credebant artificem. Non aberraremus à vero, si fictitias ejusmodi virgas, veras obedientiæ imagines ac symbola pronuntiaremus: obedientia enim, quidquid egeris, quantumvis vile censueris, in aurum convertit: obedientia juvenes prudentiâ beat, velut senes: & senes alacritate excitat, tanquam juvenes: obedientia denique opera admiratione digna, ac plena stupore patrat, ut gesta Sanctorum perhibent. Verùm doctas fabulas, ingeniosáque Poëtarum figmenta antiquitati relinquimus, & è Codice divino celeberrimam, ac thaumaturgam Moysis Virgam, tanquam præclarum, tum potestatis Superiorum, tum subditorum obedientiæ symbolum depromimus: & quemadmodum exhortatione proximè præcedente, *virgam correctionis*, virgæ Aaronis floridæ, comparavimus; ita nunc prodigiosam Moysis, fratris ejus, virgam; & *virgam directionis & obedientiæ* esse demonstrabimus: dum eam corylinam, pastoritiam & divinam fuisse ostendemus.

I. Virga Moysis corylina.

I. Virga Moysis, quâ tam admiranda patravit qualis obsecro, aut è qua materia fuit? An fuit ex auro affabrè elaborata, aut gemmis, adamantibúsque splendidè exornata? Minimè sanè? sed lignea fuit, & quidem non ex cedris Libani, aut cupressis Sion recisa, sed ex corylo, virgulto, quàm arbori, propiori. *Virga Moysis*, ait S. Gregorius Nyssenus L. adversus Judæos, tom. 13. 10. *Virga erat ex corylo, lignum commune, quod à cujusque manu cæditur, & ignis ad arbitrium traditur: ubi tamen Deus voluit, lignum hoc, aquam in sanguinem redigebat.* Tantæ Numen suprema est potentiæ, atque artis; ut instrumento vili, æquè ac præstanti, opera patrare valeat obstupescenda: & per Præsidem è fæce populi progenitum, æquè, ac per illustri stemmate satum, te queat gubernare. Non est quod in Rectore tuo, auream desideres vitæ sanctimoniam; non est quod argenteæ Sapientiæ flumina requiras. Nondùm ficiliùs omnipotentiæ Divinæ accidit; te virgâ directionis ex corylo decerpta, quàm ex cedro Libani præcisâ, in viam salutis ac perfectionis deducere; atque ad opera grandia sublimare. *Assuescant*, ait S. Ignatius, c. *non intueri quis ille sit, cui obediunt; sed cui in omnibus obedium, qui est Christus Dominus.*

Quemadmodum enim, Christi in crucem suffixi simulacro eundem prorsus honorem, venerationémque exhibemus, sive ex auro, sive ex cupro, sive ex ligno, manu artificis sit, fabricatum: quia non materiam; sed figuram spectamus: ita pariter eadem nos par est præstare obedientiam, sive Præsidem illustri, sive obscuro loco natum, sive ætate, prudentiâ, & doctrinâ conspicuum, sive ejusmodi ornamentis destitutum nati fuerimus; neque enim nos materiam intueri decet; sed figuram seu significatum: significat autem Christum Redemptorem nostrum. Olim, ut refert Hero-

Herodotus L. 2. Rex Ægypti Amasis, cùm ab Ægyptiis, quòd illustri loco natus non esset, parvi se æstimari conspiceret; pelvim auream, suis, suorúmque convivarum pedibus abluendis destinatam, in simulacrum Dei, nescio cujus, convertit, ac populo proposuit adorandum: id quod animo libenti populus præstitit. Quare convocatis Ægytiis, narrato facto suo, se pelvi similem fuisse asseruit, plebeio ortum genere, nunc verò ex abjecta pelvi, factum esse simulacrum, id est, regem, adeóque honorem regium sibi esse deferendum. Atque hoc pacto, ait Herodotus, ad se traduxit Ægyptios, persuasitque, ut æquitati consentaneum censerent, eidem servire & imperio ejus parêre. Haud absimili modo, fuerit Superior antè pelvis vilis, nihil refert, nunc Dei Vicarium & simulacrum exhibet, ideóque jussis ejus est obsecundandum.

Quisquis igitur, Dei providentiâ, nobis legitimè propositus fuerit Superior, virgam potestatis, virgam directionis tenens, ei promptè pareamus, sive perfectione fulserit, ut aurum; sive sapientiâ radiârit, ut argentum; sive natalium & omnium donorum splendore, gemmarum instar, coruscaverit; sive etiam his carens, minimè clarescat. Deus enim in illo respiciendus est, cujus amore, homini obedientia præstatur.

II. Virga Moysis, fuit pastoralis: nam dum 1. Dominus Moysen interrogaret; *Quid est quod tenes in manu?* Respondit; *virga*: Exodi 4. Virga scilicet seu baculus pastoralis, quo regebat oves soceri sui Jethro, cujus filiam Sephoram, duxerat uxorem. Hæc virga pastoritia, quâ annis quadraginta, rexit oves in Madian, ac postea aliis quadraginta annis, populum Israël, symbolum est potestatis regendi & imperandi, si activè sumatur; Sin autem passivè, virtutis obedientiæ, præsidibus etiam subordinatis præstandæ: qualis erat Moyses apud socerum suum Jethro, cui serviebat pascendo oves. Nos in præsenti modo utroque sumamus, ut cùm potestatem regentis, tum obtemperantis obedientiam adumbret. Hanc igitur virgam, sive Jethro ovium Dominus, manu tenuisset; sive Moyses ejus opilio, sive famulus, aut puer quispiam alius; oves æquè eam respexissent, obedientérque ac simpliciter secutæ fuissent. Pari ratione S. Ignatius cupit Religiosos Societatis, cuicunque obedientiam exhibere, qui ex Superioribus, sive supremus, sive medius, sive infimus, virgam potestatis manu tenuerit, & quidpiam præceperit, Magnum Basilium in Constit. Monast. c. 23. hac de re differentem auscultemus: *Quemadmodum*, inquit, *Pastori suo oves obtemperant, & viam, quamcunque ille vult, ingrediuntur; sic qui ex Deo cultores pietatis sunt, moderatoribus suis obsequi debent* (tam primariis, quàm subordinatis) *nihil omnino curiosiùs illorum jussa perscrutantes.*

Existunt verò in quovis ordine Præsides subordinati; in Ordine D. Benedicti Abbatibus subsunt priores & illorum locum tenentes; in Ordine S. Fran-

S. Franciſci Guardianis, ſubordinantur eorum Vicarii, ſimilia in aliis Ordinibus reperias. In Societate noſtra Officiales ſubordinati nuncupantur, quibus ex parte virga directionis ſeu poteſtatis committitur. Primus eſt Miniſter, in rebus domeſticis & ſibi commiſſis Rectorem adjuvans. 2. In majoribus quibuſdam domibus & Collegiis Subminiſter conſtituitur, qui eſt ſuperior juniorum & Fratrum. 3. In tyrocinio eſt Manuductor, Novitios in laboribus externis & exercitiis corporalibus manuducens & dirigens. 4. In Collegiis datur Gymnaſii Præfectus, cui Magiſtri in rebus ad ſcholas & ſtudia pertinentibus, obtemperant. 5. Eſt Præfectus Eccleſiæ, Sacrificiorum ordinem, ac res Eccleſiæ ordinans. 6. Præfectus ſanitatis, infirmorum valetudinem curans. 7. Culinæ Præfectus, qui culinæ præeſt: & hi omnes poteſtatem nonnullam à Superiore communicatam habent, virgámque directionis certis in rebus tenent, in quibus, qui illis ſubduntur, velut oves ſequuntur atque obediunt: haud tamen in aliis, ad officium illorum non pertinentibus.

Præclaram hanc obedientiam, quâ ſubordinatis etiam Præfectis paremus, aliquando in Eccleſia Dei & religionibus futuram, in ſpiritu prævidiſſe videtur Iſaias Propheta c. 11. 6. dum ait: *Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hœdo accubabit: vitulus & leo & ovis ſimul morabuntur; & puer parvulus minabit eos.* Id eſt, in Eccleſia Dei Gentiles & Judæi, barbari & tartari, Indi & Europæi ſimul pacificè degent, poſitâ barbarie & feritate: & in religionibus bene ordinatis, ubi maximè viget ſpiritus Chriſti, videre eſt, ſuperbos & feroces evadere humiles & mites; è leonibus agnos: ita ut à parvulis & ſimplicibus regi ſe ſinant. *Puer parvulus minabit eos.* Significat Iſaias, ut exponit hîc Cornelius à Lapide, in Eccleſia Chriſti & Religione fore ſummam humilitatem, pacem, ſubordinationem, & omnium obedientiam, ſub quovis Prælato, etiam ignobili, indocto, atque imperfectionibus obnoxio. In quo ſanè obedientiæ illuſtrior, & parandi ſtudium excellentius reperitur.

Hoc eſt quod conteſtabatur S. Franciſcus Seraphicus, & de ſeipſo libere fatebatur, ut ſcribit in ejus vita S. Bonaventura c. 6. Inter alia quæ dignatus mihi pietas Divina conceſſit, hanc gratiam contulit, ut ita libenter usque horæ Novitio obedirem, ſi mihi in Præſidem daretur, atque antiquiſſimo & diſcretiſſimo fratri: nam ſubditus Prælatum ſuum, non ut hominem conſiderare debet; ſed in eo illum, propter cujus eſt amore ſubjectus.

Quare non ſolùm Prælatis primariis, verùm etiam ab illis poteſtatem vicariam habentibus, animo libenti, velut Chriſto Domino pareamus.

III. Virga Moyſis nomen quoque virgæ Divinæ ſortita eſt: nam ut ſacer textus loquitur: *Portans (Moyses) virgam Dei in manu.* Exodi 4. Virga Dei fuit; quoniam per eam Dominus, adeò admiranda patravit prodigia: Verè virga virtutis, virga prodigioſa ac thaumaturga: virga poteſtatis Divinæ

Divinæ: quâ Moyses Nili aquas in sanguiné convertit; primogenitos in Ægypto extinxit; vapulavit Pharao; devocavit cælo grandinis tempestatẽ; profligavit exercitus; mare divisit; viámque per illud tutam aperuit; regna occupavit; nec nõ de hostibus triumphos egit.

Si rursum activè virgam hanc interpretemur: in Superiore, est virga Dei, est potestas Divina; à Numine supremo in illum derivata: *Non enim est potestas nisi à Deo.* Rom. 13. *Et qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* ibid. Atque hæc potestas non solùm in Superioribus, omnibus naturæ ac gratiæ donis largè instructis; sed etiam in aliis elucescit: Unde noster B. Aloysius, ut in ejus vita noviter Florentiæ edita legitur, dicere solitus fuit, sibi gratius accidere, iis subesse, qui minùs corporis, animi & fortunæ bonis sunt ornati; quia natura corrupta ægrè talibus subest: At Deo ejúsque personã sustinéri subesse, nulla seu natura, seu fortuna recusat; cùm ei cuncti serviãt Reges. Is verò qui Dei vices gerit; quò humilior est, minoribúsq; ornamentis eo conspicuus, eò alienã, vicariámque potestatẽ magis nudat, ac proinde clariùs cõstat, obsequia in illo nõ sistere, sed ad Deũ divinámq, potestatem pertingere; adeóque obsequia tali jucundiùs longe & gloriosiùs deferri.

Expertus id quòque fuit S. Franciscus Borgias è Duce Gandiæ, Societatis nostræ religiosus, qui dexterè virgã hac uti noverat, de quo L. 4. vitæ c. 3. legitur, in cunctis sibi præpositis potestatem divinam, mentis oculis fixè intuitum, sive donis cœlestibus ornati, virique præstantes forent, sive ex infimo Fratrum, ut vocamus, coadjutorum ordine; dum enim, ne in castigatione corporis excederet, à S. Ignatio Fratri Michaëli Marco subjectus esset, diligentissimè ei parebat, non in victũs duntaxat ratione, sed in omni etiam tuenda corporis valetudine: si Marcus mandabat, comedebat; si vetabat, abstinebat: si Marcus absens, alteri potestatem commisisset, & illi parebat, si nè ejus venia, nec domo quidem egrederetur. Unde verò exacta & prompta adeò obedientia? in Marco, Christum Dominum intuebatur.

Quod si passivè, virgam Dei, virgam Mosaicam sumamus, pro obedientia: si quæras, cur illa in manu Moysis tot stupenda ediderit prodigia? Respondet Ecclesiastes apostolicus Joannes Paulus Oliva, Exhortatione primâ ad nostros Romæ habita: *Quia Legislatoris manui tractabilem se præbuit: Israelitas servavit, tyrannos demersit.* Sive enim eâ Moyses aquas percuteret, sive terræ pulverẽ cõmoveret, sive eam deprimeret, sive in cœlũ elevaret, atq; extenderet, *Legislatoris manui tractabilẽ se præbuit*: & hâc ratione admiranda patravit. Ita quòque si Superioris manui tractabiles nos exhibuerimus; si virga flexilis, & ad nutum movibilis extiterimus, mira patrabimus, virtute obedientiæ, tanquã potentiæ obedientialis: etiamsi nec simus sublimitate doctrinæ, & ingenii acumine Aristoteles aut Platones, nec eloquii & facundiæ flumine Tullio aut Demostheni pares: si tamen instar virgæ coryli, in manu superiorum, ad omnia prompti fuerimus, per obedientiam: apostolici zeli prodigia patrabimus; vincemus animos, expugnabimus vitia, animas Deo lucrabimus; nam *vir obediens loquetur victorias*: Pro-

verb. 21. 28. Unde vel oculis noſtris conſpicimus, non rarò, viros minùs Philoſophicâ ac Theologicâ ſcientiâ exornatos, plures Deo animas lucrari, quàm profundiſſimâ doctrinâ inclytos, ipſóſque adeo in Religione Tyrones, majori ardore ac fructu rudem popellum inſtruere fidei Chriſtianæ elementis, quàm in Ordine religioſo ætate provectos. Ante omnia verò caveamus ne regentis dexterâ excidamus: cùm enim effectrix prodigiorum virga, dexterâ Moyſis excidit, continuò provoluta in pulvere, in ſerpentem & draconem grandem mutata eſt, ita ut Moyſes ipſe perterrefactus aufugeret.

Idcirco, Dilectiſſimi, virga Moyſis corylina doceat nos 1. In Superioribus, non conſiderare generis nobilitatem; non vitæ virtutúmque perfectionem; non ingenii felicitatem; non ſcientiæ laudem; ſed Dei omnipotentis authoritatem: & Chriſti Domini perſonam, in Superiore relucentem. 2. Virgam Moyſis paſtoritiam ſeu Superioris poteſtatem, reſpiciamus, honoremus, eidémque nos ſubmittamus; ſive eam manu præferat Superior ſummus, ſive medius, ſive infimus, ſequamur ſimpliciter velut oves; quacunque nos viâ duxerit. 3. Hâc ratione, virga ſeu poteſtas Superiorum, & ipſa quoque obedientia, erit Virga divina, magnáque in nobis ad gloriam Dei operabitur, in animarum converſione & ſalute; præſertim, ſi ad obedientiæ nutum flexiles ſemper fuerimus. Loquemur victorias ac triumphos, & reipſa experiemur id quod docet S. Auguſtinus & ex eo Doctor Angelicus, ac tradit Joannes XXII. Pontifex Maximus in extravag. Quærundam. De verborum ſignif. *Paupertas magnum bonum eſt, majus integritas, ſed maximum obedientia: quia prima rebus, ſecunda carni, tertia menti & animo dominantur*: & Moſaicæ inſtar virgæ, grandia per nos & ſtupenda operatur.

REGULA

REGULA XXXIX.

DE SCRIPTIONE LITERARUM

EXHORTATIO IN EANDEM,

Ostendit varias cautelas in Epistolis scribendis adhibendas.

THEMA.

Hanc ecce vobis, charissimi, secundam scribo Epistolam, in quibus vestram excito, in commonitione, sinceram mentem.
2. Petri 3. 1.

Vel ex Regula. Si aliquis alteri scriberet &c.

HOmo geminam quodammodo nactus est linguam, quâ animi sui sensa depromit: puta, linguam, quâ verba profert; & manum, quâ literas pingit: illa est lingua oris; hanc dexteræ linguam, cum Davide, nuncupare potemus: Psal. 44. 2. *Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis.* Vel ut clarius Aggæus Propheta exprimit: *Factum est verbum Domini in manu Aggæi.* c. 1. 1. Et veluti illa plurimorum vel emolumentorum, vel detrimentorum scaturigo esse potest, ita pariter & hæc; unde sequitur utramque rite esse gubernandam: imò magis referre videtur, ut sobriè, prudenterque tractetur stylus, quo scribimus; quàm lingua, quâ verba proferimus: volant enim verba, & nullum sui in aëre vestigium relinquunt: at verò quæ chartæ consignantur, extant, atque perennant. Hinc orta est tanta Fundatorum Ordinum cura (& in primis S. Parentis nostri) caventium, ut literæ nec absque facultate Superiorum scribantur, aut accipiantur, nec vana aut noxia, sed utilia ac salutaria contineant; ut exhortatione præsenti exponemus.

I. Prima cautela à S. Fundatoribus præscripta est, *Ne literæ exarentur ac destinentur absque Superioris facultate.* Exegit hoc multis antè sæculis S. Augustinus in Regula c. 14. S. Benedictus

I. Cautela ut literæ scribantur cum venia Superiorum.

dictus in Regula c. 54. S. Fructuosus Episcopus in Regula c. 5. Carmelitæ Constit. p. 1. c. 23. Carmelitæ Discalceati S. Eliæ p. 1. Const. c. 1. §. 7. Carthusiani p. 2. Statut. c. 24. n. 17. Prædicatores Constit. dist. c. 17. inter culpas graves numerant: si quis literas alicui miserit, vel sibi missas legerit, quas suo Præsidi antè non ostenderit. Capuccini, Clerici Regulares Theatini, Const. p. 3. c. 9. Clerici S. Pauli L. 2. Const. c. 1. aliique plures. Quibus accedit S. Fundator noster p. 3. Const. c. 1. & in Exam. c. 4. §. 6.

Duplex autem potissimùm ratio, ad hoc statuendum, viros sanctos permovisse videtur; nimirum bonum commune religionis, & bonum privatum Religiosi scribentis: & quidem 1. Bonum commune: quanta enim Ordini cuivis incommoda ac detrimenta accerserentur; si subditi, pro libitu, literas ultro citróque mitterent, de rebus externorum, de bellis Regum ac Principum; dum pro suo quisque affectu, contra hunc, vel illum Regem, multa exarat, quæ si intercipiantur (ut non rarò accidit) quantæ inde Principum offensæ, animi aversiones, aliaque damna nascuntur? 2. Bonum privatum scribentis: si enim cuivis absque facultate literas dare liceret; quantæ occasiones tentationum, præsertim junioribus & tyronibus, de suis difficultatibus, cum parentibus & amicis, per literas agentibus? quot distractiones, quot in studiis turbationes, quot in pietatis exercitiis impedimenta orirentur? Cur autem ejusmodi clancularias literæ scribuntur, nisi quia aliquid continent vel inconveniens, vel illicitum, vel noxium, quod Superiorem latere volumus? Jam enim recensentur defectus domi commissi, atque ita facilè committitur detractio: jam patefiunt commotiones contra Superiorem, & est murmuratio; jam contra fratres nostros querelæ deponuntur, & est charitatis violatio.

Jurè igitur vetatur, absque facultate *cuiquam* scribere: sive sit persona Ordinis, sive sit extranea: ac multò magis si sint parentes aut sanguine propinquo juncti: & vel maximè si sint personæ alterius sexûs, olim notæ aut familiares, id enim periculo majori obnoxium est; facilè enim antiqua renovatur amicitia & animæ periculum accersitur. *Blandas literulas & crebra munuscula sanctus amor non habet*, ait S. Hieronymus Ep. 2. ad Nepotianum.

Neque id solùm intelligendum est de literis clausis, verùm etiam de apertis, Syngraphis, memorialibus & schediasmatis. Quemadmodum declaravit A. R. P. Mutius Vitelleschus VI. Societatis nostræ Generalis Anno 1630. ad Provinciam Tolosanam hæc scribens: *Schedulæ nequeunt scribi sine venia, juxta regulam, quia sunt hæc breviores.* Idem rescripsit A. R. P. Claudius Aquaviva V. Societatis Generalis ad Congregationem Provincialem Venetam; vetans absque facultate scribi memorialia, chirographa, schedulas. Idem PP. Prædicatores in Conventu Generali hic Treviris habito Anno 1289. statuunt: *Inhibemus, inquiunt,*

quiunt, *literas, vel schedulas, vel alia quævis memorialia*. Et ratio est prima, quia in memoriali parvo, eadem exarari queunt, quæ in majore Epistola. 2. Si apertum sit, hoc quòque incommodi adfert, quod non ab illo duntaxat, ad quem destinatur; verùm etiam à tabellario, & aliis, quibus ille ostenderit, legi queat; adeóque plus sæpe mali ex eo, quàm ex literis promanare valet. Ex quibus liquet, clanculariam omnem scriptionem, sive apertis, sive clausis fiat literis, omni studio evitandam, ne tum Ordini, tum scribenti, damna recensita obveniant.

II. Altera cautela à Fundatoribus adhiberi jussa est, ut literæ ad nos ab aliis missæ, priùs Superiori exhibeantur, qui eas lectas aut non lectas, tradat, vel non tradat, prout in Domino expedire judicaverit; nósque ad utrumque indifferentiam præferamus. Legitur id quòque cautum, sub pœna, in Regula S. Augustini Reg. 9. & idem S. Bonaventura p. 1. speculi c. 4 præscribit Novitiis; & suis alumnis aliorum Ordinum Regula. Ratio est 1. Ne fortè literæ quidquam contineant, quod tentationem parere valeat. 2. Ut Superiores, subditos suos præmunire queant, si quæpiam scienda quidem, sed cum detrimento spiritûs conjuncta, literis contineantur. 3. Ut subditi affectum inordinatum & curiositatem abnegent, dum literas esse allatas resciunt: idque ad Dei majorem gloriam & virtutis profectum.

Refert Cassianus L. 5. Instit. c. 29. & in vitis Patrum L. 4. legitur de sene quodam, Machete nomine: huic cùm aliquando Epistolæ Patris ac Matris, amicorúmque multorum, de Provincia Ponti transmissæ fuissent: accipiens grandem fasciculum literarum, diúque apud semetipsum volvens, dixit: Quantarum cogitationum causa erit mihi istarum lectio? quæ me vel ad inane gaudium, vel ad tristitias infructuosas impellent? Quantis diebus, horum recordatione, qui scripserunt, intentionem pectoris mei, à proposito contemplationis revocabunt? Atque hæc animo volvens, literas minimè reseratas, igni tradidit cremandas. Non absimile est, quod de S. Ignatio recensèt Ribadeneira L. 5. vitæ c. 1. Quamobrem verò ista? Ut scilicet amorem magis, magisque à sanguine junctis avelleret; & curiositatem abnegaret.

III. Tertia cautela, est, ut literarum materia à viro Religioso non sit aliena: hinc ut docent nos Monita Gen. n. 4. *curandum est diligenter, ne de sæcularibus negotiis, aut inutilibus, aut ab eo qui scribit, alienis, literæ quidquam contineant; cujusmodi essent rumusculi, nuntii de rebus viro Religioso non consentaneis: quin etiam formæ quædam scribendi, & figuræ, locutionesque sæcularem & aulicam consuetudinem olentes, inania officia, & affectatæ assentatiuncula, & id genus alia, quæ haud parum dedecent.* S. Hieronymus Epist. 87. Monacho incongruum esse censebat *latere corpore, & linguâ per totum orbem vagari.* Quis neget inconveniens esse cuivis Religioso, Deo, rebúsque sacris consecrato, Urbes, emporia, oppida & regna in Hemi-

III. Literæ non contineant aliena à viro Religioso.

sphærio nostro sita mente pervagari, rumores expiscari, iis chartas implere, ut se aliósque iis inaniter pascat? O quot temporis nobilissimi horæ hac ratione dilapidantur, quæ meliùs æternitati consecrarentur? Quid, obsecro, ad nos, negotia sæcularia, ut iis nos intricemus, aut iis scribendis, tempus pretiosum, ad præmia sempiterna nobis comparanda concessum, frivolè insumamus? *Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus*, ait Apostolus 2. Tim. 2. 4. Quid ad nos aliena, inutilia, otiosa, rumores ficti, falsáque nuntia? sanè, quemadmodum ea, os religiosum profari, nefas est, ita quoque calamo ejusmodi exarare omnino est indecens. Neque opponas ejusmodi literis amicitiam coli, charitatem foveri atque conservari. Negat enim id S. Gregorius & Symmachus; qui veram amicitiam, conjunctionémque christianam, literarum garrulitate, & chartis haud indigere asserit: L. 4. Epist. 28. *Facis securitas mea, ut diligi me etiam à tacente non ambigam: ergo amicitiæ nostræ fiducia non ex literis pendeat.* Si ne amicitia quidem ex literis pendet sanctitate plenis, quales dabat S. Gregorius ad Symmachum; quantò minùs ab otiosis, inutilibus, curiosis, sæcularium nugis aut quisquiliis scatentibus, pendebit? *Non quia lingua tacuit*, ait S. Gregorius Homil. 24. in Evang. *ardere charitas cessavit. Et sol cùm nube tegitur, non videtur in terra, & tamen ardet in cœlo: sic occupata esse charitas solet; & intus vim sui ardoris exerit, & foris flammas operis non ostendit.* Verùm demus amicitiam, charitatémque conservari literis; id sanè uberiùs melitúsque literæ religioso consentaneæ, quam ab ejus statu alienæ præstabunt.

IV. Quarta cautela in literis exaratis adhibenda est, ut & res quæ scribitur, ac scribendi methodus, legenti & scribenti ad profectum in virtute prosit, & utrumque ædificet: Postulant id à nobis monita Gen. n. 4. citato: ubi jubent: *ita à nostris scribendum, ut non res solùm, sed ipse etiam scribendi modus, ædificationi sit legenti.* Tunc autem literæ nostræ ædificationi sunt legentibus; si non vana, non curiosa, non ludrica & jocosa, sed seria, sed spiritualia ac sancta tractent; quibus aut mœstos solatio recreemus: aut afflictos ad patientiam excitemus: aut tepidos ad amorem divinum & perfectionis studium animemus: aut rudes, ignaróque rerum cœlestium scientiâ instruamus. Tales, quæ id præstiterunt, fuêre Epistolæ S. Cypriani Carthaginensis Episcopi ad S. Cornelium Papam, & vicissim hujus ad illum. Tales fuêre Epistolæ S. Chrysogoni M. ad S. Anastasiam afflictam, vinctámque. Tales S. Chrysostomi ad S. Olympiadem magni nominis devotam, quam in fide virtutéque firmavit. Quantum luminis, mutuo literarum commercio, sibi attulêre, S. Basilius & S. Gregorius Nazianzenus, S. Hieronymus & S. Augustinus? Quid de M. Gregorii, & M. Leonis, quid de Melliflui Bernardi, Sapientis Paulini Nolani, Religiosissimi Petri Damiani, aliorúmque pientissimis literis dicemus? Quid denique

denique de literis S. P. N. Ignatii ? Ex quid in animis noſtrorum effecerint, legere licet in ejus vita apud Patrem Bartoli L. 4. n. 17.

Quanta vis & energia vel una epiſtolæ paulinæ ſententia extitit, cujus illuſtre trophæum Auguſtinus fuit, quem illa è libidinum cœno extractum, è Manichæo Catholicum, ex hoſte romanæ fidei propugnatorem ac magiſtrum reddidit: vix enim perditus juvenis ſub arbore conſidens Paulum in manus ſumpſerat, ac celebre illud ejus ad Romanos ſcriptum axiomalegerat: *Sicut in die honeſtè ambulemus, non in commeſſationibus & ebrietatibus; non in cubilibus & impudicitiis; non in contentione & æmulatione; ſed induimini Dominum JESUM Chriſtum; & carnis curam ne feceritis in deſideriis.* Vix, inquam, hæc legerat, cum ingenti vi lacrymarum profuſâ, multò feliciùs, ſanctiúſque inveteratorum ſcelerum ſcabiem abſterſit, quàm lepram Jordane Naaman Syrus eluerit. *Exclamabam legens hæc foris, & agnoſcens intus, nolebam multiplicari terrenis bonis, cùm in æterna ſimplicitate haberem omnia.* L. 9. confeſſ. c. 4. Itaque Auguſtini converſi decus Eccleſia, non tam eloquentiæ Ambroſii, perpetuiſque Monicæ Matris lacrymis adſcripſit, quàm Pauli epiſtolæ, quæ fornacis inſtar ardentiſſimæ ſordes expurgavit, vile plumbum in puriſſimum aurum; hæreticum, impuriúmque hominem in admirabilem Theologum & ſanctiſſimum Præſulem efformavit. *Exclamabam hæc legens foris, & agnoſcens intus.*

Quanta efficacia, imò & potentia, in quælibet Auguſtini manu exarata pagina, quæ non tam legentibus ſuadebat, quàm imperabat, ſæculi faſtum ponere, honorum inſignia calcare; faſces abjicere, patrimonia ampla, largâ manu in egentes erogare; ut ſibi accidiſſe S. Paulinus teſtatur: *Charitas Chriſti per literas tuas viſceribus meis intimavit, quas & de ſcholaſticis facultatibus affluentes & de cœleſtibus favis dulces, ut animæ meæ medicas & altrices teneo: O verè ſal terræ, quo præcordia noſtra, ne poſſint ſæculi vaneſcere errore, condiuntur.* O ſi tales noſtræ forent, quas mittimus, tabellæ! O ſi animarum forent medicæ & altrices; quæ inſtar alexipharmaci animæ morbos depellerent; aut inſtar vitalis ligni adverſus mortis pericula, præſidium afferrent; aut inſtar mannæ, famem ſitimque juſtitiæ alerent, ac enutrirent; aut inſtar ſalis animas reſpergerent, atque à vitiorum corruptione præſervarent!

Pudore meritò ſuffunduntur Religioſi, dum ſæcularium chartas ſpiritu plenas perleguntſuas verò velut mortuas, aridas, ſpirituque vitali deſtitutas intuentur. Aſpiciant non gentium Doctorem, non rectorem animarum, ſed equeſtris Ordinis hominem, gladio cinctum, loricâ & caſſide protectum, Pammachium dico; de quo S. Hieronymus ſcripto hoc judicium tulit: *Simplices epiſtolæ tuæ, olent Prophetas, Apoſtolos ſpirant.* epiſt. 19. ad Pammach. Cedo jam, ſi milites cataphracti, literas ſuas novæ, veteriſque legis ſententiis animant; quæ ignominia, quod probrum

probrum erit Religioso, in Christi schola educato, Evangelii lacte nutrito, epistolas omni virtutis ac pietatis succo destitutas exarare? Is qui hostium sanguine manus cruentat, arces inimicas expugnat, populos sub jugum mittit, Evangelistarum tonitruis personat, & Prophetarum fulminibus armatur: *Epistolæ tuæ olent Prophetas, Apostolos spirant*: Et Religiosus, Christi miles, Crucifixi assecla, Evangelii præco, chartas circumquaque mittit, non Prophetarum oracula, non Apostolorum acroamata, sed novorum, rumusculorum, & figmentorum mendacia crepantes & buccinantes. O quale hoc dedecus & ratio agendi præposterа!

Quapropter, Dilectissimi, ne id nobis dedecoris accersamus, antedictas, in literarum conscriptione, quaternas cautelas ad amussim observemus 1. Nunquam clancularias, insciis Præsidibus nostris, literas destinemus; sed alveum communem ac consuetum teneamus, adeò ut nec chirographum, nec schediasma, nec memoriale, ut vocamus, absque facultate amandemus; sive ad nostros, sive ad externos, & minimè ad sequioris sexûs personas, ne aut Religioni, aut nobismet ipsis temporale vel spirituale nocumentum afferamus. 2. Idem in litteris accipiendis, & absque Superiorum venia non aperiendis observemus; ut tentationibus ac periculis occurramus. 3. Procul sint ab epistolis nostris, eaque à statu nostro aliena sunt, procul rumusculi, & nuntii nobis non consentanei, procul sæcularia negotia, regum bella, Principum matrimonia, inania officia, assentatiunculæ, aulicæ verborum phaleræ, aliáque Religiosos dedecentia. Sed 4. discamus à Sanctis Apostolis, discamus ab Ecclesiæ sanctæ Doctoribus, Patribúsque venerandis, quin & à Pammachio Viro militari, quæ materia, quæ forma epistolarum nostrarum esse debeat; ut nimirum religiosam simplicitatem, pietatem, virtutem præferant, oleant Prophetas, Apostolos spirent: neque id difficile accidet, si spiritu Dei pleni fuerimus: ex abundantia cordis, lingua loquitur; calamus scribit: sed omnino facile erit, si de nobis dici queat, quod Paulus de Corinthiis: *Vos epistola nostra estis, scripta non atramento, sed spiritu Dei vivi.* 2. Corinth. 3.

REGULA

REGULA XL.

DE REDDENDA RATIONE CONSCIENTIÆ.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Tradit conditiones rationis Conscientiæ.

THEMA.

Effundite coram illo corda vestra. Psalm. 61. 9.

VEL

Conscientia magna cum humilitate & charitate manifestanda est. Reg. 40.

Ithematis allegati verba, à Vate coronato, instinctu Spiritûs Sancti prolata, triplici sensu non incongruè exponuntur. 1. *Effundite coram illo* (Deo scilicet) *corda vestra*, per orationem, id est, in oratione, desideria, gemitus, necessitates & afflictiones vestras, coram Deo plenè declarate. Hac ratione David ipse Psalmo 141. 3. inquit: *Effundo in conspectu ejus orationem meam, & tribulationem meam, ante ipsum pronuntio.* Ita pariter Anna, Heli Pontifici respondebat: *Mulier infelix nimis sum ego, & omne quod inebriare potest, non bibi; sed effudi animam meam, in conspectu Domini.* 1. Reg. 1. 15. 2. S. Ambrosii & Hugonis Cardinalis expositio est: *Effundite coram illo corda vestra*, per exhomologesin: Cor etenim peccatoris, cloacæ, ac sentinæ instar, peccatorum sordibus, stercoribúsque oppletum est; cui Dominus, purum gratiæ divinæ liquorem haudquaquam infundit, nisi peccator, ope Sacramenti pœnitentiæ, delictorum sordes evacuet, atque effundat. 3. Intelligi quoque rectè potest, dicta Davidis cohortatio de ratione conscientiæ, quæ in Societate, aliisque Ordinibus, Prælatis redditur: *Effundite coram illo* (Prælato aut Superiore) *corda vestra*; ut tanquam Superior vos cognoscat, & dirigat, tanquam Medicus vos curet; & sollicitudine paternâ vobis tanquam Pater provideat: atque

ut id meliùs præstetis, ternas rationis conscientiæ conditiones, sive virtutes, scilicet puritatem, humilitatem & charitatem, præsenti dictione, declarabimus.

I. Conscientia manifestanda cum sinceritate ut Superiori.

I. R. P. Claudius Aquaviva sextus Societatis nostræ Generalis Præpositus, in præclarissimis industriis suis cap. 9. Terna rationis conscientiæ impedimenta recensèt; scilicet Superbiam, profunditatem, seu candoris & charitatis defectum, atque inanem incommodi secuturi timorem. Ternis autem hisce vitiis seu defectibus, Sanctus Fundator noster, in Regula præsente, ternas è diametro opponit virtutes, nempe humilitatem superbiæ, puritatem profunditati, & charitatem timori. Quas explicare necesse est: incipimus autem à puritate.

Effundite coram illo corda vestra; Finis hujus manifestationis est, ut Superior subditos sibi commissos probè cognoscat; atque sine detrimento salutis eorum dirigat: sunt in Societate variæ missiones, varia officia & ministeria, inter heterodoxos & orthodoxos, inter paganos & Christianos: sunt in aliis ordinibus, variæ quoque grangiæ, præposituræ, Parochiæ, Missiones, Domicilia, ad bona Monasteriorum foris administranda & procuranda, ad quæ diversi applicandi ac destinandi sunt: id autem securè & commodè fieri nequit, nisi Superior plenam suorum cognitionem adeptus sit: hujus enim cognitionis defectu, continget facilè, nonnemineм eo loco collocari, in quo magna labendi occasio, & multa tentationum periculosarum materia se offerat, ad quam eò missus, vehementi impetu & animi inclinatione rapiatur, ac in ruinam præcipitetur. Ne id accidat; *Effundite coram illo corda vestra*; & magnâ puritate, charitate, sinceritate, Præsidi tanquam animarum Rectori, cordis sinus & latentes in eo inclinationes pravas detegite.

Ad idem præstandum hortatur Jeremias Propheta Thren. 20. 19. dum ait: *Effunde sicut aquam cor tuum.* Quam sententiam Hugo explicat: Cor, inquit, effunde, non sicut lac, cujus color remanet; non sicut vinum cujus odor remanet; non sicut mel, cujus sapor remanet, sed sicut aquam, de qua, cùm effusa fuerit, nihil remanet. Pari modo effunde de corde tuo passionum tumultus, propensionum pondus, & robur vitiorum, ut nec color remaneat in signis exterioribus, nec odor in verbis, nec sapor in affectibus, quem non effundas, atque aperias, dicens & statuens cum Isaia c. 14. 22. *Perdam Babylonis nomen, & reliquias, & progeniem, & germen.* Cor nostrum *effundimus*, ait S. Ambrosius, *quando omnes cogitationes & voluntates cordis nostri, alicui aperimus*: Ut nimirum præmuniamur, defendamur, & custodiamur. O quot recenseri possent, in variis religiosis Ordinibus, qui claritatis defectu turpiter corruêre?

S. Dorotheus, in vita spirituali, omnisque asceseos genere longè versatissimus, disertè asserit, nullam aliam causam quærendam lapsûs omnium quàm quòd Superioribus se clarè non detexerint, nec motus animi, meresque ad medelam obtinendam, manifestârint. Ac proinde Veteres Ascetæ, tantâ,

hac

hac in parte accuratione erant, ut S. Joannes Climacus scriptum reliquerit, gradu 4. Se in quopiam Monasterio Monachum spectasse libello instructum, in quo omnem conscientiæ suæ rationem consignaret, ad eandem Archimandritæ manifestandam. Additque idem reliquis Monachis in more positum fuisse. Et rectè id quidem: securè graditur, qui à Superioribus ducitur; ruinæ exponitur, quisquis iis relictis, judicio proprio innititur. *Aperi cogitationes tuas Patribus tuis*, inquiebat Abbas Isaias. *& Gratia Dei protegat te*: quæ, eo neglecto, te deseret; ut asserere non dubitavit S. Vincentius Tract. de vita spirit. *Christus*, inquit, *nunquam suam gratiam, ministrabit illi, qui, cum habeat, in via perfectionis Ductorem, negligat ductum ejus. Hæc manifestatio ex ductu obedientiæ, via regia est, homines ad summitatem scalæ deducens, cui Deus innixus.*

Etenim gratissima Deo accidit hæc claritas & cum Superioribus, Christi Vicariis, sinceritas: cùm enim ipse, sit puritas & veritas summa; animis sinceris, apertisque ac veritatis amantibus vel maximè delectatur: quemadmodum huic virtuti contraria obscuritas, plurimùm ipsi displicet, & Dæmoni arridet, teste S. Dorotheo antè laudato serm. 5. *Cacodæmon, de eo sibi maximè gratulatur, qui Duce & Gubernatore caret*; adeóque proprii judicii ductum sequitur. Ita in primis de uno Fratre gaudio perfundebatur; de quo S. Macario Abbati retulit: *Habeo unum è fratribus tuis, quem velut turbinem, pro sibitu, verso.* Macarius, ejus accepto nomine, accersitum & diu restitatotem, tandem fateri coëgit, quod reserat, & quo in cardine versaretur, quibus pravarum cogitationum insultibus quateretur; iisque detectis, correctus & quieti restitutus, eâ animi deinceps constantia fuit, ut Dæmon in eum, tanquam aliis duriorem, maledicta evomeret. *Igitur effundite coram illo*, seu Superiore, seu conscientiæ arbitro, *corda vestra*, & tuti eritis, Dæmonúmque victores evadetis.

II. Cum humilitate, ut medico.

II. Proxima conditio, seu virtus in ratione conscientiæ, & superbiæ contraria, est humilitas; quâ Superiori, sive Provinciali, sive locali, sive conscientiæ directori, animi plagas & vulnera detegimus. *Effundite coram illo corda vestra.* Verùm, habet, inquis, hæc effusio cordis, hæc sui pectoris denudatio, & arcanorum mentis manifestatio, difficultatem suam, ex verecundia & pudore ortam; quâ quisque miserias suas aperire refugit. At huic remoræ humilitatis clypeum oppone: & scito Præsidem tuum, Medici partes agere; ac proinde coram spirituali hoc archiatro, instar infirmi, morbis corporis oppressi te gere. Quid præstat ægrotus; dum Medicum adsciscit? An non morbum, & morbi causas atque origines; & si fortè pluribus infirmitatibus jactetur, singulas aperit? An non & morbi tempus, & humorum temperiem, seu complexionem propriam exactè exponit: magno alioquin vitæ periculo exponendus, si Medicum informatione debitâ, haud instrueret? Imò an non quandoque secretiores etiam partes, non absque rubore, Medico ostenduntur, ut curentur? Pari ergo methodo, ægritudines spirituales, animique dispositiones, tam præsentes

quàm præteritas explica, ut sanentur: nam ut docet S. Hieronymus super Eccles. 10. *Quod ignorat, medicina, non sanat.*

Quapropter rectè monet Ecclesiasticus c. 18. 20. *Ante languorem adhibe medicinam*: quemadmodum enim ante languorem corporis, adhibes antidota, alexipharmaca, ac præservativa; ita quoque & multò magis, in morbis animæ, adhibe medicinam: sed qualem? Cum humilitate, cum candore & puritate, intimos mentis tuæ sinus ac recessus Præsidi aut conscientiæ Directori aperi, ut morbi & mortis pericula prævertat; nec ulla te verecundia absterreat: ut enim l. c. idem Ecclesiasticus suadet: *Ante languorem humilia te.* Sensus literalis est, ante languorem oportere sobriam vitam ducere, abstinentiâ corpus macerare, atque ita se humiliare; ne quis in morbum prolabatur: jam verò, si haud difficile reputatur, ad præveniendam ægritudinem corporis, sobrietate cibi potûsque corpus humiliare; quis sanum esse consilium inficias iêrit, sese coram Deo & Superiore deprimere? Quæ sanè Deo gratissima, hominique utilissima est humilitas.

Ante languorem humilia te: Humilias te dum devicto rubore, cor tuum effundis: quæ cordis effusio seu manifestatio, pharmacum tibi, medelámque præstantissimam & multiplicem exhibet. Quid enim? Medicinam præservativam desideras? Conscientiæ manifestatio, à vitiorum morbis & tentationibus custodit. Purgativam optas? A peccatorum & culparum sordibus emaculat. Vis conservativam? Sanitatem acquisitam in flore & vigore suo tuetur. Confortativam cupis? Vires animæ in exercitio virtutum, præsertim humilitatis, corroborat. Denique si emollitivam ac lenitivam mâlis, illa Deum emollit, propitium reddit ac placat, ut eò majoribus te cumulet favoribus & gratiis, quò candidioris pectoris, mentisque demissioris & fidelioris erga Vicarios suos te deprehenderit: id quod antedictus Ecclesiasticus verbis Spiritus Sanctus insinuat, dum mox subtexit: *Ante languorem humilia te, & in conspectu Altissimi invenies propitiationem.* l. c. Quis igitur, ut hac medelâ gaudeat, ante languorem se humiliare, sinúsque cordis aperire recusat?

Hanc sanè manifestationis sui humilitatem miris præconiis exornant, & commendant sancti Patres Basilius, Ambrosius, Hieronymus, Bernardus, Gregorius, Benedictus, & alii; dum eam multorum meritorum, & coronarum cœlestium causam, veræque demissionis notam ac tesseram esse profitentur: Existimas fortasse genuinâ humilitatis virtute præditum esse te, cum eâ tamen careas: probam ejus desideras? Clarissimam conscientiæ manifestatio, ejúsque sinceritas & claritas, aut ejúsdem obscuritas tibi præbebit. Rectè enim Cassianus L. 4. c. 39. inter humilitatis veræ indicia, illam secundo loco recenset: *Vera*, inquiens, *humilitatis, si non solùm actuum suorum, verùm etiam cogitationum, nihil suum celaverit sensorem.* Abbas verò Moyses collat. 2. c. 10. primo eam loco collocat, dicens: *Vera discretio non nisi verâ humilitate conquiritur: cujus humilitatis hæc erit prima probatio, si universa*

universa, non solùm quæ agenda sunt; sed etiam quæ cogitantur, seniorum reseruentur examini. Adstipulatur S. Patriarcha Benedictus in reg. c. 7. asserens: *Quintus humilitatis gradus est, si omnes cogitationes malas, cordi suo advenientes, vel malè à se abscosè commissa, per humilem confessionem, Abbatem non celaverit suum.* S. quoque Gregorius M. humilem ejusmodi candorem magnis effert laudibus; & in primis eam in sancto Job præ aliis virtutibus commendat: *Mirentur,* inquit, *in eo, qui volunt, castitatis continentiam, mirentur integritatem justitiæ, mirentur vistera pietatis, ego in eo non minùs admiror confessionem humillimam peccatorum, quàm tot sublimia gesta virtutum.*

Hæc igitur, altera est conditio & virtus rationis conscientiæ, ut eam, veluti Medico, humilitate magnâ, aperiamus, & ante vel post languorem nos humiliemus, quò Dei gratiam, animæ sanitatem & amissam recuperemus & recuperatam conservemus. Ut enim loquitur S. Cyprianus L. de zelo: *Facilis cura est, ubi plaga perspicua est, & citò ad sanitatem, medelâ subveniente, perducitur vulnus, quod videtur.*

III. Tertia conditio & virtus impedimento tertio, scilicet metui incommodorum futurorum, opposita, est charitas: *Magna cum charitate se aperiant,* ait S. Ignatius. Charitas foras mittit timorem: charitas non cogitat malum, non suspicionibus movetur, non perturbationibus agitatur; non metuit ex manifestatione sui contemptum, non depressionem, non abalienationem animi, non alia incommoda: quoniam revelat sua vulnera Superiori, non ut Judici & vindici; sed ut patri & amico, qui compassione tangitur, qui opem adferre conatur, solatium impertit, atque ad meliora dirigit: imò instar benevolentissimi Parentis puerum ægrum aut vulneratum, non irâ & furore; sed dolore & compassione prosequitur.

Effundite ergo *coram illo corda vestra:* ejus latibula detegite; quidquid mali absconditum est, in sinum paternum conjicite; & instar pueri, spinam pedi infixam gerentis, absque incommodi metu ad paternam manum, ut eximat, recurrite. Magnum profectò beneficium est, fidelem nanciscì amicum, in rebus hujus sæculi, cui cordis tui arcana tutò possis committere: cujus consilium sequâre, cujus opem exspectare valeas. Res autem animæ potiores sunt, majoribus difficultatibus patent, pluribus discriminibus expositæ sunt. Quidni igitur fidelem amicum, qui nos instituat juvet, tueatur ac dirigat, magni æstimemus? Quis autem amicus sollicitudine, & vigilantiâ, fidelitate & sapientiâ præstantior, Prælato, à Deo in Patrem, Præceptorem, ac Ducem nobis assignato, rationémque de nobis, nostrîque curâ reddituro? Quamobrem igitur ab illius oculis nos abscondemus? Et instar Adæ, conspectum illius fugiemus? Expendamus præclarissima Divi Augustini verba L. de amico fideli prolata c. 5. *Quæ felicitas, quæ securitas, quæ immunitas est, habere, cum quo æquè audeas loqui, ut tibi? Cui confiteri non timeas, si quid deliqueris; cui non erubescas revelare desspiritualibus, si quid profeceris? Cui cordis tui omnia secreta committas & commendes consilia? Amicus fidelis,* ait Sapiens, *medi-*

camentum vitæ Eccli. 6. 16. *Non enim validior, nec efficacior vulneribus nostris est medicina, quam habere, qui omni incommodo occurrat compatiens, omni commodo occurrat congratulans, ut junctis humeris, onera sua invicem tolerent.*

Effundite, igitur, *coram illo corda vestra*; tanquam Filii coram Patre amantissimo: sanè vidimus non rarò, accurrentes ad Superiorem, ut morbos suos aperiant, solâ manifestatione sanatos: diabolus enim libens piscatur in turbido, & in tenebris ambulat; detectus autem fugit, ipsâque culpa, humilitate & confessione lassescit. Veluti apud Climacum gradu 4. & apud Cassianum coll. 2. c. 11. exempla luculenta testantur.

Quocirca, Charissimi, dum suis temporibus, conscientiæ ratio reddenda est, terna prædicta, spiritualis profectûs impedimenta, profunditatem, superbiam, & incommodi secuturi metum, procul amandate; & vice versâ, oppositas virtutes assequi contendite. 1. *Effundite coram illo corda vestra*, cum puritate & sinceritate: generale enim & evidens indicium, diabolicæ cogitationis esse, pronuntiat Cassianus, si eam seniori aperire confundamini. Veterum Ascetarum more, sicut aquam, passiones, perturbationes, propensiones, cogitationes & affectiones effundere & revelare non reformidate; ita Deo quidem rem longè gratissimam, Dæmoni autem invisissimam præstabitis. Deinde *effundite coram illo corda vestra*, tanquam infirmi coram Medico nullâ verecundiâ aut pudore retardati; quemadmodum ægri corpore, occultissima sua mala pandere non verentur. Ante languorem, in languore, post languorem, medicinam adhibete; humilitatem sectamini, ita multiplicem medelam invenietis. *Qui vulnus detegere & auxilium petere negligit, suâ non immeritò negligentiâ perit*: ait Cassianus L. 4. Inst. c. 9. Denique *effundite coram illo corda vestra*, tanquam coram Patre, à cujus benevolâ manu auxilium, non incommodum vobis exspectandum est: *Effundite*, ait S. Augustinus in Psalm. 61. *coram illo corda vestra: nolite corda vestra retinere intra corda vestra, effundite coram illo corda vestra: ut aperit, quod effunditis: ille enim susceptor meus, si suscipit; quid timetis effundere?*

REGU-

REGULA XLI.

DE MANIFESTATIONE SUI.

EXHORTATIO I.

Ostendit à Subditis tentationes, defectus, Pœnitentiæ opera, devotionis exercitia ac virtutes Superioribus manifestanda esse.

THEMA.

En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt. Cant. 3. 7.

VEL

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

SOciæ Sponsæ magnificentiam ac splendorem Salomonis, laudibus celebraturæ, inter cetera magnalia lectulum ejus apud sponsam deprædicant, dum in Cantico Canticorum c. 3. 7. inquiunt: *En lectulum Solomonis sexaginta fortes ambiunt, ex fortissimis Israël, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: Uniuscujusque ensis super femur suum, propter timores nocturnos.* In sensu literali, Rex Salomon ejusmodi stipatores habuit sexaginta, quemadmodum David Parens ejus triginta numeravit, qui eum diu noctúque custodirent, quomodo hodiedum Helvetii Pontificem, aliósque Principes custodiunt.

At in sensu mystico ac tropologico. Verus Salomon est Christus Dominus, Salvator noster, Rex pacificus; cujus lectulus (ùt S. Gregorius & Venerabilis Beda docet) est Anima quieta, à rebus terrenis & Mundi tumultibus separata, quæ fluctus passionum edomat, ut pace & tranquillitate gaudeat. In ejusmodi Animâ Deo deditâ, & à mundo avulsâ, Christus Dominus velut in molli lectulo requiescit: quam & 60. *fortes ambiunt*, curâque

curâque solerti custodiunt. At quinam illi? *Fortes* hi sunt Angeli (ait Aponius) qui nos custodiunt. *Fortes*, inquit Philo Carpathius, sunt Sancti, tum in Mundo viventes, tum Beati in cælo, qui meritis, verbis & exemplis suis nos tutantur. Verùm ad intentum nostrum, *Fortes* sunt (ùt exponit S. Gregorius & Cassiodorus) Superiores, Doctores, Instructores, & Conscientiæ Directores, qui pro animabus sibi commissis vigilant, eásque ab hostibus ac tentationibus defendunt: *Omnes ad bella doctissimi*: in bello enim spirituali adversùs Mundum, Carnem, Dæmonem, perquàm sunt periti. *Omnes tenentes gladios*: Sed quósnam? Gladius est verbum Dei: *Vivus est* enim *sermo Dei, penetrabilior omni gladio ancipiti.* Ad Ephes 6. 13. Gladius est Oratio, quâ fugantur timores nocturni: Gladius est mortificatio, aliáque media & alexipharmaca spiritualia. His igitur fortibus pro nobis vigilantibus, curámque nostrî gerentibus, si illis candidè & sincerè, ùt exhortatione præcedente exposuimus, mentis nostræ arcana aperuerimus, securè dormiemus, & quiescemus. quare sicut priore dictione manifestationis conditiones & virtutes; ita in præsenti materiam, seu res manifestandas exponemus.

I. Manifestandæ sunt tentationes.

I. Lectulum veri Salomonis, id est, animam Deo consecratam, hostes infernales tanquam Leones rugientes circumeunt, ut devorent, inquietent, & tentationibus suis ad peccata pertrahant: Unde vigilandum est Superioribus & Directoribus, ut defendant, & *timores nocturnos* expellant: *Uniuscujusque ensis super femur suum propter timores nocturnos.* l.c. Nocturni timores sunt insidiæ tentationũ occultæ (ait S. Gregorius L. 10. Moral. c. 3. & 4.) quo autem pacto Superiores ac Directores occultas háisce retundent insidias, nisi hæ ipsis aperiantur? Unde S. Ignatius Reg. 41. *Nullam debent celare tentationem, quam Præfecto rerum spiritualium, vel Confessario, vel Superiori non aperiant.* Nequam spiritus id habent proprium, ut omnes quidem; sed non uniformiter omnes tentent: Observant enim loca congrua, tempora apta & singulorum naturas, ut ad suum, quos tentant, consensum pertrahant: callidâ enim arte unicuique, Deo permittente, secundum gradum suum, ad decipiendum, laqueos tendunt: *Incipientes namque* (ùt docet S. Laurentius Justinianus L. de disciplina c. 12.) *impugnant de difficultate spiritualis belli, de austeritate vitæ, de asperitate pœnitentiæ, de memoria præteritarum delectationum, de affectione Parentum, de sodalium & amicorum lascivâ conversatione, de infirmabilitate Status, de tentatione & laboriosa impugnatione, de multorum casu, qui ceperunt, nec perseverârunt, & de impossibilitate perseverantiæ usque ad vitæ terminum.* At quid in hâc luctâ consilii? *Nullam debent celare tentationem, quam non aperiant.* Si aperiatur duntaxat, collabascet.

Nec solùm Tirones novellos in via Domini impugnant Tartarei Spiritus, verùm etiam (ùt pergit idem S. Laurentius Justinianus) *Contra Profectos nimio furore bachantur, nam adversus omnium tentationũ genera (si permisi fuerint) irruere faciunt. Pronos ipsos ad iracundiam, ad elationem, ad gulam, & ad frequaque vitia reddunt; præcipuè tamen ad*

ad fornicationem : non diebus, non nectibus ab illo secedunt : & tanquam rugientes ejusque leones, sine ulla requie infesti sunt militibus Christi generosè certantibus, & quoquo modo eos impingant in consensus delictorum. Imò nec viros perfectos deserunt tentationum impetus, & quidem longè graviores & vehementiores, contra eos non rarò insurgunt. Ut Sanctus Antonius, Sanctus Hilarion, Sanctus Macarius, aliique Sancti experientiâ dedicêre. At quid in omnibus solatii ac remedii? Non minimum est; quod suggerit Sanctus Ignatius : *Nullam debent telare tentationem, quam non aperiant.* Modò aperiant, illico in nihilum recidet : & lectulus Sponsi, (scilicet anima justi) turbatus, agitatúsque tranquillabitur, ac ope fortium, Directorum & Superiorum, ad bella doctissimorum, pace perfruetur.

Præreliquis autem gravior censenda est tentatio Religiosi, sive Tiro, sive proficiens, sive etiam perfectus fuerit; si Cacodæmon ei persuaserit, omnia esse celanda, nec Superiori aperiendas esse stygias versutias. Tu, inquit, ipse jam nosti, quid responsi Superior daturus sit; parúmque id tibi proderit: vel Superior te tentatis, imperfectis, ac pueris annumerabit, si ejusmodi res frivolas, similésque quisquilias ei detexeris. Contra hunc stygis assultum, sciat Asceta, nullâ aliâ ratione, ostium Sathanæ ampliùs reserari, quàm vitiosâ hujusmodi taciturnitate. Spiritus enim tenebrarum, cum hujusmodi anima, absque interpellatore ullo, libérrimè agit, quidlibet persuadet; & velut piscem hamo, aut volucrem captam filo circumducit : cùm nullo alio vitio, remediis omnibus, ita aditus intercludatur. Quare Sanctus Basilius Reg. fus. disp. resp. 46. hunc errorem dissuadens dictum Salomonis, Proverb. c. 18. allegat : *Qui non medetur sibi ipsi* (cùm facilè queat revelando morbum curare) *frater est sua opera dissipantis.* Quantæ superbiæ est, existimare, suam sibi, sine duce prudentiam, sapientiámque sufficere ? Quantæ arrogantiæ est credere, responsum sibi à Præside dandum, jam tum sibi liquere ? Verbum Superioris, Verbum Dei est, qui verbulo plùs potest, quàm alii cunctis viribus : ipsi sunt fortes, & ad bella doctissimi, tui curam gerentes, & te in timoribus nocturnis defendentes : ut experientiâ Serapion expertus est, dum panis furto, revelato, illico Dæmon fugatus est. Cassian. coll. 2. c. 11.

II. Defectus.

II. At nihilne præter tentationes, lectuli tui custodibus à te detegendum est ? Interroga Sanctum Ignatium, qui mox tibi reponet. *Totam animam integrè manifestandam esse : nec solùm defectus aperiendos, sed etiam pœnitentias mortificationes, devotiones ac virtutes omnes,* idque cum desiderio directionis, casu quo à rectitudine deflecteretur. Primò igitur detegendi defectus, sive habituales illi, sive actuales fuerint : habituales, dico vitia ad peccatum inclinantia : actuales verò opera ipsa vitiosa ; in quæ prolabimur. Hujus autem manifestationis causa facilè patet : Ut nimirum conscientiæ nostræ Director, simúlque Medicus, media convenientia præ-

scribat, & alexipharmaca tribuat, tum pravis habitibus abnegandis, tum actibus pravis præveniendis opportuna. Nos ipsi in rebus propriis cœcutimus; defectus nostros non cernimus; aut perperam excusamus; vel instar ægrotum Medico carentium, crebrò medicamina inconvenientia usurpamus; ideóque sanitati minimè restituimur. Verè & præclarè S. Joannes Climacus gradu 4. de obed. *Qui cæcum duce, pastore gregem, viæ ignarum ductore, infantem patre suo, ægrotum Medico, gubernatore navem destituis; utriúsque periculum parat. Qui verò sine Patris consilio, contra spiritus nequam pugnare nititur, ab illis occiditur.* Non latuit hoc Ven. P. Bernardinum Realinum, opinione sanctimoniæ celebrem in Societate nostra virum, qui quot hebdomadis, Tironis instar, Superiorem adibat, rationem animi redditurus; suos in charta notatos defectus ferens; & quidquid interiorem spectabat curam, exponens, atque in omnibus ejus arbitrio acquiescens. Tannerus in vita p. 496. O quàm anima ejusmodi, mollis, gratúsque est lectulus, in quo sponsus securè quiescat! Quàm tutâ defluit undâ phaselus, quæ vigili Rectore gubernatur!

III. Pœnitentiæ.

III. Vigiles & lectuli custodes etiam advigilare necesse est ut in jejuniis, mortificationibus, ac operibus pœnosis, modus servetur, & excessus caveatur: sicut enim ubique laquei, ubique pedicæ, teste S. Ambrosio, *Multi laquei, quacunque ingredimur: Laquei in corpore, laquei in lege.* 4. in cap. 4. Lucæ. Ita quoque laquei in epulis, laquei in jejuniis, laquei in deliciis, laquei in operibus pœnosis delitescunt: quare ne ab aucupe avernali capiamur, & strangulemur; opera quoque pœnosa conscientiæ arbitris detegenda sunt; etiam illa, quæ facultate illorum obimus; ut illis constet, num modo conveniente, ac secundum concedentium intentionem ea usurpemus: deinde num profectui nostro spirituali, nocumento, an adjumento existant. Latet enim laqueus, & suspectus habendus est impetus ille, aut impulsus, ad ingentes, inusitatásque corporis afflictiones, & jejunia; præsertim, si absque licentia suscipiantur. Quid enim aliud hoc laqueo intendit Diabolus, nisi ut ad Ordinis labores, Apostolicásque, circa proximi salutem, functiones inutilem reddat, majúsque bonum sufflaminet. Potissimùm verò illaqueare solet, ante Ordinis ingressum, jejuniis, vigiliis, corporisque castigationibus valde addictos qui in ordine, consueta solùm opera pœnitentiæ obeuntes, laxiorem vivendi rationem suscepisse sibi videntur. Verùm hujusmodi nosse oportet dictum Apostoli 1. ad Tim. 2. *Corporis exercitatio ad modicum valet; pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Corporis exercitatio*, aut castigatio, regulæ repugnans, vel Superiore insciо, invitóque suscepta *ad modicum valet. Pietas autem ad omnia utilis.* Pietas autem est, juventutem timorem Domini docere; pietas est, pro concione populum à vitiis detenere, atque ad virtutes incitare: pietas est, quovis modo Dei gloriam & mortalium

talium salutem procurare ; ne JESU Sanguis pretiosus fructu suo frustretur. Nôsle præterea illos oportet, vetam & præcipuam mortificationem ac pœnitentiam, in abnegatione judicii & voluntatis propriæ, nec non passionum, vitiosorumque affectuum subjugatione, sitam esse ; atque adeò, in eo, quòd in ipsis operibus pœnosis obeundis, non suam, sed alterius voluntatem sequantur. Hâc ratione sexaginta fortibus advigilantibus, lectulus animæ, securitate gaudet, sponsòque cœlesti amœnam præbet quietem.

IV. Verùm num etiam in devotionis exercitiis, timores nocturni, insidiæ occultæ hostis tartarei, laqueique timendi? Si Augustino credimus, ubique laquei & decipulæ. *In medio laqueorum ingrederis.* Eccli. 9. 20. *Ignoras*, ait S. Doctor, in Psalm. 141. *quia in medio laqueorum ingrederis? Quid est in medio laqueorum, in via Christi? Et hinc laquei & hinc; laquei à dextris, laquei à sinistris: laquei in prosperitate, laquei in adversitate.* Ita sanè etiam in pietatis & devotionis operibus, insidiæ Dæmonum & laquei. Ideóque sive in devotionis actibus adsint gustus & dulcedines, sive ariditates; sive consolationes, sive desolationes, conscientiæ arbitris aperienda sunt; in illis ne efferamur, & irretiamur laqueo superbiæ, in his ne dejiciamur ac præcipitemur, in laqueos desperationis & diffidentiæ. Exponendæ igitur, orationes, meditationes, illustrationes, inspirationes, affectus, propositæ : complures enim, ut vitæ Patrum perhibent, ab Angelo Sathanæ delusi, deceptique fuêre, uti & hodiedum nonnullis accidit, præcipuè per consolationes : quibus in animi elationem eriguntur, existimantes se jam sanctimoniæ apicem attigisse, cùm vix fundamentum vitæ Religiosæ, mortificationisque locârint. Quare delusio est, existimare, non rectè succedere meditationem, nisi solatiorum mel degustetur : delusio est, censere preces malè institui nisi lacrymarum dulcium imbres fundantur: delusio est, illo tempore precationi insistere, quo ab obedientiâ, vel somnus vel labor præcipitur. In omnibus enim his quid humani generis hostis aliud intendit, nisi ut obedientiæ ordo perturbetur; aut orans immodicâ capitis, pectorisque constrictione utrumque lædat, atque ita debilitet; ut postmodum ab oratione penitus desistere cogatur, & ad Ordinis munia ineptus reddatur?

V. Denique ipsæ etiam virtutes, operáque bona, ex S. Ignatii mente, sunt manifestanda : nam & in his laquei, in his foveæ in quas incidere; dubia & perplexitates, quibus nos Dæmon involvere; avia & devia, in quæ possumus declinare. *Est via quæ videtur homini justa, novissima autem ejus deducunt ad mortem*, inquit Sapiens, Prov. 14. 12. Diabolus enim transfigurat se in Angelum Lucis, & vitia sub virtutum specie suadere assiduè nititur : ut ait Sanctus Laurentius Justinianus L. de disc. c. 12. Nam sub colore zeli, furorem inserit ; sub justitiæ imagine

IV. Timores.

V. Virtutes.

crudelitatem ; sub velamine charitatis, carnalem affectionem ; sub prætextu honoris DEI, privatam laudem; & sub desiderio salutis animarum, prælationis officium suadet, ut quæratur. Hortatur etiam ad prædicationes, ad sæcularium conversationem, & ad virorum, mulierúmque indistinctam collocutionem ; illud Apostoli commemorans : *Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifaciam.* 1. Corinth. 9. In his omnibus latent fraudes & inimicorum laquei formidabiles, quibus capiuntur qui carent prudentiâ & elatum habent cor. O quot, qui jam inter astra, nidos suos collocâsse videbantur, occasione fraternæ charitatis, in lutum carnalis concupiscentiæ turpiter corruerunt ! Quot temporibus nostris fuerunt & sunt, qui tanquam ardentes lampades & mundi luminaria lucebant coram hominibus; paulatim ex frequenti sæcularium conversatione & confabulatione tepefacti, ad pristina opera sæcularis vitæ miserabiliter redierunt ! ita Sanctus Laurentius Justinianus.

Manifestandæ idcirco sunt etiam virtutes, ne sub specie virtutum in vitia deflectamus, & sub palliolo charitatis, in sordes carnalis concupiscentiæ ruamus; & sub integumento divini honoris, propriam laudem, inanémque gloriolam venemur. Vicina sunt vitia virtutibus : quare monet Sanctus Hieronymus Epist. adversus Luciferianos: *Conveniat unusquisque cor suum, & in omni vita inveniet, quàm rarum sit, fidelem animam inveniri, ut nihil ob gloriæ cupiditatem, nihil ob rumusculos hominum faciat. Neque enim statim, qui jejunat, Deo jejunat; aut extendens paperi manum, Deo fœnerat. Vitia sunt vitia virtutibus; difficile est, Deo satis esse contentum.* Ne igitur fallamur, aut decipiamur ; viæ duce opus est ; periculosum aut certè parùm tutum est viam longinquam ingredi, quam nunquam fis expertus : quantò igitur magis in via ad æternitatem, maximè longioqua ductore opus erit, ne exorbitemus! Hunc verò Ducem, si in dubiis consuluerimus, si arcana nostra retexerimus, haud sinet Divina Bonitas, nos a rectitudine & medio virtutis, in alterutrum extremum deviare.

Non possum, quin ipsiusmet Sancti Ignatii exemplo hos Sathanæ laqueos, ad Tironum omnium cautelam declarem. Hic enim sub vitæ melioris exordium, visus est in omnibus prædictis, quia sese non aperuit, impegisse. Nam 1. sensit vehementissimas tentationes, vanæ gloriæ stimulos, desperationem virium, ad vitam tanto rigore continuandam ; sed vel maximè & molestissimè scrupulis à Dæmone exagitatus Tiro Christi fuit ; adeòut non nisi aversum à se Deum, à quo æternùm esset perdendus, cogitare posset ; & quodammodo violenter, ad vitam aut præcipitio, aut ferro, aut laqueo abrumpendam, impelleretur. Totus ibat in lacrymas, rugitus & clamores; in cœlum ad Deum vociferans inde ut aliquid sibi opis adesset, quam frustra ab hominibus quæreret. 2. Absque consilio arbitri conscientiæ suæ, admi-

admirabiles assumpsit pœnitentias, triduana & quatriduana jejunia, humicubationes, cilicia, flagellationes, vigilias, orationes, meditationes septem horarum: quibus vires ita prostravit, sanitatémque pessundedit, ut animo linqueretur & vitæ periculum adiret. 3. Visa est tandem illi pia vis, quam de aliquo Sancto legisse meminerat, DEO adhibenda, decrevitque tamdiu cibo abstinere, donec liberationem, à DEO afflicti miserente, exorâsset: & produxit à Sabbatho usque ad Sabbathum alterum, nec panis quidem micâ, aut aquæ stillâ admissâ. Et progressurus erat ulteriùs nisi conscientiæ Director, rem edoctus, vetuisset: cujus imperium, simul secuta est Ignatio plena animi tranquillitas. Tannerus in vita pag. 4. Ecce quàm potens remedium, in momento, omnia Dæmonis tentamenta retundendi: Directoris imperium plena tranquillitas sequitur.

Quapropter, Dilectissimi, quandoquidem anima nostra veri Salomonis, Christi Domini nostri, lectulus est, quem tot fortes ambiunt, gladium tenentes, & ad bella spiritualia doctissimi, his viris fortibus, Superioribus inquam, Præfectis Spiritùs, & animæ gubernatoribus, nos ex asse committamus; in dubiis & perplexitatibus ad eos confugiamus; tentationes, defectus, pœnitentias, devotiones, & virtutes, perspicuè illis manifestemus; sensúmque nostrum ac judicium, illorum judicio submittamus, quos Christi Domini loco tenemus, ac fideliter iis obtemperemus: quod si fecerimus; omnes tentationes, scrupulos, anxietates, pericula feliciter evademus, Diabolique astutias ac technas declinabimus; contra quosvis timores nocturnos tuti, securique erimus, & feliciter ad perfectionem ac patriam cœlestem properabimus.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM XLI.

De variis tentationibus Religiosorum, præsertim Tironum.

THEMA.

Capite nobis vulpes. Cant. 2. 15.

VEL

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

SAMSON inter Hebræorum Judices, bellicósque Archistrategos præ ceteris fortitudinis gloriâ inclytus, ùt Libri Judicum c. 15. 14. recensent, mirâ Dei dispositione vulpes collegit omnino trecentas; quarum caudas colligavit, faces accensas in medio interposuit, atque ita illas dimisit: hæ verò illico huc illúcque discurrerunt, ac non modò segetes & fruges in agris; verùm etiam vineas & oliveta Philisthinorum, igne dispersò, consumpsère. Phalangis stygiæ Dux, Samsonem imitatus, trecentas colligit vulpes, id est, trecentas concipit versutias, fraudes, ac tentationes, quibus Religiosorum, Tironum præcipuè, agros & vineas, id est, Animas seu mentes destruat, atque succendat, ne optatos fructus proferant: Quod ut faciliùs expediat, cujusque genium, indolem, inclinationem callidissimè explorat. *Novit Diabolus,* inquit S. Leo Serm. 7. de Nativ. Dom. *cui adhibeat æstus cupiditatis, aut illecebras Gulæ ingerat; cui apponat incitamenta Luxuriæ; cui infundat virus Invidiæ; quem mœrore conturbet; quem gaudio fallat; quem ira opprimat; quem admiratione seducat; & omnium discutit consuetudines; venilat curas; scrutatur affectus; & ubi causa quem nocendi, ubicunque viderit studiosè occupari.* Ut igitur noverimus vulpinari cum vulpibus, fraudes ac tentationes hu-

dere-

detegendæ nobis sunt; earúmque antidota depromenda; quò eas prudenter ac fortiter superare sciamus.

Quemadmodum si quis stellas cæli, aut pluviæ guttas, seu arenam maris dinumerare voluerit, casso consumitur labore, scribit S. Laurentius Justinianus L. de disc. c. 12. Ita & quicunque varias Dæmonum fraudes ad plenum referare conatus fuerit, supervacuè desudabit: nempe ipsorum venenata malitia inscrutabilis est, & prorsus ignota mortalibus. Deo solo revelante, eorum possunt detegi insidiæ: tortuosi námque cùm sint colubri & anfractibus assueti plurimis, mox cùm teneri putantur, manibus defluunt: mille enim modis, & inveltigabili arte nocendi, ac infatigabili circumventione Simplicium Animas decipere moliuntur. Nunc blandis persuasionibus ignorantium mentes decipere student, & rationibus fictis ad peccatum eos alliciunt; nunc callidis machinationibus & astutiis eosdem præcipitare contendunt. Tales autem nisi majorum per omnia acquiescant consiliis, irremediabiliter ruunt. Quare quænam illæ sint vulpes, seu astutiæ in particulari, quibus Sathan Religiosos, & potissimum Novitios aggreditur, dispiciamus.

1. Prima vulpes astuta, agrum, seu vineam Religiosi jam florere incipientem demoliens, est tentatio, sive à Cacodæmone, sive à Carne, sive à Mundo suggesta, orta ex memoria seculi, atque inde enata tristitia ac melancholia. Revocat enim Tentator novello Christi militi in memoriam, pristinam libertatem, honores, dignitates, voluptates, divitias, parentes, sanguine junctos, amicos ac sodales longè carissimos. Hæc omnia velut agmine facto, unà in cor miserum irruunt, sese sperni lugent, & identidem ingerunt: Siccine nos deseris? Siccine te à Caris omnibus elongas? Siccine vivum te tumulas? Sic inglorius, ac despectus, mœstus, cunctisque Mundi deliciis ac bonis orbatus vitam miseram trahere constituis? Atque hæc ipsissima est tentatio, quæ Augustini, de vitæ mutatione deliberantis, pectus pulsabat: *Retinebant me* (fatetur Ipse) *nugæ nugarum, & vanitates vanitatum, antiquæ amicæ meæ, & submurmurabant: Dimittis nos? Et à momento isto non erimus tecum ultrà in æternum? Et à momento isto non tibi licebit hoc & illud ultrà in æternum?* His accedit spes & exspectatio vitæ longævæ ad canos usque & senectutem multam protelatæ. Ex quorum omnium recordatione, ac vivâ memoriâ tristitia nascitur, spiritualia omnia desipiunt, socii pannosi, inculti, tristes reputantur, atque omnia felle illita & absynthio respersa existimantur.

At quo reti vulpes hæc capietur? Responsum in promptu est: Considera vitæ hujus mortalis brevitatem; & obgannire desinet: perpende omnium bonorum terrenorum caducitatem, & obmutescet. *Quid* enim (interrogat S. Jacobus c. 4. 15.) *est vita vestra? Vapor est ad modicum parens* Quid est vita vestra? *Quasi umbra super terram & nulla est mora.* 1. Paralip. 29. 15. Quid est vita vestra? Flos, fabula, fœnum, ventus, Punctum, nihil: Vita enim nostra brevissima, in senibus longa esse nequit; juvenibus verò sæpe

sæpe in flore succiditur. Deinde quid sunt cuncta Seculi bona ? Oculis Mentis, Fidei lumine collustratis, ea intuere : & videbis, non esse bona ; sed umbras bonorum, & felicitatum larvas, & figmentorum imagines ; quæ labore ingenti quæsita in ictu oculi instar umbræ evanescant ; & miseros sui amatores vacuos, tristes, ac sempiternæ morti addictos relinquant. Si mihi fidem non habes, audi Damnatos illos experientiâ doctos in Libro Sapientiæ Cap. 5. & 10. ita lamentantes : *Quid profuit nobis Superbia, & divitiarum jactantia quid contulit nobis ? Transiêrunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuncius præcurrens, & tanquam navis, quæ pertransit fluctuantem aquam, cujus, cùm præteriêrit, non est vestigium invenire.*

Quanta ergo dementia est, ob umbram fictámque bonorum imaginem, vera & æterna bona perdere, & sibi ipsi illudere ? Quàm ignominiosum, eos, qui in croceis nutriri cœperunt, rursùm amplexari stercora, & in præteritis miseriis ceu stolida jumenta computrescere ?

II. Segnities.

II. Altera vulpes dolosa est ignavia, segnities & vecordia quædam in divino servitio. Variis ex caulis gigni solita : Vel enim oritur ex inscitia ac defectu cognitionis rerum spiritualium ; vel ex falsâ quâdam tranquillitate, quòd nimirùm peccatis exhomologesi de totâ vitâ expiatis, quis se in tutissimo collocatum portu existimet, nihilque ultrà agendum sibi esse autumet ; vel denique ex inani persuasione, quòd non rectâ intentione ; sed levitate quâdam, aut fine præpostero ductus, sæculum reliquerit. At quibus armis contra vulpis hujus fraudulentæ dentes sese armabit ? Contra primum, scilicet inscitiam, necesse est, ut perfectionis dignitatem & vitæ spiritualis momentum intelligat ; ex quo non divitiæ perituræ, non regnum temporale ; sed vitæ sempiternæ, & ponderis gloriæ immensi assecutio dependet. Contra secundum ; ut tranquillitati minimè fidat, solet enim stygius veterator quandoque sub vitæ religiosæ primordia à præliis cessare ; ut Religiosum incautum fallat, sibique is persuadeat, vitam spiritualem otiosam esse, nec multis subsidiis indigere, qui persuasione delusus, tentatione ingruente, à cœpto resiliat. *Errat Fratur, ait* (scribit Hieronymus ad Heliodorum) *si putas unquam, Christianum persecutionem non pati : Tunc maximè oppugnaris, si oppugnari non sentis.* Contra tertium ; intentionem, si vitium obrepserit, corrigat, Deóque corde pleno ac sincero deservire statuat. *Dixi, nunc cœpi : hæc mutatio dexteræ Excelsi.* Psalm. 76. Atque ita triplicem adsultum vulpinum generosè, sapientérque retundet.

III. Vulpes tertia pariter subdola est, & in scopum priori contrarium collimat ; éstque fervor nimius ac indiscretus in operibus pœnosis, & corporis macerationibus. Oritur autem hic vel ex amore proprio, quia præteritorum criminum turpitudinem agnoscens, à pœnis, pro illis debitis, quàm citissimè se defederat expedire. Vel metu ignis purgatis, velut mucrone confixus, asperitatibus illis, à gravioribus ac diuturnioribus suppliciis in altera vita tolerandis, liberare se desiderat. Vel vanâ fiduciâ subnixus, existimat, se suis viribus, operi-

operibúsque, posse pravitates corrigere, virtutes arripere, & perfectionis arcem obtinere.

Verùm huic vulpi opponendum est illud Apostoli ad Rom. 12. *Rationabile obsequium vestrum.* Tale scilicet, quod corpus domet, non destruat; tale, quod vitæ totius curriculo, perdurare valeat, non quod paucis pòst diebus, abrumpere necesse sit, ut imbecillitas naturæ nostræ subsistat. Deinde oggerendum illud Levitici c. 2. *Quidquid sacrificii obtuleris, sale condies.* Opera nostra sale discretionis condita, Deo mirificè placent, sine illo desipiunt. Peccata prætérita, ignísque purgantis supplicia, non afflictione corporis immoderatâ; sed prudenti & integrâ sui oblatione, ex gratia Dei factâ, sunt abolenda: & virtutum arx non in fortitudine equi, id est corporis, sed timore potiùs & amore Domini, ac solidarum virtutum actionibus expugnatur.

IV. Vulpes quarta vafra est, tentátque in pusillanimitatis voraginem præcipitare Tironem; dum futura contingentia ob oculos ponit. Quid si, inquit, hoc illúdve munus tibi à Præsidibus demandetur; viréne te pares illi adferre posse arbitraris? Túne & ingenium & corporis robur juventuti erudiendæ tibi inesse reris? Túne ex ambone ad populum perorare, pœnitentibus aures præbere, missiones Apostolicas obire, cæterósque Ordinis labores exantlare te posse credis? Tu tot defectibus obnoxius, tot vitiis innutritus, in sublimem perfectionis montem eluctaturum te censes? Tot inter occasiones, cast moniæ decus, integrum, illibatúmque perstiturum tibi opinaris? Hujusmodi vulpes allatravit, initio vitæ melioris S. Ignatium, in hospitali domo Manresæ degentem: Quomodo tu, inquiebat, qui septuaginta annos victurus es, paupertatem tantam ferre poteris? Cui opponendum illud Servatoris nostri: *Nolite solliciti esse in crastinum.* Matth. 6. Nunc in tirocinio locandum mihi est solidum vitæ Religiosæ fundamentum; cætera suo tempore dabit Dominus: qui dedit velle, dabit & perficere. Et illud Apostoli ad Philip. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat:* In me & ex me nihil. In Deo & omnipotentia ejus totam fiduciam meam colloco: hâc nixus, cum Augustino, animum erigam, dicámque: *Tu non poteris, quod iste & iste?* (quando instabat tentatio deservanda castitate) *an isti & istæ in se & ex se hæc potuerunt, & non potiùs in Domino Deo suo?*

V. Quinta vulpes fraudulenta, nuncupari potest, species boni: ut dum quis in tirocinio aliquamdiu substitit, ac methodum religiosè vivendi, & exercitia Spiritûs utcunque addidicit; hæc fucata illi occurrit suggestio: si ad sæculum reverterem, atque inter mundanos degerem, quàm exemplarem, sanctámque vitam ducerem? Quot diebus ad horam quartam è strato me proriperem, meditationi vacarem, conscientiæ latebras, examine gemino discuterem, eleemosynas largas in egenos distribuerem, verbo, cunctis vitæ Christianæ, virtutísque omnigenæ exemplis prælucerem. Verùm hæc astuta vulpes est; cui Tiro oggeret: Ego meam novi inconstantiam, fragilitatem meam perspicio;

IV. Vulpes.

V. Species boni.

spicio; si exempla ferventium Fratrum abeilent, si signum campanæ & obedientiæ deficeret, si excitator ac visitator emaneret: si gratia vocationis non fulciret & corroboraret; si communis oratio Societatis universæ auxilium cœleste non efflagitaret, fortè, extra Religionem positus, ne octiduo quidem meditationi, examini, rebúsque spiritualibus vacarem; sed mundanorum more in multam lucem sterterem; & somno, otio, lusu, aut certè negotiis sæcularibus, tempus nobile conterem. Harum vulpium exempla varia recensèt S. Bernardus serm. 64. & 65. Uti Monachi illius, qui è Monasterio abiit, ut parentes converteret: sed ipsos non acquisivit, & seipsum perdidit. Aliorum, qui cœnobia deserunt, ut ad populum pro Concione dicant; aut sibi soli ac Deo vacent. Aliorum, qui cum fœminis conversantur, pio prætextu, ut in spiritu eas instruant; sed mox Spiritus transit in carnem. Nam ut prudenter ait idem S. Doctor serm. 65. *Cum fœmina semper esse, & fœminam non cognoscere, nónne plus est, quàm mortuum suscitare? Quod minus est, non potes; & quod majus est, vis credam tibi?*

VI. Inconstantia.

VI. Sexta vulpes verùpellis, Tironi Religioso obgannit, & ad mutationem statûs inducere nititur: jam Religiosum Ordinem alium suadet mitiorem, & laxiorem, tanquam viribus & genio magis consentaneum; jam Religionem proponit rigidiorem; ea sub specie, quòd majori in ea sanctitate vivatur, corpus pluribus jejoniis, aliisque asperitatibus dometur, solitudo major, chorus prolixior, oratio frequentior observetur; adeóque haud occurrant tot animæ pericula. Hujusmodi tentatio, vivente etiamnum S. Ignatio, incessit unum è denis primis ejus sodalibus, ex conversatione cum quopiam Eremita, ad amplectendam vitam Eremiticam, sollicitatum: alium impulit ad ingressum Carthusiæ; sed uterque extemplò pœnitentiâ ductus, resiliit: alii vix ingressi, mox magnâ inquietudine agitati, illicò pedem retulerunt. Accidit quoque crebrò, à Diabolo Tironem, ad alium incitari Ordinem, non ut eum capessat; sed ut ea sub specie, ad sæculum redeat, vitámque mundanam resumat. Evénit id cuidem Fratri ad Marthæ muniadestinato, in superiore Germania; qui Societatem, Religionem, non sat austeram, strictámque sibi esse causabatur, eò quòd in ea, prandio bono se reficeret, jejuniisque corpus non affligeret, more aliorum Ordinum: atque ita à Societate tandem dimissus, abscessit; sed curâ alterius ordinis rigidioris ingredienti depositâ, hæsit in Mundo; ac non multò pòst Magistro Novitiorum obviam factus, rogatúsque, quid in mundo ageret? Cur Ordinem alium non intraret? Reposuit; fruendum sibi prius esse, sæculi jucunditate, delibandaque mundi gaudia. Hæc sunt Sathanæ stratagemata; hæ sunt vulpis dolosæ, astutiæ: sed eam nullo negotio ceperis, illâ Apostoli sententia: *Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.* 1. Corinth. 7. 20. *Confide in Deo & mane in loco tuo.* Eccli. 11. 22. Et *Locum tuum ne dimiseris.* Eccli. 10. 4. Nisi periculo te exponere certo volueris. Avicula nidum suum deserens, aut locum commodiorem

non

non reperit; aut anteqnam reperiat, laqueo capta manet. *Sicut avis transmigrans de nido suo; sic vir qui derelinquit locum suum.* Proverb. 27. 8. Ita pariter Religiosus à sua vocatione discedens, aut aliam minimè sibi convenientem nanciscitur, aut antequam obtineat, adversarii decipulâ illaqueatur. Arbuscula, de solo in solum transplantata, non crescit; sed languescit; non fructificat; sed arescit, præsertim in diversa glebæ temperie, diversôque cœli & astrorum influxu.

Quapropter, Charissimi, si hæc vel illa vulpes versipellis, vos infestaverit, agrôsque & vineas vestras, id est animas, deperdere, aut demoliri tentaverit; generosâ mente vos opponite: ejúsque fraudes & mendacia, clypeo veritatis retundite. 1. Memoriam sæculi exterminate, memoriâ & consideratione brevitatis vitæ: quid sunt bona mundi, nisi somnia? In ictu oculi clauduntur omnia: vitæ longævæ promissio nequissima est, & fallacissima, quæ multa centena hominum millia, in peccatis detinuit, & in tartarum detrusit. 2. Ignaviam, torporémque in rebus divinis, perpensâ bonorum æternorum magnitudine, eliminate. 3. Fervorem indiscretum in maceratione corporis, salem discretionis aspergendo, juxta Superioris consilium temperate; 4. Pusillanimitatem, magnâ in Deum conceptâ fiduciâ, depellite; sine Deo nihil, cum Deo possumus omnia. 5 Speciem boni, in sæculo præstandi; inconstantiæ & fragilitatis vestræ consideratione & discutite. 6. Denique cogitationes de statûs susceptí mutatione, vocationis divinæ æstimatione, mentisque constantiâ, ac perseverantiâ in eo ordine, in quo à suprema numinis Providentiâ, collocati estis, generosè profligate. Quod si præstiteritis, prædictas vulpes astutas ac fallaces, capietis & enecabitis, animæque vestræ vinea florebit, fructúsque Deo gratissimos, & sapidissimos exhibebit.

EXHORTATIO III.
IN REGULAM XLI.

Exponit, tentationes minimas, Religiosis, præsertim Tironibus, non minimi faciendas esse.

THEMA.

Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas; nam vinea nostra floruit. Cant. 2. 15.

VEL

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

REferunt rerum naturalium Scriptores, Vulpes, præ cæteris feris, vineis detrimentum adferre solitas: tum quòd eas suffodiant, & eradicent; tum quòd uvas deprædentur ac depascantur. Parvulæ autem vulpes cùm sint petulcæ, nec satis habeant virium, ad eas eradicandas; eas dum teneræ sunt & florent, vellicant, arrodunt, floréisque decerpunt, ac terram juxta radices suffodiunt, ut vites humore destituantur; & solis radiis expositæ, urantur atque exarescant. Ea de causa Cœlestis Sponsus in Cantico Canticorum c. 2. hortatur: *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas nostras.* In sensu adæquato, ex mente S. Gregorii, Anselmi, Bedæ, Augustini in Psalm. 80. Vinea est Ecclesia, vulpes parvulæ Hæretici subnascentes; instar vulpium, subdolè fidem & Ecclesiam subvertentes; qui dum adhuc pusilli sunt, & in paucis hærent, detegi, revinci, & exterminari debent, ne invalescant, totámque Ecclesiam corrumpant. In sensu verò partiali, S. Bernardus, S. Gregorius Nyssenus & Origenes per vineam florentem, animam gratiâ

gratiâ & virtutibus ornatam; per vulpes, Dæmonis insidias intelligit. Verùm cur *vulpes parvulas* Scriptor sacer nuncupat? Respondet Origenes: *Quòd in rebus parvis homines ad tentationem infestent.* Monet autem capiendas esse, dum etiamnum parvæ sunt: id est minimas tentationes superandas esse: quia sicut vulpes parvulæ, si non capiantur, crescunt & adolescunt; totámque vineam destruunt: ita tentationes parvæ, præsertim periculosæ, si negligantur, nec statim elidantur, augentur, animam prosternunt & in præceps devolvunt, omnique gratiâ ac virtute spoliant.

Quare, cùm præter vulpes astutas, exhortatione præcedente, detectas, vulpium parvularum, seu tentationum, species nonnullæ supersint, in rebus, ut videntur, parvis, re tamen verâ, periculosis; quæ Tirones potissimùm exagitant, eas in præsentiarum declarabimus, quâque ratione capiendæ, ac neandæ sint, patefaciemus.

Mellifluus Doctor serm. 65. asserit: *Viro sapienti sua vita vinea est, sua mens, sua conscientia:* in hac vinea, *virtus viti; alia palmes; vinum, testimonium conscientiæ; lingua, torcular expressionis.* Sed tali, inquit, *vineæ, nunquam infestationes, nunquam insidiæ deerunt: Sapiens autem erit sollicitus servare vineam suam, non minùs; quàm excolere; nec sinet eam vorari à vulpibus:* Nec à vulpeculis destrui ac subverti. Quænam verò sunt hæ vulpeculæ?

I. Vulpecula est, ait Cornelius à Lapide hic, relaxatio Regulæ, & disciplinæ in rebus parvis: v. g. cùm in Monasterio vel Collegio, dissimulatur ruptura silentii, rerum parvarum, non petitâ veniâ, usurpatio, levis inobedientia; contra Superiores obmurmuratio, discordiarum, licet non gravium, inter Fratres disseminatio. Hujusmodi enim defectus, nisi corrigantur, serpunt, crescunt, & magni evadunt, ut tandem disciplinam evertant, & omnem Regulam perfindent. Quare faciendum est, quod monet Sapiens:

Principiis obsta, sero medicina paratur;
Cùm mala per longas invaluêre moras.

II. Vulpecula est, detractor, & susurro, æquè ac adulator; licet initio, à rebus gravioribus non auspicetur: tales enim paulatim vineas; id est cœtus, & societates dissociant, ac fidelium animas subvertunt. Testatur id S. Bernardus serm. 63. *Pessima vulpes, occultus detractor; sed non minùs nequam adulator blandus; cavebit Sapiens ab his: dabit operam sanè, quod in ipso est, capere illos, qui talia agunt; sed capere beneficio, atque obsequio, monitisque salutaribus & orationibus pro his ad Deum: faciens mandatum Sponsi dicentis: Capite vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas.* II. Detractio & susurratio.

III. Vulpecula planè versipellis est, cogitatio quædam inhonesta, aut phantasia & imaginatio turpis, negligenter repressa. Objicit enim Tironi incauto: quid est una phantasia? una cogitatio? una exigua, obitérque percepta in his delectatio? Modica hæc & non magni momenti censentur. At cave tibi: res hæc minima tibi videtur; & tamen non rarò gravissimæ tentationis, ac ruinæ causa extitit. Solitus fuit asserere S. Franciscus Xaverius: *Quòd si semel levissimam turpem cogitationem excutere cunctemur;* III. Inhonesta cogitatio.

æmur; idipsum arripit, Vulpes infernalis, *eòque non contenta, longum agmen fœdarum specierum consequentium adnectit.* Una enim ejusmodi cogitatio animo infixa, nec sat repressa, recurrit, blanditur, allicit, carnem commovet, animum perplexum reddit; ut inter admissionem & repulsam fluctuet, & instar catti cum mure, ludat: atque ita tandem etiam voluntatis arcem expugnat. Talis cogitatio, una quasi scintilla est: & scintilla vel unica neglecta, quantum frequenter excitat incendium? Nónne integras, quandoque sylvas, civitates integras absumit? S. Jacobus c. 3. 5. de lingua ait: *Ecce quantus* (id est quantulus, quàm parvus) *ignis; & quàm magnam sylvam incendit? A scintilla una*, inquit Ecclesiasticus, c. 15. 34. *augetur ignis.* Videas in navi grandi bellica, plurimis machinis æneis, militibus & epibatis instructa, omnis generis armaturæ & annonæ copiam ingentem: & quantum, putas, requiritur; ut in frusta dissiliat, & evibretur tota in auras? Non nisi una scintilla: hostili enim classe appropinquante, nec ullâ aut evadendi, aut vincendi spe affulgente; juvenis ad id constitutus, cameræ pulverariæ, ignis scintillam injicit, & res tota confecta est. Simile accidit non rarò, in una cogitatione aut phantasiâ: Ergo quisquis sapis, cave tibi, non consideres, quàm parva res sit; sed quàm grandia damna pariat. *Quando parvam animi perturbationem susceperis*, inquit S. Chrysostomus, *ne eam neglexeris, quòd parva sit; sed considera quanta mala pariat.* Quemadmodum in domo, cùm stupæ nonnihil accensum viderimus, conturbamur, tumultúmque ciemus; non enim attendimus initium; sed ex initio finem considerantes, movemur, & concurrimus, ut totum caminum extinguamus.

IV. Quarta vulpecula est affectio quædam inordinata, aut amor sensualis erga hanc illámve rem creatam: obstrepit hæc vulpecula & objicit: Quid periculi imminet; si hanc illámve personam dilexero, aut familiariùs cum ea egero, & amicitiam coluero: amor hic naturalis est, adeóque non perversus; nihil eo mali intendo. Verùm & hìc latet anguis in herba; absconditse vulpecula. Scribit Olaus L. 18. c. 13. Vulpes si quando inciderit in canes, nullúmque sibi videat effugii locum, simulato latratu, canem effingit; ut imminens, mentitâ voce, declinet periculum. Non absimili ratione, vulpes stygia vafrè simulat vocem affectionis bonæ, amicitiæ honestæ, familiaritatis spiritualis; sed fallit, & ne deprehendatur, nequiter imponit. Amor enim naturalis & sensualis facilè degenerat in carnalem, hominísque cor captivat. *Ex volucrum aucupio*, inquit S. Ephrem. tom. 3. serm. de Ascens. *disce, quæ parva videntur non ideo contemnere; contingit enim, ut avis in laqueum incidens, minimâ capiatur unguiculâ, & alarum vires frangantur ac debilitentur, ob unguem vilem; cùm totum corpus sit extra laqueum, totum tamen retinetur.* Ecce tanta vis est in ungue, ut dum ipse tenetur, corpus totum captum teneatur. Idem in minimis affectionibus, amicitiis, familiaritatibus ac tentationibus usuvenit: vulpeculæ isti unguicula detenta sufficit; una

una affectio inordinata sat est, ut capiâre. Diabolus imitatur fures, qui si obseratis foribus & ostiis, ipsimet domum intrare nequeant; per foramen angustum, puerum intromittunt, qui deinde fenestram aut ostium aperiat, aditúmque ad interiora domûs, ad quam spoliandam veniant, patefaciat. Contigit id ante annos 25. Embricæ, ubi fures noctu in templum nostrum irrupturi, cùm per fenestrarum claustros ferreos ipsi penetrare nequirent, puerum de platea raptum, coactúmque immiserunt, qui ostium deinde reseravit, ut hierothecam & lampades argenteas auferre possent. Ita pariter Sathan amorem naturalem aut sensualem, tanquam furem parvulum, aut vulpeculam gracilem in cor hominis immittit; ut ostium deinde amori perverso pandat. *Veterator malorum Diabolus* (inquit S. Chrysostomus Homil. 87. in Matth.) *cùm sit magnâ malitiâ, multâ operâ, ingenti studio, condescensionéque nonnullâ, ad perditionem hominum utitur: à minimo enim plerúmque incipit.* Igitur S. Hieronymi consilium sequere: *Dum parvus est hostis, interfice; ut nequitia elidatur in semine.* Perime vulpeculas; ne excrescant in vulpes: neca affectiones sensuales, ne in carnales desinant.

V. Quinta vulpecula est visio quædam incauta, aut aspectus curiosus: ubi illa obgannit: Quid (quæso) mali est, si hoc illúdve objectum; hanc, illámve personâ fixis oculis curiosiùs intuitus fuero? At rursùm cave tibi: *Si nescis, oculi sunt in amore duces*, ut Poëta canit. O quàm multis oculi, scopuli extitêre, ad quos animæ cymba impacta dissiliit? O quoties per hasce fenestras, malè custoditas, mors intravit? Quoties urbes & arces munitissimæ, altissimis septæ mœnibus, per subterraneum cuniculum, per aquæductum, angustúmve meatum hostibus clàm irrumpentibus, occupatæ fuêre? *In armato milite ferreis armis*, ait S. Ephrem Tom. 1. Serm. de morb. ling. *si per tenuem aliquam rimulam telo aut ferro aditus patefiat strenuo pugili mortem affert.* An non id expertus Henricus II. Galliæ Rex, ùt narrat Famianus Strada de bello Belgico, qui à capite ad calcem usque ferro tectus erat; sed quia galeam oculis objectam parùm firmè constrinxerat, patebat ibi rima; per quam in hastiludio lanceæ extremitas ad ipsum oculum usque penetravit; quem ita læsit, ut paulò pòst ex hoc vulnere Rex mortem oppetiêrit. Tantùm nocet rimula, non bene clausa. Tantum quòque, & majus animæ damnum parit oculus malè custoditus. An non hæc vulpecula Regem quòque Davidem aggressa est? nónne per levem immodestiam, ut curiosiùs evagaretur, solicitavit? Et quid inde accidit? Per hanc curiositatem illum in concupiscentiam impulit; hinc in adulterium dejecit, ac denique hinc in homicidium deturbavit. *Noli ergo dicere* (ait S. Chrysostomus Hom. 8. in Matth.) *Quid est, si formosam mulierem aspexero curiosè? Ex aspectu namque concupiscentia; ex hac consensus & opus consequitur.*

VI. Sexta vulpecula est Tactus aliquis non obscœnus: suggerit illa: quid mali est in tactu non inhonesto, obiter solùm facto, nec intentione perversâ? Tango corpus meum, tango alterius personæ manum, aut faciem palpo. At hîc rursùm attende

VI. Tactus periculosus.

attende tibi : Neque enim minima hâc in parte minimi sunt facienda. Ignis stramini admotus, nullo negotio & fumum & flammam suscitat. Culex exile est animalculum, rostro te tangit exiguo, & si sinis, gracili siphunculo sugit sanguinem, & inde manus continuò uritur atque intumescit. Apicula exigua est volucris : *Brevis in volatilibus est apis*, ait Ecclesiasticus c. 11. 3. Et tamen si oculum, si genam, si manum tangat, & aculeo suo feriat, quantus inde tumor, quantus dolor enascitur ? Neque scorpius animalculum parvum, præter aculeum, quidquam armorum circumfert, & tamen si negligentiâ tuâ te tetigit, & vel levissimè pupugit; veneno inficeris, mortisque præsens discrimen adis. Ita pariter in hisce tentationibus à minimis ad majora progredimur. Novit id Diabolus vulpes astutissima ; qui (ut docet Sanctus Hieronymus in Psalm. 140.) *Non pugnat citò contra aliquem per grandia vitia ; sed per parva ; ut possit quomodocunque intrare, ac dominari homini ; ut postea eum in vitia graviora propellat. Non per fornicationem, non per avaritiam ; sed per minima vitia ingreditur.*

Igitur principiis obsta ; manuum custodiam gere ; nè tibi fide ; homo es labilis ; si stare & perstare cupis, cautus esto ; ne à parvis in majora devolvaris. Similia, nisi temporis angustia vetaret, de auditu, gustu, otio, aliisque vitiis, vulpeculis pariter dolosis adducere liceret ; sed ne prolixiores simus, finem imponimus.

Quapropter, Dilectissimi, capite vulpes parvulas, quæ alioquin demoliuntur vineas : id est, vincite, resistite, expellite tentationes, quæ parvæ videntur ; sed sunt periculosæ ; vigilate, ut mox in principio eas suffocetis. Principiis obstate ; secundùm Medicorum consilium (Galeni L. de cur. & cog. morb. c. 7. Hypocrat. Sect. 3. Aphor. Celsi L. 3. c. 22.) Morbi exscindendi, dum adhuc pullulant, non exspectandi, donec excrescant, reddantúrque insanabiles. Cavete, quantùm in vobis est, disciplinæ relaxationem, crebrásque Regularum etiam minimarum violationes : Vitate detractiones, susurrationes, adulationes, quamvis exiguas. Eliminate quamprimum quascunque turpes phantasias & cogitationes : modica scintilla magnum valet suscitare incendium. Examinate affectionem & dilectionem vestram, præsertim erga sequiorem sexum. Familiaritatem declinate ; ne, cùm fortè spiritu cœperitis, carne consummetis. Vulpes ista dolosa est. Denique oculos manúsque quàm diligentissimè custodite : & potissimùm initiis attendite ; verè enim scribit B. Petrus Damiani Opusc. 15. c. 13. *Facilius est, hostiles impetus in vestibulo frangere ; quam admissos extra muros propulsare : Tutius est arcere pro foribus, quàm taribus intromissos in terga compelere.*

EXHORTATIO IV.

IN REGULAM XLI.

DE SCRUPULIS ET EORUM REMEDIIS.

THEMA.

Illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Psal. 13. 5.

VEL

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

TEntationibus, ab Ascetis, annumerari solent scrupuli, nomen trahentes à scrupulis, seu lapillis, qui calceis injecti, molestiam & dolorem creant: ut enim hi, pedes cruciant; ita illi animum, angunt, vexant, & inquietant; sunt autem tales mentis scrupuli, cogitationes quædam, levissimis rationibus, & ferè nullis fundamentis nixæ, quibus putamus aut suspicamur, peccatum aliquod, sive grave, sive leve, pro qualitate scrupuli, actionibus nostris inesse: quamvis alii perturbationem, quæ hanc cogitationem sequitur, scrupulum esse velint: nobis autem perinde est, sive scrupulus sit cogitatio, *vel ratio falsa, excitans judicii perturbationem*; sive sit *perturbatio judicii, falsis rationibus excitata*, sive utraque simul sumpta. Horum autem scrupulorum causa est multiplex; tum intrinseca, tum extrinseca, intrinseca est, dum oriuntur ex parte animæ, ejúsque ignorantia, apprehensione, nimio timore. Vel ex parte corporis, ejúsque complexione phlegmatica, frigida, melancholica, aut ex nimia corporis castigatione per jejunia, vigilias & opera pœnosa, quæ corpus debilitant, & animam ad bene judicandum enervant. Causæ verò extrinsecæ sunt Dæmon, qui Deo permittente, scrupulis hominem infestat; ut à via virtutis abducat, & in pristina peccata retrahat. Deinde Deus,

qui ſcrupulis tepidos exſtimulat, ut imperfectiones fugiant ; aut probat fervidos, & tanquam aurum in fornace purificat, illuminat, excitat, acuit, & meriti & ſatisfactionis pro peccatis, occaſionem præbet. Ac denique ſocietas ſcrupuloſorum, qui velut peſtes latiùs ſerpunt, & in alios ſeſe diffundunt.

Cùm igitur hujuſmodi lapilli ſeu ſcrupuli, quàm plurimis, præſertim Tironibus, moleſti accidant; præcipuos, in præſenti exponemus, ſimúlque antidota præſcribemus, quibus eoſdem efficaciter curare ac proſcribere valeamus.

I. Scrupulus de peccatis præteritis.

I. Primus ſcrupulus ſeu lapillus conſcientiam Tironum vexans & pungens eſt de memoria præteritorum peccatorum, aut de exhomologeſi eorundem non rectè inſtitutâ : dum exiſtimant, jam aliquod grave peccatum in ea prætermiſſum ; jam circumſtantiam quandam neceſſariò exprimendam, ſilentio involutam; jam ſine debita conſcientiæ diſcuſſione, aut ſine conveniente dolore, aut ſine vero emendationis propoſito, abſolutionem ſuſceptam eſſe, ac proinde ſe ad peccata denuò clavibus ſubjicienda obligatos eſſe, omnino autumant : ideóque exhomologeſin de tota vita, crebriùs repetunt.

Huic ſcrupulo geminum præſcribit antidotum Cancellarius Pariſienſis Gerſon Alphab. 72. lit. K. & ex eo Franciſcus Suarez tom. 4. de Relig. L. 9. c. 7. Primum eſt, oblivioni dandum eſſe tempus præteritum, præteritáque delicta, niſi in generali, ad petendam à Deo veniam per contritionem generalem. Alterum eſt, quando tempus præteritum ſollicitat, timendo, quòd non ſit facta ſufficiens confeſſio; occurrendum eſſe illi, recurrendo ad Deum, cum vera cordis humilitate & contritione; & in memoriam revocandam eſſe voluntatem, quam habuit integrè & perfectè confitendi ; & quòd tunc fecerit, quantum in ipſo erat, ſuóque Confeſſori ſatisfecerit; cujus conſilio ſtatuit præteritorum non ampliùs recordari, ut Deo meliùs poſſit inſervire ; atque ita in eo propoſito perſeveret; nimiúmque timorem contemnat.

Verùm objicit quiſpiam, rectè quidem iſta : timorem omnem libens contemnerem, ſi modò à me præſtitum eſſet, quod Deus jure à me exigit ; quis autem me certum reddit ; vere me pœnituiſſe, peccata omnia & ſingula ritè enarrâſſe; verum dolorem elicuiſſe; propoſitum firmum concepiſſe, nihilque prætermiſiſſe eorum, quæ Deo, in re tanti momenti exſolvenda fuerant?

Antidotum hoc, dubio tuo oppone. 1. A Magiſtro ſpirituali aut conſcientiæ arbitro conſilium pete, illíque humilitate magnâ acquieſce : ſecundùm Salomonis Regis ſapientiſſimi monitum, Proverb. 3. *Ne innitaris prudentiæ tuæ.* Scrupuli enim adeò obſcuram, perplexamque reddunt mentem & conſcientiam tuam, ut à te ipſo nullum ſanum conſilium poſcere valeas : quare audi conſilium viri prudentis, & tutus, ſecuríſque eris. 2. Habes deinde ſigna moraliter certa, exhomologeſeos ritè peractæ, & remiſſionis peccatorum obtentæ, ac gratiæ divinæ tibi reſtitutæ. Nam perpende, obſecro, an non Deus diſrupit vincula tua; & in funiculis charitatis traxit te, ut ad pœnitentiæ lavacrum

crum sponte venires ; & illi cor contritum & hostiam laudis offerres ? 2. An non integrum octiduum (ut in Societate moris est) præparationi, examini, attritioni, contritioni & proposito impendisti? 3. An non exhomologeseos tempore, se nihil ampliùs peccatorum præter dicta, & expiata sciro, licet mors obeunda foret, disertè professus es? 4. An non mortem potiùs oppetere paratus es, quàm ad pristinam conversationem, præteritáque crimina relabi? 5. An non sentis perfectionis desiderium, amorem virtutis, studium Deo placendi? 6. An non vitam, mores & sæcularia delicta emendasti, nec tanto jam tempore ea perpetrasti? 7. An non omnia mandata divina servare paratus es? An non libenter cum Deo in oratione loqueris ? An non libenter Verbum Dei audis ? An non terrena omnia contemnis, & Deum unicè diligis ? Quid igitur angeris ? Quid scrupulis vexaris ? Quænam certiora signa exhomologeseos rectè peractæ, gratiæque tibi restitutæ in hac mortali vita, reperiri queunt ? Igitur acquiesce, ac deinceps in pace & tranquillitate conscientiæ, vitam tuam transige, Deóque fideliter servire perge. Quando homo moralem adhibet diligentiam, in peccatorum suorum confessione, Deus illico, omnium peccatorum oblivisciur, & ea in profundum maris demergit : *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor.* Ezech. c. 18. Quid igitur ultrà te tantopere vexas & crucias ? Angantur mundani, sese modico tempore ad pœnitentiæ Sacramentum præparantes. Crucientur peccatores, post innumeras confessiones, identidem in pristina scelera relabentes : sed Novitii seriò vitam emendantes, Deo servire & placere cupientes, & ex corde ad Deum conversi, omnem anxietatem deponant : *Ad Dominum jam conversos, non nimis cruciet præteritorum conscientia delictorum.* S. Bernard. serm. 3. de SS. Petro & Paulo.

II. Alter scrupulus nascitur ex tentatione Diaboli, qui Religioso novello, cogitationes hæreticas, blasphemas in Deum, Deiparam, & Sanctos, aliásque nefandas & horrendas injicit, ac illis miserum vehementer exagitat ; ita ut potiùs ad inquisitionis tribunal, quàm ad exhomologeterium, pro remedio, sibi recurrendum existimet. Quemadmodum initio conversionis suæ expertus est S. Ignatius teste Tannero p. 4. II. De cogitationibus blasphemis.

Antidotum I. est, quo morbus hic depellitur ; has cogitationes omnino non timere : neque enim eas, qui scrupulis agitatur, elicit, approbátque, sed Cacodæmon, Deo permittente, phantasmata movet, species adaptat, & indesinenter objecta nefanda proponit & ingerit. Ridendæ igitur & penitus contemnendæ sunt, tentationes hujusmodi ; quantò enim magis quis iis afflig tur ; tantò magis à consensu & peccato distare se noverit. Perferendum itaque est hoc parvum Martyrium, divinúmque auxilium implorandum ; qui opportunè fœtidas hasce muscas abiget, ac tranquillitatem optatam restituet.

Antidotum II. est Conscientiæ arbitris, aut Spiritûs directoribus, tentationes suas manifestare ; odit enim

Spiritus tenebrarum lucem : Deúsque demisse se aperientibus, mirè opitulari consuevit. Recenset S. Joannes Climacus gr. 3. de Asceta quopiam, ipsos viginti annos, jejuniis, vigiliisque se discruciante : ut nescio quam blasphemiæ cogitationem abigeret ; sed in cassum omnia, donec Seni cuipiam gravi ac prudenti molestiam detexit ; à quo jussus manum collo ipsius imponere ; hæc verba solatii plena audiit : *Super collum meum Frater, sit hoc peccatum, tot annis te oppugnans : tu illud floccipende, nihilque formida.* Quo facto, tentatio molesta penitus evanuit.

III. De cogitationibus obscœnis,

III. Scrupulus tertius nascitur, dum phantasiæ & cogitationes turpissimæ identidem ingruunt ; quales sunt luxuriæ, superbiæ, iræ, vindictæ ; quibus adeò certò consensum se præbuisse scrupulosus arbitratur ; ut quidquid neget Conscientiæ arbiter, ipse suo judicio mordicus adhæreat, à Directore suo non rectè cognosci aut intelligi se existimet, ac propterea suos in peccata fœdissima consensus excusari, Dæmonúmque duntaxat impulsus reputari.

Antidotum hujus erroris & persuasionis falsæ est, si bene apprehendas ac distinguas sensum tentationum à consensu : aliud siquidem est sentire, aliud consentire. Sensus peccati, est cognitio peccati quasi ab extrinseco injecta, & veluti ignis quidam in cordis foco succensus, quem sæpe statim & facilè extinguere non licet ; sed interdum flammas & motus turpes vel in invito excitat. Consensus verò est actus voluntatis, quo expressè peccatum vis & amplecteris. Te verò non consensisse, colliges ex eo, si Deum O. M. offendere timeas, ideóque de tentatione angaris & tristeris : si in gratia Dei persistere optas ; si Deo placere unicè desideres ; si post tentationem adhuc à peccato abhorreas, illúdque oderis ac detesteris.

IV. Scrupulus quartus emergit ex eo, quòd quis putat, non implere se aliquod præceptum, v. g. horas recitandi, quòd vel intentio, vel attentio, vel integra pronuntiatio defuerit, ideóque se ad repetendum astringi. Simile quid accidit in audiendo Missæ sacrificio, ob nonnullas distractiones etiam non voluntarias.

Antidotum præsens est, virum doctum consulere, ejúsque judicio stare. Hac ratione Discipulum suum curavit S. Bernardus : dum enim is ob scrupulos, à celebratione Missæ retardaretur, ei dixit : *Vade fili, & in fide mea celebra.* Ut refert Gerson de præp. Missæ. Accommodet se alterius viri prudentis judicio, levissimáque sibi in contrarium occurrentes ratiunculas prorsus contemnat, tanquam penitus indignas quibus aurem præbeat. Consilium est S. Antonini p. 1. tit. 3. c. 10. §. 10. reg. 6. *Scrupulos, more canum, oblatrantes & lacerare minantes non possumus melius compescere quàm per contemptum.* Enimverò, in quantas exurgunt iras imbelles catelli, si quem, penes domum, custodiæ suæ commissam, transeuntem viderint! Accurrunt quasi si pedes viatori velint detrahere, clamant, fremunt, ringuntur, & latratibus totam implent ac turbant viciniam. Quid hic agat, si sapiens viator? Sanè si cani respondeat, itinere

que

que sui rationem reddere voluerit: innocentem se proclamet, neque quidquam domui se velle officere, si cani velit persuadere; ac proinde non ita sibi esse oblatrandum: & tempus perdet, & majores in se caniculi excitabit clamores, neque quidquam à tota vicinia referet præmii, nisi risus & cachinnos, quòd rationibus canios velit obstruere. Quid ergo agendum est? Nihil prorsus. Clamet catellus ad ravim usque: viator nihilominus prosequatur iter suum tacitus, & securus sui. Defatigabitur tandem catellus, ponet iras, & nullâ re actâ, recipiet se ad nidum suum, ibique si libuerit de victoria sua phantastica, plausum sibi faciet & triumphos. Ita cum scrupulis agendum est, inquit S. Antoninus: iis respondе & colloquia cum illis misce, si totam illico turbatam vis domum. Contemne, & tuta sunt omnia.

V. Scrupulus quintus ex errore provenit, quo quis in omnibus quæ agit & cogitat, peccatum lethale à se committi existimat; etiam in ipsa peccatorum expiatione, Synaxi sacra, oratione, aut sui manifestatione. Stultum hunc errorem, quo pacto corriges?

V. De variis.

Antidotum est, si cogites: cùm in sæculo, more tuo liberè viveres, impudicitiæ vacares, ac Diabolo servires; in omnibus tamen operibus tuis, lethale crimen non committebas: nunc verò in Religione positus, à pristinis vitiis abstinens, sanctis occupatus actionibus, & à peccandi occasione sequestratus, in omnibus graviter delinquis; quæ isthæc est insania? An non Sathanæ ludibria cernis? Illudit tibi stygius Impostor, veluti pueris, quibus si viâ lutosâ, lubricâque incedentibus, acclametur, laberis, laberis, præ timore labuntur: ita pariter te Diabolus, velut pusionem stolidum, illudit.

VI. Sextus scrupulus est, dum præscientiæ & prædestinationis divinæ nodi insolubiles vexant, ut se reprobos aut damnandos conjectent.

VI. De prædestinatione.

Antidotum in hoc, uti & in prioribus, validum est: concipere spem magnam ac fiduciam in Deum, pitímque de misericordia & bonitate ejus infinita sensum: ad quem hortatur sapientissimus Regum Salomon Sap. 1. 1. *Sentite*, inquit, *de Domino in bonitate*. Magna in sæculo admisistis crimina & multa; sed nemo propterea desperet; nemo cum Caino dicat: *Major est iniquitas mea, quàm ut veniam merear*. Gen. 4. Sed potiùs perpendat illud Apostoli ad Rom. 5. 20. *Ubi abundavit delictum* (plerumque) *superabundat & gratia*. Quare rectè ait S. Laurentius Justinianus in Ligno vitæ de spe. c. 4. *Quid tam grave committitur, quod non Christi morte salvatur? Meritò igitur in Christo, mihi spes valida est, qui sanat omnes languores meos; qui redimit de interitu vitam meam; qui coronat me in misericordia & miserationibus.* Apprehenditis Deum, tanquam severum & acerbum vindicem scelerum, cujus judicii strictissimi terrore prostrati estis: sed timeant peccatores in peccatis perseverantes, mortémque infelicem opperentes: at vos, qui peccata expialtis & emendare ea cupitis: *Sentite de Domino in bonitate*: & sperate in eo: justus est quidem Deus, sed simul misericors, & benignus, utpote, cui proprium

est misereri & parcere, magis quàm punire & plectere. *Quàm bonus, Israël, Deus hu, qui recto sunt corde!* exclamat Propheta Regius, Psalm. 72. Quales vos per gratiam Dei jam esse cœpistis. *Bonus est Dominus*, ait Jæremias Thren. c. 3. *sperantibus in se, ut vos facitis, & animæ quærenti illum*; veluti vobis unicè cordi est. Quare *sentite de Domino in bonitate.*

VII. De variis interrogationibus.

VII. Scrupulus septimus est, dum Dæmon variis hominem infestat interrogationibus. Quid faceres, si hoc, illúdve succederet? Si hoc tibi eveniret? Si hæc vel illa peccandi occasio sese tibi offerret? si talis tibi contumelia, vel injuria irrogaretur? An non vindicares? an non percuteres?

Antidotum est optimum, omnes has cogitationes eliminare, ac sollicitudinem de futuris abjicere. *Sufficit diei malitia sua*, ajebat Salvator Matth. 6. *Noli esse solicitus pro crastino*; in occasionibus peccandi, Divina Bonitas gratiam uberem præstabit.

Quapropter, Dilectissimi, si scrupulis hisce agitemini, ne trepidetis timore, ubi causa timendi non adest. Sive enim vos Hostis stygius infestaverit scrupulis & anxietatibus de peccatis præteritis & exhomologesi perperam instituta; sive de cogitationibus hæreticis & blasphemis, sive de phantasiis & cogitationibus impuris; sive de impletis præceptis, sive ex ignorantiis crassis, sive ex erroribus noxiis & interrogationibus periculosis; allegata ante mox adhibete antidota. 1. Vestræ prudentiæ nunquam fidite, sed juxta Regulam 41. vel Superiori, vel conscientiæ arbitro, tentationes vestras manifestate, illi credite, illi obedite, illi vos & judicium vestrum subjicite. 2. Scrupulos contemnite & pro viribus abjicite: nec cum illis disputationem instituite; idem enim est ac si cum Cacodæmone disputetis. 3. *Sentite de Domino in bonitate.* Deus Pater est, non vitricus; Amicus est, non Tyrannus; bonus & misericors est; non rigidus & crudelis, ideóque firmam in illo spem & fiduciam collocate. Hæc qui præstiterit, per auxilium divinæ gratiæ facilè juvabitur: qui verò ea neglexerit, pro ægro deposito ac desperato habendus est, qui nunquam curabitur.

REGU-

REGULA XLII.

DE UNIONE ET CHARITATE FRATERNA.

EXHORTATIO I.

IN HANC REGULAM,

Media conservativa Unionis & Charitatis proponit.

THEMA.

Idem sapite, pacem habete. 2. Corinth. 13. 11.

VEL.

Unio & conformitas mutua diligentissimè curanda est. Reg. 42.

UNIO animorum primitivæ Ecclesiæ, ex diversis populis, Tribubus, & linguis conflatæ, meritò cunctis Ordinibus Religiosis, ac in primis Societati nostræ, ex diversis quòque nationibus congregatæ, ceu prototypon, & exemplum illustre Unionis Caritatisque fraternæ proponitur. *Multitudinis Credentium* (ait S. Lucas Act. 4. 34.) *erat cor unum & anima una*: non physicè, sed moraliter: Physicè enim non erat in eis Anima una communis, quasi Idea Platonica; sed moraliter ita fideles omnes animis, sensibúsque concordes erant; ac si omnes cor unum, & animam unam possiderent. Verùm unde (obsecro) inter adeò diversos, tanta animorum conjunctio? Non aliunde sanè, nisi ex perfecta amicitia & caritate, quam Spiritus Sanctus cordibus eorum insculpserat, eósque in Christo, quem intimo prosequebantur amore, copulaverat; ita, ut, quæ erant unum in uno tertio (scilicet Christo, inhabitante, eos animante, agente, & movente) essent etiam unum inter se, maximâ

maximâ animorum concordiâ. Et hæc quidem Unio inter Christianos primævos diu floruit, teste Tertulliano, qui vixit sub annum Christi ducentesimum; refert enim Apolog. 39. tantam inter eos viguisse caritatem, ut communis Gentilium de Christianis vox esset: *Videsùt se diligant; ut alter pro altero mori sit paratus.* Crescente verò Fidelium numero, decrêvit paulatim & refrixit hæc Unio: quare ejus retinendæ causâ, instituta sunt Cœnobia; in quibus tanta fuit Unio & communio, ùt S. Basilius Constit. Monast. c. 19. admiretur: *Homines ex diversis nationibus & regionibus profectos, per exactam Morum & vitæ disciplinam, adeo velut in unum coaluisse, ut in pluribus corporibus unus tantùm animus esse videretur.*

Horum Antiquorum, tum Christianorum, tum Religiosorum vestigiis ut insistamus: quibus in rebus hæc animorum Unio demonstranda sit; vel quænam sint ejusdem conservandæ Media, à S. P. N. in Regula præsente assignata, ostendemus.

I. Unio animorum.

I. Medium primum Caritatis & Unionis fraternæ conservandæ (quamvis etiam effectus sit caritatis) est *idem sapere. Idem sapiamus* (ait S. Ignatius in Regula) Id ipsum quòque Gentium Doctor olim à suis Romanis, Corinthiis, & Philippensibus, atque in illis, à nobis postulavit. Et quidem Romanis c. 15. vovet, optátque: DEUS *det vobis idipsum, in alterutrum sapite.* Corinthiis verò. 1. Corinth. 13. *Idem sapite. Pacem habete.* Denique Philippensibus c. 2. *Implete gaudium meum, ut idem sapiatis* At quidnam est, idem sapere? Origenes prædicta Apostoli verba interpretans, ait: *Idem sapite*, id est, *idem sentite, ejusdem sitis judicii, mentis, sententiæ & sensûs.* Interpretes alii, non de Intellectu duntaxat; verùm etiam de voluntate explicant: *Sapere* enim innuit suavitatem quandam, gustúmque gratum, quem in voluntate percipimus, dum grati quidpiam nuncii intelleximus: V. G. Dum nova fausta de Principis cujusdam ab Hæresi ad Fidem Orthodoxam reductione; aut de insigni Cæsaris de Turcarum Tiranno victoriâ afferuntur. Ita nos quotquot in unam Religionem compaginati sumus, idem sapimus, suavémque gustum percipimus; quando secundùm Deum Intellectu & voluntate ita concordamus, ut, quod sentit unus, sentiat & alter; quod uni jucundum accidit, alteri quòque jucundum existat; quod uni sapit, alteri etiam sapiat. Deinde idem sapimus, quando animo, corde & affectu ita mutuò conjuncti sumus; ut quod quisque sibi sentit ac sapit, idem alteri quòque sapiat: id est, ut quod quisque sibi quærit, diligit, curat, vult; idem etiam alteri quærat, diligat, curet, velit: atque ita mente, animo, & sensu consentiamus: Si Proximus gaudet, & nos gaudium sentiamus & cum eo gaudeamus: Si fleat, cum illo fleamus: Si doleat, cum eo doleamus; ùt dixit Apostolus c. 12. ad Roman. *Gaudere cum gaudentibus; flere cum flentibus.*

Ubi verò talis est in Religione animorum conjunctio, quanta in eam felicitas, quanta jucunditas, quantum redundat solatium? *Qui alios diligit, sibi debet*, inquit S. Chrysostomus Hom. 11. in

in Epist. 2. ad Corinth. *ita vivit in terra, quasi esset in cælo; semper gaudens summâ tranquillitate: In hoc enim Bono Caritatis omnia bona habet; & per eam innumeras obtinet victorias & coronas, & inæstimabiles thesauros pacis.* Chrysostomo adstipulatur S. Augustinus in Psalm. 132. *Nihil* (ait) *auditur dulcius, nihil optatur delectabilius, nihil utilius possidetur, quam ob rem dixit David*: O quàm bonum & quàm jucundum habitare Fratres in unum: *hæc verba psalterii, iste dulcis sonus, ipsa melodia etiam Monasteria peperit.*

Hanc, Dilectissimi, concordiam constanter teneamus, nec unquam ab ea recedamus; floret illa (laus Deo) in hac Domo, ubi omnes idem sentiunt, idem sapiunt, idem volunt, idem nolunt, arctioreque se invicem, quàm germani fratres soleant, amore complectuntur: atque inde tranquillitas, inde pax, inde tanta jucunditas & lætitia resultat; ut meritò cum Vate regio exclamemus: *Ecce quàm bonum & quàm jucundum: habitare Fratres in unum!*

II. Alterum unionis & charitatis fraternæ conservandæ Medium, est idem sermo, idem colloquium, & loquela eadem, quam S. IGNATIUS in Regula præsente exigit, dum ait: *Idem, quoad ejus fieri potest, dicamus omnes:* Ubi non solùm optat unionem animorum & voluntatum; verùm etiam sermonum & linguarum; ut quemadmodum mente, ita & ore & loquelâ consentiamus; alioquin facili negotio, verbis Charitas fraterna rumpitur: potissimùm verò fugienda sequentia, linguas dividentia. 1. Non aciter aliis contradicendum; sed potiùs acquiescendum, quando secundùm Deum possum. 2. Non vehementiùs disputandum; quod non rarò de lana caprina, & rebus nullius momenti hominibus imperfectis evenit. 3. Non rixandum, aut verbis contendendum. Contentio est concertatio pro gloria & honore; cui semper conjuncta est æmulatio, seu boni alieni invidia; à quibus deterret Apostolus Rom. 13. 13. *Non in contentione & æmulatione:* Eáque refert inter opera Carnis, dum ait: *Contentiones & æmulationes.* 2. Corinth. 12. 20. 4. Non mordendum verbis amaris, & sarcasticis; à quo rursùm dehortatur idem Apostolus ad Galat. 5. 15. *Quòd si invicem mordetis & comeditis.* S. Ambrosius pro *comeditis*, legit *criminatis.* Quasi dicat: Si vos invicem roditis & laceratis verbis acerbis & amarulentis, odiis ac invidiis: *Videte ne ab invicem consumamini:* Quemadmodum enim duo canes rixantes invicem mordent se ac conficiunt; ita duo rixantes invicem, seipsos ipsi conficiunt. De S. Ignatio legimus in vita L. 5. c. 2. & 6. quòd triginta & amplius annis neminem unquam verbo contumelioso aut mordaci læserit. 5. Judicium proprium non cum pertinaciâ defendendum: ùt rursùm S. Paulus hortatur, ad Rom. 12. 3. *Non plùs sapere, quàm oportet; sed sapere ad sobrietatem.* Et valet hîc S. Ignatii documentum: *Cedere te potiùs, quàm superare juvat. Idem dicamus omnes.* 6. Cavenda doctrinæ differentia; *Doctrinæ differentes non admittantur*, ait S. IGNATIUS. Ubi 1. Doctores & Professores Nostri in Theologiæ & Philosophiæ Dogmatibus dissidere vetantur. Hæc enim

doctrinæ diversitas efficacissima Diaboli machina & medium est, ad animorum Caritate conjunctorum divisionem : quod tamen haud ita intellectum velimus, quasi Theologiæ ac Philosophiæ Professoribus contrarias non liceat docere Sententias in rebus levioribus, minorisque momenti ; quæ exercitii gratiâ non rarò, pro & contrà probabiliter ventilantur ; in rebus tamen gravioribus à Societate constitutum est, quásnam Nostri Sententias ubivis terrarum tradere debeant. 2. Prohibentur doctrinæ differentes in publicis concionibus ; neque enim id absque populi scandalo accideret : inde, Nos animis disidere, & superbiâ, æmulationéque agi colligentis. 3. Prohibentur quòque ejusmodi doctrinæ differentes typo vulgandæ : hâc enim viâ Differentia illa ad plures dimanat, nec tantâ facilitate, ac verba ore solùm prolata, revocatur ; unde cautum est, ut absque Præsidis generalis approbatione lucem ejusmodi libri minimè aspiciant : Et in exam. c. 3. §. 11. præscriptum est, ut Doctorum laureâ conspicui, & doctrinâ insignes in seculo, in Societatem deinde admissi, depositâ, quâ in sæculo erant imbuti, contrariâ doctrinâ, sententias Societati præscriptas amplectantur : ut impleamus regulam : *Idem dicamus omnes, & doctrinæ differentes non admittantur.* Ita stabit animorum Unio, studiúmque perfectionis vigebit. Quamdiu ædificatores Turris Babel unâ utebantur linguâ, felici omnino successu promovebatur Structura ; at exortâ linguarum confusione, res tota penitus interturbata, & Fabricæ continuatio abrupta est. Quid in Religione ædificamus, nisi turrim perfectionis, ad cælum usque pertingentem ? Quod opus secundis succedit auspiciis, si mente, linguâ & doctrinâ consenserimus : At si animorum linguarúmque inter nos exorta fuerit discordia, ac dissonantia, actum agemus, cœptámque perfectionis turrim imperfectam relinquere & deserere compellemur.

III. Tertium unionis & charitatis fraternæ conservandæ medium est, idem agendi & procedendi modus : unde desiderat Sanctus Pater in Reg. cit. *Ut absit omnis judiciorum diversitas in rebus agendis.* Causámque mox subtexit : quia *Ipsa est mater discordiæ, & inimica unitas voluntatum.* Perinde ac si diceret : Diversitas hæc in agendo, vivendo, negotia tractando, quâ quis proprium suum consectatur sensum ac criterium ; alterique se accommodare renuit ; sed à communi procedendi methodo & consuetudine deflectit atque exorbitat ; est pestis fatalis, est quodammodo mors Religiosi Ordinis, cujus vita est Unio : aperitque ostium Diabolo ; qui discordias solùm seminat ; lites & contentiones suscitat ; ac destructionem vocationis, Religionisque eversionem vehementer exoptat : quemadmodum enim ex diversitate judicii, voluntatis, doctrinæ, & modi agendi exoriuntur in Mundo lites, hæreses, bella, schismata, aliáque mala innumera ; ita ex eisdem, in Ordinibus Religiosis nascitur odium, invidia, ira, contentio, æmulatio, & quidquid animorum unionem disiiit, in Religionis perniciem & ruinam.

Hæc igitur tanquam charitatis & uni-

unionis interitus prorsus ab Ordine nostro proscribenda sunt; iisque contraria totis viribus sectanda: quod si præstiterimus, geminum fructum à S. Fundatore in Regula insinuatum feliciter reportabimus. Primus est: *Ut junctí invicem fraternæ Caritatis vinculo, melius & efficaciùs nos possimus divino obsequio impendere.* Ita enim veluti uno corde, unâ mente, uno spiritu in via Domini strenuè progrediemur, de virtute in virtutem; & alter alterum verbo & exemplo adjuvabit, promovebit, atque excitabit: non secus ac quatuor animalia apud Ezechielem, pennis conjunctis, uno spiritu & impetu currebant, curruque gloriæ divinæ promovebant. Secundus fructus est: *Ut efficaciùs quòque aliorum auxilio Proximorum nos impendere valeamus.* Primi deni Societatis Nostræ Minimæ Patres, Caritate maximâ uniti, quæ, quantâque admiratione dignissima non effecêre? Sic & nos, Caritatis mutuæ glutino colligati, quid non præstare valebimus? Disjuncti verò, tanquam scopæ dissolutæ, animisque discordes, pro salute animarum, pro conversione peccatorum, pro Hæreticorum & Infidelium, ad Sanctæ Matris Ecclesiæ gremium, reductione, quid efficiemus? Quo pacto alios cum Christo in Fidei unitate conjungemus, qui ipsimet dissidemus Caritate? Quo modo inimicos inter se reconciliabimus, qui ipsimet inimicitias fovemus? Quâ ratione discordias componemus, qui ipsimet caremus pace & concordiâ? *Omne Regnum* (omne Collegium, omne Cœnobium, omnis Provincia, Residentia, Missio) *in se divisum desolabitur*; ait æterna Veritas Matth. 12. Et *qui non colligit mecũ, dispergit.* Caritas calx est, lapides inter se unions; tolle calcem, & non domum; sed lapidũ acervum habebis, ruinámque assiduè præstolaberis. Tolle ab Ordine (à Societate) calcem Caritatis, & ipsa corruet, & alios ruinâ suâ involvet. Quid nobilissima Regna, Provincias, Urbes evertit, nisi animorum dissensio & bella intestina? Quid Romanum Imperium olim pessundedit; nisi populi contra Magistratum, militum contra Senatum, & Senatorum mutua inter sese dissensio, discordia & pugna? præsertim Julii Cæsaris, & Pompeji tempore, veluti Livius, aliique Historici testantur? Similia Ordo quilibet Religiosus, similia Societas nostra, inter se (quod Deus avertat) divisa, reformidare poterit.

Quocirca, Carissimi, cùm nos in Ordinem Religiosum (in quo primævam Christianorum Caritatem conservari ac vigere oportet) à Domino miserante vocatissimus; primorum Christianorum ac Religiosorum exemplo cor unum & animam unam habere & conservare omni studio allaboremus. *Idem sapiamus omnes*, Intellectu & affectu conjunctissimi, quo nihil dulcius, nihil delectabilius, nihil utilius. Deinde *Idem dicamus omnes*, unisonâ præditi loquelâ, voce & sermone: procul à nostris colloquiis sint contradictiones, procul disputationes vehementiores, procul rixæ & contentiones, procul verba mordacia, sarcasmi, pertinacia doctrinæ diversitas, in scholis, templis, libris editis, quæ omnis pacis & charitatis sunt hostes. Denique in rebus agendis, in negotiis, in operibus cunctis adsit concordia, absit differentia, omnisque

omnisque heteroclitus agendi modus; ne & salus, perfectióque propria & aliena retardetur; & regnum nostrum desoletur, id est Collegia nostra, Domus nostræ, eorúmque incolæ inter se mutuò collidantur; & sublatâ charitatis calce, dissolvantur, & corruant; sed potiùs uno corde, unâ animâ, unâ mente, voluntate, ore, manu, pro viribus Dei gloriam promoveamus; & animabus cœlo lucrandis constanter invigilemus.

EXHORTATIO II.

IN REGULAM XLII.

Motiva unionis & charitatis fraternæ omnibus Christianis communia exhibet.

THEMA.

Soliciti servare unitatem Spiritûs, in vinculo pacis. ad Eph. 4.

VEL

Unio & conformitas mutua diligentissimè curanda est. Reg. 42.

SUmmo Salvator noster Christus JESUS flagrabat desiderio, ut Discipuli sui & Christiani omnes arctissimo charitatis vinculo conjungerentur; atque ut id à Patre cœlesti impetraret, eum enixè precatus est: *Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi; ut sint unum, sicut & nos unum sumus.* Joan. 17. 11. *Ut sint unum* voluntate, *sicut & nos unum sumus* essentiâ & substantiæ unitate. Ad unitatem verò istam requiritur unio, gluten & vinculum. Unde Apostolus hortatur Ephesios c. 4. 3. *Soliciti* ut sint, *servare unitatem Spiritûs, in vinculo pacis.* Ut sit unitas & conjunctio in fabrica Domûs, requiritur vinculum: sed quodnam illud? Calx lateres connectens. Ut sit unitas in navis structurâ, necessarium est vinculum: quodnam illud?

illud? Clavi & bitumen asseres compaginans. Ut sit unitas in Horologio, adsit, necesse est, vinculum: Quodnam illud? Coordinatio & connexio rotarum. Ut sit unitas in Ecclesia, in Republica, in Civitate, in Ordine Religioso, in Cœnobio, in Domo; desideratur vinculum; quodnam illud? Vinculum pacis & charitatis. *Solliciti servare unitatem Spiritûs, in vinculo pacis. Ut sint unum, sicut & nos unum sumus*: Ut unum sint Pater & Filius, intercedat vinculum; sed quodnam illud? Spiritus sanctus, qui facit utraque unum, & est Spiritus charitatis, & vinculum pacis.

Quò igitur & nos unum simus per vinculum pacis & charitatis, ternas, ex multis ab Apostolo assignatis ad Ephes. 4. seligemus rationes, quæ nos ad charitatem mutuam conservandam meritò incitent: Nimirum, quòd simus *unum corpus, unus Spiritus, & una sit spes vocationis nostræ.*

I. Stimulus primus, nos ex sententia Apostoli excitans ad mutuam charitatem fraternam; ut simus *solliciti servare unitatem Spiritûs in vinculo pacis*; est, quia unum corpus sumus omnes, quotquot Ecclesiæ Orthodoxæ membra sumus: *Unum corpus.* ad Ephes. 4. ℣. 4. Omnium fidelium, seu Christianorum, *unum corpus* mysticum est, cujus caput est Christus; qui in membra singula, tanquam vitis in palmites, influit, vitámque gratiæ producit, & opera vitæ æternæ meritoria exercendi vim communicat. Totus Ordo Religiosus, unum corpus est. Tota Provincia unum corpus est: Collegium aut Domus unum particulare corpus est. Quòd si ergo *unum corpus* Ecclesiæ, vel Religionis, vel Domûs omnes conflamus, & invicem membra sumus, quis non cernit, quantâ charitate nos unitos esse oporteat? Quis non perspicit, quantâ sollicitudine, servare debeamus *unitatem Spiritûs*, id est unitatem mentis & animi; ut licet corporibus divisi simus, mente tamen & animis conjuncti, unitique vivamus? At quibúsnam in rebus, hæc unio Spiritûs elucescet? Quibúsnam occasionibus, se prodet? Docet id Apostolus; exponit S. Laurentius Justinianus, in Ligno vitæ, de charitate c. 17. & L. de discipl. c. 4. Imò vel ipsa membra nostra, tametsi silent, ipsam charitatis & unionis methodum & praxin clamant; ita ut inexcusabiles simus, si non audiamus & imitemur. Itaque intueamur, quid membra membris præstent obsequii & charitatis.

1. Membrum unum ab altero divelli, & separari, quàm maximè reformidat: cogita, si vel manus, vel pes, gangrænâ latiùs serpente ac proficiente, amputandus sit, quo membra omnia horrore concutiuntur, quo dolore premuntur? sanè arctissimis hominem vinculis constringi necesse est, ne se moveat, & vèl invitus reluctetur. Pari modo & nos, præsertim Religiosi, qui non unius duntaxat Ecclesiæ; sed religionis etiam membra sumus, omnem divisionem, omnem dissensionem, omnem charitatis læsionem vehementissimè timeamus: semper membrorum instar conjuncti, *solliciti* simus, *servare unitatem Spiritûs in vinculo pacis* & charitatis.

2. *Pro invicem solicita sint membra.* 1. Corinth. 12. 25. Quanto studio se

membra diligunt, & curant? Infirmatur oculus, nónne manus oculo languenti solicitè remedia adhibet? Se totam exponit in ipsius obsequium, palpat, linit, medetur; & si quid aliud imperari queat solatii, semper præstò est. Quantumcunque occupetur, quamvis à labore fessa sit, nunquam tamen se retrahit à ministerio, nam oculi malum, propter confederationem naturæ, suum esse arbitratur. Hoc agitos, hoc pes, hoc cuncta alia membra: omnia enim membra uno consensu, pari voluntate, libenti animo & absque ulla requie se exercent, ut oculus recuperet sanitatem. Non absimili ratione, tanquam membra nos diligamus, infirmos omni obsequiorum genere sublevemus, & in necessitate quavis, solatiosimus, & unitatem Spiritûs conservabimus.

3. *Si quid patitur unum membrum compatiuntur omnia membra.* 1. Corinth. 12. 26. *Compatiuntur* (ut sic membrum patiens dolore levetur) *non per communionem cladis, sed per solatium charitatis*; inquit S. August. Epist. 133. Unde S. Basilius in Reg. brev. Reg. 175. docuit, evidens signum dilectionis esse duplex: Primò si quis proximi utilitate lætetur & pro ea laboret. Secundò si de ejus malo ac peccato tristetur & mœreat. Qui his destituitur, caret charitate: ne autem ea careat, solliciti simus compatiendo servare unitatem.

4. *Si gaudet unum membrum congaudent omnia membra.* Nam membum unum sibi fieri reputat, sive bonum sive malum, quod alteri evenit; ita & nos, quod fratribus nostris accidit, nobis interogari existimemus; *Tanta*, inquit S. Laurentius Justinianus l. c. *in eisdem humani corporis membris inest copula, tantus amor, támque inseparabilis & insuperabilis dilectionis unitas, ut unum sine alio, non valeat gaudere. Lætitia illis communis est pœna æqualis, etsi non in actu, tamen in affectu; ita ut quod uni tribuitur, cæteri accepisse se gratulentur.* Idem Christus Ecclesiæ & corporis hujus mystici caput, suo docet exemplo, dicens: *Quod uni ex minimis meis feci stis, mihi feci stis.* Matth. 25. Similia quoque nobis erga fratres nostros opere aut affectu saltem demonstranda. *Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus.* Ut loquitur Apostolus. Rom. 12. 15.

5. *Solliciti servare unitatem*, sicut membra corporis servant. Primò. Unum membrum, alteri non invideat dignius officium; pes enim oculo non invidet sublimiorem locum: ita & nemo nostrûm Fratri suo aut dignius officium, aut ingenium excellentius, aut doctrinam, aut gratiam, sibi non concessam, invideat. Invidia enim est vitium diabolicum, ex matre superbia genitum: Suffoca matrem & non erit filia. Deinde quemadmodum unum membrum ab alio læsum, non illico se vindicat: pari ratione inter nos nulli vindictæ sit locus, ut monet Apostolus Rom. 12. *Nulli malum pro malo reddentes.* Tertiò. Quemadmodum unum membrum alterius officio se non immiscet; singula enim suis inhærent officiis, nec oculus audiendi, nec manus ambulandi unquam sibi vendicat actum; sed singula juxta donum & actum suum naturæ obtemperant. Ita nostrûm quisque commissam sibi functionem obeat, & stabi

ſtabit pax ; nullo autem modo alieno muneri ſe ſe immiſceat. Quartò. Quemadmodum membris infirmioribus majorem impertimur honorem ; magis enim cuſtodim^s ac tegim^s pedem, quàm faciem : Sic quòque Nos non deſpicere oportet eos, qui infirmiores, ignobiliores & minores videntur ; ſed monitum Apoſtoli ſequamur : *Honore invicem prævenientes.* Quintò. Quemadmodum unum membrum in periculo læſionis ſe exponit pro alio, veluti brachium aut manus ſe opponit ad ictum avertendum à capite : ita & Nos pro Fratribus libenti animo quidpiam ſuſtineamus, exemplo Chriſti JESU Capitis noſtri pro membris ſuis & verbera & vulnera perpeti non dedignantis.

Hoc igitur ſtimulo indeſinenter ad caritatis unionem excitemur : *Unum corpus ſumus.* Ideòque invicem non debent ejus dividi ac ſeparari membra ; ſed pro ſe mutuò curam gerere : Compaſſionem in malis, congratulationem in bonis, abſque omni invidiâ, vindictâ, arrogantiâ, ac neglectu demonſtrare. *Magna eſt hæc Caritas mutua, virtus & auxilium proficiendi in omni perfectione, quæ data eſt divitibus pro gloria, pauperibus pro cenſu, validis pro patria, imbecillibus pro virtute, infirmis pro medicina, pro vita mortuis.* Inquit Sanctus Laurentius Juſtinianus in Ligno Vitæ. l.c.

II. Alter ſtimulus nos ad unionem caritatis excitans eſt, quòd unum à Chriſto Capite noſtro ſpiritum nacti ſimus. *Unus ſpiritus* ait Apoſtolus ad Epheſ. 4. 4. Chriſtus Dominus noſter toti corpori myſtico (Eccleſiæ) unum infudit ſpiritũ, ſcilicet Spiritum ſuum, qui ſingulis membris vitam & motum ſpiritualem adfert ; ſinè quo illa mortua & abſque motu exiſterent. At quis & qualis eſt iſte ſpiritus, quem omnes Chriſtiani accepimus, & à quo unus ſpiritus nuncupamur ?

1. Eſt Spiritus Dei, Spiritus Divinus ; Spiritus Patris cæleſtis, de quo loquitur Apoſtolus, atque ſuis Romanis ineſſe : ad Rom. 8. 9. *Vos in carne non eſtis, ſed in ſpiritu : Si tamen ſpiritus Dei habitat in vobis.* Spiritus iſte Dei, ſpiritus Patris, non eſt ſpiritus ſervitutis, non eſt ſpiritus timoris ſervilis, qualis olim regnabat in Judæis, viventibus ſecundùm Legem timoris ; ſed eſt ſpiritus libertatis, ſpiritus amoris, ſpiritus filialis : velut diſertè affirmat S. Paulus l.c. ℣. 15. *Non accepiſtis ſpiritum ſervitutis in timore* ; ut metu pœnæ à peccatis coërceamini, Legémque obſervetis ; *ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis Filiorum, in quo clamamus, Abba Pater.* In quo clamamus, non tam voce, quàm filiali affectu præ dulcedine & teneritudine amoris, quaſi infantes teneri, qui cariſsimum Parentem balbutientes blandulâ & iteratâ voculâ compellare ſolent : Pater, Pater. Et hic *unus ſpiritus* eſt quem obtinuimus, dum Chriſtianam Legem amplexi ſumus.

2. Eſt Spiritus Chriſti nomini. quis verò eſt ſpiritus Chriſti ? eſt idem, qui Dei, quia Chriſtus eſt Deus ; Spiritus Chriſti impellit ad affectus & mores Chriſto ſimiles, & ad imitandam vitam Chriſti : Spiritus Mundi eſt ſpiritus terrenus & ſpiritus ſuperbus atque vanitatis : ſpiritus carnis, eſt ſpiritus carnalis & ſenſualis : ſpiritus Diaboli, eſt ſpiritus malignus, arrogans & invidus. Spiritus verò Chriſti eſt Spiritus cæleſtis & humilis : Spiritus Chriſti eſt ſpiritus mortificationis & abnegationis ;

abnegationis : *Qui enim Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Spiritus Christi est spiritus dilectionis, vult enim, ut invicem diligamus. *Si quis autem spiritum Christi non habet, hic non est ejus.* Rom. 8. 8.

3. Est Spiritus Sanctus : est spiritus Caritatis & Gratiæ à Spiritu Sancto communicatæ & infusæ & ab eo separari nequit. Est spiritus vivificans animas nostras, vitâ gratiæ, ùt docet Sanctus Chrysostomus, Ambrosius & Augustinus : Quemadmodum enim Spiritus Sanctus est vita essentialis & increata ; ita quòque est causa vitæ nostræ spiritualis, eámque nobis communicat, & ad opera non carnis ; sed spiritûs, non peccati & mortis ; sed gratiæ & vitæ impellit : adeóque Filios Dei efficit : Etenim *Quicunque spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei.* Ad. Rom. 8. 14. Sicut ergo Samson ad heroica fortitudinis opera patranda, Spiritu Dei correptus agebatur : unde antequam ea aggrederetur, ait Scriptura : *Irruit spiritus Domini in Samson* : Ita pariter Justi, Sancti, omnésque Filii Dei tum ad opera heroica, tum ad alia vitæ æternæ meritoria Spiritu DEI aguntur. Igitur *unus spiritus* sumus, uno spiritu agimur & regimur.

4. Si verò religiosam vitam spectemus, ad quam Christus nos vocavit, & quam Spiritus Sanctus nobis inspiravit & ad quam Nos benignissimè attraxit ; alia peculiaria dilectionis motiva deprehendemus. Sumus enim *unus spiritus* : hoc est regnat in nobis spiritus paupertatis, non divitiarum ; spiritus Castitatis, non voluptatum ; spiritus obedientiæ, non libertatis mundanæ & honorum : sed spiritus Mundo abrenunciandi & moriendi, Deóque unicè serviendi & vivendi. Sumus ergo *unus spiritus* multis de causis.

5. Si denique Societatem spectemus, ad quam singulari Dei beneficio vocati, & arctiùs colligati sumus, *unus spiritus* sumus : accepimus enim Spiritum Apostolicum, spiritum zeli Animarum ; qui verè & propriè est Spiritus Christi, de cælo descendentis, ut hominus ad salutem æternam perduceret.

Cùm igitur tot titulis omnes simus, quasi *unus spiritus*, facilè cernimus, quot stimulis ad Charitatem mutuam excitemur, ut nos uno corde, uno spiritu diligamus & complectamur, & quidquid ad divisionem spiritus facit, cane pejùs & angue fugiamus, ut uno humero jugum Domini portemus ; ut uno studio, labore & fervore propriam alienámque perfectionem procuremus.

III. Tertius stimulus nos ad unitatem spiritûs, in vinculo pacis sartam tectam conservandam impellens est : una spes vocationis nostræ. Allegat quòque hanc causam Doctor Gentium l. c. v. 4. dum inquit : *Sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ.* Quem (obsecro) non vehementer inciret ad illam servandam fraternæ dilectionis unionem, si vocationis nostræ spem perpendamus ? Una est spes nostra, una vocatio nostra. Omnes vocati sumus ad eamdem hereditatem cælestem, atque hæc est una spes nostra. Omnes vocati sumus ad unum Regnum, ad unam coronam, ad unam gloriam & beatitudinem æternam : & hæc est unica exspectatio nostra.

Cùm

Cùm igitur in ea brevi pòst temporis intervallo amicissimam, lætissimam, felicissimam, in omnem æternitatem, vitam simul acturi simus, quid hìc in terra ex omnibus rebus caducis & quisquiliis esse potest, quod in Nobis spiritûs unitatem & charitatem dissolvat? Terra universa Cæli intuitu Punctum est; & hujus Puncti punctulum aliquod Nos à Caritate mutuâ separabit? Si quis in Cælo jam existeret cum Beatarum illarum mentium choris, terrámque hanc exiguam inde despiceret, hominésque litigantes, belligerantes, pugnantes pro terræ gleba intueretur, an non exclamaret: Hoc est Punctum, quod inter vos mortales ferro & igne dividitur! O quàm angusti sunt mortalium animi! O quàm angusti mortalium termini! Ne id fiat, unam vocationis nostræ spem consideremus: Cælum intueamur: ùt hortatur S. Ambrosius L. 3. Hexaem. c. 12. *Nostra* (inquit) *conversatio in cælis est; unde ne aliquibus ventis procellis possit reflecti, & tempestate deduci, clavículis & circulis, quasi amplexibus Caritatis, proximos quósque complectitur, & in eorum conjunctione requiescit: Caritas est igitur, quæ nos Superioribus nectit Cælóque inserit.* Mediante scilicet spe vocationis nostræ, quæ Nos non secus atque agricolas in labore animat; ùt milites in pugna confortat; ùt mercatores in negotiatione excitat; ùt messem coronam, thesaurúmque cælestem unanimiter quæramº & feliciter reperiamº.

Quæ cùm ita sint, Charissimi, secundùm Apostoli monitum pro viribus sollicìti simus *servare unitatem spiritûs in vínculo pacis.* Si id neglexerimus, verè inexcusabiles sumus. *Non Cælum,* ait S. Laur. Justin. l. de disc. c. 4. *non Angeli non alia contra te producentur testimonia. Tu tui accusator eris: Tu testis, si bo. Mandatum* (dilectionis fraternæ) *fueris pratergressus.* Quare ad conservandam exactissimè unitatem spiritûs & voluntatis exstimulet Nos 1. Quia *unum Corpus* sumus in Christo, & sub uno Capite Christo, alter alterius membra; ac proinde membrorum unionem æmulemur; omnem disjunctionem, seu dissensionem declinemus; pro nobis invicem in morbis & adversis solicitudinem geramus; intimèque compatiamur: cum gaudentibus gaudeamus; fleamus cum flentibus; absque invidiâ, absque vindictâ, absque alterius officii occupatione, membrique vilioris contemptu. 2. Exstimulet nos *unus spiritus* ad unionis conservationem; *unus spiritus* Patris, qui Nos Filios Dei adoptivos constituit; *unus spiritus* Filii, qui nos Christi imitatores efficit: *unus spiritus* Spiritûs Sancti, qui nos ad opera heroica & vitæ æternæ meritoria impellit. *Unus spiritus* Religionis, qui Nos Fratres in Christo reddit: *unus spiritus* Societatis, qui Nos Christi ministros & in animarum salute Cooperatores ordinat. 3. *Una spes vocationis* nostræ, una beatitudo, una Corona, una gloria perpetua, in qua, in omne ævum, conjunctissimis mentibus, victuri sumus, exstimulet nos, adjuvet, & impellat nos, ut hanc brevem & fluxam temporis ac vitæ nostræ periodum in maximâ Caritate, in pace & tranquillitate summâ transigamus; donec in æternâ felicitate, in summa unitate, uno corde & ore, uno corpore & spiritu, Sanctissimam Trinitatem amemus, laudemus & glorificemus in secula. Amen.

EXHORTATIO III. IN REGULAM XLII.

Motiva unionis & charitatis fraternæ, Societati, vel alteri Ordini, magis propria declarat.

THEMA.

Sint unum, sicut & nos unum sumus. Joan. 17. 11.

VEL

Unio & conformitas mutua diligentissimè curanda est. Reg. 42.

QUanquam omnes, quotquot Christiano nomine & omine gaudent, singulari decet unionis & charitatis vinculo esse copulatos; majus tamen oportet vinculum inter religiosâ professione variâ obstrictos intercedere; at inter unius, ejusdémque Ordinis Ascetas, longè maximum: non secus ac alia est unio in exercitu, alia in legione, alia in cohorte: alia est unio in Civitate, alia in certa tribu, alia in familia vel domo. Atque hæc est voluntas Dei, ejusdémque ordinatio, ut vinculo arctiore, sive naturali, sive spirituali conjuncti, arctiore quoque charitate sese invicem complectantur. Ipse enim est causa efficiens, uti omnis, ita & hujus præstantioris charitatis, & quemadmodum ipse, majori amore prosequitur, sibique intimiùs conjungit, obsequio suo arctiùs devinctos, ac liberâ eorum voluntate mancipatos; ita nos amoris sui participes reddit, quo nos mutuò diligamus intensiùs, qui, præcæteris, nos ei præstiùs astrinximus.

Eandem majorem charitatem Redemptor noster amantissimus nobis promeruit: qui cùm tempore passionis suæ, inimicitias, quæ inter gentes & nationes esse poterant, in corpore suo destruxisset: non solùm universum Ecclesiæ suæ mysticum corpus; verùm etiam privata cujusque religionis corpora ædificavit ac struxit, & in singulis charitatem, unionémque ordinavit.

Sed omissis aliis, illud in primis, in quod

quod nos Dei benignitate adscripti sumus, perpendamus; Sanè hoc minimæ Societatis nostræ corpus, primam sui originem ex corde Christi traxit, in quo tanquam in fornace ardentissima, vi divini, intensissimique amoris, in hanc auream & mirabilem unitatem compacti, & in hoc amoris æstu fusi, mixti simul & quasi liquati, purgatique omnes sumus; ut omni divisionum, dissensionum, ac dissidiorum fæce & scoriâ purgatâ in novum gratiæ, ex Dei proximique charitate, spiritu amoris & adoptionis conflatum electrum prodeamus; unum ex diversissimis populis nationibus, linguis, variisque statuum conditionibus, in cœtu ac Societate Christi, vi sanctissimi ejus amoris, effecti.

In hac autem cordis Christi fornace, quotquot in Societatè cooptati sumus, ternæ potissimùm, nobis inditæ, impressæque conditiones fuêre, tanquam totidem mutuæ dilectionis motiva, quòd nempe simus commilitones, consodales, commensales & contubernales; quæ in præsenti declarabimus, & tanquam ardentioris inter nos charitatis incentiva proponemus.

1 Incitamenta quatuor mutuæ charitatis.

I. Incitamentum primum, ad mutuam in hoc Ordine nostro unionem, charitatémque excitans est, quia *milites & commilitones sumus*; qui sub JESU Christo summo Imperatore ac Duce nostro stipendia meremus: sub sanguineo ejus labaro, Sacramentum militare diximus: in cohortem ejus ac Societatem relati sumus, pro Regno ejus dilatando, propagandóque decertamus: contra Mundum, carnem, Dæmonem, peccatum, cæteróque hostes ejus capitales, arma circumferimus, atque indies in campum & aciem prodimus. Insinuat hoc ipsum prima Societatis Jesu formula seu Regula, Paulo III. Pontifici oblata & ab eo approbata Anno 1540. quæ sic incipit: *Quicunque in Societate nostra, vult sub crucis vexillo, Deo militare.* Milites igitur & commilitones sumus, sub Christi Domini signis militantes. Quanta autem inter milites animorum unio & consensus requiratur, ad hostes detriumphandos, quis non videt? Si enim in hoste aggrediendo discordes extiterint, an non hostium acinacibus victima cruenta cadent? Si arcem, si urbem discordes, obsidione cinxerint, an non actum agent, & re infecta, cum confusione & clade recedent? In munitione ab hostibus obsessa, si præsidium inter se dissenserit, quo pacto eam tuebitur? Constat igitur in omni pugna & certamine, in omni obsidione & aggressione, unionem & mutuam animorum consensionem militi omnino necessariam esse, sine quâ exercitus omnis cadat, intereat ac pessundetur necesse est.

Compertum, perspectúmque id fuit summo Imperatori & Archistratego nostro JESU Christo; qui ea de causa toties Apostolis & Discipulis suis, & in illis, nobis, unionem, charitatem, concordiam & pacem, tam sedulò commendavit, & iterum, iterúmque verbis prægnantibus inculcavit. Primò enim arctissimum charitatis mandatum tribuit: *Hæc mando vobis, ut diligatis invicem.* Joan. 15. 17. Secundò, pro baltheo, ac cingulo militari, distinctionisque signo, quo milites sui, ab hostibus discernerentur, charitatem statuit: *In hoc cognoscent*

omnes, quòd Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem. Joan. 13. 35. Apostolis per totam Judæam missis, pro tessera militari ac symbolo, charitatem ac pacem largitus est, dicens: *In quamcunque domum intraveritis, primùm dicite, pax huic domui.* Lucæ 10. 5. ab iisdem discessurus ad Patrem, charitatem pacémque pro testamento reliquit: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis* Joan. 14. 27. Et si hanc observarent, suam illis assistentiam, & auxilium appromisit: *Ubi duo vel tres congregati sunt in nomine meo* (charitate conjuncti) *ibi sum in medio eorum.* Matth. 18. 20. Ut eos defendam, protegam, adjuvem, & contra hostiles incursus, animos, virésque sufficiam. Ex quibus manifestè liquet, si commilitones sumus, quantâ unione & charitate conjuncti esse debeamus.

Nec latuit id ipsum S. Fundatorem nostrum Ignatium, qui post Christum, cohortis nostræ Dux & Capitaneus extitit; Dei & proximi charitate penitus succensus, eadémque milites & asseclas suos inflammari unicè desiderans. Concilium Provinciale Terraconense apud Clementem VIII. pro apotheosi Sancti Patris instans, vocat eum *Propugnatorem Reipublicæ Christianæ, ac Ducem novæ militiæ, de cœlo lapsa, sanctissimo JESU nomine signatæ, qui velut alter Atlas orbem fulciat, humeris doctrinæ & pietatis.* Apud Scherlogum in Cant. tom 3. vestig. 34. n. 35. ex relatione edita à Ribadeneira. Addit Synodus dicta; *Collocasse eum pedes, tanquam duas columnas igneas, dextrum supra mare, pro Indorum & Paganismi conversione sinistrum supra terram; ut eam fecundaret seminibus virtutum & salutaris doctrinæ, post eradicatas spinas ignorantiæ, errorum atque hæresum. Datúsque ei in manibus liber, ut à prima ætate ingenia erudiret, omnique optimâ literaturâ, divinâ & humanâ excoleret.* Verè Dux hic militiæ novæ, sicut igneos pedes ambulando & discurrendo, ita quoque igneas manus laborando, igneum cor amando, orando, meditando, & igneum os & linguam habuit excitando, prædicando & ad charitatem mutuam, tum Christianos omnes, tum filios suos accendendo; aliúdque non optando, quàm ut charitate mutuâ inflammentur. Hinc illa verba, & fervens ista cohortatio: *Unio & conformitas mutua diligentissimè curanda est; nec, quæ ei adversantur permittenda: quæ junctis invicem fraternæ charitatis vinculo, melius & efficaciùs possint se divino obsequio, & auxilio proximorum impendere.* p. 3. Const. c. 1. §. 18.

Quare, Charissimi, si commilitones sumus, charitate mutuâ arctissimè colligati simus necesse est, ut tam Imperatoris nostri Jesu Christi, mandato & monitis, quàm Capitanei nostri strenuissimi S. Ignatii Regulis & cohortationibus pareamus & faciamus satis, corde, ore, manu, affectu & effectu unionem spirantes & fraternam charitatem demonstrantes.

II. Incitamentum secundum, nobis in Societate ad unionem animorum & charitatem mutuam calcar addens, est, quod Socii & Consodales simus. Socii aut Societatis nomen & ad militiam & ad negotiationé seu mercaturâ speciáliter applicari solet: utroque autem titulo vox hæc à S. Ignatio usurpata est teste Francisco Suarez tom. 4. de relig. L. 1. c. 1. Societas, inquit, unionem charitatis sonat, ideóque hoc nomen Religioni nostræ

aostræ S. Fundator imposuit. Summo enim charitatis vinculo juncti erant inter se primi Patres: hæc enim sola ex tã diversis nationibus, summo animorum consensu, & perpetuo nexu, eos copulârat; & hunc spiritum in sua congregatione relinquere maximè cupiebant, quod nullo alio nomine magis significare potuerunt. Et hoc indicant illa verba, in 2. Bulla Pauli III. *Ad perficiendam, & conservandam eorum Societatis in Christo unionem quandam vivendi formulam tradidrunt.* Ita Suarez l. c. Verùm quacunque significatione id nomen usurpemus, sive de conjunctione negotiantium, sive de unione militum, sive de associatione in agro aut vinea Domini laborantium, aut membrorum; quid aliud clamat, quid fortius inculcat, quàm mutuæ charitatis inter nos arctissimam copulationem? Patet id consideranti.

Quid enim est Societas Jesu, nisi Societas Negotiatorum hoc fœdere unitorũ, nonut gazas terrenas; sed margaritas pretiosas, animas, inquam, mortalium, lucráque cœlestia & æterna sibi & proximis conquirant? Quâ verò ratione id præstabunt, nisi mutuâ ope, auxilio, consilio, charitate conjuncti, omni proprio commodo & emolumento spreto, in id unum assiduè incumbant?

Quid est Societas Jesu, nisi ut ait Gregorius XV. Pontifex maximus, in literis Apostolicis, ad Carolum à Lotharingia, *Sacra militiæ Societas, Catholici nominis defensione, & hæreticorum excidiis clarissima?* Quo autem pacto, nomen Catholicum tuebitur, hæreticorúmque arma venenata retundet, nisi Socii inter se charitate uniti, tanquam milites in acie deprælientur?

Quid est Societas Jesu, nisi congregatio operariorum, agricolarum, aut vinitorum, in agro vel vinea Domini laborantium, mutuóque auxilio in messe aut vindemia desudantium: vel ut scribit Paulus III. Summus Pontifex in Bulla Anno 1549. data, incipiente: *Licet debitum.* Quid est Societas, nisi *ager fertilis in Domino multiplices atque uberes fructus animarum, ad summi Regis laudem & fidei incrementum quotidie verbo & exemplo afferens?* Quomodo autem agrum Domini, vineámve colet? quomodo fructus uberes verbo & exemplo proferet; si verbis & doctrinis dissonet, si moribus & exemplis discordet?

Quid est Societas Jesu, nisi conjunctio, & consociatio petrarum firmarum; aut saxorum, seu ut ajebat Clemens VIII. Pontifex, quid est nisi *murus firmus contra impietatem?* asseverabat enim, *Murum opponi firmiorem pro domo Dei nullum posse, contra impetus armatæ impietatis, quàm Sociorum in doctrina & virtute constantiam.* Imago 1. sæc. L. 5. c. 9. Quomodo verò Societas erit contra impietatem murus, absque calce unionis & fraternæ charitatis?

Quid est Societas Jesu, nisi, ut asserebat laudatus ante Clemens VIII. *Brachium dexterũ Ecclesiæ? Qui dixerit,* inquiebat, *me adversari Societati mentitur; semper enim existimavi Societatem esse brachiũ dexterum Ecclesiæ.* Et anno 1600. coram Patribus Romæ ad Societatis comitia accersitis; *Societatem brachium dexterum Sedis Apostolicæ* appellare dignatus est: quî autem hoc brachium vires suas exseret, ac pro Ecclesia, Apostolicáq; Sede dimicabit; si membra disjuncta, nervi disrupti, ossa luxata per discordias & dissẽsiones

exciterint ? Summè igitur , ùt clarè perſpicimus, Unio Caritatis Societati neceſſaria eſt.

Cúrnam (obſecro) brachium Societatis primævæ tanta, támque ſtupenda, ope divinæ gratiæ, effecit ? Tot hoſtes proſtravit ? Toties fortem armatum ex atrio ſuo exturbavit ? Nisi quia ſummâ erat charitate , & animorum conſenſione ? quemadmodum Paulus V. Supremus Eccleſiæ Paſtor, electo concordibus ſuffragiis Laynio, ſecundo Societatis Jesu Præpoſito Generali fatebatur: Ea res (inquiebat) *confirmat, Vos in unitate ſpiritûs ambulare ; unum & idem ſapere, Veſtramque Beatam Societatem in ipſo angulari lapide, qui eſt Chriſtus, fundatam eſſe.* Ut refertur p. 2. Hiſtor. Soc. L. 2. n. 37. Imò tanta in eâdem viguit animorum unio & dilectio, ut Gregorius XIII. omnium diligens Obſervator, cùm alia obſervaret in aliis ; in Societate JESU tria potiſſimùm, eáque ſingularia , & non paſsim obvia miraretur ; ſcilicet *Tantam in tam variâ, excellentique doctrinâ demiſſionem animi, de ſe demiſſiſſimè ſentientis ; tantam in nationum, ingentiſúmque diverſitate tantâ unionem conſpirationémque voluntatum ; tantam in tam viridi & vividâ juventute continentiam à voluptatibus iis , quæ nimiùm quantùm humano, etiam effeto corpori, dominantur.* Imago 1. ſæc. L. 5. c. 6.

Ac proinde unio iſta animorum aſsiduâ , vigilique curâ Nobis conſervanda eſt, ſi opum cæleſtium mercatores, ſi Chriſti milites, ſi murus impenetrabilis, ſi brachium robuſtum , ad præliandum prælia Domini. ſi (ùt ajebat PIUS V. in Bulla) *Tanquam veri palmites in Chriſto per Caritatem conjuncti* eſſe cupiamus, qui uberes Eccleſiæ Dei fructus proferant.

III. Incitamentum tertium Nos in Societate ad unionem & charitatem mutuam impellens, eſt , quòd ſimus commenſales & contubernales, domum, menſam, veſtem, Superiores, Regulas, ac hoſtes & intentiones, aliáque communia habentes. Quid enim, nónne omnes, quotquot in hâc Probationis Domo degimus, ab eodem Præſide Generali, Provinciali & domeſtico guberuamur, qui id unicè exoptant , ut Filii ſi tanquam Fratres Caritate ſincerâ uniantur ? Nónne eandem domum incolimus, quam tanquam mortificationis, Caritatis & virtutis omnigenæ Scholam ſuaviſsima Dei Providentia Nobis tetravit ? Nónne eandem frequentamus menſam, tam corpori , quàm animæ reficiendæ ſtratam ; eodémque cibo corporali & ſpirituali paſcimur ? Nónne eâdem ſeu ſimili amicimur veſte, tum exteriùs , quâ ab aliis Religioſis diſcernimur, tum interiùs ſtolâ caritatis, quâ tanquam aureâ cyclade exornamur Deóque & Cælitibus accepti reddimur ? Nónne eodem inſignimur nomine, à Jesu vitæ imitatione, maximum Chriſti exemplo, erga Fratres Noſtros, dilectionem poſtulante ? Nonne iisdem regimur conſtitutionibus, iisdem regulis & Legibus ſtringimur, à S. Fundatore conſcriptis, Caritate plenis ; inter quas eſt & hæc præſens , quam exponimus, quâ idem ſapere , idem omnes dicere, unionem & conformitatem mutuam diligentiſsimè ſervare , quidquid eam violat, ſtudioſiſsimè evitare jubemur ? Nónne

Nónne eosdem numeramus hostes & Adversarios, iisdémque Amicis & Patronis gaudemus? Qui enim uni favet, favet & alteri: Qui uni adversatur, toti Domui, vel etiam Societati adversatur. Denique. Nónne omnibus & singulis idem scopus, idem gloriæ divinæ & salutis animarum propagandæ finis est præstitutus? Ad quem tanquam Christi Milites decertamus; ad quem omnes vires & nervos animi ac corporis intendimus atque impendimus: ùt patrim Summi Pontifices Paulus III. Julius III. Gregorius XIII. & XV. necnon Pius V. in Bullis declarat: in quibus Hic ait: Nos esse *Religiosos, sub sacratissimi Nominis* JESU, *ritus humani generis Redemptoris vexillo, ad illius honorem & gloriam, ac Proximorum spiritualem profectum, & Orthodoxæ Fidei defensionem & propagationem in terris militantes.* Ex quibus omnibus quid colligimus, quid evincimus aliud, nisi Nos in Societate, Caritate intimâ conjunctos vivere oportere?

Quocirca, Carissimi, cùm hujus rei tanta sit utilitas, tanta necessitas, ad eam assequendam, seu potiùs tuendam, vires omnes cum divinâ gratiâ impendamus. 1. Suadet & persuadet hoc primò militia nostra & pugnæ societas, quæ absque unione Caritatis dissolvitur, pessundatur, dissipatur, attestante Christo Imperatore nostro. 2. Hoc exigit societas mercatorum, operariorum, militum & oppugnantium & sese defendentium, potissimum Societas amoris ad salutem animarum instituta, aliàs minimè scopum suum obtentura. 3. Hoc denique requirit omnium rerum communio, eadem domus, eadem mensa, idem Superior, idem nomen, eadem Regula, iidem amici & inimici, idem scopus & finis gloriæ divinæ & salutis animarum, qui concordiâ & unione maximè promovetur; discordiâ verò & dissensione quàm maximè impeditur & sufflaminatur. *Concordiâ enim res parvæ crescunt; discordiâ maximæ dilabuntur.*

EXHOR-

EXHORTATIO IV.
IN REGULAM XLII.

Agit de particularibus amicitiis extirpandis.

THEMA.

Domine nónne bonum ſemen ſeminâſti in agro tuo? unde ergo habet zizania? Matth. 13. 27.

Vel ex Regula 42.

PArabolam de zizaniis, veluti ore Salvatoris prolatam Cap. XIII. Matthæi, accepimus, ſic ab eodem expoſitâ, declaratámque l. c. habemus. *Qui ſeminat* (inquit) *bonum ſemen, eſt Filius hominis. Ager autem eſt Mundus. Bonum verò ſemen hi ſunt filii Regni. Zizania autem ſunt filii nequam. Inimicus autem homo, qui ſeminavit ea, eſt Diabolus.* S. Auguſtinus, Gregorius, Chryſoſtomus zizaniorum nomine, Hæreticos, Fidelium mentes, velut triticum, corrumpentes & ſuffocantes, intelligunt. Aſcetæ verò bono ſemine virtutes; zizaniis vitia deſignari myſticè arbitrantur. Redemptor enim noſter in agro Eccleſiæ ſuæ ab initio, & poſtmodum in agro Ordinum ſuorum Fundatores ſeminârunt ſemen bonum præſtantiſſimarum virtutum; & præcipuè Caritatis perfectæ, quâ & primi Chriſtiani, & primi Ordinum Fundatores, eorúmque Adjutores, tanquam *Cor unum & Anima una*, erant inter ſe conjunctiſſimi. At lapſu temporis, cùm dormirent homines, cùm Eccleſiæ, Ordinúmque Prælati non ſatis advigilarent; *Vênit inimicus ejus & ſuperſeminavit zizania in medio tritici.* Venit quippe Diabolus, atque inter bonum ſemen virtutum ſparſit zizania pernitioſa vitiorum: inter frumentum electum ſincere Caritatis Chriſtianæ & religioſæ injecit lolium falſæ, ſpuriæque dilectionis, ipſúmmet triticum ſupprimens, exſtigens & ſtrangulans.

Zizania hæc, quæ varia ſunt, varias nobis particulares amicitias adumbrant, quas modò exponemus, ut ſi quid fortaſsis in Ordinis noſtri agro ab inimico injectum fuerit, ne excreſcat, evellamus.

I. Inter quàm plurima herbarum, tritico noxiarum genera, tria potissimùm eminent, nempe zizania, lappæ & tribuli, quæ Visum obtundunt, vomitum provocant, sensúmque perturbant. Ac triplicis amicitiæ particularis admodum pernitiosæ, & religiosæ Caritati inimicæ symbolum exhibent : quæ pariter effectus pravos in Anima, quos zizania in corpore, producit. Dum Visum interiorem erroribus & ignorantiis obnubilat ; DEUM provocat, ut eâ infectos ex ore suo evomat ; ac denique in odia, dissensiones, scandala, aliósque defectus non leves præcipitat.

Primum genus est zizanium sive loliúm, quod propter vapores acres, quos in cerebrum attollit, oculis nocet : unde Poëtarum lumen Ovidius Lib. 1. Fast. illud ab agris procul proscriptum optabat, dum canebat :

Eximant lolio, oculos vitiantibus, agri.

Quid magis oculos Religiosorum vitiat & obfuscat, quàm amicitia nimia cum Secularibus, sive viris, sive feminis contracta ? Nititur illa ut plurimùm amore proprio, propriisque Commodis ; quòd vel à Secularibus munuscula referant, vel cibo, potu, epulis & conviviis lautiùs habeantur, vel temporis fallendi gratiâ, colloquiis, rerum curiosarum relationibus, novisque rumoribus pascantur, aliisve sensuum oblectamentis recreentur. Quantopere verò hujusmodi familiaritas animæ oculos obtundat, & obscuret, ipsimet vix animadvertunt. Neque enim 1. Intentionis suæ pravitatem notant, dum seipsos quærunt ; cùm non nisi unius Dei gloriam & animarum lucra oporteret intendere. 2. Non cernunt suam erga DEUM caritatem minui, dum affectum ad Creaturas effundunt, in varia eundem dispergunt, & rarò colligunt. 3. Non observant, Caritatem fraternam lædi & atteri ; dum sensim sinè sensu Secularium mores imbibunt, à simplicitate religiosâ deflectunt, Fratrúmque animos à se avertunt. 4. Non perspiciunt, devotionem ac pietatem minui, dum corum & sermonum mundanorum nugis opplent, mentem terrenis affectibus inficiunt, ac proinde ad Religionis pietatisque opera flaccescunt, seseque enerves experiuntur. 5. Denique non perpendunt pericula varia peccatorum, quæ hujusmodi amicitiis incurrunt, nimirùm verborum otiosorum, susurrationum, detractionum, ut alia taceamus. Ut de se in vita testatur Sancta THERESIA, quæ Deo revelante locum in Inferno sibi præparatum conspexit, si ejusmodi familiaritatibus filum non præcidisset.

Quis igitur non perspicit, hoc zizaniorum genus oculos obtundere, Deum ad vomitum & ejectionem ejusmodi hominum provocare, aliáque mala non levia causare ? Et quis ejusmodi familiaritates cum viris, & vèl maximè cum feminis, decuplo periculosiores, non cane & angue pejùs fugiat ?

II. Amicitia particularis cum similibus.

II. Secundum herbarum frumento noxiarum genus est lapparum, quæ capitula habent leviter hamata ; ideóque vestibus adhærent, & mutuo nonnunquàm nexu tam arctè sibi copulantur, ut vix absque læsione solvantur : obsunt quòque frugibus, teste Poëtarum Principe Marone 1. Georg. *Intereunt segetes, subit aspera silva, lappæque tribulique.*

Quid verò lappæ hæ denotant, nisi amicitiam particularem Religiosorum imperfectionibus laborantium, vel in similitudine morum, & humorum, vel in vita laxiore, repidâque conversatione fundatam: hæc autem procul abest à religiosis cordibus, perfectioni assequendæ deditis; quos communi Caritatis in virtute & in Christo radicatæ vinculo constringi necesse est.

Quantâ olim animorum unione, quàm indissolubili Caritatis nexu colligabantur David & Jonathas? de quibus Liber 1. Regum c. 18. 1. commemorat: *Anima Jonathæ conglutinata est Animæ David: & dilexit eum Jonathas, quasi animam suam.* Ne verò hæc dilectio in affectibus & verbis solis sisteret: *Exspoliavit se Jonathas tunicâ, quâ erat indutus, & dedit eam David, & reliqua vestimenta sua, usque ad gladium suum & arcum suum, & usque ad baltheum.* Amicorum enim omnia sunt communia. Quódnam verò amicitiæ hujus fundamentum extitisse arbitramur? An vinculum Sanguinis? an similis complexio & humorum temperies? An par Generis Nobilitas? Minimè gentium: nulla sanè res terrena, aut naturalis amicitiæ huic ansam præbuit, cùm ingens inter utrúmque foret distantia: Jonathas enim Regis erat Filius, & David opilio: sed sola virtus solidam sinceræ charitatis & unionis basin locavit: nam Utérque eximiâ probitate excellebat: Utérque insigni animi fortitudine & strenuitate eminebat: utérque singulari mentis candore & sinceritate præstabat: uterque egregio pro Religione patriâ, zelo æstuabat. Pari omnino ratione, in Ordine Religioso, ac Societate nostrâ, Caritas & amicitia, non in carne & sanguine, non in Patriâ & natione, non in Scientia & eruditione; non in simili, dissimilive indole ac complexione, ulláve aliâ re naturali; sed in vera probitate, in solida virtute, in insigni perfectione, & gloriæ divinæ propagandæ zelo atque fervore, aliisve rebus supernaturalibus fundanda ac stabilienda est.

Nec hanc animorum harmoniam ullâ morum, humorum, ingeniorum, statuum, conditionum aut graduum diversitate turbari fas est: unum enim Corpus sumus, licèt membra multa eáque diversa. Aspicite (obsecro) corporis humani fabricam & compagem, & ab ea mutuam charitatem, communémque amicitiam discite. quis vestrûm, si perpendat attentiùs, tantam membrorum dissimilitudinem & tantam nihilominùs unionem & stabilitatem non meritò admiretur? Quanta enim inter oculum & manum; inter aurem & linguam; inter buccam & pedem; inter cor & hepar; inter venas & ossa dissimilitudo intercedit? Unde verò oritur, ut tanta inter hæc membra sit diversitas & tanta tamen conformitas? tanta dissimilitudo & Unio tanta? Tanta inæqualitas, & tanta connexionis stabilitas, ad quinquagesimum, sexagesimum, septuagesimum annum, & usque ad vitæ humanæ metam? Sanè non aliunde, nisi ex communi membrorum inter se Caritatis lege ab Authore Naturæ insculptâ, & amicitiæ fœdere inviolabili, quo se mutuò fovent, juvant, protegunt atque defendunt. Spina fortè pedi infigitur; mox communi,

communis omnium membrorum dolor, compassio & auxilium sentitur. Lingua è dolore queritur, oculus spinam investigat, corpus se inclinat, manus extrahit; verbo omnia membra communi charitate mutuò sibi opitulantur. Tolle communem hanc charitatem, & ejus loco particularem inter manus, vel pedes, vel oculos amicitiam statue, annon de membrorum omnium salute, unione, conservatione stabili actum, conclamatúmque fore videbis?

Talis igitur communis Caritas & Amicitia in quolibet Ordine Religioso, ac præcipuè in Societate nostrâ sit necesse est, in quâ Membra adeò diversa numerantur, Professi, Coadjutores, Scholastici, Novitii, & quidem è tot diversis nationibus, quæ amicitiâ & Caritate universali tanquam unum corpus compaginantur, & in incolumitate suâ conservantur. Quòd si autem in hujus locum spuria charitas & amicitia particularis inter certos irrepserit, credite mihi hæc omnia destruet, & dissolvet Membra; efficietque, ut Religiosa Familia non instar Corporis rectè compaginati; sed instar statuæ Nabuchodonosoris multa habeat membra, quæ tamen sibi invicem membra non sint, sed quasi seorsim singula singularia, aurum, argentum, æs, ferrum, testa, malè sibi cohærentia: ideóque tota moles levi calculi allapsu aut contactu subitò prosternetur, comminuetur, ac dissipabitur.

Quis verò hujus particularis familiaritatis detrimenta alia eáque permulta ad calculum revocet? Lædit enim communem Caritatem, cui subtrahit, quod particulari impendit. Aliis Fratribus scandalum parit, eósque non parùm offendit, dum illos quodammodo vilipendit, eorum consortium fugit, certísque aliis identidem sese conjungit non absque peccatorum nævis atque defectibus. Quemadmodum vitis aut roseti foliis, pluviâ, aut humore viscoso conglutinatis, vermiculus semper innascitur; ita in hisce amicitiis, conglutinatisque affectibus variorum peccatorum & defectuum vermiculi nunquam desiderantur. Hujusmodi vermes, defectus, ac peccata præclarè recensèt Sanctus Laurentius Justinianus in Libro de disciplina & perfectione c. 22. ubi his particularibus amicitiis irretitos, eorúmque mores graphicè depingit.

1. *Semper* (inquit) *hujusmodi discurrunt, semper similia sibi consortia quæritant, in angulis, in latibulis, silentii tempore ut plurimùm confabulari appetunt, & absentem vitam lacerare non desinunt.*

2. *Solent in illorum conversationibus familiaribus, nimiúmque assiduis intermiscerì vaniloquia, scurrilitates, detractiones, & effrenati risus; per quæ Mens distrahitur; compunctio dissolvitur; gratia subtrahitur; Proximus malè ædificatur; Oratio confunditur; Confidentia amittitur; Conscientia obtenebratur, atque pretiosissimum tempus inutiliter consumitur.* Vis plura damna, eáque non levia?

3. *Tales frigescunt in amore Christi, & omne opus bonum tepidi deridebunt.* Derisor *autem* (*sicut Scriptura dicit*) deridebitur. *Tales ignorant quæ Dei sunt; carnem spiritui subigere non curant: propterea quoniam interiora solatia & spiritualia non habent, carere exterioribus non patiuntur. Ideo amant sibi similium contubernia,*

jocis delectantur, spatiari desiderant, nova semper videre & audire appetunt, & aliorum negotia percunctari sedulâ curiositate non cessant : Nec advertunt hujusmodi, quòd tantò vehementiùs interiùs infirmentur. Hæc omnia verissimè S. Laur. Justin. O quàm magna sunt hæc spiritûs detrimenta! ô quàm varia & non levia delicta! O si oculos aperirent, ac viderent ejusmodi Socii, quanta sibi in vitæ religiosæ disciplina & perfectione mutuò damna afferant; dum, ut loquitur antè laudatus Venetorum Patriarcha l. c. *Patrum observationes frangunt, Monasterii constitutiones convellunt, silentium parvipendunt, orationem postponunt, & cellulæ secretam quietem negligunt* ! Omnem sanè familiaritatem prædictam omni studio ac conatu devitarent, si damna hæc grandia seriò trutinarent.

Verùm enimverò, quo medio hoc amicitiæ malè fundatæ & inordinatæ vinculum rumpemus? aut ne nos innodet ac devinciat, antevertemus? Nihil occurrit efficacius, quàm ut à vitæ religiosæ primordiis, charitati communi studeamus, ac dilectionis universalis erga omnes spiritum imbibere, cordíque nostri penetralibus intimis insculpere satagamus. Sint Fratres nostri temperamento phlegmatico an cholerico; sint nobis genio, indole, moribus consentanei aut dissentanei, perinde id nobis sit; unus idémque charitatis communis spiritus, nos regat, impellátque & cœptum perfectionis iter, lucrandarúmque animarum studium, conatu pari li prosequemur. Quo id aptiore ob oculos ponemus emblemate, quàm mystico illo Ezechielis curru, haud procul flumine Chobar ipsi repræsentato. Profectò fuit illi prorsus alia, quàm sæculi hujus Principum curribus, juncta quadriga; illi enim caballos jungunt, magnitudine, figurâ, colore ita similes ac si uno partu effusi forent. Aliud Deo in hoc curru prophetico placuit; quaterna enim illi adstrinxit animalia, tam sibi dissimilia singula, ut non solùm magnitudine, formâ, colore; sed toto inter se genere differrent: hominem, inquam, leonem, aquilam & bovem; ut indicaret ex omni planè natione, ex omni hominum genere, nullo discrimine, vocandos esse ad Ecclesiam. Ordinémque religiosum, viros insignes, qui fidem, religionem, pietatem, & Jesu ter sanctum nomen ad ultimos usque Garamantas & Indos deportent.

Verùm, quî tandem, per Deum, fiet, ut rectà ad suum terminum deferatur currus, ubi tam diversa est trahentium indoles, ut non extra semitam sæpius rapiatur? Homo cùm urbem viderit amplissimam, eò curiositate trahetur, secúmque pertrahere leonem conabitur. Leo cùm silvam viderit, feris pabulo suo aptis, refertam, eò secum hominem festinus rapiet. Aquila nihil non aget, ut sursùm per aëra, quàm procul ab oculis potest, feratur. At bos ad pascua, pratáque viridantia viribus totis contendet. Interim currus abibit in fractas; aut si eâ sit firmitate, ut nos dissipatus tandem tamen è montium rupiúmque præcipitiis in ima devolvetur. Ita omnino futurum fuisset, nisi Deus, dum animalia hæc currui suo junxit, iisdem etiam naturâ & indole disparibus, unum eumdémque spiritum, quo agerentur, indidisset,

disset, nisi inquam communicasset spiritum gratiæ, spiritum vocationis, spiritum dilectionis de natura triumphantis. Dicit idcircò, quòd: *Ubi erat impetus spiritûs, illuc gradiebantur*: non ubi impetus naturæ, impetus particularis amicitiæ, & affectionis inordinatæ, sed *ubi impetus spiritûs*; qui in singulis idem erat, sed spiritus tam fortis, tam potens, ut naturam restitantem ad nutum obedire cogeret.

Pari modo nos, quotquot in Societate, ad currum divinæ gloriæ seu Evangelii trahendum per orbem, vocati à Deo sumus, licet ingenio, temperamento, stemmate, statu, moribus, scientiis, dissimiles existamus ac discrepemus, naturam exuamus, uno spiritu gubernemur, in id unum conspirantes, ut currum divinæ gloriæ per mundum trahamus, Deum laudemus, animas lucrifaciamus, & in cœlestem patriam deportemus. *Ubi erat impetus spiritûs, illuc gradiebantur*; non quò impetus amoris proprii aut sensualitatis rapiebat.

Quapropter, Dilectissimi, prædictum duplex zizaniorum (nam de tertio, exhortatione proximè insequente agemus) noxium genus, in agro cordis nostri radices agere minimè finamus. Et quidem 1. Lolium mundanæ conversationis, quod intentionem sinceram vitiat, charitatem erga Deum minuit, dilectionem proximi extinguit, devotionem spiritûs enervat, dum vel minimas in cordibus nostris fibras jacere nititur, mox concutiemus ac dissipemus. Aliàs in nos cadet illud Maronis 1. Georg. In agro cordis nostri: *Infelix lolium & steriles dominantur avenæ.* 2. Lappas sibi hamatis aculeis firmiter cohærentes, id est amicitias particulares inordinatas, humorum, aut vitiorum similitudine radicatas, haudquaquam in cordis nostri campo succrescere patiamur, & si vel minimùm propullulasse notemus, illico evellamus; aliàs non instar corporis benè compacti; sed instar statuæ Nabuchodonosoris malè cohærentis, quovis impetu, corruemus; innumeris peccatorum ac defectuum nævis, a S. Laurentio Justiniano recensitis, inficiemur. Quin potiùs cum quatuor animalibus, currum Ezechielis trahentibus, licet dissimillimis, uno tamen eodémq; spiritu agitatis currum divinæ gloriæ & sancti JESU Christi Evangelii, per orbem trahamus, ac spiritu charitatis, zeloque conjunctissimi, quàm plurimas in cœlum animas devehamus.

EXHORTATIO V. IN REGULAM XLII.

De amicitia & amore nationali evellendo.

THEMA.

Inimicus homo hoc fecit. Matth. 13.

Vel ex Regula.

GEminam amicitiam particularem, duplici zizaniorum genere adumbratam, exhortatione proximè præcedente, expositimus; restat nunc genus tertium, æquè, si non magis, religionis agro nocivum, ab homine inimico, id est Cacodæmone superseminatum; nempe tribulorum ac carduorum, frumento, id est charitati fraternæ, admodum infestorum; quibus illud Nasonis hemistichium jure aptaveris: *Lolium, tribulique fatigant, triticeas messes.* L. 5. Metam. Dum sese longè, latéque explicant, aculeis suis segetem pungunt, ac supprimunt. Quid verò istud tribulorum genus, nisi amorem & amicitiam particularem, in natione & Patria fundatam indicat? Quæ, nisi sedulò advigiletur, mirè, licet occultè, serpit, se dilatat undique, nationésque alienas, verbis aculeatis pungit ac supprimit; tanto charitatis & religionis damno, ut non injuriâ, & morbum & pestem utrinsque nuncupaveris. Plinius L. 18. c. 17. alterit: *Lolium & tribulos, & carduos, lappasque, non minùs quàm rubos, inter fruges morbos potiùs; quàm inter ipsius terræ pestem numeraverim.* Ego verò prædictas amicitias, præsertim radicatas & adultas, non modò morbum; sed & pestem & interitum veræ amicitiæ & charitatis fraternæ, omnísque vitæ religiosæ venenum ac toxicum esse meritò affirmaverim. Quod evicero, si eas charitati Christianæ, Apostolicæ, primitivæ Ecclesiæ & Societatis primævæ inimicam esse, & è diametro repugnare, demonstravero.

I. Amicitia particularis, inter certæ nationis & patriæ, homines conflata, exclusis aliis, instar tribulorum & carduorum, à Diabolo superseminata, charitati Christi & præcepto ejus è diametro repugnat; veræque dilectionis Christianæ ac Religiosæ hostis ac pestis est. Quali enim dilectione, nos Christus Dominus prosecutus est? Nobisque præcepit Fratres nostros prosequi? Non aliâ certè, nisi charitate universali, vehemente & perseverante: *Hoc*, inquiebat, *est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Id est: quemadmodum ego vos Apostolos meos, omnesque mortales, universali amore complexus sum, neminem à visceribus charitatis excludendo; ita jubeo, mandò, volo, ut & vos, fratres vestros ac proximos, simili amore prosequamini. Hæc igitur est formula, hic est modus dilectionis religiosæ. Christus Dominus noster non solum Galilæis & Judæis; sed omnibus omnino hominibus, bene voluit; omnibus vera bona favit, omnes salvos fieri & ad agnitionem veritatis pervenire desideravit. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut ego dilexi vos*, & omnes vobiscum: Christus Dominus noster universalem suum erga omnes amorem luculentè ostendit, pro omnibus de cœlo in hoc exilium descendendo: pro omnibus saccum mortalitatis nostræ induendo, pro omnibus 33. annis in hoc mundo sese detinendo; pro omnibus Sacramenta instituendo; tanquam lux vera, omnem hominem venientem in hunc mundum, doctrinæ suæ radiis illuminando; pro omnibus dirissima tormenta subeundo, & mortem crucis probrosissimam oppetendo. Hæc est charitas Christi excellentissima, vehemens & constanter perseverans: nam cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. *Adversis probatur amor*, inquit S. Chrysostomus, *affectio pensatur periculis, pœnis examinatur dilectio, morte perfecta charitas innuitur.* Serm. 6. de pass. Dom.

Talis, Charissimi, sit nostra, erga Fratres, dilectio, non particularis; sed, sicut Christi Domini, universalis erga omnes, S. Basilius in reg. brev. interreg. 160. cùm quæreret, quali benevolentiâ inter nos copulari oporteat? *Eâ*, respondet, *quam Christus Dominus declaravit his verbis: Diligite invicem sicut dilexi vos. Majorem dilectionem nemo habet, quàm ut animam suam ponat, pro amicis suis. Pro amicis suis*, id est pro iis, quos diligit, & amicorum loco habet, sive amici sint, sive inimici: quomodo Salvator etiam pro inimicis, pro persecutoribus & crucifixoribus suis mortem subivit. Tali igitur nos invicem complecti oportet amore, tam vehementi, tam constanti, ut mortem sustinere pro Fratribus non vereamur: quantò magis in rebus obviis & levioribus, charitas omnibus, nemine excluso, constanter, non in tirocinio duntaxat, sed toto vitæ decursu est exhibenda?

II. Particularis amicitia nationalis pestis est, & repugnat charitati Apostolicæ; quâ hi omnes nationes, omnes gentes, omnes populos absque discrimine terrarum & patriæ, amoris sinceri sinu complectebantur. Percurrite totum Apostolorum Senatum & veritati, quæ dicimus, consentanea esse,

II. Repugnat charitati Apostolicæ.

apo-

reperietis. Quid enim ? An non Apostolorum Princeps, licet Galilæus esset ac Judæus, Romam tamen profectus est, ibidémque in Romanos etsi gentiles, & caligine ethnicâ involutos, tanto ferebatur amore ; ut pro eorum salute & vincula & carceres subire, & sanguinem profundere non dubitârit ? An non S. Jacobus pariter Judæus & Galilæus erat, & tamen Hispanos tanto prosequebatur amore, ut ingentes pro eorum salute, labores, libens exantlârit ; vitamque suam, istic promptè obtulisset, nisi divina providentia, capitis damnandum, ac securi feriendum Hierosolymis ordinâsset ? An non S. Paulus, licet Tarso, Ciliciæ metropoli, oriundus esset, velut ipse testatur : *Ego sum vir Judæus, natus in Tarso Ciliciæ.* Act. 22. Nihilominus & in Romanos, & in Corinthios, & in Thessalonicenses, Colossenses, Ephesios, aliósque, quibus Evangelium annuntiabat, tanto rapiebatur amore ; ut pro illis, anathema esse & sanguinem fundere exoptaret ; quemadmodum Romæ postea, extra Urbem in loco, ad tres fontes, dicto, accidit, ubi cervice resectâ, lac, ut ait S. Chrysostomus, pro sanguine dedit. Eadem communis charitas in reliquis Apostolis eluxit. Et væ misero mundo, si solos illi dilexissent populares : quid si enim Petrus hæsisset Bethsaidæ, Paulus Tarsi, alii in alia urbe patria ; ubi, obsecro, mansisset conversio totius orbis terrarum ? Quo pacto implevissent Domini mandatum. *Ite in mundum universum, & prædicate Evangelium omni creaturæ* ? Non patriotis tantùm, sed *omni creaturæ ?* Hæc est igitur charitas Apostolica, ad omnes nationes, gentésque sese dilatans ac porrigens : hanc factis, hanc verbis illi docuêre : Unde toties inculcant : *Non est distinctio Judæi & Græci, servi & liberi, Barbari & Scytha, nam idem Dominus omnium*, qui sicut omnes homines amore magno prosequitur, ita eundem ab Apostolis demonstrari erga omnes voluit. Tali igitur & nos, qui vitam profitemur Apostolicam, charitate, non particulari, sed universali refulgere decet ; si professioni nostræ facere satis, & ingentes animarum manipulos cum exultatione reportare desideremus.

III. Particularis amicitia nationalis, pestis est, & repugnat charitati primitivæ Ecclesiæ, quam Diabolus superseminando zizania falsæ dilectionis gentis propriæ, pessundare conatus est. Erat, tunc temporis, teste S. Luca, in Ecclesia *cor unum & anima una.* Cor *unum*, quia idem sentiebant omnes ; *anima una*, quia nec voluntatum diversitate rant studia. Et cùm præterea ager ille Servatoris nostri sanguine recens fuit largè irrigaretur ; dici vix potest, quàm arcto charitatis vinculo omnes copularentur. Et tamen quod fidem penè superat, in tam alta pace ac tranquillitate, tam vehemens repentè turbo ortus est, ut illam penitus disturbaturus videretur. Sed unde quæso hic turbo exortus est ? Non aliunde, nisi ex nimio nationis propriæ studio & patriæ amore : quia nimirum in distribuendis eleemosynis communibus libentiùs Apostoli utebantur operâ viduarum hebræarum, quàm græcarum ; propterea quòd illæ, ut observat Beda, majori rerum ac locorum

corum usu atque notitia præditæ, melius omnium necessitatibus prospicere poterant, quàm græcæ. Cùm ecce Græci nuper in Christianorum numerum adlecti, non tam contra viduas Hebræorum, quos nihil in ea re culpæ admisisse existimabant, quàm contra Apostolos passim conqueri cœperunt. *Crescente numero discipulorum, factum est murmur Græcorum, adversùs Hebræos; eò quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum.* Act. 6. Quis non miretur? Patiebantur Christiani illi primi, horrendas persecutiones, rapiebantur ad carceres, ad vincula, ad rogos & gladios: sed omnibus hisce tormentis sæva Tyrannis animorum unionem relaxare non potuit, quin potiùs auxit, arctioríque eos invicem charitatis nexu constrinxit; studium verò nationis, laxare & confringere hoc vinculum paravit. Cui in more positum est, non alterius nationis personarum dignitatem & merita attendere, sed illarum exaltationem, gentis suæ depressionem & contemptum interpretari. *Eò quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum*; non ajunt, postponerentur, sed *despicerentur*. Et hæc quidem tam virulenta ac pestilens est passio, ut ne ipse quidem Apostolorum Princeps, ad singulos propè passus, non tantùm verbis, sed umbrâ etiam prodigia patrans, ab hoc judicio illorum temerario excluderetur. Nec turbo sedatus, pestiférque hic morbus compressus fuisset; nisi tempori providissent Apostoli, & viduis utriusque nationis à concredito ministerio remotis, septem viros Spiritu S. & sapientiâ plenos ad hoc munus elegissent. Act. 6.

O amoris nationalis inordinati malignitas! ó charitatis veræ hostis! ó lues pestilens! ó fœcundum suspicionum, judiciorum temerariorũ, obmurmurmurationum, odiorum ac dissidiorum seminarium! Si eum excitas turbinem, in primitivæ Ecclesiæ viris, primo spiritu etiamnum, novóque ardore flagrantibus; quas in pectoribus à primævo illo calore multùm deficientibus strages excitabis? Si ipse Apostolorum Princeps ac reliqui Apostoli, à suspicionibus virulentis & judiciis temerariis non fuêre liberi; quis deinceps Præsidum aut Prælatorum immunis erit?

IV. Repugnat vocationi nostræ.

IV. Particularis amicitia nationalis, pestis est, & repugnat vocationi nostræ, repugnat legibus & menti Sancti Fundatoris nostri, repugnat primævæ Societati nostræ; quod paucis declarabimus.

1. Repugnat vocationi nostræ; quæ ex Regula 2. est *diversa loca peragrare & habitare in quavis mundi plaga; ubi majus Dei obsequium & fructus animarum sperantur.* Ideo nos voto peculiari obstringimus, ad quasvis missiones, inter fideles & infideles, in Europa vel Asia, in China vel Malabaria, in Brasilia, aliáve regione longinqua obeundi. Et quâ id ratione fiet, ab iis, qui privato amore nationi suæ arctè nimis agglutinantur? Aut quis id præstabit, nisi omnes gentes, & totum mundum in corde suo gestet, ut de Gentium Doctore commemorat S. Chrysostomus: *Cor Pauli, cor totius mundi?* Aut quomodo tanta charitatis ac pectoris amplitudo & latitudo, cum tanta cordis coarctatione, angustiisque amoris stare poterit? cogitate ergo & *videte Fratres vocationem vestram:*

Vos mundum deseruistis & patriam, atque in scholam, cohortémque Christi adsciti estis, adeóque *vos non estis de mundo.* Sed *ego elegi vos* (de mundo) *& posui, ut eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat:* ait Salvator. *Posuit nos ut fructum afferamus, hoc est invicem diligamus:* exponit S. Augustinus Tract. 87. in Joann. *Charitas ergo est fructus noster: hâc diligimus Deum, hâc diligimus invicem. Hanc Apostolus commendare volens fructus spiritûs, à capite posuit: Fructus*, inquit, *spiritûs charitas est: Deinde gaudium, pax longanimitas, benignitas, bonitas.* S. Aug. l. c. Quo autem pacto hæc cum amore privato consistent?

2. Repugnat menti & legibus S. Ignatii, qui 3. p. Const. quod etiam in Regulam 17. Summarii translatum est: voluit nos omnium creaturarum amorem inordinatum exuere: ac deinde unione & conformitate voluntatum maximâ copulari. Reg. 42. Ut tanquam una phalanx & quasi vir unus, Domini nostri JESU Christi hostes aggrederemur, & quoniam vis unita fortior est, generosè sterneremus, nequaquam verò, si divisi judicio ac voluntate fuerimus, id obtinebimus; sed potiùs ab hostili exercitu fugabimur & dissipabimur.

3. Repugnat Societati primævæ adeò floridæ ac celebri, quæ ex diversissimis nationibus coaluit: S. Ignatius enim erat Cantaber; S. Xaverius Navarræus, P. Petrus Faber Allobrox. P. Joannes Codurius Gallus; P. Simon Rodericus Lusitanus atque ita de reliquis; & tamen tanta erat omnium, consensio unióque animorum, ut pro miraculo haberetur. Quemadmodum Ecclesiæ Catholicæ decus & ornamentum est, quòd ex variis adeò nationibus ac populis conflata sit: nimirum *Ex omni natione quæ sub cœlo est.* Act. 2. Unde Davidi Regi spectandam se exhibuit, *in vestitu deaurato, circumdata varietate.* Psal. 40. Quæ varietas, ex mente Augustini symbolum extitit diversorum illorum idiomatum & linguarum, diversarum illarum nationum, quas sinu suo Ecclesia Dei complectitur, vera totius Universi Regina. *Vestitus Reginæ hujus & pretiosus est & varius in linguis variis. Alia lingua Afra, alia Syra, alia græca, alia hebræa, alia illa, alia illa. Faciunt linguæ istæ varietatem vestis Reginæ hujus:* quâ magnificè refulget & gloriatur. Ita pariter Societatis nostræ minimæ non infima gloria est, tanta nationum varietas & tanta animorum conformitas; linguarum divisio, cordium unio, quam tantopere suspiciebat ac deprædicabat summus Pontifex Gregorius XIII. Verùm unicè nobis in Societate curandum est, quod in Ecclesia, tanquam *tunica inconsutilis*, observandum monebat Augustinus: *In veste ista varietas sit, scissura non sit.* Absit, absit, ut laus hæc & gloria varietatis à supremo Numine, tanquam ornamentum singulare Societati collata, occasionem dirè & crudeliter ejus lacerandæ præbeat. Tunc enim verò posito omni ornatu aureo, atro se & lugubri habitu deberet obnubere. Avertat bonus Deus omen infaustum! Hâc enim ratione omnis Societatis gloria marcesceret, flos omnis & decor decideret, atque ut scribit R. P. Claudius Aquaviva, quintus Societatis nostræ Præpositus Generalis in

in Epistola de perfectione ; *Formidandum foret*, ut olim S. Hieronymus dicebat, *ingemiscens orbis terrarum se Arrianum esse miratus est* ; *ita cum lacrymis minuente Societate, se non amplius eam esse, quæ fuerat* ; *sed tanquam effeto jam corpore defluxisse, & pristinum vigorem, charitatisque ardorem amisisse.*

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, lolium hoc pestiferum, & carduorum venenatorum genus, aconiti instar, à Cacodæmone electo sinceræ charitatis frumento superseminatum, omnino evellere studeamus, & vel ab ipso vitæ religiosæ limine, nec minimas in cordibus nostris radicum fibras jacere permittamus. Ex variis regionibus convenimus indomum hanc probationis, & tanquam varii marmoris, diversique coloris tessellæ, in Religionis pavimento aut muro eleganter compingimur, & charitatis calce conjungimur ; allaboremus, ut nec toto vitæ decursu, nec totâ adeò æternitate unquam dissolvamur. Curemus, ut charitas nostra erga fratres nostros, Christi Domini charitatem æmuletur, omnes omnino homines complectentem, pro omnibus morientem ; cui omnis particularis amicitia nationalis, quàm maximè repugnat. Caveamus hanc veræ & Apostolicæ charitatis pestem ; & cum illis absque nationum discrimine, ubicunque terrarum ex obedientia vixerimus, aut quibuscum commorabimur, dilectione communi prosequamur. Dilatemus cor nostrum, vasti instar maris, quosvis fluvios, Rhenum & Danubium, Tiberim & Sequanam sinu prono excipientis, sibique unientis. Ampliemus cor nostrum instar cordis Gentium Doctoris, *cor Pauli, cor totius mundi* ; omnes omnino mortales amore Apostolico complectens. Foveamus charitatem, Ecclesiæ primitivæ, haud absimilem : & quidquid huic repugnat, averruncemus. Custodiamus unionem primævæ Societatis, in aurea veste, & varietate, ac summa simul unitate gloriosæ, omnémque spuriam nationum dilectionem, & ipsi Societati & vocationi nostræ, & S. Ignatii instituto ac legibus repugnantem penitus proscribamus. Sic in flore & vigore perstabit Societas : velut coadunata phalanx hostes JESU Christi Imperatoris sui fortiter aggredietur, ac feliciter expugnabit & detrium phabit. Et veluti paradisus, omni lolio & zizanio carens copiosos omnium virtutum fructus, suo & aliorum bono producet.

REGULA XLIII.

De communi affectu erga Principes dissidentes.

EXHORTATIO
IN EANDEM REGULAM,

Geminas discordiarum radices evellendas suadet, scilicet studium partium, & contemptum aliorum.

THEMA.

Audio inter vos scissuras esse, & ex parte credo. 1. Corinth. 11. 18.

Vel ex Regula.

In Societate nec sit, nec sentiatur animi propensio, ad partem alterutram factionis, quæ esset fortassis inter Principes ac Dominos Christianos. Reg. 43.

DIvus Hieronymus, in exponendis Scripturis sacris, Doctor maximus, epist. 7. ad Marcellam, invitat eandem, ut Româ relictâ, migret Hierosolymam, quam variis insigniri nominibus asserit. Et quidem 1. *Jebus* seu *Jebussalem*; sic nuncupatam à Jebus, filio Chanaan, pronepote Noë; cujus posteri Jebusæi, civitatem longâ annorum serie occupârunt; donec à Davide Rege tandem, ex ea depulsi sunt: adeóque nomen *Jebussalem* exolevit. 2. Urbs hæc celeberrima, *Salem* vocata, id est pax: tum quòd incolæ ejus altâ pace & securitate gauderent; tum quod humani generis Redemptor Christus, præcipua fidei nostræ mysteria, in ea peracturus esset, quibus justitiam ac pacem nobis conciliaret. 3. Urbs hæc sancta, *Jerusalem* appellata, id est, *visio pacis*: cùm enim Abraham Patriarcha, in monte Moria, intra civitatem *Salem* sito, filium suum sacrificaturus, loco nomen dedisset: *Adonai iire*, id est, *Dominus videbit*, seu *providebit vîmam*, ab illa voce *iire* & *Salem*, constatum nomen *Jerusalem*, illi constanter adhæsit.

Anima

Anima religiosa, rectè sanctæ huic civitati comparatur, quæ etiamnum mundana, & ante religionis ingressum est *Jebus*, quod D. Hieronymo interprete, *conculcatam*, sonat: est enim tunc adhuc à vitiis, peccatis, ac passionibus, tanquam hostibus, devicta, prostrata & conculcata, ac proinde inquieta, bellicisque tumultibus agitata: at religioni mancipata, viciorum & passionum mortificatione, desinit esse *Jebus* & *Jebusalem*, civitas conculcata, & devicta: ac victrix & hostium suorum triumphatrix, *Salem* & *Jerusalem* evadit, id est pax, visio pacis, & urbs pacis, in qua Christus Dominus noster, verus Salomon, Rex pacificus, cujus in pace locus factus est, habitat. Hæc verò pax, ut in Religiosis Cœtibus jugiter conservaretur; Ordinum Fundatores, regulis ac legibus, aliisque mediis caverunt, omnesque discordiarum, ac turbationum radices amputârunt. Quemadmodum S. Ignatius Regula 43. præsente unam, & Regula 30. communium, alteram radicem priori affinem, exstirpat: veluti hâc ipsâ exhortatione enucleabimus.

I. Non secus atque olim inter Corinthios dissensiones enatæ fuerunt, tum de cœna, aut agape, eucharistiæ sumptioni præmitti solita, tum ratione Doctorum, eò quòd non omnes se Christianos aut Christi Discipulos nuncuparent; sed alii assererent se esse Pauli, alii Cephæ, alii Christi, alii Apollo, qui eloquens, id temporis, & acer, potensque in Scripturis Corinthi Doctor erat: cùm tamen omnes meritò se Christianos appellare debuissent: eò quòd in Christi invocatione, professione, virtute & merito baptizati essent; unde Apostolus eos obtestatur: *Obsecro vos Fratres, ut idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata*, 1. Corinth. 1. 10. Ita hodiedum inter Christianos, atque etiam inter Religiosos, non rarò oriuntur dissensiones & schismata; dum inter Principes belligerantes, unus huic, alter alteri affectu adhæret. Oritur v. g. bellum inter Hispaniæ & Galliæ Reges; aut Cæsaream Majestatem inter & Regem Christianissimum; Ecce tibi mox partium nascuntur studia, & hic se Cæsaris, ille se Regis affirmat; & suam quisque partem mordicus tuetur: unde fit, ut oriantur disputationes, contentiones, altercationes, mentisque inter nos bellum geramus, & animis, vocibúsque mutuò conflictemur: præsertim si diversarum nationum, iisdem in ædibus, morarentur; tunc enim bellorum ac rixarum non esset finis, haud absque animorum abalienatione, irâ, odio & rancore.

Quare ut hanc pacis inimicam, & discordiarum radicem è Societate evelleret S. Fundator noster, prudenti sanè consilio, Deo inspirante, hanc Regulam condidit p. 10. Const. §. 11. *In Societate nec fit, nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionu, quæ esset fortassis inter Principes Christianos: sed sit potius quidam universalis amor, qui partes omnes (licèt sibi invicem contrariæ sint) in Domino nostro amplectatur.*

Ansam verò atque originem Regulæ hujus condendæ præbuit, quòd, cùm Societas in denis primis Patribus recenter coalesceret, eodem tempore, bellum vehemens, inter Galliæ & Hispaniæ Reges arderet; ipsisque primis Patribus tum Hispania, tum Gallia solum natale præberet; qui tamen per gratiam vocationis,

tionis, initæque Societatis, secundùm S. Ignatii directionem, pacem ac concordiam, integram omnino, inviolatámque servârunt. Horum igitur exemplo, S. Fundator, pacis, & boni communis amantissimus, hoc in Societate perpetuum, ac lege cautum esse voluit; ne fortassis aliquando lapsu temporis, Societas nostra perturbationum fluctibus commoveretur, ejúsque membra dissensionũ procellis inter se colliderentur.

Ex cujus Regulæ observatione sedulâ, duplex pacis fructus propullulat. Primus est, ut ipsimet inter nos pace stabili, & in mediis bellorum tumultibus, tranquillitate maximâ gaudeamus; experimur & cernimus id hodiedum, dum bello inter Imperatorem & Imperium, nec non Anglos & Hollandos ex una, ac Galliæ Regem, Bavarúmque Electorem ex parte altera, flagrante, nos velut è portu, naufragantes, aut velut è specula exercitus utrimque dimicantes, urbesque invadentes tranquillè intuemur. Idem perspeximus oculis nostris, cùm Anno 1596. Romæ Societatis comitia celebrarentur; congregatis, illic ex universâ Societate Patribus conscriptis: quamvis enim cruentum, inter Cæsarem, Anglos, & Germaniæ Principes ex una, & Regem Christianissimum ex altera parte tunc bellum flagraret: tanta nihilominus inter omnes Patres congregatos, Germanos, Gallos, Anglos, & alios viguit animorum concordia, tam grata amœnáque conversatio, & amica familiaritas, ac si non bellum; sed pax summa, inter Reges prædictos, floreret. Hâc ratione Societas verè est civitas *Salem*, sive pacis; aut *Jerusalem*, sive visio pacis, quando in ea non nisi Angeli pacis, arctissimo mutuæ charitatis vinculo constricti recensentur.

Secundus fructus est, ut Societas affectu indifferente parti utrique addicta, inter alios quoque pacem conciliare, & cum utraque parte in pace agere & conversari valeat. Hac de causa V. P. Petrus Faber unus è denis primis Patribus, licet Gallus esset, seu Allobrox Galliæ conterminus, durante etiam bello, in Hispania, omnibus erat longè gratissimus: quia erat filius pacis, pacemque velut Angelus pacis evangelizabat. Simili quoque modo in Galliæ finibus Patres Hispani pacificè vixêre, ac per Evangelium pacis, proximis subsidio fuere. Pari ratione Anno 1580. bello inter Hispanos & Lusitanos flagrante, tam in castris Regis Catholici, quàm in Lusitaniæ urbibus tantâ dexteritate, sinceritate & charitate Patres nostri versáti sunt, opera charitatis valentibus & ægrotantibus, etiam cum vitæ periculo ac detrimento, exhibendo, & nihil de alterius partis jure loquendo vel proferendo, ut partem utramque se in Domino complecti palàm demonstraret. Quare id effectum fuit, ut & Regi Hispaniæ virtus Societatis mirè ex eo tempore probata fuerit, nec minùs Lusitaniæ Regi ejusdem charitas probaretur: nam cùm accideret, hanc illámve civitatem obsessam, ad extremas redigi angustias; Patres nostri in illâ degentes, rogatus pacem peterent, etiam cum vitæ discrimine, de civitate exeuntes pacem impetrârunt.

Quòdsi verò communis hæc charitas & indifferentia tollatur magnâ tamsocietati, quàm proximis nostris clades, ac damna enasci necesse est: nam pravus animo-

animorum inter nos dissensiones etiam alteram partem, quæ victoriam retulit, contrariam nobis & inimicam experiemur; si ipsa nos antè contrarios experta fuerit, contingeréque poterit, ut dæmone cooperante, & occasione hâc utente, Societas è regnis & urbib⁹ expellatur, magno animarum plurimarum detrimento.

Quare dictis rationibus permoti, utrámque bellantium partem complectamur amore; idque re ipsâ palàm faciamus; & si propè simus, eundem affectum omnibus Charitatis obsequiis demonstremus; si verò procul distemus, quà precibus, quà operibus pœnosis, pro viribus adjuvemus, liberè profitendo, nos Deum precari, ut bellum ad gloriam suam majorem dirigat, ipsúmque optimè nósse, in quam partem Justitiæ bilanx inclinet, quibúsve de causis bella factionésque permittat.

Cùm autem non detur Lex, quæ exceptionem non patiatur, sciendum hîc quóque est, Charissimi, Regulâ hâc non vetari, quò minùs sit, aut sentiatur animorum propensio major ad partem catholicam, quando Catholicos inter & Acatholicos seu Hæreticos bellum geritur, optando Ecclesiam sanctam exaltari ac dilatari; hæresin verò deprimi & conteri, cujus causa utique cum injustitiâ conjuncta est. Hoc pacto Societas, bello durante inter Philippum II. Hispaniæ Regem, & federatos Belgii Proceres, qui à Rége defecerant, & juramentum illi contrarium exigebant, in partes Regias propendebat, juramentúmque parti adversæ præstare detrectabat; si enim illud Societas præstitisset, scandalum Catholicis primariis peperisset, & exemplo suo ad idem imitandum pellexisset.

Simili modo, in Insulis tertiis, cùm Don Antonio Nostros ad juramentum sibi contra regem præstandum adigeret, jure id recusárunt: tum quòd Religiosi ad juramentum præstandum nulli parti teneantur: tum quòd Don Antonio apertum se Societatis hostem ostenderet, adeò ut eos, in Insulis istis repertos, flammis addiceret, & bis, térve in altum maris provehi juberet, quò maris fluctibus haurirentur; quod tamen haud succesisit, intribus identidem ad litus redeuntibus. Donec tandem Anglis extraditi, atque ab his in binas naves grandiores impositi sunt: quarum una vi tempestatis ad litus adacta, in navem bellicam regis Hispaniæ incidit, ad cujus Præfectum missus Rector de Societate, nave illâ Anglicanâ devectus, pacem libertatémque abeundi Anglis impetravit, eâ conditione, ut omnes de Societate liberi dimitterentur. Altera Londinum appulit, quando mox Regis Hispaniæ Ablegatus, ibidem residens, Regis sui Subditos, nondum in terras expositos, libertati restitui petiit, & impetravit, atque aliâ navi in Lusitaniam remisit, ubi Rex Catholicus eos mox ad se evocandos curavit, solúsque cum solis horarum duarum spatio colloquium magnis benevolentiæ signis protraxit: adeóque ista Patrum fidelitas Régi placuit, ut exinde maximi Societatem æstimárit.

Idem est, si inter Christianos & Ethnicos; inter Cæsarianos & Turcas, Tartarósque vel alios Barbaros bellum geratur ex justa causa; quòd vel hi pacem ante pacti initi temporis evolutionem perfidè

perfidè rumpant; vel illi religionis, justitiæ aliâve justâ ex causâ bellum his inferant.

Quòd si verò bellum injustum esse liquidò constaret, neque hîc in Catholicorum partem propendere liceret. Nostrum tamen non est de hujusmodi causis sententiam ferre, discursus instituere, aut literas exarare, signáve ejusmodi edere, quibus Principes Christianos offendamus.

II. Radix dissensionis contemptus aliorum

II. Radix altera dissensionum & discordiarum est, de aliis nationibus, provinciis, regionibus ac civitatibus siniſtras fovere opiniones, malè sentire & loqui: quam radicem S. Patriarcha noster non secus ac priorem penitus è Societatis agro evulsam extirpatámq; desideravit. Etenim ut regnum à regno, Provincia à provinciâ, urbs ab urbe, præsertim vicina sit alienior atque erga eam haud bene afficiatur, ac malè loquatur; quid in mundo est frequentius? quid usitatius? quid vetustius? Nónne jam olim Salvatore etiámnum in terra degente, aversio ista reperiebatur inter Judæos & Samaritanos, quemadmodum Joan. 4. Mulier Samaritana Christo Domino oggerebat: *Quomodo Tu, Judæus cùm sis, bibere à me poscis quæ sum mulier Samaritana? Non enim contuntur Judæi Samaritanis*: Id est, non habent ullum inter se commercium, atque (ùt testatur S. Augustinus) non utuntur eâdem mensâ, poculo, vase. Sic quòque Apostolorum tempore siniſtrè sentiebant & loquebantur vicinæ civitates & regiones de Cretensibus, aliisque Gentibus: *Dixit quidam ex illis*, inquit Apostolus ad Titum 1. 12. *proprius illorum Propheta* (fuit is, teste S. Hieronymo, Epimenides habitus ab illis Propheta, seu Vates & Poëta) *Cretenses semper mendaces, mala bestiæ, ventres pigri*. Epimenidis carmen, ab Apostolo hîc citatum, ità græcè sonat: Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Id est: *Cres semper mendax, mala bestia, venter iners est*. Deinde de Cappadocibus & Cilicibus æquè ac de Cretensibus malè sentiebant, & loquebantur Græci: unde de tribus hîce gentibus, à Cappa nomen suum incipientibus, illud Græcorum extat adagium: Καππάδοκες, Κίλικες, Κρῆτες, ἰρία κακὰ κάκιστα. Cappadoces, Cilices, Cretes, tria pessima cappa. Similis similis affectio ac locutio aliis in gentibus nocabatur. Unde Erasmus initio Chiliadum cuilibet genti sua vitia, proverbio assignans ait: *Pœno perfidior, Scytha asperior, Scytho-Tauris inhospitalior, Parthis vanior, Thracibus bibacior, Sybaritâ fastuosior, Milesiis effeminatior, Arabe ditior, Arcade stolidior, Care vilior, Cretensi mendacior.*

Hic est stylus Mundi, hæc Mundi sæculorum consuetudo est, ut vitia ac defectus suos mutuò sibi improperent, in colloquiis, joco aut joco serio sibi vexent atque exagitent. At non sic in Religione, non sic in Societate Jesu, à quâ hujusmodi cacoëthes omnino exulare Sanctus Fundator voluit: Unde p. 10. Constit. §. 11. & Regulâ 30. communium, quæ quadragesimæ quarta Summarii admodum affinis est, ita hisce verbis vetuit: *Caveant sibi omnes ab illo affectu, quo alia de aliis nationibus siniſtrè sentire aut loqui solent: quin potiùs & bene sentiant & peculiari affectu diligant à suæ nationes prosequantur in Domino:*

ut proinde nemo bella, contentionésque inter Christianos Principes in colloquium inducat. Quibus verbis non solùm sinistros affectus ac discursus proscribit; verùm etiam peculiarem Charitatis affectum, dilectionémque erga alias nationes exigit: ac proinde Tirones à vitæ religiosæ limine ad hoc inclinent, ut majora & frequentiora Charitatis obsequia tam alienis, quàm suis exhibere satagant, ut hâc ratione aversionem, si quæ forte sit, exuant; & Caritatem induant eximiam ac prorsùs singularem.

Ratio 1. hujus Regulæ est: Quia ejusmodi sinister affectus, aut loquela in animis nostris aversionem, diffidentiam, indignationem, iram & odium; in colloquiis verò contentiones, & altercationes parit, alterúmque provocat, ut vicissim de aliâ natione vituperia & flommata profundat. Atque ita non rarò ignis succenditur, qui non tam facili negotio extinguatur. Ratio 2. Discordias hâsce nostras & dissensiones, si externi resciant, non leve scandalum capiunt, ex quo nostri vilipensio, existimationis bonæ imminutio, fructûsque spiritualis detrimentum enascitur. Quænam verò antidota, & Regulæ huic exactiùs observandæ remedia adhibebimus?

1. Cogitemus, nos Mundum, Patriam, Parentes, Fratres, Sorores & Amicos ideo deseruisse; ut omnis & nullius Patriæ essemus. *Estne mihi circumscripta Patria, cui & omnis terra, & nulla terra Patria est?* ajebat S. Gregorius Nazianzenus. Idem & nos dicamus, & indifferentes ad omnem locum & plagam simus. *Obliviscere populum tuum & domum Patris tui.* Psal. 44. obliviscere populum & Patriam, & id unum recordare, te Societatis Filium esse, cujus vocationis sit, diversa loca peragrare, & in quâvis mundi plagâ habitare, ubi major Dei gloria & animarum salus speratur; ac proinde à nulla regione aut natione abhorreas, aut sinistrè de ea sentire, vel loqui sustineas.

2. Omnino existimemus magnæ imprudentiæ ac temeritatis esse integram quampiam regionem aut provinciam certi cujusdam vitii condemnare: asserendo, in hac regione homines esse leves, in illâ superbos, in istâ stupidos, in aliâ astutos ac versipelles: Nam nulla non regio viros præclaros, & his nævis immunes profert: Ne igitur injuriam inferamus plurimis, nunquam regionem universam vitii condemnemus. Nec ob fertilitatem unius regionis spernamus aliam. *Non omnis fert omnia tellus.* Sed *Hic segetes, illic felicius uvæ proveniunt*, quæ Divina Providentia ob mutuum commercium humanum, communicationémque regionum ita disposuit: hæc autem taxare, magnæ est imprudentiæ.

3. Meminerimus nos omnes eidem Christi militiæ nomen dedisse: Omnes sub Crucis ejusdem labaro militare; & contra mundum, carnem, ac dæmonem in dies in arenam descendere: Sicut igitur in prælio acri contra Turcas non inquiritur, utrùm hic vel ille sit Germanus, Hispanus, aut Gallus, modò strenuè dimicet; ita in Societate non quærendum, cujas quis fuerit; sed an bene religiosus, fervore ac zelo insigni præditus, generosè pro Dei gloria

decertet, magnas hosti clades inferat, & spolia opulenta detrahat. Id nisi servemus, actum est de victoria & pace. Teste S. Augustino Serm. de verb. Dom. secund. Joan. *Non poterit ad hereditatem Domini pervenire, qui hereditatem pacis noluerit observare: Nec potest concordiam habere cum Christo, qui discors esse voluerit cum Christiano. Pax est securitas mentis, simplicitas cordis, amoris vinculum, consortium Caritatis.*

Quapropter, dilectissimi, geminas has dissensionum, discordiarumque pessimas radices è cordibus ac linguis nostris stirpitus evellamus; ut omni divisione & schismate exclusis, constanti charitatis ac pacis vinculo colligati vivamus. *In pace autem vocavit nos Deus*, 1. Corinth. 7. 15. Qui *Non est dissensionis Deus, sed pacis.* 1. Corinth. 14. 33. *Ipse enim est pax nostra.* Ephes. 2. 14. Et quidem *Pax quæ exuperat omnem sensum*, Philip. 4. 7. Pax quæ tum ad Proximum pacificandum, tum ad cælestem Jerusalem & visionem pacis æternam unicè est necessaria.

REGULA XLIV.

DE LABORE ET OTIO.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Docet strenuè laborandum, otiumque vitandum esse.

THEMA.

Multam malitiam docuit otiositas. Eccli. 33. 29.

VEL.

Otium malorum omnium origo, Domi nostræ locum non habeat. Reg. 44.

Genuini Societatis JESU Filii (uti & aliorum Ordinum Religiosi) haud absimiles sint, oportet, quatuor animalibus, ab Evangelistarum Aquilâ conspectis, Apoc. c. 4. *Quæ non habebant requiem die ac nocte; sed clamabant: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus omnipotens.* Quaterna hæc animalia Sancto Joanni repræsentata, ad literam, fuêre quaterni primarii Principes cælestes & Angeli Dei Administratores; quos diversi diversimodè, symbolicè interpretantur. Alii enim explicant de quatuor Evangelistis, ita ut Homo MATTHÆUM, Leo MARCUM, Bos LUCAM, Aquila

Aquila JOANNEM exprimat. Alii intelligunt quatuor Ecclesiæ Doctores, & Gregorium Homine, Ambrosium Leone, Hieronymum bove, Augustinum Aquilâ adumbrari autumant. Alii quatuor Ecclesiæ Status seu Ordines indicari contendunt; ita ut Leo fortitudinem Fidei Apostolorum; Bos invictam patientiam & victoriam Martyrum; Homo Sapientiam Doctorum; Aquila sublimitatem Virginum & contemplationi addictorum indigitet. Ego si Angelos hôsce quaternos Societati nostræ adaptaturus essem: cum Homine, Superiores prudentiâ ac discretione, charitate ac misericordiâ præditos; cum Aquilâ, Doctores, subtilioribusque Studiis occupatos; cum Leone, Verbi Divini Præcones, Operationsque Animarum reductioni intentos; cum Bove, rei familiaris administros, laboribus deditos, compararem. Novitios autem in via ac dispositione esse contenderem, ut uni quatuor horum statuum inserantur, & unius ex dictis animalibus speciem præferant. Quemadmodum verò, dicta animalia requiem non habuisse, S. Joannes testatur; sed semper in motu & cursu extitisse, & absque cessatione trisagion suum decantâsse; ita in Societate nostrâ omnes, in quocunque demum versentur statu, *Semper occupari, nunquam otiari*, Regula præsens præcipit. Quæ duo jam modò exponemus.

1 Laborandum est.

I. Primâ Regulæ parte S. Legislator noster negotium, laborem, studium, occupationem assiduam sive mentis, sive corporis præscribit. *Omnes* (inquit) *quamdiu corpore bene valent, in spiritualibus vel exterioribus habeant quo occupentur.* 1. *Omnes*, Superiores & Subditi, Sacerdotes & Magistri, nec non Fratres, Marthæ muniis addicti, omnes, nemine excepto. 2. *Quamdiu corpore bene valent*: Si enim morbo laborent, satis habent, quod agant, ut morbi dolores debitâ patientiâ & resignatione tolerent. 3. *in spiritualibus vel exterioribus habeant, quo occupentur.* Neque enim jubet, nos vel semper spiritualibus, vel semper corporalibus exercitiis occupari; sed ea misceri cupit; ita ut ordinariè laboribus exterioribus insudantes, dum ab iis vacant, exercitiis spiritualibus, festivis præsertim diebus se tradant. Ex adverso autem ordinariè spiritualibus intenti, dum ab illis quiescunt, exterioribus quibusdam vacent, ne quid pretiosi temporis otio transigatur. Ipsum adeò relaxationis seu recreationis tempus, dum colloquendum est, piis colloquiis, dum ludendum, lusu honesto, impendendum est: nec eo tempore aut melancholiæ se dedere, aut in angulo solitarium, otiosúmque hærere fas est; sed ex Regulæ & Obedientiæ Præscripto occupatio honesta capessenda est.

Nunc lege, nunc ora, nunc cil fervore labora;
Sic erit hora brevis, sic labor ipse levis.

Ratio 1. ad laborem nos excitans est sancta ac justa Dei voluntas, ob Adæ peccatum eam illi & Posteris pœnam infligentis. Gen. Cap. 3. 17. *In laboribus comedes ex ea* (de fructibus terræ) *cunctis diebus vitæ tuæ.* Et ℣. 19. *In sudore vultûs tui vescêris pane tuo.* Ad hoc igitur nati, ad hoc condemnati à Deo sumus. *Homo nascitur ad laborem, & avis ad volatum.* Jobi Cap. 5. 7.

Quis igitur ab hac lege communi, jure se eximat? Quis justitiæ divinæ facere satis recusét? Quis pœnam promeritam non libenti animo expleat: præsertim cùm hâc ratione, rem Deo pergratam faciat?

Ratio II. Fructuosus temporis nobilissimi usus. *Tempus breve est*, ait Apostolus 1. Corinth. 7. & fulmine ocyus prætervolat. Tempus irrevocabile est; semel elapsum, nunquam revertitur. Tempus pretiosum est, omni auro & lapide pretioso excellentius; quo innumeras, pro æternitate felici, in cœlo, coronas, nobis fabricare valemus; à momento autem sæpenumero pendet æternitas, nec effluit momentum, quo lucrum æternum & infinitum, acquirere non queamus: quanta igitur insania est; hîc esse desidem? Quidni potiùs cum Apostolo concludamus: *Ergo dum tempus habemus operemur bonum. Filius enim hominis veniet cum Angelis suis, & tunc reddet unicuique secundùm suum laborem.* Matth. 16. 27. Et *voca operarios ac redde illis mercedem*; quò autem labor est major, eò merces & gloria in cœlis erit copiosior.

Ratio III. est præstantissimum Christi Domini, Sanctorúmque & aliarum rerum creatarum, exemplum. Nam 1. Labores exantlavit Redemptor noster, velut ipse testatur Joan. 5. *Pater meus usque modo operatur, & ego operor.* Et psal. 87. *In laboribus à juventute meâ*; quando nimirum cum S. Josepho artem fabrilem exercuit. 2. Laboribus distenti fuêre Apostoli, sive spiritualibus, sive corporalibus, Petrus, Jacobus, Joannes, ut in sacris Evangelii paginis legere est: sed in primis Gentium Doctor, quantâ negotiorum mole obrutus semper fuit; regiones varias percurrendo, Evangelium prædicando, Regnum Dei annuntiando, publicè & per domos, docendo, instruendo, increpando? & crebrò manuum labori sese tradendo? Unde 2. ad Thess. c. 3. ait: *Non inquieti fuimus inter vos* (id est non inordinati & otiosi) *nocte & die operantes, ne quem vestrum gravaremus* (exercuit autem artem scenofactoriam, ex pellibus, intsum castrorum militarium, tabernacula seu tentoria consuendo) Deinde alibi clariùs protestatur, dum ait: *Argentum & aurum, & vestem nullius concupivi, sicut ipsi scitis; quoniam ad ea, quæ mihi opus erant & his qui mecum sunt, ministraverunt manus istæ.* Act. 20. Similia de aliis Sanctis etiam nostris, eorum gesta loquuntur. 3. Omnia animantia quadrupedia ac reptilia laborant, circumcursitant, & alimenta sua conquirunt. Volucres cœli alarum remigio in altum se librant, circumvolant, & prædam, quâ alantur, captant. Nec res inanimes otio se dedunt; sed labore, motu, & occupatione suâ distinentur: Sol lucidissimus mundi oculus, annuum cursum suum peragit: luna cursum suum menstruum crescendo & decrescendo absolvit: planetæ & sidera, motus, cursúsque suos constantiâ mirabili tenent: Elementa aër, aqua, ignis assiduo agitantur motu: terra arbores, flores, fructúsque profert; verbo, cuncta creata, ordinatione divinâ, ad gloriam ejus, muniis suis ritè funguntur.

An non igitur, pari ratione, omnino decet hominem ad imaginem Dei creatum,

tum, ratione dotatum, & cum primis, Religioni mancipatum, Christi Domini Sanctorum & rerum aliarum exemplo, otium fugere, laborem diligere, cum quatuor animalibus, Dei servitio se impendere, semper pro ejus gloriâ sese occupare: semper, si non ore, saltem opere, clamare: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens?* Ut divinam expleat voluntatem, tempus quàm optimè collocet, & gratiam, gloriamque suam cœlestem adaugeat?

II. Alterâ Regulæ parte Sanctus Fundator, Filios suos, otium eliminare præcipit, causamque subnectit, quòd *otium malorum omnium sit origo.* Quæ nam verò mala illa sint, quæ ex otio, in Societate, (aliove Ordine) scaturiant, cùm tacitus prætereat, nostrum erit ea indagare ad cautelam.

1. Otium fons & origo est plurimarum cogitationum pravarum ac desideriorum inutilium. Testatur id Regum Sapientissimus Salomon Eccle. 7. 30. *Invenì, quòd fecerit Deus hominem rectum, & ipse infinitis se miscuit quæstionibus.* Hebræa & Chaldæa lectio vertit, *cogitationibus*: Symmachus explicat, *curiositatibus*: Cornelius à Lapide, *desideriis*: Cùm enim nusquam quietem reperiat otiosus, mille curarum, curiositatum, desideriorum, passionum, tumultuum fluctibus & æstibus, instar Euripi, assiduè jactatur & fluctuat: atque ut Lucretius L. 5. canit: *Semper & in curis consumit inanibus ævum.* Confirmat illud idem Sapiens Proverb. 21. 25. *Desideria occidunt pigrum, noluerunt manus ejus quidquam operari, totâ die concupiscit & desiderat:* At quænam? jam cibum & potum; jam recreationes & lusum; jam alloquia parentum & amicorum; jam lustrationes civitatum & arcium. *Mens otiosi*, ait Cassianus, L. 10. c. 6. *nihil aliud cogitare novit, quàm de esca & ventre, donec ita paulatim reddatur nexu cogitationibus irretitus; ut tanquam serpentinis spiris obstrictus, nunquam deinceps ad perfectionem se valeat enodare.* Unde rectè concludit S. Bernardus ad Fratres de monte Dei. *Omnium tentationum & cogitationum malarum atque inutilium sentinam esse otium.*

2. Otium origo est otiosorum & inutilium verborum, imò & vitiosorum & noxiorum: otiosi enim facilè aut contra Superiores murmurant, aut Fratres suos contemnunt, aut perfectionis studio & regulari disciplinæ addictiores verbis proscindunt, aut aliis detrahunt. De quibus Salvator in Evangelio Matt. c. 12. *Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die Judicii.* In textu græco est ἀργὸν, quasi ἀνεργον, id est, iners, sine opere, fructu aut utilitate: seu verbum vanum, frivolum, ludicrum, quod nec loquenti, nec audienti utilitatem affert. S. Hieronymus ait: *Verbum otiosum est, quod sine utilitate & loquentis dicitur & audientis. si omissis seriis, de rebus frivolis loquamur & fabulas narremus antiquas. Cæterùm qui scurrilia replicat, & cachinnis ora dissolvit, & aliquid profert turpitudinis, hic non otiosi verbi, sed criminosi tenebitur reus.* O quoties in otiosorum hominum sermones ejusmodi vitia irrepunt! Quamobrem magnus otii hostis Ignatius Parens noster, ut refert Maffæus in vita L. 3. c. 6. Cùm

vidisset duos trésve, è nostris adjutoribus, ad januam alieno tempore conversantes & colloquentes; illico jussit acervum lapidum, in proximo situm, ad summam ædium contignationem sine cunctatione transferre; cúmque elapsâ trium mensium intercapedine, iterum confabulantes reperisset, eundem acervum, in locum priorem referre jussit, simúlque admonuit, in Dei servitio nihil esse otio pernitiosius.

3. Otium origo est operum inutilium & nugarum; & exitium virtutum: ut S. Bernardus ad Eugenium Pontificem L. 2. de consid. c. 13. scribit: *Fugienda est otiositas, mater nugarum, noverca virtutum.* Otium enim in religioso fastidium generat erga Fratres, tædium erga meditationes, exercitia spiritualia, aliáque opera pia, quæ secundùm obedientiam, obeunda forent; & quia erga hæc parùm afficitur, in rebus inutilibus solatium aucupatur; quærit occasiones frequentes foras exeundi: captat occasiones conversandi cum sæcularibus, indagat rumusculos & nova; non ut his fructum animarum apud externos referat; sed ut tempus fallat, tædium levet, aut recreatiunculam quampiam sectetur. Quid autem hisce accidet, quando Judex veniet, rationémque omnium operum strictam exiget? Existimabunt fortasse ingentem se mercedem reportaturos: at verendum est ne eveniat illis, quod Psaltes Regius de divitibus canit: *Dormiérunt somnum suum & nihil invenerunt in manibus suis.* Dum in alteram vitam evigilantes, se tempus malè collocâsse, ac parum, aut nihil pro æternitate felici laborâsse deprehendent.

4. Otium origo est tentationum omnisque generis vitiorum secundùm illud Eccli. c. 33. 28. *Multam malitiam docuit otiositas.* Quam multiplicem malitiam S. Augustinus declarat serm. 16. dum ait: *Per hanc* (otiositatem) *accendimur frequenter ad luxuriam; per hanc animamur ad superbiam; per hanc ducimur ad mundi gloriam. Per hanc tentamur delicatè pasti: per hanc suffocamur pretiosè vestiti: per hanc ad superfluam dormitionem trahimur, per hanc ad sæcularia verba producimur:* ac denique paucis multa complectens, ita concludit: *Nunquam quis civis cælorum erit, si otiositatem amaverit.* S. Bernardus de grad. perfect. c. 9. ex quæ dicta sunt, obviâ similitudine dilucidat: Sicut, inquit, aqua quæ caret decursu, & jacet in foveis, putrescit; ita & corpus otii tabe confectum, cõcupiscentiarum & voluptatum carnalium parit ac nutrit insaniam. S. Chrysostomus hom. 9. in 2dam. ad Corinth. eadem, alia confirmat similitudine: Sicut terra non occupata semente, aut cultione, quamlibet herbam producet: sic & anima quoties non habet quod agat rerum necessariarũ, cùm omnino cupiat aliquid agere, pravis actionibus semet tradit. Nascitúrque inde acedia, languor animi, lassitudo corporis, pigritia, somnolentia & inhabilitas ad omnia. Quo autem alexipharmaco morbos hosce curabimus? Docuit id S. Antonium Cœlestis genius, ut refert S. Athanásius in vita ejus: Cum enim is à spiritu acediæ tentaretur, affligeretúrque, exiit è cella sua dicens Deo: *Domine volo salvus fieri; & non permittunt me mala cogitationes meæ*: quo dicto, cùm faciem ad

ad cellam convertisset, Angelum conspexit, humanâ specie stoream, sportásque plectentem, deinde surgentem ab operibus, & aliquamdiu orantem, rursumque ad operandum se conferentem: audiitque hanc ejus vocem: *Antoni sic fac: aliquâ temporis parte labori, aliâ orationi insiste, atque ita mutando exercitia, otium fugies, acediam vinces, & salvus eris*

Quocirca, Charissimi, quamdiu corpore rectè valemus, semper nos aut internis aut externis exercitiis fructuosis pro Dei gloria & animarum salute, occupemus, sic sanctam Dei voluntatem explebimus, nobilissimum tempus utiliter collocabimus: Christum Redemptorem nostrum, S. Apostolos, aliósque vitos Sanctos, nec non cuncta creata, muniis suis semper intenta, æmulabimur. Ex adverso nunquam non otium omni studio evitemus, ita cum eo, cogitationes inutiles ac noxias, sermones otiosos ac vitiosos, opera inutilia ac inania, pariter resecabimus; tentationum innumerarum ac vitiorum scaturiginem obturabimus: *Semper aliquid boni operis facito, ut diabolus te inveniat occupatum*, monet S. Hieronymus. Quod si præstiterimus, cum sanctis quatuor animalibus, de quibus in exordio meminimus, semper in motu erimus, semperque Deum laudabimus, & vel verbo, vel opere *Sanctus, Sanctus, Sanctus* proclamabimus. *Benedicemus Dominum in omni tempore*; vitáque nostra continua erit Dei laus & benedictio: si opera humilitatis ac pœnitentiæ exerceamus, Deum laudabimus: si misericordiæ & pietatis operibus vacemus, Deum laudabimus: si verbi divini prædicatione ac catechesi ignorantes doceamus, Deum laudabimus: si juventutem in gymnasiis, timore Domini imbuamus, Deum laudabimus: optabimúsque ut nobis sint linguæ centum, ora centum, corda centum, manus centum, quas in Dei gloriam & honorem insumamus; ac tandem repositam nobis, pro laboribus, justitiæ coronam in cœlis reportemus.

Amen.

REGU-

REGULA XLV.

De vitandis Religioso, negotiis sæcularibus.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Fugam negotiorum sæcularium suadet.

THEMA.

Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus. 2. Tim. 2. 4.

VEL

Ut plenius possit Societas rebus spiritualibus vacare, à negotiis sæcularibus abstineat. Reg. 45.

AD regni, Reipublicæ, ac Civitatis cujusvis pacem, tranquillitatémque in flore conservandam, medium nullum aptius, nullum convenientius reperitur; quàm si quisque vocationi suæ, ac professioni propriæ sedulò invigilet; atque intra sui muneris limites firmiter consistat: *Tractent fabrilia fabri*: ut fert paræmia. Tractet sua Consul consilia, Institor mercimonia, Procurator acta, literas Scriba, Miles arma. Versetur Causidicus Bartolum, Medicus Galenum, Faber malleum, Sartor acum, Sutor corium, Colonus arvum. Tractet Sacerdos calicem, Ecclesiastes pulpitum, Clericus psalterium & cantum, & ubique pax regnabit in urbe: nec posset in cunctis major oriri perturbatio; quàm si alter in alterius munia involet, & ea, ad quæ vocatus non est, tractanda, versandáque capessat. Idem metuendum est viris Religiosis, Prælatis, Pastoribus, ac zelatoribus animarum; si relictis officiis sacris sibi propriis, negotiis sæcularibus se dedant. A quo Apostolus dum dehortatur Timotheum Ephesinum Episcopum, triplici similitudine utitur.

1. Monet, ut instar agricolæ se gerat, qui non aulæ; sed caulæ; non foro, sed agro & aratro; non statûs negotiis; sed laboribus sementis & messis invigilet.

2. Ut

2. Ut instar athletæ, qui luctæ & victoriæ unicè intentus, alia nec curat, nec respicit, generosè decertet. 3. Ut instar militis se gerat, qui omnibus aliis negotiis, arma & quæ belli sunt, cogitat: *Labora sicut bonus miles Christi: nemo autem militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus.* Quod Doctor Gentium Timotheo, idem Ductor & Doctor noster S. Ignatius, Societati universæ præscripsit: Quænam verò rationes ad id præscribendum eum permoverint, exhortatione præsente, exponere est animus.

I. Motivum primum seu ratio urgens, mox Regulæ initio attexitur: Nimirum, *Ut plenius posit Societas, rebus spiritualibus, juxta Institutum suum, vacare.* Communi fertur adagio: *Pluribus intentus, minor est ad singula sensus*: Sensus dum vehementiùs rapitur & intendit acutiùs uni, hebescit in aliis, teste D. Thoma & Aristotele. Ita pariter Religiosus, dum totus abripitur ad sæcularia, à spiritualibus abstrahitur: & quantum temporis negotiis profanis tribuitur, tantum spiritualibus decerpitur; adeóque illis integrè, pleneque vacare, est impossibile. Aptissimo id simili declarat Apostolus 2. Tim. 2. *Labora sicut bonus miles Christi: Nemo autem militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus.* Cogita, Timothee, cogita Religiose, te militem esse Christi, ac Deo militare; ac proinde, hâc in parte, ut militem te gere. *Miles*, inquit S. Basilius in præfat. de Asceticis, *non domos ædificat, non agros comparat, non mercaturæ vacat: in plateis tabernaculum sibi collocat; cibum solâ necessitate metitur. Itinera frequenter & vigilia, aëris ad frigora calorésque tolerandos patientia, & sæpe mors gloriosa.* Hæ strenui militis sunt; non verò suscipere aliena negotia; & ea quæ ad Domûs, urbis, aut regni gubernacula spectant administrare, sed uni bello & victoriæ intendere. Unde militibus olim vetitum fuisse conjugium, scribit Tacitus L. 14. Et Tertullianus in exhort. ad castit.

Et sanè si alienis a militia negotiis se miles occupet, perspicuum est, officio suo, plenè vacare nequaquam posse: quo enim pacto poterit & mercaturæ vacare, & in acie cum hostibus confligere? Circumcursare per alienas ædes, & in excubiis militaribus consistere? Emendo ac vendendo pecuniæ lucris inhiare; & hostilibus insidiis atque stratagematis intendere? Idem omnino evenit hominibus Deo sacratis, ac sub Labaro ejus stipendia merentibus: nam non bene conveniunt, negotiis intricari sæcularibus, atque ad ea expedienda circumvagari; & simul ad verbi divini prædicationem se comparare, pœnitentibus aures præbere, aliáque spiritûs exercitia debitè obire. Experti sunt idipsum primipili, Christi Archistrategi nostri, milites ac tribuni, Apostoli; qui adeò vel ab ipsarum collectarum, & eleemosynarum distributione manus non secus atque à contagione serpentium retraxerunt: *Non est æquum*, ajebant, *nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis.* Act. 6. 2. Haud ibi de crapulis, de conviviis & litibus agebatur; sed de mensis egenorum, & viduarum, in quibus Christus pascebatur: & tamen, quoniam hoc munus, Verbi divini prædicationi, aliisque exercitiis spiritûs tempus adimebat: Non est æquum, inquiunt, prædica-

tionem Evangelii, noſtro muneri propriam deſerere, & rebus ab inſtituto noſtro alienis, quæque per alios, nullo negotio, præſtari poſſunt, nos intricare.

Quare & nos inſtar militum Chriſti, inſtar Apoſtolorum rejectis alienis, negotiis Inſtituto noſtro propriis vacemus. Sicut milites ſæculares, *ita & tu*, ait S. Baſilius l. c. *Miles Chriſti, ſimile tibi vitæ genus, propoſitum habe; ſolutus eſto, atque ab omnibus vitæ curis liber. Imitare ſponſum tuum, bellum cum poteſtatibus illu, ac principatibus infernalibus gerita; hoſtes inviſibiles crebrò in fugam dato; illos ex animo tuo primùm expelle; tum ex illorum etiam, qui ad te velut ducem & protectorem confugiunt.* Hæc ſunt negotia tibi propria; aliena & ſæcularia fuge; ita placebis Duci tuo JESU Chriſto, velut Apoſtolus l. c. mox ſubdit: *Ut placeat ei, cui ſe probavit.* Cui ſe addixit & cujus militiæ ſeſe devovit.

II. Curis gravant.

II. Motivum alterum, negotia ſæcularia declinanda, ſuadens, eſt variarum curarum, ſollicitudinum, diſtractionum & moleſtiarum averruncatio, quæ ex illis, tanquam vermes è cadaveribus ſcaturiunt. Religioſi enim hujuſmodi negotiis dediti quod tormenta parturientis cordis ſui ſuſtinent? quot animæ ſuæ tumultibus agitantur, quot curis & ſollicitudinibus acervatim, conglobatimque irruentibus opprimuntur? His ſi liberari aveant, hujuſmodi negotiis ſupersedeant, inſtar Levitarum Veteris Teſtamenti, quos Deus nullam, in diviſione terræ promiſſæ, partem, cum aliis tribubus accipere voluit; ne terrenis & ſæcularibus negotiis implicarentur; ſed ſoli Deo, templóque vacarent, ac hæreditas illorum eſſet Dominus; id eſt decimæ, primitiæ & victimæ Domino oblatæ. Ita, inquam, religioſos & animarum Venatores, aliis negotiis & curis decet eſſe immunes, ut plenius Deo ac ſpiritualibus ſe tradant.

S. Patriarcha noſter, ut ab his tricis & moleſtiis nos expediret, ambiguitatémque adimeret, terna potiſſimùm negotia cavenda allegabat. 1. Primum eſt Teſtamentariorum; ut in teſtamentis teſtes minimè ſimus, nec eorundem executionem in nos ſuſcipiamus. Quæ enim curis, moleſtiis, laboribus, tum in ſepultura & funebribus adornandis, tum in facultatibus relictis cuſtodiendis, curandis, emonendis, dividendis, ac diſtribuendis tales ſe implicant? Quot ſiniſtris partium, agnatorum, aut hæredum ſuſpicionibus, criſibus, judiciis, dicteriis ac ſermonibus ſeſe innodant? 2. Alterum genus negotiorum, maximè vitandum, eſt Executorum & Procuratorum rerum civilium, ſive circa lites & controverſias, ſive res alias temporales verſentur. Quanti enim hìc rurſus curarum ac ſollicitudinum fluctus atque turbines commoventur? Quoties judicum tribunalia, Aſſeſſorum, & Advocatorum ædes frequentare; quoties negotia ſuſcepta commendare, urgere, promovere, & ad exitum perducenda curare neceſſe eſt? Verùm quantâ temporis longè pretioſiſſimi jacturâ? Quanta animi diſtractione & evagatione? quanto rerum ſpiritualium diſpendio? 3. Tertium huc ſpectans, eſt, procuratio officiorum honoratorum amicis, cognatis, aliiſve externis, apud Principes aut Magiſtratus. Cui rei S. Fundator noſter,

nunquam

nonquam se immiscere voluit: plerumque enim fructus refertur exiguus, sive commendatus ac promotus, exspectationi respondeat, sive non. Ex adverso, odium aversionémque non rarò nobis conscisimus; dum enim unum adjuvamus, plures spe suâ delusos, à nobis abalienamus.

Omnia hæc detrimenta, ut unico velut ictu S. Pater amputaret, Regulâ cavet, ut hujusmodi negotia declinemus; nec ullis ea Principum & Magnatum precibus suscipiamus, aut in illis occupari nos sinamus.

Idem quod nobis S. Ignatius, jam olim Thessalonicensibus commendatum voluit Apostolus. 1. ad Thess. c. 4. 11. ubi scribit: *Rogamus autem vos, Fratres, at abundetis magis, & operam detis ut quietissitis, & ut vestrum negotium agatis.* q. d. Cupitisne mei Thessalonicenses, quietem ac pacem conservare; vestra duntaxat negotia peragite, aliena relinquite & devitate. Idem cunctis Religiosis & nobis dictum est. Quodnam autem in Societate nostrum est negotium? Legimus id in formula Instituti à prima Patrum decade Paulo III. Pontifici oblata, quod scilicet sit: *Perfectioni propriæ & alienæ vacare. Verbum Dei prædicare, exercitia spiritualia tradere, pueros rudes doctrinâ Christianâ imbuere, Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta administrare, aliáque charitatis opera exercere.* Quàm meritò verbis Apostoli, quilibet Superior utitur: Rogamus vos Fratres, ut dictum negotium vestrum agatis: quod nisi præstiteritis, sed alienis vos rebus immiscueritis; non abundabitis magis; quin potius spiritu deficietis: nec quieti eritis; sed instar Marthæ, solliciti ac turbati circa plurima: neque proprias occupationes ritè peragetis; sed distractionibus, & defectibus plurimis inficietis. Nec debita cum modestia ac honestate religiosa, agetis cum sæcularibus: tanquam enim cupiditatibus parùm domitis, boni exempli vix quid quam præbebitis; sed cum terrenis terreni eritis, cum vanis vani, terrena & vana tractantes. *Qui tetigerit picem, coinquinabitur ab ea.* Eccli. c. 13. 1.

Rectè igitur cum S. Petro Damiano, de contemptu sæculi c. 27. concludimus: *Quisquis in procinctu militiæ cœlestis positus, ad supernæ patriæ mancipium properat, se, sub qualibet specie, actionum sæcularium laqueis irretire abhorreat. Illud in memoriam revocet, quod scriptum est: Cave ne in multis sint actus tui. Sæcularibus relinquantur sæcularia: satìs sit servo Dei perituro huic mundo mortuos se exhibere.* Notandum hîc quod S. Damianus, *sub qualibet specie.* ista evitari cupiat: sive enim ejusmodi sæcularis occupatio proponatur sub specie pietatis, sive sub specie amicitiæ, sive sub specie gratitudinis, sive sub specie cognationis carnalis, *se quisq;, sub qualibet specie, actionum sæcularium laqueis irretire abhorreat.*

III. Motivum tertium, ad negotia sæcularia abdicanda, abjiciendáque impellens, est eorundem vilitas. Lites enim, controversiæ, procurationes, executiones rerum temporalium, abjectiora sunt & indigniora, quàm ut anima religiosa, mundo pridem mortua, Sponsi cœlestis sponsa, & amica Deo consecrata, iis se occupet, & nobilissimum tempus suum conferat: quemadmodum enim

III. Dedecent.

enim spiritûs præstantia decuplo corpus, & cœli excellentia, terram decuplo superat: ita spiritualia, ac divina exercitia, negotiis corporeis ac terrenis, infinitis antecellunt parasangis. Quòdsi mihi fidem haud adhibetis, Doctorem gentium, æquissimum rerum æstimatorem, auscultate; terrena hæc omnia, præ lucro cœlesti, tanquam stercora arbitrantem. Admirandum sanè est, quod de illo legimus 1. Corinth. 6. 4. Ubi definiendis Corinthiorum jurgiis & controversiis, nè acolythos quidem & infimos è Clero præfici voluit; sed viliores, abjectiorésque in Ecclesia, quasi Religionis peripsemata & quisquilias suffici præcepit. *Sæcularia igitur negotia* inquit, *si habueritis, contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad judicandum.* Si Apostolus ad hujusmodi negotia, sæcularium infimos, viliſsimósque deputavit; quantò minùs, viros religiosos, mundo mortuos, & Sacerdotes Apostolicos, ab ea se abjicere voluit? Hinc est, teste S. Cypriano Epist. 66. quòd à Synodo Africana, defunctus quidam, censuræ subjectus & altaris suffragio privatus fuerit, eò quòd ausus esset curatorem filio suo impuberi, Sacerdotem instituere: ut narrat Baronius ad Annum Christi 257. Rati enim Patres sunt, spiritualibus aræ & Ecclesiæ opibus, indignum esse eum, qui ab altari revocasset Sacerdotes ad caulas & forum.

R. P. Joannes Paulus Oliva XI. Societatis nostræ Præpositus Generalis L. 1. stromatum prædicta confirmat; dum censet Sacerdotes & Religiosos sese ad sæcularia & forensia negotia demittere, nihil aliud esse, quàm altaria & rostra copulare: Scribarum acta, in Sacerdotum calicibus fluitare: Scripturarum divinarum oracula, & litigantium adversaria contentiosa combinare: Uno ex ore hymnorum sacrorum mella, & fella litium profanarum profundere: ab aris digredi ad haras: ab Agno Dei, ad hœdos exterorum; ab azymo Electorum, ad fermenta affinium & consanguineorum, à consortio Prophetarum, ad rixas bubulcorum; à Christi calice, ad dolia bacchantium; à thure, ad lolium; à sanctuario ad palearium, à tribunali sacro, ad profanum ruere, ac sese præcipitare. Quæsi vera sunt, ac sunt verissima, quantæ indecentiæ est, Religiosum eâ se ratione prostituere, & dignioribus omissis, adeò vilibus & abjectis manum admovere?

Admirandum est, quod de Salvatore nostro legimus, exemplum, apud S. Lucam c. 12. 13. Qui licet, tanquam mundi & omnium rerum Dominus jure meritissimo, potuisset; ad nostrum tamen exemplum, nè verbum quidem, ad controversiam sæcularem componendam, profari dignatus est. Ait autem ei quidam de turba, ut refert S. Evangelista: *Magister, dic fratri meo, ut dividat mecum hæreditatem.* Frater enim meus vult solus hæreditatem paternam occupare, nec eam mecum partiri: jube ergo illi, ut eam mecum dividat, tanta namque tua est authoritas, ut vel verbo perfeceris, quod ego per Judices multis litibus vix obtinuero. *At ille dixit: Homo, quis me constituit judicem aut divisorem super vos?* Hoc judicium forensium est, qui terrenam, non meum, qui cœlestem hæreditatem dispertior: quid mihi cum tempo-

ranea,

poraneis, qui sum ad æterna destinatus? Præclarè S. Ambrosius: *Terrena declinat, qui propter divina descenderat.* Et S. Augustinus serm. 196. *Petebat homo hic mediam hæreditatem in terra; Dominus offerebat totam in cælo: plus Dominus dabat, quàm ipse postulabat.*

Oquàm deceret nos simili responso, non dissimiles curas, cùm ingeruntur, aut obtruduntur invitis, eludere! *Quis me constituit judicem inter vos?* Ad divinorum omnium divinissimum vocatus sum, ad animarum scilicet salutem æternam procurandam; quî me ad infima & terrena abjiciam? Quî manum Evangeliis evolvendis destinatam, resignandis, consignandisque causidicorum actis, exauthorare potero? An amanuensem cœli & legis divinæ, ad alienas dati & accepti rationes descendere fas est? Id si constanter tenuerimus, sæcularium & potentum querelas justas evademus, veluti Innocentius X. Pont. Max. Congregationem generalem paternè, hisce verbis, monuit: *Præscribenda ratio, quâ omnes Patres Societatis, se rebus & negotiis sæcularibus non immisceant.* Cui venerabunda & ad obsequendum paratissima Congregatio respondit: *Unum esse omnium Patrum suffragium & votum Congregationis universæ; ut nostræ Societatis homines abstineant à negotiis sæcularibus, à Constitutionibus nostris alienis.* Undè Congregatio Superiores advigilare jussit, & decreti violati reis, pœnam injungendam sanxit.

Quapropter, Dilectissimi, nunc dum introcinio, tanquam omnis perfectionis gymnasio, prima vitæ religiosæ elementa discitis, hanc quoque Regulam, tanquam lectionis utilissimæ materiam, memoriæ & cordi fortiter imprimite, ut suo tempore (modò enim abest periculum) in praxim redigatis. Milites Christi sumus; *Nemo autem militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus*, ut ex Apostolo audistis: Quod si constanter observaveritis, pleniùs rebus spiritualibus & animarum lucris, ad amussim Instituti nostri, intendetis. Deinde curas innumeras, labores, molestias, evadetis. Nec denique ad indigna statu vestro, tanquam ab ara ad haram vos abjicietis; sed dignioribus ac sublimioribus, imò divinorum omnium divinissimis, occupati eritis: Apostoli monitum; Christi exemplum sequemini & ad extremum, nemini sæcularium, aut Magnatum ansam querelarum præbebitis. Huic igitur, tanquam S. Ignatii, imò Christi Domini decreto & voluntati, firmiter insistite. *Neque enim*, (ut ait S. Ephrem. de Monach.) *Deus vult Religiosum, relictis spiritualibus curare sæcularia: quamvis etiam justam aliquam causam habere videatur. Illusio enim hæc est diaboli, qui tentat eum perdere: nam qui propter res mundanas negligunt spiritualia, magnum assiduè damnum patiuntur, non considerantes, neque mente amplecti valentes divinam illam vocem: Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est Regno DEI.*

***

REGULA XLVI.

DE CURA MODERATA SANITATIS.

EXHORTATIO I.

IN EANDEM,

Nimiam sanitatis curam vitandam, moderatam verò adhibendam suadet.

THEMA.

Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis. Matth. 6. 27.

VEL

Ut nimia sollicitudo reprehensibilis est, ita moderata tuenda, ad divinum obsequium valetudinis, laude digna est. Reg. 46.

AMantissima æquè ac providentissima mater nostra Societas (*aut alia religio quævis*) haud absimilis esse videtur illi mulieri forti, de qua Salomon Proverb. 31. meminit. *Mulierem fortem quis inveniet?* fortem, id est strenuam industriam, heroicam prudentiâ, charitate, atque omni virtute cumulatam. Ubi verò inventa fuerit; quidnam illa? *Quæsivit lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum.* Lana, ex mente D. Augustini, significat temporalia; linum spiritualia: utraque in hac peregrinatione necessaria sunt; utraque, mulier hæc fortis comparare filiis suis studet, ac, Deo dante, præbet. Nam *facta est quasi navis institoris, de longè portans panem suum.* Quemadmodum Mercatorum naves, e longinquis regionibus, frumenta, vestimenta, alimenta, aliásve merces advehunt: ita Societas annonam, cibum, potum, aliáque vitæ communi necessaria comparat & filiis suis, cum sufficientia, distribuit. Ex quo oritur, ut neque ob famem, neque ob nuditatem, sanitatem suorum metuat. *Non timebit Domui suæ, à frigoribus nivis: omnes enim domestici ejus, vestiti sunt duplicibus.* Ita Societas non timet Domui suæ: duplices enim vestes domesticis suis præbet, exteriores & interiores, id est temporalia & spiritualia.

Cùm igitur hæc Mater nostra, tanta curâ & sollicitudine nobis de omnibus provideat, tantámque sanitatis nostræ curam

curam gerat; duo inde inferemus, quæ in Regula præsente exprimuntur: primum est nobis nimiam valetudinis tuendæ sollicitudinem deponendam; alterum verò est; eam tamen non omnino negligendam; sed curam moderatam pro ea adhibendam esse: quæ dictione hodiernâ elucidabimus.

I. Primò igitur, *Nimia sollicitudo in iis, quæ ad corpus pertinent reprehensibilis est*: ait Regula; adeòque hæc Religiosis, in primis, Societatis nostræ, quàm maximè est devitanda. Duplex autem nimia sollicitudo distingui potest; alia, quæ versetur circa substantiam & res sustentationi necessarias; alia circa modum seu qualitatem. Prior sollicitudo nimia est de victu amictu, aliisque vitæ sustentandæ necessariis: à qua Redemptor noster omnes adeò fideles, ne dicã Religiosos, immunes esse jussit Matt. 6. 25. dicens: *Nolite solliciti esse animæ vestræ, quid manducetis, neque corpori vestro, quid induamini.* Atque ut idipsum efficaciùs persuadeat, variis rationibus evincere aggreditur. Primam deducit, à majori ad minus; *Nónne anima est plus, quàm esca; & corpus plus, quàm vestimentum?* Tanquam si diceret: Deus, qui ex infinita bonitate & liberalitate sua vobis donat, quod longè plus est, millièsque præstantius; animam scilicet & corpus; illéne quod longè minus ac deterius est, scilicet victum & amictum vobis denegabit? Alteram desumit, à minori ad majus: *Respicite volatilia cœli quoniam non serunt, neque metunt; & Pater vester cœlestis pascit illa: nónne vos magis pluris estis illis?* Si Pater cœlestis, tantâ curâ, pascit aviculas, neque serentes, neque metentes; & passerculos; tam vilis pretii, ut duo veneant asse uno, & quinque duobus: *Nónne duo passeres asse veneunt?* Matt. 10. 29. Et *nónne quinque passeres veneunt dipondio?* Lucæ 12. 6. Id est duobus assibus: (seu ut in græco est, *assariis*, quod diminitivum est, & qui ut ait Euthymius, duos teruncios, seu minimos obolos valent) si inquam passeres alit, adeò exilis pretii; vos, amicos suos, vos fratres suos, vos filios Dei, & regni cœlestis hæredes, pretio magno, id est Jesu sanguine redemptos, deseret, ac fame perire sinet? Tertiam rationem, ab inutilitate hujusmodi sollicitudinis, mutuatur; *Quis autem vestrum*, ait, *cogitans, potest adjicere, ad staturam suam, cubitum unum?* q. d. Si frustranea est cogitatio, sollicitudo & labor, quo quis vellet, staturæ suæ, adjicere cubitum unum; quò proceritate & longitudine crescere; licet mille annis cogitaret, & cogitando discruciaret se illo; quod nunquam perficiet: quantò magis manis est anxia sollicitudo, quâ quis vitam escis anxiè conservare, & prolongare suaptè industriâ, eâque nimiâ, ac justò magis exquisitâ, molitur? Solius enim Dei est, uti corpus à se concessum novis incrementis augere, ut staturam justam attingat; ita multò magis illius est, vitam ac sanitatem, quam largitus est, conservare, & alimenta, cæteráque necessaria præbere.

Nolite igitur nimiâ sollicitudine cruciari & queri, dicentes: *Quid manducabimus? Aut quid bibemus? Hæc enim omnia gentes inquirunt.* Hæc est sollicitudo Paganorum, Deum, divinámque providentiam ignorantium;

non

non verò Christianorum, Fide præditorum, spémque suam in Deo collocantium. *Scit enim Pater vester* (qui nôvit omnia) *quia his omnibus indigetis*: ideóque providebit vobis, quia Pater est, idque facilè potest, quia omnipotens, utpote Pater cælestis est. quare *jacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet.* Psal. 54. 23. Quod S. Franciscus viatici loco suis donabat. *Omnem solicitudinem projicientes in eum, quoniam ipsi est cura de vobis* ac de vestra valetudine. 1. *Petri* 5. Idem inculcat S. Paulus ad Philip. 4. *Nihil soliciti sitis* pro victu, amictu, corpore & sanitate: vobis enim exigui sunt humeri & oculi providentiæ: Deus est Atlas, qui mundum universum humeris suis sustentat: Qui sexcenta hominum millia in deserto mannâ cælesti pavit; & vestes, calceósque annis quadraginta incorrupta servavit; ita ut cum pueris crescentibus etiam accrescerent.

Altera solicitudo circa victûs & amictûs qualitatem versatur: reperire enim est Religiosos nonnullos, qui pro ipsâ substantiâ minimam gerant curam; hanc enim Præsidibus suis relinquunt; sed pro qualitate anxiè laborent: soliciti quippe sunt pro veste bonâ, cibo delicato, vino optimo, cubiculo salubri, lecto molli, magnâque rerum aliarum commoditate. Idque (ut ajunt) pro tuenda sanitate. At respondetur à S. Ignatio: *Nimia solicitudo reprehensibilis est.* Reperiuntur quandoque nonnulli, sive seniores, sive juniores (quales, laus Deo, in hâc Domo non reperimus) qui sub specie sanitatis, frena gulæ & sensualitati laxant; & dum videri volunt curare valetudinem suam, curant cuticulam. Tales etiam licèt viribus sint integris (neque enim de infirmis ac debilibus loquimur) nimiâ solicitudine laborant; & alii quidem salsis, alii acetosis, alii dulcibus, alii pinguibus, alii leguminibus, alii fructibus, absque valetudinis detrimento vesci se posse negant. Alii in suâmet phantasiâ morbos sibi fingunt & fabricant: jámque externos eâ de re consulunt; jam Medicorum libros evolvunt, & quid capiti, quid pectori, quid stomacho prosit, obsitve, magno studio & curiositate indagant, ac sibi unde unde comparare satagunt, toti corporis curæ interni, de animæ verò suæ sanitate parum admodum soliciti. Hujusmodi homines sensualitati magis, quàm perfectioni dediti, ùt scribit S. Bernardus Serm. 50. in Cant. ajunt: *Legumina ventosa sunt, caseus stomachum gravat, lac capiti nocet, potum aquæ non sustinet pectus, caules nocent melancholiam, choleram porri accendunt; pisces de stagno aut lutosâ aquâ meæ penitus complexioni non congruunt.* Verûm his enumeratis, denique Sanctus Doctor reprehensionem promeritum subjungit: *Quale* (inquit) *est hoc, ut non fluviis, agris, hortis, cellarisve vix reperiri possit, quod comedas? Puta te, quæso, Monachum esse, non Medicum, nec de complexione judicandum, sed de Professione. Parce primùm quidem quieti tuæ: para deinde labori ministrantium; para gemitui domûs; parce Conscientiæ.*

At ingerit hic Tironum quispiam non tam morbum reformido, quàm morbum ingravescentem, aut debilitatem gravem,

gravem, quâ Ordinis functionibus, laboribúsque reddar inhabilis, atque è tirocinio dimittar & remittar in mundum. Hæc cura & solicitudo me tangit; hic metus & angor me premit. Verùm occurrit rursùs S. Ignatius, asserens, moderatam valetudinis curam laudabilem & adhibendam esse; minimam solicitudinem reprehensibilem & fugiendam. Fidendum Deo. *Dominus regit me*, inquiebat David; *& nihil mihi deerit.* In Hebræo est: *Dominus pascit me; & in loco pascuæ ibi me collocavit.* Psalm. 22. Deus qui te è mundo maligno ad Religionem vocare dignatus est, gratiam quòque sibi serviendi tribuet: nec folium excidet, nec pilus decidit ex capite; absque Numinis supremi voluntate: ergo à fortiori, neque morbus, neque morbi incrementum vel minimum, absque ejus voluntate atque annutu tibi evenire valebit. Illi ergo, ceu optimo, benevolentissimóque Patri totum te committe, ac resigna penitus; oráque fidenter, ut ejus voluntas sanctissima in te semper adimpleatur.

II. Alterum, à S. Fundatore in regula commendatum, est *moderata cura tuenda ad divinum obsequium valetudinis & virium corporis*: eámque laude dignam asserit. Ratio est: quia tametsi morbus non minùs Dei donum est, quàm sanitas, ut Regulæ 7o. insinuatur; nihilo minùs ad laborandum in vinea Domini necessaria est sanitas, magnum Dei donum, cui Plato in Legibus primum inter omnia bona naturalia locum tribuit: ex mente Aristotelis in Ethicis, omnium mundanorum bonorum fundamentum est sanitas: utpote sinè quâ, nec libertate suâ, nec divitiis, nec dignitate suâ uti quis potest. Apud religiosos animarum zelatores multorum bonorum operum & laborum pro gloria Dei suscipiendorum basis est sanitas. Ideóq; hoc donum petit Ecclesia, in Oratione ad B. Virginem: *Concede nos famulos tuos perpetuæ mentis & corporis sanitate gaudere.*

Atque hæc est causa, cur S. Fundator bene sanos, ac robustos, laboribúsque Societatis pares, in Societatem adlegi voluerit, debilioribus exclusis. Hinc in Exam. c. 2. §. 5. Inter impedimenta admissionis prima statuit infirmitatem, quâ obscurari, vel parùm sanum judicium reddi soleat. Et c. 3. §. 8. interrogatur Candidatus, num habuerit, vel habeat morbum aliquem occultum, aut manifestum. Et 1. P. Constit. c. 2. §. 11. inter dona, quibus ornatos cupit S. Pater Admittendos, numerat bonam valetudinem, & vires, quibus ferre queant nostri Instituti labores. Quemadmodum verò pro admittendorum sanitate solicitus fuit; ita quòque pro conservandâ jam admissorum valetudine, qui in Tirocinio probantur, curam gessit. Unde 1. p. Const. c. 3. §. 15. ait: consideratione & providentiâ debitâ opus esse. Et 3. p. c. 1. §. 1. vult, ut sic in via Dei proficiant, spiritu & virtutibus, ut sanitatis & virium corporis, quæ ad laborandum in vinea Domini necessariæ sunt, ratio habeatur. Neque in Tirocinio duntaxat; verùm etiam à Votorum emissione, curam singularem valetudinis suorum geri voluit: tum ut in valentibus sanitas conservaretur; tum ut infirmus restitueretur. Causam verò reddebat; quòd ægroti parùm

pro Dei gloriâ laborare valeant, imò potiùs aliis quòque oneri sint; prosperâ autem gaudens valetudine, nunquam non quidpiam saltem præstare possit.

Hanc sanitatis suorum curam S. Ignatius semper quidem; sed modo singulari demonstravit Anno 1555. cùm in Collegio Romano 150. imò 200. quandoque Personæ numerarentur, & nulli ferè reditus suppeterent: nihil tamen illis Vir Sanctus & Caritate plenus unquam passus est deesse; sed eâ liberalitate providebat omnibus, quâ, licèt arcas auro fartas possideret, majore non posset. Cúmque advertisset, præclaros Adolescentes nimio studio ante tempus confici: pro ipsorum recreatione villam in Urbe coëmit, ad thermas Antonini, non procul ab æde Sanctæ Balbinæ: cùm autem nonnulli inopiam prætenderent; & tempus vivendi, non ædificandi esse dictitarent; ipse tamen sententiam suam non immutavit; asserens: pluris sibi esse unius Fratris sanitatem; quàm omne aurum, thesaurósque mundi universos. *Orlandinus L. 15 n. 6. Histor. Soc.* Verùm cùm ipse plùs quàm maternam valetudinis suorum curam gereret; ideo quenquam vel minimam pro necessariis curam suscipere, vel quidquam aliunde sibi conquirere, omnino vetabat. Ejusdem quòque cum S. Ignatio mentis fuit S. Franciscus Xaverius; qui à Sancto Fundatore sibi in Indiam submittendos Viros flagitabat, virtute ac sanitate valentes, ad ferendos labores pro gloria Dei & salute Animarum. Ex quibus omnibus rectè colligimus, sanitatem insigne Dei donum esse, & omnino necessarium ad labores magnos pro Dei gloria exantlandos: adeóque eam non esse negligendam, aut destruendam, nec studio nimio, alióve opere pessundandam; sed curâ moderatâ custodiendam ac conservandam.

Quòd si tamen anceps quis hæreat, num Superiori proponendum sit, nec ne, quod in cibo, potu, veste, habitatione, officio, occupatione & labore deficit; ad scrupulum, dubiúmve abigendum, duo observanda suadet S. Ignatius. Primum est, ut orando Deum consulat; quod in minutiis brevi suspirio peragi potest; in aliis verò cujusdam momenti, ùt loci variatione, cubiculi mutatione, cibi potûsve extra-ordinarii petitione, præmissâ oratione fiat. Alterum est, ut re Superiori propositâ, sive is annuat, sive abnuat, integre nos in voluntatem ac Providentiam divinam resignemus; quæ defectum nullo negotio supplebit, eúmque in emolumentum nostrum spirituale convertet. Atque adeò nec per nos, nec per alios, res importunè urgenda, ac perurgenda; sed Deo O. M. committenda; quamvis mentem suam Superiori clariùs exponere, aut si oblivioni traditum credatur, in memoriam ipsi revocare, fas sit.

Quapropter, Carissimi, viam mediam teneamus; duo extrema evitantes. Primum est, cùm Societas (aut *Religio quævis*) mater nostra, adeò provida, ac pro nobis Filiis suis solicita sit, ut sanitate ac sustentatione commodâ gaudeamus: nostrum esse, concludamus, curam superfluam deponere, & solicitudinem nimiam, sive quoad necessariorum substantiam, sive qualitatem, proscribere; nec

nec morbum, qui non est, in phantasia nostra cudere, aut in his, illisve alimentis, nimiâ anxietate, aut scrupulositate nobis, aliisque molestiam creare. Dominus custodit nos, Dominus regit nos, & nihil nobis deerit, aut obeerit. Secundum est, alterum quoque extremum declinare; quod incurreremus, si in sanitate tuenda, desides omnino atque incurios nos exhiberemus: sanitas enim magnum Dei donum est, ad laborandum in vinea Domini, pro Dei gloria, omnino necessarium, quódque magni fecit S. Fundator noster. Quare utrumque extremum declinemus, mediámque viam teneamus, ut & sollicitudinem nimiam resecemus, & moderatam sanitatis curam nunquam non foveamus.

EXHORTATIO II.

IN EANDEM REGULAM,

Optimum sanitatis tuendæ medium esse probat temperantiam, & sobrietatem.

THEMA.

In multis escis erit infirmitas. Eccli. 37. 33.

VEL

Moderata cura tuendæ ad divinum obsequium valetudinis, laude digna, & ab omnibus adhibenda est. Reg 46.

SAnitatem in homine religioso, magnum Dei donum esse, atque ad obeundos consuetos pro gloria Dei & proximorum salute, labores unicè necessarium; exhortatione proximè præcedente declaravimus: ex quo nunc inferimus, donum hoc, curâ solerti, conservandum esse. Quantum verò donum censendum sit sanitas, clarè indicat Siracides, dum illud divitiis, aliisque bonis naturalibus longè antenit. *Melior*, inquit, *est pauper sanus, & fortis viribus; quàm dives imbecillis.* c. 30. & ibid. ℣. 15 *Melius est corpus validum, quàm census immensus.* & ℣. 16. *Non est census, super censum salutis corporis.* Et rectè id veréque: quid enim juvant divitiæ, absque prospera valetudine? Crœsum aliquem, morbo graviore pressum, in mollissima olorina culcitra repone, & in lectica argentea, præstantissimis Phrygii operis peripetasmatis operta; exquisitissima appone bellaria, nectar & ambrosiam propina; suavissimis Aulœdorum melodiis ac symphoniis

aures infirmi demulce : an non omnia ista amara accident, ægro, cuncta, præ doloris acerbitate, nauseanti & fastidienti ? *Melius est corpus validum ; quàm census immensus* , & omnis generis cupediarum acervus. Præbe ægro montes aureos, quid proderunt ? Argæus mons Cappadociæ altissimus, Dardanus Apuliæ, Hæmus Thessaliæ, Caphareus Euboiæ, Alburnus Lusitaniæ, Pyrenæus Hispaniæ & Galliæ, montium maximi sunt; vertantur hi in aurum merum, in gemmas, & uniones; census sanè immensus hic erit; sed longè melior, majórque sanitas : *Non est census, super censum salutis corporis.* Cùm igitur tantum bonum sit sanitas, ut inter naturalia emineat, cur istud obsecro à mortalibus tam parvi penditur, támque leviter prodigitur ? Sanè Diogenes stomachabatur in eos, qui pro bona valetudine sacrificarent, & in ipso sacrificio, epulis immodicis se ingurgitantes, sanitatem læderent. Laërtius L. 6. Et S. Maximus serm. 27. citat Democritum dicentem: Homines precantur à Deo valetudinem, cujus tamen vim in semetipsis nesciunt: dum enim inordinatè vivunt, sùæ ipsi valetudinis sunt proditores.

Quod ne nobis eveniat, abstinentiam, temperantiam, sobrietatem, ac diætam, præstantissimum sanitatis & longævitatis medium esse, tum sacrarum literarum, SS. Patrum & expertissimorum Medicorum testimonio ; tum ipsius rationis & experientiæ calculo comprobabimus.

I. Temperantiam matrem sanitatis

I. Auspicamur à testimonio codicis divini, omni exceptione majore; in quo Sapientissimus Siracides; Eccli. c. 37. 32. præclarissimum suggerit documentum: *Noli*, inquit, *avidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnem escam.* Ac curnam obsecro? causam mox subdit; ℣. 33. *In multis enim escis erit infirmitas,* Multi cibi, multi morbi; copiosa mensa, valetudo defectuosa ; perpetua saturitas, inconstans aut nulla sanitas. Intuere divites helluones, splendidè quotidiè epulantes, & integra in eis reperies morborum agmina, quibus discruciantur: jam enim catarrhis & defluxionibus infestantur ; jam cacexiâ, & dejectione stomachi vexantur; jam chiragrâ & podagrâ, jam calculo & colicâ, jam aliis morbis catervatim, conglobatimque ingruentibus obruuntur : Verùm unde mala hæc omnia ? Ecclesiasticus innuit: *In multis escis,* (& in multis symposiis,) *erit infirmitas.* Si ejusmodi lurcones, comedones atque bibones, majore essent abstinentiâ & sobrietate ; meliore uterentur valetudine. Unde ex adversorum ducit cives, opifices, operarios, colonos, vix morbis impeti, rarò Medicos consulere, ac pharmaca adhibere? Quia nimirum, multâ ciborum & ferculorum varietate non se farciunt ; sed cibis obviis, simplicibúsque, pro exigentia necessitatis, corpus reficiunt : hinc est, quod sani ac vegeti assiduè degant, morbísque immunes, ad longam senectam perveniant. *In multis escis non erit infirmitas* & pletora ; pharmacum pharmacorum est, diæta & temperantia.

Alterum testimonium suppeditat idem Siracides l. c. ℣. 34. dum ait: *Propter crapulam multi perierunt : qui autem abstinens est, adjiciet vitam.* O quot hominum millia in dies singulos mors abripit! qui si prandiis parcioribus, moderatioribúsque cœnis contenti vixissent, ac frequen-

frequentiùs esuriem nonnullam sustinuissent; in annos plurimos pervixissent; verùm quia gulæ & crapulæ dediti, nimio cibo, potúque naturam obruerunt; hinc vires attriverunt, sanitatem destruxerunt, morbos fatales accersiverunt, & in ipsas mortis fauces sese, ante tempus, præcipitârunt. Verissimum enim est: *Propter crapulam multi periêrunt.* Ineſt Germaniæ nostræ incolis, communiter natura fortis, solida corporum compages, sana, robustáque complexio; vi cujus si a pueris diætæ assuescerent, ad ætatem grandævam pertingerent; quàm Itali, aliæque nationes assequuntur; nunc verò ante tempus, vitæ stamen abrumpunt: quamobrem verò? In promptu causa est, major in his, præ illis est temperantia; licet clima, & cœli, solique temperies non parùm adjuvet: potissima tamen ratio, in intemperantiam refundenda est; dum illi largiore & copiosiore cibo potúque, verificant illud: *Propter crapulam multi periêrunt: qui autem abstinens est, adjiciet vitam.* Hinc est illud Italorum adagium longè verissimum: *Multum volens comedere, parum comedat.* Hâc enim ratione vitam protrahet, & sæpius ac diutiùs parum comedendo, comedet multum.

Tertium testimonium idem præbet Ecclesiasticus c. 31. 23. dum triplicem helluonum insatiabilium pœnam recenset; dicens: *Vigilia, cholera & tortura viro infrunito.* Prima pœna viro *infrunito*, qui est quasi sine frumine, seu sapore, seu illa parte gutturis, quæ saporem sentit, & frumen dicitur; & morsellos seu bolos integros, instar corvi aut lupi deglutiens, sine sapore est, vel sine fræno, aut fronte, & cum freneſi: prima, inquam ejus pœna est *vigilia*: onus enim cibi potúsque, quo prægravatur, eum dormire ac quiescere non sinit, dum vapores & fumi indigesti, ex eo, continuò ascendentes, & cerebrum ferientes, ejus sopora tionem impediunt. Secunda pœna est *cholera*: mellea enim ac saccharea tragemata, dulciáque ciborum condimenta & embammata, in bilem & fel vertuntur, ut docent Medici; tum quia ciborum, vinorúmque copia calorem accendit & sanguinem; qui succensus, cibum quoque accendit & in choleram convertit: cholera namque est sanguinis & chili inflammatio; quæ acris est, pungit, cruciat, vellicat, accendit, ac febres ardentes generat. 3. Tertia pœna est *tortura*, sive tormina, putà, ventris distensionem, flatus, & phlegmata: in hæc enim cibus indigestus convertitur, eò quòd calor naturalis, ad tantam cibi potúsque copiam conficiendam, & concoquendam haud sufficiat: inde *tortura*, asthmata, catarrhi, colica & morborum, malorúmque ilias.

His igitur verbi divini testimoniis convicti, diætam, temperantiámque, sanitatis matrem & nutricem esse agnoscamus; & si sanam vitam, longævámque desideremus, & vigiliam, choleram, torturam, ac morbos evitare optemus, illam diligamus, & gulæ frœnum constanter injiciamus: *Pone gulæ metas, ut sit tibi longior ætas*; & sanior.

II. Testimonia SS. Patrum.

11. A verbi divini oraculis ad Sanctorum Patrum & Ecclesiæ Doctorum testimonia progredimur, qui uno ore & calamo, abstinentiam, temperantiam, sobrietatem ac jejunium sanitatis matrem, gulam verò & intemperantiam, omnium morborum scaturiginem indi-

gitant. Agmen hos inter ducat S. Hieronymus, qui in Epistolis suis disertè asserit: *Mater sanitatu est abstinentia, mater ægritudinis voluptas.* S. Petrus Chrysologus Hieronymo adstipulatur, dum serm. 41. ait: *Prima homini medicina est abstinentia.* Cum utroque consentit S. Joannes Chrysostomus: *Venter crassus*, inquit, *mentem subtilem non parit: multa vorare, ad pardalim, ursum & leonem pertinet.* Deinde morborum copiam recenset: *Pedum dolores, & capitis gravitates, & oculorum hebetudines, & manuum agritudines, & tremores, & resolutiones, & aurigo, & febres longæ, ac harentes ex voracitate & repletione produci solent.* Nec dissentit S. Basilius Reg. 19. fus. *Sumendum*, inquit, *quod cujusque necessitas requirit: nam immodicè ventrem distendere; & immoderatè se epulis onerare, præterquàm quòd detestabilis atque execratione digna res est, cùm Dominus dixerit: Væ qui saturati estis nunc: corpus etiam ipsum, ineptum prorsus reddit ad labores & proclive ad somnos, & morbis magis expositum facit & pervium.* Prædictis Patribus universus adhæret Patrum reliquorum Senatus, unanimi voce, abstinentiam ac sobrietatem prosperæ valetudinis radicem, intemperantiam verò & ebrietatem, morborum fontem ac sentinam esse, profitentium. quorũ authoritas idipsum meritò nobis persuadeat, & ad amplectendũ inducat.

III. Testimonia Medicorum.

III. Sanctorum Patrum sententiis, subscribunt celeberrima Medicorum tã veterum, quàm recentiorum lumina, Hippocrates, Galenus, Avicenna, aliiq; innumeri, qui uno ore fatentur, sanitatis matrem esse abstinentiam, & omnium pharmacorum pharmacum esse temperantiam. Ratio à priori est; quia abstinentia tollit eruditatem, quæ morborũ omnium est seminarium. Unde Galenus L. de cibis boni & mali succi, disertè affirmat: *Nemo morbo corripitur, qui accuratè cavet, ne in eruditates incidat.* Hæc autem temperantiâ & abstinentiâ obtinetur, pro cujus praxi, quaterna servanda documenta, nempe ut exactè quantitas, qualitas, tempus & modus observetur.

1. *Quantitate* peccatur, cùm plus alimenti ingeritur, quàm fames cupiat, quàm valetudo poscat, quàm stomachus commodè digerat: quo stomachus onoratur, calor fatigatur, succus digestivus obruitur; unde oritur eruditas, omnium morborum seminarium. 2. *Qualitate* offenditur, dum cibi naturâ suâ vitiosi, pingues, præsalsi, maligni, crassi, plusquo duri, & nimiùm aut calefacientes, aut refrigerantes in ventriculum dejiciuntur, ut sunt pepones, fungi, cucumeres aliáque gulæ irritamenta, non rarò inter se pugnantia: & hinc rursum mala digestio, & eruditas morborum omnium seminarium. 3. *Tempore* delinquitur, cùm inter prandium & cœnam, justa temporis distantia non intercedit; & cibus, priore nondum concocto, corpori ingeritur: atque ita cibi semiconcocti & recentis in stomacho fit commixtio, & inæqualis digestio: unde rursum oritur eruditas, omnium morborum seminarium. 4. *Modo* impingitur, dum cibum malè mandimus, & dentibus non bene commolimus. Hebdomade quavis non pauca hominum millia mortem immaturam oppetunt, qui ad plures annos vitam produxissent, sanitatémque conservâssent, si minùs properè & avidè cibum sumpsissent; si nunquam (ut cum Plauto loquamur) turbinati fuissent:

At

At quia id plurimi haud obſervant; vix quidquam mandunt, avariter ingerunt, celeriter vorant, inſtar canis aut corvi bolos integros deglutiunt; inde rurſus cruditas naſcitur, morborum omnium ſeminarium, & morbi, quibus mors ſola mederi queat, niſi antè medeatur abſtinentia.

Quare, manifeſtè cernimus, Chariſſimi, omnibus cruditatibus & quod inde ſequitur, morbis, antidotum præſentiſſimum præbere abſtinentiam & temperantiam, quâ neglectâ morbos propullulare neceſſe eſt; ſine id accidat, quantitatem, qualitatem, tempus & modum exactè obſervemus. Medicorum enim præſcriptio eſt: *Digeſtio prima fiat in ore. Exquisitè cibum commolere*, ait Cardanus L. 4. de tuenda valetud. *ad vitæ longitudinem plurimùm confert, cibus non bene manſus, cruditates, imbecillitates ſtomachi, obſtructiones, renum lapides parit.*

IV. A Medicorum aphoriſmis, ad rationem ipſam dilabimur, teſtimoniúmque ejus veritati præbendum, requirimus. Teſtatur autem ipſa abſtinentiam ſanitatis, gulam adverſæ valetudinis originem eſſe; illúdque hoc argumento comprobat ac ſtabilit. Omne agens agendo patitur: cernere id eſt ad oculum, in lima, quæ agit in ferrum, & particulas complures, Fabro ductus reciprocante, abradit, abradendóque paulatim ferro multum adimit; at non abſque limæ agentis detrimento, quæ & ſui aliquid amittit, atque ita demùm agendo attenitur, ut ampliùs agere aut limare nequeat. Pari ratione cibus in ſtomachum delatus, hunc calor & ſuccus, (ut Medici loquuntur) digeſtivus, excipit, ſubigit, coquit; verùm quoties id fit, utraque illa naturalis facultas ſui aliquid deperdit: quòd ſi autem cibus ipſe durior, craſſior, copioſior, aut malæ digeſtionis ſit, ſtomachus ſupra modum patitur: nam calor naturalis, veluti inter ligna humentia ac viridia, ſuffocatur, digeſtivus etiam ſuccus ſuccumbit, cœptúmque laborem abſolvere nequit. Atque hinc cruditas provenit, ex cruditate variorum morborum ſeries, ut catarrhi, tuſſes, febres, colicæ, vertigines, tremores, capitis dolores, & omne morbi genus: atque ita tandem ſtomachus atteritur, ut vix ovum ſorbile digerere valeat. Quiſquis igitur vires ſuas non vult atteri, quiſquis morbos in corpore ſuo non vult generari, moderatam diætam diligat.

V. Ipſa denique experientia ſuffragatur prædictis, & omnia recenſita, teſtimonio ſuo corroborat, ad oculum demonſtrans, temperantiæ & frugalitatis amatores vitam ſanam, longævámque percurriſſe. Eccur enim primævi homines, Adam, Enos, Malaleel, Henoch, Mathuſalem, ultra nongentos annos, vitæ ſuæ ſtadium protraxerunt? Niſi quia carne & vino abſtinentes, ac ſolis leguminibus & terræ fructib⁹ veſcentes, admirandam diætam obſervárunt. nam *qui abſtinens eſt, adjiciet vitam.* Eccli. 37. Cur S. Joannes Evangeliſta ad annum centeſimum, S. Simeon Hieroſolymitanus Epiſcopus ad annum viceſimum ſupra centeſimum; S. Dionyſius ad annum centeſimum primum, S. Jacobus minor ad annum ætatis ſextum ſupra nonageſimum pervênit? Niſi admirandâ diætâ, jejunio & abſtinentiâ? *Qui abſtinens*

V. Experientia.

stinens est, adjiciet vitam. Quâ viâ S. Simeon Stylites ætatem ad annum centesimum decimum; S. Paulus primus Eremita ad annum centesimum decimum tertium; S. Arsenius & Romualdus ad annum centesimum vicesimum produxit, nisi diætâ, jejunio & abstinentiâ? *Qui abstinens est, adjiciet vitam.* Quâ vivendi methodo ad similem ferè vitæ metam pertigêre, Sancti Hieronymus, Augustinus, Paphnutius, Macarius, Franciscus de Paula nonagesimo ætatis anno è vivis sublati, nisi diætâ, jejunio & abstinentiâ? Ipsi demum Medicorum Principes Hippocrates & Galenus, quâ arte illic annum centesimum quartum, hic verò centesimum vicesimum vivendo affecutus fuit? Num epulando, potitando, helluando; an potiùs abstinendo, jejunando ac diætam exactam observando? Sanè de Galeno constat, eum nihil crudi, nihil fructuum, aut pomorum comedisse, ac de mensâ semper, non expletâ omnino fame, surrexisse; quod S. Hieronymus triduano jejunio præfert. Hippocrates quoque præceptionum suarum observantissimus, abstinentiâ & diætâ incredibili ad illud ævi pertigit. *Qui abstinens est, adjiciet vitam*; quam abdomini & gulæ addictus decurtabit: abstinentia enim sanitatis & longævitatis mater est, crapula verò ejusdem hostis & noverca.

Quocirca, Dilectissimi, cùm sanitas Religioso Societatis nobile sit cimelium, ingens thesaurus, ac magnum Dei donum; illam ope divinæ gratiæ, moderatâque curâ ac diligentiâ conservare studeamus; cùm verò recta diæta, abstinentia & temperantia, præstantissimum sanitatis tuendæ medium, & pharmacum pharmacorum existat: ut allegata Verbi Divini oracula SS. Patrum testimonia, Medicorum nobilissimorum Aphorismi & sensâ, atque ipsa ratio & experientia comprobant: Nos à vitæ religiosæ primordio, ab ipso tirocinii principio, ad abstinentiam, temperantiam, diætámque exactam assuescamus; eandemque, tenore constanti, semper observemus; potissimùm dum suo tempore, cum proximis aliquando conversandum erit; illi enim ad copiosum subinde cibum & potum invitabunt, & amicâ violentiâ quodammodo cogent: sed nulla vel invitatione, vel coactione, ad excessum nos seduci sinamus: blandietur voluptas, alliciet cibi potúsque suavitas; ferculorum varietas, sapor ac dulcedo orexin excitabit: verùm nullâ delectatione, nullis gustûs illecebris, nos irretiri, & à temperantiæ limite abduci permittamus. Quin potiùs id, quod Ezechieli c. 4. à Deo præscriptum est; *Cibus tuus, quo vescêris, erit in pondere & mensura,* studiosè observemus: ita præmium in mensura & pondere correspondente, reportabimus: ita sanitatem tuebimur, morbos evademus, vitæ annos complures adjiciemus, tempúsque nostrum, tempus meriti, tempus gratiæ, tempus bonorum operum, & laborum pro gloria Dei, animarum salute ac beata æternitate, feliciter, utilitérque protelabimus.

* * *

REGULA

REGULA XLVII.

DE LABORE ET EXERCITIO CORPORALI.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Laborem nimium dissuadet, moderatum suadet.

THEMA.

Rationabile obsequium vestrum. Rom. c. 12. 1.

VEL

Ut non expedit, tanto labore quenquam onerari, ut spiritus obruatur, & corpus detrimentum patiatur; ita aliqua corporalis exercitatio, quæ utrumque juvet, omnibus communiter convenit. Reg. 47.

QUemadmodum abstinentia, præstans sanitatis tuendæ præsidium est, ut exhortatione præcedente exposuimus; ita & corporis exercitatio, teste Medicorum Principe Hippocrate L. 6. Epidem. Sec. 4. ubi inquit: *Exercitatio sanitatis est, citra satietatem cibum sumere, & impigrum esse ad laborem.* Duplici hoc medio præservativo, quàm plurimi senectam longævam sani & sospites attigêre: Hos inter cum primis memorandus est Aurelianus Imperator, qui vitam sanam, vegetámque, absque omni medicinæ sumptione & venæ sectione, ad annum sextum supra sexagesimum protraxit, omnium pharmacorum locos indies horæ spatio obambulando, corpus exercens; & quot mensibus, die integro, cibo potúque abstinens. Anno 1650. Fabius Chisius, Nuntius Apostolicus, ac postmodum Summus Pontifex Alexandri VII. nomine insignitus, Aquisgrani super mensam retulisse fertur, Urbani VIII. Ponti-

ficis Maximi, conſcientiæ arbitrum, virum perquam obeſum ac pinguem, morbos & ſymptomata ſua, literis integri folii, deſcripta, Doctori medico ſubmiſiſſe pro remedio ; qui literis iiſdem, tanquam optimam omnium medelam, inſcripſerit, hæc duo antidota: *Minus comede, amplius labora.* Præclara ſanè ac præſentiſſima valetudinis conſervandæ amuleta.

Cùm igitur exhortatione præcedente, de abſtinentia egerimus, in præſentiarum, de labore tractabimus, ac nimium quidem obeſſe, moderatum verò prodeſſe, ac ſtrenuè promovendum eſſe, oſtendemus.

1. Labor nimius diſſuadetur.

I. Labor nimius, impetuoſus, atque indiſcretus à S. Ignatio hiſce verbis diſſuaderur : *Non expedit, tanto labore corporali, quenquam onerari, ut ſpiritus obruatur & corpus detrimentum patiatur.* Reg. 47. Omne nimium vertitur in vitium: ait parœmia, moderata durant: omnibus in rebus, menſura eſt optima : quam olim quoque Moyſi ſervandam mandavit Dominus Levit. 19. *Statera juſta, & æqua ſint pondera, juſtus modius, æquúſque ſextarius.* Juſtam ejuſmodi menſuram in laboribus & æqua ac proportionata viribus pondera, vera exigit diſcretio, ne & ſpiritui & corpori detrimentum accedat. Ad idem hortatur Apoſtolus Rom. c. 12. *Rationabile obſequium veſtrum.* Id eſt, ut explanat S. Baſilius in Reg. Brev. *Ut conſideratè, circumſpectè, ſanâ ratione, rectóque conſilio, divinam impleatis voluntatem ; ut rationem ducem ſequamini, non animi impetum & libidinem.* Unde vi hujus conſilii Apoſtolici, nec non vi primæ partis Regulæ, duo nobis præcavenda veniunt, primò labor corporis nimius; ac deinde labor mentis indiſcretus, quibus vel ſpiritus, vel corpus nocumentum incurrat.

Ratio 1. eſt, ne *ſpiritus obruatur.* Obruitur autem ſpiritus, dum totus in opere defixus, immerſus, & quodammodo abſorptus, vix ad Deum, cœleſtiáque ſe erigere valet: dum inſtar talpæ, terrâ obrutæ, totus circa terrena occupatus deſudat, more ſæcularium; cùm probi Religioſi ſit, per intentionem, gratiæ poſtulationem, operis oblationem ante, in & poſtopus, mentem ad Deum attollere. Corpus nobis à Deo Optimo Maximo conceſſum eſt, ut animæ famuletur, & in procuranda ſalute propriâ & alienâ ſit auxdio: non autem ut animam totam operibus externis demergat, atque ita defatiget & obruat, ut ipſa propriis exercitiis fungi nequeat. Ne igitur totus labores: ſed corpore occupato, libera mens quandoque in cœlum evolet.

Ratio 2 *Ne corpus detrimentum patiatur* : dum immodico laborandi æſtu, aut nimium atteritur, aut lædetur, aut ad alia opera bona inhabile redditur; ut ait S. Laurentius Juſtinianus L. de Sobriet. c. 4. *Dum plus juſto, caro per inordinatos labores afflgitur, etiam ab executione boni operis enervatur.* Quod nec expedit, nec licet: cauſa eſt, quia Religioſus, res eſt Deo conſecrata, omnéſque quot præſentes intueor, vel in ſpe & diſpoſitione, ut Tyrones; vel in re, ut voti obſtricti,

obstricti, nos Deo in holocaustum totos obtulimus ; ac proinde corpori, Deo pariter oblato, detrimentum inferre, fas non est ; *quæcunque facimus*, ait S. Basilius, *sanâ ratione, recto consilio, considerate & circumspectè agenda sunt* ; ut Deo rem gratam præstemus, & ejus voluntatem sanctam adimpleamus : atqui dum nimio labore corpus obruimus, nec rem Deo gratam præstamus, nec ejus voluntatem exequimur ; majus enim bonum impedimus, & corpori damnum inferendo, quasi sacrilegiũ committimus, quemadmodum de se existimabat S. Bernardus, quando corpus suum, nimio rigore ac severitate tractando, læserat. An non Deus per Isaiam loquitur : c. 61. *Ego Dominus, diligens judicium, & odio habens rapinam in holocausto* ? Tunc autem rapinam in holocausto committimus, cùm per indiscretionem opera suscipimus, quibus corpus labefactamus.

Quosnam verò illos esse arbitramini, qui nimiis laboribus sibi detrimentum afferunt ? 1. Primi sunt, qui ita se nimiis, indiscretisque laboribus deduntjut exercitia spiritualia prætermittant. 2. Qui ita se gravant ac supra vires laborando sese fatigant ; ut membra levare nequeant, aut pondera tanta portanda suscipiunt ; ut corpori nocumentum pariant ; 3. Qui tanto impetu ac festinatione laboribus insistunt, ut spiritum obruant. 4. Qui labores ab obedientia injunctos præpropere absolvunt ; ut ad propriæ voluntatis opera citiùs revertant, atque in his, non absque perditione temporis & sanitatis, nimiùm abripi se sinunt. 5. Qui clàm & furtivè, absque scitu & facultate Superioris, multa pro suis usibus describendo, caput affligunt pectúsque lædunt. 6. Qui nimia intentione, & absque relaxatione, ita assiduè animi nervos intendunt ; ut nec tempore mensæ, nec recreationis, nec exercitii corporalis, à mentis occupationibus ferientur. 7. Qui mox à mensa labores graviores subeunt. Quod S. Fundator in constit. p. 3. c. 2. §. 4. in declaratione cavendum monet, dum ait : *A prandio præsertim in æstate, per unius, vel duarum horarum spatium, permitti non debent, quo ad ejus fieri poterit, corporis aut mentis graviora exercitia. Si quid verò necessitas postulabit, id quantâ poterit charitate erit & metiendum & moderandum. Id autem temporis in aliis levioribus exercitiis occupari poterit. Sed nec extra hujusmodi horas, labores nimiùm continuari, sine aliqua relaxatione, vel convenienti recreatione, debebunt.*

Quò itaque rationabile sit obsequium nostrum, nimias & corporis & mentis occupationes & labores caveamus, primámque regulæ partem rite expleamus ; ut sanitatem, ac vires corporis ad Dei gloriam diutiùs promovendam, conservemus : ut enim habet Medicorum aphorismus : *Neque satietas, neque fames, neque aliud quidquam, quod natura modum excedit, bonum est.*

II. Veluti laborem immodicum regula improbat ; ita moderatum comprobat ac suadet : *Aliqua*, inquit, *corporalis* II. Labor moderatus probatur.

poralis exercitatio, quæ utrumque juvet, omnibus communiter convenit, nam

1. Labor corporalis convenit corpori: corpus enim segne & otiosum, instar aquæ stagnantis, quasi computrescit ignaviâ: motum verò & exercitatum laboribus, sanitate jugi gaudet: dum cibus melius digeritur, purior sanguis generatur, humores noxii & insalubres, labore & sudore discutiuntur, & foras expelluntur. Veritati huic adstipulatorem primum habemus, ipsummet Platonem in Timæo ita scribentem: *Corporum habitus quiete & otio corrumpuntur, exercitiis & motibus magnâ parte conservantur.* Alterum verò Galenum L. 2. de valet. tuenda sic differentem: *Sanitatis tutela à labore est auspicanda: exercitationibus enim firmitas mentis accedit, & naturalis calor accenditur, & ex attritu partium, duritia quædam comparatur.* Atque ut addit Hippocrates: *Articuli firmantur, & sanguis per totum corpus defertur.* Tertium testem adjungo Hieronymum Cardanum L. 4. de tuenda valetud. verè affirmantem: *Parcitate victûs, exercitatione, animique latitiâ, omnis vita humana constat: cætera sunt quædam additamenta, & parùm efficiunt.* Labor igitur cum primis corpus sanum vividúmque reddit, & in vigore pristino conservat.

2. Convenit labor fessæ menti: hæc enim labore quodammodo remittitur, & instar arcûs tensi relaxatur, ut deinde alacriùs studiis ac functionibus suis intendere valeat: ac proinde ne mens & caput detrimenti, læsionisque periculum incurrat, jubet Regula ea misceri ac variari; ita ut studiis ex officio vacantes, laborem; laboribus autem addicti, orationem, lectionémve piam, loco cujusdam quietis interponant: ut hâc ratione, alterum alteri opituletur.

3. Vel maximè labor spiritui convenit, adjuvátque ad meritum & profectum virtutum. Nam 1. illo obtinetur augmentum obedientiæ, dum Dei ac Superiorum voluntas in eo adimpletur. 2. Acquiritur augmentum patientiæ, dum difficultates in eo occurrentes, Christi amore superantur. 3. Comparatur incrementum charitatis Dei & proximi; cui laborando servimus: eapropter V. Pater Balthasar Alvarez c. 7. vitæ dicere fuit solitus; proximorum necessitates, tanquam aurifodinas ditissimas reputandas esse, ex quibus animæ propriæ, meritis & virtutibus locupletarétur. 4. In primis verò confert plurimum ad incrementum humilitatis. S. Dorotheus serm. 2. refert senem quempiam à Fratre interrogatum, quid esset humilitas? respondisse: *Magnum opus esse, ac nescio quid divinum; vias verò humilitatis, labores corporeos esse, qui cum scientia fiant.* Rectè asseruit, *cum scientia fiant*: neque enim, eo modo, à Religiosis exantlandi sunt labores, quo à sæcularibus cocis, sartoribus, sutoribus, aliisve opificibus, peraguntur; sed purâ intentione divinæ gloriæ, ex sincera Dei, proximíque dilectione; pro satisfactione peccatorum, pro conversione animarum, pro refrigerio flammis purgantibus addictorum: atque hæc scientia, ac praxis intentionis, aliarúmque

rúmque rerum ſpiritualium, in tyrocinio comparanda eſt. Ejuſdem ſententiæ extitit S. Joannes Climacus gradu 25. de oper. Monach. c. 13. cùm dixit: *Viam humilitatis & materiam eſſe, corporales labores, ſanctis & ſemper memorandi Patres deſinierunt.* Nec diſſentit S. Auguſtinus, aſſerens: *Superbiæ tumorem, operis labore ſanari.* Quod & Spiritus ſanctus inſinuat Pſalm. 106. *Humiliatum eſt in laboribus cor eorum.* Ratio eſt, quia ex frequentatis actibus naſcitur habitus humilitatis: anima enim imbibit & diſponitur ab iis, quæ geruntur in corpore, & ejus habitum ſequitur: aliter enim (ut loquitur S. Dorotheus ſerm. 2.) diſponitur, afficitúrque anima inſidentis aſino; aliter reſidentis in throno, aut equo phalerato; aliter pretioſis indumentis ornati, aliter pannoſi & laceri.

Ex quibus omnino patet, laborem moderatum, tam corpori, quàm animæ, non exigua emolumenta accerſere.

III. Unde ulteriùs rectè inferemus, ob tanta corporis, animæque commoda, è laboribus orta, iiſdem ſtrenuè incumbendum eſſe, non ſolùm Novitiis Marthæ muniis addictis, verùm etiam Scholaſticis, dum pro nonnulla capitis laxatione, corporalia exercitia iis injunguntur; his enim merita ſua, pro æternitate, augent & accumulant; virtutum antedictarum cimelia ſibi conquirunt; & Sanctorum veſtigia legunt: nec, utut claro genere orti ſint, eos ſuam dedecere perſonam exiſtiment; aut orto ex illis rubore ac pudore ſuffundantur, ſed illuſtriſſimis Sanctorum exemplis excitati atque animati, ſingulari quadam alacritate ac dexteritate eos aggrediantur.

1. Præluxit exemplo omnibus Salvator noſter, qui non *Venit miniſtrari, ſed miniſtrare*; & *In laboribus fuit à juventute ſua.* 2. Magiſtri exemplum ſecuti Apoſtoli, Petrus, Paulus & alii. De Fratribus Domini, Jacobo & Joanne refert Euſebius ex Hegeſippo L. 1. Hiſtor. c. 15. Eos ad Domitianum Imperatorem accerſitos, tanquam ex davidico, regióque ſanguine prognatos, quos extinguere omnino conſtituerat; cùm verò manus oſtenderent, partim callo obductas, partim ex labore mechanico laceras, eos ab omni rerum novarum ſuſpicione immunes, & liberos dimiſſos eſſe. 3. Apoſtolorum veſtigiis inſtitêre Viri Apoſtolici, Epiſcopi, ac Prælati. Hos inter emicant S. Spiridion, qui ab epiſcopali cura liber, oves tantiſper paſcebat. S. Equitius Abbas, manibus propriis fœnum ſecabat, teſte S. Gregorio L. 1. dial. c. 4. S. Malachias Epiſcopus in triclinio & culina fratribus ſerviebat, ac ſuper menſam legendo, anagnoſten agebat. Teſte S. Bernardo in vita ejus. De Sancto quoque Bernardo vita perhibet, eum, Fratribus, labore alio, occupatis, lignorum findendorum, ac terræ fodiendæ operam ſuſcepiſſe, cúmque peritiam & vires demetendi fruges non haberet, utriuſque gratiam à Deo cum lacrymis petiiſſe

atque obtinuisse, & ex illo tempore, de hac peritia cum quadam animi jucunditate gloriatum fuisse.

Tacemus brevitatis gratiâ, quàm plurimos alios, Nobiles, Comites, Principes, Reges atque Imperatores, manuum labore strenuè sese occupantes; qui, exemplo suo, ad laborandum, pro gloria Dei, non segniter atque oscitanter; sed sedulò, pro sua quemque vocatione & officio, hortantur. *Tempus breve est*, inquit Apostolus, *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum.* Ad Gal. 6. Sequetur brevi alia vita, sequetur æternitas infinita, in qua *unusquisque mercedem accipiet secundùm suum laborem.* De omnibus talentis & gratiis, de omni tempore & hora, Deo reddenda erit ratio, quantum lucrati fuerimus: & qui legitimè certaverit & laboraverit, coronabitur; servus verò piger & inutilis, ligatis manibus & pedibus, mittetur in tenebras exteriores.

Quare, Dilectissimi, labores nimios, indiscretos, corpori, animæ ac spiritui noxios, secundùm regulam, omnino devitemus, laborem verò moderatum, & corpori & spiritui perquam utilem variarúmque virtutum occasiones præbentem, libenti animo amplectamur. Sequamur exemplum Christi, SS. Apostolorum, aliorúmque Sanctorum, & laboremus, non segniter & oscitanter, sed strenuè & alacriter, ut in brevi hoc vitæ tempore, magna, multáque pro æternitate meritorum lucra comparemus. Operemur dum dies est, venit nox, quando nemo potest operari. Concludamus cum Severo Imperatore septuagenario, cujus jamjam morituri ultima gnome ac tessera erat, *Laboremus. Regium est laborare*, ajebat Alexander Magnus. *Homo nascitur ad laborem, & avis ad volatum* Jobi c. 8. Ergo laboremus: ad hoc creati, ad hoc nati, ad hoc vocati sumus, ut in excolendo novali Domini laboremus: *Ego elegi vos*, inquit Dominus Joan. 15. *ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Igitur ut fructum speratum afferamus, strenuè laboremus.

REGULA

REGULA XLVIII.
DE OPERIBUS POENOSIS.

EXHORTATIO IN EANDEM,

In operibus Pœnitentiæ discretionem, & modum adhibendum esse ostendit.

THEMA.

Castigo corpus meum & in servitutem redigo. 1. Corinth. 9. 21.

VEL

Corporis castigatio immoderata esse non debet. Reg. 48.

INter alia ænigmata, parabolas, proverbia, & dicta ingeniosa, quæ sapientissimus Regum Salomon protulit, celebratur & istud, quod Proverb. c. 30 21. legimus: *Per tria movetur terra, & quartum non potest sustinere. Per servum, cùm regnaverit; per stultum, cùm saturatus fuerit cibo; per odiosam mulierem, cùm in matrimonio fuerit assumpta; & per ancillam, cùm fuerit hæres Dominæ suæ.* Hæc sunt tria illa, per quæ movetur terra; id est, ut septuaginta Interpretes exponunt; Respublica aut domus commovetur, fremit, tremit, indignatur & conturbatur, si nimirum servus imperet Domino, stultus sapienti, uxor viro, ancilla dominæ, & si hæc (ut vertunt septuaginta) dominam domo expellat, & thorum thronumque conscendat: hoc quartum, ob indignitatem nimiam, terra sustinere nequit. Famulo enim debetur, ad labores sustinendos, sufficientis cibi, potúsque provisio, non delicata tractatio: *Qui enim delicatè nutrit servum suum, sentiet eum contumacem.* Proverb. 29. Stulto concedenda simplex & parca alimonia; non cibi, vinique calidioris copia, ne oleum flammæ addatur & furere occipiat. Uxori honor debetur & amor, non regimen & im-

& imperium. Ancillæ competit sustentatio, nequaquam verò dominatio. In sensu mystico

1. Famulus animæ est, carnalis appetitus, cui concedenda est sustentatio congrua; non verò permittenda in rationem, dominii gubernacula. *Appetitus lege naturæ rationi subjectus est*, ait Ambrosius. 2. Corpus nostrum, instar stulti est, cui si nimium tribueris, illúdque abundè saturaveris, quid nisi ejus petulantiam & furorem auxeris. *Saturitatis germana proles est, petulantia*, ait Philo L. de agric. 3. Caro nostra, est quasi conjux, spiritus est maritus. *In nobis*, ait idem Philo de opific. *quasi vir est mens, sensus quasi femina; cui non plus, quàm decet, concedendum est.* Si spiritus nobilissimus carnem vilem, ad æqualitatem admiserit, aut dominari siverit, quæ pax sperari poterit ? 4. Ancilla est sensualitas & cupiditas; ratio domina; jam verò, si, ut vertunt septuaginta, famula dominam domo ejecerit, quodnam malum huic conferri poterit ? *Va nobis* ait B. Isaias Abbas serm. 29. *Quia princeps anima pars carni, quæ ancilla est, servit; & pars deterior, imperat præstantiori.*

Quemadmodum igitur non est permittendum, servo, stulto, mulieri & ancillæ regimen & dominium; ita non est inferendum exitium: servum & ancillam, stultum & uxorem corripere licet ac corrigere; non perimere & necare: idem observandum est in castigatione corporis, carnis, appetitûs & sensualitatis. Quem igitur secundùm prudentiæ ac discretionis regulas, in vigiliis, jejuniis, aliisque voluntariis corporis pœnis, modum servare oporteat, præsens exhortatio declarabit.

I. Ordiamur à vigiliis, quas primo loco S. Fundator in Regula commemorat. Laudabile omnino est vigilare: ad quod vel ipse Redemptor nos excitat: *Vigilate, quia nescitis, quâhorâ Dominus vester venturus est.* Matth. c. 24. Hortatur quoque Apostolorum Princeps 1. Petri 5. *Fratres sobrii estote & vigilate.* Neque minùs in laudem vigiliarum excurrunt SS. Patres; instar omnium sit S. Chrysostomus serm. 23. asserens: *Vigilias ad omnia esse salutares, nemo ignorat: plus vigilare, plus vivere est: nam quid mortis similius, quàm dormientis aspectus? Rex pervigil hostis præcavet insidias: miles nocturnos impetus, cantâ pernoctatione propellit: nauta vigilando in certas vias intrat: pastor adjungit noctes diebus, ne qua lupis grassandi in grege præbeatur occasio: viator solers per auras noctis, æstus Solis prævenit.* Laude igitur & utilitate non caret vigiliis insistere. Neque id sapientes Ethnicos fefellit: nam Cato de re rustica c. 5. hujusmodi legem villico sancit: *Primus cubitum surgat; postremus cubitum eat.* Homerus quoque illustre Vatum priscorum sidus Iliade 8. canit; eósque, qui à consiliis sunt, instruit: *Non decet totâ nocte dormire virum consiliarium, cui populi commissi sunt, & tanta curanda sunt.* Vigilandum igitur est Superioribus, vigilandum subditis, vigilandum omnibus: bonum etenim est vigilare. At quando & quamdiu? vigilandum est, cùm id necessitas postulat.

Vigilandum

Vigilandum est, cùm id, apud infirmos, charitas requirit. Vigilandum & surgendum est, cùm id, matutino tempore, obedientia exigit: sed excessus tamen, hac in parte, evitandus est: omne nimium vertitur in vitium, communis ferè paroemia. Est tempus dormiendi, & tempus vigilandi; utrumque verò ad amussim obedientiæ: eapropter S. Ignatius monet: *Ut corporis castigatio in vigiliis, non sit immoderata, nec indiscreta.* Diabolus enim tanquam leo rugiens, diu noctúque circuit, quærens quem devoret; & nimiâ vel laxitate, vel severitate destruat: dum enim quempiam reperit, à pœnis voluntariis abhorrentem, horrorem augere nititur: si ex adverso, ad eas cernat ferventem, ad alterum extremum inflectere conatur, ut vigiliis, pœnisque indiscretis, vires plùs æquò atterat, & sanitatem penitus pessundet.

Atque ut incautis, Tyronibus præcipuè, fucum faciat, in Angelum lucis se transfigurat; & vigilias nimias persuadere tentat, Christi in oratione pernoctantis exemplo. Matth. 14. At subest fallacia, & impostura: nihil enim Christus Dominus noster, obedientiæ sanctæ contrarium geri desiderat. Hoc stratagemate quidam Societatis nostræ Novitius in fraudem inductus fuit, dum Sathanas, sub Angeli boni schemate, luce ingenti coruscus, eidem apparuit, jubens eum è strato surgere, quxque ad calamum dictaret, excipere. Unde juvenis ille, in superbiam elatus, alios præ se despexit. Verùm schedulis, quas dictante Cacodæmone exararat, repertis, rem totam Tyronum Magistro detegere coactus est; jussúsq; in faciem Angeli talis sputa jacere, quo facto, ab hujusmodi apparitionibus liber extitit; & dormiendo obedivit. Alius è nostra Rheni inferioris Provincia Sacerdos, quem novimus, Ecclesiastes insignis, neque minùs fervore spiritûs, quàm eruditione præstans, eò fervoris se abripi sivit, ut omni noctis horâ evigilare, & in actum amoris Divini & laudis erumpere studuerit; at nimiâ vigiliâ, in mentis delirium incidit. Rectè igitur monet S. Ignatius, ut corporis castigatio, in vigiliis, immoderata non sit, ne corpori æquè ac spiritui nocumentum adferat.

II. Altera corporis domandi, castigandíque ratio, quâ excessus committi amat, est abstinentia & jejunium. Quæ tum in Divinis codicibus, tum Patrum sanctorum voluminibus, magnis, multísq; præconiis celebrantur. *Bona est oratio cum jejunio*, ajebat Tobiæ Raphael. *Sanctificate jejunium*, clamat Propheta Joel. De quo S. Hieronymus ad Demetriadem, scribit: *Jejunium non solùm est perfecta virtus; sed & caterarum virtutum fundamentum, & sanctificatio, & pudicitia, atque prudentia; sine qua nemo videbit Deum.* Nec dissentit S. Ambrosius serm. de Quadrag. *Fames*, inquit, *amica est virginitati; inimica lasciviæ: saturitas verò prodigit castitatem, nutrit illecebram.* Nec cessant à jejunii laudibus alii Doctores sancti: S. Chrysostomus hìtce illud verbis deprædicat: *Jejunium est alimentum animæ.* S. Basilius; *Jejunium est similitudo hominum cum Angelis.* S. Augustinus: *Jejunium purgat*

II. In jejuniis

mentem, sublevat sensum, carnem spiritui subjicit, cor contritum facit & humiliatum, concupiscentiæ maculas dispergit. S. Athanasius denique ait : *Jejunium morbos sanat, distillationes exsiccat, dæmones fugat.* Atque ut verbo complectamur omnia, jejunium & abstinentia, nullis encomiis sat queunt deprædicari : quæ dum necessitas postulat, utilitas suadet, Ecclesia præcipit, aut obedientia injungit, libenti, promptóque animo suscipienda sunt ; ob ingentia, quæ, ut meminimus, pariunt emolumenta.

Verùm enimvero, valet & hoc locutritum adagium : *Ne quid nimis.* Et, *Est modus in rebus, sunt certi denique fines, quos ultrà, citràque nequit consistere rectum.* Iidem sacri Codices, qui jejunium extollunt, simul rationabile obsequium nostrum volunt : Iidem sancti Patres, qui jejunium & abstinentiam deprædicant, moderationem unà inculcant, excessum castigant. Audiamus primo loco S. Fulgentium Epist. 3. ad Probam hæc scribentem: *Jejuniis sic est adhibenda temperies, ut corpus nostrum nec saturitas excitet, nec inedia immoderata debilitet.* Auscultemus deinde S. Gregorium M. L. 19. Moral. *Ex studio arcus distenditur ; ut in suo tempore, cum utilitate, tendatur : qui si otium relaxationis non accipit, faciendi virtutem, ipso usu tensionis, perdit.* Et L. 5. Moral. c. 13. *Chorda in cithara si minùs tenditur, non sonat ; si amplius, rancùm sonat.* Simile quid evenit in abstinentia : móxque subjungit : *Per abstinentiam quippe, carnis vitia extinguenda sunt, non caro.* Denique S Basilium monentem (L. de Virg.) non prætereamus: *Ne*, inquit ille, *declines ad dexteram, neque ad sinistram ; extrema enim quæcunque, ut quidam sapiens dixit, peramara sunt.* Medium igitur tenendum est, jejuniúmque moderatum suadendum & amplectendum.

Sed, hoc loco, fortassis nonnemo, exempla sanctorum perquam rigida & modum excedentia jejunia obtervâsse oggeret ; & vel ipsius S. Ignatii exemplum, à regula præsente discrepans, objiciet. Verùm, quisquis hæc obmoverit, sciat, Deum sanctos ad stipenda nonnunquam excitâsse jejunia, ut nobis essent & pœnitentiæ specula, & vanæ gloriæ antidota ; dum perpendimus, quàm modicum, illorum comparatione, præstemus : ac proinde dum ista legimus, admiranda potius, quàm imitanda esse sciamus. Quis enim non obstupescat rigorem abstinentiæ, à S. Ignatio, initio conversionis suæ, adhibitum ? fuit enim jejunium ejus continuum, & quotidianum, si dominicum diem duntaxat exceperis, quo i mensa sacra, modicum oleris cinere conspersi, prandii nomine, sumebat : reliquis verò diebus, cibus omnis fuit fructum panis secundarii, mendicitò collecti, & aquæ scyphus, idque semel in die. Deinde cibo sæpius, triduum aut quatriduum abstinebat, ac vicissim quadam jejunium à Sabbatho ad Sabbathũ protraxit, nè panis quidem micâ, aut aquæ stillâ admissâ : quâ de causâ, præter vires penitus attritas & prostratas, torquebatur stomachi cruciatu perpetuo, linquebatur animo sæpius,

ac

ac sensibus destitutus, pro mortuo reputabatur; jacúitque semel, dies aliquot sine pulsu, flatúque, mortuo similis, vix tandem piorum hominũ fomentis & medicamentis suscitatus, & cibo refocillatus. *Tannerus in vita pag.* 4. Quis non censeret Virũ sanctum modum excessisse, & moderationis, discretionisque limites transiliisse, nisi, Dei instinctu, sanctos multa operatos esse constaret? Hujus jejunii rigorem & Patris exemplum, sectari voluit R. P. Petrus Faber, unus è denis S. Ignatii primis Sociis; jámque eum in diem sextum produxerat, etiam usque ad octavum continuaturus, nisi, re intellectâ, Deóque per preces consulto, S. Pater, abrumpendum, cibóque corpus debilitatum, refocillandum mandâsset. *Tannerus in vita.* Visus quòque nonnullis est modum excessisse jejunando S. Carolus Borromæus: unde S. Philippus Nerius ejus coævus, ægrè tulit hunc Virum sanctum, cibo exiguo, & extraordinariis, inauditisque ferè aliàs jejuniis, vitam sibi decurtâsse, adeò Dei Ecclesiæ, istâ tempestate, necessariam.

In paucis hodiedum periculum est tanti rigoris excessûs, eúmque vetat S. Pater in Regula; quâ rationem quoque illius depromit, dum ait: hujusmodi jejunia modum excedentia, & sanitati nocumentum afferre, & majora bona impedire solere: quare ne sive per excessum, sive per defectum, deviemus à recto tramite, sequendus est obedientiæ nutus, réspque tota conscientiæ arbitris aperienda.

III. Tertium castigationis corporis genus est, cilicium, flagellum, dura cubatio, aliáque ad corpus domandum adhibita instrumenta: quæ laude digna, & omnibus propè sanctis usitata fuêre. Patriarcha Jacob, audiens filium suum JOSEPH occisum, tunicámque conspiciens, scidit vestimenta sua, in signum doloris, & *indutus est cilicio.* Gen. 37. 14. Atque ita primus ipse extitit, qui cilicium induisse legitur: quod postmodum ejus posteri Israëlitæ, in luctu, imitati sunt. Idem à Juditha & Rege Davide in luctu & pœnitentia usurpatum fuisse, sacræ paginæ testantur. Hac de causa vestis, primorum Christianorum pœnitentium, erat cilicium, teste Tertulliano L. de pœnit. S. Hilarion, ùt refert Hieronymus, aspero cilicio, è palmæ foliis contexto, corpus domabat. S. Simeon Stylites, octoginta annis, in columna perdius & pernox consistens, indutus erat cilicio, authore Theodoreto. Pari modo, alii ascetæ, Monachi & eremi incolæ, pœnitentes, se ciliciis armabant, testibus Palladio, Climaco, & Theodoreto. S. Martinus Episcopus in cilicio & cinere, spiritum exhalare voluit, asserens, *haud decere Christianum, nisi in cilicio & cinere mori.* Nec his cessêre illustres ac teneræ Virgines & Matronæ, Reginæ, Duces, Comites, Nobiles: in quibus emicant S. Margaretha Hungariæ Regis filia, S. Hedwigis Ducissa Poloniæ, S. Clara, S. Cæcilia, S. Radegundis Francorum Regina, S. Cunegundis Imperatrix, aliæque sexcentæ. bus pœnosis.

Alii sancti ac perfectionis cupidi, hostésque amoris proprii, corpus

ſuum, ad ſanguinis profuſionem flagellis cæcidêre; ut tum aliorum Sanctorum, tum noſtrorum vitæ conſcriptæ perhibent. S. Ignatius, teſte Tannero l. c. ſub vitæ melioris exordium, cilicium aſperum nunquam corpore deponebat, ferreâ catenâ ſeſe incingebat, indies corpus flagellabat, & interdum quinis, ternis interdum vicibus catenulâ ferreâ ſe cædebat. S. Franciſcus Borgias è Gandiæ Duce, Societati noſtræ adſcriptus, operibus pœnoſis, rigore tanto, in ſe deſæviebat, ut illi frater Michaël Marcus inſpector dari debuerit, cui, ne excederet, obediret. *Tannerus pag. 127.* R. P. Gaſpar Azebedius Societatis noſtræ Sacerdos, & flagellis in ſe animadvertebat, & cilicio hiſpido utebatur, inſtar ſacci aut veſtis uſque ad talos protenſæ, quod à morte in eo repertum, tam hirſutum, terrificúmque fuit; ut omnibus intuentibus horrorem moverit, demirantibus, quî homo exſanguis, & jejuniis confectus, tanto rigori ſufficere potuerit. *Tann. p. 106.*

Chariſſimi, omnes hujuſmodi aſperitates, utique Spiritu ſancto inſpirante, ſuſceptæ à Sanctis, laudem ſuam merentur; & nobis admiranda potiùs, quàm imitanda proponuntur: nobis enim, tanquam, qui fragiles ac debiles ſumus, tenendus eſt modus, & ſequendus obedientiæ nutus, quò exceſſus evitetur. Conſuevit diabolus ejuſmodi corporis afflictionibus tentare Tyrones, maximè ferventiores, eóſque præcipuè, qui vitam ſæcularem in vitiis traduxêre, perſuadet enim iis, haud poſſe pro peccatis commiſſis Deo fieri ſatis niſi corporeis caſtigationibus. Verùm ſub ſpecie pœnitentiæ latet fraus maligna & faſcinum Cacodæmonis, nihil aliud molientis, niſi ut hominis valetudinem peſſundet, vires proſternat, atque ita majus bonum, ſcilicet emolumentum proximorum ſufflaminet. Naſcitur inde & hoc incommodum, quòd rigore nimio attritus, & aliorum opem, & majorem ſui indulgentiam poſtulet. Accedit denique error rudium & craſſioris ingenii, exiſtimantium interdum, ſe corporis pœnis voluntariis, peccatorum veniam conſecuturos, quæ præ rubore exhomologeſi expiare & aperire noluerunt; cujus rei exempla, etiam in Societate, in Laicis coadjutoribus, extitêre.

Quare ne limites diſcretionis excedamus, regulâ præſente S. Ignatius remedium univerſale, in his omnibus, conſtituit; obedientiam ſcilicet Spiritûs Directori, aut conſcientiæ arbitro exhibendâ, qui diſcretionis dono pollens, pro regula cõmuni teneri debeat.

Quæ cùm ita ſint, Dilectiſſimi, opera pœnitentiæ, à Sanctis paſſim prædicata & uſurpata, in vigiliis, jejuniis, aliiſq; caſtigationibus, nos nequaquam negligamus, aut amore proprio excœcati, oblivioni tradamus. Cavendum tamen no bis eſt, ne moderationis terminos tranſiliendo, hac in parte exceſſum committamus, majúſque bonum, pro ſalute proximi præſtandum, impediamus. Servus, & ancilla nec delicatè tractandi, ne rebellent, nec perimendi, aut ita debilitandi, ac frangendi, ut labores uſitatos obire nequeant.

queant: *Docendus est* inquit S. Bernardus, *Novitius, sic habere corpus suum, sicut agrum sibi commendatum; cui etiam multum volenti, inutilia neganda sunt: utilia verò etiam nolenti ingerenda: sic de corpore suo agere, sicut de non suo; sed ejus a quo pretio magno empti sumus, ut glorificemus eum in corpore nostro.* Cui consonat, quod idem Doctor Mellifluus serm. 10. in Psal. *Qui habitat*, ait: *Diligat anima carnem, tanquam datam in adjutorium, & ad aeterna beatitudinis consortium praeparatam*: quibus verbis castigationem debitam non prohibet; persecutionem tamen nimiam minimè permitttit; quando adjutorem non odisse; sed amare & fovere in iis, quæ contra Deum non sunt, solemus atque debemus. Sequamur itaque obedientiæ ductum, & nec ad dexteram, nec ad sinistram declinabimus, sed medium tenebimus, & discretionis metam feliciter attingemus.

REGULA XLIX.

DE OBEDIENTIA TEMPORE MORBI.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Necessariam in morbis esse obedientiam, probat.

THEMA.

Honora Medicum, propter necessitatem. Eccli. 38. 1.

VEL

Ægritudinis tempore, non solùm observare unusquisque obedientiam debet, erga Superiores spirituales; ut ipsius animam regant: sed etiam erga Medicos corporales, & Infirmarios, ut corpus ejus regant. Reg. 49.

MOrbus virtutum officina & schola est, teste S. Ambrosio, in hac schola discipulus est, quisquis æger est: quemadmodum ex adverso sanitas non paucis schola vitiorum est: quot enim, dum sanitate gaudent, genio suo indulgent, epulantur, debacchantur, pergrœcantur; qui si morbo attinerentur, rectè agerent, sobrietatem colerent, nec non temperantiæ leges observarent. *In-*

firmitas gravis sobriam facit animam. Eccli c. 31. 2. Quot, dum infirmo sunt corpore, castè degunt; qui viribus recuperatis, in pristinas libidinum sordes revolvuntur? an non igitur hi tutiùs è morbo decumberent, quibus adeò periculosa ac pestilens sanitas? quot mortales, dum viribus sunt integris; sexcentis curis, negotiisque profanis intricantur, dum interim de æterna animæ salute, cogitatio nulla. Dum verò eos providentia Divina compingit in lecto, morbúmque velùt monitorem immittit, saniora agitant de cœlo & æternitate consilia. *Anima morbo affecta, Deo propinqua*, ait S. Gregorius Nazianzenus Orat. ad cives. Verè igitur morbus, virtutum ludus & palæstra est. Quænam verò in hoc Gymnasio virtutes doceantur, aut requirantur, S. Ignatius reg. 49. & 50 depromit: in illa solam proponit obedientiam, in hac humilitatem, patientiam, resignationem & ædificationem aliorum. Ac proinde in hac exhortatione obedientiam exponemus, in sequente ad virtutes reliquas digrediemur

1. Obediendum medico spirituali.

I. Ut discipulus in schola progressum, in studiis, scientiisque faciat, ante omnia necessaria est obedientia: alioquin actum aget, & in cassum erunt omnia: si enim Magister jubeat linguam compescere, & indicat silentium: discipulus verò indesinenter fabulas misceat: si Magister jubeat pensum injunctum componere, lectiones memoriæ mandare, & explicationi aures attentas præbere; discipulus verò nugas tractet, & omnia alia agat; nunquam in literis proficiet. Pari ratione, in morbo, tanquam in Gymnasio, primum locum obtinet obedientia. Et hæc quidem, ùt monet S. Ignatius in regula, primùm exhibenda est Medicis spiritualibus, ut animam regant; cujusmodi sunt, Prælati ac Superiores, Patres spirituales ac conscientiæ directores, quibus animæ morbos & infirmitates, nempe vitia, passiones, & peccata, ex officio curare incumbit. His igitur obediendum est, idque tantò magis, ut ait Rabanus, quantò anima præcellit corpori, atque salus æterna, quam confert Medicus spiritualis, præstantior est, sanitate corporali, modico tempore duraturâ, quam confert medicus corporalis. Hâc enim ratione obtemperamus, Christo Domino, Medicorum Medico & supremo Archiatro; dicenti: *Qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit.* Lucæ c. 10. 16. & verò cœlestis ille medicus nostram perspiciens subjectionem & obedientiam, meliùs nos quoad corpus & animam gubernabit, curabitque: qui tanto nos amore complectitur, ut theriacam præstantissimam, in omnium morborum & paroxysmorum nostrorum medelam, non aliunde, quàm ex sanguine suo pretioso confecit, quam nobis indies exhibet in SS. Eucharistiæ mysterio, cæterisque Sacramentis. *Ipsius enim livore sanati sumus.* Ut loquitur S. Petrus Epist. 1. c. 2. 24. Et Isaias c. 53. 4. Atque ex eo S. Matthæus c. 8. 17. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit.* Nimirum ipse verus est Samaritanus, qui primum hominem

hominem, ejúsque posteros, à latronibus infernalibus ad mortẽ vulneratos ac spoliatos, oleo & vino gratiæ suæ sanavit. Lucæ c. 10. 34. Hic autem verus Samaritanus & cœlestis Medicus, per Superiores nos regit, curat, sanat, quóque eis obedientiam exactiorem præstiterimus, eò meliùs, feciliúsque ab eo adjuvabimur, dirigemur atque curabimur.

His ergo Medicis spiritualibus, infirmus penitus se submittat, ac dirigendum tradat; & securus erit, v.g. Ut Sacerdos infirmus pensum horarum canonicarum persolvat, aut intermittat: ut ad aram faciat, aut non faciat: ut sacerdotio nondum initiatus, sive scholasticus, sive laicus, ægrotus sacrosancto Missæ Sacrificio, festivis ac Dominicis diebus, interfit, aut non interfit; ut diebus esurialibus jejunium servet, aut non servet; carnes manducet, aut non manducet: vel si conscientiâ angatur, ut exhomologesin de tota vita repetat, aut non repetat; ut viatico sacro, unctionéque supremâ, ad ultimam luctam muniatur, aut non muniatur, ubi statum suum aperuerit, acquiescendum est omnino, cogitandúmque, Deum O. M. qui usque ad vitæ terminum, vel saltem eò usque suaviter eum per Superiores direxit, in præsenti quoque necessitate non derelicturum; quin potiùs in necessitate graviori, plus opis allaturum, ipsíque inspiraturum, quid infirmi saluti, & incolumitati conveniat.

Luculentum hujus rei exemplum præbet Sacerdos quidam de Societate, Oeniponti in Tiroli, Collegii ministrum agens: qui cùm, multis annis, hâc tentatione vexatus fuisset, tanquam si non esset in gratia Dei; & nihilominus; obedientiæ jussu sacrificium missæ celebrâsset, more societatis: paulò ante mortem, admirandam cum dæmone luctam sustinuit, ingerente, ipsum gratiæ divinæ expertem vixisse, adeóque perperam sacrum peregisse ac divinis abusum fuisse. Ipse verò Pater se obedientiæ paruisse respondit. ac spe animum firmante, dimidiâ circiter ante obitum horâ, lumine & solatio divino perfusus exclamavit: *Vicimus, vicimus!* tandémque placidè ac piè in Domino obdormivit.

Obediamus igitur & nos, uti in vita reliqua; ita in morbo, Superioribus & animarum nostrarum Rectoribus: hâc viâ, ab ipso Christo, animarum & corporum nostrorum medico peritissimo atque expertissimo, tutiùs certiúsque regemur, atque de dæmone victoriam reportabimus.

II. Obediendum præterea est medicis etiam corporalibus, ut corpus regant ac curent. Spiritus Sanctus per os Ecclesiastici c. 38. 1. monet: *Honora medicum, propter necessitatem.* Honor autem in Divinis Scripturis tria significat; reverentiam, obedientiam, ac sustentationem. Ita filii jubentur honorare parentes, quia eos revereri, eis obedire, & si indiguerint, sustentare tenentur. Triplex hic honor, simili ratione, medico debetur. *Honora Medicum.* Id est, advoca, consule, revereare; deinde ejus consilia & præscripta magni

II. Obediendum medico corporali.

magni æstima & amplectere, denique laboris stipendium eidem persolve, *Propter necessitatem :* nam ad morbos curandos necessaria est Medici perita industria, utpote morbi naturam, ejusque remedia, infirmo ignota, callentis. Quemadmodum enim vestibus conficiendis sartor, calceis consuendis sutor, cibis ritè coquendis magirus est necessarius : ita ad morbum explorandum, medicamenta, diætámque præscribenda necessarius est medicus : cuique enim in sua arte credendum est: quod, si infirmitate pressus neglexeris, ejúsve ordinationibus non obtemperaveris, evenire poterit, ut in morbum lethalem & incurabilem incidas, ipsiúsque mortis fauces incurras.

Deinde *Propter necessitatem*, Textus græcus habet *Propter utilitatem*· Τίμα ἰατρόν, διὰ τὰς χρείας. Honora Medicum ad, seu propter utilitates. Ex obedientia enim Medico exhibita variæ utilitates proveniunt. 1. Æger Medico obtemperans in lucris reponit meritum obedientiæ. 2. Deo obsequitur, illique rem gratam præstat: *Etenim illum creavit Altissimus* Eccli. c. 38. sanxitque & instituit, ut Medici operâ in necessitate utamur; eum in finem tot medicamina creavit, & herbis, plantis, succis, metallis, gemmis, mineralibúsque, tot támque salutares & admirandas virtutes indidit, ad medelam scilicet hominum. 3. Vel ipsa comprobat experientia; pharmacorum virtute, complures sanitati pristinæ reddi, dolorum acerbitatem leniri, & de vita periclitantes, mortis faucibus eripi. 4. Tametsi Medicus imperitiâ & ignorantiâ suâ aberrans, medicamenta incongrua adhiberet, Deus tamen O. M. omnia in obedientis emolumentum novit convertere: quemadmodum enim ipse massâ ficuum, Isaiæ jussu, in cataplasma redactâ, & vulneri Ezechiæ Regis impositâ, Regem potuit curare, licet aliàs obstetúrâ, vulnerique nocivâ. *Isaiæ* c. 38. Et sicut ipse luto, oculis impósito, aliàs visui noxio, visum cœco restituere novit: ita pariter idem ille Deus, si voluerit, etiam pharmacis inconvenientibus, infirmum restituere poterit: *A Deo enim est omnis medela.* Eccli. 38. 2. 5. Aut si fortè Divina bonitas sanitatem ægro reddere noluerit: mors felix ac beata eidem veniet, à Deo ad salutem ordinata; cùm alioquin convaliturus, diutiúsque vitam protracturo prævidet, eventura damnationis æternæ pericula.

Illustre æquè ac mirabile obedientiæ Medico exhibitæ exemplum recensét P. Maffæus L. 3. vitæ c. 7. de S. Fundatore nostro Ignatio, qui ita Medicis parebat, ut verba eorum pro oraculis duceret, & omnem prudentiam deposuisse, ac curam omnem in eum projecisse videretur. Cùm stomacho gravissimè laboraret aliquando, ex nimio videlicet hepatis calore, adhibitus Medicus, quo Domus utebatur, juvenis, nec peritissimus; qui frigidæ corporis constitutioni causam illico attribuit; nec mora, quidquid excogitare potuit ad corpus & præcordia calefacienda, præscripsit: fenestras, foréisque cubiculi bene obserari jussit; deinde languentem multâ veste

cooperire

cooperire sese, postremò, quàm calidissimo cibatu, & exiguo mero; sed quàm austerissimo refici. Quæ omnia Ignatius licet sibi, non levibus argumentis, minimè accommodata sentiret, & Medicum non peritissimum esse nôsset; tamen ne cum extremo quidem vitæ periculo, contra ejus edicta, quicquam effatus est. Æstas erat summa, calores in Urbe maximi, ingenti stomachus pondere premebatur, manabat è corpore & membris omnibus tanta sudoris copia, ut culcitræ ac vestes maderent: & tamen ex præcepto, intra calida fomenta, se continebat ægrotus; ardebat siti, sed nihil omnino refrigerans poscebat; discruciabatur doloribus acerbissimis, sed nullam vocem edebat; linquebatur animo interdum, nec id indicabat; donec Patres periculum advertentes, admonuêre Alexandrum Petronium Medicum excellentem, qui audiens, cernénsque hæc omnia, & modum male procedendi, vociferatus est, hominem calore necari, pandi mox fenestras jussit, frigidæ haustum affatim dari præcepit, atque ita S. Pater obedientiæ merito auctus, pristinam sanitatem recuperavit.

Idem Doctor Petronius, cùm S. Ignatius quadragesimam, quamvis affecto corpusculo, perseveranter servasset, feriâ quartâ sanctioris hebdomadæ febri correptus est. Nec dubitavit idem Medicus, totum id ex infirmitate ortum nimia; quocirca pulli gallinacei esum, circa vesperum illi præscripsit, abiitque incertus, an id facturus esset Ignatius. Altero die redux quæsivit, num factum? responsúmque ita. Tum Medicus: Plures qui quadragesimam non servarunt, hoc tempore incidunt in morbum, quibus ego carnis esum præscripsi, sed nimis grande id piaculum putant, hoc tempore edere: tu verò, qui totam ferè quadragesimam ad finem servasti, tamen edisti carnes: hoc ego miror. Tum S. Pater serenâ facie: *Atqui obediendum est.* Nec plura. Mirificè hoc dicto delectatus Medicus, magis sanctitatem Viri suspexit.

Idem & nos dicamus, Chariſſimi, in quovis morbo: *Obediendum est.* Medicus jussit: obtemperandum est. Difficile, quod imperatum est, accidit: sed parendum est.

III. Obedientia denique vi hujus regulæ præstanda est *Infirmariis*, ut corpus infirmi regant. Infirmariorum verò nomine 1. Intelligimus Præfectum sanitatis, quem communiter in Collegiis domibúsve professis agit Minister, in tyrocinio Socius Magistri, à quibus Infirmarii inferiores diriguntur, & ad quos in rebus majoris momenti recurrunt. Hi autem Infirmarii plerumque sunt Laici, aut saltem non Sacerdotes, quibus proinde obedientiam exhibere majoris est meriti, deinde sanitatis Præfectus, cùm non semper adsit, nec in omnibus particularibus infirmum dirigat; sed multa minuta Infirmarii charitati & discretioni relinquat, & huic obediendum est. Tertiò ordinariè non sanitatis Præfectus, sed Infirmarius, medicamenta, cibum, potum, & id genus alia porrigit, in quibus sumendis æger

III. Obediendum Infirmario.

interdum se difficilem præbet, quandoque nociva sibi danda postulat, aut saltem eo tempore, quo nocumentum allatura essent. Itaque si præscripta à Medico Infirmarius præbeat, accepranda sunt ex obedientia; si non præbeat, relinquenda: si potum neget, dum negare oportet, exercenda est patientiæ juncta obedientia, si è strato surgere non permittat, cùm non oportet surgere, acquiescendum est ex obedientia, atque ita de cæteris.

Posset tamen interdum contingere, à sanitatis Præfecto atque Infirmario, Medici mentem de tempore, modove pharmaca sumendi, haud rectè percipi, errorémque admitti, & infirmum fortè vitæ periculo objici: verùm si id infirmo constet, ei licebit id ipsis proponere, ac rogare, ut Superiorem aut Medicum consulant, num râ ratione procedendum judicet; in periculo præsertim morbi vel vitæ graviore. At si non liqueret eorum error, æger obediendo securus erit, etiamsi per errorem mortem oppeteret: foret enim obediens usque ad mortem, & obedientiæ victima: si verò Deo placeret, errorem eorum corrigere, ejus id foret singulare beneficium. Atque hâc ratione, animo constituti cum Apostolo asserere valemus: *Sive vivimus, sive morimur, Domini sumus.* Rom. 14.

Quocirca, Dilectissimi, non sanitatis tantùm, verùm etiam valetudinis adversæ tempore, obedientiæ virtutem nobilissimam exerceamus. 1. Erga Superiores, ut animas nostras dirigant & curent. 2. Erga Medicos & 3. Erga Infirmarios, ut corpora nostra sanitati restituant. Hoc pacto Deo Domino nostro ipsi obedientiam præstabimus, meritis nostris cumulum ingentem adjiciemus, & Dei dispositione singulari, sive sanitatem recuperemus, sive non, sive vivamus, sive moriamur, omnia in bonum & emolumentum nostrum cedent: obedientibus enim, Deúmque diligentibus, omnia in bonum cooperantur; & obediens mori non potest, ut refert Climacus grad. 4. de obed. de Achatio, in obedientiæ virtute mirè exercitato, qui cùm post mortem è sepulchro à sene quopiam evocaretur, rogaretúrque, num mortuus esset, respondit: *Obediens mori nequit.* Obediamus igitur & mortem non videbimus, sed vitam æternam in cœlis adipiscemur.

REGULA

REGULA L.
DE VIRTUTIBUS IN MORBO EXERCENDIS.

EXHORTATIO IN EANDEM,

De humilitate, patientia, & ædificatione, morbi tempore, exhibenda.

THEMA.

Cùm infirmor, tùnc potens sum. 2. Corinth. c. 12. 10.

VEL

Qui ægrotat, humilitatem & patientiam suam præseferendo, non minorem ædificationem præstare debet, quàm dum valebat corpore. Reg. 50.

PRæstantissima Ecclesiæ Doctorum lumina Gregorius, Hieronymus, & Augustinus, illa Regii Vatis verba explanâtes: *Similis factus sum pelicano solitudinis.* Psal. 101. referunt (quamvis fidem penès Authores relinquant) Pelicanum avem esse Ægyptiam, in solitudinibus, potissimùm prope Nilum, nasci solitam, colore & magnitudine cygno non absimilem, colaphis rostri pullos occidentem, occisos triduo lugentem, ac denique sanguine è pectore elicito superfusos, resuscitantem. Avis hæc Christi Domini hieroglyphicum est, qui sanguine suo nos pascit & vivificat, virtutúmque heroicarum exemplis, in passione sua, nos reficit atque ædificat. Deinde verò volucris dicta symbolum est aptum religiosi, morbo prostrati; qui Christum Dominum infirmum, ac doloribus plenum, imitari debet, *similisque* esse *pelicano solitudinis:* reperit enim se solum in cubiculo & lecto, dum alii agunt cum proximis: & quamvis à Fratribus in Christo charissimis, visitetur, & consolatione afficiatur: ipse tamen so-

lus dolores suos percipit, dúmque illos, exemplo Christi, cum humilitate, patientia ac resignatione tolerat, circumstantes ædificat, atque ad æmulationem provocat.

Quo autem pacto, insolitudine morbi, nos Religiosi, humilitatis & patientiæ exemplis alios ædificare debeamus, jam jam dilucidabimus.

1. Virtus in morbo exercenda est humilitas.

I. Prima virtus in solitudine morbi, ab infirmo exercenda (post obedientiam, exhortatione superiore expositam) est intima animi demissio, quâ ægrotus se, ob peccata sua, justè à Deo hâc morbi pœnâ plecti agnoscat. Solent enim homines, morbum à Deo infligi, eúmque Dei beneficium esse, ignorantes, existimare se injustè morbo puniri: quemadmodum filii immorigeri, à parentibus castigati, correptionem, iniquè ferunt: ideóque hujusmodi ægri, facilè in murmur & querelas, linguam laxant; & voluntari Divinæ repugnant. E contrario S. Ignatius filios suos, morbo correptos, cupit, ex vera humilitate, morbum de manu Dei demissè acceptare, seséque hâc punitione, ob peccata sua, undequaque dignos reputare: licet enim Divina Bonitas nonnunquam Viris perfectione & sanctitate inclytis, velut S. Jobo & aliis, eo fine, morbos immittat; ut eos tanquam aurum in fornace probet, eorum merita magnis incrementis amplificet, eosdémque, tanquam clarissima patientiæ specula, aliis ob oculos ponat: ut plurimùm tamen, præsertim, peccatoribus, ac Religiosis tepidis & imperfectis, morbos in peccatorum & negligentiarum pœnam, infligit, idque eos, animo demisso, agnoscere oportet.

Quamobrem enim Deus Oziam Regem leprâ percussit, nisi ob delictum, quo Sacerdotii munus temerè profanus invasit? 2. Paralip. 26. 18. Quamobrem Mariam Moysis Sororem pariter leprâ multavit; nisi ob crimen, quo adversus Fratrem murmuravit? Num. 12. 10. Quamobrem Jeroboam Regem Israël manûs aridítate castigavit, nisi ob crimen idololatriæ, & manûs temerè in Prophetam extensæ? 3. Reg. 13. 1. Commune igitur est, à Divina Nemesi morbos, ob delicta, infligi. Idem testatur Spiritus Sanctus ore Ecclesiastici c. 38. 15. *Qui delinquit in conspectu ejus, qui fecit illum, incidet in manus Medici.* Id est: Qui peccatum patrare audet, contra Deum Creatorem suum, à quo sanitatem, vitam, omnéque bonum suum obtinuit, ipse ingratitudine ac malitiâ suâ meretur sanitate, imò vitâ, omnique bono privari, morbis exagitari, & ideo Medicorum manibus subjacere, à quibus multa dura, acerbáque sustinear. Eadem de causa, Salvator noster ajebat Paralytico Joan. 5. 14. *Ecce sanus factus es, jam noli peccare, ne deterius quid tibi contingat.* S. Chrysostomus, Cyrillus, & Theophylactus tradunt, Deum Paralytico isti, morbum adeò diuturnum, octo & triginta annorum, immisisse, ob delictum aliquot in juventute commissum, antequam Christus natus fuisset: quod Christus Dominus ex spiritu prophetico sciens, monuit ipsum, ut deinceps à peccato simili

simili sibi caveret. *Ecce sanus factus es; jam noli simili peccato in posterum te obstringere, ne deterius quid tibi contingat. Qui enim priori supplicio non est emendatus*, ait Theophylactus, *ad majora tormenta servatur, tanquam insensatus & contemptor : idque* ut ait Euthymius, *sive in præsenti vita, sive in futura, sive in utraque.*

Itaque æger tanquam pelicanus solitudinis, sub morbi exordium, cum Rege Ezechia dicat : *Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ.* Isaiæ c. 38. 15. Revocétque sibi in memoriam vitæ totius delicta, tam gravia, quàm levia, quæ levia fortassis ad centena millia ascendunt; & tametsi vel unicum duntaxat reperiret, meritò tamen, cum latrone bono dicet: *Nos digna factis recipimus.* Justè pœnam subeo, multoties tormenta sempiterna & ignem purgantem commerui, adeóque levis hic morbus, criminum meorum gravitati minimè respondet. Imitetúrque Davidem, qui Psalmo 6. quem, ex mente gravium Doctorum, in lecto æger decumbens composuit, & quo morbum in peccatorum suorum pœnam inflictum esse, humillimè agnoscit, misericordiam Divinam implorat, pœnámque deprecatur. Ac 1. Maximâ animi demissione deprecatur pœnam æternam: *Domine ne in furore tuo arguas me.* 2. Deprecatur pœnam ignis purgantis: *Neque in ira tua corripias me:* quemadmodum illa duo, D. Augustinus exposuit. 3. Humiliter misericordiam flagitat: *Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, sana me, Domine, quoniam conturbata sunt omnia ossa mea.* 4. Humiliter ac doleuter suspirat & gemit. *Laboravi in gemitu meo.* 5. Humiliter & amanter deflet peccatum: *Lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* 6. Propositum firmum concipit emendationis, ac de cætero non peccandi, atque occasiones peccatorum fugat: *Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem.* Ecce hæc est humilitas Prophetæ, infirmitate corporis pressi, hanc nos quoque imitari studeamus, si morbus nos occupet. Et primam à S. Ignatio præscriptam virtutem, humilitatem scilicet, exercebimus.

II. Patientia.

II. Secunda virtus Infirmo Religioso, velut Pelicano solitudinis, morbi tempore, exercenda, est *patientia.* Virtus hæc, ex humili peccatorum, suppliciorúmque æternorum quæ illis promeriti sumus, cognitione, tanquam ex radice enascitur: quis enim infirmorum, ob morbi dolores, molestias, ac diuturnitatem, unquam impatientiâ se vinci sinat, qui toties pœnas æternas, mortémque se commeritum agnoscat? Qua de causa, hanc agnitionem, ortámque inde tolerantiam, strictè admodum requirebat S. Ignatius, etiam à Novitiis. Recensét in Societate Apostolorum imitatrice Tannerus de Sylvestro Landino, Societatis tyrone, morbo correpto, verùm perquam impatiente, & infirmariis inobediente; eum sanitate recuperatâ, à S. Ignatio, in patriam remissum, ita ut anceps hæreret, num à Societate dimissus esset, nec ne; eò quòd

absque socio mitteretur: quia tamen hanc impatientiam, postmodum Apostolicis Concionibus, admirandis laboribus, virtutum facinoribus heroicis, & incomparabili populi affluxu & concursu, abundè compensavit, à S. Ignatio receptus, atque ad votorum emissionem, admissus fuit, maximo Sylvestri solatio & mentis exultatione. Tantopere S. Fundatori etiam in Tyrone, patientiæ defectus displicuit!

Deinde quis infirmorum, morbum, à benevola Patris cœlestis manu, submissum, non patienti, imò libenti animo amplectatur; si multiplicia emolumenta, ex eo promanantia, non obiter perpenderit?

Nam 1. Morbus patienti animo toleratus, velut caminus est, in quo anima, non secus atque aurum in igne, à peccatorum, vitiorum & passionem scoria perpurgatur. Hinc S. Gregorius L. 34. Moral. c. 23. *Durum non æstimes esse, quod patiaris ab externis cruciatibus; ab interna passione liberaris.* Cùm nõnemo à Joanne Anachoreta, à febri tertiana liberari flagitaret: Respondit. *Rem tibi necessariam, cupis abjicere? ut enim corpora ferro, à vitio ita anima languoribus & castigationibus purificatur.* Senex alius discipulum infirmitate oppressum, hisce verbis animavit: *Ne contristeris ob infirmitatem, aut plagam corporis: si enim ferrumes, rubiginem per ignem amittis: si verò aurum es, per ignem probaris.* 2. Morbis caro atteritur ac debilitatur, & Spiritus roboratur: ea de causa inquiebat Apostolus: *Cùm infirmor, tunc potens sum.* 2. Corinth. c. 12. *Quid mirum*, ait S. Bernardus serm. 29. in Cant. *si hoste debilitato, tu fortior efficaris? Infirmitas corporis, infirmitatem mentis periculosiorem sanat*: nam juxta Sapientem: *Infirmitas gravis sobrium facit animam.* Eccli c. 21.

3. Morbus meritum adauget, coronámque viro patienti in cælis, fabricat. At quâ methodo ac ratione morbus merita accumulat. 1. Morbus meritum auget, dum vitam emendat, & in melius commutat. S. Basilius in Reg. fus. 55. *Morbi sunt flagella peccatorum, quibus nihil aliud agitur, quàm ut vitam nostram in melius commutemus.* 2. Meritum auget, dum ad virtutum variarum exercitium, ansam & occasionem præbet. *Infirmitas corporis est sobrietas mentis, infirmitas vitiorum officina est*, ait S. Ambrosius. 3. Meritum auget, dum ad Deum confugere compellit, ad orationem excitat, devotionem promovet. Quare sanctus nonnemo à milite rogatus, ut à morbo liberaretur, audiensque quòd in ægritudine melioris vitæ, & votionisque majoris esset, quàm tempore sanitatis, ei suasit: *Ora Deum, ut te servet in eo, in quo meliorem. Quam multi scelerati sani sunt, qui innocentius ægrotarent!* Exclamat D. Augustinus Tract. 7. in Joannem. 4. Denique morbus meritum auget, quia patientia, fortitudo, constantia, lucta cum doloribus & tædiis, eorúmque victoria, æternitatis gloriã in cœlis coronatur. *Momentaneum enim & leve tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis.*

Quis

Quis igitur Religiosus, adeò parùm in virtutis Gymnasio & patientiæ palæstra, est exercitatus; ut si hæc, quæ diximus, ritè perpenderit, morbum insigni patientiâ non toleret? quisnam in murmur linguam solvere, aut contra DEUM, aut contra hominem, aut contra pharmacorum amaritudinem, querelas proferre audeat?

III. Demissioni ac tolerantiæ tertia virtus, tanquam comes individua, ab infirmo jungenda est *Ædificatio proximorum*, & bonum exemplum omnibus invisentibus præbendum. Id est, ut declarat S. Ignatius: *Verbis pia & ad ædificationem facientibus utendo, quæ ostendant, ægritudinem accipiari, ut donum de manu Creatoris ac Domini nostri: quandoquidem non minus donum est, quàm sanitas.* Tertia hæc virtus, ex præcedentibus nascitur: qui enim primò demissè, humilique mente, se ob peccata sua, morbum promeritum esse, agnoscit; ac deinde grandia ejus commoda, antedicta, perpendit; nullo negotio, morbum de paterna Domini manu, acceptabit, tanquam donum præstans, è quo tot tantáque emolumenta proveniant.

Aristotelis dictum est: *Discentem oportet credere.* Hæc in patientiæ ludo est prima lectio: *Discentem oportet credere.* Nemo suaviter, nemo expeditè, nemo utiliter discet, qui non promptissimè credit. Quid ergo infirmo, & adversa patienti credendum? hoc nimirum, *Omnem ægritudinem, omnem afflictionem, omnem dolorem, omnem omnino crucem à Deo esse*, à quocunque demum homine illa imponatur. Testatum id reliquit Siracides Eccli c. 11. 14. *Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt.* Bona & mala in æstimatione hominum, qualia sunt, sanitas & morbus, vita & mors à Domino Deo submittuntur. Unde rectè interrogat Propheta Amos c. 3. 6. *Si est malum in civitate, quod non fecit Dominus?* tanquam si diceret, non est. Hoc ergo credendum est infirmo, morbum esse à Deo; morbum esse Dei donum: adeóque velut donum ac beneficium, de paterna Dei manu profectum, esse acceptandum. Quoniam verò hoc ipsum nonnullis difficile creditu accidit: nonnihil id declaremus.

1. Quemadmodum passio, dolor, & cruciatus Christi, donum Dei singulare fuêre; ita & quemvis morbum Dei munus censendum esse, nemo ambigat; etenim de passione sua Salvator ipse Petro testatus est, gladium stringenti: *Mitte gladium tuum in vaginam: calicem quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum?* Joan. c. 18. 8. Verùm quid loqueris Domine! an non amarum illum passionis tuæ calicem, Iscariothes, Annas, Caiphas, Pilatus & Herodes miscuerunt? an non quini hi pharmacopæi, merum hoc absynthium, hanc aloën, fel hoc acerbissimum præparârunt? nequaquam Sed hunc calicem Pater miscuit, Pater infudit, ac porrexit, absque cujus voluntate, nec guttula tristitiæ cruciare, nec spinula pungere, nec stillula sanguinis exprimi atque manare valeret. A paterna igitur manu, hic

hic calix offertur, hic potus propinatur. Unde Redemptor ajebat: *Et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio, surgite eamus hinc.* Joan. c. 14. 31. Sicut ergo Christi passio, ita & morbus quilibet est donum Dei, est calix à Domino temperatus, qui nec guttam continet, quam Dominus non infuderit. Agnovit idipsum & credidit R. P. Christophorus Mendez S. J. Sacerdos Anno 1623. Malagæ piè defunctus, qui inter sex postremorum vitæ annorum paralysin, & inter omnes quantosvis dolores, ingeminabat: *Nónne horum, quæ patior, author est Deus? Hoc unum satis est & abundè, ut patiar libens.*

2. Varia donari solent dona amicis & filiis, & his quidem hæreditas transcribitur. Morbus uti & quævis crux & adversitas, arrha & pignus est hæreditatis cœlestis; ut testatur S. Leo serm. 9. de quadrag. *Certa atque secura est exspectatio futuræ beatitudinis; ubi est participatio Dominicæ passionis. Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, si tamen compatimur, ut & conglorificemur.* Ait Apostolus ad Rom. 8. 17. Et idem 2. ad Tim. 2. 12. *Si sustinebimus, & conregnabimus.*

3. Dona quoque varia à Sponso donari solent sponsæ, ut sunt, ornamenta cimelia, & præcipuè annulus; Christus Dominus Sponsus cœlestis, cimelii & annuli loco, sponsæ submittit ægritudinem: velut ipse insinuavit S. Gertrudi, teste Blosio: sicut annulus in sponsalibus arrha est fidelitatis inter sponsum & sponsam; ita morbus & afflictio, si propter Deum patienter toleretur, Divinæ electionis, & sancti Deum inter & animam matrimonii, certum pignus est. Quos elegit, quos præscivit, hos & prædestinavit conformes fieri imagini filii sui, præcipuè in adversis.

4. Sunt & alia dona, quæ amicis donantur, ad solvenda debita, ut sunt thesauri & pecunia. Ejusmodi thesaurus & moneta morbus est, quo debita peccatis contracta diluimus. Ecclesiasticus ait c. 20. *Est qui multum redimat parvo pretio.* Morbo scilicet ignem purgantem, aliáve hujus vitæ supplicia. *Infirmitas carnis*, ait venerabilis Beda in sent. *si patienter sustineatur, fit quasi purgatorius ignis: & sine ferro Martyres esse possumus, si patientiam in animo servemus.* Quis autem debitor mille talentorum, non perfundatur lætitiâ, si totam hanc summam, obolo aut crucigero una possit extinguere? unde R. P. Joannes Eusebius Nierenbergius S. J. ægrabat se in doloribus suis admirabiles reperisse thesauros. R. P. Franciscus de Navarra S. J. æger impensè à Deo petiit, ut hic ignis purgantis pœnas dolorum supplicio exsolvere liceret; & verò impetravit, ingenti dolorum examine miserrimè cruciatus, nec secùs, ac si mille telorum generibus laniaretur.

5. Inter dona ac munera numeratur, honor, dignitas, nobilitas, quam Reges conferunt, dum gladio nobilitandos tangunt ac percutiunt, atque hoc ipso nobilitate donant, equestrísque Ordinis pugiles creant. Pari

Pari ratione Rex cœlorum filios ac milites suos nobilitatis insignibus ornat, nobilitatémque confert, dum tangit ac ferit morbis ac doloribus: ut eosdem gloriâ & honore coronet æterno: modò patienti animo morbos suscipiant, donum ac manum Dei cum Jobo agnoscant, dicentes: *Manus Domini tetigit me.* Atque hunc attactum seu ictum tanquam de benignissimi Patris manu acceptent. *Considerare oportet*, ait Umbertus p. 5. l. 5. c. 1. *Quis morbum immittat, & ad quid immittat; & attendere infirmitatem datam esse à Patre luminum, & misericordiarum, qui non daret filiis suis, nisi sciret eis expedire; & ideo grataniter debet eam recipere. Deinde attendere debet, ad quid detur, & ad minus hoc debet intelligere, quod jumentum videtur cognoscere, cùm percutitur; quòd scilicet percutitur, vel quia extra viam est, & ad viam redit; vel quia nimis lentè incedit, & gressum suum accelerat; scrutari debet conscientiam suam, quem Dominus infirmitate percutit, & si extra viam paradisi se invenit, compungi & confiteri: si verò non invenit se extra viam paradisi, cogitet se pigrum esse, ad bene operandum, & fervorem assumat; juxta illud Psalmi: Multiplicata sunt infirmitates eorum; postea acceleraverunt.*

Quapropter, Dilectissimi, si Divina Bonitas morbum immiserit, nósque velut pelicanos solitudinis in lectum doloris conjecerit; 1. Magnâ animi demissione, morbum de manu Domini acceptemus, eúmque sæpenumero nos promeritos esse peccatis nostris, & agnoscamus, & profiteamur. 2. Nequaquam contra Deum, aut Infirmarios, aut pharmaca murmuremus; sed morbum, tanquam peccatorum purgationem, spiritûs firmitatem, meritorum radicem, virtutum officinam, non patienti solùm, sed & libenti animo perferamus. 3. Nos, morbi tempore, ex charitate invisentes, verbis ædificemus; morbum tanquam Dei donum, cum Jobo; tanquam calicem à Patre datum, cum Christo; tanquam salutis æternæ arrham cum S. Leone, tanquam annulum sponsæ, cum S. Gertrude; tanquam aquam, pro exstinguendo igne purgante, cum ven. Beda; tanquam signum dignitatis & notam nobilissimorum filiorum Dei, cum Umberto, pronâ voluntate suscipiamus, & à nobis suscipi, verbis declaremus: hoc faciendo nobis ingens meritum & lætitiam, proximis exemplum & ædificationem; Deo gustum, gloriam & honorem exhibebimus.

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *
* *
*

REGULA LI.

De petenda à Superioribus pœna, ob transgressionem Regularum.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Ostendit pœnitentiam aliquam à Superioribus, ob violationem Regulæ postulandam esse, ejúsque causas explicat.

THEMA.

Qui in minimo fidelis est, & in majori erit. Marci 16.

VEL

Aliquoties singulis annis omnes à Superiore sibi pœnitentias injungi, propter defectum observationis Regularum petant. Reg. 51.

PEr primi parentis Adæ prævaricationem, homo propter passionum intemperantiam, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis: ideóque non minùs indiget chamo & fræno, quo constringi valeat, quàm equus indomitus & effrænis. Frænum hoc est Decalogus, quo nonnihil comprimimur. At cùm jam domitus ac mortificatus est equus, id est, animus noster, non solùm facillimè fræno circumagitur & gubernatur; verùm etiam nutu, voce, aut manu insidenti flectitur: cùm non præceptis duntaxat Divinis obsecundat; verùm insuper consilia amplectitur, quibus obtemperet. Tunc gratissimus est Deo, tunc acceptus & sanctus: voluntaria enim sacrificia gratiora sunt. Hoc in lege gratiæ eventurum S. Propheta Zacharias vaticinatus videtur, cùm dixit: *In die illa erit quod super frænum equi est, sanctum Domino.* c. 14. 20. Post adventum & Doctrinam Salvatoris, cùm sanctitas abundabit, non solùm fræno

frano & rigidâ præceptorum obligatione servi Dei regentur; sed super ea præter præcepta addent consilia Evangelica; quæ illos Deo acceptos, sanctósque reddent. Quilibet Ordo & in primis Societas nostra, super frænum communium præceptorum, ultro constitutiones sanctissimas, summam seu florem consiliorum Evangelicorum continentes, suscipit: ad quas exactè servandas, plùs nos urgere & constringere debet spontanea charitas, quàm alios formido servilis, tametsi plurimæ sub peccato non ligent.

Quoniam verò ea est humanæ naturæ fragilitas, ut vix aut nè vix quidem, nævis omnibus ac defectibus immunis degere valeat; & maximâ etiam diligentiâ, vix caveat, quin aliquando cespitet; S. Parens noster Ignatius, ob hos in Regularum observatione defectus, aliquoties in anno, pœnitentiam postulari voluit: quibus verò de causis id jusserit, in præsenti depromemus.

I. *Aliquoties, singulis annis pœnitentia à Superiore petenda sunt, propter defectus observationis Regularum.* Idque præstamus, dum defectus nostros profitemur, injunctámque pœnam demissè exequimur. Quisnam verò fructus ex eo nobis nascitur; aut qualnam in eo virtutes exercemus? 1. Obedientiam: jubet id enim in Regula S. Fundator, omnibúsque idipsum præscribit; dum igitur illud implemus & Regulæ & Regularum Conditori & Deo obtemperamus: *Qui vos audit, me audit.* Lucæ 10. 16. 2. Humilitatem; dum defectus nostros agnoscimus, ac recensemus, & nonnullam confusionem, inde ortam, subimus; defectus enim suos, natura nostra corrupta, libenter palliat; eos aperire, illi repugnat. *Humilitatis filia est, sui ipsius perpetua accusatio*: ait S. Dorotheus doctrina 2. 3. Curam profectûs nostri spiritualis, quam hoc ipso nos gerere demonstramus, ut in Regula indicatur. Sed de hac puncto sequente. 4. Amorem Regularis disciplinæ: Regularum enim transgressione, eisdem quasi vulnus infligimus, pœnæ autem adimpletione emplastrum quodammodo vulneri imponimus, damnúmque disciplinæ Regulari illatum resarcimus. 5. Honorem Sanctorum: Sanctos enim honoramus, in quorum pervigiliis, ejusmodi humilitatis exercitium obimus; quemadmodum R. P. Franciscus Costerus, horum locorum Anno 1578. Præpositus Provincialis; qui omnibus Festorum Divæ Virginis pervigiliis, sese in publica cœnatione accusabat, pœnámque nonnullam de se sumebat: ut refert Bibliotheca Script. Societatis. 6. Sanctorum imitationem, dum illorum exemplo, defectus nostros palàm pronuntiare non veremur. Exempla hujusmodi desideratis?

1. Intuemini primo loco magnum illud Africæ, imò Mundi universi lumen, S. Augustinum; cujus sanè heroicum facinus prorsus est admirandum; quo delicta juventutis suæ, eáque non levia, sed quæ vel maximum ruborem incutiunt, libris Confessionum complexus est, & toti mundo, per tot sæculorum decursus, legenda proposuit

ac divulgavit. Quin & homiliâ 24. ex 50 tantus Ecclesiæ Doctor, erratorum suorum veniam publicè pro concione dicens, petiit, hisce verbis: *Diversarum curarum æstibus ac difficultatibus conturbatus, si quem forte, non ut poscebat, audivi; si quem tristius, quàm usus erat, aspexi: si in quem verbum durius, quàm oportebat, emisi: si quem corde contribulatum, & opis indigum, responsione incongruâ conturbavi: si quem pauperem, mihi in aliud intento, importuniùs insistentem, vel prætermisi, vel distuli, vel etiam nutu aspero, contristavi: si quis in sua conscientia non agnovit, quod de illo humanitus suspicatus sum: vos, quibus pro his atque hujusmodi offensis, esse me fateor debitorem; simul me vestrum credite debitorem: nam pullos, quos fovet, sæpe in angustiis, sed non toto pedis pondere, calcat & mater, nec ideo desiit esse Mater. Dimitte, ut dimittatur vobis; dimittite amanti vos, debita difficultatis, qui nec contra inimicos debita crudelitatis tenere debetis.* Quanta humilitas tanti Ecclesiæ Doctoris ac sideris!

2. De S. Patre Seraphico Francisco, recenset Doctor Seraphicus S. Bonaventura in vitâ c. 6. Vir sanctus, cùm infirmitate gravatus, abstinentiæ rigore, pro recuperanda sanitate, modicum relaxâsset: non pepercit rubori suo, quin coram omni populo, proprios manifestaret defectus: *Non est*, ajebat, *conveniens, ut populus me abstinentem credat, & ego carnaliter reficiar in occulto.* Pari modo Mellifl. Doctor scribens ad Robertũ Nepotẽ suum Epist. 1. culpam suam libens agnoscit & profitetur: *Si tuam*, inquit, *culpam agnoscis ignosco: ignosce & tu mihi, ubi meam agnosco.* Non absimili ratione, luculentum nobis exemplum hujus confessionis & humilitatis præbuit S. P. Ignatius, teste Ribadeneira L. 2. vitæ ejus c. 5. Qui Azpetiæ in patria sua, publicè in cathedra pro concione dixit, se in adolescentia sua, aliquam fructuum copiam ex alieno horto, furto surripuisse, ob quod furtum alius innocens pœnam luisset: & narrationem hoc epiphonemate concluſit: *Ego sum reus, ille innocens*, simúlque hominem fortè præsentem, nomine proprio compellabat.

3. Admirandum fuit exemplum latronis apud Climacum gradu 4. Qui à flagitiis ad Deum conversus, atque ad Monasterium admissus, coram decem tis ac triginta Monachis, scelera omnia, vitæ totius curriculo, admissa, ut veneficia, homicidia, aliáque contra naturam perpetrata, singulatim enarravit, nihil omnino reticens; atque hoc heroico humilitatis & victoriæ sui, silentio præmisso, tonsus, ac fratribus aggregatus fuit.

Si Viri sancti Augustinus, Franciscus, Bernardus, Ignatius, publicè coram populo, defectus suos referre, culparúmque veniam postulare non erubuerunt; imò ipsi latrones gravissima crimina detegere non sunt veriti; cui Religiosorum difficile accidet, defectus suos exiguos profiteri, ac pœnam nonnullam persolvere; quemadmodum Tyrones sæpius, alii in anno aliquoties assolent?

II. Cau-

II. Causam potissimam hujus Regulæ allegat sanctus Fundator, *Ut hæc cura, indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali, in via Dei, quisque habet.* Cura profectûs spiritualis præcipuè sita est in observatione exacta Regularum, etiam minimarum, quæ omnes nos in via Dei dirigunt, & ad perfectionis metam tandem perducunt. Ubi supponit S. Regularum Conditor, nos hujus curam gerere, & illius indicium, signúmque externum cupit esse; defectuum suorum manifestationem, & pœnæ cujusdam à Superiore petitionem ob defectus in Regularum observatione commissos. Ut autem magnam profectûs nostri spiritualis curam, quam S. Iguatius supponit, & in observantia Regularum consistit, in pectore nostro constanter foveamus, visum est, ratione, nonnullas ac motiva, observandi Regulas, etiam minimas, attexere.

1. Motivum primum est *Fidelitas* Religiosi, quam in accuratâ regularum etiam minimarum observatione demonstrat; quæque Majestati Divinæ mirificè placet. Matth. 25. *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis super multa te constituam.* Et Marci c. 16. *Qui fidelis est in minimo, & in majori fidelis erit,* Communiter sultem: hoc enim pacto Domini servos & ancillas probare solent, num videlicet in parvis se fideles exhibeant.

2. Motivum est *Fervor*: signum enim fervoris est, minimarum etiam regularum observantia; qui Religiosos ad eam excitat & impellit; ac Bonitati divinæ oppidò gratus accidit: absque fervore enim moraliter impossibile est omnia minuta observare: tum quia diligens cura requiritur, quæ à tepidis declinatur; tum quia multi respectus humani pervincendi, multáque difficilia superanda, quæ fervoris spiritu destitutos, datâ quâvis occasione illico prosternunt.

3. Motivum est *Amor* & affectus, quem Religiosus in eo demonstrat, dum minimas etiam constitutiones custodit; qui numini supremo, perquam gratus & acceptus est: non enim Deus attendit, quantum, aut quid facias, sed quo affectu aliquid propter ipsum præstes. Nam ut ait S. Ambrosius L. 1. offic. c. 30. *Affectus rebus pretium imponit.* Hinc est, quòd crebrò res, quæ videntur exiguæ, pluris à Deo fiant, quàm in speciem magnæ. Lucæ c. 21. Duo æra minuta, quæ vidua paupercula in Gazophilacium misit, magis Deo placuerunt, quàm dona divitum, licèt copiosiora. Confirmat hoc ipsum S. Ephrem tom. 3. de pœnit. ubi ait: *Justi parvis actionibus Deum magis flectunt, & placant, præ nonnullis, qui multa faciunt: non enim ad actionem respicit Deus; sed ad propositum voluntatis: & non intuetur, quod fit; sed quo studio & propensione peragatur: vidua paupercula duobus obolis superavit divites auro abundantes.*

4. Motivum exacta *obedientia*; quemadmodum Deo grata est obedientia exercita in minimis; ita major quodammodo videtur inobedientia, minimorum omissio. *In Paradiso,* inquit S. Augustinus L. 14. de Civit. c. 15.

tantò major inobedientia fuit, quantò id, quod præceptum fuit, nullius difficultatis fuit. Et S. Bonaventura in Spec. diſc. *Nec minimum eſt contemnere minima, quæ non minimam moribus maculam, eò turpiùs neglectui habita, ingerunt, quò vitari facilius cognita valuerunt. Certè ſi hæc minima pro Deo non facimus, non eſt, quòd credamus cordi noſtro, deſideranti majora. Multi,* inquit idem Doctor Seraphicus, *pro Chriſto optant mori; qui pro Chriſto nolunt levia verba pati; ſed quem terret ſonitus folii volantis; quomodo ſuſtineret ictum terribiliter vibrantis?*

5. Motivum eſt *præmium*, quod divina Liberalitas, Regulas minimas obſervantibus, elargitur. Si enim non denegat præmium danti pauperibus hauſtum aquæ; ſecundùm illud Matth. c. 10. 42. *Quicunque potum dederit uni ex minimis iſtis, calicem aquæ frigidæ, tantùm, in nomine diſcipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem ſuam.* Quantò magis mercedem refundet vincenti ſeipſum, abneganti ſenſualitatem, ſuperanti moleſtiam, quæ non rarò in obſervatione Regulæ minimæ deprehenditur? Qualis v. g. eſt, ſilentium non rumpere, abſque Superioris facultate nihil dare aut accipere, alienum cubiculum non intrare, in horto nec florem, nec fructum decerpere, nullam temporis partem otio tranſigere; ad campanæ ſonum extemplo opus inchoare, aut abrumpere. Unde Deus ſæpe gratiam ad majora ſubtrahit, eò quod necdum præſtemus minora. V. P. Petrus Faber è prima decade Sociorum S. Ignatii primus, dicere ſolitus fuit: *Deus majora crebrò dona negat, vel differt, ut dum homo comparandis minoribus invigilat, quaſi quibuſdam gradibus ad majora perveniat.* L. 2. vitæ c. 11.

Ex adverſo, quanta perfectionis & ſanctimoniæ dona, Deus O. M. contulit iis, qui in minimis fideles extitêre? Quâ enim viâ ad ſanctitatis faſtigium, tam citò evolârunt B. Aloyſius Gonzaga, B. Stanislaus Koſtka & Venerabilis juxta ac admirabilis ille noſter Joannes Bergmannus? Nónne exquiſitiſſimâ obſervantiâ Regularum? Quid præſtitêre aliud, niſi nec latum unguem à Regulis diſcedere, & minima exactiſſimè obſervare? atque ex hoc æquiparati ſunt multis viris, ſanctimoniâ inclytis, grandia & heroica operatis.

Illuſtre hujus rei exemplum præbent paginæ ſacræ, de Rechabitis, quanto hi honore & præmio à Deo affecti ſunt, quia juſſa Patris ſui tranſgredi noluêre? Juſſit Deus, Jeremiam, convocare omnes Rechabitas, illiſque propinare vinum ad bibendum; at illi omnes uno ore reſponderunt: *Non bibemus vinum, quia Jonadab Filius Rechab, Pater noſter, præcepit nobis; non bibetis vinum: & obedivimus voci ejus; ut non bibamus vinum cunctis diebus noſtris.* Jeremiæ c. 35. Idque poſteri obſervârunt, trecentis annis, licèt conſilium duntaxat eſſet, non ſtrictum præceptum. Sed hujus ſpontaneæ obſervantiæ præmium

nium audite: *Hæc dicit Dominus exercituum, pro eo, quòd obedistis præcepto Jonadab Patris vestri; non deficiet vir de stirpe Jonadab, Filii Rechab, stans in conspectu meo, cunctis diebus.* Magna promissio, quòd licet essent Madianitæ & extranei, ac non Judæi, electi tamen sint, ad officia Sacerdotalia & Levitica. Tanti apud Deum est sollicita cura minimorum. Ausim dicere, nunquam deficient sancti (Sanctitas autem interna major est dignitate externâ Sacerdotali) in ordine Religioso, atque etiam in Societate nostra, si in ea floruerit stricta obedientia, vigor Instituti, omnium constitutionum summa reverentia, rerum exiguarum grandis cura, & consilia servabuntur plùs, quàm alibi præcepta. Via enim sanctitatis plana est, exacta Regularum minimarum observantia.

Quæ cùm ita sint, Charissimi; *Quod superfrænum est equi*, id est, quod super præcepta est, scilicet consilia & Regulas nostras exactè custodiamus; & si illas transgressi fuerimus, pœnam aliquam à Superiore nobis injungendam postulemus; ut veram profectûs nostri spiritualis curam, hoc modo demonstremus, ac deinceps, diligentiâ accuratiore eâdem, etiam minimas observemus: ita fiet, ut fidelitatem, fervorem, obedientiam, amorémque majorem Deo exhibeamus, magis illi placeamus, majoráque ab ipso præmia reportemus. Caveamus, ne Deus per S. Ignatium exprobret nobis, quod per Jeremiam Israëlitis: *Nunquid non recipietis disciplinam, ut obediatis verbis meis, dicit Dominus? Filii Jonadab obedierunt præcepto Patris sui: ego autem locutus sum ad vos & non obedivistis mihi.* Jeremiæ c. 35. Rechabitæ obedivêre voci hominis: nos Deo & Evangelio, ex quo Institutum nostrum desumptum est, non obediemus? Absit, absit; nos in minimis, non minùs, atque in maximis, obedientiam exhibebimus: quod si præstiterimus, sperare licet, nos aliquando ex ore Salvatoris nostri amantissimi, in hora mortis, audituros vocem hanc optatissimam: *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.*
Matth 25. 21.

REGULA

REGULA LII.
DE OBSERVANTIA REGULARUM.

EXHORTATIO IN EANDEM,
Hortatur ad diligentem regularum obſervationem.

THEMA.

Hæc eſt via, ambulate in ea. Iſaiæ c. 30. 21.

VEL

Omnes demum obſervationi Regularum ſtudeant. Reg. 52.

REfert magnus Eccleſiæ Doctor Gregorius L. 2. dial. c. 37. S. Benedicto Patri archa glorioſiſſimo, vitâ functo, eodem die à binis ejuſdem Religioſis, conſpectam eſſe viam quandam amplam, rectam, palliis ſtratam, luminibuſque innumeris coruſcantem; & ſenem quendam ponè aſtantem, qui dixerit: *Hæc eſt via, qua Dilectus Domini, Benedictus aſcendit in cœlum.* Quamnam verò hanc viam fuiſſe arbitramini? aut cujuſnam ſymbolum ac ſignum? non alterius, quàm doctrinæ Chriſti Evangelicæ, in S. Benedicti regula & inſtitutione comprehenſæ, per quam ſanctus hic Patriarcha ad perfectionem, ad ſanctimoniam, & gloriam cœleſtem conſcendit. Idem meritò, de regula S. Auguſtini, S. Brunonis, S. Norberti, S. Dominici, S. Franciſci dixeris: Hæc eſt via, quâ dilectus Domini Auguſtinus, Bruno, Norbertus, Dominicus, Franciſcus aſcendit in cœlum. Idem jure ſenſerimus de regula noſtra, quæ ex vita & doctrina Chriſti deſumpta, nil niſi perfectionis & ſanctitatis axiomata & documenta complectitur. Hæc eſt via, quâ dilectus Domini Ignatius in cœlum aſcendit. Hæc eſt via, qua dilecti Domini Xaverius, Borgias, Aloyſius, Stanislaus & innumeri alii ad perfectionem, & gloriam cœleſtem conſcendêre.

Oſtendemus igitur in præſenti, regulam eſſe viam rectam, pulchram, plenam

pleum & planam ad perfectionem & æternam beatitudinem, quod ſtimulo nobis eſſe poteſt, ut ejuſdem regulæ obſervationi ſedulò ſtudeamus & quot menſibus eandem, cum aviditate legamus vel audiamus.

I. De omnibus & ſingulis ſanctis Ordinum Fundatoribus ac Patriarchis verè aſſerere licet, quod Spiritus ſanctus de Patriarcha Jacob, prolocutus fuit, Sapientiæ c. 10. 10. *Juſtum deduxit* (Dominus) *per vias rectas, & oſtendit illi regnum Dei.* Quemadmodum enim Deus ſingulari ſuâ providentiâ Patriarcham Jacob per varios anfractus, pericula & difficultates, ab Eſau Fratre ejus paratas, ex Chanaan in Meſopotamiam, illæſum, lætum & incolumem, ad ſuos amicos & ſimul ad pacem & felicitatem perduxit; *& oſtendit illi regnum Dei*; quando ſcilicet vidit ſcalam, cujus cacumen tangebat cœlum, & Angelos per eam deſcendentes & aſcendentes, & Dominum ſcalæ innixum. Ita pariter Deus, ſanctos Ordinum Fundatores & Patriarchas deduxit per vias rectas, id eſt, illuminavit, direxit, deduxit; ut ſibi, ſuisque regulam conſcriberent; per quam, veluti per viam rectam ad perfectionem ac deinde ad regnum cœleſte conſcenderent. Quod & ipſi feliciter aſſecuti ſunt. Tametſi enim omnes diverſum ferè modum tendendi & ambulandi habeant; una tamen eſt via perfectionis: Non ſecus atque Hieroſolymam ad loca ſancta proficiſcentes, non uno omnes modo procedunt: unus enim preces fundere, ſolitariè incedere ac divina contemplari poteſt; alius hymnos & pſalmos decantare; tertius viæ comites inſtruere, doctrinam chriſtianam tradere, ac perfectionis documenta inculcare: Ita omnino inter Religioſos, alii contemplationi vacant, alii in pſalterio ac choro Deum laudant, alii proximum docendo & inſtruendo ædificant; omnes tamen viâ rectâ ad Hieroſolymam cœleſtem properant.

Si enim SS. Fundatorum regulas perluſtremus, quid in illis aliud, niſi viam rectam ad perfectionem, ſanctitatem & regnum cœleſte, reperimus? 1. S. Baſilius, magnus in Oriente Religioſorum Patriarcha, quid in Regulis ſuis præcipit, niſi charitatem erga Deum & proximum, timorem Domini, ſeceſſionem à ſtrepitu mundi, cogitationis quietem, diſcretionem, & rerum temporalium abdicationem? Quid verò hæc omnia dixeris; niſi viam rectam ad perfectionem & regnum Dei? 2. S. Auguſtinus tot Ordinum celeberrimus Patriarcha, in regula ſua, quid mandat? *Primum* (inquit cap 1.) *propter quod in unum congregatieſtis, eſt, ut unanimes habitetis in domo, & ſit vobis cor unum & anima una in Deo.* Deinde præcipit, orationem, humilitatem, jejunium, modeſtiam &c. An non hæc recta ſunt via ad perfectionem & regnum Dei? 3. S. Benedictus tot ſanctorum, doctiſſimorumque Virorum Patriarcha in occidente, quid ſuis injungit? In Regula ſua præcipit, Deum & proximum diligere, Decalogum obſervare,

corpus castigare, delicias spernere, nihil amori Christi præponere. Quid hic rursum reperias, nisi viam rectam, viam regiam ad perfectionem & ad regnum Dei? 4. S. Franciscus Seraphicus Patriarcha jubet suos servare Evangelium: ait enim, *Regula Fratrum Minorum hæc est: Domini nostri Jesu Christi sanctum Evangelium observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate.* Ecce an non brevis & compendiosa via, ad perfectionem & regnum Dei? 5. S. Fundator & Patriarcha noster Ignatius, quid in Regula nobis præscripsit? *Finis,* inquit, *Societatis est non solum saluti & perfectioni propriarum animarum, cum Divina gratia vacare; sed cum eadem impensè in salutem & perfectionem proximorum incumbere*: Deinde requirit mortificationem continuam, Christi insignia, contemptum & opprobria, paupertatem evangelicam, castitatem angelicam, obedientiam apostolicam & similia: quid verò sunt ista, nisi via secura, via recta ad perfectionem & ad regnum Dei? quodnam igitur motivum efficacius, regulas servandi proferre possumus, quàm istud, quod regula cuilibet Religioso, sit via recta ad perfectionem & ad regnum Dei?

Ad hanc viam nos Deus clementissimè vocavit, per hanc viam nos deducit: *Dei enim est,* ait S. Bernardus hîc, *de via iniquitatis ad viam veritatis reducere & deducere. Rectus Dominus Deus noster* Psal. 91. 6. Ideóque *recta via Domini.* Oseæ c. 14. Cùm igitur regula via recta sit, per quam Dominus nos dirigit ac deducit, quis ab ea declinare audebit, nisi à perfectionis & regni Dei semita aberrare cupiat? *Quare dirigamus semitas nostras, nec tortuosi serpentis sequamur anfractus: viæ enim Domini rectæ, perversa autem viæ errantium, de quibus dicitur* Proverb. 2. 13. *Væ qui reliquerunt semitas rectas.* S. Ambros. Psal. 118. Quantum à recta via Regulæ exorbitamus & recedimus, tantum à via recta perfectionis & cœlestis patriæ declinamus.

II. Regula religiosa est via non solùm recta; sed etiam pura, munda, immaculata, ac purgativa: de qua dici potest illud Psalmi 118. *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini.* Reperiuntur variis in locis viæ lapidibus stratæ, quæ mundiores sunt aliis, lapide carentibus. Talis est via Appia, via celeberrima, lapidibus nigris & solidis strata, plurium dierum itinere, Romam ducens: via hæc munda est; sed si extra eam, & ad latera declinaveris, luti & sordium affatim reperies. Pari modo, si cucurreris per viam regulæ, immaculatus eris, si ab ea declinaveris, pedes affectuum cœnabis. Mundus plenus est fimo concupiscentiæ carnis, ambula per viam Regulæ castitatis & immaculatus eris. Mundus repletus est luto concupiscentiæ oculorum & avaritiæ; incede per viam Regulæ paupertatis, & purus eris. Mundus scatet sordibus superbiæ vitæ; curre per viam Regulæ humilitatis & mundus eris. Eadem de via

Regulæ

Regulæ temperantiæ, silentii & aliis intellige.

Maculas & sordes peccatorum atque defectum Doctor Angelicus declarat, similitudine maculæ corporalis. 1.2.q. 86.a.1. *Macula*, inquit, *propriè dicitur in corporalibus, quando aliquod corpus unidum, perdit suum nitorem, ex contactu alterius corporis, sicut vestis, aurum & argentum. In rebus autem spiritualibus, ad similitudinem hujus, macula nominatur. Habet autem anima hominis duplicem nitorem, unum quidem ex refulgentia luminis naturalis rationis; per quam dirigitur in suis actibus: alium vero ex refulgentia Divini luminis, scilicet sapientiæ & gratiæ, per quam etiam homo perficitur ad bene & decenter agendum. Est autem quasi quidam animæ tactus, quando inhæret aliquibus rebus per amorem: cùm autem peccat, inhæret amore inordinato rebus aliquibus, contra lumen rationis & Divinæ legis; unde ipsum detrimentum nitoris, ex tali contactu proveniens, macula animæ metaphoricè vocatur.* Hæc D. Thomas. Cui consonat sacer Codex, in quo omne peccatum animæ inquinamentum, fœdatio, & deturpatio nuncupatur. Deut. 32. 5. *Peccaverunt ei, & non filii ejus, in sordibus.* Et Isaiæ c. 4. 4. *Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion.*

Quisquis igitur Religiosus, manet in via Regulæ mortificationis amoris proprii; non tanget creaturas, nec ab eis inquinabitur: quisquis verò ab hac via deviat & deflectit, illicò in lutum incidet, & per attactum rerum creatarum maculabitur. *Et erit ibi semita & via, & via sancta vocabitur; non transibit per eam pollutus; & hæc erit vobis directa via: ita ut stulti non errent per eam: non erit ibi leo & mala bestia non ascendet per eam, nec invenietur ibi, & ambulabunt, qui liberati fuerint.* Isaiæ c. 35. 8. Quàm bellè ista Regulæ Religiosæ quadrant? Ipsa enim mundat & purificat, pollutos verò, & alios inficientes, non tolerat: nec stulti mundi amatores & vanitatum assectæ errabunt per eam: non erit ibi leo, rugiens & circumiens, ut quærat quem devoret; mala bestia concupiscentiæ infrunitæ aut passionis indomitæ, non ascendet per eam; sed qui à mundi & vitiorum jugo liberati fuerint, per eam ambulabunt. Quare *hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram*, & immaculati eritis.

III. Regula est via lucida, multisque luminibus illustrata, qualis erat illa, per quam S. Benedictum ascendisse diximus. Est via illuminativa, quæ Religiosos proficientes in via virtutum dirigit. *Justorum semita quasi lux splendens, procedit & crescit usque ad perfectum diem* Proverb. c. 4. 18. Veluti è contrario, *Via impiorum tenebrosa, nesciunt, ubi corruant.* ibid. ℣. 19. Et proverb. 6. 23. *Lex lux & via vitæ.* Regula Religiosa Pharus est, tenebras maris mundi hujus discutiens. Columna nubis est, per diem viam ostendens. Est via illustris, luce mira coruscans; quot virtutes sunt, ad quas dirigit; tot lampades & luminaria, in

III. Est via lucida & illuminativa.

ea refulgent: hîc micat lampas humilitatis & mansuetudinis, illic paupertatis & castitatis, istic obedientiæ & resignationis, alibi zeli & charitatis. In hac Tyrones recenter è sæculi caligine appulsi, caligantibus adhuc oculis & ad lucem nictantibus incedunt; hi enim similes sunt vaccis, quæ portabant arcam Domini, è regione Philisthinorum, in Judæam, versus Bethsames, quæ significat domum solis. Vaccæ illæ rectà tendebant, nec regrediebantur, licet pullorum relictorum eas teneret desiderium, ideóque mugirent. 1. Reg. 6. 12. *Ibant autem in directum vaccæ per viam, quæ ducit Bethsames, & itinere uno gradiebantur pergentes & mugientes, & non declinabant, neque ad dexteram, neque ad sinistram.* Sic viam Dei primùm auspicantes & à peccatorum servitute, ad Christi lucem & confessionem pergentes, dolent quidem, ac difficultatem nonnullam in relinquendis rebus ac recreationibus mundanis sentiunt, ideóque nonnunquam mugiunt; sed ambulant tamen & progrediuntur, donec veniant Bethsames, ad domum solis, ut plenè illuminentur. At Tyrones jam propè emeriti & alii seniores, in via illuminativa gradiuntur celeriùs & alacriùs; sicut animalia quatuor, quæ currum Dei stipabant. Ezech. c. 1. 12. *Ubi erat impetus spiritûs, illuc gradiebantur, nec revertebantur, cùm ambularent.* Et qui in hac via lucis & regulæ currunt, similes sunt Cherubinis, figuram tamen habent animalium; quia in corpore versantur. *Pedes eorum pedes recti*, ob rectitudinem intentionis & fervorem spiritûs. *Planta tamen eorum, quasi planta pedis vituli*; ob infirmitatem carnis. Habent *faciem hominis*, ob justitiam; *à dextris faciem leonis*, ob fortitudinem; *à sinistris faciem bovis*, ob temperantiam; *supra faciem aquilæ*, ob prudentiam, *junctæque sunt pennæ eorum alterius ad alterum*, per charitatem. Tales ergo Cherubinorum instar, in via Regularum lucida, strenuè progrediuntur, & de virtute in virtutem ambulant.

IV. Denique Regula Religiosa, est via pallîis strata, veluti fuit, per quam visa est anima S. Benedicti ascendere. Constrata nempe est vestitu deaurato charitatis, & perfectionis cyclade circumdata varietate omnium virtutum. Hæc enim *Justorum semita quasi lux splendens procedit* in virtutibus, *& crescit* de gradu in gradum, *ascendendo*, usque ad perfectum diem, & meridiem charitatis perfectæ atque unionis cum Deo, qui pascit & cubat in meridie. Regula Religiosis est tanquâ columna ignis, in nocte hujus sæculi, eos deducens in terram promissam. Est illis veluti scala Jacob, in qua ipsi velut Angeli ascendunt ad Deum per orationem & intimam cum Deo familiaritatem; & descendunt ad juvandum proximum; & Dominus apici scalæ innititur, eámque sustentat. Est illis via strata, plana & ornata; per quam velut duabus alis charitatis Dei & proximi instructi volant. Regula quævis Religiosa, & in primis nostra est regula charitatis, qua

à Deo

à Deo qui charitas est, ortum ducit, & & ad eundem perducit: Est lex charitatis, quam spiritus sanctus cordibus inscribit: in hac perfectionis avidi ambulant, proficiunt ac se perficiunt, implentes illud Apostoli ad Ephes. c. 5. 2. *Ambulate in dilectione.* Et in Regula dilectionis, eámque perfectè observare, ut *sitis perfecti & integri in nullo deficientes.*

Ut quis perfecti grammatici nomen & omen sustineat, cunctas Grammaticæ Regulas servet, necesse est, si vel unicam transgrediatur, perfectionem amittit; idem de Rhetorica, Logica, aliisque scientiis & artibus, etiam mechanicis, sentiendum est. Haud absimile est in Regulis Ordinum Religiosorum, ut perfecti Religiosi, Ordinis S. Benedicti, S. Dominici, S. Francisci, partes expleas, Regulas Ordinis tui exactè impleas oportet. Idem de Societatis nostræ Regula teneas velim, nisi eam perfectè expleveris, perfectus JESU Socius non eris; si verò perfectè observaveris, magnam perfectionem aut jam adeptus es, aut adipisceris.

Quâ viâ ad tam sublimem perfectionem evasit Beatus noster Aloysius? an per opera grandia, heroica, prodigiosa? minimè: sed per exactissimam Regularum etiam minimarum observantiam. Tam accuratus erat in silentii custodia, ut quod verbis binis profari posset, ternis non efferret: tam paupertatis exquisitè studiosus, ut nec iunculam, nec calamum, nec chartæ foliolum, absque Superioris facultate, sumeret, aut tribueret. Unde in lecto sæpè candidè edixit, nunquam à se Regulam ullam violatam fuisse; & si quandoque visus fuerit eam transgredi, id Superiorum jussu factum esse. Simili modo Venerabilis noster Joannes Bergmannus Belga, quibus viis ad perfectionis fastigium evolavit? omnem ejus vitam exactè descriptam pervolvite; & ardua, inusitata, grandia haud reperietis; sed accuratissimam minimarum etiam legum nostrarum observationem: R. P. Cornelius à Lapide, quà authoritate, quà librorum vulgatorum multitudine ac præstantiâ clarissimus, & prædicto Bergmanno intimus, hoc ei testimonium præbuit, cap. 63. vitæ, hâc illum viâ, inter cætera perfectionem assecutum fuisse, quòd propositum firmum fecerit, nunquam veniale delictum admittendi, aut Regulam ullam transgrediendi: Unde, ut ait, in ejus notatis, sæpe reperitur scriptum: *Mori potiùs millies, quàm vel levissimo peccato Deum offendere. Quantâ potero animi contentione evitabo qualemcunque vel parvum defectum. Mori potius, quàm vel unicam violare regulam. Priùs valetudinem, quàm minimam aliquam Ordinis nostri legem pessundare.* Nec propositis executio defuit: nam conscientiæ ejus arbiter de interioribus, & Collegii Minister de exterioribus testatus est, nunquam notatum fuisse, ullam ab eo regulam violatam esse. Idem de B. Stanislao, paucis tyrocinii mensibus perfectionis apicem adepto, legere est.

Quapropter, Dilectissimi, si vos quoque ad perfectionem aspiretis. *Hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram.*

Regula via est: & quidem 1. Via *recta*, per quam Deus Societatis Jesu alumnos, ad perfectionem & regnum Dei deducit. 2. Est via *munda*, via immaculata, eam tenentes à peccatorum maculis præservans. 3. Est via *lucida*, via virtutis & justitiæ; omnes in ea ambulantes illuminans, & virtutũ splendore collustrans. 4. Est via *strata* palliis & vestimentis aureis charitatis, via dilectionis, via unionis cum Deo; ad quam Divina Bonitas, in omnibus Religionis legibus, sine querela, ambulantes perducit. Ambulemus igitur alacres, curramus, volitemus per rectas, mundas, illustres ac stratas planásque Regularum nostrarum vias: *Via Domini, via recta, via pulchra, via plena, via plana, recte sine errore, quia ducunt ad vitam: pulchræ sine sordè, quia ducunt ad munditiam: plenæ multitudine, quia totus mundus jam est intra Christi sagenam; planæ sine difficultate, quia donant suavitatem: jugum enim ejus suave est, & onus leve.* S. Bernardus sermone in hæc verba Sap. 10. His viis ducemur ad perfectionis culmen & ad regnum Dei æternum. *Et ostendit illi regnum Dei. Quod* ut l. c. ait S. Bernardus, *conceditur, promittitur, ostenditur, percipitur. Conceditur in prædestinatione, promittitur in vocatione, ostenditur in justificatione, in glorificatione percipitur; quando dicetur: Venite benedicti Patris mei & percipite regnum Dei.*

EXHORTATIO II.
IN REGULAM LII.
Ostendit Regularum observatores obtinere pacem.

THEMA.

Quicunque hanc Regulam secuti fuerint, pax super illos. Ad Gal. c. 6. 16.

Vel ex Regula. 52.

Ecclesiæ Doctorum Aquila S. Augustinus, in explanatione Psalmi 84. utilissimam hanc quæstionem movet: *Pax quid est?* Et mox responsum subnectit: *Ubi nullum bellum est, ubi non est contradictio, ubi nihil resistit, nihil adversum est.* Atque hæc est responsio per negationes: verùm, Magne Doctor, affirmationem, assertionémque tuam exspectamus: *Pax quid est?*

L. 19. de Civit. c. 13. Quæstionem istam distinctiùs ventilat, atque expositam enucleatiùs, dum primò generatim asserit: *Pax est tranquillitas ordinis.* Deinde ad particularia descendens, hanc partitionem adjicit. Quid est pax corporis? *Est ordinata temperatura partium.* Quid est pax animæ irrationalis? *Ordinata requies appetitionum.* Quid est pax animæ rationalis? *Ordinata cognitionis, actionisque consensio.* Quid est pax corporis & animæ? *Ordinata vita & salus animantis.* Quid est pax hominis mortalis & Dei immortalis? *Ordinata in fide, sub æterna lege, obedientia.* Quid est pax hominum? *Ordinata concordia.* Quid est pax Domûs? *Ordinata imperandi atque obediendi concordia cohabitantium.* Quid est pax civitatis? *Ordinata imperandi atque obediendi concordia civium.* Quid denique est pax cœlestis civitatis? *Ordinatissima, & concordissima societas fruendi Deo, & invicem in Deo.* Et hæc est perfectissima pax. *Qui posuit fines suos pacem* Psal. 147. 14. Et Hierusalem est visio pacis optatissima. In hac vita pax est imperfecta; sed ad illam cœlestem, quàm proximè accedit pax illa, quæ in statu Religioso viget, & conservatur accuratâ observatione Regularum. Hâc enim obtinetur pax quadruplex, cum Deo, cum Prælato, cum proximo, cum semetipso: quæ quaterna puncta exhortatione præsenti exponemus.

I. Observantia Regularum parit pacem cum Deo. Pax hominis cum Deo, ex Augustini sententia, est *ordinata in fide, sub æterna lege, obedientia;* quando verâ fide illustratus, ejus mandatis obtemperat. Declarat id ipsum Doctor Gentium in Epistola ad Galatas c. 6. 16. dum ait: *In Christo, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium; sed nova creatura.* Id est, impertinens est, sive sis Judæus, sive Gentilis, neq; hic præ illo aptior, digniórve est Christianismo, seu vitâ Christianâ; sed requiritur *nova creatura.* Id est, anima baptismo & gratiâ Christi regenerata, novâque spiritualis creatura effecta, novam gratiæ vitam sortita, & in novitate vitæ ambulans, Christi Domini vitæ & Doctrinæ se conformans, ac præceptis ejus obtemperans. *Et quicunque hanc Regulam secuti fuerint,* quam modo tradidi, & extra hanc viam non exorbitant atque deflectunt, *pax super illos.* Illi pacem & tranquillitatem conscientiæ possident.

Quod S. Paulus de Christiana doctrina & vita, idem de Regula Religiosa, ex doctrina & vita Christi deprompta dici jure potest. *Quicunque hanc Regulam secuti fuerint, pax super illos.* Sive Prælatus fueris, sive subditus; sive professione obstrictus, sive Marthæ muniis destinatus; sive doctrinâ conspicuus, sive eâ destitutus: hæc enim per se sola, in Christo parùm valent, parùm ad pacem conducunt; *sed quicunque hanc Regulam secuti fuerint,* Regulam Ordinis, Regulam Societatis, ex doctrinæ & vitæ Christi axiomatis atque exemplis conflatam; *pax super illos.* Illi pacem veram nanciscentur. Et quidem

1. Pacem cum Deo. Dum enim Religiosi, non solùm Dei & Ecclesiæ præ-

præcepta; verùm etiam consilia Evangelica, & Regulas ad horum observationem necessarias aut utiles custodiunt, omnino sequitur pax cum Deo, quæ ex S. Augustino est: *Ordinata in fide, sub lege æterna, obedientia.* Aut in Religiosis: Ordinata in fide & Religione sub lege æterna, & lege Ordinis, in ea contenta, obedientia. Ex hac legum obedientia, oritur pax cum Deo: *Ipse enim est pax nostra, qui facit utraque unum.* Ad Ephes. c. 2. 14. Id est ipse duos populos Judaicum & Gentilem Deo reconciliat, & in unum Ecclesiæ corpus conjungit, & charitate admirirabili connectit. Idem ille Deus in Ordine Religioso, & in Societate nostra, pax nostra est, qui è diversis nationibus, moribus, linguis, ingeniis & geniis vocat, vocatósque charitate connectit, connexósque in unum Societatis corpus compingit. Hos inter vinculum pacis, & nexus charitatis, est observantia Regularis: hâc florente, pax & charitas viget; hâc marcescente, pax & charitas collabascit; bellum verò & discordia nascitur, dum destruere nitimur, quod Deus fundat ac stabilit.

Quare, Dilectissimi, pacem hanc cum Deo, procuremus, ut monet Apostolus Rom. c. 5. 1. *Justificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum, per Dominum nostrum JESUM Christum.* Id est ex fide Christi, confessione, pœnitentia, conversione, ac vitæ mutatione, gratiam & justitiam adepti, pacem ad Deum habeamus, atque conservemus. Quæ ita eo sita est, ut Deo tanquam Monarchæ ac Domino supremo subdamur, ejúsque præcepta ac monita servemus: quod præstamus, dum Regulis nostris paremus: duo enim sunt Regularum & præceptionum genera: alterum, quod Dei præcepta involvit; alterum, quod documenta, perfectæ observationi Legis Divinæ servientia, comprehendit. Ad primum genus pertinent illa, quæ nulla Regula Religionis non clamat: Pupertatem, quam Deo vovisti, servabis. Castum, mundúmque te custodies. Prælatis aliquid imperantibus, obedies, & similia. Ad secundum, spectant illa: Silentium custodies: domo absque Superioris venia non exibis. Cubiculum Fratris alterius, absque Superioris permissu, non intrabis. Qui primas illas præceptiones implet, implet præcepta Dei; qui has secundas implet, implet monita Dei salutaria, quibus se ad mandatorum observantiam præparat, & ad omnem perfectionem obtinendam disponit. Ergo qui Regulæ observator est, & præceptorum & monitorum Dei custos est; nec potest cum Deo bellum gerere, cujus decreta voluntati servire.

II. Regularum observator pacem quòque habet cum Prælato. Pax enim Religiosa, est ordinata imperandi & obediendi concordia Religiosorum. Prælatus imperat, subditus obsecundat; & ex eo ordinata concordia nascitur: Prælatus Regulam servari mandat, subditus non obtemperat: & ecce, deficit concordia, tollitur obedientia, oritur bellum, pax rumpitur & violatur. Prælatus & Superior est Regularum & disciplinæ custos,

custos, ut ait Plato. Dial. 2. de Legibus & Dial. 6. de Repub. Qui custos vineæ cujusdam constitutus est, cum vinitore pacem colit, quamdiu vineam intactam relinquit: at quamprimum is uvas decerpit, vites destruit, stipites evellit, illico custodem inter & invasorem bellum exoritur. Simile accidit Prælato regulæ custodi, quocum subditus in pace degit, quamdiu Regulam sartam tectam servat: si verò Regulam violet, mox pax tollitur; & Superior delinquentem subinde punire tenetur, licet is pœnam sentiat & præ dolore clamet: alioquin Superior meritò cum Sponsâ diceret Cant. c. 1. 6. *Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodivi.* Quia vites (Regulas) impunè violari permisi.

Regula, ut in præliminaribus, ostendimus, est antemurale: Decalogus est murus: *Urbs fortitudinis nostræ Sion, Salvator, murus in ea ponetur & antemurale*; murus scilicet præceptorum divinorum, & antemurale Regularum. Nullus autem Gubernatorum, à quoquam antemurale violari finit, ne illo perrupto, aut destructo perveniatur quoque ad labefactandum murum. Ac proinde si quisquam id attentaret, mox bellum oriretur. Ita quoque nemo Prælatorum antemurale Regularum pessundari, dissimulare potest; ne paulatim murus quoque præceptorum impetatur & oppugnetur. *Principes*, inquit Apostolus Rom. 13. 4. *non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? bonum fac & habebis laudem ex illa.* Ita quoque Prælati non sunt timori bonum facientibus & Regulam servantibus; sed malum operantibus, ac Regulas prævaricantibus. Bene enim operantes, viámque Regularum pede inoffenso decurrentes, Prælationem ac Potestatem Superiorum non timent; sed amant, & amantur, cujus amoris sigillum laus est, fructus pax & concordia, mentisque jugis tranquillitas.

Hæc igitur jugis & perpetua pax stimulo nobis sit ad exactam disciplinam Regularem: nisi quis in timore ac discordia cum Superioribus degere malit. *Ut civitas tunc pacem habet, cùm secundùm Gubernatoris voluntatem omnia in ea aguntur: sic cùm in cœnobio, secundum Præsidentis directionem rectam & rationabilem Fratres disponuntur & vivunt, pacem habet cœnobium. Et væ illi, qui illam impedit, auffert, odit,* Ait Dionysius Richelius L. 2. de vita & fine solitud. art. ult.

III. Habet pacem cum proximo.

III. Regularum observans pace gaudet cum proximo, quam Salvator noster nobis quasi pro testamento reliquit: *Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis.* Joan. c. 14. 27. Et ideo Apostolus toties hortatur ad pacem: *Pacem habete, & Deus pacis erit vobiscum.* 2. Corinth. c. 13. 11. Et ipse Dominus in medio discipulorum consistens, ingeminat: *Pax vobis.* Joan 20. & apud S. Marcum: *Pacem habete inter vos.* c. 9. Hæc autem pax in ordine Religioso integra & inconcussa servatur, si vigeat observantia Regularum; hæc evertitur & tollitur, si illa infringatur.

Percurre singulas pacis turbationis ansas, easque Regulari observantia

amputari, eliminarique videbis. Quid in Ordine sæpius pacem turbat, quàm *meum & tuum*, frigidum illud verbum, seu rerum temporalium possessio? hanc tollit Regula de paupertate. Turbat pacem impurus amor: Regula de castitate hunc eliminat. Turbat pacem propria voluntas: Regula eam resecat. Turbat contentio, & opinionũ diversitas: Regula eam vetat; & idem sapere, idem dicere & ab omni contentione abstinere jubet. Verbo, nihil reperias in sæculo paci & quieti contrarium, quod Regula religiosa non averruncet & releget. Adeóque quisquis illam diligentiâ magnâ servaverit, cum omnibus pacem habebit.

S. Paulus ad Ephes. c. 4. 3. hortatur illos & in illis nos quoque Religiosos: *Solliciti* (ut simus) *servare unitatem spiritûs in vinculo pacis.* Ut nimirum colligemur vinculo & funiculo pacis. In quæ verba D. Chrysostomus hom. 19. scribit. *Quemadmodum si quando teipsum alteri cuipiam alligari volueris, aliâ ratione illud non potes, nisi teipsum illi colligaveris. Ita hic Apostolus alligari nos invicem vult, non simpliciter pacificos esse, neque utcunque diligere, sed in omnibus unam animam esse.* Quænam verò vincula illa sunt, quibus colligamur, aut quæ chordæ, quibus membra religionis connectuntur? non aliæ nisi leges & Regulæ nostræ, quibus membra omnia, in uno quasi corpore colligantur, & unita inter se pace fruuntur. Sicut enim dum nervi sunt integri, rectéque dispositi, corpus totum membrorum unione ac pace perfruitur: si verò illi lædantur aut præscindantur, corpus & dolorem ingentem percipit, & integritatem suam, pacémque deperdit: ita in Religione, stante regulari observantiâ, tanquam membra bene compacta, unione & pace gaudemus; eâ sublatâ, mox motibus contrariis dissidemus.

Vinculis hisce, nervisque perquam aptè accommodabimus, quod Richardus Victorinus de mandatis exaravit tract. de stat. inter homil. tract. 3. c. 2. siquidem & Regulæ specialia quædam mandata sunt. *Congrua*, inquit, *similitudo vinculorum & mandatorum; vinculis siquidem coarctamur, & mandatis utique Divinis, & nostris voluntatibus coercemur: vinculis trahimur, vinculis retinemur, vinculis astringimur. Vincula attrahentia præceptiones; vincula retinentia prohibitiones; vincula constringentia admonitiones. Præceptio est eorum, quæ fieri oportet; prohibitio eorum, quæ fieri non licet; admonitio eorum, quæ quidem expedit fieri, cùm tamen sine culpa possint præterviri.*

Custodiamus igitur hæc vincula illæsa; ex quibus mutua inter nos pax tota dependet; audiamúsque S. Paulum monentem ac rogantem: *Obsecro vos ego vinctus in Domino, ut digne ambuletis vocatione, quâ vocati estis, cum omni humilitate & mansuetudine, cum patientia supportantes invicem, cum charitate, solliciti servare unitatem spiritûs in vinculo pacis. Unum corpus & unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ.*

IV. Demum Regularum custos se- IV. Habet ipsum in pace constituit. Pax enim quam homo habet cum semetipso; est tranquillitas ordinata

ordinata requies appetitionum, est ordinata cognitionis, actionisque consensio, est ordinata vita & salus animantis, Quæ omnia ex Augustino audivimus; & legum nostrarum observatione obtinemus: nullus enim est in amore disciplinæ sollicitus, qui non in sinu cordis sui, donum tranquilitatis excipiat & ordinatam requiem, consensionem & salutem dictam reportet. Veluti è contrario, conscientia illum inquietat, qui ad illicita diffluit, qui sibi injuncta præterit, quique suo muneri non satisfecit: quem verò reperit observantem, atque ab eo, quod debet, non deficientem, non reprehendit, non mordet, non vellicat, non turbat, non inquietat; sed in tranquillissima pace permanere finit. Teste Salomone in proverbiis; *Secura mens quasi juge convivium.* c. 15. Mens non solùm à peccatis libera; verùm etiam à Regularum transgressionibus immunis, pace interiore gaudet, & quasi in opiparo & exquisitissimo convivio, deliciis & continuâ animi jucunditate perfunditur. confirmat hæc omnia S: Ambrosius in Psal. 45. dum ait. *Quis puritate & simplicitate pectoris dulcior fructus? Quis cibus suavior, quàm is, quem animus, bene sibi conscius, & mens innocentis epulatur?* Nec dissonat S. Augustinus de Catechiz. rudibus, verissimè pronuntians: *Jucundius est gaudere hominem de bona conscientia inter molestias; quam de mala, inter delicias.*

Si igitur animi tranquillitatem expetas, Regularũ observationi exactæ studeas: sic enim nullo metu, ac pavore tepidabis; *Si in præceptis meis ambulaveritis & mandata mea custodieritis, & feceritis ea, absque pavore habitabitis in terra vestra, dabo pacem in finibus vestris, dormietis & non erit qui exterreat.* Levit. c. 26. Igitur *Hic murus aheneus esto, nil conscire sibi, nullâ pallescere culpâ.* Horat. L. 1. Epist. Et: *Hæc est summa boni, mens quæ sibi conscia recti.* Juvenal. satyra 13.

Quare, Charissimi, cùm pax tantum sit bonum, vel uti docet S. Augustinus in libris de civ. ut in rebus creatis nihil gratiosius soleat audiri, nihil delectabilius concupisci, & nihil utilius possideri, eam per Regulæ observantiam, & disciplinæ custodiam sollicitè quæramus: nam *Quicunque hanc Regulam secuti fuerint, pax super illos.* Pax cum Deo, cui nos per Regulæ observationẽ subjicimus, pax cum Superioribus, quibus per Regulæ observationem obsequimur: pax cum proximis, quia cunctas discordiæ ansas per regulæ observantiam, amputamus: pax cum nobismet ipsis; quia observantiâ regulari culpâ & pœnâ metũque pœnæ, inquietantem penitus resecamus; quâ resectâ, pax regnat: quæ ex mente S. Augustini serm. 17. de verbis Domini, est *Serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, amoris vinculum, consortiũ charitatis. Hæc est quæ simultates tollit, bella compescit, comprimit iras.* Et quadruplicem antè dictã pacẽ nobis conciliat: servemus igitur Regulam, & pacem in hac vitâ auspicabimur, quam in altera, totâ æternitate perfectissimè prosequemur, ad laudem & gloriam Patris & Filii & Spiritus S. Amen.

TERNÆ EXHORTATIONES

De Beneficiis seu Fructibus Statûs Religiosi à S. Bernardo relatis sermone de quærente bonas margaritas.

In religione homo vivit puriùs, cadit rariùs, surgit velociùs &c. Quæ vacillantibus in vocatione, fulerum & frænum; in eadem verò stabilibus, gratitudinis, æstimationis & observantiæ Regularis esse valent calcar & incitamentum.

EXHORTATIO I.

De quatuor primis beneficiis Statûs Religiosi,

Ex S. Bernardo

Religiosus vivit puriùs, cadit rariùs, surgit velocius, incedit cautiùs:

Tanquam motivis, gratitudinis, æstimationis, & observantiæ Regularis.

THEMA.

In omnibus gratias agite. 1. Thessal. 5. 18.

OMnino necessarium est illi, quem miseratio divina è sæculo nequam eduxit; ut magnitudinem gratiæ, quam obtinuit, agnoscat, & frequenter de ea Benefactori gratias referat. Cùm eduxisset Dominus Filios Israel de Ægypto; ubi gravissimo servitutis jugo premebantur; voluit eos tantum beneficium jugi conservare memoriâ, dicens eis: *Mementote diei hujus, quâ egressi estis de Ægypto.* Exodi c. 3. crebróque illis beneficii hujus memoriam refricabat. Noramus sanè, sed longè majus beneficium est, eductio de sæculo maligno, in quo graviter premebamur, vitiorum servituti miseræ subjecti: *Malus enim, ut Dominorum servus est, quot vitiorum* ut ait S. Augustinus L. 4. de Civit. quàm eductio corporalis de Ægypto. Ut igitur tantum beneficium clariùs agnoscamus, pluris æstimemus, ferventiùs gratias agamus, & reipsa gratitudinem.

tudinem, regulari observantiâ demonstremus; novena illa beneficia, quæ nobis in Statu Religioso Divina Bonitas concedit, & S. Bernardus recenset, homil. de quærente bonas margaritas, trinâ Exhortatione explanabimus.

I. Primum Statûs Religiosi beneficium; ut loc. cit. S. Bernardus innuit, est: *In religione homo vivit purius.*

1. Ob paupertate, quæ ab omni peccatorum scoria, tanquam aurum in igne, animam religiosam emaculat. Isaiæ c. 48. 10. *Ecce excoxi te; sed non quasi argentum, elegi te in camino paupertatis.* S. Joannes Climacus grad. 17. ait: *Paupertas est abdicatio sollicitudinum sæculi, iter ad Deum sine impedimento, expulsio omnis tristitiæ, fundamentum pacis, mundatio vitæ, quæ facit, ut Dei mandata exequatur perfecte.*

2. Ob castitatem; quâ ab inquinationibus illis, quas S. Jacobus Apostolus in Mundo videbat, & quemvis *Immaculatum se custodire ab hoc sæculo* desiderabat c. 1. liberamur; & pennas, in oratione liberius ad Deum evolandi assumimus: 1. Corinth. 7. *Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo, & præbet facultatem sine impedimento Dominum obsecrandi, & mundo corde Deum videndi, eoque fruendi.* S. Cyprianus L. de sing. Cler. *Castitas est puritatis culmen, hostis immunditiæ, Virginitatis mater, corruptionis exitium, fortitudinis firmitas, probitatis præsidium, improbitatis excidium, pronuba sanctitatis, abolitio scandalorum, pax virtutum, & debellatio bellorum, lorica pudoris, spolium probrositatis, portus honestatis, triumphatrix dissolutionis.*

3. Ob obedientiam; quæ protegit, roborat, & in puritate conservat, dum hostes puritatis debellat: Prov. 21. *Vir obediens loquetur victorias.* S. Climacus gr. 4. *Obedientia est mors voluntaria, vita sine sollicitudine, navigatio sine damno: est iter facere dormiendo, suo onere alijs imposito, & super aliorum ulnas, ne mergaris, natare.*

Contrà verò sæcularis vivit impurius.

1. Ob divitiarum studium. 1. Tim. 6. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum Diaboli, & desideria multa nociva & inutilia, quæ mergunt homines ad interitum.* Matth. 19. *Amen dico vobis, quia dives difficilè intrabit in regnum cœlorum, facilius est camelum transire per foramen acûs, quam divitem intrare in regnum cœlorum.* Sed unde obsecro, tanta salutis difficultas nascitur? Quia nimirum magna divitiis, cum vitiis est cognatio; cùm omnium prope scelerum sint origo: ut rectè probat D. Chrysostomus Hom. 2. in Epist. ad Hebr. *Qui*, inquit, *in divitiis est, multa sunt, quæ eum à bene agendo impediunt. Inspiciamus, quid facit dives: rapit aliena, æstuat cupiditate, libidini laxat frœna, maleficia cuncta committit. Nonne hæc ex divitiis vides generari?*

2. Ob corporis voluptates, quæ in mundo grassantur & ubique dominantur; & propter quas innumeri æternùm damnantur. *Omne, quod est in mundo concupiscentia carnis est* ait S. Joannes & Oseas Propheta cap. 4. 1.

Maledictum & mendacium, & furtum, & adulterium inundaverunt (instar diluvii) *& sanguis sanguinem tetigit.* S. Thomas de immunditia mundi loquens, hos versus allegat: Mundus non mundus, qui mundos polluit; ergo Qui manet in mundo, quomodo mundus erit?

S. Augustinus verò tract. 38. in Joann. *Si dilectat te mundus, semper vis esse immundus.* Nec sibi fortissimus etiam, nimiùm fidat; nam idem S. Doctor in Soliloq. c. 1. *Nihil*, ait, *esse sentio, quod animum magis ex arce virtutis dejiciat virilem, quàm blandimenta fœminarum.*

3. Ob libertatem vivendi propriámque voluntatem: quæ plurimorum delictorum est scaturigo. Job. c. 11. *Vir vanus*, inquit, *in superbiam erigitur, & tanquam pullum onagri se liberum natum putat.* S. Bernardus serm. 3. de Resurr. *Quid odit aut punit Deus, prater propriam voluntatem? cesset voluntas propria, & infernus non erit: in quem ergo ignis ille desæviet, nisi in propriam voluntatem.* Hæc ergo vipera pessima est, venenum inferens, hæc omnis impuritatis origo est, & innumeris est causa damnationis.

II. Cadit rarius. II. Alterum beneficium Religiosi Statûs, à S. Bernardo insinuatum est: *Religiosus cadit rarius.*

1. Ob custodiam sensuum. *Super custodiam meam stabo & figam gradum super munitionem.* Habac. 2. 1. Et ab hostibus ero securus, clausis munitionis portis. Cassianus L. 2. c. 2. *Sicut certâ ægritudine laborantibus, utile est, ut cibi noxii, ne oculorum quidem obtutibus offerantur; ita plurimùm confert ad depellendum animæ morbum, quies & solitudo*, sensuúmque exacta custodia.

2. Ob custodiam cordis. Psal. 118. *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* Hujus custodiâ animæ vitam spiritualem servamus, & mortem arcemus, secundùm illud: *Omni custodiâ serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Prov. 4. 23. S. Gregorius L. 5. in L. 1. Reg. c. 14. *Quia semper cogitamus: Exquirenda sunt nobis bona, ne mala cogitemus.*

3. Ob exempla bona. Psal. 17. *Cum sancto sanctus eris, & cum perverso perverteris.* S. Gregorius L. Moral. c. 37. *Qui præceptis non accendimur, saltem exemplis excitemur, atque in appetenda rectitudinis, nil sibi difficile mens nostra æstimet, quæ ab aliis perfici perfectè videt.*

E contrario sæcularis cadit sæpiùs.

1. Ob negligentem sensuum custodiam. Jeremiæ c. 9. *Ascendit mors per fenestras nostras, ingressa est domos nostras.* S. Chrysostomus præclarè periculà hæc explicat hom. 15. ad Pop. *Cognosce*, inquit, *quia in medio laqueorum transis: processit quispiam in foro vidit inimicum, & ex solo aspectu exarsit: vidit amicum honoratum, invidit: vidit pauperem, contempsit: vidit infestantem, & indignatus est: vidit speciosam mulierem & captus est: & uxor sæpe laqueus factus est, sæpe filii, sæpe amici, sæpe vicini.*

2. Ob negligentem custodiam mentis: ex qua patula, maléque custodita, omnia crimina turmatim ebulliunt.

liunt. *De corde enim exeunt cogitationes mala, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ, hæc sunt, quæ coinquinant hominem*: ait Matth. 15. 19. æterna Veritas. Quid est cor mundanum, nisi patens variarum cogitationum belluinarum & inordinatarum diversorium? *Ecce mundus universus*, inquit S. Macarius homil. 12. *obambulat in terra, & negotiatur; sed nihil cogitat, quod Deo sit gratum: tanquam si essent diversoria & tabernaria, aut loca similia, in quibus multa inordinatè & intemperanter committi solent.*

3. Ob mala exempla: quæ cùm ubique occurrant, velint nolint, cogunturvidere sæculares. *Qui autem tetigerit picem, coinquinabitur ab ea, & qui communicaverit superbo, induet superbiam*, ait Spiritus sanctus Eccli. 13. *Proclivis*, enim, ut ait S. Hieronymus Epist. 7. *est malorum imitatio, & quorum virtutes assequi nequeas, citò imitaris vitia.* S. Chrysostomus verò addit. L. de Provid. *Si etiam sine exemplis mala homines per se facile inveniunt, quid non facturi existimentur, si plurimorum exemplo ad pernitiosos actus incitentur? Modicum* sanè *fermentum totam massam corrumpit* 1. Corinth. 5. S. Basilius præclarâ id similitudine declarat, homil. 9. *Ut in pestilentibus*, inquit, *locis sensim attractus aer, latentem corporibus morbum invehit, sic in prava conversatione, maxima à nobis mala hauriuntur, etsi statim incommodum non sentiamus.*

III. Tertium Statûs Religiosi beneficium, à Doctore Mellifluo relatum est: *Religiosus resurgit citiùs & velociùs.*

1. Ob Sacræ Scripturæ meditationem. Psal. 118. *In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos.* S. Bernardus de Consid. ait: *Consideratio divinarum humanarumque rerum scientiam confert, mentem purificat, regit affectus, dirigit actus, corrigit gressus, componit mores, vitam honestat & ordinat.*

2. Ob verbi Dei auditionem. Isaiæ c. 29. *Nunquid non verba mea, quasi ignis, & quasi malleus conterens petras?* Promisit Deus S. Catharinæ Senensi in Dialogis c. 164. Religio tutior est, quia si quis ibi ruat, aptior est ad surgendum, quia cum majori subsidio se reperit: qualia sunt, crebra verbi Divini auditio, Superiorum, tanquam Medicorum, curatio, Domesticorum colloquia pia & exempla. *Qui cum sapientibus graditur sapiens erit.* Proverb. 33.

3. Ob leviorem ex infirmitate lapsum. *Justus cùm ceciderit non collidetur: etenim Dominus supponit manum suam.* Psal. 36. S. Basilius Reg. brev. c. 81. *Leviùs peccat Religiosus: cùm enim de incunda Dei gratia sollicitus sit, non de industria; sed casu aliquo & præter animi sententiam labitur, cadit que.*

E contrario sæcularis resurgit tardiùs.

1. Ob ignorantiam voluntatis Dei, & considerationis defectum: dum novissima & æterna non meditatur. Isaiæ c. 5. *Propterea captivus ductus est populus meus, quia non habet scientiam & no-*

& nobiles ejus interierunt fame, & multitudo ſiti exarſit. Id ſpiritualiter hodie quoque patimur, ait S. Hieronymus hîc, *ſuſtinentes non famem panis, ſed audiendi ſermones Dei: quia nec reſpexerunt opus Domini, nec conſiderarunt opera manuũ ejus, nec habuerunt ſcientiam ejus, qui locutus eſt per Prophetas.*

2. Ob Verbi Dei raram & infructuoſam auditionem. Ezech. 39. *Et eris eis quaſi carmen muſicum, quod ſuavi dulcique ſono cavitur; audiunt verba tua, ſed non faciunt ea.* Cauſam aſſignat Chriſtus Dominus Lucæ c. 5. *Quod autem in ſpinas cecidit: hi ſunt qui audierunt, & à ſollicitudinibus, & divitiis & voluptatibus vitæ ſuffocantur.* In quæ verba S. Gregorius homil. 15. in Evangel. ait: *Sollicitudines, divitiæ, & voluptates ſuffocant Verbum, quia importunis cogitationibus gutur mentis ſtrangulant; & dum bonum deſiderium ad eas tranſire non ſinunt, quaſi aditum ſtatûs vitalis negant.*

3. Ob graviorem ex malitia lapſum. Malach. c. 3. 14. *Dixiſtis: Vanus eſt, qui ſervit Deo: & quod emolumentum, quia cuſtodivimus præcepta ejus? & quia ambulavimus triſtes coràm Domino exercituum? ergo nunc beatos dicimus arrogantes: ſiquidem ædificati ſunt facientes impietatem, & tentaverunt Deum & ſalvi facti ſunt.* S. Baſilius reg. brev. c. 81. *Qui verò de vulgo eſt, & in utramque partem nihil penſi habet, ut cùm nullam neque ſui, neque Dei rationem habeat, neque quicquam omnino referre exiſtimet, peccétne, an rectè agat, graviſſimis duobus malis laborat; videlicet, quòd aut Deum contemnit aut tollit penitus. Non eſt timor Dei ante oculos eorum. Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt.* Pſal. 35. & 52.

IV. Quartum beneficium Statûs religioſi, à S. Bernardo adductum eſt: *Religioſus incedit cautiùs.*

1. Ob peccatorum præteritorum recordationem. Pſal. 17. *Et ero immaculatus cum Deo, & obſervabo me ab iniquitate meâ.* S. Chryſoſtomus de compunct. *Oportet recordari priora delicta, ut intuentes, quàm ingentem molem debiti nobis remiſit Deus, & ampliùs eum diligere poſſimus, & paùlorem concipere, atque ex his corde compungi.*

2. Ob periculorum præſentium conſiderationem. Proverb. 1. *Fruſtra jacitur rete ante oculos pennatorum.* Religioſi quotidianis, iiſque profundis meditationibus perpendunt & ruminant hujus vitæ pericula, quæ enumerat S. Bernardus ſerm. de kg. ſæc. & ſtip. *Nuſquam eſt ſecuritas, nec in cœlo, nec in paradiſo, nec in mundo: non de cœlo Angelus, de paradiſo Adam, in ſchola Chriſti, Judas excidit. Nemo hos homines, ſed homines locum ſanctificat.* Atque ita fit, quod ait S. Theodorus Studita: *Ut piis implexi cogitatis & diſtenti, hoſtiles laqueos evadamus.* Sermone 42.

3. Ob præmiorum futurorum retributionem. Pſal. 118. *Inclinavi cor meum ad faciendas juſtificationes tuas in æternum, propter retributionem.* S. Bernardus de tripl. Ind. *Ad portum voluntatis, in qua ſolent manere cæleſtia deſideria, tanquam in domeſtica familia, ſtatuatur oſtiarius, qui vocatur recordatio cœleſtis patriæ: hic enim præſto, præcum*

pravum desiderium, quasi cuneus cuneum expellere, & ipsum, qui ait, ego sto ante ostium & pulso, sine cunctatione recipere.

Contrà verò sæcularis incedit inconsideratiùs.

1. Ob oblivionem præteritorum peccatorum. Jerem. 8. *Nemo est, qui agit pœnitentiam super peccato suo, dicens, quid feci? omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium.* S. Chrysostomus de compunct. *Consuetudine contemnendi, dum de præteritis nullus dolor est, facilius supervenientibus malis locum damus, quasi ex anima omnis stimulus auferretur: Quis eam de præcipitiis revocabit?*

2. Ob præsentium periculorum neglectum. Rident mundani pericula, nectiment, sed amant: *Qui*, autem, *Amat periculum peribit in illo.* Eccli. 3. S. Gregorius Nyssenus de Virg. c. 4. *Qui Sodomæ habitârit, igneos imbres effugere non poterit, neque ab Ægyptiorum servitute, se quispiam vindicabit, nisi Ægyptum deserat.*

3. Ob Dei præsentis oblivionem. Psal. 9. *Exacerbavit Dominum peccator; non est Deus in conspectu ejus, inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore.* S. Ephrem tom 2. c. 10. *Nihil pejus gravíusque, quam Dei oblivionem capere. In continua Dei recordatione, turpes animæ passiones recedunt instar maleficorum, Prætore accedente. Ubi verò Dei memoria abest; ibi tenebræ cum fœtore dominantur, omnisque res improba exercetur.*

Quare, Chariſſimi, cùm omnipoteus, Dei miſerentis manus, nos ex Ægyptiacâ mundi ſervitute eduxerit; & in ſtatu Religioſo collocarit, ubi homo ex ſenſu D. Bernardi, & experientia teſte, *Vivit puriùs, cadit rariùs, ſurgit velociùs, incedit cautiùs.* Eſt, quòd ſummas benigniſſimo Numini grates referamus: tot tantaque nobis exhibita beneficia in hoc ſtatu felici, agnoſcamus; Benefactorem laudemus & glorificemus, & reipſa gratos nos exhibeamus, non ſolùm puriùs vivere, rariùs cadere, velociùs ſurgere & cautiùs incedere conando; verùm etiam omnes ſtatûs noſtri Regulas, in animi grati ſignum, accuratione quàm maximâ obſervare ſatagendo. *Felix* ait S. Bernardus, *qui ad ſingula dona gratiæ, redit ad eum, in quo eſt plenitudo omnium gratiarum, cui dum nos pro acceptis, non ingratos exhibemus, locum in nobis facimus gratiæ, ut majora adhuc accipere mereamur.*

* * * * * * *
* * * * * * *
* * * * * *
* * *
* *

EXHORTATIO II.

DE ALIIS TRIBUS BENEFICIIS,

In Statu Religioso nobis à Deo exhibitis,

Religiosus quiescit suaviùs, irroratur frequentiùs, purgatur citiùs.

Tanquam motivis gratitudinis, æstimationis, & observantiæ Regularis.

THEMA.

Grati estote. Ad Coloss. 3.

Flumina, ad locum unde exeunt, revertuntur, ut iterum fluant Eccles. 3. Flumina gratiarum, ad fontem, unde manârunt, revertantur oportet, per animi grati memoriam & testificationem. Qui enim gratiam acceptam non agnoscit, & de ea gratias non agit, alteriùs gratiæ susceptione se indignum reddit. Unde S. Augustinus, *Quod Deus dederat gratis, tulit ingratis, non est dignus dandis, qui non agit grates de datis.* Sânè noster Pater Didacus Martinez, Regni Peruani Apostolus, ab incolis nuncupatus, quotidie, quadringentis vicibus, interdum sexcentis, quas globulis rosarii numerabat, hæc verba proferebat; *gratia Deo*; vel *Deo gratias*: idémque aliis faciendum suadebat, asserens, non esse orationem breviorem, oculisque divinis acceptiorem. Lancic. opusc. 11. c. 10. n. 104. Gratiæ igitur referendæ, tum ob alia beneficia, tum ob grande beneficium vocationis ad statum religiosum, atque ut magis gratum animum demonstremus, tum affectibus, tum verbis, tum operibus, ac præcipuè regulari observantiâ; præter quaterna beneficia priore exhortatione explicata, nunc terna alia adjungemus: scilicet Religiosus *Quiescit securiùs, irroratur frequentiùs, purgatur citiùs*, quibus omnino contraria, sæcularibus accidunt.

I. Quintum ordine beneficium statui Religioso annexum, recensente Doctore Mellifluo, est: *Quiescit securiùs.* 1. Religiosus quiescit securius.

1. Ob gustum virtutum; quibus Reli-

Religiosus, à curis sæcularibus liber, & sub paterna Superiorum providentia ac directione quiescens, unicè studet. *Opus* autem *justitiæ*, ut ait Isaias c. 32. *pax & cultus justitiæ silentium & securitas usque in sempiternum. Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & requie opulenta.* S. Chrysostomus hom. 63. ad Pop. *Licet virtus in ejus exercitatione aliquid laboris habeat, multa tamen consuetam implet delectatione, & tantam intrinsecus exhibet voluptatem, ut nullo sermone exprimi possit.*

2. Ob dona Spiritûs sancti: quæ pacem, tranquillitatem & gaudium animæ afferunt. Isaiæ c. 61. *Gaudens gaudebo in Domino, quia induit me vestimentis salutis; & indumento justitiæ circumdedit me, quasi sponsam decoratam coronâ, & quasi sponsam ornatam monilibus suis.* S. Macharius in quadam homilia, testatur Religiosos, Dei servos, tanto Spiritûs S. gaudio interdum perfundi, tantáque dulcedine, suavitate, ac consolatione repleri, ac fin regio convivio magnificentissimo accumberent; aliàs non secus, ac sponsam in divinis amplexibus, cœlesti voluptate liquescere; aliàs ut Angelos corporis expertes, tantam levitatem & simplicitatem acquirere, tanquam si corpore carerent. Aliàs, Spiritûs sancti dono, quod intellectus dicitur, & Sapientiâ, eorum mentes ita inclarescere, ut momento temporis, ea doceantur, quæ nullius oratio valeat explicare.

3. Ob solatia interna: quibus in Religionis horto irrigamur, & tanquam manna, in deserto Ordinis reficimur: secundum Isaiæ c. 51. vaticinium: *Ponet desertum ejus quasi deliciis, & solitudinem quasi hortum Domini; gaudium & lætitia invenietur in ea, gratiarum actio & vox laudis.* Et Psal. 117. *Vox exultationis & salutis in tabernaculis justorum:* unde fatetur S. Augustinus L. 9. Confess. c. 1. *Quàm suave mihi subitò factum est, carere suavitatibus nugarum: & quas dimittere metus fuerat; jam dimittere gaudium erat: ejiciebas enim ea à me tu vera & summa suavitas: & intrabas pro eis, omni voluptate dulcior; sed non carni & sanguini.* Hic ergo est lectus ille floridus, in quo dulciter quiescimus: teste S. Bernardo serm. 46. in Cant. In Ecclesia, lectum in quo quiescitur claustra existimo esse & monasteria, in quibus quietè vivitur à curis sæculi & sollicitudinibus vitæ.

E contrario sæcularis vivit perturbatiùs.

1. Ob vermem conscientiæ; diu noctúque instar spectri territantem, instar inimici insultantem & minantem; instar vermis corrodentem, nullámque requiem permittentem. Docet id Sapientissimus Regum Salomon Sap. c. 1. *Cùm sit timida nequitia, dat testimonium damnationis, semper enim præsumit perturbata conscientia.* Ac proindè rectè dixit S. Gregorius in Psal. 45. *Inter omnes tribulationes humanæ animæ, nulla est major, quàm conscientia delictorum.*

2. Ob vitiorum tyrannidem. Joan. 8. *Qui facit peccatum, servus est peccati.* S. Chrysost. in 2. ad Corinth. hom. 9.

Barbarum est peccatū, tyrannidem exercens in animam semel captam. Et S. Augustinus L. 8. de civ. Dei c. 3. *Malus servus est, non unius hominis, sed tot dominorum, quot vitiorum.*

3. Ob Dæmonum vexationem. 1. Joan. 3. *Qui peccatum facit, ex Diabolo est; quoniam ab initio Diabolus peccat.* Tertullianus de Iu. *Peccator traditur Diabolo, quasi carnifici in pœnam, ut Saul.* S. Augustinus L. 8. conf. c. 5. *Velle meum tenebat inimicus, & inde mihi catenā fecerat, & constrinxerat me.*

II. Irroratur frequentiùs.

II. Sextum Religionis beneficium, ex mente Doctoris Mellifluí est: *Irroratur* Religiosus *frequentiùs.*

1. Ob bonam dispositionem: cùm enim Religiosi, omnia amore Dei relinquant, & ad Deum quàm proximè accedant, ad ejus similitudinem aspirantes, & gratiæ ejus cooperari satagentes. Deus erga illos se liberaliorem, quàm erga mundanos exhibet, eosdémque rore Divinarum illustrationum, inspirationum, consolationum, & auxiliorum gratiæ perfundit. *Deus enim,* ut docet S. Dionysius L. 1. de div. nom. §. 1. *Radium illum supersubstantialem, sibi perseveranter insitum, cuilibet rei, congruis illuminationibus, clementer attemperat: nec non, quantum fas est, ad contemplationem, ac communionem, similitudinémq; sanctas mentes trahit, quæ ad ipsum, quoad possunt, connituntur.* Dilata ergo os tuum, & implebo illud. Psal. 82.

2. Ob custodiā Divinæ gratiæ. Matth. 13. *Qui habet dabitur ei & abundabit, qui autem non habet, & quod habuit auferetur ab illo.* S. Hieronymus Epist. 127. ad Fabiol. ait: *Timor virtutū custos est, unde cùm Propheta dixisset; Dominus regit me & nihil mihi deerit, in loco pascuæ, ibi me collocavit; junxit timorē qui custos est virtutum: virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Unde B. Ægidius, ut refert Surius, & Wadingus L. 2. Annal. Ann. 1262. n. 34. dicebat: *Mallem ego gratiam unam in Monasterio, quàm decem in sæculo: quæ enim in Monasterio obtinetur gratia, & crescit facile & benè custoditur.*

Ob familiaritatem cum Deo, invocatione, meditatione & contemplatione. *Lætificabo eos in domo orationis meæ.* S. Bernardus serm. 18. in Cant. *Orando,* inquit, *bibitur vinum lætificans cor hominis, vinum spiritūs, quod inebriat; & carnalium voluptatum inducit oblivionem.* Religio autem est domus orationis; in quâ Deus lætitiam animabus puris infundit, suâ luce illabitur, sanctitatis suæ radiis illustrat, & consolatione spirituali delectat, dum modò cum Angelis, modò cum Sanctis, modò cum horum Regina, modò cum suprema Dei Majestate familiari conversatione.

E contrario sæcularis irroratur rariùs.

1. Ob terrena solatia. Job. 28. *Sapientia ubi invenitur? nescit homo pretium ejus, nec invenitur in terrā suaviter viventium.* S. Bernardus Epist. 2. *Quomodo ignis & aqua simul esse non possunt; sic carnales & spirituales deliciæ se in eodem non patiuntur.*

2. Ob neglectum Divinæ gratiæ. Hebr. 6. *Terra enim sæpe super se venientem bibens imbrem, & generans herbam*

herbam opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: proferens autem spinas & tribulos, reproba est & maledictioni proxima, cujus consummatio in combustionem. Neglectus verò ille, unde oritur in mundanis, nisi ex regno vitiorum & scelerum in mundo dominantium, & regnum gratiæ evertentium? *O misera servitus*, exclamat ingemiscens Augustinus L. 1. delib. arbit. c. 11. *Cùm cupiditatum regnum tyrannicè sæviat, & variis, contrariisque tempestatibus, totum hominis animum, vitamque perturbet! Quaquaversum potest illum coarctare avaritia, dissipare luxuria, inflare superbia, torquere invidia, desidia sepelire &c.* Et quid hæc aliud agunt, quàm gratiæ regnum impugnare & evertere? & quis mundanorum ab his tempestatibus liber evadit?

3. Ob infrequentiam orationis: tum quòd vel innumeris curis & negotiis distentus rariùs orationi se totum dedat; tum, quòd etiamsi orationi vacet, innumeris sollicitudinibus, tanquam importunis interpellatoribus, mens avocetur & perturbetur. *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me.* Matth. 15. Et quî cor ejusmodi, non collectum, sed dissipatum, Divinæ consolationis rorem excipiet? S. Chrysostomus serm. 1. de orand. Deum: *Quisquis non orat Deum, is mortuus est, expersque sanæ mentis, & simpliciter impossibile est absque precationis præsidio, cum virtute degisse. Cùm video non amantem orandi studium; nec hujus rei fervidâ curâ teneri: continuò mihi palàm est, eum nihil egregiæ dotis in anima possidere.* Adeóque nec dignum esse, qui manna cœlestium consolationum degustet, aut rore spiritualis dulcedinis perfundatur.

III. Purgatur citiùs.

III. Septimum Religiosæ vitæ beneficium, à S. Bernardo insinuatum est: Religiosus *purgatur citiùs*: scilicet à peccatis venialibus, sine quibus hæc vita mortalis non ducitur, etiam à Religiosis: tum etiam ab eorum pœnis, tam in hac vita, quàm in flammis purgantibus persolvendis: purgatur autem citiùs Religiosus, cæteris paribus, quàm sæcularis.

1. Ob sanctas admonitiones, quibus à Superioribus corripitur & citiùs corrigitur. Eccles. 12. *Verba sapientum sicut stimuli & quasi clavi in altum infixi, quæ per Magistrorum consilium data sunt.* S. Climacus gradu 4. *Qui increpationem suscipit, iste suorum delictorum veniâ & remissione potitur.*

2. Ob Divinas inspirationes. Osex 2. 14. *Ecce ego lactabo eam, & ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus.* S. Augustinus serm. 13. de verb. Apost. *Tunc bene agis, si à bono agaris spiritu: spiritus enim Dei, qui te agit, adjutor est agentibus: nemo agitatur, si ab illo non agatur: spiritus enim adjuvat infirmitatem nostram.*

3. Ob usum Sacramentorum crebriorem; Pœnitentiæ nimirum & Eucharistiæ. Isai. c. 12. *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris.* Aquas remissionis, ad diluendas culpas, ut exponit S. Bern. serm. 1. de nativ. Dom. Et idem in serm. de cœna Domini. *Duo operatur Sacramentum Eucharistiæ in nobis, ut videlicet sensum minuat*

in minimis, & in gravioribus peccatis tollat omnino consensum. Hic accedit quod Religiosus plura opera satisfactionis, mortificationis & pœnitentiæ præstet, quàm sæcularis: & post mortem pluribus Fratrum suorum precibus atque operibus satisfactoriis adjuvetur

E contrario sæcularis purgatur difficiliùs.

1. Ob rariorem Sacramentorum usum. Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, nō habebitis vitam in vobis.* S. Chrysostomus in 1. Corinth. Homil. 24. *Frigida ad Eucharistiam accessio periculosa est: ita nulla mysticæ hujus cœnæ participatio pestis est & interitus: ipsa namque mensa, animæ nostræ vis est, nervi mentis, fiduciæ vinculum, spes salus, lux & vita nostra.*

2. Ob rariores divinas inspirationes: quibus, sæcularis vel ob alia negotia & curas, vel ob peccata, animum præparat, vel locum non præbet. Sap. 1. *In malevolam animam non introibit sapientia, Spiritus sanctus disciplinæ, effugiet fictum, & auffert se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu.* S. Bernardus serm. 54. in Cant. ait. *Superbia inventa est in me, & Dominus declinavit in ira à servo suo; hinc ista sterilitas animæ meæ, & devotionis inopia, quam patior. Non compungor ad lacrymas, quia non sapit Psalmus; non legere libet; non orare delectat; ubi mentis serenitas, gaudium & pax in Spiritu sancto?*

3. Ob rejectas admonitiones. Proverb. 1. *Via vitæ custodienti disciplinam: qui autem increpationes relinquit, errat.* S. Gregorius L. 10. Moral. c. 3. *Ut recti correptionis vocem ministerium charitatis æstimant; sic perversi contumeliam divisionis putant: illi se potiùs ad obediendum sternunt; isti ad insaniam defensionis eriguntur. Illi correptionis adjutorium, vitæ patrocinium deputant: isti, cùm se impeti redargutione conspiciunt, gladium percussionis credunt.*

Quare, dilectissimi, cùm etiam terna hæc beneficia in nos contulerit larga miserentis Dei manus; quod scilicet in Societate quiescamus securiùs, irremur frequentiùs, purgemur citiùs; quæ sanè maxima dona sunt, immeritis liberalissimè collata, facilè cernitis, quas laudes, quas gratiarum actiones, propter illa Deo, reddere debeamus: & simul quanti beneficium vocationis nostræ æstimandum, in quo tantis bonis fruimur. Nec solùm beneficia hæc agnoscenda sunt, & gratiæ referendæ; sed & pro viribus compensanda sunt: nam ut S. Ambrosius ait. L. 6. Hexam. c. 4. *Vel ipsis bestiis insita est natura, ut grates referant, & canes sollicitas custodias pro Dominorum salute prætendant.* Quâ verò ratione beneficia tanta meliùs liberalitásque compensabimus, nisi vitam vocationi nostræ conformem ducendo, & Regulas, nobis porrectas, ad amussim observando: quod si præstiterimus, ingentem animi pacem, tranquillitatémque obtinebimus, cœlestibus deliciis ac solatiis crebrò irrorabimur, citiúsque & in hac vita & in igne purgante, ab omnibus inquinamentis nostris emundabimur.

EXHOR-

EXHORTATIO III.

DE DUOBUS ULTIMIS BENEFICIIS IN STATU RELIGIOSO NOBIS COLLATIS,

Religiosus moritur confidentiùs, remuneratur copiosiùs.

Tanquam efficacibus motivis, gratitudinis, æstimationis, & observantiæ Regularis.

THEMA.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo. Psal. 110. 1.

S. Chrysostomus in prædicta Psalmi verba scribens: *Confessionem*, inquit, *hic mihi videtur* (Propheta Regius) *dicere gratiarum actionem. Laudabo*, ait, *gratias agam: totam enim vitam in hoc consumpsit, ab hoc exorditur, & in hoc desinit. Et Deus nihil aquè atque hoc postulat. Hoc est sacrificium, hoc oblatio, hoc est pii & grati animi signum, hoc vulnus infert diabolo.* Prophetam imitari decet nos Religiosos, qui tam excellentibus, præ mundanis, à Deo beneficiis cumulati sumus: quod si negligamus, sanè ipsis brutis animantibus deteriores sumus. Draco juvenem, à quo educatus fuerat, à latronibus defendit Patris in Achaia. Ut refert Ælianus L. 13. Leo servum Androdum, qui sibi spinam extraxerat, diu Romæ aluit, & eidem in theatro non nocuit, sed blanditus est, ut narrat Gellius L. 5. c. 14. Aquila à serpente implicata, à messore liberata, ei poculum venenatum è manibus excussit. Causs. Pol. 6. 22. Alia aquila Virgini altrici suæ, aves aliósque venatus ingessit, & in mortuæ rogum se injecit ibid. Ciconia, Heraclei feminæ, quæ illi vulnus obligaverat, præstantem lapidem in sinum demisit, ibid. 40. S. Macarius Alexandrinus visum reddiderat duabus parvis lieninibus cæcis, earum mater attulit altero die viro sancto pellem ovis, ut narrat Palladius in histor. Lausiac. c. 20. fœdum igitur est, Religiosos à bestiis superari, & ingratos sese pro majoribus, præstantioribúsque beneficiis, Deo exhibere. Quare gemina beneficia

ficia Statûs Religiosi, à S. Bernardo ultimo loco recensita, sed longè maxima consideremus: scilicet Religiosus *moritur confidentiùs, & præmiatur copiosiùs*, ut nos gratos & æstimatione tantorum beneficiorum, & Regularum observantiâ exhibeamus.

VIII Moritur confidentiùs.

I. Octavum beneficium, à liberalitate divina Religiosis probis præstari solitum est: *Mori confidentiùs*. Obeunt enim diem suum, spe & fiducia pleni.

1. Ob bona opera facta. Quid est vita omnis Religiosorum, nisi catena bonorum operum? percurrere diem ab ortu solis ad occasum, & nil nisi orationem, meditationem, studia, laboréque pro Deo & animarum salute susceptos reperies; quibus peractis, tandem, post mortem tanquam navis pretiosis onusta mercibus cœlestis patriæ portum feliciter ingreditur. Rectè enim Job c. 5. 26. de talibus ait: *Ingredieris in abundantia sepulchrum; sicut infertur acervus tritici in tempore suo.* Cui consentit S. Hieronymus Epist 34. *Felix*, inquit, *& omni dignus beatitudine, quem senectus Christo occupat servientem: quem extrema dies invenerit, Christo militantem Salvatori: qui non confundetur, cùm loquetur inimicis suis in porta; cui in introitu paradisi dicetur: recepisti mala in vita tua: nunc autem hîc lætare.*

2. Ob mala opera omissa. *Timenti Dominum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur.* Eccli. c. 1. In illa enim hora, bene illi erit, quia sæculum fugit, quia scelera graviora declinavit, aut si quæ in sæculo admisit, totius vitæ homologesi expiavit. Bene illi erit: quia negotiationis suæ rationibus non implicatur, quia mundi aut diaboli retibus non constringitur, nec carnalibus concupiscentis detinetur. Ac proinde secure & confidenter diem suum obit, S. Bernardus ad mil. templ. c. 1. *O vita*, exclamat, *secura ubi pura conscientia! O inquam vita secura, ubi absque formidine mors exspectatur, imo & exoptatur cum dulcedine, & excipitur cum devotione!*

3. Ob auxilia Fratrum. Quanto enim est solatio, Viro Religioso, in corona Fratrum, amicorum Dei & filiorum dilectissimorum, side magnâ & fiduciâ orantium, Dei opem implorantium ac consolantium, vitam suam claudere? certè ex historiis fide dignis constat, Dæmones cæteroquin calcaneo vel maximè insidiantes, Fratribus piè orantibus, infirmorum lectulo appropinquare non ausos. Proverb. 18. *Frater, qui adjuvatur a fratre, quasi civitas firma*: Quæ à pluribus melius contra hostes defenditur, quàm ab uno: ut rectè notat S. Leo serm. de jejun. sept. mens. *Ecclesiasticus miles*, ait, *etiamsi specialibus præliis posit fortiter facere: tutius tamen dimicabit, ubi non suis tantùm viribus certamen ineat: minore enim discrimine multi confligunt cum hoste, quam singuli: nec tam facilè patet vulneri locus, quem opposito scuto fidei, non sua tantùm, sed etiam aliorum fortitudo defendit, ut ubi una omnium est causa, sit una victoria.*

Contrà sæcularis juxta mundi leges in

in peccatis vivens, *moritur desperatiùs.*

1. Ob peccata commissa: quæ eum in hora mortis ceu hostes capitales, tanquam leones & tigrides, circumdant, acterritant: & mœrore atque angustiâ replent. Ut expertus est impius Rex Antiochus, qui dicebat: *In quantam tribulationem deveni! & in quos fluctus tristitiæ in qua nunc sum, qui jucundus eram & dilectus in potestate meâ; nunc verò reminiscor malorum, quæ feci in Jerusalem; cepivi ergo quia propterea invenerunt me mala, & ecce pereo tristitiâ magnâ in terra alienâ.* 1. Mach. 6. 12. Quare rectè monet S. Gregorius hom. 39. in Evang. *Cogitandum nobis, quantum erit terribilis hora nostræ resolutionis; qui pavor mentis; quanta tunc malorum memoria: quæ oblivio transactæ felicitatis: tunc maligni spiritûs, egrediente animâ, sua opera requirunt; tunc mala, quæ suaserunt, replicant; ut socium ad tormenta trahant.*

2. Ob bona omissa. Quoties enim, preces & sacra intermisit? Quoties jejunia statæ violavit? Quoties eleemosynas egentibus denegavit? Quoties in convivia & luxum fastúmque impendit, quo esurientes pascere, infirmos refocillare, nudos amicire valuisset. Sed nunc instante abitûs, obitúsque horâ: *Mane, Thecel, Phares, numeravit Deus regnum tuum, & complevit illud: appensus es in statera, & inventus es minus habens.* Dan. 5. O quo dolore tot meritorum occasiones & quasi aurifodinas, à se neglectas fuisse deplorabit! nec sese de omissis operibus bonis, purgare poterit? Nam ut ait S. Chrysostomus hom. 10. in Epist. ad Ephes. *Nihil boni facere, hoc est mala facere. Dicas enim velim, si famulum haberes, qui non furaretur, non convitiaretur, nec quicquam mali faceret; sederet tamen toto die otiosus, non flagellares illum.*

3. Ob Judicis metum. Et quis non timeat Deum omnipotentem, justum & terribilem in consiliis super filios hominum? Quis non timeat Judicem; quem sæpiùs gravissimè offendit; nec placavit? Quis non trepidet ad conspectum illius, qui omnes machinationes malignas plenè cognoscit, & nihil impunitum relinquit? Quis impiorum, non reformidet ac tremat ad intuitum illius, coram quo etiam columnæ cœli contremiscunt? Et sanè: *Si justus vix salvabitur; impius & peccator, ubi parebunt?* 1. Petri 4. Rectè S. Hieronymus in Epist. ad Titum: *Sicut impietas magni Dei reformidat adventum; ita securæ de opere suo pietas illum præstolatur.*

IX. Remuneratur copiosiùs.

II. Nonum denique beneficium, & reliquorum coronis, ac bravium, Religiosæ vitæ à Deo promissum, est: *Remuneratur copiosiùs?*

1. Ob vota religiosa. Quanta enim præmia Salvator noster Religiosis ore suo sacrosancto promittere dignatus est, omnia relinquentibus? Et quibusnam aliis similia spopondit? Matth. 19. *Omnis, qui reliquerit domum vel fratres aut sorores, aut Patrem, aut Matrem, aut uxorem, aut Filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* In quæ verba S. Bernardus serm. Ecce nos reliquimus. *Hæc, ait, sunt verba, quæ contemptum mundi in universo mundo, & voluntariam paupertatem hominibus persuasêre. Hæc sunt, quæ Monachis claustra replent; deserta anachoretis: hæc, inquam, sunt verba quæ Ægyptum*

tum spoliant, & optima quaque ejus vasa diripiunt. Hic sermo vivus & efficax, convertens animas felici amulatione sanctitatis, & veritatis promissione fideli.

2. Ob victoriam illustrem de debellato mundo, carne, & Diabolo. *Qui vicerit, dabo ei edere de ligno vitæ. Qui vicerit, dabo ei calculum candidum*, scilicet æternæ beatitudinis: *Qui viceris; faciat illum columnam in templo Dei mei*: ait S. Joannes in Apocalypsi. Hæc sunt præmia & coronæ Religiosorum generosè certantium, victoriámque de hostibus suis reportantium; & cum Apostolo, gloriantium: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi; de reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex, non solùm autem mihi; sed & iis, qui diligunt adventum ejus.* 2. Tim. 4. Augustinus L. 2. Conf. c. 13. *Posthæc dedit mihi Deus gratiam promerendi bona vitæ æternæ quam in tribus maximè positam arbitror: in odio præteritorum malorum, in contemptu præsentium bonorum; in desiderio futurorum.*

3. Ob imitationem Christi. *Qui sequitur me non ambulat in tenebris; sed habebit lumen vitæ.* Joan. 8. Et Matth. 19. *Vos qui reliquistis omnia & secuti estis me, in regeneratione cùm sederit filius hominis in Sede Majestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israël.* S. Gregorius L. 26. Moral. c. 20. *Qui præcepta legis perfectione virtutum transcendunt; hi in extremo judicio non judicantur, quia cum Authore suo etiam judices veniunt: relinquentes quippe omnia, plus promptâ devotione executi sunt, quàm juberi generaliter audierunt.*

Contrà, sæcularis, mundi principiis se conformans, & in sceleribus vitam finiens torquetur copiosiùs.

1. Ob agnitam & non servatam viam justitiæ. Lucæ 12. *Servus qui cognovit voluntatem Domini sui & non fecit secundùm voluntatem ejus, vapulabit multis.* Venerabilis Beda in c. 12. Lucæ. *Majori gratiâ donatos, si deliquerint, major vindicta sequetur.*

2. Ob neglecta Dei dona. Matth. 11. *Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida; quia si in Tiro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent.* Audient enim judicis exprobrationem: *Serve nequam, quare non dedisti ad mensam pecuniam & talenta tibi tradita ad negotiandum? Auferte ab isto mnam. Habenti enim dabitur, & non habenti, etiam quod habet, auferetur ab eo, & inutilem servum projicite in tenebras exteriores, illic erit fletus & stridor dentium.* Matth. 25. Cur autem horrendum illud væ, prædictis civitatibus intentat benignissimus Salvator? Rationem reddit S. Hieronymus ibidem: *illi ideò est, quia Tirus & Sidon naturalem tantùm legem calcarunt; ista verò civitates, post transgressionem naturalis legis & scriptæ, etiam signa, quæ apud eos facta sunt, parvi duxerunt.*

3. Ob Diaboli imitationem. Matth. 25. *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus. Qui* enim *facit peccatum ex Diabolo est.* 1. Joan. 3. 8. Sicut qui facit justitiam, justus est, & ex Deo natus; ita ex adverso, qui facit peccatum, injustus est, & natus ex Diabolo, quia ejus actiones & suggestiones sequitur. Effec-

Diabolo,

Diabolo, est imitari Diabolum, ait S. Augustinus. Cùm ergo peccator, in mundo degens Diabolum imitetur, ejus opera patrando: *Quoniam Diabolus ab initio peccat.* l. c. est quasi de ejus regno, prosapia & familia; eúmque sequitur ac imitatur ceu filius Patrem. Quid igitur miri, si cum eodem diriùs abundantiúsque in carcere infernali torqueatur?

Quæ cùm ita sint, ut ex divinis literis, sanctorúmque Patrum voluminibus comprobavimus, Charissimi, si quem vestrum Dæmonis astutia tentaverit, & sæculi voluptates oculis mentis objecerit; beneficia ista sanè maxima perpendite, & omnes mundi illecebras, ut fluxas, ut vanas, ut puerorum crepundias deridebitis. Si quis vestrum, quod absit, in vocatione sua religiosa vacillaverit, aut retrò respicere cœperit; dicta beneficia seriò meditetur; & damna ac pericula iis contraria consideret, & fluctuantem animum instar fœni continebunt, ne corruat. Deinde agnoscite quanta sint ista munera, quæ in vos benignitas divina contulit; quanta damna, quantáque discrimina, à quibus vos misericordia Dei infinita liberavit: & gratias, quas potestis, maximas reddite; magno perfectionis desiderio, ingenti vocationis amore atque æstimatione, exactáque Regularum observatione, tantos Dei favores compensare studete. Quæ si præstiteritis; non solùm *moriemini confidentiùs*, sed & *remunerabimini copiosiùs*; ea enim beatitudinis æternæ præmia, ea cœlestis Paradisi gaudia, ea Sanctorum oblectamenta referetis; quæ in hoc mundo nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis descenderunt. Quod nobis omnibus largiatur Deus Pater, & Filius & Spiritus Sanctus.

Amen.

FINIS.

Primæ Partis.

AUCTARIUM EXHORTATIONUM AD RELIGIOSOS

De præcipuis anni temporibus, & festivitatibus.

UT

CHRISTI DOMINI NOSTRI;
Beatissimæ Virginis Mariæ & aliorum nonnullorum Sanctorum:
PRÆCIPUE SS. ORDINUM FUNDATORUM,
Quæ Exhortationibus de Instituto ac Regulis pro grata varietate interpositæ sunt:
NOVITIORUM MAGISTRIS;
CONCIONATORIBUS DOMESTICIS;
Aliisque ad Religiosos, ac Religiosas dicturis,
Ad usum & laboris levamen, concinnatæ, prælóque subjectæ,

à

R.P. JOANNE DIRCKINCK
è SOCIETATE JESU.

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Sumptibus Viduæ GODEFRIDI MEUCHERI Bibliopolæ. ANNO M.DCC.IV.
Cum Privilegio Sac. Cæsar. Majestatis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

PRÆFATIO
Ad benevolum Lectorem.

PRiusquam, Lector benevole, Exhortationes præcedentes ad prælum limaremus, varia occurrerunt, quæ calamum scripturientem, velut fluctus alternantes, impellerent, & repellerent; retraherent atque allicerent: nam

1. Retraxit ingens perfectionis Evangelicæ sublimitas, quæ sub Regularum involucro, tanquam sub cortice nucleus delitescit; à qua cùm longe nos tam cognitione, quàm praxi, distare cerneremus, non videbamus, quo pacto eam aliis explicaremus. Verùm allexit spes in Deum & fiducia; atque ut verbis Magni Gregorii utamur, in procemio Moral. c. 2. *Ad illum protinus spem erexi, per quem aperta est lingua mutorum, qui linguas infantium facit disertas, qui brutos asinarum filios, per sensatos humani eloquii distinxit modos. Quid ergo mirum, si intellectum homini salva præbeat, qui veritatem suam, cùm voluerit, etiam per ora jumentorum narrat?*

2. Retraxit Regula 44. Magistri Novitiorum, jubens *Exhortationes haberi de rebus ad Institutum pertinentibus, facili ac simplici methodo, ad Novitiorum animos Instituti amore & solidâ virtutum perfectione imbuendos, accommodatâ.* Atque inde oriri visa est difficultas, quâ scilicet ratione, in Exhortationibus hisce conjungenda foret facilitas, cum tanta rerum dignitate, cum sublimitate claritas, simplicitas cum eruditione, quam præsens & lux publica videtur exigere. Verùm allexit, quòd Exhortationes concinnaremus, ad Tirones quidem; at non adeò teneræ ætatis, quales in aliis Provinciis, post Rhetoricam auditam, admissos, cernimus; sed ad Philosophos emeritos, nonnullósque etiam Jurisprudentiæ ac Theologiæ, annis aliquot Auditores. Unde visum fuit, licere acumen plusculùm elevare, nervúmque aliquantulùm tendere; ita tamen ut intra facilitatis & simplicitatis limites sermo consisteret; imitando Doctorem mellifluum: qui Canticorum explanatione filios suos instruere volens serm. 1. in Cant. ait: *Vobis, Fratres, alia, quàm aliis de sæculo, aut certè aliter dicenda sunt: illis siquidem lac potùm dat, non esam, qui Apostoli formam tenet in docendo: nam spiritualibus, solidiora apponenda esse, itidem ipse suo docet exemplo: loquimur, inquiens, non in doctis humanæ sapientiæ verbis; sed in doctrina spiritûs, spiritualibus spiritualia comparantes.* Nec sanè Regula debitè exponitur, si lacens in ea perfectio ingens, non elucidatur: si verò hæc, methodo conveniente, Tironibus ob oculos ponitur; vel ab ipsa vitæ religiosæ infantia, altiùs in scopum collimare dicunt, quò si non summum, medium saltem assequantur.

3. Retraxit propria conscientia, & in accurata observantia regulari, negligentia; cùm longè distemus à perfectione Viri illius sancti, in vitis Patrum laudati, de se asseverantis: *Nunquam alios docui, quod priùs ipse non feci.* Allexit verò observantiæ exactionis desiderium; ut dum aliis sensum Regularum explanaremus, eundem nobis imprimeremus fortiùs. Cæterum cum S. Ambrosio libenter asseremus L. de dignit. Sacerd. c. 1. *Nec prærogativam mihimet scientiæ, si hæc meis commilitonibus, charitatis intuitu, prærogem,*

gam, vendicabo ; aut vitæ perfectæ me esse fateor , cùm de vitæ perfectæ aliis moneo : sed prius cùm hæc ad illos loqui audeo , simul cum illis quæ loquor , audiam. Et licet magnus vocari aliquoam tanquam qui fecerim & docuerim, saltem minimus , id est , pusillus , inter pusillos, Dei servos, in regno cœlorum inveniar.

4. Denique retraxit Authoritas tot Magistrorum , qui hactenus vel Tirones instruxêre, vel etiamnum, per orbem universum , instruunt , qui sapientiâ & scientiâ Sanctorum præcellunt ; pauciſſimi tamen illorum , ea , quæ exhortando Novitiis inculcant, publici juris faciunt; illa non chartis mortuis ; sed vivis suorum cordibus imprimendo contenti. Verùm allexit major Dei gloria , à S. Ignatio toties in Constitutionibus inculcata, quam, si quis non verbo solùm in vita ; sed etiam typo post fata promoveretur, utique eam magis amplificare censebitur. Nec nostris viribus , sed Dei Numine & gratiâ freti scribendi Provinciam aggressi sumus : Dominus qui voluntatem injecit, consummationem non denegat : Dominus qui Davidem puerulum sustulit de gregibus ovium , & de postfœtantibus acceptum , gratiæ mysteria docuit , ut alios illuminaret. Dominus qui Armentarium Amos , Sycomoros vellicantem , lumine divino colluſtravit, ut aliis Verbum Dei prædicaret. Dominus qui piscatorem Petrum , de navicula vocatum , Spiritu sapientiæ replevit, ut infidelitatis tenebras discuteret: idem ille Dominus , gloriam suam propagare cupientibus , quantumvis debilibus , deesse nunquam ; ut experientia comprobat. Alias rationes, nos allicientes , in priore præfatione insinuavimus.

Supereſt nunc & appendicis sive auctarii hujus conficiendi, causam , breviter proferamus.

Præscribit Regula 44. nostris Novitiorum Magistris, ut lectiones sive exhortationes ad Novitios habeantur de his quæ ad Institutum pertinent, & literis Apostolicis, Regulis & Constitutionibus continentur , præcipuè verò quæ in Examine & 3. p. tractantur, aut de aliis, quæ eò feruntur ; & mox additur : *Mutatâ interdum materiâ , ut tædium tollatur.* Reliqua antedicta , pro modulo nostro præstitimus , ut verò etiam id , quod de mutanda interdum materia , ad tædium tollendum , jubetur, observaremus, proximis Exhortationibus nonnullas de præcipuis anni solennitatibus ac festis interponere ; idque in hoc Auctario attexere voluimus ; ut Religiosos , Religiosasve exhortaturis juvare valerent.

Utere iis , Lector benevole , & pro beneplacito , adde , deme , muta , transpone, coque , recoque , saccharum aut piper asperge , gustuique tuo attempera : neque enim idem cibus , neque eadem materia aut forma concionum sapit palatis omnibus. Mihi sufficiet, tibi suggessisse quid , iam , quo Dei gloriam & proximi salutem ac perfectionem amplifices.

Treviris in Domo probationis
Anno 1703. 20. Junii.

PARS I.

DE FESTIS CHRISTI DOMINI.

PRO TEMPORE ADVENTUS.

EXHORTATIO I.

De præparatione ad Adventum Domini.

THEMA.

Dirigite viam Domini. Joan. 1.

LEgimus Libro 1. Regum c. 6. 12. De duabus vaccis, portantibus Arcam Domini, quæ *ibant in directum, per viam, quæ ducit Bethsames, & in itinere unâ gradiebantur, pergentes & mugientes, & non declinabant neque ad dexteram, neque ad sinistram.* S. Gregorius hom. 37. in Evang. & L. 7. moral. c. 34. prædicta, hâc ratione exponit: *Quid vaccæ nisi fideles quosque designant, qui præcepta Domini, velut arcam sibi superimpositam portant, & non declinant a recto tramite in Bethsames, id est in Domum solis; mugiunt quidem & gemunt, carne resistente; sed colla posterius non reflectunt.* Pari ratione videmur posse dicere: Quid vaccæ sunt nisi Religiosi, qui Regulas & Institutum suum, velut arcam sibi superimpositam gestant, mugiunt quidem nonnunquam, id est caro obmurmurat, mortificationes & pœnitentias sentit; sed pergunt nihilominus, rectà in Bethsames, in Domum Solis, in Domum perfectionis ac tandem cœlestis patriæ, nec declinant ad dexteram, neque ad sinistram, nec retro respiciunt.

Via recta ad perfectionem seu Domum Solis & Cœlum ad Natum Salvatorem, in Bethlehem, in stabulo, tanquam solem in Domo sua requiescen-

tem est via virtutum: virtutes enim sunt rectitudines; quoniam earum essentia in rectitudine & æquitate consistit. Quintuplex autem rectitudo quamcunque virtutem comitatur, si perfecta sit: judicii, intentionis, affectionis, locutionis, operationis: & has oportet nos acquirere, ut viam dirigamus, quâ Christus Dominus in nos veniat, in nobis nascatur: habitet & regnet tanquam in Domo Solis.

I. Directio Rationis.

I. Prima rectitudo nos disponens ad Christi Salvatoris nostri Adventum, est *Rectitudo judicii*: quæ sita est in veritate ipsius, seu in conformitate illius, ad id quod verum est, absque deviatione in aliquod falsum, vel erroneum, vel temerè præsumptum. Juxta illud Davidis Psalm. 57. 1. *Recta judicate filii hominum.* Quod clariùs expressit Redemptor noster Joannis 7. 24. *Nolite secundùm faciem judicare; sed justum judicium judicate.* Tunc verò rectè judico & justè, si magna judicem esse magna, parva autem parva: si vilia judicem esse vilia, pretiosa verò pretiosa: si vitrum vitrum, si gemmam gemmam; si muscam muscam, & elephantem, elephantem esse judicem. Quòd si verò, magnum judicem esse parvum, vile pretiosum, vitrum gemmam, muscam elephantem, orichalcum aurum, stannum argentum, non rectè judico.

Homines mundani & nos dum inter illos viximus non rectè judicavimus; putavimus enim, divitias, honores, voluptates, mundi, dignitates, Canonicatus, libertatem, recreationes, compotationes, lusus, esse quid magnum & pretiosum. Hoc judicium pravum, distortum & curvum, corrigere debemus in Tirocinio. Et omnia ista, tanquam vilia, inania, brevia & exigua reputare: è contra, Deum & divina, cœlum & cœlestia, spiritum & spiritualia, virtutes & Sacramenta, gratiam aliáque Dei dona, tanquam magna, alta, pretiosa, & diuturna æstimare: quia æterna sunt.

Si consideremus quàm exiguus sit totus mundus, facilè colligemus, quàm singulæ res mundi, sint exiguæ: *Tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarum: & tanquam gutta roris antelucani, quæ descendit in terram.* Sap. 11. 23. Si totus mundus respectu Dei est tanquam momentum stateræ & guttæ, quid erit una Provincia, una civitas, una domus, unus ager, una crumena auri? Deinde si brevitatem vitæ nostræ consideremus, facilè quoque omnium rerum mundanarum brevitatem perspiciemus: Tota vita nostra quid est? S. Apostolus Jacobus respondet c. 4. *Vapor ad modicum parens & deinceps exterminabitur.* Quàm cito vapor & fumus evanescit in aura! *Memento*, ait Job c. 7. 7. *quia ventus est vita mea*: quàm citò ventus prætervolat? *Breves sunt dies hominis, numerus mensium ejus apud te est.* Jobi 14. 5. Jamì comparemus dies nostros cum æternitate longè videntur breviores; nam omne tempus mundi usque huc, quod est 5651. annorum, cum æternitate comparatum est sicut dies hesterna quæ præteriit. *Quoniam mille anni tanquam dies hesterna quæ præteriit.* Psal. 89. 4. *Et vigilia in nocte*, quæ pro nihilo habentur, *eorum anni erunt.* Vita & anni nostri, non sicut dies hodierna, sed sicut hesterna, cujus nulla pars superest, &

fiat

sicut vigilia noctis, tribus solùm horis durans; imò ipsi nihilo ætates hominum similes esse dicuntur. Quid igitur & quàm brevis est honor, gaudium, voluptas, lusus, recreatio: omnia sunt quasi momentum, quasi punctum puncti: *Omnis gloria ejus velut somnium avolans, non invenietur & transiet sicut visio nocturna.* Jobi 20. 8.

Tale igitur judicium formemus, & si antè aliter judicavimus, corrigamus: omnia mundana, vilia, exilia, brevia, omnia spiritualia cœlestia, divina, magna ac diuturna reputemus. *Hoc scio,* ait Job. l. c. ℣. 5. *Quod laus impiorum brevis sit, & gaudium hypocritæ ad instar puncti.* E contra hoc scio, quod *magnus Dominus; & magnitudinis ejus non est finis*: Et quod omnia cœlestia magna sint æterna. Si ita dirigamus judicium, optimè disponimus nos ad Adventum Domini, ut ipse veniat ad nos & habitet in nobis.

II. Altera directio est intentionis: *Dirigite viam Domini.* Omnis intentio nostra ad Deum, ad Christum, ad ultimum finem nostrum dirigenda est: non verò curvanda & detorquenda est ad fines vanos, ad propria commoda, ad honorem & vanam gloriam. Sap. 10. 10. dicitur: *Justum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnum Dei.* Via nostra & vita nostra gressus in hac via, sunt opera nostra, actiones, cogitationes, locutiones, occupationes, officia: per quæ nos Dominus deducit ad Regnum Dei, ad cœlum, & æternam beatitudinem. Per hanc viam rectà incedimus ad cœlum, si intentio sit recta: deviamus si intentio sit curva: curva autem est intentio vana quærens honorem; curva est intentio sensualis, quærens voluptatem: curva est intentio mercenaria, spectans mercedem & commodum temporale, ad quæ mundani respiciunt. Quid enim illi quærunt, quid intendunt, quid concupiscunt? Sanctus Joannes respondet 1. Joan. 2. *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Alia concupiscere & quærere nesciunt.

Quid verò nos in statu Religioso? mox à Tirocinio docemur Deum quærere; in omnibus operibus Dei gloriam spectare, omnia desideria, verba, opera, etiam adiaphora, ad Deum referre, ut ipsi placeamus; eúmque diligamus. Hæc intentio facit nos rectos & justos: *Recti diligunt te*, ait Sponsa Cant. 1. 4. Dilectio enim vera Dei & intentio recta in Deum tendens, facit hominem rectum. Atque hoc est discrimen solum, inter rectos & non rectos; non quod illi orent, isti non orent, illi jejunent, isti non jejunent, aut alia opera bona non præstent; sed quod illi in omnibus Deo placere satagant; isti verò omnia pravâ intentione inficiant. Si avarum eam artem quis doceret, quâ lapides & stercus posset in aurum convertere, quâ aviditate illam addisceret? Ecce artem meliorem, quâ opera quæque vilissima in aurum & lapides pretiosos convertantur: Deum intende, Deo placere studе, & opera aurea perages, Deum, gloriámque æternam promereberis. Atque ita te ad adventum Domini ritè præparabis.

III. Directio affectionis.

III. Tertia *rectitudo est affectûs*, ad verum bonum, honestum & Deo gratum, non incurvando illum ad bonum terrenum, utile & delectabile, quod virtuti adversetur: & hæc est, quam David vocat *Cordis rectitudinem*: unde sæpius *rectos corde* commendat Psal. 7. 11. Psal. 31. 11. Quia rectum erga Deum affectum habent, & rectà ad Deum tursùm tendunt.

Hæc recta affectio oritur ex recto judicio. si enim cognoscamus terrena omnia esse exigua, vilia, brevia, facilè ab iis affectionem nostram abstrahimus: si verò è contra divina & cœlestia magna & pretiosa esse cognoscamus, nullo negotio illis affectum adjungimus. S. Bernardus serm. 24. in Cant. ait: *Rectus Deus, rectum fecit hominem, similem sibi, & corporis staturam dedit illi rectam; forsan ut illa corporea exterioris, viliorisque figmenti rectitudo, hominem interiorem, qui ad imaginem* DEI *formatus est spiritualis suæ servandæ rectitudinis admoneret: quid enim indecentius, quàm recto corpore, curvam gerere animam? perversa res est & fœda, luteum vas, quod est corpus de terra, oculos habere sursum, cœlos liberè suspicere, cœlorúmque luminaribus oblectari aspectus, spiritualem verò cœlestémque creaturam, suos è contrario oculos, id est internos sensus, atque affectus trahere in terram deorsum, & qua nutrivi debebat in croceis, hærere in luto & amplexari stercora cum suibus.*

Si quis ex vobis, Charissimi, curvum ac pravum adeò ad terrena affectum notet, & cum muliere, à Christo Domino erecta, ad terram inclinatus incedat. Dirigat viam Domini, corrigat affectum; *Filii hominum usquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium?* Psal. 4. 3. Erubescat anima religiosa, si divinam in pecorinam commutârit imaginem: & mutatâ specie, correcto affectu, & viâ directâ ad Christum se disponat ac præparet.

IV. Hinc quarta manat *rectitudo locutionis*, quæ consistit in veritate, seu conformitate ad id, quod verè est in mente, omne excludens mendacium aut falsum, aut dolosum, aut cavillatorium, eo animo prolatum, ut alter decipiatur. Hæc rectitudo indicium est perfectæ virtutis, & Deo valde grata accidit. *Qui recta loquitur, dirigetur.* Proverb. 15. 13. Et diriget viam suam ad Christum ejúsque adventum.

IV.

Quare observet Religiosus consilium Ecclesiastici c. 28. ℣. 29. *Aurum tuum & argentum tuum conflа, & verbis tuis facito stateram, & frænos oris tui rectos, & attende, ne fortè labaris in lingua.* Verbis tuis ait S. Gregorius in Psal. 4. Pœnit. *Ori tuo fac stateram, ut omne quod loqueris & humilitate condiatur & mensurâ ponderetur.* Frœnos ori rectos facimus, cùm illud ad loquendum laxamus, vel ad tacendum frœnamus, cùm rectâ ratio loquendum vel tacendum dictat. Mutus, in Evangelio à Christo curatus Marci 7. 35. *Loquebatur rectè.* Hunc imitemur, loquendo rectè, verè, sincerè, debito tempore, & debitâ cautione, consideratione & circumspectione: tenendo consilium S. Augustini: *Omne verbum priùs ad limam, quàm ad linguam veniat.* Amplius exigit S. Bernardus in speculo Monach. *Antequam*, ait, *verba proferas, bis ad limam veniant, quàm semel ad linguam.*

linguam. Exemplo Sponsæ de qua dicitur Cant. 4. *Sicut vitta coccinea, labia tua.* q.d. Labia tua silentio & discretione, ac veritate, quasi vittâ speciosâ constricta & decorata sunt. Hac ratione Christo Incarnato placebimus atque ad ejus in nos adventum præclarè nos præparabimus.

V. Tandem ultima est *rectitudo operis*: non declinando ad dexteram vel sinistram, nec in vitiorum extrema per excessum vel defectum: nec ambulando cum impiis in circuitu scelerum: Atque hæc est, quæ in Scripturis vocatur via aut semita recta: unde Christi Prodromus & Baptista clamat: *Parate viam Domini; rectas facite semitas ejus.* Cuncta hæc complectitur spiritus ille quem sibi exoptabat David Psal. 50. dicens: *Spiritum rectum innova in visceribus meis*: declinavi in curva & abrupta peccatorum, nunc autem ô Domine renova in me spiritum & ad terrenas voluptates inclinatum erige. Hanc rectitudinem Deus primis nostris parentibus in statu innocentiæ indidit: de quo Ecclesiastes c. 7. v. 30. inquit: *Deus fecit hominem rectum; ipse tamen infinitis se miscuit quæstionibus.* id est innumeris repugnantiis & contradictionibus, quæ proveniunt ex rebellione carnis contra spiritum: & appetitûs contra rationem; & quinque prædictas rectitudines virtutum, obruunt, distorquent, & dilacerant, ut vix inter homines locum inveniant; juxta illud psalmi 33. 2. *Dominus de cœlo prospexit, ut videat, si est intelligens, aut requirens Deum: omnes declinaverunt* (scilicet à rectitudine veritatis & virtutis) *simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.* Idem lamentatur Propheta Micheas c. 7. 2. *Periit Sanctus de terra, & rectus in hominibus non est; & qui optimus in eis est, quasi paliurus; & qui rectus, quasi spina de sepe.* Paliurus autem & spina, teste S. Hieronymo, appropinquantem sibi adunco ungue comprehendunt, pungunt & vulnerant.

Quapropter, Charissimi: si vultis Christum in animas vestras venire, spiritualiter in vobis nasci, & charismata gratiarum elargiri: *Dirigite viam Domini. Rectas facite semitas ejus.* Rectum est quòd cum Regula convenit: Regula nostra est recta ratio, Lex divina & voluntas Dei, & ipse Christus Dominus; cujus si vestigia legamus, rectè incedemus. *Dirigite* ergo *viam Domini: & rectas facite semitas ejus:* 1. Semitam judicii; ut rectè judicemus & æstimemus, parva parva; magna magna, æterna æterna; divina divina. 2. Semitam intentionis, ut semper rectâ ad Deum, ejúsque gloriam ac beneplacitum tendamus. 3. Semitam affectûs; ut non curventur ad terram & terrena, sed rectâ in cœlum ascendant. 4. Semitam locutionis, ut loquamur rectè, verè, consideratè, circumspectè, discretè. 5. Semitam operum, non ad extrema vitiorum declinando, virtus enim consistit in medio; va de viâ mediâ, medio tutissimus ibis, scilicet viâ rectâ. Hæc quinque si conjungamus, coram Deo recti sumus, si vel unum desit, non sumus recti: *Si rectè offeras, & non rectè dividas, peccasti*, ait Dominus Caino Gen. 4. quod explicans Aug. L. 5. de civ. c. 7. inquit: *Si proponas rectè offerre, tamē in executione nō rectè observes omnes debitas circūstantias: finis, loci, tēporis; sed malè eas dividas peccasti.*

Quamvis enim recta sentias per Fidem; sed non rectam habeas intentionem, vel affectum obliquum habeas, aut distortum opus, non es rectus, nec Deo places. *Rectum te dixerim* (ait S. Bernardus Serm. 24. in Cant.) *Si rectè in omnibus sentias, & factis non dissentias: Noli esse rectus oblator & pravus divisor.* Quid dividis actum à Fide? addam ego: Quid dividis intentionem à judicio, loquelam ab opere: junge hæc omnia; & viam Domini diriges, semitas ejus rectas facies; atque ad Domini adventum ritè te dispones.

PRO TEMPORE ADVENTUS.

EXHORTATIO II.

De præparatione ad Natalem Domini.

THEMA.

Omnis mons & collis humiliabitur. Isaiæ 40. 4.

VEL:

Parate viam Domini; rectas facite semitas ejus. Lucæ 3. 5.

DUM Monarchæ & Reges terrarum ad Metropoles ac civitates primarias inaugurandi discedunt aliave itinera instituunt, viæ & compita præparantur, sordes removentur, humilia elevantur, extantia demittuntur, inæqualia, aspera & saxosa complanantur; quò magnates hujusmodi commoditate majori itinera perficiant. Ita Xerxes Rex Potentissimus (teste Justino) dum Græciam invadere tentaret, aliquot hominum millia, malleis & securibus instructa præmittebat; ut viam sibi & exercitui profecturo sternerent. Alii montes evertebant; alii valles complebant; alii rupes secabant, alii silvas excindebant; alii fluvios & rivos opplebant, aut aliò derivabant. Carissimi, ad nos venit non Xerxes, aliusve Rex barbarus; sed Christus Rex mansuetus, Rex Regum, & Dominus Dominantium. *Ecce venit* (clamat Malachias) *Dominator, Angelus Testamenti. Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Matth. 21. Quare par est, ut tanto Regi viam præparemus, ùt prædicat Sanctus Præcursor Domini. *Parate viam Domini; rectas facite semitas ejus.* At quomodo id præstabimus? S. Joannes in Allegoriâ ingeniosâ quaterna præscribit Puncta: *Omnis vallis implebitur; & omnis mons & collis humiliabitur; & erunt prava in directa & aspera in vias planas.* Luc. 3.

Quibus

Quibus verbis quaterna proponit impedimenta, adventum Christi in nos retardantia: quæ in præsenti explanabimus; ut, si quid horum in nobis reperimus, removeamus; Dominúmque læti suscipiamus.

I. Impedimentum primum est profunda vallis, quæ (ùt exponit Cornelius à Lapide & Ludovicus de Ponte p. 2. med. 15.) est Pusillanimitas; vel (secundùm alios) diffidentia, timor, acedia, quæ tamen ferè cum pusillanimitate sunt conjuncta. Hæc vallis totæ omnia implenda est. *Omnis vallis implebitur*, seu (ùt interpretatur Cornelius à Lapide) *impleatur. Implenda sunt pusillanimitatis profunda*; ait Ludovicus de Ponte. Inter Religiosos, ac præcipuè Tirones, non pauci in valle pusillanimitatis jacent. Nam hìc viam ad cælum nimis arduam aut arctam esse, sibi imaginatur, séque vix aut nè vix quidem eò perventurum ominatur; ideóque languore, tristitiâ & acediâ opprimitur. Ille viam perfectionis nimis difficilem, & quodammodo sibi impossibilem arbitratur; tum ob crebros tentationum insultus; tum ob Præceptorum & regularum multitudinem; tum ob operum humilium, mortificationum & castigationum corporis asperitatem; tum denique ob perseverantiæ in bono & Statu Religioso incertitudinem. Iste ingenii & doctrinæ suæ exiguitatem caulatur, séque Societatis muniis, Viros doctos requirentibus, haud aptum existimat. Alius in conversatione cum Secularibus, in excipiendis utriúsque sexûs exhomologesibus puritatem se conservare non posse sibi persuadet: & cùm Oratio gratiam ad omnia impetrare possit; ex pusillanimitate nihil se à Deo obtenturum arbitratur. Hæc pusillanimitatis tentatio pulsabat sub conversionis initia Augustinum: Sed ipse reponebat: *Tu non poteris quod isti & istæ? An isti in se hæc potuerunt, & non in Domino Deo suo?* Hæc igitur omnia tanquam montium altissimorum prærupta, è valle pusillanimitatis & dejectionis suæ intuentur, & cacumina, alpésque insuperabiles censent, atque ita animum despondent, ut nonnunquam retrò respiciant, & reditum in Ægyptum meditentur.

Verùm animum erigite, Pusillanimes, pusillanimitatem abjicite, in Deo omnipotente confidite, & videbitis, hos montes non solùm non superatu impossibiles, sed faciles esse. Figuram pusillanimitatis hujus præbent nobis Israëlitæ *Num.* 13. Qui cùm ab Exploratoribus à Moyse missis audirent, in terrâ promissâ civitates reperiri, perquàm munitas & populos feroces, animum abjecerunt, ulteriúsque progredi detrectârunt. *Populus* (ajebant Exploratores) *quem aspeximus, procera statura est: ibi vidimus monstra quædam Filiorum Enac de genere giganteo, quibus comparati, quasi locustæ videbamur. Terra devorat habitatores suos.* Quibus auditis, Israëlitæ ita animis cecidére, ut vociferarentur & murmurarent contra Moysen, dicentes: *Constituamus nobis Ducem & revertamur in Ægyptum.* Verùm strenuè se se opposuêre viri cordati Josuë & Caleb, qui terram quòque explorârant. populúmque animârunt: *Nolite* (inquiunt) *timere, Dominus nobiscum est.* Num. 14.

Terra

Terra quam lustravimus valde bona est: Si propitius fuerit Dominus, introducet nos in terram lacte & melle manantem: neque timeatu populum terræ hujus, quia sicut panem, ita possumus eos devorare.

Pari ratione fiducia nobis habenda est in Deo: habet Religio montes difficultatum, habet sublimitates scientiarum, aspera mortificationum, prælia castitatis & virtutum aliarum: At Deus infinitæ est potentiæ, montes & valles sciens planare: ejus omnipotentia novit omnia impedimenta amoliri, alta deprimere, depressa elevare, nobisque ac imbecillitati nostræ succurrere, modò omnem spem & fiduciam in ipso collocemus. In hanc quoque pusillanimitatis foveam dejectæ erant piæ feminæ, in die Resurrectionis Domini, pergentes ad sepulchrum: dicentésque: *Quis revolvet nobis lapidem, ab ostio monumenti?* Cùm autem sepulchro appropinquârunt, jam lapidem revolutum inveniebant. Sic igitur & in nobis pusillanimitatis profunda implenda sunt.

Speremus in Deum, confidamus in Omnipotentem. *Qui habitat in adjutorio altissimi, in protectione Dei cœli commorabitur.* Psal. 90. Puer qui natus est, Deus est, fortis est, admirabilis est, Princeps pacis est, Pater est futuri sæculi, qui vult & potest succurrere, seque succurrurum toties sanctè appromisit: Quid igitur dubitamus modicæ fidei? Insurgant tentationes, impugnent hostes, infestent mortificationes, offerant se difficultates, in Deo confidens vinces omnia. *Cadent a latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.* l. c. Tantùm animosè perge: *In Deo meo transgrediar murum.*

II. Alterum impedimentum Christi in nos adventûs est mons peccatorum, mons & collis superbiæ, vanæ gloriæ & cupiditatis. In vita sæculari, tot accumulavimus peccata; ut ingens inde mons excreverit: quemadmodum olim Romani ex fructis & fragmentis ollarum fictilium ac testarum montem congervaverunt, quem vocavêre montem testaceum, qui hodiedum Romæ cernitur. At hunc montem cum gratia Dei per Ascesin sacram, & exhomologesin de tota vita, jam complanavimus: & si Diabolus nos scrupulis & anxietatibus inanibus exagitare velit, repellendus est, & conscientia in tranquilla pace conservanda. Restat tamen ut peccatorum radices, vitia, ac præsertim montem superbiæ & collem vanæ gloriæ dejiciamus & complanemus per humilitatem & sinceram intentionem. *Omnis mons & collis humiliabitur.*

Hannibal ille Romanorum terror, excelso animo Dux per altissima Alpium juga & cœlo minantia saxa ac rupes, cum exercitu maximo in Italiam, velut in alterum Orbem sibi viam struxit, rupes secando securibus, & aceto macerando ac comminuendo, ut non immeritò fulmini assimiletur, quod saxa & rupes rumpit, unde juvenalis in satyra 10. canit:

Expende Hannibalem ----- Pyrenæum
Transilit; opposuit natura Alpémque, nivémque;
Diduxit scopulos, & montes fecit aceto.

Forte hoc debuit fuisse acetum, quod montes rumpere valuerit, & longè fortius, moderno nostro. At nos longè certius

certius montem Superbiæ & collem vanæ gloriæ findemus & æquabimus acero mortificationis, serràque humiliationis, exemplo Dûcis nostri Jesu Christi nos deprimendo: *Qui exinanivit semetipsum, formam servi accipiens, & in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo.* Cùm esset plenus Divinitate & majestate, *exinanivit se*: plenus sapientiâ & fortitudine *exinanivit se*: Cum esset Rex Angelorum, homini similis apparere dignatus est, *& habitu*, veste, victu, domo, supellectile *inventus ut homo* pauper, egenus & mendicus. Hinc Ducem nostrum imitemur, & in nobis *Omnis mons & collis humiliabitur.*

II. Tertium Impedimentum est viæ pravitas & curvitas. Nam *Impii in circuitu ambulant.* Psalm. 11. Amántque vias pravas & curvas ac tortuosas: at Justi amant vias rectas; unde Sapiens ait Sapientiæ 10. 10. *justum deduxit Dominus per vias rectas.* At quænam est via prava & recta? Via prava & curva est via vitiorum; quæ per circuitus ducit ad perditionem: Via recta est virtutum, quæ rectà per vestigia Christi ducit ad cælum. Utrámque describit Sanctus Ambrosius explanans psalmum, ubi ita exponit: *Una via est Justorum, altera peccatorum: Una æquitatis; iniquitatis altera. Hic libertas est cupiditatum; illic servitutis miseria: his convivium; illic jejunium: his intemperantia gaudiorum; illic perseverantia lacrymarum: his saltatio, illic oratio: his cantus dulces; illic gemitus graves.*

Quando ad trivia pervenimus, ordinariè media via est recta: duæ extremæ declinant, una ad dexteram, altera ad sinistram, & sunt curvæ. Ita in virtutibus, quæ sitæ sunt in medio, offerunt viam rectam: duæ extremæ adjunctæ sunt viæ curvæ vitiorum, vel per excessũ vel per defectum. V.G. Spes consistit in medio & rectam offert viam: extrema desperatio & præsumptio, vias tortuosas. Religio suggerit viam rectã: extrema verò, Irreligiositas & Superstitio curvas. Liberalitas est via recta: extrema, Avaritia & Prodigalitas curvæ. Simplicitas est via recta, astutia & stoliditas curvæ. Fortitudo est via recta; Ignavia & Audacia curvæ. Humilitas est via recta; Superbia & nimia abjectio curvæ. Atque ita de aliis.

Lipsius de magnitudine Romæ L. 3. c. 10. inter alia stupenda opera meminit quòque viæ Appiæ, ab Appio Romanorum Censore ante nongentos annos ex duris silicibus nigris & incisione in quadrum aptatis structæ, quæ hodiedũ cernitur & ex Germania Romam profisciscentibus aliquot diebus teritur; longitudine quinque dierum, Româ Capuam usque, eâ latitudine, ut duo currus ibi occurrentes liberè queant commeare. Admirabilis via, de qua Lipsius fatetur: *Stupor me habet, cùm vel unam viam Appiam consídero*, de qua Poëta canit:

Appia longarum teritur Regina viarum.

Verùm hæc via non est via recta, sed curva, per quam boni & mali, justi & injusti decurrunt. Via per quam nos ad Christum tendere debemus, est via recta, via virtutis & perfectionis.

Si igitur ad Christum pervenire, Christúmque ad nos divertere, & in cordibus nostris nasci desideramus, *Erunt prava in directa.* Omnes ambages & circuitus vitiorum declinare oportet:

Sic implebimus illud, quod S. Gregorius Hom. 20. in Evang. scribit: *prava directa fiunt, cùm malorum corda, per injustitiam detorta, ad justitiæ regulam diriguntur.* Cùm scilicet mediam virtutum viam, extremis curvis neglectis, ingredimur.

IV. Asperitas viæ mitganda.

IV. Impedimentum quartum adventûs Christi ad nos, ejúsque spiritualis Nativitatis in nobis est *asperitas viarum.* Id est, asperitas morum, iracundia, durities cordis, & oris, mordacitas, dicacitas, critizatio & taxatio. Hoc impedimentum ultimum est, quod removendum clamat Sanctus Christi Prodromus: *Et aspera in vias planas.* Ut scilicet morum asperitatem leniam⁹ & mites nos ad omnes præbeamus, nemini dantes ullam offensionem. *Aspera in vias planas immutantur,* inquit S. Gregorius Homil. 20. in Evangel. *cùm immites atque iracundæ mentes per infusionem superna gratiæ ad lenitatem mansuetudinis redeunt.* Christus mitis & lenis non nisi mites & lenes diligit atque invisit. *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Visut ad te veniat? ad lenitatem mansuetudinis redi.

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, juxta monitum S. Joannis Baptistæ hæc impedimenta quaterna removeamus. 1. Vallis pusillanimitatis impleatur, mens in Deum summâ cum fiduciâ erigatur, à Dei infinitâ liberalitate, charitate, Sapientiâ & Potentiâ omne auxilium exspectemus, nemo animo cadat, desperet nemo: Ille paratior est dare quàm nos accipere. 2. Mons Superbiæ humilietur. Humilis est Rex noster & Salvator, humiles amat, ad humiles divertit. *Humilia* benignè *respicit, & alta* ac superbè tumida *à longè cognoscit.* 3. Pravas vias vitiorum declinemus, & rectas virtutum semitas teneamus. 4. Aspera dicta vel facta, asperos mores & modos agendi, iracundiámque proscribamus, viâ æquâ, planâ, facili, & mansuetâ incedamus: Atque ita remotis hisce adventûs Christi impedimentis, *Videbit omnis caro Salutare Dei:* Et Salvatorem nostrum cum gaudio & solatio animi intimo suscipiet.

PRO FESTO NATIVITATIS DOMINI.

EXHORTATIO I.

Proponit causam, cur Christus Infans fieri voluerit, scilicet ob majorem Dei gloriam.

THEMA.

Parvulus natus est nobis. Isaiæ 9. 6.

HÆresis olim extitit, ab Authore suo Apelle, Apellitarũ nomen sortita: quæ quidem Christum Dominum crucifixum, mortuúmque pro nobis; minimè verò parvulum natum, puerilibúsque miseriis subjectum fuisse credebat: quasi illum minùs deceret nasci, quàm mori. Contra hanc insurgit Tertullianus, Author antiquissimus, de carne Christi Cap. 5. ita scribens: *Quid magis erubescendum nasci an mori? Carnem gestare, an Crucem? Circumcidi, an suffigi? Educari, an sepeliri? In præsepe deponi, an in monumento recondi?* Clarè loquitur Propheta Evangelicus Isaias, mysteria aureogratiæ seculo eventura prævidens, dum ait Cap. 7. 15. *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel: Butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum & eligere bonum.* Hoc est (ùt Mellifluus Doctor exponit) *Infans erit, & infantilibus vescetur alimentis.* Nemo prudens negaverit, DEUM potuisse sibi formare corpus humanum, omnino perfectum, quale esse consuevit in ætate virili; quemadmodum Adamo primo Parenti nostro efformavit in Paradiso: At hoc noluit; sed potiùs Infans parvulus de Virgine nasci elegit.

Causam hujus rei majorem DEI gloriam esse, præsenti exhortatione demonstrabimus.

I. Causa infantiæ Christi est major Dei gloria.

I. Si causam parvitatis Emmanuelis nostri rescire aveamus, ipsummet interrogemus Infantem. O Divine Infans, quæ (obsecro) causa est, quòd non in virili statura, sed infantili mundum ingredi volueris ? Si penitiùs Infantulum hunc intueamur, tacet quidem, sed ocellos in cælum ad Patrem cælestem elevare videtur; indicans causam esse gloriam Patris : Confirmántque id ipsum Angeli, ipso tacente, concinentes : *Gloria in excelsis Deo.* Verùm quomodo ex eo Dei gloria oriatur, non illico apparet. Quare sciendum est, extrinsecam Dei gloriam in eo consistere, ut Dei Potentia, Sapientia, Bonitas, aliáque Attributa Divina hominibus innotescant : Gloria enim est clara cum laude notitia : Sed hinc rursùm oritur dubium ; reluceátne major Dei gloria & innotescat magis Dei Potentia, Sapientia & Bonitas, quòd Christus sit infans parvulus, infirmus, contemptus ? An verò non longè magis divina hæc Attributa eluceścerent, si Salvator Mundi & Messias in Lege promissus, mundum ingrederetur in ætate virili, staturâ perfectâ, velut Adam, speciosus ùt Absalon, fortis ùt David, corpore magnus & supereminens omnes, ùt Saül.

Respondemus, Carissimi, nequaquam id ad DEI gloriam conduxisset : VERBUM enim cùm sit infinita Sapientia utique elegit, quod fuit ad majorem Dei gloriam ; nec aliud potuit eligere : elegit autem corpus infantile : at cur hoc ipsum ? DEUS in eo ponit gloriam suam eámque demonstrat, non quòd simpliciter patret miracula, & moliatur magna ; sed quòd ea patret per vilia instrumenta. Quemadmodum Scriptori majori gloriæ est, pulchros efformare characteres calamo inepto, quàm apto, & Pictori pingere elegantes penicillo rudi, quàm subtili : Ita Deo Domino nostro majori honori est, magisque ostendit Potentiam suam, si per minima operetur maxima, quàm si per majora eadem efficeret.

Unde cùm pientissima & fortissima Heroina & simul humillima Judith cælestem à DEO opem postularet adversùs Bellicosum Holofernem, ejúsque formidabilem exercitum, ajebat ad Deum. c. 9. 15. *Erit hoc memoriale nominis tui, cùm manu femine dejecerit eum.* Quasi dicat Majori erit tibi gloriæ, per imbellem fœminam proternere hunc Ducem, quàm per alium generosum Pugilem vel exercitum.

Quemadmodum majus robur & Potentia, majórque inde exorta est gloria Samsoni, quòd mandibulâ asini, vili instrumento, occiderit mille viros, quàm si adhibuisset acinacem, aut romphæam bis acutam; ita majus Dei robur & Potentia ac gloria est per Infantem hostes potentes vincere. Et sane major Dei gloria fuit sternere goliathum per Davidem Juvenem, & quidem fundâ, quàm per Heröem aliquem gladio & hastâ instructum ; ita patitur Dei major elucet Potentia & gloria per infantem hostes suos debellare, quàm per virum robustissimum.

Quid enim glorioſius, quàm mundum longè, latéque dominantem vincere ! Vicit Infans. Quid glorioſius, quàm carnem omnibus insultantem compe-

mere !

mere? compressit Infans. Quid gloriosius, quàm Dæmonem omnibus imperantem subjugare? Subjugavit Infans. Valde igitur in eo Dei omnipotentia & fortitudo elucescit. Deinde quanta potentia in tot, quæ circa Infantem hunc accidunt, mirabilibus refulget? Puellus hic in stabulo tenebroso nascitur; & claritas Dei circumfulget Pastores: quanta potentia, quanta gloria! Hic Puellus jacet in præsepio, absque famulitio; & Cherubini ac Seraphini, famulaturi advolant è cœlo: quanta gloria? Hic Puellus ab Herode Rege negligitur; sed à tribus Magis ab Oriente, stellâ duce, venientibus adoratur: quanta gloria? Hic Puellus jacet inter brutas animantes, & Angeli annuntiant ejus gloriam apud mortales: dormit quietè in præsepio, & omnis Hierosolyma turbatur & angitur. Præsigore tremit, & Herodem facit contremiscere: teneras ex ocellis fundit lacrymas, & omnes pueri infra bimatum, in tota Regione effundunt sanguinem. O quanta hic elucet in hoc infante Dei Potentia, Sapientia, Bonitas & Gloria? Præclarè S. Chrysostomus: *Tanto tempore in cœlo tonuit, & non salvavit: in cunis vagiit & salvavit. Toties tonuit in Oriente, & nullus Rex se ideo movit loco suo: gemit & more infantili lacrymatur in cunis, & efficit, ut è sua Patria egrediantur tres Reges. Fecit multa olim prodigia in Ægypto sub Pharaone Rege, in aëre, in aqua, in agris, in domibus, in aula & extra; neminémque convertit; suam ibidem transigit infantiam; & ad veri Numinis agnitionem totum illud regnum transtulit.*

An non igitur, Charissimi, ex his omnibus clarè liquet, majorem Deo gloriam accrevisse, ex infantia Christi, quàm si absque ea, in virili ætate, salutem nostram in terris operatus fuisset? Major enim inde, ùt vidimus, Dei Potentia, Sapientia, Bonitas, aliáque attributa resplendent. Laudemus ergo Dei potentiam, quæ tanta per hunc infantem operatus est prodigia! Glorificemus ejus sapientiam, qui per parva novit debellare magna, & per infirma confundere fortia! Deprædicemus ejus Bonitatem, qui per hunc infantem tori mundo succurrere, salutémque adferre dignatus est.

II. Per parvos & humiles Deus magna operatur ad gloriam suam.

II. Nunc Protasi, addamus apodosin atque ex dictis colligamus, ac discamus, hodiedum à Deo eandem observari methodum, gloriam suam mundo manifestandi: dum infinita ejus Potentia, Sapientia & Bonitas per parva operatur magna, & maxima, per minima. Id est opera magna & glorioſa efficit, non per superbos, sed per humiles. *Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Jacobi 4. 6.

R. P. Cornelius Vishavæus insignis Tironum in Societate nostra Magister, hoc dare solebat Tironibus suis documentum, ad sanctæ humilitatis commendationem. *Deus gaudet res ex nihil condere, quòd ii modus infinitæ ejus virtuti proprius sit, & clariùs eam prodat: ut igitur hanc rerum universitatem & pulcherrimam speciem ex nihilo procreavit; ita & in animis hominum, mundum, ornatúmque virtutum, ex nihilo, id est, ex humilitate, quâ suum*

quisque nihilum profiteatur, efficere: superbos verò infinitis tentationibus subjicere, quòd id Deus permittat, ut diffidere sibi discant. Tannerus in vita pag. 74. Hæc ergo est praxis Dei, gaudet res ex nihilo condere, solet humiles nihilum suum agnoscentes, ad magna efficienda, velut aptissima instrumenta, adhibere.

Asserebat olim Deus Regi Pharaoni Exodi 9 16. *Idcirco posui te, ut ostendam in te fortitudinem meam; & narretur nomen meum in omni terra.* In quonam verò Deus contra Pharaonem maximè potentiam suam demonstravit? In hoc videlicet, quòd bellum grave & intolerabile ei indixerit per cyniphes, minutissima animalcula: Ægyptii enim, qui ad alias sibi inflictas plagas excæcati & indurati fuerant, aspicientes & sentientes has volatiles turmas, protinus exclamârunt: *Digitus Dei est hic,* Exodi 8. Ita hodiedum Deus, ut magis ejus eluceſcat potentia, per minima, seu per humiles, operatur maxima. Innumeris res hæc comprobari posset exemplis.

1. Quàm admiranda Deus in mundo universo operatus est per humiles & idiotas Apostolos? Nónne in omnem terram exivit sonus eorum: & Reges ac Principes cum Regnis & Regionibus jugo Christi subdidetunt? Ut verè dixerit Doctor Gentium: *Infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia, & quæ stulta sunt Mundi, ut confunderet Sapientes?*

2. Quàm admiranda patravit idem Deus per Antonios, Paulos, Simeones, Franciscos, homines indoctos, sed omnino humiles: *Humilibus autem dat gratiam.* Non multi nobiles, non multi potentes mundi: sed debiles magna efficiunt pro gloria Dei, & stupenda operantur.

3. Quàm admiranda egit idem benignissimus Deus per Theresiam Virginem humilem, quæ & 32. Monasteria ædificare, libros conscribere, alios instruere, Ordinem reformare potuit; similiter de S. Clara, aliisque Ordinum fundatricibus legere est? Quæ licut Juditha de Holoferne, ita de mundo, carne, & Dæmone triumphârunt. *Infirma Mundi Deus elegit, ut confundat fortia.*

4. Quàm admiranda operari dignatus est Deus per S. Ignatium, per unum militem sæculatem, talem Ordinem Religiosum per totum mundum excitavit. Quàm admiranda per S. Franciscum Xaverium in India fecit? quot animarum millia in Ecclesiæ ovile introduxit; Idololatriæ abstulit? Quàm admiranda per reliquos primos Societatis nostræ Patres; qui erant viri humillimi, eleemosynis viventes, hospitalia frequentantes, omnem fastum declinantes, rudibus & pueris catechesin explicantes. Et quid non egêre in Concilio Tridentino, in Gallia, Germania, Hispania, Italia, India & Japonia? Idem in illorum sequacibus & posteris deprehendere licet, quò majori fuêre humilitate; eò copiosiores, in proximo, fructu fecêre; & gloriosiora pro Dei gloria machinati sunt. Admiranda fecit R. P. Franciscus de Villanova; vir humilitate excellens. Erat is parentibus agre-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

stibus natus, doctrinâ modicâ instructus, Grammaticæ rudimenta pueris tradens; & assiduè Domi in culinæ ministerio, aliisque vilibus officiis se exercens; & tamen, quanta sunt, quæ pro Dei gloria & salute animarum egit? Tanto fervore concionatus est, ut in stuporem dederit Auditores; etiam doctissimos; & 144. selectissima capita ad Societatem adduxerit. Collegium Complutense ædificavit & fundavit, ad alia plurima multum contulit, Cordubæ, Montillæ, Conchæ, Placentiæ. Ut Tannerus in vita ejus refert. Ex quibus omnibus cernimus, Deum eligere infirma mundi, ut fortia quæque confundat.

Quæ cùm ita sint, concludamus, Charissimi, majorem Dei gloriam provenisse ex Christi infantia & humilitate, quàm ex ejus staturâ virili assumptâ profluxisset. Discamus quòque, si verè cupiamus, Deum per nos, tanquam instrumenta, operari magna, per nostras catecheses, conciones, scientias, conversationes efficere multa, oportere nos esse humiles in oculis nostris: ita ostendet in nobis gloriam suam, & per humilia confundet fortia: & sicut per cyniphes, prosternet per nos Pharaonem stygium, & tanquam per alteros Davides, dejiciet Goliathum; & tanquam per mandibulam asini, sternet mille viros, quos vel à peccatis ad gratiam, vel ab hæresi ad fidem orthodoxam perductos Christi jugo subjiciemus. Simus humiles & cum Sancto Francisco, Sancta Theresia, Sancto Ignatio & primis Patriarchis nostris, magna pro Dei gloria operabimur. E contrà verò si superbiâ inflati, viribúsque propriis nixi fuerimus, incassum laboraturi sumus: *Deus enim superbis resistit; humilibus autem dat gratiam. Deposuit potentes potentes de sede: & exaltavit humiles.*

* * *

PRO

PRO FESTO NATIVITATIS DOMINI.

EXHORTATIO II.

Proponit aliam causam, cur Christus fieri voluerit infans; ut scilicet disceremus ab ipso simplicitatem puerorum.

THEMA.

Invenietis Infantem. Lucæ 2.

ADmirandum penitus est, quod ad Christum infantem in stabulo, in præsepio jacentem, per Angelos accersantur Pastores, & per stellam Magi. De Pastoribus ait Evangelista: *Venerunt festinantes*: de tribus verò Regibus scribit: *Ecce Magi ab oriente venerunt.* O Divine Infans! Quo fine ad te veniunt hi Pastores & Reges? An non præstaret eos exspectare tempus prædicationis tuæ; quando eis Evangelium & Legem novam posses proponere? Non. Ad quid ergo veniunt? Num eis loquêris, aut instructiones dabis? Non. Num in eorum præsentia, miracula & signa patrabis? Non. Quid igitur apud te facient? Volo, ut me in hoc statu, in quo sum, videant: volo, ut hanc meam innocentem, humilémque simplicitatem oculis suis intueantur, atque ita primam, & initio conversionis maximè necessariam virtutem addiscant. Ecce me hic ô Pastores! ô Magi! aspicite me & probè perspicite; quomodo ego cæli terræque Monarcha, Dominus potentiæ, sapientiæ & magnitudinis infinitæ, pro amore & exemplo vestro, factus sim innocens, humilis, & simplex infans: & hæc sit doctrina, quam à me discatis, hæc sit prima lectio, primum dogma, quod altè vobis imprimatis. Illud ipsum revera præclarè didicerunt Pastores; qui revertebantur laudantes & glorificantes Deum: idem quoque dogma, tres Reges rectè percepisse, satis ostendit effectus

effectus ipse & quàm efficax fuerit hic aspectus in eorum cordibus : nam per aliam viam reversi sunt in regiones suas; & non solùm in Christum crediderunt, atque conversi sunt; verùm etiam ipsum aliis prædicârunt.

Quomodo & nos idem præstare, & à Christo infante simplicitatem infantilem discere debeamus, jam exponemus.

I. Prima igitur virtus, quam Tiro Religiosus a Christo infante haurire debet, est simplex innocentia, & innocens humilisque simplicitas. *Illud attendite*, ait Doctor Mellifluus, *quod primo omnium Christus apparuit puer; ut simplicitatem ante omnia quærendam nobis doceat esse.* Et quidem teste eodem Doctore, in conversationis nostræ initio, nulla nobis magis necessaria virtus est, simplicitate : oportet enim redire ad pueritiam : licèt enim, è sæculo ad Religionis scholam veniens, esses Philosophiâ, Theologiâ, Jurisprudentiâ, & omni politicâ ac mundanâ Sapientiâ instructissimus; oportet in hac schola, redire ad infantiam, ad prima religiosæ vitæ & perfectionis rudimenta. *Noli erigere*, ait dictus S. Bernardus, *Orationem habeo, jejunium, recollectionem, & modestiam : habésne simplicitatem? Non intrò : exi ergo ex Clara Valle; non es habilis ad acquirendam perfectionem; quia careς eius principio; sine quo vana spes est ejus assequendæ.* Hæc ergo simplicitas innocens & humilis, ante omnia, nobis à Christo Infante est addiscenda, tanquam necessaria; non solùm ad perfectionem; sed etiam ad æternam salutem, teste Veritate ipsâ : *Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Matth. 18.

In quo autem consistit, quósque actus habet hæc simplicitas puerorum? Varii Sancti Patres varios allegant; at præ reliquis, clarè S. Hilarius ait : *Hi Patrem sequuntur; Matrem amant; proximo velle malum nesciunt; curam opum negligunt; non insolescunt; non oderunt; non mentiuntur; dictis credunt; & quod audiunt, verum habent.* In his omnibus præluxit nobis Christus infans; & nos, ad ipsius servitium vocatos, ad imitandum provocat : *Revertendum est*, inquit S. Hilarius, *ad simplicitatem puerorum; quia in ea collocati speciem humilitatis Dominicæ circumferemus.*

Si igitur ad hanc puerorum simplicitatem aspiremus, intueamur, quo pacto, Christus Dominus infans omnia prædicta puncta tam egregiè observârit; & quî eum imitari Tirones debeant.

II. Primus igitur actus simplicitatis pueriles est : *Patrem sequuntur, Matrem amant, dictis credunt, & quod audiunt, verum habent.* Eique ad verbum vel nutum obediunt : præluxit nobis Christus infans. obediens Patri æterno in omnibus in nativitate, in vita, in prædicatione, in passione, in morte crucis : *Non veni*, ait, *ut faciam voluntatem meam, sed ejus, qui misit me Patris.* Joan. 6. 38. *In capite Libri scriptum est de me; ut faciam Deus voluntatem tuam. Tunc dixi : ecce venio.* ad Hebr. 10. 7. Ecce venio in carnem : ecce venio in stabulum; ecce venio in crucem. O luculentum simplicis & perfectæ obedientiæ exemplum! Similiter B.V. obedivit & S. Josepho in II. Patrem sequi.

omnibus. *Erat enim subditus illis.* Lucæ 2.

Novitiis Societatis JESU, primo loco, hoc amplectendum est: *Patrem sequuntur*; id est judicium proprium mortificent, & Directorem seu Instructorem suum cœcè sequantur; quemadmodum cœcus puerum ducem suum; non quærendo causas, cur hoc illúdve mandetur. Quemadmodum Christus Dominus non interrogavit, cur nasci deberet non in palatio; sed in stabulo: cur mori in ligno, & non in lecto? Et quemadmodum Apostolus Paulus, suæ conversionis initio, Actorum c. 9. *apertis oculis nihil videbat.* Et: *Vade ad Ananiam, ibi dicetur tibi, quid te oporteat facere.* q. d. Si vis esse Apostolus, & vir perfectus, oportet te quasi cœcum esse, & nihil videre: oportet te vadere ad Ananiam, ejúsque manibus te totum tradere; deinde Petro te subjicere; hoc enim est primum fundamentum perfectæ conversionis, & quasi primus lapis, sublimis cujusdam Apostolatûs, simpliciter ambulare, simpliciter sequi, simpliciter obedire: nunquam inquirere, cur hoc potiùs, quàm istud aliud jubeatur; cur iste & non ego adhibeatur: cur iste mihi præponatur. Nihil horum simplex cogitat: *Apertis oculis nihil videbat* Paulus. Ita gerere se oportet Novitios: oculi quidem illorum sint aperti, videántque hæc vel illa fieri; sed ita oculi illorum, quasi ligentur & contineantur, ut rerum causas & differentias non videant; ita confusè cernant, ut nullam colorum varietatem discernant; sed omnia dispositioni & ordinationi Superioris relinquant, illique se totos committant. Atque hoc est instar puerorum, Patrem sequi simpliciter: & apertis oculis nihil videre. Hoc est implere illud Apostoli: *Si quis inter vos videtur sapiens esse; stultus fiat, ut sit sapiens.* 1. Corinth. 3. 18. Bene ait, *videtur sapiens esse*, non ait, *est*: Sic mundani videntur sibi sapere; sed verè non sapiunt, nisi stulti fiant.

III. Alterum simplicitatis puerilis actum, assignat S. Hilarius: *Proximo vel malum nesciunt, non oderunt, non insidiantur:* Sed sunt charitate & humilitate præditi. *Simplicitas*, ut ex S. Chrysostomo docet S. Albertus M. in Paradiso c. 30. *Est neminem lædere; sed omnibus proficere.* Verba illa Christi, Matth. 10. 16. *Estote prudentes sicut serpentes & simplices ut columbæ.* Ex græco ἀκέραιοι, sine cornu, sine vindicta, sine noxa, id est innocentes & innoxii, exponit S. Basilius. S. Hieronymus explicat: *Ut per prudentiam devitent insidias, & per simplicitatem malum non faciant; columba enim fellem non habet, nec ulli nocet*, sive rostro, sive unguibus. Hæc virtus vel maximè in Christo resplenduit, quem enim ille unquam læsit? cui non profuit? Bethlehem ut excludunt hospitio, cogúntque ad oblidum pecudum divertere stabulum; non malè vult, non irascitur, non imprecatur, non odit. Herodes persequitur & vitæ innocentis insidiatur: non vindictam parat, non ulciscitur, vitam adimendo, quia malum velle nescit.

Idem imitandum Societatis JESU Tirombus: conversionis initio, non omnis ita linguam frœnare didicit statim; ut non imprudens verbum excidat, quod charitatem lædat nonnihil-

si læsus, perfectionis avidus est, non tela retorquet, non odit; valle malum nescit. Simplex ut columba, sine cornu, sine noxa, & similia agit, dum factis nonnunquam charitas aliquantulùm paritur. Theophylactus & Euthymius asserunt, columbas, licet pullis orbentur, tamen ad eosdem redire lares & Dominos: sic ergo Christus Dominus insinuare voluit Apostolis: Vos Apostoli mei ita quoque nolite esse memores injuriarum vobis factarum; sed placidi & amantes redite ad eos juvandos & convertendos à quibus læsi, vexatique estis. Idem igitur imitandum est Religiosis: nulli malum pro malo reddentes; sed vincentes in bono malum. Hoc enim postulat simplex sinceritas, & sincera charitas.

IV. Tertius simplicitatis actus est; ut loquitur S. Hilarius, non falsum dicere, *Non mentiri. Simplicitas* enim, ut ait S. Albertus M. in Paradiso c. 30. *Est virtus, quâ quis hypocrisin, duplicitatem & multiplicitatem vitat. Simplicitas est virtus, quâ quis talem se exteriùs verbis & factis exhibet, qualis interiùs est. Simplicitas est virtus, quæ ab omni astutia, & dolo, & fraude, & non necessaria actionum multitudine, aliena est.* Hæc virtus vel maximè fulget in Christo Infante, Ipse est *Via, Veritas & Vita*: nec ullum inventum est in ore ejus mendacium: nulla simulatio, nulla fraus, nulla falsitas, nulla hypocrisis, sed summa in eo sinceritas, candor & simplicitas refulget.

Tironi Societatis cum primis in hoc puncto imitanda Christi simplicitas & sinceritas, vitandáque fraus, dolus, duplicitas, multiplicitas, hypocrisis, mendacium, aliáque omnia simplicitati repugnantia. *Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum.* Multò minùs ad culmen perfectionis eluctabimini. Totum ergo hoc simulationis fermentum, mox ab ipso conversionis initio penitus exhauriendum & evacuandum est. Præclarè S. Chrysostomus Orat. 10. in 1. Corinth. 3. in illa verba: *Si quis videtur inter vos sapiens esse, stultus fiat ut sit sapiens*; ait: *In externa* (mundana scilicet) *sapientia, nisi totum exemeris, & verterit mentem, & non secus atque rudis, te præbueris fidei, nihil præclarum exactè scies.* Si in mente tua remanserit germen hujus pravæ radicis, politiæ mundanæ, sapientiæ terrenæ, duplicitatis, simulationis, hypocrisis; eradica, pedibus contere; alias in via spiritûs proficere te est impossibile Nisi sine discursu, sine examinandi voluntate, & sine dijudicatione, sinas te regi, tanquam simplex & improvidus puer: *Nisi non secus atque rudis te præbueris fidei, nihil præclarum exactè scies.* Dic mihi: sentisne in pectore tuo vigorem quendam & ardorem spiritûs? Non. Sentisne notabile in corde tuo virtutes sumere incrementum? Non. Unde censes hoc ipsum procedere? Aliunde non, quàm ex eo, quòd nondum totaliter abnegâsti hoc proprium judicium; nec execrabilem hanc politiam proscripsisti penitus. Ac proinde, *In externa sapientia, nisi totum exemeris, nihil præclarum exactè scies. Si quis inter vos videtur sapiens esse, stultus fiat, ut sit sapiens*; ait S. Paulus.

Neque credatis hanc doctrinam ab Apostolo inchoatam, longè antè, hoc

mentis suæ arcanum stabiliverat, & manifestaverat Deus. *Sapientia ædificavit sibi Domum.* Proverb. 9. 1. Sapientia voluit esse aliquando Architectrix, sumpsit in manus scalpella & malleos, & ædificavit domum præclaram: excidit in ea columnas septem: deinde voluit etiam exercere officium Architriclini: stravit enim quasi mensam regiam, *miscuit vinum & proposuit mensam*: neque pro se sola, hoc palatium struxit ac mensam stravit; sed pro multorum bono: Nam *misit ancillas suas, & vocavit ad arcem & mœnia Civitatis.* Verùm quosnam, obsecro, ad hanc arcem, domum & mensam evocavit? *Si quis est*, inquit, sed quis? An castus? An orationi deditus? An jejuniis addictus? Non. Sed *si quis est parvulus, veniat ad me: & insipientibus locuta est: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.* Quasi dicat: Estne puer aliquis? Estne aliquis, qui depositâ humanâ sapientiâ simpliciter vivit? Iste veniat, ad habitandum cum Sapientia vera & æterna, ac sanctitate repleatur: non requiruntur initio conversionis in te excelsa oratio & contemplatio, non ardentia martyrii desideria. Sed veni, modò sis puer. *Si quis est parvulus veniat: & insipientibus locuta est: Venite & comedite.* Modò habeas simplicitatem innocentem & humilem, sufficit. *Dives in simplicitate, dives in Deo est*, ait S. Ambrosius c. 14. de Naboth.

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, assumite hunc Puellum pro strena. Et 1. aspicite illum, cum Pastoribus & Magis, & hanc primam ab eo discite lectionem; innocentem, & humilem simplicitatem, sine qua, nondum fundamentum perfectionis locatum est. 2. Relinquite judicium proprium & voluntatem vestram; & Pauli exemplo apertis oculis non videte, non dijudicate, non examinate majorum imperia, sed simpliciter obedite: cœcè sequimini eorum dictum; & ab eorum jussis non declinate. 3. Nescite proximo velle malè, sed omnibus suaves, amabiles & benefici vos exhibete. 4. Omnem humanam & politicam sapientiam deponite, omnem duplicitatem, simulationem, hypocrisin, fraudem, dolum, & mendacium fugite: sic eritis dispositi ad veram sapientiam & disciplinam Christi; apti ad domum & mensam divinæ Sapientiæ: quòd si verò ab ea deflexeritis, & *nisi efficiamini sicut parvuli*, simplices, innocentes, obedientes, *non intrabitis in regnum cœlorum.* Matth. 16. Neque in Domum sapientiæ, perfectionis & sanctitatis.

PRO

PRO FESTO CIRCUMCISIONIS DOMINI

ET STRENA.

EXHORTATIO I.

JESUS OMNIBUS OMNIA.

THEMA.

Vocatum est nomen ejus JESUS. Lucæ 2.

Sanctus FRANCISCUS Seraphicus, consideratione & contemplatione Christi Domini abreptus, tanto nonnunquam lumine & solatio replebatur, ut noctes integras transigeret, ingeminando: *Deus meus & omnia.* Idem nobis de Salvatore nostro dicere licebit: *JESUS meus & omnia.* Ut enim ait in quodam sermone S. Ambrosius: Omnia habemus in Christo, & omnia in nobis Christus. *Si à vulnere curari desideras; Medicus est: Si febribus æstuas; fons est: Si gravaris iniquitate; Justitia est: Si indiges auxilio; virtus est: Si mortem times; vita est: Si tenebras fugis; Lux est: Si talum desideras; via est: Si cibum quæris; alimentum est.* Verbo omnibus omnia est. Isaias Propheta plura alia ipsi tribuit encomia; prioribus ferè synonyma Cap. 9. asserens: *Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis: & vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis.* Hos honorum titulos Mellifluus Doctor Serm. 10. inter parvos hâc ratione exponit: *Admirabilis est in Nativitate; Consiliarius in prædicatione; DEUS in operatione; Fortis in Passione; Pater futuri seculi in Resurrectione; Princeps pacis in futura beatitudine.* Hunc ergo Jesum Salvatorem nostrum, omnibus omnia existentem, omnibus & singulis in strenam Anni hujus novi offero. Nec quisquam ingerat; quomodo datur, qui jam datus est? *Filius datus est nobis* (teste Isaiâ) nobis natus, nobis datus. Verissimum istud est: *Dedit semetipsum pro nobis.* Tit. 2. Dedit quòque se nobis; sed iterum, iterumque se dare, & ampliùs sese nobis communicare paratus est.

Ego autem JESUM in strenam do, tanquam omnibus omnia, & qualem quisque desiderat, talem accipiat, juxta cujusque indigentiam. Quod dictione præsente declarabimus.

I. Si fortaſsè in hoc Tirocinio reperiantur nonnulli Puſillanimes, qui vel in tentationibus ſuperandis, vel in virtutibus aſsequendis, vel vocationi ſuæ reſpondendo, vel in eâ perſeverando animum propè deſpondeant & abjiciant. Erigant oculos ad Jeſum Salvatorem ſuum. Emmanuel hic noſter eſt 1. ſecundùm Iſaiæ vaticinium *Admirabilis*. Mirabilis enim eſt ejus Potentia & operatio, ac præſertim gubernatio & creatio totius Univerſi, quâ uti omnium, ita ſingulorum, ac proinde etiam noſtri curam gerit plùs quàm paternam. Et quis animò cadat? Non dicam modò de mirabili ejus incarnatione, nativitate, vitâ, doctrinâ, paſsione, morte, & reſurrectione, propter quæ meritò ab Iſaia Cap. 8. 18. *Portentum* vocatur; ſed de ejus gratia, quæ mirabilis eſt, uti in Ss. Martyribus, Confeſsoribus & Virginibus, ita pariter in nobis quòque mirabilis eſt. *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis.* Pſalm. 67. Et S. Cyprianus in Tract. de Nativ. Chriſti: *O Domine quàm admirabile eſt nomen tuum! Vere tu es Deus, qui facis mirabilia! Nunquid non verè admirabilem eum ſinguli experti ſumus?* Interrogat S. Bernardus Serm. 2. de Circumciſ. At quibus in rebus? *In mutatione utique voluntatum noſtrarum: Hoc nempe eſt ſalvationis noſtræ principium: cùm incipimus reſpuere quod diligebamus; dolere, unde lætabamur: amplecti, quod timebamus; ſequi quod fugiebamus; optare, quod contemnebamus. Admirabilis planè, qui hæc operatur mirabilia.*

Quòd ſi nunc inter vos quiſpiam in puſillanimitatis profundo hærens, dicat: quo pacto paſsiones meas ad eò vividas debellabo? Quomodo Votà ſervabo? hæc & illa in Societate munia obibo? Montem perfectionis conſcendam? nolite timere. Dominus nobiſcum eſt: Emmanuel eſt nobiſcum, qui opem feret: Hunc accipite Adjutorem, Salvatorem, Ducem; cujus admirabilis eſt Potentia, & operationis efficacia: qui tam mira operatus eſt in Sanctis ſuis innumeris, & in vobis, uti cæpit, porrò mirabilia operari non deſinet: Tantùm confidite; Illique conſtanter adhærete; & experiemini mirabilia.

II. Si fortaſsis reperiantur in hoc Tirocinio nonnulli dubii, perplexi, bono indigentes conſilio. Meſsias noſter eſt *Conſiliarius*: vel (ut Septuaginta vertunt) *Magni conſilii Angelus*; ac proinde optima vobis conſilia ſuggeret. Eſt *Conſiliarius* 1. propter Sapientiam & Scientiam divinam, in quâ eadem ſunt conſilia Patris & Filii & Spiritûs Sancti; & per quam omnium Angelorum & hominum Magiſter eſt ac Director, ùt docet Clemens Alexandrinus Lib. 4. de Relig. c. 6. 2. Eſt *Conſiliarius*, quia homo eſt, ob Scientiam ejus beatam, quâ à primo conceptionis inſtanti perfectiſsimè in ipſo DEO conſpexit omnia Dei conſilia circa præſens ſeculum & futurum, circa Angelos & Homines, Electos & reprobos. 3. Eſt *Conſiliarius*; quia prudentiſsimè inſtituit & peregit conſilium de redemptione hominum per Incarnationem & Paſsionem, quod omnium operum Dei maximum & diviniſsimum fuit: ac præſertim myſterium vocationis omnium Gentium & reproba-

& reprobationis Judæorum, inquit S. Hieronymus & S. Basilius. 4. *Est Consiliarius*; quia homines docuit arcana Dei, mysteriumi Ss. Trinitatis, cæteráque ad salutem necessária: atque omnia Diaboli consilia, artes & fraudes detexit ac discussit: ut ait S. Cyprianus de Nativ. Christi, & S. Cyrillus. 5. *Est Consiliarius*: quia ab ipso omne sanum consilium procedit, præsertim paupertatis, castitatis, obedientiæ, aliáque consilia Evangelica; quæ sunt supra naturam, & mundi ac humanæ rationis captum excedunt, ut docet Sanctus Cyprianus l. c.

Ad hunc igitur Consiliarium sapientissimum & benevolentissimum nobis indubiis confugiendum est. 1. Si quis Tironum non satis capit, nec satis apprehendit, spiritualia, cœlestia & æterna. Hunc adeat Consiliarium; quia Sapientiâ præditus est infinitâ, docétque arcana Dei, & fidei mysteria, ac perfectionis documenta. *Si fugis tenebras lucet*; ait S. Ambrosius. 2. Si quis inter duo extrema anxius fluctuat; ne aut per zelum indiscretum excedat, aut per defectum fervoris intepescat: hunc accedat Consiliarium. Aptè ad hanc rem Bernardus l. c. *Sed utilissimus & Consiliarium sese exhibeat, necesse est, in electione pœnitentiæ, & vitæ ordinatione; ne forte sit nobis absque scientia zelus, & voluntati bonæ prudentia desit.* 3. Cupit quis renovare vota, & simul vitam suam, sed nescit rationem, quâ id aggrediatur. En Consiliarium, qui modum suggeret, qui ferat auxilium, qui applicabit manum; quia promittit: *Ecce nova facio omnia.* Apoc. 21. Recedant vetera, nova sint omnia, corda, voces & opera. Sit cor novum: *Dabo vobis cor novum.* Ezech. 36. 26. Sit lingua nova: *Linguis loquentur novis.* Marci 16. Nova sint opera: ita novum annum, novum sæculum, novam vitam feliciter auspicabimur. 4. Si versèris in periculis, in ærumnis, vel in arctis positus exitum non vides; obsecra *magni consilii Angelum*; dicito cum Josaphat Rege siti presso, & ab hoste obsesso: *Cùm ignoremus, quid agere debeamus; hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.* 2. Paral. 20. 12. Ita fecit Esther Regina; ita Judith heroina; ita Ezechias obsessus à Sennacherib: ita David fugiens Absolonem & Saulem. Et Machabæi obsessi ab Antiocho. Denique illustre exemplum est in vita Josaphat apud Damascenum Cap. 30. Cùm enim ipse fraudulenter à femina gentili, instinctu Parentis, tentaretur, ut secum unâ nocte maneret, adderétque sponsionem, si id faceret, se futuram Christianam. Hæsit ille perplexus; sed conversus ad orationem & boni consilii Angelum, cognovit fraudes serpentis tentationémque superavit, & astum Patris & mulieris suâ sapientiâ & constantiâ discussit.

III. Deus.

III. Si anxii & solliciti simus ob peccata antehac admissa, ad Salvatorem, & Agnum Dei tollentem peccata mundi, pro solatio est recurrendum. Est enim *Deus*, adeoque est omnia: *Deus meus & omnia*, exclamabat S. Franciscus Seraphicus, & cum eo V. Pater Sotuellus, Angliæ Martyr. Si est *Deus*: est Creator, Conservator, Liberator, Redemptor, & Pecca-

Peccatorum Remissor & Condonator. Si est Deus, est infinita Potentia, Sapientia & Bonitas; adeóque omnia ab ipso sperare licet: at in primis remissionem peccatorum, gratiam & gloriam, quam toties Pœnitentibus appromisit. Unde rectè S. Bernardus l. c. *Sanè opus est, ut Deum quòque probemus in remissione videlicet priorum delictorum, quia nec sinè hac salus nobis constare potest: Et nemo potest dimittere peccata nisi solus Deus.*

Ne igitur timeas, mi Tiro, ne anxiè te crucies de peccatis commissis, & nondum (ùt metuis) dimissis. *Si iniquitate gravaris, Justitia est*, ait S. Ambrosius. Ipse DEUS est, ipse est *Agnus Dei, qui tollit peccata mundi*. Ne igitur dubites. *Cùm averterit se justus ab iniquitate suâ: Et si Impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum ejus non recordabor.* Ezech. Cap. 18. Subsume: Tu avertisti te ab iniquitate tuâ: egisti pœnitentiam; igitur omnium peccatorum tuorum ampliùs non recordabitur. Non morieris; sed vitâ vives.

IV. Fortis. IV. Si debiles & infirmi virium nostrarum imbecillitati metuamus, Redemptor noster est *Fortis*; & incomparabili potentiâ & robore præditus. 1. Quia tot labores exantlavit, tantas superavit difficultates, mortem tam crudelem constantissimè pertulit; ùt explicat S. *Bernardus*. 2. Quia ipse est Judex vivorum & mortuorum, ac Potentes potenter condemnabit, ùt exponit *Rupertus*. Et malos in virgâ ferreâ regens, tandem sicut vasa figuli confringet. 3. Quia sinè ejus auxilio vana est omnis Creaturæ fortitudo, inquit Haymo. 4. Quia nos in omni tribulatione protegit & roborat; atque à nobis aëreas potestates arcet ac repellit (ait *S. Bernardus* 5. Denique & maximè, quia potentissimum regnum Diaboli, peccati, & concupiscentiæ evertit. Quantum hoc, Carissimi, nobis est solatium, quòd Redemptorem adeò fortem nacti simus?

Nemo igitur vestrûm animo cadat; nemo trepidet, hostémque formidet; nemo ad ejus tentationes & impetus expallescat. *Si auxilio indiges, virtus est*, ait S. Ambrosius. Fortis est Diabolus; sed JESUS fortior: Fortis est mundus; sed JESUS fortior: Fortis est caro; sed JESUS infinitè fortior. Confido (ait) *Ego vici mundum*: & carnem & dæmonem; ùt rectè S. Bernardus l. c. *Verùm nè id quidem sufficit ad salutem; nisi fortem quòque experiamur in expugnando impugnantes nos; ne ab iisdem rursùm concupiscentiis superemur, & fiant novissima nostra pejora prioribus.* In illius igitur potentia, virtute, & fortitudine omnino securi confidite.

V. Si qui fortassis desperabundi haud absimiles modicam salutis suæ spem concipiant; Christus est *Pater futuri Seculi*. 1. Quia futurum seculum, id est, futuros Christianos ad novam & evangelicam vitam atque sanctitatem futuri seculi instituit. Ita *Sanctus*. Sicut Noë, ita & Christus novi Sæculi Author & Parens extitit. 2. Quia post Passionem resurgens & in cælum ascendens, cæli januam nobis patefecit, ac vitæ æternæ præmia, patiendo & moriendo nobis promeruit. Ita S. *Hieronymus & alii*. Adam genuit nos tempore; Christus

Christus æternitati : Adam genuit nos morti ; CHRISTUS resurrectioni : Adam genuit nos terræ ; Christus cælo. *Videturne jam aliquid deesse Salvatori ? Planè deesset, quod maximum est, nisi & Pater esset futuri Seculi , ut per eum sperare in immortalitatem resurgeremus, qui per præsentis seculi Patrem generamur ad mortem.* S. Bernardus l. c. Quantum hoc rursùm nobis solatium ?

Si quis igitur (quod minimè sperem) ex vobis, Carissimi, exiguam de salute suâ spem conceperit ; animum erigat, fiduciam assumat , Christum Patrem futuri Seculi esse sciat. Pater est , non deseret Filios : Et pater quidem, qui tanta egit, & passus est pro Filiis ! Istiusmodi sanè Pater non volet incassum egisse & pertulisse ; sed sese JESUM, id est, Salvatorem & seculi futuri Patrem demonstrabit.

VI. Si qui etiam inter Tirones sint inquieti , tentati , & perturbati ; JESUS natus est *Princeps pacis*. 1. Quia pacem Orbi dedit , & moriens testamento legavit, dicens : *Pacem meam relinquo vobis ; pacem meam do vobis.* Joan. 14. 17. 2. Quia morte suâ parietem medium, qui inter Deum & homines erat, dissipavit ; & homines Deo & summa inis reconciliavit. *Ephes.* 18. 3. quia fines nostros posuit pacem sempiternam, & hîc & in cælis. *Psal.* 140. 14. Ita *S. Bernardus*. 4. Quia ipse est Author & Dator pacis internæ, quâ Justorum conscientiæ perfruuntur. *Neque hoc satis* (ait idem S. Bernardus) *si non etiam Princeps Pacis Patri nos reconciliaret ; cui traditurus est Regnum : ne fortè sicut filii perditionis utique non salutis, resurrecturi videremur ad pœnam.*

Quisquis igitur Tironum Conscientiæ pace & tranquillitate non gaudet, ad tam potentem Pacis Principem confugiat. Si ob peccata præterita scrupuli angant, & mentem lancinent, hunc universalem Pacificatorem adeat, ejus gratiam ambiat ; ille mentem protinus serenabit.

Quapropter , Dilectissimi ; hanc, quam obtuli strenam, animo benevolo suscipite , atque in honore ac pretio habete. JESUS omnibus omnia. 1. Si quis pusillanimitate obruatur, cogitet quàm admirandis modis DEUS ipsum vocârit, conservârit, & hucusque adfuerit ; & opem ejus mirabilem sentiet. 2. In dubiis positus Consiliarium hunc optimum & sapientiâ infinitâ præditum adeat & consulat ; atque lumen obtinebit. 3. De peccatis præteritis anxius recurrat ad DEUM ; omnia peccata ob Filii Unigeniti Merita promptè remittentem. 4. Debilis & infirmus ad Fortem & robore immenso pollentem confugiat : & confortabitur. 5. De salute sua trepidus ad Patris futuri seculi sinum , velut asylum se recipiat ; & intromittetur. 6. Anxius & scrupulis agitatus ad Principem Pacis accedat, qui bella intestina Conscientiæ sedabit ; atque ita JESUM Salvatorem in his omnibus omnia esse experietur.

PRO FESTO CIRCUMCISIONIS DOMINI

ET STRENA.

EXHORTATIO II.

De æternitate incomprehensibili & infinita.

THEMA.

Amos æternos in mente habui. Psal. 76. 6.

INfinitum est, ex communi Philosophorum sententia, cujus semper est aliquid extrà vel ultrà accipere: v.g. in infinita hominum multitudine, nunquam tot millia, aut milliones desumes, quin semper plures ultrà decerpere valeas. Dum quis sacrarum Literarum monumenta evolvens, diversis in locis reperit, *in æternum & ultrà*; meritò primâ fronte admiratur, rogátque num quid esse aut fingi queat ultrà æternitatem? Sic dum Michææ c. 4. ℣. 5. legit: *Nos autem ambulabimus in nomine Domini, in æternum & ultrà.* Et Exodi c. 15. ℣. 18. *Dominus regnabit in æternum, & ultrà.* Num igitur, inquit, ultra æternitatem reperiri quidquam poterit? Sed responsio in promptu est: Nam apud Hebræos, æternum aliquando nuncupatur sæculum longissimum, cujus finis & terminus non perspicitur. Quando autem æternitatem absolutam designant, addunt, ad tollendum dubium, dictionem hebræam *Vaed*, id est, *& ultrà*: vel, ut Chaldæus vertit, *in sæcula sæculorum.* Et septuaginta Interpretes, *In sæculum & adhuc*: Et ut Pagninus, *In sæculum & usque in perpetuum*: id est, in omnem æternitatem. Quamvis aliqui, per *annum*, absolutam intelligant æternitatem; sed per *& ultrà*, ostendi velint ex abundantia cordis & ingenti desiderio, optari Deo perennem & immensam gloriam, laudem, regnum; Quasi dicat: Deus regnet in æternum, & si quæ ulterior duratio dari possit, per eam ulteriùs semper & sinè fine regnet. Sed dum hoc

hoc *in æternum & ultrà* vobis exponere cupio, non video, quâ ratione, quod incomprehensibile, ideóque & ineffabile est, verbis explicem. D. Thomas tamen 1. p. 10. a. 1. methodum aliquam æternitatem investigandi insinuat, dum ait: *Sicut in cognitionem simplicium, oportet nos venire per composita; dicimus enim:* Simplex est expers compositionis; *ita in cognitionem æternitatis, oportet nos venire per tempus.*

Consideremus itaque tempus longissimum, ut nonnihil de æternitate capiamus, eáque memoria, sit nobis, in mundiac rerum terrenarum contemptu, atque laboribus calcar in adversitatibus solatium, in peccandi occasionibus amuletum. Eáque consideratio & memoria æternitatis, strena sit, per anni decursum, sæpius refricanda, & non absque fructu spirituali usurpanda.

I. *In æternum & ultrà.* Consideremus, quid hoc sit perpendendo tempus longissimum, & componendo tempora, ut per composita simplicem æternitatem melius intelligamus & videamus, quòd in æternitatis infinito semper sit aliquid ultrà acoipere, incipiendo ab infinito numero arenarum. P. Clavius Matheseos peritiâ celeberrimus, in Sphæram c. 1. manifestè demonstrat, duos & quinquaginta characteres arithmeticos excedere numerum arenarum, quæ universum hoc ad concavum firmamenti opplerent, tametsi arenulæ tam exiguæ forent, ut decem millia, unum granum duntaxat paveris, magnitudine æquarent. Quid si duplicetur characterum arithmeticorum numerus, sintque centum & quatuor, jam millies major erit numerus; & per consequens, millenos mundos implebunt arenæ. Rursum duplicentur numeri, triplicentur, multiplicentur; ita ut sint tot numeri arithmetici, quot sunt characteres in omnibus tomis & libris totius mundi, in omnibus Bibliothecis. Imò cœlum totum extendatur instar pellis pergamenæ, totum mare in atramentum, omnes pennæ volucrum aptentur in calamos, omnes Angeli & homines velociter scribentes, dictam pellem cifris impleant: quis obsecro, & quantus quámque innumerabilis exsurget numerus? Et tamen Deus novit totum hunc arenarum numerum novit, quot in eo sint milliones, quot bimilliones, trimilliones, & utrùm pares vel impares existant.

Ponamus nunc Deum singulis mille annis unam arenulam annihilare: quot milleni anni labentur, antequam unum arenarum pugillum annihilârit? Quot milleni antequam descripserit, quantum hoc conclave caperet? Quot milleni, antequam tot, quot vicino in monte sunt, demeret? Et tamen cùm sit numerus infinitus, certum est tandem aliquando deveniendum ad annihilationem ultimæ arenulæ. Et quid tunc solatii miseris in inferno? Quid demptum foret de æternitate? Nihil, omnino nihil: *Æternitas nec tempus, nec temporis pars ulla est:* ait Nazianzenus Orat. 38. in Nativit. Christi. Semper licebit dicere: *In æternum & ultrà.* Demantur tot anni, quot arenæ sunt in uno ejusmodi spatio, usq; ad firmamentum,

adhuc dicere licebit, *in æternum & ultrà*. Fluant tot anni, quot in mille & centies, & millies mille ejusmodi cumulis contineri possent arenæ, adhuc integra manet æternitas & cum veritate dicere licebit: *in æternum & ultrà*. Est hoc fateor stupendum; vires ingenii superat, dici potest, comprehendi non potest æternitas.

Hæc verò æternitatis viva memoria, optima est Magistra, docens nos omnia terrena despicere, divitias, honores, voluptates pro nihilo ducere & tanquam puerorum crepundia reputare. *Æternis inhianti, fastidio sunt transitoria*: ait S. Bernardus Epist. 3. Hæc consideratio æternitatis, sine omni carentis, hoc *in æternum & ultrà*, ritè perpensum persuasit tot Regibus & Reginis sceptra & regna abjicere: hoc *in æternum & ultrà*, fecit Principes, Comites, Nobiles innumeros, omnes mundi divitias, honores & voluptates pedibus conculcare, in monasteria & solitudines sese recipere, atque exclamare: *Vanitas Vanitatum & omnia Vanitas*! Quid enim? Si possemus, ajebant, centum annis frui mundi deliciis, honoribus & opibus? Quid sunt centum anni ad æternitatem? Nihil aliud, atque pulviculus ad totum universum, gutta ad oceanum, arenula ad totum illum antedictum cumulum, ad firmamenti concavum sese extendentem. O momentaneum! ô æternum! momentaneum quod delectat, æternum, quod cruciat. Vale igitur momentaneum; quòd citò transit, timeo æternum, quod cruciat in flammis, *in æternum & ultrà*; anhelo ad æternum, quod recreat in cœlis, *in æternum & ultrà*.

II. *In æternum & ultrà*. Consideremus deinde æternitatem hac ratione, & rursus componamus tempora, ut simplicem æternitatem clariùs perspiciamus & cernamus, in ejus infinitudine semper aliquid licere ultrà accipere; perpendo globos ferreos. Creet Deus globum rotundum, ex ferro aut chalybe, huic nostro mundo magnitudine parem: dicat Proditori Judæ damnatos Juda hunc ferreum globum calcabis & circuibis tam diu, donec penitus atteratur & consumatur. (ferrum enim, ut experientia docet, longo usu atteritur, ut in Cœmiteriorum cratibus ferreis videre licet, quæ excavantur calcando & transeundo, atque atteruntur) Quid, hoc promisso, Judas? Credo præ gaudio exiliret, quia tandem aliquando, post milliones, & milliones incomprehensibiles annorum, eriperetur pœnis infernalibus. Perpendamus jam: quot millionibus annorum circuibit orbem hunc ferreum Judas, antequam atteratur ad crassitiem unius cultri? Quot milliones, antequam, ad crassitiem unius trabis? Quot milliones, antequam ad crassitiem unius domûs? Quot milliones, antequam ad crassitiem unius montis? Deinde si jam attriverit, in una semita, ulnæ longitudinem æquante; quot milliones labentur, ut ad dexteram, & postea ad sinistram, novam semitam, pari modo, ambulando atterat: & si has ternas semitas jam attriverit ad cultri vel trabis crassitiem, quot adhuc semitæ conficiendæ restabunt? Versus meridem metas, Parisios, Madritum? quot ad Septentrionem Coloniam, Hamburgum, Berolinum? Quid

Quid enim sunt trium ulnarum spatia? Quid millenarum ad superficiem totius mundi? Et quid consumpto tandem & attrito longissimâ ambulatione hoc mundo ferreo, supererit de æternitate? Adhuc licebit dicere quod antè, durabit *in æternum & ultrà*. Atterantur decem ejusmodi globi, atterantur centum, atterantur mille; & millies mille; etiam tot, quot ante numeravimus arenas. O stupendus! ô incomprehensibilis numerus! sed his attritis obsecro, quid demptum erit æternitati? Nihil: nam adhuc durabit *in æternum & ultrà*. Adhuc in cœlis gaudebunt & exultabunt Sancti cum Deo *in æternum & ultrà*: Adhuc ardebunt damnati in inferno cum Lucifero *in æternum & ultrà*. O æternitas! ô æternitas! Quàm rarò versaris in mentibus hominum! ô æternitas beatorum amabilis! ô æternitas damnatorum terribilis & formidabilis!

Si hæc, Charissimi, probè perpenderemus: quis labor, sudor, molestia, æruma gravis accidere posset? Sive enim quis cogitet: uno duntaxat peccato lethali, meruisti incendia inferni sustinere in æternum: at si centum admiseris ejusmodi peccata, centies meruisti torqueri in orco in æternum: & quid est labor iste, quid est difficultas ista, quam sustines, respectu incendii sempiterni; in quo, ut loquitur S. Bernardus Lib. med. c. 4. *Ardebunt miseri in igne uno, in æternum*? Non est id, quod gutta est ad Oceanum, quod arenula ad mundum universum. Sive quis etiam animo volvat laboris aut molestiæ præmium æternum, certè hæc meditatio æternitatis, omnia amara dulcoret, necesse est: Quid enim hæc sunt ad præmium æternum? Quid labor etiam centum annorum, ad coronam & gloriam perennem? Verè ait S. Hieronymus: *Nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur.*

Quemadmodum verò hæc consideratio æternitatis, animavit & confortavit Martyres, ad quosvis cruciatus, ac tormenta prompto libentique animo sufferenda; ita ut licèt includerentur carceribus & ergastulis, licèt onerarentur compedibus & catenis; licèt volutarentur in sanguine, præciderentur membra; ingererentur opprobria; atque ad ignes, bestias, rotas, gladios, furcas & cruces condemnarentur, Tyrannis nihilominus insultarent, ut de S. Laurentio, de Machabæis fratribus, aliisque legimus. Sic eadem meditatio æternitatis Martyres incruentos, Religiosos inquam ac Dei famulos roborat, omniáque eis onera ac difficultates alleviat. *Nullus labor durus, nullum illis tempus longum videtur, quo gloria æternitatis acquiritur.* Occurrunt illis longæ meditationes & preces, studia & labores, jejunia & mortificationes: sed nullum tempus longum videtur, quo ab ipsis gloria æternitatis acquiritur. Occurrunt quandoque humiliationes, depressiones, degradationes, falsæ delationes, finistræ accusationes, diffamationes, gravésque persecutiones. Sed quid ista omnia sunt respectu æternitatis? Punctum ad mundum arenula ad montem,

gutta ad Oceanum. Quare cuncta pro nihilo ducenda & exclamandum cum S. Hieronymo: *Nullus labor durus*, nulla persecutio dura, nulla humiliatio & degradatio dura, *nullum tempus longum*, licèt centum annorum, *quo gloria æternitatis acquiritur*. Verè enim, omnia illa respectu æternitatis brevissima sunt, & momentanea. Et tamen hoc *Momentaneum & leve tribulationis nostræ supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis.*

III. Consideratio æternitatis.

III. *In æternum & ultrà.* Considerabimus tertiò (veluti contemplatus est S. Bonaventura de Inferno c. 40.) Hoc infinitum durationis; in aquis, in mari & fluminibus, & videbimus ad finem non pertingi, sed semper aliquid restare ultrà accipiendum. Si quispiam damnatorum, V. G. Dives Epulo, ita ploraret, ut singulis centenis annis non nisi unam lacrymam funderet, hæ autem guttulæ tot annorum centuriis asservarentur, ut demum mare aliquod æquarent: eheu quot annorum milliones erunt evolvendi? Quot annorum millia exspectanda ei erunt, antequam vel scyphum impleret? Quot milliones, antequam vas aliquod? Quot milliones millionum, antequam Mosellam, Rheno aut Danubio parem fluvium ex lacrymis amaris conficeret? Quot milliones millionum, antequam mare, mediterraneo, orientali, aut occidentali Oceano par è lacrymis colligeret. Et si Pelagus toti mundo, aëri, & cœlo haud impar plorando impleret, quid obsecro decerpsisset ex æternitate? Nec esset medium, nec principium multò minùs finis æternitatis. Sed durabit adhuc ut antè *in æternum & ultrà*. Impleatur lacrymis, alterum, & tertium, & centesimum & millesimum mare, imò tot hujusmodi maria, quot nunc sunt in toto universo aquæ guttæ, aëris atomi, cœli stellæ, terræ pulveres & arenæ. Quid æternitati adimetur? ô res stupenea! adhuc integra persistet æternitas, adhuc licebit dicere; ut antè *in æternum & ultrà*. Abyssus est, ingredi licet, non egredi & quo profundiùs ingrederis, eò profundiorem ac longiorem reperies. O mare sine termino! ô abyssus sine fundo!

Cui hæc consideratio æternitatis in omni tentatione frœnum non præbeat? offert caro voluptatem illicitam. Quid ages? repelles, an admittes? Pone in una lance voluptatem, durantem per horæ spatium, per annum, per decennium, imò per totam vitam 70. aut 80. annorum: rarò enim diutiùs vita protrahitur. Nam *dies annorum nostrorum*, ait David: *septuaginta anni, si autem in potentatibus, octoginta.* Jam quid sunt septuaginta aut octoginta anni ad annos æternos? guttula una sunt, & vix guttula respectu maris immensi æternitatis. Quanta ergò dementia pro guttula mellis bibere fel sibi pelagus fellis immensum! Verè momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat. Modica hic voluptas, sed postea pœna immensa, ajebat Sanctus Franciscus Seraphicus. *Alterutrum è duobus eligamus*, ait S. Bernardus, Lib. de anima, *aut semper cruciari cum improbis, aut perpetualiter lætari cum*

cum Sanctis, bonum siquidem & malum, vita & mors ante nos sunt posita.

Quare, Chariſſimi, per anni decurſum, vigeat in nobis viva æternitatis memoria. Hanc aſſumamus in Magiſtram, quæ docebit nos omnia mundana, tanquam momentanea aſpernari. Offert mundus caduca bona; ſed quid ea ſunt, ad bona quæ durant *in æternum & ultrà?* Offert caro voluptatem evanidam; ſed quid illa eſt ad gaudia permanentia *in æternum & ultrà?* O quam brevis eſt omnis mundi voluptas, honor & opulentia! *Omnis res quæ finem habet, brevis eſt*: ait Sanctus Auguſtinus in Pſalm. 60. Duret decem, viginti, triginta, ſexaginta annis, brevis eſt, quia finem habet: æternitas fine nullo clauditur. Deinde: ſi quid in ſtatu Religioſo videatur difficultate nonnullâ ſeptum; cogita: quàm diu durabit illa moleſtia? An viginti, triginta, quinquaginta annis? Sed quid hi ad æternitatem, niſi pulviſculus ad immenſum montem? O quid eſt pœna infernalis, quam toties meruiſti, quæ durat *in æternum & ultrà*. Quæ durat diutiùs, quàm ſi mille ferrei globi, toto mundo majores, à te calcando & ambulando atterendi forent. Hæc ſi ſeriò cogitaveris, nullus labor durus, nullum tempus longum, videbitur, quo gloria æternitatis comparetur. Denique ſi tentatio, vel mundi, vel carnis, vel dæmonis te infeſtaverit; cogita præmium promiſſum vincenti, ſupplicium intentatum victo, utrumque durans *in æternum & ultrà*: & tantæ non eris ſtoliditatis, ut guttam mellis pro pelago fellis infinito commutes. Validiſſimum hoc in omni tentatione frœnum ſenties. *Hæc cogitatio* (de æternitate) *quotidie nobis animo verſanda, quia nulla ad omnes tentationes vincendas, ac pericula peccatorum cavenda potentior, nulla efficacior*, ait Leſſius de perfect. div. L. 4. c. 4.

* * *

EXHOR-

EXHORTATIO III.
PRO STRENA.

De cura accurata temporis pretiosissimi.

THEMA.

Fili, conserva tempus. Eccli. 4. 23.

EZECHIAM Regem, (ut L. 4. Regum c. 20. legimus,) ad mortem ægrotantem, accedit Propheta Isaias, eique Dei nomine denuntiat: Hæc dicit Dominus Deus: *Præcipe domui tuæ; morieris enim tu, & non vives.* Duro hoc accepto nuntio, Rex, convertit faciem ad parietem, oravit Dominum, & flevit fletu magno. Et audivit Dominus orationem ejus, vidit lacrymas, sanitatem restituit, annósque omnino quindenos, inclinatæ aliàs vitæ ejus adjecit. *Flevit Ezechias*, ob instantem, denuntiatámque mortem: flevit claudendum sibi vitæ tempus, itérque æternitatis jamjam ingrediendum. Quod dictum fuit Regi Ezechiæ, idem quòque aliquando dicetur cuilibet nostrùm: *Morieris tu, & non vives:* Et *tempus non erit amplius.* Quis verò tunc tibi erit sensus? Quis animus? Quis dolor? Flebis fortassis elapsum tam citò tempus tuum: aut certè dolebis; tempus gratiæ, tempus meriti, tempus lucri & negotiationis pro æternitate: adeò properè prætervolâsse. Neque est, quòd exspectes Prophetam quempiam, vitæ tuæ tempus protelantem, & annos tibi quindenos adjicientem. Sed *tempus non erit amplius*; Deum placandi, peccata deplorandi, merita augendi: ideóque flebis & dolore torqueberis.

Ne verò id tibi tunc accidat; nunc tempus pretiosum ritè colloca: & dum tempus habes, bonum operare: eum in finem temporis nostri brevitatem, nobilitatem, & irrevocabilitatem nonnihil discutiemus ac ponderabimus.

I. Primum,

I. Primum, quod ad tempus æstimandum, utilitérque impendendum multùm valet, est consideratio ejus brevitatis: hanc docet nos S. Paulus in Epist. 1. ad Cor. c. 7. ubi ait: *Tempus breve est: reliquum est, ut qui utuntur hoc mundo, sint, tanquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi.* Quantâ verò celeritate tempus, vita & mundi figura, prætereat, quis enarrabit? Respondet Job c. 9. ℣. 25. *Dies mei velociores fuerunt cursore; fugerunt & non viderunt bonum.* Moderno tempore Principes suos habent cursores, qui unius horæ spatio plus itineris conficiant, quàm alii ternis aut quaternis. *Sed dies mei velociores cursore. Pertransierunt;* pergit Job l. c. *quasi naves poma portantes.* Scilicet quasi naves poma portantes ad nundinas, quæ concitatissimo feruntur cursu; tum ne poma putrescant; tum ne ab aliis Mercatoribus præveniantur; addunt septuaginta Interpretes: *Quæ nullum sui vestigium relinquunt*: Pergit Job: *Sicut aquila volans ad escam.* l. c. Aquila ex alto prospectans prædam, velocissimo in eam impetu & volatu rapitur. Idem Job c. 14. 5. *Breves*, inquit, *dies hominis sunt: qui quasi flos egreditur & conteritur & fugit velut umbra.* Quàm citò flos aut decidit sponte aut falce à messoribus deciditur? quàm velociter umbra avolat & evanescit?

Sed brevitatem temporis meliùs cognoscimus, si ejus velocè decursum penitiùs inspiciamus. Solemus metiri tempus vel ad cursum solis, vel ad motum primi mobilis seu cœli decimi ac supremi. Si ad cursum Solis; videamus quantâ sol celeritate orbem suum percurrat. Asserunt celeberrimi Mathematici, quos inter P. Clavius in Sphæram c. 1. solem, centies & sexagies terræ globo majorem esse, eúmque distare a terra quatuor millionibus milliarium seu leucarum; millionem vocamus decies centena millia. Ex tanta magnitudine corporis solaris & ejus peripheriæ seu orbis aut circuli vastitate rectè colligitur, solem viginti quatuor horarum spatio circuitum suum perficientē, unâ horâ percurrere 1140000. milliaria, hoc est unum millionem & centū quadraginta millia milliarium; quod tantundem est, ac si terræ ambitum & gyrum circuiret quinquagies. O quanta velocitas cursûs solaris! ac proinde, quanta pernicitas temporis! Si verò idem tempus, aut ejus cursum, cum cursu conferamus stellarum; deprehendemus longè esse celerius. Quævis enim stella in æquinoctiali posita, singulis horis conficit duos supra quadraginta milliones milliarium & tres partes millionis: hoc est tantum spatium, quantum eques quadraginta milliaria quotidie conficiens posset 2904. annis conficere. Rursus tantum, quantum si quis unâ horâ bis millies ambitum terræ circumiret. Quanta igitur est temporis pernicitas! Quàm velox est motus primi mobilis, cujus est mensura. Longè igitur velociùs fertur atque sagittâ, quàm globus tormento æneo ejaculatus: hinc enim egeret 40. diebus ad hoc, ut totum terræ ambitum obiret, quem stella obit unâ horâ bis millies. Instar ergo fulguris volat irrevocabile tempus; & nos instar fulguris cum tempore rapimur ad æternitatem.

Tu dormis (ait S. Ambrosius in Psal. 1.) *& tempus tuum non dormit; sed ambulat, imò volat.* Cùm igitur tam velociter tempus nobis avolet, facilè patet, quanto studio advigilandum, ut non absque fructu nobis elabatur: & quidquid hoc brevi tempore pro æternitate comparare nobis possumus, minimè prætermittamus. Sicut Falcones Norwegiæ ob brevissimos istic dies magnâ cum velocitate prædantur, ne à nocte præveniantur: quantò magis nobis brevitate temporis utendum, & citò colligendum, unde in æternum vivamus?

II. Tempus nobile.

II. Ad tempus bene, fructuoséque collocandum excitat consideratio pretii & nobilitatis temporis. Quis ejus pretium sat æstimaverit? Spiritus Sanctus per Ecclesiasticum Cap. 14. monet: *Ne defrauderis à die bono, & particula boni doni non te prætereat.* Bonum sanè donum est tempus, & dies bonus, cujus nec particula minima malè insumenda est. Quemadmodum non negligit Aurifaber decidua auri vel argenti ramenta: quia singula collecta juvant, & massam tandem conficiunt; neglecta verò non leve damnum inferunt. Particulæ verò temporis auri particulis longè sunt pretiosiores: unde S. Augustinus insinuans, quanti illas faceret, ait Lib. 1. Confess. Cap. 21. *Carò mihi valent stillæ temporum.* Quàm autem carò? Ut potiùs jacturam fortunarum, quàm temporis faciendam existimet. Serm. 29. de verb. Domini: *Quando* (inquit) *aliquis tibi infert litem, perde aliquid, ut Deo vaces, non litibus; id enim quod perdis, pretium temporis est: Sicut enim das nummos & panem emis, & ita aliquid amittis & aliquid acquiris; sic perde nummos, ut emas tibi quietem, id est,* tempus vacandi Deo; *hoc est enim tempus redimere.*

Sanctus Bernardus prudens temporis æstimator: *Tempus* (ait) *tantùm valet, quantum Deus;* quippe in tempore bene consumpto comparatur DEUS. Unde idem Mellifluus Doctor Serm. ad Scholares ait: *Nemo vestrûm parvi æstimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis. Volat verbum irrevocabile: volat tempus irremediabile; nec advertis insipiens, quid amittat.* Libet fabulari (inquit) *donec hora prætereat. O donec hora prætereat! quam tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam gloriam miseratio Conditoris indulserat. O donec transeat tempus! quo divinam propitiare debueras Pietatem, properare ad Angelicam Societatem, suspirare ad amissam hereditatem, excitare remissam voluntatem, flere commissam iniquitatem.* Simili tenore loquitur Sanctus Laurentius Justinianus de vit. solit. c. 10. *Quis mente assequatur, ut pretiosum est tempus? Aut quis linguâ caritatem ejus explicet? Norunt qui amiserunt: hi enim grato animo erogarent opes, honores, delictas, & quidquid est voluptatis pro una horula: nam exiguo illo tempore possent iram & furorem Divinæ justitiæ sedare, Angelos exhilarare, flammis æternis se eripere, & cæleste Regnum adipisci.*

Ludovicus XI. Galliæ Rex tempore supremi morbi suo Medico in diem numerari jubebat quingentos nummos aureos coronatos, ut pharmacis vitam protraheret. Bonus Rex auro tempus mercari

mercari volebat; sed non poterat pretio vel breve tempus emi. Die enim statuto à Divinâ Providentiâ fatis concedendum fuit.

Vis scire, quàm pretiosum sit tempus? Vis cognoscere ejus pretium? Interroga damnatos, ipsi sciunt per experientiam. Prodeat ex abysso unus Dives Epulo. Die nobis ô Epulo! Quid dares pro anno uno, pro die, pro hora hujus temporis? Darem (inquit) mundum universum, darem mille Mundos, si haberem, darem delicias omnes, opes omnes, tormenta omnia. O si daretur vel momentum resipiscendi, pœnitendi, veniam merendi; illud emerem omnibus laboribus, pœnitentiis, afflictionibus, quas unquam homines tolerârunt, aut etiamnum tolerant in Mundo, Purgatorio & Inferno, etiamsi illæ centum millia, imò mille milliones annorum durarent!

Interroga Animas in Purgatorio. Dicent illæ: Si posemus redire ad tempus merendi & satisfaciendi, emeremus illud non auro, non gemmis totius Orbis; sed sanguine & vitâ, imò mille mortibus.

Interroga Beatos: Dicent illi: Beati mortales, ô si sciretis, quæ merita, quæ lucra gloriæ comparare possitis singulis temporis momentis, vos illa emeretis omni sudore & labore. O si nobis redire liceret ad tempus merendi, emeremus unam horam omnibus equuleis, ignibus, bestiis, martyriis, superemusque illa pati, quæ unquam Sancti passi sunt usque ad diem Judicii. O si redire liceret! Nos aliter illud expenderemus, quàm expendimus. Sumus jam inter Angelos; nos extremum potentiæ exsereremus, ut inter Seraphinos & Cherubinos adscribi mereremur. Quot hîc momenta in otio deperdis, tot æternitates gloriæ, quas acquirere poteras laborando, patiendo, animas convertendo perdis, & irrevocabiliter perdis; ut si in cælo pœnitere posses, non alterius rei, quàm temporis perditi, aut minùs strenuè impensi te pœniteret.

O ergo tempus nobile! ô hora pretiosa! ô momentum carum, à quo pendet æternitas! Quantâ vigilantiâ opus est, ut illud bene impendamus; ut illud non otiosis fabulis proteramus: ut illis, qui nos invisunt, nobiscum tempus trituri, non auscultemus. Sapiens profectò fuit Philosophus ille, qui Amico fabulis secum tempus terere volenti severo vultu dixit: *Abi hinc fur temporis.* Imitemur Nos Religiosi: Tantò enim est fur temporis fure pecuniæ pejor & nocentior, quò tempus, quod furatur, pecuniâ est pretiosius. Sed totum in colligendis magnis meritis, tanquam mercibus in æternitate solùm valentibus insumamus.

III. Tempus irrevocabile.

III. Tertium, quod temporis pretium mirificè auget, est irrevocabilitas. Tempus enim semel elapsum nunquam rediturum est: quantumvis quis suspiret cum Poëtâ:

O mihi præteritos referat si Juppiter annos!

Frustranea & irrita sunt ejusmodi vota. Volat irrevocabile tempus, & nunquam revertitur: nam ut Ovidius Lib. 6. Fastorum canit;

Nec quæ præterit rursùm revocabitur unda:
Nec quæ præteriit hora redire potest.

Quare rectè dixit Seneca Lib. de brevit. vitæ c. 9. *Nemo annos, nemo tot dies optimos restituet: nemo iterum te tibi reddet.* Perdidisti pecuniam, aliam lucrari potes: perdidisti domum, aliam extruere vales: perdidisti honorem & dignitatẽ, atque res omnes. Rex aut Princeps restituere poterit, tempus nemo reddet, volat irrevocabile. Unde quidam lamentabatur ob temporis jacturam dicens:

Damna fleo rerum, sed plùs fleo damna dierũ:
Rex poterit rebus succurrere, nemo diebus.

Quòd si Rex pauperi Regii Thesauri sui ostium aperiret, cum eâ facultate, eo die quidquid posset exportandi, nec unquâ postea thesaurariam domum ampliùs reserandam: is sanè nec momentum sinè exportatione abire sineret: ita cùm jam merendi & thesauros pro æternitate felice acquirendi tempus & facultas detur, sanè nec momentum negligere oportet, quia ubi transierit, est irrevocabile. *Juravit Angelus* in apoc. *per viventem in secula seculorum: Quia tempus non erit ampliùs.* Meminisse nos oportet, quod docet S. Gregorius Nazianzenus, in Sententiis, vitam nostram quasi mercatum esse, cujus dies cùm abierit, tempus non erit ampliùs emendi quæ velis.

Ex quo cum Apostolo meritò concludimus: *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè ad domesticos Fidei.* Ad Galat. 6. 10. Et 2. Corinth. 6. *ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* quod dum habem', bene impendamus: quia (ùt ait Thomas Kempensis) perditum non redit tempus. Tempus semel amissum in æternum non est recuperabile.

Quapropter, Carissimi, cùm tempus nostrum 1. breve sit, & instar Cursoris seu Tabellarii celeriter transeat; instar navis poma portantis citò transcurrat: instar Aquilæ, instar sagittæ, instar umbræ, imò & instar fulguris quàm citissimè transvolet, & opinione nostrâ citiùs instar arenæ in clepsydra elabatur. 2. Cùm tempus sit adeò pretiosum, ut nullo cum auro, nullis cum gemmis, thesaurisque comparari valeat; utpote in quo thesauros cælestes, infinitos & æternos acquirere nobis valeamus; ùt animæ tam in Inferno & Purgatorio, quàm in Cælo degentes experientiâ didicerunt. 3. Cùm denique tempus sit irrevocabile, & semel elapsum, in æternum nobis non sit restituendum. *Dum tempus habemus, operemur bonum*, maximam temporis curam & rationem geramus, ne absque fructu elabatur. Nunc est tempus acceptabile, tempus nundinarum, tempus mercatorum, tempus gratiæ, tempus gloriæ æternæ promerendæ. Quare nunc redimentes tempus, & duplici fervore, duplici bonorum operum cumulo, tanquam duplici fœnore, neglectum resarciamus: secundùm Apostoli monitum ad Ephes. 5. 15. *Videte Fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed quasi sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt*; id est, dies miseri & ærumnosi; dies breves, dies pretiosi, dies irrevocabiles, quibus malè peractis, & dilapidatis, totâ æternitate tempus merendi, cælestésque thesauros colligendi non erit ampliùs.

EXHOR-

EXHORTATIO I.

Die Veneris Sancto.

DE PASSIONE DOMINI.

SEU

De tribus Christi Domini sociis paupertate, contemptu & dolore.

THEMA.

Pauper sum ego, & in laboribus à juventute mea: Exaltatus autem, humiliatus sum. Psalm. 87.

REdemptor noster tres ex omni Apostolorum numero singulari dilectione est prosecutus, scilicet Petrum, Jacobum & Joannem: Hos tres tanquam Socios individuos sibi adesse voluit in resuscitatione mortuæ Filiæ Jairi, in transfiguratione suâ in monte Thabor, ac denique in Agoniâ suâ in Horto Gethsemani, in signum peculiaris sui in eos amoris & vicissim illorum erga Dominum & Magistrum suum. Fuêre hi tres Socii Christi aliquo tempore; sed non toto vitæ ejus decursu: habuit alios tres Socios, semper sibi præsentes, quos nec ad momentum temporis totius vitæ spatio à se separari permisit.

De his agit divinitus illustrata B. Angela de Fulginio, atque ita loquitur: *Liber vita non est aliud quàm Christus Dei Filius, qui est VERBUM & SAPIENTIA Patris, qui in hoc apparuit ut per vitam suam, mortem & doctrinam nos instrueret. Videndum proinde nobis, qualis fuerit ejus vita & conversatio: & videbimus, quòd totâ vitâ habuerit hos tres socios: perfectißimam, summam, & continuam paupertatem; perfectißimum, summum & continuum despectum; perfectissimum, summum & continuum dolorem.*

Hæc est Societas, cui associatus fuit totâ vitâ Christus; ut nobis exemplum præberet, eandem quòque ante omnia eligendi, diligendi, ac tolerandi usque ad mortem. Per hanc Societatem ipse quâ homo cælum conscendit: per hanc potest, ac debet Anima Religiosa ad Deum pergere: nec est alia via rectior, securior & melior ad ipsum: & par est, ut viam, quam tenuit Caput, teneant & Membra: Par est, ut Filii Patris, Milites Dûcis, Subditi Rêgis sui vestigia legant.

Has igitur ternas societates, seu ternos Socios vobis, qui in Societatem Jesu vocati estis, proponemus, ut eos eligamus, amemus, & constanter totâ vitâ retineamus, nec usque ad ultimum spiritum dimittamus.

I. Societas Jesu Paupertas

I. Prima Societas Jesu Christi libri vitæ, & salutis nostræ fuit perfectissima, summa & continua Paupertas: quemadmodum Vates Regius in ejus Personâ loquens testatur: *Pauper sum ego; & in laboribus à juventute mea.* Psal. 87. Ab infantia usque ad mortem.

1. Primus gradus perfectissimæ hujus Paupertatis Christi, qui est Magister noster, & Via, & Liber animæ nostræ, in quo studere debemus, & à quo discere oportet, est; quia voluit esse pauper & egenus omnium rerum temporalium hujus mundi; ita ut non habuerit terram, nec vineam, nec hortum, nec domum, nec aliam possessionem, nec aurum, nec argentum, nec pecuniam, nec ullam rem propriam: Atque ex omnibus id solum recipere voluit, quod esset ad puram vitæ sustentandæ necessitatem; cum fame, siti, penuriâ, frigore, calore, labore, austeritate, & mendicitate, rebus grossis & vilibus contentus, omnia delicata & commoda respuendo. Ita ut verè dicere potuerit: *Pauper sum ego.*

2. Alter Paupertatis gradus, priore altior, in eo fuit; quiâ voluit vivere pauper amicorum & consanguineorum, & omnis familiaritatis magnorum & Potentum, Scribarum, Sacerdotum, Pharisæorum, omnisque amicitiæ temporalis: ita ut nec ex parte Matris, nec ex parte Sancti Joseph Nutritii, nec ex parte Discipulorum ullum habuerit, cujus intuitu vel una alapa, vel unus flagelli ictus condonatus fuisset. Verè *Pauper sum ego.*

3. Tertius gradus perfectissimus fuit, quando exspoliavit se semetipso, id est, Potentiâ, Sapientiâ, Sanctitate & Imperio. Et quidem *primò* exinanivit se in Potentiâ: Cùm enim esset omnipotens, voluit apparere coram Mundo debilis, infirmus, miseriis nostris subjectus, doloribus & fatigationibus exhaustus. *Secundò* exinanivit se Sapientiâ; & apparere voluit simplex, ignorans & insipiens: licèt enim esset Sapientia Patris, Scientiarum dominus, Magister Apostolorum, Inspirator Prophetarum, Doctor Doctorum: noluit tamen eruditionem suam & scientiam patefacere; sed eam occultare maluit & silere, ut omnes mirarentur. *Tertiò* exspoliavit & exinanivit se & pauperem fecit in fama sanctitatis, bonitatis & innocentiæ, quod summè est admirandum: licèt enim verè sanctus esset, & (si voluisset) haberi potuisset Sanctus Sanctorum, & qui Servo suo Joanni Baptistæ sanctitatis famam eximiam concesserat, sibi quòque eam dare potuisset: non tamen voluit; sed elegit haberi peccator, peccatorum amicus, proditor, seductor, blasphemus, & inter latrones computari & in cruce pendere. *Quarto* exspoliavit & exinanivit se in Imperio, Regno, Principatu omnium rerum, & Dominiorum: Cùm enim esset Rex Regum, & Dominus Dominantium, & Rex cujus Regni non erit finis; ipse tamen inter homines vivere voluit ut

ùt servus, ùt minister, ùt venditus, ùt mancipium; cùmque eum vellent facere Regem, fûgit, & Matri ac Fabro subditus fuit.

Hæc est paupertas & exinanitio Jesu Christi & Redemptoris nostri, quam verbo & exemplo prædicavit nobis: hæc est prima Societas JESU; sed (ùt exclamat B. Angela de Fulginio) *Prô pudor! prô pudor! hæc Paupertas spiritûs hodie est de mundo expulsa, & quasi ab hominibus fugata:* Et (*quod est detestabilius*) *ab illis quòque, qui eam legunt in hoc Libro Vitæ, & intelligunt, & eam prædicant, & extollunt; ipsi tamen non amplexantur: sed fugiunt. Hanc paupertatem Mundus odit, Christus diligit: Sed quis est homo, quæ mulier, quis vir, quæ Creatura, quæ dicere possit, quòd sit sociata tali Societati?* Charissimi, quid de nobis sentiemus? Sumúsne de Societate hâc JESU? *Vocati estis in Societatem Filii ejus? JESU Christi Domini nostri.* 1. Corinth. 1. 9. Sed estisne de hâc tam dilectâ Jesu Societate? Auditis, scitis, firmiter tenetis, quo cibo, potu, vestimento, cubiculo, domo, familiâ usus sit Redemptor, Magister & Illuminator vester: estisne illi similes? Nominatis vos Christianos, Societatis Jesu Novitios, summam ejus Paupertatem laudatis & beatificatis; sed num etiam desideratis & amatis? Si non; non estis in Societate Jesu prædictâ: Si verò ametis, & amore JESU omnibus prædictis vos spoliaveritis, quantùm potestis: genuini Jesu Socii eritis; eritisque beati: nam *Beati pauperes spiritu; quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum.* Matth. 5.

II. Secunda JESU Societas (ùt ait Beata Angela) cui, dum vixit, Filius Dei associatus fuit, est voluntarius, continuus & summus Contemptus, dejectio, ignominia, & verecundia, quæ in hoc mundo assiduè tolerare voluit: Vixit enim tanquam servus abjectus & vilis, imò tanquam servus malus: Fuit exul, fuit derisus, illusus, ligatus, verberatus, flagellatus, ac tandem absque ullâ defensione inter latrones deputatus, & cum eis morte turpissimâ condemnatus. II. JESU Societas Contemptus.

Honores semper fûgit; contemptum quæsivit: omnes ipsum persecuti sunt, quæ persecutio ab infantia cœpit, quando in terram Barbarorum fugere & exulare coactus fuit. Postmodum verò quot calumniis, injuriis, opprobriis & blasphemiis fuit appetitus? Alii eum vocabant Samaritanum; alii Dæmoniacum; alii Gulosum & vini potatorem; alii amicum Publicanorum; alii seductorem, rebellem, deceptorem, & Falsum Prophetam: alii miracula in Beelzebub facientem, & in Principe dæmoniorũ dæmonia ejicientem fugillabant, & convitiabantur. Quidam eum è monte præcipitem dare voluerunt: alii lapides ad eum lapidandum tollebant: alii deridebant, subsannabant, detrahebant, illudebant & blasphemabant: alii ad diversa tribunalia velut facinorosum raptabant; in faciem exspuebant, alapas dabant, comam & barbam evellebant: alii chlamydem coccineam circumdabant, flectebant, fictè adorabant, flagellabant, spinis coronabant, arundine percutiebant, ac tandem nudum inter duos latrones crucifigebant.

Ut

Ut meliùs hanc secundam Jesu Societatem penetremus, elevandi sunt oculi mentis nostræ in Christum Deum & Hominem : & intuenda infinita ejus Majestas, qui contemnitur. Est enim Deus æternus , qui in veritate dicere potest : *Vivo ego in æternum.* Deut. 22. Est immensus , quem cæli cælorum non capiunt, nec mille cæli comprehendunt. *Magnus est & immensus & non habet finem.* Baruch c. 3. Imò adeò magnus & excelsus est, ut Isaias c. 66. asserat : *Cælum Sedes ejus ; terra autem scabellum pedum ejus.* Et Psalm. 17. *Ascendit super Cherubin , & volat super pennas ventorum.* Qui (ùt ait Isaias Cap. 40) *Appendit tribus digitis molem terræ.* Quia Omnipotentiâ , Sapientiâ & Bonitate eam conservat. Qui est infinitè sanctus, cui acclamant indesinenter Seraphini : *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Exercituum.* Isaiæ 6. Et ex altera parte cum his magnalibus componamus Societatem Jesu ex innumeris contemptibus, ignominiis, illusionibus & opprobriis conflatam : Et mirabimur, & in stuporem dabimur ; & ipsi pudore suffundemur ; quòd Jesu Sociorum nomina circumferamus, & Societatem ejus non diligamus.

Verus Jesu Socius erat S. Joannes Baptista, qui titulum Prophetæ rejiciebat , vocem clamantis nominabat, se deprimi, Christum honorari gaudebat. Hoc gaudium meum impletum est : *Illum oportet crescere ; me autem minus.* Joan. 3. Veri Jesu Socii erant Apostoli, qui *ibant gaudentes à conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine JESU contumeliam pati.* Verus Jesu Socius erat Paulus, qui dicebat : *Placeo mihi in infirmitatibus meis , in contumeliis, in necessitatibus , in persecutionibus ; in angustiis pro Christo.* Veri Jesu Socii erant SS. Gregorius, Ambrosius, Basilius, qui summos honores Pontificatûs & Episcopatûs, tanquam pestes fugerunt. Quibus annumerandus S. Ignatius , qui verbo & exemplo nos docuit , honorem, favorem, & magni nominis umbram in mundo fugere , & quæ ita contraria sunt , ardenter quærere & concupiscere. At quàm pauci hodiedùm reperiuntur ejusmodi veri Jesu Socii? Rursùm exclamat dolenter & gemebunda B. Angela, dicens :

Sed heu ! prô dolor ! quæ persona invenitur hodie , quæ diligat talem societatem? quæ scilicet fugiat honorem, diligat verecundiam & confusionem, in humili statu, officio, paupertate ? ubi invenitur talis , qui velit despici, irrideri, contemni, & de bonis ac virtutibus, quæ habet, nolit laudari ? Veraciter unusquisque in viam suam declinavit : non est qui faciat hoc bonum ; non est usque ad unum. Et si quis talis reperiatur , non potest non esse summè conjunctus Deo per amorem. Sed inveniuntur multi, *pergit Beata Angela,* qui dicant , diligo Deum, & mundi honores non curo ; sed ignominiam & confusionem mihi inferri nolo. Sed istud est signum exiguæ Fidei, modicæ Justitiæ, & parvi amoris, & magnæ repositatis. Vel enim commissi confusione digna, vel non ? Si primum ; sustine patienter , ut Deo & Proximo facias satis : Si secundum ; centies libentiùs confusio toleranda est ; quia tota cedit

cedit in augmentum gratiæ & gloriæ infinitæ.

III. Tertia Societas JESU fuit continuus & summus dolor, cui statim, atque Anima Christi corpori conjuncta fuit, associatus fuit : *In laboribus à juventute meâ* Psalm. 87. Nam à primo momento conceptionis suæ Christus repletus fuit Sapientiâ summâ, simúlque fuit viator & comprehensor : statimque cœpit sentire summum dolorem, sciendo, videndo & considerando omnes & singulas pœnas, & vulnera, ac mortem, quæ pati debebat.

2. Postea nascens crevit dolor, accedente ipsâ experientiâ : nam statim cœpit tolerare molestias, corporis afflictiones, persecutiones, peregrinationes, ærumnas, jejunia, famem, sitim, pluvias, frigus, æstum, labores, sudores, tempore prædicationis.

3. Fuit in Christo (teste B. Angelâ) totâ vitâ dolor acutissimus ex compassione erga totum genus humanum, de quo perdito, & damnando dolebat ex amore, quo flagrabat intensissimo : nec solùm de universo genere humano in communi ; verùm etiam de quovis homine in particulari, & de singulis cujusque peccatis, & pœnis, illis respondentibus dolebat, & compatiebatur. Quot igitur fuêre homines, & quot singulorum peccata ; tot Christus sustinuit dolores & tormenta ex summâ misericordiâ & compassione orta. Cùm igitur homines essent innumeri, & peccata quasi infinita, manifestum est, eum dolores sustinuisse innumeros & quasi infinitos.

4. Habuit Christus Dominus summam compassionem erga Patrem cælestem, quem summè diligebat, & quem videbat tantâ erga genus humanũ compassione ferri, ut Filium suum unigenitum, infinitè dilectum, pro ipso in mortem traderet, ut eidem remedium adhiberet. Hic dolor (ùt asserit Beata Angela) tam intensus fuit, ut mortalium nemo comprehendere valeat ; atque ut Christus dolorem hunc Patris leniret, & remedium adhiberet : *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem* (ignominiosissimam) *mortem autem Crucis. Propter quod & DEUS exaltavit illum.* Atque hic dolor & compassio Christi erga Patrem, origo fuit omnium dolorum, qui ex hac oriuntur & in hâc finiuntur Fuit quòque in Christo summus dolor & continuus ob offensionem Patris, ob tot peccata hominum, & maximè ob summum scelus, quod erat, crucifigere & interficere Filium Dei. Fuit quòque summus in Christo dolor ob compassionem erga dilectissimam Matrem, quam plùs quàm ullam Creaturam diligebat, & quam videbat corpore, corde, & animo summè afflictam & desolatam. Fuit etiam summus in Christo dolor ex compassione erga Apostolos, & Discipulos, & mulieres pias, quæ eum secutæ fuerant.

5. Acutissimus Christi fuit dolor, quia quadruplici gladiorum genere confossus fuit. 1. Fuit obstinatorum cordium perversa crudelitas,

quâ assiduè ipsum interficere cogitabant, qui ipsorum salutis causâ venerat. 2. Fuit malitia & nequitia iræ gravissimæ & odiorum, quam crucifixores erga illum gerebant, quæ erant quasi cultri animam Christi pungentes. 3. Malitia & dolositas linguarum, contra ipsum vociferantium: quot enim fuêre accusationes, detractiones, derisiones, blasphemiæ, maledictiones, falsa testimonia; tot fuêre sagittæ cor ejus sauciantes, tótque anima ejus dolores sustinuit. 4. Quartum genus fuit crudelissimum opus Passionis, quod in eum dirissimè exercuerunt; impulsus, vincula, alapæ, colaphi, clavi, spinæ, flagella, crux; quæ omnia quantum Christo dolorem causârint, patefacere voluit verbis istis: *Deus meus, Deus meus, ût quid dereliquisti me!*

Dolores hi eò fuêre intensiores, quò tenerius delicatiúsque virgineum ejus corpus extitit, tum etiam ratione Personæ, quæ verus erat DEUS; unde quælibet injuria & afflictio infinitam continebat offensam, quia non solùm homini; sed etiam Deo inferebatur. Et in his omnibus Salvator summam ostendit mansuetudinem, patientiam & resignationem: quia cùm patéretur, non comminabatur: cùm malediceretur, non maledicebat: cùm accusaretur, non se excusabat: cùm vulneraretur, non se abscondebat, aut retrahebat; sed totaliter se hostium suorum voluntati & furori relinquebat, & ipsismet invitis & nolentibus opus redemptionis præstabat, & (quod stupendum est) exemplum patientiæ præbebat, veritatem docebat, & pro eis lacrymas fundens Patrem deprecabatur.

Hoc totum mysterium fecit infinita Bonitas, ut nobis exemplum præberet: *Exemplum dedi vobis.* Sed ubi sequela? Scimus, audimus, legimus, meditamur hos Christi dolores; at ubi imitatio? Scimus hanc esse viam regiam ad cælum, nec esse aliam, & cur inire horremus? Quali confusione digni sumus, qui cùm innocentes non simus, sed grandes peccatores, tamen pœnitentiam condignam agere & pœnas sustinere recusamus; imò à DEO immissas repellimus, conquerimur, & ad consolationes terrenas convertimur, ut in afflictionibus sublevemur? O infelices & miseri, qui pœnas à cœlesti Medico, ût remedia peccatorum immissas recusamus. Si Sapientiâ divinâ ordinante, modicum frigoris occurrat, statim ignis quæritur: Si caput aut stomachus nonnihil doleat, mox tristamur, plangimus, clamamus, suspiramus, ad Medicos currimus, remedia quærimus, lectum mollem disponimus, fercula delicata adhibemus: atque ut Deum placemus, Sanctos inclamamus, & jejunia, peregrinationes & orationes promittimus ac vovemus. Tanta facimus pro doloribus à Deo datis & utilibus amovendis, quæ pro remissione peccatorum & animæ bono non faceremus. Quòd si etiam injuriam aliquam, aut adversitatem, Deo disponente, patimur, illico turbamur, commovemur, irascimur, maledicimus, detrahimus, vindicamus, omnémque molestiam refugimus. Multas quòque corporis afflictas

afflictationes ſpontaneas ſuſcipimus; ſed ſalubria à Deo immiſſa, magisque meritoria & minùs vanæ gloriæ obnoxia evitare & declinare conamur.

Quapropter Chariſsimi, ſi veri JESU Socii eſſe & Societatem ejus amare cupimus, triplicem hanc Societatem ejus imitatione ſectemur. 1. Paupertatem: Sicut ipſe exinanivit ſe omnibus bonis temporalibus; ita & nos omnia abdicemus; nulli rei cor affigamus; omnia tanquam ſtercora arbitremur: Et ſicut ipſe exinanivit ſe in amicis & conſanguineis; ita & nos ſpem non ponamus in hominibus, amicis & patronis; ſed ſoli Deo confidamus. Et ſicut ipſe exinanivit ſe in Potentiâ, Sapientiâ, Bonitate & aliis perfectionibus; ita nos agnoſcamus fragilitatem, ignorantiam, & imperfectionem noſtram. 2. Contemptum: Sicut Chriſtus Dominus contemni & humiliari elegit, laudes humanas ſprevit, honores contempſit, imò opprobriis ſaturari voluit & elegit; ita & nos honores, quantùm licet, declinemus, mundo contraria eligamus, cum Apoſtolis & Sanctis in contumeliis gaudeamus. 3. Dolorem ſive in corpore, ſive in animo cum Chriſto libenter amplectamur: nec in ulla re gaudeamus niſi in imitatione & ſimilitudine Chriſti; dicamúsque cum Apoſtolo: *Mihi abſit gloriari niſi in Cruce Domini noſtri* JESU *Chriſti.* Sicut Apoſtolo, ita & mihi Crux delicium, crux gaudium, crux omne bonum. Non quæramus in hâc mortali vitâ voluptates, & delicias in momento tranſeuntes; ſed cruces, labores, ſudores, adverſitates, coronas æternas nobis fabricantes. Hâc ratione veri JESU Socii & de ejus Societate erimus: nam qui dicit, ſe in Chriſto (& ejus Societate) manere, debet ſicut & ipſe ambulare, & quæ ipſe amavit, diligere: ut tandem totus figatur nobis in corde, qui pro nobis ſuffixus fuit in cruce, illíque confixi & conjuncti, à felici ejus in cælo Societate nunquam ſeparemur.

EXHORTATIO II.

DE PASSIONE D. N. J. C.

Proponit fructus Arboris Sanctæ Crucis.

Die Veneris Sancto.

THEMA.

Sub umbrâ illius, quem desideraveram, sedi: Et fructus ejus dulcis gutturi meo. Cant. 2. 1.

De fructibus Passionis Domini.

DANIELIS 4. Cap. Rex Nabuchodonosor in somno vidit arborem, quæ erat *magna, fortis, & proceritas ejus calum contingens: aspectus illius erat usque ad terminos universa terræ: Folia ejus pulcherrima: & fructus ejus nimius; & esca universorum in eâ. Subter eâ habitabant animalia & bestiæ, & in ramis ejus conversabantur volucres cæli, & ex ea vescebatur omnis caro.* Licèt Daniel Prophetico Spiritu hanc visionem explicaverit de Nabuchodonosore. Arbor illa, *Tu es Rex.* Tamen videtur hæc arbor quòque nobis adumbrare crucem Domini nostri JESU Christi, quam Sponsus Cant. 8. 5. *Malum* nuncupat. *Sub arbore (malo) suscitavi te.* Et Sponsa ait Cant. 2. *Sicut malus inter ligna silvarum, sic Dilectus meus inter filios.* Hæc ergo Arbor sanctæ Crucis, hæc malus est *magna*; quia magna continet mysteria, prodigia, beneficia. Est *fortis*; quia sustentat eum, qui est fortitudo Dei, & omnia peccata Mundi. *Proceritas ejus cælos contingens*; quia ejus virtus cælos penetrat, quò & redemptos perducit. *Aspectus ejus usque ad terminos terræ.* Omnes quatuor Orbis plagæ eam respiciunt, & ab ea respiciuntur. *Fructus ejus nimius*; quia infinitus, mille Mundis redimendis sufficiens. Et *Esca universorum in ea:* omnia animalia in eâ pabulum reperiunt. 1. *Bestiæ subter ea habitant.* Id est, peccatores, & in viâ purgativâ versantes, qui nondum sat mortificârunt bestiales passiones & motus. 2. *Animalia* cicurata, præcipuè rationalia, id est, homines secundùm rationem viventes, & in virtute proficientes. 3. *Volucres cæli* habitant in ramis ejus, id est, contemplativi & viri perfecti. Atque ita *Ex ea vescitur omnis caro.*

Sub hâc igitur arbore malo collocat se Sponsa, dum ait: *Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi; & fructus ejus dulcis gutturi meo.* Cant. 2. Dum sedet, meditatur ac contemplatur Christum Cruci-

Crucifixum, triplicem fructum decerpit. Primus est cognitio certa plurium cælestium veritatum, quibus Intellectus divino lumine perfusus pascitur & summè delectatur. Secundus est pius affectus amoris & devotionis, contritionis, laudis, gratiarum actionis, compassionis & imitationis, quibus magno cum gaudio voluntas reficitur. Tertius denique est studiosum opus in omnigenæ virtutis materiâ, quo cunctæ animæ vires pascantur & saturentur, ut juxta sententiam Pauli ad Philip. 1. ℣. 11. *Sinus repleti fructu justitiæ per Jesum Christum.* Coloss. 1. 10. *In omni opere bono fructificantes & crescentes in Scientia Dei.* Hos autem fructus Apostolus idem reducit ad duodenum numerum: *Fructus spiritûs est Charitas gaudium pax, patientia.* &c. Gal. 5. 22. Qui omnes dulces sunt animæ, quæ Dei Sponsa est quia sunt fructus Ligni Vitæ, qui vitam mirabiliter nutriunt & oblectant. Et licèt quidam sint amari; tamen per vehementiam amoris, quo carpuntur, valde dulcescunt. Nam *Anima esuriens amarum pro dulci sumit.* Proverb. 27. 7. Et hinc Sponsa priùs exponit suum desiderium: *Quem desideraveram*, ac postea subjungit: *Fructus ejus dulcis gutturi meo.*

Ostendemus igitur hâc exhortatione, quomodo cum Sponsâ sub hâc Arbore Crucis sedere debeat Incipiens, Proficiens, & Perfectus; ut quisque fructum gutturi suo dulcem ex ea decerpat, quod ut fiat; oro cum Origene: *ô Domine da mihi hunc fructum, dulcem fructum animæ meæ: altus est; attolle desiderium: benedictus est; sanctifica obsequium: imputribilis est, purifica affectum: suavis est; lætifica animam, ut in eo delectetur, qui es potentissimus fructus, potens illam in æternum satiare.*

I. Primò. Sub hâc arbore crucis habitant feræ bestiæ; id est, peccatores, & ii qui bestiales motus nondum mortificârunt; & hi omnes reperiunt escam in ea. *Esca* enim *universorum in ea.* Hi fructus famem sedant: sitim terrenorum extinguunt. I. Fructus mortificatio viciorum.

Doctissimus juxtà ac piissimus Cardinalis Sfondratus in Nodo Prædestinationis p. 2. §. 2. ex relatione quinque oculatorum testium recenset, inter Insulas Canarias seu Fortunatas unam dici ferream, in qua nulli fluvii, nulli fontes, rores aut pluviæ, adeóque aquarum dulcium nulla copia; incolæ verò sex millia. Quis non crederet hos omnes siti perituros? Et tamen providit natura. Nam in medio Insulæ arbor maxima, quadraginta pedes alta & ubi maximè sparguntur comæ, 120. pedes lata. In hanc quotidie sub meridiem nubes incumbit, durátque in proximum diem, & Solis ortu evanescit. Ex nube per folia & ramos tanta vis aquarum decurrit, ut sufficiat vicies mille amphoris implendis; una verò amphora, quinque hominum siti. Ex puteo per Euripos, Nilósque in totam Insulam aqua diffunditur, abundátque omnium necessitati. Verè præclara utilis & necessaria arbor.

At longè præclarior Arbor est sanctæ Crucis: in hâc non fortunata, sed ferrea mundi insula, quæ non solùm aquam ad lavandũ, & refrigerandã sitim; sed & sanguinem ad purificandũ, pascendũ &

sitim restinguendum abundè profundit; non sex millium hominum, sed infinitorum millionum siti levandæ & maculis peccatorum abluendis. Sine hac arbore totus mundus maneret illotus & in sordibus, sine hac arbore nullus mortalium sitim extingueret concupiscentiarum, beatitudinis æternæ, gratiæ & gloriæ.

Sub hac arbore se collocare debet anima Deo servire incipiens, ac dicere: *sub umbra illius quem desideraveram sedi.* Sedi & excepi aquam, ut sitim rerum fluxarum extinguat, sanguinem ut me pascat & abluat. Hic sanguis & aqua defluit instar roris aut pluviæ verno aut æstivo tempore; quæ rosis purpuram, candorem liliis, hyacintho colorem cyaneū, aut cœlestem, & secundùm plantæ aut floris qualitatem & dispositionem, cuilibet colorem & odorem attemperat. Sic quoque arbor Crucis Christi JESU sanguine & aqua manans, cuivis animæ religiosæ Deo servire incipienti, secundùm suam dispositionem & capacitatem fructus suos impertit. Ac 1. quidem *timorem Dei*, dum perpendit, quantum Dei Filius ob peccata patiatur: dicitque cum timore; *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet.* 2. Vanitatem rerum terrenarum cognoscit; cognitâ creaturarum vanitate, & impotentiâ satiandi. 3. Fructus est aversio à creaturis, conversio ad Deum, dolor, contritio, detestatio peccati, quòd ob bona fluxa Deum offenderit, propositum efficax. Refert S. Vincentius Ferrerius in sermone de Parasceve, quosdam putâsse Christi in cruce umbram tetigisse latronem, qui à dextris erat, eique sanctitatē contulisse, infundendo spiritum compunctionis. Si umbra Petri tantæ virtutis fuit, quantò magis umbra Christi Domini crucifixi. At sit ut sit, hoc certum, umbram protectionem & gratiam Christi spiritualiter bonum latronem tetigisse, cujus virtute æstus viciorum extincti sunt, & perfectam animæ salutem adeptus est: nulla enim est potentior umbra contra omnes vitiorum igneos æstus, quam Crux & Passio Christi: *Quem* teste Apostolo Rom. 3. 24. *proposuit Deus propitiatorium per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem justitiæ suæ, in remissionem præcedentium delictorum.* 4. Fructus est mortificatio vitiorum & passionum: nam nuditas Christi umbraculum est contra æstum avaritiæ; sitis ejus & aceti, vinique felle mixti potus umbra est contra impetus gulæ: dolores carnis ejus obumbrant contra æstus libidinis; denique nullum est vitium, cujus non sit medicinalis umbra in Christi vulneribus, à quibus prodeunt spiritus quidam vitæ salutiferi, efficacesque inspirationes, quibus viventes sub ejus umbra protegimur, refrigeramur & sanamur. Quod præclarè in hunc locum Cantici, declarat S. Gregorius, dum ait: *Umbra Christi protectio est Spiritûs Sancti, qui mentem, quam replet, obumbrat, quia omnium tentationum fervorem temperat: & dum aurâ suæ inspirationis suaviter mentem tangit; quidquid noxii caloris sustinebat, expellit. Et quam jam forsan nimius ventorum æstus marcidam fecerat, umbra S. Spiritûs protegens recreat: ut dum in ejus inspiratione sedens pausat, vires colligat, quibus ad æternam vitam robustus currat: sicut bonus Latro, qui hac inspiratione in cruce obumbratus*

obumbratus unâ horâ pervênit ad Paradisum. Ita ille.

Sede ergo Anima mea tanquam Affectus sub umbra illius quem desideras & amas, & oculos in JESUM Crucifixum conjice. O quid video! ô quale spectaculum! Mundo, Angelis, & hominibus stupendum! Video caput mei Salvatoris spinis coronatum, vulneratum, dolore repletum. Video faciem aliàs speciosam præ filiis hominũ ità sanguine, sputis & livore fœdatam; ut non sit ei species neque decor. Video manus beneficas & thaumaturgas mei Redemptoris clavis confixas & sanguine roseo manantes. Video pedes sacratos perterebratos & cruci affixos, sanguinis rivos effundentes. Video totum corpus denudatum, vulneratum, deformatum, diffisum & disruptum flagris, ita ut à planta pedis usque ad verticem non sit in eo sanitas. Video (cum S. Augustino loquor Medit. 6.) *Ut caudet nudum pectus, rubet cruentum Latus, decôra languent lumina, regia pallent ora, procera rigent brachia, crura pendent marmorea, rigat terebratos pedes ictus Sanguinis unda.*

Hæc per Fidem intueor, hæc credo, hæc miror & stupeo, intimè compatior & causam rescire desidero. Quis obsecro patravit talia? Quis caput horum & causâ dolorum? Si Patrem cælestem interrogo, respondet: *Propter scelus populi mei percussi eum.* Isaiæ 53. Si interrogo Filium ipsúmmet: quis te percussit, flagellavit, crucifixit? Reponit: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores.* Psalm. 128. 3. Si interrogo Isaiam Prophetam, confirmat eadem: *Ipse* (ait) *vulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra.* Cap. 53. 5. Si interrogo cum Augustino Meditat. 7. *Quid commisisti amantissime Juvenis, ut adeò durè tractareris? Quod scelus tuum, quæ noxa tua, quæ causa mortis, quæ occasio tua damnationis?* Et respondet: *Ego sum tui plaga doloris, tuæ culpa occisionis, ego tuæ mortis meritum, tuæ vindictæ flagitium! O mirabilis censuræ conditio! Peccat Iniquus & punitur Justus: deliquit Reus & vapulat Innocens: quod perpetrat servus, exsolvit Dominus: quod committit homo, sustinet* DEUS.

Quare firmiter crede, te esse causam mortis JESU. 1. Propter scelus populi non tantùm Judæi & gentilis; sed etiam Christiani, à quo te non vis exclusum: ergo & tu causa es. 2. Supra dorsum ejus fabricaverunt peccatores, non soli carnifices; sed omnes peccatores totius mundi, inter quos ego sum; ergo ego fabricatus sum; ergo flagellavi. &c. 3. Vulneratus est propter iniquitates nostras: credo me inflixisse vulnera. &c. Ideo non dolemus ex toto corde: ideo non plangimus Peccata; quia non veraciter satis credimus, nos esse causam. Ergo cum Augustino dicamus: Ego sum plaga tui doloris; ego sum tui causa doloris; ego superbiâ meâ te spinis coronavi; ego te libidine meâ flagellavi; ego te gulâ meâ felle potavi; ego acediâ meâ manus pedésque perfodi; ego invidiâ latus tuum aperui; ego verbis turpibus & detractoriis in faciem tuam conspui. O quàm doleo! ô quàm malitiam meam detestor! O si cum MARIA MAGDALENA possem pedes tuos lacrymis rigare!

ô si

ô si spinæ tuæ caput meum fodicarent, flagella me cæderent, & in pœnam peccatorum crucis supplicium tecum tolerarem! Statuo firmiter millies potiùs ista tolerare, quàm te Deum summum Bonum meum denuò offendere: statuo potiùs cum Eleazaro vivus in Infernum præmitti, quàm Majestatem tuam denuò lædere: statuo cum Anselmo potiùs in rogum ardentissimũ insilire, quàm sciens volens peccatum ullum admittere, ac denuo Dominum ac Deum meum crucifigere. O quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lacrymarum, ut plorem die & nocte peccata, quibus te cecidi, flagellavi, coronavi, crucifixi? O quàm doleo! ô quàm contristor!

Primò. Anima incipiens Deo servire cum Sponsâ collocat se sub umbrâ Crucifixi Domini, despectis omnibus mundi aliis arboribus, quantumvis proceris: dum enim aspicit JESUM pendentem in Arbore nudum, pauperem, despectum, doloribus plenum; omnem umbram mundi & mundanorum despicit; quia instabilis, futilis & noxia est, protectionem securam præbere non valens: qualis est umbra Principum, Magnatum, divitiarum, honorum, voluptatum; in quibus non est vera salus nec protectio: de quibus illud Isaiæ dici potest. c. 30. 3. *Erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionem, & fiducia umbræ Ægypti in ignominiam.* Hæc enim umbra concupiscentiarum ardorem non temperat; sed auget: non confert veram tranquillitatem; sed bella intestina excitat: non satiat desideria, sed accendit; vix enim incipit refrigerare, & fugit ac evanescit. Sicut umbra hederæ, quæ Jonam protegebat ab æstu, de qua vehementer lætabatur Jonas, propter refrigerium, quod præstabat: sed citò lætitia ejus versa est in mœstitiam; quia sequenti die vermis corrosit hederam, & exaruit. Sic est omnis umbra, quæ ab honoribus, divitiis & Potentibus seculi provenire solet, quam vermis (mors) tandem tollit. Hinc anima incipiens Deo servire, audit illud 4. Esdræ 2. 26. *Fugite umbram seculi hujus.* Et collocat se sub umbrâ ejus, quem desideraverat. Hic quærit protectionem, solatium, refugium, remissionem peccatorum, extinctionem sitis, ablutionem, refrigerationem. Hæc enim Arbor Crucis fluit aquâ & sanguine; *Sanguine, quo satietur & sitim extinguat; aquâ, quâ lavetur.*

II. Secundi qui sub Arbore Crucis cum sponsa sedent & fructum carpunt, sunt Proficientes: veluti domestica animalia cicurata & mundata, animalia rationalia sub Arbore Nabuchodonosoris. Seneca Epist. 108. scribit: *In eodem prato bos herbam quærit, canis leporem, ciconia lacertam.* Similiter apis mel, homo florem, possessor fructum. Ita ex eodem agro (Haceldama) id est agro sanguinis, ex eodem monte Calvariæ, sub eâdem Crucis Arbore, non solum peccator reperit conversionem, contritionem, dolorem de peccatis & vitæ emendationem; verùm etiam is, qui peccatis renunciavit, & in via perfectionis progreditur ac proficit; alius quærit & invenit humilitatem; alius patientiam; alius obedientiam; omnia repetiuntur in hoc monte, in hac crucis arbore.

II. Fructus variorum.

Hoc

Hoc eleganter declarat & exponit S. Albertus Magnus L. 12. de laud. Martyr. c. 4. *Flos campi*(ait) *? JESUS Nazarenus est, qui rubet in Martyribus; viret in Confessoribus; candescit in Virginibus; pallet in Pœnitentibus; nigrescit in Humilibus; rutilat in Doctoribus. Flos ille de Crucis stipite in Calvariæ colle progerminans, idem Rosa, idem Lilium, idem Viola, idem Hyacinthus est.* O pulcher flos! ô Arbor speciosa! ô dulcis fructus! qui planè maturuit, dum dixit: *Consummatum est.* De quo Ecclesia canit: Arbor decôra & fulgida, ornata Regis Purpurâ; Arbor nobilis flore, fronde, germine, è cujus brachiis salus Mundi pependit.

Sub hâc Arbore sedet Anima proficiens; & decerpit non solùm fructus infernè pendentes, sed ex media arbore. Jeremias de hâc loquitur: *Sedebit solitarius & tacebit, quia levavit se super se.* Thren. 3. 28. quamvis contraria videantur sedere, & levare se, contraria tamen non sunt, si ad spiritum referantur: nam *sedere* quietem & diuturnam contemplationem aut meditationem indicat; *levare* autem *se*, præcellentiam meditationis, elevando spiritum super omnia creata & terrena; & utrumque comprehendit sedere sub umbrâ Christi.

Sedet ergo Anima Religiosa proficiens, & levat se super se, varios decerpens ex hac Arbore Crucis fructus. Et quidem

1. Fructus est Paupertatis Evangelicæ: dum enim considerat cæli & terræ regem, cujus sunt propriè omnes mundi thesauri, omne aurum, argentum & lapides pretiosi. Dum meditatur JESUM nudum in cruce pendentem, non habentem velũ aut tegmen, quo nudos artus contegat; carentem lecto, in quo moriatur; non habentem pulvinar, in quo caput reclinet; quomodo nihil penitus in mundo possideat; nam & vestimenta quæ erant tota ejus facultas, dimisit, abalienavitque, ita ut nec usum haberet, nec dominium, quod in pauperes satellites, licèt crudeles hostes suos transtulit. Hanc ergo extremam paupertatem & nuditatem aspiciens Anima proficiens, statuit nuda nudum JESUM sequi; renunciat omnibus, ut JESU sit Discipula, & omnia arbitratur ut stercora, ut JESUM lucrifaciat. Et hæc paupertas ipsius gutturi dulcis est propter JESU amorem.

2. Fructus est humilitatis profundæ: Dum enim Anima sedens sub umbrâ Crucis considerat Salvatorem suum, Deum & Hominem: Quem in cælis adorant Cherubini & Seraphini, & omnes Angeli, utpote universorum Dominum omni omnium Creaturarum honore & adoratione dignissimum sic exinanitum: *Exinanivit enim se.* Phil. 2. 7. Sic contemptum, despectum, Latronibus associatum instar latronis: *Et cum iniquis* (sceleratis) *reputatus est.* Isaiæ 53. 12. Dum videt eum sic blasphematum: *Prætereuntes blasphemabant eum moventes capita sua.* Matthæi 27. Dum videt eum ità illusum: nam *Principes Sacerdotum illudentes cum Scribis.* Matth. 27. *Alios salvos fecit; seipsum non potest salvum facere.* Dum videt eum sic illusum: *Illudebant ei milites.* Lucæ 23. ℣. 37. Dum videt eum improperiis affectum & convitiis:

Et latrones, qui cum eo crucifixi erant, improperabant ei. Matth. 27. 44. *Et convitiabantur.* Marci 15. 33. Dum denique videt, hæc omnia summâ cum humilitate & mansuetudine tolerantem: excitatur & ipsa ad omnem Mundi gloriam & altitudinem humanam conculcandam; & amandam ignominiam Crucis, dicens cum Apostolo: *Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri* JESU *Christi.* Galat. 6. 13. Et in ejus contemptu & opprobrio. Et hic fructus est dulcis gutturi ejus.

3. Fructus est heroicæ patientiæ: videns enim Anima JESUM Redemptorem suum sic vulneratum, hanc Arborem ità terebratam & decorticatam, ita ut ab ima radice usque ad verticem non sit in eâ sanitas, intimè compatitur, imitari gestit: & cum Sanctâ Theresiâ exclamat: *Aut pati aut mori.* Et cum S. Bernardo: *Sub spinoso Capite non decet Membrum esse delicatum.* Et pati ipsi dulce est; ac cum Sancto Andreâ dicit: *O bona Crux! diu desiderata!*

4. Fructus est perfectæ obedientiæ: videns enim anima Jesum Regem suum caput inclinantem in signum obedientiæ, & factum obedientem usque ad mortem, & quidem mortem Crucis; deplorat suam inobedientiam; ac statuit obedire Deo in omnibus licitis & honestis non solùm ad unum annum; sed usque ad mortem.

O JESU mi Crucifixe! ô Arbor decôra & fulgida! ô dulce Lignum, dulces clavos, dulcia ferens pondera! ô Arbor nobilis flore, fronde, germine! Fructus tui Mundanis quidem sunt amari, & nescientibus pretium eorum, insipidi; at mihi amore tuî sunt sapidi & dulces. Dulcis paupertas, dulcis humilitas, dulcis patientia & obedientia, & omnis virtus ac perfectio. Sicut è contrà amore tui amara erit opulentia, amarus honor & æstimatio, amara voluptas, amara voluntas propria. Si tamen vel dolor, vel adversitas, vel Contemptus quispiam mihi amarus accidet, Scio quid faciam; imitabor Moysen, qui Hebræis venientibus in Mara & conquerentibus de aquæ amaritudine lignum immisit in aquas amaras, eâsque reddidit dulcissimas. Ita mi JESU Lignum Crucis tuæ omnia adversa, omnia amara reddet dulcia, non quòd ea virtus sit in Ligno Crucis; sed quia te sustinuit mi JESU, qui es salus, lætitia, dulcedo & resurrectio nostra, per quem via aspera fit plana, omne jugum suave fit leve, & quidquid amarum est, vertitur in dulce. Id quod peto humillimè cum S. Augustino in Soliloq. Cap. 22. *Utinam mihi Domine omnia amarescant, ut Tu solus dulcis appareas; qui es dulcedo inæstimabilis, per quem omnia dulcorantur, nunc & semper, & & in secula seculorum. Amen.*

III. Ex Arbore Nabuchodonosoris non tantùm pabulum aut escam sumunt bestiæ & animalia; sed & volucres cæli in ramis ejus conversantes: ita ex Arbore Crucis Christi non solùm fructum decerpunt peccatores & incipientes Deo servire, ac deinde Proficientes; sed etiam perfecti & contemplativi. S. Bernardus Serm. 48. & 20. in Cant. tres gradus sub umbrâ Christi manentium assignat. Primus est esse sub umbrâ, secun-

secundus vivere sub umbrâ, tertius sedere sub umbrâ. Primus gradus spectat ad omnes Fideles & Christianos, qui Fidem Christi veram nacti sunt, ejúsque Passionem corde & ore profitentur, sed opere non protestantur; & ideo non vivunt in hac umbra; quia Fides sinè operibus mortua est, nec potest dare vitam gratiæ, quam ipsa non habet. 2. secundus gradus spectat ad justos omnes de quibus Jeremias: *Sub umbrâ tuâ vivemus in Gentibus.* Et hi inchoant à Fide, & perficiunt se in Charitate juxta illud Habacuc c. 1. ℣. 2. *In umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas.* 3. Tertius gradus est Perfectorum & Contemplativorum, qui non solùm sunt & vivunt; sed etiam sedent & quiescunt, ac sub umbrâ permanent, ejus mysteria avidè contemplantes; & dulces inde capientes fructus: hi autem non stant rigidâ elatione, non ambulant inquietâ curiositate, non jacent resolutâ voluptate; sed sedent tranquillâ submissione, & levant se super se, aspicientes, amantes, & imitantes JESUM Dilectum suum.

Sub umbrâ hujus Arboris non solùm locum habet Latro pœnitens, Magdalena lacrymans, aliique in terra repentes peccatores; sed etiam Joannes Discipulus, quem diligebat Jesus, & B. Virgo omni virtutum genere perfectissima, & complures ejusmodi amantes & perfectæ animæ versantur & commorantur in ramis ejus: nonnullæ earum hærent in vulneribus pedum; aliæ morantur in vulneribus manuum; aliæ asylum & nidum locant in sacratissimo vulnere Lateris; ùt aliquando in visione cælesti notavit S. Mechtildis: dum enim hæc piissima & Passioni Dominicæ addictissima Virgo die Jovis sancto in Sacrificio Missæ hæc verba auscultaret: *Nos autem gloriari oportet in Cruce Domini nostri* JESU CHRISTI: videbatur sibi in visu animæ videre in medio templi perquàm excelsam miræ magnitudinis & pulchritudinis arborem, ramis in crucis formam decussatis & implexis, cujus ramis appensæ erant undique lampades ardentes: Loco olei fluebat ex arbore succus in lampades, qui lumen ardens nutriebat, prope quamvis lampadem appensum erat cor JESU Crucifixi amore inardescens. Ex quo ipsa colligebat, optimum, cor divino amore inflammandi, medium esse, sedere sub Arbore Crucis & mysteria Passionis profundâ meditatione volvere.

Experta hoc est ipsa Mechtildis, Crucifixi singularis amatrix. Sedit illa sub umbrâ ejus, & fructus dulces degustavit. Cum Mechtilde & ante Mechtildem & post ejus tempora tot milleni collocârunt se sub hujus Arboris salutiferæ umbrâ, tot scilicet Martyres, tot Confessores, tot Virgines. Sed locus omnis nondum repletus est, adhuc spatium supereſt nobis: quare alacriter & cum gaudio montem Calvariæ conscendamus, sub Crucis Arbore sedeamus, & Dilectum nostrum ejúsque erga nos ardentissimum amorem meditemur; ut mutuo amore inflammemur. Ut verò debitè ista meditemur, duo observanda sunt: *Aspice* & *Inspice.* Aspice tormenta, vulnera, miserum tristéque spectaculum:

Sed simul inspice amorem internum, quo hæc patitur. *Inspice & fac secundùm exemplum, quod tibi in monte monstratum est.* Exodi 25. 40. Aspice corpus, & inspice cor. Aspice dolores externos corporis, & inspice internos animæ: aspice, ut consideres; inspice, ut redames. Aspice & inspice, ad quid faciendum & patiendum amor tui me adegerit.

1. Ego (inquit Salvator) te mi homo ex amore, cùm non esses, de nihilo creavi: ex amore ego te, cùm jam esses, ne desineres esse, conservavi: Ego ex amore, cùm à me conservatus, jam per te periêras, redemi: Ego ex amore, postquam redemptus eras, gratiâ meâ ne excideres, centies & ultrà in gratiam te recepi: Ego tot tibi exhibui amoris argumenta, quot sunt vitæ tuæ momenta: ex amore & propter nimiam charitatem, quâ te dilexi, te ovem perditam quæsivi, lapsam erexi, errantem reduxi. Tantam tui curam gessi; tanto semper favore prosecutus sum. Tam solicitè à rictu luporum infernalium defendi. Quid rependes Amatori?

2. Ex amore & propter nimiam charitatem, quâ te dilexi, exhibui me tibi in causâ tua Advocatum, in periculis Protectorem, in necessitate Amicum, in solitudine Socium, in mœrore Consolatorem, amore Patrem, fidelitate Sponsum, felicitate summũ bonum, in omnibus Deum. Et quid rependes Amatori?

Hicque amor non uno die, non uno anno, sed totâ vitâ meâ duravit, durabitque per totam æternitatem. Nam cùm dilexissem vos, in finem dilexi; diligámque sinè fine. Et vide quanta sit vis & Potentia hujus finalis amoris!

3. Amor me in patibulum Crucis adegit: Amor manus pedésque perforavit: Amor caput spinis pupugit: Amor lanceâ Latus meum aperuit: Amor omnia membra flagellis cecidit: Amor me denudavit, omnibúsque spoliavit, ut omnibus pateret, quomodo Pater meus dilexerit mundum, ut scilicet Filium suum unigenitum daret, nec tantùm daret; sed etiam occideret.

Ad extremum Amor expressit è venis meis omnem sanguinem; Amor clausit mihi os & oculos: Amor sustulit mihi animam vitæ vestræ vitam: Amor me dat vobis in pretium, in cibum & in præmium. Quid nunc ultrà debui facere ex amore quod non feci, dum in meridie amoris cubans, amore languens exspiravi? Quid igitur rependes Amatori, qui elegit pro te mori?

Quid nunc (obsecro) reponemus huic amori? *Diligam te Domine fortitudo mea.* Implebo mandata. Mandâsti Deus: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Hoc itaque faciam. Diligam te Dominum Deum meum pro me crucifixum ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente & ex omnibus viribus. Nam *Cujus saxeum pectus non emolliant vulnera Salvatoris?* ait S. Laurentius Justinianus de casto conn. Cap. 8. Diligam te, Domine, fortitudo mea, Redemptor meus & Amor meus. Diligam non solùm verbo atque linguâ; sed opere & veritate. Itaque quidquid deinceps totâ egero vitâ, omnia agam ex amore: Si patiar; patiar ex amore:

Si

Si laborem; laborabo ex amore: Si ſcribam; ſcribam ex amore: Si ſtudeam; ſtudebo ex amore: Si catechizem; catechizabo ex amore: Si vigilem; vigilabo ex amore: Si dormiam; dormiam ex amore: Si orem; orabo ex amore; Si jejunem; jejunabo ex amore: Si paupertatem patiar, patiar ex amore: Si obediam; obediam ex amore: Si humiliem me; humiliabo me ex amore: Si vivam; vivam ex amore: Denique ſi moriar; moriar ex amore.

Totus tu mi JESU eris mihi fixus in corde, qui totus pro me fuiſti fixus in cruce. *Qui non amat Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, anathema ſit.*

Quæ cùm ita ſint, Dilectiſsimi; ſedeamus ſub Arbore Crucis & fructus ejus carpamus & deguſtemus. 1. Si incipientes ſimus, velut beſtiæ beſtiales motus comprimamus, peccata plangamus, revertentes pectora percutiamus, Deum timeamus, vitam emendemus, nec unquam ampliùs Chriſtum peccando in nobismétipſis crucifigam⁹; ſed faciamus fructus dignos pœnitentiæ, & hi erunt dulces gutturi noſtro. 2. Si proficientes ſumus, ſedeamus ſub Arbore Crucis: carpamus velut animalia cicurata & rationalia fructus dulces virtutum, paupertatis, humilitatis, patientiæ, & obedientiæ, quæ licèt ſubinde amaræ videantur; Lignum tamen Crucis Chriſti omnia dulcorabit. Cum Moyſe particulam ligni in aquas amaras injiciamus, & dulceſcent: & quidquid arduum ac difficile, erit dulce; & quidquid dulce & blandum carni, erit ſpiritui amarum. 3. Si perfecti ſimus; velut volucres cæli contemplantes aſcendam⁹ in Palmam, & apprehendamus fructus ejus, fructum dulciſsimum amoris Dei. Aſpiciamus & inſpiciamus externa, quæ patitur; & amorem quo patitur. *Inſpice* (ait Auguſtinus in Libro de Virgin.) *Inſpice vulnera Pendentis; ſanguinem Morientis; cicatrices Reſurgentis. Caput habet inclinatum ad oſculandum; cor apertum ad diligendum; brachia extenſa ad amplexandum; totum corpus expoſitum ad redimendum.* Oſculemur eum, amplexemur eum, redamemus eum. *Hæc quanta ſint, cogitate. hæc in ſtatera veſtri cordis appendite; ac totus vobis figatur in corde, qui totus pro nobis fixus eſt in Cruce.* Infigamus eum totum memoriæ, ut de illo identidem cogitemus. 2. Infigamus eum totum Intellectui, ut eum magis magisque cognoſcamus. 3. Infigamus eum totum cordi & voluntati, ut eum ardentiùs diligamus & dulciùs. 4. Infigamus eum totum operi, ut omnia ex amore dulciter patiamur & agamus; atque ita cum Sponsâ dicere poterimus: *Sub umbrâ illius quem deſideraveram ſedi; & fructus illius dulcis gutturi meo.* Cant. 2.

Quod nobis per merita CHRISTI Crucifixi largiatur Pater & Filius & Spiritus Sanctus. Amen.

PRO FESTO PASCHATIS.

EXHORTATIO I.

FESTO RESURRECTIONIS D. N. J. C.

Fides Resurrectionis Dominicæ gaudium & solatium parit Religiosis.

THEMA.

Surrexit. Marci 16.

Duplicis generis Actiones, Opera ac Dramata exhibentur. Prioris generis Tragœdiæ, posterioris Comediæ nomen sortiuntur. Tragœdiæ amœnum jucundúmque initium, sed tristem fatalémque exitum habent: Comœdiæ verò è contra tristi inchoantur principio, sed læto, hilaríque fine terminantur. Mundus ejúsque asseclæ meras ludunt tragœdias; auspicantur enim cum tympanis & fistulis, cum saltibus & choreis, cum conviviis & sympósiis; sed cum fletu & stridore dentium, cum fame & siti, cum pœnis & tormentis, iisque æternis concludunt: ut in divite Epulone videre est. *Lucæ 16.* Qui epulabatur quotidiè splendidè; sed demum sepultus est in Inferno: Lazarus è contra hîc miser & mœstus, postmodum gaudiis redundavit. Christus Dominus & Redemptor noster, non Tragœdiam, sed Comœdiam admirabilem lusit: in stabulo natus, à paupertate, contemptu, sanguinis sui effusione, persecutione, fame, siti, fatigatione, passione & morte cœpit; adeò ut de ipso actum esse crederetur: at post hæc omnia gloriosus resurrexit à mortuis, ad cœlos ascendit, & illic vivit & regnat in summa majestate & gloria. Simili ratione quisque nostrûm drama vitæ suæ exhibet, ac proinde attendat, qualénam exhibeat. Nemini licet & hîc & illic lætas agere comœdias,

&

& voluptatibus indulgere : Qui cum Christo vult resurgere gloriosus, nunc cum ipso patiatur intrepidus, sequitur enim post nubila Phœbus, gaudia post luctum. Ut autem Christum Dominum nostrum imitemur, pro fundamento certo statuenda est fides Resurrectionis Christi, uti & nostræ: ex qua fide, in omni tribulatione & adversitate, gaudium & solatium oritur. Unde hæc fides ante omnia probè radicanda.

I. Quemadmodum Salvator noster maximam adhibuit industriam ac diligentiam, ut bene inculcaret Apostolis suis & Discipulis resurrectionem suam & ejus fidem: ita omnibus Religiosis, ac præsertim Societatis nostræ, eadem singulari studio est inculcanda, & quasi aliorum basis ritè collocanda. Quoties enim ante passionem suam illis prædixit, & passionem & resurrectionem suam? Matth. 12. 40. ait: *Sicut fuit Jonas in ventre Ceti tribus diebus & tribus noctibus; ita & Filius hominis erit tribus diebus & tribus noctibus in corde terræ.* Matthæi 20. prædicit se crucifigendum; sed addit: *Tertiâ die resurget.* Similiter Marci 10. & Lucæ 24. & Joannis 20. Deinde eadem de causa post resurrectionem suam toties apparuit: stetit in medio; videte manus meas. Ut scilicet Apostoli firmissimè resurrectionem crederent, aliósque eandem docerent, tanquam fundamentum aliorum.

Quod Christus Dominus in corde Apostolorum radicatum & fundatum voluit, nimirùm se resurrexisse à mortuis, ita voluit altè quoq; mentibus nostris infixum; unde rem hanc tot testibus firmatã voluit, ut nullus posset esse ambigendi locus: nam 1. Testes habemus sanctos Angelos, qui in vestibus candidis apparuêre & dixêre: Marci 16. *Nolite expavescere: Jesum quæritis: Surrexit, non est hic.* 2. Testes sunt piæ mulieres, quæ Dominum viderunt, & Apostolis indicârunt: *Vidimus Dominum, & hæc dixit nobis.* Et in primis Magdalenæ, quæ Dominum agnoscens & videns, atque ad ejus se pedes abjiciens, exclamabat: *Rabboni.* Joan. 20. 3. Testis est S. Petrus: cui Dominus redivivus apparuit, ut insinuant Apostoli: *Surrexit Dominus verè & apparuit Simoni.* Lucæ 24. cujus authoritati multum tribuebant. 4. Testes sunt duo Discipuli euntes in Emmaus quibuscum ambulavit in via, Scripturas aperuit, mensæ assedit. l. c. 5. Testes reliqui Apostoli, quibus absente Thomâ, apparuit & dixit *Pax vobis*: postea rursum præsente Thomâ: *Infer digitum tuum huc.* Joan. 20. *Quia vidisti me Thoma credidisti; beati, qui non viderunt & crediderunt.* 6. Testes sunt quingenti Fratres, quibus ante Ascensionem suam in cœlum, apparuit in monte Oliveti & benedictionem impertiit. 7. Ipsi hostes fateri coacti sunt Christum resurrexisse, quare pecuniâ corrupti, mentiti sunt, corpus ejus ablatum esse à Discipulis. 8. Ipsimet mortui, Christo resurgenti testimonium dedêre: *Multa enim corpora Sanctorum resurrexerunt & venerunt in sanctam Civitatem, & apparuerunt multis.* Atque ita tot testibus Christi resurrectionem comprobatam habemus, atque ipsorum sensuum experientiâ: nam per visum, per auditum, per tactum, per comestionem, verè surrexisse se à mortuis Dominus comprobavit;

probavit. Ex quibus geminum Fidei actum eliciemus.

Credo firmissimè JESUM Christum Salvatorem meum à mortuis resurrexisse ; idque credo propter authoritatem Dei revelantis. *Surrexit ; non est hìc.* Marci 16. *Surrexit Dominus verè & apparuit Simoni.* Lucæ 24. *Quoniam sic scriptum est : & sic oportebat Christum pati & resurgere à mortuis tertiâ die.* loc. cit. Atque hâc Fide animatus

Credo quòque resurrectionẽ nostram : credo & me resurrecturum : nam *Christus resurrexit primitiæ dormientium ; ergo & motui resurgent, & nos resurgemus. Ipse enim positus est in resurrectionem multorum.* Lucæ 2. Quòd si verò ipse non resurrexisset, nec nos resurgeremus : Si caput non resurgeret, nec membra resurgerent : atque ita vacua foret Fides nostra ; ùt loquitur Apostolus 1. Corinth. 15. *Si Christus non resurrexit, inanis est Fides nostra.* Nunc autem Fides plena & integra est ; quia *resurrexit.* Sicut enim Adam terrenus non pro suâ solùm personâ, sed pro omnibus posteris peccavit : ità Adam Cælestis non sibi soli ; sed omnibus passus est & resurrexit. Credo igitur cum Jobo Cap. 19. *quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & in carne meâ videbo Deum Salvatorem meum : reposita est hæc spes mea in sinu meo.*

II. Gaudium ex Resurrectione Christi,

II. Ex hâc Christi Domini nostri resurrectione magnum meritò gaudium & solatium percipimus : quemadmodum enim agricolæ cum labore & dolore sementem faciunt : at cum lætitiâ messem in horrea invehunt ; juxta illud Psalmi 125. *Euntes ibant & flebant ; mittentes semina sua. Venientes autẽ venient cum exultatione : portantes manipulos suos.* Sic Christus Redemptor noster, quasi granum tritici cadens in terram & mortuum, Apostolos mirificè contristavit ; sed tertiâ die resurgens & revirescens cunctos lætitiâ replevit & recreavit.

Et vel ipsa Christi Domini lætitia tanquam capitis meritò in omnia membra redundat : quanta verò ipsius fuerit lætitia, quis verbis exprimat : dum se devictâ morte glorioſum, victoriâ & triumphis, de reserato æternitatis adyto inclytum conspexit. Jonas in ventre ceti tristis erat, dum fluctus maris super illum transiérunt ; ejectus verò in aridam repletus fuit gaudio. Daniel conjectus in lacum leonum, tristis erat, & Rex ipse tristis totâ nocte ; at quando conspexit vivum & illæsum à leonibus, gavisus fuit. Samson constrictus & ligatus funibus, se comprehensum cernens, tristis erat ; sed ruptis funibus lætus fuit. Joseph venditus, afflictus, in carcerem missus, tristis erat ; sed postmodum exaltatus maximâ gestiit lætitiâ. Ita quòque Salvator noster, ante novissimus virorum, despectus, opprobrium hominum & abjectio plebis, tristis erat ; nunc primitiæ dormientium, nunc Rex gloriæ, cui data est omnis potestas in cælo & in terra, induit decórem amictus lumine sicut vestimento ; ac proinde lætatur & exultat, meritóque asserit : *Secundùm multitudinem dolorum meorum consolationes tuæ lætificaverunt animam meam.* Psalm. 103.

Hæc ergo CHRISTI Resurrectio & orta inde lætitia magnum nobis parit solatium ; magnam lætitiam.

Hæc

Hæc est dies, quam fecit Dominus: exultemus & lætemur in eâ. Psalm. 117. Sicut primitiva Ecclesia (ùt refert S. Augustinus Epist. 119. ad Januarium & Serm. 15. de verb. Apost.) tantopere satagens fuit quadraginta dies quadragesimæ in tristitiâ magnâ, pœnitentiis & jejuniis transigere; ita & quinquaginta dies, à Paschate ad Pentecosten, singulari lætitiâ & spirituali gaudio transigi voluit: hinc toties *alleluja* lætum resonat, à jejuniis & genuflexione abstinet. Et nos igitur cum Ecclesiâ universâ, depulso mœrore, gaudeamus, & lætemur in Domino ob Resurrectionem Domini nostri præteritam, & nostram futuram. *Omnes resurgemus.* Et quidem

1. Gaudeamus in vita; quidquid nobis acciderit, animo resignato acceptemus de manu Domini. Si adversa eveniant, gaudeamus, resurrectio gloriosa omnia dulcorat: Si corpus affligitur, labor atterit, morbus vexat: gaudeamus; quia resurgemus, & post brevem laborem & dolorem perpetua lætitia subsequetur. Corpus resurget glorioſum, agile, subtile, immortale; quod incredibili perfundetur lætitiâ: quando DEUS absterget omnem lacrymam; & jam non amplius erit dolor, neque luctus: sed jubilus, exultatio, gaudium, laus, & benedictio in perpetuas æternitates.

2. Gaudeamus & solatium concipiamus etiam in morte; quia mors jam contemnenda est. Mors veteribus Philosophis terribilium omnium terribilissimum dicebatur; nec immeritò, quia illis janua erat damnationis æternæ, finis vitæ, initium mortis secundæ.

Terribilis erat mors ante Domini Resurrectionem, quando cælum erat clausum, & quotquot mortem oppetebant, in Limbum compingebantur; at nunc dulcis & jucunda est. Absorpta enim est mors in victoria tua. Ubi est mors stimulus tuus? 1. *Corinth.* 15. Ubi terror & horror? maximè iis, qui Dei mandata servant, unicè eum quærunt; his meritò Angeli dicunt: *Nolite expavescere* vos: *Christum quæritis*, & quidem Crucifixum. Illis enim JESU Sociis & Amatoribus mors somnus est: hinc mortui in Christo dormire dicuntur. *Apoc.* 14. Et primi Christiani loca Sepulturæ vocabant κοιμητήρια, hoc est, dormitoria. Tales similes sunt Phœnici, qui ex busto denuo exoritur, de quo rectè Poëta canit:

Securus moritur, quia scit se morte renasci:
Non ea mors dici; sed nova vita potest.

Sicut granum frumenti, si sciret se mox revicturum, libenter in terram caderet. Dicitur esse herba in Insula Tapobrana, ex loco Tapobranicæ nomen sortita, quæ comesa facit dulciter mori. Sic Christi Resurrectio Christianos, & inprimis religiosos, ac Jesu Socios atque Imitatores dulci & jucundâ morte beat ob consolationem, quæ ex Christi resurrectione ac propriâ felici anastasi oritur. Unde hic verificatur ænigma Samsonis: *De forti exivit dulcedo.* Judic. 14.

Quocirca, Charissimi, ut Comœdiam nostram (quam tamen Mundani meram autumant Tragœdiam) vitam, inquam, nostram religiosè instituamus, ante omnia in Fide Resurrectionis Dominicæ nos firmiter stabiliamus,

tot testibus, tum Angelis, tum mulieribus sanctis, tum Apostolis ac Discipulis, tum vel ipsis hostibus comprobatâ & confirmatâ. Et credamus constanter non solùm Christum Caput nostrum resurrexisse à mortuis; sed nos quòque ejus Membra certissimè resurrecturos. Deinde tum ob Christi Domini, tum ob nostram gloriosam Anastasin gaudeamus & exultemus. Ille velut Jonas è ceto; velut Daniel ex Leonum antro; velut Samson è Philisthæorum vinculo; velut Joseph ex ergastulo liberatus resurrexit ad gloriam: Nos quòque omnes resurgemus, & è sepulcris terræ prodibimus in lucem & felicitatem æternam. Ergo gaudeamus & exultemus; qui aliquando læti exclamabimus: *Conscidisti saccum meum* (mortalitatis meæ) *& circumdedisti me lætitiâ.* Denique hæc fides firma, hæc spes certa nos tam in vita, quàm in morte consoletur & confortet: in vita, ut adversa omnia velut momentaneum reputemus & leve, in comparatione æterni gloriæ ponderis; in morte, ut per eam tanquam sommum, quietem, & beatitudinis januam, ad Patriam cælestem, velut ultimum Finem nostrum læti transmigremus.

EXHORTATIO II.

FESTO RESURRECTIONIS D. N. J. C.

Jonas Figura Christi viventis, morientis & resurgentis.

THEMA.

Surrexit. Marci 16. 6.

De Resurrectione Christi Domini.

PRæclaram Christi Redemptoris nostri, viventis, morientis & resurgentis Figuram JONAS Propheta exhibet; quam ipse Dominus proponere dignatus est. Matth. 12. 40. *Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus; sic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.*

Hanc eximiam Figuram ingeniosè per Puncta singula Christo adaptat Sanctus Augustinus Lib. 4. de Symbolo ad Catechumen. Cap. 6. *Missus Jonas in civitatem Niniven, ut ejus finem prædicaret. Missus est Christus à Patre, ut finem Mundi omnibus demonstraret. Fugit Jonas in Tharsis à facie Domini, fuga Jonæ velox transitus Christi fuit, de quo dicit Propheta:* Exultavit ùt Gigas ad currendam viam.

Assu-

Ascendit navem Propheta fugiens. Lignum Christus ascendit per mare hujus Seculi transiens. Irruit tempestas magna in mari; perturbatio maris perfidia Judæorum. Data est sors, ut Propheta fugitivus in mare mitteretur: Sors data est super Christi vestimenta, ut Unitas omni Mundo prædicaretur. Projectus est è navi in mare Jonas: Mors Christi in cordibus Gentium collocata est. Susceptus est à bestiâ Propheta custodiendus, non comedendus. Audi hic ipsius vocem Christi, per Sanctum David: Non derelinques animam meam apud inferos; nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. *Tertiâ die Propheta lauri incolumis est redditus: die tertia Christus de Sepulchro surgens super cælos est exaltatus.* Hactenus Augustinus.

Nos ex hisce tria seligemus, ostendemúsque Jonam fuisse primò Figuram Christi viventis, deinde morientis, denique resurgentis. Christum verò Figuram, Imaginem, Prototypon nostræ vitæ, mortis, & resurrectionis. Christus verus Jonas gratiam nobis largiatur, ita suo exemplo vivendi & moriendi, ut tandem cum ipso gloriosè resurgamus.

I. Jonas Figura fuit Christi viventis; quam enim vitam utérque laborando, circumeundo, prædicando, prophetando & multa adversâ patiendo consumpsit? Jonas missus fuit à Deo ad Civitatem magnam Ninive prædicatum Pœnitentiam: *Adhuc 40. dies & Ninive subvertetur.* Jonæ 4. Christus Dominus missus est à Patre in Mundum, ut prædicet Pœnitentiam: *Pœnitentiam agite.* Jonas non obedivit: Christus promptissimè paruit, onus non declinavit, laborem prædicandi libens suscepit. Jonas navem conscendit & exorta est tempestas magna, ita ut periclitaretur navis & viri timerent timore magno. Christus intravit Synagogam, quam Theophylactus navem appellat, cujus Navarchus Moyses, Nautæ Prophetæ, Mare adversitates & tribulationes, Sors æterni Patris voluntas, venter ceti, interiora mortis, sepulchri & limbi. Jonas perpessus est horrendam tempestatem: qualem tempestatem sustinuit tempore Passionis Dominus? Quantâ vi flavêre quatuor venti Superbiæ, Iræ, Invidiæ & Vindictæ? Quanto furore sævière Annas, Caiphas, Herodes, & Pilatus cum reliquis Sacerdotibus, Pharisæis & Scribis, militibus & populo? unde secuta flagella, spinæ, crux & vulnera! Verbo tota vita Christi, sicut Jonæ, fuit agere & pati.

Charissimi, talis quòque debet esse vita Religiosi Societatis JESU: *Agere & pati fortia Romanum est*; inquiebant Romani olim. Agere & pati multa Christianum est, religiosum est, veri JESU Socii est. Quod olim erant Prophetæ & Apostoli, hodiedum Religiosi sunt salúti animarum devoti. Persuadeamus igitur nobis, à Tirocinio totâ nobis vitâ agendum fortiter & patiendum esse.

Macte igitur animo, Anima mea, prædicandum est tibi, cùm dictum sit: *Prædicate Evangelium omni Creaturæ.* Libens suscipe hoc munus. Eundum est de pago in pagum, de civitate in civitatem, de Provincia in Provinciam:

Euntes in mundum universum. Succinge te, docendum, clamandum, studendum est. *Docete omnes Gentes.* Præpara te. Laborandum est, sudandum est, corpus defatigandum est. Libens Domini tui amore & exemplo ista amplectere. At nondum hic finis : non enim solùm agendum; sed & patiendum est. exurget tempestas : At tu nè cede malis; sed contrà audentior ito. Exsurget procella Persecutorum, Invidorum, Detractorum, Hæreticorum. &c. Sed fide Deo, & vinces omnia. Qui non fortiter sustinet adversa omnia, non est Apostolus, non est Propheta, non est Discipulus Christi JESU, non est Religiosus Societatis JESU. Anima & excita igitur te Christi exemplo, dicendo sæpiùs : *Nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam ?* Lucæ 24. *Exemplum dedi vobis ; ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Joan. 13.

II. Jonas Figura Christi morientis.

II. Jonas fuit quòque Figura Christi morientis. Jonas *Columbam* significat; unde S. Hieronymus Epist. ad Paulinum ait : Jonas Columba pulcherrima, naufragio suo Passionem Domini præfigurans. Sæviente enim tempestate, & missâ sorte, ac super Jonam cadente, arreptus is est à nautis ac præcipitatus in mare, móxque à præparato per Dominum grandi pisce deglutitus est, in cujus ventre tribus diebus & tribus noctibus detentus.

Christus Dominus verus JONAS pulcherrima Columba fuit, Columba deargentata & inaurata, quæ dormivit inter medios Cleros, id est, inter utriúsque Legis Naturæ & scriptæ Patres & Patriarchas in Limbo, atque inde cum gloriâ evolavit. In hunc Jonam cecidit sors mortis. *Et præparavit Dominus piscem grandem, ut deglutiret Jonam.* Jonæ c. 2. 1. S. Ambrosius in Psalm. 43. Christus est JONAS, qui propterea missus est in mare, ut exciperetur & devoraretur à Cete, quò intra alvum ceti positus interiora ejus vacuaret. Scilicet interiora mortis & Limbi, undè captivam duxit captivitatem. At Christus instar Jonæ non nisi triduo fuit in corde terræ, sicut Jonas; scilicet parte diei naturalis Feriæ sextæ, totâ die naturali Sabbathi, & parte Dominicæ, atque ita per Synecdochen partem sumendo pro toto Propheta fuit impleta.

Charissimi, exemplo Jonæ & Christi Domini post vitam in laboribus, sudoribus, Studiis, prædicationibus, missionibus atque doctionibus consumptam moriendum est. *Præparavit Dominus piscem grandem.* Mors cetus grandis & insatiabilis nos deglutiet. Sed erimus in ventre hujus Ceti, in terra, in sepulcro tribus solùm diebus & noctibus : nam licèt usque ad Judicii extremi diem corpora nostra in terrâ sint permansura; totum tamen hoc temporis intervallum, intuitu æternitatis, trium dierum & noctium spatium haud superat : ac tunc resurgemus.

Quantum nobis, Charissimi, solatium pariet in morte, si strenuè laboraverimus & adversa sustinuerimus cum Jesu Duce nostro ? Consolamini & gaudete corpus meum & caro mea : licèt enim in sepulchro ac terrâ reponenda sitis; non tamen semper in ea permanebitis, sed resuscitabimini, audietisque vocem Angeli;

Angeli: *Surgite mortui; & venite ad Judicium. Respicite & levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.* Lucæ 21. 28. Consolamini & gaudete caput, manus, pedes, oculi & omnia ossa mea, moriemini quidem, sed resurgetis brevi intervallo temporis. Mors ista non mors, sed somnus dicitur. *Non contristemini de dormientibus*; ait Apostolus 1. ad Thess. 4. Et Job c. 8. 21. *Sic* (inquit) *nunc in pulvere dormiam.* Consolamini & gaudete omnia ossa mea, vos quidem moriemini & arescetis, sed solùm instar frumenti in terram projiciemini, ibidémque computrescetis; sed brevi viridantia, vernantia & florentia resurgetis, ac dicetis cum Jobo c. 29. *In nidulo meo moriar & sicut Palma multiplicabo dies.* Alii legunt, *sicut Phœnix*, qui teste S. Ambrosio & S. Hieronymo diutissimè vivit. Consolamini igitur & gaudete: *Quia in tuba Dei resurgemus mortui, & rapiemur obviàm Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus.* 2. Thessalon. 4.

III. Tertium documentum sumemus à resurrectione Christi Domini nostri. Postquam Jonas latuit tribus diebus & tribus noctibus in ventre Ceti; ait sacer Textus Jonæ 2. *Et dixit Dominus Pisci & evomuit Jonam in Aridam.* Potuit Jonas præcipitari in mare, potuit obrui fluctibus, potuit à pisce devorari; sed non digeri, non consumi: nam post triduum ejicitur, prædicat Pœnitentiam, & mira patrat.

Omnia hæc quòque ùt Figura in Christo impleta. Hic cælestis Jonas potuit immitti in mare Passionis suæ; fluctus pœnarum & dolorum ipsum obruere potuerunt; sarcophagus ejus corpus recondere potuit, & Limbus Animam; at utérque hic carcer nec animam, nec corpus Christi potuit consumere aut retinere: nam Actorum 2. ait S. Petrus: *Quem DEUS suscitavit, solutis doloribus Inferni, juxta quod impossibile erat retineri illum ab eo. Non derelinques animam meam in Inferno; nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem*, ait Spiritu Prophetico David. Dixit Dominus pisci & evomuit Jonam, & eum qui plus quàm Jonas. *Resurrexit, non est hic.* Marci 16. Et mittit Apostolos per mundum prædicatum Evangelium. Ludolphus Carthusianus p. 2. c. 69. *Surrexit* hâc ratione exponit: *Qui jacuit in morte, surrexit in gloria.*

Invito proinde vos ad videndam ejus gloriam: *Egredimini Filiæ Sion & videte Regem vestrum in diademate.* Videte Regem vestrum non jam mortuum; sed redivivum: non deformem; sed omnibus gemmis, floribus, stellis, Angelis & hominibus pulchriorem: non pallidum & sanguinolentum; sed illustrem & glorioſum: non mortalem; sed immortalem: non passibilem; sed impassibilem: non crassum & densum; sed subtilem: non tardum; sed agilem: ejus oculi lucidiores stellis, ejus genæ superant rosas, ejus vulnera vincunt splendore Solem. Verbo qui jacuit in morte, surrexit in gloria. Verè cum Apostolo dicere possumus: *Videmus Jesum propter Passionem mortis gloriâ & honore coronatum.* Hebr. 2. 9.

O Charissimi, placétne vobis hæc gloria? Consolamini: Christus resurrexit, & nos omnes resurgemus.

Dixit Dominus Pisci & evomuit Jonam in Aridam. Dicet Dominus ac mandabit terræ, & evomet corpora nostra: Christus enim Caput nostrum resurrexit; igitur & nos membra ejus resurgemus. *Qui suscitavit* JESUM; ait Apostolus 2. Corinth. 4. *Et nos cum Iesu suscitabit. Omnes resurgemus.* At qualem resurrectionem desideratis, felicem, an infelicem? Si felicem: antè oportet cum Christo spiritualiter resurgere; ut de quolibet vestrùm dici queat: *Surrexit.* Roman. 6. *Quomodo Christus surrexit per gloriam Patris; ita & nos in novitate vitæ ambulemus.* Quid est in novitate vitæ ambulare? cognoscitur è contrario; exspoliantes vos veterem hominem cum omnibus actibus suis, & induentes novum, qui secundùm Deum creatus est.

Vetus vita est vita mundana; nova vita est vita religiosa: vetus vita est vita animalis; nova vita est vita spiritualis: vetus vita est viciosa, dedita Superbiæ, Gulæ, Luxuriæ, Invidiæ; nova vita est virtuosa, addicta Humilitati, Temperantiæ, Castitati, Caritati. Vetus vita est dedita tepiditati; nova fervori. Sic ergo in novitate vitæ ambulemus.

Potissimùm excitemus in nobis fervorem, qui dat vigorem & quasi vitam novam. Cogitemus horrendum illud Ecclesiastici 9. ℣. 1. *Nescit homo, utrùm odio, an amore dignus sit.* Sanctus Bernardus Serm. 23. in Cant. exclamat: *Terribilis est locus iste & totius expers quietis; Totus inhorrui, si quando in eum raptus sum, illam apud me replicans cum tremore Sententiam: Quis scit, si est dignus amore an odio.* Et cùm hæc cogitatio vel sanctissimos Viros & quasi Columnas Ecclesiæ compulerit ad tremorem, quid nobis faciendum, qui ex multis in nobis responsum mortis habemus, si non aliquantulum ex quibusdam conjecturis & indiciis nostræ salutis recreemur? An quia Religionem ingressi omnia tuta arbitramur? Fallitur nimis ista persuasio & periculosè decipitur. Certè Divus Gregorius aliquos asserit velut Duces currentes, aliis viam perfectionis ostendere, qui tamen in foveam cadentes, suo malo sequentes cautiores reddant & humiliores. Non ergo in vita vetere (tepidâ) persistendum; sed ardens & strenua vita aggredienda est.

Multa profectò à Novitio requiruntur, quæ si non acquirat in Noviciatu, postea difficulter adipiscitur: nam *Adolescens juxta viam suam, etiam cùm senuerit, non recedet ab ea.*

Qui hîc tepidus est, ordinariè post Novitiatum talis manet: Qui hîc non acquirit ea quæ Sanctus Bernardus à religiosa Anima postulat, vix magno postmodum molimine obtinebit: Quænam verò illa? *Quanta* (inquit Sanctus Bernardus Serm. 39. in Cant.) *in affectionibus ordinatio? Quanta in moribus disciplina? Quanta in orationibus Armatura? Quantum in actionibus robur? quantus in zelo terror? quanta denique ipsi cum hoste congressuum assiduitas, numerositas triumphorum?*

Strenuè

Strenuè ergo & ferventer res aggredienda, ut in novitate vitæ alacriter ambulem⁹ & quasi curram⁹ ad perfectionem. Vita tepida reddit segnem; vita nova, vita fervens alacrem facit: vita tepida instar febris hecticæ consumit vires, tabescere facit, & conficit: Vita fervens, sanitas est ad omnia onera robusta, ad omnes tentationes impavida. Vita tepida tanquam vermis lignum paulatim exedit, ut onere imposito, velut trabs putrida corruat & succumbat. *Utinam frigidus esses vel calidus; at quia tepidus es, incipiam te vomere ex ore meo*; inquit S. Joannes in Apocalypsi. Cap. 3.

Quæ cùm ita sint, Carissimi, hoc bene cordibus nostris imprimamus.

1. Nobis vivendum esse cum Christo, moriendum esse cum Christo, resurgendum esse cum Christo. Vivendum, prædicandum, laborandum, patiendum. Animosè subeundæ sunt tempestates, adversitates, difficultates, persecutiones, & quidquid Divinæ Providentiæ nobis adversi submittere placuerit.

2. Moriendum cum Christo: id est, mors beata & fausta omni industriâ procuranda; & memoria mortis nobis solatio & robori esse debet. Solatio quidem; quia si corpus laboret, sudet, fatigetur, sequetur quies in morte, sequetur somnus suavis. Robori quòque in tentationibus; quia moriendum est. At si vicero, sicut Palma multiplicabo dies.

3. Resurgendum à vita vetere ad novam (virtuosam) à tepida ad ferventem, ne Christus Dominus nos aliquando tanquam tepidos ex ore suo evomat.

PRO

PRO FESTO PENTECOSTES.

EXHORTATIO I.

Ostendit, Spiritum Sanctum esse Lucem, quem ut accipiamus, removendas esse tenebras.

THEMA.

Lux venit in mundum; & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem. Joan. 3.

Sanctissima Trinitas Dominus Deus noster Lux est, omni obscuritate, omni caligine, & umbris tenebrarum carens. Ita scribit S. Joannes Apostolus Epist. 1. c. 1. ℣. 5. *Deus Lux est: & in eo tenebræ non sunt ullæ.* DEUS Lux est substantialis & increata: & quidem triplex. 1. Formalis. 2. Idealis. 3. Causalis, seu causa omnis lucis corporalis & spiritualis hominum & Angelorum, gratiæ & gloriæ. S. Joannes Damascenus Lib. 2. de Fide. c. 11. Sanctissimam Trinitatem comparat Luci, sive Soli reflexo in nube, putà parelio, in quo tres videntur Soles, cùm tamen unicus tantùm Sol existat. S. Dionysius Areopagita de divin. nom. c. 2. Sanctissimam Trinitatem repræsentat per tria lumina domum eandem illuminantia unâ luce, & indistinctâ quâdam distinctione. Atque hæc Lux Deitatis & Trinitatis licèt in se sit clarissima: nobis tamen obscura est caligo; eò quòd acies nostra Solem illum tam fulgidum, tam sublimem, tam supernaturalem, rectis & irretortis oculis intueri non valeat. Deus Pater Lumen est luminosum & primum, vocatúrque *Pater luminum.* Jac. 1. Filius est Lumen rectum & primò productum, suæque luci commensum & adæquatum. *Ego sum Lux Mundi* (ait) Spiritus S. est quasi lumen reflexum, putà, splendor: producitur enim ex mutuo; ideóque reflexo amore Patris & Filii. Spiritus Sanctus in Hymno Ecclesiæ vocatur *Lux beatissima.*

De hâc igitur Luce in præsenti tractabimus, quámque sit præclara, & quinam homines magis diligant tenebras, quàm lucem, dilucidabimus.

I. Quem-

1. Quemadmodum lux ſymbolum eſt Dei, Chriſti, Spiritûs Sancti & gratiæ; ita tenebræ ſymbolum ſunt Diaboli, ignorantiæ, infidelitatis, hæreſis & peccati; quæ proinde longè ſunt à Deo. Primò igitur Spiritus Sanctus lux eſt increata & ſubſtantialis, quæ venit in mundum, quando Hieroſolymis in cœnaculo ſuper centum & viginti perſonas deſcendit in figura ignea linguæ lucentis & ardentis: *Apparuerunt, enim illis diſpertitæ linguæ tanquam ignis, ſeditque ſupra ſingulos illorum. Et repleti ſunt omnes ſpiritu Sancto.* Deinde hæc increata lux poſtea ſuper alios & alios deſcendit, & venit in mundum, nimirum in illos, quibus Apoſtoli manus impoſuerunt, & acceperunt Spiritum Sanctum, & loquebantur variis linguis magnalia Dei. Tertiò hæc ſigna viſibilia ſeu perceptibilia ceſſarunt, quidem poſtea, ſed non emanſit Spiritus Sanctus, qui venit ſuper alios & alios, quos ſuccendit, illuminavit & perfecit, mutavitque in viros alios, perfectos & admirandos. Quartò ſic hodiedum Spiritus Sanctus in mundum, in eos, qui obicem non ponunt, & magnâ ſeſe diligentiâ præparant. Ut igitur nos excitemur, ad animum pro viribus præparandum, & ad excipiendam hanc lucem increatam & ſubſtantialem: conſideranda nobis eſt hæc lux, ut ex cognitione ejus, in nobis amor & deſiderium generetur. Itaque eam cum luce hac viſibili comparemus.

1. Sicuti lux viſibilis eſt qualitas nobiliſſima, & quaſi cœleſtis atque aurea, à Sole profluens, omnia inaurans, ſine qua omnia confuſa & tenebris ſepulta jacent. Ita Spiritus ſanctus nobiliſſimus eſt Spiritus, à Patre Filióque procedens: qui quando in anima eſt, per ſuam gratiam; anima eſt quaſi cœleſtis & inaurata, & veſte charitatis aurea, ſeu veſtitu deaurato circumdata, tanquam Regina formoſiſſima. Spoliata autem luce Spiritûs ſancti, ejúſque gratiâ, anima eſt quaſi obſcura, denigrata ſuper carbones, terrena, tenebricoſa, omni pulchritudine & luce carens. Quis igitur noſtrum, Chariſſimi, hoc clarè intelligens non anhelet ad Spiritum ſanctum? quis eum non ſæpe & ferventer per diem petat? quis non ingeminet: *O lux beatiſſima, reple cordis intima tuorum Fidelium?*

2. Sicut lux viſibilis eſt lætiſſima & jucundiſſima: quia omnium animos exhilarat & mœrorem pellit: orto enim Sole aves cantant, animalia gaudent, & anhelant ad paſtum; homines cum gaudio ad labores ſuos pergunt. Ita Spiritus ſanctus eſt Conſolator & Paracletus, qui omnium deſolatorum animos lætificat, conſolatur, & anxietates depellit. O ſi liceret nobis, hanc lætitiam & conſolationem deguſtare; quantopere ad lucis hujus adventum anhelaremus? quantâ lætitiâ, orto hoc Sole, ad opus noſtrum & labores pro gloria Dei exantlandos properamus? quoties ſuſpiraremus: *Conſolator optime, dulcis hoſpes animæ, dulce refrigerium?*

3. Sicut lux viſibilis eſt, utiliſſima: nam ad multa ſervit: illuminat enim oculos, tenebras diſcutit, viam oſten-

dit, rerum varietatem demonstrat: *Sine luce noctu, aurum conculcatur ut ferrum*, ait S. Basilius. Ita Spiritus Sanctus animam illuminat, tenebras & cœcitatem mentis depellit, viam ad cœlum ostendit, ad mandatorum Dei & consiliorum observantiam impellit, rerum cœlestium cognitionem impertit; & inter cœlestia & terrena, corporalia & spiritualia, temporalia & æterna, discrimen ostendit. Quantâ igitur diligentiâ ad hoc donum, ad hanc lucem par est, animam disponere; & in desideria ferri: *Veni Pater Pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium.*

4. Sicut lux visibilis est pulcherrima; quia stellas, cœlos, solem, lunam, elementa, & omnia, quæ in mundo sunt, ornat; suisque coloribus illustrat, sine qua, omnia deformia, obscura atque confusa squallent. *Sicut globus crystallinus*, inquit S. Basilius, *à sole illustratus, splendorem emittit*: Ita Spiritus Sanctus pulcherrimus est, ornat cœlos, & omnes ad quos diverterit: suis donis Ecclesiam condecorat; donúmque sapientiæ, intellectûs, consilii, fortitudinis, pietatis, ac timoris Domini largitur. Et hæc lux venit in mundum; & veniet in animam tuam: quâ igitur industriâ te comparabis, ut hac pulchritudine gaudeas?

5. Lux visibilis est fœcundissima, & fertilissima, per quam omnis generis influxus cœlorum & astrorum ad nos deferuntur; atque ita omnia fœcundantur & crescunt: unde luce splendente omnia proficiunt & crescunt: sine luce autem omnia hærent, non augentur, sterilescunt. Ita Spiritus sanctus omnes, ad quos venit, fœcundat bonis operibus, sanctis cogitationibus, præclaris virtutum fructibus. Si nolumus velut infructifera germina terram occupare, & sterilescere, Spiritus sanctus ad nos venire necesse est.

6. Lux visibilis est efficacissima & potentissima, omnia penetrat, calore suo res immutat, mollia indurat, & & dura emollit. Ita Spiritus sanctus homines immutat; è terrenis cœlestes facit, è timidis fortes Samsones; è rudibus doctos & Theodidactos; ex agrestibus bene moratos: totum mundum renovat, juxta Psal. 103. *Emitte spiritum tuum, & creabuntur; & renovabis faciem terræ.*

7. Lux visibilis denique omnia priùs mortua vivificat & restaurat: ut meritò Spiritus sanctus dicatur vita omnium: quod est homo sine spiritu, hoc est anima sine Spiritu sancto. Deus spiravit in faciem Adami spiraculum vitæ: absque hoc spiraculo quid Adam fuisset? limus & terra rubra. Et quid homo est sine Spiritu sancto? caro est & quasi brutum animal, vitiorum colluvies; domus sine lumine, focus sine igne, corpus sine anima.

Atque hæc est illa lux nobilissima, pulcherrima, fœcundissima, & efficacissima, quæ venit in mundum. Quid agemus, dilectissimi? an huic luci cordis feneſtras claudemus? an aditus & portas animæ obserabimus? an tenebras luci anteponemus? an potius omni conatu mentem disponemus, & iis virtutibus exornabimus, quibus Deum

Deum delectari, aliquando intellexit S. Gertrudis, scilicet humilitate, tranquillitate, concordia, puritate, ferventibus denique precibus & orationibus ? Si sapimus, id omni studio perficiemus.

II. *Et dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem.* Joan. 3. Quis hoc crederet, nisi Veritas æterna diceret? quis putaret adeò cœcum, perversum, stolidúmque esse mundum, ut lucem adeò præstantem, qualem exposuimus, tenebris squalidis & horridis postponeret ? Et quinam sunt homines, qui eò dementiæ & stultitiæ devenerint?

1. Homines sunt infideles : qui idola colunt, ut Numina ; Deum verum ignorant, aut nosse nolunt : dicentes in cordibus suis *Non est Deus.* Ideòque velut jumenta in sceleribus suis computrescunt, & Spiritûs sancti lucem recipere nequeunt.

2. Sunt Judæi, qui nec Filium Dei, Messiam suum & mundi Redemptorem agnoscunt, nec credunt tertiam in Trinitate personam; adeóque manent in tenebris; de quibus Christus Dominus : *Sinite illos, quia cæci sunt, & duces cæcorum.*

3. Sunt Hæretici, inter Catholicos degentes, & tamen lucem veritatis agnoscere nolentes. *Testimonia tua, Domine, credibilia facta sunt nimis*: quod evincunt, tot miracula Ecclesiæ, tanta sanctitas vitæ, tanta puritas Evangelicæ doctrinæ &c. sed oculos claudunt, malunt manere in tenebris & dicunt tenebras lucem, & lucem tenebras, errorem veritatem, & veritatem errorem : potestque illis oggeri, quod S. Stephanus Act. 7. objecit Libertinis, spiritu sancto plenus exclamans : *Vos incircumcisi cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut & Patres vestri.*

4. Has tenebras magis, quàm illam lucem diligunt, Homines Catholici, in peccatis lethalibus degentes: gratia Dei & charitas lux est, Spiritus S. lux est, Deus lux est : peccatum verò tenebræ, & hæc illi magis, quàm Deum diligunt, dum, ut cupiditatibus suis obsecundent, Deum postponunt, & ejus præcepta conculcant. Quemadmodum in eodem cubiculo simul esse tenebras, & lucem impossibile est; ita quoq; in anima simul consistere lethale peccatum, & spiritum sanctum, est impossibile. Concionatores hortantur illos, ut pœnitentiam agant, scelera per exhomologesin sacram expient : sed illi *dilexerunt magis tenebras, quàm lucem.* Canticorum 5. Sponsus pulsabat. dicens : *Aperi mihi soror mea sponsa*: sponsa verò tergiversabatur, aperire detrectabat, inquiens: *Exui me tunicâ meâ; & quomodo rursus induar*? tandem tamen surrexit; sed erat serius, jam sponsus præterierat & discesserat : perrexit illa quærere ; sed incidit in vigiles & custodes, qui eam percusserunt & vulneraverunt. Idem evenit peccatoribus, si jam non aperiant januam Spiritui sancto, forsan postea non reperient illum : invenient eos vigiles, id est, Dæmones, qui eos in peccatis retinent, percutiunt & graviter vulnerant.

5. Sunt homines Religiosi & Novitii nonnulli

nonnulli, qui vellent quidem hanc præclarissimam lucem suscipere: sed nolunt quasdam tenebras è corde suo expellere: non quidem adeò crassas ut priores, sed tamen impedientes, instar nebulæ claritatem lucis Spiritûs sancti; sicut Sole inter nebulas existente, major quidem lux est, quàm de nocte in tenebris, sed tamen non est claritas sufficiens ad distinguendum omnia. Talis nebula est. 1. Amor inordinatus hujus vel illius creaturæ: ita Apostoli amabant carnalem Christi Domini præsentiam: *Et audiebant, si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos.* 2. Ignorantia rerum spiritualium, quas scire tenemur. 3. Imprudentia, sive defectus considerationis, eorum quæ dicturi aut facturi sumus. 4. Inconstantia & mutabilitas nimia in eo bono quod facere decrevimus. 5. Temeritas in dictis factisque proximorum judicandis. 6. Protervia & pertinacia in proprio sensu & judicio. 7. Astutia & prudentia carnis, aut hujus mundi sapientia, ad acutè invenienda media, quibus votorum sæcularium compotes reddamur. 8. Curiositas, cùm inordinatè scire cupimus, quæ nobis non conveniunt. 9. Intentio minùs recta, vana gloria. 10. Propria voluntas, quæ soli proprio palato, gustuique satisfacere contendit, rejectâ quacunque aliâ sive Dei, sive proximorum. 11. Negligentia sui officii, & immixtio alieni. 12. Tepiditas & acedia in Divino obsequio. Hæ sunt tenebræ, caligines & nebulæ, quas quidè Religiosi & Tyrones magis diligunt quàm lucem. Hinc Spiritus S. corda eorum plenè occupare ac replere nequit.

Quæ cùm ita sunt, Spiritûs sancti lucem nobilissimam & præstantissimam summè æstimemus, diligamus, omníque diligentiâ ad eam recipiendam nos disponamus; ut animam nostram inauret, exhilaret, illustret, exornet, fecundet, immutet & vivificet. Quoniam verò ritè nos disponere nequimus, nisi tenebras expellamus, prædictas duodenas nebulas, pro viribus eliminemus; ita apti dignique erimus, quos Spiritus S. invisat, & luce sua Divina perfundat.

EXHOR-

EXHORTATIO II.

PRO FESTO PENTECOSTES,

Explicat linguas igneas dispertitas, significare locutionem igneam cum Deo & cum proximo.

THEMA.

Apparuerunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis. Act. 2.

HÆ linguæ dispertitæ, quæ festo Pentecostes supra Apostolos & alios in Cœnaculo congregatos apparuêre, (ut ait S. Cyprianus serm. de Spiritu S.) repræsentabant multiplicitatem linguarum & donorum, quæ cuique Spiritus Sanctus communicabat. Omnes enim illi 120. etiam B. V. Maria, S. Maria Magdalena, & aliæ piæ feminæ accepêre donum linguarum, ut fusè probat Pater noster Franciscus Suarez 1. p. q. 17. contra Cajetanum. Fuerunt autem linguæ istæ, tanquam ignis, quo ostensum est, ut ait D. Thomas. Discipulos Christi, igne Spiritûs sancti prorsus purgari, illuminati, accendi, & ad cœlestia elevari. Accepto dono linguarum statim *loqui cœpere* Discipuli *variis linguis*, non unâ solâ singuli, quæ ab omnibus intelligeretur, ut sentit Cyprianus & Oecumenius, sed multis & *variis* ut hîc dicitur; quas S. Marcus c. 16. *novas* appellat, & S. Paulus ait. 1. Corinth. 14. 18. *Gratias ago Deo meo, quòd omnium vestrum linguâ loquor.* Ita quoque sentiunt SS. Ambrosius, Augustinus & Gregorius. Potuêre tamen etiam unâ linguâ loqui, quæ ab Auditoribus variarum linguarum intelligeretur: si enim donum hoc SS. Vincentio Ferrerio, Antonio Paduano, Bernardino, & Xaverio concessum fuit, non est Apostolis denegandum. Et S. Irenæus testatur L. 5. c. 6. se multos suo tempore audivisse, qui universis linguis loquebantur.

Hoc donum linguarum cessat nunc quidem, cùm jam non sit adeò necessarium: optandum tamen foret, nos linguis loqui novis, linguis igneis, linguis

dispertitis, scilicet cum Deo in oratione, & cum proximo in sermone. Quæ duo nunc exponemus.

I. Spiritus S. dat linguam igneam in loquendo cum Deo.

I. *Apparuerunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis* Act. 2. ut scirent loqui Apostoli igneè & ferventer cum Deo, & cum proximo. Ac primò quidem cum Deo: ut, dum orarent, Deum, laudarent, & dona cœlestia flagitarent, non solum cor ardens esset in eis, sed & lingua esset ignea. Ardentem ejusmodi linguam in orando habuisse scribitur magnus ille Propheta Elias, Eccles. c. 48. *Surrexit Elias, quasi ignis, & verbum ejus quasi facula ardebat.* Hinc tam efficax ejus fuit oratio, ut cœlum clauderet & aperiret, pluviam inhiberet, & copiosè impetraret; ignem è cœlo, ad comburendum holocaustum, evocaret. Simili linguâ igneâ præditi fuêre Apostoli, quâ non tantùm Spiritum sanctum obtinuêre, sed postmodum gratiam homines ad Ecclesiæ gremium adducendi, & in omnibus laboribus apostolicis efficaciam & opem divinam impetrarunt. Venerabilis Pater Nicolaus Lancicius opusc. 2. c. 9. hortatur: da operam, ut oratio tua semper sit ardens, & quodammodo bullienti erga Deum, & res Divinas affectu inflammata: hæc enim actuum fervens intensio, & quidam Seraphicus Deum amandi ardor, & gustum præbet Divinæ Majestati incredibilem, & magna merita cumulat, & multa impetrat, & pœnas Purgatorii aut penitus submovet, aut valde minuit; & animam flectit ad declinandos heroico studio omnes etiam leviſſimas imperfectiones, & frequentandos actus virtutum heroicarum.

Cùm igitur fervens & ardens oratio medium potens sit ad omnia impetranda, Deóque placendum. 1. Si meditemur, conemur habere linguam mentis & oris ardentem, id est, tam affectus quàm verba sint ignea: qualia habebat Vates Regius, dicens: *In meditatione mea exardescet ignis.* Devotionis, pietatis & amoris. 2. Si Sacrificium Missæ celebremus, id non tepidè, non properè, non festinè faciamus: nemo enim sic cum Principe terreno loquitur, multò minùs id decet, cum Monarcha cœli & terræ, cum quo de rebus summi momenti tractamus. Refert dictus Lancicius S. Fundatorem nostrum, inter legendum Sacrum, faciem igneam & successim præferre fuisse solitum: de alio Sacerdote refert idem, quoties Sacrum ferventer, tardéque celebrabat, vi ignis interioris, à terra elevabatur, non verò, si tepidè & festinanter. 3. Si Horas Canonicas recitemus, cor & lingua ardeat; quia tanquam Legati ad Deum, pro tota Ecclesia in mille necessitatibus constituta auxilium postulamus; & innumerorum peccatorum veniam flagitamus. 4. Demum sive B. V. Officium, sive Coronam recitemus, sive alias qualescunque preces fundamus, oremus ferventer. Talem enim fervorem requirit Salvator, dum inculcat: *Petite, quærite, pulsate*; ubi fervorem exprimit, ut non seguiter petamus, sed ferventer quæramus, & ardenter pulsemus. Ita omnia impetrabimus, etiam linguæ igneum ardorem: quare petite fideliter, quærite

quærite ferventer, pulsate ardenter, & petita obtinebitis.

II. *Apparuerunt illis dispertitæ linguæ, tanquam ignis.* *Dispertitæ*, ut non solùm cum Deo, sed etiam cum proximo, & ad proximi ædificationem loquerentur, sive publicè per conciones, sive privatim per colloquia familiaria.

1. Si loquendum cum proximis publicè per conciones & exhortationes, sit cor & lingua ardens, alioquin Auditorum corda non succendet. *In linguis igneis apparuit Spiritus*, ait S. Gregorius hom. 30. in Evang. *Quia omnes quos repleverit, ardentes pariter & loquentes facit. Linguas igneas Doctores habent; quia dum Deum amandum prædicant, corda audientium inflammant: nam & otiosus est sermo Doctoris, si prabere non valet incendium amoris.* Ignem hunc experti illico Apostoli, ante adventum spiritûs, frigidi, timidi, muti, non prædicantes, sed latentes: Spiritu autem Divino corda eorum succendente, & linguam inflammante, auditores ardore complebant, ut exclamarent: *Quid faciemus Viri Fratres.* Act. 2. Et S. Petrus primâ concione tria millia converteret. *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur?* ait Christus Lucæ 12. Et hic est ille ignis, quem per Spiritum sanctum in corda & linguas Apostolorum misit; qui tunc accenditur, quando in cordibus Auditorum operatur, & calorem ignémque sacrum excitat. Ezechiel Propheta c. 1. ℣. 13. dum 4. cherubinos stipatores currûs gloriæ Christi describit, ait: *Aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium, & quasi aspectus lampadarum.* Quorumnam Cherubini isti typus extitêre, nisi Virorum Apostolicorum, Concionatorum, Catechistarum, Confessariorum & Magistrorum docentium; qui quasi Cherubini & Seraphini currum gloriæ Dei, & Ecclesiæ trahunt & agunt per orbem universum, dum Dei gloriam, & fidem toto orbe celebrant & propagant? Contrà, si ignis iste desit; parum aut nihil concionando, aut docendo efficitur. Cardinalis Bellarminus in lib. de ascens. mentis in Deum ait; in Italia in magnis Urbibus, triginta aut quadraginta Concionatores tempore quadragesimæ cathedram conscendere; doctissimè perorare, multum clamare & se fatigare, & tamen finitâ quadragesimâ fructus exiguus notatur: unde autem hoc? respondet; ex defectu ignis, scilicet charitatis: qui ipse non ardet, alios non accendit. Quod vel ipse Marcus Tullius Cicero agnovit; unde L. de Oratore, Oratori profano hoc præceptum dat: ardeat Orator, si Judicem velit accendere. Verùm unde obtinebimus hunc ignem? à Spiritu sancto, qui indesinenter rogandus est: *Accende lumen sensibus! infunde amorem cordibus!*

2. Si loquamur cum proximis, sive discipulis, sive pœnitentibus, sive infirmis, semper sit lingua iguea, & charitate Dei & proximi succensa; ita audientes quoque accendere poterit. Talis erat lingua Redemptoris nostri ambulantis in Emmaus, quæ eorum corda sacro igne replebat: *Nonne*, ajebant,

ajebant, *cor ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? ex abundantia cordis os loquitur*, ait Salvator Matth. 12. Et piissimus Thomas Kempensis L. 3. c. 48. Quæcunque diligo, de his libenter loquor & audio: si cœlum diligo, libenter de cœlestibus penso; si mundum amo, mundi fœlicitatibus congaudeo: si carnem diligo, quæ carnis sunt, sæpe imaginor: si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. *Ex abundantia cordis os loquitur.* S. Bernardus & S. Bonaventura, ille in forma hon. vit. hic in spec. discipl. p. 3. c. 3. suadet semper cum proximis nos accedentibus agendum de rebus utilibus; atque ut ea in promptu habeamus, ante præconcipienda, quæ cum ædificatione proferamus: alioquin plurimas temporis pretiosi horas malè collocamus. S. Ignatius Parens noster, ut in ejus vita L. 5. c. 11. legimus; si quis homo otiosus, quocum multum temporis absque fructu transigendum esset, illum accederet: postquam semel iterúmque blandè cum eo egisset: & ille pòst sæpius illum adiret, sine fructu: discursum cum illo de morte, de judicio, de inferno auspicabatur: asserebat enim, si illubenter illum audiret lassandum, neque ultrà rediturum; si verò ejusmodi colloquio caperetur, aliquem fructum spiritualem inde relaturum. Simile quid egit S. Franciscus Borgias, qui sæcularibus, quos fugere non poterat, futilia proferentibus, non auscultabat, sed mentem in Deum elevabat. Cúmque de responso non ad rem dato moneretur: ajebat malle se pro ignorante & stupido haberi, quàm tempus inutiliter consumere L. 4. vitæ c. 4.

3. Si etiam intra domesticos parietes, præsertim à mensa relaxationis consuetæ tempore colloquia miscemus, lingua sit ignea; Qui de terra est, de terra loquitur, ait S. Joannes Baptista Joan. 3. Si assuescamus domi inter nos colloquia miscere spiritualia, eadem miscebimus foris cum externis; sin autem id neglexerimus, defectus quàm plurimi in relaxationes animi irrepant. Hinc Congregatio sexta Generalis de abbreviando recreationis tempore deliberavit, censuerúntque Patres nonnulli eam, ad mediæ horæ spatium, contrahendam, tertio autem quadrante narranda exempla è vitis sanctorum, & quarto legendum librum pium aut recitandum rosarium. Tandem tamen majori Patrum Parti visum est, consueto recreationis tempori, nihil esse detrahendum, sed defectibus occurrendum. Unde in monita Generalia ultimum emanavit: *Studeant omnes recreationis tempus religiosè transigere, ne spiritus liberiore conversatione intepescat.*

Si veri Jesu Socii esse desideramus, linguam & loquelam Christi Domini nos imitari decet: tunc autem imitamur linguam ejus, ut docet S. Chrysostomus hom. 52. ad Pop. *Si loquamur quæ ipse vult, & de quibus ipse locutus fuit.* De quibus autem rebus ipse sermones instituit? S. Lucas in Act. 1. 3. Per quadraginta dies apparuit eis, *loquens de regno Dei*, de regno cœlesti, de regno & regimine Ecclesiæ; quomodo

quomodo Episcopos consecrare, Sacerdotes & Pastores constituere, quomodo baptizare, sacrificare, alia Sacramenta administrare, jejunia instituere, Evangelium prædicare, crucem ferre, atque ita per multas tribulationes intrare in regnum Dei, deberent. Quis capiat quàm ignita & divina colloquia in juventute sua cum S. Josepho & Matre amantissima miscuerit? Quæ colloquia cœpit cum Samaritana ad fontem? Sanè non otiosa, non futilia, non curiosa; sed de adoratione in spiritu, de adventu Messiæ, de aquâ saliente in vitam æternam, idque tantâ efficaciâ, ut ipsa mox conversa crediderit. Quando ipse cum Magdalena locutus est in Bethania, & ipsa sedens ad pedes ejus audiebat verbum illius; quid eum locutum fuisse putamus? profectò non alia, quàm salutaria & sancta, de regno Dei, de fuga peccatorum, de exercitio virtutum, de amore Dei; de gloria cœlesti. Christum Dominum loquentem imitati sunt Apostoli, S. Augustinus cum Matre sua Monica, S. Benedictus cum Sorore sua Scholastica, S. Ignatius & alii quàm plurimi. Imitemur & nos, & separemus pretiosum à vili, terrenum à cœlesti. Si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris. Jerem. 15.

Quare hoc festo Pentecostes singulariter studeamus ferventia cum Deo colloquia instituere in meditationibus & orationibus, deinde etiam cum proximo, sive publicè peroremus ad populum, sive privatim loquamur cum externis de salute animæ, sive intra domesticos parietes colloquamur in familiari sermocinatione invicem. Cor igneum, non nisi ignitum proferet eloquium; sicut cor frigidum, non nisi verba frigida depromet: si ignis desit; petite & accipietis: omne donum perfectum desursum descendit à Patre & Filio & Spiritu sancto: tantùm petamus ferventer, & ignem Spiritûs sancti obtinebimus, omnesque nobiscum conversantes amore Divino inflammabimus.

PRO FESTO CORPORIS CHRISTI,

EXHORTATIO I.

DE SS. SACRAMENTO ALTARIS,

TANQUAM MYSTERIO FIDEI.

Confirmat veritatem ejus contra Hæreticos.

THEMA.

Caro mea verè est cibus; & Sanguis meus verè est potus. Joan. 6.

SApientissimus Regum Salomon Proverbiorum 9. 1. describit parabolicè domum & convivium Sapientiæ, dum ait: *Sapientia ædificavit sibi domum; excidit columnas septem; miscuit vinum; & proposuit mensam suam.* Per hanc Sapientiæ domum alii cum S. Gregorio 33. Moral. c. 15. intelligunt Ecclesiam & per septem columnas septem Sacramenta: alii cum S. Athanasio, S. Gregorio Nysseno & S. Augustino L. 17 de Civ. c. 20. per domum Sapientiæ accipiunt corpus Christi, quod in Incarnatione Sapientia increata sibi ædificavit; & per septem columnas septem dona Spiritûs sancti. Alii cum S. Chrysostomo in Psalm. 22. S. Ambrosio L. 1. de fide c. 7. S. Cypriano L. 2. Epist. 3. ad Cæcilium, Beda & S. Thoma interpretantur hunc locum de triclinio & convivio Eucharistiæ; quibus Ecclesia consentit; quæ in officio de Venerabili Sacramento, à D. Thoma composito, laudes auspicatur ab hac prima Antiphona: *Sapientia ædificavit sibi Domum, miscuit vinum & posuit mensam, alleluja.*

Deinde Sapientia increata, quæ hanc domum ædificavit, ac mensam, vinúmque proposuit, humanissimè, invitat, ad hanc domum & convivium: *Venite comedite panem meum & bibite vinum quod miscui vobis.* ℣. 5. *Si quis est parvulus* (humilis) *veniat ad me.* ℣. 4.

Quare ut nos vivaciore fide, firmiore spe, & ardentiore charitate ad hanc Sapientiæ domum & triclinium accedamus; 4. columnas seu fundamenta, quibus hæc Domus innitur, scilicet Divinam Veritatem, Sapientiam, Potentiam & Benignitatem exponemus.

I. Columna 1. seu fundamentum cui hæc Domus innititur, est Dei veritas, seu veracitas; quæ fallí & fallere nequit: 1. Columna Divinæ Sapientiæ Veritas.

nequit: Ego sum via, veritas & vita, ait Christus Joan. 14. Veritas prima, summa, æterna; jam sic licet discurrere: quod Christus prima, summa, & æterna Veritas asserit, est verum, & nequit esse falsum: atqui Christus prima, summa & æterna Veritas asserit, corpus & sanguinem suum esse in sanctissimo Sacramento; ergo est verum & nequit esse falsum. Propositio clara est; alioquin nulla erit in mundo veritas. Assumptio probatur testimonio quatuor Evangelistarum. 1. S. Matthæus c. 26. scribit, Christum in manus accepisse panem ac dixisse: *Accipite & comedite. Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, gratias egit & dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes; hic est enim sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* 2. Idem testatur S. Evangelista Marcus c. 14. *Et manducantibus illis, accepit JESUS panem & benedicens fregit & dedit eis & ait: Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit eis; & biberunt ex illo omnes & ait illis: Hic est Sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur.* 3. His duobus adstipulatur S Evangelista Lucas c. 22. ita scribens: *Et accepto pane gratias egit & fregit, & dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur; hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem postquam cœnavit dicens: Hic est calix novum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur.* 4. S. Apostolus & Evangelista Joannes, qui post alios Evangelium scripsit; videns tres Evangelistas satis clarè & accuratè institutionem sanctissimi Sacramenti descripsisse, hoc loco de eo referre supersedit. Clarè tamen recenset promissionem Christi de hoc Sacramento instituendo; dum ait, eum dixisse: *Caro mea verè est cibus, & Sanguis meus verè est potus: & nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem; non habebitis vitam in vobis. Et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Joan. 6. En quatuor testes omni exceptione majores; si jam *In ore duorum vel trium testium stat omne verbum.* Matth. 18. Res confecta est. Ergo verum est, Christi Domini Corpus & Sanguinem contineri in SS. Sacramento.

Ubinam, obsecro, legimus in Scripturis Divinis contradictorium? ubinam scriptum: Hoc non est Corpus meum: hic non est Sanguis meus? vel Hæc est figura, hoc est signum vel symbolum corporis mei? nullibi sanè: unde manet in possessione veritas catholica; & genuinus verborum sensus, quem à Christo hausêre Apostoli, ab Apostolis eorum discipuli, ab his quotquot Christiani fuêre in primo sæculo: idem credidêre, quotquot vixêre secundo sæculo, ut testantur Sancti Justinus & Irenæus. Idem creditum fuit in tertio sæculo; ut referunt Tertullianus & S. Cyprianus in serm. de Cœna Domini. Idem creditum fuit in quarto sæculo, ut scribunt S. Cyrillus Hierosolym. catech. 4. mystag. Idem creditum fuit quinto sæculo, ut testatur S. Augustinus & alii, atque ita per omnia sæcula usque ad

hoc præsens probare possemus. Primi qui hanc veritatem non credidêre fuerunt Capharnaitæ, qui interrogabant: *Quomodo hic potest nobis suam carnem dare ad manducandum? durus est hic sermo.* Joan. 6. Existimabant enim, se manducaturos carnem Christi, eamque dentibus commolituros, quemadmodum alias carnes comedimus: sed hos Christus ipse refutavit: *Caro* (Sic comesta ut vos imaginamini) *non prodest quidquam: Spiritus est, qui vivificat:* modus manducandi est spiritualis. Post hos, catholica veritas mansit indisputata ferè ultra mille annos, donec Anno 1050. primus hanc veritatem publicè oppugnavit Berengarius Andegavensis Diaconus; sed à quinis Conciliis tanquam hæreticus condemnatus fuit, tandemque errorem suum revocavit & abjuravit, vitámque adhuc ad nonum annum catholicus produxit; in hora mortis magnis angustiis oppressus, quod à se seductos in errorem ad veritatem revocare nequiret: atque in extremo agone hæc profatus: hodie mihi apparebis, ad meam salvationem ut spero, ob pœnitentiam meam, vel ad meam damnationem, ut timeo, propter eos, quos perversâ doctrinâ meâ decepi, & ad veritatem Sacramenti tui reducere non valui, atque ita exspiravit; ut Bellarminus & alii Authores referunt. Hos secutus fuit post quinque sæcula Joannes Calvinus & alii sectarii. Sed prævalet veritas catholica ore Christi prolata, tot sæculis credita, tot miraculis confirmata, tot Martyrum sanguine defensa; tot Sanctorum & doctissimorum Patrum testimoniis roborata.

II. Altera columna & fundamentum hujus ædificii, seu veritatis hujus sanctissimi Sacramenti est divina sapientia: de qua admirabundus exclamat Propheta regius Psalm. 103. *Quam magnificata sunt opera tua, Domine, omnia in sapientia fecisti.* 1. Sapientis est curare ut opera sua sint inter proportionata & similia: unde nullus architectus sapiens ædificium construens ex marmore, stramineum tandem imponit tectum; sed quod magnificè cœpit, magnificè consummat. Christus Dominus quantâ magnificentiâ redemptionis nostræ opus inchoavit & continuavit: poterat opus illud per Angelum facere, sed voluit magnificè per scriptum; poterat unâ gutta sanguinis, sed voluit magnificè totius passionis fusione: quemadmodum qui captivum posset redimere centum aureis, ad magnificentiam & dilectionem suam ostendendam, exponeret centum aureorum millia. Sicut ergo Christus magnificè opus redemptionis inchoavit, ita & magnificè in ultima cœna complevit, dando nobis, non frustum panis, ut Calvinus asserit, sed corpus suum sanctissimum; at sanguinis sui pretium nobili & magnifico Sacramento, applicando nobis. *Omnia in Sapientia fecisti.*

2. Opus magnificum Dei fuit, cum synagogam populi Judaici per desertum ad terram promissam peregrinantem, pane cœlesti pavit, *Angelorum esca nutrivisti populum tuum, & paratum panem de cœlo præstitisti eis*

sine

sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem: Et quæ erat synagoga Judæorum? erat ancilla & serva juxta Apostolum ad Gal. 4. Si jam Deus liberalissimus nobilem adeò panem dedit ancillæ; qualem dabit Ecclesiæ novi testamenti, sponsæ suæ dilectissimæ? an frustulum panis? absit hoc: id enim minimè conforme est divinæ sapientiæ & liberalitati. *Omne in sapientia fecisti.* Non est sapiens Paterfamilias, qui ancillam cibo delicato tractat, & conjugem charissimam frustulo panis contentam esse jubet. *Ipsa libera est mater nostra.* Ephes. 5. Gal. 4. *Non sicut manducaverunt Patres vestri manna & mortui sunt: qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Joan. 6.

3. Elucet Divina sapientia in eo, quod omni creaturæ præparet escam convenientem. Psalm. 144. *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam, in tempore opportuno aperis tu manum tuam & imples omne animal benedictione.* In quo in primis Dei elucet sapiens providentia, quod, quò nobilior est creatura, eò nobilius alimentum providerit: sic serpentes & & vermes pascit terra, quia sunt animalia vilissima; oviculas pascit herbis; equos avena & hordeo; leones carnibus: at homini, qualem mensam pro corporis sustentatione paravit? quantam varietatem eduliorum donavit, quot herbas præclaras, quot radices salubres, quot sapidos fructus, quot feras, aves, pisces, quot frumenta, quot vina in convenientem & delectabilem corporis refectionem ordinavit. Tam sapiens & liberalis Dominus, qui tantam curam gessit pro corpore, quid pro anima decies nobiliore obtulit? an, ut vult Calvinus, frustulum panis? absit, sed corpus & sanguinem suum nobilissimum. *Omnia in sapientia fecisti*, si enim pro corpore, quod gleba terræ est, tam præclaras escas dedisti, utique sapientissima providentia tua pro anima, quæ spiritus est immortalis, escam longè nobiliorem reservavit.

III. Divina potentia.

III. Columna tertia seu fundamentum, cui hæc sapientiæ domus innititur, est divina Omnipotentia, de qua ait Archangelus Gabriel ad B. Virginem Lucæ 2. *Non erit impossibile apud Deum omne verbum.* & David Psalm. 113. *Omnia quæ voluit Dominus, fecit in cœlo & in terra*, atque in hujus Sacramenti institutione: memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Hoc Sacramentum est memoria, summa & compendiū omniū mirabilium, quæ tam in lege antiqua, quàm nova Deus patravit. Accedit hic Judæus & quærit, quomodo possunt hæc fieri? Respondetur: ipse dixit & facta sunt. Deinde cum S. Cyrillo te Judæe interrogo? Quomodo exivistis ex Ægypto? quomodo virga moysis in serpentem versa est? quomodo fontes ex percusso silice promanarunt? quomodo flumina mutata in sanguinem? quomodo pelagus, in duos veluti muros divisum est? si nescis, & tamen facta credis, ergo & hic tuum *quomodo* dimitte. Accedit Hæreticus & quærit quomodo hic potest nobis suam car-

nem dare ad manducandum? Respondeo: quomodo Christus potuit aquam in vinum convertere? quomodo luto illito oculos cæci nati aperire? leprosos mundare, paralyticos sanare, mortuos suscitare? ipse dixit & facta sunt, tota ratio est ejus voluntas & omnipotentia. Agnosce igitur potentiam Salvatoris; qui ex nihilo potuit cœlum & terram condere; potest panem & vinum in corpus & sanguinem suum convertere. Accedit gentilis Philosophus, omnia secundùm sua principia & axiomata Philosophica examinans & ait, quomodo potest una res esse in pluribus locis? quomodo res magna comprehendi minimo spatio? quomodo tanta subito fit mutatio, accidentia sunt sine substantia? Fateor innumera sunt hìc miracula, miraculum in substantia, in accidentibus, in quantitate, in qualitate, in loco, in situ, &c. sed ipse dixit & facta sunt, memoriam fecit mirabilium suorum: cæterum si adhuc dubitas, vicissim te interrogo, quomodo cœli, solis, lunæ, & stellarum tam grandium species potest esse in exigua oculi pupilla? quomodo facies una in centum simul relucere speculis? quomdo vox una simul in centum percipi auribus? quomodo vitis naturali virtute mutat aquam in vinum; & tu ipse panem, quem edis, mutas in carnem & substantiam tuam; si hæc potest natura? quid non poterit Divina omnipotentia?

IV. Divina benignitas & charitas.

IV. Columna quarta & fundamentum hujus sanctissimi Mysterii est benignitas Dei & amor erga homines: qui amor cùm sit infinitus, mirari non debemus, quòd tam mira patrârit: quousque matrem non impellit maternus amor, omnis labor, omnis annorum multorum molestia dulcis est amore filii. Quantus amor Pelicani avis, qui rostro pectus lacerat, & pullos sanguine suo pascit: sic Christus Dominus nos carne & sanguine suo pascit, nimio succensus amore nostri, *Charitate perpetuâ dilexite*, ait. Si quis igitur cum Calvino assereret, Christum figurâ nos pascere, longissimè abesset à charitate & benignitate Patris illius: *Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*. Et à charitate Filii, qui propter nimiam charitatem, quâ dilexit nos, nec sanguini, nec vitæ pepercit, sed mortem crucis libens oppetiit; & à charitate Spiritûs sancti, qui *Se effudit in nos abundè*. Ad Tit. 3. ℣. 6. Itaut meritò exclamemus cum S. Maria Magdalena de Pazzis: O adinventiones! O amoris abyssum! O amoris excessum!

Quapropter, cùm quatuor columnas & fundamenta domûs & triclinii Sapientiæ intellexerimus, esse Veritatem, Sapientiam, Potentiam & Benignitatem atque amorem: hæc excitare & promovere nos debent 1. ad fidem firmissimam de hoc Venerabili Sacramento eliciendam; Credo Christi corpus & Sanguinem esse in admirabili Sacramento, & hoc credo, quia prima, summa & æterna Veritas hoc edixit: *Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*. Credo quòd hoc sapientissimè ordinârit, quia ipse est infinita Sapientia; credo quod tot mira, quæ hìc interveni-

interveniunt, possit patrare, quia ipse est ipsa omnipotentia. Credo quòd nobis corpus suum in cibum, & sanguinem in potum dare voluerit; quia ipse est infinita Benignitas & charitas. 2. Ex hac fide resultat spes & fiducia; ut sive eum in communione sacra sumamus, sive in tabernaculo templi clausum, & velut in throno Sacramenti residentem visitemus, salutemus & adoremus, omnia bona & dona ab ipso speremus: ideo enim invitat: Venite ad me omnes: ideo dies & noctes exspectat. Et hæc spes innititur sapientiæ, quæ necessitates nostras novit, & potentiæ, quâ potest succurere. 3. Denique ex fide & spe resultat charitas, ut Dominum, plùs quàm ullus Pater aut Mater Filium, nos amantem, tenerrimè redamemus, illum honoremus, laudemus, adoremus, illique perpetuo amoris vinculo, in crebra communione, conjungamur.

PRO FESTO CORPORIS CHRISTI,

EXHORTATIO II.

Ostendit hoc Sanctissimum Eucharistiæ Mysterium esse Sacramentum summi amoris.

THEMA.

Cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Joan. 13.

REfert S. Justinus Martyr Apologiâ 2. Antonino pio porrectâ, Philosophos Stoicos inter cætera documenta sua tenuisse, Deum aliquando se in ignem mutaturum, mundumque combusturum ac renovaturum. Hanc opinionem suam illi diversimodè explicârunt: optima, meo judicio, fuerit; si asseramus, Deum erga genus humanum penitus amoris igne succensum, descendisse in terras, unâ tenens facem, alterâ scedam, cui inscriptum illud Lucæ 12. *Ignem veni mittere in terram: & quid volo, nisi ut accendatur?* Ignis iste amoris elucet in omnibus ejus mysteriis, vitæ & mortis; sed vix in ullo luculentiùs, quàm in sanctissimo Sacramento Altaris, quod ideo verè dici potest *Sacramentum amoris.*

Quare meritò S. Evangelista Joannes c. 13. 1. scribit: *Sciens Jesus, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem; cùm dilexisset suos, in finem dilexit eos. In finem*, scilicet vitæ, ut exponit S. Augustinus; vel *In finem*, ut

ut explicat S. Chrysostomus, scilicet amoris & dilectionis; id est, extremo amore & summè dilexit. Τέλος enim græcè est rei finis, seu ultimum, extremum, summum, summa perfectio, consummatio, apex & culmen: q. d. hactenus Christus suos Discipulos valde dilexit: sed jam abiturus ad Patrem, perfectissimum eis amorem ostendit, lavando eis pedes, Eucharistiam instituendo, & ardentissimâ charitate eos adhortando & inflammando ad Dei amorem.

Ostendemus proinde, quomodo Christus Dominus in hoc Sacramento amoris summum demonstret amorem, in tribus proprietatibus & effectibus consistentem. 1. Amor summus conjungit, quàm potest maximè, amantem cum amato. 2. Amor summus, omnia quæ habet, amato communicat. 3. Amor summus summa amore dilecti operatur. Ex quibus, quid tanto amori à nobis vicissim rependendum sit, colligemus.

I. Proprietas summi amoris, est summa conjunctio.

I. Prima proprietas & effectus summi amoris, quam Christus in hoc Sacramento amoris, nobis ostendit, est quod nobis intimè conjungatur. Non fuit ei satis uni homini uniri per unionem hypostaticam; nec conveniebat, ut cum pluribus sic uniretur: ut tamen summo suo desiderio se nobis uniendi, satisfaceret, amor ejus infinitus admirabilem invenit modum se nobis uniendi; dum instituit hoc Sacramentum, quo ad nos intraret, & se nobis uniret. S. Chrysostomus hom. 45. in Joan. ait: *Certe in hoc Sacramento nihil videre est, nisi mera miracula amoris: unimur enim per illud, & evadimus quasi unum corpus, una caro, unum os; & hoc non solùm per amorem, & desiderium, sed aliquo modo realiter & effectivè re ipsâ, ut sit caput nostrum, nosque ejus membra, fiatque quasi unum corpus.*

Notandum autem est hanc unionem cibi & potûs, tam arctam & intimam esse, ut in rerum natura arctior, intimiórque non reperiatur. Requiruntur quidem in rerum natura variæ uniones; prima est inter bonos amicos, secunda inter Consanguineos, tertia inter Conjuges, quæ omnes sunt firmæ uniones, sed quarta major est inter substantiam & accidentia, quinta inter materiam & formam substantialem; sed maxima & arctissima est inter cibum & potum, atque sumentem: nam reliquæ priores possunt separari, & singulæ manent in sua essentia; at in hac cibus mutatur in substantiam alti, sic panis, quem comedimus, mutatur in sanguinem nostrum & carnem nostram vivam, per calorem naturalem & prius esse amittit. Unde Artemisia Cariæ Regina, tanto maritum suum dilexit amore, ut non solùm præstantissimum Mausolæum septenis Mundi miraculis annumeratum erexerit; sed etiam ossa & cineres ejus odoratis liquoribus permixta imbiberit, ut sic quodammodo vivum mariti sepulchrum fieret, ut illi etiam mortuo uniretur; ut refert Gellius in noct. attic. is: At major Christi in nos charitas, qui carnem suam vivam dat nobis, idque non semel sed centies & millies, seséque nobis in S. Sacramento unit;

non

non quidem ut secundùm carnem in nos transmutetur, sed secundùm mores & vitam; non ut suam substantiam amittat, sed ut nos quodammodo divinos efficiat: ait enim Joan. 6. *Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo.*

Videamus nunc Charissimi, quid nobis agendum incumbat: si Christus Dominus ex amore nostrî & unionis nobiscum, instituit hoc Sacramentum amoris, totus amore inflammatus; an non decet, ut & nos ardenticum amore ipsum accedamus, & uniri ipsi desideremus? Quod nisi faciamus, profectò cœci sumus & insani: Si enim tanto flagrat desiderio, Infinita Pulchritudo, ut uniatur cum Deformitate, Opulentia cum Paupertate, Sapientia cum Ignorantia, Omnipotentia cum Infirmitate, Puritas cum Immunditia, Felicitas cum Miseria, Deus cum Homine, tametsi hac ratione nec melior evadat nec perfectior ullúmve lucrum nanciscatur: quanto majori affectu meritò, homo laboret, ut Deo suo uniatur, cùm sic defectibus suis liberetur, omnibúsque divitiis ac bonis spiritualibus cumuletur? sanè S. Catharina Senensis tam vehementi & intolerabili ardore flagrabat, Christo dilecto suo se unienti, ut medulla quodammodo in ossibus ejus liquefieret, & viva mori videretur: ut refert Surius 29. Aprilis. B. Catharina Genuensis, ita anhelabat ad hanc escam divinam, tantóque desiderio æstuabat, ut hostiam in manu Sacerdotis intuita exclamaret, citò, citò, veniat dilectus meus in intima cordis mei atque ita animi deliquium patiebatur, donec Christum sumeret. O si & nos aliquid ardentis istius desiderii in nobis sentiremus, dum Eucharistiam sumimus! O si tanquam cervus ad fontes aquarum, ita ad Christum anhelaremus! O si uniri illi maximo amore cuperemus; qui, ut ait Sponsa: *Est totus desiderabilis!* Cant. 5.

II. Altera proprietas & effectus seu operatio summi perfectíque amoris est, ut non modò sit liberalis erga amatum; verùm etiam omnia, quæ possidet, largiatur. Si hoc ab ullo Amatore factum est, certè modo perfectissimo à Christo Domino in Sacramento amoris impletum est; in quo donat, omne quod est, habet & valet, nullo excepto. Dat enim 1. Nobis corpus suum cum membris omnibus. 2. Animam cum omnibus potentiis. 3. Totam humanitatem. 4. Divinitatem. 5. Gratiam suam & merita: verbo seipsum totum.

II. Proprietas summi amoris, est summa communicatio.

Et quidem merita ejus in hoc Sacramento copiosiùs nobis communicantur, & applicantur, sanguísque ejus copiosiùs super nos effunditur, quàm in ullo alio Sacramento: nam sicut Sol majus lumen & calorem de se dat, quàm Luna, quæ lumen & calorem à sole mutuari debet: ita Christus dona & gratias copiosiùs donat in hoc Sacramento, in quo ipse præsens est, quàm in aliis Sacramentis, in quibus non in persona, sed in virtute reperitur. Quanta charitas! Quantò æquiùs Salvator potest dicere ad nos, quàm Isaac ad Esau benedictionem

petentem dixit: *Frumento & vino ſtabilivi eum, & tibi poſthac fili mi quid faciam?* Gen. 27. 37. Quid enim reſtat, quod ultra queat facere.

Quantum charitatis incendium! & an non extremum eſt culmen amoris, propria dilectum carne & ſanguine paſcere? Paſtores ovium pellibus veſtiuntur, & carnibus veſcuntur. Imò in Hiſtoriis legimus, quòd matres præ fame proprios filios comederint: Verùm quod Paſtor ovibus aut Mater Filiis carnem propriam in cibum dederit, penitus eſt inauditum, nec ulla memorat Hiſtoria. Hoc eſt in Chriſto Τέλος, & extremum amoris; quodque eſt magis admirandum, cùm ſit totus in qualibet particula ſeu puncto viſibili Sacræ hoſtiæ, toties ſe nobis dat, quot ſunt puncta hoſtiæ, ut eò ampliùs ſuum demonſtret amorem. Auget admirationem, quod ultimâ nocte id præſtiterit: *In qua nocte tradebatur, accepit panem*, in ea nocte quâ paſſionem eſt auſpicatus: in ea nocte, quâ ingratiſſimi mortales, de eo capiendo, perdendo, & crucifigendo conſultabant: in eadem nocte accepit panem, benedixit, fregit, & dedit diſcipulis ſuis. O inauditum amoris miraculum! ô incomprehenſibilis, affectionis amoroſæ exceſſus! ô apex! ô extremum ſummæ dilectionis!

Quid verò, Chariſſimi, tali Amatori, tam liberali datori, reddemus? *Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi?* Abſque dubio, omnia quæ habeo: dicat quilibet ex animo: offero tibi Domine bona mea, facultates, honores, & quidquid poſſideo ad obſequium tuum, quia tu mihi das, quod eſt millies præſtantius. Offero tibi corpus meum, ſenſus meos, pedes, manus, & caput ad obſequium tuum; quia tu mihi donas corpus tuum & membra tua gloriosa. Offero tibi animam meam, memoriam, intellectum & voluntatem, ad obſequium tuum, quia tu mihi largiris animam tuam & divinitatem tuam. Suſcipe ergo Domine univerſam libertatem meam, corpus & animam meam: amorem tuum cum gratia tua ſolum mihi dona & dives ſum ſatis.

III. Tertia proprietas, effectus aut operatio ſummi & extremi amoris, pro dilecto operari magna & ſumma: *Amor ſi eſt*, ait S. Gregorius, *operatur magna & reputat parva*: Jam verò, quàm magna, quàm ſtupenda in hoc Sacramento amor operatur? II. Primus amoris effectus.

1. Totam invertit naturam, & quidem indies, ac in tot mundi locis. 2. Annihilat ſubſtantiam panis, & accidentia ſine ſua ſubſtantia conſervat. 3. Quantitas ſeparatur à ſubſtantia, & accidentibus dat, ut poſſit nutrire & conſervare vitam hominis, quod aliàs ſola poteſt ſubſtantia. 4. Quoad ſuam perſonam, quid non facit hominis amore? quàm mira patrat? uno tempore & horâ & momento in perſona præſens eſt in innumeris locis. 5. Contrahit ſe, ut non plus loci occupet, quàm habeat hoſtia, imò quodvis punctum viſibile hoſtiæ. 6. Conjungit ſe, non cum ſubſtantia panis, quæ ſatis magna foret humiliatio tantæ Majeſtatis; ſed cum accidentibus, & quamdiu hæc durant, manet cum illis

illis, quomodocunque inhonoretur, lædatur & offendatur. 7. Tegit splendorem gloriæ suæ, & radios immensæ suæ Majestatis, quod longè plus est, quàm si totius mundi Monarcha, mendici pallio se operiret. 8. Habet in Sacramento corpus, quod videri, tangi, palpari, & se movere potest, ac sensus habet, & tamen omnium illorum usu se privat, quasi non viveret. 9. Mirabile super omnia mirabilia, & superans captum Angelicum, quod ad sola quatuor verba Sacerdotis, licèt impii, licèt intentione piissimâ, quâ nec diabolus posset habere pejorem, se sistit præsentem, quasi obedit, tangi se finit impuris manibus, ore sumitur & in stomachum immundum transmittitur.

Ex his videtis Chariſſimi, quàm stupendo modo se Salvator noster ex amore nostri mutet, contegat, deprimat, qualis nusquam lectus, auditúsve est. Multa fecerunt insani Amatores, amore illorum, quos stultè deperibant; multa stolida & admiranda excogitárunt, ut amori suo insano facerent satis: sed nullus tanta ac talia, qualia Redemptor noster, amore nostri adinvenit, & peregit

Concludamus igitur, cum amoroso dicto S. Bernardi serm. de cœna Dom. *Potesne æstimare, quale & quantum sit hoc Sanctum Sanctorum, Sacramentum Sacramentorum, amor amorum, dulcedo omnium dulcedinum?* Verè amor amorum, quia 1. Nobis se tanta propensione intimè unit. 2. Verè Sacramentum amoris, quia nobis seipsum & omnia communicat. 3. Verè amor amorum, dulcedo dulcedinum, quia tam stupenda operatur. Quid autem nos, ut ne ingrati simus, rependemus? Æmulemur amantissimum Dominum, amorem amore compensemus. *probatio enim dilectionis, exhibitio est operis*, teste S. Greg. M. 1. Intimè illi uniri & charitate perfecta conjungi studeamus. 2. Corpus & animam, memoriam, & voluntatem & intellectum, omniáque nostra ejus amori, honori, & obsequio consecremus. 3. Et quidquid demum pro ipsius gloria, & proximi salute operari ac perficere possumus, promptâ voluntate, & summâ alacritate aggrediamur.

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *
* *

PARS II.

EXHORTATIONES DE FESTIS B. V. MARIÆ.

EXHORTATIO I.

PRO FESTO IMMACULATÆ CONCEPTIONIS B. V. MARIÆ, VEL NATIVITATIS EJUSDEM.

De Libro generationis.

THEMA.

Liber Generationis JESU Christi. Matth. 1.

PRopheta Ezechiel c. 2. recenſet, viſionem ſe habuiſſe admirandam: *Et vidi*, ait, *& ecce manus miſſa ad me, in qua erat involutus liber: & expandit illū coràm me, qui erat ſcriptus intus & foris.* At quid in eo exaratum erat? *Et ſcripta erant in eo lamentationes, & carmen & væ.* Mirabilis profectò Liber, qui triſtia ſimul ac læta contineat: rarò ejuſmodi libri ab hominibus componuntur: ſolus Deus Librum talem conſcribit: is enim cùm unicuique reddat ſecundùm opera ſua: ac proinde quod cuique convenit, tribuit; cui væ, væ; cui lamentationes, lamentationes; cui carmen, carmen: hinc tria illa in libro hoc conjungit, ad indicandum omnibus (ùt Interpretes exponunt) væ peccatoribus, lacrymas & lamentationes pœnitentibus, carmen juſtis; cuique tribui ſecundùm merita eorum. Huic Ezechielis libro haud abſimilis eſt Liber generationis JESU Chriſti: in quo triplici quoque, ut in priore, hominum ſtatui inſinuatur, quid ſibi ſperandum

sperandum veniat; scilicet væ peccatoribus, lamentationes pœnitentibus, carmen justis.

Nos hodie, Chariſſimi, hæc tria in eo legemus, non ad triſtitiam, ſed ad gaudium & conſolationem, ac B. V. Mariæ Matris noſtræ amantiſſimæ honorem & amorem.

I. Prima lectio, quam in Libro Generationis JESU Chriſti Domini noſtri legimus, eſt: *Væ peccatoribus.* Tales inter alios fuêre Reges Abias & Achaz in Libro Generationis nominati. De Abia L. 3. Regum c. 15. legitur: *Ambulavitque in omnibus peccatis Patris ſui*: Qui etiam nominatur, ſcilicet Roboam. De Achaz Rege habemus L. 4. Regum c. 16. Illum eò impietatis deveniſſe, ut Filium ſuum Dæmonibus immolârit. At quæ pœna ſecuta ſceleſtos? Mali malè perditi: periêrunt, & in ſceleribus ſuis mortui ſunt. *Væ* ergo *peccatoribus.* Videte Chariſſimi, & bene notate: prædicti Reges fuêre Chriſti Domini Majores & Progenitores: ipſe Dei Filius & Mater ejus ſanctiſſima, ex horum ſtemmate & ſanguine deſcendêre, & tamen æternum periêrunt; nec ipſa JESU Chriſti conſanguinitas, ab æterna damnatione eos vindicavit. S. Chryſoſtomus ſerm. 122. ait: *Infelix, quem ſic ipſa origo arguit, quem ſic ipſe lucis Author pœnis addicet. Infelix, cui in judicio pro magnitudine criminis, non miſereri Genitor, non Pater ignoſcere, non affectus novit ſubvenire.* Meritò ſupra hos Reges, meritò ſupra unumquemque peccatorem inclamamus: quiſquis es, cujuſcunque ſtatûs es, ſi peccator es, infelix es, quem ſic ipſa origo arguit. *Væ peccatoribus. Vivo ego dicit Dominus,* Jeremiæ c. 22. *ſi fuerit Jechonias annulus in manu dextera mea, inde evellam eum.* Annulus ſignum nobilitatis & excellentiæ eſt: nemo tamen ſceleratus ei fidat; nam contemnetur, evelletur, abjicietur. *Una, vera, ſola, & communis cum Chriſto nobilitas eſt*, (pergit aureum illud Os hom. 45.) *ut voluntatem Dei facias: hic propinquitatis modus multò melior eſt.* Si quis ſecus fecerit, nulla nobilitatis, nulla propinquitatis à Chriſto habetur ratio, ſed pronuntiat *Væ peccatoribus.* Dixit enim: quæ eſt mater mea, & qui ſunt fratres mei? qui facit voluntatem Patris mei, ille meus Pater & Mater & Frater eſt: coram ſupremo Judice nullum eſt diſcrimen Regis & ſubditi, divitis & pauperis, conſanguinei & extranei; ſi in peccatis fuerint, condemnabuntur: *Væ peccatoribus: Væ impio* ait Iſaias c. 1.

Ex hoc æquo & impartiali judicio Dei, videtis Chariſſimi, quid vobis, ſi in mundo manſiſſetis, exſpectandum fuiſſet: certè non aliud niſi *Væ peccatoribus.* Ne verò viâ cœptâ pergeremus, interceſſit B. V. Maria: hæc ſtella maris radium lucis obtinuit, quo pericula mundi agnoſceremus, & vocationem ad Religionem noſtram impetravit, atque ita à væ nos liberavit; quid rependemus, prævidens illa noſtra peccata, & nos ſi in ſæculo maneremus, perrecturos in illis, atque ita væ peccatoribus debitum, væ æternum incurſuros, miſerta noſtri Filio ſupplicavit, filum peccatorum præſcidit,

à via peccati ad viam virtutis deduxit: quid reddemus? 1. Gratitudinem tota vita erga liberatricem: 2. Amorem, & devotionem singularem erga tantam Benefactricem: centies & millies piè recitando Ave, quod à væ perpetuo nos liberaverit.

II. Lamentationes pœnitentibus.

II. Altera lectio, quam in libro Generationis Jesu Christi legimus est: *Lamentationes Pœnitentibus.* Has docent Rex Ezechias & David in hoc libro commemorati. De Rege Ezechia meminit Isaias c. 38. *Flevit Ezechias fletu magno.* Quem latent lacrymæ & lamentationes Davidis, quas ipse describit Psal. 41. *Fuerunt mihi lacrymæ panes die ac nocte.* O felices lacrymæ! quæ omne gaudium superant, Deóque ita placuerunt, ut sic Reges pœnitentes libro generationis Jesu Christi inscribi meruerint, veniámque peccatorum obtinuerint. Ezechias enim ex ore Isaiæ audivit: *Exaudita est oratio tua.* David autem: *Transtulit Dominus peccatum tuum* 2. Reg. 12. O quanta est vis talium lacrymarum! S. Bernardus serm 1. in octav. Pasch. ait: *est Baptismus aliquis in compunctione cordis.* Præclarè admodum scribit S. Chrysostomus in Psal. 50. *In codice sunt scripta peccata tua: spongia peccatorum tuorum, lacryma sunt tua, effunde lacrymas & dele bis.* Ita evenit Ezechiæ & Davidi Regibus, qui in numero eorum scripti fuêre, quibus væ inclamandum fuit, sed lacrymis peccata sua deleverunt; ut hodie inter lamentantes legerentur.

Nativitas tua, Dei Genetrix, gaudium attulit universo mundo; & in primis nobis, per te enim, à væ peccatoribus incumbente liberati sumus: quòd gratiam habuerimus pœnitentiam agendi; tuum est beneficium: quod integram hebdomadem habuerimus, peccatorum malitiam considerandi, & conscientiæ latebas scrutandi & excutiendi, tuum est beneficium: quod exhomologesin de tota vita instituerimus, non aliter ac si paulò pòst vitam clausuri fuissemus, peccata planxerimus, & lamentati fuerimus, eadem lacrymis, si non externis, saltem internis seu spiritûs, defleverimus, & quasi spongiâ deleverimus, tuum est beneficium: quod hactenus, vel ab anno, vel à biennio lapsi in pristina delicta non simus, (quod optimum exhomologeseos rite peractæ signum est) tuum & Virgo beata est beneficium! Quid verò reddemus Benignitati tuæ, nisi ut constanter tibi filióque tuo adhæreamus, fideliter serviamus, & propositum nunquam ampliùs graviter peccandi firmiter observemus? Imitabimur S. Catharinam Genuensem, quæ in contritione cordis per plures menses perdurans, illud solum ingeminabat: *Non amplius mundus; non amplius peccata.* Idem dicemus: tentet nos mundus etenuò; sed non *amplius mundus*: tentet caro fœdis voluptatibus, tentet dæmon pravis suggestionibus, sed non amplius peccata.

III. Tertia lectio, quam in Libro Generationis JESU Christi legimus, est *Carmen justis.* Quales hic plures numerantur, Abraham, Isaac, Jacob, Joseph. *Carmen justis:* sed in primis justissimæ ac Principi justorum Virgini Mariæ

Mariæ. Carmen tibi & lætitia, ô Diva Virgo! in hoc Libro Generationis ſcribitur; quia JESU Chriſti Filii Dei Mater denuntiaris, ac inde omnium hominum es feliciſſima, perfectiſſima, digniſſima. Te enim Deus elegit & prælegit in dilectam Patris æterni Filiam, Filii Matrem, & Sponſam Spiritus Sancti. Gaudere igitur & exultare debes, debéntque omnes tibi applaudere; & jubilum ac carmen dicere, atque beatam prædicare inter omnes Generationes. Itaque Carmen tibi, ô ſanctiſſima infantula! ſed & carmen in Nativitate tua omnibus juſtis!

1. Lætitia & carmen lætitiæ juſtis parentibus tuis Joachimo & Annæ: ex quibus, licet ad ſenium uſque ſteribus, mirabiliter nata fuiſti, ſi enim Abraham in Nativitate Iſaac, Anna in Nativitate Samuelis, Zacharias in Nativitate Joannis Baptiſtæ lætitiâ exultárunt; paulò magis parentes tui, in ortu tuo: ô glorioſa Domina & Mater Domini! 2. Lætitia & jubilus omnibus juſtis in Limbo, omnibus juſtis Patriarchis & Prophetis, qui hodie, intellecto ortu Matris Redemptoris, lætitia inenarrabili ſunt perfuſi: quod aurora jam proceſſerit, ſólque brevi ſit ſubſecuturus. 3. Lætitia & harmonia amœniſſima juſtis Spiritibus Angelicis in cœlo; quod nata ſit Mater Domini, per quem ruinæ Angelorum Apoſtolicorum inſtaurandæ. 4. Lætitia & jubilatio quoque tibi ô inexhauſta ſcaturigo omnis juſtitiæ, Sanctiſſima Trinitas! quæ hodie opus nobiliſſimum perfeciſti; Lætitia Patri æterno, qui Filio tale præparavit habitaculum; Lætitia Dei Filio, qui matrem obtinuit, à qua naſceretur & lacte virgineo paſceretur: Lætitia etiam Sancto Spiritui, qui hodie ejuſmodi templum adeptus eſt, in quo ſemper quiete, & abſque turbatione requieſceret. 5. Denique lætitia & carmen lætitiæ ac jubilus omnibus juſtis in mundo; quoniam poſt tenebras diuturnas aurora prodiit, quam Sol juſtitiæ Chriſtus Dominus brevi ſubſequetur. Hinc Eccleſia meritò canit: *Nativitas tua Dei Genitrix gaudium annuntiavit universo mundo; ex te enim ortus eſt Sol juſtitiæ, Chriſtus Deus noſter.* Qui ſolvit maledictionem, & confundens mortem donavit nobis vitam ſempiternam.

Si itaque *carmen juſtis* omnibus, erit utique, & vobis, chariſſimi: *Lætamini in Domino & exultate juſti; & gloriamini omnes recti corde*: Lætamini igitur hodie: quia in Nativitate B. V. Mariæ panditur Liber Generationis JESU Chriſti & omnium Electorum: Lætamini: hodie aperitur vobis porta, quâ cœli adyta ingrediamini: de qua Pſal. 117. *Hæc porta Domini, juſti intrabunt per eam.* Lætamini: quia B. Virgo Dux eſt veſtra ſicut & omnium juſtorum, deducens ad terram promiſſionis; aſſimilata columnæ ignis & nubis, de qua Exodi 13.

Quapropter bene memoriæ infigamus primam lectionem, quam ex Libro Generationis Jeſu Chriſti didicimus: *Væ peccatoribus* omnibus, cujuſcunque ſtatûs aut conditionis, etiamſi ipſius Jesu Chriſti Regis æterni fuerint Progenitores & conſanguinei. Et gratias agite ſanctiſſimæ Virgini, quod ejus

ejus interceſſione ad Societatem Jesu vocati, & ab hoc væ liberati ſitis. 2. Inſcribite quòque cordi veſtro lectionem ſecundam: *Lamentationes pœnitentibus.* Peccatoribus omnibus, aut pœnitendum, aut ardendum: maximúmque reputate beneficium, quòd Virgo Beatiſſima vobis tempus & locum opportunum, exercitiis vacandi, pœnitentiam agendi & peccata per exhomologeſin expiandi impertârit: & ſtatuite, ut propoſuiſtis firmiter nunquam amplius in æternum in grave ſcelus conſentire; & cum Religioſa vita ſtatus ſit pœnitentiæ, omnia opera virtutum, quorum indies occaſio frequentiſſima, in ſatisfactionem peccatorum Deo offerte. 3. Inſculpite denique menti veſtræ lectionem tertiam: *Carmen juſtis*: & cùm hodie juſti omnes, ſive in cœlo, ſive in mundo, ſive in Limbo de Nativitate Deiparæ gaudeant; & vos lætamini, & exultate, quòd ope & precibus Benedictæ Dei Matris Societati JESU, cœtui juſtorum aggregati ſitis, & tanto tempore, ut meritò confiditis, in juſtitia perſiteritis, quod in mundo inter tot præcipitia, & lubrica viarum vix aut ne vix quidem feciſſetis. Quodſi verò tentatio, aut periculum perdendæ juſtitiæ denuò occurrerit, ne animis cadatis, ſed fiduciam in Matre veſtra habetote: reſpicite ſtellam, vocate & invocate Mariam; illa quæ à væ peccatorum vos liberavit, quæ ad lamenta pœnitentiæ & ad juſtitiam vos adduxit, non deſeret; ſed victoriam obtinebit, ut triumphum & lætum carmen juſtorum & hic & in cœleſti gloria æternùm concinatis.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO IMMACULATÆ CONCEPTIONIS B. M. VIRGINIS.

Quâ declaratur B. Virginem eſſe Templum Dei.

THEMA.

De qua natus eſt JESUS. Matth. 1. c.

ARchitecto prudenti ac perito domum ædificaturo, ante omnia ad incolam & inhabitatorem attendendum eſt; quoque is eſt nobilior & præſtantior, eò quòque præſtantiorem eſſe habitationem decet; alia enim domus ruſtico, alia civi, alia nobili, alia Principi aut Regi competit. Hodie cœleſtis Architectus, Sapientia æterna ædificavit ſibi domum, quæ eſt Beatiſſima Virgo Maria: Incola erit Salvator mun-

mundi, Rex Regum & Dominus Dominantium: omnibus mundi Monarchis, omnibus cœli Principibus longè major: de quo dudum ante vaticinatus Isaias Propheta c. 40. & 35. Dic civitatibus Juda: *Ecce Deus vester: Ecce Dominus Deus in fortitudine veniet & brachium ejus dominabitur. Deus ipse veniet & salvabit nos.* Qualis ergo & quanta domus ei præparanda?

Salomon septem annorum spatio templum incredibili expensarum & operarum numero ædificavit: erant enim triginta millia operariorum, septuaginta millia portantium onera, octoginta millia Lapicidarum in montibus, tria millia & trecenti Præfecti operum. Tantum verò auri, argenti, æris & ferri in opere expensum est, ut vix ullo in numero comprehendi queat. Quo tamen opere expleto Rex sapientissimus adeò nihil divinâ Majestate dignum se fecisse judicavit; *Ergone credendum est, quod verè Deus habitet super terram? si cœlum & cœli cœlorum te capere non possunt, quantò magis domus hæc, quam ædificavi?* In templo autem illo, non Dominus, sed arca, quæ ejus tyqum gerebat, collocata fuit. Quodsi domus illa ad Arcam Dei asservandam destinata, tantis sumptibus & laboribus parata & ornata fuit, qualis ea domus esse debebit, in qua non Arca, sed ipse Dominus humana carne vestitus collocandus erit? hanc certè nemo nisi solus Deus dignè exstruere & ornare potuit.

Quale igitur sibi templum, quàm mundum, quàm quietum, quàm sanctum & ornatum Dominus omnium exstruxerit, modò explicabimus.

I. Templum Salomonis fuit sanctum & omnino purum; unde David canit Psal. 92. *Domum tuam Domine decet sanctitudo.* Hinc tabulis cedrinis erat incrustatum, quod lignum incorruptibile censebatur: auro purissimo tectum; Sacerdotes, Levitæ & populus sacrificaturi in hoc templo purificari antè debebant. Templum hoc figura fuit Beatissimæ Virginis immaculatè conceptæ. S. Bernardus serm. 1. de ass. Dum hoc Templum Marianum describit, ait: *In Maria habitavit Pater & Filius ut Creator in mundo, Imperator in regno, Paterfamilias in domo, Sponsus in thalamo, Pontifex in templo.* Prima hujus templi elegantia fuit sanctitas & puritas, ut ait S. Laurentius Justinianus serm. in Nativ. B. V. *Templum immaculatum:* Vel ut loquitur S. Joannes Damascenus serm. 40. *Quam Deus sibi sacravit, templum pudoris, honestatis & puritatis.* Potuit cœlestis Architectus duplici modo hoc templum mundare, primò post lapsum eam statim liberando, vel secundò lapsum præveniendo; qui modus præstantior est, & magis Dei omnipotentiam & Redemptoris misericordiam manifestat: sicut enim nullum malum peccato majus est; ita ab eo præservari summa est misericordia. Quare ad ipsius Redemptoris gloriam & ipsius redemptionis dignitatem pertinuit, ut hac singulari misericordia erga futuram Matrem uteretur, & optimo, quo posset modo, eam redimeret. Ut Mater Filio puritate esset similior. Quomodo

I. B. V. Templum mundum,

itaque Deus eodem momento, quo Solem creavit, eum cum lumine & absque tenebris creavit, atque ut Angelis ac primis Parentibus simul cum natura gratiam dedit: sic B. huic Virgini, quo momento eam creavit, etiam animam ejus sanctificavit, & ut Solem electam fecit, nullis peccati tenebris affectam. Non decuit Regem cœli palatium fœdatum, & Pontificem summum, in templum immundum ingredi. *Domum tuam decet sanctitudo Domine.* S. Anselmus de Concept. B. V. c. 8. docet: *Decens erat ut B. Virgo eâ puritate niteret, quâ major sub Deo nequit intelligi.* Decens erat, conveniens erat, 1. Ratione Patris æterni: ex quo enim ipse ordinavit Virginem hanc Matrem Filii sui; ex cujus utero is nasceretur, quoad fieri poterat generatio hæc Verbi ex utero Matris, assimilanda erat generationis divinæ puritati, quæ est ex corde Patris. 2. Ratione Spiritûs Sancti, cùm enim ipse disponeret Virginem, ut esset digna Mater Dei, rationi conforme erat, ut ad ipsiusmet Dei puritatem, quantum puræ creaturæ patiebatur capacitas, proximiùs accederet. 3. Ratione Filii, & propter honorem Christi; ut loquitur S. Augustinus L. 1. de natura & gratia: *Minimè conveniens fuisset, ut Divina ejus Persona carnem aliquanto temporis spatio infectam sumpsisset. Gloria Filiorum Patres eorum.* Proverb. 37. *Dedecus Filii Pater sine honore.* Fuit itaque B. Virgo pura ab omni peccato, tam originali, quàm actuali, tam mortali, quàm veniali. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in Te.* Cant.

Charissimi, & vos estis Templum Dei: ut testatur Apostolus 1. Corinth. 3. 16. *Nescitis quia Templum Dei estis.* Et 1. Corinth. 6. *Membra vestra Templum sunt Spiritûs Sancti.* Et 1. Corint. 3. *Templum Dei sanctum est, quod estis vos.* Vos ergo estis Templum Dei vivi, & vivum, in quo Deus non solùm per immensitatem & ubiquitatem suam præsens est; verùm etiam in quo habitat per gratiam, per gubernationem & protectionem adest. In quo velut in throno residet; jam consolatur, jam inspirationibus ad bonum impellit, jam à malo retrahit, jam in tentationibus opem præber. Ex quo sequitur templum hoc cordis nostri oportere esse mundum & immaculatum. 1. A peccato lethali, quia per hoc Deus è templo cordis expellitur, & diabolus succedit, ejusdem possessionem capiens. Sed hanc puritatem, per gratiam Dei, jam obtinuimus, tantum in eo esse debemus, ut deinceps conservemur. 2. A peccatis venialibus deliberatè admissis; hæc enim sunt veluti vermiculi aranearum telæ & pulveres: sicut ergo templa probè purganda & custodienda sunt, ne circumquaque pulvenibus, bestiolis & aranearum telis inquinentur, ita templa cordis nostri. *Domum tuam decet sanctitudo Domine.*

II. Templum Salomonis fuit pacificum: tum quia à Rege pacifico, tempore pacis constructum; tum quia cum tanta quiete, silentio & modestia ædifica-

ædificatum fuit, ut in exstructione, nec ictus mallei sit auditus: omnes enim lapides ante erant aptati, & quadrati, tantúmque collocatione opus erat. 3. Reg. 6. 7. Templum veri Salomonis B. Virgo habuit hoc etiam donum & Privilegium, quòd caruerit fomite peccati. Cùm enim Deus eam liberarit à peccato originali, quod causa est fomitis, etiam effectum illum ab ea abstulit; scilicet rebellionem carnis adversus spiritum, & sensus adversus rationem: ita ut tota illa anima cum omni sua interiore familia, id est, facultatibus omnibus, perpetuâ pace & concordiâ frueretur, ut quæ esset futura habitaculum Principis pacis, juxta illud Davidis, Psal. 9. *v.* 3. *Factus est in pace locus ejus.* Nunquam itaque Virgo benedicta pugnas interiores sensit, quas nos gementes sentimus, nec quicquam ejus caro adversum spiritum concupiscebat; neque spiritus carnem cum difficultate gubernabat. Non appetitionum, sensuúmque lex, rationis legi adversabatur, neque hujusmodi appetitionibus coërcendis, aut sibi subjiciendis ratio laborabat; magnâ potiùs voluptate inter se concordes, æternæ Dei legi sese subjiciebant. Magnum hoc profectò fuit Virginis Privilegium, magnum hujus Templi sancti ornamentum!

Nos è contra miseri mortales, quia peccato originali corrupti sumus, hunc fomitem, tanquam effectum toties experimur: fomes autem peccati ex mente Thologorum, nihil est aliud, quàm motus actuales sensitivi appetitûs, qui collimant & tendunt in bonum sensibile, contrarium bono honesto; & qui sollicitant voluntatem nostram ad consensum. Motus isti ab Apostolo Rom. 7. vocantur lex membrorum: *Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.* Motus isti sunt concupiscentia, sunt tentationes, sunt desideria mala, sunt allectamen & invitationes ad peccatum: & facillimè in nobis oriuntur, quando tantùm proponitur objectum aliquod sensibile, aut bonum jucundum, statim oritur concupiscentia, sicut cera ad ignem applicata illico liquescit; ita nos statim movemur & tentamur, tam fragiles, tam infirmi, tam ad malum proclives sumus, quavis occasione, sicut vitrum ut frangatur, cera ut liquescat, lapis ut descendat. *Sensus & cogitatio hominis in malum prona sunt ab adolescentia sua.* Gen. 8. Atque ex his oritur turbatio pacis in nobis, hinc bellum continuum, pugna & lucta. Unde bella in vobis: nonne ex concupiscentiis vestris, quæ militant adversus animam?

Et nos ut diximus, Chariſſimi, templum Dei sumus, sed quàm parùm pacificum, quàm plenum strepitu & tumultu? jam tentat luxuria: jam vana gloria & superbia pacem turbat, jam oppugnat ira & impatientia: jam vexant scrupuli: jam blasphemæ cogitationes, jam contra fidem inquietant. Quid verò consilii? aut quid remedii? nihil efficacius mortificatione & oratione. Mortificatio vitia reprimit & subigit, oratio

gratiam impetrat. Oravit Paulus ut à carnis stimulis liberaretur, templumque animæ suæ tranquillum foret, & gratiam obtinuit: *Sufficit tibi gratia mea.* Gratia hæc est aqua illa, de qua Christus Joan. 4. *Quæ salit in vitam æternam.* quæ sordes peccatorum abluit, quæ fructus æternæ vitæ profert, quæ sitim desideriorum nostrorum dulcedine sua extinguit, atque ita demum carnalis concupiscentiæ ardorem temperat. Hanc gratiam ex Christi meritis profluentem oratio impetrat: præsertim patrocinante Virgine benedicta, Dei parente, teste S. Bernardo: *Si jactaris tentationum procellis, si carnis illecebra naviculam concusserit mentis, respice stellam, voca Mariam.* Et optata redibit malacia mentis & cordis tranquillitas.

III. Templum ornatum.

III. Templum Salomonis fuit supra modum ornatum & splendidum, omni genere ornamentorum illustratum. Nihil erat in Templo, quod auro purissimo non tegeretur, Altare, Cherubini, Sanctum Sanctorum, ipsum adeò pavimentum. Unde verè affirmavit Salomon 3. Reg. 6. *Dilexi decorem domûs tuæ.* Sic quoque alia templa variis ornamentis ornari solent, ita Constantinus I. Imperaror Christianus, Romæ duo præclarissima templa exstruxit, & eleganter exornavit. Ita Dagobertus Rex Franciæ in honorem S. Dionysii M. & Sociorum, templum erexit, quod solido argento tegi curavit, & corpora S. Dionysii ac Sociorum aureo feretro inferri fecit, parietes tapetibus, gemmis & unionibus intertextis tegi voluit. Ut scribit Regino in Chronic. Ita hodiedum templa Altaribus, picturis, velis sericis, Sanctorum lipsanis exornantur.

Si Templum Salomonis, propter Arcam Domini, & alia Templa propter Sanctorum lipsana ita condecorantur; quâ ratione Sapientia æterna, verus Salomon exornaverit Templum illud, in quo ipse novem mensibus moraturus & carnem assumpturus erat? Hic enim vetustissimus ejus mos est, pro ratione munerum, ad quæ homines destinabat, gratiam illis & cœlestia dona impertiri. Sic Prophetas admirabili rerum omnium cognitione illuminavit: sic Apostolos excellentissima charitate succendit: sic Martyres, quos fidei suæ testes elegit, insuperabili fortitudine & constantiâ roboravit: cùm ergo post Dei Filium nulla major, quàm Matris Dei dignitas sit; efficitur sanè ut illius gratia & decora tantum aliorum Sanctorum gratiam & charismata antecellat, quantum ejus dignitas illorum dignitatem superat. Imo verò, quas virtutes & dona cœlestis Spiritus, in omnes Sanctos liberalissimè effudit; longè præstantiùs in hac sacra Virgine copulavit. Quod D. Bernardus locum illum enarrans: *In plenitudine Sanctorum detentio mea:* Confirmat his verbis: Verè in plenitudine Sanctorum detentio Virginis Mariæ, cui non defuit fides Patriarcharum, spes Prophetarum, zelus Apostolorum, constantia Martyrum, Sobrietas Confessorum, castitas Virginum, sed nec ipsa puritas Angelorum.

O igitur

O igitur templum ornatissimum Virgo immaculatè concepta, cujus columnæ marmoreæ sunt virtutes Theologicæ & morales; imagines & picturæ, sunt divinæ contemplationes & meditationes: Altare in hoc Templo est cor B. Virginis, in quo ardet & lucet jugiter ignis divini amoris, semper enim eliciebat intensissimos charitatis actus. Templum clausum, & quoad omnes portas bene custoditum. Ne per sensus species indecens irreperet. S. Cyrillus Alexandrinus homil. 6. contra Nestorium hæc ornamenta Virginis describens ait: Sicut in creatione mundi in homine collecta est omnis creatura (scilicet perfectio earum) ideo microcosmus dicitur: sic in reformatione mundi, in Maria collecta est omnis Ecclesia, & Sanctorum perfectio: unde microcosmus Ecclesiæ dici potest. Quidquid in quolibet Sancto illustre fuit, in illa fuit. In illa patientia Job, mansuetudo Moysis, fides Abrahæ, castitas Josephi, humilitas David, sapientia Salomonis, zelus Eliæ.

Charissimi, ut diximus, & vos Dei Templum estis, an non igitur par est, ut exemplo B. Virginis virtutibus exornemini? At ubi fidei lux, spei robur, charitatis ardor? Ubi patientia, humilitas, aliæque columnæ virtutum? Ubi alia dona & charismata Spiritûs Sancti? Quæ desunt, omnia per Deiparam obtinere possumus.

Quapropter, Dilectissimi, conemur Templum cordis nostri emundare, pro viribus à peccatis, ut sit purum: conemur illud liberare à passionibus, vitiis & pravis affectionibus, ut sit pacificum & tranquillum: conemur illud per gratiam Dei exornare omni genere virtutum, ut sit ornatum & gratum Deo habitaculum, Templo Salomonis, & mystico D. Virginis quodammodo pro modulo nostro simile. Quodsi verò sive in munditia, sive in tranquillitate animi, sive ornatu interiori quid desit: ad hoc Templum mysticum confugiamus: & non minus atque in templo Salomonis, petita impetrabimus: nam ut ait S. Germanus Episcopus de cœna Domini: nullus est qui fiat salvus, nisi per te, Sanctissima! nemo est qui liberetur à malis nisi per te, O purissima! nemo est cui donum concedatur, nisi per te, ô charissima!

* * * * * * *
* * * * * *
* * * * *
* * *
* *

EXHORTATIO I.

PRO FESTO NATIVITATIS B. V. MARIÆ, VEL ANNUNTIATIONIS, VEL ASSUMPTIONIS.

Oſtenditur B. V. fuiſſe Auroram, Lunam, Solem.

THEMA.

Quæ eſt iſta, quæ progreditur, quaſi Aurora conſurgens, pulchra ut Luna, electa ut Sol. Cant. 6. 9.

Citati textûs verba variis modis à SS. Patribus atque Interpretibus exponuntur: cùm enim aurora ſit lucis initium, luna augmentum, Sol verò plenitudo; ſymbolis hiſce varia ſignificantur. 1. Honorius ea exponit de Eccleſia; quæ ſub lege naturæ erat ut aurora, quia fuit initium legis & cognitionis Dei: ſub lege ſcripta fuit ut luna, creſcebat enim tunc illa cognitio, ſed radiorum Solis indiga erat; ſub Evangelica lege, fuit ut Sol omnes expellens tenebras. 2. Alii exponunt de lege Evangelica tantùm; quæ ſub Chriſto & Apoſtolis fuit ut aurora, exorta recenter, & tenuiter, occultè & latenter in Judæa tantùm quaſi aurora lucens: poſtea fuit ut luna ſub decem Imperatoribus, inter martyria & perſecutiones pallida, uſque ad Conſtantinum: denique ut Sol lucis ſuæ & imperii radios per orbem univerſum diſperſit. 3. Alii explicant de Beatiſſima Virgine Maria, ut S. Bernardus, Rupertus Abbas & alii. Et quidem Rupertus ait eam in Nativitate fuiſſe auroram, in Conceptione Chriſti

Christi lunam, in assumptione ad cœlum Solem.

Mentem hanc seu expositionem Ruperti nonnihil dilucidabimus, simulque ostendemus, quomodo anima religiosa initio conversionis suæ, seu in tyrocinio sit velut aurora, in progressu luna, in fine sol.

I. Beatissima Virgo, teste Ruperto, in Nativitate sua fuit *Aurora*: *Quando nata es*, inquit, *O Beata Virgo! tunc vera nobis aurora surrexit, aurora prænuntia diei sempiterni: quia sicut aurora quotidiana, finis præteritæ noctis est, & initium diei sequentis, sic Nativitas tua finis tristitiæ, & lætitiæ nobis extitit principium.* Vera nobis aurora surrexit, dum Virgo est nata: nam 1. Sicut aurora est terminus noctis & initium diei: Ita B. Virgo mundo in tenebris constituto illuxit, 2. Sicut aurora vespertiliones, noctuas aliásque volucres nocturnas fugat; ita B. Virgo Dæmones expellit. 3. Sicut aurora aves diurnas ad cantum provocat; ita B. Virgo animas sanctas & Angelos ad Dei laudes excitat. 4. Sicut aurora semper crescit & sensim progreditur: ita B. Virgo licet à primo vitæ momento perfecta fuerit, ita tamen profecit, ut initium respectu finis se habeat velut aurora & meridies. *Quæ est ista, quæ progreditur?* semper progressa est, nunquam steterit, & nec ullo quidem vitæ momento substitit. 5. Sicut aurora rorem spargit album, qui in gramen & flores decidit: ita B. V. gratiæ rorem diffundit. O igitur Maria, aurora amœnissima & pulcherrima!

Tyronum Religionis, seu Incipientium congregatio, quæ è sæculari vitæ receptet ad religiosæ vitæ portum appulit & viam purgativam ingressa est, est quasi aurora consurgens. Nam 1. Ut ait S. Gregorius L. 16. Moral. c. 25. *Mens justi est aurora, quæ peccati sui tenebras deserens, ad lucem jam aspirat æternitatis.* Et sicut aurora habet aliquid lucis, & aliquid tenebrarum: sic Religiosi incipientes habent aliquid lucis & cognitionis, & aliquid tenebrarum, id est, vitiorum & cupiditatum inordinatarum. 2. Sicut aurora aves nocturnas fugat: sic anima Religiosorum incipientium & in via purgativa versantium, jugiter animam purgat, ignorantiam, culpam, torporem, acediam expellit, & quasi à facie colubri, cuncta peccata etiam minima fugit: sicque Dæmones & eorum assultus & tentationes reprimit, Angelos lætificat, atque ad Deum laudandum provocat. 3. Sicut aurora jugiter crescit & progreditur: Ita *Justorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectum diem.* Proverb. 4. 18. Mentes enim Tyronum, ubi tenebras, & frigus, ignorantiam & culpam, pigritiam & torporem pepulerunt, ope gratiæ divinæ, lux & ardor charitatis, virtutúmque indies crescit, evaditque illustrior, ut æmulentur charismata meliora, & per excellentiorem viam pergentes probent potiora; & charitas magis ac magis abundet in ipsis, repleantúrque fructu justitiæ in laudem & gloriam Dei. Et sicut aurora crescit non subitò, sed paulatim, accedente

accedente magis ad horizontem Sole; deinde non cum ſtrepitu, ſed ſenſim & ſine ſono; denique tantâ fortitudine, ut nullus ejus augmentum poſſit impedire: ſic anima Novitiorum creſcit non ſubito, quia nemo repentè fit ſummus, ſed gradatim; nec tenebræ pelluntur ſimul totæ, ſed per partes: & ſine ſtrepitu atque in ſilentio, ita ut vix percipiatur, quod creſcant. Quod Chriſtus Dominus declarat parabolâ ſementis Marci 4. 26. *Sic eſt regnum Dei, quemadmodum ſi homo jaciat ſementem in terra, & dormiat, & exurgat nocte & die, & ſemen germinet, & increſcat, dum neſcit ille: ultro enim terra fructificat, primùm herbam, deinde ſpicam, deinde plenum frumentum in ſpica.* Denique inſtar auroræ omnia impedimenta vincit: ſegetem poſſunt multa impedire, & lædere, ut gelu, nebula, grando, beſtia conculcans & volucris granum rapiens. Sed gratiâ Chriſti & gratiâ vocationis præventa & roborata Tyronum anima, tam eſt potens, ut omnia vincat.

Has igitur, Chariſſimi, auroræ proprietates in Novitiatu habere conemur, tenebras expellendo, vitia ſuperando, in luce & cognitione creſcendo: & cùm ex nobis non ſimus ſufficientes hæc præſtare, ab aurora myſtica, Virgine nata rorem divinæ gratiæ poſtulemus.

II. B. V. in Conceptione Chriſti pulchra ut luna.

II. Sanctiſſima Virgo, ex mente Ruperti, in annuntiatione, in Incarnatione Chriſti, in Conceptione Redemptoris noſtri fuit ſicut *Luna. Quando autem*, inquit Rupertus, *Spiritus Sanctus in te ſupervenit, & Filium Virgo concepiſti, Virgo peperiſti, tunc tu, & ex tunc, pulchra pulchritudine divinâ, pulchra inquam, non quomodocunque, ſed ut luna: ſicut enim luna lucet & illuminat luce non ſuâ, ſed ex ſole conceptâ; ſic tu ô Beatiſſima! hoc ipſum quod tam lucida es, non habes ex te, ſed ex gratia divina, ô gratiâ plena!* O quàm fulgida luna eſt Virgo ab Angelo ſalutata! luna non falcata, non ſemiplena, non maculis ullis peccatorum obſcurata; non modò plena, modò dimidiata, ſed ſemper integra, ſemper gratiâ plena, ſemper illuſtrata tota, ſtabilis & confirmata in gratia, illuminans mundi noctem & tenebras præclariſſimis virtutum exemplis.

Religioſorum animæ proficientes in virtute lucent ut luna: quia ſicut hæc noctem, ita illi peccatores illuminant. Ita præclarè S. Gregorius M. dum ait: *Luna quippe dum noctem illuminat, caligantibus oculis iter, per quod homo gradiatur, demonſtrat: ſic nimirum quoque anima, quæ tenebras dimittit, & in ſanctam operationem ſe extendit, dum exemplum bene operandi tribuit proximis, quaſi lucem tenebreſcentibus oculis ſpargit. Hæc itaque anima, dum peccantibus bona exempla præbet, quaſi luna in nocte lucet.*

Alterum hinc documentum: 1. Ut agnoſcamus, exemplo B. V. Mariæ, quidquid lucis, cognitionis, virtutis habemus, id nos non à nobis, ſed à Sole juſtitiæ Chriſto Domino habere. Quid habes quod non accepiſti, ait Apoſtolus, tam in naturalibus, quàm ſupernaturalibus? 2. Studeamus eſſe

esse sicut luna plena, ad imitationem B. V. alioquin anima non est tota pulchra, non igitur sit jam crescens, jam decrescens, jam proficiens, jam deficiens, sed semper & constanter plena. *Stultus enim ut luna mutatur*, ait Sapiens. 3. Ut autem hanc plenitudinem obtineamus, oculis irretortis Deum intueamur: sicut enim luna tamdiu integrum splendorem & decorem suum retinet, quàm diu est objecta Soli, & directè ex opposito respicit illum; tunc verò decrescit lumen, quando illum obliquis & quasi transversis radiis respicit & illuminat Sol: sic anima nostra semper progredietur, pulchra ut luna, quoties semper satagit, directè Solem justitiæ intueri, & ita coram ipso comparere, ut directis eam radiis respiciat ac suo divino lumine compleat. Hoc præstabimus, si purissima intentione solem justitiæ semper respiciemus, & in illum omnes vias nostras dirigemus: nunquam terrena respiciamus, nec transitorium sive terrenum inter nos & solem interponi permittamus, alioquin sicut crevimus usque ad plenitudinem, sic ecclipsin patiemur & decrescemus usque ad defectionem: erimusque sicut stultus, qui ut luna mutatur, cùm potiùs esse deberemus, sicut thronus Dei, & *Sicut luna perfecta in æternum.*

III. B. Virgo Deipara in Assumptione, ut scribit Rupertus, fuit, *Electa ut Sol.* Ait enim: *Quando autem de hoc mundo assumpta, atque ad æthereum thalamum translata est, tunc tu & ex tunc* Electa ut Sol: *Electa in quam nobis, quia te honoramus, ut Dei Genitricem.* Licet ergo ex mente Ruperti, fuerit in Assumptione electa ut Sol, & quidem ut Sol fulgentissimus, erat tamen etiam in vita sua Sol, electáque ut Sol, quia plena erat lumine & ardore charitatis: & tria officia in mundo præstabat. Nam 1. sicut Sol illuminat totum mundum, ita B. Virgo. 2. Sicut Sol exhilarat totum mundum, ita B. Virgo. 3. Sicut Sol vivificat, ornat, fœcundat, inflammat hæc inferiora, ita B. Virgo: quæ tria nunc præcipuè præstat in cœlo, ubi illuminat omnes, Angelos & Beatos, exhilarat Patriarchas, Prophetas & Parentes suos, ornat cœlum & hæc inferiora fecundat, & inflammat.

Animæ Religiosæ perfectæ jam & sanctæ solem repræsentant, ad quod Tyronibus aspirandum est. Ut enim triplicem Sol in luce habet excellentiam; ita perfectorum animæ: 1. Summam intensionem ac magnitudinem, ita ut ipsas etiam stellas obscuret. 2. Stabilitatem & perpetuitatem, quia nullum lucis patitur detrimentum in se, aut diminutionem. 3. Miram efficacitatem, quoniam per lucem non solùm illuminat mundum, sed calefacit, & radios igneos exsufflans montes adurit, atque in hæc inferiora miras virtutes exercet. Quæ tria aptantur & perfectè conveniunt animæ beatæ, quæ plenam jam assecuta est Dei similitudinem: *Cùm apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est.* 1. Joan. 3. 2. At etiam aliquo

modo aptatur illi in hoc sæculo, quando speciali electione elevatur ad perfectissimam similitudinem Solis justitiæ: & tales in sapientia & sanctitate permanent immobiles sicut Sol, aliósque exemplo suo illuminant & inflammant.

Charissimi, tanta perfectio, non statim requiritur à Tyronibus, in conversionis initio; sed tamen paulatim ad magnam perfectionem aspirandum est illis: nam & Christus ipse hortatur: Estote perfecti sicut Pater vester cœlestis perfectus est. Matth. 5. q. d. hic est scopus, hic finis supremus, ad quem pro viribus connitendum est.

Quocirca, Dilectissimi, 1. Ad exemplum Dominæ nostræ simus aurora consurgens & progrediamur magis, magisque indies tenebras expellamus, sicut & ignorantiam, frigus, teporem, vitia & peccata: & crescamus in luce, cognitione & amore virtutum paulatim sine strepitu, omnia impedimenta perrumpendo. 2. Exemplo B. V. conemur esse pulchri sicut luna, omne lumen nos à Sole justitiæ habere libenter profitendo, semper crescendo in splendore, imò semper pleno, ideóque respiciamus irretortis oculis solem justitiæ, in ejus præsentia ambulando & intentionem purè ad eum dirigendo. 3. Exemplo B. V. tandem simus electi ut sol. 1. Intensè Deum amando, lucendo & ardendo. 2. Stabiliter. 3. Efficaciter, ut alios quoque verbis & exemplis accendamus. Ita aliquando in cœlis fulgebimus sicut sol; ex promisso Christi Matth. 13. *Justi fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.*

EXHORTATIO II.

PRO QUOLIBET FESTO B. M. V.

De B. V. MARIA tanquam Matre Societatis.

THEMA.

Ego Mater pulchræ dilectionis. Eccli. 24. 24.

VEL.

Ecce Mater tua. Joan. 19.

DUm Christus Dominus in cruce moriturus, videret Matrem & discipulum stantem, quem diligebat, dixit Matri suæ: *Mulier ecce Filius tuus.* Joan. 19. 16. Quo dicto, loco sui, S. Joannem substituit tanquam filium adoptivum; ut ipse deinceps illi adesset, serviret, provideret, & omne obsequium & solatium præstaret. In Joanne verò eidem etiam reliquos Apostolos, imò fideles omnes, quasi Filios

Filios, matri suæ assignavit; maximè, qui Virgines sunt & casti, & Christum in cruce sua consectantur.

Deinde dicit Discipulo: *Ecce mater tua.* I. c. q. d. hanc ama, observa, juva ut matrem, ac vicissim ad eam, tanquam ad matrem, in omni difficultate, tentatione, persecutione, afflictione recurre, illa te materno affectu suscipiet, fovebit, solabitur, proteget, opem à Filio poscet. Ita exponit S. Augustinus serm. de Passione: *Ecce mater tua curam illius habe; eam tibi commendo: suscipe ut matrem.* Et S. Cyrillus in Joan. 19. *Commendavit*, inquit, *Christus matrem discipulo, ut officium filii in eam servaret: Matrem similiter admonuit, ut Parentis in discipulum authoritatem haberet.* Amore videlicet atque charitate, non minùs illos conjungi voluit, quàm si naturæ maximâ propinquitate conjuncti essent. Et simul omnibus nobis eam in Joanne matrem dedit. q. d. *Ecce mater tua*, & tuorum Collegarum, Apostolorum cæterorúmque Fidelium, quorum tu hic personam repræsentas: quare fideles omnes ad eam tanquam ad matrem confugere oportet, magnâ fiduciâ & amore, ut docet S. Bernardus hom. 4. super missus. *Ipsa ergo est vera fidelium Eva, id est mater viventium, ita ad illam recurrêre omnes sapientes & sancti omni ævo.*

Ut ergo & nos Societatis Filii ad B. V. majore cum fiducia & charitate recurramus, ostendam illam non solum omnium Fidelium, sed peculiariter Societatis Jesu Matrem esse, ac proinde præ aliis Fidelibus, peculiari titulo ad eam nos posse confugere.

B. V. est Mater Societatis, quia Mater est JESU.

I. Titulus primus amoris & protectionis B. V. erga homines Societatis; & vicissim amoris & fiduciæ hominum Societatis erga Beatissimam Virginem est: quia est *Mater JESU*, quem tenerrimè diligit; ac proinde etiam diligit ejus Societatem; sub Filii ejus vexillo militantem, & pro gloria Filii sui & salute animarum strenuè decertantem. Quemadmodum Mater potentis cujusdam Regis, non solùm Regem, verùm etiam cohortem prætoriam, quæ Regem ejúsque honorem defendit, diligit ac tuetur. Præsertim cùm Virgo Beatissima, incredibili zelo gloriæ divinæ ardeat, non potest non diligere peculiari amore exercitum Filii sui spiritu imbutum, & pro gloria Dei & salute animarum depræliantem. Quem enim in finem instituta est Societas JESU, nisi ut sub augustissimis JESU signis perpetuum mundo, carni & Dæmoni bellum indiceret, semper in acie staret, ad cominus & eminus omni telorum genere dimicandum, auspice & Imperatore JESU pugnandum, vincendum & moriendum in cruce? ut redemptionis Christi Domini fructus in quàm plurimos derivetur; Evangelii lux dissitissimis nationibus inferatur; adversus offusas Hæreticorum tenebras defendatur & propaletur; quovis morbo ac languore ægris animis, medicina salutaris adferatur; quibusvis ac quoquo modo proximis adjuvandis in salute consequenda, opera impendatur, nulli nec labori parcatur, nec quieti indulgeatur, nec commodo attendatur, nec damno commoveatur,

quoad sibi præstitutum majoris gloriæ Dei scopum, in sua proximique salute, consequatur. Hanc igitur præsidiariam Filii sui cohortem, ita præclarè animatam, non potest non suâ maternâ curâ & providentiâ complecti clementissima Mater, pro eo quo ardet ipsa Divinæ gloriæ, animarúmque salutis provehendæ celo. Cùm videt Filii vexillum in ultimas usque delatum orientis & occidentis oras, non potest non præliantes sub eo milites beniguissimis oculis intueri; & juvare ac animare ut non pedem referant, sed strenuè pugnent, & spolia animarum opima referant. Idem est quoad athletas in septentrione contra hæresin dimicantes.

Amat ergo B. Mater Societatem JESU, & protegit instar Matris: quidni igitur & nos eandem tanquam Matrem diligamus; ad eam, ut tenelli Filii solent, in omnibus difficultatibus, periculis, & tentationibus ad eam recurramus, non deseret Mater Filios.

II. B. V. est mater Societatis, quia est Mater S. Ignatii.

II. Secundus titulus amoris & protectionis B. V. erga homines Societatis, & vicissim hominum Societatis erga B. Virginem est, quia ipsa est in spiritu *Mater S. Ignatii* Societatis Jesu Fundatoris, ac proinde hoc titulo quoque est Mater Societatis. S. Ignatius hujus Reipublicæ conditor est, post Christum; is enim illam, ad monarchiæ formam, sed aristocratiâ temperatam certis legibus regendam instituit: is certis eam membris & gradibus, Professorum, coadjutorum & Scholasticorum distinxit, & ad posteritatem transmisit stabilitam. Hunc igitur Parentem nostrum Beatissima Virgo in Spiritu peperit; & quantus, quantus fuit Ignatius, totus Deiparæ Virginis opus fuit: nam

1. Ubi constanter animum induisset Ignatius novam vitam auspicari, quadam nocte, ut refert Petrus Ribadeneira L. 1. c. 2. precandi incensus studio, de cubili prosiluit, totóque animo ac corpore prostratus, ante Sacratissimæ Dei Matris effigiem; ferventes & humili mixtas fiduciâ preces effudit, se totum Salvatori Filio per purissimam Matrem offerens, ac spondens, desertis vanitatis castris, in ejus unius sacra militia ac potestate futurum, cùm ecce tibi, tota domus derepente contremiscit, cubiculumque à fundamentis, terræ motu concutitur; ut hoc indicio Deum cùm Ignatii preces per Virginem Matrem sibi gratas accidisse testaretur, ut Apostolo Paulo & filæ orantibus in carcere evenit; tum à Deipara pulsus, fugatúsque Cacodæmon intelligeretur nunquam rediturus, nec in Ignatium, in cujus animam jam sibi Deus sedem fixerat, jure quicquam usurpaturus.

2. Deinde alterâ quadam nocte vigilanti, ipsa Dei Mater parvulum JESUM in ulnis gestans, eximiâ specie & fulgore nitens, sese illi visendâ, longo spatio præbuit eâ divinæ lucis copiâ, eóque exultantis animi gaudio, ac commutatione voluntatis, ut superioris vitæ summum eum caperet tædium, ac fastidium rerum omnium, quas in primis, summisque bonis ducunt Mortales, earum præsertim, quæ cum obscœna voluptate conjunctæ sunt, quarum

quarum rerum imagines omnes, unus hic B. Matris aspectus ex animo deterſit, ſummâque illum caſtimoniæ perpetuæ colendæ cupiditate inflammavit: atque ex eo tempore ad extremum uſque vitæ diem, tam excellenti ornatus fuit caſtitatis dono, ut omni planè carnis titillatione, libidiniſque ſenſu caruerit.

3. Confirmatis jam ſatis viribus, ſuſcepto Hieroſolymitanæ profectionis conſilio, ad celeberrimam Ædem D. Virginis quæ eſt in monte ſerrato, ſacræ militiæ tyrocinium poſiturus contendit: quo in itinere, perpetuo ſe caſtitatis obſtrinxit voto, nominatimque hoc votũ puriſſimæ Virgini, Reginæ Virginũ in qua ſpes omnes ſuas defixerat, ſibi ipſi diffidens, ſpiritu fervens ſanctiſſimè nuncupavit. Ad montem ſerratum veniens, Deiparâ religioſe ſalutatâ, novam auſpicaturus vitam, ab exordio veterem retexere ſtatuit, generalémque totius vitæ confeſſionem peregit, Equum Cœnobio donavit, pecuniam reliquam pauperibus diſtribuit, & quia legerat, Equites nobiles olim, cùm initiarentur profanæ militiæ, totâ noctem in armis excubare ſolitos, ritu perſimili & ipſe ſpirituali militiæ cupivit inaugurari, gladium & pugionem, quibus mundo meruerat, ante aram B. Virginis appendit, tum in pervigilio Annuntiationis, detractâ ſibi pretioſa veſte ad induſium uſque, mendico cuidam eandem liberalitr eſt elargitus, talarem ex tela canabina tunicam induit, pro militari baltheo funè ſe præcinxit, calcei ex ſparte contexti, ſed alterum tantum pedem ex veteri plaga imbecilliorem contexit: baculum cum cucurbita peregrinantis inſigne aſſumpſit. His armis novus miles inſtructus pervigil ante aram Virginis modo ſtans, modo genibus nixus, noctem illam inſomnem egit, maximo animi ſui ſenſu ſuperioris vitæ peccata deflens, & totum ſe Dei Matris præſidio patrocinioque committens, ut exauctoratus à veteri, novum coram ea ſuſciperet ſpiritualis militiæ Sacramentum.

Videtis chariſſimi, qnam benevolã ſe matrem exhibuerit B. Virgo Ignatio, & quam devotum filium viciſſim erga eam Ignatius: ut taceã quòd ipſa docuerit illum, modum meditandi, in Libello exercitiorum expreſſum: item quòd ſcribenti Conſtitutiones ſæpius ſe viſendam dederit & conſtitutiones ab ipſo ſcriptas approbans & confirmans: uti ipſe in Libello manuſcripto notavit. Ob quæ & alia beneficia & favorem, an non jure Mater ſpritualis Ignatii nuncupari poteſt? ac proinde per conſequens, etiam Mater univerſæ Societatis, ad quam & nos meritò cum fiduciâ & charitate recurramus.

III. Tertius titulus amoris & protectionis B. V. erga Religioſos Societatis noſtræ; & viciſſim horũ erga illam fiduciæ & charitatis eſt, quod ipſa Dei parens: mater quoque ſit primævæ Societatis, & primorum ac primariorum S. Ignatii Sociorum. Nam

III. Quia primævæ Societatis Mater eſt.

1. P. Petrus Faber, Franciſcus Xaverius & reliqui numero ſepteni anno 1534. die aſſumptæ in Cœlum Deiparæ

sacro, in æde ejusdem Virginis Mariæ, quæ mons Martyrum vulgò dicitur,& ab Urbe Lutetia non procul abest, jacta sunt Societatis JESU fundamenta cum jejuniis & voluntariis pœnis præmissis, operante Sacris Fabro sub sacrosancta Eucharistiæ mysteria, omnes sese Deo O. M. votis ritè nuncupatis consecrârunt: atque hæc prima fuêre Societatis rudimenta. Eadem vota duobus sequentibus annis, sedaucto numero tribusq; aliis, Claudio, Jajo, Joanne Codurio, Paschasio Broëto, eâdem ipsâ die, eâdem cæremoniâ & loco confirmârunt atque ita B. V. in Patronam & Matrem elegerunt, ut annotat Orlandinus & post Societatem conditam, eum diem quasi primum ejus Natalem singulari religione ac memoriâ coluerunt.

2. Cùm electus esset, licet reluctans Ignatius Præpositus Generalis, visitârunt omnes præsentes 7. templa illustriora Romana; cúmque perventum ad templum S. Pauli, in Sacello B. Virginis, coram effigie ejusdem, B. Pater Sacris operatus est, & ubi ad communionem ventum est, conversus ad Socios, provolutus in genua, dextrâ sacram de patena præferens hostiam, lævâ descriptam professionis formulam, cum lacrymis, cæteris quoque collacrymantibus, solennem edidit professionem, conceptis verbis, *Coram Sacratissimâ Virgine Maria*, tum reversus ad altare communicavit, & rursum se vertens, reliqui eandē professionem nuncupârunt, ut obscurum esse non possit, prima illa Professorum primordia ipsámq; adeò nascentem Societatem Sanctissimæ Virgini Matri acceptam esse referendam, adeóq; ejusdem Parentem meritò nuncupandam.

3. Addo primum templum quod Domui Professæ obtigit, esse illud, quod Anno 1540. S. Mariæ de Strada B. Ignatius elegit, in quo hodiedum, à Cardinale Farnesio Aucto, eadem Imago B. V. Miraculis celebris, à populo Romano colitur. Hic primæ Societatis functiones, primæ Catecheses, Conciones, Confessionis & Eucharistiæ frequentationes habitæ, hîc pietas propè extincta & Sacramentorum frequentia, ope auspiciisque Virginis Matris, resurrexit.

Verè igitur beatissima Virgo, Mater & Patrona est primæva Societatis, ad quam uti illa, sic & nobis in omnibus cum fiducia & charitate confugiendum.

IV. Quartus titulus, amoris & protectionis B. V. erga Religiosos Societatis, & vicissim eorum erga ipsam amoris & fiduciæ est, quòd beatissima Virgo, sit cujusvis nostrûm benignissima Mater quia in spiritu nos peperit. Nam

1. Si S. Ignatium Fundatorem nostrum ac Parentem sanctissima Mater in spiritu peperit, & nos omnes qui in ejus pectore, velut in Abrahæ lumbis posteritas omnis, continebamur, peperisse censenda est. Si Ignatius tantum opus, quale est Societas, ejus ope potissimùm inchoavit & perfecit; atque adeò tota Societas à S. Matre in suo Parente condita & præformata est, idem nos singuli beneficium Virginis participamus.

2. Si

2. Si quisque vocationis suæ primordia altiùs animo repetierit & perpenderit, ea Virgini sanctæ in acceptis referre oportebit. Scimus quo pacto à B. V. ad Societatem vocatus sit B. Stanislaus Kostka, cui B. V. se spectandã dedit, & parvulum JESUM in lectulo ejus collocavit, corporis sanitatem restituit & discedens disertè admonuit, ut Societatem JESU quamprimum ingrederetur: quod & admirabili constantiâ perfecit: scimus B. Aloysio, cùm sumptâ Eucharistiâ Deum per B. V. rogaret, ecquod vitæ genus sequeretur, claram distinctámq; vocem allapsam, ut Societatem JESU, si Deo & B. V. gratus esse vellet, ingrederetur, anno 1583. Idem pluribus aliis accidit. Nobis quoq; licet non externâ voce, internâ tamen inspiratione, à B. V. eadem gratia obtenta evenit; ut ingrederemur Societatem JESU. Itaque nostra in spiritu Mater est, cui vocationem nostram jure adscribimus.

3. Deniq; omnes, quotquot in Societate degimus, sub protectione speciali Divæ Virginis securi latemus, ut aliquando vidit Venerabilis Pater Martinus Guttierez Hispanus; scilicet Deiparam eximiâ specie micantem, veste in magnam latitudinem expansâ, ac sub ea veste Societatem nostram universam contineri collectam quam illa materno complecteretur affectu, eóq; quasi suæ gratiæ & charitatis tegumento confoveret: quo ostento Mater clementem & amantem, de omnium nostrûm salute solicitam, maternam curam ac benevolentiam demonstravit. Qualem Salvator Hierosolymis se exhibere voluit Matth 23. *Quoties volui congregare Filios tuos, quemadmodũ gallina congregat pullos suos sub alas?*

Quæ cùm ita sint, dilectissimi, cùm & B. Virgo nobis in Joanne à Christo data sit in Matrem: *Ecce mater tua*: & illa quod JESU Mater sit, Societatis quoque JESU, ob zelum animarum & gloriæ divinæ, quem tam illa, quàm hæc profitetur, mater sit: cùm etiam in sancto Ignatio, & primæva Societate, & in nostra vocatione propria Matrẽ nostram se ostenderit: quidni eam, ut Filii Matrem, tenerrimo amore complectimur? Quid ni in omnibus necessitatibus nostris, maxima cum fiducia, tanquam Filii ad Matrem optimam confugimus?

Animet nos S. Bernardus serm. 4. de Assumpt. *Sileat misericordiam tuam, Virgo beata, si quis est, qui invocatã te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse.* Idem serm. 2. Pentec. *Ad illam* (B. V.) *sicut ad medium, sicut ad arcam Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium sæculorum respiciunt, & qui in cœlo habitant, & qui in inferno, & qui nos præcesserunt, & nos qui sumus, & qui sequũtur, & nati natorum, & qui nascuntur ab illis. In te enim Angeli lætitiam, justi gratiam, peccatores veniam invenerunt in æternũ. Meritò in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quidquid creavit, recreavit.* Nos igitur quoq; ad eam respiciamus, & confugimus, qui sub protectionis ejus pallio latemus: eámq; diligamus: quia ut ajebat B. Stanislaus, causã amoris rogatus: *Mater mea est*, & quidem mater benignissima, amantissima, solicitissima, omnium matrum charitatem & curam multis parasangis superans & excedens. EXHOR-

EXHORTATIO I.

PRO FESTO ANNUNCIATIONIS B. V. MARIÆ,

Quòd sit mare gratiarum.

THEMA.

Ave gratiâ plena. Lucæ c. 1.

Glorioſiſſima Virgo Deipara! quo te initio ſermonis mei alio exornem elogio, quàm quò te initio ſermonis ſui cõdecoravit Archangelus è regia cœleſti ablegatus! ſcilicet: *Ave gratiâ plena! Ave*, græcè χαῖρε, gaude, vive, lætare: quia *gratiâ plena*: græc. eſt κεχαριτωμένη, quod quidem Tigurina & Eraſmus cum Hæreticis novantibus frigidè vertunt *gratioſam*, Beza hæreticus frivolè exponit gratis dilectam; ſed aliter ſonat vox hebræa (quo idiomate, veriſimile eſt Angelum Virgini hebrææ fuiſſe locutum) Necheua enim vel muchana vertit noſter Interpres latinus, uti & Arabicus, Ægyptius, Æthiopicus, Perſicus, Syrus, unà cum Sanctis Ambroſio, Auguſtino, Hieronymo, Bernardo, Beda & aliis, *gratiâ plenam*, gratia ſepletam.

Plenus gratiâ fuit Chriſtus. Joan. 1. plenus gratia fuit S. Stephanus act. 6. plena fuit gratia Beatiſſima Virgo, ſed diverſa plenitudine atque menſura: *Chriſtus*, ut ait D. Bonaventura 3. ſent. d. 13. 4. 3. *plenus fuit plenitudine ſuperabundantiæ, quoniam de ejus plenitudine nos omnes accepimus: Virgo plena fuit plenitudine prærogativæ: Stephanus & reliqui ſancti pleni fuêre plenitudine ſufficientiæ.* D. Thomas 3. p. q. 7. a. 10. duplicem ait eſſe gratiæ plenitudinem, alteram ex parte gratiæ, alteram ex parte ſubjecti habentis gratiam: Ex parte ipſius gratiæ plenitudo eſt, quando quis pertingit ad ſummum gratiæ, & maximam excellentiam quæ haberi poteſt, & in maxima extenſione ad omnes gratiæ effectus. Et talis gratiæ plenitudo propria eſt Chriſto. Ex parte verò ſubjecti eſt plenitudo, quando quis habet plenè gratiam ſecundùm ſuam conditionem. B. Virgo non habuit primam plenitudinem, ſed ſecundam, ſcilicet ſufficientem ad ſtatum,

ad

ad quem fuit electa, ut scilicet esset Mater Dei. Similiter Stephanus dicitur plenus gratiâ, quia habebat gratiam sufficientem ad hoc, ut esset idoneus minister & testis Dei, ad quod erat electus. Hæc D. Thomas. Quantò autem superat officium Matris, officium Ministri, tantò superat plenitudo Matris, plenitudinem gratiæ Ministri, quæ tanta est, ut meritò mare gratiarum vocitetur. Ut in hac exhortatione dilucidabimus.

1. Tanta fuit gratiæ plenitudo in B. Virgine, ut meritò mare gratiarum nuncupetur; in quod gratiarum flumina ingressa sunt, juxta illud Eccles. 1. *Omnia flumina intrant in mare.* Unde S. Bonaventura in speculo c. 3. *Omnia flumina intrant in mare, dum omnia charismata Sanctorum intrant in Mariam: flumen enim gratiæ Angelorum intrat in Mariam; & flumen gratiæ Patriarcharum, & Prophetarum intrat in Mariam: & flumen gratiæ Apostolorum, & flumen gratiæ Martyrum: & flumen gratiæ Confessorum, & flumen gratiæ Virginum.* O quàm latum! ò quàm vastum mare gratiarum! in quo, quidquid in aliis Sanctis dispersum fuit & dispertitum, simul fuit collectum.

1. Eluxerunt, & influxerunt in hoc mare Virgineum omnes gratiæ gratis datæ, quæ conceduntur in bonum proximorum. De quibus loquitur Apostolus: Divisiones gratiarum sunt, quas Deus non omnibus omnes, nec omnes singulis, sed pro arbitrio suo in varios dispertit: alii enim datur sermo sapientiæ, alii prophetia, alii genera linguarum, alii gratia sanitatum, alii interpretatio sermonum; at in Virginem Deiparam, omnium divisionum rivos, omnium gratiarum torrentes confluxisse præter Athanasium, Doctorem Angelicum, Albertum Magnum & Antonium, Chrysostomus aureâ hâc comprobat sententiâ. *Benè*, inquit, *gratiâ plena: cæterùm enim per partes, Mariæ autem simul se tota infudit gratiæ plenitudo.* Ac primo quidem habuit donum prophetiæ: de quo S. Basilius scribens in Isaiam in caput 8. post initium: *Quod Maria Prophetissa fuerit, nemo contradixerit, qui sit memor verborum Mariæ, quæ prophetico afflata spiritu eloquuta est: Magnificat anima mea Dominum: Fecit mihi magna qui potens est: Beatam me dicent omnes generationes.* Deinde non defuêre illi, aliæ gratiæ gratis datæ; ut probat Toletus, hîc n. 67. & Suarez.

2. Influxerunt in hoc mare septena Spiritus S. charismata, aliæque virtutes tam Theologicæ, quàm morales, ut unanimis Sanctorum Patrum consensus confirmat. Excelluit Abraham Patriarcha fide, Moyses populi Dux mansuetudine, Elias Propheta zelo, Jobus patientiâ, Joseph castimoniâ, alii aliis virtutum ornamentis effulsêre; at Maria omnibus omni virtutum genere eminet. Inter præstantes quòque legis veteris Heroinas, Abigail prudentiâ, Judith fortitudine, Ruth honestate, Anna religione, Jahel sapientiâ, Esther proximi charitate enituit. At quotquot dotes in aliis sparsæ, in una Virgine fuêre collectæ. Influxêre in eam quòque variorum Sanctorum gratiæ singulares: Spiritus Prophetarum, charitas Apostolorum, constantia Martyrum, innocentia Confessorum, castitas Virginum, humi-

litas Viduarum, fœcunditas Conjugatorum, gratia & sanctitas omnium Sanctorum. Imò ascendamus altius: refulsit in ea ardor Seraphinorum, scientia Cherubinorum, magnificentia thronorum, authoritas Dominationum, potentia Potestatum, excellentia virtutum, sublimitas Principatuum, sanctitas Archangelorum, & puritas Angelorum. Ita scribit S. Ephrem. in orat. de laudibus Virg. Intemerata, prorsusque pura Virgo Deipara, Regina omnium, sublimior cœlicolis, honoratior Cherubim, sanctior Seraphim, & nullâ comparatione cæteris omnibus Superis exercitibus glorioſior: & S. Bernardus: Quod vel paucis mortalibus constat fuisse collatum, fas certè non est suspicari tantæ Virgini fuisse negatum, quæ à nullo illustrium Sanctorum in gratiæ privilegiis excellitur.

3. Influxerunt in Virginem fluenta gratiæ sanctificantis: at quantâ copiâ, impetúque, quis verbis expresserit: D. Anselmus in lib. de excell. Virginis ait: Immensitatem gratiæ & gloriæ & felicitatis tuæ considerare cupienti, ô Virgo, sensus deficit, lingua fatiscit. & D. Bonaventura in Speculo Virginis c. 5. Gratia Mariæ gratia verissima, gratia immensissima, gratia multiplicissima, gratia utilissima: immensa fuit gratia, quâ Virgo fuit plena: immensum enim vas, non potest esse plenum, nisi immensum sit istud, quo est plenum. Maria autem vas immensissimum fuit, ex quo illum, qui cœlo major est continere potuit. Tu immensissima Mariâ capacior es cœlo, quia quem cœli capere non poterant, tuo gremio contulisti: tu capacior es mundo, quia quem totus non capit orbis, in tua se clausit viscera factus homo.

Neque id mirum videri debet: quia *Fundamenta ejus in montibus sanctis*: psal. 86. Unde infert Doctissimus Suarez fundamenta sanctitatis & gratiæ Beatissimæ Virginis locata fuisse, ubi alii consummantur: & plenitudo gratiæ quæ in aliis finis fuit, & terminus, illi initium extitit & fundamentum. S. Vincentius Ecclesiastes Virginis celebertimus exponens illud psalmi 48. *Fluminis impetus lætificat Civitatem Dei, sanctificavit tabernaculum suum Altissimus*; applicat B. Virgini: Fluminis impetus lætificat Civitatem Dei, quia totum flumen gratiarum divinarum super eam in sanctificatione fuit effusum. In sanctificatione aliorum Sanctorum una gratiæ divinæ gutta aspergitur, in Virginem Mariam fluminis impetus alveo pleno effunditur. Verè igitur Virgo beata gratiâ sanctificante plena fuit, quia omnis gratiæ fluenta animæ sinu recepit.

Atque in hac gratia, velut luna plena, & instar rupis in mari inconcussa stetit, ac vitæ totius decursu perseveravit: non illam mundi fascinatio, non carnis titillatio, non Dæmonis tentatio flectere, non honoris umbra, non voluptatis illecebra, non ulla peccati macula emollire aut è culmine gratiæ deturbare valuerunt.

Neque solum in gratia constanter perstitit, verùm etiam omnibus vitæ horis & momentis eandem mirificè auxit. Prædictus eruditissimus Franciscus Suarez 3. p. disp. 18. sect. 4. ostendit B. Virginem in primo vitæ momento, gratiæ plenitudine superâsse Sanctorum & Ange-

Angelorum merita. Secundo instanti, ex tota habitûs latitudine operando, gratiæ meritum duplicâsse. Instanti tertio, quadruplicasse: quarto instanti octuplicasse: atque ita porrò per singula amoris ac operationis instantia gratiam acceptam assiduè duplicando usque ad 72 ætatis annum, quo mortem oppetiit, quis cumulos, quis montes, quis fluvios gratiarum collegerit ? Sanè ut infert Suarez, omnes omnino homines & Angelos simul sumptos superavit.

O verè vastum ! ô profundum ! ô altum! ô prope immensum pelagus! & ut cum S. Damasceno loquar orat. 2. *O abyssum gratiarum.* Cogor hic cum S. Anselmo l. c. repetere: Immensitatem gratiæ tuæ O Virgo, considerare cupienti, sensus deficit, lingua fatiscit.

II. Vidimus Charissimi plenitudinem immensam gratiæ Beatissimæ Virginis & Matris nostræ dilectissimæ: nunc tantisper mentis oculos à Virgine ad nosmetipsos reflectamus. Beatissima Mater ac Patrona nostra est gratia plena, & quid nos ejus Filii! Illa est plena, nos inanes coram oculis ejus comparebimus? absit, absit : hoc nostrum deinceps in omni vita erit studium præcipuum, hic labor, hæc industria, ut Divæ Virginis exemplo, non solùm in gratia, initio vitæ religiosæ acquisita, perseveremus, sed etiam indies, per continua virtutum variarum exercitia augere studeamus, quo & in vita & in mortis hora, & in divini judicii bilance positi, gratiâ pleni, pro capacitate nostra, reperiamur. Neque desunt nobis in Societate occasiones, indies & in horas & in momenta, si volumus, nova licet gratiæ capere incrementa, quod ut alacriùs præstemus, juvat divinæ gratiæ valorem, dignitatem, præstantiam ac nobilitatem intimè perspicere : hoc enim mirificè tepescentes excitat.

Agedum igitur, videamus. Quid est gratia? Theologis profundissimis, donum est supernaturale, quo formaliter Sancti, Deo grati, & Filii Dei adoptivi constituimur. Quid est gratia ? Divinorum Voluminum Interpretibus, est thesaurus absconditus in agro cordis, omnibus Mydæ, Crœsique thesauris infinitè præstantior. Est margarita pretiosa, omnibus Cleopatræ & Indiæ gemmis unionibúsque longè excellentior ; pro quâ reperienda & augenda meritò quis expendat omnia, ut eam reperiat, augeátque atque ita oculis Summi Numinis placeat magis. Est vestitus Sponsæ deauratus, quo si amiciatur anima, cor Sponsi cœlestis mirificè recreat, totámque Superûm curiam in admirationem & amorem pellicit. Est arrha indubitata nostræ salutis : est pignus futuræ beatitudinis, est hypotheca securissima æternæ felicitatis, quam si in hora mortis repererit in anima cœlestis Sponsus, illico eandem in Regiam suam, in thalamum suum, velut Amicam, Filiam, Sponsam introducet, honorum æternorum titulis, bonorum maximorum thesauris, voluptatum immarcescibilium rosis coronandam.

Quodsi sæculares tantam adhibent diligentiam, laborémque tantum ut gemmas, aurum, thesauros, gratiámque Regiam erga se augeant : quanto studio Filiis lucis laborandum erit, ut gratiæ thesauros, indies, magis magisque

adaugeamus : cùm vel unicus gratiæ gradus, quem opere aliquo pio, aut virtutis actu promeremur, omnes totius mundi opes, gazásque quàm longissimè pretio & dignitate superet; cùm sit semen perennis gloriæ, quæ gratiæ respondet?

Quæ cùm ita sint, Charissimi, gratiosissimam Virginem, Dominam nostram augustissimam, & Matrem dilectissimam, gratiâ plenam esse gaudeamus; ex animo ei gratulemur: omnibus Angelicis, beatisque Spiritibus gratiâ superiorem veneremur. Deinde ejus exemplo gratiâ quòque repleri conemur; pretiosam gratiæ margaritam constanter tueri & conservare allaboremus: si pro ea nobis auferenda aut minuenda, Mundus obtulerit fumum honoris, aut Plutus pusillum auri, argentive rutilantis, aut Cupido stillam præposuerit mellis aut venereæ voluptatis. Dicamus generosè; Facessite stolidi nundinatores: nos tanti pœnitere non emimus: sumus gratiosi Mariæ Filii, JESU Socii, erimúsque, dum spiritus hos reget artus; nec vel momento gratiæ exortes. JESU & MARIÆ hostes nos esse patiemur.

Denique exemplo Divæ Virginis, & Filii ejus, ut ætate ita gratiâ proficiamus, eandem indies amplificare nitamur: quot preces fundimus, quot in cœlum suspiria mittimus, quot vicibus, exhomologeseos aut synaxeos Sacramenta frequentamus; quoties Sacerdoti ad aram facienti, Missæ sacrificio adstamus; tot gratiæ & gloriæ gradus acquirimus: imò quot pia intentione verba proloquimur, quot grammata legimus, quot apices pingimus, quot pedum gressus, quot manuum motus, quot oculorum ictus, quot arteriæ pulsus numeramus, tot hic gratiæ, ibi gloriæ gradus obtinebimus. Ergo dum tempus habemus operemur bonum, augeamus gratiam; duplicemus gloriam, quâ totâ æternitate perfruamur: quidquid modo acquirimus, æternùm possidebimus: quidquid modo negligimus, æternùm carebimus; damnum hic pariter & lucrum æternum est.

Cùm verò nihil absque gratia divina valeamus: coram te, Maria Mater gratiæ, supplices prosternimur; per te gratiâ plenam, à Filio tuo omnis gratiæ authore & fonte, veluti per canalem in nos gratiæ fluenta deriventur: ut pro modulo nostro, gratiâ repleti, semper perseveremus in gratia, indies crescamus in gratia, donec tecum & cum Filio tuo gratiosissimo perennemus in gloria.

EXHOR-

EXHORTATIO II.

PRO FESTO ANNUNTIATIONIS B. V. MARIÆ.

Quomodo Dominus cum illa fuerit.

THEMA.

Dominus tecum. Luc. c. 1.

QUibuscunque laudum & encomiorum titulis Virginem Deiparam, gratiosissimam Patronam, Dominam ac Matrem nostram honoravetimus; eos omnes, si penitius inspexerimus, è præsentia speciali, assistentia & conjunctione Dei cum Virgine, velut è sole radios, è fonte rivulos promanare deprehendemus. Nuncupat Angelus Virginem gratiâ plenam; pronuntiat Elisabetha Benedictam inter mulieres; ipsa se ab omnibus generationibus Beatam prædicandam prophetat. Alia atque alia depromit Ecclesia è Scripturæ divinæ fontibus elogia: at omnia hæc è præsentia, assistentia, & conjunctione Numinis peculiari, hoc breviverbio, *Dominus tecum*, significatâ pulchrè, non est quod ambigamus. Unde enim tantam nactus benedictionem Patriarcha Isaacus, nisi è præsentia atque assistentia Dei Gen. 26. ei promissa: *Eróque tecum & benedicam Tibi.* Unde tanta Jacobo Patriarchæ in laboribus prosperitas, successus in negotiis, robur in adversis, nisi è promissa Gen. 26. divina præsentia & assistentia? *Ero custos tuus, quòcunque perveneris.* Unde tot palmæ & lauri, tot victoriæ & triumphi à Duce belli generosissimo Josue reportati, nisi ex peculiari præsentia & assistentia Domini, per Moysen eidem promissa? Deut. 31. 8. *Dominus qui Ductor est vester, ipse erit tecum.* Unde denique tot negotia prosperè confecta, tot periculosa certamina, tot ardua prælia, per Gedeonem, Davidem, Juditham, aliósque populi Israëlitici Duces, feliciter gesta, nisi ex præsentia & assistentia Altissimi, ut Paginæ sacræ luculentè testan-

testantur. Ex hac igitur radice, *Dominus tecum*, omnis gratia, omnis gloria, omnis benedictio, omnis felix expeditio, omnis victoria & adorea enascitur.

Considerabimus proinde, in præsenti, quâ ratione fuerit cum Virgine Beatissima Dominus, exponendo hoc Angelicum dictum: *Dominus tecum*. 1. Per modum apprecationis. 2. Per modum affirmationis. 3. Per modum individuæ conjunctionis & Societatis. Ipsâmque Virginem demissè rogabimus, ut præsentiam assistentiámque divinam specialem & nobis exorare non dedignetur.

1. Dominus tecum vox salutationis.

I. Angelica verba, *Dominus tecum*, per modum salutationis prolata esse, docet Cajetanus. Apud Hebræos enim olim hæc usitata fuit salutandi, apprecandique formula: hac enim phrasi Gedeonem Heroem strenuissimum salutavit Angelus: Judicum 6. *Dominus tecum virorum fortissime*! Hâc ratione Booz messores suos in agro visitans, eisdem salutem impertiebatur, dicens: *Dominus vobiscum*. Ruth. c. 2. Simili modo Rex David Salomoni Filio suo, sub vitæ finem benedicens precabatur: Nunc *ergo Fili mi, sit Dominus tecum & prosperare*. 1. Paralip. 22. Eâdem loquendi formulâ etiam Saul ipsum Davidem, contra Goliathum in certamen singulare dimittebat, 1. Reg. 17. *Vade & Dominus sit tecum*.

O Virgo benedicta, liceat hodiernâ die nobis Filiis tuis, nostrum erga te affectum, benevolentiámque contestari, te amanter salutando, benevoléque apprecando, cum Angelo paranympho tuo: *Dominus tecum* Virginum sanctissima! *Dominus tecum* sit, ô Maria! per cooperationem potentiæ suæ, tanquam Dominus cum ancilla sua, sic enim te hodie nominasti; sicut cum Moyse fuit, quo dicente: *Quis ego sum, ut vadam ad Pharaonem & educam Filios Israël ex Ægypto*: Respondit Dominus: *Ego tecum ero*, manu scilicet potenti, ad populum è servitute Ægyptiaca vindicandum. Exodi 3. Ne ergo dixeris ô Virgo! quæ sum ego, aut *quomodo fiet istud? Ego tecum ero*. Dominus tecum erit: *Spiritus Sanctus superveniet in te*; ne timeas.

Deinde *Dominus tecum* sit, per directionem, velut Nauclerus cum nave: *Dominus tecum* sit, per protectionem, à periculis, veluti Aquila cum nido suo, quem defixo oculo respicit: *Dominus tecum* sit per consolationem, velut metrix cum infante: *Dominus tecum* sit per amicitiam & gratiam, ut amicus cum amico. Denique *Dominus tecum* per incarnationem, tanquam Filius cum Matre.

Hæc sunt, ô Virgo sanctissima! vota & desideria nostra ex singulari in te amore profecta: hæc sunt quæ tibi apprecamur, Matri Filii, Patronæ Clientes: hæc quoties verbis Angeli te salutamus, ex animo vovemus: id tantùm optantes, & humillimè flagitantes, ut nuncupatissim cuilibet nostrum benedicas. Apprecare igitur & precare efficaciter cuiliber è nobis dicendo: *Dominus tecum*: sis cum illo ut Dominus cum servo Navarchus cum navigio, Aquila cum pullo, Frater cum Fratre. Precare cuivis: *Dominus tecum* sit in studiis & negotiis; in laboribus & ærumnis, in dubiis & periculis; in prosperis & adversis: Tecum sit in tentationibus

tationibus, in afflictionibus, in persecutionibus, in somno & vigilia, in gaudio & tristitia, in solatio & angustia, in exilio & in patria, in vita & in morte, in judicio & in Paradiso. Atque hæc est primò vox apprecantis.

II. Deinde *Dominus tecum*, ab Angelo prolatum, ex communiore Patrum Sanctorum sententia est formula affirmationis, seu vox affirmantis. Veluti olim Deus ipse affirmavit Gen. 26. *Noli timere; ego tecum sum.* Et Nathan Propheta Davidi asseveravit. 2. Reg. 7. *Omne quod est in corde tuo, vade, fac: quia Dominus tecum est.* Et Dominus ad Paulum: *Ego sum tecum.* Act. 18. 20. Pari ratione hodierno festo, Virginem alloquitur Angelus: *Dominus tecum*: ut fautor tuus, ut amator, ut defensor, eritque paulò pòst ut Filius. *Dominus tecum*: pauca verba, sed quæ multa continent mysteria, beneficia plurima complectuntur; nam ô Virgo!

1. *Dominus tecum* est, velut Sol in Cœlo, ut radiis divinitatis suæ te illuminet: velut sponsus in thalamo, ut arctissimo amoris vinculo se tecum uniat: vel Numen in templo, ut omni benedictione cœlesti te cumulet. 2. *Dominus tecum* est in corde vel ut Augustinus loquitur in mente, unde *gratiâ plena*. Lucæ 1. tecum est in ore: *Unde eloquium tuum dulce.* Cant. 4. Tecum est in operatione: unde manus tuæ distillaverunt myrrham. Cant. 5. 3. *Dominus tecum*, id est tota SS. Trinitas tecum est. Pater tecum est, quia te elegit ut esses *pulchra ut Luna, electa ut Sol.* Cant. 6. Filius tecum; quia, quia se tibi desponsavit: *Ipse tanquam Sponsus* Psal. 118. *Et qui sponsus est, habet sponsam.* Joan. 3. Spiritus Sanctus tecum, quia te consecravit: unde *benedicta* Luc. 1. Unde sacrarium Spiritûs Sancti, ut canit Ecclesia. 4. Tecum tota SS. Trinitas, quia tecum Potentia Patris te fœcundans: ut eundem gignens Filium, cum ipso dicere valeas: *Ego hodie genui te.* Tecum Sapientia Filii, ad dignitatem Matris Dei te præparans atque erudiens. Tecum Spiritus S. puritatem concipientis illibatam conservans. 5. *Dominus tecum*, quasi Pater cum Filia, quam vigilanter custodit: quasi Rex cum Regina, quam sublimi honore excolit: quasi Sol cum Luna, quam splendore virtutum illustrat: quam ab omni peccato originali & actuali præservat: quam ab omni fomite & concupiscentia liberat. 6. Denique *Dominus tecum*, ut exponit Doctor Angelicus 3. p. q. 30. a. 4. cum S. Augustino, Hieronymo, Petro Damiano & aliis: *Dominus tecum*, excellentissimo modo, quomodo cum nullo mortalium fuit, scilicet per conceptionem & incarnationem Verbi; non peractam, sed mox peragendam. Augustinus serm. 2. de Annunt. *Tecum*, inquit, *Dominus in corde; tecum in ventre; tecum in auxilio.*

Ave igitur, gaude, plaude, lætare ô Maria! Nos de hac Dei præsentia & assistentia, & vel maximè de dignitate materna ex animo tibi gratulamur. Auresque arrigimus, dum hoc à te documentum accipimus, & cuilibet nostrum dicentem audimus: Fili mi, si peccati lethalis expers es, ut omnem Religiosum decet: si gratiâ Dei fis præditus, cujus signa adeò luculenta in anima

anima tua reperis? & *Dominus tecum* est: in anima & corpore, in memoria, intellectu & voluntate, in corde, ore & opere. Tecum est velut Sol in cœlo, ut tenebras tuas excutiat; velut Sponsus in thalamo, ut per charitatem te amplectatur; velut Numen in templo, ut te sanctificet; *Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos.* Tecum est Potentia Patris, ut te protegat. Sapientia Filii, ut te instruat: Bonitas Spiritûs Sancti, ut suis charismatis te locupletet. *Dominus tecum* est, velut Rex in throno: *Siquidem anima justi thronus est Sapientiæ, in quam se transfert.* Sap. 7.

Gaude igitur & plaude, Anima Religiosa: quia Deus in te velut in solio suo residet. 1. In hoc animæ tuæ throno sedet Deus, dans tibi quolibet momento facilem accessum, ad proponenda ac petenda, quæcunque cupis; quod nullus Regum concedit vel familiarissimo. 2 Sedet in hoc throno animæ tuæ Dominus sine intermissione cogitans de omni bono tuo; *Cogitans cogitationes pacis & non afflictionis.* Jerem. 29. 3. Sedet in hoc throno dans decreta beatis Spiritibus, ut te custodiant in omnibus viis tuis, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum; & hostes stygios te potentiores arceant. 4. Sedet in throno animæ tuæ, tanquam caput in membra, tanquam vitis in palmites jugiter influens; ut fructus bonorum operum copiosè producas. 5. Sedet in throno animæ tuæ, eandem virtutum cimeliis exornans; meritorum præmia promittens, consolationibus cœlestibus te amplexans; in omnibus te juvans, in omnibus actionibus internis & externis tibi serviens magis, quàm ullum mancipium Domino suo deserviat. 6. Denique Dominus tecum est, residens in throno animæ tuæ, ibidémque, ut paucis multa complectar, cum S. Laurentio Justiniano: *Terret ut Dominus, protegit ut custos, hortatur ut Pater, docet ut Magister; cohabitat ut Frater, nutrit ut Mater, blanditur ut Amicus, amplexatur ut Sponsus, illustrat ut Veritas; prævenit ut Bonitas, se manifestat ut Lux, loquitur ut Verbum, dulcorat ut Sapientia, salutémque præstat ut Vita.*

III. Tertiò haud incongruè *Dominus tecum*, exponemus, per modum conjunctionis & individuæ familiaritatis & societatis: in omnibus enim propè mysteriis, JESUS cum MARIA reperitur. 1. *Dominus tecum* ô Virgo! cùm invenitur à Pastoribus, cùm adoratur à Magis, cùm fugit in Ægyptum: *Ecce enim ascendet Dominus*, inquit Propheta Isaias c. 19. *Super nubem levem, & ingredietur Ægyptum.* Tu, Virgo, nubes levis es, aut brachia tua inter quæ in Ægyptum defertur, & per quæ ex Ægypto in Judæam reducitur. 2. *Dominus tecum*, ô Domina, cùm in templo præsentatur, & à Simeone & Anna benedicitur: cùm in templum duodennis progreditur; & licèt brevi temporis intercapedine te reliquerit, ut amorem tuum probaret, tecum tamen erat, in tuo recumbens affectu & desiderio ardentissimo. 3. *Dominus tecum*, ô Mater! dum primum patrans prodigium in Cana, aquam convertit in vinum; cùm turbis Evangelium prædicat, cùm arborem crucis conscendit; cùm redivivus à morte resurgit, tibique desolatæ dicere potuerat:

III. Dominus tecum, Dominus tecum, & societatis: in omnibus enim propè mysteriis

terat : *Exſurrexi & adhuc tecum ſum.* Imò adhuc tecum eſt & erit per ſpecialem gloriam, totâ æternitate.

Quicunque igitur ex vobis, Chariſſimi, vult eſſe cum JESU, ſit & ipſe cum MARIA; quia nec JESUS à MARIA, nec MARIA à JESU ſeparatur. Concludam ergo cum religioſiſſimo Thoma Kempenſi: ſermone ad Novit. *Bonum eſt cum Maria Jeſum adorare; jacentem in præſepio; cum Maria Jeſum in ulnis portare; cum Maria Jeſum quærere, cum Maria & Jeſu in Nazareth habitare; cum Maria Jeſum plorare, cum Maria Jeſum ſepelire; cum Maria & Jeſu reſurgere, cum Maria & Jeſu cæſos aſcendere, cum Maria & Jeſu vivere & mori deſiderare.*

Ecce Chariſſimi, triplicem ſenſum Verborum Angelicorum, *Dominus tecum.* 1. Eſt vox ſalutationis & apprecationis: apprecemur hoc, ut dictum eſt Virgini indies, dum eam ſalutamus, ut & ipſa precetur nobis: Dominus tecum, in precibus, in ſtudiis, in neceſſitatibus & omnibus actionibus: hæc enim apprecatio, non erit vacua, nec fructu carebit. 2. Eſt vox affirmationis: affirmamus, credamus, & gratulemur Dominum cum Virgine eſſe; præſertim per Conceptionem & Incarnationem, quâ Dei Mater, & hominum, Angelorúmque Regina conſtituitur; & votum ipſius audiamus optantis, ut Dominus quoque nobiſcum ſit, per gratiam, aſſiſtentiam, & auxilium, & velut in throno in nobis reſideat, nos exaudiens, cuſtodiens, influens, conſolans, docens, illuminans, blandiens, nutriens, amplexans & ſalvans. 3. Eſt vox conjunctionis: quia nec JESUS ſine MARIA, nec MARIA ſine JESU reperitur: arcta eſt familiaritas, individua conjunctio & unio dilectionis. Simus ergo & nos conjuncti cum JESU & MARIA; ut JESUS & MARIA ſint nobiſcum: *Felix anima*, inquit Thomas de Kempis l. c. *quæ habet Jeſum & Mariam, familiares amicos in hac vita, ſodales in menſa, comites in via, proviſores in neceſſitate, conſolatores in tribulatione, adjutores in periculis, conſultores in dubiis, ſuſceptores in extremis. Igitur age ut ſemper Jeſus ſit tecum, ſicut cum Maria; & hoc habe pro ſolatio. in hujus mundi exilio, Jeſum & Mariam habere in cordis hoſpitio.*

EXHORTATIO I.

PRO FESTO B.M.V. ASSUMPTÆ.

Ostendit B. Virginem optimam partem elegisse, eámque eligendam esse à nobis.

THEMA.

Maria optimam partem elegit. Luc. 10.

MAgnus Propheta Isaias c. 7. v. 14. claris disertisque verbis de Christo Salvatore nostro, ejúsque Matre benedicta vaticinatur: *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium; & vocabitur nomen ejus Emmanuel: butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum & eligere bonum.* In hac promissione prophetica spondet Propheta Filium Virginis inter alias operationes, hanc quoque habiturum; ut ex omnibus eligat bonum, sive optimum; deterius verò rejiciat. Pro quibus autem eliget optimum? Utique non solùm pro se ac nobis, verùm etiam pro dilectissima Matre sua. Hinc comedit butyrum, quod est optimum lactis, & mel, quod est optimum floris; pro illa igitur haud dubiè optimum, quod in cœlo terráque reperitur, eliget; optima dona ac gratias, quas in Angelis & hominibus reperit, illi impertiet.

Hujus rei figuram præclaram suggerit L. 1. Regum c. 8. 9. ubi Deus per Samuelem jus Regis populo proponit; & ait: Hoc erit jus Regis: *Optima quæque tollet sibi.* Quod autem Deus Regibus Israël concessit, illud utique Matri sue, cœli terræque Reginæ non denegavit: Hoc erit jus cœli terræque Reginæ: *Optima quæque*, quæ in cœlo ac terra reperiuntur, *tollet sibi*: ex omnibus donis, gratiis & favoribus, Mariæ debentur optima. Hac de causa verba illa à Christo de Maria Magdalena dicta, Ecclesia B. Virgini applicat: *Maria optimam partem elegit.*

Ostendam itaque in dictione præsenti, quâ ratione B. Virgo optimam partem elegerit; & quomodo nos ejus imitatione & exemplo optimam partem eligere oporteat.

I. Virgi-

I. Virginitas res duas, sive duas partes complectitur: una est puritas, altera sterilitas seu infœcunditas: nam ea ex una parte est pura, casta, modesta & immaculata; ex altera verò parte est sterilis, infœcunda & sinè prole. Optima ex his duabus pars est puritas, ac propter hanc altera toleranda est. At *Maria optimam partem elegit*: Virginitatem puram illæsámque servavit; sed simul fœcunditatem habuit, infœcunditatem rejecit, verùm id ex se non habuit, sed tanquam donum prorsus singulare à Divina Majestate ex ejusdem gazophylacio accepit. Ut Isaias diu ante prædixit: *Ecce Virgo concipiet & pariet Filium* c. 7. 14. Religiosus Societatis in sensu morali imitetur B. V. habeat virginitatem seu castitatem & simul fœcunditatem, ut multos Christo & in Christo pariat filios; quemadmodum de se ajebat S. Paulus: *In Christo JESU per Evangelium ego vos genui* 1. Corinth. 4. 15. & simul castitatem ut pupillam oculi puram & illæsam conservet.

II. Maternitas quoque duas habet partes: una est fœcunditas, quâ filios pârit; altera est incommoditas & tristitia: ut Christus Dominus ajebat: *Mulier cùm parit tristitiam habet*, Joan. 16. 21. *Maria optimam partem elegit*: B. Virgo concepit quidem & peperit Filium, verùm incommoditatem, tristitiam & dolorem aliis mulieribus reliquit. *Unum est*, ait S. Bernardus serm. 8. de Assumptione; *in quo nec primam similem visa est, nec habere sequentem*: *Gaudia Matris habens cum virginitatis honore. Sed hoc Maria privilegium est, non dabitur alteri, singulare est, sed continò etiam indivisibile invenitur.*

Religiosus Societatis in sensu morali hoc privilegium procurare nitatur: ut & Mater sit, multos Christo gignens filios, sed sine tristitia & dolore: *Hilarem enim datorem diligit Deus* 2. Corinth. 9. 7. Sive concionando pariat filios Christo, sive catechizando, sive docendo in scholis, sive exhomologeses excipiendo in templis, sine tristitia, sine dolore, imò cum gaudio omnia faciat, & B. V. imitabitur.

III. Vita activa geminas habet partes, à quâ Martha in Evangelio hodierno occupata fuisse legitur: una est occupatio, altera sollicitudo: illa enim Dei & proximi amore strenuè est occupata & laboriosa; sed simul multis est molestiis, curis & distractionibus implicata: *Martha Martha sollicita es, & turbaris erga plurima.* Lucæ 10. ait Christus: Martha placet mihi quidem occupatio & labor tuus, quem in coquendo, me meósque discipulos tractando exhibes; at displicet nimia sollicitudo & turbatio. At *Maria*, B. V. *optimam partem elegit.* Illa quidem Christo ministravit fideliter, sed nunquam sollicitudinibus & turbationibus locum dedit, semper Deo interiùs occupata, & in eo defixa.

Religiosus Societatis imitetur B. Virginem, dedat se vitæ activæ, sed sollicitudinem proscribat, studeat, legat, rudes doctrinâ imbuat, missiones obeat, pro concione dicat, ægros & incarceratos invisat, sed perturbationes proscribat, Deo per meditationes, orationes & suspiria amorosa intimè conjunctus.

IV. Vita contemplativa duas habet partes, negotium & occupationem cum

Deo, sed otium cum proximo. *B. V. Maria optimam partem elegit*: Semper enim fuit occupata cum Deo contemplationi Deitatis intenta, & simul Humanitati Christi serviendo, alendo, sustentando, vestiendo occupata.

Religiosus Societatis rursum etiam in hoc B. Virginem imitetur, sit conjunctus cum Deo, & simul invigilet proximo: habeat contemplationes & meditationes, sed in speculatione divinæ Majestatis non sistat, sed ad proximum quoque perficiendum, salvandúmque orationem dirigat; ut enim D. Thomas docet: Perfectiùs, adeoque Deo gratius est, contemplata aliis tradere, quàm solum contemplari.

V. Passio, sive pati duas partes continet, dolorem, & perturbationem. Patet id in nobis ordinariè; si adversa patiamur, nos ipsos regere nescimus, dejicimur, turbamur, querimur, lamentamur, & quandoq; adversitatis Authoribus irascimur & imprecamur. *B. V. Maria optimam partem elegit*: scilic. adversitates, dolores, contemptus, ut prædixit ei S. Simeon: *Tuam ipsius animam doloris gladius pertransibit*. Sed tanta resignatione & patientia de manu Domini acceptavit, ut nec minimam perturbationem senserit, nec minimam querelam protulerit: sed semper dixerit. *Fiat voluntas tua: fiat mihi secundùm verbum tuum.*

Religiosus Societatis imitetur B. Virginem, eligat pati pro & cum Christo, sed sine murmure, sine querela, sine vindicta: exemplo etiam Apostoli, qui dicebat: 2. Corinth. 4. *In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur* (non coarctamur, non suffocamur, ut vertit Syrus) *Aporiamur, sed non desperamur*, aporiamur, id est ut explicat S. Ambrosius, rerum omnium penuriâ premimur, at non opprimimur. *Persecutionem patimur, sed non derelinquimur, dejicimur, sed non perimus.* Vasa fictilia ex alta turri dejici & non frangi aut perire mirum est: q. d. licet simus vasa fictilia & ex altissimis persecutionum turribus dejiciamur, non tamen frangimur nec perimus. *Semper mortificationem IESU in corpore nostro circumferentes, ut & vita IESU manifestetur in corporibus nostris.*

VI. Gaudere & honorari, seu prosperitas, gaudium, dignitas & honestas, duas partes numerat, scil. ipsam prosperitatem, lætitiam & honorem, & superbiam ac elationem animi: nos homines in prosperitate, & honore facile extollimur, evanescimus, alios contemnimus, nósque illis meliores esse censemus: Gut macht Muth/ Gut thut selten gut/ dicimus in adagio. *B. V. Maria optimam partem elegit*: Deus illam magnis donis & favoribus cumulavit, in Conceptione & partu Filii, in Magorum adoratione; in electione ad Maternitatem, in Salutatione Archangeli Gabrielis: at illà constanter in humilitate sua stetit: Salutat illam Angelus gratiâ plenam: at illa se ancillam nominat. Salutat illam Elisabeth Matrem Domini, inter mulieres benedictam: sed illa se deprimit. & ancillam nuncupat: *Ecce ancilla Domini. Fecit mihi magna qui potens est, fecit potentiam in brachio suo*: Sed ego minima ancilla Domini sum & maneo.

Reli-

Religiosus Societatis B. V. imitetur & optimam partem eligat; si prosperum res ejus successum nanciscantur: deprimat se: Deóque gloriam tribuat: *Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.*

Si plausum & honorem in studiis, disputationibus, concionibus, actionibus referat: humiliet se; dicátque cum Apostolo: Soli Deo honor & gloria.

VII. In morte duas reperimus partes: una est unionis inter corpus & animam dissolutio; altera quæ sequitur est corporis corruptio & incineratio, & consumptio à vermibus. B. V. *Maria optimam partem elegit*, alteram rejecit. Mortem & unionis solutionem libenter de manu Dei acceptavit; eò quòd summum Dei mandatum in omnes mortales edictum fuerat; teste Apostolo: *Statutum est omnibus hominibus semel mori.* Et quia hoc Dei mandatum Christus ejus Filius non detrectavit, sic nec ipsa Virgo ab eo eximi voluit; estque mors bona; finis miseriæ, initium felicitatis æternæ. Itaque Maria hanc optimam partem elegit: sed alteram scilicet corruptionem & incinerationem carnis feliciter evasit. Sicut etiam de Christo Domino vaticinatus fuit Propheta Psalm. 15. 9. *Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.* Quia is expers fuit omnis peccati, & Sanctus. Imò Sanctus Sanctorum: ita quoque B. Virgo corruptionis, incinerationis & putrefactionis expers fuit, quia à peccato tam originali, quàm actuali immunis extitit: corruptio autem est pœna peccati, post Adæ peccatum mox inflicta: *Pulvis es & in pulverem reverteris* Gen... Ubi ergo cessat culpa, cessat pœna. Ac proinde sicut Arca B. V. figura ex lignis imputribilibus compacta fuit, ita pariter ipsa B. Virgo incorrupta permansit.

Religiosus Societatis hoc B. Virginis privilegium obtinere nequit: pulvis est & in pulverem revertetur; sed hoc præstet, ut corpus in hac mortali vita à vitiis & peccatis præsertim fœtiis incorruptum servet; eligatque meliorem partem, non nimium illi indulgendo, sed frœnando, castigando, mortificando, ut post incinerationem & corruptionem temporalem, ad incorruptionem resurgat æternam in die judicii.

VIII. Gloria cœlestis duabus constat partibus: una est gloria animæ, altera gloria corporis. Plerique mortales, qui salvi fiunt, corpore in terra relicto, quoad animam solam beatitudine donantur, donec in novissimo die corpus resuscitetur & pariter gloriâ æternâ donetur. At B. Virgo *Maria optimam partem elegit*, quando in cœlum assumpta, non solùm quoad animam verùm etiam quoad corpus. Ut ultra mille & sexcentos annos tenuit & tenet S. Mater Ecclesia. Prædixit id Vates Regius Psalm. 131. 8. dum ait: *Surge Domine in requiem tuam, tu, & Arca sanctificationis tuæ:* Tu: & Arca sancta, in qua 9. mensibus requievisti. Præcinuit quoque idem David Psalm. 44. 10. *Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.* Quem locum S. Athanasius in Evangel. de sanctissima Deipara exponit: dum inquit: *Nunc adest Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumamicta sole, luna & stellis; Regina & Domina & Mater Dei à dextris filii*

ubique regnantis... Non quasi sine corpore & carne assistat, sed quod induta sit incorruptibilitate & immutabilitate: quantum ad carnem. Consentit Athanasio S. Bernardus ita dictum textum explicans: *Astitit Regina in corpore glorioso, ut cujus splendore, post Filium, tota luceret Civitas Beatorum.* Adstipulatur S. Augustinus serm. de Assumpt. *Lætatur*, inquit, *Maria corpore & anima glorificata, per proprium Filium, quem genuit, quem fovit, quem aluit Dei Genitrix, Dei Ministratrix, Deique Servitrix.* Juxta illud Joan. 12. 26. *Si quis mihi ministrat, me sequatur, & ubi ego sum, illic & minister meus erit: de qua quoniam aliter sentire non audeo, aliter dicere non præsumo.* Cùm enim illa peculiari ratione Christo, præ omnibus Sanctis serviverit, decuit etiam peculiari ratione esse cum Christo filio suo in gloria, cum corpore & anima.

Religiosus Societatis hanc gratiam, hoc Virginis privilegium habere nequit: sed hoc præstare conetur, ut exemplo B. Virginis, Christo fideliter ministret, serviat, gloriam ejus quærat pro viribus & augeat; ita post aliquod tempus, corpus & anima erit cum Christo & B. V. in gloria.

Quapropter finio, & cum Moyse dico: Deut. 30. 19. *Testes invoco hodie cœlum & terram; quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem: Elige ergo vitam ut vivas tu.* 1. In virginitate sunt duo, puritas & sterilitas; elige exemplo B. V. optimam partem, puritatem & spiritualem fertilitatem. 2. Maternitas habet duo, fœcunditatem & dolorem: elige optimam partem fœcunditatem & gaudium spirituale. 3. Vita activa continet duo, occupationem & sollicitudinem, elige optimam partem, occupationem & laborem, sed sine sollicitudine. 4. Vita contemplativa complectitur duo; occupationé cum Deo, & otium cum proximo. Elige optimam partem, & meditationes tuas ad proximum quoq; juvandum dirige. 5. Passio numerat duo, dolorem & perturbationem. Elige tu optimam partem, pati pro Christo, sed absque animi perturbatione. 6. Prosperitas habet duo, exultationem & exaltationem animi. Elige optimam partem & in omni prosperitate & honore te humilem exhibe. 7. In morte reperiuntur duo, solutio unionis & corruptio. Elige optimam partem, incorruptionem peccati, ut tota æternitate maneat incorruptum. 8. In gloria inveniuntur duo, animæ & corporis beatitudo. Ita fideliter Deo ministres, ut post tempus aliquod, anima & corpus tuum, mereatur esse cum Christo in gloria. Elige igitur sed secundùm Regulas rectæ electionis, à S. P. N. Ignatio propositas, hoc elige, quod in hora mortis & in die judicii te elegisse optares; ita non aberrabis, sed ita eliges, ut aliquando in cœlesti gloria, cum Christo Domino, cum Beatissima Virgine, omnibúsque Sanctis optimâ parte fruaris, quæ non auferatur à te in æternum.

Amen.

EXHOR-

EXHORTATIO II.

PRO FESTO ASSUMPTIONIS B.M.V.

Ostendit, sicut Christus B. Virginem, ita animam Religiosam vocare ad perfectionem & coronam.

THEMA.

Veni de Libano Sponsa mea, veni de Libano, veni; coronaberis. Cant. 4. vers. 8.

PRædictus textus, uti & totum Canticum Canticorum, exmente Interpretum, triplicem continet sensum: primus est adæquatus ac totalis de Christo & Ecclesia: secundus principalis de Christo & Beatissima Virgine: tertius partialis de Christo & anima sancta. Alloquens igitur Christus Sponsam suam: *Veni de Libano Sponsa mea.* 1. In primo sensu vocat Ecclesiam Gentium ad Christianissimum, ut veniat de monte Libano, Amana, Sanir, & Hermon, qui siti erant in vicinia Judææ in Phœnicia, ubi habitabant Infideles & Gentiles; ut veniant ad veram Ecclesiam in Jerusalem, ad montem Sion, ad montem Oliveti & Calvariæ, ubi Christus captus & crucifixus est, quò in eum credant, atque ita Ecclesiæ Christianorum aggregentur. 2. In sensu secundo vocat B. Virginem ad summam perfectionem ac deinde ad cœlum, ubi tanquam cœli, terræque Regina sit coronanda. 3. In tertio sensu Christus vocat animam à statu peccati ad pœnitentiam & gratiam: à concupiscentia carnis, quam significat *Amana*, ad castitatem: à concupiscentia oculorum & avaritia, quam significat *Sanir*, ad paupertatem: à superbia vitæ, quam significat *Hermon*, ad humilem obedientiam.

Nos relicto sensu primo, secundum & tertium exponemus ac declarabimus; sicut B.V. vocata est ad perfectionem & coronam, ita quemlibet Tironem à Christo ad perfectionem & coronam evocari.

I. *Veni*

I. Vocatio B V. ad perfectionem.

I. *Veni de Libano Sponsa mea.* Christus Dominus Sponsus dilectissimus ac speciosissimus, Beatissimam Virginem, Matrem suam, tanquam Sponsam singulariter ab æterno dilectam; ab initio usque ad finem vitæ, per singulares illustrationes, per singulares inspirationes, per singulares excitationes, & motus voluntatis ac denique per singulariſſimas, extraordinariásque gratias ad majorem & majorem perfectionem vocavit. *Veni de Libano Sponsa mea.* Ubi ter dicit *Veni*; excitans eam ad apicem perfectionis triplicis viæ.

1. Enim vocavit eam ad summam animæ puritatem; atque illa sic vocationi & gratiæ Dei est cooperata, ut totâ vitâ, nec mortale, nec veniale, nec originale peccatum habuerit; ut ipse de ea testatur Cant. 4. *Tota pulchra es Amica mea & macula non est in te.*

2. Vocavit eam ad apicem omnium virtutum: in quibus illa singulis diebus, horis & momentis, ita profecit, gratiæ Dei cooperando, ut plena fuerit altissimis virtutibus, humilitatis, patientiæ, obedientiæ, paupertatis, castitatis, charitatis. Eâque de causa à Sponso vocatur *Hortus conclusus*, omnium virtutum floribus exornatus. Cant. 4. vocatur *Paradisus malorum granatorum*, ibidem. In quo *Cyprus cum nardo, nardus & crocus, fistula & cinnanomum, myrrha & aloë, cum omnibus primis unguentis*; id est omnes virtutes perfectissimæ atque excellentissimæ reperiuntur.

3. Vocavit eam ad summam perfectionem charitatis, quæ apex est perfectionis. Hinc ipsa testatur: *Amore langueo*; id est ægra sum præ amore: atque hoc amore cor Sponsi vulneravit, & ad mutuum amorem pellexit: *Vulnerasti cor meum Soror mea Sponsa.* Cant. 4. *Pulchra ut Luna, electa ut Sol.*

Atque hic est sensus principalis, transeamus nunc ad partialem de Christo & anima sancta: possent quidem hæc etiam applicari in sensu totali toti Ecclesiæ; quia & ipsa vocatur à Sponso: sed moralia meliùs percipiuntur in particulari. Ergo Sponsus est Christus, Sponsa est, mea, tua, & cujuscunque Religiosi aut Tironis anima. Hic Sponsus vocat te ad triplicem viam perfectionis; & quidem

1. Ad viam purgativam, seu incipientium. *Veni de Libano* ad montem Sion, hoc est de Infidelitate & Idolatria ad Ecclesiam, Λίβανον seu Libanum, græcè & hebraicè significat thus, quod Idolis offertur, ad montem myrrhæ & thuris, id est, mortificationis & orationis. Deinde vocavit te de mundo ad Religionem; de capite Amana, Sanir & Hermon, quæ sunt cubilia Draconum, Leonum & Pardorum, id est, vitiorum, ad Paradisum Religiosi Ordinis, de montibus ad scholam perfectionis; de montibus superbiæ, avaritiæ, luxuriæ ad vallem, paupertatis, castitatis & obedientiæ. Vocavit te, Sponsus, & tu secutus es; domum probationis ingressus es; in primis exercitiis horrorem peccatorũ concepisti, & eadem cũ dolore magno es detestatus & exhomologesi de tota vita expiatus: omnia hæc sunt Dei vocãtis & efficaciter ducentis

ducentis beneficia. Nunc ulteriùs te vocat ad ulteriùs viam purgativam decurrendam; ut jam à gravioribus delictis liber, etiam veniales nævos deliberatos cavere studeas, vitia mortifices, passiones domes, mores mundanos exuas, ac religiosos induas; atque ita anima tua Christi Sponsa tota pulcra evadat.

2. Vocat te, tanquam Sponsam dilectam, ad alteram perfectionis viam, quam illuminativam dicimus, atque ad progrediendum in ea, inspirationibus, illustrationibus, sacris lectionibus, exhortationibus, colloquiis piis & exemplis te excitat. Jam jubet te *Ascensiones in corde tuo disponere.* Psalm. 8. Jam cupit te *ire de virtute in virtutem.* Psalm. 83. Jam optat, ut *Si justus sis, justificeris adhuc.* Apoc. 22. Jam desiderat te *crescere in salutem.* 1. Petri 1. Jam petit te *transformari à claritate in claritatem.* 2 Corinth. 3. Et *ad anteriora te extendere.* 2. Corinth. 4. Et *probare potiora.* Atque *ita currere ut comprehendas.* 1. Corinth. 9. *Justorum* enim *semita quasi lux splendens, procedit, & crescit usque ad perfectum diem.* Proverb. 4. 18.

3. Vocat te ad viam unitivam, seu Charitatis, ut radicatus & fundatus in Charitate, omnia agas ex Caritate, & ut Sponsa dilecta Sponsum ames ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, atque ex omnibus viribus, exemplóque Benedictæ Virginis Matris in Caritate crescens, donec ad culmen pervenias.

Hæc omnia ut præstes, vocantique obedias, obligat infinita Sponsi bonitas, amabilitas, suavitas, pulchritudo, & excellentia. exigit hoc infinita summorũ beneficiorum magnitudo & multitudo. Requirit animus gratus, ob maximum tam benevolæ vocationis beneficium; & periculum, si neglexeris.

II. Vocatio B Virginis ad coronã

II. *Veni de Libano Sponsa mea, veni, veni coronaberis.* Ubi transacta jam fuit vita Beatissimæ Matris, eandem ad præmium & coronam evocavit: & quia ter repetit: *veni.*

1. Eam vocavit ad ultimum & excellentissimum actum amoris Dei, quo mensuram suorum meritorum, ad quam præelecta erat, implevit & simul vitam finivit. Non enim ex aliqua infirmitate, sed ex languore divini amoris defuncta est: cujus vehementia animam ejus ita rapuit ad suum Dilectum, ut eam non tantùm à sensibus abalienârit; sed etiam (ùt ipsa S. Birgittæ revelavit Lib. 6. c. 62.) à corpore separârit, ut cum ipso æternùm maneret conjuncta in cælis. Nec decuit eam, quæ est *Mater pulchræ dilectionis*, aliâ morte mori, quàm amoris; quia *Fortis est ùt mors dilectio.* Quàm verò intensus fuerit hic actus amoris, nec mens concipere, nec lingua nostra exprimere valet. P. Franciscus Suarez Tom. 2 in 3. p. Disp. 21. Sect. 1. docet, eum omnium Seraphinorum simul amorem superâsse; quoniam immensa ejus virtus per tres & sexaginta annos continuò aucta ferventissimis actibus, tunc omnes vires suas exseruit, & singularissimo quodam Dei auxilio excitata, omnibus prædictis excellentiorem produxit actum amoris, quem (quia *Caritas*, ùt ait Apostolus 1. Corinth. 13. *nunquam excidit*) in Patria, sub alio meliore modo erga Deum clarè visum continuavit.

2. Hoc actu jam consummato, vocata est Beata Dei Parens ad coronam gloriæ & beatitudinis essentialis. Ter Eam vocat, ut det ei ternas animæ dotes seu laureas, nimirum DEI visionem, dilectionem, & fruitionem, seu comprehensionem, quæ tribus Virtutibus Theologicis respondent. Nam videt B. Virgo in cælis clarè, quidquid in via per Fidem credidit; comprehendit seu tenet, quod speravit; eôque jucundè fruitur, summo prosequens amore eum, quem hîc amare cœperat. Atque hæc est Divæ Virginis & omnium Beatorum Corona, seu triplicis coronæ tiara, quâ juxta merita sua coronatur & exornatur.

3. Vocata est tertiò (ùt piè creditur) triduo pòst ad corporis resurrectionem, ut secundùm corpus & animam in cælestia Regna assumpta, & supra Angelorum Choros exaltata, integrum suorum operum præmium reciperet: & coronam non solùm magnificentissimam, beatitudinis essentialis lauream; verùm etiam tres laureolas, Virginum, Martyrum, & Doctorum, ob difficilia certamina acciperet, & præ aliis condecoraretur. *Veni coronaberis.* Triplici hâc coronatione Pater ostendit suam Omnipotentiam: Filius Sapientiam; Spiritus Sanctus ardentem Caritatem.

De hâc igitur triplici vocatione & coronatione, & gloriâ tantâ, quâ à Filio suo Virgo sanctissima est assumpta in cælum, ex animo gaudeamus: de tot coronis ex corde eidem gratulemur, Eámque intimè rogemus, ut nostra in cælis sit potens Advocata, gratiámque nobis uberem obtineat quâ ejus exemplo vocem Dei vocantis audiamus; in triplici via perfectionis ita imitemur, ut simili, pro modulo nostro, gloriâ in cælis coronari mereamur.

Carissimi, si hæc quæ dixi præstiterimus, & hanc triplicem vocationem exaudiverimus, atque ardenter implerverimus; tandem in fine vitæ nostræ Cælestis Sponsus Sponsam suam, non secus ac Virginem Beatam triplici vocatione vocabit. Et quidem

1. *Veni de Libano Sponsa mea:* Veni, ut anima tua mensuram meritorum, in vita jam propè completam, per ultimum & excellentem Caritatis actum compleat, atque ita attingat mensuram ad quam DEUS eam prælegit. 2. *Veni de Libano,* ab ipsa morte animam vocat, in ipso egressu à corpore; quæ si plenè sit purgata, invitatur ad præmium beatitudinis essentialis, ad coronam gloriæ, ad claram Dei visionem, dilectionem, fruitionem. *Veni coronaberis.* 3. *Veni de Libano.* Tertiò vocat in generali resurrectione; cum animâ vocatur ad recipiendum corpus glorioſum, summâ gloriâ & honore coronatum.

O Charissimi, si magnitudinem hujus gloriæ & coronæ penetraremus! quanto studio conaremur, animam à vitiis purgare, virtutibus illustrare, accendere Caritate, ut cum Beatissimâ Matre ter ad coronam gloriæ vocari mereremur? maximè si ejus suavitatem & amabilitatem probè cognosceremus? Quis enim animo concipere aut verbis exprimere poterit, quanta futura sit vocationis hujus ultimæ suavitas, amœnitas

nitas & dulcedo ? Nam 1. Suavis & amœna erit ex parte vocantis: non enim vocant Angeli, ùt Matth. 24. *Ecce Sponsus venit, exite obviàm ei* ; sed ipse Sponsus Cæleſtis vocat: *Veni de Libano Sponſa mea* ; *veni, coronaberis* coronâ, quam ego tibi præparavi. 2. Suavis & amœna erit hæc vocatio ex parte Sponſæ, quæ ſufficienter præparata invenitur, & purgata atque ornata ad nuptias, dealbata ùt Libanus nive tectus. 3. Suavis & amabilis erit ex parte Mundi, qui relinquitur ; qui eſt cubile Leonum, & Pardorum antrum. 4. Tandem ſuavis & jucundiſsima erit ex parte coronæ ſponſalitiæ, quâ Sponſa in die deſponſationis ſolet coronari. 5. Quoniam verò naturale eſt mortem timere, Sponſus Sponſam ſuam conſolatur verbis, quæ habentur in Hebræo Textu: *Mecum à Libano Sponſa* ; *mecum à Libano venies.* quaſi diceret ; ne timeas, ego tecum ſum, ego tibi adero, mecum venies, & ad me venies: nunquid Sponſa libenter relinquit patrem & matrem, ut ût cum Sponſo? cur ergo tu non libenter relinquis omnia, ut ad me venias, & in regiam meam introeas? An retinet te candor Libani, ſeu gloria hujus Mundi? Sed longè candidior & glorioſior Libanus eſt in Regno meo : Ego ero tibi Libanus ; ſic enim me Cantic. 5. nominas : *Species ejus ùt Libani.* Et quidquid in mundo deſeris, in me infinitè melius reperies. An fortè times pugnam, quam in agone Diabolus excitat, *ſciens quia modicum tempus habet*? Non eſt cur timeas : Ego veniam & protegam atque defendam : Veni, non vincêris, ſed vinces ; & ideo coronaberis. Quid ergo detineris in cubili Leonum & Draconum ? Confer locum quem deſeris, cum eo, ad quem venis : vallem lacrymarum, cum Paradiſo deliciarum ; cubilia draconum & montes pardorum, cum manſionibus Angelorum & Sanctorum : Principem & caput hujus mundi, qui eſt diabolus, cum Capite Eccleſiæ triumphantis, qui eſt Chriſtus, à quo vocatis & coronaberis.

Quapropter, Chariſsimi, ſi hæc nos delectant, ſi ultimam vocationem deſideramus, acceptemus primam : *Hodie ſi vocem ejus audiêritis, nolite obdurare corda veſtra.* Vocat hodie Sponſus ad puritatem animæ, exemplo B. Virginis audite vocem ejus, in diésque illam ſeriò & pro viribus procurate. Vocat ad ſtudium virtutum, exemplo B. Virginis, quæ fuit hortus omnibus floribus (virtutibus) refertiſsimus : audite Sponſi vocem, & in iis progreſſum facere ſtudete. Vocat ad culmen Charitatis, nolite obdurare corda veſtra, ſed aures inclinate ; & B. Virginem præeuntem alacriter ſequimini. Quod ſi feceritis, uti ipſa, ità & vos triplici amœniſsimâ vocatione in morte vocabimini ad meritorum complementum, ad gloriam eſſentialem, & in die Judicii ad reſurrectionem corporis glorioſam ; atque ita læti in Patriam cæleſtem ibitis, ubi Deus Pater eſt, Chriſtus Sponſus, B. Virgo Mater, Angeli Fratres, Beati omnes Amici, & Domeſtici, cum quibus æternùm coronabimini.

PARS III.

EXHORTATIONES DE SANCTIS.

EXHORTATIO I.

DE S. ANGELO CUSTODE,

Explicat ejus erga nos beneficia.

THEMA.

Ecce ego mittam Angelum meum, qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem paravi. Exodi 23. 20.

MINIMÈ necessarium arbitramur prolixiùs probare Deum O.M. unicuique nostrûm Angelum tutelarem à primo nativitatis nostræ die deputâsse, qui totius vitæ decursu nos comitetur, deducat, custodiat, atque defendat: notum est enim Regii Vatis testimonium psalm. 90. prolatum: *Angelis suis mandavit de te; ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Et illud Salvatoris elogium. Matth. 18. *Angeli eorum* (parvulorum) *semper vident faciem Patris mei, qui in cælis est.* Ingens sanè est hoc Domini Dei nostri erga nos beneficium, ex infinitâ ejus charitate profectum; quo dignatus est cuilibet homini nobilissimum ex Aula sua cælesti Principem destinare, qui diu, noctúque advigilet, & dirigat, ac in manibus quodammodo portet. Typum Angelicæ hujus custodiæ exhibet Angelus ille, de quo legimus Exodi 23. *Ecce ego mittam Angelum meum qui præcedat te, & custodiat in via.* Angelus ille probabiliùs fuit S. Michaël, Dux Exercitûs Israëlitici, ùt colligimus ex Daniele. Cap. 10. Ubi *Princeps Populi Israël* nuncupatur: nam hic olim præerat Synagogæ Hebræorum; veluti nunc præest Ecclesiæ Christianæ: & præ-

& præibat illis in columna nubis per diem & ignis per noctem: atque in Dei nomine Moysi & Hebræis præcipiebat, tria præcipuè obiens munia.

1. Præcedet te. 2. Custodiet in via. 3. Introducet in locum, quem paravi. Quo pacto S. Angelus Custos noster eadem circa nos obeat officia, in præsenti exponemus.

1. Primum S. Angeli tutelaris officium est *præcedere*; ait enim Dominus: *Ecce ego mittam Angelum meum ut præcedat te.* l. c. Quod & fideliter præstitit. Namdum Israëlitæ exirent ex Ægypto, Angelus in columna nubis & ignis constanter præcessit eos & deduxit.

1 Prima mansio ex qua discesserunt, fuit Rameles. *Profectique sunt Filii Israël ex Rameße in Socoth.* Exodi 12. Rameses ex Sententia Origenis significat *commotionem tineæ.* Congruit hæc interpretatio Mundo, ubi omnia in commotione sunt, & veluti à tinea corrumpuntur. *Sicut vestimentum quod comeditur à tinea.* Job 13. Tineas Origenes etiam interpretatur *Vitiorum irritamenta*, quæ instar tinearum corrumpunt animum. S. Hieron. tineas *Peccata* interpretatur, quæ nos exedunt. Igitur qui Ægyptum, id est, Mundum deserit, primo loco & ante omnia ex Rameße proficisci debet, hoc est, ex *commotione tineæ*, ut nimirum omnia corruptibilia repudiet & vitiorum omnium irritamenta, ac peccatorum tineas conculcet. Sed quis deducet? Quis viam ostendet? *Ecce ego mittam Angelum meum, qui præcedat te.* S. Angelus Custos præcesserit & eduxit nos ex Rameße, è commotione & corruptione Mundi, nos illustrando, excitando, & animando.

2. Venerunt Filii Israël, Angelo præeunte. ex *Rameße in Socoth*, quod significat *Tabernacula*: ibi enim fixerunt tabernacula, seu papiliones, in quibus quiescerent. Pari modo dum vos Ægyptum reliquistis, & à vobis totius corruptelæ tineas, & vitiorum irritamenta atque peccata abjecistis, in hâc Domo Probationis tabernaculum fixistis: hæc est vobis *Socoth* (Tabernaculum) & quidem tabernaculum gratum & dilectum, de quo dicere jure queatis cum Psalte Regio: *Quam dilecta tabernacula tua Domine: concupiscit* (præ desiderio & gaudio) *& deficit Anima mea in atria Domini.* Psal. 83. Hic igitur in loco adeò optato primum tabernaculum clavis trabalibus figendum est, hoc est, corpus & mens Proposito vel Decreto firmo roboranda est, nullum deinceps in omni vitæ viâ peccatum lethiferum committendi. Sed quis opem feret? Quis viam ostendet? Angelus *præcedet te*, suisque inspirationibus viam, modúmque pandet. Tantùm sequere, & constans ac stabile erit tuum tabernaculum.

3. E secunda mansione, Angelo duce, Israëliticus populus perrexit ad mansionem tertiam, appellatam *Etham*, id est, *Fortitudo.* Simili modo exeuntibus vobis ex Ægypto mundi magnâ opus fuit fortitudine, ne ab hostibus & impedimentis occurrentibus vinceremini. Armati ascenderunt Filii Israël ex Ægypto: Sed quid prosunt arma, si animi robur non adsit? Et vos venistis huc armati, non dico jam gladiis materialibus; sed Fide & Spe, quibus in Tirocinio, & in omni reliquâ vitâ jungenda est

fortitudo. Neque enim unquam desunt adversitates, prælia & hostes: & semper de virtute in virtutem eundum est; juxta illud Psalmi: *Ibunt de virtute in virtutem; videbitur Deus Deorum in Sion*, Psalm. 83. Græcè ἐκ δυνάμεως, εἰς δύναμιν: de fortitudine in fortitudinem (ùt vertit S. Hieronymus.) Sed cujus auxilio ibitis? Præcedet Angelus, & potente dexterâ auxilio erit, animando & confortando.

4. E tertia mansione Israël, Angelo Comite, perrexit in quartam, dictam *Phihahuroth*, id est, *os Nobilium*. Vos quòque, Carissimi, tanquam viatores cælestes in hâc mansione assumere oportet, & reipsâ jam assumpsistis *os nobilium*, id est, os sanctorum Virorum, qui verâ nobilitate sunt inclyti, id est, Dei gratiâ, quâ linguam Ægypti obliviscuntur, & linguam sanctam addiscunt: lasciva verba, mendacia, juramenta, omnémque sermonem malum ex ore depellunt, sanctúmque ac pietate spirituali respersum sermonem Nobilium assumunt. At quis linguam vestram erudiet, aut jam erudiit? S. Angelus, ùt jam dirigere cœpit, porrò ulteriùs diriget, & dabit sermonem rectum in ore vestro. Et velut olim Seraph calculo ignito labia Isaiæ tetigit & purgavit; ità ulteriùs linguam & labia vestra ab omni vanitate & impuritate sermonis emundabit.

5. E quarta, Angelo Ductore, Israël perrexit in mansionem quintam, nuncupatam *Marah*, id est *amara*: ubi reperiebatur aqua amara; quæ tamen per injectum lignum dulcedinem imbibit. In itinere vestro spirituali, ad terram promissam, nonnulla occurrere quandóque solent, sensui, carni & amori proprio amara: qualia sunt, tentationes, molestiæ, labores, mortificationes, degradationes. Sed viam ista dulcorandi, & absynthium in mel convertendi, S. Angelus vos edocebit; si nimirum in has aquas nonnihil de Ligno Crucis injiciatis, quod omne fel in saccharum vertit.

6. E quinta, Angelo viam monstrante, populus ad sextam properavit mansionem, *Elim* vocatam, ubi nullam reperit amaritudinem; sed omnia dulcia: erant enim in illo loco duodecim fontes aquæ potabilis & septuaginta palmæ: fontes potum, palmæ cibum subministrârunt. An non, Dilectissimi, similem vicissitudinem experientiâ ipsâ dilicistis? Jam datur amaritudo, jam datur consolatio & dulcedo. *Quàm pulchera via virtutum* (ait S. Hieron. hîc) *post viduriam tentatio; post tentationem refectio.* Tentatus est Dominus in deserto; post tentationem allata est ab Angelis refectio. *Accesserunt Angeli & ministrârunt ei.* Matth. 4. Simile quid vobis præstat S. Angelus; post tentationum victoriam præbet consolationis manna, & meritò vereque dicitis cum Apostolo: *Sicut abundant passiones in nobis; ità & per Christum abundat consolatio nostra.* 2. Corinth. 1. Sancto Angelo Custode illuminante, animante, tristitiam abstergente & cor exhilarante.

7. Denique per vias varias, diversasque mansiones venerunt tandem Filii Israël in *Sin* & *Cades*, & denique ad terram *Chanaan* illis promissam. Sic vestri quòque Sancti Angeli ducunt vos

per

per *Sin*, id est, per desertum vitæ religiosæ, in *Cades*, id est, ad sanctitatem, & perfectionem, atque inde ad cælestem promissionis terram. Quid autem Ss. Angelis vestris pro tam multiplici beneficio rependetis ? S. Bernardus in Psalm. *Qui habitat.* suadet Angelis pro præsentiâ, assistentiâ & ducatu viæ rependendam reverentiam, dum ait: *Reverentiam pro præsentia*: id est, ut illum in omni loco, in omni via, in omni occasione revereamur: istud igitur præsta; & gratum te exhibebis. *Caute ambula in omnibus viis tuis. In quovis diversorio, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam habe. Tu ne audeas illo præsente, quod me vidente non auderes.* S. Bernardus l. c.

II. Alterum Angeli beneficium, Israëlitico Populo exhibitum exprimit Deus hisce verbis Exodi c. 23. *Ecce ego mittam Angelum meum, ut* (non solùm) *præcedat te; sed & custodiat in via.* Et quidem

1. Angelus iste Hebræos custodivit, atque defendit contra Regem Ægypti Pharaonem, cum exercitu suo eos persequentem, dum exirent Ægypto, & mare transirent : aquæ enim murorum instar sese utrimque erexerunt, & transitum præbuerunt ; hostes verò fluctibus involverunt atque submersos absorbuerunt. Ità pariter S. Angelus Custos noster nos è Mundi Ægypto ad Religionis portum transeuntes defendit, excitavit, animavit, adjuvit; nos verò impedientes, retrahentes, dissuadentes & persequentes coërcuit, & feliciter nos in Religionis desertum perduxit.

2. Ut Israëlitæ terram promissionis possiderent, necesse fuit, eos, Dei auxilio & Angelo duce, varios hostes debellare ac vincere : quales fuêre Sehon Rex Amorrhæorum, & Og Rex Basan & Rex Idumæorum. Simili ratione, ut nos promissum cælum possideamus, hostes Tartareos Dei ope & S. Angeli præsidio profligare oportet. *Sancti per Fidem vicerunt regna* ; ait Apostolus ad Hebr. c. 11. Exponit id Doctor Angelicus ; tria à Sanctis regna vinci asserit: regnum Diaboli, regnum mundi & regnum carnis: idque *per Fidem* vivam, quoniam invisibilia atque æterna bona proponit nobis Fides, spemque ea adipiscendi ostendit, ex eo omnium caducorum, ac temporalium bonorum contemptus enascitur : atque ita tria illa regna, voluptatis, honoris, divitiarum, simúlque omnium pravorum affectuum superamus. Hæc autem est præstantissima victoria quam Angelo Duce reportamus, ùt ait Philo in Lib. de Agricultura. *Meliorem* (inquit) *perfectioremque victoriam invenire non licet quàm illam, quâ vincitur validum agmen vitiorum & affectuum.* Quâ verò ratione S. Angelus nobis ad id subsidium ferat, paulò pòst insinuabimus.

3. Rex Arad fortiter oppugnavit in itinere Israëlem. *Num.* 21. At Israël Voto se Domino obligavit: *Si tradideris populum istum in manu mea, delebo urbes ejus. Exaudivitque Dominus preces Israël; & tradidit Chananæum, quem ille interfecit subversis urbibus ejus, & vocavit nomen loci illius* horma, *id est, anathema.* Oppugnat Rex Tartareus vel maximè Tirones, tentat illos, offerendo tria illa regna, in quibus regnat Mundus, quæ enumerat S. Joannes 1. Epist. Cap 2.

Omne

Omne quod in Mundo est, concupiscentia carnis est, concupiscentia oculorum, & Superbia vitæ. Ex his regnis, ex his urbibus eos aggrediens victoriam sperat, eósque in urbes illas retrahendos confidit. quid verò consilii capiant Tirones? Finito Tirocinio, Voto se obligant, atque ita tria illa regna vincunt, & urbes solo æquant. Per Votum Paupertatis concupiscentiam oculorum: per Votum Castitatis concupiscentiam carnis; Superbiam vitæ, per Votum humilis obedientiæ. Atque hoc est horma, seu anathema perpetuum, ad mortem usque perseverans, ita ut in omni vita fas non sit aliquid de anathemate sumere. Atque omnia itta non absque ope ac protectione Sancti Angeli Tutelaris efficiuntur. Quàm verò variis, mirisque id præstet modis, juvat cognoscere. Ille enim 1. Jam per specierum vel sensibilium, vel intelligibilium motum & combinationem Intellectum nostrum illuminat; rationes & veritates ad actionē rectam proficuas, ultrò proponit, instruit, difficultates explicat, perplexitates elucidat, in Studiis, meditationibus, cogitationibus illustrat, primas cogitationes offert, & ad seria, utilia, bona cogitanda applicat. 2. Ille rursùs memoriam vellicat, & quorum meminisse oportet, in tempore admonet, & ad agenda quæ oportet excitat. Ille nonnunquam singularibus Dei amicis revelationem, per visum externum proponendo objecta, vel per internum, movendo ipsius species; vel per locutionem, ope specierum audibilium internarum, vel externarum, aliisque modis efficit; ille somnia format, per quæ boni species instruuntur. 3. Ille concurrit, & juvat nos ad victoriam, excitando voluntatem ad bonum & absterrendo à malo: idque rursus modis variis, quorum præcipuus est, qui fit per propositionem boni cum suis incitamentis, vel mali cum suis deterrentibus: per diversionem ab aliis, quæ possent à bono dimovere; aut ad malum inclinare: per modum locutionis urgentis ad hoc vel illud prosequendum, faciendum, vel odiendum; per aversionem objectorum nocivorum. 4. Excitando passiones timoris, verecundiæ, terroris, cùm de malo perpetrando cogitatur, tristitiæ, doloris, anxietatis, cùm à malo exeundum est: amoris, gaudii, quietis, cùm ingestâ bonum inest; desiderii, spei, audaciæ, cùm quid pro Dei gloria, ac salute animarum agendum aut sustinendum est. 5. Multùm juvant coërcendo dæmones, qui continuò imminent, & ad malum à bono avertere nituntur, aut saltem turbare, impedire, implicare, atque perplexos reddere student. Horum etiam ad vanitatem, voluptatem, cupiditatem, superbiam, vindictam, otium, libertatem trahere molientium conatus sæpe retundunt, vel avertendo animum, vel meliora suggerendo, vel deterrendo, vel mala detegendo. 6. Ad actiones externas & ratione status, officii, necessitatis obeundas frequenter operam suam conferunt: in politicis, privatis, œconomicis, bellicis, & aliis quibusve officiis fideliter adsunt nobis, ut in finem salutis nos ordinent.

7. Pro

7. Pro nobis orant apud DEUM, & Christum Dominum, nobisque gratiam & auxilia opportuna impetrant. Sæpe etiam Beatam Virginem interpellant, ut & ipsa pro Clientibus suis intercedat. Deinde orationes, vota, suspiria, bona opera, afflictiones, passiones nostras, &c. Deo offerunt, & vicissim dona referunt: à periculis & insidiis malis præservant, corripiunt & puniunt, ac denique in morte assistunt: Et omnia illa præstant nobis ad finem supernaturalis felicitatis & beatæ æternitatis.

Quid igitur pro tot tantisque beneficiis, & custodiâ tam diligente rependemus Angelo nostro fidelissimo? *Fiduciam pro custodia*, ùt hortatur S. Bernardus l. c. In omnibus tentationibus, præliis, necessitatibus, ac periculis maximâ cum fiduciâ ad illum recurramus. *Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt, quid trepidamus?* ait idem Doctor: *Tantùm sequamur eos, adhæreamus eis, & in protectione* DEI *Cæli commoremur.*

III. Tertium beneficium ab Angelo Israëli collatum est, *ut introducat in locum quem paravi.* l. c. Scilicet in terram promissam. Idem beneficium, aut potiùs longè melius præstat pio Clienti Angelus Tutelaris, dum à morte animam, si tota munda fuerit, in terram promissionis cælestem deducit: quemadmodum Angeli animam pauperis Lazari deportârunt in sinum Abrahæ. Quantum hoc est beneficium? Quanta fidelitas Angeli, usque ad æternitatis ingressum non deserentis? Sed per aëra, per cælum sidereum, usque in cælum empyreum nos illuc devehentis, ubi magnus nos carorum parentum, fratrum, filiorum spiritualium numerus exspectat, & frequens ac copiosa turba videre nos desiderat. Quid rependemus pro fidelitate, pietate ac benevolentiâ tantâ? Iterum suggerit Mellifluus Doctor l. c. *Devotionem pro benevolentia*: id est, ut singulari pietate tenerrimâque devotione illi addicti simus, & pro viribus eum colere & observare studeamus.

Quapropter, Dilectissimi, cùm S. Angelus Custos cujusque vestrûm, non secus atque alter Angelus Israëlitas, in omnibus viis vestris præcedat vos, & hactenus præcesserit ostendendo viam, è corruptione mundi, ad desertum religionis, in quo tabernaculum fixistis, & hactenus fortiter stetistis, linguam Sanctorum spiritualem didicistis, amara & dulcia experti estis, & ad montem perfectionis ipso Duce contenditis.

2. Cùm vos, sicut Angelus Hebræos, tam fideliter custodierit & protexerit contra insultus mundi, carnis, dæmonis, quorum regna vicistis ejus ope & debellâstis: dum ille adjuvit vestrum Intellectum illustrando, memoriam vellicando, voluntatem permovendo, passiones in bonum vestrum concitando, Dæmonum phalanges coërcendo, in omnibus opem ferendo, precésque fundendo.

3. Cùm denique vos tandem, tanquam fidus Achates, in cælestem Paradisum deportaturus sit. Tot, tantâque beneficia grati agnoscite,

& (ùt Sanctus Bernardus monet) reverentiam pro præsentia ; fiduciam pro custodia ; devotionem pro benevolentiâ in omni vitâ vestrâ rependere, pro viribus allaborate. Sic S. Angelus Custos cum gaudio vos præcedet, custodiet in omnibus viis vestris ; ac denique post mortalis hujus vitæ ac viæ terminum in locum , à Divina Bonitate vobis præparatum introducet.

EXHORTATIO II.

DE S. ANGELO CUSTODE:

Et de triplici obsequio, ipsi exhibendo.

THEMA.

Observa eum, & audi vocem ejus, nec contemnendum putes.
Exodi Cap. 23.

TErnis excellentissimis à Sancto Tutelari Genio cuilibet nostrûm exhibitis beneficiis & officiis terna debentur à nobis obsequia & servitia , tanquam amoris reciproci , animique grati testimonia. 1. *Præcedit* ille nos, deducit, assistit, comitatur, ac viam demonstrat in omnibus peregrinationis nostræ viis ; quemadmodû S. Angelus Raphaël Tobiam Juniorem deduxit ac reduxit. 2. *Custodit* in tentationibus & præliis , in persecutionibus & periculis, contra mundum, carnem, & dæmonem : quemadmodum Angeli Loth eduxerunt , & custodiérunt ab incendio Sodomæ, *Gen. Cap. 19.* Angelus Hebræos deduxit per mare rubrum salvos & incolumes ; Pharaonem & Exercitum ejus submersit. *Exodi C. 14.* Angelus Judithan custodivit, & ad cædem Holofernis direxit. *Judith 13. 6.* Angelus tres Pueros in fornace Babylonis à flamma ignis protexit, illæsósque custodivit. *Dan. 3.* Angelus conclusit ora Leonum ; & non devorârunt Danielem. *Dan. 6.* Angelus tutatus est & vindicavit pudicitiam Susannæ. *Dan. 13.* Similia nobis præstat beneficia Genius Tutelaris, nos custodiens atque ab hostibus visibilibus & invisibilibus defendens. 3. *Introducit in locum* , quem DEUS nobis in cælo paravit : dum à morte animam nostram, si omnino munda sit, in cælestem Patriam introducit.

Quare

Quare incumbit nobis, ut animum gratum demonstremus, ac ternis ejus eximiis beneficiis terna obsequia exhibeamus. 1. Ut eum observemus. 2. Vocem ejus audiamus. 3. Non contemnendum putemus. Quæ in præsenti exhortatione explanabimus.

I. Primum officium à nobis S. Angelo exhibendum, est ab ipso Deo insinuatum l.c. his verbis: *Observa eum.* Verbum illud (*Observa*) duplici gaudet significatione. Primò. Idem est, quod *attendere*, & præ oculis habere. Secundò, significat *honorare*: & utrumque Israëli præcepit Deus; ait enim: *Ecce ego mittam Angelum meum, ut præcedat te, & custodiat te in via, & introducat in locum, quem paravi tibi.* Hunc igitur Ducem observa, attende ad eum, & tanquam in viæ Monstratorē oculos conjice. Idem nobis præstandum est. Observandus est & præ oculis identidem habendus S. Angelus noster; illiúsque ductus sequendus. B. Aloysius Gonzaga dicere solebat: Persuasum habe, te Angeli ductum sequi oportere, atque cæcum quempiam qui viarum discrimina ignorans, ejus, qui baculo gressum regit, providentiæ in omnibus confidit: Et hoc quidem eò ampliùs, quò Angelus tuus sublimiorem scientiam & majorem experientiam habet, & quò difficilior ac periculosior via est ad æternitatem; ac quò major tua insciti & cæcitas est in cognoscendis rebus cælestibus atque divinis. Ergo observa eum, & sequere, quà ducit.

Deinde *observa* idem quòque significat, quod *honora*. Honora illum 1. Propter excellentiam & dignitatem Naturæ suæ Angelicæ, quâ homines & omnia creata superat, & inter illa proximè ad celsitudinem naturæ divinæ accedit. 2. *Honora illum* propter innumera præstantia beneficia, quæ tu à nativitate tua, omnibus momentis obtinuisti, indiésque obtines: si quidem quòd etiámnum sanus ac vegetus vivas, integra & vegeta membra habeas: quòd divinam æquè ac humanam Scientiam didiceris, tot sanctas cogitationes habueris; quòd à mundo fallaci, & blandiente carne non seductus fueris; quòd ab illo è mundo, velut alter Loth è Sodomâ eductus, retrò non respexeris; quòd toties de hostibus tam visibilibus, quàm invisibilibus triumphaveris; post Deum ac Beatissimam Virginem Angelo tuo in acceptis referre necesse est. Honora igitur illum tanquam Benefactorem insignem. 3. *Honora illum* tanquam Medicum tuum, velut Tobias Raphaëlem Archangelum, qui toties morbos corporis, & damna à te amolitus est: & longè sæpiùs animæ tuæ vulnera curavit. 4. *Honora illum* tanquam Ludimagistrum tuum, qui Intellectum tuum illuminavit, tot tibi salutares instructiones & documenta præbuit. 5. *Honora illum* tanquam Advocatum & Patronum tuum, qui toties pro te apud Deum intercessit. 6. *Honora illum* tanquam Patrem tuum amantissimum, qui tam solicitè de omnibus necessariis tibi providit. 7. Denique *honora illum* tanquàm Protectorem tuum, qui quovis tempore pro te pugnavit, hostésque malignos, ne nocerent, compescuit.

Verbo *honora illum* tanquam maximum Benefactorem & Amicum.

Atque exemplum cape à Sancta Franciscâ Romanâ : non sat credi potest, quàm teneram ipsa affectionem semper erga Angelum Custodem suum habuerit ; quo honore & observantiâ eum prosecuta fuerit ; quâ ratione studuerit in dies novo modo eundem colere ; quot obsequia illi ipsa indesinenter exhibuerit. Ideóque hanc à Deo gratiam obtinuit, ut ipsum instar formosi ad modum septennis pueri semper videret, cujus capilli ex aureis radiis fulserunt, vestis seu toga aliquando candidum, aliquando cæruleum, vel subrubicundum colorem præferebat : Et licèt ejusmodi nobis non contingat gratia, eum videndi oculis corporeis ; non tamen intermittere debemus illi omni tempore & loco honorem exhibere, exemplo S. Franciscæ. Uti monet Mellifluus Doctor : *In quovis diversorio, in quovis angulo Angelo tuo reverentiâ habe.*

Observantiæ hujus & honoris diversa potest esse praxis. Sancta Franciscæ & alii plures in more positum habebant, aliquoties per diem caput & corpus coram illo inclinare. R. P. Petrus Cottonus, è Societate nostra, qui cum famâ sanctitatis obiit in Gallia, solitus fuit in exitu & introitu Angelo suo præcedentiam & in itu præcipuum locum cedere. Joannes Carrera Coadjutor Societatis nostræ nunquam omittebat Angelum suum Custodem omni horâ, brevi aliquâ oratione jaculatoriâ salutare. Alii non facilè aliquid cujusdã momenti incipiebant, nisi ante id S. Angelo suo commendâssent, ejúsque consilium exquisivissent. Optima & gratissima Sancto Angelo praxis eum colendi est, ut in omni loco & tempore, in omni opere & omissione, in præsentiâ S. Angeli nos modestè, pudicè & honestè geramus. Hâc ratione eum verè honoramus.

II. Alterum obsequium à nobis præstandum Angelo nostro Tutelari, est ejus vocem audire, quâ nos à malo revocat, aut ad bonum impellit. *Audi vocem ejus* : mandabat Deus Israëlitis ; & meritò : Si enim Angelus Custos, ùt diximus, nostrum agit Medicum, Magistrum, Advocatum, Patrem & Protectorem, par est nos ejus vocem & monita audire & illis promptâ voluntate obsecundare. Deinde & vel maximè, quia Dei vicem obit, quod indicant illa verba Exodi : *Et est nomen meum in illo.* Q. d. Angelus hic meum nomen, personam, authoritatem & voluntatem præfert ; & quidquid Angelus hic præcipit, hoc nomine meo præcipit. Nobiscum non loquitur expressis, externisque verbis ; sed internis inspirationibus, quibus nos obtemperare decet.

O quoties tibi dicit Angelus (dum vel à Superioribus, vel à Fratribus nonnihil tibi sufferendum est, tùque propterea turbatus & malè contentus, libenter ab illis te separares) quod olim ancillæ Agar, cùm è domo Abrahæ fugeret, & in deserto ad fontem sederet : *Revertere & humiliare sub manu illius* ? Humiliter audi vocem ejus, & pacem invenies. O quoties tibi Angelus dicit quod Petro Apostolo, cùm esset in vinculis in carcere : *Surge velociter* ? Dum manè signum è lecto surgendi datur, audi vocem ejus & surge

& surge velociter; dum ad meditationē, examen, laborem vocaris, audi vocem ejus, & vade velociter. O quoties tibi inclamat, quod Magno Antonio Eremitæ, dum in cella otiosus sederet, & à Diabolo fortiter tentaretur: *Lege & labora.* Audi vocem ejus: & si desolatus, derelictúsque tibi videaris, accipe Thomæ Kempensis Librum, & lege, lectionemque cum labore alterna. O quoties tibi Angelus in aures insusurrat, quod olim Arsenio: *Fuge, tace, quiesce.* Audi vocem ejus, & fuge mundum, fuge nimis liberos, audaces atque imperfectos socios. *Tace* in occasionibus frangendi silentii: *Tace* in reprehensionibus Superiorum: *Tace* in adversis. Et *quiesce* ad pulpitum, ne circumvageris per domum vel hortum. O quoties tibi ingerit Angelus, quod Lotho, dum educeretur è Sodoma: *Noli respicere post tergū.* Noli tu respicere ad vanitates mundi & insanias falsas: noli respicere retro ad fluxas, fœdásve mundi voluptates, nec denuò placeant tibi ea, quæ semel pro semper reliquisti. *Quòd si vocem ejus audieris, inimicus ero inimicis tuis, afflígámque affligentes te, & præcedet te Angelus meus.* Hæc præmia erunt obedientiæ.

III. Tertium obsequium Angelo Custodi debitum, est, ut eum non contemnamus, aut quidquam indecens in ejus præsentia agamus. Hoc quòque mandavit DEUS Israëlitis his verbis: *Nec contemnendum putes*: rationémque addit; *quia non dimittet cùm peccaveris.* Non dimittet impunitum. Hortatur ad hoc ipsum S. Bernardus in Psalm. 90. Serm. 12. dùm ait: *Cautè ambula, ut videliet cui adsunt Angeli, sicut eis mandatū est, in omnibus viis tuis: tu ne audeas illo præsente, quod me præsente non auderes.* Ipse audit omnia, cernit omnia; quod frœnū potens est continendi te, ut nihil indecens cogites, loquaris, aut facias. Nónne hoc experimur in Studiosis, qui si se omnino solos esse arbitrentur, incipiunt lusus, nugas ac petulantias: quam primum verò Ludimagistrum advenire ac præ foribus stare audiunt, illico sese componunt, lusûs instrumenta abscondunt, quasi nihil horū accidisset: & certè signum foret magnæ impudentiæ, & audaciæ, si in præsentia Magistri insolentias, ludósque vetitos continuarent. Quo igitur pacto Novitius potest, audétve etiam minimam regulam transgredi, aut contra conscientiam agere, cùm certò credat Angelum suum Tutelarem prope & circà se esse, omnia opera spectare, passus omnes numerare, omnes corporis motus, oculorum nutus, & minimas cordis cogitationes attendere?

Nec contemnendum putes; cùm è vita S. Franciscæ constet, etiam minimos defectus Angelis præsentibus displicere: refertur enim in ejus vita, quòd si illa vel ex fragilitate, vel ex inconsideratione exiguum quendam defectum quotidianum commisisset, Angelus ejus aliàs solitus eam aliquoties per diem invisere, aliquamdiu emanserit, nec videndum se præbuerit, donec defectum examinâsset & veniam à Deo petiisset. Quid igitur facerent Angeli nostri Custodes, quid cogitarent, si nos scandali quidpiam præberem⁹ Fratribus nostris, aut discordias nonnullas, licèt leves, in Domo excitarem⁹? *Nihil* enim (ait S. Bernardus, *æquè offendit Ss. Angelos, & ad indignationē provocat eos, quàmodo dissensiones & scandala*

Quia non dimittet, cùm peccaveris. Expertus est id suo damno Joannes Correra, qui in dies ab Angelo suo manè excitabatur ad surgendum, cúmque semel tardiùs surrexisset, aliquamdiu emansit, donec de defectu pœnitentiam egit, priorémque gratiam recepit. Simili modo Sancta Franciſca Romana cùm diutiùs mundano colloquio interfuisset, Angelus Custos ei austerum ac iratum vultum ostendit, & in transitu alapam impegit. Non absimile expertus est Adolescens à pravis sociis redux, alapâ tam forti percussus, ut in terram deciderit. *Non dimittet cùm peccaveris.*

Ejusmodi igitur pœnas ut effugiamus, optimum consilium est. 1. Ut Angelum nostrum Custodem diligenter observemus & honoremus, & ex oculis mentis non dimittamus. 2. Voces ejus, inspirationes internas, monitiones, consilia promptè admittamus. 3. Non contemnamus, aut indignum ejus præsentiâ aliquid committamus. Pensate, ait S. Bernardus *in Festo Sancti Michaelis*, quantâ nobis solicitudine opus est, ut nos dignos exhibeamus eorum frequentiâ, & eo modo conversemur in conspectu Angelorum, ne fortè sanctos offendamus obtutus; ùt docuit Abbas ille in Vitis Patrum Lib. 7. c. 44. qui rogatus; quænam esset quotidiana ejus occupatio? Respondit: Ego Angelum meum assistentem mihi juxta me aspicio, & custodio memetipsum, memor illius Psalmi 15. *Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam à dextris est mihi ne commovear.* Timeo ergo eum, ùt custodientem vias meas, & quotidie ascendentem ad DEUM, & insinuantem omnes actus meos & verba. Hæc si imitabimur, S. Angelum observabimus, vocem ejus audiemus, & non solùm non contemnemus; verùm etiam maximè honorabimus, recreabimus & exhilarabimus.

EXHOR-

EXHORTATIO I.

PRO FESTO S. JOANNIS BAPTISTÆ.

Ostendit S. Joannem fuisse Angelum.

THEMA.

Quis putas puer iste erit? Lucæ c. 1.

IAm admiranda, ac stupenda in Nativitate Sancti Joannis accidêre, ut meritò vicini & amici interrogarint: *Quis putas puer iste erit?* Cujus mutus Parens loquitur, Mater sterilis parit, Filius in utero exultat, Archangelus Gabriel nomen insolitum imponit? *Quis putas puer iste erit?* Si parentem ejus Zachariam interroges; respondet, fore Prophetam: Et *Tu puer Propheta Altissimi vocaberis.* Si Archangelum Gabrielem roges: reponit: *Erit magnus coram Domino.* Lucæ c. 1. Si ab ipso Christo Domino, quis præcursor ejus futurus sit, quæras: mox affirmabit: *Lucerna ardens & lucens.* Joan. 5. Ardens per charitatem internam, lucens per externam doctrinam. Quodsi verò Malachiæ judicium requiramus: ex instinctu Spiritûs Sancti & ex Prophetico spiritu, asserit fore Angelum: *Ecce ego mitto Angelum meum, qui præparabit viam ante faciem meam.* Malach. 3. Prophetam verò hunc non de alio, quàm de Joanne loqui ipse Christus disertè affirmat: Matth. 11. *Hic est, de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum.* Non quod naturâ fuerit Angelus, ut erroneè censuit Origenes: Nam *fuit homo missus à Deo cui nomen erat Joannes.* c. 1. Et Evangelista Lucas ejus parentes, conceptionem, nativitatem, & vitam fusè describit. Sed quod vitam Angelicam, moresque Angelicos duxerit. Quod explicabimus in præsenti, ut pro modulo imitemur & Angelicam vitam ducere statuamus.

I. Prima proprietas Angeli est, quòd sit legatus seu missus à Deo: *Angelus enim,* ut ait S. Gregorius, *non naturæ, sed officii nomen est:* Angelus autem non descendit è cœlo ministratum homini, nisi

I. S Joannes fuit Angelus missione.

nisi mittatur & ire jubeatur. Ejusmodi Angelus seu Legatus fuit Joannes: *Fuit homo missus à Deo cui nomen erat Joannes* Joan. 1. Missus autem fuit, ut mortales ad Christum adduceret, Messiam illis ostenderet & digito monstraret; peccatores à via abductos pravâ, in semitam justitiæ reduceret. pœnitentiam prædicaret; & pœnitentiæ baptismum illis impertiret. Hic erat finis legationis & missionis ejus, quem ille mox strenuè assequi, & explere studuit: nam è deserto, Deo jubente, egressus, venit in omnem regionem Jordanis, peccatoribus inclamans: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum.* Et *jam securis ad radicem posita est: Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur.*

Religiosus Societatis, ut voluit S. P. Ignatius, debet in hoc puncto esse similis Angelo: ad hoc enim vocatus est, ut sit Dei Legatus, ut mittatur ad conversionem animarum; & licet hoc aptè conveniat iis, qui ad missiones sive inter Infideles, sive inter Hæreticos, destinantur, convenit tamen etiam aliis, qui in Collegiis degunt: *Nostræ vocationis est*, ait Regula III. Summarii, *diversa loca peragrare, & habitare in quavis mundi plaga, ubi majus Dei obsequium & animarum auxilium speratur.* Sed non imus, non prædicamus, nisi mittamur à Superioribus, sicut Angeli. *Quomodo enim prædicabunt, nisi mittantur*, ait Apostolus? Si verò mittamur, mox strenuè prædicare, & corda hominum ad Deum convertere, atque ad agendam pœnitentiam inflammare conamur. *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum.*

II. Altera proprietas Angeli est, omnimoda indifferentia tam quoad loca, quàm quoad personas: Angelus enim ad custodiam hominis à Deo missus, æquè promptè & alacriter volat in Africam atque in Europam, in Asiam atque in Americam, in pagum atque in magnam Civitatem, nullum in hoc faciens discrimen. Similiter Angelus æquè libenter ac diligenter ministrat vili mendicabulo, atque Regi potentissimo, ac mundi Monarchæ.

Ejusmodi Angelus fuit S. Joannes Baptista, qui ad omnem locum & personam summâ fuit indifferentiâ: missus à Deo ad regionem Jordanis, illico abiit: si missus à Deo fuisset in aliam regionem, æquè promptè iturus: nec solùm ivit ad primarias civitates, sed ad quævis viliora loca: venit enim *in omnem regionem Jordanis*: & absque personarum discrimine, omnibus pœnitentiam prædicavit: accedunt ad prædicationem ejus plebs & turba, interrogántque: *Quid ergo faciemus?* Respondit illis: *Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas, faciat similiter.* Quibus verbis hortatur ad opera misericordiæ & eleemosynæ, atque ut declarat S. Basilius, hortatur ex omni quod affluit, debere erogari ei, qui non habet. Venerunt & Publicani ut baptizarentur, *& dixerunt ad illum; Magister, quid faciemus?* Ut scilicet salutem consequamur; agnoscebant enim fœditatem scelerum suorum & injustitiæ. *At ille dixit ad eos: Nihil amplius, quàm quod vobis constitutum*

stinatum est, faciatis, videlicet in exactione vectigalium, nolite plus, quàm taxatum & ordinatum est exigere. Venerunt ad milites & interrogabant eum: *Quid faciemus nos?* & ait illis: *neminem concutiatis, neque calumniam faciatis, & contenti estote stipendiis vestris.* Id est nulli vim inferatis, nulli innocenti crimen impingatis, rapiendi & furandi libidinem cohibeatis. Venerunt denique Pharisæi: sed quantò leniùs egit cum plebeiis, publicanis & militibus; tantò duriùs egit contra Pharisæos & Sadducæos, qui tunc temporis inter Judæos instar Religiosorum erant: quibus vultu iracundo dixit: *Genimina viperarum: quis demonstravit vobis fugere a ventura ira?* Matth. 3. Verbo, absque discrimine personarum, omnes ad pœnitentiam hortatus est, omnibus, velut Angelus è cœlo missus, annuntiavit fugere à ventura ira Summi Judicis, omnibus veniam prædicavit, si dignos pœnitentiæ fructus facerent.

Ejusmodi Angelos requirit S. Fundator noster, qui ad omnem locum, omnesque personas indifferentes existant, quales fuêre S. Xaverius, Petrus Faber, Claudius Jajus, Petrus Canisius, Gaspar Bazzæus, Andreas Oviedus & sexcenti Apostolici viri Societatis nostræ: qui quasi equi gloriæ in bello nomen Christi defenderunt, Evangelium annuntiarunt, & in fines orbis terræ protulerunt, majus Dei obsequium & gloriam semper intuendo & quærendo, per quos Christus in hominum cordibus triumphat. Tales, inquam, esse conemur; Christus in nobis regnet & per nos vincat, non nostra voluntas, non voluptas, non commoditas, non honor, non gloria, sed Dei solius. Ita Angelis similes erimus, qui *Potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum ejus.* Psalm. 102. Et instar fulminis quoquo versus volant ad Dei voluntatem implendam: *Qui facis Angelos tuos spiritus, & Ministros tuos flammam ignis.* Psal. 103.

III. Tertia proprietas Angelica est, Castitas. Angeli enim purissimi, castissimique sunt, & Beati in cœlo, hac in parte eis similes erunt. *In cœlo*, inquit Salvator, *non nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei.* Talis Angelus fuit S. Joannes Baptista, qui mundissimâ fuit castitate, eámque quasi cum natura hausit, dum à senibus, sterilibus, & concupiscentiæ carnali jam mortuis genitus fuit. Amorem verò castitatis singulari zelo & fervore demonstravit, dum Herodem ob adulterium cum Herodiade, acriter reprehendit, & pro castitate tuenda in alio martyr occubuit, ad hanc in se custodiendam, in solitudinem secessit, ab hominum consortio remotus, rigidam, asperámque vitam duxit: jejuniis assiduis ita carnem domuit, ut Redemptor de ipso asseruerit: Matth. 11. *Venit Joannes non manducans, neque bibens.* Unde S. Basilius totam ejus vitam jejunium vocat, & loco vestis, pelle cameli asperâ corpusculum contexit. III. Castitate.

S. Patriarcha noster omnes Societatis alumnos, voluit esse castitate Angelos; unde in Regula 28. Summarii præscripsit: *Castitatem tam perfectè servandam, ut enitamur Angelicam puritatem imitari, & corporis & mentis nostræ munditiâ.* Hæc etenim virtus vel maximè

nos Angelis similes reddit. Unde S. Athanasius Lib. de Virgin. ait: *Virginitas est Angelorum vita.* Et S. Cyprianus in Tract. de habitu Virginum, scribit: *Cùm castæ perseveratis esse & Virgines, Angelis Dei estis æquales.* Sanctus verò Ambrosius L. 2. de Virginibus, inquit: *Quæ non nubunt neque nubentur, erunt sicut Angeli Dei: nemo ergo miretur, si Angelis comparentur, quæ Angelorum Domino copulantur.* Amplius dicere audet S. Bernardus Epist. 42. *Differt homo pudicus & Angelus, felicitate non virtute, nam licet hujus castitas sit felicior, illius tamen fortior esse cognoscitur.* In hac igitur virtute nos Angelos imitari oportet, cùm enim alios è sordibus vitiorum turpium extrahere debeamus; omnino necesse est, nos ejusmodi castitatis virtute munitos esse, ut ipsi hisce sordibus non inquinemur; ne dum alios ex orci faucibus extrahere nitimur, ipsimet implicati, cum impuris, in damnationis barathrum abripiamur.

IV. Oratione & contemplatione.

IV. Quarta proprietas est; conjunctio cum Deo, contemplatio Dei & visio beatifica: quam Christus Dominus innuit dicens: *Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in cœlis est.* Matth. 18. Nunquam enim, licet hominum custodia occupati, vel ad momentum temporis, mentis aciem à Dei visione & amore ac laude deflectunt. Nónne & talis vita fuit S. Joannis Baptistæ? Quid aliud in eremo egit, quàm conversari cum Deo, ac cœlestia, divináque contemplari? Audite S. Chrysostomum homil. 58. in Matthæum: *Joannes ita in terris, quasi in cœlis versabatur: natura namque necessitate superatâ, mirabile quoddam peregit iter; semper in hymnis, semper in orationibus fuit; nulli hominum, antequam ad baptizandum accederet, Deo autem soli sua offerebat colloquia.* Verè igitur Joannes Præcursor Domini Angelis similem vitam duxit, non solùm in eremo, contemplando & orando; verùm etiam dum baptismum pœnitentiæ conferret, pro peccatoribus eorúmque conversione preces ardentes fundendo.

Ejusmodi conjunctionem cum Deo, tanquam instrumentorum cum causa principali, à suis exigebat S. Ignatius: asserens absque ea modicum in proximo fructum referrì: è contrario autem ex familiaritate cum Deo, omnem efficaciam operum Apostolicorum dimanare. Si itaque operarius Societatis multa à Deo, quæ efficiat ad ejus gloriam, obtinere cupiat, instar Angeli Deum respiciat, atque oret. *Oportet semper orare & nunquam deficere*: ait Dominus Lucæ 18. Si operarius versetur in angustiis, obruatur calamitatibus, tam propriis, quàm alienis, ad orationem confugiat cum Juditha clamet ad Dominum, & auxilium impetrabit. Si sibi, suisque auditoribus ac pœnitentibus dona cœlestia è cœlo obtinere desideret, petat, *Petite & accipietis*, promissio Christi est. *Omne enim datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum.* S. Jacobus. Si contra hostes stygios, persecutores, tentatores in arenam descendendum sit; oret & cum Moyse manus in cœlum levet, & quemadmodum Israel Amalecitas, ita ipse tam suos, quàm suorum hostes superabit. Mirum est, quod refert Ruffinus L. 2. de Theodosio Imperatore, qui Eugenium

genium Tyrannum precibus vicit; nam contra eum congressurus rupem ascendit, atque inde utrumque exercitum contemplatus, erectis in cœlum manibus exercitum suum Deo commendavit: mira res: vix preces fuderat, cùm exortus ventus in hostium faciem, eorum tela, in ipsos rejecit: quod sic decinit iple Claudianus, licet Ethnicus in panegyri ad Honorium Imperatorem:

Te propter, gelidis Aquilo de mõte procellu,
Obruit adversas actes, revolutaque tela
Vertit in authores, & turbine reppulit hastas: mòxque subjungit:
O nimiùm Dilecte Deo, cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad classica venti!

Theodoretus scribit, S. Joannem & S. Philippum Apostolos apparuisse in medio Theodosii exercitu, ventum hunc excitantes; qui pulveres in hostium oculos conjecit, & eorum sagittas reflexit, eâque ratione parta est victoria, nullo prorsus ex parte Theodosii desiderato. Lege Baronium ad Annum 446. Tanta vis est orationis, contra hostes. Si itaque operarius vincere desideret, oret: si ambonem conscendere paret; oret, & à Patre luminum, lucem & ardorem postulet: si in tribunali sacro ad cor loqui cupiat, gratiam divinam imploret, ut animas peccatorum cœno inquinatas in sanguine Agni ritè dealbare valeat. Si peccatorem insignem aut hæreticum convertere optet, preces ardentes præmittat, SS. Angelos tutelares, sanctósque Patronos in subsidium evocet, aliàs Æthiopem levabit: *Nunc*, ait S. Bernardus Epist. 201. *Manent tria: Verbum, exemplum, oratio, major autem horum oratio: ea namque operi & voci gratiam & efficaciam promeretur. Oratio se humiliantis penetrat nubes, & non discedet donec Altissimus aspiciat.* Eccli c. 35.

Quocirca, Charissimi, vidistis S. Joannem Baptistam Angelum fuisse, non naturâ, sed vitâ, & conversatione Angelicâ. 1. Angelus fuit legatione seu missione divinâ ad pœnitentiam prædicandam hominésque ad Christum adducendos: eadem vestra est vocatio, quare in Tirocinio vos disponite, omnibúsque virtutibus necessariis vos munite, ut suo tempore, simili legatione rite fungi valeatis. 2. Angelus fuit resignatione & indifferentiâ ad omnia loca & personas absque discrimine: eadem vestra est vocatio: *Nostræ enim vocationis est diversa loca peragrare*, &c. In Novitiatu à parvis auspicemini, atque ita suo tempore ad majora prompti paratique stabitis, tanquam equi generosi in bellum: ut victoriam contra mundum, carnem, dæmonem reportetis, & gloriam Dei quaquaversum dilatetis. 3. Angelus fuit castitate: eadem est professio vestra ut Angelicam puritatem æmulemini absque hac virtute, securi haud eritis, modicúmque proficietis. 4. Denique Angelus fuit oratione & contemplatione: hanc à viris Apostolicis exigit S. Ignatius. Si quis igitur quapiam re indiget, oret: si dona cœlestia impetrare, si in necessitate auxilium obtinere, si ab hostibus visibilibus & invisibilibus victoriam reportare; si in ambone & exhomologeterio, in conversatione & colloquio cũ proximis, maximum fructũ referre desideret; oret: petat, quærat pulset ad fores divinas. *Omnis enim qui petit accipit, & qui quærit, invenit; & pulsanti aperietur.*

EXHORTATIO II.

PRO FESTO S. JOANNIS BAPTISTÆ.

Ostendit Eum fuisse magnum coram Domino.

THEMA.

Erit magnus coram Domino. Lucæ c. 1.

DUPLEX in hoc mundo reperitur magnitudo: una apparens & falsa, altera vera; una coram servis, altera coram Domino; una in oculis mundi, altera in oculis Dei. Magnitudo falsa & mundana à bonis extra nos positis oritur: de quibus Seneca Epistola 41. *Domum*, inquit, *pulchram habet, multum servit, multum fœnerat, nihil horum in ipso est; sed citrà ipsum.* Possidet Rex sceptrum, coronam, purpuram, satellites, aurum, argentum, honorem, pompam, cæteráque bona externa, quæ illum attollunt, magnúmque reddunt; sed extra ipsum sunt: ac proinde tolle illa, & illico è magno parvum, & maximo minimum efficeris. Quâ de causa mors sceptra ligonibus, Iros Crœsis, pauperes Regibus æquare dicitur: quia cùm bona hæc fucata detrahit, corpora cuncta in eundem pulverem redigit: quare bona hæc apparentia, magnum hominem reddunt; & in speciem tantùm, quemadmodum galeri, aut tiaræ ingentes capiti impositæ: Si enim virtus desit, magnus est homo; seu potiùs magnus apparet, magnus coram mundo & hominibus, non coram Domino & Angelis. Magnitudo autem vera, è bonis internis, è donis spiritualibus, è gratia & virtutibus nascitur: quibus quia repletus fuit & cumulatus Sanctus Joannes Baptista verè prædixit Zachariæ patri ejus, Angelus: *Erit enim magnus coram Domino.* Lucæ c. 1.

In hac igitur dictione, S. Joannis magnitudines proferemus, ut ejus exemplo, magni studeamus esse, non coram mundo, sed coram Domino Deo nostro.

I. Magni-

I. Magnitudo vera & coram Domino consistit in bonis internis & spiritualibus, ut diximus, non in externis illis, non his dives fuit Baptista Domini. Conjice in illum oculos, vitam, statúmque ejus perpende; & externorum bonorum nihil eum possidere deprehendes, adeóque apparentem & fucatam magnitudinem ab eo longè esse remotam conspicies: nam primò, non palatium, non opulentam domum; sed eremum, sed antrum colit: non auro argentóque intertextas chlamydes; sed asperos cameli pilos induit: non exquisitis epulis, non delicatis bellariis; sed locustis & melle sylvestri pascitur; non vino massico aut falerno, sed lymphæ potu sitim pellit; non satellitum, famulorúmque turma; sed Angelorum caterva stipatus incedit. Ac proinde si externis duntaxat illum oculis metiaris, parvus tibi, vel etiam minimus videbitur: At omnis gloria ejus ab intus; ubi vera est & gloria & magnitudo. Gratiâ eminet singulari, unde & nomen trahit, Fide spendet, spe attollitur, charitate flagrat, virginitate nitet, abstinentiâ fulget admirabili, paupertate ditescit, solitudine grandescit, oratione & contemplatione elevatur; omniúmque virtutum incremento, cœlestis quidam gigas efficitur: cui illud Psalmi 18. congruat: *Exultavit ut gigas ad currendam viam.* Nec ullius dubitandi locus relinquitur, quin hunc gigantem, Diabolus, ea in solitudine obstupuerit, tantámque virtutis molem exhorruerit; insidias quidem & certamina parârit; sed quotiescunque cum eo certârit, victus, prostratúsque abscesserit. Magnus igitur Joannes coram Domino, verâ, non falsâ ac fucatâ magnitudine.

Vultis & vos Chariſſimi, esse magni coram Domino? Ne quæratis externa, non plausum & laudem hominum; non famam scientiæ & doctrinæ, non officia honorata & splendida coram mundo: hæc enim verè magnum non reddunt; sed virtus solida, donáque spiritualia interna: proindéque hæc sectemini, & magni coram Domino eritis.

II. Magnus fuit vitæ innocentiâ.

II. Altera magnitudo coram Domino, consistit in vitæ innocentia, & puritate à peccatis. Hâc mirificè fulsit Sanctus Joannes, qui in utero fuit in gratia confirmatus. 1. Peccatum mortiferum in omni vita non commisit. Unde Abbas Guerricus serm. 1. Joannis sanctitatem appellat prope originalem; quia in utero sanctitatem accepit, quam nunquam amisit. Manè ortus est, tanquam Lucifer, neque unquam è cœlo, id est, gratiâ cecidit. Quemadmodum de illo alio Isaiæ 14. dicitur: *Quomodo cecidisti de cælo Lucifer, qui manè oriebaris?* Ille manè ortus cecidit, noster manè ortus semper stetit. Singularis ergo fuit Sancti Joannis innocentia; singularis vitæ puritas; singularis lucernæ nostræ splendor, quem nulla peccati caligo potuit extinguere. *O rationalis lucernæ inextinguibilis flamma!* exclamat Sanctus Laurentius Justinianus. *Non enim humanus est extincta favoribus neque temporalibus cruciatibus tepefacta; quin potiùs eò vehementiùs ardebat interiùs, quò exteriori ampliùs agitabatur impulsu.*

2. De peccatis levioribus, quæ venialia dicimus, num in ea inciderit, quid asseromus? Galatinus L. 7. c. 9. Et alii incidisse negant. Et Abulensis Matth. 14. q. 40. *Communiter creditur Joannem nec venialiter peccasse; sicut Ecclesia cantat de eo: Ne levi saltem maculare vitam fumine posset.* Neque est à ratione alienum, tam singulari viro, tam singulare privilegium esse concessum, tamen incertum: id verò certum, lucernam hanc ardentem & lucentem, minimum habuisse fumi, id est peccatorum venialium, si quæ habuit. At de summa Joannis innocentia Summum Pontificem audiamus. D. Gregorius in Job c. 2. *Nunquid*, ait, *aliquid credimus fuisse, quod in vita Joannis mors tergeret? Sed quando ille vel in cibo peccavit, qui locustas solummodo & mel sylvestre edit? Quid Deo, vel de qualitate sui tegminis deliquit; qui camelorum pilis corpus operuit? Quid de conversatione sua offendere potuit; qui de eremo non recessit? Quid illum loquacitatis reatus polluit, qui disjunctus longè ab hominibus fuit? Quando illum vel silentii culpa attigit; qui venientes ad se, tam vehementer increpavit? Dicens: Genimina viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura ira?* S. Gregorio adstipulatur Venerabilis Beda, *dicens: Etsi principali sententia constat, quia in multis offendimus omnes: quis tamen nostrum dicere audeat Joannem in actu, in dicto, vel habitu, vel victu peccasse?* Homil. de Decoll. Joan.

Si volumus, Dilectissimi, exemplo S. Joannis, esse magni coram Domino, innocentiâ vitæ: pergamus, ut cœpimus, omne peccatum lethale cane pejus & angue declinare; & simul pro viribus, peccata venialia, deliberatè committenda evitemus. Hoc enim est quisque apud Deum major, quò est in oculis ejus perspicacissimis purior & innocentior.

III. Tertia magnitudo coram Domino, quâ Præcursor Christi excelluit, fuit admirabilis vitæ austeritas & pœnitentia: quæ sanè tanta extitit, ut vitam illius S. Chrysostomus Angelicam nuncupet. Et S. Petrus Damianus, perpetuum martyrium; S. Basilius perpetuum jejunium appellet. S. Chrysostomus hom. 10. in Matth. *Joannes*, ait, *nec tecto indiguit, nec lecto, nec mensam, ni aliqua hujusmodi requisivit; sed angelicâ quâdam vitâ in carne mortali resplenduit.* Et idem hom. 38. *Neminem vidit unquam conservorum; neque ab aliquo horum visus fuit; non lacte nutritus, non lecto susceptus, non tecto, non foco, non aliâ re humanâ usus erat.* Item *Joannes ita in terris, quasi in cœlo versabatur, natura namque omnes necessitates superatâ, mirabile quoddam peregit iter; semper in hymnis, semper in orationibus fuit; nulli hominum, antequam ad baptizandum accederet, Deo autem solita offerebat colloquia.* Atque ista vivendi ratio stupenda; ita populum in admirationem rapuit, ut undique rebus propriis relictis, in desertum confluerent, prædicantem baptisma pœnitentiæ auscultaret, captúsque ac persuasus, Jordanis undâ tingeretur, pœnitentiam ageret ac depravatos mores in melius commutaret.

Non est cuivis datum, austeram ejusmodi rigidámque vitam auspicari, nisi à Numinis Supremi efficace trahatur gratiâ. Quoniam verò Ordo Religiosus,

gioſus, ſtatus eſt pœnitentiæ, illi levio-
res ſaltem non deſint pœnæ; eáſque aſ-
ſumat quiſque quas cum approbatione
Superioris, ad ſpiritûs ſui profectum e-
xiſtimat conducere; eâque ſeſe conſide-
ratione animet: ſi magnus Præcurſor
Domini, eâ innocentiâ vitæ & ſanctita-
te coruſcans, perpetuum jejunium, per-
petuúmque ſubit martyrium, quod mi-
hi homini multorum criminum reo,
ſubeundum erit? Quid arduum, ac diffi-
cile reputandum?

IV. In hoc quoque egregia ejus mag-
nitudo eluxit: quia magnus fuit, *Præ-
curſor Domini*; cujus officium erat præ-
parare viam Domino, & plebi adven-
tantem Dominum prædicere. Fuitque
expeditiſſimus, Chriſti nuntius & ad
ferenda Domini mandata, abjectis om-
nibus hujus vitæ oneribus, paratiſſimus.
Quamobrem Rupertus in Joannem c. 1.
Singulariter, inquit, *miſſus eſt Joannes, cui
nunquam ſubſiſtere, nunquam divertere,
nullum vacavit cum ſæculo ſermonem habe-
re, non domum, non agrum poſſidere, non
affines agnoſcere; ſed urgente ſermone Do-
mini, nudus & expeditus currere habebat,
ante faciem Chriſti.* Admirandus ſanè
Præcurſor: intuere ejus vultum, habi-
tum, victum, amictum, & expeditiſſimi
Præcurſoris imaginem cernes. *Joannes*,
inquit Matthæus c. 3. *habebat veſtimen-
tum de pilis camelorum, & zonam pelliceam
circa lumbos, eſca autem ejus erant locuſtæ
& mel ſylveſtre.*

Quàm bellè ob oculos hîc nobis po-
nitur vitæ Apoſtolicæ imago & deli-
neatio. Si Domini præcurſores eſſe, vi-
támque Apoſtolicam ſuo tempore age-
re, ac viam Chriſto adventuro præpa-
rare aveamus; paupertatem S. Joannis,
nuditatem, omníſque ſenſualitatis
mortificationem, attendamus & pro
modulo noſtro imitari ſtudeamus, ut
ad diſcurrendum in quævis loca, & re-
giones, expediti inveniamur.

V. Denique in quàm plurimis aliis
officiis, favoribus ac prærogativis mag-
nitudo S. Baptiſtæ eluxit. 1. Magnus
fuit genere & natalibus, utpote à pa-
rentibus, virtute & Aaronico, ſacerdo-
tálique ſanguine illuſtribus. 2. Magnus
fuit nativitate; ex ſterili utero, parenti-
búſque ætate provectis, per miraculum,
genitus. 3. Magnus fuit, quia in utero
ſanctificatus & Spiritu Sancto repletus:
Renatus antequam natus, ait S. Gregorius
in Job c. 2. 4. Magnus fuit, quia in u-
tero & infantia rationis uſu donatus,
Chriſtum præſentem cognovit, & præ
gaudio exiliit. 5. Magnus fuit, cui mag-
num nomen ab Angelo mirabiliter
impoſitum. *Ioannes eſt nomen ejus.* 6.
Magnus fuit, quia à pueritia hominum
conſortia fugit, admirabilémque in ſo-
litudine vitam egit. *Receſſus montium,
ſylvarum anfractus, & vallium ſubterja-
cens vaſtitas, puero Patriarchæ domicilia
præbuerunt*, ait S. Petrus Damianus. 7.
Magnus fuit prophetiæ dono, quia ma-
jor illo Propheta non ſurrexit, teſte ip-
ſomet Chriſto Domino Lucæ c. 7. *Dico
vobis, major inter natos mulierum Propheta,
Ioanne Baptiſta nemo eſt.* 8. Magnus fuit
Baptiſta, à Deo ad baptizandum miſſus.
Qui miſit me baptizare, Deus ſcilicet, *ille
mihi dixit.* Joan. 1. 9. Magnus fuit Do-
ctor. 10. Magnus Martyr. 11. Magnus
humilitate; quia in corde ſuo minimus,
licet officio, virtute & dignitate eſſet
maxi-

V. Magnus aliis favoribus extraordinariis,

maximus. 12. Magnus charitate & zelo animarum, omnigenâque perfectione & sanctitate: *Lucerna ardens & lucens*: & quaquaversum sanctitatis radios diffundens. Quæ omnia stupenda, laudanda & in laudem Conditoris, ac S. Joannis vertenda.

VI. Atque ex prædictis omnibus illud resultat Christi Domini excellentissimum, sublimissimum, maximúmque præconium, nulli Apostolorum, Prophetarum, Patriarcharum aut Sanctorum reliquorum concessum: *Inter natos mulierum, non surrexit major Ioanne Baptista.* Quæ verba licet S. Hilarius & alii explicent non surrexisse Prophetam majorem Joanne, nihilominus universim exponit S. Ambrosius serm. 94. *Præcellit*, inquit, *cunctis Ioannes, eminet universis, antecellit Prophetas, supergreditur Patriarchas. Et quisquis ex muliere* (non Virgine) *est, inferior est Ioanne.* S. Augustinus serm. 4. de Baptista: *Quisquis Ioanne plus est, non tantùm homo, sed & Deus est.* S. Chrysostomus, prædicta Christi verba exponens serm. 38. in Matth. ait: *Non peperit mulier Ioanne majorem.* S. Theodorus Studites: *Et Prophetis, & Apostolis, & aliis omnibus revera prior est, magnus Præcursor.* Denique Cardinalis Petrus Damiani: *Eleventur omnes, & meritorum prærogativis, ante consistorium Majestatis exultent, non erit tamen, qui ad Baptistæ Ioannis privilegium audeat aspirare: unus est & secundum non habet, qui choris intertextus angelicis, sublimioris coronæ titulis, universitatis humana transcendit ascensum.* Verè igitur, magnus S. Joannes, imò maximus, quo inter natos mulierum major non surrexit.

Quæ cum ita sint, Charissimi, si & vos coram Domino, magni esse cupiatis. 1. Omnia terrena, quæ caduca sunt, & mundus magni ducit, despicite: interna verò, gratiam, virtutem, perfectionem, maximi æstimate. 2. Vitæ innocentiam, & à gravibus æquè ac levioribus deliberatis peccatis, puritatem sectemini. 3. Carnis mortificationem, austeritatem & pœnitentiam, quantum sanitas & Superiorum finit facultas, nunquam deserite. 4. Ut & vos Præcursores Domini evadatis, & viam Domino in mortalium cordibus præparetis, allaborate. 5. Denique prærogativas quàm plurimas S. Joanni proprias, admiraminis; at virtutum decora, animi demissionem profundissimam, charitatem ardentissimam, zelum animarum invictissimum, pro vestro modulo imitari satagite: Hâc ratione magni, coram Domino eritis, & cum magno Baptistâ in cœlesti patria æternùm triumphabitis.

EXHOR-

EXHORTATIO I.

PRO FESTO S. JOSEPHI.

Duodenos Ejus honoris & gloriæ titulos exponit.

THEMA.

Hoc honore dignus est, quem Rex voluerit honorare. Esther. c. 8.

QUòd si ea, quæ sparsim de S. JOSEPHO divæ Virginis Sponso Scriptura Evangelica commemorat, in unum colligamus; eum profectò magnis laudum præconiis commendatum, ac multiplici gloriâ & honore coronatum esse reperiemus. Hæc autem omnia cum Petro de Juliano Cameracensi Episcopo, ac postmodum S. R. E. Cardinali ad numerum duodenarium redigemus: & veluti duodenos lapides pretiosos aureo Velleri innectemus, eôque D. Josephum exornabimus. Vel coronam stellarum duodecim (quomodo in Apocalypsi D. Virgini) Sancto huic fabricabimus, eâque regali stemmate satum coronabimus. Vel è rosis, liliis, cariophyllis, aliisque floribus duodenis Sertum contexemus, quo floridum Deiparæ Sponsum redimitum exhibeamus. Vel honores duodenos à Cælesti ASSUERO huic MARDOCHÆO mystico largè, liberalitérque concessos referemus, iisque Patriarcham hunc glorioſum celebrabimus.

Agè igitur, hæc duodena præconia, seu encomia, velut duodena cimelia, aut sidera, aut flores, aut honorum fastigia recenseamus; eo fine, ut S. Josephum magnum, eximium, ac sublimem Sanctum esse, luce meridianâ clariùs cognoscamus, eúmque singulari honore, amore, obsequio & cultu prosequamur. *Hoc* enim *honore dignus est, quem Rex voluerit honorare.* l. c.

I. Primus itaque D. Josephi honor & gloria est; quòd antiquissimâ, nobilissimâque stirpe Regiâ prognatus sit: & non duntaxat Patriarchas DEO dilectos Abraham, Isaacum & Israëlem; verùm etiam Davidem, Salomonem, Manassem, Ezechiam, aliósque Reges Progenitores numerârit, teste Evangelistâ, qui librum generationis JESU Christi, Filii David, ab Abrahamo inchoans, ita demum concludit: I. S. Joseph è Stirpe Regiâ oriundus.

Jacob genuit Joseph, virum Mariæ, de qua natus est JESUS, *qui vocatur Christus.* Matth. Cap. 1. In quæ verba Doctor Mellifluus Homil. 2. super *Missus est* : *Verè* (inquit) *de domo David, verè de stirpe Regiâ descendit vir ille Joseph, nobilis genere, mente nobilior.* Magna hæc est S. Josephi gloria Nobilitas Generis ; sed longè major nobilitas mentis , quâ eximiè floruit. *Nobilitas apud nos inventa est ad similitudinem illius quæ est apud Deum. Ille apud Deum nobilis est , quem* DEUS *suâ gratiâ sibi gratũ facit. Ita in foro civili nobilis est , quem Princeps suâ gratiâ gratum sibi & nobilem facit. Dubitare autem an dignus sit , quem Princeps elegit , sacrilegii instar est.* Inquit Juris-Consultorum Dux Bartolus in L. 3. C. de crim. sacril. Utráque Nobilitas conjuncta, major utique gloria & honor est, quæ in Sancto Patriarchâ nostro effulget.

II. Christi & B. V. M Consanguineus.

II. Alter D. Josephi honor & gloria, quâ à Deo coronatus extitit , est , quòd non solùm Virginis Matris Mariæ, sed & Jesu Christi Redemptoris nostri sit consanguineus : nam & Virgo Beata descendit è Davidis Sanguine ; & Christus Davidis Filius nuncupatur ; & Joseph ex eodem stemmate & cognatione ortum ducit, Evangelistâ teste : *Missus est Gabriël Angelus à Deo ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph de Domo David.* Si tantus honor est in Francia , esse prognatum Sanguine Regio : quanta erit D. Josepho gloria Reginæ cæli, ac cæli terræque Monarchæ Jesu Christo Sanguine junctum esse? Sed & hæc Sanguinis conjunctio nihil ipsi utilitatis peperisset (uti nec Achaz, nec Salomoni, nec aliis Regibus impiis profuit) nisi gratia divina, Justitia & amicitia ac cognatio spiritualis accessisset ; utráque verò associata, duplex est gloria, quæ in Sancto Josepho mirificè elucescit.

III. Tertius hujus Sancti honor & gloria, quibus exornatus fuit, est, quòd sacratissimæ Dei Matris sit Sponsus, ipsi Matrimonii vinculo desponsatus, ùt Evangelista commemorat. *Virginem desponsatam Viro, cui nomen erat* JOSEPH. Et rursùs : *Joseph Virum* MARIÆ. Non quidem more aliorum virorum carnaliter copulatus ; sed casto, virtuoso que amore, ac matrimonio junctus. S. Gregorius Nazianzenus laudaturus Gorgoniæ Sororis suæ maritum in panegyri funebri, ait : vultis uno verbo virum describam ? *Vir erat illius.* Neque enim scio , quid ampliùs dicere necesse sit : scilicet tam piæ & sanctæ Conjugis. Simili modo, vultis, uno verbo Josephum deprædicem ? *Vir erat illius.* Scilicet *Dei Matris* , quâ nulla in terris, nec in cælis major, excellentior, atque sanctior excogitari potest ; nec scio, quid ampliùs dicere necesse sit. Tanta enim ea est gloria & felicitas , ut major reperiri nequeat.

IV. Quartus sancti hujus Patriarchæ honor & gloria, quâ fuit exaltatus, est, quòd fuerit Christi Domini Nutritius & Pater legalis , & Filii & Matris obsequiis deputatus. *Pater tuus & ego* (inquit B. Virgo) *dolentes quærebamus te.* Luc. 2. Si præclarus existimatur titulus S. Joannis Evangelistæ, omnium ore celebratus, & Christi ore pronunciatus : *Ecce Filius tuus :* Cur non etiam omnium ore celebretur titulus JOSEPH, Virgi-

Virginis ore prolatus: *Ecce Pater tuus?* Quid majus est Filium esse Virginis, an Conjugem esse Virginis? Quid mirabilius Filium dici Virginis Deiparæ, an Patrem Christi Optimi Maximi? De Rege Macedonum Philippo Sabellius Orator disertissimus asserebat: Philippe, omnia reliqua tacitus præteribo; *Hoc unum dixisse sufficiat: Filium habere Alexandrum.* O glorioſissime Joseph! omnibus aliis omissis præconiis tuis, hoc unum dixisse sufficiat: Filium te habere DEUM. Filium (inquam) infinitâ Potentiâ, Sapientiâ, clementiâ, opulentiâ, bonitate ac pulchritudine præditum. O quid huic honori & gloriæ adjici poterit?

V. Quintus Christi Nutritii honor & gloria, quâ sublimatus fuit, est, quòd Virgo sit, & virginitatis titulo decoratus. Quòd enim Beatâ Virgine consentiente, S. Joseph perpetuæ virginitatis Propositum, Votúmque servârit, ex responso Gabriëli dato post desponsationem, liquet: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Unde rectè S. Bernardinus Serm. de S. Joseph. Tom. 3. ait: *Credo Ioseph fuisse mundissimum in virginitate, ardentissimum in charitate, altissimum in contemplatione, ut esset adjutorium simile Virgini.* O quantus decor! quantus honor & gloria!

VI. Sextus Sancti hujus honor & gloria; quòd ipsi, tanquam Secretario intimo, arcana cælestia per Angelum revelata sint; de Incarnatione, de fuga in Ægyptum, de reditu in Nazareth, de redemptione Mundi. Apparens enim ei trepidanti Angelus in somnis ajebat: *Joseph Fili David, noli timere accipere Mariam Conjugem tuam; quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est.* Si tantus honor est, intima Reguna consilia penetrare; quanta Josephi gloria est, sublimissima cæli Monarchæ arcana rimari?

VII. Septimus Cælestis hujus Secretarii honor & gloria est Justitia: *Joseph autem, cùm esset justus;* ait Evangelista. Quo nomine non una duntaxat Justitia, virtus specialis intelligitur; sed Justitia generalis, seu sanctitas vitæ cum Fide, Spe, Charitate, omniúmque virtutum honestate intelligitur. Credidit Abraham Deo; & reputatum est illi ad justitiam. Credidit & Joseph Deo, Messiam nasciturum ex Virgine & Spiritûs sancti spiramine, & reputatum est ei ad justitiam. Verè Eusebius Cæsariensis Lib. 7. de Præc. Evang. c. 8. *Aderat* (inquit) *Josepho libertas animi, pudor eximius, justitia, modestia, Prudentia summa; sed pietate in Deum maximè præstabat.* Atque in his secundùm nominis sui etymon semper crescebat: cui benedictio illa Josephi, Filii Jacob apprimè convenit: *Filius accrescens Joseph, Filius accrescens.* Genes. 49. Pagninus vertit: *ùt ramus crescens Joseph; ùt ramus fructificans juxta fontem,* & proferens flores & fructus omnigenæ perfectionis & justitiæ. Nónne Infans ille, quem Joseph amplectebatur, cujus pedes sæpe osculabatur, juxta quem sedebat, dormiebat, vigilabat, & virtutibus crescebat, omnium bonorum fons erat uberrimus?

VII. Justitiâ & sanctitate clarissimus.

Quàm bene ergo juxta fontem creviſſe cenſendus eſt in juſtitia & ſanctitate Joſeph Filius accreſcens, plùs quàm alter Joſeph Filius Jacob? ô quanta laus! quanta gloria!

VIII. Nominis JESU Promulgator.

VIII. Octavum Joſeph juſti decus eſt, quòd ſanctiſsimum JESU nomen, ab æterno decretum, atque impoſitum, ab Angelo Gabriële in tempore revelatum, ab ipſo Joſeph hominibus ſolenniter ſit promulgatum: nam ùt perhibet Evangelium, dictum ipſi ab Angelo eſt: *Vocabis nomen ejus Jeſum.* Quod & ipſe fideliſsimè præſtitit; ſubjungitur enim: *Poſtquam conſummati ſunt dies octo: vocatum eſt nomen ejus* JESUS. O quantus honor! quantum tibi debemus, ô Joſeph! quòd nobis hoc venerabile Nomen, in quo omne genu flectitur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum, promulgaveris! Quantum tibi debemus, quòd hoc amabile nomen, quod eſt in ore mel mirificum, in aure dulce canticum, in corde nectar cælicum, patefeceris?

IX. Particeps myſteriorum Fidei.

IX. Nonum Viri hujus ſancti ornamentum eſt, quòd particeps myſteriorum Fidei extiterit, & in ejus præſentiâ tot ac tanta Fidei myſteria declarentur. Chriſto enim & nato, & à Paſtoribus invento, & circumciſo, & à Magis adorato, muneribúsque honorato, & in templo præſentato, & in medio Doctorum reperto præſens adfuit Joſeph. *Invenerunt* (ait Evangelium) *Mariam & Joſeph, & Infantem poſitum in præſepio. Tulerunt Puerum* JESUM *in Jeruſalem* (ſcilicet Joſeph & B. Virgo) *ut ſiſterent eum Domino.* Ipſe quoties JESUM tulit in brachiis? quoties amplexatus? quoties pectori appreſsit? O quanta gratia! Semel Simeon Chriſtum in ulnas accepit, miróque exhilaratus gaudio, canticum Deo cecinit: at Joſeph non ſemel, ſed ſæpiſsimè eundem optatiſsimum Meſsiam brachiis tulit & amplexatus eſt: quænam ergo cantica, quas gratiarum actiones corde & ore retulerit? Recubuit ſemel duntaxat caput Joannis Evangeliſtæ ſuper pectus CHRISTI: recubuit pectus & caput Chriſti, imò totus Chriſtus ſuper Joſephum ſæpe: ſi igitur Joannes in ſignum amoris dictus eſt *Diſcipulus, quem diligebat Jeſus*; quis titulus, quæ laus, quis honor Joſepho debebitur, ad cujus pectus toties piiſsimus JESUS recubuit, & in cujus ulnis toties requievit? eúmque non ſolùm digito monſtravit, ac ſemel ùt Sanctus Baptiſta, ſacrum ejus verticem tetigit; ſed humeris innixum, in Ægyptum fugiens, deportavit, ac ſolicitudine paternâ præſentiſsimo crimini ſubduxit?

X. Decimum Joſephi encomium & laus fuit, quòd non ſolùm veterum, ſed & novorum Prophetarum oraculis de his edoctus eſt, quæ Salvatori mundi, veróque Meſsiæ in vitæ decurſu erant eventura: nam Simeon Spiritu ſancto affiatus, benedixit eis & prophetans de Chriſti Paſsione, ad Mariam Matrem JESU edixit: *Tuam ipſius animam pertranſibit gladius*, doloris ſcilicet & compaſsionis in morte Filii. *Et poſtus eſt hic in ſignum, cui contradicetur.* Hæc ipſe non ſolùm audire meruit; ſed & ex parte impleri conſpexit: non enim duntaxat primus poſt Virginem, Cæleſtem

Cælestem Sponsum, è thalamo prodeuntem in Præsepio Bethlehemitico vidit, primus adoravit, primus cælestis mannæ è cælo venientis dulcedinem degustavit, primus post longissimam noctem Solem orientem intuitus est; natumque postea enutrivit, coluit, amavit: sed & Herodis persecutionem patientem, in Ægyptum detulit, manuum labore sustentavit, paupertatem, molestiásque inter barbaras gentes sustinentem, experientiâ didicit.

XI. Undecima Josephi laus & gloria est, quòd non solùm Propheticâ allocutione; sed etiam Angelicâ familiaritate & alloquio sæpe fuerit recreatus. 1. quidem, cùm Incarnatione peractâ, dubius fluctuaret, audiit: *Joseph Fili David noli timere accipere Mariam Conjugem tuam.* 2. Imminente Herodis persecutione, apparuit ei Angelus in somnis dicens: *Joseph, accipe Puerum & Matrem ejus & fuge in Ægyptum* 3. Defuncto Herode, rursùm Angelus: *Exsurge & accipe Puerum & Matrem ejus & vade in terram Israël.* 4. Redux in Israël Archelaum pro Patre regnantem veritus, & ab Angelo admonitus, secesit in partes Galilææ. Si honor est vel semel cum Angelo loqui; quantus erit toties ab Angelo moneri & edoceri?

XII. Duodecimus honor & gloria Josephi est, quòd non solùm Dei Mater & cælorum Regina ac Domina Angelorum; sed & Dei Filius Rex Regum & Dominus Dominantium ac Monarcha Angelorum ipsi subditus fuerit. De Virgine Matre quis dubitat? cùm vir sit caput mulieris? Et Sponsa Sponso sit subdita, ac ejus potestati subjecta. De Filio quoque adstruit Evangelista: *Et erat subditus illis.* Mirabile quidem fuit Solem in cælo stare. Josuë c. 10. *Obediente Domino voci hominis.* Sed multò fuit mirabilius, Justitiæ Solem in terras retrogredi, ac descendere, incarnatúmque Deum voci Josephi, veluti Patris obedire. *Erat* enim *subditus illis.* Luc. 2. *Hæc subjectio* (ait Gerson) *sicut inæstimabilem notat humilitatem in Christo; ita dignitatem incomparabilem signat in Joseph & Mariâ.* O mira & stupenda novitas: subditur servo Dominus; humiliatur homini DEUS!

Ecce, Carissimi, hi sunt duodeni honores, à Cælesti Assuero Josepho, tanquam alteri Mardochæo, decreti: hæc sunt duodena cimelia, Aureo JOSEPHI Velleri infixa: hæc sunt duodena sidera in diademate Josephi radiantia: hi sunt duodeni Flores pulcherrimi & odoratissimi, in ejus serto fragrantes. Sic honoraditur, sic gloriâ & honore coronabitur, quem REX cælestis voluerit honorare. Cuinam Sanctorum similia evenêre? Plures Sancti oriundi fuêre è Prosapiâ Regiâ; sed non è Familia & consanguinitate JESU & MARIÆ, veluti Joseph. Plures Sancti fuêre Virgines; sed non Virginis Virginum Sponsi, ùt Joseph. Plures Sancti fuêre Prophetæ, & conscii arcanorum cælestium; sed non adfuêre præcipuis Fidei nostræ mysteriis, ùt Joseph. Plures Sancti fuêre justi, ac sanctitate illustres; sed non fuêre Christi Domini nostri Nutritii; Servi fuêre, non Patres, ùt Joseph. Plures Sancti Angelis fuêre familiares; sed non Domestici JESU & MARIÆ; nec hos subditos habuêre, ùt Joseph.

Omnia charismata, in aliis sparsa, in uno Joseph fuêre collecta. Imò reliqua quæ aliis negata, uni Josepho fuêre concessa. Joseph è Stirpe Regiâ oriundus; quid clarius? Joseph Jesu & Mariæ sanguine junctus, quid honestius? JOSEPH Deiparæ Sponsus; quid amabilius? Joseph JESU CHRISTI Redemptoris nostri Nutritius, quid optabilius? quid majus & excellentius? Joseph arcanorum cælestium conscius, quid illustrius? Joseph virginitate, justitiâ, sanctitate, in Jesum & Mariam potestate inclytus, quid glorioſius? Quis igitur Sanctorum reliquorum Josepho erit comparandus aut anteponendus? O quantus Sanctus! Quàm in cælo glorioſius! Quàm JESU & MARIÆ carus! Quàm potens patrocinio apud Jesum & Mariam! de quo Sancta Theresia dicere ausa (in vita c. 6.) *Non memini me aliquid abeo petiisse, cujus me compotem non reddiderit.* Sic igitur honorabitur, quem Deus voluerit honorare. Hunc & nos honoremus, colamus, amemus, invocemus, & opem ejus in die tribulationis certò certiùs experiemur.

EXHORTATIO II.
PRO FESTO S. JOSEPHI.

Ostendit, S. Josephum peculiarem esse Societatis JESU Patronum.

THEMA.

Cùm esset desponsata Mater JESU Maria Joseph. Matth. 1.

Facilè applicabitur alteri Ordini religioso.

SI post Divam Virginem sanctissimam Dei Matrem ullum Sanctorum peculiari devotione Populus Christianus prosequitur; jure merito is est D. JOSEPHUS, Sanctæ Virginis Mariæ Sponsus, Christi Domini Nutritius. Omnes enim gratiæ, favores, dona & charismata in aliis Sanctis sparsa, in uno Joseph fuêre collecta: imò quæ reliquis fuêre negata, uni Josepho fuêre concessa. Plures Sancti fuêre oriundi è Prosapia Regiâ; sed non è Familiâ & Sanguine Jesu & Mariæ. Plures Sancti fuêre Virgines; sed non Virginis Virginum Sponsi, ùt Josephus. Plures Sancti fuêre Prophetæ, & conscii arcanorum cælestium; sed non adfuêre præcipuis religionis nostræ mysteriis ùt Josephus. Plures Sancti fuêre justi, ac sanctitate illustres; sed non fuêre Christi Nutritii, servi fuêre, non Patres, ùt Josephus.

Plures

Plures Sancti Angelis fuêre familiares; sed non Domestici JESU & MARIÆ, nec hos subditos habuêre ùt Josephus. Sic honorabitur, quem Rex Cælestis voluerit honorare. Ob quæ præstantissima & sublimissima charismata meritò omnis Populus Christianus singulari honore & obsequio tantum Sanctum prosequitur. Ut verò nos in ejus cultu & devotione crescamus, causas nonnullas proferam, quæ illum peculiarem Societatis nostræ Patronum esse, adeóque singulari à nobis devotione colendum ostendent.

I. Titulus primus colendi S. Josephum tanquam peculiarem Societatis Patronum, est, quia fuit Nutritius, & Pater dictus Domini nostri JESU Christi, Societatis JESU, Imperatoris, Ducis, & Archistrategi, sub cujus vexillo militat. Ac proinde quidquid obsequiorum in Deum nostrum contulit, à quo & *esse* & nomen & omnia habemus, id meritò sibi quodammodo collatum, grata agnoscit Societas JESU. Quid enim? S. Josephus Christum nondum natum una cum Virgine Matre in Bethlehem deduxit, natum adoravit, in brachiis gestavit, amissum dolens quæsivit, ut Herodis furori eriperet, in Ægyptum deportavit, & septennio manuum suarum labore aluit, ab injuriis populi barbarici defendit, Dei monitu, Herode mortuo, in terram Israël & in Nazareth reduxit. Quæ omnia ingentia cùm sint beneficia & obsequia, JESU Regi nostro & Capitaneo ac Capiti Societatis Iesu cohortis præstita, quis non videt eadem quòque membris ac militibus ejus fuisse exhibita, ac propterea singulari devotione hunc Sanctum esse colendum? Et quidem (quod omnino peculiare est) ipse sanctissimum JESU nomen, quo honoratur & gloriatur Societas, ab æterno ei decretum, atque impositum, ab Archangelo Gabriele in tempore revelatum, hominibus solenniter promulgavit: nam (ùt testatur Evangelium) dictum ipsi ab Angelo est: *Vocabis nomen ejus Jesum.* Quod & ipse fidelissimè præstitit; subjungitur enim: *Postquam consummati sunt dies octo: vocatum est nomen ejus* JESUS. O quantum igitur debet Societas JESU huic Divo, quòd hoc venerabile nomen, in quo omne genu flectitur, cælestium, terrestrium & infernorum, & quo Societas quòque gaudet, ipse promulgaverit? Quantum ipsi debemus, quòd hoc amabile nomen, quod est in ore mel mirificum, in aure dulce canticum, in corde nectar cælicum, patefecerit, & Christo indiderit, quo facto Societas hoc venerabile nomen & ore, & calamo, & in literis, & in insignibus præferre valet.

Laus igitur & gratiarum actio tibi sanctissime Joseph, quòd tot obsequiis Jesum Ducem, Societatis Authorem, & supremum Archistrategum educâris, nutriveris, & curam paternam gesseris, quòdque glorioso simum JESU nomen Infanti Divino imposueris, cujus excellentia eandem ut plurimùm delectat, ita ad maxima quæque pro Nominis hujus gloriâ orbe toto agenda animatur, ac propterea tibi, ô Dive Joseph, vel maximè devinctam se profitetur, Téque ùt Tutelarem suum præcipuâ devotione veneratur.

II. Alter

II. Quia Sponsus Deiparæ.

II. Alter titulus, ob quem Societas meritò D. Josephum tanquam Patronũ peculiarem colit, est, quòd sit Sponsus sanctissimæ Dei Matris, ipsi matrimonii vinculo desponsatus, ùt Evangelistæ commemorant. *Virginem desponsatam Viro, cui nomen erat Joseph.* Et: *Joseph virum Mariæ*; non quidem more aliorum virorum carnaliter copulatus, sed casto, virtuosoque amore junctus. Atque hoc titulo 1. Quia Sponsus est Deiparæ, quæ est Mater Jesu Imperatoris nostri, cujus tota est quanta, quanta est, Societas. 2. Quia Mater quòque spiritualis fuit S. Ignatii Fundatoris Societatis, qui novæ vitæ Tirocinium positurus, D. Virgini se commendavit, sub ejus invocatione castitatis voto se obstrinxit, in Monte Serrato ad ejus aram se sacræ militiæ Tironem ei stitit atque obtulit. 3. Quia Mater quòque fuit primævæ Societatis atque primorum decem Patrum, qui Parisiis in Monte Martyrum in ejus templo ante ejus effigiem Festo Assumptionis prima Societatis Jesu incunabula & fundamenta sub Ejus invocatione jecerunt, dum Castitatis Voto sese obstrinxerunt: postmodum Romæ in templo S. Pauli ante aram ejusdem sanctissimæ Virginis Professionem solennem hâc formulâ: *coram Sacratissimâ Virgine Mariâ*, emiserunt, non sinè singulari erga Virginem devotione, ac tenerrimæ pietatis lacrymis, tum ab Ignatio, tum ab aliis profusis. His, inquam, de causis omnino par est, sanctum Josephum tanquam Virginis sanctissimæ, Matris suæ spiritualis Sponsum maximâ veneratione, ùt peculiarem Tutelarem coli. Et quidem eò magis, quò insigniori Castitatis honore Sanctus Joseph refulsit: Virgo enim fuit, & Virginitatis titulo decoratus, & virginitatis Dei Genitricis defensor & custos: ùt ex Responso Virginis Gabrieli dato, post desponsationem, liquet: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco*? Ex quibus verbis constat, Virginem, consentiente Sancto Josepho, perpetuæ Virginitatis votum ac propositum servâsse. Cum igitur S. Ignatius singularem à Diva Virgine Castitatis gratiam, & spiritum obtinuerit, ab eo in universam Societatem quodammodo propagatum: patet, quo honore, & devotione castissimæ Virginis castissimum Sponsum & Virginitatis ejus Tutorem prosequi debeat.

III. Quo honore &c.

III. Tertius titulus peculiarit erga Divum Josephum venerationis est, quòd S. Ignatius Patriarcha nostri facem nobis Filiis prætulerit; ac solidissimo Eundem honore prosecutus, Familiæ suæ Patronum visus sit adsciviſſe: fuit quippe in ejus cubiculo imago Divum Josephum, unáque cum Jesu Deiparam referens; ante hanc & sacrificabat ipse & preces fundebat; imò coram hâc ipsâ Divi Josephi icone suas in charta annotationes altari imponebat, & dubiis suis consilium, obscuris lumen flagitabat: ibi Filiis observanda annotabat, Deiparâ scilicet Consulterice, & S. Josepho Consiliario, Auspice, & Sequestro. Testis pariter Ignatianæ in Josephum pietatis est aureus ille Exercitiorum Libellus, qui Deiparæ Josephi Sponsâ Adjutrice, ac Magistrâ conscriptus, sæpiùs Josephi actus, moret, oti-

officia & affectus accuratè perpendendos proponit, atque ad eosdem pro viribus imitandos (qui optimus hujus Sancti colendi modus est) hortatur & impellit.

Amavit igitur Josephum Ignatius, nec otiosè; sed verbo amavit & exemplo, dum post Christi ac Virginis imitationem sibi, Filiisque suis cæleste hoc exemplar, Josephum imitandum, non uno in loco præscripsit.

IV. Quartus titulus est, quia ab innumeris ex universa Societate cultûs & peculiaris venerationis exemplum præbetur erga Divum Josephum. Neque enim degener à præcelsis Sancti Parentis cogitationibus reliqua fuit Familia Societatis, quæ præcipuam semper in eo locavit operam, ut non solùm nominis; sed & amoris in JOSEPHUM JESU Socia fieret, ut hunc JESU Nominis Promulgatorem amandum, celebrandúmque, omnibus, quaquà posset, divulgaret. Nec irritus cecidit conatus: præterquàm enim quòd in plerisque, quæ copiosa per Europam sparsa sunt, domiciliis, templa vel sacella, vel Adolescentum Seminaria, ejus nomine insignita recenseat, vel in hâc nostrâ Rheni inferioris Provinciâ, quot ejusmodi honoris & amoris reperiuntur Insignia? ab hoc Divo nomen præferunt, eidémque consecrata sunt templum Novesiense, Gymnasium Embricense & Hildesiense, Sacellum Aquisgranense, aliáque. Quin & ut ejusdem Sancti cultum in Asiam, Africam & Americam transferret, studiosissimè laboravit Societas: & eo quidem fructu, quem publico bonorum omnium solatio literæ ex ultimis alterius Orbis partibus in annuas relatæ renunciârunt. Ex America ita legimus: Locus nullus sub cælo est, ubi majore solennitate ac lætitiâ S. Josephi Natalis, quàm in Canada Americæ Provinciâ celebratur, ignibus festivis, tormentorum explosionibus, conventúque hominum, quàm unquam frequentissimo dies hic agitur. Primus gentis hujus Regulus salutaribus undis ablutus Josephi nomen accepit. Tanta in Paraquariensi Provinciâ erga Divi Josephi nomen veneratio, ut tota illa è gentilitate ad Fidem Orthodoxam traducta Provincia S. JOSEPHI Colonia nominetur. Ita quocunque graditur JESU Societas, graditur autem, quò Sol pertingit, cum Nominis hujus gloriâ etiam Nutritii ejus cultum indefessè propagat.

Longum foret retexere seriem eorum, qui è Societate JESU peculiari Divum hunc cultu & amore fuêre prosecuti. Unus omnium loco memorandus venit Venerabilis P. Balthasar Alvarez usque eò provectæ sanctitatis, ut Sanctâ Virgine Theresiâ, quæ eum à confessionibus venerabatur, teste, nemo ex ætatis illius hominibus altiorem perfectionis gradum tenuerit; huic sacram Ædem Lauretanam piè visitanti Virgo Deipara coràm aspectabilem se præbuit; itque speciali Sponium suum Josephum amore & cultu prosequeretur, commendavit. Ita nempe Dei Filius sui amantibus amorem etiam suæ Genitricis insinuat; & Deipara pariter valentes apud se gratiâ sui Sponsi facit amatores. Et

quid minus ea, quam pallio suo fovere visa est, MARIÆ Filia, JESU Socia (Religio) agere queat, quàm ut hujus Nutritium, illius Sponsum peculiari conatu ac devotione colendum susciperet?

Illa etiam ingeniosa præ reliquis JESU Sociorum in propagando S. JOSEPHI cultu industria laudem meretur, quòd verbo & exemplo populos ad ejus amorem vocare non contenti, plurimis idipsum libris de ejus laudibus, prærogativis, & gloriâ conscriptis & posteritati relictis etiam mortui agere non desistant. Taceo Suarios, Canisios, Barradios & Raynaudos, Salmerones & Bolandos, Morales & Coretos, Barrios & Nadasios, Jaquinotios & Allozios, Masollos & Binetos, aliósque quàm plurimos, qui omnes expedito calamo piæ mentis suæ sensa, & destinata Josephi amoribus alimenta conscripsêre, ut quò ipsi pertingere non possent, ibidem in sui ingenii monumentis Josephum amandum, colendúmque proponerent.

Quapropter horum JOSEPHI Cultorum exemplo, Divum hunc tanquam peculiarem Societatis nostræ Patronum veneremur, ùt qui non solùm JESU Redemptoris, Salvatoris & Imperatoris nostri curam gesit, nobis Eum educavit, & mille obsequiis prosecutus est; verùm etiam sanctissimum JESU Nomen, quo gloriatur Societas, Eidem in Circumcisione imposuit. Deinde hunc Castissimæ Virginis castissimum Sponsum, & Deiparæ Matris nostræ Societatis amantissimæ Conjugem ejus exemplo, amore singulari complectamur. Exemplo Sancti Patriarchæ nostri in dubiis, in obscuris atque perplexis ad Eum velut Consiliarium, & Lumen nostrum cum fiduciâ recurramus. Ac denique cum tot illustribus Societatis nostræ Viris Magni hujus Sancti cultum, honorem, & venerationem verbo & exemplo, Scriptis & libris quaqua licet propagemus. Ita vicissim S. JOSEPHUS primus JESU in terris degentis Socius, qui JESUM in terris commorantem tuitus est, educavit, protexit, defendit, cum JESU ullis ejus auxilio haud ampliùs indigente in JESU Socios curam, oculos, & affectum dirigere, eósque sibi devotissimos paternâ sua protectione protegere, regere atque defendere non dedignabitur.

EXHOR-

EXHORTATIO I.

Pro Festo Magni Ecclesiæ Doctoris S. AUGUSTINI.

Anima Religiosa Ejus exemplo serum suum erga Deum deplorat amorem. Per modum meditationis, aut modi secundi orandi.

THEMA.

Vos estis Lux Mundi. Matth. Cap. 5. 14.

VEL:

Serò Te amavi Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova.
S. Augustinus in Soliloq. c. 31.

QUOD æterna Veritas de Apostolis pronunciavit. Matt. c. 5. 14. *Vos estis lux mundi*: ut nimirum mundum errorum, ac vitiorum tenebris obscuratum, luce doctrinæ, vitæque evangelicæ illuminetis; veluti S. Hilarius exponit. Idem meritò de magnis Ecclesiæ sanctæ Doctoribus asserere licet: *Vos estis lux mundi.* l. c. Quemadmodum Sol illuminat cloacas putridas; sed ab iis non sordidatur. Angelus homines, vir puerum; ita Doctores sancti homines carnales instruunt; sed nullam ab eis maculam contrahunt; mente velut Sol in cælo versantur; sed inde radios in terram spargunt, quibus eam illustrant, & verbis atque exemplis calefaciunt & accendunt. Ejusmodi lux Mundi, ejusmodi Sol verè fuit sanctus Pater AUGUSTINUS, quitotum Mundum doctrinæ & vitæ suæ radiis illuminavit. Sol & Lux fuit Africæ, in qua Episcopatui summâ laude præfuit. Sol & Lux fuit Asiæ, Americæ & Europæ, totiúsque Ecclesiæ, quas suâ eruditione instruxit, hæresibus liberavit, erroribus purgavit, sanctitatis fulgore perstrinxit. Sol & Lux fuit duplici Ordini suo Canonicorum Regularium & Eremitarum, quibus regulas sanctissimas præscripsit, quas deinde alii Ordines quadraginta amplexi sunt. Sol & Lux est nobis quòque, quotquot hic præsentes sumus. At quid hæc Lux ostendit? Quid Magnus hic Doctor nos docet? Innumera, omnis perfectionis tradit documenta, quæ magna & multa Ejus volumina complectuntur.

At omnibus illis hâc vice præteritis, unicum duntaxat ex Libris Confessionũ proferemus, quo religiosam animam serum suum erga DEUM amorem lamentari & deplorare, exemplo suo, ac verbo hortatur atque docet, dicens: *Serò te amavi, Pulchritudo tam antiqua, Pulchritudo tam nova.* l.c. Quam sententiam per partes exponemus.

I. Serò. 1. *Serò te amavi.* Si in Sanctos, Deum in cælesti gloria perpetuò facie ad faciẽ contemplantes, dolor quispiam cadere posset; eò vel maximè tangerentur dolore, quòd vel momentum vitæ suæ mortalis absque DEI tam amabilis, tam pulcri, tam boni amore prætermisissent. Ita Sancti in hac vita mentis oculos aperientes, excitatémque priorem agnoscentes, Deique bonitatem clariùs intuentes, dolent ac deplorant, tot vitæ suæ dies, menses & annos absque Dei sui, adeò boni ac pulchri amore esse præterlapsos. Ex his fuit Magnus AUGUSTINUS: natus is est Tagaste in Africa Patre Patricio, Matre Monicâ Feminâ sanctâ, à qua piè & catholicè educatus, lapsus est in hæresin Manichæorum, in qua usque ad annum trigesimum tertium perseveravit, adeóque hos omnes annos malè impendit, Deum non amavit, quod unicè deplorat, dum Soliloq. c. 31. exclamat: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova: Serò te amavi: væ tempori illi, quando non amavi Te!*

Serò te amavi. Quia 1. Non amavi te in infantia, quando defectu usûs rationis, quemadmodum & alii infantes, amare Te non poteram. *Tu Domine Deus meus dedisti vitam infanti & corpus* (Lib. 1. Confess. Cap 7.) *quod instruxisti sensibus, compegisti membris, figura decorasti. Sed hanc ætatem, quâ me vixisse non memini, piget annumerare huic vitæ meæ quâ ego vivo in hoc seculo: nam & in iniquitate conceptus sum; & in peccatis me mater mea aluit in utero.* HOC ergo tempore (toto septennio) non amavi te, quia non cognovi Te; ideóque *serò Te amavi.*

2. *Serò te amavi*: Non enim amavi Te in pueritia, à septimo ad quartum decimum ætatis meæ annum; quando Tagaste Grammaticæ, aliisque Liberalibus Artibus operam dabam. *Ab infantia venit in pueritiam* (Lib. 1. Confess. c. 8.) *Deus, Deus meus* (Lib. 1. Confess. c. 9.) *quas ibi miserias expertus sum & ludificationes! Ad Scholas datus sum, ut discerem literas, in quibus quid utilitatis esset ignorabam miser! & tamen si segnis in discendo essem vapulabam!* Et *peccabamus minus scribendo, aut legendo, aut cogitando de litteris, quàm exigebatur à nobis*: Et *delectabat ludere.* Atque ita amore lusûs & Literarum odio instar pueri me gessi, Te parùm amavi, quia parùm cognovi. *Serò Te amavi.*

3. *Serò Te amavi.* Nam tam in adolescentiâ, quàm in juventute meâ Te non amavi. Illo enim tempore *Quid me delectabat nisi amare & amari* (à creatura) L. 2. Confess. c. 2. *Et concupiscentia carnis obnubilabat & obfuscabat cor meum & rapiebat imbecillem ætatem per abrupta cupiditatum, & mersabat in gurgite flagitiorum.* Et quando postmodum cœpi habere nonnullam Dei cognitionem, illum timere quidem cœpi; sed nondum perfectâ dilectione complecti.

Nec

Nec me revocabat (Lib. 7. Confes. c. 16.) *à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis & futuri Judicii tui.* Ac proinde eo tempore Te nondum dilexi: *Serò te amavi!*

4. *Serò te amavi*; quia serò te cognovi, donec tandem circa tricesimum ætatis meæ annum, post pium cum Alipio, Intimo meo, colloquium habitum, in lacrymas solutus sum, & ut liberiùs lacrymas funderem, ab eo secessi, sub arbore ficûs stravi me: ubi *Dimisi habenas lacrymis, & proruperunt flumina oculorum meorum; jactabámque voces: Quamdiu cras, & cras; & quare non modò, quare non hâc horâ finis turpitudinis meæ? Dicebam hæc & flebam amarissima contritione cordis mei. Et ecce audio vocem de vicina domo, cum cantu dicentis & metu replentis: Tolle, lege; tolle, lege. Quo audito, represso impetu lacrymarum, surrexi & concitus redii ad eum locum, ubi sedebat Alipius; ibi enim posueram codicem Apostoli, cùm inde surrexeram: arripui, aperui, & legi in silentio Capitulum, quò primùm conjecti sunt oculi mei. Roman.* 13. non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis, non in contentione & æmulatione; sed induite Dominum Jesum Christum. *Nec ultrà volui legere, nec opus erat: statim enim cum fine hujus sententiæ, quasi luce securitatis infusâ, omnes cordis mei tenebræ diffugerunt* Et dixi: *Dirupisti vincula mea.* Et novam, accedente etiam B. Ambrosii instructione, vitam auspicatus sum; & sic indies magis magisque cœpi divino amore inardescere.

Charissimi, hæc est lamentatio Augustini, dolentis & deplorantis totâ vitâ usque ad annum sextum & septuagesimum protractâ, quòd primos triginta tres annos Amori divino non impenderit. Hinc exclamat: *Serò te amavi pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova, serò te amavi.* Et mox veluti damnans ac detestans hanc vitam, subdit: *Væ tempori illi, quo non amavi te.* Examinate nunc vos vitam quòque vestram; & clarè perspicietis, vos eadem verba ingeminare posse: *Serò te amavi.* Non enim amavistis Deum in infantiâ, quia eum non cognovistis: non in pueritia; quia eam in nugis puerilibus, in lusu, inobedientiâ, iracundiâ, vanitate transegistis. Docet quidem Doctor Angelicus Quæst. 89. Art. 6. Hominem circa annum septimum, ubi primùm rationis usum nanciscitur, teneri actus amoris divini elicere, sub peccati gravioris pœnâ. Sed elicuistisne vos ejusmodi Amoris Divini actum? Si juventutem vestram expendatis, quot vitiis & peccatis, quot cupiditatibus & vanitatibus illam traduxistis, quando cum ætate semper crevit malitia? Considerate reliquam ætatem usque in hodiernum diem. An non exclamare cum Augustino potestis: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, Pulchritudo tam nova; serò te amavi?* Sed quid remedii? Non aliud, nisi ut cum eodem Sancto dolorem concipiatis, & desideriis actibúsque ferventioribus compensetis damnum.

O Deus meus, Pulchritudo summa & omne bonum meum! O si te amare potuissem primo vitæ meæ momento, quo à te corpus & animam obtinui!

O si te amare potuissem illâ horâ, quâ sacrâ Baptismi lymphâ tinctus & ab originali macula ablutus sum! O si te amare cœpissem saltem septimo ætatis anno, quo usu rationis à te dotatus sum! O si te amâssem toto juventutis meæ tempore, & loco scelerum & affectuum pravorum in ardentissimos amoris actus erupissem! O si saltem amorem seriò auspicatus essem, dum Ordinem Religiosum ingressus sum! Verùm cùm id neglexerim, *serò Te amavi*, doleo, negligentiam damno, & omni meliore modo cum gratiâ tuâ compensare allaborabo.

II. Te — II. *Serò Te amavi.* Ab Adverbio *serò* veniamus ad objectum amoris, scilicet Deum O. M. Quem si accuratiùs meditemur, ac consideremus, longè majorem dolendi causam deprehendemus neglecti amoris. *Serò* itaque *amavi Te.*

1. *Te Patrem ingenitum, Te Filium unigenitum, Te Spiritum Sanctum Paracletum, Te sanctam & individuam Trinitatem.* In medit. c. 11. omni omnium mortalium, & Angelorum amore longè dignissimam, *serò amavi.*

2. *Te Deus pie, Deus bone, Deus æterne, DEUS omnipotens, Deus ineffabilis, DEUS immortalis, Deus incircumscriptæ naturæ, Deus institutor rerum omnium*; principium & finis, α & ω, id est, Alpha & Omega. In meditat. c. 17. Conditor & Author meus, *serò amavi.*

3. Te Deum meum, *sinè deformitate perfectum, sinè quantitate magnum, sinè qualitate bonum, sinè tempore sempiternum. Sinè morte vitam, sinè infirmitate fortem, sinè mendacio verum, sinè situ ubique præsentem, sinè loco ubique totum, sinè extensione omnia implentem. In magnitudine infinitum, in virtute omnipotentem, in bonitate summum, in sapientia inæstimabilem.* In medit. c. 12. Te talem ac tantum ah! *serò amavi.*

4. *Te Pulchritudo tam antiqua* (Soliloq. cap. 31.) Pulchritudo æterna, quæ ab æterno floruit & in æternum florebit, nec unquam marcescet. O me cæcum & stolidum! qui terrenam, brevem & evanidam mortalis cujusdã pulchritudinem dilexi, quæ instar floris citò evanescit, instar cadaveris brevi putrescit, instar auræ mox mutatur & levi morbo contabescit. Et te pulchritudo tam antiqua, tam longa, tot annorum millionibus perennans, *serò amavi.*

5. *Te pulchritudo tam nova.* quæ non, ùt in hominibus accidit, veterascit; sed veluti Sol semper manet nova; quam quoties in hac vita consideramus, semper novas, & novas pulchritudines invenimus. *Pulchritudo tam nova*, tam recens, ut licèt Beati, homines & Angeli, Cherubini ac Seraphini totâ æternitate aspiciant, nova & nova sinè fine intueantur. *Tam nova*, ut post millenas annorum myriades tam recens atque nova Beatis videatur, ac si hodie primùm intuitum auspicarentur. *Tam nova*, tam adamanda, tam amabilis atque desiderabilis, ut nunquam totâ æternitate ejus aspectu sint satiandi. Et ego, ô pulchritudo tam nova, tam mirabilis, tam *serò* ac segniter *amavi*!

6. *Te Pulchritudo tam antiqua, tam nova.* In qua quidquid pulchritudinis est in Sole, Lunâ & stellis; in auro ac metallis, in smaragdo, adamante & gem-

& gemmis : quidquid pulchritudinis invenitur in rosis , liliis & floribus ; in Cedris, herbis & plantis : quidquid pulchritudinis cernitur in bestiis terræ, in piscibus maris & volatilibus cæli , in leonibus & pantheris , in triglis & balænis , in pavonibus, & cygnis. Denique quidquid pulchritudinis elucet in hominibus formosis , Juvenibus & Virginibus : in Angelis, Cherubinis & Seraphinis, & cunctis speciosissimis & gloriosissimis cæli incolis; perfectissimo & eminentissimo modo continetur. Et ego *serò Te amavi. Te bonum sinè quo nihil bonum ; in quo omne bonum.* Soliloq. c. 1.

Sed nunc quàm doleo , tot horas , tot dies, tot menses, tot annos absque tuî amore effluxisse ! Non erit sic deinceps. Sed diligam te fortitudo mea ! diligam te pulchritudo mea ! diligam Te ô Bonum super omne bonum ! ô pulcrum super omne pulcrum , ex totis viribus meis & ex intimis medullis meis.

III. *Serò Te amavi.* Excutiamus denique particulam tertiam , & vocalem *amavi.* Non amavi ; quia non cognovi : *Nihil* enim *volitum , quin præcognitum.* Et *Ignoti nulla cupido,* nullus amor. III. Amori.

1. Non amavi : amare enim est bene alicui velle. *Per amorem conjungimur Deo* ; ait S. Aug. in Manuali. c. 8. O quàm serò cœpi bene velle tibi ! Quamdiu contra voluntatem tuam mihi bene volui, non curans, utrùm tibi esset malè ! Id toties feci , quoties peccatum admittendo te offendi. 2. Amare est aliquem magni æstimare. O mi DEUS ! quàm parvi te feci ? Dum toties voluptatem spurcam, ac momentaneam , aut vilem creaturam tibi , omnis boni inexhausto fonti prætuli ? 3. Amare est laudare ; ac proinde semper laus tua esse debebat in ore meo. Sed ô mi Deus ! quàm parùm laudavi te ! quàm tepidè, quàm distractè hactenus laudes tuas deprompsi ! quoties plùs me , quàm te vanè & inaniter deprædicavi ? 4. Amare est de amato identidem cogitare & spiritu conjungi. *Anima quæ amat* DEUM *nihil aliud potest cogitare , nîl loqui , cetera contemnit.* S. Aug. in Manual. c. 20. Quàm autem rarò de te ego cogitavi. 5. Amare (ut paucis multa complectar) est de amato crebrò & cum voluptate loqui. *Ex abundantia* enim *cordis os loquitur.* Aut cum amato crebros miscere sermones. *Amor* tamen *facit unum spiritũ de duobus.* S. Augustinus in Man. c. 18. 6. Pro eodem strenuè laborare. 7. Ardua pati. *Amor facit idem velle & idem nolle.* S. Aug. l. c. In amore enim non vivitur absque dolore. Ego verò quàm rarò de te locutus sum ? quàm modicum laboris suscepi ? quàm parùm sustinui ? Et ex his liquet, quàm parùm te amârim. Itaque *serò Te amavi.*

Carissimi. Hic est affectus dolentis, lamentantis & deplorantis Augustini. Examinate nunc vos quòque vestrum amorem ; discutite, num juxta consilium, petitum, imperatum, promissum divinum, ac minas ad amorem Numinis adeò boni cor & affectus inclinaveritis.

Amor

Amor enim *in se omnes tradacit & captivat affectus.* Sanctus Augustinus loc. cit.

Et fortasse cum Augustino quilibet meritò lamentari poterit : *Serò Te amavi.* Tu mi Deus, suasisti mihi, à te *emere aurum ignitum* amoris. *Apoc.* 3. Sed ego hactenus consilio tuo non parui & emere nolui. Petivisti cor meum : *Præbe fili mi cor tuum mihi,* Proverb. 23. Sed ego illud Creaturis dedi ; tibi ad amandum præbere nolui. Declarâsti voluntatem tuam mihi, quòd velles à me amari. *Ignem veni mittere in terram : & quid volo, nisi ut accendatur?* Lucæ 12. Ego autem voluntatem tuam non implevi ; & velut lignum viride ignem tuum concipere nolui. Tu mandâsti mihi, ut amarem te. In Deuteronomio : *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* At ego hoc Mandatum tuum prævaricatus sum, nolens amare. Promisisti cælum amanti, minatus es Infernum amare recusanti : at ego & promissiones & minas tuas flocci feci, adeóque verè lacrymari me & lamentari par est cum Augustino: *Serò te amavi.*

Quapropter, Dilectissimi, si errorem, defectum, negligentiámque vestram in amando Deo agnoscatis ; nihil aliud restat, nisi dolor & propositum. Quisque dolorem eliciat, quòd tam serò unicum & summum Bonum suum amârit, dicátque ex intimis cordis sui medullis : Doleo, mi Deus, quòd tam serò te amaverim. Neque enim amavi te in infantia, neque in pueritia, neque in juventute ; neque debitè tibi præstiti in Religione. Transierunt tot horæ, tot dies, tot menses & anni absque tui dilectione, in quibus si voluissem, tot millenos amoris actus elicere, & respondentes illis cælestes coronas promereri valuissem. Sed nunc transit occasio illa ; & tempus pretiosum avolavit. Quid igitur superest, nisi ut illud, quod restat, breve temporis mei spatium in amore tui transigam. Hoc itaque nunc est firmum animi mei Decretum. *Dixi, nunc cœpi.* Diligam deinceps te fortitudo, pulchritudo, & beatitudo mea! Diligam te, & tu eris semper in memoria mea, ut tui recordet: Tu eris in Intellectu, ut te cognoscam: in voluntate, ut tibi bene velim & te diligam: in ore, ut de te & tecum loquar: in manu, ut pro tua gloria operer & patiar. Cùm verò sine te nihil valeam, dico cum Augustino : *Jubes te diligi,* Domine, *da quod jubes ; & jube quod vis. O ignis, qui semper ardes & nunquam extingueris! O amor, qui semper fervis, & nunquam tepescis! Accende me & accendar; accendar* (*inquam*) *totus à te, ut totus diligam te.* Quod omnibus & mihi largiatur Deus Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

* * * *
* * * *
*

EXHOR-

EXHORTATIO II.

PRO FESTO S. AUGUSTINI.

Proponit ejusdem S. Doctoris cor vulneratum sagittâ duplici timoris & amoris

THEMA.

Vulnerâsti cor meum. Cant. c. 4.

VEteri Majorum more receptum, & celebri Pictorum usu expressum est, Apostolos & Martyres, Confessores ac Doctores, aliósque Ecclesiæ Dei Principes & Heroas symbolo aliquo appicto adumbrare, quo eorum vel fortitudo & victoria, vel virtus aut doctrina, quâ excelluêre, demonstraretur. Sic Apostolorum Principi crucem aut claves; Gentium Doctori gladium fulgurantem; Joanni Aquilam; Jacobo fustem; Bartholomæo cultrũ; Stephano lapides; Laurentio ignitas crates; Catharinæ rotam; Luciæ ignem; Barbaræ turrim; Theclæ Leones. Pari modo, Magno Ecclesiæ Doctori Augustino alii Aquilam, alii Palmam, alii Solem, alii puerum cochleari instructum, & mare scrobi infundere tentantem, alii substratos pedibus ejus Pelagium, Faustum, Donatum, Fortunatum, aliósque Hæreticos delineavêre. Nobis in præsenti ex omnibus placet Symbolum, quo cor duplici sagittâ transfixum manibus ejus inseruerunt.

Per cor hoc, cor Augustini, per duplicem sagittam, timorem, & amorem significari ducimus, quibus duabus sagittis cor hujus Doctoris sancti sauciatum fuisse ostendemus, ut eundem imitari in his virtutibus satagamus.

I. Sagitta timoris.

I. Nôrunt Anatomiæ periti tam artificiosè ac dexterè cor humanum aperire, pelliculásque adnatas detrahere, ut venæ & meatus, auriculæ & aditus, per quæ sanguis ingreditur & egreditur córque per systolen & diastolen contrahitur & dilatatur, intuentibus ad oculũ pateant. Si cor D. Augustini aperitemus spirituali anatome, ejus systolen & diastolen, id est, contractionem, quæ fit per timorem, & dilatationem, quæ fit per amorem, perspicuè cerneremus.

Incipiamus à timore, quem prima adumbrat sagitta cordis Augustiniani. *Initium Sapientiæ timor Domini.* Psal. 110. v. 10. Ab hoc auspicatus est viam salutis, hunc petiit Lib. Meditat. Cap. 34. *Confige timore tuo carnes meas. Lætetur cor meum, ut timeat Dominum. Utinam te sic timeat peccatrix anima mea, quomodo ille Vir sanctus, qui dixit: Semper enim quasi tumentes super me fluctus Deum timui.* Job 31. 23. *Confige timore tuo carnes meas*; ajebat & suspirabat cum Davide Augustinus, ut, quemadmodum nauclerus in navicula in mari, intumescentibus fluctibus, jamjam se hauriendum & mergendum cum cymbâ existimans, timore ingenti percellitur; ita ego quòque pertimescam à Judiciis tuis. *A Judiciis enim tuis timui.* Et quis, ô Deus, non timeat te, qui non tantùm occidere potes corpus; sed animam quòque mittere in gehennam? Quis non timeat te; qui per omnipotentiam es invincibilis; per omniscientiam infallibilis; per Justitiam inflexibilis? Quam timoris causam allegavit David: & pariter Augustinus; ita enim exclamat in meditationibus Cap. 4.

DEUS Deorum Domine præstabilis super malitiâ: novi quia manifestus venies: novi quia non semper silebis; cùm in conspectu tuo ignis exardescet; & in circuitu tuo tempestas valida ingruerit; cùm advocaveris cælum desuper, & terram discernere populum suum. Et ecce coram tot millibus populorum denudabuntur omnes iniquitates meæ: tot agminibus Angelorum patebunt omnia scelera mea, non solùm actuum; sed etiam cogitationum, simúlque locutionum. Tot Judicibus inops adstabo; quot me præcesserunt in opere bono. Tot argumentis confundar; quot mihi præbuerunt bene vivendi exempla. Tot confundar testibus, quot me monuerunt profícuis sermonibus, séque imitandos justis dederunt actionibus. Domine mi non suppetit quid dicam; non occurrit, quid respondeam!

Deus Deorum, hæc sunt, quæ me terrent Judicia tua; hoc *timore tuo confige carnes meas*, & intimum spiritum meum, ut magis, magisque timore compungar. Ac deinde loco citato subdit ea quæ coram tribunali tremendo consistenti angorem & confusionem parient, vitia scilicet & peccata plurima eáque gravissima, quæ Vir humillimus in Libris Confessionum consignavit, totius Mundi confusione non memens, modò in die Judicii confusionem evadat. *Et cùm jam* (inquit) *interfuso sævo illi discrimini, torquet me Conscientia; cruciant cordis arcana; coarctat Avaritia; accusat Superbia; consumit Invidia; inflammat Concupiscentia; infestat Luxuria; dehonestat Gula; ebrietas confutat; detractio lacerat; Ambitio supplantat; rapacitas objurgat; Discordia dissipat; Ira perturbat; levitas dissolvit; torpor opprimit; hypocrisis fallit; adulterio frangit; favor attollit; calumnia pungit.* Hi sunt domini quibus servivi; hi sunt cives & amici, quibúscum habitavi. Et quis non timeat te Rex Gentium? *Firmamentum Deus meus non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Sed *Quem si remotâ pietate judicaveris, justum invenies? Et nisi præveneris miserando Impium, non est, quid glorificet Pium.* l. c.

Hoc

Hoc modo Judicia Dei formidabat David, dum peteret: *Confige timore tuo carnes meas; à Judiciis enim tuis timui.* Psal. 118. Sic formidabat Dei tribunal Paulus Apostolus, carnémque castigabat: *Ne fortè* (inquiebat) *cùm aliis prædicavero, ipse reprobus efficiar.* 1. Corinth. 9. Sic formidabat diem novissimum S. Hieronymus dicens: *Sive comedam, sive bibam, semper insonat auribus meis tuba illa terribilis: Surgite mortui, venite ad Judicium.* Ita pariter formidabat Augustinus. Sed quid ex hoc timore fructûs extitit? 1. *Timor Domini expellit peccatum.* Teste Salomone. Eccli. c. 27. Nam *Qui sinè timore est, non potest justificari.* Fatetur id se expertum S. Augustinus, séque initio non alio fræno à peccandi licentiâ retractum; nisi timoris: *Nec me revocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis & futuri judicii tui.* Lib. 7. Confes. Cap. 16. Hic timor fuit ipsi initium Sapientiæ, principium melioris vitæ ac Justitiæ exordium. Hic timor ad Pœnitentiam traxit. Hic timor lacrymarum flumina produxit. Hic timor ad vitæ emendationem permovit.

Quare Carissimi, à Sancto Doctore hunc discamus timorem. Hic *Timor Domini expellet peccatum.* Hic enim timor est clavus, quo Jahel Sisaræ caput confodit: est lancea quâ rebellis Absalon à Joab occiditur: est sagitta Jonathæ, quæ nunquam rediit retrorsùm; sed dæmonem & carnem configit. Rectè S. Bernardus Sermone 29. in Cantica. *Optima timor sagitta, quæ configit & interficit carnis desideria, ut spiritus salvus sit.* Hunc ut obtineamus, cum Davide & Augustino sæpiùs ingeminemus: *Confige timore tuo carnes meas.* Primò timore servili, deinde filiali, qui alterum ponè subsequetur, atque ad amorem divinum feliciter perducet.

II. Sagitta amoris.

II. Altera sagitta est sagitta amoris, quæ cor Sancti Augustini vulneravit; ut meritò cum Sponsâ dicere potuerit: *Vulnerâsti cor meum.* Cantic. 4. Et hoc vulnere amoris cor velut per diastolen dilatatur, & instar rosæ aperitur & expanditur. Hunc amorem instantissimè petiit Augustinus in Medit. c. 37. *Rogo te per illa salutifera vulnera, hanc animam peccatricem, pro quâ etiam mori dignatus es. Vulnera eam igneo & potentissimo telo tuæ nimiæ Caritatis. Tu sagitta electa, quâ sentum humani cordis penetrare tuâ potentiâ vales. Confige cor meum jaculo tui amoris; ut dicat tibi anima mea: Charitate tuâ vulnerata sum.* Et quemadmodum sæpiùs hunc amorem petiit; ita etiam impetravit: fatetur enim Lib. 9. Confes. Cap. 2. hâc se sagittâ percussum, dum ait: *Sagittaveras Tu cor nostrum Charitate tua.*

Neque id mirum: Timor enim ad amorem viam sternit; ùt inquit S. Franciscus de Sales L. 11. de amore. Coll. 17. Sicut virgines opera Phrygia facientes, acum panno infixam non habent, sed per illam fila traducunt in pannum; ita & Deus utitur timore ad Caritatem introducendam. Idem docuit ipse Augustinus Tractatu 9. in Epist. 1. S. Joannis. *Sicut* (ait) *videmus per setam introduci linum, quando aliquid suitur, setâque priùs intrat; sed nisi exeat, non succedit linum:*

Sic timor primò occupat mentem, non autem ibi remanet ; quia ideo intravit, ut introduceret Caritatem. Quomodo verò id in corde Augustini sit effectum, ex amoris actibus clarè eluceſcit, qui in ſummo gradu in eo exarsêre.

1. Actus & effectus amoris divini eſt, ut animam à terrenis affectibus purificet, ut non nisi cæleſtia capiat. Hoc aſſerit ipſe Auguſtinus in Manuali Cap. 18. *Amor in ſe omnes traduxit & captivat affectus.* Et Cap. 19. *Qui autem diligit, oculos ſemper habet ad Deum quem diligit.* Ita Joſaphat converſus à Barlaam, tanto amoris igne æſtuabat, ut relicto Regno, opibus, deliciis, honoribus, in ſolitudinem ſecedens exclamaret : *Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum ; ita deſiderat anima mea ad te* DEUS. Damaſcen. Hiſtor. c. 37. O quoties idem ingeminavit S. Auguſtinus ! quàm potenter Amor divinus ab omnibus terrenis abſtraxit : quas tanquam nugas repudiavit, Deóque adhæſit. *Scis* (inquiebat) *occultorum Cognitor Deus, quia cælo & terrâ, & omnibus, quæ in ea ſunt, tu mihi acceptior, tu mihi amabilior es : diligo enim te ſuper cælum & terram, & cetera omnia, quæ in eis ſunt.*

2. Effectus ſecundus divinæ Caritatis eſt, omnes potentias, ſenſus, affectus, amores, operationes, cogitationes, intentiones trahere ad DEUM, ut non nisi Deum cogitet, intendat, ſuſpiret. *Jugem tibi imprime memoriam Dei, quaſi indelebile ſignum* ; ajebat S. Baſilius. Quid enim extrà quærat, qui Deum intrà ſe habet ? Deo enim abyſſo omnis boni ſe immergit. Ita faciebat S. Auguſtinus, quando exclamabat in medit. c. 33. *O æterna veritas & vera Caritas & cara æternitas ! Tu es Deus meus, ad Te ſuſpiro nocte ac die, Tibi inhio, Tibi intendo, ad Te pervenire deſidero.* Te amo, Te cupio, Tibi vivo, Tibi operor, Te cogito, & me totum Tibi dedico.

3. Effectus tertius eſt, ut anima optet pro Deo Dilecto ſuo magna & heroica agere, multáque pati. *Dilectus meus mihi & ego illi. Faſciculus myrrhæ Dilectus meus mihi ; inter ubera mea commorabitur,* Cant. 1. 13. Quanta non egit Auguſtinus ? Quanta non eſt paſſus ? Quæ tum in fundando duplici Ordine laborem impendit ? Quot volumina, quámque ingentia & quanto labore conſcripſit ? Quot conciones habuit ? Quot concertationes & certamina cum Hæreticis ?

4. Effectus quartus, facit amet, ut anima creſcat in amore ; eſt enim quaſi flamma jugiter aſcendens. O quantos indies in amore fecit progreſſus Auguſtinus ! Jam exclamat in Manuali, *Amo Te Deus meus, amo Te, & magis atque magis amare Te volo.* Da mihi Domine DEUS, ſpecioſe præ filiis hominum, ut deſiderem Te, ut amem Te, quantùm volo, quantùm debeo. *O amor qui ſemper ardes & nunquam extingueris, accende me totum igne tuo, amore tui, dulcedine tua, dilectione tui, deſiderio tui, caritate tua, ſuavitate tua, exultatione tua, ut totus dulcedine amoris tui plenus, totus flammâ tuæ Charitatis vaporatus diligam Te ex toto corde & ex tota anima mea & ex omnibus viribus meis.* Loc. cit.

5. Effectus quintus, ut etiam anima Dei amore ſuccenſa, eodem alios, totúmque

totúmque mundum accendere satagat. S. Bernardus de natura divini amoris: *Qui non zelat, non amat.* Idem fatetur S. Augustinus in Manuali Cap. 28. *Qui amat, omnes ad amorem Dei exhortatur, omnibus amorem Dei commendat, & quàm dulcis sit Dei Amor, & quàm malus & amarus sit amor seculi, corde, ore & opere omnibus demonstrat.* Hinc omnes quotquot poterat, ad amorem DEI trahebat: hinc aliis suadebat, ut, quotquot possent, ad Deum traherent ac raperent. Atque in tantùm quinus hic Amor in S. Doctore exarsit incendium, ut meritò censeamus, verum esse elogium Ribadeneiræ in ejus vitâ, dum ait. *Augustinus Doctor Doctorum, inter doctos sanctissimus, & inter Sanctos doctissimus, Cherubim per Scientiam, Seraphim per amorem.*

O Carissimi, si hæc sagitta amoris nostrum quòque cor vulneraret! O si timor ad amorem corda nostra disponeret! O si quinos antedictos Caritatis divinæ effectus experiremur! Quod ut fiat

Concludamus, Carissimi, & statuamus omni ratione satagere, ut timorem cum amore conjungamus. *Timore & Amore* Symbolum est moderni Regis Romanorum. Timore tanquam systole cor constringamus; amore tanquam diastole illud dilatemus atque explicemus. Timore & amore tanquam duobus axibus vitæ nostræ rotam trahamus. Timore & amore tanquam polis duobus vitæ nostræ orbita volvatur. Timore configat cor nostrum & carnes nostras Deus, ut omne peccatum expellamus, peccata pristina plangamus, & plangenda denuo non admittamus; sed admissa emendemus & defleamus Sancti Augustini exemplo. Atque ita cor nostrum transfixum erit sagittâ timoris. Deinde studeamus acquirere sagittam veri & sinceri amoris divini, qui cor nostrum transfigat, & vulneret, ut Charitate vulneratis Amor Divinus omnes affectus nostros à peccatorum scoriâ emundet, omnes cogitationes, locutiones, operationes, & intentiones ad unum Deum evehat. Quidquid laboris DEUS obtulerit, quidquid adversitatis immiserit, animo libenti sustineamus: nunquam non per suspiria, preces, motus anagogicos, & actus internos, externósque in amore progredi studeamus. Denique quotquot possumus, exemplo Sancti Augustini, omniúmque verè amantium, ad Deum cognoscendum & amandum impellere, trahere, rapere connitamur; atque ita duplici timoris & amoris sagittâ cordis nostri intima penetrabit, vulnerabit, & transverberabit.

* * * *
* * *
* * *

EXHORTATIO

De uno ac multiplici Sanctorum Fundatorum, Ordinúmque Religiosorum Spiritu.

THEMA.

Divisiones gratiarum sunt; idem autem spiritus. 1. Corinth. 12.

UNum ac multiplicem Ecclesiæ spiritum Vates Regius, Spiritu Prophetico illustratus, adumbravit, dum eandem, tanquâ Reginam, ad Sponsi dexteram consistentem, in aureo, varióque ornatu conspiciens edixit: *Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.* Psalm. 44. Astat Ecclesia ad Sponsi dexteram, in signum honoris, *in vestitu deaurato*, Charitatem, dilectionisque spiritum indicante: ùt enim inter metalla aurum; ita inter virtutes Caritas eminet. Astat quòque Sponsa (Ecclesia) *circumdata varietate* vestimentorum & colorum: est enim alba per Fidem & puritatem; cærulea per Spem; rubicunda per Martyrium; pallida per Pœnitentiam; fulgens ac splendida per doctrinam. *Circumdata varietate* Sacramentorum; *varietate* statuum; *varietate* linguarum; Græcos, Latinos, Scythas, Indos, Æthiopes, Chaldæos, aliósque per Fidem & baptismum sub Paludamentum regium recipiens.

Quod de Ecclesiâ in sensu ampliore Vates Coronatus cecinit; idem Doctores permulti de Religione, tanquam parte Ecclesiæ nobiliore, præsiùs interpretantur. *Astitit Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato: circumdata varietate* Astat namque Religio ad Sponsi dexteram, in vestitu deaurato perfectionis & charitatis; *circumdata varietate* vestimentorum, colorum, Sacramentorum, statuum, linguarum, gratiarum, ministeriorum, & operationum. Unde meritò de utraque intelligendus est Apostolus, dum ait: *Divisiones gratiarum sunt; idem autem spiritus.* 1. Cor. 12. Divisiones Ordinum sunt; idem autem spiritus: divisiones ministrationum & operationum sunt; idem

idem autem spiritus quod exhortatione præsente explanabimus; ut uno spiritu mutuæ dilectionis conjuncti gratiæ multiplici à Domino nobis concessæ ferventer cooperemur, ac Deo O. M. ex toto corde unanimiter famulemur.

Spiritus Sanctus, omnis religionis, omnis gratiæ & charitatis author, virtutis suæ radiis ita mentes vestras illustret, & ignis sui flammis accendat voluntates, ut verbi divini, & in hâc, & in sequentibus exhortationibus à me proponendi sensum ac veritatem clarè perspiciatis, perspectáque opere fideliter expleatis. Amen.

I. De Ecclesia loquens Apostolus ait. *Divisiones gratiarum sunt. Divisiones ministrationum sunt. Divisiones operationum sunt.* 1. Corinth. c. 12. Atque ut id clariùs exponat; à partium enumeratione demonstrat. *Alii enim* (inquit) *datur sermo Sapientiæ*; & mysteria Fidei altissima explicandi facultas tribuitur. *Alteri autem datur sermo Scientiæ*; & ad mores spectantia explicandi donum conceditur. *Alteri Fides in eodem spiritu*, seu gratia Fidem intrepidè profitendi datur. *Alii gratia sanitatum in uno spiritu*, ac potestas morbos depellendi, infirmósque sanitati pristinæ restituendi, confertur. *Alii operatio virtutum*, seu virtus majorum miraculorum, animum concernentium, mortuos excitandi, dæmones expellendi, donatur. *Alii discretio spirituum*, cogitationum, scilicet intentionum & affectionum cordis, utrùm à Deo, an ab homine, à bono an à malo genio oriantur. *Alii interpretatio sermonum* obscuriorum Divinæ Scripturæ, variorúmque idiomatum. Omnium harum *gratiarum*, ùt Theologi nominant, gratis datarum, *divisiones sunt*: uni enim hæc; alteri alia conceditur. *Unus autem Spiritus* Sanctus, eas donans, distribuens, ac *dividens singulis prout vult.* Loc. cit. ℣. 11.

Quod asserit Apostolus de Ecclesia; idem nobis de Religione dicere licet: *Divisiones gratiarum*, donorum, charismatum, virtutum & talentorum *sunt*; non secùs, atque ingenia, complexiones, vires, diversa sunt, quibus Providentia Divina Fundatores Ordinum diversos, diversásque Religiones ac Leges attemperavit; singulísque aliquid de spiritu suo uno ac multiplici dispertiit.

Numerorum 11. ℣. 17. mandabat Dominus Moysi: *Congrega mihi septuaginta viros de Senibus Israël: Auferam de spiritu tuo, tradámque eis, ut sustentent tecum onus populi.* Spiritus hic Moysis unus erat ac multiplex: unus erat; ait enim Dominus: *auferam de spiritu tuo*, non de spiritibus; multiplex simul erat: erat enim spiritus Prophetiæ ad prophetandum; spiritus prudentiæ ad regendum; spiritus doctrinæ ad docendum; spiritus consilii ad consulendum; spiritus Justitiæ ad suum cuique tribuendum, & rectè judicandum; spiritus mansuetudinis ad onus ferendum; spiritus Charitatis ad omnes supportandum ac diligendum. Non abstimili ratione videtur Bonitas Divina cum diversis diversorũ Ordinum fundatoribus processisse, quibus de spiritu suo, de spiritu Christi, veri Moysis ac Populi

Populi Christiani Ducis largè liberalitérque communicavit ac dispertivit. *Auferam de spiritu tuo, tradámque eis, ut sustentent tecum onus populi :* scilicet populi totius Religionis : dabo illis spiritum divinum, Spiritum Christi, unicum & multiplicem, cúmque in omni ejus multiplicitate excellere nequeant, singulis portionem tribuam, in quâ aliis præcellant. Hoc modo Divina Majestas suum singulis Fundatoribus & Ordinibus specialem spiritũ, virtutem, fervorem, atque impetum, à spiritu Christi uno ac multiplici haustũ ac desumptum, indidit & impressit.

Alii si quidem dispertiit *spiritum gratiæ & precum*, spiritum solitudinis, orationis, & contemplationis : alii spiritum rigoris & austeritatis : alii spiritum fortitudinis & magnanimitatis: alii spiritum Chori & divinæ laudis: alii spiritum misericordiæ & commiserationis ; alii spiritum spei & fiduciæ singularis : alii spiritum zeli & caritatis. *Divisiones gratiarum sunt*: Divisiones ministrationum & operationum sunt; *idem autem spiritus* divinus, Spiritus Sanctus, Spiritus Christi, omnia pro beneplacito suo distribuens. Non secùs, atque idem spiritus in homine, seu eadem anima diversis membris diversimodè sese contemperat ; actionésque omnino diversas producit. Et idem spiritus, seu ventus in variis organi fistulis ac tubis variè se insinuat; & dum concordem sonorûm discordiam, & discordem concordiam reddit, gratam auribus symphoniam excitat.

Quódnam verò, Dilectissimi, ex hoc discursu documentum capiemus? Quam ex Præmissis conclusionem deducemus ? Hanc in primis : Si uno omnes Religiones spiritu, licèt multiplici, animantur; cor unum & anima una in omnibus sit oportet : nec unius duntaxat Ordinis Assectæ mutuo se complectantur amore ; sed charitatis phylacteria extendant ac dilatent omnes ad Ordines, cujuscunque sint Instituti & coloris. *Unum corpus* (inquit Apostolus 1. Corinth. 12. 12.) *& unus spiritus. Sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ.* Omnes Religiones *unum corpus* sumus : Sunt quidem in hâc multa membra : sunt distinctæ Regulæ & Instituta : sunt varii habitus & indumenta : sunt diversi actus & exercitia ; sed unum corpus. *Sicut enim* (pergit idem Apostolus) *corpus unum est, & membra habet multa : omnia autem membra corporis cùm sint multa, unum tamen corpus sunt ; ita & Christus.* Unum corpus mysticum habet, scilicet Ecclesiam & Religionem, cujus varia sunt membra, varia ministeria & exercitia ; sed ipse omnium author est & caput. Sicut ergo in corpore uno & membris diversis summa reperitur concordia, unio, pax & charitas ; ita omnes nos *Solliciti simus servare unitatem spiritûs in vinculo pacis* cum omnibus. *Si patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra.* Ita & nos ; *Si gloriatur* (seu gloriâ & honore afficitur) *unum membrum, congaudent omnia membra.* Ita & nos. *Pro invicem sollicita sunt membra* ; ita & nos. Quodlibet membrum

membrum suo ordine, gradu, loco, functione, acquiescit; ita & nos, nulli invideamus, neminem spernamus, altiora non ambiamus; sed opitulemur & solatiosimus omnibus.

Neque solùm, unum corpus sed & *unus Spiritus* sumus. Ideóque *sollicitissimus servare unitatem Spiritus, in vinculo pacis.* Et si fortè inter nos, aut cum aliis, ex fragilitate humana, nonnulla charitatis læsio obrepserit, extemplo sarcire & in gratiam redire laboremus, exemplo S. Bernardi: qui ad Abbatem Præmonstratensem, ei offensum, ob quendam è suis Religiosis, ab eo receptum, ita scribit Epist. 252. in fine. *Ego Fratres, quidquid faciatis, decrevi semper diligere vos, etiam non dilectus. Adhærebo vobis, etsi nolitis: adhærebo, etsi nolim ipse. Olim me alligavi forti vinculo, charitate non ficta, illâ, quæ nunquam excidit. Cum turbatis ero pacificus, conturbantibus quoque dabo locum iræ, ne diabolo dem. Vincar jugiis, vincam obsequiis, invitis præstabo, ingratis adjiciam, honorabo contemnentes me. Et nunc tristis est anima mea, quòd quacunque occasione, offenderim vos; erdque tristis, usque dum vestrâ indulgentiâ relevetur.*

II. Quò clariùs & in particulari, unum ac multiplicem, Christi Domini Spiritum, in variis Ordinibus relucentem, perspiciamus, septena diversa ac præcipua Instituta, religiosa tanquam septenas columnas in Domo Sapientiæ increatæ & incarnatæ erectas breviter perstringamus.

Primus Spiritus est, Ordinis Anachoretarum, vel Eremitarum hominum consortia fugientium, in desertum concedentium, & pro instituti sui fine contemplationem habentium. Imitantur hi Christum, quadraginta diebus in deserto agentem: deinde S. Joannem Baptistam, S. Paulum, Antonium, Hilarionem, Macarium, Simeonem & alios.

Secundus Spiritus est Monachorum cœnobitarum, seu in communi, sub Prælato, viventium: quorum finis est, teste Cassiano. Coll. 9. c. 8. Voluntatem propriam mortificare, nimiam suiipsius sollicitudinem deponere, & per continua obedientiæ & fiduciæ, de gubernatione ac providentia Dei per Prælatos, ad contemplationem sese disponere, Christum imitando. Hunc Ordinem priore tutiorem, in Oriente constituit S. Basilius, in Occidente S. Benedictus, multiplicatione, & utilitate Ecclesiæ maximâ.

Tertius Spiritus priori affinis est, pro fine perfectionem propriam habentium, atque ex instituto cum proximis non agentium. Hi autem perfectioni suæ variis modis attendunt. Alii excellunt in divini cultûs exercitiis; alii in canticis & choris prolixioribus; alii in pedum nuditate, vestitu grossiore, aliisque corporis asperitatibus: *Semper mortificationem JESU in suo corpore circumferentes*, 2. Corinth. 4. *Et stigmata Domini JESU, in corpore suo portantes.* Gal. 6.

Quartus Spiritus est Religiosorum, pro fine proprio, opera misericordiæ corporalia sibi præstituentium: sive in Xenodochiis curam infirmorum gerendo; sive peregrinos hospitio excipiendo; sive captivos redimendo; sive laborando aut eleemosynam pro indigentibus conquirendo; sive alia Marthæ

officia, in bonum proximorum obeundo; & in illis Christum Dominum respiciendo.

Quintus Spiritus est Religionum militarium, Teutonicorum, Melitensium, & aliorum, Ecclesiam ab hostibus visibilibus armis defendentium, ut fideles in pace rebus spiritualibus intendere, Deóque in tranquillitate servire valeant.

Sextus Spiritus est Religiosorum, vitam miſtam profitentium, activámque cum contemplativa, copulantium: opera misericordiæ spiritualia, in bonum animarum, exercendo; exhomologeses pœnitentium excipiendo, Verbum Dei prædicando, doctrinam Christianam docendo, consiliáque spiritualia suggerendo.

Septimus denique Spiritus est Religionum Clericalium, seu Religiosorum Clericorum, eundem cum præcedentibus finem sibi præfigentium; ut non propriæ duntaxat, sed etiam alienæ perfectioni invigilent: ac Prælatos, Episcopósque, in officiis quibusdam ipsorum propriis, adjuvent. Atque hic Ordo, ut Bulla Pii V. Canonicis Regularibus concessa, testatur, ab Apostolis in Ecclesia institutus, & à S. Augustino, in Diœcesi sua renovatus est. Atque his annumeratur minima nostra Societas, à S. Ignatio, fundata, quam Concilicium Tridentinum sess. 25. de Regul. c. 16. Religionem Clericorum nuncupat.

In omnibus hisce Ordinibus *divisiones gratiarum*, ministeriorum & operationum sunt, idem autem Spiritus Christi, à quo Spiritum suum peculiarem quique hauriunt, & cui in Spiritu serviunt. Septem hæ religiones diversæ sunt, unus autem omnium Spiritus, unus Spiritus Christi & Charitatis. *Septem columnæ* sunt, in Domo Sapientiæ æternæ, pulchro ordine, collocatæ; sed uni fundamento, JESU Christo Domino nostro, insistentes & innixæ. *Septem candelabra aurea* sunt, in Domo Domini locentia; sed uni stipiti seu basi, JESU Christo, infixa. Apoc. 1. 12. *Septem stellæ* sunt; sed in una JESU Christi dextera, collocatæ. Apoc. 1. 16. *Septem oculi* sunt; sed in uno lapide JESU Christo, repositi. Zach. 1. Uno Spiritu Deum respicientes, ejus gloriam quærentes, eum amantes, laudantes, benedicentes & deprædicantes: cujus auxilio & gratiâ, unam vocationis suæ spem, æternam felicitatem, se consecutoros confidunt.

Ex hoc multiplici religionum varietate spirituum, quid documenti capiemus, Dilectissimi? 1. Ut in tanta varietate spirituum, nihilominus, solliciti simus, cum omnibus & singulis servare unitatem Spiritûs in vinculo pacis. 2. In qua vocatione quisque vocatus est, in ea permaneat, in ea se perficiat, & secundùm spiritum sibi à Deo communicatum, munia vocationi suæ propria sedulò exequatur. 3. Spiritum à suo alienum, tametsi aliàs bonum, refugiat, adeoque solùm dignè vocatione suâ, adeò sublimi, adeò sanctâ ambulet; dignè, inquam ad Christum, dignè ad Ecclesiam, dignè ad religionem suam, dignè ad Angelos, dignè ad gloriam cœlestem, ac secundùm Regulæ suæ, tanquam viæ

Ducis,

Ducis, directionem, de virtute in virtutem progrediatur, donec ad culmen perfectionis ascendat.

Quapropter, Charissimi; quantumvis multæ divisiones gratiarum, tam in Ecclesia, quàm Religione sint: quantumvis divisiones sint Spirituum, ministeriorum, & operationum; unus tamen est Spiritus, una Christi Sponsa, una Regina, à Christi dextera collocata, varietate quidem circumdata; sed uno vestitu aureo charitatis amicta: *Unum corpus multa membra; Unus Spiritus*, varia instituta; munia, opera: quare par est, ut mutuo nos complectamur amore; tanquam ejusdem corporis & capitis membra, uno spiritu animata: par est, ut *sollicitissimus servare unitatem Spiritûs in vinculo pacis* cum omnibus. Deinde tametsi distinctæ sint septenæ Ordinum seu Religionum columnæ, modo in Christo tanquam fundamento innixæ, & in ejus charitate solidatæ sint, firmæ persistabunt. Septem candelabra licet distincta sint, modo in basi sua, seu Christo Domino perseverent, totam Domini domum illuminabunt. Sint stellæ septem diversæ; modò de manu Salvatoris non excidant, fulgebunt in perpetuas æternitates. Sint oculi septem distincti; modo uni lapidi, seu petræ, Christo, inhæreant; non caligabunt, sed videbunt aliquando Deum Deorum in Sion, facie ad faciem, eúmque amabunt, laudabunt, & glorificabunt in sæcula. Amen.

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. ELIÆ PROPHETÆ,
Sancti Ordinis Carmelitani, Patriarchæ ac Patroni,

THEMA.

Obsecro, ut fiat in me duplex spiritus tuus. L. 4. Reg. c. 2.

QUidquid in sanctissimo propheta Elia conspicimus, non nisi igneum, id est zelosissimum, fervent issimum, ardent ssimúmque esse animadvertimus. Etenim quid in eo nisi igneum cor, igneum os, igneas manus ac pedes, id est, affectus & desideria, sermones & verba, actiones & opera, amore ac zelo Dei succensa cernimus? *Surrexit Elias Propheta, quasi ignis; & verbum ejus ut facula ardebat*, inquit Ecclesiasticus c. 48. 1. Rectè proinde sanctus ejus discipulus Elisæus, igneum hunc ejus spiritum, hæreditatis loco, sibi

relinqui flagitabat: *Obsecro*, inquiebat, *ut fiat in me duplex spiritus tuus.* l.c. Tanquam si diceret : Cùm apud nos Hebræos, primogenitus, duplici hæreditatis portione gaudeat, ego quasi primogenitus tuus, in utroque spiritu tuo *Prophetiæ & miraculorum* succedere postulo. Ita ille : At quem nos spiritum petemus? Non prophetiæ & miraculorum, quos sanctis illustrioribus relinquemus; sed alios spiritus, quos sancti Patres & Ascetarum lumina, prædicto spiritu duplici contineri asserunt : precabimur itaque cum Elisæo : *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus* : Spiritus scilicet igneus amoris Dei & proximi : Spiritus igneus zeli gloriæ divinæ & animarum: Spiritus igneus orationis seu loquendi cum Deo, & sermonis seu loquendi cum proximo. Ut hâc ratione fiat discipulus, sicut est Magister ejus.

Spiritum hunc Eliæ duplicem exhortatione præsenti declarabimus, atque ut eundem S. Eliæ meritis ac patrocinio obtinere, pro modulo nostro, mereamur, clementiam divinam enixè precabimur.

1. Duplex Eliæ Spiritus charitatis.

I. Quàm ardenti S. Elias donandus esset spiritu, in ejus ortu, Parenti illius Sabacha demonstratum fuit, teste S. Dorotheo in Synopsi de Elia. Cùm enim nascituru esset, igne, tanquam fasciis involutus, à Patre conspectus fuit: causámque hujus portenti, is in Jerusalem oraculo didicit : fore nimirum, ut puer hic aliquando Israëlem in gladio & igne judicaret. *Surrexit Elias Propheta, quasi ignis.* l.c. duplici spiritu igneo inflammatus, & quidem 1. Spiritu Charitatis DEI & proximi. Vultisne intueri hunc spiritum? ad opera attendite : siquidem, ut magnus ait Gregorius : *Probatio dilectionis exhibitio est operis.* Hom. 30. in Evang. Si opus aut actus divini amoris est, summum Deo bonum velle, in ejus perfectionibus infinitis sibi complacere, omnem externam gloriam, laudem, cultum ac reverentiam eidem desiderare ac procurare; quantâ hos actus perfectione S. Propheta exercuit? quanto gaudio, unum verúmque Deum, cultu debito, honorari conspexit? Quanto ardore omnibus Idololatris, veri Numinis adorationem persuasit ? Si actus divini amoris est, crebras de Deo, dilecto suo, cogitationes fovere; atque in ejus jugi præsentia ambulare ; quis illud egit crebrius Propheta sancto, identidem illud in ore gerente: *Vivit Dominus. Deus Israel, in cujus conspectu sto:* L. 3. Reg. c. 17. Quem semper mente præsentem habeo, & in oculis ejus versor? Si actus divini amoris est terrena cuncta spernere, omniáque arbitrari ut stercora; quò Deo, summo bono tuo, ac unico thesauro fruare? Quis sancto Propheta nostro, caduca omnia despexit, calcavitque generosiùs; qui melote pro veste, lymphâ pro potu, frusto panis ac carnis mendicatò quasi à corvo oblato, acquiescebat, omni prorsus pecuniâ carens ? Si actus divini amoris est, de gloriæ divinæ obstaculis, impedimentisque tristari: quis illo, dolore tangebatur majore, dum Baalis cultum, verique Dei neglectum conspiceret? Si actus divini amoris est, cupere, cum Apostolo, dissolvi, ac desiderare è sæculo maligno eripi, ne Dei offensas intueri cogatur : quis illo, vehementiùs istud exoptavit?

exoptavit? idololatriam enim, Deique contemptum ampliùs ferre non valens, vitæque mortalis tædium sentiens, Deum rogabat: *Sufficit mihi Domine, tolle animam meam.* L. 3. Reg. c. 19. 4. Sufficit mihi vivere. Si actus divini amoris est, propter dilectum, adversa multa perpeti: quis illo graviores, ab Achab & Jezabele Baalisque sacrificulis persecutiones sustinuit? Unde ajebat: *Relictus sum ego solus*, qui pro Dei honore & cultu certamen ineat; *& quærunt animam meam.* l. c. Si denique actus dilectionis proximorum est; illos propter Deum diligere, omnia vera bona eis cupere, de eorundem malis dolere, eis cœlestia, æternáque bona pro viribus procurare: mala verò æterna ab illis arcere atque depellere: *Omnes*, ut loquitur S. Aug. in Manuali c. 28. *ad amorem Dei hortari, omnibus amorem Dei commendare, quàm dulcis sit amor Dei, & quam malus ac amarus sit amor sæculi, corde, ore, & opere omnibus demonstrare:* Quis in his omnibus Propheta nostro fuit excellentior? Quis ferventior & ardentior? Utrumque autem amorem hunc vel maximè demonstrabit, quando sub tempus judicii extremi, animas ad Deum plurimas reducet, pro Dei gloria strenuè certabit, & sanguine profuso, martyrii lauream reportabit.

O Propheta sanctissime, Dei proximique amore ardentissime! Obsecro, fiat in me, & omnibus nobis duplex hic spiritus tuus igneus, qui frigus ac teporem nostrum depellat, ferróq; candenti nos assimilet! Fiat in nobis spiritus ille fervens, quo accensa anima nostra omne bonum internum & externum Deo velit ac faveat, frequenter de Deo cogitet, & in ejus præsentia ambulet, terrena omnia despiciat, mortem potiùs, quam Dei injurias intueri cupiat, Dei cultum & honorem promoveat, ejus obstacula perrumpat, nulla pro eo adversa reformidet; nec vitâ ipsam pro dilecto fundere recuset. *O ignis qui semper ardes & nunquam extingueris, accende me!*

II. Duplex Eliæ spiritus zeli.

II. Spiritus alter duplex igneus, quo sanctum Eliæ pectus flagrabat, erat zeli honoris Dei & salutis animarum, quo idololatriæ invalescenti fortiter se opposuit, eandémque feliciter expugnavit. Providentiæ & Bonitati divinæ, in more positum est, ut exorto in Ecclesia sua, incendio, opportunè aquam affundat, quæ restinguat: moto bello, antagonistam suscitet, qui sopiat; grassanti lui epidemicæ, antidotum suggerat, quod depellat. Hac ratione, Pharaone Hebræos fideles opprimente, submisit Moysen, qui se illi opponeret, ac populum ex ejus servitute vindicaret. Jeroboam vitulos pro Diis erigenti, Ahiam Prophetam, Manassi Isaiam, Antiocho Machabæos opposuit. Sic toti orbi penè Arriano, unum opposuit Athanasium, fidei orthodoxæ Atlantem; Pelagianis Augustinum, Nestorianis Cyrillum, Iconomachis Joannem Damascenum, Albigensibus Hæreticis Dominicum; Lutheri & Calvini assecla Ignatium. Haud absimili modo, divina Providentia Eliam suscitavit, ut Regis Achab & Jezabelis in idololatria propaganda ardorem reprimeret, atque restingueret, ac Israëlem in unius veri Dei fide & religione conservaret. Hunc in finem, admirabili eundem zelo ac fortitudinis spiritu armavit;

ut vel ipse unus, Tyrannis, Sacerdotibus, & idololatris omnibus, tanquam murum pro Domo Dei, pectore generoso, sese opponeret.

Zeli hujus ac duplicis spiritûs ignei specimina desideratis? Certamina cum Dei hostibus, ad quæ eum compulit, aspicite. Hoc zelo divini honoris, salutisque animarum impulsus Propheta, cum Baalis sacrificulis in arenam descendit, & ignem, ad sacrificium consumendum è cœlo prodigiosè evocavit. L. 3. Reg. c. ... Hoc zelo ac spiritu duplici animatus, magnitudine animi incredibili, quadringentos Baalis sacrificulos interfecit. L. 3. Reg. c. 18. Hoc zelo ac spiritu duplici succensus, per Elisæum ungi jussit Hazael in Regem Syriæ, & Jehu in Regem Israëlis, ut justam de Baalitis vindictam sumerent: *Qui unges Reges*, inquit de Elia Ecclesiasticus c. 48. 8. *ad pœnitentiam*. Id est, ad pœnam & ultionem impiorum, ut sint cultûs divini vindices. Hoc zelo duplicique spiritu motus Jezabelem, mortem sibi minitantem fugit, non quod mortem metueret; *Petivit* enim *animæ suæ* (in fuga) *ut moreretur*. L. 3. Reg. c. 19. 4. Sed à Jezabele occidi timebat; ne ab illa superatus, simúlque vera religio devicta, & cum ipso prostrata esse diceretur, atque ab ea jactaretur. Denique hoc zelo ac spiritu duplici igneo exæstuans, quemadmodum S. Christi Baptista Joannes Herodem in facie redarguebat, sceleráque objectabat; ita Elias Regem Achab, & Jezabelem scelestam, ob idololatriam, palàm reprehendebat; cultum, agnitionem, timorem & amorem Dei, pro viribus amplificare satagebat, ac propterea persecutiones gravissimas sustinebat; unde ajebat: *Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum: quia dereliquerunt pactum tuum Filii Israel: Prophetas tuos occiderunt gladio: derelictus sum ego solus; & quærunt animam meam*. L. 3. Reg. c. 19. 14. O virum ineffabilem! O Propheram invincibilem! ô zelum flagrantem! ô ardentem spiritum duplicem! O si vel illius scintilla in cordibus nostris succenderetur!

Domine JESU, qui dixisti: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur?* Mitte obsecro hujus ignis flammulam in corda nostra frigida, ut eodem succensi, instar Eliæ, opponamus nos murum pro Domo Dei; Infidelitati, hæresi, superstitioni bellum acre inferamus: contra populi scelera fortiter dimicemus, peccatores ad pœnitentiam, vitæque emendationem perducamus: atque ut Elias puerum defunctum; ita nos peccatis mortuos, fovendo, instruendo, amplexando, calefaciendo ad spiritualem animæ vitam revocemus; ac denique omnibus quæ excogitare licet, mediis, animarum saluti prospiciamus: *Sanctis* nimirum *meditationibus, fervent ibus desideriis, lacrymis, orationibus, vigiliis, jejuniis, prædicationibus, confessionibus, consiliis, doctrinis, atque aliis operibus bonis pro animarum salute laboremus*. Hic enim zelus animarum verus est & perfectus. Teste S. Alberto M. in Parad. c. 26.

* III. Tertius Eliæ Spiritus duplex igneus eluxit in eloquio cum Deo & proximo, spiritus nempè orationis & prædicationis. S. Epiphanius in vitis Prophe-

II. Duplex Eliæ spiritus.

Prophetarum, in Elia, tradit eum flammâ fuisse enutritum, in signum ardentis eloquii; non quòd verè flammis alitus fuerit, id enim impossibile est, sed quòd flamma os & vultum ejus lamberet in illudque ingredi videretur, & illum cibare ac pascere. *Surrexit Elias Propheta quasi ignis: & verbum ejus quasi facula ardebat.* Eccli. 48. Verùm unde hæc facula ignem suum concepit? Ardebat verbum & lingua; quia ardebat cor, oratione, meditatione ac contemplatione succensum. Ex corde autem igneo, verba non nisi ignea egrediuntur. Hunc ignem concepit orando & cum Deo diu multúmque loquendo: hunc ignem concepit, majestatem divinam ejúsque potentiam, sapientiam & bonitatem meditando ac contemplando: *In meditatione mea exardescet ignis*: ait Rex David. Psal. Hunc ignem concipiebat in desertis, in montibus & speluncis cum Deo agens; atque ut liberiùs ageret, caput inter genua ponens. Ignem verò conceptum quam copiosè emisit? *Verbum ipsius quasi facula ardebat*: & lingua ignea, verba ignea profundebat. An non ignea fuêre verba, quibus ignem è cœlo evocavit? *Dejecit de cœlo ignem ter*, ait Ecclesiasticus c. 48. Quando nimirum Pentecontarcham primâ & alterâ vice, igne cœlesti in favillam redegit, dicens: *Si homo Dei sum, descendat ignis de cœlo, & devoret te.* L. 4. Reg. c. 1. Et quando ignis è cœlo accersitus holocaustum succendit. *Cecidit ignis Domini, & voravit holocaustum, & ligna & lapides.* 3. Reg. c. 18. An non ignea fuêre verba, quibus cœlum, ne pluviam daret, clausit annis tribus & mensibus sex: & rursum, ut daret, aperuit? *Induxit in illos famem, & verbo Dei continuit cœlum.* Eccli. 48. An non ignea fuêre verba, quibus populum ad veri Dei cultum potenter adduxit, atque efficaciter ab idololatria abstraxit? *Usquequo claudicatis*, ajebat, *in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini illum; Si autem Baal, sequimini eum.* L. 3. Reg. c. 18. Et absúmpto ab igne, holocaustó suo, Baalis Sacerdotes quadringentos & quinquaginta comprehendendos, & ad unum omnes interficiendos imperavit. *Verè surrexit Elias, quasi ignis; & verbum ejus ut facula ardebat.* l. c. O ignitum eloquium! O dispertita lingua tanquam ignis! quæ & ardentes in Carmelo ad Deum preces fundit, & verbis flammantibus populum succendit! O quantùm potest vel unicus homo zelosus verbo & exemplo prædicans? Quanta est sermonis ejus vis & energia? *Vox Domini confringentis Cedros*, & altas Superborum mentes. *Vox Domini intercidentis flammam ignis*, vitiorum & scelerum. Verè asseruit S. Chrysostomus hom. 1. ad Pop. *Sufficit unus homo, zelo Dei succensus, totum corrigere populum.* An non idipsum in Elia eluxit? An non idem in sanctis Elisæo, Isaia, Joanne Baptista, aliisque Prophetis patuit?

O Elia Propheta zelosissime! *Obsecro fiat in me*, & omnibus Auditoribus meis, *duplex spiritus tuus!* Orationis scilicet & prædicationis: *Orationis*, ut preces ardentes, ac desideria, suspiriáque ferventia ad Deum emittamus; ignemque inde cœlestem hauriamus, quem corde conceptum & succensum, per os in auditorum aures, mentésque effundamus.

mus. Deinde *Prædicationi*: ut dum ad populum verba facimus, vox noſtra quaſi facula ardeat, atque auditorum pectora inflammet, concaleat cor noſtrum intra nos, & ignis in eo clauſus exæſtuet; erumpénſque inde accendat omnia. Abſque hoc igne, quacunque eloquentiâ aut ſermonis elegantiâ, actum agemus: frigidi ipſimet, auditores quoque in frigore relinquemus; & tepidi ipſimet, ignem haud ſpargemus ſecundùm vetus monitum: *Ardeat orator, ſi vult accendere plebem.*

Quapropter, Dilectiſſimi, finio & hortor vos, ut duplicem hunc Eliæ ſpiritum igneum, pro modulo veſtro à Deo O. M. obtinere conemini; & per S. Eliæ merita, eum frequenter à Domino poſtuletis. Dicite igitur cum Eliſæo ſæpius: *Obſecro ut fiat in me duplex ſpiritus tuus!* Et quidem 1. Spiritus igneæ charitatis Dei & proximi; ex quo reliqua Dei dona & chariſmata profluent. Hinc mentis pax & lætitia, Dei cultus & reverentia; paupertas ſpiritus & mundi deſpicientia; de offenſis Dei, triſtitia & diſplicentia; patientia in adverſis, & perſecutionum tolerantia; in cura animarum alacritas & ſolertia; ac virtutum cæterarum decora velut ex fonte ſcaturient. 2. *Obſecro ut fiat in me duplex ſpiritus tuus*; propagandæ gloriæ divinæ & procurandæ ſalutis alienæ; quo mundo, carni, dæmoni, infidelitati, hæreſi, impietati & iniquitati nos fortiter opponamus; etiam in conſpectu Regum ac Principum loqui de teſtimoniis tuis non reformidemus, ſed omnibus, quibus licet, viis & mediis pro Domino Deo exercituum & animarum ſalute zelemus. 3. *Obſecro ſiat in me duplex ſpiritus tuus*; ſpiritus inquam *orationis & prædicationis*: ardeat prius ignis in corde, deinde in ore; prius infacto, poſtea in verbo; ut ardeamus inſtar Eliæ & luceamus; priùs igne divino flagremus, ac deinde auditorum præcordia eodem inflammare valeamus; ad laudem & gloriam tuam ſempiternam.

Amen.

EXHOR-

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. ELIÆ PROPHETÆ,
Christo Domino conformi, Ejusdémque typo.

THEMA.

Quem dicunt homines esse Filium hominis? Alii Joannem Baptistam: alii Eliam. Matth. 16.

MAgna meritò S. Eliæ, Prophetarum Principis, censenda est gloria; eum Sanctorum Christi Apostolorum typum gessisse, primósque Evangelii Præcones ac Principes super omnem terram repræsentásse. Quemadmodum Propheta hic, Deum verum prædicabat, Idololatriam exscindebat, Baalis altaria evertebat, ejúsque Pseudo-Prophetas verbis igneis confutabat: nam *Verbum ejus ùt facula ardebat.* Eccli. 48. Ita quòque Apostoli linguis igneis, à Spiritu S. in Pentecoste acceptis, idololatriam exstirpabant, Evangelium Christi orbe toto annunciabant, & magnalia Dei ac Christi Domini ubique gentium prædicabant atque promulgabant.

Major verò S. ELIÆ gloria extitit, ipsius Præcursoris Domini, S. Joannis Baptistæ typum gessisse, qui Christum Dominum in spiritu & virtute ELIÆ erat præcessurus. Ipsómet Salvatore de Joanne attestante: *Ipse est ELIAS, qui venturus est.* Matth. 11. *Non personâ* (ùt exponit S. Hieronymus Epist. ad Aglas. q. 1.) *Sed ejusdem spiritûs gratiâ. Zonâ cinctus, ùt Elias; in eremo vivens, ùt Elias; persecutionem passus, ùt Elias; Præcursor adventûs primi, ùt Elias secundi, in die Judicii.* Magna sanè hæc est gloria; Ejus, quo major non surrexit inter natos mulierum, figuram expressisse. At maxima ejusdem gloria fuit, ipsius Messiæ, & Mundi Salvatoris typum prætulisse: velut verbis disertis Magnus pronuntiat AUGUSTINUS Serm. 201 de Temp. *Beatus* (inquit) *Elias typum habuit Domini Salvatoris.*

Quâ verò ratione, & quibúsnam in rebus typum Domini gesserit scilicet in nomine, actione, virtute & ascensione, ad Magni hujus Prophetæ honorem in præsenti declarabimus.

I. S. Elias typus Christi in nomine.

I. Magnus Propheta *Elias typum habuit Domini Salvatoris* in nomine: ùt enim S. Hieronymus in cap. S. Michææ exponit: *Elias* idem est, quod *Dominus Deus*. Cui Hebræi quòque consentiunt, asserentes Eliæ nomen ex illâ populi acclamatione ad Eliam desumptum esse: *Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus.* Cùm antè nomine Jaberschyth compellaretur. Idem testatur S. Isidorus L. 7. de Orig. c. 8. *Elias interpretatur* Dominus Deus. *Ex futuri ergo præsagio sic vocatur: nam dum altercaretur in Sacerdotio cum quadringentis Sacerdotibus Baal, invocato nomine Domini, descendit ignis de cælo super holocaustum, quod cùm vidisset omnis populus, cecidit in faciem suam & ait:* Dominus ipse est Deus. *Ex hac ergo causâ tale priùs nomen accepit.*

An non igitur illustre est Eliæ nomen? *Elias Dominus Deus* dicitur, sicut & *Jesus Christus Dominus Deus* noster est. Elias *Dominus Deus.* Sicut enim Moyses à Domino constitutus fuit Deus Pharaonis. *Exodi* 7. 1. qui plagas decem terrestres infligens Pharaonem ad populum dimittendum cogeret; sic quòque Elias constitutus est tanquam Deus Achabi & Jezabelis, qui omnia elementa commovit, stupendáque prodigia patravit, quibus Regem, Reginam, ac Baalitas perculit, imò peremit. Ita pariter Christus Salvator noster, tanquam Deus & Dominus noster prodigiis innumeris stygium Pharaonem, mundum, ceu Achab, & carnem ceu Jezabelem tyrannicam debellavit iisque Numen suum divinum, supremámque potentiam demonstravit.

O verè excellens typus! ô nobilis Figura! sed figuratum & ectypus longè nobilior! Verùm ô Religiose! ô Sacerdos Domini! nunquid & tu cum Christo & Eliâ in nomine convenis? Nónne Christianus es? Nónne Christi discipulus es, & frater, & membrum? Nónne & *Dominus Deus*, cùm scriptum sit: *Ego dixi, Dii estis & Filii Excelsi omnes?* Psalm. 81. 6. Tu præsertim Sacerdos Altissimi, an non es *Dominus Deus*, dum ejus personam sustines & in Pœnitentiæ tribunali, & in tremendo Missæ Sacrificio; tanquam *Dominus Deus*, peccata dimittens, & tanquam *Dominus Deus*, altaris Sacramentum conficiens stupenda patris miracula? Si ergo & tu es *Dominus Deus*, vide, ut nomini omen, voci vita respondeat: ne sit functio tua nobilis, actio vilis; dignitas summa, vita ima, & nomen absque omine.

II. Nec tantùm nomine, verùm etiam re & actione gestorúmque similitudine Elias sanctus Domini Salvatoris typum ac figuram expresit. Clarioribus id verbis haud declaravero, quàm Magni Augustini, Christum inter & Eliam bene longum Parallelorum catalogum pertexentis. Serm. 201. de Temp. sic loquitur. *Elias typum habuit Domini Salvatoris: Sicut enim Elias à Judæis persecutionem passus est; ita & verus Elias Dominus noster ab ipsis Judæis reprobatus est & contemptus. Elias reliquit gentem suam; & CHRISTUS deseruit Synagogam*

Elia

Elias abiit in desertum ; & Christus vênit in mundum. Elias in deserto corvis ministrantibus pascebatur ; & Christus in deserto mundi hujus Gentium Fide reficitur. Corvi enim illi, qui Beato Eliæ, jubente Domino, ministrabant, Gentium populum figurabant. ELIAS mittitur ad Viduam, ut ab ea pascatur, quæ typum Ecclesiæ gerebat. Venit Elias ad Viduam, quia Christus venturus erat ad Ecclesiam. Filius Viduæ defunctus ab Elia suscitatur: Filius Ecclesiæ, id est, Populus Christianus *è carcere mortis à Christo educitur. Elias oravit in Monte Carmeli ; & Christus in Monte Oliveti. Elias oravit, ut pluvia in terram veniret : Christus oravit, ut in corda hominum gratia cœlestis descenderet. Et sicut in adventu Eliæ omnes idolorum sacerdotes interfecti sunt; ita in adventu veri* ELIÆ *observantia sacrilega Paganorum destructa est.* Hactenus Augustinus.

An non bellè Eliæ typici & veri actiones consentiunt ? Quàm pulcrè figuræ & figurati gesta respondent ? Verùm an non & nos, tanquam Christianos, & Religiosos, & Sacerdotes, typi utriúsque in moribus & gestis ectypos & antitypos exhibere omnino decet ? An non par est, ut nostra oratio utriúsque orationi ; nostrum jejunium utriúsque jejunio ; nostra conversatio utriúsque conversationi pro modulo nostro respondeat ? At quoties à tam eximiis archetypis & prototypis in modo, & methodo, in re & fervore, aliisque peristasibus quàm longissimè deflectimus ac discrepamus ?

III. Neque in actionibus duntaxat ; sed etiam in virtutibus Elias Christi nomini Figuram insignem exhibet. Has inter

1. Locum primum vitæ innocentia, puritas & sanctitas sibi vendicat, cum passionum sedulâ mortificatione & voluptatum abnegatione conjuncta. Declarat id S. Ambrosius L. 1. de Cain. ubi Eliam hisce elogiis celebrat : *Victor passionum nec ullis captus illecebris, qui omnem istam secundùm corpus habitationem cœlestis puritate conversationis obduxerat, mentem regens, carnem subjiciens, & regiâ quâdam authoritate castigans, nomine Dei vocatus est, ad cujus similitudinem se perfecta virtutis ubertate formaverat ; & ideo non legimus de eo, sicut de cæteris, quia deficiens mortuus est.* Verùm quid Christus Servator noster hoc Typo expressus ? Quis unquam illo innocentior ? Quis purior ? Quis justior ? Quis vitæ sanctimoniâ clarior ? Qui secundùm Apostolum ad Hebr. 7 26. audit : *Sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus.* Imò Sanctus Sanctorum ?

2. Libertas arguendi scelera & scelestos, etiam Reges & Sacerdotes. Quantâ enim libertate Regi Achab & Jezabeli impiæ in faciem restitit ? Quantâ generositate, Dei nomine, interitum eisdem & ruinam denunciavit ? *Ecce* (inquit) *ego inducam super te mala, & demetam posteriora tua. Si mortuus fuerit Achab in civitate, comedent eum canes ; si autem mortuus fuerit in agro, comedent eum volucres cæli. Et canes comedent Jezabel in agro Jezrahel.* Lib. 3. Reg. Cap. 21. Quanta quòque Redemptoris nostri libertas in arguendo Scribas & Pharisæos, Reges & Principes, Sacerdotes & Pontifices ?

III. Eliæ imitatio.

3. Zelus honoris & Cultûs Divini, qui eum ad tot labores & difficultates, ad tot pugnas & certamina, cum Rege & Baalitis ineunda compulit. Unde ad Deum dicebat : *Zelo zelatus sum pro Domino Deo Exercituum ; quia dereliquerunt pactum tuum Filii Israël.* L. 3. reg. c. 19. 14. Quantus verò in Redemptore nostro zelus gloriæ Patris exarsit ? *Zelus Domûs tuæ comêdit me* ! Hoc zelo inflammatus & quodammodo consumptus, toto vitæ spatio, tot ærumnas & adversitates, tot labores & fatigationes, tot itinera & incommoda, tot pœnas & tormenta, tot calumnias & probra, tot injurias & contemptus invicto animo toleravit.

4. Patientia heroica & fortitudo, quâ omnes Regis & Idololatrarum persecutiones, ac Jezabelis mortem ipsi intentantis minas generosâ mente superavit. Et quas Salvator noster ab omni hominum genere persecutiones non sustinuit, donec eâsdem morte crucis probrosissimâ concluſit ?

5. Denique (ut paucis multa complectamur) quæ fides, quæ devotio, quæ solertia, quæ temperantia, quæ abstinentia, quæ castitas, quæ animi demissio, ac mundi contempus in sanctâ Eliæ animâ eluxit ? Audiamus S. Isidorum in L. de ortu & interitu Prophetarum. c. 35. Eliæ præconia recensentem : *Elias* (inquit) *Sacerdos magnus atque Propheta, habitator solitudinis, fide plenus, devotione summus, in laboribus fortis, industriâ solers, excellenti ingenio præditus, in exercitatione disciplinæ rectus, in sanctâ meditatione assiduus, metúque mortis intrepidus.* Audiamus pariter Sanctum Bernardum, alia præstantissima ei elogia attribuentem. *Elias* (ait) *Forma justitiæ, sanctitatis speculum, pietatis exemplar, assertor veritatis, Fidei defensor, Doctor Israelis, Magister insipientium, refugium oppressorum, pauperum Advocatus, Judex Viduarum, oculus cæcorum, lingua mutorum, ultor scelerum, malorum metus, Bonarum gloria, virga Potentium, malleus Tirannorum, Regum Pater, sal terræ, Orbis lumen, Propheta Altissimi, Præcursor Christi, Christus Domini, Deus Achab, Baalitarum terror, Idololatrarum fulmen.* Hæc sunt præconia typi, sanè excellentissima. At quis non videt, longè eminentiora, & infinitè sublimiora, modóque altiore Christo Domino nostro, Eliæ ectypo, convenire ?

Quis similiter non perspicit, has quòque virtutes in nobis, si veri Christiani, ac Religiosi nomine gaudere velimus, ratione certâ, requiri ? Fides præsertim, devotio, temperantia, abstinentia, patientia, demissio, mundi contemptus, animarum & gloriæ divinæ zelus & scelera, si Ecclesiastæ simus, redarguendi libertas : sinè quibus non Religiosi, aut Christiani personam ac veritatem ; sed idolum, sed umbram præferemus ac repræsentabimus.

IV. Denique Magnus hic Propheta redemptoris nostri typum quòque expressit in ascensione ad cælum. Illius ascensum L. 4. Reg. c. 2. descriptum legimus : dum Elias & Elisæus Discipulus ejus colloquerentur, ut sacer textus enarrat : *Ecce currus igneus & equi ignei divisérunt utrúmque & ascendit Elias per turbinem in cælum. Elisæus autem videbat, & clamabat : Pater mi, currus Israel & auriga ejus. Et non vidit eum amplius.* Præclarè ascensum hunc

S.

S. Ambrosius exponit, in Symb. Apost. *Elias in corpore isto positus, curru igneo, id est Angelorum subvectione, qui sunt Spiritus & flamma ignis, in illa commotione ad cœlum assumptus est.* At in quodnam cœlum devectus est? S. Bernardus & S. Gregorius Hom. 19. in Evang. docet: *In cœlum aëreum Elias sublevatus est, ut in secretâ quandam terræ regionem duceretur, ubi in magna jam carnis & spiritûs quiete viveret; quousque ad finem mundi redeat, & debitum mortis solvat; ille etenim mortem distulit, non evasit. Redemptor autem noster, quia non distulit, superavit, & mox resurgendo consumpsit, & resurrectionis suæ gloriam, ascendendo declaravit.*

Insignis ergo ascensus Eliæ, Christi Domini ascendentis typum exhibet; quamvis ille Christi longè sit illustrior, discrimen utriusque notat laudatus ante Gregorius l. c. dum ait. *Notandum quoque est, quod Elias in curru legitur ascendisse; quia homo purus, adjutorio indigebat alieno: Redemptor autem noster non curru, non Angelis sublevatus legitur: quia is, qui fecerat omnia, nimirum suâ virtute super omnia ferebatur.* O igitur præclaram Christi Domini figuram! ô nobilem Redemptoris in nomine, actione, virtute & ascensione typum.

Sed quem inde fructum decerpemus? magnum utique, si hæc ritè perpenderimus & ruminaverimus: ut innuit S. Augustinus l. c. Hæc, inquit, Fratres Charissimi, si velut animalia munda, assiduâ cogitatione, in cordibus vestris ruminatis, implebitur in vobis, quod scriptum est: *Thesaurus desiderabilis, requiescit in ore sapientis.* Proverb 21. Inde enim in corde & ore vestro Thesaurus desiderabilis orietur: si ejus virtutes non solùm ruminaveritis, verum etiam opere expresseritis; Thesaurum incomparabilem meriti, gratiæ & gloriæ reportabitis.

Quapropter, Dilectissimi, crebro in nobilem hunc typum S. Eliam & Christum Dominum, velut nobilissimũ ejus ectypum oculos mentis conjicite: ac 1. Eliæ nomen attendite, ac videte ut quodammodo vobis approprietis, sitisque conversatione & vita ac conversatione quasi divinâ, supra humanam elevatâ, ut impleatis illud Christi: *Ego dixi, Dii estis & Filii excelsi omnes* 2. S. Eliæ typi, ac Christi Domini velut ectypi actiones, mores, gesta & opera, pro communicatâ vobis gratiâ, imitari studete: *Exemplum* ait Christus, *dedi vobis, ut quomodo ego feci, ita & vos faciatis.* 3. Eliæ typi, & Christi ectypi vitæ innocentiam, libertatem scelera redarguendi, si vobis id ex officio incumbat, zelum Divini honoris, patientiam, fortitudinem, fidem, devotionem, temperantiam, abstinentiam, humilitatem, castimoniam, & mundi universi contemptũ vobis comparare satagite, ut hâc ratione utriusque præclarus antitypus evadatis. 4. Quod si præstiteritis, magnum reportabitis Thesaurum, hunc nimirum, ut post transactum breve vitæ hujus mortalis curriculum, non cum Eliâ in cœlum aëreum, sed cum Christo Domino in cœlum empyreum, ac beatam illam Beatarum mentium sedem ab Angelicis Spiritibus deportemini.

***

EXHORTATIO DE SPIRITU ET VIRTUTE S. P. AUGUSTINI

Doctoris Ecclesiæ & Fundatoris Canonicorum Regularium & Eremitarum, dolentis, quòd serò Deum amare cœperit.

THEMA.

Serò Te amavi Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova; serò te amavi! S. Augustinus in Soliloq. c. 31.

POssemus festâ hâc Magni Ecclesiæ Doctoris Augustini luce variis tantum Virum exornare titulis, decorare encomiis, & præclaris ejus virtutum Symbolis celebrare. Possemus cum S. Paulino eum proponere *tanquam Aquilam sublimiùs omnibus volantem.* Epist. ad Valer. Possemus eum cum S. Hilario *Fidei Orthodoxæ defensorem* appellare (Epist. ad Arat. Diac.) Possemus eum cum S. Hieronymo *antiquæ Fidei Conditorem* dictitare. Epist. ad Augustin. Possemus cum Cassiodoro Eum nuncupare *Bellatorem Hæreticorum, Defensorem Fidelium.* L. divin. Lect. c. 20. Possemus Eum cum Ruperto Abbate Tuitiensi *Columnam & Firmamentum veritatis* deprædicare. L. 7. Epist. 5. Possemus illum cum Ribadeneirâ in vita vocitare *Doctorem Doctorum; inter doctos sanctissimum; inter Sanctos doctissimum; Cherubim per Scientiam; Seraphim per amorem.* Possemus cum aliis fulgidissimum Orbis Christiani lumen, Solem Africæ, terrorem Sectariorum, fluminis impetum contra flumen hæreticorum, omnium vestrûm oculis proponere, ac varias Ejus excellentissimásque virtutes summis in cælum laudibus efferre. Verùm omnibus hisce hâc vice præteritis, unicam Ejus duntaxat præstantissimam sententiam, aliis innumeris relictis, seligemus, quam per considerationis aut meditationis methodum declarabimus; eâque non alia, nisi ea, quæ modò thematis loco fuit adducta: *Serò Te amavi, pulchritudo tam antiqua, Pulchritudo tam*

tam nova, serò Te amavi! Soliloq. c. 31. Perspiciens enim sanctissimus & acutissimus ingenio Doctor, Aquilinis mentis oculis, Deum Optimum Maximum omni, imò infinito amore dignissimum, & ex altera parte suam amandi obligationem, ac vitæ suæ brevitatem, summopere doluit, aliquam ejus, eámque non exiguam partem, absque amore supremi Numinis transactam; ideóque dolens ac lugens id deplorat, exclamátque: *Serò Te amavi*, Deus meus, *serò Te amavi!* Utinam nec unicum vitæ meæ momentum absque amore tuî effluxisset!

Hæc Dilectissimi, ruminabimus, ac deinde nos ipsos intuebimur; ut si fortè similem dolendi causam in nobis reperiamus, eam cum Sancto Augustino deploremus ac corrigamus.

1. Serò

1. Considerans Doctorum Aquila Augustinus, & intimiùs perpendens ac penetrans infinitam Dei amabilitatem & pulchritudinem, beneficiorum divinorum magnitudinem & multitudinem; nec non vitæ suæ caducitatem ac volubilitatem, cum intimo cordis sui sensu dolet, seriùs se amori divino fœna laxâsse, exclamátque: *Serò Te amavi!* At cúrnam *serò*, Doctor acutissime? Respondet ipse, causámque insinuat 1. in L. 1. Conf. c. 7. ubi infantiam suam describit: *Tu Domine Deus meus, dedisti vitam infanti & corpus, quod instruxisti sensibus, compegisti membris, figurâ decorâsti. Sed hanc ætatem, Domine, quâ me vixisse non memini, piget annumerare huic vitæ meæ, quâ ego vivens hoc seculo: nam & in iniquitate conceptus sum; & in peccatis me mater mea aluit in utero.* Hoc tempore, mi Deus, oportuisset me, si licuisset, amare Te, ac pro tantis beneficiis grates referre: verùm hoc tempore non amavi Te, quia non cognovî Te; ideóque *serò Te amavi!*

2. Nec amatum à se Deum in pueritia; recensetLib. 1. Confess. cap. 8. 9. 10. *Ab infantia* (inquit) *vêni in pueritiam, & loqui didici, & delectabat me ludere, & vapulabam, quia ludebam pilâ Puer, & eo ludo impediebar, quò minùs celeriter literas discerem. Et peccabam Domine Deus meus, faciendo contra præcepta parentũ & Magistrorum: & scalpsi aures meas fabellis falsis, curiositate etiam per oculos micante.* Et hoc tempore, mi Deus, puerilibus crepundiis delectabar, lusum diligebam, nondum Baptismo tinctus eram; sed Te nondum amabam. Ideóque, Domine, *serò Te amavi!*

3. A pueritia in adolescentiam & juventutem devênit; sed nec in his dilectum à se Deum fuisse, lamentatur L. 2. Confess. c. 2. Nam de hac ætate ait: *Quid erat, quod me delectabat, nisi amare & amari? Et concupiscentia carnis obnubilabat, & obfuscabat cor meum, & rapiebat imbecillem ætatem per abrupta cupiditatum, & mersabat in gurgite flagitiorum.* Hoc ergo tempore Augustinus nondum amabat Dominum. Timor servilis inerat quidem illi; sed nondum Amor: ait enim L. 7. Conf. c. 16. *Nec me revocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis & futuri judicii tui.* Ideóque, Domine, *serò Te amavi!*

4. Donec tandem circa tricesimum ætatis annum, post colloquium cum Alipio, intimo suo, habitum, post laxatas lacrymis habenas, post repetitũ toties,

Cras

Cras & cras, quare non modò finis turpitudinis meæ? Post auditam, de vicina domo, vocem cum cantu dicentis, *Tolle, lege; tolle, lege*: Ac denique post lectam D. Pauli ad Rom. 13. sententiam: *Non in comessationibus & ebrietatibus; non in cubilibus & impudicitiis, non in contentione & æmulatione: Sed induimini Dominum* JESUM *Christum.* Quando tandem vincula disrupit, à S. Ambrosio instructionem obtinuit, & ab eodem, tertio & tricesimo ætatis anno, Baptismum suscepit, Christum induit, novam vitam est auspicatus, mundum mundanáque reliquit, totum se Deo obtulit, ordinem Religiosum instituit, ac in eodem aliis sanctitate vitæ; omniúmque virtutum splendore præluxit, atque ita licet serò, seriò tamen Deum diligere cœpit: nihilque totâ deinde vitâ, ad sextum supra septuagesimum annum, majore dolore planxit, quàm primos & optimos triginta tres ætatis suæ annos malè impensos & absque dilectione Dei, tam boni, tam pulchri, transactos: atque inde ortum duxit illa exclamatio & lamentatio: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova; sero te amavi!*

Apodosis & Affectus doloris de præterito.

Discutite nunc, Dilectissimi, & examinate vitam vestram præterlapsam; & videte, an non cum Augustino deplorare meritò debeatis & exclamare: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova, serò te amavi!* Nam primò, non amavi te, in infantia, quoniam te non cognovi: ô si cum Beatissima Virgine, & magno Baptista rationis usu fuissem præditus, & à primo rationis crepusculo, seriò te amassem! 2. Non amavi te in pueritia, docet quidem Doctor angelicus q. 89. q. 6. Teneri hominem circa septimum ætatis annum, Dominum Deum suum actu amoris prosequi, quod num præstiterim, non memini. 3. Non amavi te in adolescentia & juventute mea; verùm ætatem illam in multis vanitatibus & concupiscentiis, in vitiis & peccatis contrivi. O si te, nunquam offendissem; sed intimo amore complexus fuissem! 4. à Juventute ad virilem ætatem transgressus, tandem te diligere debuissem, nisi curarum moles, labores, negotia, passiones, tentationes, concupiscentiæ retardassent. O Domine, vere, *serò te amavi!* In Baptismo gratiam & charitatem infantulo infudisti: ô si ab illo momento in amoris actus continuos erupissem! Usum rationis puero dedisti: ô si pro tanto munere tibi grates retulissem, intiméque te dilexissem! Toties in peccata prolapsum pœnitentiæ sacramento abluisti; tot peccandi occasiones removisti; innumeris beneficiis cumulasti: ad ordinem Religiosum, adeò amabilem, me indignissimum vocasti: ô si pro tot tantisque favoribus, millies iterúmque millies amoris incendio exarsissem. sed cùm id factum minimè sit, quid restat, nisi ut cum Augustino miseriam istam deplorem & plangam, dicens: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua; pulchritudo tam nova serò te amavi?*

II. Deinde si probè perpendamus, quis ille sit, cui amorem debitum denegaverimus, majori dolore meritò obruemur. Quis enim ille est, quem

quem non dileximus ? *Serò Te amavi.*

1. *Te Patrem ingenitum, te Filium unigenitum, te Spiritum Sanctum paracletum, Te Sanctam & individuam Trinitatem* L. med. c. 11. Quia Manetis & Manichæorum, de hoc mysterio, deliriis occupatus eram. 2. Te, Deum invisibilem, incomprehensibilem, ineffabilem, immensum, infinitum, æternum, principium & finem omnium. med. c. 17. 3. Te potentissimum, sapientissimum, benignissimum, justissimum, misericordissimum, sanctissimum, pulcherrimum. 4. Te sinè deformitate perfectum, sine quantitate magnum, sine qualitate bonum, sine tempore sempiternum med. c. 12. 5. Te sinè morte vitam, sine infirmitate fortem, sine mendacio verum, sinè situ ubique præsentem, sine loco ubique totum, sine extensione omnia implentem. Te talem ac tantum, tam serò cognovi, tam serò amavi!

2. *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua!* Pulchritudo perpetua, pulchritudo æterna, ab æterno in æternum semper durans, semper vernans, semper florens; nunquam elanguens, nunquam marcescens. Cujus comparatione, pulchritudo creata omnis, non nisi gutta, non nisi umbra est, instar floris citò decidens, instar hemerocallis, subitò evanescens; instar cadaveris brevi putrescens: & hanc umbram soli, guttam mari, vitam cadaveri prætuli, quando tam *serò te amavi*!

3. *Serò te amavi pulchritudo tam nova*! semper virescens, nunquam veterascens; novas semper & novas species & pulchritudines beatorum obtutibus offerens; *pulchritudo tam nova*, ut in ea Beatorum cœlestes spiritus & angelicæ mentes, nova semper & nova objecta formosissima intueantur, eáque visio beata, post milliones infinitos annorum tam recens ac nova videatur, ac si hodie primùm inchoaretur; tam amabilis & admirabilis, ut intuentes, tota æternitate non satientur. Atque hanc pulchritudinem, *Serò amavi*. Irruebam in formosa ista, quæ oculis corporeis cernimus, quæ colore evanido mortales stolidos alliciunt, ac decipiunt, nec nova, nec antiqua: non antiqua, quia novitèr orta; non nova, quia antiquata, marcida, putrida & in pulverem suum jam redacta. Pulchritudo Rachelis, Patriarcham Jacob quatuordecim annorum servituti mancipavit, ac diu noctuque quietem ei abstulit. Pulchritudo Thamaris Ammonem fratrem in morbum fatalem prostravit: Pulchritudo Bethsabeæ sanctitatem Davidis in impietatem convertit: Pulchritudo Moabitidarum sapientiam Salomonis commutavit in stultitiam: Pulchritudo Omphalæ Herculem Lydorum Regem, ad quas insanias deduxit? Pulchritudo S. Catharinæ, quam vim Cæsari Maximino; Pulchritudo S. Agnetis, quam violentiam Proconsulis Romani Filio? Pulchritudo S. Agathæ, quam animi luctam proregi Siciliæ quintiano, aliæque virgines speciosæ tyrannis aliis intulêre? Nonne Pulchritudo Cleopatræ totum commovit, concitavitque Romanum imperium; & instar terræ motûs concussit, ac Marcum Antonium, honore, fortunâ, ac vita spoliavit? Amore Helenæ Pulchritudinis, ut existimabatur stupendæ nonne binæ mundi partes præcipuæ Asia & Europa, bello & præliis adeò collisæ, ut decenni bello, hominũ multitudo, mundo integro non absimi-

lis interierit; & licet Trojani viribus suis tandem metuerent ac diffiderent: mihi Dominus, dum eam aliquando è palatio regio, tanquam auroram speciosissimam prodeuntem conspexêre, adeo decoris ac speciei ejus radiis perstricti fuêre; ut unanimi ore professi sint omnes dignam esse, pro qua mundus universus arma corripiat, ac sanguinem fundat. Sic sic in mortalium insipientium cordibus dominatur Pulchritudo, fallax & evanida: Pulchritudo nec antiqua nec nova quia brevissima; non nova quia caduca, & emarcida, citóque in favillam, pulveremque prolapsa: Quam vim impetúmque cordi meo jure impressisset, mi Deus, tua Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova, quàm ego tam sero dilexi!

Affectus amoris pro præsenti

O Pulchritudo tam antiqua, quàm nova, Salvator mi, antiqua secundùm divinitatem, nova secundùm humanitatem: in utraque pulcher & speciosus præ filiis hominum. *Diligo te super cœlum & terram, & cætera omnia, quæ in eis sunt.* medit c. 35. quia tu omnia pulchridine ac decore longè superas. *Tu pulcher es in cœlo, pulcher in terra, pulcher in utero, pulcher in manibus parentum, pulcher in miraculis pulcher in flagellis, pulcher invitans ad vitam, pulcher non curans mortem: pulcher deponens animam, pulcher recipiens, pulcher in ligno, pulcher in sepulchro. Neque oculos à splendore pulchritudinis illius averet carnis infirmitas: summa & vera pulchritudo justitia est. Ibi illum non videbis pulchrum, ubi deprehendes injustum: si ubique justus & decorus.* Ita S. Aug. in Psal. 44. Te igitur adeò pulchrum ac decorum, nunc super omnia diligo, & omnibus creatis quàm longissimè antepono. Amo te amore magno, & magis atque magis amare te desidero: Amo te super aurum & argentum, super margaritas, & lapides pretiosos, super fructus terræ, vina & delicias, super pisces, volucres & feras; super Homines & Angelos, quia tu omnibus infinitè pulchrior, infinitè perfectior, & infinitè es excellentior.

III. Accedamus nunc ad vocalem tertiam *Amavi*; dispiciamúsque num non serò, cum Augustino, Dominum Deum nostrum amaverimus, ut errorem seriò corrigamus, ac tandem ferventer auspicemur, quod ut clarius perspiciamus; examinemus quid sit amare. III. Amare.

1. Amare est alicui bene velle. O quàm serò cœpi bene velle tibi, qui non curavi num tibi esset male, modò mihi foret bene. 2. Amare est quempiam magni æstimare. O quàm parvi te feci, qui tuam Majestatem, præ nullius momenti recula sprevi & postposui. 3. Amare est laudare! ô Domine quam rarò, quàm frigidè & distracte, laudavi te! 4. Amare est de amato, sine intermissione cogitare. O quàm rarò, mi Deus; de te cogitavi, & levavi mentem! 5. Amare est libenter loqui, cum dilecto, & cum magna voluptate. O nomine quàm longa videtur mora, dum modico tempore tecum colloquor. 6. Amare est libenter loqui de amato. O insipientia mortalium, de nugis & fabulis colloquendo, tempus breve esse ducimus: de Deo loquendo moram parvam, longam existimamus. 7. Amare est pro amato strenuè laborare, quemadmodum Jacob pro Rachele sudavit, anni quatuordecim mora brevissima

esse:

censebantur. 8. Amare est pro dilecta adversa & molesta sustinere : amor enim *omnia sustinet*. O Rex gloriæ, quàm parùm amavi te, qui tam parùm volui sustinere pro te!

Affectus amoris & propositi, pro futuro.

Sed quid nunc Charissimi restat agendum, quod factum est, infectum fieri nequit; nec quæ præteriit horâ, amore vacua, redire potest? Quid igitur supereſt consilii? Cum Augustino postmodum ab amore divino vulnerato, duplicate, triplicate actus, omnis generis, amoris : *Sagittaveras tu cor nostrum charitate tuâ*, ait S. Doctor L. 9. Conf. c. 2. Atque ubi hoc amoris cordi inflictum est vulnus, velut cervus saucius cucurrit ad fontem aquarum, ad perennis vitæ flumen, ut sitim, ardorémque charitatis identidem restingueret. Ex hoc tempore totum cor ejus ardebat, & magis atque magis ardere, desiderabat. *Vulnera cor meum, (suspirabat,) igneo & potentissimo telo tuæ nimiæ charitatis, tu sagitta electa* ! In med. c. 37. Ab hoc tempore, omne Deo bonum volebat, summè Deum æstimabat : miris eum laudibus efferebat : sine intermissione, cor in Deo, tanquam centro suo defixum gerebat, jucundósque de eo sermones miscebat, ingentes pro eo labores, disputationes contra Hæreticos, voluminum grandium conscriptiones, Ecclesiarum gubernationes, Ordinum institutiones, Conciones, Instructiones, indefessè alacritérque suscipiebat : nec Hæreticorum calumnias, insectationes & persecutiones reformidabat; omnia superante, incendio charitatis, quod in ejus corde æstuabat : unde exclamabat : *Quid est hoc, quod sentio? Quis est ignis, qui calefacit cor meum? Quæ est lux, quæ irradiat cor meum, & quidquid in angulis latet, manifestat* ? *O ignis qui semper ardes & nunquam extingueris, illumina me*! *O utinam arderem ex te, ignis sancte*! *quàm dulciter ardes, quàm secretè luces, quàm desideranter aduris? Væ iis qui non ardent ex te* ! S. Augustin. in Soliloq. c. 34.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, cum magno hoc Doctore. 1. Lugeamus ac defleamus, quòd tam serò Dominum Deum summum & unicum bonum nostrum amare cœperimus; tótque annos, menses, dies, horas, absque ejus dilectione elabi siverimus. 2. Lugeamus, quòd Bonum æternum, immensum infinitum tam parvi duxerimus, quódque pulchritudinem tam antiquam, tam novam, pulchritudinis umbræ evanidæ, postposuerimus, deploremus. 3. Actus amoris, neglectos cum S. Augustino, compensare satagamus. Absit, absit ut secuturum tempus, sicut præterlapsum, absque amoris actibus transigamus. Dicat quilibet vestrum cum S. Augustino: *Dixi nunc cœpi : Diligam te Domine fortitudo mea* ! Diligam te pulchritudo mea, bonitas mea, potentia mea & sapientia mea! Diligam te, & tu eris tanquam dilectus meus unicus in memoria mea, ut sine cessatione de te cogitem! Diligam te, & tu eris in intellectu meo, ut ampliùs te cognoscam! Diligam te, & tu eris in voluntate mea, ut velim tibi omnia intrinseca & extrinseca bona tua; in illisque exultem & gaudeam! Diligam te, & eris in ore meo, ut de te

libenter loquar ac prædicem! Diligam te, & eris in manibus meis, ut pro gloria tua laborem assiduè, & quidquid patiendum immiseris, amplectar strenuè! Quoniam verò, sine te, nihil possum facere: cum Augustino, demississimè flagito: *Jubes te diligi, Domine, da quod jubes & jube quod vis. O ignis qui semper ardes & nunquam extingueris! O amor qui semper ferves, & nunquam tepescis, accende me & accendar: accendar, inquam, totus à te, ut totus diligam te!* Quod omnibus præsentibus & mihi largiatur sanctissima Trinitas, Pater & Filius & Spiritus Sanctus. Amen.

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. BASILII,

Cappadociæ Episcopi, S. Ordinis Basiliani Fundatoris, cum Moyse collati.

THEMA.

Dilectus Deo & hominibus Moses, cujus memoria in benedictione est. Similem illum fecit in gloria Sanctorum.
Eccli. c. 45.

Sanctus Gregorius Nazianzenus, S. Basilii Magni, Cappadociæ Episcopi, compar ejusdemque familiaris, & eremi, & Domûs, & mensæ & studiorum, & morum & vitæ socius; quantam de Patriarchæ hujus sanctimonia, æstimationem fovere; vel ex eo, inter cætera, liquet, quòd eundem jam cum Abrahamo multarum Gentium Patre; jam cum Moyse, populi Israëlitici thaumaturgo Duce; jam cum Josepho, Ægypti prorege & Mundi Salvatore; jam cum aliis viris celeberrimis, præstantissimisque componere nullus dubitârit. Nobis verò in præsenti lubet, encomiis aliis præ-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ritis, magni Moysis & Basilii magni nonnulla virtutum heroicarum paralela recensere; ut ad utriusque virtutum amorem & imitationem inflammemur. Quantopere verò S. hic Episcopus Mosen, ejusque scripta triverit, soli libri Hexameron abundè declarant, quos ipse in Geneseos librum, ita elucubravit; ut eos S. Ambrosius transtulerit, ac non tam suum, quàm S. Basilii fœtum, in tractatu de opere sex dierum, oculis, auribúsque latinis dederit. *Nos quidem*, scribit ipse Basilius ad Libanium Epist. 146. *cum Mose & Elia similibúsque beatis viris versamur; qui nobis doctrinam suam tradunt.* Ideóque S. Gregorius Nazianzenus in oratione funebri, de laudibus S. Basilii, prolixè contexta, eum, Mosen à Mose agere didicisse, asserit; ipsósque tredecim annos Mosi & sacris Literis volvendis ac meditandis operam navâsse testatur Ruffinus. Nunc utriusque parallelas virtutes, videamus.

1 Moses & Basilius perfectus à diversis via-tor.

I. Moses non statim uno veluti saltu, ad populum Israëliticum docendum, pascendum, regendum atque ex Ægypti servitute, in terram Chanaan deducendum provolavit; sed per gradus ad ducatum & animarum regimen ascendit; Primis quadraginta annis, in aula Pharaonis educatus, & omni Ægyptiorum sapientiâ excultus fuit, ac cùm Magnatibus agere didicit. Secundis quadraginta annis pascens oves Jethro soceri sui, in terra Madian, contemplationi se dedit, ac propriæ perfectioni vacavit; ut perfectus ipse perficeret alios, virtutésque acquisitas in alios transfunderet, atque inde annum jam agens octogesimum, populi pastoratum & ducatum adiit.

Idem præstitit ævi sui Moses Basilius; absoluto namque Athenis eloquentiæ & Philosophiæ curriculo, ad volvenda ac meditanda sacrarum literarum monumenta se contulit, ac deinde sacerdotali charactere insignitus fuit; teste Nazianzeno. l. c. *Cùm priùs sacros libros lectitâsset, & eorum explanator fuisset; factus est presbyter ab Hermogene Episcopo Cæsareensi, &c.* Antequam verò infulam Episcopalem admitteret, in perfectionis, omniúmque virtutum studium toto conatu, incubuit; & quos in Palæstina, Cœlesyria & Mesopotamia, viros omni virtutum genere præstantes reperit, imitari studuit; velut ipse scribit Epist. 79. ad Eustachium: *Obstupui*, inquit, *eorum in servanda diæta temperantiam, in obeundis laboribus tolerantiam; precandi vigorem, & constantiam; ut nec somno victi, nec aliquâ naturæ necessitate deflexi. sublimem semper & invictum animi sensum, in fame & siti, in frigore & nuditate servarent. Cùm illa admirarer, cupiebam & ipse, quantum mihi possibile esset, illos æmulari.*

Eritis & vos aliquando, Charissimi, ut spes est & vitâ comite, aliorum Instructores, verbi divini Præcones, conscientiarum arbitri, missionum variarum administri, & animarum plurimarum Rectores: at hic in vitæ religiosæ tirocinio, priùs solida vitæ perfectioris fundamenta jacienda sunt; priùs vitia comprimenda, passionum impetus frœnandi, virtutum necessariarum, humilitatis, obedientiæ, castitatis, charitatis panoplia comparanda est. Ne

fortè cum aliis prædicaveritis, ipsi reprobi efficiamini. Priùs discendum est, quod deinde alios doceatis: priùs possidendum est, quod aliis deinde communicetis. Cogitate vos hîc in tirocinio, cum Christo degere, vel ut in Nazarethana Domo, & uni humilitatis & virtutum studio cum ipso vacare: cogitate vos cum Basilio, in eremo sancto versari, ut cum Deo familiariùs agere discatis. Sanè Angelicam Basilii vitam, ut æmularetur, ut ejus Consortio amabili fieretur S. Nazianzenus, asserit, quòd in eremum se contulerit, quæsiturus remedium

Doloris, ex amici consuetudine
Planè viri divini, qui istic cum Deo,
Sub Nube agebat, ut alter Moses,
Hic erat Basilius vivens cum Angelis.

II. Mosis & Basilii temperantia.

II. Prima virtus viro Apostolico, regimini animarum admovendo necessaria est temperantia, & cibi potûsque abstinentia: Præluxit in hac virtute Populi Israëlitici Dux Moses, qui temperantem, sobriámque omnino vitam egit, nec tam cibo quàm Dei verbo vitam traduxit; adeóque à Majestate divina Legis tabulas recepturus, binis vicibus, dies quadraginta, absque cibo & potu, solâ oratione, & rerum cœlestium contemplatione sustentatus, transegit.

S. Basilius, Moses orientis, priscam Monachorum abstinentiam sectatus est, eámque constitutionibus suis Monasticis sanxit. De Viri hujus sancti eximio paupertatis, & abstinentiæ studio ista refert Nazianzenus in Panegyri: *Illi*, ait, *tunica una, & pallium unum, & humicubatio, & balnei contemptus & vigilia, & cœna suavissima, atque pulmentum, erat illi panis & sal: & potio sobria, quam, nobis nihil laborantibus, fontes proferunt.* Ex hujus abstinentiæ rigore, vultus ei pallidus & caro ita emaciata; ut ossibus fermè solis ac pelle constare videretur.

Virtus hæc, Dilectissimi, quàm necessaria sit, in hisce præsertim Germaniæ regionibus, in quibus vitia contraria, prò dolor! nimiùm quantùm grassantur; notum vobis perspectúmque est; *Pallor & macies virum religiosum decent*, Acroama est S. Basilii; si non pallor & macies, quæ vires Apostolicis laboribus necessarias, infringere posset, aut labefactare; at certè temperantia & abstinentia virum Apostolicum decent: ab hac in Tirocinio auspicandum est, contra vitia, prælium: *Prima, cum gula, lucta* est, ajebat Cassianus: rationem dat Magnus Gregorius: *Nequaquam*, ait, *ad spiritualis agonis certamen ascenditur, si in non priùs in nobis hostis positus, gulæ videlicet appetitus edomitus.* Huic igitur vitio, ante omnia, bellum indicamus; aliàs, hostes subtiliores, superbiam, vanam gloriam, invidiam, cæteróque, nequicquam lacessimus & in arenam frustra provocamus.

III. Moses à Deo vocatus renuit.

III. Insignis in Mose effulsit animi demissio, omnisque honoris mundani contemptus: à Deo enim ad populi ductum & regimen accersitus, non una duntaxat, sed & alterâ, & tertiâ vice, ad indignationem usque Dei, honorem & onus detrectans, sese excusavit: Exodi c. 4. *Obsecro*, inquit, *Domine, non sum eloquens ab heri & nudius tertius; & ex quo locutus es ad servum tuum, impedioris & tardioris linguæ sum. Obsecro Domine,*

Domine, mitte, quem missurus es. O egregia tanti viri humilitas! O insignis, honoris despectus!

Non impar animi demissio, & honoris fuga eluxit in Magno Basilio; insulam enim Episcopalem Neocæsareensem, ut ipse scribit Epist. 164. declinavit: Pari modo, cùm ægrotanti Eusebio Episcopo Cæsareensi, amico suo, fidelitate magnâ, ad obitum usque astitisset; eo defuncto, honorem refugiens, abdidit sese, & deprehensus, morbum simulavit; sed reluctans, multúmque renitens, tandem onus & honorem Episcopalem admittere coactus est. Hæc est prisca veterum illorum Sanctorum demissio, longè à sæculo moderno discrepans & aliena, quo non rarò ambitus & simoniæ labes honoribus sacris inspergitur.

Sed vos, Charissimi, tametsi nondum propinquum adest officiorum honoratorum periculum, id tamen curate, ut vel à limine Religionis, honorum quorumcunque aversionem & horrorem sacrum imbibatis: eâ potissimùm de causa, quod de subditorum animabus, Deo ratio reddenda, Superioribus incumbat: *ipsi pervigilant, quasi rationem reddituri pro animabus vestris*, ajebat de Præpositis, Gentium Doctor. Hebr. 13. 17. Hæc ratio absterrebat Joannem Episcopum Roffensem, illustrem Angliæ Martyrem, quem cum ob virtutum excellentiam Henricus VIII. Angliæ Rex, à tenui Episcopatu Roffensi, ad ampliorem promovere pararet; nunquam adduci se sivit, ut sponsam suam tenuiorem quidem illam; sed Dei vocatione primam, pro locupletiore dimitteret: illud memoratu dignum adjiciens: *Se perbeatum futurum, si de hoc saltem minuto concredito sibi grege; déque non adeò magnis inde acceptis emolumentis, in die Domini, rectè respondere posset: cùm & de bene curatis animis, & de rectè expensis pecuniis, tunc reddenda sit ratio exactior, quàm mortales ferè putent, aut curent.* Sanderus L. 2. de Schism. Angl. Quantopere S. Franciscus Borgia & Bellarminus Cardinalis Galerum purpureum: Laynius varias insulas, S. Ignatius Præpositi Generalis munus, reformidarint & fugerint, aliàs diximus, vobisque notum est & perspectum. Horum ergo aliorúmque Sanctorum exemplo, sentite, melius tutiúsque vobis fore; subesse, quàm præesse; atque in id semper inclinate ac propendete, nisi aliud jubeat sancta obedientia.

IV. Complures aliæ, in gradu præcellenti, virtutes Mosen exornârunt; quæ eum tot centenis animarum millibus regendis aptum reddidêre: Tales fuerunt, primò mansuetudo eximia, teste enim Scriptura, mortalium mansuetissimus extitit: deinde sollicitudo & cura paterna, ac materna charitas; tanto enim in populum amoris affectu ferebatur, ut pro eo, è vitæ libro deleri optârit. Hoc affectu plenus, tanquam nutrix, populum, quadraginta annis, pane cœlesti seu manna pavit; & multò magis, ejus animis, ad Dei timorem & amorem inflammandis, insudavit; plurimósque ejus ac graves defectus & lapsus miti mente toleravit: ut ex toto Deuteronomio, aliisque ejus libris liquet.

IV. Mosis & Basilii mansuetudo & charitas.

Similes omnino virtutes S. Basilium, Mosen

Mosen Christianum, mirificè illustrârunt: primò enim singularis in eo mansuetudo resplenduit: constanti namque benignitate suâ vicit adversarios suos, ut de eo refert S. Nazianzenus. Deinde præcipua in eo eminuit charitas & misericordia, sollicitudo & vigilantia, cum zelo animarum egregio conjuncta. Quas Ruffinus enumerat L. 2. c. 9. *Basilius*, inquit, *Ponti urbes & rura circumiens, desides Gentis illius animos, & parùm de spe futura sollicitos, stimulare verbis, & prædicatione succendere, callúmque ab his longæ negligentiæ cœpit abolere, subegitque, abjectis inanium rerum & sæcularium curis, sumet notitiam recipere, in unum coire, monasteria construere, psalmis & hymnis & orationibus docuit vacare, pauperum curam gerere, virgines instituere, pudicam, castámque vitam, omnibus penè desiderabilem facere. Ita brevi permutata est, totius Provinciæ facies.*

Neque solùm mentes; sed & ventres suorum in communi fame & miseria, pavisse Basilium testatur S. Nazianzenus: *Cibum*, inquit, *esurientibus frangit, panibúsque pauperes satiat, alitque eos in fame: apertis enim oratione & cohortatione suâ, locupletum horreis; omnibúsque ciborum generibus corrogatis, famelicos & spiritum vix trahentes viros, fœminas, parvulos, senes, pascit, & Christi exemplo ministrat ac pedes abluit. Talis erat novus noster Procurator & secundus Joseph.* Ut pro epiphonemate, addit S. Nazianzenus.

Charissimi, discite à viro sancto mansuetudinem summè animarum curatoribus, necessariam, quam & Salvator à se disci voluit, quando dixit: *Discite à me quia mitis sum.* Discite deinde, charitatem, sollicitudinem, misericordiam & animarum zelum, sine quarum virtutum adminiculo dignè vocatione vestrâ ambulare, munerique vestro suo tempore facere satis nequaquam valebitis.

V. Moses Nazaræos instituit, eisque leges dictavit; S. Basilius cœnobitarum Moses, Monasteria toto oriente excitavit, eisque constitutiones monasticas præscripsit. Qua de causa, tanquam rerum novarum inventor ab Hæreticis redargutus fuit: quibus respondet Epist. 63. *Accusamur & hujus vitæ, quòd Monachos habeamus pietatis studiosos, qui mundo renuntiárint, & universis sæculi curis, quas Dominus comparavit spinis, sterilitatem verbi impedientibus: qui hujusmodi sunt mortificationem JESU in corpore circumferunt, & crucem, quisque sua acceptâ, Dominum sequuntur. Ego verò omnem vitam meam impenderem, ut mihi possent ista impingi delicta, habereméque apud me viros, qui me Doctore, hoc pietatis studium amplexi hactenus fuerint.*

Nos Charissimi, viri sancti monitis obtemperabimus, sæculi curis, semel rejectis, constanter renuntiabimus: mortificationem JESU, semel susceptam, constanter in corpore nostro circumferemus; crucémque Domini, humeris nostris semel impositam, non abjiciemus; sed usque ad supremum Spiritum constanter portabimus, ut salutem æternam reportemus: Non enim qui cœperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.

VI. Moses Pharaoni ejúsque Magis mirâ constantiâ restitit, S. Basilius Julianum

lianum apostatam debellavit & occidit. Ut ex Helladio refert S. Joannes Damascenus. Orat. 1. de imagin. Quâ ratione Valenti & Arrianis restiterit, testis est Nazianzenus. Lege ejus Panegyricam, de laudibus hujus Sancti: mediæ horæ angustiæ non sinunt esse prolixiorem.

VII. Denique Moses ad Patres abiens, ingens populo suî desiderium reliquit: *Fleverúntque eum filii Israël, in campestribus Moab, triginta diebus.* In obitu ac funere S. Basilii, narrat S. Nazianzenus, tantum extitisse lugentium etiam Judæorum & Ethnicorum concursum, ut plures in turba obtriti & extincti occubuerint. Tanta est Sanctorum veneratio! Imitari non pigeat, quos celebrare delectat.

Quapropter, Dilectissimi, si aliquando Mosi populi Hebræi Duci & S. Basilio novo Mosi Christiano, in cœlesti gloria consociari cupiamus, eorum virtutes æmulemur: Et quidem 1. Ardens proficiendi desiderium, & propositum de virtute in virtutem progrediendi concipiamus: semitæ perfectionis passus primus est, disciplinæ virtutum concupiscentia. 2. Tum Mosis & Basilii exemplo, ad temperantiæ ac sobrietatis studium, nos accingamus, absque his enim; luto & fœcibus infixi hærebimus atque ad superna evolare nequibimus. 3. Inde ad animi demissionem, & mansuetudinem, & ab his ad charitatem transeamus, quibus, gratiæ divinæ munere, nostráque strenuâ cooperatione, obtentis; aliis quoque, cum Mose & Basilio, virtutum leges dictare, & perfectionis Regulas præscribere valebimus: his denique obtentis, cum iisdem viris sanctis, Mundo, Carni, Dæmoni, cæterisque hostibus virtutum, fortiter resistemus: atque ubi cursum nostrum consummaverimus, & ex hac mortalitate ad meliorem vitam transierimus, omnibus præter boni exempli odorem, virtutúmque fragrantiam, nostri desiderium relinquemus.

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. PATRIARCHÆ BENEDICTI.
S. Ordinis Benedictini Fundatoris cum lilio comparati.

THEMA.

Sicut lilium inter spinas. Cant. 2. 1.

CHristus Dominus, Redemptor noster, & animarum castarum sponsus dilectus, candidus & rubicundus, aptè lilii Symbolo adumbratur: unde ipse hoc nomine gloriatur Cant. 2. 1. dicens: *Ego sum flos campi, & lilium convallium.* Lilium scilicet candidum & odoratum, ex humili terra & Virgine natum. *In lilio*, inquit, *Honorius, quinque considerantur: quia est candidum, habens aureum colorem prominentem: est & odoriferum & pandulum, ac semper incurvum. Sic Christus candidus est in humanitate, aurem in Deitate, odoriferus in Prædicatione, pandulus in suscipiendo pœnitentes, incurvus in condescendendo peccatoribus, & eos sublevando.* S. Ambros. similitudinem invertens, ait: *In Christo æquè ac in lilio fuit candor divinitatis & rubor humanitatis.* Deindè beatissima Dei Genitrix ac Virgo Maria puritatis & castitatis nitore ac eminentiâ rectè cum lilio componitur, vel ipso cœlesti Sponso attestante: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.* Cant. 2. Id est, veluti lilium inter spinas situm effulget, sic Amica mea, Sponsa mea, & in primis Mater mea inter cateras mulieres emicat. Præclarè de hoc virgineo, nitidissimóque lilio S. Petrus Damianus Serm. 3. de Nativ. B.V. ait: *De spinosa Judæorum progenie nata, candescebat munditia virginea castitatis in corpore: flammescebat autem ardore gemmæ charitatis in mente: fragrabat postmodum odore boni operis: tendebat ad sublimia intentione continuâ cordis.* Denique lilium candens Justi ac Sancti cujuslibet est hieroglyphicum, ut disertè canit Ecclesia de sanctis Martyribus, Sancti tui

tui Domine florebunt sicut lilium ; & sicut odor balsami, erunt ante te. Ejusmodi quoque lilium magnus Patriarcha, ac multarum familiarum religiosarum Conditor S. Benedictus extitit, sive lilii bulbum, sive scapum, sive candorem, sive spinas, sive folia, sive odorem consideres, id quod jam nunc declarare auspicabimur.

I. Lilii bulbus.

I. Primum quod in lilio expendendum est *Bulbus*, qui specie & figurâ cordis est. Cor in homine est principium vitæ: unde Salomon monet Proverb. 4. 23. *Omni custodiâ, serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Cor enim purificat sanguinem, & ex eo gignit spiritus vitales, eósque per omne corpus diffundit, tanquam motûs, sensationis, & operationis causas atque origenes. Quemadmodum igitur cor naturale causa est vitæ naturalis; ita cor morale, putà mens & voluntas, est causa vitæ moralis, scilicet virtutis gratiæ & gloriæ, omniúmque actionum bonarum radix, & malarum, quæ de *corde exeunt & coinquinant hominem.* Matth. 12. Cor autem istud, quoniam instabile, & molendini instar, est mobile, per sinceram, purámque intentionem in Deo figendum est ac stabiliendum; ne, ut ait Doctor mellifluus in Med. c. 9. evagetur; Néve *dum ab amore cœlestium elongatur, in amore terrestrium occupetur.*

O quàm sollicitè lilium nostrum mysticum D. Benedictus à primo vitæ melioris exordio, bulbum suum, cor inquam suum servavit, firmitérque in Deo defixit! Videns enim ut refert S. Gregorius M. L. 2. Dial. plerósque coævos suos, vernantis ætatis impetu ab-

rup[illegible]c juvenili libertate lætos affect[illegible] indulgere, veritus ne quâ simi[illegible]raneretur orbitâ culpæ, certus abdicare se literarum studiis & in solitudinem secedere decrevit; eligens potiùs esse minùs doctus, quàm parùm sanctus, ut mente in cœlestibus fixus, uni Deo, toto corde, famularetur.

O Religiose & tu exemplo S. Patris Benedicti, ab initio religiosæ vitæ, *Omni custodiâ serva cor tuum: quia ex ipso vita procedit.* l. c. Cave ne ejusdem instabilitas, unquam te à voluntate & intentione, sincero corde, Deo famulandi abripiat. Si enim à cœlestibus ad terrena rapiatur, illico vitiis & cupiditatibus suis irretietur; testante S. Bernardo Med. c. 9. *Cùm elabitur illa* (divinis) *& involvitur in istis,* (terrenis) *vanitas illud recipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit, luxuria polluit, torquet invidia, turbat iracundia, cruciat tristitia, sicque miseris casibus submergitur omnibus vitiis, quoniam unum Deum,* (qui ei sufficere poterat) *dimisit.* Ne id tibi eveniat, cætera dimitte, Deum tene, illi cor affige & in illo velut centro animæ tuæ & intentionis tuæ requiesce.

II. Lilii scapus.

II. Alterum, quod in lilio reperimus, proximè cum bulbo connexum, est *Scapus*, præcelsus, cui adhærent folia, & lilium ipsum insistit. Præcelsus est: eminet enim lilium inter flores celsitudine ac sublimitate. *Nec ulli florum excelsitas major, interdum est cubitorum trium,* inquit Plinius L. 21. c. 5. Atque ob hanc excelsitatem flos Regius nuncupatur. Anima sancta à terra se segregans & expurgans, omnibus terrenis sublimior, usque ad ipsum Trinitatis

sacrosanctæ sinum ascendit, cœlis omnibus & sublunaribus excelsior, verè asserens cum illo: major sum & ad majora natus, quàm ut terræ, terreníque quisquiliis ac sordibus inhæream.

Talis fuit alta mens S. P. Benedicti; qui à Deo ad vitam sublimiorem vocatus, illico terrena omnia arbitratus est ut stercora, ut Christum lucrifaceret: quare parentibus copiosis, thesauris, divitiis, atque omnibus mundi dolosè blandientis illecebris, abdicatis; *recessit*, ut loquitur magnus Gregorius L. 1. Dial. *Scienter nesciens, & sapienter indoctus, deinceps gratiorem vitæ methodum secuturus*; Super omnia terrena se elevans, caduca omnia pedibus calcans: pigebat enim mentem ad ima incurvare, quam ad summa, divinâque creatam, & erigendam cognoscebat.

Anima religiosa, ne & tu, instar mulieris Evangelicæ ad terram, terrenáque incurveris, ita ut sursum respicere nequeas; neque instar ignavorum Gedeonis militum, inclinata ac prostrata, turbidas mundi aquas bibas: velut scapus lilii, viridantibus spei foliis exornatus, exemplo S. Benedicti, erige te, cœlum suspice, & illic regnantem intuere; nec rursum ad terrena semel abjecta & spreta, te demittas: ad cœlum, ad Deum te efferas: *Qui os homini sublime dedit, cœlúmque tueri jussit, & erectos ad sidera tollere vultus.*

III. Lilii candor.

III. Tertiò ad ipsum florem, à scapo, ascendamus, ejúsque candorem eximium speculemur, & animum speculando oblectemus. Aspice igitur, ut lilium candet, ac ipsas nives albedine vincit! & quod à Junonis lacte natum à Poëtis fingitur, lactis candorem & nitorem superat. Quidnam verò hic candor illustris, nisi mentis puritatem, vitæ innocentiam & corporis animæque castitatem designat? Sanè ex mente S. Gregorii in Cant. 2. ℣. 2. *Sola illa anima, cum lilii dignitate comparatur, quæ à mortalitatis radice, ad cœlestem pulchritudinem assurgit, & munditiæ candorem, corde & corpore sibi ipsi custodit.* Unde ejusmodi puris, sanctísque animabus rectè lilium in manu depingitur.

Nónne & tibi, Benedicte beatissime, meritò lilium candens appingimus, qui à puero virginitatis floremillibatum conservâsti: atque ut in vitæ tuæ historia legimus, à primo rationis diluculo, tantâ puritate, modestiâ, castitate ac vitæ innocentiâ fuisti, ac si avi maturus, résque omnes mortales avetsatus, unicè cœlestibus intenderes! Verùm ô benedicta anima! attende tibi; & recole scriptum esse: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias* Cant. 2. Liceat te affari verbis melliflui Doctoris Serm. 48. *O cadens lilium! ô tener & delicate flos! increduli & sæviores sunt tecum, vide quomodo caute amabiles inter spinas. Plenus est mundus spinis, in terra sunt, in aëre sunt, in carne tua sunt. Versari in his & minimè lædi, divinæ potentiæ est, non virtutis tuæ.*

Sensit aliquando Benedictus sanctus hos spinarum aculeos, quando, inusitato vitæ rigore utentem, & remissique ad perfectionum portum properantem Cacodæmon, castissimum juvenem, tam ardentibus libidinis stimulis pupugit, ut rei novitate perterritum, anxium ac fluctuantem, penè ad eremum

mum deserendam adigeret : nisi divinæ gratiæ radius affulsisset, robur novum addidisset, ac tela nequissimi ignea extinxisset. Ergo virtute ab alto roboratus, vestibus suis exutus, totúsque nudus in medias sese spinas & urticas abjecit, in iis tam diu volutus, donec toto corpore saucius exiit ; & per cutis vulnera, à corpore vulnus mentis eduxit, quia voluptatem traxit in dolorem. *Vicit itaque* (ut loquitur S. Gregorius) *peccatum, quia mutavit incendium.* Io triumphe! Benedicte ; vicisti, inimicum, erectum, illæsúmque perstans *inter spinas lilium* ! aut potiùs, ut Chaldæus & Galatinus L. 7. c. 5. vertit, *sicut rosa inter spinas*, proprio cruore purpurata : deinceps ab omnibus hujusmodi stimulis ac puncturis, Dei gratia speciali, libera.

Religiosè, si castitatis lilium, per sæculi spineta & vepreta, singulari Dei gratia, illæsum in religionem intulisti, incomparabilem hunc thesaurum, omni diligentiâ custodi, & si Cacodæmon incendia excitet, Divi Benedicti exemplo, ad spinas, id est, ad opera pœnosa & spinosa confuge : gaudet castitas asperis, mollia odit : Et eris *lilium inter spinas.*

IV. Lilii folia. IV. Candore lilii inspecto, nunc quoque *Folia* ejusdem numeremus : recenset lilium sena candidissima folia, instar calicis sese diducentia atque pandentia, nonnihil in superiori acumine resupina ; in medio sena prominentes virgulas croceas ostentantia. Quid verò illa nisi virtutes eximias castitati annexas mysticè adumbrant.

O Benedicte sanctissime! quid folia hæc sena, nisi senas, in te magis illustres, ac præ cæteris emicantes virtutes nobis repræsentant ? 1. Quantum in te refulsit odium tuî, animique fortitudo, quâ carnem, & concupiscentias ejus, tam generosè domuisti. 2. Quanta in te eluxit, in tolerandis aliorum defectibus patientia, & invicta in injuriis perferendis, animi mansuetudo? 3. Quàm incredibilis emicuit in te erga Deum fiducia, quâ ea omnino sperabas, quæ humana desperaret prudentia vel potentia ? 4. Quàm ardente flagrabas animarum zelo, quo inflammatus, montis Cassini incolas ad Christum convertisti, adolescentulósque complures, ad pietatem erudiendos suscepisti? 5. Quàm ingens in te notatum fuit orandi, ac cum Deo familiariter agendi studium, quo dies, noctésque Deum precando, laudando, psalmos, hymnosque cantando insumebas ? 6. Quàm admirabili à Deo prudentia, & sapientia instructus fuisti, quâ regulas Ordini tuo tam aptas condidisti, ut orationis exercitio, manualia opera ; solitudini communitatem ; subditorum erga Superiores summam observantiam, cum summa horum erga subditos suavitate, assiduitatem in choro, cum charitate in proximum, vitam perfectam cum infirma natura, Martham cum Maria, admirabili conjunctione combinâsti. In omnibus verò emicant virgulæ aureæ, indices aureæ charitatis, quâ ita flagrabas, ut totus Deum ac divina spirares, eique te totum in holocaustum amoris immolares.

Religiosè, attendentne tibi hæc lilii folia, seu virtutes ? Imitari conare

S. Benedictum; exerce te indies, absque labore nihil: cum labore Dei gratia adjuto, omnia. Scribendo Scriptores, cantando cantores, fabricando fabri, virtutes strenuè & assiduè exercendo, religiosi omnium virtutum floribus exornati evadimus, quia habitus virtutum nobis, exercendo comparamus.

V. Lilii odor.

V. Quintum denique quod lilium mirificè evehit, est *Odor* gratus ac fortis; qui aliud non denotat in lilio mystico, nisi odorem amœnum ac potentem, bonæ famæ ac virtutis.

Benedicte Sancte, quis vitam tuam expendens, virtutúmque folia, de quibus diximus, considerans, te instar lilii odorem suavissimum bonæ famæ ac sanctitatis spirâsse miretur? Hic sanè potens & amœnus odor, allexit 1. Cœnobitas illos, ut in Monasterii sui Abbatem te eligerent. 2. Mira vis exemplorum tuorum & fragrantia, magnetis instar, ad se ferrea quæque traxit, ut ad te plurimi Discipulorum undique confluerent, ac brevi temporis intervallo duodena omnino Monasteria exstrueres & fundares. 3. Horum odore attracti alii quàm plurimi, tanto quidem numero, ut refert Trithemius L. 2. de viribus illustribus, fuisse tempus, quo in familia hac sacra quindena Abbatiarum millia recensérentur. 4. Horum odore pellecti, S.R.E. Cardinales, ut ex eodem Ordine, teste Genebrardo duos & viginti elegerint in summos Pontifices, & Galero purpureo donati fuerint Cardinales ducenti, Archiepiscopi 1600. Episcopi 4000. Abbates eruditione & scriptis celebres 1700. 5. Hoc odore invitati ad ordini nomen dandum Imperatores terni; Imperatrices undenæ, Reges magni duo & viginti, ac quadraginta Reginæ, præter infinitos propè Principes viros ac feminas, purpuram cum fuscis sacrisque lacernis commutantes.

O quanta vis & energia boni exempli est! Et simul quanta Dive Benedicte, familiæque tuæ est fœcunditas, tantum prolium numerum proferens! *Nihil est lilio fœcundius*, ait Plinius L. 21. c. 7. *unâ radice quinquagenos sæpe bulbos emittente*. Tu non, centenos, sed tot millenos per orbem universum, filios, filiasque spirituales producis. *Exultabit sanctitudo, & florebit quasi lilium: germinans germinabit, & exultabit lætabunda & laudans.* Isaiæ 35. 2. Psalmósque Davidicos, & hymnos die noctéque Domino Deo concinens.

Quapropter, Fratres dilectissimi, si & nos exemplo Sancti Patriarchæ Benedicti, cœlestis lilii instar, efflorescere aveamus. 1. A *bulbo* auspicemur; id est, à corde seu intentione exordium ducamus, ab ipso enim vita spiritualis procedit: nam quidquid agant homines, intentio judicat omnes; hæc igitur intentio nostra, minimè alio ab amore proprio detorqueatur, sed soli Deo servire, ac unicè placere in omnibus deliberet. 2. Vernet semper in nobis pracelsus lilii *scapus*, in Deum semper erectus, supra terram, terrenáque longè elevatus, nunquam ad mundi fœces incurvatus; ne oggeratur nobis: *O curvæ in terras animæ, & cœlestium inanes!* 3. Perennet in nobis lilii candor, id est, maxima puritas castitatis. Et si quando caro titillet, mundus infestet, Dæmon infestet

infestet ad Deum recurramus pro auxilio, & cum S. Benedicto ad spinosa, pœnosáque confugiamus. Contraria contrariis curantur: frigus calore, voluptas dolore vincitur ac depellitur. Hac ratione, cum eodem Divo, sicut lilium inter spinas quidem versabimur, sed feliciter eluctabimur, victoréque coronam de liliis, in castimoniæ præmium, promerebimur. 4. Crescant in nobis ac pandantur sena lilii folia, seu S. Benedicti virtutes, fortitudo, patientia, fiducia, zelus, pietas ac prudentia, aureis virgulis, seu charitatis actibus coronata: sed absque labore nihil, frequentatis actibus nascitur, augetúrque habitus. 5. His obtentis amœnam ubique odoris fragrantiam spirabimus, nec nostros duntaxat Fratres ac domesticos, verùm etiam externos imò & beatos Spiritus, cœlestésque genios, ac ipsammet Majestatem divinam plurimùm recreabimùs, & in tempore & vel maximè in æternitate, quando tanquam candidissima lilia è terrestri Religionis Paradiso, in cœlestem transplantabimur.

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. BRUNONIS,

S. Carthsiuani Ordinis Authoris ac Fundatoris, in palma adumbrati.

THEMA.

Justus ut palma florebit. Psal. 91. 12.

QUemadmodum Vates coronatus, impios fœno comparaverat, quod ut manè floret, vesperè arescit, à Messoribus resecatur, aut à vento dispergitur, ac denique in ignem dejicitur: ita impii brevissimo tempore virent, ac florent, paulóque pòst in gehennæ clibanum mittuntur. Sic ex adverso justitiâ ac sanctitate conspicuos cum palma & cedro componit, dum ait: *Justus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur.* Justus enim primò in hac vita instar palmæ florebit, fructus dulcissimos bonorum operum proferet, oneribus non facilè succumbet: sed robore

bore virtutis cuncta superabit, atque ut cedrus Libani multiplicabitur, augebitur, in maximam altitudinem excrescet, virtutum ramos multiplicabit, firmissimas perseverantiæ radices jaciet, illisque nixus, nullis tentationum ventis dejicietur: donec in altera vita, in Paradisi cœlestis viridarium transplantetur, & æternum vireat, floreat, ac vitæ perennis fructus nobilissimos proferat. Rationem deinde reddit, cur Justus palmæ & cedri instar, vernaturus sit: *Plantati*, inquit, *in domo Domini, in atriis Domûs Dei nostri florebunt.* l. c. ℣. 13. Quoniam in Domo Domini, in Ecclesia Dei, per fidem plantati, & aquis Sacramentorum, & Verbi Dei rigati, in charitate fundati & radicati, flores honestatis & fructus bonorum operum proferent: Siquidem extra Ecclesiam & sine fundamento fidei, omnis plantatio eradicabitur, quippe à Patre cœlesti non plantata. An non ejusmodi palmam meritò asserimus extitisse sanctum Carthusianæ familiæ Fundatorem Brunonem, qui instar palmæ semper floruit; virtutum, & ordinis sui ramos longè latéque extendit, & plantatus in Domo Domini, in Domo Ecclesiæ, & in Domo Religionis à se fundatæ, præstantissimos omnium virtutum fructus protulit?

Fructus hosce, ut oculis vestris subjiciamus, eosdem in palmæ proprietatibus proponemus ac dilucidabimus.

I. Palma gaudet irrigatione.

I. Palma gaudet riguis, totóque anno bibere; ait Plinius L. 13. c. 4. Similiter palmam aquis scaturientibus, magis proficere, quàm pluviis, scribit Theophrastus L. 2. de plantis c. 4. Eadem causa *Filii Israël duodecim fontes aquarum & septuaginta palmas repererunt.* Scilicet, palma gaudet riguis, aquisque scaturientibus delectatur. Justus pariter, gaudet riguis, vivit ac proficit secus decursus aquarum gratiæ cœlestis, contritionis & devotionis.

Ejusmodi palma fuit Sanctus Patriarcha Bruno, qui postquam Parisiis, lugubri spectaculo ac tragœdiæ tristissimæ interfuisset, Doctoris illius, qui & doctrinæ & virtutis æstimationem longè maximam post se moriens reliquerat, & tristem ejus catastrophen spectâsset, dum ad illam in ritu særo, cadentis vocem *responde mihi*, vitâ functus, trinis diebus sese in feretro erexit ac coram immensa hominum multitudine edixit: *Justo Dei judicio accusatus sum: justo Dei judicio judicatus sum: justo Dei judicio damnatus sum:* Quæ vox velut tonitru Brunonem ita perculit; ut & mundum relinquere; & occasiones peccandi & damnationis æternæ fugere ac in solitudinem sese recipere, pœnitentiámque agere cum sociis decreverit: & reipsa præstiterit: *Quis dabit mihi pennas & volabo & requiescam?* Ecce *elongavi fugiens, & mansi in solitudine.*

In solitudine igitur, in montibus Carthusianis transplantata est palma mystica S. Bruno, novus Christi Titus. Et quidem *tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum.* Psal. 1. Aqua prima, hanc palmam irrigans fuit aqua contritionis, aqua pœnitentiæ, aqua lacrymarum; quibus vitæ anteactæ delicta deflevit & animam suam abluit: *Lavabis me & super nivem dealbabor.* Psal. 80. 2. Aqua altera fuit, aqua gratia-

gratiarum, quas pœnitentiæ lacrymis promeritus fuit: quæ radicem fidei, spei & charitatis conservat, ab æstu concupiscentiarum & tentationum protegit, foliorúmque virorem tuetur. Et erit, inquit Isaias, quasi lignum, quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas & non timebit, cùm venerit æstus, & erit folium ejus viride c. 17. 8. 3. Aqua tertia fuit eloquiorum divinorum, in quibus nocte & die meditatus fuit, altissimáque contemplatione defixus quæ nutrit, & impinguat, ad quam invitat Isaias c. 55. *Omnes sitientes venite ad aquas.* Doctrinæ scilicet & gratiæ. 4. Atque ex his fontibus scaturiebant aquæ devotionis, aquæ consolationum cœlestium; quæ instar torrentis voluptatis, sanctissimi viri mentem potabant, inebriabant, & exhilarabant.

Quisquis, Charissimi, dulcibus hisce aquis potari desiderat, prius amaras contritionis & pœnitentiæ aquas degustet: ac peccata sua lugens deploret: velut suadebat antiquissimus Author Tertullianus de pœnit. c. 4. *Tu*, inquit, *nihil quondam penes Deum, nisi stilla situlæ, & areæ pulvis, & vasculum figuli; arbor exinde fias illa, quæ penes aquas seritur,* (contritionis) *& in foliis perennat, & tempore suo fructus agit; quæ non ignem, non securim videbit.*

II. Palma à fimo lædi putatur; & assiduâ circumfossione & irrigatione continuâ in vigore conservatur, æstivósque vincit ardores. Bruno Rhemensis Ecclesiæ Canonicus, in sæculo, mollioris vitæ delicias, tanquam fimum sibi nociturum animadvertens, & insolente hominis ab inferis suscitati ostento perculsus, in arduam jam Carthusiæ Eremum cum sex sociis, tanquam novellis plantulis, translatus, longè à mortalium conspectu, rerúmque humanarum strepitu semotus; palmam novellam, id est, seipsum perpetuâ mortificatione circumfodere cœpit, animi impetus & concupiscentiæ motus domare, sensus cohibere, vitia comprimere, atque hac ratione indies magis, magisque proficere in perfectione, ramósque in altum attollere conatus est. Ut meritò de novis hisce palmeti novi arbusculis dici queat, quod S. Gregorius Nazianzenus ad Hellenium scribit: *A domibus abhorrent; urbium frequentiam fugiunt cognatámque cœlestis sapientiæ quietem amplectuntur, vitium cum corpore castigant; silentium peculiariter sibi vendicant; & garrulam linguam, quasi vinculo quibusdam astringunt, labiáque silentio comprimunt, illud semper usurpantes: Dixi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.*

II. Fundet circumfossione.

Et nos, Dilectissimi, tanquam palmæ, è mundi scopulis in palmetum Religionis translati sumus; ut hîc crescamus, comámque in altum evehamus, fimus voluptatum obest, mortificationis surculus prodest, quo assiduè carnem, sensus, & animum circumfodiamus: semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes, ut & vita JESU manifestetur in nobis.

III. *Palma*, inquit S. Eucherius, *tardè proficit, sed diu in viriditate persistit; ita S. Ecclesia cum multis difficultatibus, ad statum fidei venit; & pro collectione plurimorum, in ejusdem fidei gloria diutiùs stare* concu-

III. Persistit in virore.

concupiſcit. Ita quòque S. Bruno cum novello palmeto ſuo, tardè profecit: cùm enim Ordo etiamnum tener eſſet, in Gratianopolitanâ Diœceſi, ubi natus eſt, multa, Dæmone inſtigante, & multa adversùs illud Inſtitutum obmovente, plurima pertulit & abſente præſertim Brunone Romam ab Urbano II. accerſito, puſillus ille Chriſti grex magnâ tempeſtate jactatus fuit. Itaque cùm ex una parte vitæ auſteritas, loci horror, & vaſtitas, ipſamet inſuper paucitas moleſta & odioſa eſſet; ex altera verò parte interior Dei Spiritus, ſtellæ duces, & Juriſconſulti Pariſienſis, dirus adeò exitus, alternantes in eorum animis cogitationum fluctus excitarent: conſtitit inter illos vir quidam venerabilis, calvo capite, criſpo capillo (Sanctum Petrum Apoſtolum repræſentans) qui omnipotentis Dei nomine, polliceretur, ſacratiſſimam Dei Matrem ipſos in illo loco deſerto, ſemper conſervaturam, illorúmque advocatam ac cuſtodem futuram. Quæ quidem quàm fideliter promiſſa præſtiterit, res ipſa declarat. Crevit enim illa familia palmæ inſtar, ſplendore ſanctitatis, & numero, nominiſque gloriâ magnopere eſt adaucta atque amplificata. De qua S. Antoninus 2. p. Hiſt. tit. 15. §. 2. illud elogium protulit, quòd ubi multi clauſtrales, ab inſtituto primævo deflexerant, Carthuſia tamen in vigore & flore priſtino perſeveraret. Ita fieri amat: *Palma tardè proficit, ſed diu in viriditate perſiſtit*. At quæ cauſa hujus diuturni tot ſæculis, vigoris? Reſpondet S. Antoninus l. c. Quia Carthuſianorum Religio uſque in præſentem diem ſuarum ſervat rigorem obſervationum. Idemque confirmat Thomas Bozius de ſignis Eccleſiæ L. 22. c. 3. dum ait; in quibuſdam Ordinibus ſucciſos diſciplinæ regularis nervos, ideóque laxata & luxata omnia; Carthuſianos verò à primæva inſtitutione & rigore non deflexiſſe, ideóque in vigore priſtino perſtitiſſe: Quia *ubi rigor, ibi vigor*.

Quantas Ordo noſter, ſuo in exordio difficultates expertus; quantas, ubique contradictiones & perſecutiones ſit paſſus, neminem veſtrum latet. *Palma tardè proficit*: Vultis, ut diu in viriditate perſiſtat? Quiſque partibus ſuis non deſit: quiſque diſciplinæ vigorem conſervare ſtudeat; quiſque exactæ regularum obſervationi invigilet: atque à primævo rigore non deflectat: hâc unâ ratione, in viriditate perſiſtet: *ubi* enim *rigor diſciplinæ, ibi vigor*.

IV. *Palma*, ut loquitur S Gregorius M. L. 19. moral. c. 16. *inferiùs tactu aſpera eſt, & quaſi aridis corticibus obvoluta: ſuperiùs verò & viſu & fructibus pulchra: inferiùs corticum ſuorum involutionibus anguſtatur; ſed ſuperiùs amplitudine pulchræ viriditatis expanditur. Sic quippe electorum vita, deſpecta inferiùs, ſuperiùs pulchra: in imo quaſi multis corticibus involvitur, dum innumeris tribulationibus anguſtatur; in ſummo verò illa, quaſi pulchræ viriditatis folia, amplitudine retributionis expanditur*. Rectè igitur Juſtorum Sanctorúmque vita palmæ aſſimilatur; Mundanorum verò & reproborum vita omnino diſpar eſt. Ut præclarè annotat S. Eucherius L. form. Spirit. c. 4. Aliæ arbores circa terram craſſiores ſunt: palma tenuior & magis gracilis, juxta ramos

mos ampliori robore exsurgit, & quæ tenuis ab imis proficit, vastior ad summum succrescit, in cæteris arboribus contrarium cernitur. Quibus verò talia arbusta, nisi terrenis mentibus inveniuntur esse similia, inferiùs vasta, superiùs angusta? Quia nimirum omnes sæculi hujus delectationes, in terrenis rebus sunt fortes, in cœlestibus debiles, pro temporali gloria usque ad mortem desudare appetunt, & pro spe perpetua, ne parùm quidem in labore subsistunt: pro terrenis lucris injurias tolerant, & pro cœlesti mercede, vel tenuissimas unius verbi contumelias ferre recusant. At contrarium in justis cernitur, qui in terrenis debiles, in cœlestibus fortes inveniuntur.

Talis fuit sanctissimus Carthusianæ familiæ Author Bruno, palma inferiùs aspera per pœnitentiam & vitæ rigorem, superiùs fructibus virtutum omnium pulchra, inferiùs corticum obvolutionibus angusta, superiùs sanctimoniæ virore expansa. Vita hujus Sancti & Filiorum ejus, instar palmæ inferiùs aspera & dura; ob asperos Carthusiæ montes, in quibus traducta; sed superiùs pulchra quia deliciis cœlestibus referta. Inferiùs aspera ob eremum & solitudinem, superiùs pulchra ob cœlestem contemplationem. Inferiùs aspera ob perpetuum cilicinæ vestis usum; superiùs pulchra, ob domitum carnis & concupiscentiæ appetitum. Inferiùs aspera ob silentii rigorem; superiùs pulchra ob amœnam cum Deo & Angelis familiaritatem. Inferiùs aspera ob severissimam jejunii quasi perpetui legem, & à carnibus abstinentiam; superiùs pulchra per divinarum consolationum refectionem. Atque ex his orta sancti viri fortitudo; quâ robustus in spiritualibus & cœlestibus, debilis in terrenis & carnalibus: debilis in carne, fortis in spiritu extitit.

Ejusmodi quòque vita, secundùm Instituti nostri rationem, est nobis amplectenda; inferiùs aspera mortificatione; superiùs pulchra oratione: inferiùs aspera studio & labore; superiùs pulchra Dei gloriâ & honore: inferiùs aspera incommodorum & contemptuum tolerantiâ ac patientiâ; superiùs pulchra, mercede & coronâ gloriæ perpetuâ; quâ animati in omnibus temporalibus & perituris debiles, in omnibus spiritualibus & æternis fortes ac robusti evademus, & sicut palma impositio ponderi minimè cedit, sed adversùm pondus resurgit & sursùm nititur: ita & nos adversis & laboribus haud deprimemur, sed cum tribulatione faciemus proventum, ut sustinere valeamus.

V. Signum est victoriæ.

V. Denique palma victoriæ symbolum est: quâ ante lauri usum, victores coronabantur: & Triumphatori Romæ toga palmata, seu palmis respersa in victoriæ signum donabatur: Unde Sidonius in Panegyrico Majoriani canit: *Post palmam, palmata venit.* Rei verò hujus rationem assignat Ruellius L. 1. de natura stirpium c. 108. Coronari solitos victores palmâ; eò quòd palma ponderi non cedat. S. Vincentius Ferrerius Serm. 1. de Assumpt. B. V. ait: Archangelum Gabrielem, Beatissimam Virginem salutantem, palmæ ramum eidem obtulisse: Ramus hic significabat victoriam, quam habuit de

mundo per humilitatem, de Diabolo per paupertatem; de carne per purissimam virginitatem. An non idem de S. Brunone, religiosissimæ Carthusiensis familiæ Fundatore dicere licebit; palmam ei deberi, ob multiplicem relatam victoriam: O quoties illi cum hostibus in arenam descendendum fuit! Pugnandum illi fuit cum concupiscentia carnis, sed oratione, carnis mortificatione, vestium asperitate & jejuniorum rigore vicit & palmam retulit. Pugnandum fuit, cum concupiscentia oculorum, & amore divitiarum, quando pingues reditus, & oblata à Rogerio Comite ampliſſima dona repudiavit; & paupertate vicit ac palmam retulit. Pugnandum ei fuit cum superbia vitæ, cum ambitione & honorum appetitu, quando oblatum ab Urbano II. Pontifice maximo Archiepiscopatum Rheginensem magna constantia est deprecatus, atque ita humilitate, animique demissione ac mundi contemptu, vicit superbiam, ac victoriæ palmam reportavit. Ideoque ut palma æternum florebit: Vaticinante Propheta Regio: *Justus ut palma florebit*: & ut Toscanus Poëta in Psalmorum paraphrasi poëtica canit:

Justus, satagénsque recti,
Sicut Idumes
Palma florebit, Libanique tanquam
Cedrus, effusis petet astra ramis.

Quamobrem, Chariſſimi, si cum S. Brunone optatis palmæ instar florescere 1. Pœnitentiæ fontem adamate; in eo maculas peccatorum eluite: *Palma gaudet riguis*, vos pœnitentiæ & contritionis lacrymis: sic gratiæ virorem recipietis, & aqua devotionis mentes vestras reficiet. 2. S. Brunonis exemplo, vosmetipsos tanquam novellas palmarum plantulas, recenter in religionis viridario consitas, mortificationis palâ assiduè circumfodite, & voluptatum fimum, tanquam animæ noxium, rejicite: passionum impetus reprimite, vitiorum insultus refrœnate, sic concupiscentiæ vincetis ardores, atque in vigore & virore perennabitis. 3. Si hactenus fortassis lento passu viam perfectionis perrependo ambulaveritis, saltem curate, ut nunquam non in flore & virore gratiæ persistatis, animúmque adcurrendam alacriùs justitiæ semitam erigatis; fiet idipsũ, si cum S. Brunone & Ordine ejus religiosissimo disciplinam apprehenderitis, rigorémque illius nunquam relaxaveritis: *Ubi rigor, ibi vigor.* 4. Denique quilibet vestrum esse studeat palma inferiùs aspera, superiùs pulchra; aspera corporis afflictatione, linguæ refrœnatione, solitudinis instituto conformis, amore; passionum & vitiorum extirpatione, jejunio, abstinentiâ & sobrietate; pulchra verò & amœna, cœlesti consolatione, pace & tranquillitate; familiaritate & consuetudine cum Deo, mentis & corporis sanitate & alacritate. Quæ si præstiterimus, multiplices in hac vita, victoriæ palmas referemus, in altera verò, immarcessibiles palmas in manibus triumphabundi gestabimus, & totâ æternitate ut palma florebimus.

EXHOR-

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE S. BERNARDI,

Doctoris melliflui, S. Ordinis Ciſtercienſis Propagatoris celeberrimi, cum ape collati.

THEMA.

Brevis in volatilibus eſt apis, & initium dulcoris habet fructus ejus. Eccli. 11. 7.

ADmirabimini, fortaſſe, Chariſſimi, quod S. Bernardum, tantum Eccleſiæ Doctorem, cum Angelis & Archangelis, cum Cherubinis & Seraphinis meritò comparandum, cum apicula, animalculo tam exili & vili componere audeamus: verùm, ceſſabit, ut reor, admiratio, ubi utriuſque analogias & ſimilitudines nonnihil expenderimus. Accedit, ex mente ſanctorum Patrum apem vel ipſius Chriſti, B. Virginis, nec non præcipuorum Sanctorum ſymbolum exhibere. Nam 1. Apis ſymbolum eſt Chriſti Domini infantis, qui mellificat in animabus ſanctis, & floribus inter lilia paſcitur: vitis in pannis, dulcis in paleis; ſuavis in præſepio, ſuaviſſimus in cœlo: veniens in mundum dedit mel clementiæ; ſed rediens ad judicium, exſeret aculeum juſtitiæ. 2. Apis ſymbolum eſt Beatiſſimæ Virginis Mariæ, quæ brevis eſt, ſeu humilis inter Reginas, Dominas, cæteraſque feminas; & mel, id eſt, Chriſtum mundi delicias, peperit, butyro & melle refectum. 3. Apis ſymbolum eſt, magni Præcurſoris & Baptiſtæ Domini, S. Joannis, qui melle ſylveſtri victitavit, populum cœleſtis doctrinæ melle pavit, & corda Phariſæorum ac Judæorum aculeo pœnitentiæ confixit. 4. Apis ſymbolum eſt S. Ambroſii, in cujus infantis ore apes inſederunt, melleámque ejus eloquentiam portenderunt. 5. Apis ſymbolum eſt S. Auguſtini, cui ſcribens Severus

Sulpitius eum apem nuncupat: *O verè*, ait, *artificiosa apis, Dei construens favos, divini nectaris plenos, manantes misericordiam & veritatem, per quos discurrens deliciatur anima mea.* Inter Epist. S. Augusti. 37. 6. Symbolum est S. Cæciliæ V. & M. de qua canit Ecclesia: *Cæcilia tibi Domine, quasi apis argumentosa*, id est, operosa, sedula, industria, *deservit.* Quidni igitur & nos S. Bernardum, Doctorem mellifluum, cum ape melliflua, conferamus? Cujus analogias, convenientias & similitudines, ad ejus honorem, exponere nunc aggredimur.

I. S. Bernardus apis parva.

I. Apis parva est, & in speciem vile animalculum. *Brevis in volatibus est apis*, ait Siracides. l. c. Quàm in oculis suis parvus & brevis visus est S. Bernardus: qui ut in ejus vita legimus, (& ob virtutum multitudinem singulas paucis perstringimus) totus in nihili sui abysso absorptus semper delituit; verissimâ sui cognitione, summè sibi semper viluit; non humilis (ut loqui ipse amabat) sed vilis videri & haberi voluit; nullis hominum encomiis aut plausibus inflari se sivit: Abbatialem dignitatem, ut effugeret, nihil non egit, donec obedientiâ coactus tandem admisit; perampios Episcopatus sæpenumero oblatos invictâ constantiâ semper recusavit, illis indignum se judicans.

Imitamini, Chariſſimi, & amate parvitatem: nam sanctitatis fundamentum est humilitas: Mater & altrix & radix & fulcimentum omnium virtutum est humilitas. *Nulla splendidior gemma, quàm humilitas, quasi amittitur, virtutum aggregatio, non nisi ruina est.* S. Bernard. in Epist.

II. Apis *sedula* est industria, operosa, nunquam otiosa. Apum sedulitatem ac solertiam refert Plinius L. 11. c. 5. Apes primùm favos construunt, ceram fingunt, cellulas tanquam domos, fabricant, sobolem educant, mel & ceram ex floribus, melligines ex arborum lacrymis colligunt, alveare illinunt; operas inter se dividunt: aliæ struunt, aliæ poliunt, aliæ suggerunt, aliæ cibum distribuunt, ex eo quod allatum est. Aliæ, canit Virgilius L. 4. Georg. *Purissima mella, stipant & liquido distendunt nectare cellas: Fervet opus, redolentque thymo, fragrantia mella.* O quàm fervebat opus apis nostræ argumentosæ, Melliflui Bernardi! Nunc Domos seu Monasteria construebat: nunc orationis & contemplationis mel colligebat; nunc melleos sermones, melleas Epistolas, melleos libros contexebat, poliebat, elaborabat, eáque tanquam alvearia & cellulas, melle replebat, &c. Verbo semper apis argumentosa, sedula, industria, operosa, nunquam otiosa.

Imitamini; Dilectissimi, estote seduli, industrii, semper occupati, nunquam otio dediti, ne dicatis, *donec pertranseat hora*, fallamus tempus, quod ad agendam pœnitentiam, ad promerendam gratiam, ut loquitur S. Bernardus, atque ad obtinendam veniam, Benignitas Conditoris indulsit. Rectè Abbas ille in vitis Patrum: *Sicut apis ubique mel operatur, sic Monachus ubique bonum opus.* Et alius Abbas L. 7. c. 32. *Sicut apis, quocunque vadit, mel operatur, ita & Monachus*

nachus quocunque pergit, si propter opus Dei perrexerit, dulcedinem bonorum operum potest afferre.

III. Apis est *alata*; & inter volatilia numerata: *Brevis in volatilibus apis*; alis suis, ad flores delibandos, & mel colligendum circumvolitans. O quoties Sanctus Bernardus, apis mystica, contemplationis alis, se libravit in altum! Quoties ad flores Paradisi delibandos mentem levavit? Nunc ad Christum Dominum campi florem amœnissimum, os applicans, & mel ejus mirificum charitatis degustans: nunc ad Beatissimam Virginem Deiparam, tanquam ad odoriferum lilium, cujus summo tenebatur amore, provolans, ejúsque humilitatem & puritatem delibans: nunc ad Martyrum rosas se conferens, & patientiæ succum extrahens. In quorum contemplatione ita defigebatur, ut velut à sensibus abstractus, incredibilis suavitatis dulcedine illectus, nihil corporeis sensibus percipere videretur: & aliquando, toto die lacum lemanum obequitans, eum se vidisse non meminisset. *In vita.*

III. Apis alata.

Volemus & nos, meditationis pennis, ad flores Sanctorum, ad rosas Martyrum, ad virginitatis lilia, ad violas humilitatis, & præcipuè ad Christum Dominum, campi florem, omnibus patentem, fugamúsque ex eo mel charitatis, sic erit nobis. *In ore mel mirificum, in aure dulce canticum, in corde nectar cælicum.*

IV. Apis est *melliflua*: mel habet in ore. *Mel*, ait Plinius L. 11. c. 12. *sive cœli est sudor, sive quædam siderum saliva, sive purgantis se aëris succus, purus & liquidus, magnam cœlestis naturæ voluptatem affert.* S. Bernardus apis verè melliflua fuit: quàm mellea instituit colloquia? Quantâ erga subditos benignitate? quantâ erga omnes comitate? Quanta dulcedo in prædicatione? Quanta amœnitas in conversatione? Quàm lactea crena, & mellea vena in calamo & scriptione, in epistolis & libris, in monitis & documentis? Verè *mel & lac sub lingua ejus.* Cant. 4. 11.

IV. Apis mellifluus.

Utinam & sub lingua nostra, semper esset lac suavitatis & mel dulcedinis! Utinam lex clementiæ in lingua nostra foret, in omni colloquio & conversatione, in omni prædicatione & scriptione!

V. Apis est *aggregabilis*, in grege similis aliis degit; nihil singulare & eximium desiderat: patiter aggregatæ suaviter cantant; cibum omnibus communem sumunt, neque enim separatim vescuntur, ne inæqualitas operis & cibi & temporis fiat: pariter laborant, pariter quiescunt: una alias triplici bombo excitat, & simili signum quietis intonat, ideóque pax inter eas præcipua. Ut Plinius, Ælianus, Aldrovandus, & Thomas Cantipratanus in Apiario suo commemorat. Quàm aggregabilem apiculam Divus Bernardus egerit, tota ejus vita loquitur: quando enim vir sibi & sensui mortuus, eximium quid in victu & amictu, in occupatione & habitatione petiit? Quando quidquam non omnibus commune admisit? Quamvis esset infirmus: (ait vita) tamen adduci non potuit, ut

V. Apis Socialis.

ut recreationis quidpiam admitteret: Tirocinium egressus & veteranis accersus, sibi quòque Tironum labores accumulabat, asserens alios tanquam perfectos, sibi nonnihil posse indulgere; se verò tanquam imperfectum minimè: quare difficiliora, humiliora & viliora quævis animo libenti amplectebatur.

Æmulemur Charissimi, hanc apiculam mysticam, communitati nos semper accommodando, singularia penitus refugiendo. *Vive*, suadebat S. Doctor, *ordinabiliter, sociabiliter, humiliter: ordinabiliter tibi, sociabiliter proximo, humiliter Deo.*

VI. Apis casta.

VI. Apis *casta* est, Virgo est, & casta manens prolem parit numerosam. *Apis est animal mundißimum*, inquit Aristoteles L. 9. Histor. animal. c. 4. *Digna est virginitas, quæ apibus comparetur*, ait S. Ambros. L. 1. de Virgin. *Sit laboriosa, sit pudica, sit continens, rore pascitur apis, nescit concubitus, mella componit.* Quàm casta, quàm pura, quàm virginea fuit apicula, castissimus Bernardus? qui virginitatem, totâ vitâ illæsam servavit, & illibatam: illique tuendæ oculorum exactissimam custodiam, corporis afflictationem asperrimam, victûs tenuitatem, lecti duritiem aliáque opportuna media constanter adhibuit: ac tentatione aliqua pulsatus; brumâ sæviente in stagnum glaciale sese immersit, in eoque tamdiu duravit, donec ipsum calorem naturalem propè extingueret; quo ausu generoso concupiscentiæ carnalis habenas sic meruit; ut omnis ille fomes in membris nostris regnans, penitus aboleretur. (*vita*) Casta igitur fuit hæc apicula; & tamen quàm simul fœcunda & fertilis? Qui fratres suos omnes & alios, sanguine junctos aut familiares, omnino triginta Deo & Ordini tunc novello peperit? Qui Ordinis sui Monasteria centum & sexaginta abs se fundata, & quidem singula Religiosis refertissima reliquit?

Alloquor quemvis vestrum, Charissimi, verbis S. Ambrosii l. c. *Quàm te velim filia* (Fili) *imitatricem esse hujus apiculæ; cui cibus flos est, ore soboles legitur, ore componitur. Hanc imitare, partus Virginis, fœtus est laborum, expers amaritudinis, fertilis suavitatis.*

VII. Apis est *subdita*, vivit sub Rege, absque eo esse nequit. Apes, inquit Plinius, L. 11. c 5. rempublicam habent (Monarchicam) mirè ordinatam, consilia, Duces, leges, mores. Cum procedit Rex, unà est totum examen circáque eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur. Reliquo tempore cùm populus in labore est, ipse opera intus circuit, similis exhortanti, solus immunis. Illi proxima quæque esse cupit cùm evolant, fessum humeris sublevant, validiùs fatigatum ex toto portant, ubicunque ille consedit, sibi cunctarum castra sunt: ac denique Ducem comprehenso, totum tenetur agmen, amisso dilabitur, migrátque ad alios. Esse utique sine Rege non potest. *Hæc Plinius.*

S. Bernardus dum subditus esset, obedientiæ virtutem enixè coluit; in omnibus, etiam arduis, Superiori, ut Deo-

Deo, se subjiciens; eámque, quam sermo super missus est, de humili obedientia, doctrinam tradit, ipse explevit: *Discе homo obedire, discе pulvis obtemperare: Deus se humiliat, & tu te exaltas? Deus se hominibus subdit, & tu dominari gestiens tuo te præponis Authori?* Hæc tam exactè præstitit; ut etiam ad metendũ in agro fruges missus, promptissimè obsecundârit; cúmq; laboris vires superaret, robur singulare, Deum enixè precatus, obtinuit. *Ribad. in vita.* Abbatiali verò dignitate ornatus, quis verbis exprimat, quanto amore eum subditi velut Patrem dilexerint, omnique honore, ac reverentia prosecuti fuerint?

Discamus ab illo obedientiæ speculo obedire; discamus etiam in arduis & & gustui ac sensualitati nostræ repugnantibus obtemperare. *Sive enim Deus, sive homo Vicarius Dei, mandatum quodcunque tradiderit, pari profectò obsequendum est curâ; pari reverentiâ deferendum.* S. Bernard. L. de præc. & disc.

VIII. Apis acutissima

VIII. Apis est *aculeata.* S. Bernardus initio regiminis stimulum & zelum habuit, æquò rigidiorem, omnes corpus extra Cœnobium relinquere, solùmque in id spiritum admittere suadens; omnes suo spiritu ac fervore metiens; at à Deo, per Angelum, edoctus; admirandæque suavitatis & comitatis munere donatus & debiles miserabatur, & ingeniis se accomodabat; & suaviter, efficacitérque præcipiebat & exigebat; pungens & ungens. Habuit igitur aculeum, sed melle illitum: quantâ enim suavitate docet & instruit; arguit & reprehendit, Eugenium Pontificem Maximum, suum olim discipulum in Libris 4. de consideratione? quantâ charitate corrigit in epistolis suis Henricum Archiepiscopum Senonensem, & alios? quantâ discretione reprehendendi tempus observare scivit; & cum monita non admittentib⁹ subditis, dissimulavit, pœnàsq; in aliud tẽpus opportuni⁹ distulit?

Sequamur & in hoc Doctorem mellifluum; & si quos nacti subditos, aut discipulos fuerimus correctione indigentes, aculeũ habeamus, sed melle illitũ: & severitatẽ cum lenitate ita tẽperemus, ne quid nimis; ut sanemus, nõ exasperem⁹.

IX. Apis floribus pasta.

IX. Apis floribus pascitur, non sordibus. S. Bernardus cœlestibus pascebatur, non terrestribus: ejus deliciæ, non gulæ cupediæ, non epulæ erant delicatæ; sed oratio & contemplatio; sed cœlestium deliciarum prælibatio; cum Deo, sanctisque Angelis intima familiaritas & conversatio: ita ut corpori vix tribueret necessaria. Ad esculenta & poculenta, haud aliter ac ad tormenta ibat, & sola cibi potúsque memoriâ fere penumero satiabatur; multisque jejuniis atque vigiliis & extremis corporis afflictationibus, ventriculum adeò dejecit ac debilitavit; ut vix quidquam alimoniæ retinere valeret. *Ribad. in vita.*

Sancti hujus exemplo, nostra conversatio, nostra recreatio sit non in terrenis, sed in cœlestibus; non in esculentis ac poculentis, *Non enim est regnum Dei esca & potus:* sed in spiritualibus atque æternis. Ita hortatur S. Bernardus in medit. c. 9. *Cor dum ab amore cælestium elongatur, & in amore terrestrium occupatur; cùmque elabitur illis, & involvitur istis: vanitas illud decipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit.*

X. Apis cellæ amatrix.

X. Apis cellulam sexangulam construit, in qua habitat, & mella conficit.

Si aura faveat, omnes evolant, mellemque materiam conquirunt & apportant, aliàs domi remanent, cellulæ suæ amantes: hyeme præsertim latent, ac melle vescuntur, quod æstate congregant. S. Bernardus, quanto amore cellulam suam complexus est, in qua velut in cœlo, aut paradiso deliciabatur, & è qua, instar apis, non egrediebatur, nisi ad mel colligendum, fructúmque spiritualem faciendum. Dum in ea preces funderet, aut aliud ageret, ita erat absorptus, ut solidum annum in cubiculo demoratus, an illud fornice conclusum, an ligneo lacunari laqueatum, esset, penitus ignoraret: Hic se velut apiculæ alveari includebat, *& intra Deum habitavit*; ut loquitur Augustinus, *sicut intra favum mellis habitat apis, quæ ita se ei includit, ut non aliud nisi mel videat, gustet & tangat. Sic ille non aliud nisi divinam suavitatem, aut in ipso Deo, tanquam fonte; aut in creaturis instillatam gustet.* Talis erat Bernardus

Amemus pariter, cellam, sive cameram nostram, nisi lucra animarum, tanquem mella, ad evolandum invitent. Cella amata dulcescit, cella amanti cœlum est; hic, aut studiis, aut orationibus ac meditationibus sanctis aut actibus divini amoris, tanquam melli dulcissimo immersi, gustemus & videamus, quàm suavis sit Dominus. *Suge sage & bibe dulcedinis divinæ suavitatem inenarrabilem, immergere & replere, adhære, sume, & fruere*, hortatur S. Augustinus.

XI. Apis fugit fumum, fœtorem & strepitum. S. Bernardus omni studio fugit fumum superbiæ & inanis gloriæ, dum enim hæc aliquando pro concione dicentis animum pulsaret: illicò repulit, asserens: *Nec propter te cœpi nec propter te desinam.* Fugit fœtorem luxuriæ, & deterioris exempli, omnibus prælucens velut castimoniæ & omnium virtutum speculum. Fugit quantum licuit, mundi strepitum; uni Deo inhærens, solitudine gaudens, solitudinem sibi ipsi efficiens, & secum solitudinem circumferens, ubique solus erat. Dicere solitus, *omnem sacrarum literarum scientiam, in sylvis & agris meditando, precandóque se accepisse, nullósque alios magistros habuisse, nisi quercus & fagos:* Ribad. in vita.

XI. Apis fumum exosa

Æmulemur Dilectissimi tanti viri exemplum, fugiendo omnem vanæ laudis fumum, animæ oculos excœcantem, declinando non tantum pravi, verum etiam minùs boni, & imperfecti exempli mephytim: vitando mundi strepitum, mundanorum hominum negotiorúmque sæcularium tumultum; ita apiculæ argumentosæ evademus.

XII. Apis denique est *calida*, naturali quodam calore prædita. Mellifluæ apis nostra Bernardus, quanto Deifiti amore exarsit? statim namque a cyrocinio vitæ melioris, fervorem, Deique amorem eximium prætulit, ut non jam in schola amoris & perfectionis tiro; sed perfectus, multisque probatus experimentis videretur; atque ut ad majora indies incrementa virtutum sese excitaret, Identidem hæc corde volvebat imò crebris usurpabat sermonibus: *Bernarde, Bernarde ad quid venisti?* Ribad in vita. scilicet ad mundum contemnendum, ad Deum amandum, illique toto corde serviendum. Quantus in ejus corde ardor charitatis succensus fuerit, dum

XII. Apis calida

alios

alios docèt, affatim oſtendit, in Libro de diligendo Deo. *Cauſa*, inquit, *diligendi Deum, Deus eſt, modus ſine modo diligere.* hujus verò rationem reddit: quia nimirum dilectio in Deum, tendit in infinitum, tendit in immenſum Deum: quiſnam quæſo igitur debet eſſe finis, & modus noſtri amoris?

O ſi tantam Bernardi amoris magiſtri & exemplaris dilectionem æmulari liceret? O ſi cum illo, identidem nobis oggereremus: *Ad quid veniſti?* Niſi ad amandum & ſerviendum Deo O. M.? O ſi cum tanto amatore ut ipſe docet, tres amandi differentias aſſequeremur: amando caſtè, ſanctè, ardenter? O ſi, ut inſtruit, ipſe affectuoſo circumſpecto, dulci, forti, & prudenti Dominum Deum noſtrum amore complecteremur? Quàm non tepidæ, ſed calidæ & melle calido amoris refertæ eſſemus apiculæ?

Quæ cùm ita ſint, exemplo melliflui Doctoris, S. Bernardi, ſtudeamus eſſe apes, animi demiſſione parvæ, diligentia ac ſtudio operoſæ, alis meditationis & contemplationis inſtructæ, melliflux ac melle affectionis, & ſermonis plenæ, non ſingulares, ſed communitati nos accommodantes, Virgines & caſtæ, obedientes & ſubditæ, aculeo, ſed melle illito armatæ, floribus rerum ſpiritualium, non terrenarum ſordibus paſtæ, in cellulis abſconditæ, & melli bonorum operum ac ſtudiorum colligendo ac conficiendo intentæ, fumum inanis gloriolæ, fœtorem vitæ imperfectæ, & ſtrepitum mundanum exoſæ, ac denique amoris divini calore ſuccenſæ: tales ſi fuerimus, cum S. Bernardo mel gratiarum, mel bonorum operum, mel virtutum, mel præmiorum cœleſtium, in magna copia acquiremus, ac denique in alvearia divina transferemur, ubi in melleo, nectareóque divinitatis fonte in omnem æternitatem immergemur, ſaturabimur ac deliciabimur.

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. NORBERTI,

Archiepiscopi Magdeburgensis & S. Ordinis Præmonstratensis Fundatoris, cum oliva fructifera comparati.

THEMA.

Ego autem sicut oliva fructifera, in Domo Dei. Psal. 51. 10.

Cataclysmo mundum universum inundante, à Noëmo columbam ex arca emissam, cap. 8. 11. Geneseos legimus; eámque, sub vesperum, ad eum reversam apportâsse *Ramum Olivæ virentibus foliis in ore suo.* At curnam non ramum palmæ, non quercûs aut ficulneæ, arborisve alterius, arcæ incolis advexit? Respondet Ambrosius L. de Arca c. 19. *Olivam insigne esse divinæ misericordiæ:* addit Pererius hic, pacis, victoriæ, æternitatis, ac felicitatis esse hieroglyphicum: quare columba hæc *portans ramum olivæ*, Noëmo & mundo securitatem ab aquis diluvii, Deique reconciliationem afferebat. Nec tantùm pacis & misericordiæ, sed virorum quoque Apostolicorum, Episcoporum, Doctorum, ac Sacerdotum oliva est symbolum. *Digna*, inquit S. Petrus Damiani, serm. 17. de SS. Petro & Paulo Apostolis loquens: *Digna prorsus comparatio olivæ ad Apostolos, nec alia dignior est inventa; arbor enim ista semper viridis est, & illum excellentissimum olei liquorem effundit, sine quo nec regia, nec sacerdotalis constat authoritas. Oleum autem quatuor habet: supernatat omnibus liquoribus, illuminat, pascit & ungit.* Si igitur olivæ comparentur Apostoli; quidni & nos Sanctum Norbertum Archiepiscopum & candidi Ordinis Præmonstratensis Fundatorem, Spiritu Apostolico plenum, virtutibus semper virentem, operibus misericordiæ redundantem, proximos illumi-

illuminantem, pascentem, & ungentem, cum oliva componamus? Præsertim cùm magnus hic Sanctus, eâ, quâ in cœlum ex hac mortalitate migravit horâ; visus sit in veste candida, olivæ ramum manu tenens, illum ex Paradiso se habere testatus. *Nadasi in Ann. cæl. 6. Jun.*

Quare, sive radicem, sive truncum, sive ramum, sive folium, sive fructum spectemus. Sanctum Norbertum olivam fuisse fructiferam demonstrabimus.

1. Radix amara.

I. Primum, quod in oliva fructifera considerandum venit, est *Radix*, quæ est amara; fructus verò dulcis. Quid verò, radix hæc amara, in Viro Apostolico adumbrat, nisi conversionis initium & pœnitentiam, ex qua succus in truncum, ramos, folia ac fructus, velut ex radice fœcunda derivatur? An non pœnitentia, radix amara est; quæ mortis horrorem, judicii pavorem, inferni tremorem, cordis dolorem, peccati detestationem, luctum, planctum, fletúmque producit? Sed quam, fructus dulcis, cordis solatium, conscientiæ tranquillitas, pax & lætitia consequitur? Matthæi c. 3. 2. dicitur: *Pœnitentiam agite*: (ecce radix) *appropinquavit enim regnum cœlorum.* (ecce fructus) *Omnis disciplina in præsenti quidem, ut docet Apostolus* ad Hebr. 12. 11. *Videtur non esse gaudii, sed mœroris*: ecce radix amara: *Postea autem fructum pacatissimum, exercitatis per eam reddet justitiæ.* Ecce fructum dulcem olivæ! Atque inde oritur odium sui, odium mundi, odium carnis, dulcisque aliàs voluptatis amator: *Vir justus*, ait Hugo Cardinalis, obtentâ jam per pœnitentiam gratiâ & justitiâ, *quidquid de terra est, ei sapit amarum, quod autem de cœlo est, dulce.* Unde de Sancto Augustino dicitur: *Displicebat ei, quidquid agebat in sæculo, præ dulcedine Dei & decore domûs ejus, quam dilexit.*

Hæc prima quòque Norberti, tanquam olivæ fructiferæ radix extitit: *Radix amara* pœnitentiæ, ex qua dulces deinde fructus propullulârunt. Erat is illustribus & copiosis parentibus natus, in Aula Friderici Archiepiscopi Colonienſis, & Henrici Imperatoris versatus, atque ob inclytam prosapiam, opum affluentiam, & comem naturam, apprimè omnibus charus. Quare ut secundissimos aspirare sibi sæcularis auræ favonios sensit, vela pandit, & in sæcularis vanitatis altum provectus, seque jam Gygis annulo potitum ratus, suismet cupiditatibus in prædam cessit. Verùm divino colluſtratus lumine, mundi fallaciam, honoris vanitatem, voluptatis turpitudinem agnovit; delicias, quibus innutritus erat, despexit & deseruit, ac quadraginta dierum spatio, in Monasterio se abdens, peccata sua lacrymis copiosis deflevit, ac pœnitentiæ operibus expiavit. Hæc illi radix amara fuit, hæc dolorem, compunctionem, pœnarúmque asperitatem, nec non odium sui, mundi & carnis, conciliavit: ex quibus deinde dulces prodiêre fructus: quando, sacerdotio initiatus, vestibus pretiosis positis, rudes viléſque induit, cunctis

mundi illecebris valedixit, divinitus instinctus, magno fervore ad populum pro concione dicere cœpit, omnibus subitam vitæ ejus mutationem admirantibus, & levem dissolutúmque aulæ vernam, in novum Evangelii præconem, mirâ metamorphosi, transformatum, stupentibus.

Mi Religiose, desideráne & tu, esse oliva fructifera in domo Dei? ab hac amara radice auspicare: fructus age dignos pœnitentiæ, non in tirocinio solùm; sed & totâ insequente vitâ: religio enim est status pœnitentiæ: si tibi etiamnum dulcis est & sapit mundus, honor, & voluptatis illecebra; frustra dulces virtutum fructus à te exspectabit religio: amarescant terrena, conversatio mundana, honoris umbra & cætera fluxa omnia: & fructus dulces proferes; atque ut id impetres: crebrò cum piissimo Thoma Kempensi ora: Verte mihi Domine omnia terrena in amaritudinem! & tu solus mihi sapias, tu solus dulce sas!

II. Truncus olivæ.

II. Alterum, in oliva perpendendum, est *truncus* arboris, qui soliditatem, duritiem, robúrque tam firmum possidet; ut nec tempestas, nec caries, nec vetustas labefactare valeat. Hinc prisci, æternitatis symbolum esse censuêre. Hinc quoque Apocalypseos c. 4. Elias & Enoch, qui sunt æternitatis candidati, ut eos Tertullianus nuncupat, vocantur olivæ. Hinc denique Tullius L. 1. de Legibus. sempiternam, ait, oleam in arce tenere potuerunt Athenæ. Quidnam, obsecro, hæc oleæ soliditas, nisi virtutis, in viro apostolico requisitæ, soliditatem, firmitatemque figurat? Talis enim vero virtus in S. Norberto refulsit: solida morum emendatio, solida paupertas, solidus mundi contemptus; solidus animarum zelus, obedientia, patientia & charitas: ut meritò illi adaptemus, prolatum de Simone Oniæ filio, sacerdote magno, Ecclesiastici encomium: *Quasi vas auri solidum, ornatum omni Lapide pretioso* virtutum. Eccli. 50, 10. sub prædicationis ejus initium; oleam hanc robustam ludibriis, sannis, cavillationibus, irrisionibus, aliisque opprobriis perforare ac lædere nonnulli tentarunt; atque ab Evangelio annuntiando deterrere conati sunt? at nihil horum constantem viri zelum retardare aut infringere valuit. In Virum sanctum Apostolico spiritu scelera liberè carpentem ac insectantem, irruerunt persecutionum venti, ac tempestates, adeò ut ejus quoque faciē impudens & importuna sui scutra fœdârit; sed stetit, velut marpeña cautes, corde fixus in cœlo, sicque potiùs, prioris vitæ, delicta defievit, quàm ex hoste vindictam postulavit. Surius. Ribad. in vita.

Mi Religiose, avésne & tu oliva esse fructifera, quæ in Ecclesia Dei prædicando, conversando, ac saluti animarum quovis modo, incumbendo, fructus copiosos proferat? truncum solidum, solidas, inquam, virtutes, possideas necesse est: & nisi scuto vivæ fidei manus galeâ firmæ spei caput protexeris, ac solidæ charitatis, justitiæque ac patientiæ loricâ, pectus obarmaveris; citò dejicieris levissimo vento petitus, fructúsque optatos proferre desines.

III. Ter-

III. Ramus olivæ

III. Tertium quod in oliva declarandum occurrit est *ramus*; aptissimum pacis, subjectionis, ac mortificationis symbolum. Et quidem 1. Pacis: unde columba á Noëmo emissa, olivæ, ramum, virentibus foliis ore prætulit. Gen. 8. quod ex Venerabilis Bedæ expositione, Spiritum sanctum designat; qui cessantibus persecutionum aquis, pacem Ecclesiæ attulit. 2. Est quoque ramus olivæ, deditionis, subjectionis, obedientiæ, reverentiæ & cultûs hieroglyphicum: Veteres enim alicui Principi se dedentes, oleæ ramos, velut pacem postulantes prætendebant: hinc Virgilius L. 8. Æneid. de Ænea ab Evandro opem petente canit: *Pestiferâque manu, ramum prætendit olivæ.* 3. Ramus olivæ putatione & præcisione gaudens, mortificationis imaginem nobis adumbrat.

O Norberte sancte, quàm præclarum olivæ ramum exhibes! lacessunt te inimici tui, qui per oculorum hebetudinem & lippitudinem, tanti claritatem splendoris ferre nequeunt: impugnant, resistunt, persecutionum prælia concitant: sed tu olivæ ramum, pacis symbolum, manu prætendis. Munus Apostolicum à te susceptum, multas creat ærumnas, molestias, itinera, difficultates; at in omnibus, subjectionis, obedientiæ, ac cultûs divini symbolum, olivæ ramum exhibes, divinæque providentiæ totum te consignas & offers. Verùm ut oleæ ramus virentibus foliis sis & fructibus uberioribus gaudeas, Norberte, multi stolones superflui sunt amputandi. Neque id ignorat Vir Apostolicus: quare beneficiis Ecclesiasticis se penitus abdicat, reditibus inde provenientibus se denudat, patrimonii bona divendit, pretiúmque inde conflatum, in pauperes manu liberali erogat; atque ita omnibus facultatibus, atque etiam calceis exutus, ac rudem depexámque indutus lacernulam, brumâ sæviente, Romam contendit, atque à Gelasio Pontifice summo, Evangelium ubique gentium ac locorum annuntiandi facultatem obtinuit. Ribadeneira in vita.

Mi Religiose, exemplo S. Norberti, vitæ Apostolicæ munia obire optas, ut oliva fructifera evadas? Ramum olivæ seu pacis proximis, & æqualibus; ramum olivæ seu subjectionis & obedientiæ Superioribus; ramum olivæ seu mortificationis tibi & passionibus, vitiisque tuis, semper prætende: *Difficile, imò ferè impossibile esse Viro Apostolico, vitare calumniam,* scribit magnus Basilius. Epist 54. Quid ea in re facies? *Oleum de capite tuo non deficiat* Eccli. 9. 8. Esto olea, quæ putatione proficiat: & audi S. Joannem Climacum gradu 4. *Quicunque,* ait, *ad perfectam inordinatarum affectionum victoriam & ad Deum currit! omnem diem, in qua contumeliis non afficitur, magnum detrimentum arbitratur. Sicut enim arbores à ventis concussæ, altas radices agunt; ita & qui sub obedientia versantur, fortes & inconcussas animas, jactati possident.*

IV. Folium olivæ

IV. Quartum quod in olea nobis trutinandum est, *folium* est, hyeme & æstate semper virens, quod ternas in S. Archiepiscopo nostro virtutes adumbrat, nimirum mentis constantiam; nitorem conscientiæ perpetuum, & stabilem animi demissionem. 1. Olea semper viret foliis, teste Plinio L. 16. c. 20. Quid

viror

viror iſte foliorum perpetuus, Norberte, niſi tuam, inter proſpera & adverſa mentis conſtantiam indicat? Quid foliorum pulchritudo, niſi ornatum ac nitorem conſcientiæ tuæ repræſentat? *Quaſi oliva ſpecioſa in campis.* Eccli. 24. 19. Quid parvitas pallórque foliorum, niſi demiſſionem, vanæ gloriæ, jactantiæque fugam indigitat? folia tua, nempe verba prædicationis, ſemper virent ac vernant. Auditores tui te laudent, vituperent, plaudant, plodant; arrideant, irrideant; folia tua, id eſt, verba, monita, conſilia, hortamenta non deficiunt, aut defluunt: *Et folium ejus non defluet.* Pſal. 1. Cum ſociis quaternis, pagos, oppida & urbes obis, ad ſtuporem de divinis verba facis, feſtivo ubique campanarum pulſu, populique concurſu frequente exciperis; at nulla vana gloria, faſtus nullus, foliorum pallorem, id eſt animi tui demiſſionem, imminuit, aut obfuſcat.

Mi Religioſe, ſi Eccleſiaſten agere, obedientia mandet, foliis verborum tuorum ſuus ſemper conſtet nitor, viror, pallor inter proſpera & adverſa, ſive ambonem in pago ſive in oppido conſcendere jubearis, ſive plebs applaudat, ſive explodat, ſive populi affluxus ſit, ſive defluxus: *Clama, ne ceſſes & quaſi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo ſcelera eorum & domui Jacob peccata eorum.* Iſai. 58. ſique fructum referas ac laudem, illud pſalmi uſurpes: *Non nobis domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.* Pſal 113.

V. Fructus olivæ.

V. Poſtremum in olea diſcutiendi ſunt *fructus*; ex quibus oleum pingue exprimitur; quo, ex mente S. Hieronymi, pinguedo ſapientiæ, ex aliorum ſenſu, miſericordiæ, gratiæ & charitatis pinguedo denotatur: ſervitque ad lumen; unde Apoſtoli ac Doctores, olivæ ſunt, oleum fundentes, & illuminantes corda credentium. S. Gregorius L. 4. in 1. Reg. conſiderans illud: *Tulit autem Samuel lenticulam olei & fudit ſuper caput ejus*, ait: Qui in culmine ponitur, ſacramenta ſuſcipit unctionis; quia verò unctio ſacramentum eſt, is qui promovetur, bene focis ungitur, ſi intus virtute ſacramenti roboretur. Oleum quippe aliis liquoribus ſuperfertur, ignem fovet, & vulnera curare conſuevit. Per illud ergo miſericordiæ bonum ſignificatur: quia ſcriptum de nomine eſt: *Miſericordia ejus ſuper omnia opera ejus.* Pſ. 144. quia igne fovet prædicationis gratiam deſignat, qua electorum mentes illuminat, quia verò vulnera per oleum curantur, hoc profectò inſinuatur, quòd detergenda ſunt vulnera peccatorum.

Quàm præclarè hoc oleo inſtructus fuit S. Norbertus *tanquam oliva fructifera in domo Dei*: & quidem habuit

1. Oleum miſericordiæ, de quo S. Gregorius l. c. *Ungatur ergo caput Regis, quia ſpirituali gratia mens eſt replenda Doctoris. Habeat in unctione ſua oleum, habeat miſericordiam abundantem, qua ſit virtutibus aliis præferatur.* Hoc oleo S. Norbertus delibutus, omnia ſua, tam ex patrimonio quàm eccleſiaſtico proventu poſſeſſa, diſperſit, deditque pauperibus. Hoc oleo unctus, miſericordiæ opera ſpiritualia exercuit; ignorantes docendo, dubitantibus rectè conſulendo, diſſidentes reconciliando, mœſtos conſolando, injurias patienter ferendo,

ferendo, offensáisque miti animo, remittendo; peccata confitentibus aures præbendo, eisque delicta relaxando. Refert Ieontius in vita S. Joannis Eleemosynarii, ipsi noctu in somnis apparuisse misericordiam, specie puellæ ornatissimæ, ac sole splendidioris, coronam de ramis olivarum, in capite gestantem eique dicentem: *Ego sum prima filiarum Regis, si me possederis amicam, ego te ducam in conspectum Imperatoris: etenim nemo, eâ quâ ego apud illum valet potestate.* Visúsque est, ab hac fulgidissimâ puellâ olivæ ramis coronatâ in cœlum ad Deum perduci. Ab hac puella, ab hac regina S. Norbertum, quoque coronatum atque ad thronum divinæ majestatis perductum esse, nullus dubitandi locus relinquitur: nam *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Matth. 5.

2. Oleum lætitiæ, hilaritatis, candoris ac puritatis conscientiæ: *Unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ* Psal. 44. 8. *Non tristes & lugentes, sed letos & hilares decet nos inhærere christianæ conversationi,* inquit S. Cyrillus L. 11. de adorat. Oleum faciem exhilarat; eóque, ex consilio Christi, dum jejunamus, facies ungenda est, ut læti, non tristes esse videamur. Quantâ S. Norbertus erat hilaritate, sive opera spiritualis misericordiæ præstaret, & apostolica zeli munera obiret: sive eleemosynas & exercitia misericordiæ corporalis frequentaret; omnia, mirâ ptomptitudine, alacritate, & hilaritate. *Hilarem datorem diligit Deus.* Est candor inquit S. Bernardus serm. 71. in cant. quem sibi induit is, qui misereturin hilaritate. Etenim si intueatis illum, quem Propheta depinxit, jucundum hominem, qui misereturr & commodat: nonne is tibi videtur, de ipsa animi jucunditate, induisse candorem quendam pietatis, vultui pariter suo & operi suo? Sicut è regione, si ex tristitia vel ex necessitate, quis tribuat, nòn candidum sanè, sed tetrum præfert manu & fronte colorem. *Hilarem datorem diligit Deus,* nunquid & tristem? Profectò qui respexit ad Abel, ob alacritatis candorem, avertit faciem à Cain, quia conciderat facies ejus, utique à tristitia & livore.

3. Oleum charitatis, omnibus Episcopis, doctoribus & animarum zelatoribus unicè necessarium. Doctor, inquit S. Gregorius l. c. *habeat oleum, ut dum ardorem spiritûs in se nutrit, lucere vehementer aliis per verbum possit. Habeat oleum medicinæ, ut sapienter disponat, qualiter peccatorum fœtores tergat, & ægras mentes saluti restituat.* Quam in corde S. Norberti flammam excitavit, nutrivit & auxit oleum charitatis; in verbi divini prædicatione, discordium reconciliatione, pœnitentium absolutione, novi ordinis institutione ac promotione, aliisque operibus charitatis mirificè flagrans & inardescens.

Mi Religiose, ad animarum salutem vocate, eme tibi in tempore, triplex hoc oleum, quo si carueris, Virginibus fatuis accenseberis, nuptiisque cœlestibus excludêris.

Quapropter, Sancti Magdeburgensium Archiepiscopi, Ordinisque sacri Præmonstratensis, fundatoris, exemplo, tanquam oliva fructifera in Ecclesiæ & Religiosæ familiæ domo esse conemur:

sit in nobis *radix amara* pœnitentiæ, & odii omnis mundanæ & noxiæ dulcedinis: Sit in nobis *solidus truncus*, id est, solidæ virtutes, in omnibus tam prosperis, quàm adversitatum procellis inconcussæ. Sit in nobis *ramus* olivæ, pacis, obedientiæ ac mortificationis. Sit in nobis *folium* semper virens, nitens ac pallens, id est, constantia mentis, nitor conscientiæ, demissio animi, omnisque gloriæ inanis proscriptio. Sit denique *fructus*, ex quo exprimatur oleum misericordiæ, oleum lætitiæ, oleum charitatis; quæ virtutes si in nobis floruerint; erimus tanquam oliva fructifera in Domo Dei, id est, Ecclesiæ præsentis ac militantis, ac demum in olivetum Paradisi cœlestis, virore perpetuo vernaturi, fructúsque vitæ æternæ laturi, transplantabimur.

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE S. DOMINICI,

S. Ordinis Prædicatorum Fundatoris; sub symbolo facis ardentis & lucentis, mundum illuminantis & inflammantis proposita.

THEMA.

Ipse erat lucerna ardens & lucens. Joan. 5. 35.

QUemadmodum auspicatissimum Christi Domini, generis humani Redemptoris, natalem, nova stella, tanquam novi Regis ac Messiæ signum, annuntiavit; ita quoque plurimorum aliorum Sanctorum, magnâ sanctimoniæ gloriâ inclytorum, felicem ortum, præsaga lumina indicârunt. Hos inter eminet S. Virgo Clara, Virginum Religiosarum illustre sidus: cujus Mater Hortulana, partui vicina, coram Christi in crucem suffixi simulacro, preces ardentes fundens, vocem inaudivit *Ne paveas mulier; quia lumen paries, quod mundum clarius illustrabit.* Eóque prodigio edocta, natæ infantulæ, in baptismo, Claræ nomen imposuit: ut vita perhi-

perhibet. Sic S. Swiberto, Werdensi Episcopo, ab illustrissima Matre nasciturо, omne cubiculum fulgor inusitatus replevit, radiisque irreverberatis stetit, donec infans in lucem editus fuit; *Ut inquit S. Marcellinus in vita.* Mater S. Willebrordi, Trajectensis Episcopi, noctu in somnis, quasi novam lunam ad plenitudinem perfectam, excrescentem, intuita, à Presbytero religioso intellexit, Filium ejus caliginosos tenebrarum errores, luce veritatis discussurum, & quocunque perrexerit, comitante luminis superni splendore, plenam perfectionis gloriam mundo ostensurum. *Ut refert Albinus Flaccus Caroli M. Præceptor in vita sancti hujus Episcopi.* Mater S. Columbani Abbatis, gravida, noctu in somnis, è sinu suo solem miro fulgore radiantem procedere, ac lumen ingens mundo affundere conspexit: nimirum Sanctus hic, tanquam sol in Ecclesiæ cœlo splenduit, secundùm illud Deboræ. Judic. 5. *Qui autem diligunt te, sicut sol in ortu suo splendet, ita rutilant.* Testis est Jonas Abbas in ejus vita. Pari modo, glorioſus ille Patriarcha Dominicus, mundi lumen, Ecclesiæ columen, scutum fidei, Hispaniæ gloria, religiosissimæ Prædicatorum familiæ Fundator & Auctor, dum adhuc materno clausus lateret utero, vidit Mater se quasi catellum gestare, qui ore facem ardentem præferebat, quâ utero egressus totum mundum illuminabat & inflammabat. Hæc sunt Sanctorum magnorum, eorúmque operum glorioſorum præsagia, quibus Deus quales futuri essent, antè significavit. Quare hoc facis prognosticon, sanctissimo Patriarchæ Dominico apprimè convenire, præsenti exhortatione probabimus. Et sicut Joannem Baptistam, lucernam ardentem & lucentem fuisse Christus prædicat, ita nos S. Dominicum facem ardentem & lucentem, mundum illuminantem ac inflammantem extitisse demonstrabimus.

I. Glorioſissimus Patriarcha Dominicus *Fax ardens* fuit. Bonitati divinæ in more positum est, ut Viros sanctos, quos in Verbi sui Divini Præcones, ac zelatores animarum elegit, priùs igne charitatis & zeli succendat, quàm aliis prædicando luceant, vel audientium corda inflamment. Insinuat id Doctor mellifluus, adducto S. Joannis Præcursoris Christi exemplo, qui fuit *lucerna ardens & lucens*; non vice versâ, *lucens & ardens: quia Joannis ex fervore splendor, non fervor prodiit ex splendore: sunt enim qui non eò lucent, quia fervent; sed magis fervent, ut luceant: at isti planè non fervent charitatis spiritu, sed studio vanitatis.* Hæc. S. Bernard. serm. de S. Joan. Ita pariter priùs arsit cor S. Dominici, quàm lingua ignem, lucémque protulit ac longè latéque dispersit: Fax antè succensa fuit in corde, deinde foras promicantes, radios luminis evibravit. Verùm qualisnam in corde S. Dominici ardor flagravit? Non alius, nisi ardor triplex ac vehemens, quem in S. Joanne Christi prodromo, suscitatum fuisse ait l. c. S. Bernardus: 1. *Ardens enim*, inquit, *erat in seipso vehementi austeritate conversationis.* 2. *Ardens erat erga Christum, intimo quodam & pleno fervore devotionis.* 3. *Ardens erat erga peccantes proximos, constantiâ liberæ increpationis.*

I. S. Dominicus Fax ardens.

pationis. Eosdem ardores in Divo nostro Dominico, S. Joannis Baptistæ Spiritu pleno, reperimus. Nam

1. Sanctus Patriarcha Dominicus, fax *ardens erat in seipso vehementi austeritate conversationis.* Ab hac enim, Sanctorum ferventium mos est, initium ducere; quo carnem spiritui, appetitum rationi, amorem proprium, amori divino subjiciant ac substernant. Hâc face, hoc corpus domandi ardore insatiabili, inflammatus, quid non austeritatis excogitavit? Depexo vilique amictu corpus operiebat; cilicio aspero corpus premebat, catenâ rigidâ, in carnem ejus se insinuante, corpus stringebat, somnum scabello innitens, aut humi jacens carpebat; quot noctibus flagello ferreo, filis cupreis intexto, tergus suum exarabat, tantâ vi & impetu, ut totus sanguine suómet purpuraretur. Primam autem flagellationem pro suis; alteram pro proximorum peccatis, tertiam pro redimendis è lustrico igne animabus offerebat: sic cibum sumebat, ut perpetim jejunare videretur, omni prorsus carne abstinens, cibisque esurialibus duntaxat utens. Tanta perdomandæ carnis cura, viro sancto insederat; probè gnaro, quòd terra nisi serriatur & runcetur, & vitis nisi tondeatur, nunquam copiosas fruges afferat; & ignis nisi priùs intus ardeat, nunquam foras per fenestras erumpat.

2. Sanctus hic Patriarcha fax erat, *ardens erga Christum intimo quodam & pleno fervore devotionis*: Quo ad omnem erga eum amorem & cultum, voluntatémque ejus exequendam erat longè paratissimus. Oleum devotionis, flammam amoris nutrit; ungit tardó gradum, & expeditum ad omnia reddit; mentémque deliciis cœlestibus exhilarat. Quanto devotionis ardore vir sanctus, quanta vi lacrymarum sacris Missarum solemniis operabatur quotidiè? Quanto devotionis ardore, sive domi, sive foris, sive sub dio, sive sub tecto, atque in hospitiis, animum ad Deum erigebat & preces fundebat; sociósque suos ad Deum laudandum, & matutinas preces piissimè recitandas excitabat? Quanto devotionis ardore choro intererat, primúsque omnium, non interdiu solùm, sed & noctu ad Psalmos Davidicos decantandos advolabat? Quanto pietatis incendio, orationes, quæ continuæ erant, è corde bullienti effundebat; in quibus crebrò ecstasin patiebatur, adeóque deliciis cœlestibus inundabatur; ut inter lacrymas & suspiria, quamvis ipse haud adverteret, à somno fratres excitaret? Enimverò colliquescebat amore pectus, adeóque mente excedebat, ac si sensuum usû destitutus esset: & nonnunquam flammâ charitatis propellente, sic elevabatur; ut etiam corpus de terra sublatum, in aëre penderet; tantis inter precandum favoribus à Deo cumulatus; ut ipsémet amico cuidam suo negârit, à Deo se quidquam petisse, quod non impetrârit.

3. S. Fundator fax erat, *ardens erga proximos peccantes, constantiâ liberæ increpationis.* Implebat enim Præceptum Apostoli vir sanctus, 2. Tim. 4. 2. *Argue, obsecra, increpa in omni patientia.* Et ad Titum 2. 15. *Argue cum omni imperio.* Et Isaiæ c. 58. 1. *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam & annuntia populo meo scelera*

scelera eorum. O quanto ardore clamavit, arguit & increpavit scelestos, zelosissimus hic Verbi Divini Prædicator? Certè *vox ejus*, ut de Elia ait Ecclesiasticus c. 48. *velut facula ardebat*: & auditorum corda succendebat: magno fervore Placentiæ, Uxamæ, aliisque in locis, in scelera passim grassantia detonuit: magno fervore Albigensium hæreticorum deliria confutavit: magno fervore & ardore spiritûs, libros hæresæos peste infectos publicè refellit, in ardentem fornacem unà cum libro catholico fidei dogmata continente injecit, libello hæretico in cineres redacto, catholico autem illæso. Quare perge, S. Pater, fructum referes. *Clama ne cesses*, Dominice: nam peccata, hæreses, aliáque noxia altè immerguntur, bona ferè in superficie natant, nec facilè ad ima descendunt. *Clama ne cesses*: scelera, dogmatáque perversa, venena esse cogita, quæ non hausta tantùm; sed tacta etiam perimunt: medicamenta verò ut prosint, combibenda sunt, & sæpius iteranda. *Clama ne cesses*, prædica verbum, insta opportunè, importunè, argue, obsecra & increpa: noxia sponte nascuntur, & nullâ manu semina spargunt, ad deteriora fœcundus omnis ager: in bonis, opus est rastro, vomere, ligonibus, sudore. Clamavit sanè, & maximo fructu clamavit Sanctus Prædicator Dominicus, non instar canis muti silens, aut non valens latrare: ideóque tot animarum millia è vitiorum sordibus extraxit, tot Hæreticorum millia ad Ecclesiæ sanctæ gremium reduxit.

Reverendi Patres ac Charissimi Fratres, desideratis & vos vestris exhortationibus, sermonibus, colloquiis, catechesibus, alios ad fidem & pietatem, virtutísque studium accendere: priùs fax fitis intus ardens; ac postea foras flammas spargetis: carbo extinctus, alios minimè accendet. Ecclesiastes celebris ex Divi Francisci familia, interrogatus, quamobrem conciones ejus tantas in auditorum animis flammas non excitarent, atque Sancti Bernardini, licèt hic ejusdem Ordinis esset & doctrinæ ac eloquentiæ minoris? Rectè respondit: se carbonem esse nonnihil calidum, qui alios carbones nequiret accendere, Bernardinum verò carbonem omnino candentem esse, qui omnia quæcunque tangeret, accenderet. Hoc idem, cum Cicerone Oratorum Principe, confirmabat antiquitas: *Ardeat Orator, si vult accendere plebem.* Ardeat in vobis amor rigoris & austeritatis vitæ, & alios ad ferendos dignos pœnitentiæ fructus, accendetis: ardeat in corde vestro ignis devotionis; & aliis, ejusdem flammas injicietis. Priùs vobismet ipsis prædicate, vos ipsos arguite & increpate, quàm alios: veteri enim adagio fertur, validiora esse exempla, quàm verba, meliúsque doceri opere, quàm sermone; exemplo Christi Domini, qui priùs cœpit facere, quàm docere.

II. S. Dominicus Fax lucens.

II. Vidimus glorioſissimum Patriarcham Dominicum, facem extitisse ardentem, omnia inflammantem; nunc videamus facem quòque fuisse lucentem, cuncta illuminantem. Rursùm hic optimè videmur adaptare S. Dominico, quod Doctor mellifluus in serm. de S. Joan. deprædicat de Christi prodromo. Sanctus Christi Domini Baptista: *Luxit*

exemplo, digito, verbo: & seipsum ostendens ad imitationem; & luminare majus, quod latebat, ad peccatorum remißionem; & ipsas quoque tenebras nostras illuminans. Eadem quoque de sancto Fundatore Dominico verè asserimus: nam

1. Fax hæc *lucens, luxit exemplo, se ipsum ostendens ad imitationem. Vos estis lux mundi,* inquiebat Salvator de Apostolis: *& nemo lucernam accendit, & ponit eam sub modio; sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt.* Lucæ. 11. 33. S. Dominicus lux fuit, non domûs, aut cubiculi; sed mundi universi, fax fuit posita non sub modio, sed in candelabro, ut omnibus, in domo Ecclesiæ versantibus lucem præbeat. Huc igitur oculos, non lippientes, sed sanos convertite, ac facem hanc, quibus vobis & mundo toti, vitæ exemplis præluxerit, aspicite. 1. Luxit exemplo innocentiæ, & eximiæ puritatis, tum corporis, tum mentis: suam enim virginitatem, & quam primùm in Baptismo susceptit gratiam; ad ultimum usque spiritum, integram illæsamque conservavit. 2. Luxit exemplo humilitatis profundissimæ: quidquid enim in se cernebat boni, totum non sibi, sed Deo attribuebat; virtutes suas, summâ curâ occultabat: insulas episcopales, majore, quàm alii ambiunt, studio refugiebat: etsi nudis peregrinaretur pedibus, ubi tamen urbes pagósque, in quibus spectatores aderant, intraret, calceos resumebat; verbò contemptus omnis erat avidissimus. 3. luxit exemplo evangelicæ paupertatis; omnibus enim terrenis se exuit, ut nudus nudum Jesum expeditiùs sequeretur: & tametsi nobili stemmate ortus esset, stipem ostiatim cogebat, oblata panis frustula genibus flexis demissè acceptans; & hilari vultu dissuavians. 4. Luxit denique exemplo assiduæ orationis, singularis in Deum fiduciæ, peculiarii cultûs & devotionis erga B. Virginem Deiparam, in cujus honorem, rosaris devotionem primus instituit, gloriámque ejus pro viribus promovit &c. An non igitur sanctus iste, fax fuit lucida, quæ *luxit exemplo, seipsum ostendens ad imitationem?*

2. Fax extitit *lucens digito; & ostendens luminare majus, quod latebat, ad peccatorum remißionem.* 1. Luxit vir sanctus digito, dum illustrissimum Prædicatorum Ordinem instituit, promovit, amplificavit, non absque gravissimo labore, ac maximo perpetuoque rei Christianæ fructu. 2. Luxit digito, regulam divi Augustini, familiæ suæ ad observandum porrigens, ac præclarissimas constitutiones addens. 3. Luxit digito ostendens ordini suo ejusque religiosis, *luminare majus,* Christum Dominum, *ad peccatorum remißionem,* agendámque de delictis in sæculo perpetratis, pœnitentiam. 4. Luxit digito ostendens iisdem luminare majus, quod identidem, tanquam verum justitiæ solem, pulli aquilini, irretorto oculo intuerentur, & virtutum ejus radios fulgidissimos, iisdem illustrandi atque inflammandi in se reciperent. 5. Luxit digito, ostendens quoque & suis & toti mundo luminare minus, Beatissimam scilicet Virginem Mariam, Matrem gratiæ, pecca-

peccatorum Advocatam, ad delictorum remissionem, & gratiæ copiosæ impetrationem. 6. Luxit digito, dum Prullianum, Carcassam, Tolosámque inter situm, elegit, in eodem Monasterium nobilibus Virginibus recipiendis exstruxit, & eisdem certam religiosè vivendi formulam præscripsit. 7. Luxit denique Sanctus Dominicus digito, tot Ordinis sui Filios gloriosos, lucis suæ radiis alliciens & attrahens, ac Christo gignens. Hâc ejus luce illustratus fuit Sanctus Thomas Aquinas, Ordinis Prædicatorum lumen, totiúsque Ecclesiæ Catholicæ Magister. Hâc luce illuminatus fuit Sanctus Petrus Martyr, fidei Defensor, malleus Hæreticorum. Hâc luce perfusus fuit Sanctus Hyacinthus, Confessorum Sanctorum speculum. Sanctus Vincentius Ferrerius suæ ætatis Apostolus, Sanctus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, Sanctorum Præsulum exemplar, Sancta Catharina Senensis, tot tantisque favoribus à Sponso suo JESU Christo cumulata: Sancta Rosa Virgo Limana, in Peru, omnium virtutum odore fragrantissima. Tacemus innumeros alios, Filios & Filias ejus spirituales, qui hausto ab ipso Patriarchâ suo, virtutum splendore in Ecclesia Dei, firmamenti stellas æquant, ac mirè radiant, Martyres, Confessores, Doctores, Episcopi, Cardinales, Summique Pontifices: nec non Moniales, quæ ejus virtutum fulgore perstrictæ, suæ florem virginitatis illibatum servârunt, muliebrémque infirmitatem vicerunt, & in corpore mortali, vitam cœlestem sunt æmulatæ. Quis igitur his perpensis, Virum sanctum, *digito luxisse, ad ostendendum luminare majus in remissionem peccatorum*, negaverit?

3. Fax fuit *lucens verbo, & ipsas quòque tenebras nostras illuminans.* Lucebat Sanctus Dominicus, Ecclesiastes ac Verbi divini Præco zelosissimus, *verbo*, quæ lux ex ardore promicabat: Lucebat verbo peccatoribus, oculos eis aperiens, ut scelerum suorum fœditates viderent. Lucebat verbo, tenebras Hæreticorum illuminans; eúmque in finem, solis instar mundum circumeundo illustrantis, singula obibat oppida, pedes, & quidem nudus, absque calceis, omnia perrumpens obstacula, cuncta spernens pericula, amore Dei ac proximi, totus inflammatus, & Martyrii desiderio succensus: quâ in expeditione, decenni labore, sudore, fatigatione, prædicatione, instructione, innumerarúmque ærumnarum tolerantiâ, id obtinuit, ut sanctissimæ vitæ suæ, cœlestis doctrinæ, ac miraculorum splendore, perstricta, ad centum animarum millia, hæresi ejuratâ, resipuerint, atque ad veræ Ecclesiæ gremium, postliminio reverterint. *Domino cooperante & sermonem confirmante, sequentibus signis*, ac miraculorum splendoribus, dum ægri sanantur, Dæmones fugantur, mortui resuscitantur, aliáque innumera prodigia patrantur.

Reverendi in Christo Patres, Fratrésque Charissimi, num Sanctum Dominicum, Ecclesiæ Atlantem, æternitatis

tatis satorem, mundi facem ac lucem, orbisque universi reformatorem, imitari, atque instar tubæ Evangelicæ, mortales ab interitu ad vitam sempiternam revocare desideratis? Videte ut sitis antè *fax ardens*; sic eritis quòque *fax lucens*. S. Dominici exemplo priùs docete facto, quàm verbo: nam ut ait Sanctus Gregorius: *Doctrina cum omni imperio docetur, quando priùs agitur, quàm dicatur, nam doctrina subtrahit fiduciam, quando conscientia præpedit linguam.*

Quæ cùm ita sint RR. PP. ac FF. Gloriosissimi Patriarchæ Dominici exemplo, studeamus, ut simus *Fax ardens*, & quidem 1. Austeritate conversationis, corpus ejúsque cupiditates ac passiones strenuè domando ac subigendo; ne fortè cum aliis prædicamus, ipsimet reprobemur. 2. Simus *Fax ardens*, intimâ erga Christum devotione, voluntatis propriæ resignatione, nos totos ei offerendo, ac orationis, pietatisque exercitiis nos ei uniendo. 3. Simus *Fax ardens*, constantiâ liberæ increpationis, peccatores arguendo, hortando, increpando, atque ad veritatis agnitionem & vitæ emendationem eos adducendo. Hâc ratione si arserimus, mox lumen erumpet: etimóque 1. *Fax lucens*, exemplo, viámque pandemus ad imitationem, puritatis, humilitatis, castitatis, paupertatis ac cæterarum virtutum. 2. *Fax erimus lucens digito*, multa pro Dei gloria & animarum salute scribendo & agendo. Ac denique 3. *Fax lucens verbo*, quando tenebras peccatorum, hæreticorum, & infidelium dissipabimus, quàm plurimos ad Ecclesiæ sanctæ gremium aberrore revocabimus; nec miracula virtutum deerunt. Atque idcirco, cum S. Dominico, aliisque Doctoribus ac Verbi divini Præconibus, tanquam faces ardentes & lucentes, tanquam stellæ scintillantes, in perpetuas æternitates, coruscabimus.

EXHOR-

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. FRANCISCI SERAPHICI,
Ordinis Minorum Fundatoris, sub Schemate Seraphini.

THEMA.

Seraphim stabant ... & volabant .... & clamabant.
Isaiæ c. 6. vers. 2. 3.

SANCTUS Isaias Propheta, à Seraphino, calculo ignito in Vatem consecratus: quodammodo in Ordinem Seraphicum sublimatus est: destinabatur enim à Supremo Numine, ut gelida hominum corda, ardenti concionum, vitæ, & charitatis fervore, Dei cognitione & amore inflammaret. Seraphicus hic Propheta admirandâ à Deo visione fuit recreatus, hisce verbis cap. 6. ab ipsomet descriptâ: *In anno quo mortuus est Rex Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum & elevatum:* (tanquam in templo magnifico, in throno glorioso & augusto residentem) *& ea, quæ sub ipso erant*, scilicet, fimbriæ & oræ paludamenti & vestitûs regalis, *replebant templum*: tantâ erat longitudine & latitudine: *Et Seraphim stabant super illud:* Nimirum super pedem aut pavimentum solii, quemadmodum Regi in throno confidenti, astant inferne Principes. *Sex ala uni & sex ala alteri: duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus*, scilicet Dei & suos, *& duabus volabant.* Seraphini ab ardore & igne nomen trahunt; ac sunt in Hierarchia Angelica supremi, & amore divino ardentes & alios succendentes. Eâque de causâ Sanctorum Virorum, charitate divinâ flagrantium, imaginem exhibent. Hos inter Sanctus Franciscus, Pater & Patriarcha Seraphicus, illustrissimi ac piissimi Ordinis Minorum Fundator, eminet; quem ob ardentem charitatem, meritò cum Seraphino componimus; quàm verò id appositè aptéque faciamus, clariùs perspicietis, ubi instar prædictorum Seraphinorum coram throno divino, *arsisse, stetisse, volâsse*, & *clamâsse*, ostenderimus.

I. Seraphini flagrabant.

I. *Seraphim ſtabant* ſuper illud. Seraphinorum naturam, geniúmque ſi penitiùs inſpiciamus, ardentes & incendentes eſſe deprehendimus: *Seraphim quippe ardens vel incendens interpretatur*: ait S. Bernardus ſerm. 3. in hanc viſionem: ac propter hunc ignis divini æſtum, indolem nacti ſunt 1. Puriſſimam, omniſque maculæ expertem. 2. Pervigilem. 3. Mirè excitatam. 4. Agillimam. 5. Vi & efficaciâ ſingulari præditam. 6. Splendentem inſtar ignis maximè ob charitatis ardorem: & licèet hæc reliquis quòque Angelis ſint communia, cùm de eis Pſalmographus Pſal. 103. 4. aſſerat: *Qui facis Angelos tuos ſpiritus, & miniſtros tuos flammam ignis*. Tamen in Seraphinis, Deo proximis, ac lucis, igniſque divini illuſtrationem & ardorem immediatè ac proximè excipientibus, peculiari, perfectioríque modo, reperiuntur, ut docet S. Dionyſius de cœl. Hierarch. quem S. Chryſoſt. hom. 64. ad Pop. Patréſque cæteri ſequuntur.

Seraphini illi, viros ſignificant Iſaiæ ſimiles, Prophetas, Dei Præcones, Ordinum Fundatores, alióſque Dei & proximi charitate flagrantes. Talis fuit S. Propheta Elias, de quo Eccli. c. 48. dicitur: *Surrexit Elias quaſi ignis, & verbum ejus quaſi facula ardebat*. Talis fuit S. Baſilius Magnus, quem S. Ephrem abſens inſtar columnæ igneæ conſpexit: & præſens linguam igneam per os ejus loquentem vidit. *S. Amphilochius in vita Baſilii*. Talis fuit nomine & omine S. Virgo & Martyr Seraphia, quæ amore divino ſuccenſa, ignem venereum æquè ac vulcanium fortiter ſuperavit. Talis fuit S. Eccleſiæ Doctor Bonaventura, qui in Libris ſuis etiam ſcholaſticis, auditores æquè ad pietatem inflammat, ac ſapientiâ illuſtrat, ideóque meritò Doctoris Seraphici nomen adeptus eſt. Talis denique & in primis extitit S. Patriarcha Franciſcus, cujus honori hodierna dies feſtiva agitur. Hujus ſancti Viri pectus cùm igne divini amoris vehementer flagraret, Seraphicas omnino propietates induit: Vitam enim 1. puriſſimam, ſanctam, & immaculatam, atque à labeculis etiam minimis abhorrentem duxit. 2. Maximâ vigilantiâ ſaluti, perfectionique propriæ & alienæ intendit. 3. Excluſo omni languore ac tepore, mirè ſemper excitatus extitit. 4. Minimè ſegnis aut tardus; ſed ad omnia devotionis exercitia promptiſſimus & expeditiſſimus advolavit. 5. Facta ejus & verba ex corde & ore, flammis charitatis ſuccenſo prodeuntia; mirâ vi atque energiâ, ad auditores & ſpectatores ad imitandum pertrahendi & permovendi pollebant. 6. Unde & ſplendor ac fulgor charitatis, ſanctitatiſque ex omnibus elucebat; ut meritò aliquando in curru igneo, inſtar Eliæ, vehi, à ſuis conſpectus fuerit. quæ omnia S. Bonaventura. S. Antoninus. S. Vincentius ac deniq; Chronicon S. Franciſci, prolixè teſtantur.

O ſi & nos pro modulo noſtro, virum hunc Seraphicum, imitaremur! O ſi charitatis ope, innumeras vitæ noſtræ maculas perpurgare, tepiditatem, languorem, tarditatem, ſomnolentiam excutere valeremus! O ſi S. Franciſci ignis vel ſcintilla, cor noſtrum penetraret, quæ indies magis, magiſq; ſeſe dilatans, vitæ ſanctioris ardori & ſplendori propius nos admoveret!

II. Se-

II. Seraphini illi quos Isaias Propheta, Deo revelante, conspexit: divinæ Majestatis sublimi throno proximè astabant: *Seraphim stabant super illud*, inquit, Propheta c. 6. ℣. 2. *stabant*, tanquam aulici prope solium Regis. *stabant*, tanquam famuli ad nutum Domini promptissimi & expeditissimi. *stabant*, non sedebant: Dei enim est in throno sedere, Angelorum verò ceu ministrorum stare; Lucifer etenim sedere volens in lateribus aquilonis, corruit, & ab alto in Tartarum deturbatus est. Præclarè in hanc visionem Doctor mellifluus. serm. 3. notat Dei esse sedere, Angelorum stare, ideóque Luciferum cecidisse, qui dixit: sedebo in lateribus aquilonis. *stant*, ait, *planè Seraphim, quia charitas nunquam excidit. stant attoniti & suspensi in contemplatione, sedentis in throno: stant in æterna incommutabilitate & æternitate incommutabili.* Tu (Lucifer) *sedere tentasti: ô impie! propterea tui moti sunt pedes, & effusi sunt gressus tui. Filius est, qui sedet in throno, Dominus Sabaoth, cum tranquillitate judicans omnia. Sola sedet Trinitas, quæ sola habet immutabilitatem: Seraphim verò stant.*

II. stabant.

Horum Seraphinorum more, humilis & pauper Seraphinus noster Franciscus, non sedit, solium non ambivit, quin potiùs dignitates, honores & mundi gloriam, despexit, pedibúsque conculcavit; ideóque non sedit, sed stetit in cognitione sui: stetit in abysso sui nihili: stetit in summo contemptu sui; hinc & humilitas ejus & charitas nunquam excidit. Stetit, super omnia terrena & mundi bona elevatus, quæ sursum sunt sapiens, quæ sursum sunt, quæ rens, non quæ super terram. Hac de causa vestibus coram Episcopo se exnit, omnibus se bonis paternis abdicavit; se nunc securiùs oraturū. *Pater noster qui es in cœlis* dictitans. Deinde templum ingressus, ac in sancto missæ sacrificio Evangelium audiens, in quo Christus Dominus Apostolos prædicatum mittens, *vetuit, eos aureum, argentúmve possidere, pecuniam in zonis in via portare, duásve tunicas habere, calceamenta Virgámque deferre.* Illicò vir sanctus, luce divina collustratus calceos exuit, baculum, pecuniámque omnem velut rem prorsus execrabilem abjecit, unicâque tunicâ contentus, cingulum coriaceum, quo fuerat astrictus, posuit, nodosóque lumbos fune succinxit, & vitam prorsus Apostolicam auspicatus est, dicta Evangelii verba, tanquam per Angelum è cœlo sibi demissa interpretatus. *S. Bonav. Ribadin.* atque hic paupertatis altissimæ spiritus, ad supremum usque anhelitum, in sancto Viro perduravit, quando obitus sui temporis præscius, in ædem sacram *S.* Mariæ de Portiuncula, se deportandum jussit, jámque moriturus, tanquam verus paupertatis & JESU nudi in cruce morientis Amator ac æmulator, totum se vestibus nudavit, humique prostravit. An non Vir hic sanctus sui mundique Contemptor maximus, stetit, super omnia terrena elevatus? Verùm, unde hæc mentis generositas, spirituque sublimitas? *Seraphini* inquit S. Bernard. *stant attoniti & suspensi in contemplatione sedentis in throno. Stant in æterna incommutabilitate & incommutabili æternitate.* Ita Seraphicus Patriarcha Franciscus stabat in contēplatione

sedentis in throno Altissimi, defixus: stabat in oceano Bonitatis infinitæ totus immersus & absorptus, unde omnium rerum caducarum oblitus, exclamabat totâ nocte: *Deus meus & omnia!* Deus meus est mihi omnis Thesaurus & opulentia, omnis honor & excellentia, omnis voluptas & dulcedo plùs quàm cœlica! Deus meus & omnia?

O Dilectissimi! si & nos staremus super omnia terrena elavati! ô si ex animo mundum, mundanáque omnia cum sancto Francisco calcaremus! At, nunquam eò perfectionis eluctabimur, nisi stemus defixi in contemplatione sedentis in throno; si Deum & cœlestia intimè meditati fuerimus, eorùmque excellentiam penetraverimus; mox omnia caduca & fluxa, tanquam puerorum crepundia ridebimus & despiciemus; *Consideranti, quæ & quanta promittuntur in cœlis*, ait M. Gregorius, *vilescunt omnia, quæ habentur in terris.*

III. Volabant.

III. Pergit Propheta Seraphicus in visionis suæ narratione, aitque visos à se Seraphinos, senis instructos alis fuisse, ac volitasse. *Sex* inquit, *alæ uni & sex alæ alteri, duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes, & duabus volabant.* l. c. Velabant faciem suam, Seraphini alis supernè conjunctis, præ intima reverentia, quod tantum divinitatis jubar, oculo irretorto intueri non possent. Pedes verò velabant, præ verecundia, ne quis imperfectum eorum amorem & affectus, cujus pedes sunt symbolum, aspiceret ut exponit S. Chrysost. serm. 6. de hac visione. Et *duabus volabant*: non circumvolando; sed quasi volaturi, aut volaturientes, alas movebant, stabant enim: & quemadmodum aves grandiores, in terra consistentes, antequam se in altum levent, alas agitant, ut se sursum librent: ita Seraphini *volabant*, tanquam ad omne Dei imperium parati & agiles. *Volabant*; ingens desiderium suum, quo ad Deum videndum rapiuntur, ut ei se totos immergant, ostendentes: *Volabant*, incendium amoris, quo Deo vicini uruntur, alis quasi flabello refrigerantes.

De S. Patre Seraphico, an non pariter dicere licebit *sex alæ uni*, id est senis illum alis instructum fuisse? S. Bonaventura in libro suo quem de sex alis Seraphini exaravit, tam cuilibet fideli, fide & charitate prædito; quàm Superiori cuivis senas applicat alas, quas appositè S. Patriarchæ Francisco adaptaverimus. Sex alæ primæ sunt *Confessio, satisfactio, carnis mundatio, puritas cordis, dilectio proximi, dilectio Dei.* Duabus primis velamus præ verecundia peccatorum faciem; duabus aliis, corpus & animam, mundità & puritate contegimus; duabus reliquis evolamus ad Deum, charitate Dei & proximi. O quàm luculentè, senæ hæ alæ in Patre Seraphico effulgent, & quidem 1. Ala prima est Confessio: quanto dolore, quantâ detestatione, delicta sua, etiam minutissimâ, expiavit? quanto lacrymarum imbre ea defievit; ut oculorum usum propè amiserit: Tametsi ea sibi remissa esse, Deo revelante, cognoverit? 2. Ala altera est satisfactio:

quibus

quibus & quot pœnitentiæ operibus, Deo satisfacere studuit? S Bonaventura ea prolixè recensèt. Corpus enim suum aspernmis habebat modis, vix necessaria vitæ tolerandæ ei concedebat: rarò cùm sanus esset, cibo cocto vescebatur; quo si fortè vesceretur, eum cinere aspergebat, aut frigidâ temperabat, ut prorsus insipidus redderetur. Sitim frigidâ, eâque modicâ admodum, sedabat, quamvis esset siccissimus ac inflammatissimus. In dies singulos, haud aliter ac si tironem ageret, novos carnis animique domandi excogitabat modos. Dum prædicatum exiret, lectum nuda tellus præbebat, cervical verò, aut lapis aut lignum. Amictus erat unica, eâque pannosa tunica: ut alias asperitates brevitatis gratiâ præteream. 3. Ala tertia, carnis munditia summa semper in eo eluxit, castitâsque Angelica, cui conservandæ opportuna, & non rarò inusitata adhibebat remedia; asperrimâ hyeme in foliam nivibus plenam se se mjecit, ut Veneris ignes, conversionis præsertim initio, exstingueret: Et licèt virgineam corporis, animique integritatem semper illibatam servaverit, semper tamen exactissimam oculorum custodiam adhibuit, mulierúmque familiaritatem quàm diligentissimè devitavit, quibus si fortè colloqui coactus fuisset, oculos tamen, adeò accuratè fræna bat, ut nullam facietenus agnosceret. 4. Quarta ala est, puritas mentis, quam à minutissimis nævis immunem conservare, passionum motus domare, continuâ abnegatione, & sui victoriâ ac vigilantiâ allaborabat. 5. Ala quinta est dilectio Dei, incredibile memoratu est, quantis divini amoris facibus succenderetur hic Seraphinus, & quodammodo liquaretur: hoc ardore stimulatus, Dei sui dilectissimi gratiâ, ærumnas & labores nullos detrectavit: in Syriam, aliásque Provincias à Barbaris captas pergere, ipsisque Mauris Evangelium prædicare decrevit. Postea in Mauritaniam cogitavit, ac denique in Syriam revertit à Mauris comprehensus, & indignissimis omnino modis habitus, verberibus contusus, flagris concisus, hoc unum dolore maximo sensit, quòd optatissimâ martyrii laureâ potiri, ac pro JESU dilecto sanguinem profundere nequiret. 6. Ala sexta est dilectio proximi, quam indefesso labore, Evangelium prædicando, legentibus subveniendo, Ordinem Religiosum fundando, aliáque quàm plurima charitatis obsequia exhibendo, declaravit: temporis angustiæ cogunt abrumpere, & sex alas. Superiori convenientes in aliud tempus reservare. Charissimi, si cum Seraphinis volare cupiamus, nas alas nobis pro modulo nostro coaptemus, sine confessione & satisfactione, non purgamur, sine corporis, mentisque puritate, Deum non intuemur; sine amore Dei & proximi ad eum non pervolamus.

IV. Clamabant.

IV. Ad extremum, de Seraphinis prædicat Isaias clamorem: *Clamabant*, inquit, *alter ad alterum*. Sed quid clamabant? cœleste trisagion: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria ejus.* I. c. ℣. 3. Laus est effectus amoris, quem enim amore complectimur, laudibus prosequimur: Ardentes igitur amore Seraphini,

phini, in laudes erumpunt clamando, & laudando abyssum sanctitatis: ex qua tam homines, quàm Angeli omnem suam sanctitatem participant.

O quoties S. Franciscus Seraphico exæstuans amore in Dei sui amati laudes erupit? Quoties sanctum illud Trisagion cecinit? Quoties Sanctus, Sanctus, Sanctus ex intimo corde ingeminavit? Sive hymnum Ambrosianum decantaret; sive horas Canonicas stans, instar Seraphini, maximo pietatis, devotionis & reverentiæ sensu persolveret; Sive ardore Seraphico æstuans noctes integras, precando, Deúmque laudando & familiare sibi, *Deus meus & omnia*, repetendo, insumeret? Ut de ardenti ejus, in concionibus corda moventibus clamore, gratiâ brevitatis taceamus.

Chariſſimi, imitemur Seraphinos & Seraphicum Patriarcham Franciscum, priùs amando, ex quo clamor & laus sequetur. Quando preces fundimus, quando horarium pensum aut Virginis Deiparæ Officium recitamus; sanctitatis abyssum corde præ amore bulliente celebremus. Dicamus, *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth*: Sanctus in creatione, sanctus in redemptione, sanctus in sanctificatione nostra. Sanctus in cœlo, sanctus in terra, sanctus in gehenna. Sanctus in gloria, sanctus in gratia, sanctus in justitia. Sanctus glorificans Angelos, sanctus justificans homines, sanctus puniens Cacodæmones. Sanctus in Seraphim, sanctus in Cherubim, sanctus in Thronis. Sanctus ante sæcula, sanctus in sæculis, sanctus in æternum & ultrà.

Quocirca, Dilectiſſimi, exemplo Divi Franciſci Seraphici paulatim, à parvis inchoando amoris actibus, habitum charitatis in nobis augeamus, ut tandem ardorem charitatis vehementem nanciſcamur; vi cujus nævis peccatorum abolitis, puritatem; diſcuſsâ ſocordiâ, vigilantiam; pulſo tepore, fervorem; fugatâ tarditate, agilitatem alacritatémque; impellente charitatis ardore, obtineamus. 2. Hâc charitatis virtute nos firmante, ſtabimus cum S. Patre Seraphico, ſtabimus in Deo deſixi; ſtabimus ſuper terrena omnia elevati; ſtabimus in humilitate & paupertate immoti; mundi bona, veluti puerorum crepundia ridentes ac deſpicientes. 3. Hoc charitatis ardore nos fovente & animante, ſenas induemus alas, & ſanctum Franciſcum æmulantes volabimus, à peccatorum confeſſione & ſatisfactione inchoando, atque à terra nos elevando; deinde ad caſtitatem & mentis puritatem, tanquam in mediam aëris regionem puriorem & ſupra tempeſtates nos elevando; denique ad igneam charitatis regionem nos librando. 4. Demum charitatis incendio intus in corde flagrante, ad clamorem Deique ardenter amati laudem, excitabimur: incipiemúſque hîc in terris cantare *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, ut illud poſtmodum cum Seraphinis, cum S. Franciſco, aliiſque ſanctis Seraphicis totâ æternitate continuemus in cœlis.

* * *

EXHOR-

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE SERAPHICÆ VIRGINIS,

S. MATRIS THERESIÆ,

Carmelitarum Discalc. Fundatricis, magnæ spiritûs Magistræ.

THEMA.

Nunc ergo, Filii, audite me. Audite disciplinam & estote sapientes, & nolite abjicere eam. Proverb. 8. 32.

QUemadmodum S. Eliam Prophetam, magnum Spiritûs Magistrum, jure prædicamus; qui Elisæum, aliósque complures discipulos (quos Scriptura divina filios Prophetarum nuncupat) in Carmelo Syriæ monte, omni virtute, vitæ austeritate ac perfectione imbuit: ita pariter S. Theresiam spiritu & virtute Eliæ præditam, meritò magnam Spiritûs magistram celebramus. Hæc enim Virgo sanctissima, familiæ Carmelitanæ vivendi normam ac formam à S. Elia, ceu Patriarcha, inchoatam; conscriptam verò primùm à Joanne, ac deinde à S. Alberto Hierosolymitanis Patriarchis, compendiosiùs traditam, & postmodum ab Eugenio IV. Pontifice mitigatam, pristino rigori & vigori restituit. Nec tantùm Virgines; sed & viros eximios, ad vitæ arctioris imitationem, atque depositâ Eugenii moderatione, ad primævam ordinis disciplinam, innovandámque Carmeli gloriam, allexit, docuit, informavit.

Hujus igitur magnæ Spiritûs Magistræ profunda sapientiæ cœlestis arcana, altissimáque vitæ sanctioris axiomata nonnulla proferemus, & tanquam lectiones utilissimas, ac perfectionis fundamenta declarabimus.

I. S. Theresia, magna est Magistra æternitatis, quæ lectionis primæ loco, tanquam primum axioma, & omnis perfectionis fundamentum proponit, *Cognitionem profundam Æternitatis*: cognitio

I. S. Theresia magistra æternitatis.

cognitio hæc ſicut Virgini huic ſanctæ, vitæ melioris extitit initium; ita quoque nobis vitæ perfectioris principium ſuppeditabit. Divina Providentia, more ſuaviſſimo, rebus, quas in ſcopum certum collimat, inſtrumenta ac media opportuna providere aſſolet, quibus eò pertingant. Sic S. Thereſiam à prima pueritia diſponere cœpit: nam dum annum ætatis ſeptimum ageret, lectioníque librorum ſacrorum vacaret; cœleſti lumine pectus ejus perfudit: cujus ope æternitatis adyta ingrederetur, momentaneúmque ab æterno clarè diſcerneret, ac maximam utriuſque diſtantiam intimè pervideret: ſæpius proinde, admirans, verba hæc ingeminabat: *In æternum! In æternum! In æternum cruciari! In æternum lætari! ſine fine dolere! perpetuò gaudere!*

Verùm, quoſnam obſecro, ſenſus hic & æternitatis profunda cognitio, in Virgine, fructus produxit? Multiplices ſanè: inde enim natus mundi contemptus, & æſtimatio cœleſtium; ut vitæ hujus caducæ brevitatem & inconſtantiam cum faſcinis ſuis & ludibriis, deſpiceret; illius verò perennitatem, cum gaudiis & theſauris ſolidis maximi æſtimaret. Inde ortus ſolitudinis ac vitæ religioſæ amor & deſiderium; inde frequens orationis ſtudium, inde ardens martyrii obeundi votum: cùm enim Martyrum hiſtorias, unà cum fratre ſuo Roderico, paris ferè ætatis, evolveret; illarum lectione, ingenti cupiditate martyrii inflammata, cum dicto fratre ſuo patriâ relictâ in Africam contendit; incredibili mentis maturitate præcoci, & vix in ejuſmodi ætate visâ ſapientiâ; ut pro Chriſti amore Saracenis jugulum reſecandum præberet. At Deo, qui affectum injecerat, effectum inhibente à patruo, in viæ amfractibus deprehenſa, & licet invita, domũ retracta, martyrii quidem palmâ privata eſt; ſed ad æruminas, labores, ac dolores martyrio pares reſervata.

Chariſſimi, fundamentalem hanc à magna ſpiritûs Magiſtra Thereſia probè addiſcamus; & profunde penetrare ſtudeamus, quid ſit: *In æternum, in æternum! In æternum cruciari, in æternum lætari.* Hanc cognitionem, pro Tirocinii baſi collocemus; baſi huic innixi & in ea probè ſolidati, mortificationem, laborem, adverſitatem quamcunque forti pectore excipiemus: hac baſi deſtituti facilè in vitia & peccata ruimus, abnegationem velut duram refugimus, ſenſualitati paremus, libertate propriâ fungi optamus, à diſciplina regulari abhorremus, laborem & defatigationem declinamus, honorẽ & gloriam ambimus; contemptũ, confuſionem & adverſa quævis reformidamus. Nondum enim penetravimus, quid ſit *æternùm cruciari, æternùm lætari*: Nondum æternitatis abyſſum ritè inſpeximus; *Qui enim ad æterna cor elevant, quàm ſit breve, quod fine clauditur, penſant*, inquit S. Gregorius. *& æternis inhiantes, faſtidio ſunt tranſitoria.* ait S. Bernardus. Epiſt. 3. æterna contemplanti, omnis labor levis, hora brevis, dolor tenuis, honor vilis eſſe videtur.

II. S. Thereſia magna quoque eſt Magiſtra honoris divini & zeli animarum, ac lectionis ſecundæ loco, cum omni ſtudio exercendum ſuadet ac docet: II. Magiſtra zeli gloriæ divinæ.

cet: pro motivo allegans & gloriæ divinæ & salutis animæ æternitatem. Non minùs amabile, ac admirabile est, quod de zelosissima hac Virgine in apotheoseos illius diplomate Gregorius XV. Pont. Max. recenset: scilicet Christum Dominum se Virgini huic spectandum dedisse, ac datâ dexterâ, illam sibi in sponsam adoptâsse, cum hoc epiphonemate: *Deinceps ut verâ sponsa meum zelabis honorem.* Quæ vox nõ inanis & vacua, sed efficax omnino fuit, & cor ejus tanto amore, zelóque succendit, ut nil nisi Sponsi honorem, & animarum salutem spiraret.

Hoc zelo æstuans, grande illud reformationis opus in ordine suo auspicata est; multos labores ac difficultates perpessa; adeóq; sublimem huic molimini intẽtionem præfixit, ut à muliebri ingenio, nihil altius potuerit exspectari. Acceperat Virgo sancta cladem tunestam à Luthero & Calvino, aliisque Hæresiarchis Germaniæ, Galliæque illatam; optâssetque pro salute vel unius seductæ animæ millies occumbere, si licuisset; verùm cùm voti hujus ardentis compos, per sexûs & statûs sui conditionem, fieri nequiret; nec regiones labe hæreticâ infectas prædicando, & instruendo permeare posset: Videte, quid zelosissima juxtà ac sapientissima Virgo agat. Illa non modò Infidelium & hæreticorum tenebras perpetuis deflebat lacrymis (ut in horis de ea legimus) & voluntariis cruciatibus iram divinam placare satagebat; verùm etiam novo divinitus inspirato invento, decernebat, orandi studio perenni, corporis afflictationibus assiduis, aliisque piis operibus, quibus nova, austeriórque institutio velut catena continua contexitur, sic uti; ut tum ipsa, tum ejus filiæ ac discipulæ, pro fidei propagatoribus ac verbi divini præconibus, Hæreticorum conversioni intentis, Divinam Clementiam jugiter interpellarent: atque hac ratione, quæ sexûs imparitate, pugnare pro fide non possent, virili certè animo, viros adjuvarent, & ad athletarum dignitatem, illarum juvandi conatus, quàm proximè accederet.

Discamus, Charissimi, ab hac zeli magistra, gloriam divinam & animarum salutem, omni meliore, quo possumus, modo promovere, & tanquam Christi Domini sponsæ honorem ejus zelare. Gloria hæc divina est ingens & sublime bonum, & quodammodo infinitum: est bonum illud, quod ipsemet Deus in omnibus operibus suis intendit: est bonum illud unicum, quod homo sive ut servus Domino, sive ut subditus Regi, sive ut filius Patri tribuere ac rependere valet. Et vel maximè animarum conversione amplificatur; quæ omnes mundi thesauros longissimè antecellunt: Conditorémque suum in cœlis æternùm laudabunt & glorificabunt. His omni quo possumus modo opem feramus, & cum Tyrones alia nondum ratione succurrere valeant: maximo saltem perfectis studio ad labores apostolicos suo tempore obeundos, sese disponant; & interim tot millionum animarum interitum sempiternum defleant, preces suas, labores, studia, aliáque pia opera pro illarum salute & gloriæ divinæ incremento libenter offerant ac dedicent.

III. Magistra patientiæ.

III. S. Theresia insignis est Magistra patientiæ, in qua & ipsa excelluit, & alios præclarè docuit: illud identidem in corde & ore gerens acroama; *Aut pati, aut mori*, aut adversis appeti, aut disrumpi. Innititur lectio ista, sicut & præcedentes, basi æternitatis. *Momentaneum & æternum.* Quidquid patimur *momentaneum* est, quidquid meremur, *æternum*, secundùm illud Apostoli: *Momentaneum & leve tribulationis nostræ; æternum gloriæ pondus operatur in nobis.*

Quæcunque autem Virgo hæc, patientiâ invictâ toleravit, ad tria revocari queunt; infirmitates nimirum & cruciatus corporis, opprobria & contemptus, ac Dæmonis infestationes: quæ omnia, ut Sponso suo cœlesti conformaretur, animo generoso tulit, illud solenne suum usurpans: *Aut pati aut mori*: adeò ut afflictionibus respirare, cruciatibus vivere; sine iis mortem obitura videretur. Obruit eam nervorum contractio, cordis palpitatio, animi deliquium, capitis corporisque tremor, febris propè continua, ita ut corpusculum ejus morborum plurimorum nosocomium jure appellasses: at heroina hæc æternitati innixa, amore dilecti roborata, consuetum suum repetebat suspirium: *Aut pati aut mori.*

Ad hæc gravissimis appetebatur injuriis. Cœperat Divinus Sponsus eam ad visiones & revelationes, ad raptus & mentis excessus attollere; verùm hæc complures perperam interpretati; alii Dæmonis præstigias, alii fraudes & mendacia; alii mania vacuæ mentis ludibria; alii mera ad captandam sanctimoniæ famam commenta ac figmenta dictitabant; donec res eò devenit, ut apud Regem Catholicum, & Nuntium Apostolicum, sacrósque Inquisitores traducta, & in jus vocata, calumniisque oppressa sit, mortalium nemine patrocinante. Sed quid ad hæc Theresia? An lacrymas fundere? An adversarios diris devovere? An à cœptis piis desistere? Minimè gentium: sed illa potiùs ad omnia ridere, in suo gaudere, sibi mirè applaudere, pro hostibus Deum orare, consuetámque parœmiam suam ingeminare: *Aut pati aut mori.*

Denique ab ipsis stygiis spiritibus plurimùm exagitata fuit, & viginti annos, eóque amplius, aridi tates mentis ac desolationes perpessa, sponso suo cœli delicias, animique solatia subtrahente, adeò ut oratio ipsa non nisi pœna ac martyrium esse videretur, ut alias infestationes gravissimas, brevitatis gratiâ præteream. At illa usitatum sibi *aut pati aut mori*, iterabat. Nostanquam ejus discipuli, heroicam patientiam, partim admiremur, partim addiscere connitamur, atque ut praxis, usúsque reddatur facilior: animet nos illud S. Theresiæ, *In æternum, In æternum*: juxta illud Apostoli. *Momentaneum & leve tribulationis nostræ æternum gloriæ pondus operatur in nobis.*

IV. Magistra charitatis.

IV. Sancta Theresia excellens fuit Magistra charitatis, quàm variis patefecit, docuitque argumentis; semper,

semper, ut in antecedentibus æternis principiis innixa. Postquam enim Genius cœlestis è Seraphinorum numero à Sponso destinatus ad Virginem, pectus ejus jaculo ignito transverberabit (veluti vita & lectiones horariæ perhibent) Istud cordis vulnus, incredibile in ejus visceribus amoris divini incendium excitavit; simúlque expertissimam charitatis Magistram effecit; quæ & ipsa Deum toto corde, totâ animâ, totâ mente, totâ fortitudine diligeret, & apud alios nil nisi charitatem spiraret. Charitas hæc ejus animam, tanquam ignis aurum, à nævorum scoria, nimióque erga res creatas affectu purgavit: hæc cor ejus, ut Dilecto uniretur, elevabat, & ipsum nonnunquam corpus rapiebat: hæc inter tot languores, adversitates, persecutiones, ariditates, desolationes, stantem, ne concideret, tenuit ac fulsit. Hæc, ad omni meliore modo, hæreticis ac peccatoribus succurrendum incitavit. Hæc ad Ordinis reformationem, per multa obstacula, impedimentáque gravissima, auspicandam, ac perficiendam roboravit: hæc ad id, quod est perfectius, in omni re eligendum, inflammavit: hæc denique ut ex amore spiritum, in columbæ specie, emitteret; ac Deo redderet, effecit. O excellentissimam charitatis Magistram, quæ priùs fecit, quod docuit; ideóque meritò magna vocatur in regno cœlorum!

Docuit illa amorem divinum Ordinis sui filias: docuit viros, reformationem Ordinis amplexos, docuit externos & externas quibuscum agebat, terrena despicere, amare cœlestia; pertransire hujus vitæ brevitatem, & quærere atque amare Deum & æternitatem. Nec tantùm in vivis superstes, amorem docuit; sed hodiedum quoque piè implorata, magisterio suo fungitur. Expertus est id Anno 1677. hujus sanctæ Magistræ, ut reor, festivâ luce, Sacerdos quidam in missione septentrionali versatus: audito enim in pio colloquio, devotissimam quampiam Viduam Coloniæ varios viros doctos, pro cognitione amoris obtinenda, interpellâsse; ac tandem, aliis minùs satisfacientibus; *Quid sit amare Deum*, ab uno viro doctissimo edoctam, totam sese huic sancto amoris exercitio tradidisse: Sacerdos ille, hujus amandi artis, quæ ars artium est, percupidus, oblatis precibus nonnullis, per S. Theresiæ intercessionem, à Virgine Deipara, *quid sit amare Deum*, rescire flagitavit: & ecce in oratione versanti hæc vox seu inspiratio ad interiorem animæ auditum allabitur: *Amare Deum est.* 1. *Velle summum semper Deo bonum, summam laudem, summam gloriam.* 2. *Perfectissimè semper agere & loqui.* 3. *Loqui semper sancta.* 4. *Omnia transcendere.* 5. *Nunquam tempus perdere.* 6. *Agere & concionari ex spiritu, ex spiritu, ex spiritu.* O præclara instructio! ô lumen Theresianum insigne! & moribus ac vitæ S. Theresiæ omnino conforme! Pauca verba, sed quæ permulta contineant, & singula integram exhortationem mereantur. Alias hujus sanctæ Virginis lectiones de oratione & mortificatione; de humilitate & obedientia, &c. brevitatis gratiâ prætermittimus.

Quare, Dilectissimi, quaternas hasce

lectiones à magna spiritûs Magistra, S. Theresia sedulò addiscere studeamus. 1. Discamus cognoscere, & æstimare æternitatem, sæpius cum illa repetentes *in æternum, in æternum, in æternum*; hâc ratione terrena omnia aspernabimur. Modica hîc voluptas; sed postea pœna immensa. 2. Discamus zelum gloriæ divinæ & salutis animarum, utriusque pretio & æternitate permoti, sic omnem laborem pro iis, exiguum censebimus. Modicus hîc labor, sed postea gloria æterna. Et *nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur*, (S. Hieron.) tum nobis, tum aliis. 3. Discamus tolerantiam heroicam adversitatum quarumvis, sive corporis sive animæ. Modicus hîc dolor; sed postea lætitia sempiterna. 4. Denique discamus ardentem charitatem, quæ nos à defectibus purgabit, mentem ad Deum elevabit, inter aspera & ardua, ne succumbamus, tenebit, ad conversionem animarum, reformationem morum nostrorum, perfectiorúmque electionem inflammabit; ac denique ad amorem in hac vita inchoatum, in altera, totâ æternitate continuandum promovebit, ac transplantabit.

EXHORTATIO I.

DE SPIRITU S. IGNATII,

Propagandæ divinæ gloriæ.

THEMA.

Qui Spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei. Rom. 8. 14.

Spiritus est Deus, ut ait, S. Joannes c. 4. 24. Et quidem spiritus sublimissimus, excellentissimus, efficacissimus; unus & multiplex, unus & omnes omnium Sanctorum Spiritus eminentissimè complectens; à quo tanquam fonte omnes illi suum hausêre spiritum; prout ei ipsum dividere & distribuere placuit. *Divisiones gratiarum sunt*, inquit Apostolus 1. Corinth. 12. *idem autem spiritus; uni datur spiritus sapientiæ, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum: hæc omnia autem operatur unus atque idem spiritus, dividens singulis, prout vult.* Hac ratione Deus Prophetis communicavit spiritum

spíritum Propheticum: quem ab Elia petebat Elisæus L. 4. Reg. 2. 9. *Obsecro, fiat in me duplex spiritus tuus*, id est, ut explicat D. Thomas L. 4. contra Gentes c. 11. Spiritus Prophetiæ & miraculorum, quo hucusque Elisæus caruerat. *Et requievit spiritus Eliæ super Elisæum*, l. c. Et mox prophetavit & miracula edidit. Ita Apostolis dedit spiritum Apostolicum, spiritum zelosum propagandi ubique gloriam Dei & animas convertendi. Ecclesiæ Doctoribus spiritum sapientiæ & intellectûs, Martyribus spiritum fortitudinis, Ordinum Fundatoribus, non eundem, sed varium & multiformem tribuit, uti & eorum assectis ac sectatoribus. S. Francisco ejúsque discipulis concessit spiritum solitudinis & silentii. Sancto verò Ignatio Societatis JESU Fundatori Deus de spiritu suo varia dona concessit, & spiritum multiplicem: spiritum castitatis, spiritum sapientiæ & scientiæ, spiritum obedientiæ, & spiritum zeli gloriæ divinæ propagandæ, quos spiritus, per ipsum Deus in totum corpus Societatis diffudit, & quilibet genuinus Societatis Filius etiam hodiedum pro capacitate sua & Dei libera dispensatione experitur. Breviter præmissis aliis, in hac exhortatione spiritum Ignatianum, seu spiritum ac zelum propagandi Dei gloriam præcipuè expendemus, quem verbo & exemplo nos docuit. -- Omnia ad majorem Dei gloriam.

1. Spiritus S. Ignatii, spiritus sapientiæ, scientiæ

I. *Qui Spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei.* l. c. S. Ignatius in arce Pampelonensi prostratus globo tormenti Anno 1521. quando summa in mundo erat ignorantia & virorum doctrinâ clarorum raritas, & simul quando Lutherus triennio antè auspicatus fuerat, hæresis zizania disseminare. Huic Deus S. Ignatium opposuit, ut in horis legit Ecclesia: quomodo verò, sese opponeret homò rudis literarum? eum in finem dedit ei Deus spiritum sapientiæ & scientiæ, desideriúmque literas addiscendi, in quas tum in Hispania, tum in Gallia propè decennio incubuit; & præter literas magnam doctrinam spiritûs seu rerum spiritualium cognitionem & sapientiam; & hic studiorum spiritûs & sapientiæ, Societati communicatus, hodiedum in ea viget, velut tot gymnasia, tot viri docti, tot libri in omni genere sapientiæ præstantes, testantur; spiritus Dei est hic, & primus Ignatii spiritus. & obedientiæ.

2. Quoniam illo tempore supra modum tam in Clero, quàm populo, etiam palàm, grassabantur libidines & turpissima scelera; quibus ut se viriliter opponeret Ignatius, Deus singulare castitatis donum ei concessit: ubi enim primo statim conversionis suæ mense castitatis voto se obstrinxit, ita Deo gratum id accidit, ut ab eo tempore, patrocinio Beatissimæ, castissimæque Virginis, omni prorsus libidinis sensu caruerit. Et hæc virtus sive amor castimoniæ à Christo per B. V. in Ignatium, ab Ignatio ad ejus primos Socios, ab his ad alios, atque ita tandem post sequi sæculum ad nos devênit, nobisque in Tirocinio, atque adeò in primis exercitiis ita instillata fuit, ut nullum vitium magis detestari, nullum è cathedra aut exhomologeterio magis infectari videamur, quàm castitati Angelicæ contrarium. Spiritus Dei est hic, & alter Ignatii spiritus.

3. Quia eodem quoque tempore Lutheri Hæresiarchæ pestiferis concionibus ac editis, passimque vulgatis libris Vicarii Christi Pontificis Maximi, authoritas maximè lædebatur; qui tanquam asinus, stolidus, & Antichristus ipse proscindebatur, adeóque obedientia ei exhibenda, summè labefactabatur; deinde obedientia erga Matrem Ecclesiam imminuebatur eò quòd ejus præcepta de Sacro audiendo, de abstinentia à carnibus, de festorum observatione, penitus abolerentur; ac denique obedientia erga Deum omnium Dominum è medio tolleretur, eò quòd ejus præcepta violarentur, & tanquam impossibilia servatu, passim proculcarentur. Hinc S. Ignatius singulari obedientiæ spiritu afflatus fuit; quod aurigante se & Societatem, quarto voto, Sedi Apostolicæ adstringi voluit, obedientiámque promitti, quâ ad quævis loca inter fideles & infideles proficiscendum obligarentur; catecheses instituit, quibus ubique terrarum homines docerentur, præcepta Dei & Ecclesiæ observare; adeóque obedientiam Deo, Ecclesiæ & Capiti Ecclesiæ exhibendam instauravit. An non spiritus Dei est hic? & tertius spiritus S. Ignatii?

Inferamus igitur ex propositione universali conclusionem: *Qui spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei*, S. Ignatius spiritu Dei agitur, ergo est Filius Dei. Et quidem Filius Dei, electus, dilectus, & multorum Filiorum Dei, in Societate & extra, Parens & Patriarcha. Si hic spiritus in nobis regnet, & nos pariter sumus Filii Dei. Spiritus sapientiæ, spiritus castitatis, spiritus obedientiæ, est spiritus Dei, est spiritus Ignatii & spiritus Societatis JESU: *Hoc spiritu ambulate.* Ad Gal. *5. 16.* Hoc triplici scilicet spiritu & Filii Dei & proles S. Ignatii genuinæ eritis.

II. Præ cæteris viguit in corde S. Ignatii Spiritus zeli gloriæ divinæ, Spiritus propagandi longè latéque Dei gloriam, cùm enim isto sæculo, maxima regnaret in mundo ignorantia & malitia, ex quibus veluti fontibus omnis generis scelera propullulabant & ebulliebant, quibus Dei gloria quàm maximè obscurabatur, lædebatúrque. Divinus spiritus eminenter omnem in se virtutem continens, prosa bonitate, hunc quoque spiritum zeli divinæ gloriæ Ignatio impressit, quo diu noctuque stimulabatur, ad Dei gloriam ubique propagandam.

1. *Qui spiritu Dei aguntur.* Spiritus Dei est, nihil extra se intendere, nihil desiderare, nihil quærere, nisi gloriam suam; & manifestationem suæ Bonitatis. Hic spiritus est à Deo, si in quopiam reperiatur, & hic spiritus est Dei, quia ipse eo regitur: Cur enim Deus creavit cœlum & terram, ignem, aërem & aquam, homines & animantes, pisces & volucres, & cætera omnia, quæ ambitu universi continentur, nisi ad suam majorem gloriam; id est, ut infinitam suam potentiam, sapientiam & bonitatem manifestaret? hinc regius Vates in Psalmo 18. ait: *Cœli enarrant gloriam Dei*: scilicet objectivè nos ad Dei laudem & gloriam enarrandam excitando; non formaliter cum ipsi intellectu & voluntate careant: *Et gloria Domini plena*

est

ost terra. Isaiæ 6. 3. Sol, luna & sidera quid prædicant nisi gloriam Dei? Montes & valles, arbores & flores, campi & horti, quid clamant nisi gloriam Dei? Et hæc est intentio, hic finis ac scopus, quem Deus in omnibus operibus suis sibi præfigit; alium verò nec habet, nec habere potest: & hic est spiritus Dei, qui eum semper & in omnibus ad gloriam suam quærendam inclinat. *Omnia propter semetipsum operatus est Dominus.* Soli Deo honor & gloria 1. Timoth. 1. 17.

2. Idem ille spiritus est spiritus Christi Domini nostri: cùm enim, per Adami peccatum & totius naturæ humanæ corruptionem, collapsum gloriæ divinæ decus, vellet reparare; & nos mortales ad amorem, obsequium & gloriam DEO debitam persolvendam inducere, humanæ naturæ infirmitatem & miserias suscipere dignatus est, & pro infinita sua divini honoris æstimatione, exinanivit semetipsum, ut quantum sit gloriæ ejus pretium, quantæque dignitatis sit ejus procurario homini, amore sui excæcati, innotesceret. In eum finem natus est in stabulo: concinentibus Angelis: *Gloria in excelsis Deo:* eo fine prædicationis officium aggressus est, ut Patris æterni gloriam, potentiam, sapientiam, bonitatem homines edoceret: eo fine patravit miracula, passus, crucifixus, mortuus est; ut Deus ab hominibus glorificaretur in tempore & æternitate, in hoc mundo & in cœlo. Unde ait: *Ego non quæro gloriam meam, sed ejus qui misit me Patris.* Joan. 8. 50.

3. Eundem spiritum in excellenti gradu statim initio conversionis suæ hausit S. Ignatius Patriarcha noster: cùm enim in obsidione Pampelonensi, lapide è mœnibus excusso vulneratus esset Anno 1521. 26. Maji feria secunda Pentecostes & fallendi temporis ergò Librum unum de Vita Christi Domini & alterum de vitis Sanctorum legeret, & quo pacto gloriam divinam propagassent, conspiceret, quámque ardua pro ejus gloria sustinuissent, atque egissent, admiraretur, subito ingenti zelo eos imitandi, ac gloriam Dei augendi succensus fuit: atque ut reipsa ac practicè id præstaret.

1. Decrevit mundum relinquere, Christi & Sanctorum vestigia sequi, Hierosolymam proficisci; ut in terra illa sancta, quam Salvator pedibus suis sacratis calcasset, fideles instrueret ac in spiritu promoveret, infideles verò ad fidem & Evangelium amplectendum adduceret, atque ita Dei gloriam amplificaret.

2. Ut verò sese ad hoc aliquo modo præpararet, à seipso incepit, & in se gloriam Dei promovere studuit, quod cuicunque gloriam Dei promovere cupienti, imitandum est. Nam Anno 1522. in Hospitali Mauresano, atque etiam in specu vicina ad littus fluvii, dignos pœnitentiæ fructus fecit, jejunando, corpus flagellando, ciliciis castigando, humi cubando, peccata expiando generali exhomologesi, exercitiis vacando, ut spiritu suo priùs exculto, ipse deinde alios juvando Dei gloriam amplificaret.

3. Anno

3. Anno 1523. Acceptâ Romæ ab Adriano VI. Pontifice, Apostolicâ benedictione, Hierosolymam contendere cœpit; ut animarum saluti operam navaret; verùm cùm ob impendentia Turcarum pericula vetitus fuisset, in Hispaniam rediit: ubi, quo meliùs in rebus spiritualibus, animarum salutem spectantibus, proximis prodesse posset, triginta jam natus annos primo Barcinone Grammaticæ, deinde Compluti sesqui-anno Philosophiæ & Theologiæ studuit, tum Parisiis omnia illa studia octennio repetiit, novem socios adlêgit, qui voto se adstrinxerunt, quod Hierosolymam profecturi essent, ut animarum saluti procurandæ totos sese traderent: quodsi verò intra anni decursum, navigandi occasio se non offerret, Romam pergerent, operámque suam ad spirituale proximorum auxilium Pontifici offerrent, quod anno 1537. præstiterunt. Ex quibus omnibus, patet, quomodo spiritu Dei acti sint Ignatius & socii ejus.

4. Quare Societatem JESU instituit, nisi ad fidei propagationem & fructum, salutémque animarum. Quare ad tria consueta vota quartum addidit, nisi ut prompti essemus ad eundum in terras infidelium & Hæreticorum, ad eorum salutem, ut ab omnibus agnosceretur, amaretur & glorificaretur Deus? Quare Romæ instituit Germanorum & Hungarorum Collegium, nisi ut Juvenes Germani & Hungari probè instituti, in patriam suam reduces, contra Hæreticos pugnarent, & aliis vitæ exemplo præluceret, quo & ipsi & alii Deum glorificarent. Quare instituit Domum Catechumenorum, pro alegdis Judæis ad fidem conversis. Cœnobium malè nuptarum, in quo ad tempus mulieres à maritis dissidentes, delitescerent, quoad controversiis compositis, in gratiam cum maritis rediret, quod nunc S. Marthæ cœnobium dicitur? Quare cœnobium puellarum, ob formæ elegantiam & rei familiaris angustias, in castitatis periculo versantium, instituit; quod nunc Monasterium S. Catharinæ de funariis nuncupatur; in qua puellæ ejusmodi educantur, ætate maturâ vel vitæ religiosæ mancipandæ, vel in matrimonio honestè collocandæ? nisi ad majorem Dei gloriam?

5. Denique quidquid Ignatius cogitavit, quidquid dixit, quidquid scripsit, egit, mositus est, quò retulit ac direxit omnia, nisi ad majorem Dei gloriam? Hinc identidem in ore ferebat: *Ad majorem Dei gloriam.* Et in Constitutionibus, ut refert R. P. Nicolaus Lancicius 242. vicibus repetit, *ad majorem Dei gloriam*, ad majus Dei & Creatoris nostri obsequium.

Hic igitur est spiritus Dei, spiritus Christi Domini, spiritus S. Ignatii, unicè semper, semper, semper quærere, desiderare, sitire Dei majorem gloriam; spiritum illum ab Ignatio hausêre S. Xaverius & alii primi Patres, ut in eorum vitis ac gestis legimus: quid aliud spectabant, quàm peccatores convertere, Hæreticos illuminare, Infideles reducere; verbo in omnibus Dei majorem gloriam promovere: adeóque verè habuerunt spiritum Dei, & fuerunt genuini filii Dei: non degeneremus nos à præcellis

præcelsis his cogitationibus Filiorum Dei, & pariter erimus Filii Dei: nam *qui spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei.* loc. cit.

III. Spiritus majoris gloriæ Dei.

III. Zelus iste gloriæ divinæ & sitis seu desiderium ternas habeat, necesse est, conditiones.

1. Est, ut sit universalis, & intentio hæc ad universum vitæ nostræ statum, omnésque ac singulas ejus actiones sese extendat, sive naturales, sive supernaturales fuerint: *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* 1. Corinth. 10. & ad Coloss. 3. *Omnia quæcunque facitis, in verbo & in opere, omnia in nomine Domini nostri facite.* Et ad Romanos 1. *Ut omnibus glorificetur Deus.*

2. Intentio ista sit summè appretiativa; id est, ut pluris Dei gloriam faciamus, quàm quodvis aliud bonum creatum: est enim longè præstantius; quia est bonum Dei, & quodammodo infinitum; & bonum totius, quod bono partis longè est præferendum.

3. Non tantùm quæramus Dei gloriam, sed etiam majorem Dei gloriam. 1. Magna Dei gloria est ita saluti animæ suæ vacare, ut nullum peccatum lethale admittere statuat, licèt vita profundenda foret. 2. Major verò gloria Dei & amicitiæ ejus est æstimatio; si potiùs mortem eligam oppetere, quàm vel venialem maculam deliberatè committere. 3. Adhuc major est, si ad perfectam puritatem, etsi opes, honores, commoda, licitè etiam, cum æquali Dei gloria & sine peccato veniali deliberato admittere posset, mallet tamen se omnibus iis exuere, & paupertatem, ignominiam, pœnitentias & corporis incommoda amplecti, tum ut longiùs ab occasionibus peccatorum venialium abeat, tum ut Christo Domino similior evadat. 4. Adhuc major est Dei gloria, quando tanta puritas & perfectio non tantùm propria procuratur, sed etiam pro occasione, licèt non ex instituto, proximus ad eam adjuvatur. 5. Denique eò major est, quando ex instituto ita finis uterque conjungitur, ut simul utrumque in omnibus intendatur, atque adeò quasi æquè primariò. Licet enim quisque de se priùs esse sollicitus debeat; non rarò tamen accidit, ut quis tanto divinam gloriam concupiscat amore, ut de se vix cogitet, & suam etiam gloriam & salutem, quatenus bonum quoddam proprium est, nihil vel parum curet, unius Dei gloriæ agglutinatus, ubicunque demum illa existere possit: Sic Apostolus Paulus cupiebat etiam à Christo esse anathema pro Fratribus suis, sic Moyses deleri se de libro vitæ optabat, ut populus ille liberaretur; idque ad Dei gloriam, quam uterque sibi propositam habebat, quàm maximè. Ita S. Ignatius malebat beatitudinis incertus vivere, & Deo interim ac proximorum saluti inservire, quàm certus ejusdem gloriæ statim emori. Ad hanc Dei majorem gloriam tota Christi Domini vita composita fuit: poterat assumere corpus virilis staturæ, sed maluit infantis, potuit guttâ redimere, sed redemit undâ sanguinis, poterat venire in gloria, sed maluit in ignominia; maluit exina-

nire semetipsum, pro majore Patris æterni gloria, & copiosiore hominum salute.

Quocirca, Charissimi, si volumus, desideramúsque esse Filii Dei, & filii S. Ignatii genuini, agamur quadruplici spiritu S. Ignatii, spiritu sapientiæ, spiritu castitatis, spiritu obedientiæ, & in primis spiritu propagandæ gloriæ Divinæ: hic enim spiritus eluxit in omnibus Dei operibus, eluxit in omnibus Christi dictis & factis, eluxit quòque in omnibus S. Ignatii molitionibus: omnia ad majorem Dei gloriam. Hanc quæramus in omnibus & singulis, hanc præ omnibus rebus creatis magni æstimemus: nec solum Dei gloriam, sed majorem ejus gloriam spectemus & quæramus: hoc est unicum bonum, quod nos mortales Deo tribuere possumus; neque aliud habemus, quod Deo rependamus? non eget quidem ipse gloriâ nostrâ; nec minùs in se est gloriosus, licet nos ei gloriam & honorem denegemus: hæc tamen ejus est benignitas, quod in nostra potestate esse voluerit, gloriæ suæ bonum ipsi procurare; eo præmio, ut simul in nostram cedat utilitatem & gloriam sempiternam in cœlis.

Per hanc intentionem majoris Dei gloriæ, quam maximè Deo, Christo & S. Ignatio similes evadimus: hac intentione satisfacimus præcipuè illi obligationi, quâ Deo obstricti sumus, sive ut tanti Patris Filii, sive ut servi & mancipia tam excellentis Domini; sive ut Creaturæ adèò munifici Creatoris, sive ut subditi tanti Regis. Hoc enim bonum est, quod propriè decet Filios Parenti optimo, servos Domino, subditos Regi, Creaturas Creatori suo respondere: quid enim aliud habet, quod insignum amoris & animi grati efficacitèr velle, ac tribuere valeat. Non degenerèmus igitur à præcelsis cogitationibus filiorum Dei; & majorem semper ei gloriam procurare allaboremus; ita erimus Filii Dei: *Qui enim aguntur spiritu Dei, ii sunt Filii Dei.*

EXHOR-

EXHORTATIO II.

DE S. P. N. IGNATIO.

Proponit ejus Sapientiam.

THEMA.

Si enim magnus Dominus voluerit, Spiritu intelligentiæ replebit illum, & ipse tanquam imbres emittet eloquia Sapientiæ suæ. Eccli. 39.

BEatus Henricus Suso, sub annum Domini 1350. doctrinâ, sanctimoniâ, & miracolorum gloriâ inclytus, miro sapientiæ amore exarsit, unde & Ministri Sapientiæ æternæ cognomen retulit: cúmque hæc Sapientis verba, *Quæsivi Sponsam mihi eam assumere, & amator factus sum formæ illius.* Sap. 8. super mensam legi audiret, tanto ejus amore est inflammatus, ut spirituale cum ea connubium contraxerit: ut enim Vitæ Author c. 4. recenset: Apparuit illi sapientia specie Virginis, instar solis radiantis, atque in throno sedentis: cujus corona erat æternitas, amictus felicitas, sermo suavitas, complexus satietas: quæ benignè eum affata: *Præbe fili mi cor tuum mihi,* & ipse pedibus ejus advolutus, lacrymantibus præ gaudio oculis, expanso cordis sinu eam circumplexus est, & pectori suo suaviter astrinxit. - - Quod B. Susoni evênit, accidit quòque S. Patriarchæ nostro Ignatio, nam & ipsi conversionis suæ initio, jam Christus Dominus, qui est indnita Sapientia, jam sanctissima Trinitas fons inexhaustus Sapientiæ, jam B. Virgo Mater Sapientiæ apparuit, verámque ipsum ac cœlestem Sapientiam docuit: hanc Sapientiam, tanquam cœlestem adamavit Ignatius: *Si enim magnus Dominus voluerit, spiritu intelligentiæ* & sapientiæ *replebit illum,* quod ei, Libros de vita Christi & Sanctorum legenti accidit, tum enim oculos ei aperuit, & spiritum intelligentiæ infudit, ut mundum contemneret, & Christi vestigia legere statueret. *Et ipse tanquam imbres emittet eloquia sapientiæ suæ,* copiosè & abun-

danter, æquè ac suaviter & utiliter.

Declarabimus igitur, quomodo S. Ignatius tres imbres sapientiæ tanquam tres insignes sapientiæ fructus protulerit. 1. Imbrem Deo, eum sapienter laudando. 2. Sibi, se ipsum sapienter dirigendo. 3. Proximo, eum sapienter instruendo. Omnia ad majorem Dei & S. P. N. Ignatii honorem & gloriam.

1. Imber sapientiæ Ignatianæ circa Deum.

I. Primus imber seu fructus sapientiæ, quem S. Ignatius protulit, est erga Deum: scilicet Deum sapienter laudando: Unde Ecclesiasticus de viro Sapiente, postquam dixit: *Emittet tanquam imbres eloquia sapientiæ suæ* l. c. mox addit: *In oratione confitebitur Domino*: id est immensam ejus gratiam, potentiam, bonitatem, sapientiam laudabit, celebrabit, ac pro collata sibi sapientia gratias aget, postulans, ut eam augere & perficere dignetur: in oratione enim, meditatione & contemplatione, oritur sapientia, cognitio, æstimatio, & amor. Hæc autem sapientia, seu donum sapientiæ, quod à Spiritu Sancto est, tria efficit, (ut in med. P. de Ponte legimus, de Spir. S.) Nam 1. perficit nos in cognitione Dei, & excellentiarum, atque attributorum ejus, ac rerum omnium ad divinitatem ejus spectantium. 2. Imprimit magnam æstimationem rerum divinarum, cum gustu & dulcedine in iisdem. 3. Quarum gustu & experientiâ perficitur ipsa cognitio & Spiritus elevatur ad accensos actus amoris Dei, & unitionis cum ejus Bonitate.

Omnia hæc sapientia in excellenti gradu effecit in S. Patriarcha nostro Ignatio: Nam

1. Quoad cognitionem mox ab initio conversionis suæ, fuit non tantùm modis ordinariis, sed etiam extraordinariis, & visionibus admirandis, jam Beatissimæ Virginis, jam Christi Domini instar Solis, aut ignis, jam SS. Trinitatis ita illuminatus, ut clarè cognoverit Deum, Christum, & omnia fidei nostræ mysteria, tam vivaciter & perfectè, ut licet sacræ literæ non extarent, ipse tamen pro fide mori paratus esset, ob ea, quæ sibi Deus revelâsset.

2. Ex cognitione lucida, orta est summa rerum divinarum æstimatio, cum gustu & dulcedine in iis: hinc tectum Domûs Professæ Romanæ scandens & sidera suspiciens exclamabat: *Quàm sordet mihi terra, dum cœlum aspicio.* Dum Deum ejúsque divina attributa, ac reliqua cœlestia contemplor, tota terra cum omnibus divitiis, honoribus & voluptatibus, quæ in ea sunt, vilescit, & ea arbitror ut stercora.

3. Ex hac æstimatione & gustu ac experientia, elevabatur ad amandum Deum, seque cum illo uniendum: ex hoc verò amore toties rapiebatur ad gloriam ejus amplificandum; hinc toties in corde & in ore habebat: *Ad majorem Dei gloriam*, eam unicè in omnibus quærendo: & ut in Bulla Canonizationis de eo refertur: *Tanto ardebat amore, ut totâ die illum exquireret, & nihil aliud loqueretur, nihil aliud cuperet, quàm placere Deo, & illius obtemperare voluntati. Itaque illi se totum committebat; illum omnino sequi decreverat; etiamsi toto cœlo, terrâque privaretur: omnes suas cogitationes, verba & opera, in Deum, tanquam in finem referebat.*-- Maximo gustu & amore cum

eo

eo colloquebatur & conversabatur. *In oratione confitebitur Domino.* Libentissimè enim & cum suavitate ac dulcedine intimâ cum Deo colloquia instituebat, ac preces fundebat; & quidem initio conversionis suæ septenas horas, genibus nixus, orationi dabat: post sacrum binas horas in contemplatione insumebat: ex floris cujusdam aspectu facillimè in Deum rapiebatur. Atque hic est imber primus sapientiæ, è corde S. Ignatii scaturiens.

O si hic imber è pectore S. Patris in corda nostra defluereat! O si Deum, divinâque attributa, veluti ipse, clarè cognosceremus! quod toties ipse petebat: O Domine si te homines nossent! O si Deum, divinâque, tanti, atque ipse, æstimaremus, & cum simili dulcedine ac devotione degustaremus! O si ex hac æstimatione & gustu, ad excelsum Dei amorem & unionem cum ipso elevaremur! ita ut nihil, nisi ejus voluntatem & gloriam majorem quæremus! *invocavi & venit in me Spiritus sapientiæ:* O veni spiritus sapientiæ & posside nos!

II. imber sapientiæ Ignatianæ circa seipsum

II. Secundus imber sapientiæ, quem S. Parens noster Ignatius emisit: hunc protulit sibi, seipsũ sapienter dirigendo, secundùm disciplinam, doctrinam & consilium Dei Innuit hoc Ecclesiasticus l. c. verbis proximè insequentibus ℣. 10. *Et ipse diriget consilium ejus & disciplinam: & in absconditis suis consiliabitur. Ipse diriget.* Lyranus explicat de Deo: Deus ipsius consilia diriget & fortunabit: sed ex græco textu, apparet, quòd ipse sapiens, αὐτὸς, *diriget consilium ejus*, scilicet Dei: q. d. Non sufficit ei, quòd sapientiam mente imbiberit; sed diriget consilium Dei (quod à Deo hausit, vel è scriptura, vel è libris sacris) & in praxin rediget: ut scilicet ea, quæ Deus consulit ac docet, exequatur, in mores conferat, ac juxta ea, vitam omnem instituat, atque conformet. Dirigere enim est opus rectum, integrum ac firmum efficere, quod nulla tentationum vel adversitatum vi evertatur. Sic S. Joannes Baptista clamabat: *Dirigite viam Domini.* Joan. 1. 27. & Isaias c. 40. *Rectas facite semitas ejus.*

Quàm præclarè & sapienter hoc præstitit S. Ignatius? Quomodo ex prima lectione vitæ Christi Domini & sanctorum, ea quæ legit, mox in praxin redigere, & mores vitámque suam ad eorum imitationem conformare statuit: vestes pretiosas exuit, saccũ induit, totâ nocte in precibus vigilavit: loca sancta Hierosolymis invisit. 2. Consilium Dei quomodo direxit; quando ea quæ Christus consulit, consilia Evangelica amplexus est. Paupertatem, castitatem, & obedientiam sectatus. 3. Quomodo Christi Domini vitam & doctrinam seu disciplinam in praxin redegit; mortificationi & humilitati studendo, patientiam & zelum animarum exercendo, carceres cum gaudio incolendo, accusationes, opprobria ac virgas cum lætitia tolerando; & si par Dei honor foret, contemni potiùs, quàm honorari pro Christo exoptando, ut Domino suo similior evaderet. 4. *In absconditis consiliabitur.* l. c. Quàm multa ei Divina Bonitas revelavit, aliàs occulta, tum ipsum, tum alios, tum Societatis Institutum concernentia! ut verè dicere cum Vate regio potuerit: *Incerta & occul-*

occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi Psal. 50. Largè igitur hic Imber sapientiæ fluxit in ipsum: *Ipse diriget consilium ejus & disciplinam.* l. c.

Optatissne & vos, Charissimi, hunc imbrem sapientiæ? *Si quis vestrum indiget sapientia, postulet à Deo,* inquit S. Jacobus Apostolus: Postulate & petite à Deo, ut ipse consilium vestrum dirigat, vósque ejus doctrinam in praxin deducatis. *Et ipse diriget consilium ejus & disciplinam.* l. c. scilicet diriget vos quoad mortificationem, humilitatem, patientiam, charitatem; quoad contemptum mundi, honorum & terrenorum; quoad amorem crucis, contemptûs, & adversitatis. Nec ipsi partibus nostris desit; dirigite consilium perfectionis, quod Deus suggerit, per eloquia sua, conciones, instructiones: & quæ auditis, vel ipsi legitis in praxin redigite: & quæ in absconditis Deus loquitur in vobis per inspirationes & illustrationes, perficite: hac ratione imbrem sapientiæ copiosum emittetis.

III. Imber sapientiæ Ignatianæ circa proximum,

III. Tertius sapientiæ imber, quem S. Ignatius emisit, est circa proximum, sapienter eum instruendo; juxta sequentia Ecclesiastici verba ℣. 11. *Ipse palàm faciet disciplinam doctrinæ suæ, & in Lege Testamenti Domini gloriabitur.* Atque hic est tertius fructus sapientiæ; scilicet, quod eloquia sapientiæ suæ aliis palàm faciat; & arcana sapientiæ divinæ, quæ in corde abscondita continet, palàm proferat & depromat. *Disciplinam,* παιδειαν, id est Institutionem doctrinæ suæ, quàm præclara & ad mores formandos doctrina instructus sit; ita ut gloriari possit, & celebrare legis divinæ magnalia, ejus summam æquitatem, sapientiam, pietatem, sanctitatem.

Quàm præclare hæc præstitit S. Patriarcha: verè imbrem emisit sapientiæ, 1. ob copiam. 2. ob suavitatem, 3. ob fœcunditatem: *fluat ut ros eloquium meum, quasi imber super herbam, & quasi stillæ super gramina.* Deut. 32. Potissimùm verò mox ab initio conversionis suæ licet adhuc indoctus & aliorum disciplinarum ignarus

1. Edidit Libellum exercitiorum, in quo summam ostendit & palàm fecit sapientiam & doctrinæ suæ institutionem: qui liber Deo ipso revelante & B. Virgine ducente conscriptus, ingentia & innumera patravit morum emendatorum miracula. In hoc libro, palàm facit & proximum docet. 1. Modum variùm orandi. 2. modum meditandi. 3. modum conscientiam examinandi. 4. Per examen particulare methodum vitia extirpandi. 5. Pravos animi affectus & motus compescendi. 6. Boni & mali spiritûs, motus discernendi seu discretionem spirituum. 7. Praxin vitæ statum eligendi. 8. scrupulos abigendi &c. Quo libro S. Xaverium & alios primos Patres Societati peperit, S. Carolum Borromæum, aliósque innumeros ad morum mutationem & vitam sanctiorem provexit.

2. Palàm fecit disciplinam doctrinæ suæ, componendo Institutum seu constitutiones Societatis, quæ decem partes complectuntur, quas dum conscriberet, admirandis visionibus, luminibus cœlestibus fuit illustratus; quæ vel ipsos etiá

Hetero-

Heterodoxos, si legantur, in admirationem rapiunt, omnem humanam politiam, sapientiámque excedunt, ac ideam perfectissimæ & absolutissimæ Reipublicæ continere æstimantur, mirè ob divinam planè in iis reconditam sapientiam, plenissimámque totius Christianæ ac religiosæ perfectionis doctrinam, à sanctissimis ac doctissimis viris deprædicantur ac suspiciuntur, adeóque meritò à diversis summis Pontificibus approbantur.

3. *Ipse palàm faciet disciplinam doctrinæ suæ.* Quam præclara dedit monita Laynio & Salmeroni discedentibus ad Concilium Tridentinum? Quam eximia documenta Joanni Nunnez Patriarchæ euntí in Æthiopiam? Quam egregias institutiones communicavit Laynio & Natali, proficiscentibus ad Comitia Augustana? Paschasio & Salmeroni pergentibus in Hyberniam Nuntiis? Ac postmodum, innumeris modis, in exhortationibus, in literis, admonitionibus, colloquiis, correctionibus, privatis institutionibus. Atque hi sunt imbres copiosi, suaves & fœcundi, quos emisit S. Ignatius.

Si genuini, tanti Patriarchæ Filii esse desideramus; ejus vestigia vos legere, oportet: ergo, nunc dum in Tirocinio estis, privatim intra domesticos parietes, palàm facite disciplinam doctrinæ Ignatianæ, eam moribus exprimendo, in colloquiis proferendo, ad eam sectandam invicem vos animando: & suo tempore, dum cum proximis agetis, exhortando, instruendo, monendo, catechizando, aliisque modis Instituto nostro conformibus.

Quod ut præstemus, Dilectissimi, conemur in Novitiatu triplicem hunc sapientiæ Ignatianæ imbrem acquirere, petendo, meditando, orando, mortificando, legendo, audiendo, colloquendo: dicamus cum Salomone Sap. 8. 2. *Hanc amavi & exquisivi à juventute mea & quasi Sponsam mihi eam assumpsi.* 1. Circa Deum, divina clarè cognoscendo, æstimando, gustando, & dulcorem in iis percipiendo, eáque amando: hæc enim vera sapientia est; sicut è contra, ista non cognoscere, non æstimare, non amare, sed terrenis inhærere summa stultitia est; qualis est illius, qui auro & gemmis abjectis cistas suas luto & arena impleret. 2. Circa nos ipsos, sapientiam haustam, in praxin redigamus, vitámque nostram ad consilia Dei, ad vitæ Christi exempla dirigamus, & cum constantia & fervore in omnibus eum imitari pro modulo nostro conemur: hæc rursum est vera sapientia; contrarium verò stultitia. 3. Tertiam imbrem circa proximum effundamus, docendo & instruendo: hæc iterum vera est sapientia, thesaurus enim absconditus, nec communicatus, quam utilitatem parìet? Quod si fecerimus: *Collaudabunt multi sapientiam nostram*, scilicet Deus, Angeli & Sancti in cœlo, & justi in mundo, *& usque in seculum delebitur*; sed permanebit in animis hominum usque in æternum.

* * *

EXHOR-

EXHORTATIO I.

DE S. FRANCISCO XAVERIO,

Indiarum Apostolo, quem ostendit fuisse stellam matutinam in medio nebulæ.

THEMA.

Quasi stella matutina in medio nebulæ; sic ille refulsit in templo Dei. Eccli. 50. 6.

Stella matutina, græcè Phosphorus, latinè Lucifer, dicta, inter nebulas tralucens, soliſque ortum præcurrens ac prænuntians hominibus, post longas noctis tenebras lucem præstolantibus gratissima accidit & blando, argenteoque nitore oculos eorum demulcet. Simili modo, ait Ecclesiasticus, Simon Pontifex post longas captivitatis Babyloniæ & Ægyptiacæ, sub Ptolomæo Lagi, calamitates, errores & vitia, velut Lucifer inter nebulas refulsit, tum populum suâ majestate & beneficentiâ exhilarans, tum verbo & exemplo eidem prælucens. *Quasi stella matutina in medio nebulæ, sic ille refulsit in templo Dei.* l. c. Idem encomium, Gregorius IX. Summus Pontifex S. Francisco Seraphico tribuit: dum enim eundem Sanctorum fastis ritu festivo adscriberet; ipse de Sancti laudibus facundè perorans, hisce verbis, panegyrin auspicatus est: *Quasi stella matutina in medio nebulæ, sic ille refulsit in templo Dei.* l. c. Quod Simoni Pontifici tribuit Ecclesiasticus, & Francisco Assisiati Gregorius, idem jure optimo, elogium, videor mihi aptare posse Indiarum Apostolo, S. Francisco Xaverio. *Quasi stella matutina in medio nebulæ, sic ille refulsit in templo Dei.* l. c. Qui instar stellæ non cujusvis, sed matutinæ fulgidioris, refulsit in medio Idololatriæ & infidelitatis, in medio nebulæ vitiorum & peccatorũ, splendidos omnis virtutum & sanctitatis radios emittens.

Hunc igitur sanctum in præsenti exhortatione stellæ matutinæ comparabimus, & ejus virtutum radios lucidissimos exponemus.

I. Primus

I. Oratio.

I. Primus ſtellæ Xaverianæ radius, eſt oratio & familiaritas cum Deo: ita ut, quemadmodum ſtellæ cœlo infixæ ſunt, in cœlo moventur, in cœlo manent nec inde diſcedunt, ſic Virum Apoſtolicum, omnino neceſſarium eſt, eſſe deditum orationi, ut cum Apoſtolo dicere queat: *Noſtra autem converſatio in cœlis eſt.* Cùm enim Viri Apoſtolici Dei ſint inſtrumenta in converſione animarum, inſtrumenta autem conjuncta eſſe cum cauſa principali oporteat, idque potiſſimùm fiat mediante oratione, patet quanta ejus ſit neceſſitas; niſi enim cum Deo conjuncti ſint, omnes eorum conatus, conciones, exhortationes, nihil efficiunt: ut autem Deus ſimul cum inſtrumento concurrat, non eum permovet, eorum induſtria, facundia, ingenium, doctrina ſed pia oratio ex humili & ardenti corde proſiliens. Unde Redemptor noſter toties Apoſtolis inculcavit orationem: *Petite & accipietis.* Matth. 7. *Quærite & invenietis, &c.* Et *oportet ſemper orare & non deſicere* Lucæ 18. & Apoſtolis ait: *Vigilate itaque omni tempore orantes.* Lucæ 21. *Vigilate & orate ut non intretis in tentationem.* Matth. 26.

Præclarè hic radius fulſit in S. Indiarum Apoſtolo: ipſe velut ſtella fixus erat in cœlo, mente & ſpiritu: ſi inſtaret nebula tentationis, fervebat oratio: ſi diſſipandæ nebulæ Infidelitatis aut iniquitatis, ſuccedebat oratio; ſi eſſet præmanibus converſio animarum, præcedebat oratio: orationibus, meditationibus, precibus jaculatoriis, ſuſpiriis, amoroſis deſideriis, affectibus inflammatis, fixus erat in cœlo, & velut ſtella matutina fulgebat in mediæ nebulæ. Imò ut teſtatur Bulla Canonizationis pag. 5. tanto ſpiritûs fervore, in orando perſeverabat, ut in ea noctes integras tranſigeret, fiebátque aliquando talis ſuper eum mentis exceſſus, ut ſeipſum non caperet ſed exclamaret, vultu adeo inflammatus, ut Angelicam prorſus charitatem repræſentaret, & totus cœleſti quodam igne exardeſcens, in præſentes quoque pietatis ſcintillas emitteret, & aſpicientes amore divino ſuccenderet.

O Xaveri, Orator potentiſſime, doce nos quoque rectè orare, doce nos, excuſſo tepore, inflammatos in Deum affectus evibrare, gratiámque impetrare juva, ut ſemper in cœlis converſatio noſtra exiſtat, in quo velut ſtellæ fixæ, Deo conjuncti, inſtrumenta apta animas quamplurimas lucrandi evadamus.

II. Humilitas.

II. Alter ſtellæ Xaverianæ radius eſt profundiſſima Humilitas. Viro Apoſtolico unicè quoque neceſſaria; ut nullatenus ſibi fidat, ut in glorioſis laboribus non evaneſcat, ut ſolam unius Dei gloriam nequaquam verò ſuam, ſinceriſſimè ſpectet, & licet magnus ſit, magnum ſe neſciat: ſtellæ licet magnitudine ſua totum terræ globum longè ſuperent; imò ut Aſtronomi docent, nulla vel minima in firmamento ſtella luceat, quæ non decies octies univerſam terræ ſphæram magnitudine excedat. P. Clavius in Sphæra, Ptolomæus & alii, & tamen parvæ apparent ob diſtantiam & celſitudinem, quòque celſiores ſunt, eo minores eſſe videntur. S. F. Xaverius, quo major coram mundo fuit, eo in oculis ſuis minor; quo celſior eo humilior;

milior: Licèt enim Apostoli Indiarum nomen & omen sustineret, licèt Legati Pontificii à latere dignitate fulgeret, vilissimis tamen quibusque libens sese subjiciebat; ad abjectissima quæque officia ultrò se demittebat; imò etiam pedissequi, ut cum mercatore, cui se servum addixerat, Urbem Japoniæ ingrederetur. Cúmque omnibus esset ob sanctimoniam, & miraculorum gloriam admirationi, se omnium contemptu dignum, miserúmque peccatorem & judicabat & profitebatur. Hæc est magnorum Dei servorum humilitas; sicut stellæ substantiam & quantitatem suam maximam abscondunt, & tantum lucem exiguam instar scintillæ ostendunt, per quam apparent & emicant; ita Sancti se suásque virtutes gratiam & gloriam hominibus abscondunt, & latere appetunt; quare opera ipsorum quidem lucent, ut homines glorificent patrem, qui in cœlis est, sed ipsi personam suam abscondunt, vellentque non videri, ut homines, videntes opus & non Authorem, illud in Deum, qui est pater omnium referant, cúmque celebrent. Hæc praxis erat S. Xaverii, qui in omnibus non suam, sed Dei gloriam intendebat.

Utinam & nos hujus Sancti imitaremur demissionem, & servaremus illud Eccli. Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & instar stellæ licèt magni, parvi tamen & viles haberi præeligeremus!

III. Castitas. III. Tertius stellæ nostræ matutinæ radius est Castitas virginea; quæ singulari ratione in hoc Indiarum Apostolo eluxit, viróque Apostolico apprimè est necessaria; cùm enim is homines carnalium vitiorum sordibus collo tenus infixos extrahere, & mundum totum in maligno positum, pro viribus eripere & ab hoc sodomæo incendio liberare debeat; quò pacto mundabit alios, ipse sordibus ejusmodi oppletus! Sanè lux stellarum ac in primis stellæ matutinæ purissima est, velut ipsa stella, & licet cloacas, fimeta, cadavera & sterquilinia illuminet, iis tamen ne vel hilum fœditatis aut inficitur. Tanta Indiarum Apostolus mentis & corporis puritate, integritate & castitate resplenduit, ut etiam in somnis impura phantasmata aut cogitationes repelleret. Et inter gentes barbaras, pecudum more, in sordidarum voluptatum cœno sese volutantes, instar Angeli degeret, pellices dextrè abstraheret, impuros ad castimoniæ legem revocaret, in cujus castimoniæ signum, hodiedum corpus incorruptionis gloriâ refulget.

Hæc divina castitas, hæc virtus Angelica in nobis luceat, si alios è cœno cupiamus suo tempore extrahere. In hac firmiter pedem figamus; ne dum alios ex hac fovea conamur educere, ipsi nos pertrahant in profundum.

IV. Quartus Xaveriani sideris radius est, invicta quædam ac heroica Patientia, & celsitudo sublimitásque animi omnia mundana, prospera æquè ac adversa transcendens. Quemadmodum stellæ, supra mundana omnia elevatæ, nihil ab his inferioribus pati queunt. Stellæ nos patientiam docent, ait S. Augustinus in Psalm. 93. citans enim illud Apostoli ad Philip. c. 2. 15. *In medio nationis pravæ atque perversæ, inter quas lucetis, sicut luminaria in mundo: Quanta, aio, de ipsis luminaribus & luna fingûs homines*

&

& patienter ferunt? Convitia fiunt stellis, quid illæ! nunquid moventur aut non exercent cursus suos? omnia hæc & ferunt & tolerant & non moventur. Quare? quia in cælo sunt. Sic & homo qui in natione perversa & tortuosa habet verbum Dei, sicut luminare est fulgens in cælo. Ita S. Xaverius, quanta pro nomine Dei & Evangelio pertulit? quam incredibili magnanimitate, nihil arduum, nihil quantumvis adversum, contrariúmve fugit? quot, quantásque persecutiones à Barbaris sustinuit? jam sannis & convitiis, jam telis appetitus & saxis: at nunquid ille propterea cursum sibi à Deo ordinatum stitit? nunquid à catechizando, evangelizando, ac Baptizando abstinuit? nunquid virtutis, pietatis ac zeli viam inchoatam perterritus deseruit? sanè convitia, pericula, naufragia, tela & saxa, non pluris æstimavit, quàm stella facit sannas puerorum, aut Luna latratus canum, sibi dum splendet, totâ nocte oblatrantium.

Urinam eò celsitudinis, & patientiæ ascendere liceret, ut conversatio nostra ita in cœlis esset; ut ad omnia adversa, ad omnia obloquia & contradictiones, velut stellæ in cœlo, immoti, nec latum unguem à cursu perfectionis deflecteremus, aut detineremur hac ratione, veri viri Apostolici & Xaverii imitatores societas numeraret. Hoc autem necesse est: si vultis animas lucrari: quamdiu parum efficimus, diabolus quasi dissimulat; sed ubi primùm incipimus magnos animorũ quæstus facere, illico ringitur, frendet, concitat, & excitat tumultus, sed patientia vobis necessaria est, ut reportetis promissionem.

V. Charitas.] V. Phosphori Xaveriani radius est amor Dei inflammatus, qui vel maximè in pectore apostolico ferveat, necesse est. Stellæ duas proprietates continent, lucem & calorem, & 1. quidem lucem emittunt. totúmque orbem noctu illuminant, idque semper æquali & constanti luce: non est illarum lux veluti lux candelæ, lucernæ aut tædæ, quæ sebo, oleo, cerâ alitur, eamque depascitur, eáque depasta emoritur, sed est stabilis, durabilis & inextinguibilis. Ita S. Xaverius in nocte hujus sæculi, in tenebris Jndiæ, lucem constantem emisit, dum evangelium annuntiavit, viam virtutis docuit, iter in cœlum verbo & exemplo ostendit, idque æquali animi serenitate, & vultûs hilaritate, tam in adversis, quàm prosperis. Sunt qui lucent, at virtutem præferunt, ac prædicant, ob lucra terrena, humana & carnalia, quibus cessantibus, velut oleo deficiente lucerna extinguitur. Non sic S. Xaverius, qui Dei amore succensus, non nummos, non lucra terrena, non honores & dignitates, sed unam dilecti sui gloriam spirabat & expetebat, ac propagare satagebat, semper lucens ut stella, quæ ex Deo, ipsique Deo relucet. 2. Nec solùm stellæ lucem, sed & calorem spargunt & impertiunt, unde per eas inferiora hæc vivificantur, vegetantur & crescunt. Ita Indiarum Apostolus divina charitate succensus & ipse ardebat, & alios inflammabat; velut *lucerna ardens & lucens*: adeò enim incendebatur Dei amore, ut sæpe vultu inflammato, divinitus à terra elevaretur, & quasi in cœlum, ubi erat thesaurus & cor ejus, etiam corpus raperetur, & abundantiæ charitatis & dulcedinis impar exclamaret: satis est Domine,

satis est. & audientes ad amorem accenderet.

O lucerna ardens & lucens ! ô Stella matutina charitate succensa & rutilans, impetra nobis, ut simus quoque lucernæ & stellæ, ardentes & lucentes: ardentes amore divino, & ad exemplum proximis lucentes, jugiter amantes & suspirantes.

VI. Zelus animarum.

VI. sextus Xaveriani sideris radicis est zelus indefessus animarum, ex amore Dei & proximi ortus, habétque agilitatem & promptitudinem ad omnia opera zeli animarum. Stellæ ut docent Mathematici & in primis noster P. Clavius sunt velocissimæ, ita ut stella in aquinoctiali posita horæ spatio conficiat 42. milliones milliarium; deinde ipsa stellarum lux velocissima est, in instanti enim spargitur, & propagat se per totum mundum. Ita S. Xaverius zelo animarũ ardentissimo inflammatus ad opera Dei & lucra animarum velocissimus fuit. Quanta celeritate ex Gallia in Italiam, ex Italia in Lusitaniã, ex Lusitania in Indiam, ex India in Japoniam, ex Japonia ad Chinæ finitima provolavit ? quanta alacritate fidem Christi 23. Regnis intulit, decies centena hominum millia ad fidem Christianam convertit, ad tã diversas regiones, per undecim millium leucarum peregrinationes, per ingẽtes omnis generis labores, & ærumnas, per adversitates, persecutiones & sexcenta pericula, sine pecunia, sine famulis, sine amicis, sine omni humano solatio, felicitor penetravit, certus etiam maria natando trajicere, si navigii copia denegaretur.

O Ingens zeli Xaveriani vis ! ô invictum animi heroici robur ? quàm confudis, teporem nostrum ! quàm potenter nos ad zeli opera meritò excitas.

Quapropter Chariſſimi, si ad exemplum S. Indiarum Apostoli desideramus tanquam stellæ fulgere in perpetuas æternitates. 1. cum S. Xaverio, instar stellæ cœlo infixi simus; ita ut tota conversatio nostra in cœlis sit. 2. Instar S. Xaverii, & stellæ, licèt magni coram mundo simus, in parvitate & humilitate tamen nos contineamus, talésque haberi optemus. 3. Puriſſimum lumen castitatis, instar stellæ matutinæ ubique spargamus, aliàs omnis lux nostra obscurabitur & in tenebras convertetur. 4. Instar stellarum, terrena omnia prospera & adversa forti & patienti animo cum S. Xaverio transcendamus; nec magis moveamur, quàm stellæ ad latratum canis. 5. Instar stellarum amore divino ardeamus & luceamus cum S. Xaverio: *Est enim tantum lucere vanum, tantum ardere parum, ardere & lucere perfectum.* teste S. Bernardo serm. de S. Joanne Bapt. 6. Denique instar stellarum & S. Xaverii ad prædicandum, evangelizandum, catechizandum aliáque, veloces & promptiſſimi curramus; ita fiet, ut cum S. Xaverio æternum fulgeamus in cœlis: splendet ille quidem etiam in terris miraculorum gloria, splendet beneficiorum copia, splendet corporis incorruptione stupenda; sed vel maxime splendet in cœlesti patria, instar stellæ matutinæ, præ multis Sanctis aliis, corona seu laurea Virginis, Doctoris & Apostoli; sic enim docet Propheta Daniel c. 12. 3. *Qui docti fuerint, fulgebunt ut splendor firmamenti, & qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stella in perpetuas æternitates.*

EXHOR.

EXHORTATIO II.

DE S. FRANCISCO XAVERIO.

Ostendit S. Indiarum Apostolum fuisse vas electionis, S. Paulo non absimile.

THEMA.

Vas electionis est mihi iste. Act. 9. 15.

Hebræi in sua lingua, quodvis instrumentum, vasis nomine indigitant; nam Amos 6. 5. Vasa cantici, vocantur instrumenta musica. Gen. 49. 5. Vasa belli, nuncupantur arma & armati quibus bellum geritur. Psalm. 7. 14. Vasa mortis, appellantur gladii & tela, quibus mors inferrur hostibus. Vas electionis est igitur instrumentum electum. Talia vasa electa fuêre S. Paulus & S. Xaverius. Vasa cantici, seu ut Tigurina vertit Organum resonans Laudes Dei. Vasa belli pugnantia contra Fidei hostes, infidelitate & peccatum. Vasa mortis Idololatriam extinguentes & ipsi, *Oves occisionis in mortibus frequenter*, & in vitæ periculis. *Vas electionis. Vas admirabile opus excelsi.* Ita lucidissimum mundi oculum, Ecclesiasticus præclaro elogio vocat: *Vas admirabile, opus excelsi.* c. 50. Tale vas admirabile fuit S. Paulus, qui de tenebris vocavit in admirabile lumen Dei, Gentes. Tale quòque vas admirabile fuit S. Xaverius, qui Indis in tenebris & umbra mortis sedentibus, fidei lumen ostendit. *Sol quidam hominibus est Paulus*, ait S. Chrysost. hom. 8 de laudibus Pauli. *Sol orientis* vocatur à Francisco Remundo orat. 15. de S. Xav. Xaverius. O inquit, *inauditum portentum! Sol orientis generatur & quidem in occidente.*

De hoc ergo vase electionis, de hoc vase admirabili tanquam de Sole & Parelio, de Paulo & Xaverio agemus in præsenti. 1. De electione. 2. De cooperatione, ut imitemur.

1. Vas electum.

I. *Vas electionis est mihi iste.* 1. Vas admirabile vas electum ut sol inter sidera S. Paulus, quia Deus illum ex tot millenis hominum millibus, præ cæteris etiam Apostolis, elegit ad Evangelizandum tam Judæis, quàm Gentibus; *ut portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus & filiis Israel*; atque ita mox à prima sui conversione apostolicam à Christo dignitatem & gratiam obtinuit. Ita quoque S. Franciscus Xaverius è millenis hominum millibus, præ cæteris etiam viris societatis electus est ad Evangelizandum tã Europæis quàm Indis, & portandum nomen Jesu *coram Gentibus & Regibus*; atque ita, ut loquitur Urbanus VIII. Pont. Max. in Bulla Canonizationis, *Novarum Gentium Apostolus, unanimi totius Christiani orbis consensu, meruit appellari.* 2. *Vas electionis* de S. Paulo explicat Hieronymus, vas prædestationis: fuit enim Apostolus hic ad magnam gratiam & gloriam ab æterno à Deo prædestinatus; ut ipse insinuat ad Gal. 1. 15. *Cùm autem placuit ei, qui me segregavit ab utero matris meæ & vocavit per gratiam suam.* Idque Christus revelavit ananiæ act. 9. *vas electionis*, vas prædestinationis, *est mihi iste.* Ita quoque S. Xaverius ab æterno prædestinatus à Deo fuit: ut Deus Mariæ Magdalenæ Francisci sorori, Gandiæ Discalceatarum Virginum antistiti magnâ sanctitatis famâ claræ revelavit: Xaverium Novi Orbis Apostolum à se constitutum, à quo nomen suum ad Gentes, ultimúmque Orientem perferretur. Bulla Canonizationis & Nadasi in Anno dierum illustr. 2. Dec. Hæcque prædestinatio impleta, quando Dei providentiâ disponente, P. Bobadilla in morbum incidente & Mascaregna discessum urgente, S. Ignatius coactus fuit Xaverium substituere: P. Daniel Bartholi in vita L. 1. n. 5. *Vas electionis.* S. Chrysostomus exponit de indole vivida, acri & alacri, heroica ac zelosa, quæ omnes difficultates, persecutiones & pericula superet: Qualis in S. Paulo viguit: frigidi enim & phlegmatici, tametsi sancti, ad ardua perfringenda minùs sunt idonei. Ita pariter Deus elegit S. Xaverium, *deditque ei*, ut refert P. Bartholi in vita L. 1. n. 1. *Magnitudinem animi nobilis & erecti, spiritus generosos, & in quævis ardua secundis successibus ituros.*

Mitari hic igitur jure possumus singularem Dei providentiam, sicut Paulum, ita Xaverium è millenis millibus eligentem, prædestinantem, ejusmodi donis & gratiis prævenientem, omniáque fortiter & suaviter sic disponentem, ut ad propositum sibi finem Gloriæ suæ & salutis animarum perveniret. Deinde quis nostrum, si suam quoque mirabilem electionem, prædestinationem, vocationémque intimiùs perpendat, similem quoque successum felicem non speret? si se totum illi commiserit? Elegit nos ad Societatem, cujus finis est salus propria & aliena, an qui elegit, porrò deseret? prædestinavit nos tam miris modis, an prædestinationem nostram fine suo frustrari permittet? ornavit tot gratiæ & naturæ donis, an ea nos in terram defodiemus? haudquaquam; sed statuemus nos gratiæ divinæ cooperaturos; & nos penitus ei gubernandos trademus.

II. Vidimus

II. Vas ornatum.

II. Vidimus vas electionis, quomodo electum; nunc videamus quomodo electioni cooperando responderit. *Ego elegi vos, ut eatis, & fructum afferatis*, ait æterna Veritas. Celeberrimum encomium de M. T. Cicerone & de Demosthene Græcorum Oratorum Principe commemorat S. Hieronymus Epist. 2. ad Nepotian. Demosthenes præripuit tibi, ne primus esses: Tu illi, ne solus. Sic asserere licebit: Paulus Doctor Gentium præripuit tibi, ne esses primus ô Xaveri! Tu illi, ne solus. Uterque enim strenuè vocationi & muneri Apostolico respondistis. Electi ut Sol. Paulus Sol. Xaverius Parelius, in nube lucida instar solis resplendens, & Pauli, solis colores, lucem & radios virtutum, exactè referens ac repræsentans.

1. S. Paulus vas & instrumentum electum fuit æstuans zelo & ardore propriæ perfectionis: ita ut meritò de illo dixerit D. Thomas in Præfat. in Epist. Pauli; quod de Simone dixit Ecclesiasticus; *Vas auri solidum omni lapide pretioso ornatum.* c 50. 10. Utque ipse explicat, vas aureum ob sapientiam, solidum ob charitatem, ornatum cæteris omnibus virtutibus. Idem sanè de S. Francisco Xaverio Indiarum Apostolo dicere licebit: Vas auri solidum, omni lapide pretioso exornatum; quo se ad munus Apostolicum adornaret. 1. Fulsit in S. Paulo tanquam sole splendens radius seu in aureo vase lapis pretiosus, puritas animi & conscientiæ: dum dicere ausus: Nihil mihi conscius sum. Fulsit quòque in S. Xaverio, qui quotidie conscientiam examinabat, & si liceret, Sacramento Pœnitentiæ, emundabat. Tursellinus in vita L. 6. c. 13. 2. Fulsit in S. Paulo virginalis castitas, ait enim: de Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do: & volo omnes esse sicut meipsum 1. Corinth. 7. Fulsit eadem in S. Xaverio; ita ut in somnis etiam impuram imaginationem à se abjecerit. 3. Fulsit in Paulo Pœnitentia: ait enim: *Castigo corpus meum & in servitutem redigo.* 1. Corinth. 9. Fulsit in Xaverio: qui humi cubabat & corpus ad sanguinem usque flagellabat. 4. Fulsit in Paulo paupertas, nihil habentes & omnia possidentes. *Argentum & aurum aut vestes nullius concupivi.* Act. 20. Fulsit quòque eadem in Xaverio, hinc Rege Lusitaniæ multa offerenti, nihil acceptare voluit, non pecuniam, non servum, &c. Solóque breviario & baculo munitus iter Indicum aggressus. Bartholi L. 1. n. 32. 5. Fulsit in Paulo Humilitas: *Ego inquit sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus* 1. Corint. 15. 9. Fulsit quòque eadem in Xaverio, ut cùm Legatus à latere esset, vilissimis tamen quibusvis se subjiceret, stabula & equos curaret; omnibus instar famuli serviret. Barth. L. 1. n. 8. 6. Fulsit in Paulo temperantia & abstinentia; dum ait: *Usque in hanc horam & esurimus & sitimus.* 1. Corinth. 4. 11. Abstemium fuisse & nunquam vinum bibisse censet Baronius Anno Christi 36. & alii. Fulsit quòque hæc in Xaverio, qui ut in horis de eo legimus, Interdicto sibi non carnis solum & vini, sed panis quòque triticei usu, vilibus cibis vesci solitus, per biduum subinde triduúmque omni prorsus alimento abstinuit.

nuit. 7. Fulsit Paulus virtute patientiæ; *Exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in angustiis, in plagis, in laboribus, in vigiliis,* &c. 2. Corinth. 6. 4. Fulsit quòque eâdem Xaverius, in heroicis laboribus, in itineribus, in calumniis, in periculis, in morbis gravissimis. 8. Denique fulsit charitate Dei & proximi S. Paulus: *Quis nos separabit à charitate Christi? Certus sum quia neque vita, neque mors, neque alia creatura.* Rom. 8. 3. 5. Fulsit eadem in S. Xaverio, quæ ita eum accendebat sæpius, ut vultu inflammato, oculis in cœlum defixis à terra elevaretur, quasi in cœlum (ubi cor ejus & thesaurus erat) raperetur, & exclamaret, non valens sustinere dulcedinem divi amoris, *Satis est Domine satis est.* In vita. Et in his virtutibus conabatur de die in diem proficere, cum Apostolo: Dicens: *Ego non arbitror me comprehendisse, unum autem, quæ retro sunt obliviscens, ad anteriora extendo meipsum.*

Atque hæ sunt virtutes, quibus viri illi heroici ad Apostolatum se præparabant: volumus & nos suo tempore Apostolicam auspicari vitam, imitemur: acclamat Paulus, acclamat nobis Xaverius: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Æmulammi charismata meliora. Sic currite, ut comprehendatis.

III. Vas effusum.

III. Postquam vas electionis hac ratione virtutibus exornatum & liquore divini amoris repletum fuit, eundem effudit in proximum. Uterque enim zelo animarum correptus prorsus incredibili, qui pectus illorum calcaris instar fodicabat ad laborandum, ad prædicandum, ad baptizandum, ad absolvendum, ad catechizandum, ad fidem & Evangelium propagandum ubique terrarum, ex hac enim virtutum luce ardor ingens zeli exortus est. Hinc 1. Apostolus Paulus: *Gratia ejus vacua in me non fuit, sed abundantius omnibus laboravi.* 1. Corinth. 15. 10. Ita quoque Xaverius nullus illi labor sufficiebat: clamabat *amplius, amplius.* Labor & amor sunt Gemelli, ait Plato, quia quem quis amat, pro eo laborat, nec ullum pro amato laborem recusat. Xaverius totos dies laborabat in vinea Domini, noctes dabat orationi; tantum laboravit decennio, ut integro sæculo sufficeret. 2. Cum Apostolo Paulo dicebat: *Charitas Christi urget nos, zelus domus tuæ comedit me.* Instar solis Regna & Provincias illustrans, instar ignis omnia succendens, igne divini amoris & zeli animarum. De hoc zelo Xaveriano scribit S. Franciscus Salesius L. 6. de amore Dei c. ult. in fine: *Ille magnus vir, & magnus Sanctus, Deique intimus amicus Franciscus Xaverius, Societatis JESU Sacerdos ita magnum & perfectum habuit zelum animarum, ut qui illum addiscere voluerit, Xaverii tantum gesta considerare debeat, prout tot illustria Societatis lumina gloriosè fecerunt, qui ab hoc igne succensi sunt.* Ita est S. Xaverius, magnus Vir, magnus Sanctus, quia zelus animarum verus & perfectus, summa perfectio & sanctitas est: neque enim potest esse magnus zelator, nisi sit etiam magnus Sanctus & intimus Dei amicus. Qui zelo immenso animarum correptus, cum

Rege

Rege Sodomorum non ab Abrahamo jam victore, sed à Deo postulabat: *Da mihi animas* Gen. 14. 21. *Cætera tolle tibi*: zelus ejus erat sincerus. Hinc tantus fructus multa centena hominum millia ad cognitionem veræ lucis perduxit. Bulla Canon. mira vis zeli sinceri & ardentis. Accipite zeli descriptionem à S. Patre nostro 10. p. const. §. 2. Zelus sincerus animarum ad gloriam ejus, qui eas creavit & redemit, quovis alio emolumento posthabito. 1. Hic zelus est sincerus, nil terrenum spectans, sed gloriam Conditoris. 2. Est acer: *zelus domus tuæ comedit me.* 3. Est fervens & ardens, sicut in Elia patet, amore Dei cor inflammante: *Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.* Canit Claudianus ep. 8. 4. Est constans, cum patiendi siti & commodorum odio; quæ ejus geminæ alæ sunt. Hunc ergo zelum qui habet, magnus sanctus, magnus vir, intimus Dei amicus est, quales S. Paulus & S. Xaverius extitêre.

Ad hunc ergo Apostolicum zelum aspiremus? At quomodo inquis eum exercebo in Tirocinio? Respondeo, zelum exerces strenuè te mortificando; vitia extirpando, passiones domando, zelum exerces, in virtutum solidarum studium incumbendo. Zelum exerces in oratione cum Deo familiariter versando, & familiaritatem cum Deo acquirendo: sine his enim velle zelum animarum exercere est idem ac cœcum & claudum in hostiles cuneos irruere, unde damnum hosti non inferes sed patieris, alios haud vulnerabis, sed ipse vulnera referes & certus tibi erit interitus. Ab omnibus zelum animarum exigit S. Ignatius etiam à Novitiis, hinc in ratione conscientiæ interrogantur, quem in se experiantur zelum animarum. Hinc 1. p. const. c. 3. §. 1. & in Epist. 2. n. 10. S. Pater exigit ab iis, qui ad Societatem in spiritualibus juvandam admittendi sint: ut universæ virtutis & perfectionis studiosi sint, qui etiam constantes ac strenui sint, in iis quæ ad divinum servitium pertinent, aggrediendis; quique zelum animarum habeant, & ea de causa ad nostrum Institutum (quod ad eas juvandas & disponendas ad ultimi sui finis de manu Creatoris nostri ac Dei consecutionem rectà tendit) sint affecti.

Vidimus, Dilectissimi, Paulum & Xaverium Pauli imitatorem tanquam duos soles, aut certè tanquam solem & parelium similibus virtutum radiis coruscantes, paribus zeli ardoribus æstuantes: de quibus illa meritò Senecæ verba usurpemus: *Ecce spectaculum dignum ad quod respiciat operi suo intentus Deus! Ecce par dignum Deo, viri fortes*, &c. Quare, cùm divina Bonitas nos, non secus atque S. Paulum & Xaverium, ad vitam Apostolicam elegerit, prædestinârit, vocaverit, talentisque nonnullis instruxerit; 1. Hos geminos Sanctos, pro modulo nostro imitari studeamus, & gratiam Dei vacuam esse in nobis minimè sinamus. 2. S. Paulum vas electionis & S. Xaverium, in studio perfectionis æmulemur, & puritatem cordis, castitatem, humilitatem, patientiam, charitatem, cæteràsque virtutes solidas obtinere satagamus, hac ratione apta vasa belli, apta organa Spiritûs Sancti, apta ad animas Deo lucrandas

crandas instrumenta evademus. 3. Cum hisce sanctis Apostolis radios, ignésque zeli conceptos in proximum effundamus, illósque verbo & exemplo accendamus, ut & ipsi evadant vasa electionis, vasa gratiæ, ac denique vasa æternæ gloriæ, quæ nobiscum & cum Electis omnibus Deum O. M. laudent ac glorificent in perpetuas æternitates. Amen.

EXHORTATIO I.

PRO FESTO S. FRANCISCI BORGIÆ,

Ostendit, quòd mors Imperatricis Isabellæ, sit mors mystica Borgiæ.

THEMA.

Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes. 2. Corinth. 4. 10.

VEriſſimè dixit Eccleſiaſtes c. 7. 3. *Melius est ire ad Domum luctûs, quàm ad Domum convivii*: Rationémque dicti sui illico subjungit: *In illa enim* (quisque) *finis cunctorum admonetur hominum, & vivens cogitat, quid futurum sit.* Quia scilicet in illa ex spectaculo funeris, homo mortis suæ admonetur, cogitátque, se quòque propediem funus futurum; & ideò ad id bonis operibus incumbendo se disponit: in hac verò deliciis, vinis, gaudiis, & sermonibus vanis dissolvitur animus, atque ad crapulam, levitatem, & intemperantiam impellitur. Hujus sententiæ veritatem expertus est S. Bruno in funere Doctoris Parisiensis, audiens eum in feretro surgentem & proclamantem: *Justo Dei judicio accusatus, judicatus & condemnatus sum*: In eremum secessit, Ordinémque Carthusianum instituit. Eandem veritatem expertus est Josaphat Rex, visis ægris & semibus brevi morituris; ab iis discens, sibi quòque esse moriendum, à Barlaam ad veram fidem, & vitam Eremiticam est traductus. Ut narrat Damascenus in Hist. c. 5. Eandem veritatem comprobavit S. Franciscus Borgias, Gandiæ Dux, ac postmodum Societatis JESU tertius Præpositus Generalis; qui ex conspecto cadavere Isabellæ Imperatricis fœdè commutato, statuit mundo mori ac Deo vivere. Atque ita mors Isabellæ mors fuit Borgiæ. Quod in hac exhortatione declarabimus.

I. Mors

I. Mors Isabellæ.

I. Mors Isabellæ, mors S. Borgiæ: ex illa enim orta est mors ejus, seu mortificatio perpetua, qua mundo, divitiis, thesauris, ac deliciis ejus omnino mortuus fuit: quod hac occasione evenit. Dum potentissimus & invictissimus Romanorum Imperator & Hispanorum Rex Carolus V. Toleti, nobili Carpetanorum Urbe, ordinum omnium conventum celebraret; Isabella lectissima ejus Conjux in morbum fatalem incidit, & modico pòst intervallo, vitam clausit. Cujus funus Illiberim versus deducendum, atque in templo Catholicorum Regum sepulchris claro, tumulandum Francisco, à Carolo demandatur: cúmque, ut in acta publica tabellionis fide & manu referrerur, Augustæ hoc cadaver esse, facies nudaretur aperto sarcophago: adeo illa deformis apparuit, ut spectantibus terrorem incuteret, gravi etiam odore, itineris comites fugaret. Hic Franciscus, tacitus & mœstus, secum, præteritis præsentia committens, cogitare; *Hæccine illa sunt lumina, quæ omnium in se oculos converterant? Hæc venustas illa, quæ aliarũ formas extinxerat? Túne Isabella? Túne Augusta? fallunt oculi? Aberrat mens? sed non fallunt. Nimirum humanarum hæc rerum vicissitudo est. I nunc, & fragile illud formæ bonum admirare.* Illud sanè verum, certúmque est, uno hoc brevíque cadaveris aspectu, adeò immutatum, & sui dissimilem redditum & ipsum Franciscum, ut eundem esse negares. Legit nimirum in hoc mortuali speculo, rerum omnium, quæ mundus tanto ardore sectatur, vanitatem, brevitatem, ac falsitatem. Cognovit verissimum esse illud Jobi effatum c. 14. 10. *Homo cùm mortuus fuerit, nudatus, & consumptus, ubi quæso est?* statuitque, antequam mors appropinquaret, sibi & omnibus rebus mori, ac semper mortificationem Jesu, in corpore suo circumferre. Mors quæ Isabellæ oculos clauserat, Francisco aperuit, intellectum illuminavit; ex quo tandem affectus, effectúsque salutaris subsecutus fuit.

Dum vixit, fuit Isabella formæ elegantiâ incomparabili, nulli, aut oris venustate, aut morum nitore, aut membrorum proportione palmam concedens. Omnium oculos animòsque rapiebat, illa oris suavitas, oculorum amœnitas, sermonis affabilitas, vultûs majestas, totius denique corporis gravis & modesta compositio, compositáque modestia. Verùm ô incredibilis, formæ metamorphosis! ubi nunc caro illa nuper in capite aureis crispata comis? ubi nunc illa caro, quæ in roseis vernabat genis? quæ in cervice lacteo nitore canduit, & in ore dulcissimè rubuit? perit, abscessit, evanuit: mutatus est color optimus. *Verè fallax gratia & vana est pulchritudo. Homo cùm mortuus fuerit*, omni specie ac decore *nudatus*, & carne *consumptus, ubi quæso est?* Mors falce sua, quâ sceptra ligonibus æquat, florem hunc vernantem demessuit, & subitò exaruit, emarcuit, & non comparet amplius.

Vixit Isabella in deliciis & mundi gaudiis, ac voluptatibus, quas honestè princeps femina posset desiderare: nullum jucundum ab ejus auribus, nullum pulchrum ab oculis, nullum

odoriferum à naribus, nullum dulce è faucibus, nullum lene à manibus honestis abfuit. Verùm ubi nunc sunt illa omnia, aut quidnam emolumenti ferunt? evanuêre cuncta, & in auras abiêre: omnia mors luctuosa rapuit, turbavit, absumpsit. O Franciscè! *Homo mortuus*, & omnibus deliciis ac voluptatibus jam *nudatus*, *& consumptus*; *ubi quæso est?* Mors ludi turbator, lusum abrupit, & plausum in planctum commutavit.

Vixit Isabella, omni thesaurorum genere auro argento, gemmis, margaritis, vasis aureis, vestibúsque pretiosis locupletissima: Carolo enim & ipsâ aurigante Christophorus Columbus in alio Orbe insulas detexerat opulentissimas, Floridam Cubam, Hispaniolam, Jamaicam, auriferas & gemmiferas, quarum beneficio, opibus, margaritis, & unionibus, ita arcas repleverat Imperatrix, ut omnes facilè superaret. At ubinam nunc ista omnia? ex cunctis cistulis nec gemmam, ex omnibus capsulis, nec unionem: ex omnibus arcis nec teruntium, in alteram vitam conferre Isabellæ licuit: omnia deserenda, successoribúsque relinquenda fuêre. Illa interim, mortua, nudata, atque consumpta est. *Homo* autem *mortuus*, & omnibus divitiis ac thesauris suis *nudatus*, *& consumptus* ac in tabem conversus, *ubi quæso est?* Mors, prædo ille famosissimus, omnia rapuit, & invitæ omnia clepsit.

Vixit Isabella summis mundi honoribus exaltata, collocata in regali solio, tot stipata famulis, tot comitata pedissequis, tot Aulicis, Nobilibus, Comitibus & Principibus circumvallata: quam prosequebantur Duces amabant Proceres, venerabantur Principes, à cujus supercilio & majestate pendebant omnes. Sed ó tristis rerum catastrophe! Quò nunc obsecro omnis ille splendor, pompa omnis & honor decidit? Illa Europæ luna suis modo tenebris, maculisque obfuscatur, & intra unius monumenti angustias clauditur. Augusta illa, quæ supra omnem fortunæ aleam fuerat evecta, cælibus humanis major, ad terram, ad saniem & vermes usque depressa, eorum præda & spolium evasit. Illius collapsa sunt tempora, obstupescunt aures, hiant oculi, putrescunt nares, prostant dentes, livent genæ, torpent manus, & corpus totum putredine diffluit; quódque nuper nil nisi crocos & balsama spirabat, nunc mephitim intolerabilem quaquaversum diffudit. Omnis abscessit honor, in capite pro gemmis vermes, pro diademate lendes, in collo pro monilibus, teretes lumbrici, in manibus, pro armillis scolopendræ, in corpore pro purpura tineæ & termi, spatiantur, epulantur, convivantur: atque adeò Majestas omnis ad humilitatem, gloria ad contemptum, gratia ad horrorem & fastidium subsedit, nihilque in tanta Imperatrice supersest, augustâ Isabellâ dignum. O quàm fortiter illa auribus tuis, Franciscè insonat: *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, quasi flos agri.* Tam futilis, tam fragilis & caducus est homo cum omni, quâ fulget, gloriâ, ut venti afflatu decidat & computrescat. Et cum mortuus, nudatúsque omni

omni honore fuerit, ubi quæso est? Mors, securim ad radicem posuit, Cedrum hanc proceram demessuit: *Transivi, & ecce non erat.*

Hic Isabellæ casus Francisci animum ingenti lumine perfudit, oculúmque intellectûs aperuit, quò pulchritudinis corporeæ, deliciarum, omniúmque mundi bonorum inanitatem & inconstantiam clarissimè perspiceret; ea nihili duceret, vera æternáque momentaneis, cœlestia terrenis, divina humanis longè anteponenda existimaret.

Charissimi, quemadmodum Isabellæ mors Francisco, ita & illa, & quotidiana plurimorũ mors oculos nobis reseret, tenebras discutiat, intellectum illuminet; ut nos quòque omnium rerum mundanarum caducitatem, brevitatem, & fallacitatem clarè perspiciamus. Sæpe nobis ingeminemus illud Jobi acroama: *Homo cùm mortuus fuerit*, rebúsque terrenis *nudatus & consumptus ubi quæso est?* Ubi modo est tot Cæsarum gloria, tot Regum potentia, tot Principum opulentia, tot Regnorum felicitas, tot Regionum ubertas, tot Epicuri assectarum voluptas? Transierunt omnia, tanquam umbra, tanquam somnium, ventus & aura, quorum, cùm avolârint, nec vestigium est reperire. Discamus igitur, Libitinâ Magistrâ, omnia ista nihili ducere, & exemplo S. Francisci Borgia pedibus conculcare.

II. Mors Borgiæ.

II. Mors Isabellæ, mors S. Borgiæ: colluſtratus enim lucis divinæ radiis, longè diversa meditatur, animúmque seriò semel inducit, falsis his, fluxisque bonis, divitiis, clientelis, honoribus vale perpetuum dicere, & vera illa æternáque unicè sectari: illis mori, his vivere ac totum sese mancipare; ac mortificationem ac mortem JESU semper in corpore suo circumferre. Nec procrastinandum ratus, sed ubi primùm licuit, rem strenuè est aggressus: & quidem

1. Mors prima, & abnegatio, abdicatióque fuit honorum & officiorum splendidorum: non enim diu pòst à Cæsare veniam flagitat, ut Proregis officium, & Gandiæ Ducatum, aliósque dignitatum titulos abdicare liceat: *Ut* (verba ejus sunt) *reliquum vitæ spatium, ita transigam, quò anteactæ vitæ jacturam, dignis pœnitentiæ fructibus sarciam; præterita errata corrigam; præsentia periculæ fugiam; futura evitem.* Obtentáque a Cæsare facultate, omnibus renunciat, & ad Societatem JESU, deinceps in humilitate victurus, convolat.

2. Mors altera fuit divitiarum; omnia enim, quæ in mundo possidebat, deseruit, palatia, rhedas, equos, aurum, argentum, supellectilem, vestes pretiosas, cum Ducatu & Dominiis: ex animo dicens: *Ate, quid volui super terram?*

3. Mors fuit deliciarum & voluptatum, quas vel ab epulis & conviviis, vel à lusibus & recreationibus, vel ab aucupiis & venationibus, vel ab amicis & familiaribus haurire poterat: semper deinceps mortificationem JESU in corpore suo circumlaturus: dicturúsque cum Apostolo: *Mihi vivere Christus est & mori lucrum.*

4. Mors fuit, quâ suis liberis, aliisque sibi sanguine junctis mortuus est. Probus enim partim vitæ religiosæ mancipatis, partim in matrimonio locatis,

ac Deo commendatis, ita deinceps se gessit, ac si pridem defunctus foret: nam filiam suam Isabellam Lermæ Comitem, vitâ functam, sine omni doloris sensu amisit. Lusitaniæ Principem Joannam, eum non dolere, demirantem, sic fertur allocutus: *Depositum Dominus, qui crediderat, idem repetit, non igitur tristitiam alieni redditio; sed usura gratiam postulat.* Alteri Comiti, idipsum demiranti: *Ego*, inquit, *ex quo me Deo tradidi, ita simul cor præbere studui, nihil ut perturbare illud deinceps, sive vita, sive mors possit.* In promptu causa est: mortuus erat Franciscus, mortificationem JESU semper in corpore suo circumferens. Unde & Pontifici de Filii & Filiæ nuptiis interroganti respondit: Dum ipse suorum tanquam mortuus oblivisceretur, eò clementiùs Deum illorum memoriam & curam gerere.

5. Mors fuit sui ipsius; dum mortificationem JESU semper circumferret, & quotidie abnegationis gladio se feriret, S. Ambrosius L. de bono mortis c. 3. præclarè disserit: *Nónne in hac vita positus speciem mortis imitatur; qui potest ita se agere, ut ei moriantur omnes corporis delectationes; & cupiditatibus omnibus, mundique illecebris etiam ipse moriatur, sicuti mortuus erat Paulus dicens: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Et S. Chrysostomus hom. 1. de laud. Pauli: *Paulus*, inquit, *semetipsum per singulos dies immolabat; quotidie moriens, & voluntate consummans martyrium.* An non & S. Franciscus Borgias illud Pauli usurpare potuit: *Quotidie morior.* Ad Colos. 3. Qui & sorori suæ edixit: *Conveniens professionis nostræ exercitatio est, ut vicies quater* (horis nimirum singulis) *nos tanquam mortuos in monumento constituamus, ut simus ex his, de quibus ait Apostolus, mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Tum illud subjecit: *Mecum quidem satis bene jam agitur, cui dicere fas est: Quotidie morior.* Ut in vita legitur.

Sanè quotidie carnem suam velut hostem capitalem tractabat, & cum illo inducias, pacisci perpetuò recusabat; quin & domare indies, magis magisque studebat: qua in re quæcunque opem ferre solerent, amicos & socios appellabat. In solis ardoribus summóque aut æstu, aut frigore & imbribus iter faciens, dicere solebat: *Quàm bellè me juvant amici?* In morbis summâ adhibitâ patientiâ, dolores constanter ferebat; quin & augere illos studebat, pharmaca amara sorbendo hauriens, & cataportia ac pilulas dentibus mandens, ut qui olim voluptatibus fuerant ministri, nunc pœnæ forent: capillos sibi evellebat, scrupos, arenam, lapillosque calceis injiciebat, ut molestiam adferrent; noctu ad sanguinis profusionem se cædebat, horrido cilicio carnem domabat, sensus omnes, atque appetitus, arcto mortificationis fræno cohibebat. An non hoc est quotidie mori? An non hoc est semper mortificationem JESU in corpore suo circumferre?

Quamobrem, Dilectissimi, sicut mors Isabellæ, fuit mors mystica S. Borgiæ, ita crebra mortis memoria, sit spiritualis mors nostra. Hæc primò oculos mentis nobis aperiat, ut omnium mundi rerum vanitatem & brevitatem intimè penetremus: & si quandoque Diabo-

Diabolus hujus vel illius in sæculo notæ aut familiaris speciem ingerat, illicò ad mortis memoriam confugiamus: si caro fortassis titillet, & voluptatis desiderium excidet, mox ad mortis vermiumque memoriam, velut ad asylum, recurramus. Si mundus terrena bona, divitias, honores offerat, è vestigio, ad funera quotidiana oculos reflectamus; ex quibus omnium harum vanitatum brevitatem, falsitatémque abundè perspiciemus. Mors enim speciem deturpat, voluptates abscindit, divitias rapit, honores præcipitat, omnia denique susque deque vertit & pessundat. Deinde ubi cum S. Francisco vanitatem intimè penetraverimus omnibus istiusmodi nugis & quisquiliis mundi mori satagamus. Moriamur indies magis, magisque voluptatibus, divitiis & honoribus sæcularibus, quæ in mundo dudum reliquimus, & nihil horum ne minimum quidem resumamus, aut repetamus: moriamur quotidie amicitiis particularibus, & affectui inordinato erga parentes & sanguine junctos, & alios quoscunque: moriamur denique nobismet ipsis, corpori, carni, sensui, propriis commodis, quin & voluntati propriæ; & in his nos quotidie, imò horis singulis abnegare studeamus: ita cum S. Paulo, cum S. Francisco Borgia: semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferemus.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO

S. FRANCISCI BORGIÆ.

Mors Isabellæ, vita Borgiæ.

THEMA.

Ut & vita Jesu manifestetur in corporibus nostris. 2. Cor. 4. 10.

MOrtem Isabellæ, mortem esse Borgiæ, exhortatione præcedente declaravimus; nunc vela vertimus, & Isabellæ mortem, vitam Borgiæ esse pronuntiamus; quemadmodum Franciscus ipse solitus fuit, ejus mortem, suum vocare natalem. A vivis sanctimoniâ & miraculorum gloriâ illustribus, mortuos ad vitam revocatos esse legimus, quàm plurimos; at à mortuis resuscitatos esse mortuos, perpaucos reperimus: quamvis exemplum illius L. 4. Regum c. 13. inveniamus: Ubi *quidam sepelientes hominem, projecerunt cadaver in sepulchrum Elisæi; quod, cùm*

cùm tetigisset ossa Elisæi, revixit homo, & stetit super pedes suos. Quod in morte & vita naturali rarum est; in morte & vita mystica, seu spirituali est frequens: quot enim homines, cadaverum aspectus, aut seria mortis meditatio, sive ab animæ morte ad vitam; sive à vita tepida, ad ferventem; sive à sæculari, ad religiosam non traduxit? His jure annumeratur S. Franciscus Borgias, qui ex conspectu cadaveris Isabellæ Augustæ, adeò deformatæ, quasi revixit; mundo mortuus, Deo in Religione renatus fuit: illo enim aspectu, velut vulnere ictus, exclamavit: *O miseram vitæ rationem! ô fallaces hominum spes! & inanes nostras cogitationes! Quousque tandem diligimus vanitatem, & quærimus mendacium? Quousque veris neglectis, umbras consectamur? Regna, Imperia, nobilitas, honores morte solvuntur: formæ dignitas, morbo & morte amittitur: omnia denique citò ex lætitia & voluptate, ad luctum & lacrymas recidunt. En illa Augustarum pulcherrima, ut in funere deformata jacet! Expergiscere igitur anima mea; expergiscere è veterno. Sat Principi mortali datum: te, te, sequar immortalis. Illumina Deus meus, oculos meos, viámque commonstra, ut quod reliquum est vitæ spatium, per breve illud quidem, at quantum id est, recte, piéque transigatur.* Sic ferè Franciscus, fusis ubertim lacrymis, repetens identidem: *Sat datum mortali Principi, deinceps immortali serviendum, si sapis: transcribam igitur reliquum vitæ tempus Regiæ cælesti.* Ita Ribadeneira in vita L. 1. c. 7.

Quomodo autem, ex morte Isabellæ in alium virum mutatus, non amplius vitam mundi, sed vitam piam, justam, sanctam egerit, imò vitam JESU in se, verus Jesuita manifestaverit, hâc dictione explicabimus,

I. Ut JESU vitam, sanctam, puram, & immaculatam in nobis manifestemus, moribúsque nostris exprimamus, ante omnia, vitia & peccata mortificare necesse est; quæ JESU vitæ contraria sunt, & gratiæ vitam prorsus extinguunt; ea de causa præmisit Apostolus: *Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes*; ac deinde subjunxit: *Ut & vita JESU manifestetur in corporibus nostris*: Illa enim ad hanc, tanquam medium unice necessarium, à S. Paulo requiritur. Cui consentit Doctor mellifluus serm. 1. de festo Apost. Petri & Pauli, ita interrogans: *Puta parva res est, sine vivere? magnum aliquid, imò maximum est. Non vivit, qui superbiâ inflatur, qui luxuria sordidatur, qui cæcis inficitur pestibus: quoniam non est hoc vivere; sed vitam confundere, & appropinquare usque ad portas mortis.* Quasi diceret: non est hæc vita JESU; sed vita mundi, vita carnis, vita bestialis. Quænam igitur est vita JESU? In primis vita pura, vita casta; vita immaculata: tales enim: *Quis ex vobis arguet me de peccato?*

Atque hanc vitam JESU, pro viribus in se manifestare & exprimere studuit S. Franciscus Borgias: prima enim ejus cura fuit, declinare à malo: nam ea de causa mundum deseruit; Societatem JESU elegit, ut in ea purius viveret, & caderet rariùs. Sacerdotio initiatus, ut cor haberet mundius, singulis horis diurnis, se ipse ad unguem excutiens, exploránsque memoriâ repetebat, dicta,

dicta, facta, & prætermissa, inquirens in se gnaviter, bisque in die exhomologesi sacrâ animum expians; sacris in aurora operaturus, & vesperi se ad quietem comparans nullum diem abire patiebatur, quo non suo se pede metiretur, actique temporis rationem subduceret, ne mors imparatum opprimeret: licet, qui aures confitenti dabant, vix quod reprehenderent, expiandúmque putarent, reperiebant: at ille cœlesti lumine acutiùs videbat, sempérque pavidus vixit, omnia metuens, ac penè trepidans: Judicia enim Dei viventis & videntis omnia, longè à mortalium judicio discrepare ajebat: timeret itaque, quisquis saperet, Deum.

Nos, Charissimi, ad Societatem Jesu vocati sumus, non ut nudum Jesu nomen præferamus; sed omen & rem imitemur: Jesus autem est Agnus sine macula, est candor lucis æternæ; innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus; quem cum S. Francisco nostro, pro modulo imitari conemur: ut in morte & supremo examine perspicax ille Judicis corda scrutantis & renes, nihil deprehendat, quod ejus oculos offendat. Quare fontes peccatorum, vitia inquam, & passiones sedulò obstruamus, ne aquas peccatorum turbidas emittant; sensuum portas diligenti custodiâ claudamus, crebram nostri discussionem instituamus; crebrâ exhomologesi peccata expiemus, ut vita Jesu pura, & innocens, manifestetur in nobis.

II. Pauper. II. Vita Jesu; à principio ad finem, in summa paupertate transacta fuit; à stabulo ad crucem dicere potuit, quod à Vate Regio, in persona ejus, prædictum: *Pauper sum ego à juventute mea.* Psal. 87. 16. *Et vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos; Filius autem hominis, non habet ubi caput reclinet.* Matth. 8. 20. Atque ita exemplo & vitâ suâ, viam nobis ad vitam æternam monstravit, secundùm illud Act. 3. 15. *Notas mihi fecisti vias vitæ*: Qui ipse es *Via, Veritas & Vita.* Joan. 15. Hanc viam inivit, hanc veritatem cognovit, hanc vitam tenuit noster Franciscus, ut vita Jesu, in se manifestaretur.

Quanto enim ardore, viam paupertatis complexus fuit: certè instar boni negotiatoris, *Inventâ hâc pretiosâ margaritâ, vendidit omnia, quæ habuit, & emit eam.* Matth. 19. Ideóque simul ac Societati nomen dedit, votisque se astrinxit, pecuniam exinde non contrectavit, & quod mireris magis, in homine adeò opulento, auri, argentíque pretium ignorabat. Enituit isthæc rebus in omnibus virtus, in victu, in cultu corporis, in lecto, in cubiculo, in papyro, quâ conciones suas excipiebat; in foco, dum frigus urgeret, instituendo, in calceis novis detrectandis, in caligis licèt pannosis ruptísque non permutandis. Stipem vicatim cogebat, & panis frusta libentiùs, quàm panes integros gustabat: in tot itineribus, induci nunquam potuit, ut sanitatis gratiâ syndonem mundam circumferret; ne quid in paupertatis jura peccâsse videretur: in stramine libens cubabat, vel sub dio, aut tenui tecto, ventis hac, illac spirantibus: chlamyde aut sago, in itinere nunquam usus, sive hiberni, sive æstivi temporis hora foret. Ribad. L. 4. vitæ c. 2. Verbo in omnibus occasionibus

paupertatem ardentiore quærebat desiderio, quàm quivis euclio divitias, aut lucra, ita ut cum Jesu paupere dicere posset: *Pauper sum ego*, omnia paupertatis incommoda, sua reputans lucra & emolumenta.

Si & nos, Chariſſimi, Jesu vitam in nobis manifestare cupiamus, paupertatem cum Jesu & Franciſco noſtro amemus, & nec ſolùm in oblatis rebus promptè admittamus; ſed etiam in omnibus occaſionibus quæramus: majora jam repudiavimus, & ſæculo reliquimus, caveamus ne amorem & cor noſtrum ab illis ad minora transferamus; & nugis quiſquiliſque affigamus; ſed omnia, quæ mundus amat, arbitremur ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciamus, & ejus vitam, paupertatemque in nobis exprimamus.

III. Humilis. III. Vita Jesu, tota, humilitate ac animi demiſſione plena fuit: hæc enim virtus propria Chriſti, & Chriſtianorum eſt, ab ipſo, exemplo & verbo commendata: *Diſcite* inquit *à me, quia mitis ſum & humilis corde.* Matth. 11. 29. Et in Pſalmo: *Exaltatus autem humiliatus ſum*: cùm ſummus eſſem, ac maximus, infimus eſſe dignatus ſum & minimus: *vermis & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis.* Pſal. 21. 7. Quæ virtus Auguſtino teſte, homines Angelis adjungit, ſicut è contrà, vitium elationis, ex Angelis Dæmones efficit. Non fugiebant iſta S. Franciſcum Borgiam, quando omni ſtudio, omni induſtriâ & conatu in animi ſubmiſſionem incubuit, à ſuæ converſionis exordio, uſque ad finem vitæ; & quoniam ad humilitatem, ut monet S. Bernardus, viam pandit humiliatio; curabat ſedulò, ut, ubi ſe perfectè nolle cœpit, rerum omnium conditarum puderet, pigerétque. Hinc precationum omnium initia ducebat: hinc materiam diſſerendi deſumebat: hoc nunquam non animo verſabat: jam ſe velut ab inferis reducem ac redivivum intuebatur; jam ſe ad Judæ & Luciferi pedes abjectum contemplabatur: *Hodie* inquiebat ad Tirones, *in mundo locum nullum reperi, ſextum enim jam annum, ad Judæ pedes, illum mihi fingebam; nunc dum Chriſtum ita abſolutum, lavare, tergere & oſculari attentè conſidero, nullum mihi, inde expulſo, relictum locum reperio.* Ribad. L. 4. c. 1. Et ne in mente ſolùm hæc demiſſio lateret, ad viliſſima, omnis generis opera, prodibat, quæ majori guſtu ac delectatione, quàm ſuperbiſſimus quiſque, ſublimia & excelſa, exercebat. Ligna ad focum comportare, ollas mundare, lances tergere, pavimentum verrere, in omnibus culinæ miniſteriis Coco obtemperare, menſæ accumbentium pedes oſculari, calcem & lapides ad fabricam Domûs deferre, pueros nolâ ad catecheſin convocare, ægris in noſocomio inſervire, humillimus Dei famulus in deliciis habuit: quæ omnia in tam illuſtris ſtemmatis viro haud dubiè magis ſunt admiranda.

Hæc, Chariſſimi, eſt humilis vita Jesu, hæc eſt via Veritatis ad vitam, quam Franciſcus quoque noſter conſtan-

constanter tenuit, ad quam mortis consideratio, ingressum reseravit. Si nos superbiæ, ambitionis, vanæ gloriæ tentatio impetierit, mors nostra, cinis, pulvis, vermis nullo eam negotio dissipabit: solùm, quid simus, quid fuerimus, quid futuri simus, assiduè animo volvamus, atque intimè penetrare allaboremus, & facilè confusionis, depressionisque nostræ mille titulos inveniemus, atque ad omnia infima viliſſimáque ultrò nos demittemus, ut vita Jesu manifestetur in nobis.

IV. Laboriosa. IV. Vita Jesu laboriosa extitit, & activa, licèt contemplatione mixta: nunc enim Redemptor noster Verbum divinum prædicabat, nunc preces fundebat: nunc oppida & castella obibat, nunc Patrem cœlestem adorabat; dies integros conversioni animarum tribuebat, & in oratione pernoctabat, quin & inter assidua negotia, itinera, & labores spiritum ab oratione non relaxabat. *In laboribus, à juventute mea.* Franciscus, ut hanc vitam Jesu laboriosam & quietam; activam & contemplativam in se exprimeret, nullam non industriam adhibuit.

Ad Marthæ officia, vitámque ejus laboriosam spectabat, Societatem universam gubernare, literas quàm plurimas exarare, itinera, jussu summi Pontificis, ex obedientia conficere, Verbum Dei prædicare, doctrinam Christi, rudi popello & pueritiæ exponere, aliáque zeli opera exercere. Ad Mariæ, & contemplativæ vitæ munus pertinebat, assiduas prædictis functionibus, preces interserere, ardentiáque suspiria velut jacula in cœlum emittere, annuè octiduanâ S. Ignatii ascesi spiritum inflammare; post mediam noctem, quinas senásve horas in quiete, summâ animi voluptate, orando & contemplando exigere, & veluti Jacob, cum Deo, pro obtinenda benedictione luctari. Quibus viis, ut notat Ribad. L. 4. c. 4. eo devenerat, ut Deum ubique præsentem circumferret, & locus frequens ac negotium, templi & solitudinis vicem, nec non materiam, segetémque precandi suppeditaret. In itineribus, licèt corpus lassitudinis incommoda sentiret, animo tamen id præclarè evenire asserebat, ut in via liberum ab interpellantibus, & vacuum precandi tempus nanciscerétur: montes enim, sylvas, & flumina, & apricos campos, herbis, vitibus & arboribus vestitos, ad orandum invitare, præconisque vocem emittere Deum, ut mortales agnoscant, agnitum ament, amatum rerum conditarum gratiâ, laudent assiduè & laudato tandem aliquando, morte feliciter obitâ, perfruantur. Ea verò attentione & ardore in his pietatis exercitiis versabatur, ut crebrò extra se positus, ac totus in Deum abreptus atque absorptus cerneretur.

Talis, ad imitationem JESU, vita Francisci fuit, laboriosa, & quieta, activa & contemplativa: talis & nostra esse debet, si JESU vitam in nobis exprimere desideremus: ad quam viva mortis meditatio juvabit plurimùm, quàm angusti sint vitæ & laboris termini, demonstrando: ex quo dum tempus habemus, operari pro Dei

gloria ſtatuamus: veniet enim nox, appropinquabit brevi mors, quando nemini ultrà operari pro æternitate felici licebit.

Quocirca, Dilectiſſimi, cùm mors Iſabellæ fuerit vita Borgiæ, & anſa ac origo JESU vitam non qualemcunque ſed perfectam, ſanctámque in ſe manifeſtandi & exprimendi. Mors noſtra, mors cujuſvis proximi, mors aliorum quotidiana, ſtimulum nobis & anſam præbeat, non ſegniter, ſed ferventer JESU vitam exprimendi. 1. JESU vita pura, ſancta, immaculata fuit, expreſſit eam Sanctus Franciſcus Borgias, ut & nos imitemur, mors perſuadeat: Fac ea quæ moriens facta fuiſſe voles: Optabis in morte puram te duxiſſe vitam: nunc id præſta, & in fine lætaberis. 2. Vita JESU & Franciſci noſtri pauperrima extitit: mors, quæ omnia auferet, nihil relinquet, imitationem perſuadeat. 3. Vita JESU & Franciſci ſumma humilitate emicuit, mors, cinis, pulvis, & omnium honorum, inſtar fumi in auras abeuntium brevitas, ad æmulandum impellat. 4. Vita JESU laboribus aſſiduis referta fuit, orationibus intermixta: ſi JESU vitam agere optemus, laboribus noſtris preces & ſuſpiria inſeramus, & alleviabuntur: ſtimulumque ſtrenuè pro Dei gloria laborandi, mors addet; in qua: *Tempus non erit amplius.* Quadruplicem hanc vitam Jesu, ſi in præſenti mortalitate, in nobis ad Chriſti & Sancti Franciſci exemplum expreſſerimus: in futuro quòque ſæculo, gloria Jesu, vita Jesu manifeſtabitur in nobis: quando *ſimiles ei erimus, & videbimus eum ſicuti eſt*: ejuſque viſione, dilectione & fruitione, totâ æternitate beabimur.

* *
*

EXHOR-

EXHORTATIO I.

AD NOVITIOS PRO FESTO B. ALOYSII GONZAGÆ.

Proponit vitam ejus abſconditam in ſæculo actam.

THEMA.

Vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Ad Coloſſ. 3. 4.

DUplicis generis in Eccleſia Dei reperimus Sanctos: nonnulli enim, veluti lucerna, non ſub modio, ſed ſuper candelabrum, poſiti atque à Deo collocati, vel miraculorum ſtupendorum gloria, vel facinorum heroicorum ſplendore, vel Apoſtolici muneris dignitate, vel Martyrii pro fide fortiter tolerati laude & honore, ſanctitatis ſuæ radios longè latéque diffundunt. Ejuſmodi lumina extitêre S. Petrus Apoſtolorum Princeps, S. Paulus Doctor Gentium, S. Antonius Paduanus ſæculi noſtri Thaumaturgus, S. Franciſcus Xaverius Indiarum Apoſtolus, aliique innumeri Viri Apoſtolici, Martyres & Confeſſores, nunc in cœlo cum Chriſto triumphantes.

Alii ſanctitatem & perfectionem occultam fuêre profeſſi, & tanquam lucerna ſub modio, tanquam margarita in concha, tanquam aurum ſub terra delituerunt; & opera ſua ac virtutes abſcondere ſtuduerunt. Tales fuêre Eremi incolæ S. Antonius, S. Paulus, S. Macarius, aliíque anachoretæ innumeri, quos Theodoretus, Palladius, Sophronius & Ruffinus commemorant. Tales fuêre S. Maria Magdalena, triginta annis in ſolitudine degens, S. Maria Ægyptiaca, quæ annis quinque & quadraginta in eremo nullum mortalium vidit, nec ab ullo viſa eſt, S. Pelagia pœnitens, S. Cæcilia, S. Agnes, & Virgines millenæ vel Domi latitantes, vel in Cœnobiis & Clauſtris, mundo incognitæ uni Sponſo Chriſto vivere & placere ſatagantes.

Inter hos, qui etiam in mundo, perfectam, abſconditámque vitam duxerunt, meritò numeramus B. Aloyſium

Gonzagam quem divina Bonitas à puero attraxit, & à vanitatibus mundi abduxit, ut vel in sæculo vivens vitam absconditam inchoaret, quam postmodum in Societate consumaret.

Ostendemus proinde, hac exhortatione, quàm absconditem Beatus hîc Adolescens in sæculo vitam egerit; sequente, de abscondita ejus in Societate vita tractabimus.

1. Mors spiritualis B. Aloysii.

I. *Mortui estis*, ait Apostolus ad Coloss. 3. ut quis vitam absconditam, vitam perfectam auspicetur; necessarium est, antè, mori mundo, carni, sanguini, peccatis, vitæ & conversationi mundanæ & carnali, imo sibimet ipsi; ut præclarè exponit S. Gregorius L. 8. moral. c. 19. *Sunt*, inquit, *non nulli justorum, qui ad comprehendendum culmen perfectionis accingit, dum altiora interiùs appetunt, exteriùs cuncta derelinquunt. Qui rebus se habitis nudant, gloria honoris exspoliant, qui habere de exterioribus consolationē nolunt, qui internis gaudiis, dum mente appropiant, vitam in se funditus corporea delectationis necant, Talibus, namque per Paulum dicitur: Mortui enim estis & vita vestra abscondita est, cum Christo in Deo. Talium mortuorum*, ait S. Augustinus L. de continentia cap. 13. *Vox est: Vivo autem ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.*

An non ejusmodi mortuis accenseri potest B. Aloysius noster, qui tanto ardore cuncta dereliquit, gloriam honoris calcavit, mundi solatia sprevit, omnem corporeæ voluptatis delectationem penitus in se necavit? Si mortuus est, ut quidam Sanctorum inquit, qui nulli detrahit, nemini violentus exititit, neminem calumnatur, neminem opprimit, non invidet bonis, non insultat malis, non luxuriæ carnis servit, non odiorum flammâ inardescit non blanditur divitibus hujus sæculi, potentibus non adulatur, non turbæ plausu capitur, non auro, argentóque, aut veste pretiosâ distenditur, non salutationibus potentum delectatur: non eum superbia inflat, non ambitio sæculi necat, non vana gloria turpiter jactat, non extollit opulentia, non perstringit species aliena. Quis hæc omnia in vita B. Aloysii luculentè effulgere deprehendens, eum penitus mundo, sibiq; mortuum esse negaverit?

Offerebat illi mundus divitias, ditiones, Principatus, quæ ei tanquam primogenito Marchionis Ferdinandi filio debebantur. Sed iis omnibus se mortuum esse ostendit, quando tantâ animi lætitia iis se abdicavit: Ea in abdicatione Parens Ferdinandus lacrymis, ille gaudio & solatio maximo perfundebatur: móxque in cubiculum se recipiebat; ibique in genua sublidens dignas æterno Numini grates persolvit, quod se tandem diruptis catenis illis, quæ speciosò torquis vocabulo, Principes captivos tenent, in suorum filiorum libertatem aliquando asseruerit, eámque gratiarum actionem ampliùs integram horam extraxit. Marchettus in vita. L. 1. c. 13.

Offerebat mundus honores, sed & illis mortuum fuisse Aloysium, sat demonstravit. Dum rogatus à familiaribus, quid ita populos, usque adeò sui observantes, cupidósque, cùm maximè ut insignia, juráque imperii capesseret, expectarent, tunc è vestigio deseret? Respondit: alia imperia, alias coronas

coronas mente seſe agitare; quarum collatione, coronæ chlamydésque noſtræ comicorum veſtimenta eſſent, paulò fortaſſe ſeriùs, ſed fortaſſe etiam ocyus, quàm comici ſoleant, exuenda non perdere imperii jura, ſed perpetuare, fineſque in immenſum æternúmque proferre, in animo eſſe. In vita l. c.

Offerebat mundus delicias & voluptates, convivia & bellaria, choreas & tripudia, venationes & haſtiludia; & quidquid auditum, viſum, guſtum, odoratum, tactúmque oblectare valeret: ſed his omnibus mortuum ſe probavit Aloyſius, quando non ſolùm iſta omnia velut puerorum crepundia reſpuit ac dimiſit, verùm etiam contraria elegit atque aſſumpſit, dum rigidis jejuniis, aſperrimis ciliciis, acribus ac longis flagellationibus carnem quàm maximè maceravit, & in ſervitutem redegit. In vita.

O verè mundo mortue! ſed Chriſto Domino vivens Aloyſi! Chariſſimi: hæc mors in Aloyſio adhuc in ſæculo degente reperta fuit; Quid nobis in ſæculo acciderit, ſcimus, quàm mundus, caro, faſtus fortaſſe in nonnullis ex nobis regnaverit, vixeritque haud ignorant illi: at nunc poſtquam mundũ deſeruimus, ſaltem omni ſtudio illi mori ſatagamus divitias cum B. Adoleſcente, ut ſordes conculcemus, honores, dignitates, applauſus, laudes, & vanitates cæteras, ut fumos & nebulas explodamus: voluptates, delicias, cupedias, & carnis oblectamenta, veluti guttas, reſpectu cœleſtis omnium deliciarum Oceani, & Paradiſi, ex animo aſpernemur. Hâc ratione & nobis dici verè poterit: *Mortui eſtis.* Mortui mundo, ſed viventes Chriſto, cum B. Aloyſio.

II. *Et vita veſtra abſcondita eſt, cum Chriſto in Deo.* Mundo, mundaniſque mortuo haud difficile accidit vitam inchoare abſconditam; adeò Deo gratam: ſicut enim Deus res per ſe pulcherrima & pretioſiſſima latet abſcondita ab oculis noſtris; ita optat nos vitam ſibi ſimilem, abſconditam inſtituere. Quid autem eſt vita abſcondita? II. Vita abſcondita B. Aloyſii.

I. Eſt nova piè, ſanctè & internè vivendi forma, quam mundus ignorat, averſatur, & mortem æſtimat: Hoc vivendi genus, mundo ejúſque principiis planè eſt contrarium, at Chriſti, futurique ſæculi principiis omnino conforme. Ad hanc vivendi formam & normam hortatur Apoſtolus, dum ab illa deterret, dicens: *Nolite conformari huic ſæculo.* Rom. 12. Ad quod pulchrè Origenes L. 9. in Epiſt. ad Rom. *In his verbis,* inquit, *oſtendit Paulus eſſe quandam formam hujus ſæculi, & ſæculi futuri aliam: & ſi qui ſunt, qui amant præſens ſæculum, & ea quæ ſunt in hoc mundo; ſecundùm formam præſentis ſæculi aptantur; qui verò non reſpiciunt ea, quæ videntur, ſed æterna; transformantur, & renovantur ad futuri ſæculi formam; & inde fit ut non cognoſcat eos hic mundus; ſed odio habeat.* Digna cedro & auro verba. Eſt omnino forma hujus ſæculi, mundi filiis optimè perſpecta; eſt etiam forma alterius ſæculi, illis probè nota, qui Chriſto ſe conformant, & ſpem ſuam à mundo avulſam, in ſolo cœlo collocant, itaque vivunt, ne cœlo difformiter vivant.

Talem vivendi formam, etiamnum in ſæculo degens, amplexus eſt Ange-

Angelicus noster Aloysius, mundi principia calcans, & Christi principiis omnino se conformans; ut in sequentibus patebit.

2. Vita abscondita sua humilitate tegitur: Sancti enim latere cupiunt, & latebras amant, gaudent mortificatione corporis & ærumnis. Rectè monuit Epicurus: Λάθε βιώσας, id est, latenter vive: & Ovidius: *Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit.* Latebræ hæ à puero B. Aloysio fuêre dilectæ: ut enim Marchettus in vita c. 1. refert: cùm primùm pedibus uti, solúsque sine ductoribus ingredi cœpit, sæpe domûs latebras quæsivit, ibique diu à domesticis quæsitus, haud aliter, quàm positis genibus, totúsque in preces compositus atque intentus, repertus fuit. Cùm verò (ut cap. 7. recensetur) animum religioso instituto jam adjecisset; cœpit diutiùs domi, atque adeò in conclavi latitare, repudiare delicias omnes, se ipse assiduo labore frangere, dura omnia quæque magis sensus pulsarent, libentiùs perpeti: brumali tempore, frigus sustinere, ignem in cubiculo non admittere, manus frigoris acrimoniâ tumidas & fatiscentes circumferre, & si quæ offerrentur remedia, recusare.

3. Vita abscondita, gratiam & virtutes, quæ novæ hujus vitæ spiritualis quodammodo anima sunt, intus in anima tegit, quantùm licet; Quales in anima B. Aloysii gratiæ virtutésque reconditæ fuerint, si vitam legat, quis non obstupescat? Talis fuit gratia in Baptismo inita, nunquam amissa, & vitæ innocentia, omni labe peccati gravioris, libera & ad mortem usque conservata. (cap. 2. vitæ) In septenni ætate, mentis ad Deum conversio, & à terrenarum rerum studio, ad cœlestium amorem traductio. l.c. Gratia in eo (judicio Cardinalis Bellarmini viri doctissimi ac sapientissimi) ita peculiari nexu confirmata, ut nullis tartarei hostis conatibus dirimi potuerit. Ea mentis adhuc puerilis devotio, & orandi frequentia, dura corporis asperáque tractatio, voti virginitatis perpetuæ emissio atque observatio tam exacta, ut passim & palàm Angelicus Adolescens, sive Angelus è cœlo delapsus audiret. l.c.

4. Vita abscondita, à mundi cupiditatibus & mundana conversatione se abstrahit, & occultat: ex mente S. Anselmi. Præclarè S. Augustinus in sententiis num. 201. *Boni*, ait, *latent; quia bonum ipsorum in occulto est, nec visibile est, nec corporale quod diligunt; & tamen vita eorum sunt in abscondito constituta, quàm præmia.* Quàm bellè hæc conveniebant Aloysio? Mundi cupiditas est famam suam vanè dilatare ac propagare, nomenque suum & æstimationem in mundo celebrem reddere, ac in posteros operosè transmittere; Aloysii, etiamnum sæcularis cupiditas fuit, latere, mundo ignotum vivere, Deo in Societate JESU servire ac mundo mori. Mundi cupiditas est, vestitu pretioso, aureis, argenteisque lemniscis fulgido corpus ornare, pompámque in publico magnam ostentare. Aloysii cupiditas fuit, in obsoleto attritóque amictu prodire, assutis ad genua panni frustulis sarta gestare tibialia, quod in aulæ splendore, humillimo cuique pudori esset. Mundi cupiditas est in apricum prodire,

prodire, conversati cum magnis, gratiam, amicitiámque captare apud Potentes. Cupiditas Aloysii fuit, Domi delitescere, Dei gratiam quærere, cum Deo agere: & si quando cum Principibus conversari, vel obedientia vel officii ratio postularet; summâ modestiâ, verecundiáque id muneris obire; tam arctâ oculorum custodiâ, ut plures annos quotidie salutans Mariam Austriacam, nunquam oculis intueretur. L. 1. cap. 10.

5. Vita abscondita in Dei amore & contemplatione sese abdit: nam ut ait S. Gregorius L. 5. moral. c. 3. *Qui mortificare se appetit, valde ad inventam requiem contemplationis hilarescit; ut extinctus mundo lateat, & à cunctis exteriorum rerum perturbationibus intra sinum se intimi amoris abscondat.* Excelluit in his B. Aloysius, is enim adhuc in sæculo licet degens, Dei tamen causâ ab hominum commercio semotus, omniáque ætatis oblectamenta respuens, cœlestibus à benignitate divinæ Charitatis deliciis recreatus, & divina contemplandi viam ac rationem divinitus edoctus, huic internæ contemplationi màgnam diei partem; nunc divinam, in condenda administrandáque universitate potentiam, nunc infinitam, quâ homines in cruce deperiit, charitatem contemplando exigebat: in ejusmodi verò contemplationibus, incredibili quadam mentis dulcedine ac suavitate delibutus, ingentem lacrymarum vim fundere cogebatur. c. 5. Inde solitudinis & silentii amor incrementum indies capiebat, veritus, si in hominum consuetudinem se vulgaret, cœlestem illam cum divina voluptatem amitteret; unde ferè nunquam domo, imò ne conclavi quidem efferebat pedem. O beata solitudo! ô sola beatitudo!

6. Vita abscondita, vitam gloriæ, mortalibus omnibus exspectatam, sed absconditam, præstolatur. Vita nostra quasi hyems est, in qua Sol, id est Christus occultatur, homines, velut arbores exteriùs aridæ, sine fronde, id est sine decore, specie & pulchritudine cernuntur, sed interiùs vivam habent radicem, scilicet charitatem in Deo, quasi in terra vitali defixam & viventem; veniet æstas, scilicet Christi revelatio & gloria, cùm revirescemus, resurgendo, ac vitales dabimus frondes & fructus, scilicet dotes beatitudinis tam in anima, quàm corpore. Ita S. Anselmus. Elegantèr S. Augustinus serm. 112. de temp. Hyemis tempore, inquit, etiam viridis arbor aridæ similis est. Venit æstas & viva radix folia producit, & impletur fructibus. Sic hyems nostra Christi occultatio est, æstas nostra Christi revelatio: Mortui enim estis, ait Apostolus, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.

Ista sanè spes erat B. Aloysio, ista vita, ista mors, unde omnia mundi fluxa bona, principatus, diademata, honores, delicias ac divitias aspernabatur, ut bona invisibilia, cœlestia & æterna consequeretur.

Quæ cùm ita sint, cùm Deus nos non ad gloriosam, & in oculis hominum stupendam vitam vocet, saltem conemur cum B. Aloysio. 1. Mori mundo ejúsque divitiis & honoribus, mori carni ejúsque oblectamentis & voluptatibus,

quæ omnia, fluxa, vana, momentanea, & periculosa sunt, & æternæ damnationi quàm plurimis obnoxia. 2. Si verò mundo carnique mortui fuerimus, vitam absconditam auspicabimur cum B. Adolescente; 1. Mundo, mundique legibus ac principiis contrariam. 2. Humilitate tectam, latebras amantem, corporis mortificationi deditam. 3. Virtutes internas possidentem & occultantem. 4. A mundi cupiditatibus & conversationibus sese abstrahentem. 5. Orationi, meditationi, contemplationi cœlestium insistentem. 6. Ac denique vitam gloriæ æternam in cœlis exspectantem. Hæc est vita B. Aloysii adhuc sæcularis, quam conemur imitari jam religiosi, pluribus præsidiis & mediis, instructi; Hæc est vita abscondita, vita perfecta, vita sancta: quam si vixerimus; erimus verè mundo mortui, Christo autem viventes: & ut S. Augustinus l. c. loquitur: Certè mortui, sed non tui specie, vivi radice. Attende autem venturum tempus æstatis, quomodo sequatur & dicat: Cùm autem apparuerit Christus vita vestra; tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Eja ergo dulcissime Deus, hoc mihi tecum pactum erit: planè moriar mihi ipsi, ut tu solus in me vivas: totus intra me silebo, ut tu loquaris in me: totus quiescam ut tu operaris in me. Quod si fiat verè prædicabitur de nobis: Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.

EXHORTATIO II.

AD NOVITIOS PRO FESTO B. ALOYSII.

Proponit ejus vitam absconditam in Societate; sub figura thesauri absconditi.

THEMA.

Simile est Regnum cœlorum, thesauro abscondito in agro. Matt. 6.

MUndus universus ager, religio autem, seu status religiosus thesauro, in agro hoc, abscondito, rectè assimilatur. Dum Christus Dominus parabolam proferret de agro & zizaniis Matth. 13. 38. rogatus à Discipulis, eam exposuit, dicens: *Ager est mundus; zizania autem filii sunt nequam:* his zizaniis ager mundi totus obsitus est & repletus. *Transivi per agrum hominis pigri, & ecce totum repleverant urtica, & operuerunt superficiem ejus spina.* Proverb. 24. 30. Mundus est ager hominis pigri, quales

quales innumeri in eo reperiuntur, in virtutum ſtudio & opere perfectiones omnino deſides & ſegnes; ac proinde ager iſte repletus eſt urticis ſcandalorum & ſpinis peccatorum. Nihilominus tamen in agro hoc inculto, ſpinis tribuliſque obducto, theſaurus magnus abſconditus deliteſcit. Theſauri hujus nomine ordinem religioſum meritò intelligimus qui verè theſaurus magnus eſt, magnis bonis, divitiiſque accumulatus; ſed abſconditus ab oculis mundi: *abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis.* Matth. 11. 25. & revelatus parvulis, id eſt, religionis candidatis, quorum oculos divina Bonitas aperit, ut videant & theſaurum hunc cognoſcant, cognitum deſiderent deſideratum, quærant, donec inveniant; omnia vendant, omnia relinquant, ut eundem ſibi compa-rent.

Theſaurum iſtum, ut ſibi acquireret B. Aloyſius Gonzaga quid non molitus eſt? quibus moleſtiis & oppugnationibus, non eſt tentatus, à parentibus & cognatis, atque à ſæculi filiis? ſed omnia vicit amor tanti theſauri; propter quem omnes mundi divitias, honores, delicias & principatus dimiſit: ut vitam mundo abſconditam ageret, & in abſcondito, triplici theſauro reperto frueretur: ſcilicet abſcondito & occulto vocationis, occultiore virtutum & occultiſſimo, internorum actuum ferventium & heroicorum. Quod in exhortatione præſente exponemus; ut chariſmata meliora æmulemur.

1. Theſaurus abſconditus & occultus vocationis.

I. Si Religioſus Societatis, mundum cum omnibus deliciis ac divitiis, nihil aliud, eſſe, niſi deſertum, terram arentem & inaquoſam terram feris, beſtiis & draconibus obnoxiam, locum horroris & vaſtæ ſolitudinis: Religionem verò terram lacte & mellæ manantem, terram jubili, terram omnium deliciarum, alterum cœlum, theſaurum incomparabilem, eſſe aſſereret, adderétque ſe tunc theſaurum non venditurum omnibus mundi divitiis, nec mutaturum ſuam lacernam cum purpura Principum, ſuum oluſculum, ſuam vervecis aut bovis particulam, ſuam panis cruſtam, cum omnibus totius mundi cupediis, cellulam cum palatio; in cachinnos abiret ſæculi filius, ſuaderétque religioſo, ut hunc theſaurum, hoc cœlum, has delicias ſibi ſervaret, favere illi omnes delicias enumeratas, ſe interim libenter in deſerto mundi permanſurum. Neque id mirum: *ignoti enim nulla cupido*: abſconditus eſt theſaurus iſte ab oculis eorum. Interea Religioſus certè non fallitur. Cur enim tot nobiliſſimi juvenes, in optimo ætatis flore, judicio maturo, ingenio perſpicaci, cur tot viri principes, tot Reges è ſæculo ſeſe proripuerunt, & è divitiis ac deliciis ſuis in Religiones transvolarunt; niſi at theſaurum hunc abſconditum ſibi compararent?

cultus vocationis.

Hos inter meritò recenſemus B. Aloyſium noſtrum, qui theſaurum iſtum, Deo colluſtrante, probè cognovit, dilexit, quæſivit, & invenit, ſummo animi gaudio ac ſolatio: Tirocinii enim domum ingreſſus, atque à R. P. Joanne Baptiſta Piſcatore Tyronum Magiſtro, in conclave, ubi noſtri rudimentum ponere, primúmque ſe Societati probare inſtituunt, inductus,

mirificè lætus, illud Davidicum usurpavit: *Hæc requies mea in sæculum sæculi, hîc habitabo; quoniam elegi eam.* Psal. 131. mox omnibus paulatim dilapsis, fores occlusit, genibúsque ante Numen submissis, amantissimis verbis, in lacrymas subinde abeuntibus, immensas illi gratias egit, quòd se ex Ægypti servitute vindicatum, in promissam hanc terram, promissi cœli specimen, ac pignus, medios inter hostes, induxerit. Séque propterea hostiam, religiosæ vitæ austeritate, ejus honoribus mactandâ libentissimè devovit. *Marchettus L. 1. vitæ c. 20.*

Causas verò, cur præ aliis Ordinibus, Societatem JESU eligeret, tantáque æstimatione & amore complecteretur, recensebat sequentes. 1. Quòd Societatis JESU leges, morésque adhuc in prima ætate incorrupti florerent. 2. Quòd in ea voto susceptо, quasi foribus ferreo vecte præclusis, omnes dignitatis gradus, atque una cum iis assidua comes ambitio, bonorum omnium tabes, ac pestis excluderentur. Verebatur scilicet, ne si quod aliud Institutum sibi poposcisset, inde brevi parentum vel amicorum studiis, ad honores, quos declinaverat, revocaretur. 3. Quòd mirum in modum, eâ nostrorum lege & consuetudine gauderet, quòd tenera ductilisque puerorum ætas, literis, tanquam escâ, divini metûs hamo præfixâ, ad pietatem & castimoniam traheretur. 4. Quòd Societas nostra universas gentes, quæ à recta salutis via miserè aberrant, toto orbe conquisitas, in evangelicæ virtutis semitam reducere, omni ope ac viribus studeat; hâc enim viâ fundendi pro Christo Sanguinis spem conceperat. 5. Quòd ejusmodi institutum Deo authore sibi persuasum haud dubiè crederet.

His de causis, tum aliis, quas paulò pòst afferemus, tanti Aloysius thesaurum hunc ducebat, ut mille palatia, mille Principatus, si possedisset, libens exposuisset, ut illum sibi coëmeret: nullis tentationibus, nullis minis, blanditiis, lacrymis parentum, amicorumque se à Societatis adeundæ proposito divelli sineret.

Felicitas ista & vobis, Charissimi, obtigit, reperistis thesaurum statûs Religiosi, in quo vitam absconditam & perfectam agere valetis, nonnihil jam bonorum in thesauro isto latentium experti estis & degustastis: vos estis, quibus nonnunquam mica labitur de mensâ Domini; quibus scintilla cadit ex incendio cœli, & amoris Dei; quibus denique guttula mellis defluit ex mari dulcedinis vitæ religiosæ, quâ gustatâ, velut Jonathas, illuminamini, & generose ad conflictum cum Philisthæis, passionibus scilicet propriis, per aspera & abrupta rigidioris vitæ saxa conscenditis: sed hæc dulcedo abscondita est filiis sæculi; quam si clarè perspiterent, mundum unanimiter desererent. Felices vos estis, qui totum mundum & vos ipsos, exemplo B. Aloysii, vendidistis; ut thesaurum istum religiosæ vitæ adipisceremini. Felices estis (alloquor vos cum Nazianzeno); qui proprio carentes, humiles estis & terreni, sed super terrena inter homines versamini, sed rebus humanis estis superiores: qui vinculis pressi, & liberi estis; retenti, & teneri non potestis, nihil de

de mundo habetis, & omnia possidetis: alieni ab amore sæculi, sed Deo conjuncti, abjecti, & super thronum collocati, voluptatibus privati, & perpetuâ mentis tranquillitate & oblectatione læti, & exhilarati. Agnoscite igitur felicitatem vestram, divitias & thesaurum repertum, diligentiâ omni custodite, atque attendite, ne unquam vestrâ incuriâ amittatis.

II. Thesauri nonnulli simplices sunt & unius solùm generis bona continent, ut vel auri, vel argenti solius: alii verò ex variis diversisque bonis conflati & accumulati, & argentum, & aurum, & gemmas, & vasa pretiosa, & vestes & utensilia Domûs, & alias opes valoris immensi comprehendunt. Ejusmodi thesaurus multiplex & copiosus, est status religiosus, qui omnis generis divitias spirituales complectitur; quæ viro religioso, Angelorum amico, cœlestis patriæ civi, & per adoptionem filio, necessaria & consentanea sunt, quorum possessione Deo gratus, sibi sufficiens, aliis utilis atque proficuus existit: In hoc enim thesauro abscondito, non chrysolythi aut uniones, sed veriores gemmæ, multóque pretiosiores congregratæ sunt, quarum usus & pretium non in terra tantùm, sed in cœlo quoque maximum est.

II. Thesauri magis abscondit. & occultior virtutis.

1. Primus thesaurus absconditus, quem vita religiosa intimiùs in sinu suo continet, est, argenteus, purúsque animæ nitor, seu conscientiæ mundities, à gravioribus noxis libera; idque per omnem vitam: tantus sanè is mihi videtur esse thesaurus, ut si mundanorum oculis pateret, omnes meritò, meo judicio, mundum desererent, atque ad eum capiendum provolarent. Verè, *divitias nihil esse duxi in comparatione illius*. Hunc thesaurum in Societate Jesu possedit, & conservavit ad ultimum usque spiritum B. Aloysius: tanta enim erat ejus vitæ innocentia, animæ puritas tanta, ut licet summâ diligentiâ, sese, suáque omnia rimaretur, nihil deprehenderet, undè meritò vel levissimæ noxæ reus agi posset. L. 2. vitæ c. 6. Deinde extremo ætatis tempore multi ejus æquales jurejurando testati, se nunquam illum in aliquam ex levissimis culpis prolapsum advertisse. Atque inde exorta est tanta in morte tranquillitas, securitas, & lætitia; ac cœlestis patriæ desideria.

2. Secundus thesaurus absconditus, in vita religiosa est humilitas, quæ libenter latet: similisque est pretiosis margaritis, quæ conchyli, fœdo ad speciem cortice, involvuntur; similis lapidibus pretiosis, & metallo primo, quæ omnia latebras amant, & infima terræ viscera inhabitant. Si quis inexpertus glebam terræ flavæ nondum excoctam & colatam in agro deprehenderit, abjiciet molestum pondus: etiam conchyle, infantem ad scrutinium non movebit; peritus tamen rerum, de invento pondere, vel scrupeo cortice gaudebit, quia novit pretium abscondi rebus vilibus solere. Habent hoc res naturales, quod libenter lateant, habent hoc artificia eximia; sed virtus humilitatis, palmam quoad latebras omnibus præripit; quia se non tantùm intra terræ viscera; sed infra centrum terræ, ut sic loquar, condere vellet, si posset. Et hæc est no-

ſtra infelicitas, quòd non poſſimus ob hunc amorem latebrarum, pulcherrimos in juſtis abſconditos virtutum theſauros deprehendere. Quàm felix eſſet etiamnum Societas, quàm glorioſa in ſuo ſanctiſſimo Patriarcha Ignatio, ſi arcana ſoli Deo, & aliqua ex parte conſcientiæ arbitro nota reſcire potuiſſet! Vulgare conchyle putabatur Ignatius, communis ſcilicet ac tritæ probitatis, quàm pretioſa interim intus latuerit margarita, Confeſſarius ſcivit, qui communem Sanctorum magnorum commendationem excedere, ea quæ de Ignatio ſciret, aſſeveravit. Didicit hanc pulchram abſconditæ humilitatis artem à Patriarcha ſuo B. Aloyſius: Evangelicam enim turrim ædificare cogitanti, ea cura præcipua fuit, altè ut fundamentum poneret; quod cum ex humillimis, tanquam rudi & vili cœmento conſtet, nihil illi optatius, quàm ſeſe omnibus ſubmittere, loco cedere, ſua omnia contempta, aliorum præclara ac ſublimia cenſere, D. Virginem alióſque Sanctos humilitatis virtute illuſtres pro ea obtinenda interpellare, humilem de ſe, ſuiſque opinionem fovere; genus, fortunas, res ab ſe præclarè geſtas ſilentio involvere, vel verbis pro viribus elevare; Dona à Deo conceſſa, ut aliena ſedulò tueri, ad laudes ſuas rubore ſuffundi, viliſſima munia maximâ alacritate obire; verbo, tanquam minimum reputari, ac tractari, poſtponi, negligi, reprehendi, ac latitare, ex animo cupere ac deſiderare. *In vita.*

3. Theſaurus abſconditus vitæ religioſæ eſt paupertas voluntaria; nihil in hoc mundo poſſidens, nihil formidans, quoniam omnem theſaurum ſuum recondit in cœlo, ſemper hilaris, ſemper abundans eſt & cum nihil habeat, omnia ſibi facit communia.

4. Theſaurus quartus abſconditus eſt Angelica Caſtitas, quæ juxta S. Baſilium Angelos facit: carnis illecebris reluctans, Diaboli tentamenta, perpetua exercitatione vincens.

5. Theſaurus abſconditus, eſt obedientia, quæ in mente recondita, perpetuas loquitur victorias, juge Deo ſacrificium immolat, & libertatem, quæ non bene pro toto venditur auro, ſed benè pro cœlo, & Chriſto, eidem conſecrat.

Quare ratione hos quoque ternos theſauros poſſederit B. Aloyſius in ejus vita L. 2. c. 8. & 10. & ſeqq. legere eſt. Et nobis theſauri iſti non abſcondiri ſunt, cùm theſaurarium, Societatem, inquam, jam ingreſſi ſimus, & in ea ad reconditos iſtos theſauros clavem acceperimus, tantummodo manus admoveamus, cum gratia Dei cooperemur, & capiamus, divitéſque evademus.

III. In diſtribuendis theſauris actalentis ſuis, Dominus uni decem, alteri quinque, tertio unum elargitur; & accidere poteſt, ut bini paria accipiant talenta, ſed lucra diſparia referant. Quemadmodum agri, cæteribus paribus, illi uberiorem fructum ferunt, qui ab agricola, ſtudio majore coluntur, ita ager Religionis, ſive perfectio religioſa promicat uberiùs, ex illa terra, quæ ſolertiùs proſcinditur. Latet tamen myſterium mirabile in agro Evangelico,

III. Thesaurum maximè absconditum à curiosissima, invera perfectione.

co, eò quòd copiosòr fructus non rarò proveniat ab uno, quàm ab alio, licèt pari, ut sic loquar, aratro uti videantur; imò quod mireris, plus sæpe fructûs accrescit ab illo, qui uno anno in Religione, quàm qui decem aut viginti laboravit. Manet quis in Ordine viginti annis, & accedit Stanislaus, aut Aloysius aliquis, & primo anno, alteri in fructu & profectu palmam præripit. Pulsatur personis viginti aut pluribus, ad unam meditationem, & unus inardescit, atque alium virum induit, alius manet in glacie & antiqua pelle? Quid causæ, obsecro, hic subesse arbitramur? Non aliam, nisi vitam absconditam, seu ut in allegoria cœpta pergamus, intimum quendam in mente reconditum thesaurum ferventium actionum internarum.

Nostrum intueamur Angelicum Aloysium; quo adminiculo, tam exiguo tempore, in florente ætate, ad tantum perfectionis culmen conscendit? An ardua & heroica, inusitatáque edidit facinora? An Apostolicis laboribus, Gentes & Regna ad Ecclesiæ sanctæ ovile reduxit? An miracula patravit & signa? An tormenta & martyria pro Christi fide & amore sustinuit? Nequaquam? Quò igitur titulo Beatorum albo inscribi meruit? In tirocinio, cum tironibus aliis, meditationem instituit, conscientiæ latebras discussit, libros ascéticos pervolvit, preces fudit, exercitia corporis frequentavit; tirocinio absoluto, studiis Philosophicis vacavit, cum aliis forte septuaginta & pluribus. Sed unde huic apicem perfectionis conscendere datum est, non aliis coætaneis, ac condiscipulis? Non reperio aliud, præter intimum, in anima ejus reconditum thesaurum; in quo hæc tria latebant. 1. Intentio purissima interna, soli Deo nota. 2. Interni virtutum actus, ut humilitatis, mansuetudinis, patientiæ, zeli, ac præsertim charitatis ardentis. Qui quidem in corde ejus, velut lux intra humilitatis lucernam clausa, foris quidem ad exempli boni sufficientiam lucebant; sed intùs magis ardebant, ac splendescebant. 3. Victoriæ internæ, & occultæ, mortificationes passionum, repressiones affectuum inordinatorum, judicii, voluntatis & amoris proprii debellationes. Communia igitur cum aliis obivit munia & exercitia, sed non more aliis communia, sed singularibus, sublimibus, ardentibus, internis virtutum actibus exornata & animata. Quod Deus S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis revelare dignatus est.

Dum enim hæc sancta, (cujus corpus etiamnum Florentiæ, in Ecclesia Monialium Carmelitanorum, sub Altari summo, incorruptum asservatur) Anno 1600. 4. Aprilis in raptu Beatum Aloysium conspiceret, tota attonita exclamabat: *O quantam habet gloriam Aloysius, Ignatii Filius! nunquam id credidissem, nisi id JESUS meus mihi ostendisset*; móxque hujus gloriæ causam adjungebat. *Habet gloriam tantam ob actos internos, quibus in vita totus deditus fuit, & quia obediens erat divinis inspirationibus. O quantùm amavit in terris!*

terris! ideo fruitur Deo, pleno amore in cœlis, & sagittæ in cor verbi ab illo directæ, nunc in corde ejus requiescunt. O si pretium, vim & præstantiam internorum virtutum actuum probè intelligeremus! Verè externorum cum internis nulla est comparatio. Hactenus illa, ut p. 1. vitæ ejus c. 69. recensetur.

O si & nos hunc occultissimum & maximè absconditum thesaurum reperiremus! O si in his internis virtutum actibus, ferventissimis desideriis, atque amoribus, hunc Beatum, imitaremur, ad quantam in cœlo gloriam eveheremur! Quantas in cœlo divitias nobis compararemus!

Quapropter, Charissimi, cùm ex gratia vocationis speciali & DEI munere singulari, primum thesaurum absconditum repererimus, est, quòd summas divinæ Bonitati grates referamus, omníque custodiâ thesaurum hunc custodiamus. 2. Latentes alios in hoc uno thesauros magis absconditos, scilicet virtutes, ut puritatem conscientiæ, humilitatem, paupertatem, castitatem & obedientiam, tanquam gazas intimiores & latentiores inquiramus, & exemplo Beati Aloysii obtinere omni studio connitamur. 3. Ejusdem Scholasticorum Principis exemplo, ad omnino intimos & latentissimos thesauros penetrare allaboremus; ut actus internos, ferventes, heroicos crebriùs excitemus; ilsque opera externa animemus; ita, opera communia non communi & vulgari more, sed Sanctorum eximiorum, & in primis B. Aloysii ritu exercebimus, thesaurósque in cœlo promerebimur; quales nec oculus vidit, nec auris audivit, nec cor hominis ullius comprehendit.

* * *

EXHOR-

EXHORTATIO I.

PRO FESTO B. STANISLAI KOSTKÆ, SOCIETATIS JESU NOVITII.

Probat fontem sanctitatis esse, gratiam vocationis & cooperationem nostram.

THEMA.

Consummatus in brevi, explevit tempora multa. Sap. 4. 13.

DUm complures è Beatorum cœtu, exiguo temporis intervallo, ad magnam evectos sanctimoniam cernimus, adquam alii toto vitæ, quantumvis longævæ, spatio, non pertingunt; meritò in admirationem rapimur. Quis enim non admiretur S. Agnetem tredecennem puellam, virtute jam perfectam, ad martyrii tormentum, velut ad nuptiale convivium, anhelantem? Quis non stupeat ternas S. Sophiæ filias virgines, Fidem, Spem, & Charitatem, charitate eximiâ illustras, ad martyrii cruciatus, non secus atque ad epulas properantes? Et ne abeamus longiùs, quis non demiretur B. Aloysium Gonzagam, anno ætatis quarto supra vicesimum Societatis initæ quinto, ad consummatæ sanctitatis culmen elevatum? B. Jacobum Chisai, annis quidem gravem, sed in Ordine nostro Tironem, & B. Joannem de Goto, undevicesimo ætatis anno, Tirocinii Societatis primo, in Japonia, ad martyrii palmam evolantem? Pari ratione, quis non obstupescat B. Stanislaum nostrum, Adolescentem duodeviginti annorum, decem mensium Tironem, ad eum perfectionis verticem conscendere, ad quem alii plurimi, quadraginta aut quinquaginta annorum intercapedine, non eluctantur? Quem verò fontem tam acceleratæ, sublimisque perfectionis esse arbitrabimur? Geminum in ejus vita fontem reperimus; copiosam sc. religiosæ vocationis gratiam, & strenuam B. hujus Adolescentis cooperationem, quem exhortatione præsente elucidabimus, ut pro modulo nostro, charismata meliora æmulemur.

1. Fons Sanctitatis eximia vocationis gratia.

1. Præstantissima & copiosissima vocationis gratia, quâ nonnulli Sanctorum ad vitam religiosam, perfectionémque sublimem accersuntur, fons est omnium bonorum, ac donorum, inde promanantium. Ut rectè observavit R. P. Franciscus Sacchinus vitæ B. Stanislai Author; atque hisce verbis insinuat *Affluentia donorum, quæ deinceps alia super alia, semper uberiùs congesta in eum è cœlo sunt: quasi fons & semen fuit, efficacissima & uberrima, donata ei à principio, religiosæ gratia vocationis.* Gratia hæc teste D. Augustino. 2. de Gen. contra Manich. 4. Fons est paradisi; nimirum: *Divina illustratio interior, à Deo velut paradiso profluit.* Cui jure aptamus, quod S. Bernardus serm. 1. de Nativ. Christo Domino attribuit; à quo omnis gratia vocationis tanquam fonte, dimanat. Est ergo fons gratiæ vocationis; *Fons misericordiæ ad diluendas culpas, dans aquas remissionis: fons est sapientiæ, ad sitim nostram potandam, dans aquas discretionis. Fons est gratiæ ad irrigandas plantas bonorum operum, dans aquas devotionis: denique fons est æmulationis, dans aquas ferventes, ad coquendos cibos affectionum, quæ fervent igne charitatis.*

An non ejusmodi fons Beato Stanislao extitit, *efficacissima & uberrima, donata ei à principio religiosæ gratia vocationis?* ita sanè: illa enim verè fuit ipsi fons misericordiæ divinæ, largâ in eum venâ scaturiens, & copiosa dona ac charismata profundens: illa fons fuit sapientiæ, rerum spiritualium, ac cœlestium, gustum, saporémque tribuens; terrenarum verò nauseam pariens. Illa fons in eo fuit gratiæ, ad omnem Dei & superiorum nutum promptissimum reddens, plurimáque opera bona proferens. Illa fons fuit æmulationis ac zeli omnia vocationis impedimenta fortiter perrumpens, passiones mortificationis fræno cohibens, virtutum cimeliis inhians, omniáque religiosæ vitæ consentanea ornamenta, pro viribus, conquirere satagens.

Sed videamus in particulari, quâ sapientiâ & æstimatione, quâ æmulatione ac zelo prosecutus fuerit, gratiam vocationis. Quemadmodum prædictus vitæ Author refert; ex vocationis gratiæ, ejusdémque teneriimâ dilectione, ortum duxit. 1. Ut dies & noctes nihil in mente ejus & ore foret, nisi Deus & Societas Jesu. 2. Ex hac profluxit fervor instandi & perurgendi apud Patres & Pontificis legatum, quo voti tandem compos, in Societatem adlegeretur, adhibendo non preces modò assiduas; sed etiam lacrymas. 3. licet R. P. Laurentio Magio Provinciæ Præsidi staret sententia eum, nisi bonâ à Parentibus impetratâ venâ, nequaquam admittere; Animum tamen ipse minimè despondit; vocationem non deseruit; sed potius ejus desiderium in immensum auxit: atque ut contra Diaboli jactationem, sese firmaret; sacram jecit anchoram, & proposito votum adjunxit, quo se plane Societatem ingressurum spospondit. 4. Postquam collocato à Beatissima Virgine, in ejus lectulo, puero Jesu, sanitati restitutus, & ab eadem, de ineunda Societate diserte monitus fuit, multò amplius

ampliùs ejus desiderium excrevit; quare Imperatricis Ecclesiasten Viennæ adiit, atque ut consilio & auxilio adesset, per Deum rogavit. 5. Cùm verò hic suaderet, ut vel Augustam ad R. P. Canisium, vel Romam ad S. Borgiam tunc Societati universæ Præpositum, se conferret: mox assumpto pueri rusticani habitu, literisque ab Ecclesiaste aulico obtentis, ad Canisium & Borgiam concessit; voto etiam addito; se nullum peregrinandi & interim victum emendicandi finem facturum, quoad in tam optatum sibi ordinem penetrandi vel rimulam inveniret. 6. Ubi ad Canisium pervenit, is spe nonnullâ ostentatâ, & ut interim videret, num quid parentes molirentur, in Convictorum ædibus Dilingæ, jubet nobilem hunc Adolescentem humilia & servilia tractare opera, variéque probatum, Romam ad Borgiam destinat: quando totum illud iter rursum pedes confecit: atque ubi Romam appulit, Anno 1567. festo SS. Apostolorum Simonis & Judæ, tandem in Tironum numerum est adscriptus. 7. Ut autem thesaurum hunc absconditum reperit, tanto labore quæsitum, nunquam satiabatur gaudens; & quia ex abundantiâ cordis os loquitur; plerique ejus sermones instituebantur de beneficio vocationis, nec ferè unquam sine magnificentia sententiarum, gravitate verborum, & uberibus lacrymis. O incredibilis vis & energia gratiæ vocationis! O fons copiosus, misericordiæ, Sapientiæ, gratiæ & æmulationis! O beneficium ingens! ô vena cœlestium donorum largissima, omni possibili actione gratiarum digna!

Sed nunquid & vos, Charissimi, obtinuistis à benignissimo Numine gratiam vocationis? Nunquid & in vos, fons hic miserationum Domini est profusus? Quin imo. Accepistis enim singularem à Deo vocationis gratiam, etsi fortasse Beato Stanislao haud parem: sed tamen efficacem, sed magnam, sed specialem; quâ aurigante, patriam, parentes, amicos & omnia reliquistis, atque ad hoc Trevirense Tirocinium, tanquam ad salutis æternæ asylum, & perfectionis Gymnasium confugistis. Omnia hæc fonti gratiæ vocationis debentur: sed estne fons iste vobis quoque fons misericordiæ, fons sapientiæ, gratiæ & æmulationis? Est, respondetis, sed tenuis fortassis non largus, parcus, non copiosus. Unde verò istud? Cur fluxit B. Stanislao abundantiùs, vobis parcius? utique ex cooperationis defectu de quo sequente puncto pluribus.

II. Fons Sanctitatis strenua cooperatio gratiæ vocationis.

II. Quò fons altiùs & copiosus è monte per canales descendit ac defluit, eò quoque in artificiosis fontibus elevatur & ascendit sublimiùs: quò vena vocationis Divinæ è cœlo emanat largiùs, eò per cooperationem vocati refunditur in Deum liberaliùs. Patet id in angelico nostro Stanislao, de quo P. Sacchinus in vita, postquam retulisset uberrimam vocationis gratiam, ejusque amorem & æstimationem; mox subjungit: *Cui ipse egregiè respondit: & cùm eidem se gratissimum & obsequentissimum præberet; eâ re largum divinæ benignitatis flumen in illum refundebatur;*

debatur; & egregiè præparatum fœcundabat: & ipse vicissim, ut fidelis servus, in agro cordis sui, multiplex virtutum incrementum proferebat, quod ad Deum veluti fructus redibat.

B. Stanislaus gratiæ uberrimæ vocationis *egregiè respondit*; eidem cooperando: *Gratissimum & obsequentissimum ei se præbuit*; exactissimè eam sequendo, regulas & omnia, quæ exigit, quàm diligentissimè observando; hinc largum divinæ benignitatis oriebatur flumen, hinc multiplex virtutum incrementum; hinc fructus bonorum operum: hinc manabant aquæ remissionis peccatorum, & vita pura ac propè angelica, quæ ad exhomologesin, vix absolutionis materiam adferret: ex hoc fonte scaturiebant aquæ sapientiæ salutaris, aquæ discretionis, amor instituti, rerúmque spiritualium & æternarum æstimatio; hinc fluebant aquæ devotionis, pietatis, promptitudinis ad obtemperandum moderatoribus, diviníque inspirationibus prorsùs singularis, ita ut nihil, quantumvis parvum, exile ac minutum reputaret, aut contemneret, aut jussa variis interpretationibus ad sensum suum accommodaret; sed simplicitate & fidelitate summâ capesseret. Ex hoc fonte scaturiebant, aquæ æmulationis, zeli, fervoris & charitatis, cum seria voluntate, & generosa resolutione, omnia ardua vincendi: quod dum reipsa gratiæ divinæ cooperando, præstat, intra paucos menses, in tirocinio Societatis transactos, ad perfectionis culmen est provectus. Hoc nisu & impetu fortunatus ac rapidus cursor perexiguo tempore, longissimum virtutis spatium emensus, destinatum apprehendit bravium, mense ab ingressu Societatis decimo: verè *Consummatus in brevi explevit tempora multa.* Sap. 4.

Cur verò nos, obsecro, Charissimi, tam tardè ac serò ad perfectionem pertingimus? & non dico, intra denos menses, sed intra denos, vicenos, aut tricenos annos, non eò, quò ipse tam citò, eluctamur ac pervenimus? Non deest nobis vocationis gratia, ut diximus; sed deest tam magna vocationis æstimatio; deest tam ardens ejusdem amor, & ex eo nasci solitus fervor intensus, & seria efficáxque voluntas, omnia implendi, quæ vocatio requirit, omnia impedimenta perrumpendi, omnia media generosè adhibendi; qualis in B. Stanislao eluxit: hinc tardo ac testudineo gradu procedimus, hinc adeò segniter perfectionis negotium aggredimur. Exempli gratiâ, unum adduco præstans perfectionis adminiculum, examen particulare, quo si strenuè uteremur, citò longum perfectionis iter absolveremus: verum, quia ignaviâ laboramus, & seria deficit voluntas, in imperfectionibus haremus: intra dies quatuordecim, cum divinâ gratiâ obtinere possemus exactam oculorum custodiam, sed vix intra tres menses assequimur: intra octiduum, si efficaciter vellemus, valeremus acquirere virtutem silentii; sed vix intra complures menses adipiscimur; idemque est in aliis virtutibus: quia deest generosa mens, deest fervor, deest efficacia, & seria voluntas, vocationi divinæ cooperãdi, & nos eidẽ quàm gratissimos & obsequentissimos exhibendi.

Quoties

Quoties diximus, ad religionem aspirantes, cum Apostolo: *Domine quid me vis facere?* Et hodiedum dicimus; sed verba sunt, absque re, inefficacia: vocatio enim ostendit, quid facto opus sit: & non facimus.

Alio spiritu, alio fervore, aliâ resolutione, & resignatione Doctor Gentium eadem verba pronuntiavit: *Domine quid me vis facere?* Ideóque tam citò perfectionis culmen conscendit, atque ad Apostolici muneris dignitatem & sanctitatem pertigit. Mittebat Dominus Actorum c. 9. Ananiam ad Saulum dicens: *Quære in domo Judæ Saulum nomine, Tarsensem.* Admirans Ananias, ejusmodi imperium, illico reponit: *Domine audivi à multis de viro hoc, quanta mala fecerit Sanctis tuis in Jerusalem.* Sed respondet Dominus: *Vade quoniam vas electionis est mihi iste*: Ad solum Saulinomen expalluit Ananias; & dixit: Tantundem est mittere me ad Saulum, quantum ad sylvam amandare, ut à tygride devorer, aut dilacerer à leone. Nónne jam gladios strinxit? Nónne patentes, ad omnes fideles comprehendendos, vinciendos & trucidandos obtinuit? Sed sedavit Dominus Ananiæ timorem, dicens: *Vade*; noli timere; namSaulus non est ampliùs ille qui fuit. Quomodo? reingerit Ananias, nónne ante tridaum persecutor erat? Omninò; at jam triduum est, quòd sit sanctus. Non est qui erat, plenus minarum & cædis: Sed *Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus & Filiis Israel. Est*, non ait, erit, *mihi*: quia extra cœlum non habeo in terris quenquam, in quo plus confidam, quàm in Saulo. Piscatum exerceat Petrus: *Venite post me faciam vos piscatores hominum.* Matth. 4. 19. Sed Saulus pro amplificatione nominis mei, terras barbarorum peragrabit, Tirannis obviam ibit, & nomen meum atque Evangelium, ad Gentes & Reges deportabit.

Quàm stupenda res est ista? Quàm admiranda metamorphosis? Saulus persecutor Ecclesiæ, & juratus Christi inimicus, triduo evadit Apostolus & Sanctus; & vas electionis: nec tamen vel regulam habuit, à qua dirigeretur, nec Institutorem à quo doceretur, nec methodum seu normâ vivendi, quà ad sanctitatē duceretur. Et Religiosi complures, omnibus ejusmodi mediis probè instructi, nō solùm post tres dies, aut post decem menses, sed post decem annos & plures, ad perfectionem non provehuntur, sed in eodem manent, & utinam non quandoque imperfectiores quàm fuerant in principio! Causam jam insinuavimus: deest fervor, deest impetus spiritûs, deest seria & efficax voluntas, deest strenua cooperatio; quæ in B. Stanislao, quæ in Saulo emicuit: *Domine quid me vis facere?* Indica mihi duntaxat; & nihil tam erit arduum, quod amore tui, non sim aggressus: quemadmodum & confestim aggressurus est: nam totus mutatus in alium; quia totum seipso se spoliavit, à charis suis se separavit, & precibus vacavit: *Ecce enim orat.* Act. 9. Antea spirabat minas, nunc spirat & suspirat ad Deum: jejunium sibi severum indixit: *Et erat tribus diebus, non manducans, neque bibens.* l.c. Non curans ampliùs corpus suum. Libenter cœcitatem suam toleravit: *Et erat tribus diebus*

non videns. Cinerem in ore, lacrymas in oculis gerens, genibus in terram curvatis, cor in cœlo defigens; atque ut verbo absolvam, Urna illa veneno plena, mutata est in phialam incensi, persecutor in Apostolum, Saulus in Paulum, vas reprobationis, in vas electionis; & hoc non nisi triduo. O mutatio dexteræ excelsi! O mira vocationis gratia & vis, cum cooperatione strenua conjuncta! *Non ego*, (solus) *sed gratia Dei mecum*; & ego cum Dei gratia.

Et Societas nostra non poterit, quod Damasci potuit domus Judæ? Omnino: nam Ignatius non erat Apostolus, non erat purissimus, non erat sanctus, dum Manresanum antrum subiret; miles erat, & inter milites, insolens, & inter insolentes superbus, aliisque vitiis irretitus, sed brevi temporis intervallo, sanctimoniam fuit adeptus. Stanislaus paucis mensibus, in Societate, ingentia sanctitatis incrementa fecit: totum est in hoc, ut efficaciter velis, ut gratiæ vocationis coopereris; ut seriò & veraciter cum Saulo dicas: *Domine quid me vis facere*? Ut reipsa cum B. Stanislao vocationis gratiæ, te gratissimum & obsequentissimum, quod neglectum hactenus, præbeas: & quidquid, etiam minutissimum, quod vocatio aut regula requirit; exequaris.

Quapropter, Charissimi, si ad sublimem perfectionis Evangelicæ, ad quam vocati sumus, culmen ascendere desideremus B. Stanislaum Novitium, æquè ac nos sumus, pro modulo nostro æmulemur. Accepimus cum ipso efficacem, uberemque vocationis gratiam quæ, ut ostendimus, largissimus fons est, misericordiæ, sapientiæ, gratiæ & charitatis: quam si amemus intensè, si æstimemus summè; tanquam fons Paradisi copiosus, aquas remissionis peccatorum, aquas devotionis, discretionis & fervoris in nos largiter effundet: quemadmodum in B. Stanislao conspeximus. Sed omnino necessarium est, ut ejusdem exemplo, vocationis gratiæ animosè respondeamus, eidem nos gratissimos & obsequentissimos præbeamus, nihil minutum reputemus, nihil, quantumvis parvum, spernamus, sed seriam, firmam, constantem, & invictam voluntatem afferamus, præstandi generosè omnia, quæ vocatio nostra, & Instituti ratio postulat. Dicamus igitur cum Apostolo; *Domine quid me vis facere*? Et simul manum applicemus, ac cum eodem Apostolo, cum S. Ignatio, B. Stanislao, & sexcentis aliis, generosissimis Societatis nostræ Athletis, opus perfectionis aggrediamur: hâc viâ, cum iisdem, per singularem vocationis gratiam, strenuâmque cooperationem nostram, ad perfectionis culmen eluctabimur.

EXHOR-

EXHORTATIO II.

AD NOVITIOS PRO FESTO B. STANISLAI KOSTKÆ. SOCIETATIS JESU NOVITII.

Suadet amorem Dei, Christi Eucharistici, & Beatissimæ Virginis, exemplo hujus Beati.

THEMA.

Et ego tres sagittas mittam & jaciam, quasi exercens me ad signum. 1. Reg. 20. 20.

OMnes, quotquot in Orbe universo ab Adamo descendimus mortales, jaculatores sumus & sagittarii; à Deo arcu, pharethra, & sagittis instructi; ac centro præfixo ad jaculandum dispositi. Arcus & pharetra nostra sunt, cor & voluntas, sagittæ affectus, centrum & scopus Deus O. M. qui cùm magnus sit & immensus; haud difficulter tangitur: & tamen, quot, pró dolor! mortales à nobilissimo hoc scopo aberrant! primò enim deviant Infideles omnes, qui cùm scopum suum ignorent, Deum non videant, aut cognoscant, quid mirum est, si toto cœlo aberrent? Deinde aberrant Hæretici, quorum oculi & cor cùm hæreseos labe inficiantur, & veræ fidei lumine destituantur, consequens est, ut nec sinceras, fidei, spei & charitatis sagittas emittant, & cæcutientes scopum non attingant. Tertiò, pravi Christiani & Catholici frigidi, sceleribúsque irretiti, non Creatorem, sed creaturas, sed seipsos & ventrem pro scopo sibi præfixerunt, inimici Crucis Christi, quorum finis interitus, ac proinde longissimè à meta aberrant. Quartò, Religiosi tepidi, qui non Deum, Deique gloriam, sed gloriam vanam, scientiam inflantem, dignitatem, honorem, prælationem pro centro sibi statuunt; ó quàm procul à scopo deflectunt! Non sic Beatus noster Stanislaus: qui pharetram sagittis electis refertissimam habuit. & felicissimè scopum semper attigit: & licet varias,

varias, & quàm plurimas ejaculatus sit sagittas, ternas tamen nobiliores & præstantiores emisit: scilicet sagittam amoris & charitatis in Deum, deinde in Christum Eucharisticum, ac denique in Beatissimam Virginem. Quas sagittas exhortatione præsente declarabimus, ut Novitii, hoc Novitiorum speculum pro modulo nostro immitemur.

I. Sagitta amoris Dei.

I. S. Dorotheus Doctrinâ 6. Dominum Deum, mundi & amoris nostri centrum rectè nuncupat; ad quem è cordis nostri pharetha, aureæ dilectionis sagittæ, id est ferventes amoris affectus indesinenter ejaculandi sunt. Novit præclarè hanc sagittandi artem B. Stanislaus, quot enim ille in Deum centrum suum charitatis tela ardentia evibravit? Refert P. Franciscus Sacchinus Societatis nostræ Theologus Author vitæ ejus: *Tanto eum amore in Deum ferri solitum, ut calor in ipsum corpus redundaret. Certum est*, inquit, *ipsum ex animi redundantia; ita amoris divini incendio incalescere, ita exæstuare solitum corpus, ut pectori adrefrigerandum cor, imbutos frigida panniculos necesse esset apponere.*

Verùm unde obsecro, hi æstus? Unde ardentes hæ affectuum sagittæ ortum duxêre? Non aliunde, quàm ex illustratione mentis & clariore Numinis Supremi cognitione, quam Divina Bonitas, puris mentibus impertiri consuevit: Nam, *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Matth. 5. 8. Assiduè enim orationi, meditationi & contemplationi intentus erat, absque animi evagationibus: *Quo enim evagaretur*, inquit Sacchinus *qui jam se totum ac penitus in Oceanum immensum divinitatis immerserat, unde quo se cunque verteret, nunquam emergeret?*

Hâc ratione immersus, cognoscebat & stupebat, non solum Deum tanquam inexhaustum omnium bonorum & beneficiorum fontem, quæ ex illo tanquam rivuli liberalissimè emanant; verùm etiam Deum videbat & intuebatur tanquam summum, infinitum & unicum bonum, in quo omnia bona, omnia attributa, omnes perfectiones possibiles & imaginabiles, eminentissimè continentur; ita ut nec unica illi queat deesse, ac proinde dignissimum esse, qui amore summo, omni & unico à nobis diligatur, absque ulla cordis ad alios amores divisione, qui ad ipsum non ordinentur.

Quod si & nos, Charissimi, cupiamus ardentes in Deum sagittas amoris ejaculari; studeamus primo in oratione & meditatione Deum probè cognoscere, & infinitam ac summam ejus beneficentiam; infinitam & summam ejus potentiam, infinitam & summam ejus sapientiam, pulchritudinem, amabilitatem, bonitatem ac sanctitatem ponderare. Duplici autem via, Deum concipere & cognoscere valemus, ut docet Sanctus Dionysius Areopagita cr 1. de divin. nomin. & c. 3. de myst. Theol. 1. Per affirmationes, quibus omnes perfectiones ei tribuimus. 2. Per negationes, quibus omnes perfectiones ut à mente creata, absque lumine gloriæ, concipiuntur, de eo negamus. Priori modo concipimus Deum esse spiritum sublimissimum, optimum, maximum,

sempiternum, benignissimum, sapientissimum, potentissimum, sanctissimum, justissimum, misericordissimum, pulcherrimum, rebus omnibus intimè præsentem, omnia interiùs creantem, formantem, conservantem, gubernantem, & ad suam gloriam dirigentem, tanquam primum principium, & ultimum finem rerum omnium.

Posteriori modo, Deus concipitur esse Spiritus infinitus, immensus, sempiternus, infinitus supra omnem excellentiam & magnitudinem à mente creata conceptibilem elevatus, supra omnem substantiam, supra omnem potentiam, sapientiam & bonitatem, supra omnem intellectum, lucem, beatitudinem & gloriam. Adeò ut ipse nihil horum propriè sit, nulli horum sit similis, sed infinitè sublimior & præstantior.

Atque ubi hâc ratione summum hoc Bonum cognoverimus, arcum & sagittas depromamus; & in affectus cum B. Stanislao, amoris ferventes erumpamus. Deum nostrum ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, & ex omnibus viribus diligamus. O summum & infinitum bonum, quid multum est, si te super omnia diligamus; cùm tu sis infinitè elevatus super omnia? Et quid magnum est, si tibi reddamus totum summum & unicum amorem nostrum, siquidem hoc totum est exiguum, comparatione ejus amoris, quem tota tua bonitas summa & unica meretur.

II. Sagitta amoris

II. Altera sagitta, quam B. Stanislaus ex pharetra cordis sui deprompsit, & evibravit, fuit sagitta amoris erga Christum Eucharisticum; erga quem à puero, tenerrimo affectu ferebatur; & veluti in centrum suavissimæ pietatis, devotionis & charitatis sagittas emittebat. Solent militiæ Tirones, (quanquam & jaculandi optimè periti) vel relaxationis animi, vel præmii gratiâ, pro dexteritate in tangendis objectis, acquirenda, scopum aliquem, quem centrum simul appellant, præfigere, scilicet in medio fuscæ tabulæ, centrum album, hostiæ non absimile; huc omne studium conatúmque impendunt, ut tangant. Christus Dominus noster, sapientia & bonitas infinita in mysterio Eucharistico, sub figura metæ se nobis proposuit; neque enim gratis dixit per Prophetam: *Posuit me tanquam signum ad sagittam.* Thren. 3. Posuit eum Dominus tanquam signum & scopum, ut saluberrimis illum affectuum telis petamus. In Calvariæ vertice propositus nobis fuit in figura doloris, *in signum cui contradicetur* (ex Vaticinio S. Simeonis) tanquam signum ad clavos & lanceam; id est, scissus, laceratus, punctus, contumeliis & injuriis appetitus fuit: at in hoc amabili Sacramento, positus est etiam quidem *tanquam signum*, sed *ad sagittam*, nimirum amoris. Christi Eucharistici.

Ad hoc signum sagittam dilectionis vibrabat B. Stanislaus: illuc collimabant, desiderii & voti ejus affectus; memorabile est, quod de illo refert P. Sacchinus in vita p. 24. Mense Decembri, paucis ante morbum diebus in Barbaræ Sanctæ vita, quam solennia ejus celebraturus, legebat;

scriptum fortè repererat, qui sese ei Virgini commendarent, eam non passuram, ut sine supremis divinorum mysteriorum præsidiis è vita concederent. quo loco haud paulò magis, quàm si thesaurum invenisset amplissimum, lætus, tanti beneficii, ut se quoque Patrona sua, facere participem vellet, precibus, Sacramentisque pœnitentiæ atque Eucharistiæ ad eam rem susceptis, institerat. Hoc igitur in præsentia secum studiosè reputans, cœlesti plenus fiducia, in tanta sua necessitate ac solitudine, ut memor sui sit, benignissimam Martyrem rogat; venisse illud tempus, quo præcipuè ejus ope indigeret. Ecce autem (singulare donum, paucisque concessum) nocte intempestâ, ipsa apparet S. Barbara, duóque Angeli in claro lumine, sacrosanctam afferentes hostiam, qui cùm ad lectulum accessissent famelici ægri, reverenter ei porrexerunt: atque ipse summâ primò animi demissione veneratus, pari deinde cum gaudio Deum cordis sui, parentem & arbitrum vitæ, salutisque suæ suscepit. Hactenus Sacchinus. Quas verò fidei, spei, charitatis, devotionis, adorationis, gratiarum actionis, laudis ac benedictionis sagittas in obtentum voti sui scopum ejaculatus fuerit, quis verbis expresserit? Easdem deprompsit, dum postmodum supremum viaticum. renidenti ad stuporem ore, & animi lætitia gestientis exultatione obtinuit: Eadem repetiit cum S. Sacramentum piè invisens, precibus suis Consodali, tristitiæ nebulas discussit: ut vita ejus perhibet.

In hisce denuo Beatum Adolescentem imitemur: positus est quòque nobis in Eucharistia Christus Dominus, *tanquam signum ad sagittam*: Quare quivis nostrûm cum Jonatha dicat 1. Reg. 20. 20. *Et ego tres sagittas mittam juxta eum, & jactam quasi exercens me ad signum.* Quas tres? Fidei, Spei, Charitatis: *Ecce sagittæ intra te sunt*: Atque variæ, quas in eum, vel dum in tabernaculo latentem visitas, vel dum in synaxi sacra recipis, ejaculari poteris; stringe igitur arcum, sagittas deprome & evibra, jam religionis & devotionis, jam adorationis & cultûs, jam petitionis & obsecrationis, jam querelæ coram illo expositæ, & propositi, jam resignationis & patientiæ; sed ut plurimum tribus Jonathæ sagittis utere, tribus inquam actibus Theologicis, Fide, Spe & Charitate; nullæ enim magis acceptæ, nullæ magis ad cor Dei penetrant. Atque ita, à nostrî amantissimo Redemptore, animæ majorem puritatem, virtutum robur, charitatis & omnigenæ perfectionis incrementum reportabimus. II.

III. Tertia Beati Stanislai sagitta fuit, charitatis tenerrimæ erga Beatissimam Virginem Deiparam, quæ ab ipso in eam dirigebatur tãquam in scopum, non ultimum, sed intermedium, ut eo mediante geminos priores scopos attingeret facilius. Erat autem affectus & charitas ejus omnino filialis, tanquam Filii erga matrem cœlestem. B. Stanislaus, scribit Sacchinus, invita, Filii amorem usque adeo erga B. Virginem induerat, ut eam in omni sermone Matrem appellare consueverit, idque tanto cum sensu & ingenuitate, ut audien- Supra annot. a V.

audientibus partem suæ suavitatis aspergeret: cúmque frequentissimè de ea loqueretur, nova semper & magnificentissima nomina excogitabat, & gradus altissimos, in quibus eam collocabat: identidem in manibus ejus videre erat aut corona precatoria, & pius libellus, precationes vel laudes parentis sanctissimæ continens; quibus satiari haud posse videbatur.

Tenerrimo huic filiali amori, vicissim Beatissima Virgo amore materno respondit; & singularibus beneficiis eum affecit: dum ægrotanti apparuit ac se videndam exhibuit: Christum Filium suum in lecto ejus collocavit; sanitatem ei restituit, atque ut Societatem JESU ingrederetur, disertè monuit.

Discamus, Charissimi, hujus Beati Adolescentis exemplo sagittas filialis amoris in amantissimum Deiparæ cor ejaculari; discamus filiali, tenerrimóque eam amore complecti: ipsa est non solùm Mater JESU dilectissimi Fratris nostri; verùm etiam Mater nostra dulcissima; nam & nobis in Joanne Apostolo dictum est: *Ecce Mater tua.* Mater misericordiæ, Mater pulchræ dilectionis, Mater viventium, Mater totius generis humani. Nam ut ait Sanctus Antoninus p. 4. tit. 15. c. 20. *Sicut Christus nos genuit verbo veritatis, ad esse gratiæ spirituale, in cruce patiendo; ita Beata Virgo nos genuit & peperit, in maximis doloribus, filio compatiendo.* Sicut pia mater abscondit filium sub pallio, quando pater vult eum verberare; ita B. Virgo confugientes ad se, Christi justitiam formidantes, abscondit, defendit ac protegit: ut ait Richardus L. 12. de laud. Virg. *Sicut Mater generis nostri*, ut docet Sanctus Augustinus serm. de Nativ. B. V. *pœnam intulit mundo; ita Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: & sicut auctrix peccati Eva; ita auxtrix meriti Maria. Eva occidendo obfuit, Maria vivificando profuit; illa percussit, ista sanavit.*

Quidni igitur, tam benignam Matrem, filiali amore complectamur, crebróque sagittas orationis, precúmque jaculatoriarum ex amore profectas ad eam ceu metam dirigamus; eandem omni cultu, devotione & veneratione prosequamur; sic illa vicissim se Matrem erga nos monstrabit: nos tanquam filios Dei adoptivos fovebit, suis precibus ac meritis in hac adoptione seu gratia divina conservabit, & hæreditatem cœlestem, tanquam Mater optima, nobis relinquet.

Quæ cùm ita sint, Dilectissimi, quod si cum innumeris à centro, seu scopo nobis præfixo aberrare nolimus; instar Jonathæ, cum Beato Stanislao ternas aureas amoris sagittas ejaculemur, & quidem 1. Sagittam charitatis in Deum; atque ut ea ex arcu cordis non remisso, sed intenso procedat, sæpe Dei magnalia, attributa ac perfectiones animo volvamus, sæpe infinitam ac summam ejus potentiam, sapientiam, bonitatem, pulchritudinem, beneficentiam, sanctitatem, &c. in meditationibus & considerationibus nostris perpendamus; ita velut ex luce calor, ex

ex amore ignis, ex igne scintillæ & flammæ, igneæque sagittæ dilectionis, in Deum, velut centrum nostrum ascendent. 2. Cum B. Stanislao sagittam auream amoris in Christum Eucharisticum, tanquam in scopum candidum evibremus, sive sacram synaxin frequentemus, sive ab ea redeamus, sive interdiu Dominum Deum nostrum in Sacramento absconditum piè invisamus: & jam sagittam adorationis, jam petitionis, jam salutationis, jam laudis & benedictionis, sed potissimum fidei, spei & charitatis tela jaciamus, & in omni adversitate, remedium, in omni defectu, auxilium, & in triplici perfectionis via progressum impetrabimus. 3. Sagittam cum B. Stanislao, amoris erga Beatissimam Virginem, mittamus, atque ita ipsa mediante, duplicem priorem scopum faciliùs attingemus: diligamus eam ceu Filii Matrem; quod si fecerimus, illa adoptione, dilectione, protectione, & hæreditatis donatione, veram se nobis matrem luculenter demonstrabit.

EXHORTATIO I.

PRO FESTO BB. TRIUM MARTYR. JAPONIÆ, PAULI, JOANNIS, ET JACOBI.

De præstantia Martyrii cruenti.

THEMA.

Absit mihi gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi.
Ad Gal. 6.

Ecclesiæ Christianæ nihil tantum gloriæ & incrementi attulit, quàm Persecutorum, Tyrannorúmque immanitas, ac perpetua insectatio, quâ seipsâ auctior fortiórque evasit, sic ut meritò, sanguis Martyrum, crederetur semen Christianorum. In eandem sortem & gloriam admissa est minima JESU Societas; quæ ne vanâ solùm ostentatione JESU nomen circumferret, facta est non solùm Nominis, sed etiam Crucis ac Passionis JESU Societas.

cietas. Fruſtra enim glorioſo inſigniretur nomine, niſi & omine gauderet, & iiſdem cum Salvatore inſignibus indueretur. *Abſit enim* à Socio JESU *gloriari niſi in cruce Domini noſtri JESU Chriſti.* Ad Gal. 6. Cum quo *in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis ſupra modum, in mortibus, inveniri debet frequenter* 2. Corinth. 11. *Non eſt ſcilicet ſervus major Domino ſuo.* Joan. 15. *Si me perſecuti ſunt & vos perſequentur.* l. c.

Hujus gloriæ & felicitatis participes evasêre, Tres è Societate JESU Japoniæ Martyres, quibus ſolis ex omnibus ſuis Martyribus, ex authoritate Romanæ Eccleſiæ triſagium hactenus accinere Societas poteſt, diceréque Sanctus Paulus, Sanctus Joannes, Sanctus Jacobus: primi è Japonia, Martyrii palma donati: quam maximo in precio habuerunt; omnibúſque mundi theſauris prætulerunt. Cùm verò Beatus Paulus noſter comprehenſus, vinctus & in carcerem conjectus, (ut in vita legitur apud Tannerum pag. 261.) quâ præſtabat, dicendi facultate ad cuſtodes ſuos, alióſque Ethnicos incarceratos prolixam habuerit orationem de fidei Myſteriis, de Domini cruciatibus, ac de Martyrii excellentia, admirantibus qui aderant, dicentis incredibilem ardorem, robuſtámque charitatem, quorum duobus carcere detentis eam veritatis lucem affudit, ut polliciterentur, ſimul ac vinculis expediti forent, Baptiſmum ſe ſuſcepturos. Et nos, ejus exemplo & imitatione in præſenti exhortatione, de excellentia Martyrii cruenti tractabimus, ut ejuſdem deſiderio inflammemur.

I. Deſiderium Martyrii in Sanctis.

I. *Mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri JESU Chriſti.* Ad Gal. 6. 14. In ſola cruce gloriatur Apoſtolus Paulus. *Poterat*, (ait S. Auguſtinus ſerm. 20. de verbis Apoſtoli) *Apoſtolus gloriari in Sapientia Chriſti; & verum diceret; ſed dixit in cruce. Ubi mundi Philoſophus erubuit, ibi Apoſtolus theſaurum reperit, ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. Quo Domino? Chriſto Crucifixo: ubi humilitas, ibi majeſtas; ubi infirmitas, ibi poteſtas; ubi mors, ibi vita: Si vis ad illam venire, noli iſta contemnere, noli erubeſcere, ideo in fronte, tanquam in ſede pudoris ſignum crucis accepiſti.* Hactenus Auguſtinus.

Parimodo, alii Apoſtoli, primi Chriſtiani, & Sancti Martyres in cruce gloriam ſuam collocârunt, & in ea theſaurum maximum repoſitum habuerunt: ideóque ad illam tanto ardore anhelabant & ſuſpirabant. Sanctus Andreas Apoſtolus, in locum Martyrii adductus (ut de eo teſtati ſunt Presbyteri & Diaconi Achaiæ, & in horis legimus) cùm crucem vidiſſet à longè, exclamare cœpit: *O bona crux, quæ decorem ex membris Domini ſuſcepiſti, diu deſiderata, ſollicitè amata, ſine intermiſſione quæſita, & aliquando cupienti animo præparata, accipe me ab hominibus & redde me Magiſtro meo; ut per te me recipiat, qui per te me redemit*: itáque cruci affixus eſt. Pari affectu in martyrium ferebatur S. Ignatius Martyr, ut de eo perhibet Sanctus Hieronymus in

Lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis ; nimirum exclamâsse illum : *Utinam fruar bestiis, quæ mihi sunt præparata, quas & oro mihi veloces esse ad interitum, & ad supplicium, & allici ad comedendum, ne, sicut & aliorum Martyrum, non audeant corpus attingere. Quod si venire noluerint, ego vim faciam, ego me urgebo, ut devorer. Ignoscite filioli, quid mihi prosit, ego scio.* Magnum utique hi similésque viri Sancti in cruce & Martyrio thesaurum reconditum esse agnoverint.

Quemadmodum in primævæ Ecclesiæ Athletis singularis eluxit Martyrii cupido, ita nec defuit recentioribus Japoniæ Martyribus, ardens sanguinis pro Christo fundendi desiderium : nam ut recensèt Tannerus pag. 261. Simul atque ad carcerem revecti sunt, Paulus Miki noster, Franciscanos Patres arctè reverentérque complexus, illis impensè gratias egit, quorum sub umbra, tam grandis, tam diu desiderati à Deo beneficii compos evaderet. Satellites aurigæque qui aderant spectaculo, attoniti : *Quid hoc est hominum*, ajebant *prorsus insuetum atque mirabile, in suis malis atque opprobriis, juxta ac secundis in rebus exultantium?* Postmodum rursum Paulus noster vir 33. annorum, quorum undecim puer domi, undecim in Societatis institutione, reliquos undecim in ipsa Societate transegit, jam in cruce pendens, ex ea velut è cathedra ad suos populares convertit sermonem : Japonia inquit mihi Patria est, Societatem JESU jam olim complexus, en agor in crucem idcirco, quia Christi doctrinam evulgavi. O factum bene ! Deo meo gratias ago ob hoc beneficium ; necis authoribus perlibenter condono, & iis vitam divinæ gratiæ per salutarem Baptismum exopto. Alter è Societate Martyr Joannes de Goto undeviginti annos natus, qui Catechistam templi nostri præclarè diu egit : potuisset ille facilè se tempestati subducere, sed maluit fortunam Societatis, quam habebat in votis jam pridem, præsertim tam pulchram experiri. Quo die ad primum supplicium, contumeliámque in propatulo subeundam Ozacâ discessit, flexis humi genibus, Deo gratias pro beneficio habuit. Inde quàm læto, quàm hilari ore atque animo scenam feralem peregerit, permirum est : votis Societatis, Patris Vice-Provincialis concessu, coram P. Francisco Pabo nuncupatis, tanquam novo quodam imbutus spiritu, ad crucem alacer adspiravit. Eam ut conspexit, pronus salutavit, ac pronuntiatis salutaribus JESU & MARIÆ nominibus gemina transfixus lanceâ, ad destinatam in cœlo gloriam coronatus abscessit. Tertius è Societate Martyr Jacobus Kisai, Domi nostræ diu Janitorem egit, & rem familiarem curavit. Ozacæ Domo custodiis circumseptâ, suo in tabulas relato nomine, Societatem quòque ipse à P. Organtino postulavit & obtinuit. Educendus Meacum, Deo pro beneficio publicæ contumeliæ de genibus gratias egit, cruciatus autem illatos, & opprobria, excepit animo non solùm æquo, sed hilari & festivo. Demum acceptis hastâ vulneribus,

ribus, pronuntians sacra JESU & MARIÆ nomina victor in cœlum, palmâ insignis immigravit, sexagenario major. O generosos Athletarum Christianorum animos! ô gratiam singularem, tam mirificè pugiles Christi roborantem & animantem! O fidem magnam! O charitatem ardentem, de omnibus supplicijs & morte ipsâ gloriosè triumphantem! Sed quid perspexêre Heroës isti in Martyrio, quod lucrum, quem thesaurum, quam gratiam gloriámve, à quibus tanto ardore succenderentur?

II. Prima Causa desiderii, præstantia Martyrii.

11. *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri JESU Christi.* 1. c. Sed turnam? Quia summa omnium gratiarum, quæ in hac vita homini ab infinita Dei liberalitate concedi potest, est gratia Martyrii, qua quis vitam & sanguinem pro JESU Christo Domino nostro profundit. Probant hoc tanquam certissimum divina oracula, testantur sacrarum literarum monumenta; comprobant SS. Patrum volumina. Et quidem inter hoc Sanctus Augustinus asserere haud dubitavit: *Nihil pretiosius quàm mori pro Christo. Gratia hæc excedit gratias Apostolorum, Doctorum & Evangelistarum*, ut ait D. Chrysostomus: *Illustrius est pati pro Christo, quàm sive Apostolum, sive Evangelistam esse. Non est inferior hæc dignitas & excellentia, ipsâ Beatorum in cœlis gloriâ*, resumit idem Augustinus: *Unde dilatio gloriæ in Enoch & Elia compensabitur tolerando Martyrium.* Imò ex mente S. Chrysostomi, gloriam illam quodammodo superare videtur: *Potius mihi est*, inquit, *malè affici pro Christo, quàm honorari pro Christo: non ideo bonum est pro Christo ligari, quòd inde regnum cœlorum accipitur; sed ideo bonum, quòd pro Christo fiat: non ideo beata prædicovincula, quòd in cœlum destinent ligatum; sed quòd pro Cœli Domino ferantur.*

Quonam verò ex fonte, tantam hujus actûs excellentiam desumemus; aut quamnam illius præstantiæ ac nobilitatis causam esse arbitrabimur? Doctor Angelicus 2. 2. q. 1. a. 3. perspicuam allegat rationem: Quoniam *est actus maximæ perfectionis*: Cur autem? *quia est maximæ charitatis.* Secundùm illud S. Evangelistæ Joan. 15. *Majorem dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Quæ enim major potest esse dilectio, quàm pro Christo, propriam contemnere vitam, omnibus mundi rebus longè præstantiorem; quámque maximo amore complectitur: & eligere mortem violentam, & probrosam; quam odio maximo prosequitur? Atque idipsum basis est ac fundamentum, cui innititur admirandum Martyrii privilegium, quòd ex opere operato, ut Theologi loquuntur, totam peccati culpam pœnámque remittat, non secus, atque Baptismus. Siquidem ea est nobilitas & eminentia illius actûs, quo quis pro Christo vitam & sanguinem fundit, ut in virtute illius, præter omne meritum personæ operantis, (tametsi in statu peccati sit constituta, modo tamen ad illud affectum non habeat) in ipso actu passionis, in ipsa morte, in fieri, ut loquuntur Theologi, non in facto esse, DEUS ipsi conferat gratiam, charitatem, & remissionem totius pœnæ æternæ & tempo-

temporalis. D. Thomas in 4. c. 4. q. 3. a. 3. O ſtupendum privilegium! ô gratia aliis longè anteponenda! Ratio autem hujus inſignis privilegii, ait S. Auguſtinus de civit. c. 7. eſt promiſſio Chriſti: qui dixit: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu ſancto*, dixit etiam: *Qui confitetur me coram hominibus, confitebor & ego eum*; & declarabo eum hæredem gloriæ meæ. Nam ſi Baptiſmus hanc virtutem continet, eò quòd quædam, Chriſti mortis & paſſionis ſit repræſentatio, multò magis ejuſmodi vim habebit martyrium; cùm repræſentatio Baptiſmi ſit ſolùm myſtica & ſacramentalis; martyrii verò realis.

O ſi ad ſummam hanc gratiam nos diſponere poſſemus; ut ea digni redderemur! ô ſi pro Chriſto, noſtri causâ mortuo, vitam noſtram immolare liceret! quò veluti renati ſanguinis Baptiſmo omni culpa & pœna liberati, ex mundi hujus exilio in patriam cœleſtem evolaremus, martyrii corona æternum coronandi!

III. Secunda cauſa deſiderii prærogativa Martyrii.

III. *Mihi abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Actus martyrii, quo quis corporalibus ſuis paſſionibus teſtimonium perhibet veritati, non cuicunque, ſed quæ ſecundùm pietatem eſt, quæ per Chriſtum nobis innotuit: adeóque evadit martyr Chriſti, id eſt teſtis Chriſti: præter antedictum privilegium: plures alias prærogativas complectitur; quas enumerat D. Thomas. 2. 2. q. 124. a. 4. &c.

1. Martyrii prærogativa eſt donum vivæ cujuſdam fidei, per quam, viſibilia omnia, præ inviſibilibus, Martyri contemnenda proponuntur: ut dicitur Hebr. 11. *Sancti, per fidem vicerunt regna, operati ſunt juſtitiam, adepti ſunt repromiſſiones.* Ad Martyrium enim pertinet, ut ait S. Thomas l. c. ut homo teſtificetur fidem, ſcilicet opere oſtendens ſe omnia præſentia contemnere, ut ad futura & inviſibilia bona perveniat.

2. Martyrii prærogativa eſt, donum fortitudinis inſignis, quâ animus martyris confirmatur in bono virtutis, fidei & juſtitiæ, dum eam non deſerit propter imminentia pericula mortis, quæ à perſecutoribus imminent. Unde S. Cyprianus L. 2. epiſt 6. ad martyres, ſcribit: *Vidit admirans præſentium multitudo cæleſte certamen; & in prælio ſtatiſſe ſervos Chriſti voce liberâ, mente incorruptâ, virtute divinâ*: ac propterea de martyribus legit: fortes facti ſunt in bello. Ita & Tho. l. c.

3. Martyrii prærogativa, eſt donum ſublimis obedientiæ & patientiæ, dum ita obedit præcepto Divino, ut mortem ſubire malit, quam Dei legem prævaricari: patientiam vero exercet, ſuſtinendo graviſſima tormenta, opprobria & mortem pro Chriſto: *Lapidati ſunt, ſecti ſunt; in occiſione gladii mortui*, inſuper experti, & vincula & carceres.

4. Martyrii prærogativa eſt donum eximiæ charitatis: licet enim actus Martyrii, ſit elicitivè a fortitudine; imperativè tamen eſt à charitate: ac proinde ſemper Martyrium eſt cum charitate, vel antecedente vel conſequente: & aut eſt ex charitate aut ad charitatem. Hinc S. Maximus in quodam ſermone ait: *Charitas Chriſti in Martyribus vincit.* Sine charitate etiam Martyrium nihil valet, ſecundùm illud S. Pauli

1. Corinth.

1. Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

5. Martyrii prærogativa est donum maximæ perfectionis, non in quantum elicitur à fortitudine, sed in quantum imperatur & procedit à charitate & habet motivum primum charitatis. *Charitas enim est vinculum perfectionis.* Ad Coloss. 3. Martyrium autem inter omnes actus virtuosos, maximè demonstrat perfectionem charitatis, quia tanto magis ostenditur aliquis rem quampiam amare, quanto pro ea rem magis amatam contemnit, & rem magis odiosam pati eligit: manifestum est autem, quod inter omnia bona præsentis vitæ, homo, maximè amat ipsam vitam, & ex adverso maximè odit ipsam mortem & præcipuè cum doloribus corporalium tormentorum. D. Th. l. c. Quare mediante illo actu quo quis acceptat, & patitur mortem pro Christo, qualiscunque sit etiam peccator, & quantumvis imperfectus, subitò evadit perfectus, ut docet S. Augustinus.

Quamobrem, Charissimi, intueamur crebro ternos nostros athletas generosissimos, Japoniæ Martyres: consideremus sæpius, eorum alacritatem ad mortem obeundam pro Christo, quemadmodum & S. Pauli dicentis: *Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri JESU Christi.* & S. Andreæ crucem tam suaviter salutantis & amplexantis, & S. Ignatii M. leonum dentibus commoli desiderantis, & excitemus nos ad sequelam, ad fortitudinem, patientiam, charitatem. Quo verò amplius excitemur & animemur, sæpenumero, meditemur & ruminemus ea motiva, quæ calcaria, votis & desideriis nostris valent addere. Martyrium est summa omnium gratiarum, quæ in hac vita à liberali Numinis manu nobis queant conferri, excedit gratiam Apostolorum, Doctorum & Evangelistarum, accedit ad gloriam Beatorum: est actus maximæ perfectionis, instar Baptismi, omnem peccatorum culpam & pœnam abolet, complectitur in se sublimissima & excellentissima dona fidei fortitudinis, obedientiæ, patientiæ, & charitatis. Hoc itaque sæpe desideremus, sæpe à Deo flagitemus, ad illud nos eximio virtutum studio præparemus: ita æternam consequemur beatitudinem essentialem & aureolam, Martyrum, seu gloriam accidentalem, aureolâ Virginum & Doctorum, ob pugnam luctámque majorem, longè excellentiorem; ac per totam æternitatem gaudebimus nos in Christi obsequium morte lentâ licet incruentâ consumptos; conformando nos Agno occiso ab origine mundi; palmámque semper virentem, nunquam marcescentem, reportabimus.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO BB. TRIUM MARTYR. JAPONIÆ.

De Martyrio incruento.

THEMA.

Christo in carne passo, & vos eâdem cogitatione armamini. 1. Petri 4. 1.

DUo martyrii genera distinguere solent sacri Doctores, S. Augustinus, S. Gregorius, S. Hieronymus, S. Bernardus & alii; unum nuncupant cruentum, alterum incruentum; sive unum sanguinis, alterum sine sanguine: unum mortis, alterum patientiæ: unum est passio consummata, ultra quam nulla, alterum passio inchoata, ultra quam alia. In utroque offerendus est Dei famulus, tanquam hostia grata Domino in odorem suavitatis: & ubi mortis deficit martyrium, supplendum est per martyrium patientiæ, quod tametsi excedatur intensione, excedit tamen diuturnitate: ut docet D. Thomas. *Etenim non tantum occasu, sed etiam contemptu carnis ad palmam martyrii possumus pervenire.* Ait S. Augustinus serm. 46. de Sanctis. *Non solùm eventu, sed etiam proposito*, inquit id confirmans S. Chrysostomus in Psal. 91. *Non solùm perdendo vitam; sed etiam affligendo carnem.* Subjungit S. Bernardus serm. in Cant. *In utroque præmium suum consequetur Christi Martyr.* Et sanè plerique Martyres priùs ferè incruentum sustinuêre martyrium, quàm cruentum, scilicet tolerando persecutiones, afflictiones, carceres, tormenta. Aut in religione, vel apostolico munere, labores, sudores, fatigationes, mortificationes. Idem evenit nostris ternis Japoniæ Martyribus: nam B. Paulus Miki Societatis nostræ Scholasticus, exarsit studio propagandæ religionis, disputationes instituit cum Bonziis, exhortationes & conciones ferventes ad populares suos habuit. Quæ ad convellendas Japoniæ superstitiones aliis usui esse possent, scripto vulgavit. B. Joannes de Goto nostris Patribus

tribus ad servitia templi traditus fuit & Catechistam egit. B. Jacobus Kisai, rem familiarem Patrum nostrorum curavit, Janitoris officiū sustinuit, officiosa charitate & humilitate egregiâ præditus, & passionis Dominicæ meditationibus unicè addictus, hisce virtutibus ad Martyrii palmam rite se disposuit.

Quod si igitur nos, Martyrii cruenti gratiam excellentissimam cum tribus hisce Martyribus obtinere nequeamus; saltem Martyrium incruentum, non solùm patienti, sed & libenti animo quotidie subeamus. Quâ verò ratione, aut methodo id in praxin redigendum sit, quibúsve in rebus, hâc exhortatione declarabimus.

I. Martyrium Religionis.

I. Ipse Status Religiosus est Martyrium incruentum. *Monasterium* inquit S. Chrysostomus hom. 59. ad pop. *Est lugendi domus.* S. Thomæ Aquinati *est status pœnitentiæ.* In Opusc. S. Basilio in Constit. Mon. c. 21. vita Religiosorum est *crucigera*: juxta illud Christi Lucæ 14. *Qui non bajulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus.* S. Augustinus in Psal. 83. inquit: *Quoniam dictum est Fili, accedens ad servitutem Dei, sta in timore & præpara animam tuam ad tentationem, accedens quoque ad servitutem Dei ad torcular se venisse cognoscat. Tribulabitur, conteretur, comprimetur, non ut in hoc sæculo pereat, sed ut in apothecas Dei defluat:* tanquam vinum lætificans cor Dei ex uva in torculari tribulationum expressum. Quocirca S. Pachomius ut habet ejus vita, cuidam Monacho volenti claustra egredi, ad captandum martyrium. *Frater* inquit, *Monachi certamen fortiter & strenuè sustine; & cùm vitam tuam nulli reprehensioni affinem ita gesseris, ut Christo placeas, habebis in cœlo communicationem Martyrii.* Et S. Cyprianus (vel quisquis est Author) de duplici Martyrio passionis scilicet & actionis, puta, sanctæ vitæ; hoc enim testimonium perhibemus Deo, illúmque glorificamus æquè ac illâ: *Fidelis,* inquit, *totâ vitâ Martyrium, hoc est testimonium reddat Deo; quod adeò negligendum non est, ut nisi ea præcesserit, Martyrium quod sanguine perhibetur, non sit Martyrium: frustra enim cervicem præbueris carnifici, nisi priùs occideris membra, quæ sunt super terram, hoc est affectus, qui militant adversus spiritum, odium, invidiam, superbiam, libidinem &c.*

Videtis, Charissimi, non deesse vobis arenam certaminis, campum pugnæ, occasionémque quotidianam incruenti Martyrii, quisquis igitur cupit esse Martyr incruentus, persistat cum sanctis in arena, pugnet, & bellum gerat contra vitia, passiones & seipsum, & coronam, legitimè certanti promissam, certò obtinebit: qui enim cum Deo & sanctis ejus fidelis descendit in arenam, cum eis pariter ad palmam gloriosam ascendet in cœlum.

II. Martyrium paupertatis, castitatis & obedientiæ.

II. Paupertas, castitas & obedientia est incruentum Martyrium. 1. De paupertate testimonium dat S. Bernardus serm. 2. de festo om. Sanct. *Martyrii veri genus est paupertas voluntaria.* (multò magis castitas & obedientia) *quid mirabilius, aut quod Martyrium gravius, quàm inter epulas esurire, inter vestes multas & pretiosas algere, paupertate premi inter divitias, quas offert mundus,*

quas ostentat malignus, quas desiderat noster ille appetitus ? An non meritò coronabitur, qui sic certaverit, mundum abjiciens promittentem, irridens inimicum tentantem, & [quod gloriosus est] de semetipso triumphans & crucifigens concupiscentiam prurientem. S. Angelus Martyr apparens S. M. Magdalenæ de Pazzis dixit : *Anima quæ possidet paupertatem, usurpat sibi coronas Martyrii.* 2. de castitate testimonium præbet, idem S. Bernardus in sententiis: *Martyrium*, inquit, *sine sanguine triplex est, Parcitas in ubertate, quod habuit David & Job : largitas in paupertate, quam exercuit Tobias & Vidua : castitas in juventute, quâ usus est Joseph in ægypto.* Idem confirmat S. Augustinus serm. 250. De tempore : *Contra mortifera blandimenta luctemur, scientes in eo etiam quotidiana Martyria Christianis non deesse.* S. Agnes asseruit S. Brigittæ *Martyrii genus est delicias habere & deliciis non uti.* L. 4. Revel. c. 7. 3. De obedientia, Divina Scriptura testatur : *Melior est obedientia quàm victimæ.* 1. Reg. 11. 22. ut enim S. Gregorius docet L. 35. Moral. c. 10. *per victimas aliena caro, per obedientiam verò voluntas propria mactatur.* Et quodammodo Martyrio afficitur. Quisquis igitur Superioris jussa varia & ardua strenuè capessit & adimplet, Martyr est obedientiæ. Ita R. P. Petrus Faber, primus S. Ignatii Fundatoris nostri Socius, & ab eo per omnem vitam variis jussionibus, mandatisque exercitus, ac tandem Romam revocatus licet medici, ob intensos calores, iter dissuaderent, maluit obedire, quàm vivere; vitam ergò, quam in obedientia traduxerat, in obedientia posuit : ideó que inter alias in cœlo laureas, hanc unam præciputam obtinuit, quod sit hostia obedientiæ. Post mortem enim apparens ipse cuidam personæ sanctæ, ostendit ei suam gloriam, cùm lætissimus sæpius diceret, se obedientiæ nomine mortem optivisse, ideóque miris in cœlo gaudiis perfrui. Ita in ejus vita L. 2. c. 28. narrat Nicolaus Orlandinus, id se accepisse ex literis R. P. Andreæ Oviedo Patriarchæ æthiopiæ asseverans.

En quantum campum hic rursum cernimus, obeundi indies quotidiana incruenta Martyria ? cum maxima spe ingentis in cœlo gloriæ & coronæ. *Nequaquam gerere se ex propriâ voluntate, sed ductis* (superioris) *regi reformatione, quod cum aliis cunctis studiis sublimius sit; tum Martyrii habet diadema.* S. Theodorus Studita serm. 52. & serm. 93. *Inhaurire frangendæ voluntati martyrium est.*

II. Martyrium latens.

III. Mortificatio & patientia in statu Religioso incruentũ est Martyrium. Dum scilicet Deum glorificamus, ac Christum Dominum nostrum imitamur in eo ; ut omnes mortificationes, quas aut sponte eligimus, aut à Superioribus, aut ab æqualibus, aut ab externis, aut à Deo immissas subimus, patienti animo sustineamus. Hanc autem mortificationum tolerantiam Martyrium esse docet S. Chrysostomus in psal. 127. *Fer*, inquit, *forti & generoso animo, quæ accidunt; hoc enim est tibi Martyrium. Quamvis occasio Martyrii desit*, inquit S. Gregorius hom. 1. in Evang. *habet tamen & pax nostra Martyrium suum : quia etsi carnis colla ferro non subjicimus*

spirituali

spirituali tamen gladio, carnalia desideria in mente trucidamus. Et S. Augustinus serm 250. de temp. *Nemo dicat quod temporibus nostris, Martyrum certamina esse non possint; habet enim & pax nostra Martyres suos: nam iracundiam mitigare, libidinem fugere, justitiam custodire, avaritiam contemnere, superbiam humiliare, pars magna martyrii est. Non sine causa mortificatio Martyrium dicitur*, ait S. Thomas. Addit. ad 3. p. 6. q. 6. a. 6. *quia similis est vero & proprio Martyrio.* Quod S. Augustinus serm. 250. pulchrâ similitudine declarat. Etenim sicut in Martyrio sanguinis, tormentis mediantibus, Tyranni satagunt tollere fidem Christi: ita in Martyrio incruento, seu sine sanguine, Diaboli conantur eripere, ac penitus exstinguere charitatem Christi: sicut enim Charitas, Veritas, & justitia Christus est; sic & ille qui insidiatur, persecutor est, & ille qui eam in se & in aliis custodire voluerit, Martyr est.

Deinde quemadmodum in Martyrio sanguinis, minatur Tyrannus: abnega Christum & sacrifica Idolo aut morere: respondétque S. Martyr: Non sacrifico nisi soli Deo, & hoc semper optavi, ut cedens temporali & miserâ vitâ, perveniam ad sempiternam. Simili modo in Martyrio mortificationis, tentat Dæmon per concupiscentiam: Sacrifica mammonæ & eris dives. Respondétque pœnitens tentatori: Quid mihi & tibi est Belial: ego Christi servus sum, nihil tuum quæro, nihil desidero.

Omni igitur tempore, ut patet, Martyrium subire possumus, si forti ac constanti animo inimicorum nostrorum assultibus resistamus, *Omnes qui piè volunt vivere in Christo JESU, persecutionem patientur*, ait Apostolus ad Tim. 3. aut ab extra à Tyrannis, ut explicat D. Thomas, aut ab intus per pugnam contra Dæmonem: & si deest Tyrannus, si tortor, si spoliator; non deerit concupiscentia, Martyrii quotidiani materiam nobis exhibens.

Denique si mors aureolâ caput Martyris coronat, non deest quoque mortificationi sua corona: *non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit*, teste Apostolo, si quis autem legitimè concupiscentiis suis repugnaverit, & contra internos hostes decertaverit, utique coronabitur; ideóque S. Bernardus, eos, qui nos mortificât, affligunt, vexant, persequuntur, aurifices nuncupat, eò quod æterni regis coronas nobis fabricent. De S. Lydvvina Virgine Schiedamensi in vita ejus legitur, quod in mentis excessu coronam pretiosissimam conspexerit, nondum tamen in orbem perfectè absolutam; demum post aliquot mortificationes, generoso animo toleratas, Angelus se conspiciendum obtulit, dicens. Salve charissima Soror: Ecce nunc absoluta est corona; persecutiones patienter toleratæ, gemmæ fuêre, quas in corona illa & adesse vidisti & deesse.

Quantum hic rursum panditur nobis stadium currendi indies ad Martyrii bravium, jam mortificationis, jam humiliationis, jam patientiæ gladio tolerandum; pugnemus strenuè, vincamus generosè, & quot victorias reportabimus, tot gemmas nobilissimas diademati gloriæ æternæ inseremus. *Mortifica ergo corpus tuum, & crucifige: accipies & tu martyrii hujus coronam* S. Chrys. hō. in c. 6. ad Hebr.

IV. Martyrium charitatis.

IV. Charitas & misericoroia, quæ sive à Sacerdotibus morbis, febribus petechialibus, aut lue pestifera infectis, sacramenta ministrantibus, sive ab aliis non sacerdotibus, iisdem servientibus exhibetur, incruenti Martyrii coronam offert. Quot ejusmodi athletas P. Alegambe, quot Tannerus è Societate recenset? qui pestiferis, aliisque morbis contagiosis servientes, tanquam ad Martyrii lauream proximè accedentes, deprædicant. Nec immeritò, cum ex charitatis motivo in mortem quodammodo certam vadant. Quidquod & Ecclesia ipsa, hujusmodi, qui ex charitate morbo ministrant & eodem afflati, mortis victimæ cadunt, Martyribus annumerat: exemplum illustre est in Martyrologio Romano die 28. Februarii: ubi sic legimus: *Alexandriæ commemoratio SS. Presbyterorum, Diaconorum, & aliorum plurimorum, qui tempore Valeriani Imperatoris, cùm pestis sævissima grassaretur, morbo laborantibus ministrantes, libentissimè mortem oppetiêre; quos velut Martyres, religiosa piorum fides venerari consuevit.* Ubi Baronius ex Eusebio L. 7. Histor. c. 16. & seq. citat S. Dionysium Alexandrinum Episcopum Epist. ad Hieracem de eisdem sic loquentem: *Ex Patribus qui virtute erant præstantissimi, in hunc modum mortem oppetierunt, quorum nonnulli erant Presbyteri; alii Diaconi, quidam è populo, virtutis ergò multùm laudati; adeò ut istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem & robustam fidem susciebatur, nihil à Martyrii splendore abesse videretur.*

Hic igitur rursus arena & palæsta reseratur, in qua non solum Sacerdotes, sed & Scholastici, & Fratres, atque Novitii decertare & incruenti Martyrii palmam reportare valeant.

Quapropter Dilectissimi, felices nos existimemus, quod in Religiosum statum adlecti simus, in quo, si digni non simus Martyrii cruenti coronam obtinere, saltem Martyrii incruenti laudem referendi, campum amplissimum nacti sumus. Aperit illum nobis ipse status Religiosus & societas nostra in qua illud nanciscì valemus: 1. Pœnitentiam agendo, mundo moriendo, atque ita Deum confitendo, ac testimonium reddendo. 2. Paupertatem, castitatem & obedientiam profitendo. 3. Mortificationem, depressionem, patientiam, libenti animo tolerando. 4. Infirmis, morbo contagioso afflatis ex charitate ministrando.

In his stadiis pugnemus fortiter & toleremus 1. patienter: patientia nos firmet, & quodammodo insuperabiles reddat; instar scopuli, qui ab undis tundi potest, frangi non potest, ut ait S. Hieronymus, simus fortes instar adamantis, nec ferro, nec igni cedentis: instar petræ durissimæ, in quam sagitta non infigitur, sed resilit: exemplo Christi, exemplo trium Martyrum nostrorum Japoniorum, aliorúmque innumerorum animati.

2. Libenter; & quasi insatiabiliter, desiderando plura amore Domini Jesu pati, imò mortem ipsam obire: hoc erat desiderium S. Francisci Xaverii, constituti in tribulationibus, & eructantis, *amplius amplius*, usque ad mortem. Didicerat hoc à S. Patre suo Ignatio dicente: *plura & majora pati pro Christo & hoc*

& hoc semper orate. Hac praxi utebatur S. Paulus, qui semetipsum (ut refert S. Chrisostomus de laud. Pauli) Deo per singulos dies immolabat: quam hostiam dupliciter offerebat, cùm quotidie moriens ad pericula se jugiter præparabat, *consummans voluntate Martyrium*; tum corpore suo mortificationem sine intermissione circumferens.

Imitemur, Charissimi, hos pugiles & & heroës nemo hic se potest excusare; nemo oggerere: felicia ista Martyrii Tempora jam transierunt, desierunt persecutores, transiit Nero, Decius, Diocletianus, nam hostis nulli nostrum deest: persecutor jugiter nos infestat, nunc Dæmon, nunc mundus, nunc caro; cum his acriter confligamus & Martyres erimus. Si caro, si peccandi occasio ad obscœna sollicitet, repudiemus, & cum Joseph castissimo fugiamus & martyres erimus pudicitiæ: si bonorum rapinas, fraudes, injurias patienter sustinuerimus, martyres erimus patientiæ: si contemptum, depressionem, opprobria hilariter tulerimus, Martyres erimus humilitatis: Si superiorum jussa difficilia executi fuerimus, Martyres erimus obedientiæ. Agamus igitur ut quotidianas hasce Martyrii palmas non negligamus, sed patienti ac libenti animo arripiamus: & Martyribus, si non cruentis, certè incruentis in cœlesti gloria accensebimur.

EXHORTATIO I.

IN FESTIS NATALITIIS,

De Renovatione Votorum.

CHRISTUS NATUS VELUT EXEMPLAR Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ proponitur.

THEMA.

Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri, erudiens nos, ut abnegantes sæcularia desideria. Ad Titum 2.

PRoposui exhortationibus Christum natum, tanquam exemplum humilitatis & simplicitatis; nunc cùm instet votorum renovatio; proponam illum tanquam Magistrum perfectissimæ paupertatis, castitatis, & obedientiæ. Ideo enim de cœlo descendit, ideo in carne apparuit, ut has aliasque virtutes exemplo suo nos edoceret. *Apparuit*, inquit Apostolus ad Titum c. 2. *gratia Dei Salvatoris nostri*, 1. *B. Virgini & S. Josepho.* 2. *Pastoribus.* 3. *Tribus Regibus.* 4. *Omnibus hominibus*; *erudiens nos ut abnegantes impietatem, & sæcularia desideria, sobriè, justè & piè vivamus in hoc sæculo, exspectantes beatam spem & adventum gloriæ magni Dei.* Apparuit ergo Salvator, ut doceret nos abnegare sæcularia desideria, græcè κοσμικὰς ἐπιθυμίας: id est, mundanas concupiscentias, hoc est, cupiditates omnes carnis, opum, honoris, & gloriæ. Sive, ut ait S. Bernardus serm. 11. inter parvos, concupiscentiam carnis, concu-

concupiscentiam oculorum, & superbiam vitæ. Quanam verò ratione hoc meliùs præstamus, quàm emittendo tria vota paupertatis, castitatis & obedientiæ: nam per votum paupertatis abnegamus concupiscentiam oculorum; per votum castitatis concupiscentiam carnis; per votum obedientiæ, superbiam vitæ: atque hac triplici abnegatione præmissâ, sobriè, juxta Syrum castè, juxta Græcum, pudicè, justè & piè vivimus in hoc sæculo; scilicet, ut exponit S. Bernardus l. c. *Sobriè & castè erga nos, justè erga proximos, piè erga Deum*: & exspectamus beatam spem, seu speratam beatitudinem, & adventum lætum gloriæ magni Dei.

Quod ut meliùs exequamur, Christum natum, tanquam præclarissimum paupertatis, castitatis & obedientiæ Magistrum ac speculum proponemus.

1. Christus natus Magister paupertatis.

I. Primo itaque loco cœlestis hic Magister, tanquam primam lectionem proponit nobis discipulis suis, paupertatem Evangelicam. Hæc virtus, licet ingentia contineret in se bona, antequam tamen Christus Dominus eam verbo & exemplo doceret, & eveheret, mundo erat, penitus incognita: neque homines ejus pulchritudinis, dignitatis & utilitatis notitiam habebant: *Quid enim*, inquit S. Bernardus in festo Om. SS. serm. 1. *in mundo tam erat absconditum, quàm paupertatem esse beatam?* Et quia homines excellentiam paupertatis non cognoscebant, eam nec amabant, nec voluntariè exercebant; quin potiùs fugiebant, oderant & persequebantur: omnes enim homines sectabantur avaritiam & quærebant opes & bona terrena, ut Prophetæ passim lamentantur: Isaias c. 56. 11. *Omnes in viam suam declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam, à summo usque ad novissimum.* Et Jeremias c. 6. 13. *Omnes*, ait, *avaritiæ student*, & c. 8. 10. *Omnes avaritiam sequuntur.* Et quia ex avaritia omnis generis scelera, nascuntur: quia *Radix omnium malorum* est cupiditas. Et *Avaro nihil est scelestius.* Eccli. 10. 9.

Videns ergo Dominus, ante adventum suum, propter ignorantiam rei tam utilis, & propter amorem divitiarum & avaritiam abundare mundi malitiam, omnésque homines tanquam profundum omnis generis peccatorum pelagus effectos esse; decrevit è cœlis in terras descendere, ut homines salvaret, è peccatis extraheret & cœli aditum eis reseraret.

Atque inter alia media, quibus ad hunc finem usus est, unum valde principale fuit, amplecti paupertatem, amare eam, summóque affectu ac rigore exercere eam. Ita S. Bernardus serm. 1. de vigil. Nativ. *Divitiarum*, inquit, *& gloriæ æternæ in cœlis affluentia supperebat; sed paupertas non inveniebatur in eis. Porrò in terris abundabat, & superabundabat hæc species, & nesciebat homo pretium ejus. Hanc itaque Dei Filius concupiscens, descendit, ut eam eligeret sibi, & nobis quoque suâ æstimatione, amabilem faceret & pretiosam.*

Hac de causa veniens in mundum, non dives, sed pauper esse elegit, & quidem valde pauper. S. Paulus hoc mysterium manifestans, ait 2. Corinth. 8. 9. *Scitis gratiam Domini nostri* JESU *Christi*

Christi: altissimum illud donum, ex ipsius gratiosissima & liberali voluntate, amore & misericordia profectum: *quoniam cùm esset dives*, in Majestate & magnitudine divinitatis suæ, & in Dominio absoluto, quod habebat super omnes divitias, bonáque temporalia & spiritualia cœli & terræ; tanquam rerum omnium creator: *Propter nos egenus factus est*, in hoc mundo, assumens nostram naturam, in eâque voluntariè, magnam omnium rerum necessariarum penuriam patiens, hanc paupertatem elegit, ut nos per eam divites faceret veris divitiis, & infiniti valoris, spiritualibus atque cœlestibus, eas per paupertatis usum nobis promerendo. Declaramus nunc in specie, exempla paupertatis, quæ nobis Dei Filius in carne mortali dedit.

1. Homo futurus, ex omnibus totius mundi Virginibus, poterat ditissimam, & Reginarum omnium opulentissimam eligere, sed id noluit; verùm admodum pauperem & viro pauperi desponsatam elegit; quæ nihil aliud haberet, nisi quod hic manuum labore lucraretur. *Pauper fuit Mater*, ait S. Cyprianus serm. de Nativ. *pauper filius, domus pauperula, supellex exigua.*

2. Jam incarnatus, tam arctè paupertatem amplexus est, ut extremè mundum obstupefecerit; summâque admiratione Angelos cœli defixerit: totam cupiditatem filiorum Adam confuderit, ac condemnârit, & omnem divitiarum, deliciarúmque terræ fraudem & vanitatem detexerit. Etenim supremus mundi Dominus, in ipso mundo nasci volens, non invenit loçum ubi nasceretur in tota civitate Bethlehem, nec in privata alicujus civis domo, nec in ullo publico diversorio; sed deficiente alio hospitio, natus est in spelunca, sive porticu, quæ vicina erat mœnibus civitatis, serviebátque brutis stabulantibus, vel si quis fortè pauper Viator, à pluvia & frigore tueri se vellet.

3. Postquam in loco tam vili, tam paupere & ventis pervio natus est, non alias cunas, non alium lectum, in quo eum Virgo collocaret, habuit, quàm præsepe animalium, quod ibi erat. Nec ad eum vestiendum, legendum, defendendúmque à frigore, alia aulæa & peripetasmata serica, nec aliam culcitram plumeam habebat, quàm pauperes quosdam panniculos, & fœnum ac stramen, quæ in animalium usum illic erant. O stupenda mysteria! ille quem mundus universus non capit; cujus thronus cœlum, & terra scabellum pedum ejus est: ille qui extendit orbes cœlestes & stellis ornat, qui format campos & floribus vestit: ille qui dat soli lucem & lunæ pulchritudinem, diversatur in vili stabulo, conclusus angustiis duri ac frigidi præsepis, involutus vilibus panniculis, & stramine fœnóque tectus. Describit S. Cyprianus hanc pueri JESU paupertatem serm. de Nativ. his verbis: *Nulla domûs* (ubi Filius Dei in mundum nascitur) *ambitio; nisi reclinatorium in stabulo, mater in fœno, Filius in præsepio. Tale elegit mundi fabricator hospitium; hujusmodi habuit delicias sacra Virginis puerperium.*

Atque ut dignum hujus mysterii sensum habeamus, considerate oportet,

tet, hanc infantis paupertatem, non fuisse fortuitam, sed ab æterno decretam in consilio Dei, ab ejusque infinita Bonitate ac sapientia ordinatam, consentaneè fini, propter quem Christus in mundum venit, ut nimirum salvaret illum, & destrueret avaritiam, superbiam & voluptatem corporalem, quæ eum in statu perditionis detinebat. Eáque de causâ Angeli Pastoribus in signum, unde ipsum agnoscerent, dederunt, pauperes panniculos, quibus erat involutus, & vile præsepe, in quo erat reclinatus. Ut constaret, paupertatem voluntariam signum esse, ex quo hic Dominus cognoscendus esset Salvator mundi.

Atque hæc est prima lectio, quam è præsepii cathedra nos docet Christus infans, perfectionis magister: paupertatem æstimare, divitias contemnere; incommoda & rerum etiam necessariarum defectum libenter sustinere; commoda & superflua devitare: quod si ab hoc magistro cœlesti, didicerimus; erimus veri ejus discipuli, unicéque dilecti ejus Socii.

II. Magister castitatis.

II. Altera lectio, quam infans Jesus docet nos, est castitas. Ante Christi Domini adventum. Grassabantur omnis generis scelera, castitati contraria apud Judæos æquè ac Gentiles: Gentiles quidem, tanquam heroica facinora falsorum Deorum suorum, Jovis, Veneris, Apollinis libidines proponebant & passim imitabantur, existimantes se hoc modo Deos colere. & rem gratam illis facere: Judæi quoque scatebãt his scelerib̃us, ut ex Prophetis colligimus Oseæ. 4. 2. *Furtum & adulterium inundaverunt*, instar diluvii cujusdam, & Jeremias. c. 23. 10. *adulteris repleta est terra.* & c. 9. 2. *Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lacrymarum. Derelinquam populum meum & recedam ab eis: quia omnes adulteri sunt cœtus prævaricatorum.* Imò virginitas, & si quis sterilis esset & absque hæredibus, erat ipsi opprobrium. Unde cum Judicum c. 11. 30. Jephthe vovisset, immolare quod primum è domo sua occursurum esset, filiáque occurrisset, ac immolanda esset: petiit: *Dimitte me ut 2. mensibus circumeam montes & plãgam virginitatem meam.* Hæc virtus erat in exiguo honore, pauciſſimi castitatem Virginalem servabant, ipsi etiam S. Patriarchæ & Prophetæ matrimonium inibant: & sterilitas, magnum opprobrium reputabatur. Adhæc scelera carnalia passim grassabantur, non solùm ante diluvium, quando omnis carò corruperat viam suam, & communi cataclysmo mundus ab his sordibus mundari debuit; verùm etiã pòst, tempore Prophetarũ, unde Propheta Oseas c. 4. 2. Et *furtum & adulterium inundaverunt*, instar fluvii aggeres perrumpentis & omnia longè, latéque inundantis. Ut igitur Salvator mundi mundum salvaret, & ab his sceleribus carnalibus purificaret, ipse exemplo prævit, Virginalem castitatem, tanquam sponsam dilectissimam amplexus est: ut facilius mundum converteret, ostendendo se non quærere delicias & voluptates carnales, sed gloriam Patris sui & salutem animarum: atque ita fidem inveniret apud homines, & obedientiam Evangelii sui illis persuaderet.

1. Amorem castitatis redemptor noster ostendit, nosque exemplo docuit, cùm nostrâ naturâ assumpta in mundum

dum veniens, ſtatum aſſumpſit, perfectiſſimæ caſtitatis in ſupremo ejus gradu, qui eſt ſtatus puriſſimæ virginitatis. Et hic ſtatus eum decebat, qui ſimul erat Deus & Homo; qui ad emundandos ſanguine ſuo homines, ab omnibus peccatis, & ad eoſdem donis ſuis ſanctificandos, atque ad danda omnium virtutum exempla, veniebat. Hic Spiritus S. manifeſtavit S. Joanni Apoſtolo, in quadam revelatione; dum Chriſtum vidit *in medio ſeptem candelabrorum aureorum, præcinctum zona aurea.* Apoc. 1. 13. Quæ ex mente S. Gregorii ſignificat: *Munditiam & caſtitatem cordis.* L. 21. moral. c. 2.

2. Oſtendit amorem caſtitatis, ejúſque exemplum dedit; dum naſciturus matrem elegit mundiſſimam, & voto caſtitatis obſtrictam, relinquens illam Virginem; juxta Iſaiæ Vaticinium, dicentis: *Ecce Virgo concipiet*, manens Virgo, *& pariet Filium.* Conſiderat hoc S. Auguſtinus ſerm. 13. de temp. *Dominus noſter JESUS Chriſtus ideo per caſta Virginis membra venit ad terras, ut oſtenderet Deum eſſe caſtitatis authorem*, eámque docere & in cordibus operari.

3. Oſtendit amorem caſtitatis, eámque docuit, dum S. Joſephum elegit nutritium, & cui obediret, tanquam Parenti, qui ut ſcribit S. Hier. tom. 2. contra Helvid. Caſtus fuit & perpetuam Virginitatem coluit, ut decebat futurum ſanctiſſimæ Virginis Sponſum, & ſocium, & virginitatis ejus teſtem. Huic homini obedivit, ac ſervivit mundi Redemptor, ab infantia uſque ad vicinam triginta annis ætatem, cum eo, amanter, familiariterque converſatus eſt, oſtendens per hoc, quantopere amaret & æſtimaret caſtitatem. *Magna Virginibus* dignitas eſt prærogata, *quòd Chriſtus duobus Virginibus, Matri ſcilicet* ſuæ & S. Joſepho, *factus eſt ſubditus.*

4. Quotquot ad ſe poſtmodum vocavit, ut Apoſtolos, ſtatim ſingularem caſtitatis amorem inſpiravit, & cùm Apoſtolorum aliqui uxores haberent: inſpiravit illis, ut eas relinquerent, & quia hoc, citra uxorum conſenſum ſuaviter fieri non poterat; his quoque eundem continentiæ amorem propoſitum, curámque illius ſervandæ inſpiravit. Et quia inter illos S. Joannes non ſolùm caſtitatem, verùm etiam Virginitatem ſervavit, ſingulariter à Chriſto dilectus fuit, ut ſeipſum nominet: *Diſcipulus quem diligebat JESUS*: Et hac de cauſa cùm Dominus penderet in cruce, ei ſuam benedictam Matrem, tanquam Virginem Virgini unicè comendavit: quæ inſpiratio adeò fuit efficax, ut exactè ſervârint caſtitatem: legitur enim de Apoſtolis, quod ambitione, irâ, zelo vindictæ laborârint, in materia caſtitatis nullus de eis defectus vel minimus uſpiâ legitur.

Diſcamus igitur & hanc ſecundam lectionem à Chriſto, ut caſtitatem amore ſingulari proſequamur, & tanquam Societatis Jesu pupillam, illæſam conſervemus: *Portemus ergo & nos*, ait S. Auguſt. ſerm. 13. de Temp. *Dominum caſto corpore, quem Virginis caſta membra portaverunt: Chriſtus enim Magiſter eſt Caſtitatis; & ideò qui Caſtitatem non habet, Chriſtum portare non poteſt.*

III. Tertia lectio quam Chriſtus natus, Magiſter optimus nobis proponit, eſt obedientiæ. Cúmque non ſolùm Adam primus parens noſter peccâſſet inobedientiâ, verùm etiam ante

III. Magiſter obedientiæ.

Christi adventum omnia scelera, & mandatorum divinorum transgressiones invaluissent, totúsque mundus in maligno positus esset: Tunc venit Dei Filius, implevítque illud ad Hebr. 10. 6. *In capite libri scriptum est de me, ut faciam, Deus voluntatem tuam. Tunc dixi: ecce venio ut faciam Deus voluntatem tuam.* Ecce venio, in stabulum: ecce venio ad circumcisionem, ecce venio in templum, ut me offeram: ecce venio in Ægyptum: ecce venio in crucem. Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Quæ verba declarans S. Augustinus L. 1. de incarn. Verbi c. 18. *Filius Dei, qui erat Verbum & Sapientia Patris cùm esset in gloria, quam habuit, antequam mundus esset, exinanivit semetipsum* (in tempore) *& formam servi accipiens, essi-eitur obediens usque ad mortem, ut obedientiam doceret, persuaderétque eis, qui non aliter, nisi per obedientiam, salutem consequi potuerant, in semetipso priùs completa, quod ab aliis volebat compleri.*

Quæ cum ita sint, Charissimi, tanquam obedientes Discipuli, Magistrum nostrum audiamus, & triplicem lectionem de paupertate, castitate & obedientia bene apprehendamus. Has virtutes magni æstimemus, tanquam media salutis æternæ convenientissima, tanquam hostes debellandi instrumenta potentissima, scilicet concupiscentiam carnis, oculorum & superbiam vitæ. Has virtutes amemus, velut Christus amavit & complexus est: & illarum effectus experiamur, & actus exerceamus, ita victoriam & coronam, æternùm obtinebimus.

EXHORTATIO I.
IN FUNERE
R. PATRIS P. L.

In Novitiatu Anno 1698. 17. Aprilis piissimè defuncti.

Ostendit mortem ejusdem, uti & aliorum in Societate JESU morientium, esse pretiosam.

THEMA.

Pretiosa in conspectu Domini, mors Sanctorum ejus. Psal. 115. 5.

Ecclesiastes dum vanitatem rerum omnium terrenarum, cunctis ob oculos ponit, inter cætera de morte agens, ait c. 2. *Moritur doctus similiter ut indoctus.* Pari modo, asserere licebit: moritur sæcularis, similiter ut Religiosus: moritur dives similiter ut pauper: moritur improbus, similiter ut probus, Justus & Sanctus. Cain ut Abel, Esau ut Jacob, Saul ut David, Epulo ut Lazarus. Secundùm speciem

ſpeciem exteriorem videtur mors eſſe ſimilis omnium: imò mors peccatorum nonnunquam lenior, ſuaviórque accidit quàm juſtorum dum illi placidâ & facili; hi verò durâ, moleſtâque decedunt: quemadmodum de S. Joanne Capiſtrano legimus, qui toto triduo ſupremo, luctam, agonémque difficillimum perpeſſus fuit; quod ipſe precibus à Deo flagitaret, ut vicem ignis purgantis lucta illa ſuppleret. Non abſimile exemplum præbuit nobis R. P. Petrus in hac probationis domo defunctus; qui licet vitam egerit à puero innocentiâ, pietate, omniúmque virtutum ſplendore illuſtrem; luctam tamen duorum dierum & noctium longè difficillimam cum morte inire coactus fuit. Moritur igitur injuſtus ſimiliter ut juſtus in oculis hominum; at in oculis Dei, prò quantum intercedit diſcrimen! nam *Mors peccatorum peßima.* Pſal. 33. at *pretioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum ejus* Pſal. 115.

Quàm verò pretioſa fuerit mors R. P. Petri, & aliorum piè in Societate morientium ſit, in præſenti dilucidabimus.

1. Mors pretioſa ob virtutes & bona opera.

I. Mors eſt echo vitæ; neque enim, magno Auguſtino teſte, poteſt mori malè, qui vixit bene. Ac proinde Si vita Religioſi pretioſa ſit in conſpectu Domini mors non poteſt non eſſe pretioſa. Explanat id Doctor mellifluus ſerm. 24. ex parvis, dum ait: *Pretioſam in conſpectu Domini mortem ſanctorum ejus facit, aliquando vita, aliquando cauſa, aliquando ſimul vita cum cauſa. In Confeſſoribus, qui in Domino moriuntur, facit pretioſam vita. In Martyribus, qui pro Domino moriuntur, facit eam pretioſam aliquando ſola cauſa, aliquando cauſa pariter & vita. Et illa quidem mors pretioſa eſt*, quam commendat vita: pretioſior autem, quam facit cauſa; pretioſiſſima verò, quam prævenit vita cum cauſa. Cùm igitur mortem R. Patris noſtri vita commendet, non poteſt non eſſe mors pretioſa.

1. Igitur pretioſa fuit vita ejus, ob favores & gratias, quas Chriſtus Dominus, ſicut omnibus, ita & illi ſanguine infiniti valoris meruit. 1. Petri. 1. 18. *Scientes, quod non corruptibilibus auro vel argento redempti eſtis, ſed pretioſo ſanguine, quaſi agni immaculati Chriſti.* Ejuſmodi gratiæ fuêre, gratia ſanctificans, in Baptiſmo infuſa, gratia vocationis ad veram fidem, ad religioſum ordinem, & in iis perſeverantiam uſque ad mortem aliæque complures. Quis igitur de morte ejus pretioſa, vitæ parallelâ, ambiget?

2. Pretioſa fuit vita ejus, ob inſignem virtutum theſaurum, quem tota vita collegit: & in anima ſua, velut area, repoſuit. Tales fuêre fides viva, & vivida, ſpes robuſta, charitas accenſa, devotio ſingularis, pietas tenerrima, paupertas Evangelica, obedientia Apoſtolica: ſapientia & prudentia inſignis, cum ſeptenis ſpiritûs ſancti donis, imò & cum ipſo Spiritu ſancto, qui non ſolùm eſt dator, ſed & donum, ut docet Doctor Angelicus 1. p. q. 38. a. 1. & 2. Ac proinde cum tota ſanctiſſima Trinitate, quæ in juſtis tanquam in templo habitat. Quænam vita pretioſior.

3. Pretioſa fuit vita ejus, ac pro-

inde mors quòque, ob plurima bona opera, in gratia Dei, ut spes est peracta, & vitæ æternæ meritoria. Quid autem fuit aliud vita R. Patris nostri à puero ad juventutem, & à juventute ad senectutem annorum in Societate, maximâ innocentiâ & devotione transacta, nisi series & catena aurea, omnis generis operum bonorum ? Sive enim juventutem literas humaniores & Philosophiam docuit ; sive in Collegiis magnâ humilitate & charitate ministerium gessit ; sive Novesii & Confluentiæ, Collegii clavum Rector tenuit ; sive domesticos intra parietes Collegas exquisitis, aptissimisque exhortationibus ad perfectionem excitavit, sive aliis functionibus in Societate occupatus tempus suum exegit ; quid egit, nisi opera vitæ æternæ meritoria cumulare ; & vitâ pretiosâ ad mortem in conspectu Domini pretiosam sese disponere ?

4. Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus ; & R. Patris nostri, ob securitatem vitæ præteritæ, in innocentia magna & bonis operibus transactæ : ea de causa Sanctus Martinus confidenter humani generis hostem increpabat : *Quid adstas cruenta bestia, nihil in me funesti reperies:* Et Sanctus Ambrosius, nec mori timebat, nec vivere recusabat. Secura ergo & læta illis advenit mors : *Respicite & levate capita vestra, quia appropinquat redemptio vestra.* Hujusmodi piis sanctisque Viris, mors est liberatio ab hujus vitæ miseriis, & ad veram vitam transitus. Rectè Sanctus Maximus Centuria 5. cap. 76. *Non puto,* inquit, *justum esse hujus vitæ mortem appellare mortem ; sed recessum à morte, separationem à corruptione, liberationem à servitute, & à turbatione querelarum, bellorum ablationem, tenebrarum subductionem, remissionem laborum, serveris tranquillitatem, velamentum pudoris, afflictionum fugam, & ut in summa dicam, omnium consummationem malorum.* Unde Seneca ad Marciam scribens, bene mortem optimum naturæ inventum nuncupat.

5. Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum, ob illius prænotionem & prævisionem, Deo eam revelante ; ut accidit, S. Chrysostomo, S. Joanni Eleemosynario, S. Antonio, S. Ignatio, B. Aloysio Gonzagæ, aliisque innumeris. R. P. Petrus aliquot ante morbum & obitum diebus vesperi orans, aut ad meditationem diei insequentis se comparans, pulsum, utique ab Angelo sancto excitatum, secuturæ mortis indicium, ut ipse mox retulit, audivit. Denique pretiosa mors, Sanctorum, piorumque Virorum, ob Christi Domini auxilium, quod servis suis fidelibus in hora mortis exhibet. Ob subsidium Virginis beatissimæ, quod eximiis cultoribus suis sub vitæ exitum præstat. Ob fidelem operam, solatiumque S. Angeli Tutelaris, aliorumque SS. Patronorum, quod Clientibus suis in agone supremo impertiunt.

Quanta autem ea est gratia, pretiosâ ejusmodi morte defungi ? Quanta gratia, cum viva fide, spe, charitate, magnâque ob vitam probè exactam, securitate atque in Deum fiducia vitam claude-

claudere? Quanta gratia, animam virtutibus, & meritis ornatam, (velut navem ex Indiis auro, argentóque onustam) salvam sospitémque ad littus æternitatis felicis appellere? Quanta gratia, ab omnibus tentationibus liberari, omnibus peccandi deinceps periculis eximi, Dæmones calcaneo insidiantes, detriumphare, & victoriæ palmâ relatâ in cœleste capitolium invehi?

II. Mors pretiosa ob revelationes & vaticinia.

II. Omnium quidem Sanctorum, justorum, proborúmque hominum obitus in conspectu Domini est pretiosus; sed in primis perseverantium in Societate JESU, regulas ejusdem observantium, saluti & perfectioni propriæ, æquè ac alienæ strenuè incumbentium, quis pretiosàm mortem esse ambigat; potissimùm si varias revelationes Sanctis diversis concessas, de morientibus in Societate, expendat?

1. Pretiosa mors in Societate JESU obeuntium, ob revelationem factam Sancto Francisco Borgiæ, quam recenset P. Nadasi in pretiosis occupationibus morientium cap. 16. R. P. Vincentius Matrezius Barcinonensi Proregi à Confessionibus, religiosè contestatus est sæpiúsque narravit, se à Marco S. Francisci Borgiæ Socio, Coadjutore, (viro cujus mores religiosi, fidem non invitam mereantur) audivisse: ipsum Romæ ad S. Borgiam pro more in cubiculum ingressum, reperisse Virum sanctum amœnissimâ quadam hilaritate, simúlque lacrymis tenerè perfusum; ausum confidentiâ consuetâ quærere semel iterúmque, hilaritatis illius adeò sanctæ causam; responsum tandem ab illo accepisse: Scito Frater Marce, Deum impensè amare Societatem, eique concessisse beneficium, quod olim Ordini S. Benedicti; nimirum ut trecentis primis annis, nemo, qui in ea ad mortem perseveraverit, damnetur.

2. Pretiosa est mors in Societate decedentium, ob elogium seu vaticinium de Societate S. Philippi Nerii. R. P. Vincentius Ficherellus Collegii Pistoriensis Rector Anno 1657. 27. Aprilis datis ad Patrem Nadasi literis enucleatè narrat, quomodo; antequam Romæ Anno 1620. 17. Novembris Societatem ingrederetur, ad Julium Salsedonium Grosseti Episcopum, virum sapientiâ, scriptis, ætate, virtute, abdicatóque, ut æternitati quietiùs vacaret, Episcopatu, dignum S. Philippo Nerio Magistro discipulum, ductus, præclara de Societate audierit, impensè hortante, ut perpetuas Deo grates referret, quod ab illo ad Societatem vocatus esset, de cujus religiosis S. Philipus Nerius (quocum diu ac familiariter se egisse gloriabatur) dicere solebat: *Filii Ignatii, qui perseverant in Societate, ibi moriuntur sanctè*; id est, obeunt mortem sanctam.

3. Pretiosa mors in conspectu Domini, vitam in Societate finientium ob testimonium S. Theresiæ, de qua idem P. Nadasi, ex Imagine primi sæculi Societatis L. 5. c. 8. pag. 648. recenset sequentia: Videbat post sumptam Eucharistiam S. Theresia triumphalem & frequentē animarum è purgatorio ad cœlū procedētium pompā. Ibat prima, nescio quid magis augustæ gloriæ atque Majestatis præse-

præferens & quasi antesignana reliquarum. Veniebat, Angelorum coronâ comite, illis obvius, explicatâ ad omnem gratulationem fronte amabili, dulcis JESUS & primæ isti animæ amplexum, & pacis æternæ osculum lætus dabat, pignus amoris & honoris perennis. Lætæ, stupentique. & quid festiva hæc gloria sibi vellet, interroganti Theresiæ; una ex illorum contubernio anima, de prima illa anima loquens: Dux, ajebat, noster est, è Societate JESU, Frater unus; nos Duci gratulamur, cujus virtuti ac precibus debemus, quòd hodie liberemur. De omnipotentis adventu nil mirum, nil novum; scilicet hoc est hominum Societatis JESU Privilegium, ut mortuum Jesuitam, obvius JESUS excipiat. Historia Provinciæ Bœticæ putat Fratrem illum fuisse Sebastianum de Malagon 15. Julii Anno 1578. defunctum post magnos dolores, vultu hilari toleratos. M. S. p. 2. num. 5. 8. 9.

4. Pretiosa in conspectu Domini mors in Societate perseverantium, ob visionem Alphonsi Roderiquez viri è Societate notæ sanctitatis, de quo R. P. Gabriel Alvarez Majoricensis Collegii Rector, de Alphonso illius Collegii Alumno Veterano ita scribit: Hic vir in triclinio Anno 1599. in Octobri post cœnam, inter agendas de more gratias, vidit omnes præsentes fore salvos, nec illos duntaxat, sed omnes præterea, qui tunc temporis degebant in Societate, modò in illa perseverarent. Qua notitiâ utebatur, quando aliquem in vocatione nutantem, confirmare studebat. Hæc omnia habentur ex ipsomet Fratre Alphonso & ad nos, quasi per annorum gradus pervenêre. P. Josephus Ramus Alphonsi Rodriquez conscientiæ arbiter prædicta confirmat, asserens, omnes domesticos ab eo conspectos tanquam Angelos Dei, & exarsisse desiderio eos videndi in cœlo, cúmque ea de re ageret cum Deo, ibidem inter egrediendum è cubiculo, responsum accepisse, se voti compotem fore. Hâc revelatione auditâ R. P. Didacus Monterius Ulyssiponensis Domûs Professæ Præpositus, dicere solebat, aliam, illâ recentiorem, super ea re habitam revelationem de salute illorum, qui in Societate perseverarent; séque nôsse, cui ea facta sit. Idem ajebat Venerabilis P. Balthasar Alvarez, vir cui sine levitate cordis omninò credi possit.

5. Pretiosa in conspectu Domini mors, in Societate, vitâ defungentium, ob testimonium cujusdam ex alio Ordine celebri, religiosi. Decumbebat è sacro Capuccinorum Asceterio, quidam jam cœlo, quàm terris vicinior; hic advocato à se Patre Vincentio Matrezio, de quo ante meminimus, & cubiculum ægri ingredienti acclamavit: Felicem te Pater, cui contigit socium esse ejus Ordinis, in quo, quicunque decedit, vitâ fruitur sempiternâ. Hæc mihi jam nunc Deus ostendit: hæc palàm omnibus nuntiare mandavit. Eadem de Instituto morientis interpretante Matrezio; multos de suis salvari dixit moriens, homines autem Societatis, omnes omnino, si ad mortem usque in ea constiterint, esse salvandos: addiditque, Pater, res se habet, ut dixi, & Deus mihi mandat ut dicam, & idcirco te accersivi.

certivi. Atque ita non sine fama Sanctitatis excessit è vita. Vide Imaginem 1. sæculi pag. 650.

Præterea hoc idem Patris Capuccini cum P. Vincentio Matrezio colloquium, in quadam mentis abstractione Anno 1631. sibi repræsentatum esse, manu suâ & sigillo Societatis testatur P. Antonius Beatillus Anno 1632. 21. Febr. Quæ tamen omnia nos religiosè ac sobriè ut accipiamus, par est, ad fervorem, non ad tepiditatem & præsidentem languorem: spem habent ista, non infallibilitatem.

6. Pretiosa in conspectu Domini mors, in Societate vitam piè claudentium, uti & in aliis Ordinibus; ob infallibilem & certissimam æternæ Veritatis ore prolatam revelationem; & à binis Evangelistis, Matthæo & Marco tanquam testibus ac Scriptoribus, omni exceptione majoribus, chartis consignatam: Matth. 19. & Marci 10. *Omnis qui reliquerit Patrem aut Matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Quid clarius? Quid certius? Ac proinde quid securius? *Impossibile est Deum mentiri,* inquit Chrysostomus L. 1. de Provid. coll. 11. *Promisit autem ille vitam æternam ista relinquentibus; reliquisti tu omnia ista & abjecisti: quid igitur prohibet de hujusmodi promissione confidere & esse securum?*

Quocirca, Dilectissimi, R. P. Petro, in hac probationis Domo piissimè defuncto, ex animo, velim, congratulemini; quod in Societate tot annis piè virtuoséque vitam traduxerit, in ea perseveraverit, ac morte, in conspectu Domini, pretiosa, ut speramus, decesserit. Pretiosa extitit, ut vidimus, ejus vita, cui mors pretiosa, velut echo, voci, non potuit non respondere. Pretiosa vita fuit, ob tot catenatis laboribus comparata merita, virtute Sanguinis pretiosi, JESU Christi acquisita. Pretiosa fuit, quia tot pretiosis virtutum cimeliis, & gemmis condecorata. Pretiosa fuit, quia pretioso, tot operum bonorum thesauro ditata: Pretiosa fuit, quia magna vitæ beatæ spe, ac præmii cœlestis, exantlatis laboribus, correspondentis, securitate transacta, quam mors pretiosa, mors felix & bene auspicata, non potuit non tandem coronare. Desideratisne, Charissimi, non absimilem obitum? Optatisne cum nonnemine: *Moriatur anima mea morte justorum, & fiant novissima mea horum similia?* Facite, quod P. Petrus in itinere cuidam è Societate reponebat ex S. Bernardo, ni fallor: vivat priùs anima tua vitâ Justorum & morietur dein morte Justorum. Imitemini vitam, & voti compotes reddemini: Imitemini vitæ innocentiam, devotionem teneram, laborum pro Dei gloria & animarum salute exantlationem, bonorum operum coacervationem, solidarum virtutum exercitationem: hac ratione, non secus atque ille in Societate JESU perseverabitis, & vitam preciosam morte æquè pretiosâ concludetis, juxta S. Francisci Borgiæ, S. Philippi Nerii, S. Theresiæ, Alphonsi Roderiquez, &c. Revelationem imò & ipsiusmet Christi Domini testimonium ac promissionem infallibilem: *Amen dico vobis, quod vos qui reliquistis omnia, & secuti estis me, centuplum*

tuplum accipietis & vitam æternam possidebitis: Quod omnibus nobis largiatur sanctissima Trinitas, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

EXHORTATIO II.

AD NOVITIOS IN OBITU

Cujusdam Novitii, G. E. In Tirocinio Anno 1700. 17. Novembris piè defuncti.

THEMA.

Beati mortui qui in Domino moriuntur. Apoc. 14. 13.

EVangelistarum Aquila Joannes in Apocalypsi sua l. c. refert allapsam sibi de cœlo vocem: *Et audivi*, inquit, *vocem de cœlo dicentem mihi scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo jam dicit Spiritus* (Sanctus) *ut requiescant à laboribus suis: opera enim illorum* (id est, præmium & merces operum) *sequuntur illos.* Dicta S. Evangelistæ verba, variè à variis Doctoribus ac Patribus exponuntur. 1. S Ambrosius & Haymo explicant: *Beati qui* pro Domino, seu propter Dominum, *moriuntur*, quemadmodum Martyres. 2. Alii intelligunt: *Beati mortui, qui in Domino*, id est, ex amore Domini, *moriuntur*, veluti B. V. Maria, S. Maria Magdalena, S. Franciscus Seraphicus, S. Carolus Borromæus, B. Stanislaus Kostka, qui ex amore videndi & fruendi Dilecto, mortui sunt. 3. Alii interpretantur. *Beati mortui qui in Domino*, id est, in commemoratione, invocatione, & amore Domini moriuntur & in actu charitatis animam efflant: Sic S. Aug. in actibus contritionis: S. Hieron. in exhortatione ad charitatem Dei & proximi: S. Ambrosius in suavibus cum Dilecto colloquiis: S. Thomas in pronuntiatione verborum Cantici: Veni Dilecte mi egrediamur in agrum: S. Petrus Cœlestinus in verbis: Omnis Spiritus laudet Dominum. S. Xaverius in istis: O JESU Deus cordis mei! 4. Denique plenius & planius alii sic exponunt: *Beati mortui, qui in Domino*, id est, in fide, charitate, gratia & amicitia Dei *moriuntur.* Ita Primasius, Beda, Richardus & alii. Unde S. Bernardus ait: *Mori pro Domino Martyrum est, in Domino autem mori Confessorum.*

Nos

Nos præsenti exhortatione, Charissimum Fratrem nostrum ante mortem, in morte, post mortem esse beatum, ostendemus, quia in Domino mortuus est.

1. Beatus fuit ante mortem.

I. *Beati mortui*, ante mortem, *qui in Domino moriuntur*. S. Ambrosius & Alcazar, per mortuos hic intelligunt, non mortuos corpore, sed mundo, non mortuos physicè, sed mysticè & spiritualiter: qui enim physicè mortui sunt, amplius mori nequeunt; quod tamen de mortuis hic asseritur: ait enim *Beati mortui in domino moriuntur*. Unde Aureolus hæc refert ad religiosam Monachorum disciplinam, in monte Cassino Anno Christi 716. Quando ibidem Carlomannus, Frater Pipini Regis Francorum statum religiosum amplexus est, uti & Chilpericus Rex Francorum, aliique Regum & Principum Filii: Religiosi enim sunt mysticè & civiliter mortui: tum quia sæcularibus negotiis sunt defuncti: tum quia mortificationem JESU, cum S. Paulo, semper in corpore, & magis in animo circumferunt: de qualibus ait idem Apostolus ad Colosſ 3. 3. *Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo, in Deo*. Hi proinde duplici fructu gaudent: prior est, quòd jugi pace & lætitiâ conscientiæ fruantur; ut experientia constat, & vox divina hîc promittit, dicens: *Ut requiescant à laboribus suis*: posterior est, quod *opera illorum sequantur illos*: quia cum firmâ suâ resolutione mortem quasi devorârint, hac de causâ, in opere ipso non deficiunt, sed stabiles potiùs, in actibus suis efficaces, constantes, patientes, fideles, omnibúsque virtutibus conspicui, Christi amatores inveniuntur.

Si hoc priore modo, accipiamus *Beati mortui*, id est mysticè, charissimus Frater noster, beatus fuit: fuit enim mortuus mundo, dum patriam, parentes, amicos, mundúmque deseruit, statum religiosum elegit & in hac probationis domo amplexus est. In quo fuit sæcularibus negotiis defunctus; & semper mortificationem JESU cum Apostolo in corpore suo circumtulit; ac proinde pace & solatio conscientiæ suæ fruitus est, & in operibus bonis, virtutibúsque constantem se exhibuit. Itaque si Beati sunt, qui mortui mundo; verè & noster Charissimus hic Frater felix est & beatus. Et quidem agnoscit ipse, apertis in alia vita mentis oculis, suam illam beatitudinem longè clarius; & si ad hanc lucem redire liceret, & meo loco hic peroraret, quantâ emphasi & energiâ verborum, quantâ affectuum vehementiâ suam nobis felicitatem contestaretur? diceret haud dubiè:

O mei charissimi Fratres! quanta mea est felicitas, quòd ad Societatem JESU vocatus, in eadem vitâ functus fuerim? hoc unum è maximis fuit beneficiis, quæ Divina Bonitas in me immeritum in omni vitâ meâ, contulit: si enim in sæculo mortem oppetissem, forsan ignibus æternis addictus fuissem, aut saltem non adeò bene ad mortem dispositus ac præparatus. Benedictus Deus, per quem vocatus sum in Societatem Filii ejus. Felix sum ac beatus, quod exhomologi de tota vita animum expiarim, octiduúmque

integrum in eam ritè peragendam, insumpserim ; quod in sæculo minimè præstitissem; adeóque præteritorum delictorum veniam obtinuerim : *Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tectæ sunt peccata.* Psal. Felix sum & beatus, quòd dum vixi in Societate, ab ejusmodi criminibus, per gratiam Dei, sim præservatus, quæ in mundo, toties, támque leviter perpetrari solent, ad quæ in hac domo sancta, occasiones defuerunt, adeòque immunis fui. *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini.* Psal. Felix fui & beatus, quod tot menses in Tirocinio, potuerim Deo servire, in paupertate, castitate, obedientia, & humilitate ; ac multa opera bona peragere, quæ in mundo minimè peregissem. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* Matth. 5. Felix fui & beatus, quod inter vos tanquam Frater inter Fratres degens, in tanta pace & charitate vixerim, tot piis colloquiis ædificatus, tot bonis exemplis in omni virtutum genere, excitatus à vobis fuerim, pro quibus gratias immortales refero : *Beati pacifici, quoniam Filii Dei vocabuntur.* Matth. 5. Felix denique & beatus fui ante mortem, quod extremis Sacramentis ad mortem ritè dispositus, inter Fratrum meorum in Christo charissimorum, astantium, & preces pias ac suspiria fundentium, in Domino piè obire licuerit. Vere igitur *Beati mortui qui in Domino moriuntur*: magna hæc est felicitas, beatitudo, ac misericordia, quam in æternum cantabo & prædicabo in sæcula.

II. Beatus in morte.

II. *Beatui mortui qui in Domino moriuntur*, & physicè mortem obeunt: & hic est alter titulus felicitatis ac beatitudinis, qui Religiosis mundo mortuis advenit, quod sint *beati*, quando *in Domino moriuntur*, hoc est, qui in fide, charitate, gratia & amicitia Dei vitam claudunt: hi enim moriuntur quasi in manu Domini, aut potiùs in sinu Domini moriuntur, id est dormientes requiescunt, quomodo de S. Stephano protomartyre Actorum 7. dicitur *obdormivit in Domino* : quod etiamnum pii in morte fidelium usurpant, & obdormivisse asserunt. *Beati ergo mortui qui in Domino moriuntur.* nam illis 1. Mors est finis laborum : *Amodo dicit Spiritus ut requiescant à laboribus suis.* l. c. *Omnibus laborantibus ait* S. Chrysostomus hom. 4. ex imperf. *dulcis est finis: viator libenter interrogat ubi est mansio : Mercenarius libenter computat, quando annus completur : Agricola semper tempus messis exspectat : Mercator die ac nocte Thecæ suæ discutit rationem : Mulier prægnans semper de decimo mense cogitat : sic & servi Dei libenter de consummatione sæculi requirunt, scriptum est enim ubi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* Qui ergo finem laboris, & thesaurum labore reperit in morte, beatus est. 2. Mors est finis tentationum, peccatorum, periculorum, quibus tanquam procellis & fluctibus in hac misera vita jactamur ; quorum omnium portus securus est mors. *Justis mors est quietus portus*, ait Sanctus Ambrosius. Lib. de bono mort. mors, ait Sanctus Chrysostomus, *mors est portus tranquillus, vera requies, somnus, ad meliora transitus, à malis liberatio, migratio è terra ad cœlum, ab hominibus ad Angelos &*

ad

ad ipsum Angelorum Dominum. Quid est mors, inquit S. Ambrosius L. 1. c. 4. *nisi vitiorum sepultura, virtutum suscitatio.*

Quis igitur neget Beatum esse, qui in Domino moritur, ab omnibus hisce malis liberatur, & bona ista omnia assequitur, ut de pie defuncto Charissimo Fratre confidimus: eò beatior quod non in mundo, sed in Religione, non in sæculari consortio, sed in Societate Jesu; in qua cum securitate & hilaritate mortem oppetimus. Doctissimus juxta ac Religiosissimus P. Franciscus Suarez, ut vita ejus tractatui de Angelis præfixa memorat: in agone plenus gaudio cœlesti: non putabam, inquiebat, tam suave esse & tam dulce mori in Societate. R. P. Henricus de Habsprück, ut Annuæ Belgicæ Duacenæ Anno 1612. recensent, in ultimo morbo rogatus, num in Societate mori jucundum esset? respondit: Superat hoc omnem cogitationem. Beneficium est beneficiorum; nemo credit, nemo credit. Similia asseruit quidam Novitius annorum octodecim anno 1602. ut in annuis refertur, qui extremum jam inunctus ad Fratres, quos Angelos rebatur, conversus, non possum, inquit, vobis verbis explicare; quàm solida voluptas, quàm secura & tranquilla quies, quàm profusum atque ad sensum pertingens gaudium sit animo cogitare, se mori in Societate; quâ unâ cogitatione dolores omnes & mortem suavem ducetet. An non igitur felix & beata ejusmodi mors est? An non Beati mortui, qui in Domino, ita moriuntur: Hæc quòque sors & mors cecidit in præclaris Charissimo Fratri nostro, modò defuncto, qui per mortem peccatis, periculis & tentationibus ereptus, tanquam per januam in felicis æternitatis Domum est ingressus.

III. Beatus post mortem.

III. *Beati mortui qui in Domino moriuntur*, etiam post mortem. Ratio est, quia mors, ut ait S. Cyprianus, *aperit viam ad patriam, & amicos*, unde ait: *Quid non properamus & currimus ut patriam nostram videre, & parentes salutare possimus? Ad horum autem aspectum & complexum venire, quanta & illis & nobis in communi lætitia est?* Si loqui daretur Charissimo Fratri nostro defuncto, quibus verbis suam à morte felicitatem ac beatitudinem nobis deprædicaret? An non diceret. Felix sum & beatus, quot statim à morte tot pro me oblata sint sacrificia & coronæ D. Virginis, non solùm in his tribus Domibus Societatis in hac Urbe Trevirensi, sed etiam per totam Provinciam; imò per Hispaniam, Galliam, Italiam; Germaniam, universámque Societatem: quin si apud parentes obiissem, pauculis sacrificiis & precibus acquievissem. Felix sum & beatus, quod ad beatitudinem cœlestem admissus (ut nobis spes est) in qua cum tota Societate Jesu triumphante & curiâ cœlesti totâ, Deo fruor, & fruar in æternum: hic video facie ad faciem SS. Trinitatem, Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, illam cum summo gaudio & satietate intueor, amore complector, & fruor, in quo beatitudo mea sita est. Hic video Christum Dominum Redemptorem meum, Beatissimam Virginem, SS. Apostolorum, Martyrum, Confessorum & Virginum gloriosos Choros. Quæ tanta est lætitia, ut

verbis exprimi nequeat. Verè igitur felix sum & beatus à morte, quæ mihi fuit transitus ad vitam. *O vita vitalis, vita sempiterna, & sempiternè beata! Ubi gaudium sine mœrore, quies sine labore, dignitas sine tremore, opes sine amissione, sanitas sine languore, abundantia sine defectione, vita sine morte, perpetuitas sine corruptione, beatitudo sine calamitate.* S. August. in Manuali. Verè ergo beati mortui qui in Domino moriuntur, & ex his miseriis ad ista gaudia & bona transeunt, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis descenderunt.

Charissimi; quemadmodum defunctus noster suam deprædicavit felicitatem ac beatitudinem, ita si liceret ipsi, vestram quòque vobis ob oculos poneret: & si daretur loqui: diceret,

Beati estis Dilectissimi Fratres mei, quod ad eandem Societatem Jesu vocati estis, & in ea etiammet tempus habetis operandi bonum, coronásque vestras augendi, mihi pauci solum menses concessi fuêre: quidquid in illis acquisivi meritorum, hoc solum habeo, nec quidquam amplùs tota æternitate acquirere valebo: vos autem plurima; ergo dum tempus habetis, operamini bonum. O si annum vel unicum habere possem, libenter omnes mundi totius thesauros expenderem. Beati estis, si Regulas vestras ad omnem perfectionem ducentes omni diligentia servaveritis; ego, si scivissem, quæ modò scio, nec apicem illarum prætermisissem. Beati estis, si vitia & passiones strenuè mortificaveritis, quia vivetis. Beati estis, si omnia quæ mundus offert, perfectè contempseritis, & paupertatem spiritûs dilexeritis quia sicut ego, ita & vos præter linteamina pauca & asseres quaternos nihil hinc auferre poteritis. Beati estis, si strenuè studueritis castitati, quid enim juvat blandiri corpori, quod brevi in pulverem revertetur? Divina autem & inexplicabilia sunt præmia Castitatis in cœlo: Beati estis, si sedulò & sincerè solum Deum quæsiêritis & ex corde dilexeritis: reliqua omnia non satiant, non juvant, sed velut umbra, somnium & vanitas vanitatum prætervolant.

Vidimus, Charissimi, *Beatos esse qui in Domino moriuntur.* 1. *Ante mortem* quæ beatitudo, ut Carissimo Fratri nostro defuncto obtigit, ita & vobis evenit. Hæc beatitudo consistit in vita religiosa, vita abscondita in Christo tranquillitate conscientiæ, & bonorum operum ac meritorum accumulatione. Agnoscite felicitatem hanc & ea fruimini. 2. *In morte*: Beatus fuit Dilectus nobis in Christo defunctus, quia à labore ad requiem, de exilio in patriam, de fluctibus in portum æternæ tranquillitatis invectus est. Eadem nos sors & felicitas manet, si fideliter in Societate Deo militaverimus. 3. Denique *post mortem*, verè beatus fuit, quia tot sacrificiis & precibus adjutus, ut speramus, visione beatificâ SS. Trinitatis potitus, gaudet nunc cum Angelis & Sanctis lætitia inenarrabili. Tenétne vos desiderium hujus beatitudinis? Mortificationi studete, virtutes comparate, regulas observate, mundum & mundana contemnite. Deum super omnia amate, & in vitæ religiosæ disciplina, usque ad mortem

mortem perseverate: *Qui perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit*; Felix & beatus; tantáque gloria & honore ac lætitia coronandus, ut eam nulla mens concipere, nulla lingua effari valeat. *Effugit omnem sermonem*, inquit S. Augustinus, *excedit omnem sensum decus illud atque majestas. Quod Deus præparavit diligentibus se, fide non capitur, spe non attingitur, charitate non apprehenditur, desideria & vota transgreditur: acquiri potest, æstimari non potest. Beati* igitur, *mortui*, & térque quatérque beati, *qui in Domino*, in Societate JESU, *moriuntur.*

EXHORTATIO
PRO RENOVATIONE VOTORUM ÆSTIVA.
Cor soli Deo offerendum.

THEMA.

Soli Deo. 1. Tim. 1. 17.

Seneca L. 1. de beneficiis c. 8. scribit: *Socrati cùm multi multa, pro suis quisque facultatibus offerrent; Æschines pauper auditor, nihil, inquit, dignum te, quod dare possim invenio: & hoc uno modo, pauperem me esse sentio. Itaque dono tibi, quod unum habeo, meipsum; hoc munus rogo, qualecunque est, boni consulas, cogitésque alios, cùm multum tibi darent, plus sibi reliquisse.* Acceptavit benevolè Socrates hoc munus, & habiturum se curam spopondit; ut illi, meliorem, quam acceperit, ipsum restitueret. Æschinem imitantur Religiosi, qui cum maximis, innumeris & infinitis Dei O.M. beneficiis, non inveniant munus dignum, quod rependant; seipsos & omnia sua per tria vota religiosa offerunt, idque tanto animi fervore, ac liberalitate tantâ, præsertim mox à peracto Tirocinio; ut nihil de mundo possidere, soli Deo vivere, soli Deo corpus, animam, & omnia sua consecrare aveant. Quodnam verò luculentius veri amoris & gratitudinis signum dari potest, aut testimonium; quàm nihil sibi de se, suisque rebus reservare; ac cor suum & seipsum soli Deo in holocaustum immolare? *In omni creatura*, inquit Hugo Victorinus. L. 1. de anima *quæ sub sole occupatur, nihil humano corde sublimius, nihil nobilius, nihilque Deo similius.* Quare nihil aliud à te petit Creator tuus, quàm cor tuum: non victimas

arietum

arietum & sacrificia; non vestes tuas pretiosas & peripetasmata; non villas & prædia; non inaures & monilia, non divitias & cimelia, aut quæcunque alia mundi bona: sed te solum, & cor tuum tibi soli dedicari, offerri & consecrari per vota religiosa postulat.

Quâ igitur ratione cor nostrum per vota *Soli Deo* offerre penitus & immolare valeamus, in præsentiarum declarabimus: ut si quid fortè per negligentiam, ipsi decerptum, nobis retribuerimus aut resumpserimus, in votorum instauratione Deo integrè restituamus.

1. Perfecta paupertas.

I. Neminem nostrûm latet, per vota nos Deo holocaustum immolare, ut Div. Thomas cum reliquo Patrum senatu tradit: per quod quis tum se, tum omnia sua penitus soli Deo resignet: quidquid enim in Orbe universo possidemus, ad tria reducimus: aut enim bona sunt exteriora, possessiones scilicet & divitiæ: & hæc voto paupertatis Deo consecramus: aut bona & voluptates corporis, & hæc voto castitatis abnegamus, unique Deo offerimus: ac demum bona interiora animæ, & hæc obedientiæ voto Deo substernimus, dum voluntati atque intellectui proprio renuntiamus; ut Superiori, Dei locum tenenti, ea subjiciamus, quo amorem nostrum erga Conditorem supremum demonstremus; ipsi soli deinceps victuri, ac famulaturi.

Venerabilis Pater Vincentius Caraffa septimus Societatis nostræ Præpositus Generalis, in Libro, quem Seraphinum nuncupat, Consideratione 22. ait: Vis hieroglyphicum veri amantis? Pinge cor, & illi inscribe *soli*. In omnibus nimirum ejus potentiis & affectibus. In intellectu *soli*: in memoria *soli*: in voluntate *soli*: in sensibus externis & internis *soli*: deinde ad illa progredere, in quæ cor suos spargit amores, omnibusque inscribe *soli*: in facultatibus *soli*: in recreationibus *soli*: in honoribus *soli*; in officiis *soli*: in studiis *soli*: in paupertate *soli*: in castitate *soli*: in obedientia *soli*: in cœlo *soli*: in terra *soli*: in domo *soli*: in cubiculo *soli*: in gymnasio *soli*: in omnibus *soli*: & conclude, *sola soli*: habeo solam animam, hanc *Deo soli* dabo, & hoc erit donum longè nobilissimum ac præstantissimum.

Dum primùm vota nostra, absoluto tirocinio, Deo nuncupavimus, collecto in probationis decursu, fervore; cordi nostro inscripsimus *soli*: *soli Deo* honor & gloria: *soli Deo* obsequia mea: *soli Deo* cogitationes verba & opera; amores, affectus ac desideria; creatis deinceps nihil: nihil nummis & pecuniæ: nihil possessionibus, agris, vineis, hortis ac bonis terræ: at paulatim remittente servoris primævi calore; pristini quandoque affectus recalescunt, redeunt rerum terrenarum vota, reviviscunt desideria mundana; ita ut jam non solùm Numen cor possideat, sed locum nonnullum res terrena occupare moliatur: Quid hic consilii? Inascenti tridua, cor & affectus inspice; & si illud, quod ante inscriptum erat *soli Deo*, nonnihil obfuscatum, obliteratúmque repereris, renova, ac denuò inscribe, *soli, soli, soli*.

S. Bernardus Doctor Mellifluus, à quopiam interrogatus, quidnam à nobis Deus

Deus. O. M. requireret ? Epist. 353. respondet : *Cor nostrum nihil dignius perficere potest, quàm ut ei, se* (totum) *restituat; à quo factum est : & hoc à nobis Dominus requirit, dicens : Fili da mihi cor tuum.* Verùm Doctor melliflue quid est cor suum totum Deo soli tradere ? Respondet ibidem : *Tunc si quidem cor Deo datur* (totum soli) *quando omnis cogitatio terminatur in Deum, gyratur & reflectitur super eum; & nihil vult penitus possidere præter eum.* Nos Dilectissimi, in prima votorum oblatione, cor nostrum Deo totum obtulimus, eúmque in finem, reliquimus omnia; ut omnis cogitatio nostra terminaretur & gyraretur in Deum, nihilque in mundo possideremus præter eum. Jam tamen successu temporis accidit nonnunquam, ut donationis à nobis factæ ex parte obliviscamur, & nonnullum, in corde nostro, creaturæ, locum assignemus, eámque amore inordinato complectamur: ea de causa, animum triduo recolligimus, cordis sinus excutimus, affectus & cogitationes examinamus, visuri, utrum etiamnum omnis cogitatio, omnis affectio, omnis amor noster terminetur in solum Deum; ita ut nihil penitus, præter eum possidere cupiamus : etsi fortè deprehenderimus, quidquam aliud præter Deum, subintrasse, locúmque licèt exiguum, occupasse, ex templo, inde ejiciamus ac proscribamus. Ut verò negotium hoc generosiùs aggrediamur, ea quæ nunc producemus, movere nos atque impellere valebunt.

1. Cor nostrum nimis parvum est, Deum & creata simul capere nequit: cogitate amorem manum, inquit Augustinus, quæ dum unum tenet & capit, alterum tenere & capere non potest, quia occupata est. *Cor parvum est*, ait Hugo L. 3. de anima, *& magna cupit: vix ad unius milvi refectionem sufficere posset, & totus mundus ei non sufficit* : quid igitur frustra illud rebus parvis replere conamur? Solus Deus ei sufficit, ille sosus replere potest. Quid est, obsecro, res creata, Conditori comparata, nisi gutta ad fontem, atomus ad aërem, arena ad montem, nihil ad omnia ? Ut quid ergo gravi corde diligimus vanitatem ; & quærimus mendacium.

2. Cor nostrum nimis angustum est, Deum & creaturam simul non capit: *Coangustatum est stratum* ait Isaias c. 28. adeóque alter decidat necesse est. Soli sponso locus est, non alteri : Solus sponsus cœlestis, omni & solo amore tuo est dignissimus : Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova, omnia pulchra, omnia bona eminentissimo modo in se complectens. O summa Bonitas ! ô infinita Majestas ! quâ fronte alium præter te, in corde meo, adeò angusto, collocare audebo ? Omnium corda hominum, qui fuerunt, sunt, & erunt; omnes voluntates Seraphinorum & Cherubinorum, ac reliquorum spirituum beatorum non sufficiunt, ut in te uno occupentur ; & ego pusillum cor meum, aliâ re terrena occupabo? cùm si aliud habeam in corde, præter te Deum, nec aliud plenè possideam, nec te Deum ; si verò nihil habeam in corde præter te Deum, non tantùm possideam

te Deum meum; sed fruor Deo & omnibus, Deus meus & omnia?

Soli itaque tibi cor meum pateat, *soli* tibi amor & affectus consecretur; ut meritò cordi meo inscribere valeam *soli* in signum sinceri amoris. Imitabor hac in parte Virginem beatissimam, Dei matrem, quæ cordi suo inscripserat *soli*, nulli creaturæ aditum præbens: *Dilectus meus mihi & ego illi*; ac nulli alteri: corde, super omnia terrena instabilia, elevato: *Luna sub pedibus ejus.* Imitabor S. Paulum, qui inscripserat cordi suo, *soli*: *soli Deo, honor & gloria.* reliqua omnia arbitrabatur ut stercora; quæ nemo nisi stultus cum gemmis & unionibus eâdem includit capsulâ. Imitabor S. Ignatium, solum Dei amorem, desiderantem ac possidentem: *Amorem tui solum cum gratia tua mihi dona & dives sum satis.* Imitabor Xaverium Indorum Apostolum, amore Dei solius cor occupantem: *Amote, solùm quia rex meus es, & solùm quia Deus es.* Imitabor S. Theresiam, quæ *soli* cordi suo insculpserat; ita ut nec iconem Christi Domini elegantiorem, paupertatis amore, retinere sustinuerit; ne solius Dei amori, vel minimum decederet.

II. Perfecta castitas.

II. Per votum castitatis, abjecimus voluptates carnis, ut totum amorem nostrum in Deum solùm transferremus, nec in ullo delectationem quæreremus; præterquam in uno Deo: atque ita cordi nostro inscripsimus *soli*: & simul à grege bestiarum & jumentorum, ad Societatem Angelorum transivimus, ut non delectemur deinceps illis, in quibus oblectantur bruta; sed iis, in quibus occupantur Angeli, scilicet solo Deo. S. Albertus M. in paradiso c. 6. asserit, præcipuum castitatis conservativum esse delectari in Domino; sic enim omnia vitia vilescunt; nam *gustato spiritu desipit omnis caro.* Unde S. Gregorius L. 18. Moralium c. 61. Esse quidem sine delectatione, anima non potest, aut enim delectatur infimis aut summis; & quantò altiori studio exercetur ad summa, tantò majori fastidio, torpescit ad infima: quantóque acriori curâ inardescit in infimis, tantò damnabilius frigescit à summis. *Qui ergo vult delectari in solo Deo, omnes alias oblectationes à se rejiciat*; non tantùm quæ sunt contra castitatem; sed etiam contra temperantiam: atque ita cordi suo inscribat *soli*

Eapropter D. Augustinus L. 50. Homiliarum hom. 15. omnium sensuum custodiam vehementer commendat. *Si virginitatem*, ait, *integram servare desideras, quantum potes, observa blandimenta draconis; ne forte si incautus fueris, quinque sensus, qui in te sunt, quasi quinque virgines permittas à serpente corrumpi. Quidquid enim pulchre sentit visus; quidquid dulce sit gustu; quidquid blanditur auditu; quidquid lenocinatur odoratu; quidquid mollescit attactu, in his omnibus, si incauti fuerimus, surrepentibus concupiscentiis malis, animæ virginitatem corrumpi permittimus & impletur illud, quod per Jeremiam dictum est: Intravit mors per fenestras.* Id ne fiat; claudantur creatis, *soli Deo* pateant.

Quare 1. Visui nostro inscribamus *Soli*: ut nihil videamus, quod animæ

animæ noceat, exemplo noſtri piiſſimi Fratris Alphonſi Roderiquez, Venerabilis Patris Ludovici de Ponte & aliorum complurium: qui fœdus pepigêre cum oculis, ut intra annos plurimos, feminam non intuerentur. 2. In guſtu quoque ſcribamus ſoli. *Ante omnia*, inquit S. Baſilius, *adverſus guſtum, Virgo, totâ intentione pugnabit, fontéſque voluptatum ventris & impudicitiæ fomitum, inde manantium, à principio, caſtitatis ſtudio, ſiccabit, Virginem enim eſſe & guſtum Virginis convenit; nullique ſuaviter oblectandi illecebræ obnoxium.* Lib. de Virg. Præluxêre nobis S. Ignatius, S. Franciſcus Borgias, P. Bernardus Colnago, P. Franciſcus Regis, S. Franciſcus, S. Clara, qui guſtum amaritie caſtigantes, in ſolo Deo guſtum ac delectationem quærebant. 3. Auditui etiam & odoratui inſcribendum, *ſoli*. Sed vel maximè tactui, ex mente S. Baſilii, ſenſuum omnium pernitioſiſſimo, & ſæviſſimè blandienti. *Bonum eſt mulierem non tangere*, ait Apoſtolus: *malum eſt ergo tangere*, infert S. Hieronymus, *nihil enim bono contrarium eſt niſi malum:* Quamvis enim bona ſit terra, bona quòque ſit pluvia, tamen ex earum mixtione lutum efficitur: pari modo etſi bona ſit manus viri, bona quòque manus feminæ, ex contactu tamen illarum, nonnunquam lutoſa cogitatio vel affectio generatur: etenim qui tangit picem, manum utique ſordidabit. *Soli* igitur, inſcribamus ſenſibus & caſtimonia tuta erit; ut enim verè ait S. Laurent. Juſtinianus in ligno vitæ c. 5. de continentia: *Cuſtodia ſenſuum pudicitiâ ſervat, & violatio caſtitatis eſt ſenſuum curioſitas.*

III. Denique voluntati etiam noſtræ, quam per obedientiæ votum, Deo obtulimus, inſcribendum eſt *ſoli*: ut nimirum omne illud & ſolum velimus ac deſideremus, quod vult Deus & Superior, Dei locum tenens; omne & ſolum nolimus, quod Deus ac Superior non vult. S. Ignatius ſuos vult voluntatem propriam exuere, ut divinam induant. Niſi enim id præſtemus, & vel in unico, voluntati & voluptati propriæ adhæreſcamus liberè evolare & perfectionis apicem attingere nequibimus: Similes enim erimus paſſeribus, quos pueri filo ligatos tenent, qui emiſſi ſe liberos autumant, alacréſque ad funiculi ſpatium provolant; ſed mox miſerè decidunt. Elias raptus in cœlum pallium reliquit: neque religioſus tutò ad vitam cœleſtem evolabit, niſi propriæ voluntatis pallium reliquerit; reſcindat ergo omnia, dimittat omnia, *ſoli Deo* ſe conſecret & permittat, non eſt liber carnis, quòd longam catenam habeat, etſi per intervallum ludat; rumpenda eſt omnis catena; ut ad Deum liberè evolare, illique *ſoli* integrè inhærere liceat: & ſi quod fortaſſe filum voluntatis propriæ, aut affectionis inordinatæ, conſtrictum teneat, hâc renovatione præcidere allaboret. III. Perfecta obedientia.

Quæ cùm ita ſint; ut infinitis ſummiſque Dei in nos beneficiis gratum animum rependamus; nos totos ei penitus devoveamus; atque in primis cor noſtrum ei conſecremus & per votorum oblationem ac renovationem in holocauſtum perfectum offeramus: ac primò quidem relictis, abſciſſis & contemptis omnibus terrenis bonis, cordi

nostro, *soli* inscribamus, omnem amorem à terrenis avulsum in Deum unum transferendo. Deinde omnibus carnalibus, & inordinatis sensuum voluptatibus abscissis, cor *soli Deo*, ejúsque gustui ac oblectationi transcribamus. Denique amori proprio, voluntatique, quæ Deo, aut Superioribus discordet, penitus renunciemus; & illi quòque *soli* insculpamus, nimirum *soli Deo* deinceps obtemperaturæ. Quod si quid difficultatis occurrerit, strenuè id perrumpamus. Fertur thesaurorum genus esse, quod sub magico artificio, ab horribilibus spectris ac manibus custodiatur, at si quis audeat solùm, spectacula illa subitò evanescant ac facessant; nec unquam ampliùs compareant, atque ita securè thesauris istis frui liceat. Ita nobis, non majore labore opus est, quàm animo; fortiter duntaxat, audeamus, & rem aggrediamur, ac fugatis repentè difficultatum spectris, spiritualibus thesauris potiemur, & absque magna molestia, arcanâ vitæ spiritualis dulcedine perfruemur.

INDEX

INDEX RERUM
Præcipuarum.

P. Præfationem. A. Auctarium. R. Regulas designat.

A.

Beati Aloysii vita abscondita. 269. A.
S. Angeli Custodis beneficia erga Clientem. 124. A.
Clientis officia erga S. Angelum Custodem. 130. A.
S. Augustinus deplorat tarditatem sui amoris. Serò te amavi. 155. A.
Laus Ordinum S. Augustini. P.

B.

S. Basilius cum Moyse collatus. 188. A.
Laus ejusdem Ordinis. P.
S. Benedictus lilium inter spinas 194. A.
Laus ejusdem Ordinis. P.
S. Bernard. cũ ape melliflua comparatus. 205. A
S. Bruno palmæ assimilatus. 199. A.
Laus Ordinis Carthusiani. P.

C.

Carmelitarum Ordinis encomia. P.
Castitas Angelica Religiosis sectãda est. 460. R.
Charitatis fraternæ media conservativa. 559. R.
Charitatis fraternæ motiva omnibus Christianis communia. 564. R.
Charitatis fraternæ motiva Religiosis magis propria. 570. R.
Charitati fraternæ repugnat amicitia particularis. 576. R.
Variæ amicitiæ particulares. ibid.
Charitatis fraternæ utilitas & jucunditas. 363. R.
Christus cur infans nasci voluerit. 11. A.
Christi simplicitas & humilitas imitanda 16. A.
Christi tres comites individui, paupertas, contemptus, dolor. 37. A.
Christi resurrectio. 54. A.
Communio, & unio Eucharistica. 201. R.
Dispositiones ad unionem Eucharisticam, puritas, humilitas, &c. ibid.
Fructus & effectus unionis Eucharisticæ. 206. R.
Confessarius stabilis sit, cui tota conscientia manifestanda. 212. R.
Confessio generalis de tota vita, ejus partes examen, contritio, satisfactio. 170 R.
Confessio semestris & annua, ejúsque fructus. 180. R.
Confessio hebdomadaria & ejus fructus. 196. R.
Consanguineorum odium sanctum. 217. R.
Omnis affectus carnalis eorum exuendus & in spiritualem convertendus. 222. R.
Contemptus sui, quærendus & amandus. 249. R.
Conscientiæ ratio à subditis religiosis Superiori reddenda, pro meliore directione. Ejúsque conditiones. 529. R.
In ea manifestandæ Superiori, tentationes, defectus, virtutes & opera pœnitentia. 535. R.
Correctionis fraternæ modus & conditiones. 239. R.
Correctio paterna Superiorum benignè acceptanda & ejusdem fructus, 511. R.

D.

Devotio accidentalis & sensibilis, ejúsque effectus. 412. R.
Devotio substantialis, ejúsque effectus. 407. R.
S. Dominicus Fax mundi ardens & lucẽs. 218. A
Laus ejusdem Ordinis. P.
Origo discordiarum est de aliis nationibus sinistrè sentire & loqui. 588. R.
Dissensionum radix est alteri parti bellantium Principum affectu nimio adhærere. ibid.

E.

S. Elias Propheta, figura Christi. 177. A.
Eucharistia, maxima Christi in ejus institutione charitas. 79. A.

Christi in Eucharistia præsentia probatur. 74. A
Examen conscientiæ, ejúsque partes. 186. R.
Exercitiorum spiritualium S. Ignatii emolumenta & fructus. 164. R.
Exhortationes ad Religiosos instituendæ de mortificatione profectu in virtutibus, & omnigena perfectione. 351. R.
Sed potissimum de fraterna charitate & unione. 357. R.

F.

Fides resurrectionis Christi Domini animat & gaudium parit. 54. A.
S. Franciscus Borgia, mortificatio ejus externa & interna, fuit mundo mortuus. 258. A.
S. Franciscus Seraphicus cum Seraphino comparatus. 225. A.
Laus ejusdem Ordinis. P.
S. Franciscus Xaverius stella matutina in medio nebulæ. 248. A.
Item vas electionis. 253. A.

G.

Gloria cœlestis seu glorificatio stimulus est servandi Regulas. 70. R.
Gratia vocationis, similis est 4. animalibus Ezechielis. 233. R.
Item similis est turri Davidicæ. 424. R.
Item similis est S. Archangelo Raphaeli Tobiam deducenti. 186. R.
Item similis est thesauro abscondito in agro. 449. R.
Item Arcæ fœderis. 511. R.
Item quatuor animalibus à S. Joanne Evangelista conspectis. 594. R.
Item mulieri forti Proverb. 31. 606. R.

H.

Hominis præstantia p. 116. Anima ejusdem præstantia. 117. R.
Humilitas. Humilia opera religioso amplectenda præcipuè à quibus magis abhorret. 284. R.
Contemptus & confusiones, religioso quærenda. 289. R.
Operum humilitatis & charitatis 10. utilitates. 369. R.
Honores & dignitates ac prælatura religioso fugiendi, eorundem pericula. 255. R.
Humilitas in injuriis & stultitiæ titulo perferendo. 266. R.

I.

Jesus omnibus omnia, pro Strena. 21. A.
S. Ignatius Angelo Apocalyptico cõparatus 1. R.
Spiritus S. Ignatii. Ejusdem sapientia. 236. A.
Recta Intentio, ejusdem requisita. 338. A.
Intentio pura, simplex, quærens in omnibus Deum. 344. R.
S. Joannes Baptista Angelus. 135. A.
Magnus coram Domino. 140. A.
S. Josephus peculiaris Societat. Patronus 150. A.
12. Ejusdem prærogativæ & privilegia. 145. A.
Jonas figura Christi patientis & resurgentis. 58. A.
Justificationis beneficium stimulus est servandi Regulas. 64. R.

L.

Labor immoderatus dissuadetur, moderatus laudatur. 617. R.
Labor strenuus religiosum decet. 594. R.
Lex interna charitatis plurimùm juvat ad observationem regularum. 96. R.
Lex interna charitatis, cum Lege externa conjungenda. 100. R.
Libri Regularum præstantia. 7. R.
Est devorandus, ejus amaritudo & dulcedo. 11. R.
Liber vitæ & mortis. 49. R.
Litera Religiosis non scribenda & accipienda absque facultate Superiorum. 523. R.
Liberalitas Religiosi quo major est erga Deum, eò major vicissim est Dei liberalitas erga ipsum. 375. R.
Liber generationis Jesu Christi, continet lamentationes & carmen & væ. 84. A.

M.

Manifestationis defectuum alterius, utilitates. 233. R.

B.V. Maria est aurora, sol, luna. 94.A.
Mater Religiosorum Ordinũ & Societatis. 98.A
Gratiâ plena. 104. A.
Dominus tecum. 109. A.
Optimam partem elegit. 114. A.
Tanquam Sponsa de Libano veniens coronata. 119. A.
De qua natus est JESUS. 88. A.
B. Martyres tres Japoniæ. Martyrium cruentum. 292. A.
Martyrium incruentum. 298. A.
Minimorum cura. Minima peccata fugienda. Minima bona opera non negligenda. 315. R.
Missiones. Missionarii & Religiosi indifferentes ad omnia loca. 139. R.
Modestia & decentia in refectione corporis servanda. 472. R.
Morbi tempore obediendum medico spirituali & corporali. 629. R.
In morbo ostendenda, humilitas, patientia & ædificatio proximorum. 635. R.
Mors religiosorum beata. 313. A.
Mors Religiosorum pretiosa in conspectu Domini. 309. A.
Mortificatio interior. 161. R.
Mortificatio exterior & opera pœnitentiæ. 163. R
Mortificatio cõtinua explicatur. 272. R.
Mortificatio cõtinua suadetur Religiosis. 278. R

N.

Negotia sæcularia Religiosis vitanda. 600. R.
S. Norbertus Archiepiscopus cum oliva comparatus. 212. A.
Laus ejusdem Ordinis Præmonstratensium. P.
Novitii magnâ curâ instruendi. 74. R.
Novitiis illusiones damonis vitandæ. 424. R.

O.

Obedientia cæca. 499. R.
Obedientia charitatis. 487. R.
Obedientia indifferens, instar cadaveris & baculi senis. 505. R.
Obedientia perfecta & ejus conditiones. 477. R.
Obedientia prompta & celeris & devota. 493. R.
Obedientia se manifestat & integrè Superioribus subjicit. 482. R.
Obedientia subordinatis officialibus præstanda. 517. R.
Odium & contemptus Mundi. 244. R.
Oratio. Causa aridatis in oratione & remedia. 397. R.
Otium Religiosis vitandum. 594. R.

P.

Parentes religioso relinquendi. 217. R.
Causa & motiva cur parentes & omnia mundana relinquenda. 228 R.
Parturitio novi hominis. 75. R.
Paupertas religiosa Matris instar diligenda. 438. R.
Ut murus Religionis, conservanda. 429. R.
Est fundamentum fabricæ perfectionis, ejus violatio fabricæ ruina. 433. R.
Mendicatione & peregrinatione probanda. 438 R.
In victu & vestitu demonstranda. 444 R.
Variæ ejusdem lasiones. 449. R.
Spiritualia gratis proximo exhibẽda. 455. R.
Peccata septem capitalia, sunt septem scopuli. 14. R.
Pœnitentiæ Sacramenti partes. 191 R.
Pœnitentiæ opera cum discretione usurpanda. 623. R.
In vigiliis, jejuniis, & aliis castigationibus corporis. ibid.
Præscientia & prædestinatio divina est stimulus observandi Regulas. 44. R.
Pusillanimitatis vallis in adventu Domini implenda. 7. A. R.
Regula religiosa est antemurale & propugnaculum Religionis. 23. R.
Est columna nubis & ignis. 18. R.
Est scala Jacob ad cœlum ducens. 39. R.
Est sepimentum vineæ ordinis circũdans. 29. R.
Est Pharus tenebras discutiens. 13. R.

Est speculum maculas detegens. 34. R.
Est via immaculata, lucida, via charitatis, 643. R.
Observatio Regularum est signum prædestinationis, 47. R.
Regularum contemptus est signum reprobationis. 47. R.
Regularum necessitas. 91. R.
Regula minima observanda. 642. R.
Regularum exacta observatio suadetur. 313. R.
Ob Regularum transgressionem petenda pœnitentia. 642 R.
Regularum observator pacem habet cum Deo, cum Prælato, cum proximo, cum semetipso. 654. R.
Religiosus est hortus conclusus. 466. R.
Religiosus est Ierusalem seu visio pacis. 582. R.
Religiosus est lectulus Salomonis. 535. R.
Religiosus suo gradu & officio sit contentus. 385. R.
Et in eo se perficiat, ac totum se Dei gloriæ impendat. 392. R.
Religioso induenda sunt Christi insignia, & perferenda contumelia, injuria, falsa testimonia. 260. R.
Religiosus status est Paradisus. 477. R.
Religiosi statûs dignitas, utilitas, jucunditas. 59. R.

S.

Sanitas Nimia ejus cura religioso vitanda, moderata adhibenda. 606. R.
Sanitatis conservanda optimum remedium temperantia & sobrietas. 611. R.
Scrupuli vitandi, eorum remedia. 553. R.
Societas IESV diligenter instruit Novitios. 74 R.
Ejusdem conservatio, gubernatio & promotio. 80. R.
Cur dicta Societas, cur IESV, cur minima? 85. R.
Ejus finis propria & aliena salus & perfectio. 104. R.
Ejus media multiplicia, ad finem aptissima 107. R.
Impedimenta finis à Societate removit fundator. 133. R.
Spiritus S. lux est, sed homines magis amant tenebras. 64. A.
Spiritus S. in linguis igneis apparuit. 69. A.
Spiritus unus & multiplex Fundatorum Ordinum. 166. A.
B. Stanislaus Kostka cito ad perfectionem venit & quo ratione. 281. A.
Ejus amor erga Christum Eucharisticum & B. V. 287. A.
Superbia mons in adventu planandus. 6. A.

T.

Temperantia in refectione corporis observanda. 472. R.
Est optimum remedium tuenda sanitatis. 611. R.
Tempus & ordo in rebus spiritualibus observanda. 297. R.
Tentatio quid & quotuplex sit, ejusdemque causa. 295. R.
Tentationes varia Novitiorum & remedia. 142. R.
Tentationes vincenda contrariis. 295. R.
Tentationes minima, non minimi facienda. 548. R.
S. Theresia Magistra æternitatis, charitatis & perfectionis. 251. A.

V.

Via Domini, tempore adventûs, dirigenda. 1. A.
Virtus præferenda doctrinæ & donis naturalibus. 38. R.
Virtutes solidæ & perfectæ, quanam. 351. R.
Religioso virtutibus solidis studendum. 319. R.
Vita communis, seu omnia habens communia, & ejus fructus. 149. R.
Vita in exterioribus rebus communis, & ejus causa. 111. R.
Vita activa & contemplativa conjunctio. 113. R.
Vocatio ad statum Religiosum magnum est beneficium, & stimulus Regulas observandi. 54. R.

Z.

Zelus animarum, ejusque excellentia. 115. R.
Zeli actiones à Novitio exercendi. 121. R.
Zelatoris animarum præstantia. 113. R.
Nobilitas Instituti ex professo zelum animarum exercentis. 127. R.

FINIS.

ERRORES TYPOGRAPHICOS
sic corrige.

Pagina.	Loco:	Corrige:
5	Docere	discere
9	invente	in ventre
10	munus	muniis
10	instantis	inflantis
12	assueti	assueti
14	negotia	negotio
15	Aricam	Africam
19	nostra	nostræ
21	vitris	vitis
28	violentionem	violationem
30	urso	ursi
30	ratiove	ratione
37	decepta	decerpta
42	Deum	ad Deum
56	det	Dei
61	elata	elatæ
74	adeptione	adoptione
76	puerili	pueri
84	edictis	editis
88	buc	huc
89	dum in ea	dum revelavit
97	quæ	quas
97	redemptionis	Redemptoris
100.	sivai	Sinai
103	& non in	& in
110	qui	quo
114	specailem	specialem
123	in quo	in qua
125	præstiteris	præstiteritis
127	polimytam	polymitam
141	sustulerit	sustulerint
141	nostræ	nostra
144	usque vulnera	usqs ad vulnera
149	erunt	erant
155	ad universam	universa
167	Hyeronimus	Hieronymus
185	instar	inter

Pag.	Loco:	Corrige:
187	potuisset	profuisset
ibid.	qui agit	qui non agit
188	fide	fine
196	ignis	igni
213	patribus	fratribus
224	adjurare	adjuvare
228	fassecuta	assecuta
231	non soli	non sibi
233	prædicti	præditi
242	deserunt	deferunt
242	obtinenda	oblinenda
243	congrationis	congregationis
245	vitia	vilia
247	proferamus	præferamus
248	inducendus	induendus
259	coactus	conatus
267	furcicam	Turcicam
269	& si	sed si
275	ideam	eam
282	presso	pressum
285	vitia	vilia
285	exponebat	apponebat
285	infer	infers
287	laucium	lancium
287	accedit	accidit
288	desun	desunt
300	assuctus	assultus
303	ipsum	ipsum est
303	lilium	lolium
304	ipso	ipsam
312	proficienes	proficientes
320	avaritia	pertinacia
327	& altera	& in altera
335	maledixerunt	maledixerint
337	omni	omnia
339	placem	placeam
352	Angerius	Augerius

360 è primis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Pagina	Loco:	Corrige:
360	è primis	à primis
366	deſertè	diſertè
366	nos diligere	non diligere
379	peccarum	peccatorum
381	conſectat	conſecrat
387	firmandúmve	formandúmque
401	diſcerpendis	diſcerpendi
403	oggreſcit	augeſcit
406	peragere	peragendi
410	quos	quod
431	aſtrmum	firmum
436	omniúmque eſt	omniúmque maxima eſt
439	Gabelius	Gabelus
457	pene	ponè
459	ſuſtentamus	ſuſtinemus
476	illieunt	illinunt
486	paratæ	parata
520	parandi	parendi
531	reſtitatorem	reſtitantem
533	erubeſase	erubeſcas
545	ferte	ferre
570	particeps	participes
575	declarat	declarare
579	abſentem	abſentium
580	nos	non
604	ab	ad
612	cacexia	cachexia
612	uletora	plethora
638	paſſionem	paſſionum
644	dimitte	dimittite
670	animum præparat	animum non præparat
672	percurrere	percurre-

IN AUCTARIO.

Pagina	Loco:	Corrige:
18	ſequuntur	ſequantur
19	valle	velle
30	ſtupenea	ſtupenda
65	properamus	properaremus
72	irrepant	irrepent
76	ſcriptum	ſeipſum
83	piiſſima	peſſima
86	latebas	latebras
87	apoſtolicorum	apoſtaticorum
91	allectamen	allectamenta
100	celo	zelo
108	confugimus	confugiamus
126	ris	lis
141	ſpendet	ſplendet
142	fumine	crimine
169	per continua	exercitia
190	fieretur	frueretur
190	ſancto	ſancta
190	ſi in non	ſi non
196	cadens	candens
205	vitis	vilis
209	laboris	labor
216	focis	foris
222	roſaris	roſarii
235	quod	quo

Reliqua errata prudens Lector facilè corriget.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

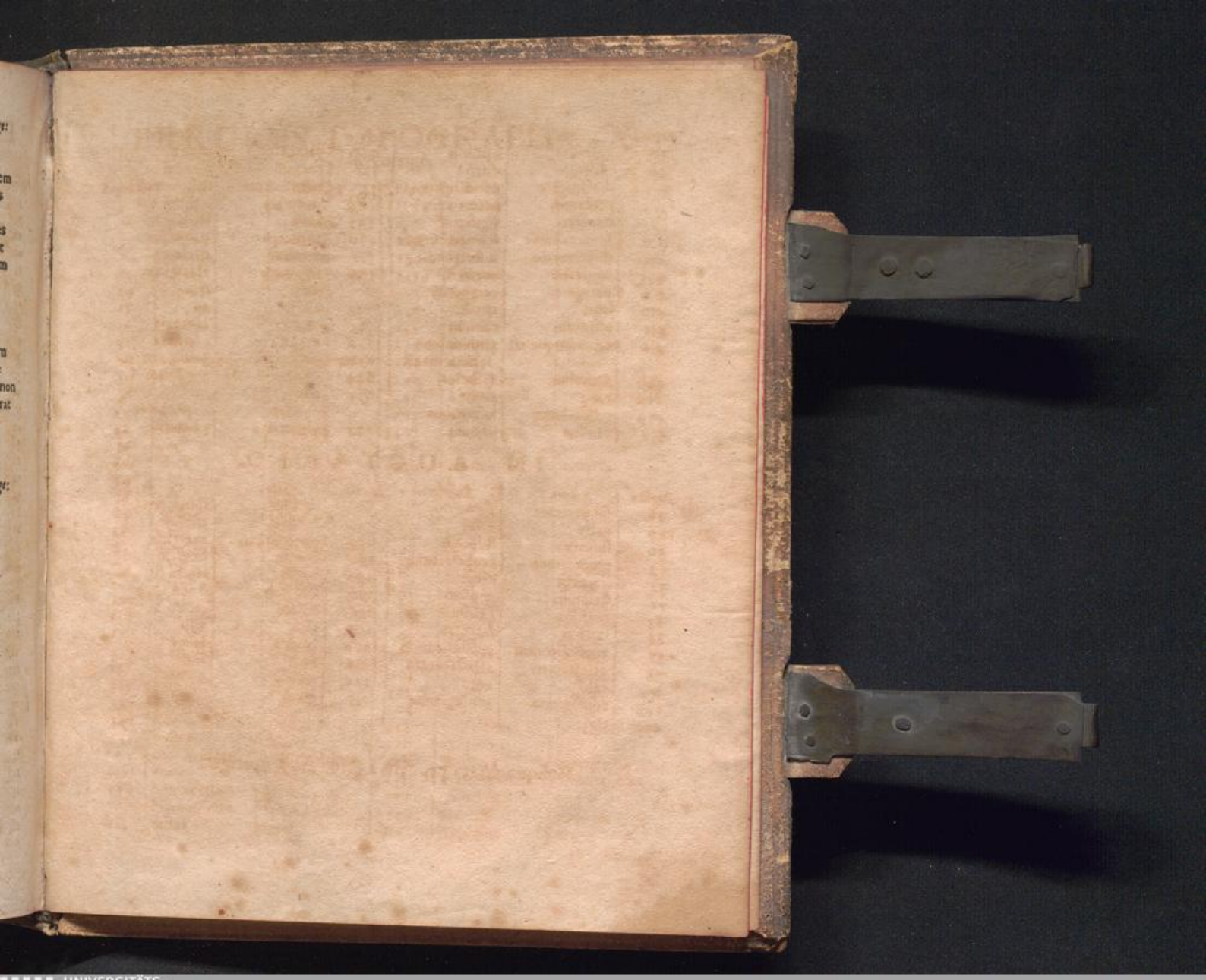
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN